

Közigazgatási elvi határozatok

egyetemes gyüjteménye

Első kötet

VE RI
TAS

92/1

1/3 ш

KÖZIGAZGATÁSI

ELVI HATÁROZATOK

EGYETEMES GYÜJTEMÉNYE

ÖSSZEÁLLITOTTA ÉS KIADJA

A «MAGYAR KÖZIGAZGATÁS» SZERKESZTŐSÉGE

ELSŐ KÖTET

ÁLLAMPOLGÁRSÁG. ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ VÁLASZTÓI JOGOSULTSÁG.
HATÁSKÖR. TÖRVÉNYHATÓSÁG. KÖZSÉG.

BUDAPEST
PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA
1895

KÖZIGAZGATÁSI

ELVI HATÁROZATOK

EGYETEMES GYÜJTEMÉNYE

ÖSSZEÁLLITOTTA ÉS KIADJA

A «MAGYAR KÖZIGAZGATÁS» SZERKESZTŐSÉGE

ELSŐ KÖTET

ÁLLAMPOLGÁRSÁG. ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ VÁLASZTÓI JOGOSULTSÁG.
HATÁSKÖR. TÖRVÉNYHATÓSÁG. KÖZSÉG.

BUDAPEST
PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA
1895

Tájékozásul.

Ezen gyüjteményt időközönként pótfüzetekkel fogjuk kiegésziteni, melyekben a gyüjtemény megjelenése után hozott közigazgatási elvi határozatokat adjuk ki. A pótfüzetek összeállításánál különös figyelemmel leszünk azon ujabb határozatokra, a melyek által a gyüjteményben közöltek módositást szenvedtek vagy hatályukat vesztették.

ELŐSZÓ.

Ezen három kötetre terjedő munkában, közigazgatásunk elvi jelentőségü határozatainak egyetemes gyüjteményét bocsátjuk a nyilvánosság elé.

A magyar irodalomban ez az első ily nemü egyetemes gyüjtemény.

E gyüjtemény anyagát, mely felöleli közigazgatásunk egész területét, tiz éven át hangyaszorgalommal hordtuk össze, hogy azt, mint közigazgatásunk jogforrását közkincscsé tegyük.

Felvettük e gyüjteménybe mindazokat a felsőbb hatósági határozatokat, melyek valamely felmerült konkrét esetben, akár a fennálló közigazgatási törvények és rendeletek alkalmazásánál előállott vitás kérdésekben irányitást, vagy utmutatást foglalnak magukban, akár a törvények hiányos rendelkezéseit pótolják, akár jogszabályok hiányában a szokásjog alapján támadtak.

Nem kiméltünk sem fáradságot, sem költséget, hogy a gyüjteményt lehetőleg teljessé tegyük; ha azonban ezen törekvésünk daczára, a gyüjteménynek itt-ott volnának hiányai, az nem tőlünk függő körülményeknek tulajdonitható, hanem leginkább annak, hogy a magyar irodalomban ez az első ily méretü munka, s egy ily tárgyu egyetemes gyüjtemény csak akkor érheti el a tökély nagyobb fokát, ha anyagának gyüjtésében mindenki segédkezet nyujt.

E gyüjteményt mégis megnyugvással bocsátjuk a nyilvánosság elé, mert egész munkálkodásunk alatt az az erős meggyőződés vezetett, s az hat át mindenha, hogy közigazgatásunknak, a közigazgatási jogszolgáltatással járó jogoknak és kötelezettségeknek, ezen elvi határozatok nyilvánosságra hozatalával oly közhasznu szolgálatot teszünk, melyet valódi becse szerint alig lehet értékelni.

A gyüjtemény időszerüségét nagy mértékben fokozza a közigazgatási biróság intézményének küszöbön álló felállitása. A közigazgatási biróságok is, a tételes anyagi törvények mellett, a fennálló rendeleti és szokásjogra, valamint a közigazgatási gyakorlatra lesznek utalva, melynek bö forrását épen jelen gyüjteményünk nyitja meg.

A gyüjtemény rendszerének megállapitása — roppant anyaga miatt — nem kis gondot adott. Az elmélet által felállitott rendszereket azért kellett mellőznünk, mert sem a magyar kormányzat hatáskörének beosztása nem alkalmazkodik mereven az elméleti követelményekhez, sem pedig positiv törvényeink nem követik mindig a tudomány szabványait. Nem állott tehát elöttünk megfelelöbb módszer, mint a szakszerüséget a czélszerüséggel összeegyeztetni. Ezért a munka felosztásánál, az egyes szakágakban és részekben, lehetöleg a gyakorlatias irányt s a fennálló törvények rendszerét követtük.

A mennyiben a közjogi vagy a közigazgatási jogszolgáltatás a birói hatáskörrel érintkezik, igyekeztünk a gyüjteménybe beilleszteni az oly felsöbb birósági elvi határozatokat is, melyek a közjog és közigazgatási jog alkalmazásánál figyelmet érdemlő vezérfonalul szolgálhatnak.

Eredetileg csupán két kötetre terveztük a gyüjteményt. A szoros értelemben vett közgazdasági és pénzügyi igazgatás jogkörébe vágó határozatokat együtt a második kötetbe, a kormányzat és beligazgatás egyéb ágazatára tartozó határozatokat pedig az elsö kötetbe kivántuk foglalni.

A munka végleges összeállitásánál azonban e tervünktöl el kellett állanunk, mert ezen beosztás mellett a kötetek tulságosan terjedelmesek s használatuk nehéz lett volna.

Ennélfogva az anyagot, kizárólag gyakorlatias szempontból három kötetbe osztottuk be.

Különben az a nézetünk, hogy az ily egyetemes jellegü gyüjteményekben a könnyü tájékozást a helyes tartalomjegyzék és a kimeritö tárgymutató nyujtja.

Minden kötetnek tartalomjegyzéke a kötet végén, az egésznek nagyterjedelmü betüsoros tárgymutatója (Index) pedig a harmadik kötet végén van.

A gyüjteménynek szakok szerinti tartalma következő:

I. Kötet. *I. Állampolgárság. II. Országgyülési választói jogosultság és választási eljárás. III. Hatáskör. (A minisztertanácsnak hatásköri összeütközésekben hozott határozatai). IV. Törvényhatóság. V. Község.*

II. Kötet. *I. Gyámügy. II. Közrendészet.* A) *Rendőri kihágási ügyekben hozott határozatok.* B) *Rendőri jog. III. Népoktatás. IV. Katonaügy. V. Közgazdaság.* A) *Iparügyek.* B) *Mezőgazdaság.* C) *Erdészet* D) *Vadászat.* E) *Vizjog.* F) *Halászat.* G) *Állategészségügy.* H) *Közutak és vámok.*

III. Kötet. *Pénzügy.* A) *Illetékesség.* B) *Adókezelés. (Adókivetés, adóvégrehajtás.)* C) *Egyenes adók.* D) *Italfogyasztási- és italmérési adók.* E) *Italmérési jövedék.* F) *Bélyeg- és jogilleték.* G) *Jövedéki ügyekben hozott büntető birósági határozatok.*

Könnyebb tájékozás szempontjából, minden szakágat, lehetőleg a megfelelő tételes törvények felosztása szerint, alczimekre tagoltunk például a községet tárgyazó rész következő alczimekre oszlik:

A) **Képviselő testület.** *1. Legtöbb adót fizető képviselőtestületi tagok. 2. Választott képviselőtestületi tagok. 3. Képviselőtestületi határozatok és községi szabályrendeletek. 4. Községi belügyekben hozott határozatok.*

B) **Elöljáróság.** *1. Szervezet.* a) *Vegyes szervezeti határozatok.* b) *Minősités. (1. Jegyzői képesités. 2. Egyéb minősitési határozatok).* c) *Községi biráskodás.* d) *Jegyzői magánügyködés. 2. Tisztujitás.* a) *Kijelölés.* b) *Választás.* c) *Összeférhetlenség. 3. Javadalmazás.* a) *Fizetés.* b) *Egyéb illetmények (lakás, utiköltség, napidíj, előfogat, szemledíjak).* c) *Jegyzői földek.* d) *Jegyzői nyugdíj.*

C) **Illetőség.** *1. Lakás és település. 2. A községi kötelékbe való felvétel. 3. Illetőség megállapitás.*

D) **Fegyelmi ügyek.** *1. Fegyelmi eljárás elrendelése. 2. Fegyelmi vizsgálat és fegyelmi biráskodás. 3. Felfüggesztés.*

E) **Háztartás.** *1. Vagyonkezelés. 2. Költségvetés. 3. Számadás. 4. A községi vadászati jog hasznositása. 5. Szegények ellátása. 6. Felekezeti jellegü községi terhek. 7. A volt urbéresek vagyoni ügyei.*

F) **Pótadó.** *1. Pótadó kivetési alapok. 2. Pótadó egyéni kivetése. 3. Pótadó leirása, törlése, kivetése. 4. Pótadó beszedése, behajtása. 5. Pótadómentesség. 6. Puszták pótadó kedvezménye. 7. Egyéb*

kedvezmények. 8. Községi közmunka és előfogat. 9. Községi iskolaadó.

G) ***Községi alakulások.***

A pénzügyi határozatokat, melyeket a III. kötetben elkülönitve vettünk fel, a fennálló pénzügyi törvények alapján osztályoztuk, és pedig akként, hogy a pénzügyi közigazgatási birósági és a pénzügyminiszteri elvi jelentőségü határozatokat, a törvények illető czimei alatt, a bélyeg és jogilletékre vonatkozókat pedig, a bélyeg és illetékszabályok hivatalos összeállitásának szakaszai, és az illetéki dijjegyzéknek megfelelö tételei és altételei alatt csoportositottuk.

Ezek után, midőn közigazgatásunknak ily tömérdek mennyiségü, és belső becscsel biró elvi jelentőségü termékét a közforgalomba bocsátjuk, legyen szabad itt egész röviden annak a meggyőződésünknek adhatni kifejezést, *hogy közigazgatási jogfejlődésünk ezen időszakban sem elvi irány, sem tartalom nélkül való nem volt, hanem a modern élet fejlődő követelményeitől hajtva haladt fokozatosan és szakadatlanul előre.*

Végül, mint e gyüjtemény szerkesztősége fejének még egy magam iránti kötelességet kell teljesitenem. Hálás köszönetemet nyilvánitom *Benedek* Sándor kir. tanácsos és pénzügyigazgató, dr. *Lukács* György, dr. *Némethy* Károly, *Németh* József, *Szabó* Antal miniszteri titkárok, *Vásárhelyi* Gyula min. fogalmazó, továbbá *Róka* József pénzügyi titkár, és *Malobiczky János* min. fogalmazó uraknak, derék munkatársaimnak, kik ezen nagy feladattal járó vállalatom elkészitésében mely bármely más nemzet literaturájában is számot tehetne, kiváló szakismereteikkel és tevékenységükkel segédkezet nyujtottak.

Budapest, 1895. márczius 15.

Bོncza Miklós,
orsz. képv., a »Magyar Közigazgatás« szerkesztője és tulajdonosa.

I.

ÁLLAMPOLGÁRSÁG.

1. A magyar állampolgárság megszerzése.

a) Honositás, viszhonositás.

Azon körülmény, hogy az 1875. évi XXIX. t.-cz. 4. §-ának utolsó bekezdése értelmében a családtag kereseti adóját a családfő fizeti, az 1879. évi L. t.-cz. 8. §-ának 6. pontjában előirt kelléket megfelelően pótolja s igy a nejének kereseti adóját fizető férjtől, habár saját neve alatt az adózók lajstromába felvéve nincs is, a honositás ez okból meg nem tagadható.

A m. kir. belügyminiszternek 1890. évi 64,694. sz. határozata:

J. F. fővárosi lakos, kérelméhez képest, a magyar állampolgárok közé felvétetvén, illetőleg honosittatván, részére a mellékelt honositási okirat állittatott ki. Miről (a polgármestert) az 1879. évi L. t.-cz. 13., 14., 15. és 16. §-aiban előirt s az 1880. évi január hó 5-én 584. szám alatt kiadott körrendeletben közelebbről megjelölt további törvényszerü eljárás végett, azon felhivással értesitem, hogy annak idejében az eskütétel napját hozzám jelentse be. Megjegyzem, hogy habár folyamodó azt, hogy 1885—1888. években az adózók lajstromában saját neve alatt bevezetve lett volna, nem igazolja, részére a honositási okiratot mégis azon okból kellett kiállitani, mert a fenti idő alatt neje, született S. A., a kivel még 1883-ban házasságra lépett, adóztatott meg, már pedig az 1875. évi XXIX t.-czikk 4. §-ának utolsó bekezdése értelmében a családtag kereseti adóját a családfő fizetvén, ezen körülmény az 1879. évi L. t.-czikk 8. §-ának 6. pontjában előirt kelléket megfelelően pótolja.

A honositási kérelem tárgyalására nem a községi kötelékbe való felvételi biztositást nyujtó községnek törvényhatósága, hanem azon törvényhatóság illetékes, a melynek területén a honositandó egyén, vagy esetleg az örökbefogadás melletti honositásnál az örökbefogadó lakik.

A m. kir. belügyminiszternek a Horvát-Szlavon kir. országos kormányhoz 1888. évi 65,268. szám alatt intézett átirata:

Ausztriai Stájerországban fekvő P. városi származásu és W. J. Zágráb városi lakos magyar állampolgár által örökbe fogadott Sch. Gy. p—i lakosnak hozzám juttatott folyamodványát, melyben magát a magyar állam kötelékébe fölvétetni kéri, csatolmányaival együtt azon értesitéssel van szerencsém illetékes elintézés végett visszaküldeni, hogy Zágráb város hatóságának a kir. országos kormány által is magáévá tett azon nézetét, mintha a jelen honositási kérelmet csupán csak azért, mert a folyamodó a községi

kötelékbe való fölvétel iránt Kolozsvár sz. kir. város által biztosittatott, én volnék illetékes elbirálni, nem osztom; nem oszthatom pedig azért, mert a honositási folyamodvány az 1879. évi L. t.-cz. 9. §-a szerint azon törvényhatóság első tisztviselőjénél nyujtandó be, melynek területén a folyamodó lakik, a menynyiben pedig a folyamodó az országban nem lakik, ily esetekre az idézett törvény mi egyenes rendelkezést sem tartalmaz ugyan, de miután ez eset csak az örökbefogadás utján fordulhat elő, ilyenkor per analogiám azon törvényhatóság első tisztviselője lesz hivatva kellő felszerelés mellett véleményével együtt a folyamodványt felettes kormányhatóságához felterjesztetni, melynek területén az örökbefogadó lakik, különben is ha a folyamodó más törvényhatóság területén levő község által biztosittatott a községi kötelékbe való fölvétel iránt, ily esetekben az itt követett szokás szerint akár a honositási okirat, akár az elutasitó határozat a felterjesztő törvényhatósági első tisztviselőnek küldetik meg, azon hatóság első tisztviselője pedig, melynek területén a felvételt kilátásba helyező község fekszik, csupán csak a nyilvántartás végett szokott értesitésbe helyeztetni.

Porosz állampolgárok honositása alkalmából a hazájukból való elbocsáttatás iránti kormányhatósági nyilatkozat még akkor is bekivánandó, ha a német törvény értelmében tiz évi távollét folytán német állampolgárságukat elvesztették.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 48,240. sz. a. a közmunka és közlek. miniszterhez intézet átirata:

A 30,123. sz. a. kelt nagybecsü átirattal azon kérdést méltóztatott hozzám intézni, vajjon Sch. G. vasuti főmérnök és báró K. K. r—i állomási főnök tekintethetnek-e az 1879. évi L. t.-czikk 48. §-ának rendelkezése alapján magyar állampolgároknak vagy sem? Ezen kérdésre nézve van szerencsém a következőkről értesiteni. A Poroszországgal még 1864-ben kötött és folyton gyakorlatban tartott conventio, mely szerint a honositások az érdekelt állam kötelékéből előzetes elbocsátástól feltételeztetnek. tekintettel az 1879. évi L. t.-czikk 47. §-ának rendelkezésére akkor is szem előtt tartatik, ha különben a következő 48. §. volna alkalmazandó, az e részben illetékes külhatósági nyilatkozat még akkor sem felesleges, ha feltehető, hogy az illető bevándorló a német törvény értelmében 10 évi távollét folytán német állampolgárságát vesztettnek fog tekintetni. Ezeknél fogva Sch. G. főmérnök a 48. §. nyomán magyar állampolgárnak elismerhető lesz, mihelyt hitelesen igazolja. hogy eredeti hazájának kormánya ő irányában az államköteléket fenn nem tartja. Báró K. K., ki 1877—1881. nem tartózkodott Magyarországban. rendes honositás (8. §,) benyujtására lesz utasitandó, mely kérvény felszereléséhez az emlitett igazolás szintén megkivántatik.

Az 1879. évi L. t.-cz. 3. §-ában foglalt azon jogszabály, hogy a magyar állampolgárnak akár belföldön, akár külföldön született törvényes gyermeke, leszármazás által megszerzi a magyar állampolgárságot: Magyarországon ősidők óta folytonosan hatályban van.

A magyar kir. igazságügyminiszternek 1888. 33,325. szám alatt a belügyminiszterhez intézett átirata:

Nagybecsü átiratával méltóztatott véleményemet kikérni a konstantinápolyi cs. és kir. követségtől feltett azon kérdésre nézve: vajjon egy

1848. évben, tehát az 1879. évi L. t.-cz. hatályba lépte előtt magyarrá honositott egyénnek törvényes kiskoru gyermeke elnyerte-e leszármazása által atyja állampolgárságát? Ezen nagybecsü felhivásnak van szerencsém következőkben megfelelni: Az 1879. évi L. t.-czikk 3. §-a világosan rendeli, hogy leszármazás által a magyar állampolgárságot megszerzi a magyar állampolgár törvényes gyermeke akkor is, ha a születés helye külföldön van. Ebből kétségtelenül következik, hogy a magyar állampolgárnak az 1879. évi L. t.-czikk hatályba lépte után született törvényes gyermekei tekintet nélkül a korábbi törvényekre az 1879. évi L. t.-czikk erejénél fogva magyar állampolgárok. Az, hogy az apa születésénél, illetőleg leszármazásánál fogva, vagy honositás folytán magyar állampolgár, különbséget nem tesz. Azon kérdés azonban, hogy a magyar állampolgárnak, nyerte legyen ez az állampolgárságot akár leszármazás, akár honositás folytán, 1879. évi L. törvényczikk hatályba lépte előtt született törvényes gyermeke leszármazása illetőleg születése által az 1879. évi L. törvényczikk hatályba lépte előtt megszerezte-e a magyar állampolgárságot avagy pedig nem? mégsem ezen törvény, hanem az előbb hatályban volt jogszabályok szerint birálandó meg. És itt meg kell jegyeznem, hogy irott törvényünk, mely ezt a kérdést szabályozná, Magyarországon az 1879. évi L. t.-czikk hatályba lépte előtt nem volt ugyan, mégis a most idézett törvény 3. §-ába foglalt azon jogszabály, hogy a magyar állampolgárnak akár belföldön, akár külföldön született törvényes gyermeke leszármazás által megszerzi a magyar állampolgárságot, ugyszólván ősidők óta folytonosan hatályban volt Magyarországon ugyannyira, hogy a magyar állampolgárok (Frank Ignácz tekintélyes jogtudósunk tanusága szerint is) született magyaroknak, a haza fiainak (native Hungari, patriae filii) neveztettek. A magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvényjavaslat indokolásának részletezéséről szóló részében szintén az foglaltatik, hogy a törvényjavaslat 3. §-ának intézkedései, a melyek az 1879. évi L. törvényczikk 3. §-ába változás nélkül felvétettek, a magyar jognak megfelelnek. Nem kétkedem ennélfogva azon nézetemnek kifejezést adni, hogy az 1879. évi L. törvényczikk hatályba lépte előtt honositott magyar állampolgárnak honositása után akár belföldön, akár külföldön született törvényes gyermekei az 1879. évi L. törvényczikk hatályba lépte előtt fennállott jogszabályok szerint is leszármazásuk által megszerezték a magyar állampolgárságot.

A magyar állampolgárság elnyerhetésének az, ha egy külföldi nő férjétől csak ágy és asztaltól van elválasztva, törvényszerü akadályát nem képezheti.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 3257. sz. határozata:

A főváros tanácsának határozatát, mely szerint báró K. Szidónia Krisztina Ludovika férj. báró M. Ernőné budapesti lakos, ki férjétől jogerős birói határozattal ágy- és asztaltól elválasztatott, a főváros községi kötelékébe való felvételnek kilátásba helyezése iránti kérelmével el lőn utasitva, az az ellen a nevezett bárónő által beadott felfolyamodás következtében felülvizsgálván, a felfolyamodással megtámadott fentjelölt téves alapu s indokolásu határozat feloldásával, az annak tárgyát képező kérelemnek mielőbbi ujabb tárgyalását s az iránt ujabb törvényszerü határozat hozatalát találtam elrendelendőnek, mert nevezett báró K. Szidónia a leobeni cs. kir. járáskapitány által 1885. nov. 19-én 19,336. sz. a. a steierországi cs. kir. helytartóság nevében tett kijelentés szerint az osztrák állampolgári kötelékből,

melybe eddig tartozott, tehát az illető községi kötelékből is kilépett s e szerint férje illetőségét, ha magyar állampolgárságot nyer, többé követni nem fogja, mert továbbá azon körülmény, hogy a nevezett nő osztrák honos férjétől csupán ágy és asztaltól van biróilag elválasztva, az 1879. évi L. t.-czikkben a magyar állampolgárság megszerzésének feltételei között megszoritásként nem foglaltatik, tehát a magyarországi községi kötelékbe való felvétel kilátásba helyezésének megtagadására indokul nem szolgálhat, mert továbbá az 1879: L. t.-cz. 35. §-ában, melyben a magyar honpolgárhoz férjhez ment külföldi nők állampolgársága iránt a házassági kapocs tekintetében beállható változások szempontjából tétetik intézkedés, illetve 32. §-ában, midőn a külföldivel egybekelt magyar nőnek állampolgársága állapittatik meg azon esetre, ha a házasság érvénytelennek nyilvánittatik, különkülön nyernek kifejezést azon esetek, midőn a házasfelek biróilag elválasztatnak, azután midőn a házassági kapocs biróilag felbontatik, és végül midőn a létrejött házasság érvénytelennek nyilvánittatik, minélfogva kétségtelen, hogy a törvény akkor, midőn a házasfeleknek biróilag elválasztásáról szól, az ágy és asztaltól való elválasztást is érti.

Oly államszerződés, melynek értelmében olasz honpolgárok honositásánál előbb az olasz állam kötelékéből való elbocsátásnak igazolását kellene bekövetelni, ez idő szerint Olaszországgal még nem áll fenn.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 7457. sz. határozata:

F. Ágoston honositási ügyében tett jelentésére értesitem (az alispánt), hogy államszerződés, melynek értelmében — a mint például az 1882. évi XXX. t.-cz. II. czikkelyének utolsó bekezdése azt Szerbiával szemben elrendelte — olasz honpolgárok honositásánál előbb az olasz állam kötelékéből való elbocsátásnak igazolását kellene bekövetelni, ez idő szerint Olaszországgal még nem áll fenn.

A 14 éves fiu gyermek és a 12 éves leánygyermek az állampolgári esküt már leteheti. Ha az országban lakó s itt adót fizető, de idegen állam alattvalói folyamodnak kiskoru gyermekeik honositásáért, a honositás megadható az esetben, ha a szülők kötelező nyilatkozatot adnak az iránt, hogy gyermekeik eltartásáról gondoskodnak.

A m. kir. minisztertanács 1880. évi julius hó 14-én hozott határozata:

A belügyminiszter ur két honositási kérdést terjesztett elő; ugyanis: *a*) A. Anna grófné a tőle elváltan élő gróf A. Demeter oroszországi alattvalónak neje Sergius nevü 19 éves kiskoru fiát a magyar állampolgársággal felruháztatni kéri; *b*) poroszországi alattvaló báró G. F. s—i lakos, a 18 éves Ferencz, a 16 éves Vincze és a 14 éves József nevü fiainak honositását kérelmezi. Mindkét folyamodó több mint 5 év óta Magyarországon lakik s adót fizet, gyermekeik magyarországi község kötelékébe fel vannak véve és saját államuk kötelékéből el lettek bocsátva, ellenben a folyamodó szülék az idegen állampolgárságot továbbra is fentartani kivánják. Az emlitett kiskoruak honosithatását illetőleg két kérdés merült fel: 1. tekintve, hogy szüleik idegen állam polgárai, ők maguk pedig kiskoruak, letehető-e általuk, esetleg nevükben és ki által az állampolgári eskü? 2. A kiskoruak képesek-e a magyar állampolgárságról szóló törvény 9. §-a, 5. és 6. pontjaiban emlitett feltételeknek eleget tenni? Az első kérdés elenyészett az igazság-

ügyminiszter ur azon felvilágitása következtében, miszerint a kanoni jog analogiája szerint a 14 éves figyermek s a 12 éves leánygyermek már bocsátható a honpolgári eskü letételére. A második kérdésre nézve azonban az ez iránt meghallgatott igazságügyminiszter és az előadó miniszter között véleményeltérés áll fenn. Ugyanis az igazságügyminiszter a törvény 8. §., 5. és 6. pontjában emlitett kellékek megtételét, t. i. hogy a honositandó bir annyi vagyonnal, vagy oly keresetforrással, a melyből lakhelye körülményeihez képest magát és családját eltarthatja, továbbá hogy az adózók lajstromába 5 év óta be van vezetve, annyira szükségesnek tartja, hogy azok nélkül — nézete szerint — a honositás meg nem történhetik, még akkor sem, ha mint a jelen esetben a szóban forgó kellékekkel az idegen állampolgárságukat fentartó szülék birnak. Ellenben az előadó miniszter ur nézete oda terjed, hogy tekintve azt, mikép a szóban forgó kiskoruakra nézve a honositási törvény 8. §-a 1., 2., 3. és 4. pontjaiban felsorolt kellékek kimutatva lettek, mi által a törvény kivánalma szerint igazolva van, hogy a kért honositás az illetők komoly s jól megfontolt elhatározása s hogy oly idegenek honositásáról van szó, kik előreláthatólag az állam hasznos polgáraivá fognának válni; tekintve továbbá, hogy a kiskoru honositandók szülei Magyarország területén máris több mint öt év óta folytonosan tartózkodnak s az országnak hasznos s adózó lakói és e szerint saját személyükre nézve a többször emlitett szakasz 5. és 6. pontja feltételeinek is eleget tettek; tekintve végre, hogy itt oly különleges esetről van szó, melyről a törvény bizonyára csak azért nem intézkedett, mert a törvény alkotása alkalmával ily eset felmerülése figyelembe nem vétetett, azonban a törvény szellemével, mely az anyagi viszonyokra vonatkozó honositási kellékek felállitása által csupán arra nézve kivánt biztositékot szerezni, hogy az ország terhére válható, anyagi támasz nélküli egyének ne vétessenek fel a honpolgári kötelékbe, a jelen esetben szóban levő egyéneknek honositása nem ellenkezhetik; véleménye szerint a mennyiben a törvény a kiskoruak honositását is megengedi s a kiskoruak a most emlitett feltételeknek egyénileg a legritkább esetekben felelhetnek csak meg s az itt szóban levő esetben az életben levő s az országban lakó és adózó szülék folyamodnak kiskoru gyermekeik honositásáért, a többször idézett törvény 8. §-a utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés analogiájához képest, vagyis az örökbefogadottaknál megengedett mód szerint a kért honositás megadható s az e részben most ajánlott eljárás a törvény szellemével összeegyeztethető lenne, csupán egy kötelező nyilatkozat volna a szülőktől még kérendő arra nézve, hogy honositandó gyermekeik eltartásáról s vagyoni helyzeteik biztositásáról kellőleg gondoskodtak. *Határoztatott:* A minisztertanács nem tarthatja ugyan magát illetékesnek a törvény általános magyarázására, a fenforgó eseteket illetőleg azonban a minisztertanács többsége, — az igazságügyminiszter ur ragaszkodván fenebb jelzett álláspontjához — oly nézetben van, hogy a szóban levő honositási kérelmek teljesithetők.

A visszahonositási kérelem az 1879. évi L. t.-czikk 39. §-a alapján csak akkor teljesithető, ha az illető egyén idegen állampolgárságot nem szerzett; a 40. §. alapján pedig csak azon esetben, ha az országban állandóan megtelepedett.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 89,654. sz. határozata:

K. sz. kir. város polgármesterének. M. F. J. b—i lakosnak visszahonositási kérelme tárgyában kelt jelentésével felterjesztett iratokat azzal a ki-

jelentéssel küldöm vissza, hogy folyamodó kérelme, eltekintve attól, hogy eredeti magyar honossága sincsen kellőleg igazolva, az 1879. évi L. t.-cz. 39. §-a alapján azért nem teljesithető, mert folyamodó a h—i cs. kir. járás kapitánysága elbocsátási okiratában, mint osztrák állampolgári jogot szerzett egyén van feltüntetve; ugyanazon t.-cz. 40. §-a alapján pedig azért nem, mert a magyar korona országainak területére való visszatérése, illetve itteni állandó megtelepedése kimutatva nincs. Ezen kellék igazolásán kivül folyamodónak, hogy visszahonositás iránti kérelme kedvező értelemben elintézhető legyen, eredeti magyar állampolgárságát is hitelt érdemlőleg be kell igazolnia.

A magyar indigenák szintén magyar állampolgárok. Ha azonban az indigena a magyar állampolgárságot bármi okból, jelesen távollét által elveszti, visszhonositás esetén, mely nem a réginek visszaállitasa, hanem uj állampolgári jog, a főrendi tagságra való jogot még el nem nyeri s ezt csak ugy szerezheti meg, ha a visszhonositás után részére az örökös főrendiházi tagsági jog ujra adományoztatnék.

A m. királyi igazságügyminiszternek 1889. évi 34,320. szám alatt a m. királyi belügyminiszterhez intézett átirata:

A magyar főrendiház tagja csak az lehet, a ki egyuttal magyar honos is, mert az 1885. évi VII. t.-czikk 10. §-ának *d)* pontjában világosan kimondatik, hogy a jogalapra való tekintet nélkül a főrendiház tagja elveszti a tagságot, ha az állampolgárságot elvesziti. A magyar honosság elvesztése pedig akkor következik be, ha főrendiházi tagoknak, tehát az indigenáknak is honosságára kivétel nelkül alkalmazandó 1879. évi L. t.-czikk 20. §-ában felsorolt esetek valamelyike e törvény további szakaszaiban meghatározott módon bekövetkezik. Minthogy X. herczeg allandóan az ország területén kivül lakik, figyelembe veendő, vajjon az emlitett törvény 31. §-ában részletesen meghatározott távollét által még nem veszitette-e a magyar honosságot. Az előbb fennállott jog szerint távollét által a magyar honosság nem veszett el. Azért az említett törvényczikk 48. §-ának utolsó bekezdésében világosan kimondja, hogy a 31. §-ban megállapitott tiz évi távollét ezen törvény hatályba léptének napjától számitandó. Nincs azonban még teljes tiz éve annak, hogy ezen törvény hatályban van és azért mai napig egy magyar állampolgár sem veszitette el honosságát távollét miatt. A magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről alkotott törvényczikk ugyanis az országgyülés mindkét házában 1879. évi deczember hó 24-én hirdettetett ki, ennélfogva tekintettel arra, hogy e törvény záradékában nincs megjelölve külön életbeléptetési határnap, az akkor e részben érvényben volt 1870. évi XIII. t.-czikk 1. §-a szerint, ezen törvény 1880. évi januar 8-án lépett hatályba és igy jövő 1890. évi január 8-án lesz az emlitett 10 év betöltve. Ezen nap után mindazok elvesztik magyar állampolgárságukat, a kik ezen tiz évi időköz alatt állandóan külföldön tartózkodtak, ha csak az emlitett törvény 31. §-ában megjelölt módozatok mellett magyar állampolgárságukat fenn nem tartották. Ezen időig senkire sem mondható ki, hogy magyar honosságát távollét által elveszitette. E részben nem tesz különbséget, ha valaki született magyar vagy indigena család tagja, s ennélfogva mindazon főuri családok tagjai is, a kik az országból 10 éven át távol voltak, akkor fogják a magyar honosságot és ezzel a főrendi örökös tagságra való jogot is elveszíteni. A kifejtettekből az következik, hogy X. herczeg ez ideig a magyar honosságot távollét miatt el nem veszitette s miután nem tartom

valószinünek, hogy a nevezett honosságát más módon, például elbocsátás vagy az 1879. évi L. t.-czikk 30. §-án alapuló hatósági határozat folytán elveszitette volna, a mennyiben az állampolgárság elveszitésének ilyen más esete fenn nem forog, herczeg X. ez idő szerint magyar honosnak tekintendő. Szükségesnek tartom még kiemelni, hogy ámbár oly személy, ki magyar állampolgár volt és állampolgári jogát elvesztette, visszhonositás által könnyebb feltételek alatt ujra magyar állampolgári jogot nyerhet, de ezen ujonnan nyert állampolgárság nem restitutio in integrum, hanem egy uj állampolgári jog. Ennélfogva a visszhonositás egyebek közt nem adja meg az illetőnek azon főrendi tagságra való jogot sem, a melyet előbb a honossággal együtt veszitett. Ezen jogot ujra csak ugy szerezhetné meg, ha az állampolgárság ujra megszerzése után részére az örökös főrendiházi tagsági jog a törvényben meghatározott módon ujra adományoztatnék.

Oly esetekben, midőn honositási okiratot nyert és külföldön tartózkodó egyén, a magyar állampolgári esküt akár Bécsben az ő felsége személye körüli m. kir. minisztériumnál, akár pedig külföldön valamely osztrák-magyar követség vagy ügynökségnél kéri letenni, az e kérelem feletti határozat a m. kir. belügyminisztert illeti.

Belügyminiszternek 1886. évi 38,884. sz. határozata:

W. Leopoldina állampolgári eskűjének letétele tárgyában kelt jelentés folytán figyelmeztetem (a polgármestert), hogy oly esetekben, midőn honositási okiratot nyert és külföldön tartózkodó egyén a magyar állampolgári esküt akár Bécsben az ő felsége személye körüli m. kir. miniszteriumnál, akár pedig külföldön valamely osztrák-magyar követség vagy ügynökségnél kéri letenni, az e kérelem feletti határozat csakis a belügyminiszteriumot illeti. Felhivom tehát, hogy a fentebbieket a jövőben szem előtt tartva, előfordulandó hasonló esetekben az ügyet ide mindenkor előzetes határozat végett terjeszsze fel.

A honositás nem azon törvényhatóság jegyzékébe vezetendő be, a hol a honositott egyén lakik, hanem azon törvényhatóságába, melynek területén községi illetőséget nyert.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 23,967. sz. határozata:

Minthogy a honositási jegyzékeknek az 1879. évi L. t.-cz. 45. §-ának I. pontja értelmében a községi illetőség szempontjából való vezetése helyesen csak ugy eszközölhető, ha valamely törvényhatóság honositási jegyzékébe mindazon esetek felvétetnek, a melyekkel a törvényhatóság területén fekvő községekben való illetőségi jog mellett engedélyeztetett a honositás, tekintet nélkül arra, vajjon az illető egyén más törvényhatóságban lakik s honositási ügye is ez utóbbi által lett-e tárgyalva? felhivom (az alispánt), hogy H. János, B. vármegyei J. községben illetőségi jogot nyert egyénnek a mult évi rendeletemmel engedélyezett honositását a törvényhatóság 1888. évi honositási jegyzékébe pótlólag vezettesse be, egyuttal arról is értesitem, hogy ezen honositásnak a B. vármegyei honositási jegyzékből való törlése végett nevezett vármegye alispánját utasitottam.

b) Hallgatólag (elismerés utján).

A magyar állampolgárság az 1850-es évekig tiz évi háboritatlan és utlevél nélküli tartózkodás mellett hallgatag is megszerezhető volt.

A m. királyi belügyminiszter 1886. évi 21941. sz. határozata:

A znaimi cs. kir. ker. kapitányság, melyhez a főváros tanácsa özvegy S. Antalné községi illetőségének elismertetése iránt fordult és mely a néhai férj ottani származását a tárgyalás meginditása alapjául elfogadta volt, azon az iratok tartalma szerint teljesen méltányos kérést terjesztette elém, hogy előbb a férj halála idejében beigazolható honossági viszonya felett hozassék határozat.

Minthogy az 1809-ben Magyarországban született S. Antal nem az ötvenes években, de már jóval azelőtt költözködött be állandó tartózkodásra Magyarországba, oly időben, melyben az 1814. 10,661. számu udvari rendelet és a fennálló törvényes gyakorlat értelmében tiz évi háboritatlan és utlevél nélküli tartózkodás mellett Ausztriából bevándorolt egyén hallgatag nyerhetett állampolgári jogot, ugyanő még 1845-ben Magyarországban nősült és 1862-ben bekövetkezett haláláig folytonosan belföldön tartózkodott: Magyarországban honosságot nyert egyénnek tekintendő s ennélfogva felhivom, hogy S. Antalnak halálakor birt belföldi községi illetőségét igyekezzék mint első vonalban mérvadót megállapitani; mi, ha nem sikerülne, a már 1862-ben özvegységre jutott és cselédkönyvért folyamodó S. Antalné férjhez menetel előtt, származása után birt községi illetőségét elismertetni iparkodjék.

Azon elv, hogy Magyarországba a negyvenes, esetleg az ötvenes években bevándorolt osztrák állampolgárok a magyar honpolgárságot bizonyos körülmények közt hallgatólag is megszerezhetik, csak akkor alkalmazható, ha az illető Ausztriába vissza nem vándorolt.

A m. kir. belügyminiszternek az alsó-ausztriai cs. kir. helytartósághoz az 1887. évi 553. sz. alatt intézett jegyzékirata:

Becses jegyzéke folytán az özvegy B., született Kofron J., honosságát illető nyomozások ujabban megejtettek és a következőket eredményezték: A Friedbergben 1823-ban született B. János Magyarországba 1840-ik év táján jött és 1841-ben mint egy itteni honosságu hadkötelesnek toborzott helyettese a 19. gyalogezredhez lett besorozva, a hol egész az 1850-ik évben bekövetkezett elbocsátásáig szolgált. 1851-ik évben mosonmegyei Rajka községben telepedett meg, hol megházasodott, ott mint szabólegény mesterségét űzte, de nejének halála után Ausztriába visszavándorolt. Ez az özvegy bemondása szerint 1856-ban történt, mindamellett részére alkalmasint uj honossági jog szervehetése czéljából Rajka község elöljárósága még 1859-ben állított ki illetőségi bizonyítványt. Ezóta ő egész az 1880-ban bekövetkezett haláláig szakadatlanul Ausztriában tartózkodott, a nélkül, hogy be lehetne bizonyitani, miszerint állampolgárságának és községi illetőségének hivatalos megállapitása tekintetéből további nyilatkozatokat tett volna. Ennélfogva azon kérdés döntendő el, vajjon B. József, kinek özvegye azóta uj honossági jogot nem szerzett, 1880-ban magyar, vagy osztrák állampolgárnak volt-e tekintendő, a végett, hogy ahhoz képest községi illetősége is megbiráltassék. Hogy ő katonai szolgálata által mint ujonczhelyettes az itteni állampolgárságot meg nem

szerezte, illetőleg osztrák állampolgárságát meg nem változtatta, azt elvitatni aligha lehet. Midőn azonban azon körülményre tétetik hivatkozás, hogy ugyanő még katonai szolgálata ideje után is Magyarországban is megtelepülve volt és még 1859-ben is honi hatósága helyett az itteni belföldi községi elöljárótól láttatott el igazolványnyal, ugy egyrészt minden nehézség nélkül el kell ismerni, miszerint osztrák községi illetőségüeknek az ötvenes években és azok előtt Magyarországba való állandó beköltözködési eseteiben, ha mint a jelen ügyben a valamely belföldi községi kötelékbe határozottan, vagy hallgatólag történt felvétel is hozzájárul, a mostani felfogás szerinti szabályszerü honositási kellék beigazolásától eltekintetik és hogy az Ausztriából Magyarországba való ilyen régibb bevándorlási esetekre a legfelsőbb elhatározás folytán 1814-ben 10.661 szám alatt kibocsátott udvari rendelet alkalmaztatik, mely szerint az országban tiz évi háboritlan és az előbbi honossági hatóság igazolványa nélkül bebizonyitható tartózkodás mellett az állampolgárság hallgatólag is megszerezhető, de másrészt meg kell jegyezni, hogy az 1851-től 1856-ig való tartózkodás a kivánt időtartamot ki nem tölti, s hogy a bevándorlás, nem állandó tartózkodás czéljából történt; mert B. János Ausztriába visszavándorolt, és pedig ottani állandó tartózkodásra és mindenekelőtt, hogy az emlitett czélszerüségi indokokból elfogadott gyakorlat a viszonosság feltétele mellett alkalmaztatik. Ugy miként az 1850-ben Magyarországba bevándorolt valamely család a magyar állampolgári jogot hallgatólag megszerzettként elismertetik, azonképen el kell várni, miszerint már 1856-ban ismét visszavándorolt és ott megmaradt család állampolgársága a cs. kir. hatóságok által ugyanazon alapelveknél fogva megbiráltassék. A tárgyalt viszonyok mellett, midőn valamely, több mint 40 éve Bécsben tartózkodó, eredetileg Morvaországból származó, de mint özvegynek a szintén a birodalmi tanácsban képviselt egyik királyságból, t. i. csehországi Friedbergből származó, hat évi Magyarországon való letelepülés után Ausztriába visszavándorolt és ott elhalt férjét követő nőszemélynek honossági joga áll kérdésben, jogosan és méltányosan feltételezhető, hogy a tisztelt helytartóság az 1859-ben valamely magyarországi községi elöljáróságtól a jelzett körülmények közt kiállitott bizonyitványt nem olyannak fogja tekinteni, a mely által az ottani állampolgárság hallgatólagos visszaszerzéséhez 1856-ban megkezdett időtartamnak a viszonosság gyakorlásával járó érvénye hatálytalaníttatnék. Ezen feltevésben az ügyiratok azon megkereséssel küldetnek vissza, hogy özvegy Böhmnének folyamodványát azon bizonyitványra való minden további tekintet nélkül sziveskedjék elintézni.

Az állami szolgálatban való alkalmazás által a magyar honpolgárság az 1883. évi I. t.-cz. hatályba lépte előtt megszerezhető nem volt; azt, mint a közszolgálati minősités egyik feltételét, először az 1883. évi t.-cz. állapitotta meg.

A m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 24,553. számu határozata:

H. Gyula védkötelezettsége alkalmából atyjának, H. Jánosnak, magyar állampolgársága nem ismertetik el. Az utóbbi Magyarországon 1853-tól 1867-ig mint cs. kir. adóhivatalnok volt alkalmazásban és mint nyugdijazott hivatalnok Bécsbe költözködött át, a hol haláláig maradt. Magyarországon azon helyeken, a melyekben mint hivatalnok tartózkodott és kiváltkép Kulán, hol 1858-tól 1867-ig volt, sehol a községi kötelékbe való felvételt nem nyert. Minthogy pedig, mint az eddig minden esetben a cs. kir. hatóságoknak tudo-

mására lett adva, az állami szolgálatban való alkalmazás által magyar állampolgárság nem szereztetett és azt mint az állami és megyei szolgálatnak feltételét — nem mint következményeit — először az 1883. évi I. t.-cz. szabta elő, minthogy azon gyakorlat is: az ötvenes években Ausztriából történt bevándorlásokra az 1814. évből származó azon szabályt alkalmazni, hogy tiz évi akadálytalan és igazolási okmányok nélkül folytatott tartózkodás az állampolgárság hallgatólagos megszerzésével járt, ezen esetben nem érvényesülhet, mivel a beköltözködés állandó itt tartózkodást nem eredményezett és mivel községi illetőség megszerzése nem forog fenn, ennélfogva minden alap hiányzik ahhoz, hogy G. Gyula atyja után magyar állampolgárnak elismertessék.

Az 1850-es évek óta Magyarországon állandóan tartózkodó s még 1890-ben magyar községi illetőségünek tekintett osztrák származásu egyének magyar honossága akkor, midőn osztrák honosságuk elismertetésére mi kilátás sincs, megállapítottnak vehető.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 16,151. számu határozata:

Özvegy E. Ignáczné, szül. S. Mária illetőségi igazolványért jelentkezett zágrábi lakos az 1886. évi XXII. t.-cz. 7. §-a alapján férje után Eperjes városi illetőségünek kimondatik. Mert néhai férje E. előbb J. Ignácz, habár csehországi származásu, de a katonaságból kilépve már 1850 óta egészen 1880-ban bekövetkezett haláláig a magyar állam területén tartózkodott, állami szolgálatban alkalmazva volt még 1870. május havában, mikor a honositási és honossági kérdések közös megoldására nézve az ausztriai cs. kir. kormánynyal közös megállapodás még nem létezett, még pedig Eperjes város inditványára nevének megváltoztatására engedélyt nyert, e szerint kétségen kivül magyar honosnak tekintendő, és mi kilátás sincs arra, hogy a cs. kir. hatóságokkal hátrahagyott családja oda való honosságának elismertetése iránti tárgyalás czélra vezethetne. Ily körülmények közt, midőn belföldi községi illetőségét kell megállapitani és néhai E. Ignácz Eperjes város tanácsának 1870-ben kelt pártoló és a várost kötelező felterjesztése óta másutt illetőséget nem nyert, halálakor Eperjes városi illetőséggel birt egyénnek tekintendő és özvegye, ki önállóan özvegységre jutása után szintén ujat nem szerzett, Eperjes város kötelékébe bentartandó volt.

Hallgatag módon megszerzett magyar állampolgárság a nagykoru gyermekre ki nem terjed.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 1556. sz. határozata:

D. József honossága és községi illetősége tárgyában kelt jelentés folytán értesitem a főváros közönségét. Az ötvenes évek elején állandó letelepedésre Ausztriából történt bevándorlások eseteire nézve, a rendes honositás hiányától bizonyos feltétel, t. i. az illetőnek nyilván vagy hallgatag belföldi községi kötelékbe lett felvétele esetében eltekintetik. Idősebb D. József pedig még az ötvenes évek elején költözködvén be, 1856-tól fogva 1881-ben bekövetkezett haláláig folytonosan az ó-budai hajógyárban állott alkalmazásban; sok éven adózott is. Ezért és azon alapon, hogy a cs. kir. hatóságok hivatalosan tudják, miszerint állampolgársági kérdésekben a miniszterium dönt, a jelen esetben érdekelt cs. kir. kerületi kapitányság mult évi szeptember 3-án 14,471. sz. a. oly megkereséssel fordult, hogy a belügyminiszter döntvénye

kieszközöltessék. Ezek előrebocsátása után kijelentem, hogy az 1885. év ápril havában munkakönyvért jelentkezett. D. József, eltekintve attól, hogy H. József név alatt 1869-ben születési helye, Stockerau város javára állittatott sorozás elé, magyar honosnak és budapesti illetőségünek azért nem tekinthető, mert apja habár az ötvenes évek elején költözködött be, miután félbeszakitatlan négy évi községi adófizetés mellett az itteni községi illetőségbe hallgatag csak a hetvenes évek vége felé lépett, magyar honosságat csak fiának nagykorusága után nyert ó-budai lakosnak volt tekintendő. A munkakönyvért folyamodó tehát, ki eredetileg apja után nem volt magyar honos és nagykorusága óta önállóan rendes honositás nélkül a magyar állampolgárságot már el nem nyerhette, 1885-ben és jelenleg is magyar honosnak s belföldi községi illetőségünek el nem ismerhető.

Az 1850. év táján Magyarországba beköltözködött német állampolgár, a ki egy magyarhoni község felvételi nyilatkozata alapján az akkori cs. kir. belügyministerium által az osztrák állampolgársággal felruházva lett, magyar állampolgárnak nem tekinthető, s miután a jelenlegi cs. kir. belügyminisztérium nyilatkozata szerint osztrák állampolgárnak az 1867-ki osztrák alaptörvények értelmében szintén el nem ismerhető, külföldi állampolgárságát az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-ához képest pedig fentartotta, külföldinek tekintendő s hadköteles fia a belföldi hadkötelesek sorából törlendő.

A m. kir. belügyminiszternek a m. kir. honvédelmi miniszterhez az 1881. évi 1982. számu átirata:

Gróf H. Mór s hadköteles kort ért fia gróf H. Károly állampolgársága tárgyában kelt nagybecsü átiratára van szerencsém következőket válaszolni: Gróf H. Mór turterebesi lakos még 1852-ben a fennállott cs. kir. belügyminiszteriumtól állampolgári jogot nyert és annak teljes élvezetében és gyakorlatában állott 1872. évig, a mikor azon kérdés vettetett fel, vajjon az akkor fennállott kormányhatóság részéről, állitólag grófságának elismerésével, adományozot tállampolgári jog Magyarországon érvényes-e? és a m. kir. igazságügyminiszterium nyilatkozata alapján akként oldatott meg, hogy gróf H. hazánknak állandóan megtelepedett idegen lakosa, de magyar állampolgárnak nem tekinthető, minthogy az 1879. évig fennállott törvények szerint létezett és Magyarország 1867. évben visszanyert állami létélével mint közjogi intézmény kapcsolatban álló külön magyar állampolgárságot nem nyert és az állami önállóság felfüggesztése idejében kormányhatóságilag neki adományozott állampolgári jog közjogi szempontból az ujból visszaállitott magyar állampolgársággal azonosnak nem tekinthető.

Gróf H. Mór állampolgári jogának érvényessége iránt tett folyamodványára ily értelemben nyervén választ, miután még az osztrák cs. kir. miniszteriumhoz azon kérelemmel fordult, hogy az osztrák állampolgárság birtokában levőnek elismertessék, ez utóbb emlitett kormányhatóság oda nyilatkozott, miszerint folyamodó a külön osztrák állampolgárság birtokában levőnek azért nem tekinthető és csakis a magyar államkormány részéről adott válasz tartalmára utasitható, mert 1852-ben az államkötelékbe való felvétele céljából Tur-Terebes község igért neki községi illetőséget, lajthántuli községbeli illetősége pedig nem jött szóba.

Midőn ezek után nevezett gróf 1875-ben mint már hessen-casseli lakos kimondatni kérte, hogy a magyar államkötelék alá nem tartozik és Tur-Terebesen született fiai Magyarországon katonai kötelezettség teljesitésére nem szorithatók, azon évi átiratom tanusága szerint kijelentettem, miszerint

ezeknek ismételt kimondása nem szükséges; mire Nagyméltóságod folyamodónak megfelelő értelemben válaszolt,

Gróf H. M. pedig, kit 1876. évben a megyei legtöbb adót fizetők név sorából, mint külföldit, törültek, és ki arról, hogy fiai Magyarországon az állampolgárság hiánya miatt nem védkötelesek, a közös külügyminiszter s illetve a német követség utján értesitve lett, midőn Nagyméltóságod azon alkalomból, hogy a grófnak 1860-ban Tur-Terebesen született fia Károly az idei ujonczozásra felvétetett, az atyja állampolgárságát érintő átirata folytán Ugocsamegye közönségéhez az 1879. évi L. t.-cz. szem előtt tartása iránt innen rendelet bocsáttatott, maga részéről oly nyilatkozatot tett, melynek tartalma szerint az emlitett kormányhatósági döntvények által megállapitott jogállapothoz ragaszkodik, tehát idegen létét és magyar államkötelék alá nem tartozását, az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-ában adott felhatalmazással élve, ujból általa fentartottnak kinyilatkoztatja.

Ily körülmények közt gróf H. Mór és védköteles kort elért fia állampolgárságát, habár azt kormányi előbbi döntvények nem létezése esetében az uj törvény utmutatásához képest megállapitani és az illetőknek magyar állampolgárságát elismerni csak az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-a alapján lehetne, ezen törvényi rendelkezés alá vehetőnek nem találom és kénytelen vagyok a szóba hozott védkötelezettségi kérdés megoldására nézve arra kérni, miszerint gróf H. M. állampolgársága kérdését a fentebb emlitett kormányrendeletek és az ezek alapján az illető által az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-a értelmében adott nyilatkozat által végleges megoldást nyert kérdésnek tekinteni méltóztassék.

A magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1879 : L. t.-czikk 48. §-ának azon rendelkezése, hogy a külföldi állampolgárok, ha az országban öt évig laktak s az adózók lajstromába be vannak vezetve, idegen állampolgárságukat pedig a törvény hatályba lépte napjától számitandó egy év alatt fenn nem tartották, magyar állampolgároknak tekintendők, csakis azon államok polgáraival szemben alkalmazható, a mely államokkal a honosságra nézve eltérő s a törvény 47. §-ában emlitett szerződések nem köttettek.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 22,393. sz. határozata:

A magyar állampolgárság az 1879 : L. törvényczikk 2. §-a értelmében: leszármazás, törvényesités, házasság és honositás által szereztetik meg. Ugyanezen törvény 48. §-a szerint magyar állampolgároknak tekintendők azok is, a kik a belföldön a jelen törvény hatályba lépte napjáig legalább öt év óta megszakitás nélkül laktak s az adózók lajstromába be vannak vezetve, ha csak egy év alatt idegen állampolgárságukat fenn nem tartották. Minthogy azonban az ezt megelőző 47. §. értelmében a jelen törvény alul kivételnek van helye azon államok irányában, a melyekkel e tárgyban szerződések köttettek, a mennyiben az ilyen szerződések a jelen törvénytől eltérő rendelkezéseket tartalmaznak, következik, hogy a 48. §. határozmányai feltétlenül szintén nem alkalmazhatók. Ilyen megállapodás történt a monarchia két államának kormányai közt az 1870. évben. Ezen megállapodáshoz képest osztrák állampolgárok csak akkor ruházhatók fel a magyar állampolgársággal, ha megelőzőleg az osztrák állam kötelékéből elbocsáttattak, viszont pedig magyar állampolgárok csak akkor ruházhatók fel az osztrák állampolgársággal, ha a magyar állam kötelékéből elbocsáttattak, megjegyeztetvén, hogy ezen államconventió kivétel nélkül minden honositási és kiván-

dorlási esetben teljes viszonossággal vétetvén foganatba, az összes beltöldi törvényhatóságok már a hosszas gyakorlat utján megfelelőleg értesültek. Ennélfogva arról értesitem, hogy miután B. József, kinek első izben téves alapon benyujtott elbocsátási kérvénye az osztrák állampolgárság el nem vesztéről történt értesülése után visszavontnak tekintendő, a magyar állampolgárságot honositás által meg nem szerezte, a 48. §. rendelkezései pedig reá mint eredetileg is osztrák állampolgárra nézve, a fentebbiekhez képest és a törvény 47. §. értelmében nem alkalmazhatók, nevezett bécsi lakos és családja, kivéve nagykoru fiát, kire nézve honossági és illetőségi tárgyalásra eddig szükség nem volt, a magyar állam kötelékéből való elbocsátásra nem szorul.

Osztrák állampolgárnak el nem ismert és más állampolgársággal nem biró egyén, az 1879: L. t.-cz. 48. §-a alapján feltétlenül kijelenthető magyar állampolgárnak.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 3113. sz. határozata:

Néhai P. Sándor Lajta-Bruck községi származásu nyugalmazott m. kir. adóhivatali tiszt, már az 50-es évek eleje óta mint állami tisztviselő egészen 1882. évben bekövetkezett haláláig és 5 éven át nyugdijas állapotban is folyton Magyarországban tartózkodott és megadóztatva is volt, másrészt pedig előbbi állampolgárságát fenn nem tartotta, ennélfogva az ellen, hogy nevezett P. Sándor halálakor és azóta a hátrahagyott özvegy, született B. Anna, pozsonyi lakos és kiskoru gyermekei az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-a értelmében magyar állampolgároknak tekintessenek, annál kevésbé van észrevételem, miután az érdekelt cs. kir. helytartóság a családfő eredeti illetőségét meg nem állapithatónak jelezte.

A magyar állampolgárságot igazoló bizonyitványok kiállitására csakis a belügyminiszter illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 24,565. sz. határozata:

A vármegye alispánjának M. J. folyamodványa felterjesztése tárgyában kelt jelentésére értesitem, hogy a magyar állampolgárság megállapitását bármely fenforgó kétség és az 1879. L. t.-cz. 48. §-a alkalmazásának esetében is, melynél egyébiránt a megelőző 47. §. rendelkezése szem előtt tartandó, csakis a belügyminiszter jogosult eszközölni. Egyuttal megjegyzem, hogy az 1878. évi 45,516. sz. belügy. körrendelet szerint is a vármegyei városi hatóságok és a községi elöljáróságok a magyar állampolgárságot igazoló bizonyitványok kiállitására nem illetékesek.

Azon katonai személynek, ki bár huzamosabb ideig lakott Magyarországon, de magyar állampolgári jogot nem szerzett, Magyarországban született gyermekei sem tekinthetők magyar állampolgároknak.

A m. kir. belügyminiszternek ő felsége személye körüli miniszterhez intézett 1869. évi 20,723. sz. a. kelt átirata:

Báró P. K. cs. kir. százados honossága tárgyában folyó évi julius hó 27-én és október hó 5-én 5653. sz. a. kelt becses átirataira hivatkozólag van szerencsém tiszteletteljesen értesiteni, hogy miután idegeneknek az or-

ságban benn született gyermekei, csupán születésüknél fogva az állampolgárságot itt meg nem nyerik, báró P. K.-t, kire nézve Zámoly község meghallgatott elöljárói csak annyit tudnak, hogy községükben született és növekedett, hol atyja mint katona állomásozott, azon esetre, ha különben magyar honpolgársággal birt szülőktől való származását, vagy honosittatását igazolni nem tudná, magyar állampolgárnak tekinteni nem lehet.

Oly külföldi születésü magyar állampolgárok, kik magyar honosságukat nem honositás, hanem közvetlenül az 1879. évi L. t.-cz. életbelépte előtt 5 évi itt tartózkodásuk által szerezték meg, idegen állampolgári jogukat fenn nem tarthatják.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 38.460. sz. határozata:

A közlemények visszazárása mellett értesitem alispán urat, hogy az 1854-ben, morvaországi P. községben született T. T., jelenleg b—i lakos az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-ának második bekezdése értelmében a magyar állam kötelékébe tartozik. Ezen kijelentésem hatálya nevezett nejére, az 1858-ban született L. J. J. is kiterjed. Elől nevezett abbeli másodizben benyujtott kérelme, mely szerint ő a magyar állampolgárság elnyerése iránt benyujtott kérelmétől eláll s osztrák állampolgári jogát továbbra is fentartani kivánja, az idézett törvényszakasz határozott és imperativ jellegü rendelkezésével szemben figyelembe nem vehető; mert az 1879. évi L. t.-czikk 48. §-ának második bekezdése értelmében történt honosságszerzés épp abban különbözik a törvény 8. §-ában körvonalozott honositástól, hogy az első esetben az érdekelt egyén kérelmétől függetlenül — a honpolgári jog nem adományoztatik, hanem — megállapittatik az 1880. évi január hó 8-ával tényleg megszerzett magyar honosság; s ezen honosság-megállapitás indokaként szerepelhet, akár a jogszerző kérelme mint jelen esetben, akár hatósági megkeresés, akár egyéb érdekelt fél vagy község kezdeményezése. Ennélfogva a jelen esetben, minthogy az idézett törvényszakasz által előirt feltételek fenforognak, a f. évi február 5-én 8887. sz. a. a morvaországi cs. kir. helytartósághoz intézett itteni átiratban hivatalosan elismertetett, hogy T. T. és családja már «1880. évi január 8-án a magyar állampolgárságnak tényleg birtokába lépett» s ezen kijelentés módositására indokot fenforogni a fentieken felül azért sem látok, mert a vezetésem alatt álló miniszterium által 1881. évben adott névmagyarositási engedély is különben törvényes alapját vesztené.

Az 1879. évi L. t.-czikk 48. §-ának alkalmazása esetén, a községi kötelékbe való felvétel szintén csak a magyar állampolgárság elismerését kimondó belügyminiszteri határozat meghozatala után eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 19.568. sz. határozata:

Bajorország Tuszgönheim községében 1842-ik évben született és a város részéről a magyar állampolgárság megszerzése esetén a városi kötelékbe leendő felvétel iránt biztositott H. Jakab ottani lakos terménykereskedőt, tekintettel arra, hogy az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-ában előirt követelményeknek megfelelt s idegen állampolgárságát annak idején fenn nem tartotta, a fenti törvényszakasz alapján kérelméhez képest magyar állampolgárnak ismerem el és jelentem ki. H. Jakab magyar állampolgárságának ezen megállapitása az idézett törvény 7. §-a értelmében nejére született E. Idára, továbbá az 1875-ben született Julia, az 1877-ben született Magdolna

és az 1879-ben született Albert Viktor nevü kiskoru gyermekeire is kiterjed. Erről a város közönségét a tanácsi jelentés csatolmányainak visszazárása mellett azzal a felhivással értesitem, hogy jelen elhatározásomról folyamodót tudósitsa. Végül a felterjesztésében foglaltakra nézve kijelentem, hogy miután a magyar állampolgárság kimondása az 1879. évi L. t.-cz. értelmében a belügyminiszter hatáskörébe tartozik, olyan esetben, ha valamely egyén a fenti törvény 48. §-a alapján magyar állampolgárnak tekintendő, azon község, mely az illető egyént a község kötelékébe felvenni hajlandó, a belügyminiszternek a magyar állampolgárság elismerését kimondó határozata előtt a községi kötelékbe való felvételre nézve szintén csak biztositást adhat, a végleges felvételt azonban csak az állampolgárság itteni kimondása után eszközölheti.

Svájczi honosságu magyarországi lakosok, ha az 1879. L. t.-cz. 48. §-a értelmében, külföldi állampolgárságukat szabályszerü módon fenn nem tartották, magyar állampolgároknak tekintendők, mert a svájczi köztársasággal 1876-ban kötött államszerződés a Magyarországon letelepedett svájcziakat e részben fel nem mentette.

A m. kir. belügyminiszternek, a m. kir. honvédelmi miniszterhez 1886. évi 14,094. sz. átirata:

G. Jeremiás és védköteles Adolf nevü fiának községi illetőségére vonatkozó átirat kapcsán van szerencsém tisztelettel értesiteni, miszerint az 1850 óta Magyarországban letelepedett G. Jeremiás, minthogy svájczi állampolgárságát annak idejében fenn nem tartotta, mely bejelentés kötelezettsége alól őt a svájczi köztársasággal 1876-ban kötött és a Magyarországon letelepedett svájcziak részére külön kedvezményeket biztositó államszerződés fel nem mentette volt, a szabolcsmegyei alispán által indokoltan hozott, de általa felebbezéssel meg sem támadott határozattal kiskoru védköteles fiával együtt magyar honosságu és nyiregyházai illetőségünek állapittatott meg.

Osztrák állami származásu egyének, ha az 1860. évtől számitva bevándoroltak az országba, csak ugy jelentethetnek ki az 1879: L. t.-cz. 48 §. értelmében magyar állampolgárokká, ha az osztrák állam kötelékéből megelőzőleg elbocsáttattak; de ha a bevándorlás az ötvenes években vagy ezeket megelőzőleg történt, akkor a magyar állampolgárság kijelentése csak bizonyos körülmények közt szükséges.

A m. kir. belügyminiszternek a m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez intézett 1884. évi 6988. számu átirata:

Miután az 1879: L. t.-cz. 47. §-ában foglalt kijelentés szerint ezen törvény alól kivételnek van helye azon államok irányában, a melyekkel e tárgyban szerződések köttettek, a mennyiben az ilyen szerződések a jelen törvénytől eltérő rendelkezéseket tertalmaznak, ilyen megállapodás pedig a monarchia két államának kormányai közt a honossági ügyekre nézve, 1870. évben létrejött, az idézett törvény 48. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezések az ausztriai állam tartományaiból származó magyarországi lakosokra feltétlenül nem alkalmazhatók, és igy azokra nézve, a kik magukat a törvény 48. §-a értelmében magy. állampolgároknak tekintik, amennyiben eredetileg osztrák állami illetőségü egyének, az illető cs. kir. hatóságnak az iránti nyilatkozata, hogy az osztrák állam kötelékéből elbocsáttatnak, megbivántatik, a mint az számos esetben, hol a m. kir. erdészeti szolgálatba lépett osztrákok jövőjüket

alkalmaztatásuk állandósítása mellett biztositani kivánták, tényleg követtetett. Egyébiránt megjegyzem, hogy ez eljárás inkább csak az osztrák tartományokból 1860. évtől innen bevándorolt egyéneknél, saját felszólalásuk vagy hivatalos indokolt észrevétel folytán felmerült állampolgársági kérdés megoldása körül követtetik; midőn pedig az illető beköltözés még az ötvenes években, vagy azokat megelőzőleg történt s az érdekelt fél valamely belföldi község kötelékébe fel van véve, s a körülményekhez képest nem feltételezhető, hogy azt az eredetileg illetékes hatóság még mint odavalót nyilvántartaná, az állampolgársági kérdésnek hivatalból való felkeverése indokoltnak nem mutatkozik.

Magyar állampolgároknak az 1879. évi L. t.-czikk 48. §-a értelmében csak azok tekinthetők, kikre nézve a belföldön való lakásukhoz és az adózók lajstromába felvételükhöz megkivánt öt év a törvény életbe lépte előtt folyt le, az azutáni adózás nekik tehát be nem számitható.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 23,480. sz. határozata:

Poroszországi plesseni születésü L. H. ottani lakosnak azon kérelmét, hogy az 1879. évi L. t.-czikk 48. §-a alapján magyar állampolgárnak elismertessék, tekintettel arra, hogy nevezett az adózók lajstromában csak 1878. évtől fogva fordul elő, teljesithetőnek nem találtam. Mert az idézett törvényszakasz értelmében magyar állampolgároknak csak azok tekinthetők, a kik a magyar korona országai területén a jelen törvény hatályba lépte napjáig legalább öt év óta megszakitás nélkül habár több helyen laktak, s valamely belföldi községben az adózók lajstromába be vannak vezetve stb. A törvény 48. §-ának ide vonatkozó rendelkezése semmi kétséget nem hagyhat fenn az iránt, hogy a lakásra és adózásra nézve megkivánt 5 évnek a törvény életbelépte előtt kellett lefolyni s ez öt évbe a törvény életbelépte utáni adózást beszámitani nem lehet. Erről (a polgármestert) azzal a felhivással értesitem, hogy folyamodót fenti elhatározásomról oly megjegyzéssel tudósitsa, hogy szabadságában áll a magyar állampolgárok sorába való felvételét az 1879. évi L. t.-cz. 8. §-ában megszabott módon kérelmezni.

2. A magyar állampolgárság elvesztése.

Elbocsátás távollét stb. utján.

Vásári és piaczbérleti hátralék a község magánkövetelését képezi s mint ilyen az 1879. évi L. t.-cz. 24. §-ának 2. pontjában emlitett állami és községi adók közé nem sorolható, minélfogva az állam kötelékéből való elbocsátáshoz akadályul nem szolgálhat.

A belügyminiszterhez 1891. évi 8387. szám alatt intézett pénzügyminiszteri átirat:

Vonatkozva nagybecsü átiratára, van szerencsém nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni, hogy a magyar állam kötelékéből való elbocsátást szorgalmazó Sz. Ivánnak Szerbiában tartózkodó atyja Sz. Sabbas, T. község elöljáróságának ide mellékelt jelentése szerint, nevezett községben semmi néven nevezendő adótartozással hátralékban nincs, hanem T. községnek az 1874. évből származó 300 frt vásári és piaczbérleti összeggel tartozik. Miután pedig ezen hátrálék az 1879. évi L. t.-cz. 24. §-ának 2. pontjában emlitett állami és községi adók közé nem sorolható, ennélfogva ez a tartozás, mint az emlitett község magánkövetelése Sz. Ivánnak a magyar állam kötelékéből való elbocsátására akadályt nem képezhet.

Ha az állam kötelékéből elbocsátást kérő családatya az elbocsátást gyermekeire nézve is kiterjeszteni nem kéri és azok atyjukkal együtt ki nem költöznek, akkor gyermekei magyar honosságukat tovább is megtartják.

A m. kir. igazságügyminiszternek a belügyminiszterhez 1883. évi 3810. sz. a. intézett átirata:

Az iratok szerint R.-nek Iván nevü fia 1864-ben, Miklós nevü fia pedig 1866-ban született. Az előbbi a 17-ik évet már tulhaladta, a második legközelebb betölti. Az 1879. évi L. t.-cz. 22. §-ának második bekezdése szerint védkötelezettségben nem álló, de ez alól végleg fel nem mentett egyének, a kik 17-ik életévöket betöltötték, csak akkor bocsáthatók el, ha igazolják, miszerint elbocsátásuknak nem az a czélja, hogy védkötelezettség alól szabaduljanak. Ezt pedig hatósági bizonyitvány által kell igazolni. R.-nek emlitett két fiát ennélfogva csak akkor lehetne a magyar állam kötelékéből elbocsájtani, ha a védkötelezettség szempontjából megelőzőleg hatósági tárgyalás tartatnék. Az 1879. évi L. t.-cz. 26. §-a szerint a 22. §. eseteinek kivételével, az elbocsátás kiterjed a férfi nejére és kiskoru gyermekeire, ha

azok az atyával együtt kiköltöznek. R.-nek emlitett két fia a 22. §. alá esik, azért elbocsátásuk nem azonos szempontból birálandó, mint atyjuk elbocsátása. Az állampolgársági törvény 26. §-ának azon végszavából, ha ezek az atyával együtt kiköltöznek, világosan az következik, hogy a gyermekek, a kik nem költöznek ki az atyával, a magyar honosságot megtartják. Állampolgársági törvényünk alapelve, hogy a kötelékből való elbocsátás után a tényleges kiköltözésnek be kell következni, mivel különben az elbocsátás hatályát veszitì. Részemről ennél fogva R. azon kérelmét teljesithetőnek tartom, hogy 1864-ben született Iván és 1866-ban született Miklós fia továbbra is a magyar állam kötelékében maradjanak.

Lelenczápolási költségtartozás nyilvános közteher jellegével nem bir s ez okból a magyar állam kötelékéből való elbocsátás akadályát nem képezheti.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 90,836. sz. határozata:

N. községi illetőségü M. T. bécsi lakos kivándorlási kérelme tárgyában kelt jelentésére kijelentem, hogy a jelen ügyben akadálynak jelzett lelenczápolási költségek tartozása valósággal akadályul nem szolgálhat, mivel az nyilvános köztehernek (állami, községi adónak) jellegével nem bir, hanem magánjellegü tartozást képez. Ennélfogva felhivom, hogy az iratokat az 1879. évi L. t.-cz. 24. §-a illetve az 584/1880. számu végrehajtási rendelet vonatkozó szakaszai értelmében kiegészitve hozzám terjeszsze vissza.

A férjhez ment nő mint önjogu s rendelkezési képességgel biró személy az állam kötelékéből, esetleg férje nélkül is, elbocsátható.

A m. kir. igazságügyminiszternek a m. kir. belügyminiszterhez intézett 1889. évi 11,531. sz. átirata:

Az állam kötelékéből való elbocsátást, az 1879: L. t.-cz. 24. §-a szerint csak a fennálló védkötelezettség okából lehet megtagadnia annak, a ki az ugyanazon §. 1—3. pontjaiban foglalt kellékeket kimutatja. A házassági köteléket az idézett törvény, mely az elbocsáthatás tekintetében férfi és nő között különbséget nem tesz, egy szóval sem állitja fel akadályul az elbocsátásra, ezt nem feltételezi a házastársak kölcsönös beleegyezésétől, és azt nem tekinti feladatának, hogy a házastársak együtt élését az elbocsátás esetleges megtagadása által biztositsa, a mi különben soha semmi módon sem biztositható sikeresen. Sőt az 1879: L. t.-cz. megengedi azt az esetet is, hogy a házastársak csak egyike költözik ki. Ugy rendelkezik ugyanis a 26. §-ban, hogy az elbocsátás csak akkor terjed ki az elbocsátott férfi nejére, ha ez férjével együtt költözik ki. És ebből következik az is, hogy a házastársaknak lehet különböző állampolgárságuk. Az tehát, hogy a férje által elhagyott V. B.-né és ismeretlen tartózkodásu férje közt a házassági kapocs törvény szerint még fennáll, akadályt az elbocsátásra, mely a házassági köteléket különben sem oldhatja fel, nem képezhet. Azon kérdést illetőleg, vajjon V. B.-né a 24. §-nak követelményéhez képest rendelkezési képességgel bir-e, igenlőleg kell válaszolnom, mert e nő férjhez menetele által teljeskoruvá válván, rendelkezési képességgel bir, egészen függetlenül attól, hogy férjének tartózkodási helye ismeretlen-e vagy ismeretes. Hogy a törvény a férjhez ment nőket önjoguaknak, rendelkezési képességgel biróknak tekinti, kitetszik a 24. §-nak 1. pontjából is. Ezen pont először oly

egyéneket különböztet meg, a kik rendelkezési képességel birnak, és azután olyanokat, kik atyai hatalom, gyámság vagy gondnokság alatt állanak. A férjhez ment nő ez utóbbiak közé, ha csak gondnokság alá nem helyeztetett, nem sorozható, a miért a férjhez ment nőt önjogunak, rendelkezési képességgel birónak kell tekinteni. V. B.-né ezek szerint, miután az 1879: L. t.-cz. 24. §-ának 1., 2. és 3. pontjaiban megszabott kellékeket kimutatta, a magyar állam kötelékéből elbocsátandó.

A jogosan és helyesen megállapitott izraelita hitközségi adóhátralékok a magyar állam kötelékéből való elbocsátásnál az illető hátralékosok által előzetesen befizetendők; ennek megtörténte nélkül az elbocsátási okirat ki nem állitható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 2320. sz. határozata:

Azon ügyiratokat, melyeket az alispán hozzám felterjesztett s melyek N.-M. községi illetőségü L. D. bécsi lakosnak az állam kötelékéből való elbocsátását s ezzel kapcsolatosan izraelita hitközségi adóhátralékának befizetési kötelezettségét tárgyazzák, a vallás- és közoktatásügyi, továbbá a pénzügyminiszter urakkal — fenforgó nézetük nyilvánitása végett — közölvén, a nevezett miniszter urak kijelentései alapján a jelen ügyben a következőket rendelem: Az alapitványok és egyéb vagyonok nélkül való zsidó hitközségek künlevő s intézményeik fentartására szolgáló járulékok behajtása körül az állam részéről hatályos jogi védelemben részesitendők és igy kivánatos, hogy a kivándorolni óhajtó hátralékosok arra köteleztessenek, miszerint a kivándorlási engedély kiállitása előtt jogosan és helyesen megállapitott izraelita hitközségi adóhátralékaikat fizessék le. Ennélfogva az ügyiratok visszazárása mellett felhivom (az alispánt), hogy a n.-m.-i izraelita hitközséget a L. D. elleni követelésének pontos és a vonatkozó jegyzőkönyvekkel támogatott felszámitására, folyamodó L. D.-t pedig a felszámitás iránti nyilatkozattételre utasitsa, melynek megtörténte után az ügyiratokat fenti módon kiegészitve hozzám ujabban terjeszsze fel.

Kiskoru árvagyermekekre, kiknek törvényes atyja, elhalálozása idejében magyar állampolgárságát távollét által még el nem vesztette, az 1879: L. t.-cz. 31. §-ában foglalt rendelkezések nem alkalmazhatók, hanem a távollét reájuk nézve csak nagykoruságuk beálltától fogva számitandó.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 10,804. sz. határozata:

S. Jozefa honossági és községi illetősége ügyében a következőket jelentem ki. A nevezett Skoth J. magyar állampolgárnak tekintendő, mert atyjának az 1828-ban Gy. városban született Schoth Istvánnak eredeti magyar honossága Gy. város polgármesterének Bécs város tanácsához intézett átiratában is elismertetett, a melylyel ellenkezőleg későbbi átiratában foglalt alaptalan tagadások figyelembe nem vehetők; tekintettel továbbá arra, hogy nevezett egyén a gy—i járás szolgabirói hivatala részéről 1860. évi január 20-án mint magyar honos vándorkönyvet s ennek alapján Bécs város tanácsa által 1860. évi márczius 24-én házassági engedélyt nyert, valamint arra is, hogy a hatvanas években az osztrák honosság már csak a magyar alattvalói kötelékből való elbocsátás mellett volt megszerezhető, a mi pedig jelen esetben nem történt, ugyan ő 1873. évi márczius 25-én Hernalsban történt elhalálozása idejében magyar állampolgársággal birt s ezen minőségét 1864-ben

Bécsben született Jozefa nevü leánya is követi. Minthogy pedig a magyar állampolgárságnak az 1879. évi L. t. cz. 31. §-ához képest távollét által való elvesztésre Schoth Istvánra nézve, ki még 1873-ban halt meg, azon okból sem alkalmazható, mert a törvény hatálybalépte előtt távozott el a magyar korona területéről s igy távolléte a törvény 48. §-ának 3. bekezdése értelmében csak a jelen törvény hatályba lépte napjától számitott tiz év után tehát 1890. évi junius hó 8-án járt volna le. E szerint tehát nevezettnek leánya Schoth Jozefa, 1888. évi január 8-án, mint nagykoruságának beállta napján, néhai atyjának 1873-ban még fennállott magyar honosságát s községi illetőségét birta, de különben is a távollét ő reá nézve honosságának hivatalból való tárgyalása folytán 1887-ben megszakittatott. Minélfogva felhivom a vmegye közönségét, hogy a szóban forgó illetőséget törvényszabta módon az 1886. évi XXII. t.-czikk 18. §-a értelmében hozandó fokozatos határozatok utján igyekezzék megállapitani, e részbeni eljárása eredményéről pedig az összes iratok felterjesztése mellett hozzám mielőbb jelentést tegyen.

Az elbocsátási okirat kézbesitése napjául nem azon nap tekintendő, a melyen azt a kivándorló fél igazolt képviselője, hanem azon nap, a melyen azt az önjogosult kivándorló sajátkezüleg vette át.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 33,181. sz. határozata:

E. A. kivándorlási ügyében kelt jelentés kapcsán ugy a jelen esetben, mint a jövőben is hasonló esetekben való szem előtt tartás végett értesitem (az alispánt) hogy az elbocsátási okirat kézbesitése napjául nem azon nap tekintendő, a melyen azt a kivándorló fél igazolt képviselője, hanem azon nap, a melyen azt az önjogosult kivándorló sajátkezüleg vette át. Ebből kifolyólag felhivom, hogy jelen esetben is a fent megjelölt kézbesitési napot jelentse be.

Gyámság vagy gondnokság alatt álló és külföldön tartózkodó egyén távolléte csak önrendelkezési képességének visszanyerésétől fogva számitható.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 5025. sz. határozata:

A sz. kir. város tanácsa felterjesztésében azon kérdés eldöntését kéri, vajjon eredetileg ottani illetőségü és gondnokság alá helyezett S. B., tekintettel arra, hogy gondnokának S. J.-nak beismerése szerint 30 év óta szakalanul Magyarországon kivül tartózkodik, illetőségi vagy uti okmányt soha sem nyert és magyar állampolgárságának fentartását be nem jelentette, azonban X. szab. kir. város árvaszékénél részére értéknemüek kezeltetnek, magyar állampolgárságát távollét által elvesztette-e avagy pedig magyar állampolgársága az által, hogy nevezettnek vagyona a városi árvaszék által kezeltetik, fentartottnak vétessék-e? Az 1879. évi L. t.-czikknek rendelkezéseiből kitünik, hogy a magyar állampolgárságnak ugy honositás által való megszerzése, valamint elbocsátás által való elvesztése csak azon feltétel alatt következhetik be, ha az illető rendelkezési képességgel bir, vagy ha ennek hiányát törvényes képviselőjének beleegyezése pótolja, illtőleg az elbocsátásnál, ha a gyámság vagy gondnokság alatt álló egyén elbocsáttatásához a gyám vagy gondnok beleegyezése gyámhatóságilag jóváhagyatik. A törvény ezen intézkedéséből világos, hogy a rendelkezési képesség hiánya mellett állampolgári jogot önállólag senki meg nem szerezhet. A törvény

most jelzett rendelkezéseit véve alapul, a magyar állampolgárságnak távollét által való elvesztése iránt fölmerült kérdések elbirálásánál az a felfogás jutott érvényre, hogy az állampolgárság e módon való elvesztésének szintén csak önrendelkezési képességgel biró egyénekkel szemben lehet helye s az ez alapon kifejlett gyakorlat szerint az 1879. évi L. t.-cz. 31. §-ában megszabott 10 évi távollét ideje kiskoruakra (gyámság alatt állókra) nézve csak nagykoruságuktól a (gyámság megszüntétől) kezdve számittatik, a miből következik, hogy a távollét ideje a gondnokság alatt állókra nézve is, csupán önrendelkezési képességük visszanyerésétől (a gondnokság megszüntetésétől) kezdve számitható. Minthogy pedig az 1873-ban S. B.-ra nézve elrendelt gondnokság megszüntetése az 1877. évi XX. t.-cz. 56. §. első bekezdése értelmében mindeddig ki nem mondatott, S. B. önrendelkezési joggal nem bir és ekként joggal reá nézve az 1879. L. t.-cz. 31. §-ában emlitett tiz évi távollét kezdetét sem vehette: nevezett eredeti magyar honosságának és tekintettel az 1877. évi XX. t.-cz. 198. §-ában foglaltakra, X. városbeli községi illetőségének jelenleg is birtokában van.

Oly egyénnek kivándorlása, a ki azon időben, midőn korosztálya az ujonczozásra fel volt hiva, honpolgári minőséggel még nem birt s az 1879. évi L. t.-cz. 48. §-a alapján szerzett magyar honpolgársága csak 32 éves korának betöltése után tünik ki, hadkötelezettségi szempontból nem esik kifogás alá.

A m. kir. honvédelmi miniszternerk a m. kir. belügyminiszterhez intézett 1888. évi 4946. sz. átirata:

Nagybecsü átirata következtében, az 1855. évbeli születésü és nagys—i illetőségü K. M. bécsi lakos kivándorlási kérelmére vonatkozó összes tárgyalási iratokat oly értesitéssel van szerencsém visszaküldeni, hogy miután a nagybecsü átirat szerint ezen egyén csakis 1881. évi január 8-tól kezdve tekintendő magyar állampolgárnak s igy azon időben, midőn korosztálya az ujonczozásra fel volt hiva, honpolgári minőséggel még nem birt, most pedig már tul van azon koron, a melyen belől a beköltözöttek a fennálló szabályok értelmében a hadkötelezettség teljesitésére szorithatók. annak Bécs fővárosban való megtelepedés czéljából, a magyar állam kötelékéből kért elbocsátása ellen, hadkötelezettségi szempontból nincs észrevétel,

A legfelsőbb meghivó levél kiállitása az országból távollevő magyar állampolgár távollétének folytonosságában megszakitást idéz elő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 12384 sz. határozata:

Eredetileg X. városi illetőségü gróf N. T. hietzingi lakos a magyar állampolgárok sorába való visszavételért folyamodván, e részbeli kérelmét arra a feltevésre alapitja, hogy magyar állampolgárságát azon okból, mert 24 év óta Ausztriában lakik, távollét által elvesztette. Folyamodó maga is elismeri, hogy az országgyülés főrendi házában még a ház régi szervezetének megváltoztatása előtt részt vett és magyar mágnási jogát gyakorolta, ennek igazolásául pedig az 1884. évi Pünkösd hava 20. napján kelt és a főrendiházban 1884. évi október hó 17-én bemutatott legfelsőbb meghivó levelet is mellékelte. Eltekintve attól, hogy gróf N. T. a fenti időben az országban tényleg megfordult és igy ezen időtől fogva tiz esztendő még ugy sem

telt be, egymaga azon körülmény, hogy 1884-ben részére legfelőbb meghivó állittatott ki, oly kétségtelen elismerése a magyar állampolgárságnak, hogy az azon esetben is megszakitást idézett volna elő távollétének folytonosságában, ha emlitett gróf N. T. a legfelsőbb meghivó levél folytán az országban meg sem fordult és törvényhozói jogát nem is gyakorolta volna. Miután tehát gróf N. T. magyar állampolgárságát el nem vesztette, a magyar állampolgárok sorába való visszavételének szüksége sem forog fenn.

A községi illetőségi bizonyitvány a magyar állampolgárság fentartására nézve az 1879. évi L. t.-czikk 31. §-ának 3. bekezdésében előirt módozatokkal egyenlő hatályunak tekintendő és a távollét folytonosságának megszakitását eredményezi.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 30,465. sz. határozata:

Sz. községi születésü T. K. brünni lakos, állampolgársági ügyében kijelentem, hogy miután nevezett egyén részére Sz. község elöljárósága legutóbb 1885. évi junius 20-án állitott ki illetőségi bizonyitványt, ezen körülmény T. K. távolléte folytonosságának megszakitására nézve, mint magyar honosságának fentartására irányuló szándék, az 1879. évi L. t.-cz. 31. §-ának 3. bekezdésében előirt kellékekkel egyenlő hatályunak tekintendő s igy magyar állampolgárságát távollét által el nem vesztette. Ennélfogva az ellen, hogy részére utóbbbi illetőségi bizonyitvány kiállittassék, semmi észrevétel fenn nem forog. Megjegyzem egyébiránt, hogy a jelen rendeletem másolatának folyamodó részére leendő közlése külön honpolgársági bizonyitvány kiállitását feleslegessé teszi.

A magyar honosság és községi illetőség megállapitása iránt hivatalból tett intézkedés az 1879. évi L. t.-czikk 31. §-ában felsorolt távollét megszakitási módozatokkal egyenlő hatályunak tekintendő s annak következtében az illető egyén távollétének folytonosságában megszakitást idéz elő.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 2863. sz. határozata:

B. J. kórházi ápoltnak községi illetősége kérdésében a következőkről értesitem a vármegye közönségét: kiskorn B. J. János kórházi ápolt atyja B. J. után magyar állampolgár. Mert habár D. község utóbb nevezettnek eredeti magyar honosságát tagadásba is veszi, de arra nézve honnét s mely osztrák községből vándoroltak volna be B. J. szülei Magyarországba, semmiféle adatot fel nem hoz, őt az 1879. évi L. t.-cz. 19. §-ának 1. pontja értelmében magyar állampolgárnak kell tekinteni. A mi az alispáni jelentésben felhozott azon indokot illeti, hogy a nevezett kórházi ápoltnak atyja, ki 1870. évben költözött ki Bécsbe, magyar állampolgárságának fentartását ez ideig be nem jelentette s igy az 1879. évi L. t.-cz. 31. §-ának rendelkezéséhez képest magyar állampolgárnak állitólag nem volna tekintendő, erre nézve megjegyeztetik, hogy B. J. magyar állampolgársága s községi illetőségének megállapitása iránt kiskoru fiának kórházi ápoltatása alkalmából a bécsi cs. kir. Rudolf alapitványi közkórház gondnoksága részéről tett kérelem folytán még a mult évi itteni rendelettel hivatalból tétetvén intézkedés, ezen körülmény nevezett egyén távollétének folytonosságában természetszerüleg megszakitást vont maga után s igy magyar honosságát távollét által eddig el nem veszthette. Minek következtében nevezett B. J.-t más támpont hiá-

nyában az 1886. évi XXII. t.-cz. 16. §. *b*) pontja alapján a születés czimén, kózházi ápolt János nevü kiskoru fiát pedig ugyanazon szakasz végbekezdése értelmében atyja után D. községi illetőségünek ezennel kimondom s felhivom a vármegye közönségét, hogy a mult évi itteni rendelettel leküldött összes iratokat, D. község által kiállitandó szabályszerü illetőségü bizonylattal ide mielőbb terjeszsze fel.

A kiskoruak magyar honosságukat távollétük által nem vesztik el, mert a távollét rájuk nézve csak nagykoruságuktól kezdődhetik.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 13,459. sz. határozata:

Kiskoru H. Sándor és János honossága ügyében értesitem a polgármestert. hogy nevezett kiskoruak eredeti magyar honossága az iratok szerint kétségtelen; azt távollét által nem vesztették el, mert a távollét reájok nézve csak nagykoruságuktól kezdve folyhat: Nem változtat ez idő szerinti magyar állampolgárságukon azon körülmény mit sem, hogy 1878-ban, tehát a Szerbia és Magyarország között a honossági viszonyok szabályozása iránt létrejött és az 1882. évi XXX. t.-czikkbe beiktatott megállapodás előtt atyjuk H. Albert a szerb törvények védelme alá helyeztetett.

Az, ki külföldön a magyar állampolgárság elvesztésére nézve az 1879. L. t.-cz. 31. §-ában megállapitott 10 évi időközön tul terjedő időn át belföldi igazolványnyal illetőleg vándorkönyvvel ellátva tartózkodott, magyar állampolgári jogát el nem veszti.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 18,469. sz. határozata:

Klein Neusidlben 1862-ben született s jelenleg is ottani tartózkodásu S. Albert hadkötelesnek atyja S. Mátyás kétségbevonhatlanul magyar állampolgár volt és daczára annak, hogy hosszu időkön át elhalálozásáig külföldön tartózkodott, miután belföldi igazolványnyal, illetőleg vándorkönyvvel el volt látva, mely időről-időre meghosszabbittatott, magyar állampolgárságát el nem vesztette s mint ilyennek valamely magyarországi községben illetőséggel kellett birnia.

Adófizetés a távollevő magyar állampolgár távollétének folytonosságát meg nem szakitja.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 7685. sz. határozata:

Az 1849. évben született s utlevelet kérő J. E. hamburgi lakos kereskedő állampolgársága iránt megejtett tárgyalás során kitünt, hogy nevezett egyén a magyar korona területének határain kivül megszakitás nélkül 10 évig tartózkodik s ezen idő alatt sem magyar állampolgárságának fentartását be nem jelentette, sem távollétének folytonosságát az 1879. évi L. t.-cz. 31. §-ának 3. bekezdésében előirt módozatok valamelyike által meg nem szakitotta. A mi pedig azon körülményt illeti, hogy J. E. a városi 227 összeirási szám alatt foglalt ház $^1/_9$-ed részének tulajdonosa és mint ilyen az egész házra 1890. évre kivetett 199 frt 33 krnyi adónak $^1/_9$-edével azaz 22 frt 14 krnyi adóval van megróva, a nevezett egyén távolléte folytonosságában megszakitást nem idézhetett elő, mivel az országban birtokot bárki,

tehát külföldi is szerezhet és az ezen birtokra kivetett adónak megfizetése a tulajdonos állampolgárságára nincs semmi befolyással. Erről (a polgármestert) azzal a megjegyzéssel értesitem, hogy J. E. a fenti kijelentésemről a hamburgi cs. és kir. követség utján tudósittatott. Végül felhivom. hogy J. E. magyar állampolgárságának távollét által történt elvesztését a folyó évi elbocsátási jegyzékbe annak megemlitésével vezettesse be, hogy az államnolgárság elvesztése 1890. évi január 9-étől fogva számitandó.

Külföldön tartózkodó magyar állampolgár távollétének folytonosságában a hadmentességi dij lerovása megszakitást idéz elő.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 92,429. sz. határozata:

P. sz. kir. város tanácsának jelentése kapcsán, melyben J. F. bécsi lakos illetőségi bizonyitvány iránti kérelme alkalmából kérdés tétetett az iránt, vajjon a hadmentességi dij befizetése tekinthető-e olyan ténynek, mely a 10 évi távollét folytonosságát megszakitja? a felterjesztett iratok visszazárása mellett értesitem (a polgármestert), hogy bár az adófizetés ténye egymagában a honossági kérdésben ilyen jogfentartó erővel birónak kifejezetten elismerve nincs, de a hadmentességi dij lerovásából, mint oly tartozás kiegyenlitéséből, mely egyenesen az állampolgári kötelék fenforgására vall, az állampolgárság fentartására irányuló szándék határozottan következtethető. Ezen adónemnek benső összefüggését az állampolgári minőséggel igazolja azon további körülmény, hogy kétes illetőségü gyanánt sorozó bizottság elé állitott s alkalmatlannak talált egyén hadmentességi diját, ha az illető honossága eldöntetik, mindig azon állam veszi saját kincstára javára követelésbe, melynek kötelékébe tartozónak utólag kijelentetik. A jelen konkrét esetben annál kevésbbé támadhat kétség a megszakitó körülmény fenforgása iránt, mivel J. F. a város tanácsa által kiállitott «fizetési meghagyás»-ok mindegyikén mint «p—i illetőségü hadmentességi dijköteles» szólittatik fel a dij lefizetésére.

A magyar állampolgárság külföldi állampolgár részéről való örökbefogadás által el nem veszthető.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 47,195. sz. átirata az osztr. cs. kir belügyminiszterhez:

A folyó évi augusztus 5-én 12,124. sz. alatt kelt nagybecsü átiratával méltóztatott czimed a T. megye P. községi illetőségü kiskoru W. A. Gy.-nek H. A. és D. brünni házastársak részéről történt örökbefogadására vonatkozó iratokat azon intézkedéshez való hozzájárulásom végett áttenni, hogy a gyámhatósági teendők és az örökbefogadási tárgyalás keresztülvitele a T. megyei árvaszékről a brünni városi kiküldött kerületi biróságra ruháztassék át, a mely esetben nagyméltóságod megjegyzése szerint a szándékba vett intézkedés, kiskoru W. Gy.-nek a magyar állam kötelékéből való elbocsátását eredményezné. Ezen átiratra tisztelettel válaszolom, hogy miután a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1879. évi L. t.-cz. 20. §-a azon eseteket, a melyekben a magyar állampolgárság elvesztetik, taxative sorolja elő és igy valamely magyar állampolgárnak osztrák állampolgár részéről való örökbefogadása a magyar állampolgárság elvesztését maga után nem vonja, meg nem állhat a fent emlitett tisztelt átiratban

emlitett és a T. megyei árvaszéknek a brünni városi kiküldött ker. bírósághoz kelt átiratában kifejezést nyert azon feltevés, hogy a kiskoru W. A. Gy. az örökbefogadás által örökbefogadó szüleinek osztrák állampolgárságát elnyerné. Ennélfogva a jelen esetben az emlitett kiskorunak az osztrák állam kötelékébe leendő felvétele, illetve a magyar állam kötelékéből való elbocsátása iránti tárgyalások lennének folyamatba teendők és keresztül viendők.

Külföldön tartózkodó magyar állampolgár távollétében megszakitást idéz elő az, ha kiskoru fia magyar hatóság felhivása folytán az illetékes község javára sorozás elé lett állitva.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 61,930. sz. határozata:

Az alispán jelentését, eredetileg k—i illetőségü kiskoru J. Á., illetve atyja J. Antal ausztriai marcheggi lakosok állampolgársági ügyét az 1879. évi L. t.-cz. 31. §-a értelmében leendő eldöntés végett hozzám felterjesztette. Minthogy a bemutatott iratokból kitünik, hogy J. Antalnak János és Antal nevü fiai 1883-ban, illetve 1886-ban habár Ausztriában, de magyar hatóság felhivására és az illető belföldi község javára feleltek meg hadkötelezettségüknek, a mi pedig, tekintettel akkor még kiskoru voltukra, csakis atyjuk belföldi honossági joga czimén történhetett, ezen körülmény J. Antal távollétében megszakitást idézett elő s ugyanő jelenleg is magyar állampolgár. Erről a felterjesztett ügyiratok visszazárása mellett azzal a felhivással értesitem, hogy ezen kijelentésemről felfolyamodó J. Antalt tudósitsa. Ezen alkalommal megjegyezni kivánom, hogy miután a magyar állampolgárság megszerzése és elvesztése felett az 1879. évi L. t.-cz. értelmében a belügyminiszter határoz, hason ügyek a járási főszolgabiró elbirálása alá nem tartoznak, hanem elhatározás végett mindenkor ide terjesztendők fel.

Tényleges katonai szolgálatban álló vagy katonai nyugdijban részesülő egyénnek a magyar korona országai területének határain kivül való tartózkodása nem tekinthető a közös hadügyminiszter megbizása nélküli tartózkodásnak; ily egyének tehát magyar állampolgárságukat, távollét által, az 1879. évi L. t.-cz. 31. §-a értelmében el nem veszthetik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 69,113. sz. határozata:

S. J. állampolgársága és községi illetősége ügyében kelt alispáni jelentéssel felterjesztett tárgyiratokat azon kijelentéssel küldöm vissza a vmegye közönségének, hogy a cs—i születésü nevezett nyugalmazott cs. és kir. őrnagy eredeti magyar állampolgársága kétségbe nem vonatott, de ha kétségbe vonatnék is, nevezett egyén az 1879. évi L. t.-cz. 19. §-ának 1. pontja értelmében magyar állampolgárnak tekintendő. A mi pedig az alispáni jelentésben felhozott azon érvet illeti, mintha S. J. 1878. év óta Bécsben való állandó tartózkodása folytán az 1879. évi L. t.-cz. 31. és 48. §§-ai értelmében a magyar állampolgárságot távollét által elvesztette volna, ezen felfogás meg nem állhat, mert eltekintve attól, hogy nevezett egyén a bemutatott katonai törzskönyvi kivonat szerint 1881. évi február 1-éig, addig tudniillik, mig állandó nyugalomba helyeztetett, tényleges szolgálatban állott s ekként a 10 évi távolléti határidő rá nézve csak 1891. évi február 1-ső napján járna le, az illető nyugdijazottnak Ausztriában való tartózkodása, a közös hadügyminiszter megbizása nélkülinek nem tekinthető.

Az izlam hitre való áttérés által, mely a török birodalomban a török állampolgárság megszerzésével kapcsolatos, a magyar állampolgárság elveszitettnek nem tekinthető.

I.

A m. kir. igazságügyi miniszternek 1879. évi 506. sz. átirata a m. kir. belügyminiszterhez:

Becses átiratával méltóztatott a közös külügyminiszter urnak az izlam hitre áttért magyar honosoknak állampolgársága tárgyában kelt ujabb átiratát nekem oly felhivással megküldeni, hogy a fenforgó kérdésre vonatkozó véleményemet közöljem. E nagybecsü megkeresvény folytán tiszteletteljesen értesitem, hogy azon körülmény, mely szerint az ottomán hatóságok az izlamra áttért külföldieket török alattvalóknak tekintik, nem birhat befolyással a magyar hatóság által ezen kérdést illetőleg elfoglalt álláspontra s nem változtathatja abbeli nézetét, hogy a vallásváltoztatás magában véve az állampolgárságra befolyással nem bir, s hogy különösen a magyar honos az izlam hitre való áttérés által a magyar állam kötelékéből kilépettnek nem tekinthető. E nézetben van Püttlingen Vesque «Handbuch des in Oesterreich-Ungarn geltenden internationalen Privatrechtes» (2 kiadás, Bécs, 1878. 114., 115. lap) czimü munkájában is egyedül azt emlitvén fel, hogy a monarchiának az Izlamra áttért alattvalói a passarovitzi békekötés XVI. §-a szerint ki nem adatnak, mi a török birodalomnak nálunk a keresztény vallásra tért mohamedán alattvalóira nézve is irányadó elvül szolgál. E szempontból kiindulva, nincs ugyan észrevételem az ellen, hogy a külügyminiszter ur az osztrák cs. kir. belügyminiszterium kivánsága folytán a konstantinápolyi nagykövetség utján authenticus tudomást szerezzen a török hatóságok ez időszerinti nézetéről és egyes concrét esetekben követett eljárásairól, de legyen bár az e czélból folytatandó tárgyalások eredménye az, hogy a török hatóságok a korábbi időben táplált nézeteihez ez idő szerint is ragaszkodnak az osztrák cs. kir. belügyminiszterium által ajánlott azon rendszabály foganatba vételét, hogy az izlam hitre áttért magyar vagy osztrák honosok consuli védelemben ne részesitessenek, részemről nem pártolhatom, mert a consulságok ily eljárásából az volna következtethető, hogy a magyar hatóság az izlamra áttért magyar honost a magyar állampolgári kötelékből kilépettnek, jurisdictióját az izlamra áttért irányában megszüntnek tekinti. Nem vélem az izlamra áttért magyar honostól a consuli védelmet megvonandónak azon okból sem, mert ha a Leventében tartózkodó magyar honos a magyar állampolgári kötelékből kilépni kiván, az elbocsátásért a gyakorlatban fennálló szabályok, jelesen az 1857. évi deczember hó 2-án kelt cs. kir. rendelet 38. §-a értelmében, az illető consulsághoz folyamodhatik s folyamodni tartozik, kik pedig elbocsátási engedélyt nem nyertek, a magyar hatóságok által az elől hivatkozott átiratomban idézett törvények értelmében magyar honosoknak tartandók.

II.

A m. kir. belügyminiszternek a m. kir. igazságügyminiszterhez 1880. évi 25,363. sz. alatt intézett átirata:

Becses átirata folytán van szerencsém magyar honpolgároknak az izlam hitre való áttérése tárgyában a császári és királyi közös külügyminiszteriumhoz intézett átiratomat, az ebben többször idézett átirattal együtt mindkettőt hiteles másolatban közölni. Amint az első helyen emlitett átiratomból látni méltóztatik, azon kérdést illetőleg: vajjon a izlam hitre való áttérés nem

vonja-e maga után a magyar állampolgárság elvesztését? Nagyméltóságodnak e tekintetben kifejtett véleményével teljesen megegyezőleg nyilatkoztam; azon kérdésre nézve azonban, vajjon a Törökországban levő osztrák-magyar hatóságok részéről minő eljárás követendő azon esetben, ha tudomásukra adatik, hogy a magyar honpolgár az izlam hitre áttérni akar? célszerünek tartottam a cs. és kir. közös külügyminiszteriumot a Törökországban levő osztrák-magyar nagykövetség és ügynökségeknek csakis oda leendő utasitására kérni, hogy ily esetben a török hatóságot alkalmas módon arról értesitsék, miszerint az illető magyar honpolgár ezen vallásváltoztatás által magyar állampolgárságát el nem veszti.

A népfölkelési lajstromba való felvétel a külföldön tartózkodó magyar állampolgár távollétének folytonosságában megszakitást idéz elő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 10,340. sz. határozata:

W. A. bécsujhelyi lakos magyar állampolgársága ügyében kelt jelentése kapcsán értesitem (a polgármestert), hogy miután nevezett a népfelkelési lajstromba felvétetett s abban továbbra is nyilvántartatik, ezen az illető magyar állampolgárságának előzetes megállapittatását feltételező hivatalos tény pedig a fennálló gyakorlat szerint a távollétel megszakitását képezi, ennélfogva az idézett törvényszakasz első bekezdésének esete itt fenn nem forogván, W. A. bécsujhelyi lakos ez idő szerint is magyar állampolgárnak tekintendő.

II.

ORSZÁGGYÜLÉSI KÉPVISELŐ VÁLASZTÓI JOGOSULTSÁG ÉS VÁLASZTÁSI ELJÁRÁS.

(1874. ÉVI XXXIII. TÖRVÉNYCZIKK.)

1. A m. kir. Curiának az országgyülési képviselő választói jogosultság kérdésében hozott elvi határozatai.

A választói jog a v. t. 9-ik §-a alapján jövedelemre való tekintet nélkül lévén gyakorolható, ezen esetekre az id. törvény 8-ik §-ának rendelkezése nem alkalmazható.

1875. évi 1. sz. határozat.

A neheztelt határozat megváltoztatik s felebbező a Pozsony városi első kerületbeli választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik; mert a választmányi jegyzőkönyv szerint Dr. B. Györgyre Pozsony városban 1874. évben adókivetés nem is történvén, az következetesen olyannal tartozásban levőnek sem tekintethetik.

Ehhez képest s miután a v. t. 8. §-ának szabálya B. Györgyre, ki a választói jogot a v. t. 9. §-a alapján igénybe veszi, nem alkalmazható: az a választók névjegyzékéből törvényes ok nélkül hagyatott ki.

A választói törvény 8. §-ának rendelkezése nem alkalmazható azokra, kik a választói jogot az id. törvény 2. §-a alapján gyakorolhatják.

1875. évi 2. sz. határozat.

A felebbezett határozat megváltoztatik s felebbező a Pozsony városi illető kerületbeli választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik; mert a választmányi jegyzőkönyv szerint D. Jánosra Pozsony városában 1874-ben adókivetés nem is történvén, az következetesen olyannal tartozásban lévőnek sem tekintethetik.

Ehhez képest s tekintettel arra, hogy a v. t. 8. §-ának szabálya felebbező D. Jánosra nem alkalmazható, s hogy azon körülmény, miszerint a nevezett a v. t. 2. és 38. §-a második bekezdése értelmében választási jogát Pozsony városban gyakorolni jogositva van, a központi választmány részéről kétségbe nem vonatott: D. János a választók névjegyzékéből törvényes ok nélkül hagyatott ki.

A füstszám szerint megejtett választás módozata és eredménye mint közigazgatási kérdés a kir. Curia birósági illetőségéhez nem tartozik.

1875. evi 3. sz. határozat.

A felebbezés visszautasittatik s az ügyiratok illetékes elintézés végett a m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztetni rendeltetnek; mert jelen esetben Vád község füstszám alapján jogosult választóinak nem ezen jogosultsága, hanem csupán az általuk megejtett választás foganatositásának

módozata forogván kérdésben: ez mint a nevezett község kebli intézkedését tárgyazó közigazgatási kérdés a m. kir. Curia birói illetőségéhez nem tartozik.

Ki választói jogát korábban birtok és jövedelem alapján gyakorolta, nem alapithatja többé választói jogát az 1848 előtt fenállott nemesi kiváltságra.

1875. évi 7. sz. határozat.

A felebbezett központi választmányi határozat helybenhagyatik; mert felebbező választói jogát az 1848 előtt fenállott nemesi kiváltságra alapitja, a felebbezéshez 2·/. csatolt összeirási kivonatból azonban az tünik ki, hogy neve az 1865., 1869. és 1872. években Arad városában készitett választói névjegyzékekbe nem az emlitett régi jogosultság, hanem birtok és jövedelem alapján van bevezetve. Minélfogva a központi választmány az 1875. XXXIII. t.-cz. 2. §-a értelmében helyesen határozott.

Napidij illetményre nem alapitható a v. t. 7. §-a alapján a köz- és magántisztviselőket megillető választói jog.

1875. évi 19. sz. határozat.

Tekintve, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-a választói joggal azokat ruházza fel, kik az 1868. évi XXVl. t.-cz. szerint másodosztályu jövedelmi adó alá eső legalább 700 frt évi jövedelem után adóznak;

tekintve továbbá, hogy az utóbb felhivott törvény 3. §-ához képest másodosztályu jövedelem-adó alá csak köz- és magántisztviselőknek állandó fizetése, nem pedig ideiglenesen alkalmazott napdijasoknak illetménye is esik;

tekintetbe véve másrészről, hogy az erdészeti iskolai tanulmányok befejezéséről kiadott bizonyitvány az erdészi állásra képesitő alakszerü oklevelet nem képez:

a központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata helybenhagyatik.

Tekintve, hogy a törvény különbséget nem tesz arra nézve, vajjon az első osztályu jövedelmi adó egy vagy több czimen fizettetik-e? ennélfogva ha a részint haszonbérletből, részint iparüzletből származó jövedelmi adó megfelel a v. t. 7. §-ának, a választói jog meg nem tagadható.

1875. évi 21. sz. határozat.

Tekintve, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-a választói jogot ad azoknak, kik az 1868. évi XXVI. t.-cz. szerint első osztályu jövedelmi adó alá eső legalább 105 frt évi jövedelem után fizetnek jövedelmi adót;

tekintve, hogy a törvény különöséget nem tesz arra nézve, vajjon ezen első osztályu jövedelmi adó egy vagy több czimen fizettetik-e?

tekintve, hogy felebbező a felmutatott adókönyvvel igazolta, hogy 106 frt 40 kr jövedelem után volt a lefolyt 1874. évre első osztályu — 10 %-os — jövedelmi adó reá kivetve és általa lefizetve;

tekintve végre, hogy a felterjesztett hivatalos kimutatás szerint felebbezőnek megadóztatott 106 frt 40 kr jövedelme részint haszonbérletből, részint

iparüzletből származik és hogy az 1868. évi XXVI. t.-cz. 2. §-a *c)* és *e)* rendeletéhez képest mind a haszonbérletből, mind az iparüzletből nyert jövedelem első osztályu jövedelmi adótárgyát képezi:

a központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata megváltoztatik és a felszólalásnak hely adatván, Tóth Elek szathmári lakos sz. kir. Szathmár-Németi város választóinak állandó névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

Főispánilag kinevezett vagy helyettesitett községi jegyző választói jogát nem az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9., hanem csak annak 7. §-ára alapithatja.

1875. évi 22. sz. határozat.

A központi választmány határozata az ott felhozott indokoknál fogva helybenhagyatik, annyival inkább, mivel felebbező az 1870. évi XLII. t.-cz. 53. §-a értelmében főispánilag kinevezett köztörvényhatósági tisztviselő lévén, mint ilyen az 1871. évi XVIII. t.-cz.-ben jelzett községi jegyzők közé nem sorozható; következéskép választó jogának érvényesitésére nem az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9., hanem annak 7. §-ának rendelkezése szolgálhatna esetleg alapul.

A kegyes tanitórend által ennek szabályai szerint kinevezett s mint tanárok müködő növendékpapok is gyakorolhatják a v. t. 9. §-án alapuló választói jogot.

1875. évi 23. sz. határozat.

Tekintve, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a a véglegesen s ideiglenesen alkalmazott tanárok és iskolatanitók között különbséget nem tesz, hanem azokat, ha illető állomásukra a törvény értelmében kineveztettek, választattak vagy abban megerősitettek, választói joggal felruházza;

tekintve, hogy felebbezők a kegyes tanitórend által ennek szabályai szerint törvényszerüleg kinevezve a selmeczi algymnasiumban mint tanárok müködnek;

s tekintve, hogy az ekkép törvény szerint őket megillető választói jog annál kevésbé vonható meg tőlük, mivel mint növendékpapok sem atyai, sem gyámi vagy gazdai hatalom alatt nem állván, az idézett t.-cz. 10. §-ának rendelkezése reájok nézve nem alkalmazható;

mindezeknél fogva a központi választmány határozatának megváltoztatásával, felebbező Károly József, Rauchbauer József és Tóth György a selmecz-bélabányai választókerületi választók névjegyzékébe felveendők voltak.

Tekintve, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. által szabályzott záros határidők, minden megszakadás nélkül folynak, ha valamely határidő végnapja ünnepnapra esik is, a legközelebbi köznap számitásba nem vehető.

1875. évi 34. sz. határozat.

Tekintve, hogy a központi választmány a felszólalások benyujtására véghatárnapul f. évi márczius 29-ét tüzte ki és tette közhirré és hogy a felszólalásoknak e napon is elfogadása ellen hivatalos akadály fenn nem forgott;

tekintve másrészről, miszerint az 1874. évi XXXIII. t.-cz. által szabályozott záros határidők minden megszakadás nélkül folynak és felszólalónak azon állitása, hogy a mennyiben valamely határidő végnapja ünnepnapra esik, az illető beadvány a legközelebbi köznapon is benyujtható, az idézett és jelen kérdés megbirálásánál egyedül irányadó törvényben támpontot nem talál;

a központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata helybenhagyatik.

Haszonbérlő a végre, hogy a bérlemény utáni nyeresége 105 frt mennyiségünek tekintethessék s ez alapon választói jogot gyakorolhasson, 10 frt 50 kr. jövedelmi adófizetést tartozik igazolni.

1875. évi 55. sz. határozat.

A központi választmány felebbezett határozata helybenhagyatik:

mert az 1868. évi XXVI. t.-cz. 6. §-a első bekezdése szerint az első osztálybeli adót rendszerint a tiszta jövedelem — mely alatt a haszonbérlőknél, az idézett adótörvény 2. §. *c)* pontja szerint a bérlemény utáni nyereség értetik — tiz százaléka képezi, a 14. §. pedig ettől eltérő rendelkezést nem tartalmaz, hanem csak a kielégitőleg (13. §.) be nem vallott jövedelem mennyiségének mikénti meghatározása tekintetében intézkedik, s a haszonbérlőkre nézve az által, hogy azokat az évi haszonbér két és fél százalékának fizetésére kötelezi, különösen azon vélelmet állapitja meg, miszerint tiszta nyereségük legalább az egész haszonbéri összeg egy negyed részének felel meg.

Ehhez képest a 14. §. szerint megadóztatott haszonbérlő is, a végre, hogy a bérlemény utáni nyeresége 105 frt mennyiségünek tekintethessék s hogy ez alapon választói jogot a választási törvény 7. §-ánál fogva gyakorolhasson, 10 frt 50 kr. jövedelmi adófizetést épp ugy tartozik igazolni, mint a megelőző 6. törvényszakasz *a)—d)* pontjaiban megjelölt más állásu első osztálybeli adókötelesek.

Minthogy pedig a felszólalási beadványhoz 2 ./. alatt csatolt kimutatás szerint a felebbezők közül 10 frt 50 kr. jövedelmi adóval egy sincs megróva: azokat a központi választmány a választók lajstromából helyesen zárta ki.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 8. §-ának értelmében, mely év veendő a választók összeirását megelőző évnek?

1875. évi 43. sz. határozat,

Miután a neheztelt határozatban beismertetik, de a felmutatott adókönyv által is bizonyitva van, hogy a választók összeirását megelőző évre felebbező V. Mártonra annyi jövedelmi adó volt kivetve és általa kifizetve, a mennyi az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 6. §. *d)* pontjához képest választói jogosultságát megállapitja;

miután továbbá ily helyzetben azon körülmény, hogy a korábbi 1873. évben jövedelmi adóval terhelve nem volt, tekintettel a felhivott törvény 8. §-ára, a kihagyás helyes indokául nem szolgálhat;

a központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata megváltoztatik és a felszólalásnak helytadólag V. Márton sz. kir. Zombor város választóinak állandó névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

A választói jog meghatározásánál a megelőző évre kivetett adó csak az első névjegyzék megállapitása alkalmával szolgál alapul.

1875. évi 58. sz. határozat.

A központi választmány fenti keletü és számu határozata megváltoztatik s felebbező Schvartz Károly battonyai lakos az ottani kerület választói ideiglenes névjegyzékébe felvétetni rendeltetik;

mert a felebbezéséhez mellékelt adókönyvecskével igazolta, hogy az 1868: XXVI. t.-cz. 2-ik §-a szerint első osztályu jövedelmi adó alá eső több mint 105 frt évi jövedelem után rovatott meg az 1874-ik évre, és igy az, hogy ezen adóval már az előző 1873-ik évben is megróva volt légyen, az 1874: XXXIII. t.-cz. 118. §-ának utasitó rendeleténél fogva nem kivántatik, adóját pedig teljesen törlesztette: annálfogva őt az 1874: XXXIII. t.-cz. 7. §-a alapján a választók jegyzékébe felvenni kellett.

Az 1874: XXXIII. t.-cz. 29 és 36. §§-hoz képest az, kit a törvény választói jogosultsággal ruház fel, hivatalból lévén a választók névjegyzékébe felveendő, ennélfogva a felvétel ellen netalán fenforgó akadályok is hivatalból lévén kinyomozandók, — felszólalót törvény szerint nem lehet arra kötelezni, hogy honpolgári minőségét és életkorát igazolja.

1875. évi 75. sz. határozat.

A központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata megváltoztatik és a felszólalásnak hely adatván, Dr. S. Adolf Budapest főváros választóinak állandó névjegyzékébe felvétetni rendeltetik;

mert felszólaló, ki az ·/. 2 ·/. alatt csatolt okmányokból kitetszőleg Budapesten rendes lakással biró ügyvéd, és ki a megelőző 1874-ik évre reá kivetve volt államadót törvényes időben lefizette, az 1874: XXXIII. t.-cz. 9-ik §-a alapján, tekintettel a 12. §. 5. pontjára is, választói joggal bir;

mert továbbá a 29. és 36. §§-hoz képest az, kit a törvény választói jogosultsággal ruház fel, hivatalból lévén a választók névjegyzékébe felveendő, ennélfogva a felvétel ellen netalán fenforgó akadályok is hivatalból lévén kinyomozandók, — ügyvédi állásánál fogva különben kellőleg minősitett felszólalót törvény szerint nem lehet arra kötelezni, hogy honpolgári minőségét és életkorát még azonfelül ő igazolja.

Üzlettársak egyéni választói jogosultsága az 1874: XXXIII. t.-cz. 14. §-ból vett analogia alapján határozandó meg.

1875. évi 79. sz. határozat.

A központi választmány idézett keletü és számu határozatának megváltoztatásával V. Bálint gyulafehérvári lakos nyomda-haszonbérlő az azon sz. kir. város választói illető névjegyzékébe felvétetni rendeltetik;

mert a felebbezvényhez csatolt rendőrkapitánysági bizonylat szerint V. és K. nyomdabérlők az azon rendőrkapitányságnak bemutatott szerződésük értelmében, haszonban vagy kárban egyenlőn részesülő üzlettársak; s mert a szintén mellékelt adókönyv szerint az 1874-ik évben nevezett üzlettársak együtt 40 frt általuk ki is fizetett jövedelmi adóval lévén megróva, az érintett szerződési társas viszony — s az 1874: XXXIII. t.-cz. 14. §-ból vett hasonlatosságnál fogva a fentebbi adóösszeg fele része V. Bálintra kirovottnak és általa fizetettnek volt tekintendő.

Minthogy pedig 20 frt jövedelmi adó az 1874: XXXIII. t.-cz. jelen esetre alkalmazandó 7. §. szerint haszonbérleti és igy az 1868: XXVI. t.-cz. értelmében első osztályu jövedelmi adó alá eső legkisebb összeget meghaladó jövedelemnek felel meg: és V. Bálint s a V. és K.-beli egyik társszemély azonossága iránt a központi választmány részéről kétség nem támasztatik: Nevezett V. Bálint, mint a kinek egymagának érdekében történt a felszólalás, az illető választói névjegyzékbe felveendő.

A házadó általános kifejezése alatt, valamint a házosztályadó, ugy a házbéradó is tartalmaztatik, mint a házadó két külön neme.

1875. évi 85. sz. határozat.

Tekintve, hogy az *a*) alatti hivatalos bizonyitvány szerint felszólalónak 2595, sorszámu háztelkén négy szoba létezik;

hogy felszólaló mult 1874. évre házbéradóval a becsatolt adókönyvből kitetszőleg megróva volt, az pedig ki nem tünik, hogy ez adókönyv szerint ezen házbér-adó alapját képezett 56 frt tiszta házbérjövedelem kevesebb, mint ezen négy lakrész után vétetett fel;

hogy továbbá az 1874: XXXIII. t.-cz. 3. §-a *a*) választói jogot ad mindazoknak, kik rendezett tanácsu városokban házadó alá legalább három lakrészt magában foglaló házzal birnak;

hogy végre a házadó átalános kifejezése alatt, valamint a házosztályadó, ugy a házbéradó is, mint a házadó két külön neme tartalmaztatik;

a központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata megváltoztatik és a felszólalásnak hely adatván. D. Ádám Miskolcz város választóinak állandó névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

Államtisztviselők hivatali fizetéseit terhelő jövedelmi adó külön bevallásának s kivetésének helye nem lévén, választási jogosultságuk meg nem tagadható azon okból, hogy az adózók sorában elő nem fordulnak.

1875. évi 153. sz. határozat.

A felebbezett határozat megváltoztatik s felebbező a Versecz városi választók lajstromába felvétetni rendeltetik;

mert az államtisztviselők hivatali fizetéseit terhelő jövedelmi adó külön bevallásának s kivetésének helye nincs, hanem annak az 1868: 26. t.-cz. 7. §-ban megállapitott kulcs szerinti törlesztése a fizetésekbőli levonás által azon közpénztárnál történik, mely a fizetéseket kiszolgáltatja;

s mert ehez képest a központi választmánynak azon következtetése, hogy fölebbező — ki a bemutatott igazolvány szerint 1874. évi márczius havában lett 500 frt évi fizetéssel ellátott államtisztviselőnek kinevezve — azért, mert a verseczi adózók sorában elő nem fordul, adót nem is fizethet: tévedésen alapul.

Az elöljáróságok tévedése a felszólalások benyujthatására közzé tett határidő tekintetében, — nem szolgálhat a felszólalók hátrányára.

1875. évi 178. sz. határozat.

Miután a felebbezéshez csatolt Borosjenő község elöjárósága által kiállitott, hitelesség tekintetében nem észrevételezett nyilatkozathoz képest, a

felszólalások benyujtására kitüzött határidőt nevezett község előjárósága akképen hirdette ki, hogy a felszólalások f. é. áprilhó 21-ig benyujthatók,

tekintve, hogy felebbezők, kikre nézve a közvetlen felettes előljáróság hirdetménye irányadó, felszólalásukat ezen határidőn belől benyujtották;

tekintve végre, hogy az előljáróság azon beismert elnézése, melynél fogva hosszabb felszólalási határidőt tett közzé, mint melyet a központi választmány törvény alapján kitüzött, felszólalók hátrányára nem szolgálhat;

a neheztelt határozatok feloldása mellett utasittatik a központi választmány, hogy fentnevezett egyének felszólalásait mint törvényes időben beadottakul tekintendőket érdemileg intézze el.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 41-ik §-ához képest a központi választmánynak feladata lévén az összeiró küldöttségek által készitett névjegyzéket vizsgálat alá venni,— jogában áll a mennyiben oly egyének vétettek fel, kik választói joggal törvény szerint nem birnak, azokat hivatalból is kitörülni.

1875. évi 173. sz. határozat.

Tekintve, hogy az 1874: XXXIII. t.-cz. 41. §-ához képest a központi választmánynak feladata, az összeiró küldöttségek által készitett névjegyzékeket vizsgálat alá venni;

tekintve, hogy a központi választmánynak a törvény által szabályozott ezen hatáskörből folyó joga és kötelessége a rendelkezésére álló adatok alapján az összeállitott névjegyzékeket felülbirálni, s a mennyiben oly egyének vétettek volna fel, kik választói joggal törvény szerint nem birnak, azokat hivatalból is kitörölni;

tekintve végre, hogy a törvény 9-ik §-án alapuló választói jogosultságát felebbező jelenleg sem bizonyitotta;

a központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata belybenhagyatik.

Az 1874: 33. t.-cz. 3. §. *a*) pontja által a választói jog megállapitására megkivánt házadó alá eső három lakrész létezőnek csak akkor tekinthető, ha az illető háztulajdonos három lakrész utáni házadóval valósággal megróva van, vagy pedig egészben vagy részben adómentességet élvez.

1875. évi 212. sz. határozat.

A központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata helybenhagyatik;

mert az 1874: XXXIII. t. cz. 3. §. *b*) pontja által a választói jog megalapitására megkivánt házadó alá eső három lakrész létezőnek csak akkor tekinthető, ha az illető háztulajdonos három lakrész utáni házadóval valósággal megróva van, vagy pedig egészben vagy részben adómentességet élvez.

A választói jog személyes jog gyakorlata lévén, egy testület valamely közege által választói jogot nem gyakorolhat

1875. évi 215. sz. határozat.

A központi választmánynak felhivott keletü és számu határozata helybenhagyatik:

mert az 1874: XXXIII. t.-cz. 2. §-a azoknak, kik a korábbi összeirások alkalmával régi jogosultság alapján a választók közé felvétettek, csak saját

A választói jogosultság megállapitására a nyugdij és fizetés egyenlő jogalapul szolgál.

1875. évi 265. sz. határozat.

A központi választmánynak határozata megváltoztatik és H. József sz. kir. Ujvidék város választóinak állandó névjegyzékében továbbra is meghagyatni rendeltetik:

mert nem vonatik kétségbe, hogy H. József nyugalmazott tanitó a városi közönségtől 500 frt nyugdijat huz;

mert az e szerint törvényhatósági tisztviselőnek tekintendő H. József az 1874: XXXIII. t.-cz. 7. §-a alapján választói joggal bir;

mert végre a most felhivott §. választói jogot adván, azon törvényhatósági tisztviselőknek, kik II. osztályu jövedelmi adó alá eső legalább 500 frt évi jövedelem után vannak megadóztatva, a jövedelem általános kifejezése alatt nemcsak a fizetés, de a nyugdij is értendő és pedig annyival is inkább, mert az 1868. XXVI. t.-cz. 3. §. *a*) és *b*) pontjai szerint valamint a fizetés ugy a nyugdij egyaránt a II. osztályu jövedelmi adó alá esnek.

Uj bizonyitékok csak a központi választmány előtt állitott körülmények bővebb beigazolása végett hozhatók fel a felebbezési beadvány mellett.

1875. évi 296. sz. határozat.

A felebbezett határozat helybenhagyatik:

mert uj bizonyitékok csak a központi választmány előtt állitott dolgok bővebb beigazolása végett hozhatók fel a felebbezési beadvány mellett.

Ebből következőleg nem lehet a felebbezéshez csatolt s egyedül Sz. Zsivko és R. Jánosra vonatkozó *B*) tabella a kir. Curia figyelembe vételének tárgya, — miután felebbezőnek a központi választmány neheztelt határozatával elintézett 69. sz. alatti beadványában adótartozás miatti kifogás egyáltalában nem foglaltatik, hanem a választói jog gyakorlatától csak azon egyébként meg sem nevezett egyének kizáratni kéretnek, kik állitólag csőd alatt állnak, illetőleg a régi jogosultság érvényesitésére törvényes alappal nem birnak.

A választói jog nem a földbirtok tulajdonától, hanem annak jövedelmi mennyiségétől lévén függővé téve, — a választói jogot az 1874: XXXIII. t.-cz. 6., 7. és 14. §-ai alapján a haszonélvező is gyakorolhatja.

1875. évi 532. sz. határozat.

A központi választmány neheztelt határozatának megváltoztatásával T. István pókafai lakos, az ottani kerület választói névjegyzékébe fölvétetni, illetőleg abban meghagyatni rendeltetik;

mert, jóllehet azon földbirtok tulajdonjoga, melynek alapján felebbező a választói névjegyzékbe felvéve lett, a felebbezéshöz mellékelt telekkönyvi kivonat szerint T. Julianna és Terka felebbező nagykoru gyermekeire van bekebelezve:

tekintve azonban, hogy ugyanazon telekkönyvi kivonat igazolása szerint, ezen földbirtok holtiglani haszonélvezete felebbező T. Istvánt illetvén, ugyan ő a földnek tettleges birtokában is van;

tekintve továbbá, hogy valamint az 1874: XXXIII. t.-cz. 14. §-ának végpontjában kimondott azon elvhez képest, miszerint a «zálogbirtok a vissza-

váltás idejéig a zálogbirlalónak» — a 7. §. értelmében pedig a haszonbérlet a haszonbérlőnek ad választói jogot, — ugy az idézett törvényczik 6-ik §-ának *b)* pontja szerint is, nem a földbirtok tulajdonától, hanem annak jövedelmi mennyiségétől van a választói jog függővé téve;

s tekintve, hogy ezen választói jogot megadó jövedelem felebbezőt illeti; felszólalók részéről pedig az, hogy ezen jövedelem, illetőleg földbirtok utáni adót felebbező fizeti, kétségbe sem vonatott, sőt azon körülménynél fogva, miszerint ezen birtokalapján vétetett föl a választók sorába — önkényt értetik;

tekintve végre, hogy ezen ingatlan alapján az illető telekkönyvi tulajdonosnak a választói jogot igénybe nem veszik, de nemüknél fogva nem is vehetik.

Mindezeknél fogva felebbező T. István, kit fentiek szerint a választói jog megillet, abba visszahelyezendő volt.

A nyugdijazott városi tanitó, oly törvényhatósági tisztviselő, ki ha másodosztályu jövedelmi adó alá eső 500 frt évi jövedelem után van megadóztatva, — választói joggal bir.

A jövedelem általános kifejezése alatt a nyugdij is értendő.

1875. évi 245. sz. határozat.

Egy központi választmány kitörölt a választók névjegyzékéből egy nyugalmazott és 500 frt évi nyugdijat huzó városi tanitót, indokolván határozatát azzal, hogy a választási törvény 7. §-ához képest csak a tényleges szolgálatban álló köztisztviselőnek van már 500 frt évi fizetés mellett választási joga, mig ellenben a nyugdij másodosztályu jövedelmi adó alá eső olyan jövedelem, melyből a választói jogosultság megállapitására ugyanazon törvényhely szerint évi 700 frt állapittatik meg.

A Curia ezen határozatot megváltoztatta és a felebbezőt a választók sorába felvétetni rendelte, mert felebbező oly törvényhatósági tisztviselő, ki másodosztályu jövedelmi adó alá eső 500 frt évi jövedelem után van megadóztatva, mert ennélfogva a felhivott 7. §. szerint minősitve van, miután a jövedelem általános kifejezése alatt, valamint a fizetés ugy a nyugdij is értendő.

1875. évi 178. sz. határozat.

Oly esetben, midőn a községi elöljáróság a felszólalások beadására a választási törvény 44. §-ában a központi választmány közzétételében meghatározott 10 napnál hosszabb időt tüzött és hirdetett ki, — ezen hosszabb határidőn belül, bár a törvényes 10 napon tul — beadott felszólalás elfogadandó;

mert a közvetlen felettes hatóságnak a törvénytől eltérő ilynemü intézkedése a magát ahhoz alkalmazó felszólalónak joghátrányára enm szolgálhat.

Az 1874: XXXIII. t.-cz. 12. és 108. §§. és az 1885: VI. t.-cz. 1. §-a, az ott meghatározott adólerovás elmulasztásának következményeit, minden egyéb körülménytől feltételezetlenül állapitják meg.

1876. évi 4. sz. határozat.

A központi választmánynak határozata helybenhagyatik; mert az 1874. XXXIII. t.-cz. 12. és 108. §§. s az ezekben foglalt intézkedéseket pótló

1875: VI. t. cz. 1. §. szerint választói jogot nem gyakorolhatnak és ennélfogva a választók névjegyzékébe fel nem vétethetnek, bármely alapon birjanak különben választói joggal azok, akik az összeirást illetőleg a kiigazitást megelőző évre a választó kerületben fizetendő egyenes adójukat, illetőleg hátralékban levő adójukból legalább annyit, amennyit a megelőző év összes egyenes államadója tesz, a kiigazitási évi április hava 15-ig bezárólag le nem fizettek. Felszólaló pedig azt, hogy 1875. egész évi egyenes államadóját vagy a megelőző év összes egyenes államadójának megfelelő összeget 1876. évi ápril 15-ig befizetett, vagy hogy reá 1875. évben államadó kiróva nem lett volna, nem is állitván, annál kevésbé bizonyitván, minthogy az idézett törvényczikkelyek az ott meghatározott módozat szerinti és határidő alatti fizetés elmulasztásának következményét minden egyéb körülménytől feltételezetlenül állapitják meg: felszólalónak a választók névjegyzékébe fel nem vétetése törvényszerüen indokoltnak bizonyul.

Az 1874: XXXIII. t.-cz. 2. §-ban fenntartott régi jogosultságon alapuló választói képesség bizonyitását az id. törvényczikkely semmi egyéb feltételtől sem teszi függővé, mint attól, hogy az illető 1848—1872-ig bezárólag készitett orsz. választói névjegyzékek valamelyikében azon alapon benfoglaltassék.

1876. évi 73. sz. határozat.

A központi választmány határozatának részbeli megváltoztatása mellett B. Mihály, B. Mihály, B. József, F. János, id. F. Mihály, F. András stb. azon város és szék választóinak 1876. évben kiigazitott névjegyzékébe felvétetni rendeltetnek.

Egyebekben a központi választmány határozata felebbezett részeire nézve helyben, — különben pedig érintetlenül hagyatik:

mert annak előre bocsátása mellett, mikép az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 2. §-ában fentartott régi jogosultság alatt azon választói képesség értendő, mely a törvénybe meghatározott minden egyéb választó képességi kellékektől eltekintve, egyedül az 1848. évig fennállott kiváltságokban leli alapját, s az 1848. erdélyi II. t.-cz. 3. §-a *c)* illetve 4. §. *a)* pontjában nyert kifejezést: fel voltak a jelen határozatban megnevezett egyének veendők a választói névjegyzékbe azért, mert a körülirt régi jogosultság bizonyitását az idézett törvényczikkely semmi egyéb feltételtől nem tévén függővé, mint attól, hogy az illető 1848—1872-ig bezárólag készitett orsz. választói névjegyzékek valamelyikében azon alapon felvéve benfoglaltassék;

a) F. Mihály, F. András, M. János (a Józsefé) és M. István már az 1875. évi névjegyzékbe, közbevetett felszólalás folytán, másodfoku határozatnál fogva, a fennebbi érintett alapon és okokból rendeltetik felvétetni;

b) B. József, G. Gábor, G. János, H. Mihály, S. Dániel, W. Ignácz és Z. József az iratokkal felterjesztett 1875-ik névjegyzékbe a választási törvény 2. §-ra való hivatkozással lévén felvéve, ellenkező bizonyiték hiányában okszerüen vélelmezendő, mikép felvétetésük azon alapon történt, hogy az 1848—1872-i névjegyzékek valamelyikében mint régi jogososultak benfoglaltatnak;

c) B. Mihály, B. Mihály, F. János, M. Frigyes, S. János és S. Jánosra vonatkozólag felszólaló részéről, az illető névjegyzék összeirási rend számaira való hivatkozással az állittatik, hogy ezek az 1869., illetve 1872-i névjegyzékekbe régi jogosultság alapján vannak felvéve, s a központi választ-

mány sem ezen ténybeli állitást kétségbe nem vonja, sem a valódi tényállás kiderithetése végett az 1869-i és 1872-i névjegyzékeket fel nem terjesztette;

általában pedig oly körülmény, mely miatt az e helyen *a)* *b)* és *c)* alatt elősoroltak valamelyike a saját személyére nézve törvény által fentartott választói jogát az 1874: XXXIII. t.-cz. 10—12. §§. illetőleg az 1875: VI. t.-cz. 1. §. intézkedéseinél fogva nem gyakorolhatná, sem kimutatva, sem a központi választmány által felhozva nincs.

E részben tehát a központi választmány határozatát megváltoztatva, egyéb felebbezett részeiben helyben kellett hagyni.

A személyes kereseti adó mint olyan, melynek alapján a választói jog megadható, az 1874: XXXIII. t.-cz. 6-ik §-ában felsorolva nem lévén, a személyes kereseti adó a jövedelmi adóba be nem számittathatván, — az e czimen kirótt adó a jövedelem után fizetett adóval nem összegezhető.

1876. évi 16. sz. határozat.

Habár felebbező mint bányász, e minőségénél fogva az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 10-ik §-ban érintett gazdai hatalom alatt nem áll, e szakasz rendelete tehát reá alkalmazható lévén, ez alapon tőle a választói jogosultság megvonható nem volna; tekintve azonban, hogy az idézett törvény 6-ik §-ában megjelelt ingatlanságból eredő s a választói jogot megállapitó 105 frt évi jövedelemnek megfelelő 10 frt 50 kr. adóval a bemellékelt adókönyvecske szerint megróva nem látszik, a mennyiben a személyes kereseti adó — mint olyan, melynek alapján a választói jog megadható, az 1874: XXXIII. t.-cz. 6-ik §-ban felsorolva nincs; de különben is az 1873. évi VII. és VIII. törvényczikkek értelmében a személyes kereseti adó a jövedelmi adóba be nem számittathatván — az e czimen kirótt adó a jövedelem után fizetett adóval nem összegezhető: ily helyzetben pedig főlebbező a 105 frt jövedelemnek megfelelő adóval megrovottnak nem tekintethetvén — választói jogosultsága a már idézett 1874. évi XXXIII. t.-cz. 6-ik §. szerint meg nem állapitható — a központi választmány fennidézett számu és keletü határozata ez okoknál fogva helybenhagyatik.

Annak igazolása, hogy valaki az adókivetés ellen felszólalással élt és annak behajtása felfüggesztetett, — a fellebbezéshez csatolható uj bizonyitékokkal is eszközölhető.

1877. évi 1. sz. határozat.

A központi választmánynak fennidézett számu és keletü határozata indokolásánál fogva, de azért is helybenhagyatik, mert felebbező K. Imre az érintett határozat elleni felebbezésében azt, hogy tőke-kamat után kivetett jövedelmi adóval tartozásban van, beismervén, ennek ellenében azon állitását, miszerint ezen adónak alapul szolgáló jövedelem részére be nem folyt vagy hogy az alól felmentetett, avagy pedig az ellen annak idejében felszólalással élt és annak behajtása felfüggesztetett volna, hitelt érdemlőleg nem igazolja; holott pedig az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 50. §-a szerint a felebbezéshez uj bizonyitékok is csatolhatók lévén, a fentebbi körülmények bizonyitását igazolni módjában és szabadságában állott.

Hivatalos alkalmazásban levő segédlelkész választói joggal bir, habár adóját nem saját nevére helyette plébánosa a törvényes időben lefizette.

1876. évi 15. sz. határozat.

A központi választmány felhivott kerületü és számu határozata megváltoztatik, és B. Péter jenőtelki segédlelkész az illető választói névjegyzékbe felvétetni rendeltetik;

mert neheztelt határozat szerint is felebbező mint segédlelkész hivatalos alkalmazásban van, s mint ilyen az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a értelmében választói joggal bir. Miután pedig felebbező azon állitásait, hogy ő a mult évi választók névjegyzékébe felvéve volt, s hogy adóját helyette akkor is mint most plébánosa törvényes időben lefizette, a központi választmány minden észrevétel nélkül hagyta, azok tehát valóknak lévén tekintendők, és elfogadandó, hogy felebbező az idézett törvény 12. §. 5. pontjának eleget tett, ezeknél fogva a központi választmány határozatának megváltoztatásával felebbezőnek a választók névjegyzékébe felvételét el kellett rendelni.

A bányász e minőségében az 1874. 33. t.-cz. 10-ik §-ban érintett gazdai hatalom alatt nem áll, s e törvényszakasz rendelete reá nem alkalmazható.

1876. évi 19. sz. határozat.

Tekintve, hogy felebbező bányászi minőségénél fogva az 1874. XXXIII. t.-cz. 10. §-ban érintett gazdai hatalom alatt nem áll, s e törvényszakasz rendelete reá nem alkalmazható — minélfogva ez alapon tőle a választói jogosultság meg nem tagadható; tekintve továbbá, hogy a becsatolt adókönyvecske által igazolta, miszerint az idézett törvény 6-ik §-ának *a)* illetőleg *b)* pontjaiban megjelelt ingatlanság után eredő 105 frt évi jövedelemnek megfelelő 10 frt 50 krnyi összegen felül volt az összeirást megelőző 1875. évre adóval megróva, s hogy azt annak idejében le is fizette — ezek szerint pedig őt a választói jogosultság megilleti; a központi választmánynak fennidézett számu és keletü határozata ez oknál fogva megváltoztatik s felebbező a körmöczbányai választókerület választóinak rendes névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

Ő Felsége által királyi kegyuri jogon adományozott apátság, ha mint ilyen lelkészi hivatásának gyakorolhatására is feljogositott, az 1874: XXXIII. t.-cz. 9. §-a értelmében választói joggal is bir.

1876. évi 13. sz. határozat.

A központi választmány felhivott keletü és számu határozata megváltoztatik és felebbező H. Otmár telki apát kérelméhez képest a Páty község választói névjegyzékébe felvétetni rendeltetik;

mert a felterjesztett iratok szerint, felebbezőnek Ő Felsége által királyi kegyuri jogon Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye területén fekvő, javadalmazással összekötött, Szent-Istvánról nevezett telki apátság adományoztatott, és felebbező mint ilyen az esztergomi érseki főmegyében lelkészi hivatásának gyakorolhatására illetékes egyházi hatósága Magyarország primása által fel is jogosittatott, ezek alapján, tekintve, hogy a fentemlitett apátsági javadalom után kivetett adót is annak idejében lefizette, az 1874. évi XXXIII. t.-cz.

9-ik §-a értelmében választó joggal bir, mihez képest felebbező Helferstorfer Otmár telki apátnak, az illető választók névjegyzékébe leendő felvétele megtagadható nem volt.

Kereskedői czégek beltagjai választói jogukat az 1874: XXXIII. t.-cz. 6-ik §-ának c) pontja alapján, a czég neve alatt lerovott adózással is igazolhatják.

1876. évi 11. sz. határozat.

Tekintve, hogy P. László a felebbezéshez csatolt adókönyvecskével igazolta, hogy a «Prückler Ignácz» név alatt fennálló czég, melynek ő beltagja, az 1875. évi adóját kellő időben teljesen lefizette:

annálfogva a központi választmány fenti keletü és szám határozata megváltoztatik, s P. László az 1874: XXXIII. t.-cz. 6-ik §-ának c) pontja alapján, a pest-ferenczvárosi választó kerület választói névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

Az 1876. VI. t.-czikk az abban meghatározott idő alatti adófizetés elmulasztásának következményét minden egyéb körülménytől és igy a be nem fizetett összeg mennyiségétől is feltételezetlenül határozza meg.

1876. évi 72. sz. határozat.

A központi választmánynak idézett számu és keletü határozata helybenhagyatik; mert az iratokhoz csatoltatni rendelt adókönyvecskéből kitetszik, hogy a W. és K. czég, melynek a felszólaló egyik tagtársa, az 1875. évre 42 frt 60 kr. egyenes államadóval lévén megróva, ezen összegből 54 kr. 1876. julius 14-én és igy az 1875. VI. t.-cz. 1. §-ban megszabott határidő után fizettetett be, minthogy pedig az idézett törvényczikk az abban meghatározott idő alatti fizetés elmulasztásának következményét minden egyéb körülménytől és igy a be nem fizetett összeg mennyiségétől is feltételezetlenül határozza meg, a felszólalás elutasitása törvényszerüen indokolva van.

Választói joggal nem birnak akár köz-, akár magánszolgálatban álló szolgák még akkor sem, ha különben a v. törvényben elősorolt kellékek valamelyikét igazolnák.

1876. évi 5. sz. határozat.

A központi választmánynak fehivott keletü és számu határozata helyben hagyatik;

mert az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 10-ik §-ának második pontja értelmében választói joggal nem birnak akár köz-, akár magánszolgálatban álló szolgák, ugyanezen §. első pontja szerint még akkor sem, ha különhen az idézett törvényben elősorolt kellékek valamelyikét igazolnák:

miután pedig felebbező maga is beismeri, hogy a bihari nemzeti Casinónál mint szolga szolgálatban áll, a fentebbi okokból választói joggal nem bir.

Az 1874. XXXIII. t.-cz. 44. §-a világosan azt rendelvén, hogy a választói névsor elleni felszólalások irásban adassanak be, e rendelkezés szóbeli előterjesztés által nem pótolható.

1877. évi 7. sz. határozat.

A központi választmány fennidézett számu és keletü határozata indokolásánál fogva, de azért is helybenhagyatik, mert az 1874. évi XXXIII. t.-cz.

44. §-a világosan azt rendelvén, hogy a névsor elleni felszólalások irásban adassanak be, — ezen intézkedés szóbeli etőterjesztések által már azért sem pótolható — mert az idézett törvény 45. §-a szerint — a beadott felszólalásokat mindenki megtekintheti, és azokra minden a 44. §. értelmében jogosult észrevételeit benyujthatja; — a választóknak ezen észrevételezési jogosultsága azonban meghiusittatnék, ha a névjegyzékek elleni felszólalások megtétele nemcsak irásban, de szóval is megtörténhetnék s elfogadtatnék.

A kereskedői czég beltagjai, ha ebbeli minőségüket felebbezésük mellett czégbejegyzéssel igazolják, a választók névjegyzékébe felveendők.

1877. évi 194. sz. határozat.

N. és L. budapesti kereskedők az V. kerületi választók névjegyzékébe leendő felvételük iránti felszólalásukkal a budapesti főváros központi választmánya által 1877. évi november 12-én 82. sz. a. hozott határozattal azért lettek elutasitva, mivel az 1875. évi VI. t.-cz. 5. és az 1874. XXXIII. t.-cz. 46. §. értelmében nem igazolták, hogy ők N. és L. czég beltagjai.

Ezen határozat ellen felszólamlók törvényes időben felebbezést adtak be, melyben a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknek 1876. évi ápril 27-én 44,315. sz. a. hozott czégjegyzési végzését a czégjegyzési ivvel együtt bemutatták; mely szerint felszólamlók egyenként a N. és L. közkereseti tagság beltagjai; továbbá beterjesztették ·/. alatt az adókönyvet, mely szerint üzleti keresetük után ketten 5 frt államadót a törvényben megállapitott időpont letelte előtt lefizették.

Ennek folytán a m. kir. Curia következő határozatot hozott:

Tekintve, hogy felebbező felek azt, miszerint ők a N. és L. czégnek beltagjai legyenek a felebbezésbez csatolt s az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 50. §-a szerint figyelembe vehető czégbejegyzéssel igazolták, más ok pedig ellenök fel nem hozatott:

a megtámadott határozat megváltoztatattik, s N. Gusztáv és L. Lipót az V. kerületi választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

A ki habár két házban házadó alá eső 3 lakrésznek tulajdonosa, a választási jog gyakorlatára is teljesen feljogositottnak tekintendő.

1877. 156. sz. határozat.

B... Mihály háztulajdonos a választók névjegyzékébe leendő felvétele iránti felszólalásával Ujvidék sz. kir. város központi választmánya által f. évi szeptember 3-án 14. sz. alatt kelt határozatával azon okból lett elutasitva; mert választási joggal csak az bir, akinek egy házában legalább 3 lakrész foglaltatik, felszólamló egyik házában pedig nem foglaltatik 3 lakrész.

A m. kir. Curia következőleg határozott:

A központi választmány határozatának megváltoztatásával B... Mihály a választói névjegyzékbe felvétetni rendeltetik;

mert habár két házban, de mégis az 1876. évi XXXIII. t.-czikk 3. §-a *a)* pontja szerint megkivántató házadó alá eső 3 lakrésznek birtokosa, és ennélfogva választó e jog gyakorlatára teljesen jogositott.

Azon egyén, ki valamely regalebérletnél üzletvezetői minőségben alkalmaztatik, gazdai hatalom alatt álló cselédnek nem tekinthetetvén, a választói névjegyzékbe bevezetendő.

1877. évi 118. sz. határozat.

W. Péter hajduböszörményi lakos az ottani választókerület állandó választói névjegyzékéből az összeiró küldöttség által azon okból hagyatott ki, mivel gazdai hatalom alatt álló cselédnek tekintendő; e miatt beadott felszólalás a központi választmány részéről elutasittatott.

Ezen határozat ellen ugyanaz kellő időben felebbezést adott be, melynek folytán a

m. kir. Curia a központi választmány határozatának megváltoztatásával W. Pétert az ottani választói névjegyzékbe felvétetni rendelte;

mert felszólaló a kérvényhez csatolt bizonyitványnyal igazolta, hogy az odavaló regálebérletnek üzletvezetője, és e szerint nem gazdai hatalom alatt álló cseléd; és mert a 2. szám alatti adókönyvecskével bizonyitá, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-a szerint az 1868. évi XXVI. t.-cz. I. osztályu jövedelmi adójával azonos az 1875. évi XXIX. t.-cz. 2-dik §-ában érintett III. osztályu kereseti adó alá eső több mint 105 frt jövedelem után fizette le adóját.

Az esetben is, ha a választási jogot igénylő fél csak a felebbezés mellett bemutatott, de az 1874. évi XXXIII. t.-czikk 50. §-a szerint figyelembe vehető adókönyvecskével igazolja, miszerint adóját a törvényes határidő alatt lefizette, a választók névjegyzékébe felveendő.

1877. évi 166. sz. határozat.

F. József ügynök a VI. kerületi választók névjegyzékébe leendő felvétele iránt beadott felszólalásával azon indokból lett a budapesti főváros központi választmánya által 1877. évi szeptember 14-én 126. sz. a. elutasitva, mert okmányilag nem igazolta választói jogosultságát, nevezetesen azt, hogy mult évi adóját az 1875. évi VI. t.-cz. 1-ső §-ában megállapitott határidőn belül lefizette.

Ezen határozat ellen az illető kellő időben felebbezvén, a többek közt felhozza és okmányilag igazolja, hogy adóját a törvényes idő alatt befizette.

Ennek folytán a m. kir. Curia következő határozatot hozott:

Tekintve, hogy a felebbezéshez csatolt s az 1873. évi XXXIII. t.-cz. 50. §-a szerint figyelembe vehető adókönyvecske szerint a felebbező fél mult évi adóhátralékát f. évi márczius 1-én lefizette, s igy azon ok, mely miatt a választók közül kihagyatott, elenyészett:

a megtámadott határozatot megváltoztatta, s F. Józsefet a VI. kerületi választók névjegzékébe bevezettetni rendelte.

A becsatolt anyakönyvi kivonatból a személyazonosság kellően ki nem tünvén, a választási jogosultság megtagadható.

1877. évi 158. sz. határozat.

A magyar királyi Curia Ujvidék sz. kir. város központi választmányának 1877. évi 70. sz. a. azon határozatát, melylyel D. Pérá-nak az állandó választói névjegyzékbe az összeiró küldöttség által lett felvétele ellen P. József

részéről beadott felszólalás elutasittatott, felszólalónak 1877. évi 99. sz. alatt közbevetett felebbezése folytán alantirt napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

Tekintve, hogy a meghalt D. Péter személyének a választói névjegyzékbe felvett D. Péterrel való azonossága a beügyelt anyakönyvi kivonatból ki nem tünik:

a felebbezett határozat helybenhagyatik.

A választói névjegyzékből történt kihagyás miatt beadandó felszólalás azon város vagy község elöljáróságához intézendő és nyujtandó be, melynek névjegyzéke ellen a felszólalás történt.

1877. évi 180. sz. határozat.

A magyar királyi Curia Borsodmegye központi választmányának 1877. évi szeptember 14-én 18. sz. a. hozott azon határozatát, melylyel H. Sámuel ny.-i lakosnak az illető választókerület összeiró küldöttsége által készitett állandó választói névjegyzékből kihagyása miatt nevezett H. Sámuel részéről beadott felszólalás elutasittatott, ugyanaz által 1877. évi október 2-án közbevetett felebbezés folytán alantirt napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

Tekintve, hogy a felszólalás a központi választmányhoz intézetten ugyan, de azon város, vagy község elöljáróságánál nyujtandó be az 1874. évi 33. t.-cz. 46. §-a érelmében, melynek névjegyzéke ellen a felszólalás történt, — ez esetben tehát az Nyék községének elöljáróságánál lett volna benyujtandó, már azért is, hogy a törvény engedte észrevételek megtétethessenek, felebbező azonban nem az illetékes helyen nyujtotta be felebbezését, minél fogva azzal helyesen utasittatott el, — a központi választmány határozata helybenhagyatik.

A tisztviselő választási joga a törvény által nem a hivatalhoz, hanem a tisztviselő személyéhez lévén kötve, a felszólamlási határidő elmulasztása esetében mentségül nem szolgálhat, hogy a tisztviselő az ideiglenes névjegyzék összeállitásakor hivatalát még el nem foglalta.

1877. évi 163. sz. határozat.

Sz. József, Pest-Pilis-Solt- és Kis-Kun megye levéltárnoka a választók névjegyzékébe leendő felvétele iránti kérelmével a budapesti főváros központi választmánya által 1877. évi szeptember 15-én 197. sz. a hozott határozatával azon okból lett elutasitva:

mert jóllehet, felszólaló választási jogosultságát okmányilag igazolta, mindazonáltal felszólalását az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 53. §-ában megállapitott határidőn belül bemutatni elmulasztotta.

Ezen határozat ellen kellő időben felebbezvény adatott be, melyben a többek közt sérelmül felhozatik, hogy felszólalónak felvétetése iránt a törvényben kiszabott határnapon túl beadott kérvénye nem egyébben, mint abban nyer magyarázatot, hogy levéltárnokká f. é. julius első felében lett ugyan kinevezve, de hivatali állomását felsőbb rendelet értelmében csak emlitett hó második felében foglalta el, — és igy habár jogosultságát a törvényben kitüzött határidő előtt nyerte is, mindazonáltal felszólalással hivatalának tényleges elfoglalása előtt nem élhetett.

De tekintettel arra, hogy Pest megye levéltárnokának választói jogosultsága fennállott a főváros területén és gyakoroltatott is: nem hihető az, midőn hivatalát elfoglalta, hogy e minőségben őt megillető választói jogot minden felszólamlás nélkül ne élvezhetné, — az ellenkezőre csakis a lapok közleményei által tétetvén figyelmessé, melyekben a megye nehány tisztviselőinek az állandó névjegyzékbe utólag történt felvétele érintetik.

Jelen esetben a késedelem nem saját mulasztáson alapul s e szerint felszólaló választói jogától önhibáján kivül fosztatnék meg.

A m. kir. Curia következő határozatot hozott:

A megtámadott határozat helybenhagyatik;

mert a felebbező fél maga beismeri, hogy a névjegyzék kiigazitása iránti kérvényét az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 53. §-ban kiszabott határidőn tul adta be; a mulasztás mentségeül felhozott azon okot pedig, miszerint hivatalát csak julius hónap második felében foglalta el, elfogadni nem lehet, minthogy a törvény választói jogot nem a hivatalhoz, hanem a tisztviselő személyéhez kötvén, az, hogy felebbező fél, a midőn az ideiglenes névjegyzék összeállittatott, még hivatalát el nem foglalta volt, inkább a mellett bizonyit, hogy a névjegyzékből helyesen hagyatott ki.

Oly esetben, midőn a felebbezéshez csatolt s az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 50. §-a szerint figyelembe vehető pénzügyigazgatósági kimutatással igazoltatik, hogy a 700 frtot meghaladó évi illetmény után a másodosztálybeli adó, törvényszabta időben, kifizettetett: az illető a választók sorába felveendő.

1877. évi 169. sz. határozat.

A «Pester Loyd» több munkatársai az V. kerületi választók névjegyzékébe leendő felvételük iránti felszólalásukkal azon indokolás mellett lettek a budapesti főváros központi választmánya által 1877. évi szept. 12-én 20. sz. a. az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-a alapján elutasitva; mert felszólaló F. Miksa, M. Károly, S. Zsigmond, D. Jakab, L. Siegfried és D. Farkas a bemutatott okmánynyal választói jogosultságukat, — nevezetesen azt, hogy mily fizetés után vannak adóval megróva, — nem igazolták.

Ez ellen felebbezés alkalmaztatván, bemutattatott A. alatt a mult 1876. évi adókimutatás, melyből kitünik, hogy mindnyájan a fennebb idézett t.-cz. 7. §-ában meghatározott másodosztályu jövedelmi adó alá eső legkisebb, 700 frt évi jövedelemnél magasabb jövedelem után adóznak.

A B. alatti mellékletből kitünik, hogy az illetmény után kivetett jövedelmi adó nemcsak az 1876. évre, hanem a folyó évre kivetett adóösszeg is, majdnem teljesen, már most lefizetve van; mihez képest az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 12. §-ának 5. pontja sem alkalmazható.

Eltekintve azonban mindezektől, első helyen aláirt Dr. Falk Miksa a C. szerint hiteles másolatban csatolt tudori oklevél alapján és mint a magyar tudományos akadémiának tagja, a most idézett törvényczikk 9. §-a alapján, — hasonlólag második helyen irott Dr. M. Károly a D. alatt csatolt tudori oklevélnél fogva, ugyancsak a fennebb idézett §. alapján, a választási III. fejezet 29. és következő §-ai meghatározásához képest a választóknak, hivatalból készitendő állandó névjegyzékébe felveendők lettek volna.

Ennek folytán a m. kir. Curia a következőleg határozott:

Tekintve, hogy a felebbezéshez csatolt s az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 50. §-a szerint figyelembe veendő pénzügyi igazgatósági kimutatás igazolja azt, miszerint a felebbező felek 1866. évre egyenként 700 frtot meghaladó

évi illetmények után voltak másodosztálybeli adóval megróva, s ekként azon ok, mely miatt a felszólalás elutasittatott, elenyészett:

ennélfogva a megtámadott határozatot a fennebb idézett törvény 7. 8. §-ai alapján megvátoztatta s Dr. F. Miksát, Dr. M. Károlyt, S. Zsigmondot, D. Jakabot, L. Siegfriedet és D. Farkast az V. kerületi választók közé felvétetni rendelte.

A választók névjegyzékébe oly egyén fel nem vehető, ki a mult évi adójából csak egy részletet törlesztett, s igy a megelőző évi adóját teljesen nem fizette le.

1877. évi 161. sz. határozat.

K. József a választók névjegyzékébe leendő felvétele iránti kérelmével Ujvidék sz. kir. város központi választmánya által 1877. évi szeptember 3-án 10. sz. a. hozott határozatával azon indokból lett elutasitva, mivel a 23 frt 70 krral visszamaradt mult évi adójából csak 23 frt 60 krt törlesztett, s igy a megelőző évi adóját nem fizette le egészen.

Ezen határozat ellen felszólaló kellő időben felebbezést adott be, melynek folytán a magyar kir. Curia a központi választmánynak határozatát indokolásánál fogva helybenhagyta.

A hátralékban levő cseléd utáni keresetadóösszeg meg nem fizetése miatt a gazda a választók névjegyzékéből ki nem törölhető.

1877. évi 59. sz. határozat.

J. Géza m. kir. távirdai tiszt a választók névjegyzékébe leendő felvétele iránti felszólalásával a zombori központi választmánya által azon indoknál fogva lett elutasitva, mivel cselédjének keresetadójával hátralékban van.

Ezen határozat ellen felszólaló kellő időben felebbezéssel élvén, a m. kir. Curia következő határozatot hozott:

A központi választmány határozatának megváltoztatásával J. Géza a választói névjegyzékbe felvétetni rendeltetik;

mert az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 12. §-ának 5. pontja csak azokat zárja ki a választói jog gyakorlatából, kik saját egyenes adójukat az előző évre le nem fizették, de a cselédre kivetett I. osztályu keresetadó magának az illető cselédnek adóját képezi, az 1875. évi XXIX. t.-cz. 11. §-a szerint is, mely azon adót világosan a cseléd keresetadójának nevezi s annak csak a cseléd helyett a cselédbérből levonható előlegkép leendő befizetésére kötelezi a gazdát, — ellentétben az 1875. t.-czikkel, — mely az ott szabályozott cselédtartási adót a gazda egyenes s a cselédre át nem hárítható terhéül jelöli meg:

mert e szerint felebbező a cselédjére kivetett 2 frt keresetadó hátralék miatt a választók névsorából, az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 12. §-a 5. pontja alapján kitörölhető nem volt.

A lőfegyver utáni adó is az egyenes adók közé lévén számitandó, annak le nem fizetése miatt az illető a választók névjegyzékébe föl nem vehető.

1877. évi 179. sz. határozat.

T. Mór kir. ügyész a választók névjegyzékébe leendő felvétele iránti kérelmével az egri központi választmány által 1877. évi szeptember 3-án

8. szám alatt az 1875. évi VII. t.-cz. 1-ső §-a értelmében azon okból lett elutasitva:

mert cselédje utáni adóját csakis a törvényes idő eltelte után fizette ki, fegyveradójával pedig jelenleg is még hátralékban van.

Ezen határozat ellen felszólaló kellő időben felebbezéssel élvén, melyben a többek közt felhozza, hogy a cselédadó nem a gazda adója, annál kevésbé annak egyenes adója, s a cselédtartó gazda egyedül szavatosságot vállal annak befizetéséért, de hogy annak be vagy be nem fizetésétől polgári jogainak gyakorolhatása tétessék függővé, a törvényhozás czélja nem lehet.

A fegyveradó mint fényüzési adó, az egyenes adó fizetés sorába nem vehető, s annak le nem fizetése a választási jog elvesztését nem vonhatja maga után.

A magyar kir. Curia a megtámadott határozatot helybenhagyta;

mert a lőfegyver utáni adó is az 1875. évi XXI. t.-cz. 21. §-ához képest a többi egyenes adók közé lévén számitandó, annak le nem fizetése az 1874. évi 33. t.-cz. 12. §-a 5. pontjához képest elegendően indokolja azt, hogy felebbező fél a választók névsorába fel nem vétetett.

A választási jogosultság meg nem tagadható, ha a felebbező a régi jogon a választók névjegyzékébe felvéve volt, és az adókönyvecskével kimutatta, hogy a reá kivetett adót annak idejében lefizette.

1877. évi 185. sz. határozat.

B. Béla megyei tisztviselő a választók névjegyzékébe leendő felvétele iránti kérelmével azért lett a Makó város központi választmánya által f. évi szept. 6-án 6. szám alatt elutasitva, mivel nem igazolta, hogy mint megyei hivatalnok a fizetése után kirótt államadóját egészben lefizette: felszólaló felebbezést adott be:

a m. kir. Curia annak helyt adott, és a központi választmánynak fennebbi határozatát megváltoztatta, és B. Bélát az állandó választói névjegyzékbe leendő felvételét elrendelte:

mert felebbező igazolta a ·/. alatti hivatalos bizonyitványnyal, hogy felebbező régi jogon a választók névjegyzékébe felvéve volt, — a 2·/. alatti adókönyvvel pedig kimutatta, hogy a reá kivetett adót annak idejében lefizette.

Nem szolgálhat a felszólamlás elutasitására elegendő okul azon körülmény, miszerint a felszólamlás az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 46. §-a ellenére nem a községi elöljárósághoz nyujtatott be.

1877. évi 3. sz. határozat.

Sz. Ödön földbirtokos és országgyülési képviselő a választók névjegyzékébe leendő felvétele iránti felszólamlásával Zemplénmegye központi választmánya által 1877. évi november 28-án kelt 42. sz. a. hozott határozattal azon okból lett elutasitva, mert felszólamlási kérvényét nem az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 46-ik §-ban megjelölt községi elöljáróságához nyujtotta be, de különben is kérvénye szövegében és az ahhoz csatolt adókönyvi másolattal önmaga igazolta és ösmerte be, miként 1876. évi adóját 1877. évi junius 28-án és november 13-án, tehát már 1877. évben, és a választói névjegyzék kiigazitása után is csak részben fizette ki.

alantirt napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

A. Alfons által 1877. november 2-án 4009. sz. a. Árvamegye központi választmányához benyujtott, és ezáltal ide felterjesztett kérvénye visszautasittatik;

mert hogy folyamodó bir-e ez idő szerint választói jogosultsággal vagy nem, már A. Alajosnak felszólamlása és felebbezése folytán a curiai biróságnak 1877. október 20-án 15. sz. a. hozott határozata által elintéztetett; ily határozat ellen pedig ujabbi kérvényezésnek helye nincsen; ennélfogva A. Alfons 4009. sz. a. kérvénye már a központi választmány által vissza lett volna utasitandó;

A beadott felszólamlás felett az állandó választói névjegyzékbe leendő felvétel végett a határozat a központi választmány által csakis az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 54. §-ában előirt határidőn belül hozható.

1878. évi 4. sz. határozat.

A m. kir. Curia Zemplénmegye központi választmányának 1877. évi november 28-ik napján 43. sz. a. hozott azon határozatát, melylyel U. András sáros-nagy-pataki lakos, ki az ottani választókerület összeiró küldöttsége által az állandó választói névjegyzékbe felvéve lett, S. Imre sáros-nagy-pataki lakos felszólalása következtében onnan kitöröltetni rendeltetett, U. András által 1878. évi január 14-én közbevetett felebbezés folytán alantirt napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vévén, következő határozatot hozott:

a központi választmánynak fentebbi keletü és számu határozata megváltoztatik és felebbező U. András sáros-nagy-pataki lakos az ottani állandó választói névjegyzékbe felvétetni rendeltetik; mert a központi választmány az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 50. §-a szerint a felebbezésre és ahhoz csatolt bizonyitékokra észrevételt nem tett, igy a felebbezésben előadottakat, nevezetesen, hogy S. Imre felszólamlása a 43. §-ban előirt rendelethez képest közszemlére kitéve nem volt, hogy a 46. §. ellenére ezen felszólamlás nem az illetékes község előljárósága utján lett a központi választmánynak beterjesztve, valóknak kellett elfogadni, és pedig annyival inkább, mivel ezen felszólamlás a curiai birósághoz fel sem terjesztetett; és mert a központi választmány neheztelt határozatát 1877. november 28-án, tehát oly időben hozta, midőn a többször idézett törvény 54. §-a szerint eljárását november 1-ig nemcsak befejezni, hanem a felebbezéseket is a curiai birósághoz felterjeszteni köteles lett volna.

A segédlelkészek választói jogának gyakorlatához megkivántatik, hogy nevezettek ezen minőségben valamely egyházközségben hivatalos alkalmazásban legyenek.

1878. évi 1. sz. határozat.

A m. kir. Curia Pápa város központi válaszmányának 1877. évi szeptember 3-án 3. szám alatt hozott azon határozatát, melylyel S. Jakab pápai lakos és segédlelkész, ki a pápai választókerület összeiró küldöttsége által az állandó választói névjegyzékbe felvéve lett, és G. Jakab felszólalása következtében onnan kitöröltetni rendeltetett, nevezett S. Jakab által 1877. évi szeptember hó 29-ik napján közbevetett felebbezés folytán alólirott napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén,

a központi választmány határozatát helybenhagyta
mert az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a második kikezdése a segédlelkészek választói jogának gyakorlatához megkivánja, hogy ők mint ilyenek valamely egyházközségben hivatalos alkalmazásban legyenek; felebbező fél azonban jóllehet a választók névjegyzékéből azért töröltetett, mivel nem segédlelkész, azt hogy ő mint ilyen a pápai választókerülethez tartozó valamely egyházközségben alkalmazva volna, semmivel nem igazolta.

Az adószedő hivatalnak, az adókönyvecske tartalmával ellenkező bizonyitványa, az adókivetés kiigazitására nézve figyelembe nem vehető.

1878. évi 98. sz. határozat.

N... József felszólamlása visszautasittatott 1878 márcz. 9. végzéssel mert adóhátralékban van. Ez ellen felebbezett s a verseczi adószedő-hivatal bizonyitványát mutatja fel, mely szerint a hátralék nem őt, hanem egy harmadik személyt terheli.

A curiai biróság helyben hagyta; mert az adókivetés kiigazitása az adóbeszedéssel megbizott közegek ügyköréhez nem tartozván; a városi adószedő-hivatalnak, a felebbező adókönyvecskéjének tartalmával ellenkező bizonyitványa figyelembe nem vétethetett.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 2-dik §-a alapján a régi jogon gyakorolt és a választói névjegyzékben ben foglalt egyéntől a választási jog a fennebbi t.-cz. 12-dik §-a alapján többé meg nem tagadható.

1878. évi 271. sz. határozat.

A központi választmánynak neheztelt hatátozata megváltoztatik s felebbező L... Lajos a választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetvén a központi választmány az ezen curiai biróságnak 1877. évi nov. 9-én 115. sz. a. határozatára utasittatik;

mert felebbező L... Lajosnak a lévai választó kerület összeiró küldöttsége által készitett állandó választói névjegyzékből való kihagyása miatt, a barsmegyei központi valasztmánynak 1877. évi szept. 18-án 9/37. sz. a. hozott határozata ellen beadott felebbezése folytán, ezen kir. Curia biróság által 1877. évi nov. 9-én 115. sz. a. hozott határozata szerint, a felebbező régi jogosultság alapján a választók névjegyzékébe felvétele rendeltetvén, — ezen határozat szerint tehát felebbező a választók névjegyzékébe felveendő volt, és a központi választmánynak nem állott jogában az 1877. évi decz. 31-én véglegesen befejezett és megállapitott választói névjegyzéket a neheztelt határozattal 1878. évi junius 27-én ismét megváltoztatni, — valamint törvénybe ütközőleg járt el a választmány, midőn a fenn hivatolt 115. számu ezen kir. Curia biróságnak határozata ellenére felebbezőt a választók névjegyzékéből kitöröltetni rendelte.

A kereseti adónak a tőkejövedelem utáni adóval való egyesitése, a választói képesség előállitására, helyt nem foghat.

1878. évi 95. sz. határozat.

W. Károly felszólamlása elutasittatott: mert az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 6 §. *d*) pontjának megfelelő kereseti adót nem mutatott ki. Ez e. felebbezett, mert a tőke kamat utáni adója is számitásba lett volna veendő.

A curiai biróság azt elvetette; mert felebbezőnek 10 frtba megállapitott keresetadója 105 frt tiszta jövedelemnek meg nem felel; ezen adónak a tőke jövedelem utáni adóval való egyesitése pedig a vál. törv. 6. §. értelmében helyt nem foghat.

Kétséget nem szenvedvén, hogy az illetők városi birtokaik után az előirt tiszta jövedelemtőli adót fizetik, — a választói jogosultság tőlük el nem vonható azon okból, mert adókönyvecskéik az illető évre vonatkozó adóelőirásokat nem tartalmazzák, illetőleg, hogy nem igazolják, mikép az azon évi adózók lajstromában benfoglaltatnak. A választói jogosultságot megállapitó jövedelem utáni adózás igazoltatván, ennek ellenében, a valasztói jog megtagadhatására a központi választmány hivatása azt kimutatni, hogy a birtok, mely után az adó fizettetik, nem az adózó, hanem másnak tulajdonát képezi.

1878. évi 230. sz. curiai határozat.

K. Péter s 77 társa verseczi lakosok felszólamlásaik elutasitása folytán felebbeztek.

A curiai biróság megváltoztatta;

mert a közp. választmány határozataiban kétségbe nem vonatott, hogy felszólalók városi földbirtokaik után legalább 16 frt tiszta jövedelemtől adóznak, illetve oly házakkal birnak, melyek mindegyike házadó alá eső 3 lakrészt foglal magában.

A felszólalásokban foglalt s a felszólalók saját bizonyitékaik által meg nem czáfolt ezen állitásokat tehát valóknak kellett tekinteni, habár a felszólalásokhoz csatolt adókönyvecskék s bizonyitványok az 1877. évre vonatkozó adó előirásokat nem tartalmazzák, illetve azt, hogy felszólalók ezen évi adófizetők lajstromában foglaltatnak, nem igazolják is.

A felterjesztési jelentésben pótlólag megemlittetik ugyan, hogy a felszólalók által beügyelt, azon már hatályon kivül helyezett régi adókönyvecskék a tulajdonjog bebizonyitására nem alkalmatosak; ezen megjegyzést azonban a Curia a felebbezők hátrányára figyelembe nem vehette, azért:

mert a vál. t.-cz. 33. §. szerint a központi választmánynak a névjegyzék kiigazitására szükséges mindennemü adatok rendelkezésére állván; valamint ezek nyomán egyrészt a felszólalók vagyoni állapotáról magának biztos tudomást szerezhetett, ugy másrészt kötelességében állott volna esetleg azt, hogy azon adatok szerint a felszólalásokban foglalt állitások nem valók, határozottan kifejezni;

s mert azon esetben, ha az elutasitó határozatok tüzetesb indokolásának a felterjesztési jelentésben való pótoltatása megengedtetnék, — felebbezők a vál. t. 50. §-ban megengedett uj bizonyitékok (14. §.) használtatási jogától nyilván elesnének, — miután a felebbezés czáfolatának tárgyát csak a neheztelt határozatokban felhozott állitások és okok képezhetik.

A jelen ügyek ily állásában tehát a felebbezéseknek helyt adni kellett, minthogy a neheztelt határozatokban kifejezett azon nézet: mintha városokban csak azon lakosok birnának vál. jogosultsággal, kik 16 frt földadóval vannak megróva, vagy 3 bérbe adott szoba után lakbéradót fizetnek, a vál. t.-cz. 3. §. szerint, — mely a választói képességet csak 16 frt földjövedelem után megadóztatástól, illetve oly ház birtoklásától tételezi fel, mely házadó (s nem házbéradó) alá eső 3 lakrészt foglal magában — határozottan téves.

B. Ferencz felszólamlása visszautasittatott, mert adókönyvecskéje nem szolgálhat földbirtokának bebizonyitására, mely után a földadó fizettetik.

A curiai biróság a közp. választmány határozatát megváltoztatta s a felvételt elrendelte; mert az 1874. XXXIII. t.-cz. 3—6. §§. a választói jogosultságot megállapitó jövedelem utáni adómennyiséget meghaladó összeggel felebbező megrovatott, s azt törvényes időben le is fizette;

ennek ellenében pedig a közp. választmány, a 33. §. szerint rendelkezésére álló adatok alapján azt kimutatni elmulasztotta, hogy azon birtok, mely után az adót felebbező leróvta, másnak tulajdonát képezi.

A választói jog alapját az államadó képezvén, a községi adó be nem fizetése a választói jogosultság kizárására alapul nem szolgálhat.

1878. évi 217. sz. határozat.

Tekintve, hogy a felebbező fél 1876. évi állami egyenes adóját azon év végéig lefizette; — 1874. XXXIII. t.-cz. 12. §. 5. tételének rendelkezése pedig azon esetre, ha a választói joggal biró fél községi adójával hátralékban van — ki nem terjed azért, mivel a választói jog alapját az államadó képezvén, önkényt következik, hogy a községi adó be nem fizetése sem birhat a választói jogosultságra nézve befolyással.

A szülők elhaltával az örökség utódaikra azonnal átszállván, a választói képesség az örökölt földbirtok alapján igazolt, habár a tulajdonjog bekebelezési okirat később állittatott is ki.

1878. évi 96. sz. határozat.

Sch... Károly felszólamlásával elutasittatott, mert a földbirtokot, melynek adójára állapitja vál. igényét, csak 1877. évi szept. havában kapta meg örökbe, vagyis örökségül. — Ez e. felebbezvén

a curiai biróság a közp. választmány határozatát megváltoztatta, s felebbezőt a választói névjegyzékbe, ennek 1877. évi kiigazitásaképen felvétetni rendelte;

mert a hazai törvények nyugvó örökséget nem ismernek; a kérdésbeni örökség tehát felebbezőre, szülőinek végrendelet nélküli kimulta folytán, még 1876. május 6-án szállott — (vál. t. 15. §. *b*) *c*) p.) és 1877. évben csak a tulajdonjog bekebelezéséhez megkivántató okirat állittatott ki.

Városban földbirtok alapján a választói jog nem 16 frt földadóhoz, hanem 16 frt tiszta jövedelem utáni adóhoz van kötve. Városi házaknál a választói jog alapjául nem a «házbér» — hanem a házadó szolgál, mely mind a házbér — mind a házosztályadó nemét magában foglalja. A választói jogosultság földbirtok alapján nemcsak ott gyakorolható, hol az fekszik, hanem azon választókerületben is, melyben a birtokos rendes lakását tartja.

1878. évi 222. sz. curiai határozat.

Sch. Péter felszólamlásával elutasittatott; mert a földbirtokot, mely után adót fizet, nem bizonyitotta be, s mert 16 frt adót nem fizet.

A curiai biróság azt megváltoztatta — többi közt azon indokból is: mert a vál. törv. 3. §. *b*) pontja a választói jogot nem is 16 frt adóhoz, hanem 16 frt tiszta jövedelem utáni adóhoz köti.

K. György és még 7 társa mind verseczi lakosok, a központi választmány által felszólamlásaikkal elutasittattak s ez okból felebbeztek.

A curiai biróság mindnyájokra nézve megváltoztatta és valamennyinek felvételét elrendelte — következő indokolással:

mert felebbezők helytelenül utasitattak el felszólalásaikkal azért: mivel azok egy része azt, hogy városi földbirtoka után 16 frt földadóval van megróva — más része pedig azt, hogy 3 lakrész után házbéradót fizet, — nem igazolta; — s mivel azon városi lakosok, kik választói jogosultságukat más választó kerületben fekvő birtokukra alapitják, lakhelyük névjegyzékébe felvehetők nem lennének.

Az 1874. XXXIII. t.-cz. 3. §. *b*) pontja ugyanis a városi lakos választói jogosultságát a földbirtoknak 16 frt jövedelem utáni megadóztatásától s nem az ilyen összegü földadó fizetésétől tételezi fel: ugyanazon törvényszakasz *a*) pontja pedig nem rendelkezik a «házbér» — hanem a «házadó» alá eső városi házakról; mely kifejezés ugy a házbér, mint a házosztályadó nemeit magában foglalja. (1868. XXII. t.-cz. s 1875. XXIII. t.-cz.)

Hogy végre a földbirtokra alapitott választói jogosultság akár a birtok fekvésének megfelelő, akár pedig azon választókerületben legyen gyakorolható, melyben a birtokos rendes lakását tartja: ez a vál. törv. 38. §. első bekezdéséből teljes határozottsággal következik.

Ezekből folyólag s tekintettel arra, hogy felebbezők választói jogosultsága ellen alapos kifogás más tekintetben sem forog fenn: a felebbezéseknek hely adandó volt.

Az adózó választási joghátrányára nem szolgálhat, ha a hátralék felmerülését az adó előirás körüli hiba okozta.

1878. évi 94. sz. határozat.

B. János felszólamlása adóhátralék miatt elvettetett — mi e. felebbezett.

A curiai biróság megváltoztatta; mert az adóhivatal bizonyitványa szerint, a kérdésbeni hátralék felmerülését az adótartozás előirása körül elkövetett hiba okozta, — ez pedig az adózó hátrányára be nem számitható.

Elégséges a névjegyzékbe való felvételre annak igazolása, mikép az illető nejével közösen oly ingatlant birt, melynek alapján az 1874. XXXIII. t.-cz. 3. §-a *b*) pontja szerint a választói jogosultság érvényesithető.

1878. évi 231. és 241. sz. curiai határozat.

R. József felszólamló elutasittatott, mert a föld, mely után az adó fizettetik, R. Jozefának tulajdonát képezi. Ez e. felebbezvén:

A curiai biróság a közp. választmány határozatát megváltoztatta; mert felebbező adókönyvecskék s a felebbezéshez csatolt telekk. kivonattal igazolta, hogy részint maga, részint nejével közösen oly ingatlant bir, melynek alapján őt az 1874. XXXIII. t.-cz. 3. §-a *b*) pontja szerint a választói jogosultság megilleti, a mennyiben több mint 16 frt tiszta jövedelem utáni adóval van ugy saját mint nejével közös tulajdona után megróva.

P. János fölszólamlása elvettetett — mi ellen felebbezett.

A curiai biróság a közp. választmány határozatát megváltoztatta; mert az ki kizáró tulajdonul, vagy hitvesével közösen az 1874. XXXIII. t.-cz. 3. §-ban érintett házzal bir, vagy 16 frt tiszta jövedelem után földadóval

van megróva, — választói joggal bir; — felebbező pedig igazolta, hogy nejével közösen oly ingatlant bir, mely után több mint 16 frt jövedelem utáni földadó van reá kivetve, — a mennyiben 51 frt 51 kr. tiszta jövedelem után 16 frt 21 kr. adót fizet.

A választói képesség, honositás hiányából, meg nem tagadható attól, ki honunkban letelepedve üzlettel bir, s 10 év óta minden választói névjegyzékbe felvétetett, sőt a városi képviselet, s választási bizottság tagja is volt.

1878. évi 233. sz. határozat.

Sch. József felszólamlásával elutasittatott, mert nem benszülött sem nem nationalisált magyar állampolgár, hanem cseh állampolgár. Ez ellen felebbezvén.

A curiai biróság annak helyt adott;

tekintve, hogy a felebbező igazolta, miszerint már 1860 óta Verseczen mint letelepedett lakos üzlettel bir, ott rendesen adót fizet; hogy ennélfogva már 1867 óta bezárólag 1877. évig valamennyi választói névjegyzékbe, a városi főjegyzői hivatal bizonyitványa szerint be volt vezetve; tekintve továbbá, hogy városi képviseletnek s több izben az orsz. gyülési képviselők választására alakitott bizonyitmányoknak tagja volt, mely körülmények honositott minősége mellett szólanak.

A felszólalási jogot csakis azok gyakorolhatják, kik választói jogosultsággal birnak, és hogy mindenik választó jogositva van magát a jegyzékbe azon minősitvénynél fogva felvétetni, mely őt a törvény szerint megilleti.

1877. évi 311. sz. határozat.

A magyar kir. Curia Gölniczbánya város tanácsának folyó évi julius 26-án 948. sz. a. folyamodása, melyben kéri, hogy az 1879. évre érvénynyel birandó végleges névjegyzéknek összeállitásánál a régi jog és értelmiség minősitvényeit, az 1875-ik évi választói névjegyzékhez képest az esetre is, ha az illető választó ház, földbirtok vagy jövedelem alapján külön minősitvénynyel birna, bejegyeztettessék — mely folyamodás a központi választmánynak folyó évi szept. 17-én 109. sz. a. hozott határozatával elutasittatott, ugyanazon városi tanácsnak okt. 14-én 1354. sz. a. kelt s okt. 19-én 11,251. sz. a. beadott felebbezése folytán alantirt napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vétetvén, következő határozatot hozott:

Tekintve, hogy az 1874 : XXXIII. t.-cz. 44. §-a értelmében a névjegyzék összeállitása ellen mindenki csak saját személyét illetőleg, azonkivűl pedig másnak felvétele vagy kihagyása ellen csak az szólhat fel, ki mint választó felvétetett, miből kitünik, hogy a felszólalási jog általjában csak azokra vonatkozik, kik választói jogosultsággal birnak;

tekintve továbbá, hogy mindenik választó jogositva van magát azon minősitvény szerint felvétetni, mely őt a törvény szerint megilleti, s hogy az esetre, ha magát sértve érzi, szabadságában áll az 53. §-a értelmében annak idejében fölszólalni, — jelen esetben azonban azon választók, kikről állittatik, hogy őket a választói jog több jogczimen megilleti, sem felszólamlással sem felebbezéssel nem élnek, Gölniczbánya városának tanácsa pedig a jelen törvény értelmében, mint jogszemély, választó jogosultsággal nem birván, felszólalási joggal sem élhet. a központi választmány fennidézett számu és keletü határozata helybenhagyatik.

Azon segédlelkész, ki csak 1878. évben jött Verseczre, s igy a névjegyzék kiigazitásakor ott még nem lakott, az ottani választói névjegyzékbe fel nem vehető.

1878. évi 246. sz. curiai határozat.

H. Jakab r. kath. segédlelkész Verseczen felszólamlással élt, de annak hely nem adatott, s az állandó névjegyzékbe fel nem vehetése kimondatott; mert a választói névjegyzék kiigazitásakor Verseczen még nem létezett s csak 1878-ban jött e városba.

A curiai biróság azt indokaiból helybenhagyta.

A választói jogosultságra a kirótt egyenes adó tartozásának teljes fizetése szükségeltetvén, azon körülmény, hogy az ügyvéd ezen állása után járó és megállapitott jövedelmi adóját lerótta, választói jogosultságot nem képez.

1878. évi 292. sz. határozat.

A magyar kir. Curia Budapest főváros központi választmányának folyó év szept. 1-én 69. sz. a. hozott azon határozatát, melylyel P. Ede ügyvéd részéről a főváros I-ső választókerület összeiró küldöttsége által kiigazitott állandó választói névjegyzékből kihagyása miatt beadott felszólalás elutasittatott, a nevezett által szept. 28-ik napján 231. sz. a. közbevetett felebbezés folytán alantirt napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

a központi választmánynak felebbezett határozata helybenhagyatik;

mert felebbező felszólalási beadványában csak általában állitotta, hogy az általa 1877. évre vonatkozólag teljesitett adótörlesztések azon évi állami adóját felülmulják, a nélkül, hogy ezen adómennyiséget szám szerint kimutatta, vagy legalább megjelölte volna.

E helyen eszközlött kiszámitás szerint azonban felebbezőnek emlitett állitása nem alapos, mennyiben a beügyelt adókönyvecskék igazolásaként a reá, keresete és ingatlanai után 1877. évben kivetett állami adó 360 frtot meghaladó összegre emelkedett, s e szerint azon 321 frt 71 krnál többet tett ki, mely a felszólamlásban teljesitett fizetések és a tartozásból levonható elengedéseképen felszámitva foglaltatik.

A dolog ilyen állásában felebbező, mint választókerületében az 1877. évi kivetés szerinti adóhátralékos, a választók jegyzékéből helyesen hagyatott ki, miután azon érvelése: miszerint az által, hogy az ügyvédsége után megállapitott jövedelmi adóját lerótta, és ekként az 1877. évi 33. t.-cz. 12. §-a 5. pontja követelményének megfelelt, ugyanezen törvényszakaszban, mely az 1875. évi VI. t.-cz. 1. §. egybehangzólag az egész egyenes adó tartozásának kivétel nélküli letörlesztését követeli, igazolását nem találja.

Végül a felebbező és az adófelügyelőség közt állitólag fennforgó vitás kérdések e helyen figyelembe nem vétethettek.

A választói névjegyzékbe leendő felvétel végett az ügyvéd törvényszerüen csak arra kötelezhető, hogy kimutassa, miszerint a reá kivetett adót a törvény által megszabott határidő alatt megfizette.

1878. évi 321. sz. határozat.

A magyar kir. Curia Szeged sz. kir. város központi választmányának folyó évi szept. 19-én 47. sz. a. hozott azon határozatát, melylyel F. Istvánnak az ottani választókerület összeiró küldöttsége által készitett állandó

választói névjegyzékből kihagyása miatt a nevezett részéről beadott felszólalás elutasittatott, ugyanaz által okt. 2-dik napján közbevetett felebbezés folytán alantirt napon tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

a központi választmány fenntebbi kelet és szám alatt hozott határozata megváltoztatik, és felebbező F. István ügyvéd az állandó választói névjegyzékbe felvétetni rendeltetik;

mert a választási törvény 9-ik §-a alapján felebbező, mint ügyvéd jövedelmére való tekintet nélkül, választói jogosultsággal bir;

mert továbbá az idézett törvény 29. és 36. §§-hoz képest az, kit a törvény választói jogosultsággal ruház fel, hivatalból lévén a választók névjegyzékébe felveendő; ennélfogva a felvétel ellen netalán fennforgó akadályok is hivatalból lévén nyomozandók, ügyvédi állásánál fogva a felvételre kellően minősitett egyén törvény szerint nem kötelezhető arra, hogy kimutassa, miszerint jövedelmére adó lett kivetve, hanem csak arra, hogy a reá kivetett adót — a törvény által megszabott határidő alatt — megfizette.

A választói névlajstromba való felvétel a rendes lakástól és nem az orvosi oklevélnek történt kihirdetésének helyétől van föltételezve.

1878. évi 318. sz. határozat.

A magyar kir. Curia sz. kir. Versecz városa központi választmányának folyó évi szept. 16-án 11. sz. a. hozott azon határozatát, melylyel P. Vladimir állitólagos verseczi lakos, ki az ottani választókerület összeiró küldöttsége által az állandó választói névjegyzékbe felvétetett, T. Ignácznak felszólalására pedig elutasittatott, ugyanaz által szept. 29-én közbevetett felebbezés folytán alantirt napon tartott nyilvános ülésben vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

A városi kapitánynak a felebbezéshez csatolt, saját hatáskörében kiadott s igy teljes hitelt érdemlő hivatalos bizonyitványából az tünvén ki, hogy P. Vladimir orvos Verseczen nem lakik, minélfogva habár orvos oklevele Verseczen kihirdettetett, ott a választók névlajstromába az 1874: XXXIII. t.-cz. 36. §-a ellenére felvehető nem volt, az pedig nem is állittatik, hogy lakása iránt kétség lévén, Verseczet maga jelölte volna ki; a központi választmány határozata megváltoztatik s P. Vladimir a választók névjegyzékéből kitöröltetni rendeltetik.

1878. évi 413. sz. határozat.

Az 1874. évi XXXIII. t.-czikk 44. és 53. §-ai szerint az évenkint kiigazitandó választói névjegyzék elleni felszólalások a névjegyzék nyilvános kitételét követő 10 nap alatt lévén beadhatók, az ezen határidőn belül a névjegyzék ellen kihagyás miatt fel nem szólalt, hanem a felvétel iránt a m kir. belügyminiszteriumhoz beadott kérvény, miután a törvény által előszabott ut nem követtetett, a központi választmány által elutasitandó.

1878. évi 384. sz. határozat.

A választói névjegyzékből ki nem törölhető oly választó, ki nem jövedelme, hanem házbirtoklás alapján lett abba felvéve.

1878. évi 419. sz. határozat.

Ha nincsen hivatalosan kimutatva, hogy felszólamló oly házat bir, mely házadó alá eső legalább 3 lakrészt foglal magában, a választók névjegyzékébe még akkor sem vehető fel, ha az ellenkezőjét magán bizonyitványnyal igyekszik igazolni.

1878. évi 376. sz. határozat.

Azon állami tisztviselő, ki az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-án alapuló jogosultsággal bir, az emlitett törvény 29. és 36. §-ai értelmében a választók névjegyzékébe hivatalból felveendő.

1878. évi 399. sz. határozat.

A férjre nézve a választói jogosultságot azon körülmény meg nem állapithatja, ha a nő által fizetett kereseti adó az általa birt üzlet után a rendes kereseti adóval van megróva.

1878. évi 405. sz. határozat.

Az utóbbi évben valamely választóra kivetett személyes kereseti adó a választói jogosultságot meg nem állapitja.

1878. évi 410. sz. határozat.

Oly felebbezés, mely a megszabott 10 napi határidő letelte után adatott be a központi választmányhoz, az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 50. §-a értelmében visszautasitandó.

A választó azon névjegyzékbe helyezendő, melyben az összeiráskor rendesen lakott.

1884. évi 38. sz. határozat.

S. Jenő budapesti lakos a VII. kerületi választók névjegyzékébe helyezendő;

mert a felebbező a fővárosi rendőrség bejenlési hivatalának bizonyitványával beigazolta, hogy a nevezett, kinek választói joga különben nem vitás, az összeiráskor, nem a IX. kerületben, hanem a fenmegjelölt kerületben lakott rendesen s hogy ő a választási törvény 38. §-ához képest illető kerülete névjegyzékébe lett volna felveendő.

1884. évi 57. sz. határozat.

Egyedül azon körülmény, hogy a felszólaló az 1884. évre készitett névjegyzékbe választónak bevezettetett, nem vonja maga után, hogy 1885. évre készitendő névjegyzékbe is felvétessék, mert az 1874. XXXIII. t.-cz. 39. §. szerint a névjegyzék évenkénti kiigazitásánál ugyanazon eljárás alkalmazandó, mely az első összeiráskor követtetett és a kiigazitásnál is csak az vehető fel, ki az összeiráskor jogosultsággal bir.

Ha az adókönyvecske lerovási lapja az illető kezelőktől származott oly törléseket és javitásokat tüntet fel, mely miatt az illető adófizető tévedésbe ejthetett, akkor az adóösszeghez visszonyitva alig számettevő hátralék daczára a választói jegyzékbe felveendő.

1884. évi 46. sz. határozat.

Budapest főváros központi választmányának határozata megváltoztattatik s M. Ernő a budapesti V. ker. választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik; mert a felebbezvényhez mellékelt adókönyvecske szerint a felebbező 1883. évre 62 frt 25 kr. állami adóval volt oly jövedelem után megróva, a melynek alaján ő az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-ához képest választó joggal bir. A mi pedig a felszólalás elutasitásának indokául felhozott 1 frt 53 kr. adóhátralékot illeti, nem lehet figyelmen kivül hagyni azt, hogy az adókönyvecske lerovásai lapja oly szabályellenes, az illető kezelőktől származott törléseket s javitásokat tüntet fel, melyek képesek voltak a felebbezőt tévedésbe ejteni akkor, midőn 1883. évi deczember 4-én nyilvánvalóan akarta egész évi adóját kifizetni s hihette, hogy azt valóban le is fizette. Ennélfogva a felebbezőre nem volt az idézett választási törvény 12. §. 5. pontja alkalmazható.

1884. évi 67. sz. határozat.

Tekintettel arra, hogy sem a felszólaláshoz, sem a felebbezéshez bizonyiték mellékelve nincs; még csak az összeirási lajstrom kivonata sincs csatolva, melyből kitünnék, hogy a felszólaló részéről nehezteltek mily czim alatt vannak felvéve, ezen curiai biróság az 1874. XXXIII: t.-cz. 51. §-a szerint minden ujabb vizsgálat mellőzésével levén hivatva határozni : a központi választmány határozata helybenhagyatik.

A házadó általános kifejezése alatt, mint annak egy neme, a házbéradó is értendő.

1884. évi 72. sz. határozat.

Tekintve, hogy felszólaló házának a felterjesztett hatósági bizonyitvány szerint három lakrésze van; tekintve, hogy a becsatolt adókönyvből kitetszőleg ezen három lakrész mult 1883. évre házbéradóval megróva volt és időre törlesztve is lett, tekintve, hogy az 1874. XXXIII. t.-cz. 3. §. *a)* pontja sz. kir. városokban választói jogot ad mindazoknak, kik házadó alá eső három lakrészes házat birnak, a házadó általános kifejezése alatt pedig mint annak egy neme a házbéradó is értendő: a m. kir. Curia a p—i központi választmánynak határozatát megváltoztatja s A. Ferenczet felvétetni rendeli.

A vasuti tisztviselők rendes lakhelyéül azon hely veendő, a hol állami adójuk fizettetik s ennélfogva ott veendők fel a választók névjegyzékébe.

1884. évi 87. sz. határozat.

Tekintve, hogy az arad-körösvölgyi vaspálya igazgatóságának székhelye Arad városa, tekintve, hogy a vasuti tisztviselők rendes lakhelyéül azon hely veendő, a melyen az államadót fizetik, tekintve, hogy azon körülmény, hogy a választók jegyzékébe való felvételi kérvényhez csatolva volt vasuti főpénztári jegyzék szerint az ottan elősoroltakból a 700 frt és azon felüli

évi fizetés után járó államadó a társasági főpénztár részéről fizettetik le. kétségbe nem vonatott; tekintve végül hogy ily körülmények között az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 38. §-a első bekezdése szerint a választott a választási jogosultságnak mely községbe leendő felvétele tekintetében kijelölési joga van; mindezeknél fogva figyelemmel az idézett 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7., illetve 38. §-ára Arad sz. kir. város központi választmányának határozata a kihagyott vasuti tisztviselők tekintetében megváltoztattatik és felsoroltak az 1885. évi képviselő választói jegyzékbe felvétetni rendeltetnek. — Hasonlóan a fenti jegyzékbe felvétetni rendeltetik R. Jakab is. mert jóllehet ezen egyénnek fel- vagy fel nem vétele iránt a központi választmány nem határozott, miután azonban a nevezett részéről is, a többi vasuti tisztviselőkkel egyetemben 11. sorszám alatt a felvétel kérelmeztetett. 900 frt évi jövedelem utáni adót fizetett s nevének a központi választmány határozatából véletlen történt kihagyása, ennek politikai jogát nem csorbithatja.

1884. évi 86. sz. határozat.

Tekintve azt, hogy nevezett csak a cselédadóval van hátralékban, az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 12. §-nak 5. pontja szerint pedig csak az nem vehető fel a választói jegyzékbe, ki a választó-kerületben fizetendő egyenes adóját le nem fizette, a gazda által fizetendő cselédadó pedig a gazda által csak a cselédje helyett engedélyezett azonban a cseléd által megtéritendő adó: a központi választmánynak a felvevést helybenhagyó határozata helybenhagyatott.

Azok, kik a választói törvény 2. és 9. §-ai szerint birnak választói jogosultsággal, akkor, ha a rendes lakás iránt kétség támad, maguk jelölhetik meg azon községet, melybe felvétetni kivánnak.

1885. évi 9. sz. határozat.

Torda-Aranyosvármegye közp. választmányának azon határozata, melylyel dr. J. György felszólalását elutasitotta, megváltoztatik és dr. J. György a tordai járáshoz tartozó Indul községbeli választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik. Mert, tekintve, hogy dr. J. György 1885. évi május 28-án Budapesten kelt folyamodásához csatolt *B)* alatti 1885. évi május 2-án kiadott tudori oklevele alapján kérte magát az Indul községi választók közé, mint odavaló illetőségü egyén, fölvétetni; tekintve továbbá, hogy azon időben mint szigorló egyetemi hallgatónak illetőségi helyéül Indul községe, a hol született, volt tekintendő; s tekintve végre, hogy a választási törvény 38. §. 2. bekezdése szerint azok, kik a törvény 2. és 9. §-ai szerint birnak választói jogosultsággal, akkor, ha a rendes lakás iránt kétség támad, maguk jelölhetik meg a községet, melybe felvétetni kivánnak, felebbező pedig ezt eleve bejelentette, ugyanazért tekintettel arra, hogy mint tudori oklevéllel biró az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a értelmében őt a választói jogosultság megilleti, ő az Indul községbeli választók névjegyzékébe felveendő volt.

A kinemvetett adó nem fizetése miatt választói jogától senki meg nem fosztható.

1885. évi 4. sz. határozata.

H.-M.-Vásárhely sz. kir. város központi választmánya határozata megváltoztattatik és K. Adolf a választók névjegyzékébe fölvétetni rendeltetik.

Mert a felebbező fél által felmutatott adókönyvecske 1884. évről adóhátralékot ki nem mutat s abba a föladó csak tizenkét krajczárral van kitéve. Jóllehet tehát az adókönyvi kivonat nagyobb földadót és hátralékot tüntet ki, ezt még sem lehet alapul elfogadni arra, hogy az 1874. : XXXIII. t.-cz. 12. §-ának 5. pontja alkalmaztassék, minthogy az adókönyvecske ellenében nincs bizonyitva az, hogy a főkönyvi kivonatban kitüntetett földadó a felebbező félre oly időben vettetett ki, hogy ő azt 1885 ápril 15-ig lefizethette; a kinemvetett adó nem fizetése miatt pedig őt választói jogától megfosztani nem lehet.

A központi választmány tagjai által a választói jogosultságra vonatkozó törvények értelmezése iránt intézett kérdésekre válaszolni a kir. curiai biróság hatásköréhez nem tartozik.

1885. évi 2. sz. határozat.

Bereczk város központi választmányának 1885 jun. 19-én 1264. sz. a. hozott azon határozata ellen, mely szerint mindazok, kik az 1872. évi választók lajstromába bevezetve voltak, kivétel nélkül régi jogon mostani összeiráskor is a választók névjegyzékébe felveendők, a fentemlitett központi választmány elnökének a. kir. Curiához intézett felfolyamodása visszautasíttatott.

Mert a központi választmány tagjai által a törvények értelmezése iránt intézett kérdésekre válaszolni a curiai biróság hatásköréhez nem tartozik.

A választók névjegyzékébe jogos alap nélkül bevezetettek kitörlése, avagy választói jogosultsággal biró egyéneknek a névjegyzékből kihagyása miatti jogorvoslat mily módoni érvényesitését a választási törvény világosan előszabja.

Végre a folyamodást azért is vissza kellett utasitani, mert azok, kik a választók névjegyzékébe jogosulatlanul lennének felvéve, avagy kik azon választói joggal birók közt, a kik a névjegyzékből helytelenül lettek kihagyva, névszerint megnevezve nincsenek és igy a felfolyamodás végrehajtható határozat hozatalára alapul sem szolgálhat.

A rajztanár, ha a törvényhatóság nevezte is ki, mégis hivatása minőségét tekintve nem a közigazgatási teendőkkel megbizott törvényhatósági tisztviselők osztályához tartozik, hanem mint tanitással foglalkozó személy az 1874. évi XXXIII. t.-czikk 9. §-a alapján bir választási joggal.

1885. évi 3. sz. határozat.

H.-M.-Vásárhely sz. kir. város központi választmányának azon határozata, melylyel K. Gyula rajztanár felszólalását elutasitotta, megváltoztatik s K. Gyula a választók sorába felvétetni rendeltetik. Mert a megtámadott határozat szerint is, a felszólaló fél mint 600 frt évi fizetéssel biró rajztanár az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-ához képest választói jogosultsággal bir, a törvénynek az elutasitás indokául felhozott 8. §-a pedig csak a törvény 6. és 7. §-aiban elősorolt esetekben alkalmazható.

A fölterjesztett jelentésben felhozott azon érvelés, hogy a felebbező fél a törvénynek nem 9., hanem 7. §-a szerint bir választói jogosultsággal, törvényes alappal nem bir, mert habár a törvényhatóság nevezte is ki a felebbezőt jelen állására, ő mégis, hivatása minőségét tekintve, nem a közigazgatási teendőkkel megbizott törvényhatósági tisztviselők osztályához tartozik, hanem mint tanitással foglalkozó személy a 9. §. alapján bir választói joggal.

1886. évi 184. sz. határozata.

Oly esetben, midőn valaki jövedelmi adó alá eső több mint 105 frt évi jövedelem után van megadóztatva, de jövedelme az adóhivatali kimutatás szerint több forrásból ered s ezek közül egyik-egyik magában állitólag a 105 frt évi jövedelmet meg nem üti, ha mindazonáltal ezen különböző jövedelmi források olyanok, melyek az 1874: XXXIII. t.-cz. 3., 4., 5. és 6. §-aiban a választói jog gyakorolhatására alap gyanánt elősorolva vannak, ezen összesitett jövedelem alapján a választók névjegyzékébe felveendő.

1886. évi 835. sz. határozat.

Az 1876. évi XV. t.-cz. az 1876. évet megelőző adóhátralékoknak behajtása iránt már intézkedett, az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 108. §-a mint átmeneti rendelkezés tehát az 1876. évtől innen hátralékokra többé nem alkalmazható. Ehhez képest most már a választói jogosultság gyakorolhatására az összes adónak, tehát a hátralékoknak is teljes lefizetése megkívántatik stb.

1886. évi 842. sz. határozat.

A régi jogu választók képességének megállapitásánál nincs ugyan befolyással az adó mennyisége, s igy választói képességgel birhatnának akkor is, ha reájuk adó kivetve nem lett; azonban ezen kiváltság még sem terjed odáig, hogy ha reájuk adó kivettetett, annak kellő időbeni megfizetése és ekként az állam irányában tartozó polgári kötelezettség teljesitése nélkül is jogokat gyakoroljanak.

1886. évi 521. sz. határozat.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 53. §-ának azon rendelkezése, hogy a központi választmány akként köteles eljárni, miszerint az ideiglenes névjegyzék legkésőbb julius 5-én közszemlére kitétethessék, — nincs eltekintve attól, hogy a kiigazitott névjegyzékeket már julius 5-ike előtt is közszemlére kitétethesse. Ebből azonban a felszólamlási kérvények beadására megszabott határidők megváltoztatása nem következik; mert az idézett szakasz második bekezdésében a kiigazitási kérvényeknek, valamint az ezekre teendő észrevételeknek beadására a határidők világosan naptári napok szerint vannak kitéve. A 44. §-ban emlitett 10 nap csak azon esetekre értendő, ha a névjegyzék kitétele julius 5-ike után történik.

Ha az elhalt anyának egyetlen fia által fizettetik a választói jogosultság alapját képező ingatlan utáni adó, akkor az illető a választói névjegyzékbe felveendő.

1886. évi 523. sz. határozat.

A központi választmány elutasitó határozata megváltozhatik és K. János az állandó választói névjegyzékbe felvétetni rendeltetik;

Mert ámbár nem K. Jánosra, hanem ennek édes anyjára van az adó kivetve, miután azonban a helyhatósági hiteles alakban kiállitott bizonyitvány szerint a nevezett elhalt anyjának egyetlen fia s az adó ez által fizettetik, tehát oly ingatlan után van adóval megróva, mint mennyi adó a helyhatósági bizonyitvány szerint 1/4 urbéri állományra kivettetett, ennélfogva az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 4. §-a szerint választási joggal bir.

1886. évi 480. sz. határozat.

Pinczérek (főpinczérek) szolgálati minőségüknél fogva gazdai hatalom alatt állóknak tekintendők s választói jogosultsággal nem birnak.

1886. évi 296. sz. határozat.

A pénzügyőri biztosok, a pénzügyőrségi legénységhez nem számithatók, a mennyiben legalább 700 frt évi rendes fizetésük van, az 1874 : XXXIII. t.-cz. 7. §-a értelmében választói jogosultsággal birnak.

1886. évi 753. sz. határozat.

Ha a bemutatott adókivetési lajstrom kivonata szerint felebbező vegyes kereskedése után van megadóztatva, akkor kereskedői minőségét külön igazolni nem tartozik.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a a lelkészeket illetőleg alkalmazásuk tartamát nem határozza meg, ennélfogva ha az előző évben a lelkész alkalmazva volt, a választók névjegyzékbe felveendő.

1886. évi 138. sz. határozat.

Tekintve, hogy G. Demeter gör. keleti lelkész, a mint az a központi választmány határozatának indokolásában is el van ismerve, 1885. évi márczius havában lépett H. községben alkalmazásba;

tekintve, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a a lelkészeket illetőleg csak azt rendeli, hogy azok, mint ilyenek valamely egyházközségben hivatalos alkalmazásban legyenek, az alkalmazás tartamát pedig nem határozza meg;

tekintve, hogy a választói jog vagy ennek gyakorolhatása ellen egyéb ok a határozatban fel nem hozatik: a neheztelt határozat megváltoztatásával G. Demeter gör. keleti lelkész a választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

Az ügyvédi kamarák hivatalnokai a választói jogosultság tekintetében az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-ában felemlitett köztisztviselők közé sorozandók.

1886. évi 249. sz. határozat.

A budapesti központi választmány elutasító határozata megváltoztatik, és G. Zsigmond ügyvédi kamarai hivatalnok a főváros IX. kerületének névjegyzékébe az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 7. §-a alapján felvétetni rendeltetik;

mert az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 19. §-a az ügyvédi kamarákat közhatósági jelleggel ruházta fel, a mennyiben hatáskörüket nemcsak magára az ügyvédi karra, hanem általában az igazságszolgáltatás ügyének vélemények és javaslatok utján kötelességszerü előmozditására is kiterjesztette, sőt részükre fegyelmi birói hatáskört is jelölt ki. Ennélfogva az ügyvédi kamarák hivatalnokai választói jogosultság tekintetében méltán sorolhatók az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 7. §-ában felemlitett köztisztviselők közé. A felebbezéshez, illetve felszólaláshoz mellékelt bizonyitékokkal pedig ki van mutatva, hogy a főváros IX. kerületében lakó felebbező 600 frt évi rendes fizetéssel ellá-

tott hivatalnoka a budapesti ügyvédi kamarának s mint olyan ama jövedelem után van és volt az előző évben is hátralék nélkül befizetett állami adóval megróva.

Ha valamely választó nem rendes lakása helyén, hanem birtoka vagy gyár és ipartelepe helyén kivánja magát a választói névjegyzékbe felvétetni, akkor ezen kivánságát az összeiró küldöttség előtt szóval vagy irásban kell kijelenteni.

1886. évi 11. sz. határozat.

Habár a választói törvény 38. §-a megengedi, hogy valamely választó, az ebben érintett feltételek mellett kivételesen nem rendes lakhelyén, hanem birtoka vagy gyár és ipartelepe után, ha választói jogosultságát erre alapitja — ott vétessék fel a választók névjegyzékébe, hol ingatlan birtoka, vagy ipartelepe fekszik, ezen eltérés azonban csak az illetőnek mindenkor kifejezett kivánsága folytán történhetvén, a dolog természete, de az eddigi törvényes gyakorlat szerint is megkivántatik, hogy ezen kivánság az összeiró küldöttség előtt szóval vagy irásban kijelentessék.

A gyári üzletnek politikai és közigazgatási okokból engedélyezett adómentessége a választói jogvesztést maga után nem vonja.

1886. évi 363. sz. határozat.

Tekintve, hogy K. Frigyes az elutasitó határozat indokolása szerint I. osztályu 29 frt adót fizetett, azonkivül gyáros és több segéddel dolgozik;

tekintve, hogy ezen indokolás valóságát felszólaló sem vonja kétségbe, hanem azt állitja, hogy a cselédek és segédek után fizetett adó választói jogot nem ad;

tekintve azonban, hogy nem a cselédek után, hanem a cselédek helyett fizetett adó veendő oly adónak, melynek fizetetlen hátraléka az 1875: VI. t.-cz. 1. §-a joghátrányát nem vonja maga után, és

tekintve, hogy gyári üzletnek politikai és közigazgatási okokból engedélyezett adó-mentessége a választói jogvesztést maga után nem vonhatja a városi központi választmány határozata helybehagyatik.

1886. évi 381. sz. határozat.

Ha valaki állami adóját akarta lefizetni, de a fizetés alkalmával a befizetett összeg egy része a közmunka és más községi tartozás fejében könyveltetett el, a kir curiai biróság által e körülmény figyelembe nem vehető, mert a biróság előtt a választói jogosultság megbirálására az adókönyvecske szolgál alapul, ezuton pedig a helytelen könyvelés nem orvosolható.

1886. évi 608. sz. határozat.

Az 1879. évi L. t.-cz. 48. §. 2. bekezdése szerint mindazok, a kik a törvény életbeléptetését megelőző öt év előtt a magyar korona országai területén laktak és az adózók lajstromába felvéve voltak, a törvénynek 6., illetőleg 13. 16. §-aiban foglalt rendelkezés alá nem esnek és sem honositási okiratot szerezni, sem honpolgári esküt vagy fogadalmat tenni nem tartoznak s igy a választók névjegyzékébe felveendők.

1886. évi 321. sz. határozat.

A vasuti főtisztitó közszolgai minőségénél fogva a választók névjegyzékébe fel nem vehető.

A m. kir. pénzügyőri biztos a választói jogot nem gyakorolható pénzügyőrségi legénységhez nem számitható s mint ilyen a választók névjegyzékébe felveendő.

1886. évi 304. sz. határazat.

Tekintve, hogy L. Leó a törvénynek megfelelő okiratokkal igazolta, hogy ő 1884. évi junius hó óta végleg kinevezett m. kir. pénzügyőri biztos és hogy 700 frt rendes fizetés után az adót 1885. évre lefizette;

tekintve, hogy nevezett pénzügyőri biztos az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 11. §-ának 2. pontja szerint választói jogot nem gyakorolható pénzügyőri legénységhez nem számítható:

a központi bizottság határozatának megváltoztatásával S. Leó m. kir. pénzügyőri biztos a választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

1886. évi 376. sz. határozat.

Az adókönyvecskében kondásként adózó cseléd, habár [f lkozáson kivül áll, hivatalánál fogva gazdai hatalom alatt álló egyének sorába tartozik és a választói névjegyzékbe fel nem vehető.

1886. évi 103. sz. határozat.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 4. és 15. §-a szerint az, a ki oly helyen, hol telekkönyv létezik, valamely ingatlan alapján a választói jogot igénybe venni kivánja, de a telekkönyvbe sem maga, sem nejével illetőleg kiskoru gyermekeivel kizáró avagy közöstulajdonoskép bejegyezve nincsen, még az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 15. §. *a) b) c)* és *d)* pontjaiban felsorolt esetek kimutatása esetében is a választói jog az igénylöt csak akkor illeti meg, ha azon személy, kinek tulajdonjoga a telekkönyvbe be van kebelezve, a választói jogot ugyanazon ingatlan alapján igénybe nem venné.

A hadmentességi dij, már elnevezésénél és rendeltetési czéljánál fogva sem tekinthető olyan egyenes állami adónak, a melynek kellő időbeni meg nem fizetése az illetőt választói jogosultságától megfosztja.

1886. évi 850. sz. határozat.

Mert az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 12. §-a szerint választói jogosulságot nem gyakorolhatnak és a választók névjegyzékébe fel nem vétethetnek ugyan mindazok, kik az összeirást, illetőleg a névjegyzék kiigazitását megelőző állami egyenes adójaikat, a törvény által megszabott záros határidő alatt be nem fizették, azonban a hadmentességi dij, már elnevezésénél és rendeltetési czéljánál fogva sem tekintetik olyan egyenes állami adónak, mint a milyennek kellő időbeni meg nem fizetése, a választói képességgel felruházottat a választói jog gyakorlatától megfosztja; és mert továbbá az, hogy a hadmentességi dij kezelése és behajtására nézve az egyenes állami adók kezelése és behajtása iránti határozmányok érvényesek, a hadmentességi dijnak a törvény szerint kijelentett jellegét meg nem változtatja, a mint a viz

szabályozási köztörvényhatósági és községi adók behajtására nézve is az egyenes államadók behajtása iránti határozmányok irányadók, a nélkül, hogy ezek is állami egyenes adók lennének.

A választói törvény szerint meghatalmazott által is felszólalhatni.

1886. évi 29. sz. határozat.

A központi választmány felebbezett határozata megváltoztattatik és T. Ferencz budapesti II. ker. főgymn. rendes tanár az 1874. XXXIII. t.-cz. 9. §-a alapján a budapesti I. ker. választók névjegyzéke felvétetni rendeltetik.

Mert az id. vál. törv. 44. §-a nem zár el senkit attól, hogy saját személyét illetőleg meghatalmazott által is felszólalhasson és habár L. János meghatalmazást a felszólaláshoz nem csatolt is, pótolja ezt megengedett uj bizonyítékkép maga a felebbező által sajátkezüleg aláirt felebbezvény, melyből kitűnik, hogy a nevezett L. János a felszólalásra felebbező T. Ferencz részéről felhatalmazva volt.

Ha az eredeti adókönyvecskében túlfizetés fordul elő, akkor azon évről adóhátralék fenn nem foroghat.

1886. évi 470. sz. határozat.

A (debreczenvárosi) központi választmány határozata megváltoztattatik és T. Mihály felvétetni rendeltetik, mert jóllehet, a hivatott hiteles adókönyvecske szerint T. Mihály 18 frt 27 kr. államadó tartozásban maradt, a központi választmány felebbezett végzésének tartalma szerint ugyanezen adózó részére az eredeti adókönyvben 27 frt 48 kr. túlfizetés gyanánt jeleztetik s ez össseg az adókönyv hiteles másolatában törölve nincs, mert ily körülmény közt, midőn tényleg teljesitett fizetés az adókirovásnál magasabb, adóhátralék fenn nem forog.

1886. évi 251. sz. határozat.

A nem választó által mások nevében tett felszólalás a meghatalmazás hiányában is elfogadandó, ha a felebbezés az érdekeltek által sajátkezü aláirással pótolva van.

Ha valakinek választási jogosultsága azon alapon támadtatik meg, hogy csőd alatt áll s a felszólalásban a hivatalos lap azon számára is hivatkozás van, melyben a csődhirdetmény közzététetett, akkor a központi választmánynak hivatalból kötelessége a szükséges adatokat begyüjteni.

1886. évi 458. sz. határozat.

Tekintve, hogy az M. Mátyás és S. Lázár felvétele elleni felszólalásban foglalt azon kifogás, miként köztudomásu dolog, hogy nevezettek ellen a csőd elrendeltetett, a felebbezésben később még azzal egészittetett ki, hogy abban a hivatalos lap azon számaira is történik hivatkozás, melyekben a csődhirdetmény közzététetett, tekintve, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-czikk 33. és 41. §-ai alapján a központi választmány kötelessége ily esetben a szükséges adatokat begyüjteni, pótlásokat tenni s ezen mulasztást nem

pótolja a központi választmány felterjesztő jelentésében tett észrevétel: hogy a csőd alatt álló M. Mátyás és S. Lázárnak a névjegyzékbe felvétettekkel való azonosságáról tudomást nem szerezhetett, miután ez rendőri úton könynyen eszközölhető, a felebbezésben felhozottakkal szemben ellenbizonyitékot nem képeznek: mindezeknél fogva M. Mátyás és S. Lázár csőd alatt álló egyének az idézett törvény 12. §. 4. pontja értelmében a II. vál. kerület névjegyzékéből kitöröltetni és az idézett törvény 12. §. végbekezdése szerint külön jegyzékbe vétetni rendeltetnek.

A különböző községekben fizetett földadó a választói jog megállapitása végett összeállitható.

1886. évi 753. sz. határozat.

A (biharmegyei) központi választmány felszólalónak felvételét csak azon okból tagadta meg, mivel a különböző községekben fizetett földadónak a választói jog megállapithatása végetti összeszámitása meg nem engedhető, a központi választmánynak ezen indoka azonban a törvényen nem alapul.

Ha valaki 7 krajczárnyi hátralék miatt hagyatott ki a választói névjegyzékből és minden kételyt kizárólag nem lehet konstatálni, hogy ezen csekély hátralék vajjon nem késedelmi kamatból származik-e? akkor ez a felszólaló elutasitására elégséges indokul nem szolgálhat.

1886. évi 174. sz. határozat.

Tekintve, hogy 4 frt 48 kr. hátralék törlesztésére nézve az adófelügyelőség végzése 1-86. évi febr. 13-án hozatott meg s hogy a fölterjesztett iratokból az nem tünik ki, hogy a hátralékra 1886. febr. 19-én és márczius 19-én történt fizetés alkalmával a késedelmi kamat csak a még fennmaradt 18 frt 15 kr. hátralék és nem az 1886. évre áthozott 22 frt 63 kr. hátralék után számittatott, ily tényállás mellett, a (marosvásárhelyi központi választmány végzésében kitüntetett 7. kr. hátralék) felszólaló elutasitására nézve elégséges indokul nem szolgálhatott.

A m. kir. államvasuti szolgálatban alkalmazott vizsgáló lakatosok és szivattyuőrök a közszolgák sorába tartoznak és a választók névjegyzékébe fel nem vehetők.

1886. évi 301. sz. határozat.

K. József (m. kir. államvasuti) vizsgáló lakatos és M. Lajos szivattyuőr a választók állandó névjegyzékéből kitörültetni rendeltetnek; mert a most nevezettek szolgálati minőségük szerint nem a tisztviselők, hanem a közszolgák sorába tartoznak, mint ilyenek pedig stb.

A dijnoki minőség nem akadály arra, hogy valaki más alaponi választó jogosultságát ne gyakorolhassa.

1886. évi 51. sz. határozat.

Tekintve, hogy felebbező a becsatolt B. a. tabella szerint föld-, házbéradó és házosztályadó czimén annyi adóval van megróva, melynél fogva őt az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 3. §-a értelmében a választói jogosultság megilleti; tekintve továbbá, hogy a rá kirótt adót annak idején lefizette s hogy a

becsatolt hivatalos bizonyitvány szerint díjnoki minősége nem lehet akadály, hogy más alapon megillető választói jogosultságát ne gyakorolhassa: Szatmár szab. kir. város központi választmányának (kihagyó) határozata megváltoztattatik és Sz. Lajos a választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

Köz- és magánszolgálatban álló szolgák és segédek minősége, a szolgálattétel megszünése, de a javadalmazás fennállása mellett nem változik és a választók névjegyzékébe fel nem vehetők.

1886. évi 342. sz. határozat.

Tekintve, hogy H. Márton (Brassó város) a közp. választmány határozatának indokolása szerint nyugalmazott hivatalszolga: minthogy ez az indok, melynél fogva a köz- és magánszolgálatban álló szolgák és segédek a választási jog gyakorlásából ki vannak zárva, a szolgálattétel megszünése, de a javadalmazás fenállása mellett megszüntnek nem tekinthető: a közp. választmány határozatának megváltoztatásával H. Márton a választók névjegyzékéből töröltetni rendeltetik.

Ha valamely ingatlan osztatlan állapotban van s az adóösszeg a tulajdonos társakra együttesen van kivetve, a mennyiben azon adóhátralék van kimutatva, az a közös tulajdonosok mindenikét terheli s az illetők a választók névjegyzékébe nem vehetők fel.

1886. évi 126. sz. határozat.

Temes vármegye központi választmányának határozata helyben hagyatik, mert a hódonyi 164. sz. tjkvbe bejegyzett s fele részben tulajdonjogilag B. Vincze felszólamlót illető ingatlanok a telekkönyvi állás szerint osztatlan állapotban vannak s hogy a becsatolt hagyatéki végzésben jelzett osztály tettleg végrehajtatott volna, egyáltalán bizonyítva nincs, mert ezenfelül az adófőkönyvi kivonat szerint is a kivetett adóösszeg a tulajdonos társakra együttesen vettetett ki, és miután 1885. évi 12 frt 82 kr. adóhátralék van kitüntetve, ezen hátralék a kimutatás «jegyzet» rovatában tett megjegyzés mellett is az összes ingatlant, tehát a felszólamló jutalékát is terheli, a választók névjegyzékéböli kihagyása ennélfogva az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 12. §-a értelmében indokolva van.

Oly esetben, midőn valaki első osztályu jövedelmi adó alá eső, több mint 105 frt évi jövedelem után van megadóztatva, ámbár jövedelme több forrásból ered, de olyanok, melyek a választói jog gyakorlására alapul szolgálnak, a választói névjegyzékbe felveendő.

1886. évi 300. sz. határozat.

B. Pál korcsmáros felvétetni rendeltetik, mert oly esetben, midőn valaki első osztályu jövedelmi adó alá eső, több mint 105 frt évi jövedelem után van megadóztatva, ámbár jövedelme az adóhivatali kimutatás szerint több forrásból ered, ha mindazonáltal azon külömböző jövedelmi források olyanok, melyek az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 3—6 §-aiban választói jog gyakorolhatására alap gyanánt elősorolva vannak, ezen összesitett jövedelem alapján a választók közé felveendő; minthogy pedig felebbező adókönyvecskéjével igazolta, hogy reá 10 frt 50 krt meghaladó ily adó van kivetve és azt a törvényben megszabott záros határidőn belül meg is fizette; ez okból a választók névjegyzékébe leendő felvétel volt rendelendő.

A választói törvény a választói jogosultságot nem teszi az államtisztviselő foglalkozásának minőségétől függővé.

1886. évi 347. sz. határozat.

Tekintve, hogy az elutasitás azzal van indokolva, hogy Sz. József hivatalnok választóképességére nézve 700, nem pedig 500 frt irányadó; s tekintve, hogy ennek ellenében a felszólaló bizonyitja, hogy S. József, mint m. kir. államvasuti mozdonyvezető 600 frt évi rendes fizetést élvez; tekintve, hogy a vál. törv. 10. és 11. §-beli kivételekkel a választói jogosultságot nem teszi az államtisztviselő foglalkozásának minőségétől függővé, a (Brassó városi) közp. választmány határozatának megváltoztatásával S. József a választók névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

Ha valaki 7 frt 50 kr. házbér és 11 frt harmadosztályu kereseti adóval rovatott meg, a választók névjegyzékébe felveendő.

1886. évi 289. sz. határozat.

Felebbező a névjegyzékben bent hagyatni rendeltetik;

mert felebbező a bemutatott adókönyvecske és összeirási lajstromkivonat szerint 1885. évben 7 frt 60 kr. házbér és 11 frt harmadosztályu kereseti adóval rovatott meg, ezen adók pedig, az azok kivetési alapjául szolgált jövedelmeknek az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 6. §. *b*) pontjának hasonszerü alkalmazása mellett való összeszámitásával 105 frtot meghaladó évi jövedelemnek felelnek meg; miért is stb.

A választói jogosultság kérdésében az adótartozás csakis az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 14. §-ában körülirt adatokkal igazolható.

1886. évi 291. sz. határozat.

A (vármegyei) központi választmánynak (K. Antalnak a névjegyzékbe iktatását elrendelő) határozata helybenhagyatik;

mert a felebbezéshez csatolt községi bizonyitvány annak igazolására, hogy K. Antal Zsidó község határában fekvő ingatlana után az 1885. évre kivetett, ama bizonyitványban mennyiségileg elő sem adott adóval hátralékban volna, nem elégséges, minthogy az adótartozás csakis az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 14. §-a körülirt adatokkal igazolható.

A gazdasági tanintézeti végbizonyitvány, ha az illető adóhátralékban nincsen, már magában elégséges arra, hogy valaki a választók névjegyzékébe felvétessék.

1886. évi 72. sz. határozat.

Tekintve, hogy a 20 éves életkort meghaladó K. Gyula által felmutatott gazdasági tanintézeti végbizonyitvány már magában elégséges arra, hogy ez az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a alapján a választók jegyzékébe felvétessék s a törvény nem követeli, hogy az illető tényleges gazdasági szolgálatban álljon, valamint az sem szolgálhat akadályul, hogy nevezett 1885. évben tényleges katonai szolgálatban állott s mint ilyen adóval megróva nem lett: O. Zsigmond felebbezésének hely nem adatik s a központi választmány felvételi határozata helybenhagyatik.

Az összeirás bevégzése után utólagosan nyert választói jogosultságnak visszaható erő nem tulajdonitható.

1886. évi 164. sz. határozat.

Az összeirás bevégzése után utólagosan nyert jogosultságnak visszaható erő nem tulajdonitható, mert az 1874. évi XXXIII. t.-cz. IV. fejezetében előszabott felszólalási eljárás alkalmával egyedül ama felszólalók panasza vétethetik figyelembe, kik az összeirás alkalmával már jogosultsággal birtak s ennek daczára az összeirásból, illetve az összeirás kiigazitásakor a névjegyzékből kihagyattak.

1887. évi 75. sz. határozat.

Állatorvosi oklevél alapján a választók névjegyzékébe való felvétel nem igényelhető.

1887. évi 109. sz. határozat.

Erdőőr a választói törvény 11. §-ának 4. pontja szerint választói jogosultsággal nem bir.

1887. évi 35. sz. határozat.

Kereskedelmi hajókapitányi okmány alapján, egyéb jogczim hiányában a választók névjegyzékébe való felvétel nem igényelhető.

1887. évi 52. sz. határozat.

Az ingatlan kereskedelmi gyár, vagy ipartelep birtokosának a választói törvény 38. §-a csak azon jogot adja meg, hogy akár rendes lakhelyének, akár az attól különböző azon választókerületnek névjegyzékébe vétethesse fel magát, de mindkét kerület névjegyzékébe leendő felvételét nem igényelheti, mert minden választó csak egy község, illetőleg kerület névjegyzékébe vehető fel.

Ha valaki nejével közösen oly házat bir, melynek alapján a választói jog megilleti, a választói névjegyzékbe még akkor is felveendő, ha a ház egyedül neje nevére van irva.

1887. évi 10. sz. határozat.

A központi választmány neheztelt elutasitó határozata megváltoztattatik és Sz. Ferencz a pécsi választókerület választóiról készitett névjegyzékbe mint választó felvétetni rendeltetik, mert felszólalásában igazolta, hogy nejével közösen oly házzal bir, melynek alapján őt az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 3. §-a értelmében a választási jog megilleti, az pedig, hogy a ház egyedül neje nevére van irva, akadályt nem képez, mivel az idézett törvény kimondja, hogy a választói jog, bármelyikre legyen is az ingatlan telekkönyvileg felvéve, attól, ki azt a törvény értelmében igénybe venni jogositva van, meg nem tagadható, jelen esetben annál kevésbé, mert feleb-

bező ugyanezen alapon a kir. Curiának 1886. évi decz. 4-én 273. sz. alattl határozata szerint a választók közé felvétetett, az pedig, bogy most a házat nejével együtt közösen nem birná, mivel sincs bizonyitva.

A lelkészek és segédlelkészek választói joggal csak úgy birnak, ha valamely egyházközségben hivatalosan rendesen alkalmazva vannak. Zárdában lakó szerzetesek egyházközségben alkalmazottakul nem tekinthetők.

1887. évi 11. sz. határozat:

A központi választmány felebbezett határozata helybenhagyatik.

Mert a lelkészek és segédlelkészek választói jogának gyakorlását az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a attól feltételezi, hogy ők valamely egyházközségben olyankor hivatalosan alkalmazva legyenek, de a felszólalók ilyetén rendes alkalmaztatásukat nem mutatták ki; és az, hogy ők lelkészi, illetve segédlelkészi teendők végzésére alkalmilag kisegitőkül s helyettesitéskép igénybe vétetnek, rendes alkalmazásnak nem tekinthető. Ellenkezőleg, midőn a felszólalók maguk sem állitják, hogy a Szt.-Ferencz-rendi szerzetesek Körmöczbányán plébániával birnának és a midőn beadványaikból kitünik, hogy ők az ottani zárdában laknak és élnek: ez arra enged következtetni, hogy a körmöczbányai egyházközségben alkalmazva nincsenek. De a felebbezők közül G. Gyula, B. Kilit és M. András azt sem mutatták ki az id. törvény 9. §-ához képest, hogy mint tanárok s tanitók illető állomásukra a törvény értelmében kineveztettek, választattak, vagy hivatalukban megerősittettek; és igy nincs megczáfolva a központi választmánynak a felebbezvényre tett azon észrevétele, miszerint az ottani elemi iskolákban a tanitásról a r. kath. plébános gondoskodik akkép, hogy azt időnkint más-más szerzetes által teljesitteti. Végre azt, hogy a szerzetesi papnövelde, melyben B. és M. állitólag tanárkodnak, nyilvános tanintézet jellegével birna, a felebbezők nem is állitják.

A választói jogosultság alapjául a külön czimek alatti rokon adónemek, mint a házbér-, házosztály- és földadó, egyesithetők.

1887. évi 33. sz. határozat.

Tekintve, hogy felebbező J. Istvántól a választói jogosultság csak azon okból tagadtatott meg, mert a közp. választmány határozata szerint a külön czimek alatt hozott adónemek nem egyesithetők; tekintve továbbá, ha a csatolt adókönyvecskék tanusága szerint felebbező házosztály-, illetőleg házbéradó és földadó czimén annyi adót fizet, mely a választói jogosultság megállapitására elégséges, a házbér-, valamint házosztály-földadó mint rokon adónemek pedig egyesithetők: a közp. választmánynak a kitörlést elrendelő határozata megváltoztattatik és J. István az egri választói kerület választói névjegyzékébe felvétetni rendeltetik.

A választói névjegyzék uj összeirásának elrendelése és a minimális adóalap megállapitása a Curia hatáskörébe nem tartozik.

1887. évi 66. sz. határozat.

A felebbezésnek nem adatik hely. Mert sem a felszólalás, sem a felebbezés arra nézve, hogy a választók névjegyzékébe kik vétessenek fel vagy hogy kik töröltessenek ki abból, nem tartalmaz a kir. Curia által elbirálható

határozott kérelmet. A felszólalási beadványban ugyanis, melyre a felebbező hivatkozik, az a kérelem, hogy ha a kölcsei lakosok felvétele jogos, akkor vétessenek fel a választók névjegyzékébe a megnevezett fülesdi lakosok is, ha pedig a kölcseiek felvétele jogtalan, akkor a kölcsei s fülesdi választóknak ujabb összeirása rendeltéssék el és az összeiráshoz a minimum-adóalap hivatalból állapittassék meg, itt annál kevésbé birálható el, mert uj összeirás elrendelése és a minimális adólap megállapitása a kir. Curia hatáskörébe nem tartozik.

Minden választó csak egy és pedig rendszerint azon község névjegyzékébe veendő fel, melyben rendes lakása van.

1887. évi 52. sz. határozat.

Tekintve, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 38. §-a értelmében minden választó csak egy, és pedig rendszerint azon község névjegyzékébe veendő fel, melyben rendes lakása van; tekintve, hogy az idézett törvény az ingatlan kereskedelmi gyár vagy ipartelep birtokosának csak azon jogot adja meg, hogy akár rendes lakhelyének, akár az attól különböző azon választókerületnek névjegyzékébe vétesse fel magát, melyben az ingatlan, illetve a kereskedelmi gyár vagy ipartelep létezik, de nem jogosítja fel őt arra, hogy ugy rendes lakhelyén, mint birtoka választókerületének névjegyzékébe felvétessék; tekintve, hogy a rendes lakhelyének névjegyzékébe felvett választó felszólalásának, mely szerint magát azon kerület névjegyzékébe felvétetni kivánja, melyben birtoka fekszik, a törvény fennidézett rendelkezése mellett csak azon értelem tulajdonítható, hogy rendes lakhelyének névjegyzéke helyett a birtoka szerinti névjegyzékbe kivánja magát felvétetni, a központi választmány határozatának azon a törvény helyes értelmezésén alapuló neheztelt része, mely szerint B. János a VI. kerület névjegyzékéből hivatalból töröltetett, helybenhagyatik.

Ha az adószámviteli kivonatban nincsen feltüntetve, hogy az előző évi adó ápril 15-ig kifizettetett, akkor az illető a választói névjegyzékbe fel nem vehető.

1877. évi 50. sz. határozat.

Tekintve, hogy a felebbezéshez mellékelt *E)* alatti adószámviteli kivonatban nincs feltüntetve, hogy az 1886. évi adó 1887 ápril hó 15-ig kifizettetett, miután e fizetvények napja kitüntetve nincsen;

teknitve, hogy a *D)* alatti adókönyvecskében az átvitt 1886. évi adóhátralék törölve van, a nélkül, hogy annak mely módon és mely időben történt lefizetése bizonyittatnék és ennélfogva felszólaló A. Arnold azt, hogy az 1886. évre kivetett adót kellő időben befizette volna, nem igazolta: a központi választmány elutasitó határozata helybenhagyatik.

A választói jogosultság alapjául a III. osztályu kereseti adó az I. és II. osztályu kereseti ugy a jövedelmi pótadóval, — miután ezek nem jövedelem, hanem személyek, illetve utóbbi után fizetett adó után vettetnek ki, — nem egyesithetők.

1887. évi 53. sz. határozat.

Tekintve, hogy felszólaló felebbezéséhez mellékelt adókönyvecske szerint 1886. évben csak 10 frt III. osztályu kereseti adóval rovatott meg,

azon adóösszeg pedig az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 6. §-a *d)* pontja szerint követelt 105 frt évi jövedelemnek meg nem felel;

tekintve, hogy a kivetett I. és II. osztályu kereseti adó, ugy a jövedelmi pótadó, miután ezek nem a jövedelem, hanem személyek, illetve utóbbi után fizetett adó után vettetnek ki, figyelembe nem vehetők;

tekintve, hogy az idézett t.-cz. 8. §-a szerint a megfelelő államadóval való megrovásnak már az összeirást megelőző évben is fenforogni kell, és igy az 1887-iki kivetés egymaga alapul nem vehető: ezek szerint felszólaló választói jogosultságát nem igazolta, minélfogva a központi választmány elutasitó határozata helybenhagyatik.

2. A m. kir. belügyminiszternek országgyülési képviselő választási ügyekben hozott határozatai.

1. Választókerületi beosztás és választói jog.

Az országos képviselőket választó kerületek beosztásában csak a törvényhozás t[illegible] [illegible]ltoztatást.

[illegible] kir. belügyminiszter 1886 évi 38,002. sz. határozata;

[illegible] község által a Móriczgát nevü puszta birtokosainak a fülöp-[illegible]ókerülethez tartozó Szank község választói sorából leendő [illegible] a ráczkevei választó kerülethez tartozó Laczháza község választói [illegible]ze leendő felvétele iránt benyujtott folyamodvány tárgyában hozott központi választmányi elutasitó halározat tartalmát, mely szerint az eddigi állapot fentartandónak mondatott ki — érdemileg helyeslő tudomásul veszem, mert az 1874: XXXIII. t.-cz. 113. §-ának világos rendelkezése szerint az ország azon részeiben, melyekre az 1848. évi V. t.-cz. hatálya kiterjed, a törvényhatóságoknak a valasztó kerületek beosztása és a választási székhelyek iránt jelenleg fennálló határozatai, a törvény további intézkedéseig érvényben maradnak, s ennélfogva a tényleges állapoton bármi változást tenni, egyedül a törvényhozás van hivatva.

A választói jogosultsági kérdésekben első sorban a központi választmány, s felsőbb fokban a kir. Curia és nem a belügyminiszter illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 20,877. sz. határozata:

Felterjesztésére, melyben kérdést intéz az iránt, vajjon azok, kik különben választó képességgel birnak, de adójukból egy forinton alól néhány krajczárból álló hátralékban vannak, a választók négjegyzékébe felvétethetnek e vagy sem? válaszolom, hogy a választói jogosultság iránti kérdésekben első sorban a központi választmány, felsőbb fokban a kir. Curia van hivatva határozni.

Testületek, egyletek, közalapok az általok fizetett adó alapján nem követelhetnek országyülési képviselői választói jogosultságot s igy a választók névjegyzékébe sem vehetők fel.

A m. kir. belügyminiszter 1875. évi 6187. sz. határozata:

A központi választmány elnökének felterjesztésére, melyben kérdést intézett hozzám az iránt, vajjon testületek, egyletek, közalapok adó alapján

a választók névjegyzékébe felveendők-e vagy sem? ezennel értesitem, hogy miután az 1874: XXXIII. t.-cz. erkölcsi személyek választási jogáról említés téve nincsen, a felterjesztésben érintett testületek, alapok stb. választói jogosultságra igényt nem tarthatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1875. évi 823. sz. határozata:

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 2. §-a értelmében a választók névjegyzékébe régi jog czimén mindazok felveendők, kik az 1848. évtől 1872. évig bezárólag készitett választói névjegyzékek valamelyikében, mint régi jog alapján jogosult választók benfoglaltatnak

Gazdasági akadémiát végzett és absolutóriumot nyert egyének az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe értelmiség jogczimén felvehetők.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 38,967. sz. átirata a m. kir. földmivelés- és kereskedelemügyi miniszterhez:

Nagybecsü átiratára. melyben azon nézetének méltóztatott kifejezést adni, hogy a választási törvény (1874. évi XXXIII. t.-cz.) 9. §-ában előforduló «okleveles gazda» kifejezésnek az érdekelt hatóságok tájékozhatása czéljából czélszerü volna határozott magyarázatot adni, a következőkben van szerencsém tisztelettel válaszolni. Azt, hogy valakinek választói joga igazolva van-e, illetőleg hogy kik és minő alapon vétessenek fel az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe: az összeiró küldöttségek munkálatainak befejezése után, első sorban a központi választmányok, felebbezések esetében pedig másod és végső fokban a kir. Curia határozzák meg (1874. évi XXXIII. t.-cz. 26. §.); minélfogva sem a bel-, sem az igazságügyi miniszterek nincsenek arra feljogositva, hogy a választási törvényben a választói jog megállapitására nézve foglalt egyes határozmányoknak miként történendő értelmezése tárgyában az érdekelt hatóságokat bizonyos kötelező utasitással lássák el. Minthogy pedig a felvetett kérdés, vajjon a gazdasági akadémiát végzett és absolutoriumot nyert egyének jövedelmükre való tekintet nélkül az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a alapján felvehetők-e az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe? mindenesetre jogosultsági kérdést képez: annak megoldása maguk a központi választmányok, illetőleg a kir. Curia hatáskörébe tartozik. Ennek előrebocsátása után, mint magánvéleményemet nem habozom különben kijelenteni, hogy nézetem szerint a kérdéses egyének, tekintettel a nagybecsü átiratában előadottakra és a fentebb érintett törvényszakasz intentióra, az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe értelmiség jogczimén bátran felvehetők.

Hitközségek mint erkölcsi személyek az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe fel nem vehetők.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 39,273. sz. határozata:

Habár az 1874. évi XXXIII. t.-cz. rendelkezéseihez képest, azon kérdések eldöntése, melyek tulajdonképen a választó jogosultság megállapitása körül merülnek fel, a központi választmány hatásköréhez tartozik, az idézett törvény 26. §-ának rendelkezésénél fogva pedig a központi választmány határozatainak felülbirálatára, a mennyiben a határozatok a választó jogo-

sultságra vonatkoznak, s a mennyiben azok ellen felebbezés nyujtatott be, a kir. Curia illetékes, mégis a közp. választmány részéről, az 1884. évre érvényes névjegyzék összeállitása körül követett eljárást illetőleg, a többször emlitett törvény pontos végrehajtása felett tisztemben álló felügyeleti jog és kötelességnél fogva kijelentem, hogy a közp. választmánynak azon intézkedése, mely szerint az országgyülési képviselőválasztók 1884. évre érvényes névjegyzékébe az ev. reformata, a róm. katholica, az unitarius és végül a görög keleti egyházak, tehát erkölcsi testületek felvétettek, az 1874. XXXIII. t.-czikkbe ütközik, miután ezen törvényben erkölcsi személyek választói jogáról emlités nem tétevén, érintett testületek választói jogosultságra igényt nem is tarthatnak.

Az egyházak vagyoni minősités esetében sem vehetők fel a választók névjegyzékébe.

A m. kir. belügyminiszter 1875. évi 38,670. sz. határozata:

Értésemre esett, hogy a központi választmány felszólalás következtében a szászsebesi ágostai hitvallásu egyházat vagyoni minősültség alapján a választók névjegyékébe felvette. Ezen eljárás indokából figyelmeztetem, hogy miután az 1874: XXXIII. t.-cz. jogi személyeket az 5. §. b) pontja végtételében körülirt eset kivételével, választói joggal fel nem ruházott, egyházak vagy testületek az idézett törvény értelmében választói jogosultságra igényt nem tarthatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 28,255. sz. határozata:

A névjegyzékek végleges összeállitására az 1874. évi XXXIII. t.-czikkben kitüzött záros határidő, t. i. minden év deczember havának 30. napja után a választók névjegyzékébe többé semminemü czimen senki fel nem vehető. Ily körülmények közt az elhalálozott községi képviselő helyettesitéséről az idézett törvény 109. §-ában jelzett módon és határidőben gondoskodni kell ugyan, de a megválasztandó képviselő csak a következő évre érvénynyel birandó választói névjegyzékbe lesz felvehető.

A jogerőre emelkedett itélettel politikai jogainak felfüggesztésére elitélt egyén, ezen itélet joghatálya alatt még azon esetben sem gyakorolhatja választói jogát, ha a választók azon időpontra érvényes névjegyzékébe akár tévedésből akár más okból felvéve lenne.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 33,109. sz. határozata:

Az elnöki felterjesztésre, melyben utasitás kéretett az iránt, vajjon a politikai jogaik gyakorolhatásának felfüggesztésére itélt egyének közül azok, kik az országgyülési képviselőválasztók 1884. évre érvényes névjegyzékébe tévedésből netán felvétettek, valamint azon egyének, kik politikai jogaik gyakorolhatásának felfüggesztésére az 1884. évre érvényes névjegyzék összeállitása utáni időben itéltettek el, a legközelebbi képviselőválasztások alkalmával szavazásra bocsáthatók-e vagy nem? a következőkben kivántam válaszolni. Minthogy az 1875: XXXIII. t.-cz.-ben a választói jogosultságot érintő kérdésekre nézve befolyás a belügyminiszternek fentartva nincsen, a mennyiben a névjegyzék évenkénti kiigazitásának érvényessége felett végső forum-

ban a kir. Curia dönt, oly esetekben pedig, midőn valamely választás érvénye jogosulatlan szavazatok miatt kérvénynyel támadtatott meg, a verificationális eljárásnál maga a képviselőház intézkedik, a szóban forgó ügyben a közp. választmánynak utasitást nem adhatok. A hozzám intézett kérdés folytán azonban annyit kijelenthetek, hogy nézetem szerint az, a ki jogerőre emelkedett itélettel a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésére itéltetett, az illető itélet hatályának tartama alatt az 1878. évi V. t.-cz. 36. §-ának 3. pontja értelmében semminemü politikai jogot nem gyakorolhat.

2. Központi választmány.

A központi választmánynak működése csak három évre terjed ki. Az ujra megválasztott választmányi tagok a törvény által feltételezett esküt ismét letenni kötelesek.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 33,408. sz. határozata:

Az ülési jegyzőkönyv 1. számu határozatának tanusitása szerint a központi választmány csak azoknak a tagoknak fölesketése iránt intézkedett, kik a mult évben ujjá alakitott központi választmánynak első izben lettek tagjaivá megválasztva.

Miután a központi választmánynak működése a törvény értelmében csak három évre terjed ki, s annak elteltével megbizása is megszünik, a központi választmány tagjai által letett eskü sem lehet több évre érvényes, még abban az esetben sem, ha véletlenül ugyanazon tagok egymásután további három évre választatnának is be az uj központi választmányba.

Felhivom ennélfogva, hogy az ujonnan megalakitott központi választmány mindazon tagjainak fölesketése iránt, kik a mondott napon megtartott ülésben fölesketve még nem lettek, a legközelebbi ülésen intézkedjék.

A központi választmány tagjaivá birósági egyének meg nem választathatnak s a mennyiben megválasztattak, a tagok sorából törlendők.

A m. kir. belügyminiszternek 1878. évi 7813. sz. határozata:

A központi választmányba való megválasztás oly természetü megbizas, mely a birói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. t.cz. 10. §-a értelmében biró által el nem fogadható, ennélfogva Jászberény város közönségének a birósági tagoknak a központi választmány megválasztott tagjai sorából történt kitörlését egyetértőleg a m. kir. igazságügyminister urral teljesen törvényszerünek tartom.

A központi választmány teendőiért sem az elnök, sem a tagok dijazásban nem részesithetők.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 9044. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának közgyülési határozatát, mely szerint K. E. tanácsjegyző részére a központi választmány irásbeli teendőinek elvégzéseért 50 frtnyi jutalomdij szavaztatott meg, jóváhagyhatónak

nem találtam, mert a központi választmány irásbeli teendőit ezen választmány jegyzője elvégezni tartozik, ki ezen működéseért épugy, mint az elnök és a többi tagok a törvény czélzatához képest dijazásban nem részesithető.

A központi választmányok jegyzőinek sem fizetés, sem jutalom nem jár.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 69,471. sz. határozata:

A központi választmányi jegyző tisztsége az alkotmányos jogok gyakorlata körében teljesitendő oly megbizatást képez, mely épugy mint az elnök és többi tagok működése, azon feltételezésben, hogy fognak találkozni olyanok, kik ezen megtiszteltető megbizatásra hazafias kötelességből dijazás nélkül vállalkoznak, a törvény értelmében elvileg nem lett dijazással összekötve, azt pedig nem tartom megengedhetőnek, hogy a szóban levő tisztség a törvény czélzatának ellenére fizetéses állássá változtassék át. A város közönsége által felhozott azon körülmény, hogy a városban egyéb tiszteletbeli tisztséget viselő egyének is, kik a szervezési szabályrendelet értelmében teendőiket dij nélkül volnának kötelesek teljesiteni, mindannyian tiszteletdijban részesülnek, nem lehet alkalmas arra, hogy a központi választmányi jegyző dijazásának indokolására szolgáljon; mert egyik visszaélést más hasonló visszaélésekre való hivatkozással igazolni nem lehet, hanem az utóbbiak felemlitésének csak azon következménye lehet, hogy azok is megszüntettessenek. A város közönségének azon további érvelésére nézve, melynél fogva a kezdetben idézett rendelet ellenében kifejezés adatik annak, hogy a központi választmányi teendők, a törvény szerint nincsenek a törvényhatósági jegyzőkre bizva, meg kell jegyeznem, hogy az idézett rendelet értelme nem az volt, hogy a központi választmányi jegyzői teendőket a törvényhatósági jegyzőknek kell végezni, hanem az, hogy azon esetre, ha ezen teendők elvégzésére más alkalmas egyén nem vállalkoznék, s azokat a törvényhatósági jegyzők valamelyikével kellene elvégeztetni, ily esetben ezen teendők az illető jegyzőnek ép ugy rendes teendőit képezik, mint bármely más, a város kebelében felállitott vagy felállitandó szakbizottság jegyzősége. A mi végre azon állitást illeti, hogy a központi választmány jegyzői teendőkkel a törvényhatósági jegyzőket, ezeknek csekély fizetése miatt nem volna méltányos terhelni, erre nézve meg kell jegyeznem, hogy ha a jegyzők fizetése csakugyan oly csekély volna, mint az állittatik, akkor ezen fizetéseket kellene felemelni, nem minden egyes teendőért való külön dijazások által egyes tisztviselők járandóságait mellékutakon szaporitani.

A központi választmányok ülési jegyzőkönyvei két eredeti példányban vezetendők, melyek közül az egyik példány a belügyminiszterhez terjesztendő fel.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 34,759. sz. határozata:

Minthogy a központi választmányok ülési jegyzőkönyvei az 1874: XXXIII. t.-cz. 22. §-ának rendelkezéseinél fogva két eredeti példányban vezetendők, melyek közül az egyik példány a levéltárban helyezendő el, a másik példány pedig a belügyminiszterhez küldendő fel; a központi választmány pedig a jegyzőkönyveket csak hiteles másolatokban mutatta hozzám be, utasitom, hogy intézkedjék az iránt, miszerint az ülési jegyzőkönyvek jövőben két eredeti példányban állittassanak ki, s azok ne hiteles másolatokban, hanem a fentebb érintett törvényszakasz értelmében egy-egy eredeti példányban terjesztessenek fel.

3. Választók névjegyzéke.

Az országgyülési képviselőválasztók névjegyzéke kiigazitása iránti kérvények s az ezekre tett észrevételek benyujtására a törvényben megszabott határidőktől való eltérésnek helye nincs.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 31,676. sz. a. kelt határozata

Az ülési jegyzőkönyv tanusága szerint az 1882-ik évre érvénynyel birandó s ideiglenesen összeállitott névjegyzéknek közszemlére kitétele s ennek hirdetményileg köztudomásra leendő hozása oly megjegyzéssel határoztatott el, hogy ezen névjegyzék ellen f. é. junius hó 23-tól julius hó 2-ig bárki fölszólalhat. Minthogy azonban a f. é. április hó 23-án 19,666. sz. a. kibocsátott körrendeletem 2-ik, illetve 3-ik pontja alatt foglalt kijelentéshez képest, az 1874. évi XXXIII. t.-czikk 53. §-ának rendelkezése értelmében, a névjegyzék kiigazitása iránti kérvények minden évben julius 5-től 15-ig adhatók be, az ezekre tett észrevételek pedig julius 16-tól 25-ig fogadtatnak el, fölhivom a központi választmányt, hogy jelen rendeletem vételével a névjegyzék ellen intézett kérvények beadására, valamint az ezekre tett észrevételek elfogadására törvényileg megszabott határidők szem előtt tartásával, uj hirdetmény kibocsátása iránt haladék nélkül intézkedjék, s az ezen irányban tett intézkedést posta fordultával jelentse be. Egyuttal ismételve figyelmeztetem arra, hogy az előbb hivatkozett rendeletemnek a névjegyzék évenkinti kiigazitása körüli eljárást tárgyazó pontjait betartani szigoru kötelességének ismerje.

Az ideiglenes névjegyzék közszemlére leendő kitételére a törvényben megállapitott határidőnek megváltoztatására, a belügyminiszter törvény szerint feljogositva nincs.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 30,555. sz. a. kelt határozata:

Az elnöki jelentés fonalán, melyben felkérettem, hogy a központi választmány azon intézkedéséhez, mely szerint az országgyülési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzékének közszemlére leendő kitételére szolgáló határidő, eltérve a törvény ide vonatkozó rendelkezésétől, csak a f. é. augusztus 1-től 20-ig terjedő időre lett kitüzve, jóváhagyásommal járuljak: értesitem, hogy 1874: XXXIII. t.-cz. 27. §-ának rendelkezéséhez képest, az ezen törvény végrehajtása felett tisztemben álló felügyeleti jog s kötelességnél fogva, nem vagyok azon helyzetben, hogy a törvény rendelkezéseitől eltérőleg tett intézkedésekhez jóváhagyásommal járulhassak, ismételve kijelentvén, miszerint a névjegyzék kiigazitása körüli munkálatok teljesitésére, a törvény által előirt szabványok meg nem tartásából származható következményért a felelősség kizárólag a központi választmányt fogja terhelni.

4. Választási eljáras.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 36,265. sz. a. kelt határozata:

Az 1874: XXXIII. t.-cz. 59. §-ának ama rendelkezése, mely szerint ott, hol a választók száma az 1500-at meghaladja, két szavazatszedő küldöttség alakitandó, annak indokából, mert az állandó névjegyzékben foglalt s 1500-at számban meghaladó választók közül időközben többen elhaltak s a választás napján kevesebb a választók száma 1500-nál, változást nem szenvedhet s a szavazatszedő küldöttségek megalakitásánál nem az életben levő választók, hanem az állandó névjegyzékbe felvett választók száma dönt.

Az időközben megejtendő országgyülési képviselőválasztások vezetésére szükséges küldöttségek mindenkor ujból választandók.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 61,296. sz. határozata:

Figyelmeztetnem kell a központi választmányt arra, hogy azon felfogás, mintha az 1884—1887. években megejtendő időközi képviselőválasztások vezetésére mindenkor ugyanazon választási küldöttség volna hivatva, mely a f. évi junius hó 21-én megejtett általános képviselőválasztásnál müködött, teljesen alaptalan, a mennyiben az időközi képviselőválasztások vezetésére szükséges küldöttségek tagjai az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 58. §-ának világos határozmányai értelmében esetről-esetre illetőleg minden egyes választásra nézve külön-külön választandók meg.

Azon körülmény, hogy az ugyanazon évben bekövetkezett ujabb képviselőválasztáskor a szavazatszedő küldöttség tagjaiul ugyanazon egyének választattak meg, kik az előző választásnál eskü alatt ilyen minőségben müködtek, ezeket az eskünek a letétele alól fel nem menti.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 60,165. sz. határozata:

Minthogy a szavazatszedő küldöttség tagjai az eskü letételétől azon indokból lettek felmentve, mivel ugyanezen tagoktól az eskü f. évi junius 14-én megejtett képviselőválasztás alkalmából már kivétetett, figyelmeztetem a központi választmányt, hogy a szavazatszedő küldöttség tagjaitól kivett eskü csakis azon egy választásra bir hatálylyal, a melyre az illetők megválasztattak, s azon véletlen körülmény, hogy ugyanezen év folyamán egy ujabb képviselőválasztásnál szavazatszedő küldöttségi tagokul ugyanazon egyének lettek másodszor is megválasztva, ezeket az eskületétel kötelezettsége alól nem mentesitheti. Felhivom ennélfogva, hogy a szavazatszedő küldöttség tagjaitól az eskünek kivétele iránt haladéktalanul intézkedjék. nehogy azok eljárása törvényesség szempontjából kifogásolható legyen.

A m. kir. belügyminiszter 1875. évi 27,934. sz. határozata:

Az országgyülési képviselőválasztásokat vezető választási elnöknek vagy ennek helyettesének nem kell szükségképen a központi választmány tagjának lenni, de szükséges, hogy választó legyen.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 34,170. sz. a. határozata:

A rendes választási elnöknek oly időben történt lemondása esetében, a midőn az uj elnök megválasztása czéljából a központi választmányi ülést összehivni physicai lehetetlenség, a helyettes választási elnök képviselőválasztásnál az elnöki teendőkkel megbizható.

Az orsz. képviselőválasztásnál jegyzői minőségben közreműködő egyént ezen minőségben teljesitett szolgálatai után napidij és fuvarbér nem illeti meg.

A m. kir. belügyminiszter 1882. évi 62,134. sz. határozata:

A központi választmányi ülési határozatot, melylyel K. A. azon kérelmével, hogy az általa választási minőségben 1878. és 1879. években fuvarbérek és napidijak czimén érdembe hozott 21 frt 92 kr., illetve 25 frtnyi összegről szóló számlák érvényesittessenek, elutasittatott, a K. A. részéről közbevetett felfolyamodvány folytán felülvizsgálat alá vevén: azt indokainál s azon oknál fogva helybenhagyandónak találtam, miután 1874. évi deczember 20-iki minisztertanácsi határozat értelmében az 1874: XXXIII. t.-cz. 114. §-a alapján csak az összeirás, illetőleg a névjegyzék évenkinti kiigazitása alkalmával felmerülő dologi költségek érvényesithetők az állampénztár terhére.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 32,416. sz. határozata:

Képviselőválasztásoknál a választási elnököt az eljárásra nézve csak a központi választmány utasithatja. Az egyvárosrészbeli szavazók közül, ha a választókerület utczák szerint felosztva nincs, a párt szerint kisorsolt jelöltéi először egészen leszavaznak.

H. S. választási elnök által hozzám intézett kérdés folytán értesitem a központi választmányt, hogy a választási elnököt eljárásában utasitani nincs jogom; ez a központi választmány jogköréhez tartozik. A törvény 75. §-át különben ugy értelmezem, hogy ha a belváros a választásra utczák szerint be nem osztatott, a kisorsolt jelölt pártja először egészen leszavaz és igy tovább.

Az országgyülési képviselő választások tartamára bizalmi férfiakul ajánlott egyéneknek nem kell szükségképen az illető választókerületben választói joggal és lakhelylyel birni.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 33,361. sz. határozata:

A központi választmányi elnöki felterjesztésre, melyben felvilágositás kéretett az iránt, vajjon a választási elnök köteles-e bizalmi férfiunak oly ajánlott egyént elfogadni, ki a választókerületben sem nem választó, sem illetőségi lakhelylyel nem bir? válaszolom, hogy e tekintetben véleményem az, hogy habár a dolog természeténél fogva kivánatos, miszerint a bizalmi férfiak az illető kerületben választói jogosultsággal és lakhelylyel birjanak, mindazonáltal miután az 1874: XXXIII. t.-cz. a bizalmi férfiak személyére nézve különös kellékeket határozottan nem követel meg, a választási elnök törvény szerint a kijelölt bizalmi férfiakat vissza nem utasithatja csupán azért, mert az illetők a választó kerületben sem nem választók, sem illetőségi lakhelylyel nem birnak.

A választási elnök feladatai közé nem tartozik az 1876: XXXIX. t.-cz. 9. §-ában érintett esetet kivéve, az ajánlott képviselőjelöltek választhatási képességét birálat alá venni; a kérdés érdemleges eldöntése a képviselőház által gyakorolt igazolási eljárás feladata lévén.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 34,573. sz. határozata:

A választási elnöknek közvetlenül hozzám tett előterjesztésére, melyben azon kérdést veté fel, vajjon a választási elnöknek jogában áll-e a képviselőjelölt választhatási képességét saját hatáskörében elbirálni? a következőkben kivántam tudomás és szives miheztartás végett válaszolni: A választási elnök feladatai közé nem tartozik, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 70. §-a értelmében ajánlott képviselőjelöltek választhatási képességét, kivéve az 1876. évi XXXIX. t.-cz. 9. §-ában érintett egy esetet, mely azonban most szóban nincs, birálat alá vegye; minélfogva azok ellenében a választhatási képesség hiánya miatt az 1874: XXXIII. t.-cz. 13. §-a alapján kifogást nem tehet, a kérdés érdemleges eldöntése a képviselőház által gyakorolt igazolási eljárás feladata lévén. Ily körülmények között, tekintettel a törvény határozmányaira és az eddigi gyakorlatra, a szavazás a törvényszerü módon ajánlott képviselőjelöltre okvetlenül elrendelendő, még az esetben is, ha a választási elnöknek biztos tudomása volna a felől, hogy az illető az ország egyik választókerületének névjegyzékébe sincs felvéve, vagy hogy az illetőnek esetleges megválasztása az 1874: XXXIII. t.-cz. 13. §-ának egyéb követelményeinél fogva kifogás alá esnék.

Azon választó, kinek neve az országgyülési képviselők névjegyzékében benne foglaltatik, személyazonossága igazolása mellett azon esetben is szavazatra bocsátandó, ha választói igazolványnyal ellátva nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 34,847. sz. határozata:

T. V. panasza folytán, mely szerint választói igazolvány nélkül szavazni nem lehet és ő mint bizalmi férfi visszautasittatott, az ügy mibenlétét nem ismervén, egyszerüen figyelmeztetem elnök urat, hogy igazolvány behozatala rendőri szempontból helyes ugyan, de annak hiánya miatt a névjegyzékben foglalt választóktól a szavazat nem vonható meg, továbbá, hogy a törvény a bizalmi férfiakra nézve semmiféle qualificatiót sem követel meg.

A személyazonosság s ennek alapján a szavazati jog megállapitása kizárólag csak az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 74. §-ában felsorolt egyének hatáskörébe tartozik. Arról, hogy a választási helyiségben a rend megóvása tekintetében a különböző pártok egymással ne érintkezhessenek, s választói jogát mindenki akadály nélkül és teljes biztonságban gyakorolhassa, a központi választmány köteles gondoskodni.

A m. kir. belügyminiszternek 1884. évi 34.221 sz. a. kelt határozata:

M. Károly aradi lakos ügyvéd és Arad városi választónak, több választó polgár nevében közvetlenül hozzám intézett panasz folyamodványát, melyben a központi választmány által folyó évi junius hó 14. napjára kitüzött képviselőválasztás alkalmával a választás szinhelyén a szavazásra való bebocsáttatására nézve tett ujabb intézkedéseket hatályon kivül helyeztetni kéri, ugy szintén a választási helynek a városházára történt kitüzését sérelmesnek tartja; valamint továbbá R. Ferencz és társai aradi lakosok, Arad

városi választó polgároknak, szintén hozzám intézett panaszfolyamodványát, melyben a választásnak a városházára lett kitüzése tárgyában hozott határozatot és a központi választmány által a választási helyiségben, ugyancsak a szavazásra való bebocsátás iránt hirdetményileg közzétett intézkedéseket megváltoztatni kérik, törvényszerü elintézés végett a következő kijelentéssel küldöm meg, hogy a központi választmány által kibocsátott hirdetményben foglalt azon rendelkezés, mikép a szavazó helyiségekül berendezett városházába csakis azok bocsáttatnak be, kik szavazatlapjukat fölmutatják, vagy kikre a szavazatlap hiányában a városházi bejáratoknál fölállitott hatósági közegek, a választási jegyzékből megállapitják, hogy a választók jegyzékében benfoglaltatnak, akként értelmezendő, hogy ezen hatósági közegek egyedül és kizárólag azt tartoznak megállapitani, vajjon azon név, melyet a bejáratoknál szavazatlapok nélkül megjelenő egyén bemond, a választók jegyzékében benfoglaltatik-e vagy sem, s igenlő esetben bebocsátani, ellenben a személyazonosság, szóval valaki szavazati jogának megállapitása kizárólag az 1874. XXXIII. t.-cz. 74. §-ában felsorolt egyének hatáskörébe tartozik. A mi pedig a választás szinhelyéül kitüzött városháza alkalmatlan volta miatt emelt panaszt, illetve azon kérelmet illeti, hogy a választásra, illetve a szavazatszedő küldöttségek számára két köztér jelöltessék ki, válaszolom, hogy a választási helyiségben oly szükséges rend megóvása érdekében akként intézkedjék, miszerint a különböző pártok egyes hivei egymással ne érintkezhessenek, hogy kiki választó jogát akadálytalanul és teljes biztonságban gyakorolhassa.

Az országos képviselőválasztásnál hivatalosan közreműködő közegek ellen elkövetett, s az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 92. §-ában körülirt vétségek elbirálására a központi választmány nem illetékes.

A. m. kir. belügyminiszter 1875. évi 21,256. sz. határozata:

A központi választmánynak felterjesztésére, melyben a nagyidai választókerület felső részében müködött összeiró küldöttségének A. György nagyidai lakos s ottani körjegyző által történt rágalmazása indokából kérdést intéz hozzám az iránt, vajjon az 1874: XXXIII. t.-cz. 92., helyesebben 91. §-ában elősorolt cselekményekre kiszabott fenyiték alkalmazása a központi választmányt, vagy a kir. törvényszéket illeti-e meg? a központi választmányt ezennel értesitem, hogy az idézett törvény VI. fejezetében emlitett cselekvények elbirálásáról ezen fejezet egyes §§-ai tüzetesen intézkedvén, ezekben a kir. törvényszékek illetőleg közigazgatási hatóságok hatásköre és illetékessége az elősorolt egyek cselekvényekre nézve határozottan meg van jelölve. A központi választmányt azonban, mely a törvény 17. §. értelmében a választók névjegyzékének összeállitására és kiigazitására, ugy az országgyülési képviselő választások vezetésére alakittatott, a VI. fejezetben szabályozott büntető hatáskör nem illetvén meg, a kérdéses ügy további, a 91. §. értelmének megfelelő intézkedés végett a vármegyei törvényhatóságnak lesz bejelentendő.

III.

HATÁSKÖRI KÉRDÉSEKBEN HOZOTT HATÁROZATOK.

1. A m. kir. minisztertanácsnak hatásköri összeütközési esetekben hozott határozatai.

Marhalevelek meghamisitásánál elkövetett cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1889. évi decz. 20-án hozott határozata:

A kir. miniszterium a D. F. és P. P. szabadkai lakosok ellen marhalevelek meghamisitása miatt inditott két rendbeli bünügyben egyfelől a szabadkai kir. törvényszék és illetve az ottani kir. járásbiróság, másfelől Szabadka sz. kir. város kapitányi hivatala közt felmerült hatásköri esetet 1889. évi decz. 20. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: jelen ügyekben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik. Indokok: D. F. és P. P. azzal terheltetnek, hogy a birtokukban talált és általuk használt marhaleveleken a sertések számát kitüntető rovatot meghamisitották. A marhalevelek, mint azt a felsőbb biróságok is több esetben kimondták, közokiratokat képeznek, a ki pedig közokiratot hamisit meg, ha ebből valakire jogsérelem háramlik vagy háramolhatik, a btkv. 391. §-a értelmében a közokirathamisitás büntettében válik bünössé. Hogy pedig a marhalevelek meghamisitása által másra jogsérelem háramolhatik, az kétséget alig szenvedhet, mert a marhalevelek czélját nemcsak az képezi, hogy az azokban jelzett állatok egészséges volta és járványmentes vidékről való származása igazoltassék, hanem arra is adatul szolgálnak, hogy az állatok jogos birtoklása általuk igazoltassék s ha hamisitott marhalevél mellett adatnak át az állatok a jóhiszemü vevőnek, megeshetik, hogy azok tőle elkoboztatnak, a mi reá nézve kétségtelenül jogsérelmet képez; ide járul az is, hogy a kir. kincstárnak és a községnek a marhalevelek kiállitásáért az azokban jelzett állatok száma szerint fizettetvén a kiállitási dijak, ha az eredetileg kitüntetett szám hamisitás utján nagyobbra változtatik, mint ez a most szóban forgó esetekben történt, ugy a kir. kincstár és a község károsittatik meg jogtalanul. A D. F. és P. P. által elkövetettnek állitott cselekmény ezek szerint a btkv. 391. §-ába ütköző, sőt ha az eljárás során bebizonyittatnék, hogy a hamisitás egyenest azon czélzattal történt, hogy ez által nevezettek maguknak vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzenek vagy valakit vagyonában megkárositsanak, ugy a btkönyv 392. §-ába ütköző büntett tényálladékát látszik magában foglalni. Minthogy tehát jelen esetben nem a kbtkv. 103. §-ában jelzett egészségügyi szabályok egyszerü megszegéséről, hanem a btk. fentebb idézett szakaszaiba ütköző közokirat-hamisitás büntettéről van szó s minthogy ezen büntetendő cselekmények elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. §-ának 1. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva, az eljárásra ezeket kellett illetékesnek kimondani.

Üzletben oly űrmértéknek használata, melynek aljára belül egy darab fa illesztetett, hogy azzal az űrtartalom csekélyebbé váljék, mint jelzése szerint lenni kellene, csalás ismérveit foglalja magában és elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1890. évi márcz. 25-én hozott határozata:

A kir. miniszterium F. M. k—i lakos ellen csalás miatt emelt panasz következtében folyamatba tett ügyben a n—i kir. járásbiróság és Sz. vármegye n—i járásának főszolgabirói hivatala között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőkép határozott: jelen ügyben az eljárás birói utra tartozik. Mert a feljelentett tényállás szerint F. M. k—i korcsmáros M. S. ugyanottani lakos részére pálinkát mért egy oly ürmértékkel, melynek aljára belül egy darab fa lévén illesztve, ez által annak ürtartalma sokkal csekélyebbé vált, mint a minőnek annak az azon látható jegy tanusága szerint lenni kellene; mert F. M. azon cselekménye által, hogy pálinkaméréshez a kérdéses és bünjelül is szolgáló mértéket használta, részint az edény valóságos ürtartalmára nézve ravasz fondorlattal tévedésbe ejtette, nyilván azon czélból, hogy magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen és ez által vevőinek vagyoni kárt okozzon, mert ennek következtében a büntetőtörvénykönyv 379. §-ába ütköző csalás tényelemei látszanak fenforogni; végül, mert az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében a büntetőtörvény 379. §-ában körülirt csalás felett a kir. biróságok vannak hivatva határozni.

Iskola falára fajtalanságot ábrázoló kép rajzolásával és erkölcstelen tartalmu hozzáirásával elkövetett cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1885. évi decz. 13-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjeszti a B. M. nagyidai lakos ellen az ottani iskola falára fajtalanságot tartalmazó ábrázolatok rajzolása és erkölcstelen szavak felirása miatt inditott ügyben Abauj-Tornavármegye alispánja és a kassai kir. járásbiróság között a hatósági körre nézve támadt összeütközési esetet. L. F. tanitó a nagyidai városi elöljáróság előtt mult évi márcz. 3-án tett panaszára a kassai járás szolgabirája mult évi május hó 8-án megtartott tárgyalás után B. M. nagyidai lakost mult évi 55. kih. szám alatt elitélte a kbtk. 80. §-ba ütköző kihágás miatt, mert a nagyidai iskola falára szemérmet sértő női alakokat rajzolt, erkölcstelen tartalmu aláirásokkal egészitvén ki azokat. A vádlott felebbezése következtében Abauj-Tornavármegye alispánja mult évi október hó 17-én 11,070. sz. alatt utasitással arra, hogy a vádlott cselekménye nem a kbtk. 80. §-a, hanem a btk. 248, esetleg 249. §-ába ütközik, feloldotta (megsemmisitette) a szolgabirói itéletet. A kassai királyi járásbiróság előtt, hová az ügyiratok átküldettek. L. F. tanitó e folyó évi január 29-én tartott bünügyi tárgyaláson ragaszkodott a szolgabiróságnál előadottakhoz, megjegyezte azonban, hogy a kérdéses ábrázolatok «női nemző részek (többszörösen rajzolva) voltak». L. F. a vádat f. évi ápril 12-én visszavonta. A kassai jbg. f. évi ápril hó 14-én 1291. sz. alatt hozott végzésével visszaküldte az iratokat a közigazgatási hatósághoz, mert a vádbeli jogellenes cselekmény a btk. 24. §-a, illetőleg a 249. §-a alá nem vonható. Abauj-Tornamegye alispánja folyó évi julius 31-én 5695. sz. alatt az összeütközés eldöntése végett a belügyminiszter urhoz terjesztette fel az iratokat, ki ide küldte azokat. Határoztatott: Ezen ügyben a további intézkedések megtétele a kir. biróság hatósági körébe tartozik, mert B. M. azzal van vádolva, hogy fajtalanságot tartalmazó ábrázolatokat rajzolt az iskola falára

és erkölcstelen szavakat irt alájok; mert továbbá ebben a btk. 248. §-ának 1. bekezdésébe ütköző vétség jelenségei mutatkoznak, mivel a vádlott cselekménye tényleg azt eredményezte, hogy a fajtalanságot tartalmazó ábrázatok és feliratok nyilvános helyen ki voltak állitva és mert azon kérdés fölött: vajjon a jelenségeiben mutatkozó fentemlitett vétség tényálladékához szükséges alkatelemek mindannyian fenforognak-e? az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja szerint a kir. biróság van hivatva határozni.

Ha ugyanazon egyén ellen egyidejüleg a biróságok és a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó két büntetendő cselekmény forog fenn, mindkét cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi april 13-án hozott határozata:

A kir. miniszterium S. S. és G. M. elleni ügyben a belügyminiszter és a békésgyulai kir. törvényszék közt felmerült hatásköri összeütközés esetében következőleg határozott: Jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik, mert S. S. és G. M. ellen az iratokban foglalt adatok szerint két büntetendő cselekmény jelenségei látszanak fenforogni, nevezetesen a kir. biróságok hatáskörébe tartozó csalás és a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó a kbtkv. 136. §-ában körülirt tulajdon elleni kihágás jelenségei; eltekintve tehát azon kérdéstől, hogy a csalás miatt a sértett fél inditványát a törvényszerü alakban és időben tette-e meg? a m. királyi miniszterium a kir. birósághoz azért utalja a jelen ügyben a további eljárást, mert a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás szabályozása tárgyában 38,547/80. sz. a. kiadott belügyminiszteri körrendelet 17. §-a értelmében, ha ugyan egy egyént terhelő, ugy a közigazgatási hatóságok, mint a kir. biróságok illetékességi köréhez utalt büntetendő cselekmények a közigazgatási hatóságoknak együttesen jelentetnek fel, vagy a vizsgálat folyomán ily körülmény felmerült, az esetben az eljárás a kir. biróságokat illeti.

A temetőknek legeltetés általi rongálása iránt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi január 12-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a D. M. és társai pósalakai lakosok ügyében az élesdi kir. járásbiróság és Biharvmegye központi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: Jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik; mert a pósalakai ev. ref. lelkész feljelentése szerint D. M. és társai a temetőt jogtalanul legelőül használják fel, a mi által a sirokat és azok ültetvényeit megrongálják; mert ezen cselekmény a szerint, a mint az okozott kár csak 5 frtnyi értéket tesz ki, vagy azt felülhaladja a kbtkv. 127. §-a 2. pontjában körülirt kihágás vagy a btkv. 421. §-ában körülirt vétség tényálladékát látszik magában foglalni; mert mindkét büntetendő cselekmény elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39., 40 és 41. §§-ai értelmében a kir. biróságok hatásköréhez van utalva; mert az izgatlanok s igy a temetőknek rongálása, tehát azokban legeltetés által elkövetett kárositások megbüntetése iránt a btkvek és az erdőtörvény intézkedvén, a mezőrendőri törvény 1. §-a e tekintetben hatályát vesztette; végül, mert a mennyiben a cselekmény egyuttal a kbtkv.

80. §-ba ütköző kihágást is képezne, miután oly büntetendő cselekmények halmazata forogna fent, a melyek részben a kir. járásbiróság, részben a közigazgatási hatóság hatásköréhez vannak utalva, ezen esetre is az ügyben való eljárás a kir. járásbiróságok hatásköréhez tartoznék.

Ha valaki a gőzgéppel elcséplendő gabona kévéi közzé szándékosan oly tárgyakat köt, melyek annak megrongálását okozhatnák, az ily ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi junius 28-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére a borosjenői kir. járásbiróság és a ternovai járás főszolgabirója közt felmerült hatásköri összeütközés esetében következőleg határozott: Jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik; mert azon cselekmény, hogy F. P. a gőzgéppel elcsépelendő gabonakévék közé szándékosan féltégla darabokat kötött, melyek azonban mielőtt a gépbe kerültek s azt megrongálhatták volna, .észrevétetve eltávolittattak, a btkv. 418. §-ában körülirt, idegen ingó dolog szándékos és jogtalan megrongálása vétségének kisérletét látszik képezni, továbbá, mert a btkv. 418. §-ában körülirt vétség elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §§-ai által a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

Midőn halmazat esete forog fenn és a magánvádra üldözendő büntett, illetve vétség miatt a sértett fél panaszt nem tesz, a hivatalból üldözendő kihágás miatt az eljárás folyamatba teendő. Ha a kihágás a rendőrhatóság hatáskörébe tartozik, az ügy elbirálására a közigazgatósági biróság illetékes.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márcz. 11-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a közrend elleni hihágással tartott G. N. F. cz—i lakos elleni ügyben a czeglédi kir. járásbiróság és Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye alispánja között felmerült hatásköri esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatik. Indokok: A feljelentett tényállás szerin G. N. F., R. J.-nek czeglédi korcsmájában megittasodván, ugyanott egy pár pobarat és széket összetört s az e miatt őt csendre intő pinczért többször mellbe lökte s csakis a rendőrség közbelépésére távozott el a korcsmából. Ezen cselekmény a btkv. 418. §-ában meghatározott ingó dolog rongálása vétségének, a meggyalázó cselekmény által elkövetett becsületsértés vétségének és a kbtkv. 84. §-ában körülirt közrend elleni kihágásnak ismérveit foglalja magában. Habár a most emlitett vétségek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében a kir. biróság hatáskörébe, a btkv. 84. §-ában körülirt kihágás pedig ugyanezen törvényczikk 41. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik s habár a kir. biróságok és a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt büntetendő cselekmények halmazata esetében az 1880. évi aug. hó 15-én 2265. I. M. E. szám alatt kelt igazságügyminiszteri szabályrendelet 10. §-ának végpontja és az 1880. évi augusztus hó 17-én 38.547. sz. alatt kelt belügyminiszteri szabályrendelet 17. §-a értelmében a kir. biróságok vannak hivatva eljárni; mindamellett a most szóban forgó esetben az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni azért, mert az eddig lefolyt eljárás adataiból kétségtelen, hogy a sértett felek az ingó vagyon rongálásának és a becsületsértésnek csak magánvádra üldözhető vétségei

miatt panaszlott ellen magánváddal élni nem kivánnak, oly vétség miatt pedig, mely csak a sértett fél inditványára üldözhető, a jogositottnak inditványa nélkül a bünvádi eljárás meg nem inditható, s mert ehhez képest a halmazat elesvén, kizárólag a btkv. 84. §-ában körülirt s közigazgatási hatáskörébe tartozó kihágás miatt kell az eljárást meginditani.

Ha bünvádi panasz folytán elrendelt vizsgálatot a büntető biróság beszüntette, de ugyanazon panaszlott ellen valamely kihágási eset ismérvei látszanak fenforogni, a kihágás elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi február 2-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette az R. Simonné és R. Adám csékei lakosok bünügyében a szombathelyi kir. törvényszék és Vasvmegye szombathelyi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a minisztertanács a jelen ügyben a további eljárást az erdei kihágási biróság hatáskörébe utalja; mert R. Simonné és R. Adám csékei lakosok ellen gyujtogatás és az utóbbi ellen még a miatt tétetvén feljelentés, hogy 80 kr. értékü gyantás fát lopott az erdőből, a gyujtogatás miatt inditott előnyomozatot a szombathelyi kir. törvényszék megszüntette, ennélfogva ma már csak az erdei lopás miatt emelt vád birálandó el, mely a lopott tárgy minőségénél és értékénél fogva az erdei kihágás ismérveit látszik magában foglalni és ennek elbirálására az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69., 73. és 117. §§-ai értelmében az erdei kihágási biróság van hivatva; továbbá, mert noha a 38,547/80. számu belügyminiszteri szabályrendelet 17. §-a a közigazgatási hatóságok és a kir. biróságok illetőségi köréhez utalt büntetendő cselekmények halmazata esetében az eljárásra a kir. biróságokat mondja ki illetékesnek, miután ezen intézkedésnek csak az a czélja, hogy ugyanegy egyén ellen az eljárás egy helyen és pedig a szélesebb hatáskörrel biró kir. biróságnál folytattassék, ha a kir. biróság már a rendőri előnyomozásból győződik meg arról, hogy az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utalt büntetendő cselekmény miatt nem folytatható s azt megszünteti, nincs többé czélja annak, hogy a kizárólag a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó erdei kihágás miatti eljárás a kir. biróság hatásköréhez utaltassék.

Ki lakásán hatósági engedély nélkül kéjnőket tart s ezeknek ott a kéjelgésre alkalmat szolgáltat, vagy bordélytulajdonosok részére pénzért leányokat szerez, ha nőcsábitás büntette nem forog fenn: e cselekmények kihágás tényálladékát foglalják magukban és elbirálásuk nem birói, hanem közigazgatási hatáskörbe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márcz. 11-én hozott határozata.

A m. kir. miniszterium a tilos bordélytartása és nőcsábitás miatt B. M. gy—i lakos ellen inditott ügyben a gyöngyösi kir. járásbiróság és Gyöngyös város rendőrkapitánya között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentés szerin B. M. gy—i lakos azzal terheltetik, hogy lakásán hatósági engedély nélkül kéjnőket tartott, ezeknek ott kéjelgésre alkalmat szolgáltatott s hogy bordélytulajdonosok részére pénzért leányokat szerzett. Tekintve, hogy a Hevesvármegye területén hatályban levő bordélyházi szabályrendelet 1. §-a értelmében bordélyházat csakis nő nyithat; tekintve, hogy ugyanezen szabályrendelet 3. §-a

értelmében bordélyház nyithatása hatósági engedélyhez van kötve s hogy ugyancsak az említett szabályrendelet 22. §-a értelmében a titkos kéjelgés tiltatik, elkövetői és azok, kik arra alkalmat szolgáltatnak, büntetendők; tekintve, hogy B. M. a kéjnőkre vonatkozó ezen hatósági szabályokat szegte meg; cselekménye a kbtk. 81. §-ában körülírt kihágás tényálladékát látszik magában foglalni s az e miatti eljárást az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni. Az 1878. évi V. t.-czikknek a rendőrkapitány által hivatkozott 247. §-a a most szóban forgó esetben azért nem nyerhet alkalmazást, mert se a feljelentésben, se az eddigi eljárás során nem merült fel adat arra nézve, hogy B. M. oly nőnek adott volna alkalmat a kéjelgésre s oly nőket szerzett volna a bordélytulajdonosok részére, a kikhez szülői, gyámi, gondnoki, nevelői, tanítói vagy felügyelői viszonyban állott volna, a btkv. 247. §-ában körülírt nőcsábitás bűntettét pedig csakis azok követhetik el, a kik az elcsábitott nővel a most említett viszonyban állanak.

Katonai háromszögelési jel megrongálása miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi deczember 27-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a S. Jánosné szül. D. Zsuzsánna vazseczi lakos ellen, katonai háromszögelési jel megrongálása miatt inditott ügyben a liptóujvári kir. járásbiróság és Liptó vármegye újvári járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi deczember hó 27-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint a Vazsecz községtől északnyugotra fekvő magaslaton a «Predlazi» nevű háromszögmérési ponton hatóságilag felállított háromszögelési jelző megsemmisítve találtatott s a csendőri nyomozat szerint a kérdéses háromszögelési jelzőt S. Jánosné szül. D. Zsuzsánna szándékosan rongálta meg azért, hogy az az által elfoglalt földet felszánthassa.

Ezen cselekmény az 1891: XLI. t.-cz. 4. §-ába ütköző vétség ismérveit látszik magába foglalni és miután ezen vétségre nézve a hatáskör megállapítása tekintetében az idézett törvény különös intézkedést nem tartalmaz, az 1880: XXXVII. t.-czikkben nevezetesen annak 39. és 40. §-aiban foglalt azon általános rendelkezésnél fogva, mely szerint a vétséget képező cselekmények kivétel nélkül a kir. biróságok, jelesen részben a kir. törvényszékek, részben pedig a kir. járásbiróságok hatáskörébe vannak utalva: a szóban forgó cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe volt utalandó. (46,530/1892. I. M. sz.)

Temetkezési szabályok megszegése, továbbá a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvény megszegése és temetési menet zavarása miatt inditott ügy elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi decz. 27-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a közegészség és vallás elleni kihágással vádolt E. Miksa nagykereki-i lakos elleni ügyben a nagyvárad-vidéki kir. járásbiróság és Biharvármegye alispánja, mint kihágási ügyekben másodfokú hatóság

között fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi decz. hó 27-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés egyik tárgyát az képezi, hogy az E. Miksa szolgálatában állott B. János nagykereki-i béresnek 1891. évi nov. hó 11-én elhalt fia csak ugyanazon hó 15-én, tehát a szabályrendeletileg kitűzött időn túl temettetvén el, az 1876: XIV. t.-cz. 113. §-ában a holttestek eltemetésére nézve előirt szabályokat szegték meg s ezzel a KBTK. 123. §-ába ütköző kihágást követték el.

Ezen kihágás elbirálását az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §. 1. pontja értelmében kellett a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalni.

A feljelentés másik tárgyát az képezi, hogy E. Miksa béresei a vasárnapra esett temetési napon dolgoztak, répát hordtak s ez által egyrészről a vasárnapi munkaszünetre nézve fennálló törvényes intézkedéseket szegték meg, másrészről, minthogy a répahordó béresek a temetkezési menettel is találkoztak és az egyházi szertartást zavarták, cselekményük által az 1868: LIII. t.-cz. 19. §-ának intézkedése szegetvén meg, a KBTK. 52. §-ába ütköző kihágást is elkövették.

Az 1891: XIII. t.-cz. 7. §-ának végpontja értelmében, ha valamely cselekmény, úgy ezen munkaszüneti törvény 6. §-ának, valamint az 1879: XL. t.-cz. 52. §-ának határozatai szerint is büntetendő: az eljárásra a 6. §-ban megjelölt hatóságok, tehát a közigazgatási hatóságok az illetékesek; minélfogva a feljelentés második tárgyát képező s úgy az 1891: XIII. t.-cz. 6. §-ába, mint a KBTK. 52. §-ába ütköző cselekmények elbirálása is az 1891. XIII. t.-cz. fent idézett 7. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe volt utalandó. (46,246/1892. I. M. sz.)

Azon kazánrendőri kihágások elbirálása, melyek az életbiztonságot és az egészséget veszélyeztetik, nem a közigazgatási, hanem a kir. biróságok hatáskörébe tartoznak.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi február 1-én hozott határozata:

A minisztertanács a kazánrendőri kihágással vádolt M. Pál révaujfalusi lakos ellen folyamatba tett ügyben a kir. belügyminiszter, mint kihágási ügyekben harmadfoku hatóság és a pancsovai kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint M. Pál Révaujfalu belterületén müködő gőzcséplőgépénél törvényszerü kvalifikáczióval biró gépészt nem alkalmazott és azt, hogy gőzkazánja megrepedt, a hatóságnál bejelenteni elmulasztotta. Ezen cselekmény, illetve mulasztás a volt közmunka- és közlekedési magy. kir. miniszternek 1886. évi november ho 12-én 22,790. számu rendeletével közzétett kormányrendelet 17. §-ának *a*) pontja 2. és 9. sorszáma alatt körülirt, az életbiztonság és egészség oltalma végett a gőzgépekre nézve kiadott szabályrendelet megszegése által elkövetett s ugyanazon szakasz szerint az 1879. évi XL. t.-cz. 111. §-a értelmében büntetendő kihágást látszik képezni, melynek elbirálását az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a nem utalván a közigazgatási hatóság hatáskörébe, az e miatti eljárásra ugyanazon t.-cz. 5. §-a értelmében annál inkább a királyi biróság hatáskörét kellett megállapitani, mivel a fenthivatkozott kormányrendelet 17. §-a a kazánrendőri kihágásokat két csoportra osztja: *a*) pontjában azokat a kihágásokat sorolja fel és utasitja birói hatáskörbe, a melyek az életbiztonságot és az egészséget

veszélyeztetik, melyek közé a most szóban forgó kihágások is tartoznak, mig a *b*) pontban csak azokat a kazánrendőri kihágásokat utalja a közigazgatási hatóság hatáskörébe, melyek a szabályrendelet valamelyik intézkedését sértik ugyan, de az életbiztonságot és egészséget nem veszélyeztetik.

Közhivatalnoki jelleg és hatósági megbizás szinlelésével vagyoni károsításnak megkisérlése miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság katáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márczius 24-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a csalás kisérletével terhelt Sz. József lippai lakos elleni ügyben a temesvári kir. törvényszék és Temes vármegye lippai járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint Sz. József lippai lakos W. Henrik társaságában B. János ujfalusi lakosnál megjelenvén, magát vizsgálóbirónak adta ki, a ki a lippai kir. járásbiróság által azért lett kiküldve, hogy B. János vejének H. Jánosnak — ki nejétől külön vált — B. Jánosnál visszamaradt holmiait adassa ki, s ennek folytán irományokat véve ki zsebéből, mintha jegyzőkönyvet venne fel, felszólitotta B. Jánost, hogy H. Jánosnak holmiait adja ki. B. János azonban a felszólitásnak nem tett eleget.

Ezen cselekmény a btk. 381. §-ának 1. pontjában körülirt csalás büntette kisérletének ismérvét látszik magában foglalni, a mennyiben Sz. József közhivatalnoki jelleget és hatósági megbizást szinlelt a végből, hogy másnak jogtalan vagyoni kárt okozzon s e részben a csalás elkövetésére maga részéről mindent megtett, de a csalás azért nem létesülhetett, mert a tényálladékához tartozó eredmény, a vagyoni kár okozása be nem következett.

Tekintve pedig, hogy az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. §-ának 1. pontja értelmében a bűntettek kivétel nélkül a kir. törvényszékek hatáskörébe vannak utalva, a jelen ügyben való eljárásra a kir. biróság illetékességét kellelt megállapitani.

A kbtk. 44. §-a, melyre a kir. törvényszék hivatkozott, csak oly esetekre alkalmazható, a melyekben valaki magát illetéktelenül közhivatalban, vagy közszolgálatban álló személynek adja ki, a nélkül azonban, hogy — a mint ez a jelen esetben történt — a közhivatalnoki jelleg szinlelése eszközül szolgáljon valamely bűntett elkövetésére. (9668/1894. I. M. sz.)

Ablak szándékos bedobásával elkövetett cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi julius 22-én hozott határozata:

A kir. miniszterium az ablakbedobással vádolt P. Miklós zilahi asztalostanoncz elleni ügyben a zilahi kir. járábiróság és Zilah város rendőrkapitányi hivatala között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. Miklós azzal vádoltatik, hogy egy tégladarabbal L. Vilmos utczai lakásának ablakát bedobván, annak három üvegtábláját betörte s 60 kr. kárt okozott s hogy a dobás által a lakásban tartózkodott egyének testi épségét is veszélyeztette.

Ezen cselekmény az ingatlan vagyon szándékos rongálásának a KBTK. 127. §-ában körülirt vétségét látszik képezni, melynek elbirálását az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-a 5. pontja és 41. §-a értelmében kellett a kir. biróság hatáskörébe utalni; és pedig annál inkább, mivel ha a tettes szándéka súlyos testi sértés elkövetésére irányult akkor, mikor a tégladarabot a lakott szobába behajitotta és ha ennek folytán a testi sértés és az ingatlan vagyon rongálásának halmazata forogna is fenn, akkor is az ügy eldöntése a kir. biróságok hatáskörébe tartoznék. Nincs ugyan kizárva annak a lehetősége, hogy a tettesnek, a midőn a tégladarabot elhajitotta, nem volt szándékában sem az ablakot bedobni, sem az ott tartózkodókat sérelmezni s a beállott kártétel és a testi épség veszélyeztetése csakis a meggondolatlanság és vigyázalanság eredményét képezvén, a cselekmény a kbtk. 118. §-ában körülirt kihágás tényálladékát alkotná;

tekintettel azonban arra, hogy a cselekmény minősitésének alapjául szolgáló tényállás kipuhatolása és megállapitása az ügy érdemében eljáró biróság feladatát képezi, a feljelentésben előadottakból vont következtetés alapján az ügy elbirálása a kir. biróságok hatáskörébe volt utalandó.

Önként értetik, hogy a hatáskör megállapitására vonatkozó határozat nem szolgálhat akadályul a tekintetben, hogy az ügy érdemében eljáró biróság az érdemben hozandó határozatában a cselekményt a megállapitandó tényállásnak megfelelően minősitse és mint ilyet büntethesse. (27,087/1892. I. M. sz.)

Közut fölé feszitett lánczba való ütközéssel elkövetett könnyü testi sértés iránti ügy elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi február 10-én hozott határozata:

A kir. miniszterium F. Illés panasza folytán a közegészség és testi épség elleni kihágás miatt az aldunai vaskapu szabályozási vállalat kozlai szakaszának vezetője ellen inditott ügyben az orsovai kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye moldovai járásának főszolgabirósága között fölmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. Az aldunai vaskapu szabályozási vállalat kozlai telepén egy árbocz-daru felszerelése vétetvén munkába, a munkások egy oszlop megerősitése végett az ott elvonuló állami ut fölé mintegy 5 m. magasságban egy lánczot feszítettek ki. Ezen láncz 1893. május hó 11-én megereszkedvén, az ut egyik oldalát mintegy 1 $^1/_2$ m. magasságban elzárta s a közlekedést akadályozta. Ugyanaz nap esti 8 $^1/_2$ órakor F. Illés nyug. cs. és kir. főhadnagy panaszos az uton kocsin haladva s a világitó jellel el nem látott akadályt észre nem véve, a lánczba ütődött s szeme fölött könnyü testi sérülést szenvedett.

Ezen tényállás az 1879. évi XL. t.-cz. 117. §-ában és az 1890. évi I. t.-cz. 135. §-ában körülirt kihágás ismérveit látszik magában foglalni, a mennyiben az épitkezéseknél a közegészség és testi épség fentartása végett szükséges rendszabályok, illetve a közlekedés és személybiztonság érdekében előirt óvintézkedések szegettek meg.

A most hivatkozott törvényszakaszokba ütköző kihágások az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja, illetve az 1890. évi I. t.-cz. 151. §-a értelmében a közigazgatási hatáskörbe lévén utalva, ezek elbirálására a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

Az a körülmény, hogy panaszos könnyü testi sértést is panaszol, tekintve, hogy sem a feljelentésben, sem a közigazgatásilag foganatositott nyomozat alatt nem merült fel adat arra nézve, hogy a sértés szándékosan okoztatott volna: az ügynek a kir. biróság hatáskörébe utalására okul azért nem szolgálhat, mert a gondatlanságból okozott könnyü testi sértés a büntető törvénykönyvekbe ütköző cselekményt nem képez s ennélfogva az mint önálló cselekmény nem büntethető, hanem a fent megjelölt kihágás elbirálásánál esetleg mint sulyositó körülmény jöhet csak figyelembe.

A sértett fél kártéritési követelése pedig, a mennyiben az a büntető eljárás során tisztába hozható, ugyanazon hatóság hatáskörébe tartozik, mely magának a büntetendő cselekménynek elbirálására van utalva (5105/1894. I. M. sz.).

Turóval kevert vaj elárusitása miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi január 7-én hozott határozata:

A kir. miniszterium csalással vádolt P. Istvánné gyöngyös-tarjáni lakos elleni ügyben az egri kir. törvényszék és Gyöngyös város rendőrkapitányi hivatala között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. Istvánné szül. Sz. Erzsébet a piaczon vajat árúsitván el, ennek belsejébe a vajnál silányabb minőségü és kevesebb értékü túrót helyezett el.

Ezen cselekmény azon czélból elkövetettnek mutatkozik, hogy az eladó a vevőt ravasz fondorlattal tévedésbe ejtse s magának jogtalan vagyoni hasznot s ennélfogva a btk. 379. §-ába ütköző csalás vétségének ismerveit látszik magában foglalni, miért is tekintettel arra, hogy a vétségek az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai által kivétel nélkül a kir. biróságok hatáskörébe vannak utalva s figyelemmel arra is, miszerint annak eldöntésére forog-e fenn a ravasz fondorlattal való tévedésbe ejtés esete s ennek folytán a csalás tényálladéka megállapitható-e, az illetékes biróság van hivatva: jelen ügyet a királyi biróságok hatáskörébe tartozónak kellett kimondani. (47,991/1882. I. M. sz.)

Lábon álló kukoricza lopásával elkövetett büntető cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi október 28-án hozott határozata:

A m. kir. miniszterium kukoriczalopás miatt feljelentett I. (B.) István ujfalusi lakos bűnügyében, Komárom vármegye csallóközi járásának főszolgabirája és a komáromi kir. járásbiróság közt a hatósági körre nézve fölmerült összeütközési esetet vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint I. (B.) István ujfalusi lakos 1891. évi szeptember 26-án, a néhai S. Ferencz hagyatéki tömegének tulajdonában álló gadóczi birtokon, lábon levő kukoriczát tördelt, azonban a csősz őt tetten kapván, a lopás folytatásában megakadályozta.

E cselekmény, tekintettel arra, hogy a lopott tárgy értéke feljelentő-

nek a folyó évi márczius hó 11-én a komáromi kir. járásbiróságnál tartott tárgyalás alkalmával tett nyilatkozata szerint két forintot meg nem halad, az 1879. évi XI. t.-cz. 126., esetleg 127. §-ába ütköző tulajdon elleni kihágásnak alkotó elemeit látszik magában foglalni és igy elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

A szóban forgó cselekmény a mezei rendőrségről szóló 1840: IX. t.-cz. 14. §-ában körülirt mezei rendőri kihágás tényálladéka alá azért nem vonható, mert az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 2. §-ának rendelkezése szerint azok a törvények, a melyek a magyar büntetőtörvénykönyvek intézkedéseinek tárgyát képező valamely cselekményre vagy mulasztásra büntetést határoztak, feltétlenül hatályukat vesztették s az idézett törvény 3. és 8. §-ainak összefüggő rendelkezéséhez képest az 1840. évi IX. t.-cz. csak annyiban maradt hatályban, a mennyiben a büntetőtörvénykönyvek intézkedéseinek tárgyát nem képező valamely cselekményre vagy mulasztásra büntetést állapit meg. Egyébiránt, ha a cselekmény az 1840. évi IX. t.-cz.-be ütköző mezei rendőri kihágásnak lenne is minősithető, annak elbirálása az idézett 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja értelmében összefüggésben e törvény 41. §-ának rendelkezésével, szintén a biróságok hatáskörébe tartoznék (35,706/1892. I. M. sz.).

Ha valamely hitközség altal a hitfelekezeti tanitó oly feltétellel fogadtatott, hogy tanitói állásából való elbocsátásának végleges elintézéséig fizetése járni fog s az ügy közigazgatási uton végérvényes elintézést nyert, a tanitói fizetés czimen támasztott követelés a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1882. évi junius 12-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjeszti H. Jakabnak a b—i izraelita hitközség ellen 1000 frt tanitói fizetés czimén inditott követelési ügyében a városi tanács és a kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét. Határoztatott: ezen ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik; mert a jelen kereset hátterét képező viszony (a tanitói állásból való elbocsátás kérdése) közigazgatási uton kellő megoldást nyert, s a kir. biróság — mint ez a kir. Curia mint semmitőszéknek 7763/1880. szám alatt hozott határozatából látható — a közigazgatási hatáskör teljes épségben tartása mellett mindaddig távol tartotta magát ezen ügytől, mig annak a közigazgatási hatáskörhöz tartozó része függőben volt; most azonban, midőn a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1879. évi augusztus 31-én 20,405. szám alatt kelt rendeletével az ügy közigazgatási uton befejezettnek tekintendő és vitás magánjogi kérdés fölötti határozathozatalról van szó, — a közigazgatási hatóságok (B. város törvényhatóságának tanácsa s közigazgatási bizottsága) helyesen utasitották el hatáskörüktől az ügyet és helyesen jelezték az ügynek a törvény rendes utjára való tartozandóságát, és mert az alperesi részről felhozott azon kifogás, hogy az izr. congressus szabályzata a hitközség és hivatalnokaik között fenforgó peres ügyekre nézve kivételes biróságot állapit meg, — az ügynek jelen állapotában, — midőn a kérdésnek a közigazgatási utra tartozó része már végleg megoldatott, s a felperes mint volt tanitó és az alperes hitközség között fennállott szolgálati viszony megszüntnek tekintendő, annál kevésbé szolgálhat indokul arra, hogy a jelen oly magánjogi követelésre állapitott kereset, a mely a birósági hatáskört meghatározó törvényeknél fogva csakis a törvény rendes utján dönthető el,

a birósági hatáskörtől elvonassék, minthogy a hitfelekezeti tanitók nincsenek elzárva attól, hogy a hitközségeik elleni követeléseik per utján ne érvényesithessék.

Kerékpározónak a város, illetőleg község területén kivül elkövetett azon cselekménye, kogy kerékpározás alkalmával valakit elüt — akár okozott testi sértést, akár nem — a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi deczember 23-án hozott határozata:

A minisztertanács a könnyü testi sértéssel vádolt Sz. A. n — i lakos elleni ügyben a szombathelyi kir. járásbiróság és a Vasvármegye szombathelyi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, a következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint Sz. A. n—i lakos a Szombathely és Dormát közti országuton kerékpáron haladva S. J.-nét elütötte s rajta könnyü testi sértést ejtett. Hogy a most szóban forgó esetben a könnyü testi sértés szándékosságból eredt-e s hogy ennélfogva a büntetőtörvénykönyvbe ütköző vétséget képez-e? azt a birói vizsgálat lesz hivatva kideritni és megállapitani. Tekintve pedig, hogy a könnyü testi sértés vétségének elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva, jelen ügyben való eljárásra annál inkább a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert ha a megejtendő vizsgálat azt deritené is ki, hogy szándékosság fenn nem forgott s hogy ennélfogva a könnyü testi sértés mint ilyen nem büntethető, ennek megállapitása és kimondása is a kir. birósághoz tartozik, mert a feljelentés nála tétetett meg; továbbá, mert a panaszolt kerékpározás és panaszlottnak elüttetése nem valamely városban vagy községben történvén, a cselekmény a testi sértés hiánya esetén se bir azon kellékekkel, melyek a kihágási büntetőtörvénykönyv 120. §-ában körülirt vagy más a közigazgatási hatáskörbe utalt kihágás tényálládékát alkotják.

Italmérési jog csonkitása folytán a közigazgatási hatóságok által elrendelt elkobzás azon esetben is közigazgatási uton hajtandó végre, ha az elkobzandó italok és edények helyett, a felek között létrejött egyesség értelmében, készpénzösszegek fizetése lett megállapitva.

A m. kir. minisztertanács 1891. évi január 15-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjeszti M. Lázárnak W. Mózes ellen 200 frt behajtása iránt inditott ügyében a budapesti kir. itélőtábla és Sz. vármegye közigazgatási bizottsága közt felmerült hatásköri összeütközés esetét. Határoztatik: Ezen ügyben a végrehajtás kérdésében való határozathozatal és eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik, mert az 1876. évi deczember 31-én 59,560. szám alatt (R. T. 748. l.) kelt belügyminiszteri rendelet 7. pontja értelmében az italmérési jog csonkitása folytán a közigazgatási hatóságok által elrendelt elkobzás közigazgatási uton hajtandó végre, a jelen esetben pedig az a 200 frt, a melynek végrehajtás utján való behajtása kérdés tárgyát képezi, a létrejött megállapodás szerint az elkobzás tárgyát képezendett italokat és edényeket helyettesiti. Ennélfogva tekintettel arra, hogy a kérdéses 200 frt fizetésére való kötelezés italmérési jog csonkitását tárgyazó ügyben a közigazgatási hatóságok által hozott határozatban

van kimondva, tekintve továbbá, hogy ily ügyben hozott közigazgatási határozatoknak végrehajtása az érvényben levő jogszabályok szerint birói végrehajtásra utalva nincsen, tekintve végre, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 1. §-a szerint birói uton végrehajtható közokiratot a közigazgatási határozatok között csak azok képeznek, a melyek az érvényben levő jogszabályok szerint birói végrehajtásra utalvák, ezen végrehajtást a közigazgatási hatóságok hatáskörébe kellett utalni.

Sebes hajtással okozott könnyü testi sértés miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1889. évi april 4-én hozott határozata:

A kir. minisztei ium P. György nagykárolyi bérkocsis ellen sebes hajtás által okozott könnyü testi sértés miatt inditott ügyben a nagykárolyi kir. járásbiróság és Szatmár vármegye alispáni hivatala mint másodfoku kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetben következőleg határozott. Jelen ügyben az eljárás birói utra tartozik, mert a feljelentett tényállás szerint P. György bérkocsis a nagykárolyi vasuti indóház udvarán sebesen hajtván, kocsijával L. Lászlót elütötte, a ki ennek következtében 6 napi gyógyulást igénylő testi sértést szenvedett; mert, ha a vizsgálat adataiból meg lehet állapitani azt, hogy P. György a fenforgó körülmények közt sebesen szándékosan hajtott, akkor a testi sértés szándékosan elkövetettnek veendő a büntetőjogi beszámitás törvényei szerint, mert a tett szándékosságához nem kivántatik meg minden esetben, hogy a tettből bekövetkezett eredmény is szándékolt vagy czélzott legyen, hanem elegendő, ha az a szándékosan elkövetett tettből rendszerint bekövetkezik, bár elmaradásának lehetősége nincs kizárva; miután tehát P. Györgynek látkörében kellett lennie, hogy egy népes pályaudvaron való sebes hajtásának elgázolás és ennek testi sértés leend következménye, ha beigazolást nyerend az, hogy szándékosan követte el a sebes hajtást, ugy ennek eredményeként a szándékos könnyü testi sértés vétségének elkövetése látszik őt terhelni, a melynek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva; mert továbbá feltéve azt, hogy a bizonyitási eljárás eredménye a szándékosság beszámitását kizárná, mégis, ha az elgázolásból testi sértés származik, az eljárás birói hatáskörhöz tartozik, mert minden egyes esetben a biró van hivatva a fölött határozni, forog-e fenn büntetőjogi beszámitás alá eső szándékosság vagy nem, miután a rendőri biráskodás tárgyát csak a mások személyét és vagyonát veszélyeztető vagy vigyázatlan hajtás képezi.

Tiltott szerencsejátékot üldöző rendőrközegnek hivatalos eljárásábani megakadályozása miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi május 29-én hozott határozata:

M. A. budapesti lakos ellen a K. B. T. 87—91. §-ai alá eső tiltott szerencsejáték, továbbá a rendőri közegeknek a szerencsejátékosok tetten érésében való megakadályozása miatt vizsgálat indittatott. M. A. a rendőrök előtt a játszóhelyiség ajtaját elzárta, sőt vállával az ajtónak támaszkodott s csak ismételt felszólitásra bocsátotta be a rendőröket. Habár vádlottat csak a K. B. T. 74. §-ában körülirt kihágás látszik is terhelni, mégis, miután

ellene a vizsgálat a kir. biróságok hatáskörébe tartozó tiltott szerencsejáték és a K. B. T. 74. §-ában körülirt kihágás miatt együttesen tétetett folyamatba, az 1880. évi 38,547. sz. belügyminiszteri szabályrendelet 17. §-a értelmében az utóbb érintett kihágás elbirálására is a kir. biróságok vannak hivatva.

Gátbiztos őrizete alá helyezett anyagszerek (tetőnád, rudak, épitő eszközök) eltulajdonitása nem az 1885. évi XXIII. t.-cz. (vizjog) hatálya alá eső kihágás, hanem a B. T. K. 333. §-ába ütköző vétség ismérveit foglalja magában. Elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi julius 18-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter ur előterjesztette a H. Ádám gyurgyevói lakos ellen a pancsova-kubini ármentesitő-társulatot illető egyes anyagszereknek eltulajdonitása végett inditott ügyben a páncsovai kir. járásbiróság és Torontálvmegye helyhatósági biztosa közt a hatáskörre nézve felmerült összeütközési esetet. Határoztatott: ezen ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik; mert a feljelentésben előadott azon cselekmény, hogy H. Ádám gyurgyevói lakos a pancsova-kubini ármentesitő-társulat tulajdonának állitott és a gátbiztos őrizete alatt volt tetőnádat és 5 darab rudat elvitt, nem tünteti fel a vizjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-cz. 184. és 185. §-aiban meghatározott kihágások egyikének ismérveit sem, ellenben az emlitett cselekményben a btk. 333. §-ába ütköző vétség jelenségei mutatkoznak s igy ezen ügy elintézésére az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ainál fogva a kir. biróság van hivatva.

A ki másnak ingatlan vagyonát jogtalanul elfoglalja, vagy annak a földtől el nem választott termékeit szándékos legeltetéssel felhasználja s az okozott kár 5 frt értéket felülmul, vétséget követ el s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi szept. 24-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette az ó-radnai járás szolgabirói hivatala és az ó-radnai kir. járásbiróság között támadt hatóságköri összeütközési következő esetet: G. P. nagyilvai lakos panaszt emelt a radnai szolgabirói hivatalnál, hogy B. J. és G. D. a Magura Negra nevü legelő és kaszáló helyein marháik legeltetése által a bemutatott becslevél szerint szándékos kártételt okoztak.

Ezen feljelentést a nevezett szolgabirói hivatal 1528/85. sz. a., hivatkozással a btk. 421. §-ára, átküldte illetékes intézkedés végett az ó-radnai kir. járásbirósághoz, mely hatóság 1983/85. sz. a., hivatkozással az 1860. év január hó 30-án kelt bel- és igazságügyi miniszteri rendelet 21. cikkére és az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 8. §-ára, illetéktelenségét mondta ki és az iratokat visszaküldte.

A szolgabiróság 1885. évi november hó 10-én tárgyalást tartván, panaszló előadja, hogy B. J. egy szénarakását ökreivel felétette, legelőjét teheneivel szándékkal legeltette, mert ő maga hajtotta be a bekeritett helyre a marhákat.

G. D.-t pedig azzal terheli panaszló, hogy ingatlan vagyonából egyrészt jogtalanul elfoglalt.

Ezen tárgyalás eredményéhez képest a nevezett szolgabirói hivatal,

hivatkozással a btk. 421. §-ára, illetéktelenségét mondta ki és az összeütközés eldöntését kéri.

Határoztatott: A jelen ügyben a továbbá eljárás a biról utra tartozik; mert a feljelentés és a radnai járás szolgabirói hivatalánál felvett tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt adatok szerint G. D. B. J.-t azzal terheli, hogy ez egy kaszáló és legelőhelyén marháit szándékosan legeltette és ezáltal a bemutatott becslevél szerint 12 frt 50 kr. kárt okozott, sőt már összerakott szénájából is 3 frt értéküt marháival megétetett; továbbá G. D.-t azzal terheli, hogy az ingatlanának egy részét jogtalanul elfoglalta;

mert ezen tények a btk. 421. §-ába ütköző vétség ismérveit látszanak magukban foglalni, sőt a másnak birtokában létező szénakazal egy részének a marhák által eszközölt szándékos feletetése a btk. 333. §-ában meghatározott lopás ismérvének fenforgását sem zárja ki;

mert ezen cselekmények fölött az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39., 40. és 41. §-ai értelmében a kir. biróságok birnak hatáskörrel; és végül

mert az 1885. évi január hó 29-én 2357. sz. a. kelt rendelet mellékletének 25. §-a értelmében mezei rendőri kihágásnak oly cselekmények nem tekinthetők, a melyek a büntetőtörvények határozmányai alá esnek.

Tilalmasról zálogul behajtott s a községházánál zár alatti keritésben őrzött marháknak a zár erőszakos eltávolitásával való kieresztése a btk. 360. §-ában ütköző zártörés vétségének ismérveit látszik megállapitani. Elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartoznak.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi julius 5-én kelt határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a B. János és H. Ádám ellen folyamatba tett bünügyben a veszprémi kir. járásbiróság és az ugyanottani szolgabirói hivatal között támadt hatásköri összeütközési esetet. Márkó község birája a veszprémi szolgabirói hivatalnál 2292/85. sz. a. iktatott feljelentésében előadja, hogy a község elhatározta és szabályszerüen kihirdettetett, miszerint addig, mig a termés betakaritva nem lesz, a tarlóra marhákat hajtani tilos. — Ő ezen határozat következtében 1885. évi julius hó 12-én két kisbiróval a tarlóra ment és az ott legelő marhákat a községi keritésbe hajtatta. B. János a községi közegek távollétében a keritéshez jött és egy doronggal az ajtóról a lakatot leverte és az ott levő 40—50 marhát a szabadba eresztette. Erre a biró megjelent a helyszinén, a midőn kérdőre vonta B. Jánost, s ez botjával neki jött és mondá: «te kutya, hogy merted a marháimat behajtani, mindjárt agyoncsaplak», H. Ádám pedig durva szavak között «hunczut gazember» kifejezésekkel illette. A szolgabiróság 1885. évi julius 23-án az előnyomozást teljesitvén, az a panaszban előadott tényállást megerősiti, minek következtében a szolgabiróság az iratokat további intézkedés czéljából átküldte a veszprémi kir. járásbirósághoz (2292/85. sz. a.) mely hatóság 1917/85. sz. a. hivatkozással a 46. §-ára az iratokat visszaküldte. A nevezett szolgabirói hivatal az 1875. évi V. t.-cz. 163., 166., 167. §§-aira hivatkozva az összeütközés eldöntését kéri. Határoztatott: a jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik:

mert a B. Jánost terhelő azon panasz, hogy a hatósági közegek által (községi biró, két kisbiró) községi közgyülési határozat következtében tilossá tett tarlókról zálogul behajtott s a községházában lakattal elzárt keritésben őrzött marhákat a lakat erőszakos eltávolitásával kieresztette a kbtk. 360 § ba ütköző vétség ismérveit látszik magában foglalni, miután a hivatkozott sza-

kasz szerint zártörést képez az is, midőn a lezárolt dolgok megőrzésére szolgáló helyiség felnyittatik;

mert továbbá a H. Adámot terhelő azon panasz, hogy a községi birót hivatalos eljárása alkalmával «hunczut gazember» kifejezésekkel illette, a btk. 262. §-ába ütköző meggyalázó kifejezés által elkövetett becsületsértés és nem kbtk. 46. §-ba ütköző kihágás ismérveit látszik magában foglalni, miután, ha a közhivatalnok ellen hivatalos eljárásban elkövetett becsületsértések a kbtk. 46. §-ába vonatnának, mely tulajdonképpen csakis a hivatalt sértő inkább tiszteletlenséget tanusitó kifejezések megtorlását czélozza, ugy a közhivatalnok becsülete kisebb büntetőjogi védelemben részesülne, mint bármely más magánszemély, holott a törvényhozásnak a btk 262. és a kbtk. 46. §§-aival épen az volt a czélja, hogy a hatósági közeget állásából folyó nagyobb büntetőjogi védelemben részesitse;

és mert a btk. 262. és 360. §§-aiban megállapitott cselekmények fölött az elj. törv. 39., 40., 41. §§-ai értelmében a biróságok hivatvák határozni.

A marhavész alatt nem csupán a keleti marhavész, hanem minden ragályos marhavész, tehát a lépfene is értendő. Az ez ellen elrendelt zárlat megsértése iránt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi május 10-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárszabályok megsértése miatt több öcsödi lakos ellen inditott ügyben a szarvasi kir. járásbiróság és a szarvasi járás főszolgabirája közt, a hatáskörre nézve támadt összeütközési esetet.

Ezen ügyben az eljárásra a kir. biróság van hivatva, mert a fenforgó esetben több öcsödi lakos azzal vádoltatik, hogy a lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárszabályokat megsértették; mert továbbá a btk. 446. §-ában emlitett marhavész alatt nemcsak a keleti marhavész, hanem általában minden ragályos marhavész, tehát a lépfene is értendő, a mit igazol azon körülmény, hogy a btk. 446. §-a az ott meghatározott vétség fogalmát nemcsak a «keleti» marhavész esetére szoritja, hanem általában a marhavész terjedése ellen a hatóság által elrendelt zár- vagy egyéb felügyeleti szabályok megsértése gyanánt határozza meg; végül, mert mindezeknél fogva az öcsödi lakosoknak emlitett cselekményeiben a btk. 446. §-ában körülirt vétség jelenségei mutatkoznak, a mely vétség az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja szerint a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

A fa-usztatás, illetőleg tutajozás által okozott kár megtéritése iránti ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1891. évi junius 4-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére W. Márk kisporubai lakosnak P. Miksa hibbei és S. Jakab liptó-szentmiklósi lakosok ellen kártérités iránt inditott ügyében a rózsahegyi kir. törvényszék és a liptóujvári főszolgabiró közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi január 8. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott: Ezen ügy a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: W. Márk kisporubai lakos P. Miksa hibbei és S. Jakab liptószentmiklósi lakosoktól az utóbb nevezettek fájának usztatása, illetőleg tutajozása

által okozott 15 frt mezei kár és járulékai megtéritését követeli. Az erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-cz.) 201. §-ában meg van ugyan állapitva, hogy az usztatás vagy tutajozás által okozott károkért a vállalkozó teljes kártéritéssel tartozik, de a részben, vajjon a kártéritési igény a biróság vagy pedig a közigazgatási hatóság előtt érvényesitendő-e, az 1879. évi XXXI. t.-cz. az usztatásra és tutajozásra kiterjedő rendelkezést nem tartalmaz, hanem csakis az usztatás tekintetében intézkedik annyiban, a mennyiben a 204. és 205. §-okban kimondja, hogy az usztatás által szenvedett károk megtéritésére irányuló keresetek az illetékes biróságnál a kereseti jog különbeni elvesztésének terhe alatt a törvényben körülirt hirdetményi felhivástól számitott záros határidőn belül inditandók meg. És habár az erdőtörvény azt, hogy a tutajozásból eredő károk megtéritésére irányuló keresetek a biróságok hatásköréhez tartoznak, kifejezetten nem mondja is ki, még sem szenvedhet kétséget, hogy az ily kártéritési ügyek a biróságok hatásköréhez tartoznak; mert minden magánjogi vitás kérdés — ha csak különös jogszabály mást nem rendel — biróságok hatáskörébe tartozónak tekintendő és mert az erdőtörvény a közigazgatási hatóságoknak tárgyi illetékességét a szóban forgó kártéritési igények elbirálására meg nem állapitja, abból pedig, hogy ezen törvény 204. és 205. §-ai csak az usztatások által okozott károkról intézkednek, az következik csupán, hogy a kártéritési igény érvényesitésére szolgáló hirdetményt, felhivást és a kártéritési igény érvényesitésének rövid határidőhöz való kötését a törvényhozás a tutajozás által okozott károkra kiterjeszteni nem kivánta, hanem ez utóbbiakra nézve a rendes elévülési időt tartotta fen. Ezek alapján, tekintettel arra is, hogy bár a követelt kártéritési összeg 20 frtot meg nem halad, de felperes keresetét az 1887. évi XX. t.-cz. 14. §-a második bekezdésén alapuló választási jogánál fogva a kir. járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság előtt inditotta meg a jelen ügyben a biróság tárgyi illetékessége volt megállapitandó. (47,793/1891. I. M. sz.)

Méregtartalmu szerek jogosulatlan árulásával elkövetett kihágás, esetleg az elárusitó gondatlanságából elkövetett vétség a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. ministertanács 1886. évi deczember 15-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette, a K. Béla, kölesdi lakos, kereskedő ellen, méregtartalmu por jogositatlan árulása miatt folyamatba tett ügyben a simontornyai járás szolgabirája és a gyönki kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési esetet.

Határoztatott: a jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik, mert bár a közigazgatási uton teljesitett előnyomozat adatai szerint sem a btk. 315. §-ában meghatározott büntettnek, sem a kbtk. 9. §-ában megállapitott kihágásnak ismérvei fenn nem forognak; mégis K. Béla kölesdi kereskedő az által, hogy jogositvány nélkül méregtartalmu szert tartott üzletében s azt elárusitotta, a méregtartalmu szerek tartására s elárusitására vonatkozó szabályokat megsértette, minek következtében őt a kbtk. 108. §-ának 4. pontjában megállapitott kihágás látszik terhelni; mert a további nyomozati, esetleg vizsgálati eljárás leend hivatva felderiteni, nem gyógyszerként árulta-e a nevezett kereskedő az emlitett port, sőt esetleg még nemcsak a kbtk. 92. §-ában megállapitott kihágással lesz terhelhető, hanem, ha méregtartalmu port, ennek méregtartalmát tudva, a nélkül árusitotta el Frantmannénak, hogy a pornak az életre és test épségre veszélyes tulajdonságáról fölvilágositotta

volna, nincs kizárva, tekintettel az elárusitó gondatlansága és a Frantmannén okozott sulyos sértés közötti oki összefüggésre, hogy a btk. 310. §-ában meghatározott vétség miatt is felelősségre lesz vonható és mert a fentebbiek alapján az eljárás az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §§-ai értelmében birói hatáskörhöz tartozik.

Jogtalan csapásolás által elkövetett mezőrendőri kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi junius 17-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a K. Sz. Sándor karczagi lakos ellen mezőrendőri kikágás miatt inditott ügyben a kir. belügyminiszter és a karczagi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint K. Sz. Sándor karczagi lakos az ottani közbirtokosság legelőjének oly részén, hol a libák legeltetése és őrizete tiltva volt, 3 izben 100—100, egy izben pedig 90 libával jogtalanul csapásolt.

Ezen cselekmény, minthogy a feljelentés és tárgyalás során nem állittatott az, hogy vádlott a libákat a tilos helyen legeltette volna s ekként a BTK. 421. §-ában, illetve a KBTK. 127. §-ában körülirt ingatlan rongálását követte volna el: a jogtalan csapásolás által elkövetett s az 1840. évi IX. t.-cz. 8. §-ában körülirt mezőrendőri kihágás ismérveit látszik magában foglalni.

Minthogy pedig az 1840. évi IX. törvényczikkben meghatározott mezei rendőri kihágásokat az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a nem utalja a közigazgatási biróságok elé, ennélfogva a jelen ügyre nézve a most idézett törvényczikk 40. §-ának 5. pontja alapján a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani. (20,760/1892. I. M. sz.)

Méregtartalmu szereknek orvosi vény nélkül való használata és az elhullott állotok eltakaritásának elmulasztása miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi január 19-én hozott határozata:

A igazságügyminiszter előterjesztésére K. Kálmán világosi lakos gyógyszerész ellen méregtartalmu szereknek orvosi vény nelkül való használata és a telkén elhullott állatoknak el nem takarittatása miatt inditott kihágási ügyben a világosi kir. járásbiróság és Aradvármegye világosi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetben következőleg döntött: Jelen ügyben a további eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentés szerint K. Kálmán vádoltatik azzal, hogy a kellő elővigyázati intézkedések megtartása nélkül, bitang kutyák elpusztitására mérget szórt szét, s hogy az elhullott kutyák eltakaritásáról nem gondoskodott, sőt hogy azokat a szomszéd telkére dobta. Az eddigi vizsgálat adatai, nevezetesen magának a vádlottnak beismerése által igazoltatott azon körülmény, hogy a vádlott a méregszert orvosi vény nélkül s a nélkül használta, hogy annak kitételét a járás főszolgabirájának bejelentette s ez utóbbitól a kitételre engedélyt nyert volna, s vádlott azzal védekezett, hogy mint gyógyszerész a méregszer használatára sem orvosi vényt, sem főszolga-

birói engedélyt nem volt köteles kieszközölni. A biráskodás tárgyát ezek szerint két kérdés képezendi. Az egyik kérdés az, hogy K. Kálmán gyógyszerész a mérges tartalmu szerek készitésére, tartására és elárusitására nézve kiadott rendeleteket a rendelkezés alatt álló méregszernek önkényü használata által megszegte-e s hogy ebből folyólag a kbtk. 108. §-a 4. pontjában körülirt kihágást elkövette-e. Az elbirálandó másik kérdést pedig az képezendi, hogy K. Kálmán az elhullott kutyák eltakaritására nézve fenálló s a kbtk. 124. §-ában foglalt rendelkezéseket megtartotta-e s ezek megszegése által nem követte-e el az ugyanezen szakaszban körülirt kihágást. Az 1879. évi XL. t.-cz. 108. §-ában körülirt kihágás elbirálására az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai által a kir. biróságok hatáskörébe, az ugyanazon törvényczikk 124. §-ában körülirt kihágás elbirálása ellenben ugyancsak az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-a által a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva. Tekintve pedig, hogy azon esetben, ha részint biróság, részint közigazgatósági hatóság hatáskörébe tartozó büntetendő cselekmények terhelnek ugyanazon egy egyént, mindkétrendü cselekményre nézve az 1880. évi augusztus 17-én 38,547. sz. 8. kibocsátott belügyminiszteri rendelet 17. §-a és az ugyanazon hó 15-én 2265. sz. a. kibocsátott igazságügyminiszteri szabályrendelet 10. §-a értelmében a kir. biróságok vannak hivatva eljárni: a most szóban forgó mindkét cselekmény elbirálását a kir. biróságok hatáskörébe kellett utalni.

Ha vadnak jogtalan eltulajdonitása, nem vadászati kihágás, tehát nem az 1883. évi XX. t.-czikkben foglalt tilalmak útján vitetett véghez, nem kihágást, hanem idegen ingó dolognak jogtalan elsajátitása vétségét képezi s elbirálása a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi április 2-án hozott határozata.

Az igazságügyminiszter előterjesztette a R. Sándor és társai csákányi lakosok ellen fáczánok jogellenes eltulajdonítása miatt inditott bünügyben a körmendi kir. járásbiróság és a körmendi járás szolgabirósága között fölmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: A jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik; mert az iratokban foglalt adatokból következő tényállás vehető ki: Gróf B. Zsigmond csákányi vadászterületén, melyet a vasut hasit keresztül 1885. évi decz. 21-én vadászat tartatván, a megsebzett fáczánok közül némelyek a vasúti állomás területére estek, s R. Sándor és F. József vasúti munkások által felvétetvén, általuk elidegenittettek, a mennyiben az előbbi az általa megfogott fáczánt 1 forintért, az utóbbi pedig ingyen adta oda J. József pályafelügyelőnek. Ezen tényállás szerint R. Sándor és társa sem tilos időben sem tiltott helyen nem vadásztak, a vadászatra jogosultakat ezen joguk gyakorlatában nem akadályozták, a vadak fiait, tojásait, és fészkeit el nem szedték, ebet idegen vadászterületre nem vittek, vadat tilos időben nem hordoztak, árultak vagy vettek, s az általuk eltulajdonitott fáczánokhoz nem vadászati uton, vagy az 1883. évi XX. t.-cz. 15. §-ában körülirt módon jutottak, szóval az 1883. évi XX. t.-cz.-ben foglalt tilalmak egyikét sem szegték meg s ennélfogva vadászati kihágást sem követvén el, ezen alapon helytelenül tette át az illetékesség szempontjából a körmendi kir. járásbiróság az iratokat a körmendi járás szolgabiróságához. A Csákány község elöljárósága által 1885. évi deczember 26-án felvett jegyzőkönyv azon kitétele, hogy: az «uradalmi vadfelügyelőség tudomására ezen eset titkos feljelentés útján jutott», azt bizonyítja, hogy gr. B. Sándornak,

illetve megbizottjainak arról, hogy az elejtett fáczánok vasuti töltés területére estek, nem volt tudomásuk, azokat ennélfogva nem keresték s e szerint a tulajdonosra nézve azok a megtalálás reménye nélkül elveszett ingó dolgokat képeztek akkor, mikor azokat R. Sándor és társa eltulajdonitási szándékkal magukhoz vették. Minthogy ezek szerint R. Sándor és társa elvesztett idegen dolgot találva, azt sem a hatóságnak, sem a tulajdonosnak át. illetve vissza nem adták, hanem jogellenesen elidegenitették, jelen esetben a büntető törvénykönyv 365. §-ában körülirt jogtalan elsajátitás vétségének tényálladéka jelenségei merülnek fel s minthogy ezen vétség az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §. 1. pontja értelmében a kir. járásbiróság hatáskörébe van utalva, ezen ügyben a további eljárás birói utra tartozónak volt kimondandó.

Templom előtt többek jelenlétében s azok megbotránkoztatására Krisztus szidalmazása a kbtk. 51. §-ába ütköző kihágás ismérveit foglalja magában s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi október 16-án hozott határozata.

Az igazságügy miniszter előterjesztette a B. Mihály kesztelnei lakos elleni kihágási ügyben a miavai járás szolgabirája és a miavai kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik; mert a feljelentés szerint B. Mihály folyó évi Husvét első napján az evangelikus templom előtt és lelkész lakásán, körülbelül húsz egyén jelenlétében és azok megbotránkoztatására Krisztust szidalmazván, ez által a vallásos tisztelet egyik legfőbb tárgyát meggyalázó kifejezésekkel illette, minélfogva a kbtk. 51. §-ában megállapitott kihágás ismérvei látszanak fenforogni; mert a btkb. 51. §-ában megjelölt kihágás fölött a határozathozatal az 1880. évi XXXVIII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja és 41. §-a értelmében a kir. járásbiróság hatásköréhez tartozik, a mennyiben a terhelt még a kbtk. 84. §-ában megállapított kihágással is terhelhető volna, úgy az eljárási rendelet (2265/J. M. E. 1880. sz.) 10. §-ának utolsó kikezdése értelmében az utóbb említett kihágás fölött is a kir. járásbiróság van hivatva határozni.

Más háza falának becstelenitő bemocskolása becsületsértést képez s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1884. évi deczember 14-én hozott határozata.

P. S. a kir. járásbiróság előtt azon panaszt emelte, hogy házának utcza felől levő ablakát, ajtaját és falát M. T. és társai eléktelenitőleg bemázolták. A biróság ezen ügyet a kbt. 127. §-ába ütköző kihágásnak minősitette, mivel sem kár, sem megrongálás nem történt, és az iratokat a közigazgatósági hatósághoz áttette. Ez magát illetéktelennek tartván határozni, az iratok a felsőbb hatóság elé terjesztettek, melynek eredményeül a m. kir. minisztertanács olykép határozott, hogy a további eljárás birói utra tartozik. Mert azon panasz, hogy M. T. és társai P. S. házának utcza felől levő ablakát és falát ürülékkel bemázolták és az arra menőknek ezen körülmény nevetség és gunytárgyául szolgált, a meggyalázó cselekmény által elkövetett becsületsértés (btkb. 271. §.) tényálladékának ismérveit látszik magában foglalni s amennyiben az esetleg szükségessé vált uj meszelés vagy festés által kár

is okoztatott volna s erre nézve a tárgyalás során panaszló tovább előterjesztést tesz, a btk. 127. §-ába ütköző cselekmény jelenségei nem tekinthetők kizártnak, s mert az emlitett cselekmények tekintetében az eljárás és határozathozatal az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai értelmében birói utra tartozik.

A nyilvános verekedés büntetőjogi ismérvét a kbtk. 75. §-a: utcza, nyilvános tér, korcsma, vendéglő és más nyilvános, vagy a közönség használatának nyitva álló helyen elkövetett verekedés állapitja meg. A nem ily minőségű helyen véghezvitt verekedés a btk. 261. §-a alá eső becsületsértés vétségét képezi s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi sept. 12-én kelt határozata.

Az igazságügyminiszter előterjesztette a budapesti kir. tábla és a F.-Vissó szolgabirája között támadt hatásköri összeütközési esetet:

N. Mitrucz panaszt emelt a f.-vissói járásbiróságnál P. Stefán és társa ellen, hogy az In valea Dregujasze völgyben ezek őt megverték.

A nevezett járásbiróság 1,786/84. sz. a. a kbtk. 75. §-a alapján marasztaló határozatot hozott:

A budapesti kir. tábla 6703/85. sz. a. az itéletet megsemmisitette, az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a pontja alapján s azt a közigazgatási hatósághoz rendelte áttétetni.

A vissói járás szolgabirói hivatala 44/885. sz. alatt tekintettel arra, hogy a cselekmény a községtől távol egy völgyben és nem oly helyen történt, mely hely a kbtk. 75. §-ban megjelölve van, illetéktelenségét mondta ki, s az összeütközés eldöntését kéri.

Határoztatott: mert azon panasz, hogy P. Stefan és társa az «In valea Dregujasze» völgyben N. Mitruczot megverték, a meggyalázó cselekmény által elkövetett becsületsértés (Btk. 261. §.) tényálladékának ismérveit látszik magában foglalni;

mert ezen vétség az 1880. XXXVII. t. cz. 39., 40., 41., 42. §. értelmében birói hatáskörhöz utasittatott;

és mert a cselekmény a kbtk. 75. §-a alapján azért nem volt közigazgatási utra utasitható, mivel az elkövetés helye azon feltételeknek, melyeket azon szakasz megjelöl (utcza, nyilvános tér, korcsma, vendéglő, más nyilvános vagy a közönség használatának nyitva álló hely) meg nem felel, következőleg a közrend elleni kihágás ismérvei nem forognak fenn.

Kölcsönös testi bántalmazás miatt inditott kihágás elbirálása a közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi ápril 27-én hozott határozata.

A kir. miniszterium verekedés kihágás miatt P. Mihály tisza-igali lakos ellen inditott ügyben a karczagi kir. járásbiróság és Jász-Nagykun-Szolnokvármegye alispáni hivatala, mint kihágási ügyekben másodfoku hatóság között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. Mihály F. Samuval egy veder felett nyilvános helyen dulakodván, P. Mihály F. Samut egy bottal kétszer megütötte, viszont azonban P. állitása szerint F. Samu is őt előzőleg kezén és orrán

összekarmolta. Ezen cselekmény, minthogy a bántalmazás nyilvános helyen kölcsönös volt s minthogy sem testi sérülés, sem becsületsértés nem panaszoltatott, a btk. 75. §-ába ütköző verekedés kihágásának tényálladékát látszik magában foglalni s tekintve, hogy ezen kihágás az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva, elbírálására a közigazgatási hatóságok hatáskörét kellett megállapitani. (11043/893. I. M. sz.)

Ha nyilvános verekedésben résztvevők kést ragadnak, a nélkül, hogy testi sértést okoznának, ezen ténykedésük nem képez önálló büntetendő cselekményt, hanem a nyilvános verekedés által elkövetett kihágásnak sulyosabb nemét s elbirálása a közigazgatási utra tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi decz. 31-én hozott határozata:

A minisztertanács a nyilvános verekedés kihágásával terhelt G. A. és K. J. ó. p--i lakosok elleni ügyben a pécskai kir. járásbiróság és Aradvármegye pécskai főszolgabirósága között fölmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint 1893. évi május hó 21-én Ó-Pécskán a korcsmában többen nyilvánosan verekedtek s közülök ketten, névszerint G. A. és K. J. kést ragadtak és azzal támadták meg ellenfeleiket. A kések azonban — még mielőtt azokkal testi sértést ejthettek volna — tőlük elvétettek. Ezen cselekmény a kbtk. 75. §-ában körülirt nyilvános verekedés kihágásának tényálladékát foglalja magában s elbirálását az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja értelmében annál inkább a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni, mert G. A. és K. J. azon ténykedése, hogy verekedés közben késsel támadták meg ellenfeleiket, a nélkül, hogy testi sértést okoztak volna, nem képez önálló büntetendő cselekményt, különösen nem képezi a veszélyes fenyegetés kihágását, hanem csak a kbtk. 75. §-a második pontja értelmében a nyilvános verekedés kihágásának minősített esetét.

Közbotrányt okozó, istenkáromlásokkal elkövetett kihágás elbirálása a királyi biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi szept. 12-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a gyöngyösi városkapitány és a gyöngyösi kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési következő esetet:

N. János gyöngyösi városkapitánysági irnok feljelentést tett a gyöngyösi városi kapitányságál, hogy P. Lajos a «kis kaszino» vendéglőben többek jelenlétében és megbotránkoztatására «azt az ezer millió istenét», «vén hunczut gazember istenét» és több ilyféle kifejezéseket használt és botrányt okozó részeg állapotban volt.

A kapitányság 1885. évi augusztus hó 31-én a panaszlotton és feljelentőn kivül még kihallgatta O. Verona és R. Róza tanukat és az utóbbiak is azt állítják, hogy panaszlott «oly égbekiáltó istentelen káromlást vitt véghez, hogy azt a föld is alig birta el.»

A kapitányság az iratokat illetékes intézkedés végett átküldte a gyöngyösi kir. járásbirósághoz (747/885. sz.), mely hatóság azonban 2428/885. sz.

a. az iratokat visszaküldte, mert «a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozó büncselekmény jelenségei fenn nem forognak.

A kapitányi hivatal ennek következtében Hevesvmegye alispánja, illetve a kir. belügyminiszterium útján az összeütközés elintézését kéri.

Határoztatott: a jelen ügyben a további eljárás birói hatáskörhöz tartozik: mert azon feljelentés, hogy P. Lajos 1885. évi augusztus hó 24-én a gyöngyösi «kis kaszinó» vendéglőben, több jelenlevő megbotránkoztatására «azt az ezer millió istenét», «vén hunczut gazember istenét» stb. káromlásokat követte el, a kbtk. 51. §-ába ütköző kihágás ismérveit látszik magában foglalni, miután a vallásos tisztelet legfőbb tárgyát közbotrányt okozó módon nyilvánosan meggyalázó kifejezésekkel illeté;

mert a hivatkozott kihágás fölötti határozat hozatal 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja és a 41. §. értelmében a kir. biróság hatásköréhez tartozik; és mert a mennyiben a panaszlott kbtk. 84. §-ában megállakitott kihágással is terhelhető, úgy a halmazat elveinél fogva, de az Ell. 10. §-ának utolsó pontja értelmében is ezen kihágás fölött is a kir. biróság van hivatva határozni.

Hatósági közeg ellen használt meggyalázó kifejezések miatt folyamatba tett ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisstertanács 1892. évi ápril. 1-én hozott határozata:

A kir. minisztérium a M. Antal barátosi lakos ellen hatósági közegek szóbeli bántalmazása miatt inditott ügyben a kir. belügyminiszter és a kovásznai kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint M. Antal B. Sándor községi birót, valamint V. Mihály és F. Lajos községi esküdtetek 1891. évi november hó 13-án Barátos község házánál, hol ezek a kézdivásárhelyi kir. törvényszék megbizásából az italmérési kártalanitási összeg kiosztásával voltak elfoglalva, durván megtámadta, «tolvaj, rabló, csaló» kitételekkel illette, s később a letartóztatás elől menekülve, az utczán azt kiáltozta, hogy az elöljáróság őt a százasáért meg akarta ölni.

Ezen cselekmény a rágalmazás és becsületsértés vétségeinek ismérveit látszik magában foglalni s mint ilyennek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

Azon körülmény, hogy a sértett felek a feljelentésben csupán a cselekmény tényálladékát adták elő, magát a cselekménynek minősitését azonban s tettes megbüntetésének egyenes kérését mellőzték, sem a cselekménynek a btk.-ben meghatározott minőségét meg nem változtathatja, sem okul nem szolgálhat arra, hogy a biróság az ügyet, mint hatáskörébe nem tartozót elutasitsa; mert a btk. 112. §-a a magánfél inditványának előterjesztését különös alakszerüséghez nem kötvén: az elkövetett cselekménynek a sértett fél által való feljelentése a btk. 112. §-ának megfelelő inditványnak tekintendő akkor is, ha a feljelentésben a tettes megbüntetése nem kéretik s mert a feljelentett cselekmény minősitése nem a félnek, hanem az előljáró biróságnak feladatát képezi.

De különben is, ha állna az, hogy a sértett fél inditványt nem tett, ezen körülmény nem az ügynek hatáskör hiányából való elutasitására, hanem arra szolgálhatna okul, hogy a biróság érdemben hozott határozattal mondja ki az eljárás meg nem inditását. (10.444/1892. I. M. sz.)

Hatósági közeg ellen fenyegetés kiséretében használt meggyalázó kifejezések miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi márcz. 6-án hozott határozata.

A kir. ministerium a D. Bálint szeghalmi lakos ellen hatóság elleni erőszak és becsületsértés miatt inditott ügyben a szeghalmi kir. járásbiróság és Békésvmegye szeghalmi járásának szolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint D. Bálint szeghalmi lakos S. István felesketett csőszt, ki a vádlottat tilos legeltetés megzálogolandó, ennek egyik birkájáról a harangot levenni akarta, bottal megtámadta s a botot ütésre emelve, a következő szavakkal illette: elmenj onnét, te gazember, mert a bottal rögtön leütlek!» Ennek daczára a panaszos a harangot mégis elvitte s ekként a zálogolást foganatositotta, a nélkül, hogy vádlott által tettleg bántalmaztatott volna.

Habár ezek szerint a vádlott által használt fenyegetés a fenyegetett hatósági közegben «alapos félelmet» az iránt nem gerjesztett, hogy a fenyegetett baj közvetlenül következik, a mi pedig a hatósági közeg elleni erőszak büntettének egyik alkatelemét képezi s habár ezek szerint a hatósági közeg elleni erőszak büntettének tényálladéka a szóban levő esetben fenforogni nem látszik, mindazonáltal az ügyet mégis a kir. biróságok hatáskörébe kellett utalni, mert vádlott panaszos hatósági közeget hivatalos eljárása közben oly kitételekkel illette, melyek a meggyalázó kifejezések használata által elkövetett s a btk. 261. §-ában körülirt becsületsértés alkotóismérveit képezik s a melyek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

A kbtk. 46. §-a pedig a jelen esetre azért nem alkalmazható, mert ezen szakasz a hatósági közeget egyszerüen sértő tiszteletlen kifejezések megtorlásáról s nem oly esetekről intézkedik, a midőn meggyalázó, becsületsértést képező kifejezések használtatnak, mivel különben ellenkező felfogás mellett csekélyebb büntetőjogi védelemben részesülne a hatósági közeg, mint bármely más egyén, a mi pedig a törvényhozás czélja nem lehetett. (4522/1892. I. M. sz.)

Két forint értéket meg nem haladó kacsák ellopása miatt inditott ügy elbirálása is, a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi márczius 3-án hozott határozata:

A kir. miniszterium az élelmi czikk lopásával vádolt Sz. Jánosné szül. B. Verona gútai lakos ügyében a komáromi kir. járásbiróság és Komárom vármegye csallóközi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint Sz. Jánosné szül. B. Verona nyilt helyről 2 drb. 1 frt értékü kacsát lopott.

Ezen cselekmény, tekintettel arra, hogy a kir. curiának 10. sz. döntvénye szerint az élő kacsa is az élelmi czikk fogalma alá esik, hogy annak összértéke a 2 frtot felül nem haladja s hogy ama körülmények egyike sem panaszoltatik, melyek a lopás büntetté minősitik: a kbtk. 126. §-ába ütköző kihágás tényelemeit látszik magában foglalni s minthogy ezen kihágás

az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások között nem foglaltatik, ennek elbirálása ugyanazon t.-cz. 40. §-a 5. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik. (6.303/1893. I. M. sz.)

Idegen kacsának a tulajdonos engedélye nélkül elfogyasztása, ingó dolog jogtalan elsajátitásának vétségét képezi s elbirálása nem a közigazgatási hatóságok, hanem a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márczius 11-én hozott határozata: A m. kir. miniszterium a jogtalan elsajátitás vétségével terhelt M. L. puszta h—i lakos elleni ügyben a tiszafüredi kir. járásbiróság és Hevesvármegye tiszafüredi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. A.-né kacsája a M. L. tulajdonát képező tóra ment, a honnét azt M. L. kifogván, minthogy az általa követelt 1 frt 20 kr. kiváltási árt P. A.-né megfizetni vonakodott, a kacsát ez utóbbinak tiltakozása daczára megtartotta és elfogyasztotta. Ezen cselekmény, tekintve, hogy M. L. a véletlenségből birlalatába jutott s másnak tulajdonát képező kacsát, tehát ingó dolgot jogtalanul sajátitotta el: a btkv. 367. §-ában körülirt jogtalan elsajátitás vétségének tényálladékát látszik magában foglalni, ezen vétség elbirálása pedig az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

Két forintnál csekélyebb értékü élelmi czikk ellopása és tilos időben történt legeltetés miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi márczius 3-án hozott határozata: A kir. miniszterium a kbtkv. 126. §-ába ütköző tulajdon elleni kihágással és tilos időben való legeltetés kihágásával terhelt P. János és társai szentpéterföldi lakosok elleni ügyben a letenyei kir. járásbiróság és Zalavármegye letenyei járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi márczius hó 3. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. János és társai 2 frt értéket tul nem haladó élelmi czikk ellopásával és azzal terheltetnek, hogy tilalom ellenére éjjeli időben legeltettek.

A 2 frt értéket tul nem haladó élelmi czikk ellopását a kbtk. 126. §-ában ütköző kihágásként a letenyei kir. járásbiróság jogérvényesen elbirálta, a tilos időben való legeltetés elbirálását pedig, minthogy ez Zalavármegye törvényhatósága által 1881. évi szeptember 5-én 12,416. szám alatt kiadatt szabályrendeletbe ütköző s ennélfogva közigazgatási hatáskörébe tartozó kihágást képez, mellőzte.

Tekintettel azonban a kir. járásbiróságok hatásköréhez utalt vétségek és kihágások eseteiben követendő eljárás tárgyában kiadott 2265/1880. I. M. E. számu szabályrendelet 10. §-ának végpontjában és a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás szabályozása tárgyában 38.547/1880. szám alatt kiadott belügyminiszteri rendelet 17. §-ában

foglalt rendelkezésekre, a tilos időben történt legeltetés elbirálását is a kir. járásbirósag hatáskörébe kellett utalni, mert a hivatkozott szakaszok szerint a kir. járásbiróságok és a közigazgatási hatóságok hatásköréhez utalt büntetendő cselekmények halmazata esetében a kir. biróságok tartoznak eljárni. E szabály az utóbb idézett rendelet 1. §-ának és az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a 5-ik pontjának egybevetéséből kitünőleg a törvényhatósági vagy városi szabályrendeletek által megállapitott kihágások eseteiben is alkalmazandó. (5116/1893. I. M. sz.)

Kaszálón szekerekkel való jogosulatlan átjárás miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márczius 11-én hozott határozata: A kir. miniszterium az ingatlan rongálás által elkövetett tulajdon elleni kihágással terhelt G. József és társai kovásznai lakosok elleni ügyben a kovásznai kir. járásbiróság és háromszékvármegye orbai járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetben következőleg határozott; a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint G. József és társai özv. B. Józsefnének a batárosi határban fekvő kaszálóján több izben szekerekkel jogtalanul átjártak s neki becsü szerint 3 frt 45 kr. kárt okozott. Ez a cselekmény — a mennyiben az okozott kár 5 frt értéket felül nem halad — az ingatlan rongálása által elkövetett s a kbtk. 127. §-a második bekezdésében körülirt tulajdon elleni kihágást látszik képezni. Minthogy pedig ez a kihágás az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a által nincs a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalva, annak elitélését az idézett t.-cz. 40. §-ának 5. pontja értelmében a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni. Azon körülmény, bogy a károsítás mezei jószágon követtetett el, az ügynek a közigazgatási hatóság hatáskörébe való utasitására okul azért nem szolgálhatott, mert a mezőrendőri kihágások tárgyában 1885. évi 2357. sz. a. kiadott belügyminiszteri rendelet 25. §-a értelmében a mezei jószágon elkövetett rongálás vagy kárositás csak akkor képez mezőrendőri kihágást, ha a cselekmény más, a büntetőtörvénykönyvekbe ütköző cselekménynek tényálladékát nem foglalja magában.

Jogczim nélkül elfoglalt lakás kiüritése iránti ügy elbirálása, mely sommás visszahelyezésre irányul, a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi szeptember 22-én hozott határozat: A kir. miniszterium R. N. Dezsőnének R. János ellen lakás kiüritése iránt inditott ügyében a budapesti kír. törvényszék, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró felsőbb biróság és a budapesti államrendőrség IV—V. kerületi kapitányi hivatala közt felmerült hatásköri összeütközés esetét vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott: a jelen ügy elbirálása a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: R. N. Dezsőné az iránt inditott keresetet a budapesti V. ker. járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság előtt, hogy R. János a hajnal-utczában 8. szám alatt levő s felperes tulajdonát képező házban jogczim nélkül elfoglalt lakás kiüritésére köteleztessék. Alperes azzal védekezvén, hogy őt S. János, mint a ház gondnoka, házmesternek felfogadván,

a lakást szolgálati dij fejében adta át neki, a járásbiróság az eljárást az 1877. évi XXII. t.-cz. 41. §-a alapján megszüntette azért, mert a házmesteri viszony megszüntetésére nem a kisebb polg. peres ügyekben eljáró biróság, hanem az 1876. évi XIII. t.-cz. VII. fejezetében kijelölt közigazgatási biróság illetékes. Az ezen végzés ellen felperes részéről beadott semmiségi panaszt a budapesti kir. törvényszék 41,153/892. sz. a. hozott határozatával elvetette; határozatát azzal indokolván, hogy a lakáskiürités kérdése azon kérdés eldöntése nélkül, vajjon alperesnek házmesteri minősége fennáll-e vagy nem, el nem birálható; a házmesteri minőség fennállásának vagy megszüntének kérdése pedig az 1877. évi XXII. t.-cz. 11. §-a alá nem vonható. Ekkor R. N. Dezsőné a budapesti IV—V. ker. kapitányságához fordult panaszával, ez által azonban a 9528/892. sz. a. hozott végzéssel elutasittatott azért, mert a házmester nem tekinthető cselédnek s igy a panaszolt R. János, mint házmester ellen az 1876. évi XIII. t.-cz. szerint eljárni nem lehet. Tekintve, hogy a kereset állitólag jogczim nélkül elfoglalt lakás kiüritésére s e szerint lényegileg sommás visszahelyezésre irányul, a mennyiben pedig alperesnek házmesteri minősége bebizonyittatik, a budapesti fővárosi lakbérleti szabályok 35. §-a irányadó; és tekintve, hogy ugy a sommás visszahelyezés, mint a lakbérleti szabályok alapján eldöntendő lakáskiürités esetében a vitás kérdések elbirálására nem a közigazgatási hatóságok, hanem a biróságok vannak hivatva: ennélfogva a jelen ügyet a biróság hatáskörébe kellett utalni.

Épitkezés alkalmával gondatlanságból elkövetett sulyos testi sértés iránti ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1881. évi május 5-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a n–i kir. törvényszék és az ugyanottani városkapitány között a hatósági körre nézve támadt következő összeütközései esetet: X. X. ácssegéd N.-ben a várpadlásán munkaközben a kövek és téglák eltávolitására alkalmazott $2^1/_2$ átmérőjü kerek nyilásba lépett s azon a földre zuhanván, az orvosi látlelet szerint esetleg halálos kimenetelü s legjobb esetben is negyven napon tul gyógyitható sulyos testi sértést szenvedett. A N. városi kapitány, hova ezen eset az egészségügyi biztos által bejelentetett — 4674/881. szám alatt a feljelentést illetékes intézkedés czéljából az N. kir. törvényszékhez küldte (4674. zzám alatt), mely a kir. ügyész inditványának elfogadása mellett 5728/81. sz. alatt a feljelentést tekintettel a kih. t. 117. §-ára a kapitányi hivatalnak visszaküldte — ezen hatóság azonban a hatáskörre nézve támadt összeütközési esetet a kir. belügyminiszterium utján eldönteni kéri. A minisztertanács a X. X. ácssegéd sulyos megsérülési esetének elbirálása fölött az N. kir. törvényszék és az ugyanottani városkapitány között a hatósági körre nézve támadt összeütközést megvizsgálván, következőleg határozott: A kérdéses följelentés folytán teendő további intézkedések birói utra tartoznak: mert a közkórházi osztályorvos által 1881. évi augusztus 29-én kiállitott és az iratok között levő látlelet szerint X. X. vagy halálos kimenetelü, vagy legjobb esetben is negyven napon tul gyógyulható sérülést szenvedett az által, hogy a várpadláson végzett munka közben a kő- és téglatörmelék eltávolitására alkalmazott és körül nem korlátozott $2^1/_2$ átmérőjü nyilásba lépés következtében a földre lezuhant; mert továbbá a fenforgó körülmények arra engednek következtetni, hogy X. X.-nek sulyos megsérülése másnak gondatlansága

által okoztatván, az 1878. évi V. t.-cz. 310. vagy esetleg 290. §-ának esete forog fenn, ez esetekre nézve az eljárás pedig birói utra tartozik; és mert nyomozat a fenforgó esetben egyáltalán nem teljesittetvén, épen semmi támpont sincs arra nézve, hogy X. X. sulyos megsérülése nem másnak büntetőjogi beszámitás alá eső gondatlanságából származott; mindaddig pedig, mig a följelentés tárgyát képező cselekménynek alanyi mozzanatai föl nem derittetnek s nincs minden kétely eloszlatva az iránt, hogy az 1878. évi V. t.-cz. 310. §-a vagy az esetleg eddig már bekövetkezett, vagy bekövetkezhető halál esetén az 1878. évi V. t.-cz. 290. §-a alanyi kellékek hiányában alkalmazást nem nyerhet: n—i kir. ügyészség 6937/81. szám alatt helytelenül inditványozta a cselekménynek az 1879. évi XL. t.-cz. 117. §-a szerinti elbirálását és a n—i kir. törvényszék 5728/81. szám alatt idő előtt küldte vissza illetékes eljárás végett az ügyiratokat az N. városi kapitányi kivatalhoz, miután a vélelemnél egyéb támpontja nem volt, sem a kir. ügyésznek inditványához, sem a kir. törvényszéknek határozatához; a puszta vélelem pedig büntetőjogi határozatok indokául nem szolgálhat.

Pusztát határoló élőfák ellopása nem erdei kihágást képez. Elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi decz. 22-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a falopással vádolt P. M. és társainak bűnügyében a székesfehérvári kir. törvényszék és a vaáli járás főszolgabirája közt támadt hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a jelen ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik, mert a feljelentés és a feljelentőnek vallomása szerint P. M. és társai azzal vádoltatnak, hogy egyenként és kisebb csoportokban a B. A.-nak Ö. és N. pusztai földjeit határoló 7—8 éves fasorból 280 szál ákáczfát loptak el, mi által összesen 280 frt kárt okoztak. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter urnak folyó évi julius hő 3-án 32,305. szám alatt kelt s az iratok közt levő rendeletéből kitetszik, hogy a fasor, melyből a fa ellopatott, erdőnek nem tekinthető. A panasz tárgyává tett cselekményben tehát nem az 1879: XXXI. t.-cz. 69. §-ába ütköző erdei kihágásnak, hanem az 1878. évi V. t.-czikk XXVI. fejezete, esetleg az 1870. évi XL. t.-cz. 127. §-a szerint büntetendő cselekménynek jelenségei mutatkoznak. Minthogy pedig az 1878. évi V. t.-czikkben körülirt bűncselekménynek, valamint az 1879. évi XL. t.-cz. 127. §-ába ütköző kihágás nem a közigazgatósági hatóságoknak, henem az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében a kir. biróságoknak hatáskörébe vannak utalva, ennélfogva a jelen esetben a kir. biróságok illetékessége volt megállapitandó.

Ha több egyén szövetkezve erdőlopást követett el, de a lopott érték 30 forintot nem haladott meg, az ellenök inditott ügy elbirálása az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1890. évi márczius 8-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette az I. I. és társai ellen inditott erdei kihágási ügyben a kassai kir. törvényszék és illetve a szikszói kir. járásbiróság közt egy részről és Abauj-Tornavármegye szikszói járásának szolgabirósága közt másrészről felmerült hatásköri összeütközési esetét.

Határoztatott: jelen ügyben a további eljárás az 1879. évi XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik, mert a panaszjegyzőkönyvhöz becsatolt becslevél szerint a P. községi erdőben kivágva talált élőfák értéke 74 frtra tétetett ugyan, de feljelentésében panaszos nem állitotta azt, hogy ezen 74 frt értékü fát a 19 panaszlott tolvajszövetségben lopta volna el az erdőből, valamint azt sem állitotta, hogy a 19 panaszlott közül bármelyik egy maga 30 frt értéket meghaladó lopást követett volna el s ennélfogva a feljelentés tárgyát nem oly cselekmény képezi, mely az 1879. évi XXXI. t.-cz. 73. §-ának rendelkezése értelmében a kir. biróságok hatáskörébe utalt vétségnek vagy büntettnek tényálladékát foglalná magában. A feljelentés alapján ennélfogva eredetileg az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozó ügy csak azon esetben minősült volna olyanná, a mely a kir. biróság hatáskörébe tartozik, ha az eljárás folyamán merültek volna fel adatok arra, hogy a panaszlottak oly cselekményt követtek el, melynek elbirálása az erdei kihágási biróság hatáskörét meghaladja. A most már befejezettnek tekinthető vizsgálat azonban nemcsak hogy ily jelenségeket fel nem deritett, hanem annak folyama alatt még az sem volt bizonyitható, hogy a panaszlottak bármelyike a kérdéses erdőből élőfát egyáltalán bármily kis értékben kivágott volna s panaszos gazdájának, mint tanunak vallomásából, valamint panaszlottak részbeni beismeréséből csakis azon cselekmény látszik beigazoltnak, hogy közülök többen, de ezek is nem tolvajszövetségben, hanem külön-külön 10—20 kr. értékü fagalyat szedtek és vittek el jogtalanul az említett erdőből. Ezen okok folytán, tekintettel arra, hogy a vizsgálat során kideritett cselekmény az erdőtörvény 92. §-ában körülirt kihágás tényálladékát látszik magában foglalni, jelen ügy az erdei kihágási biróság hatáskörébe volt utalandó.

Az erdei tilos legeltetés, ha annak folytán a károsult 30 frtot meghaladó kárkövetelést támaszt, akár a tényleges kár alapján, akár az erdőtörvény 85. §-a szerint megállapitott vármegyei érték és árszabályzat alapján számitva, vétség, illetőleg bűntény ismérvét foglalja magában, s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi október 24-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a F. V. és társai közép-visói lakosok elken tilos erdei legeltetés miatt inditott ügyben a budapesti kir. itélőtábla és a visói járás főszolgabirája közt támadt hatásköri összeütközés esetét. Határoztatott: A jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik; mert a fajnai m. kir. erdőgondnokság feljelentése szerint J. J. és G. D. közép-visói lakosok juhásza F. V. 1885. évi augusztus hó 11-én esős időben a kincstárnak 15 évnél fiatalabb fenyvesében 104 darab kecskét legeltetett, mi által a megyei érték és árszabályzat szerint számitva 198 frt 30 krt okozott. A feljelentés értelmében tehát a tilos legeltetés folytán beállott kár meghaladja az 18:9. évi XXXI. t.-cz. 69. §-ának *b*) pontjában emlitett 30 forintot, a mely körülmény ellenére a budapesti kir. itélőtábla 1887. évi 31,419. *B*) szám alatt az erdőgondnokságot azért utasitotta a közigazgatási hatósághoz, mert a btk. 421. §-ában meghatározott vétségnek egyik alkateleme: a tényleges kár okozása az erdőgondnokság által «nem konstatáltatott, sőt nem is panaszoltatott s a tényleges kár e hiánya az erdőtörvény 85. §-a alapján egyedül az erdei kihágásokra vonatkozólag megállapitott érték és árszabályzat által nem pótolható». Abból, hogy az erdőgondnokság a kárt az 1879. évi XXXI. t.-cz. 85. §-a alapján

megállapitott megyei érték és árszabályzat tételei szerint számitotta fel, nem következik, hogy tényleges kár nem okoztatott volna, sőt e következtetés ellenkezik a feljelentés határozott szavaival. Ha pedig — mint a jelen esetben — 30 frt meghaladó kár miatt tétetik panasz, akkor, tekintettel az 1879. évi XXXI. t.-cz. 73. §-ára, a büntetőtörvénykönyvbe ütköző bűncselekmény jelenségei mutatkoznak és igy a kir. biróság tárgyi illetékessége állapitandó meg annál is inkább, mert a hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az ügy érdemére tartozó azon ténykérdés megállapitására, vajjon a feljelentés tartalmával ellentétben bizonyitva van-e, hogy tényleg kár nem okoztatott, vagy hogy az okozott kár összege 30 frtot nem halad tul, és mert a kir. biróságok tárgyi illetékességének a feljelentésben előadott tényállás alapján való megállapitása nem zárja ki azt, hogy a mennyibnn a birói eljárás során kideritendő adatok szerint 30 frtot meghaladó kár nem okoztatott: a kir. biróság a közigazgatási hatóságénál szélesebb hatáskörében eljárva a cselekményt ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent birálja el.

Erdei élőfából készitett kaszanyelek igazolvány nélkül eladásra szállitása iránt inditott ügy elbirálása, ha erdei lopás is forog fenn, a kir. biróság körébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márcz. 11-én hozott határozata:

A kir. minisztérium az erdei kihágással terhelt L. Ignácz kosteji lakos elleni ügyben a facseti kir. járásbiróság és Krassó-Szörényvármegye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint L. Ignácz kosteji lakos rajta éretett, midőn a kincstár erdejéből ellopott fából készitett kaszanyeleket igazolvány nélkül eladásra szállitott. A feljelentés lopás, az erdei termékeknek igazolvány nélkül eladásra szállitása miatt tétetett meg. A vizsgálat eddigi adatai által pedig megállapitottnak látszik lenni, hogy a lopás tárgyát 2 frt 4 kr. értékü élőfa képezte, hogy ez már a lopás elkövetése után dolgoztatott fel kaszanyeleknek, s hogy L. Ignácz a kaszanyeleket H. Árontól igazolvány nélkül vette s ugyanily módon vitte eladásra. A feljelentett cselekmények közül a lopás, tekintve, hogy annak tárgyát 30 frt értéket meg nem haladó élőfa képezte: az erdőtörvény 69. §-a értelmében az erdei lopás kihágásának ismérveit, ez erdei terméknek igazolvány nélkül való vétele és eladásra szállitása pedig, — a mennyiben a további eljárás folyamán megállapittatnék, hogy azon területen, a hol a kaszanyelek vétele és eladásra szállitása történt, erdei termékeknek vétele és eladása a cselekmény elkövetése idejében az erdőtörvény 115. §-ában megjelölt bizonyitvány mellett volt csak megengedve. — az erdőtörvény 115. §-ában megjelölt rendelet megszegésével elkövetett s ugyanazon törvény 116. §-a szerint büntetendő kihágás ismérveit látszik magában foglalni. Habár ezen cselekmények mindegyike az erdőtörvény 117. §-a értelmében az ezen szakasz szerint szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe van utalva, mindazonáltal tekintve, hogy Krassó-Szörényvármegye másodfoku erdei kihágási birósága 1892. évi november hó 17-én 283. sz. a. hozott határozatával a kir. ügyész inditványára semmisitette meg az elsőfoku erdei kihágási biróság itéletét és tette át az ügyet a kir. bírósághoz s tekintve, hogy a másodfoku erdei kihágási biróságnak ily határozata, melylyel a fenforgó ügyet a kir. ügyész inditványára az erdei

kihágási biróság hatósági körébe nem tartozónak állapitja meg, az erdőtörvény 157. §-ának második bekezdése értelmében mind a kir. ügyészre és a felekre, mind pedig a biróságokra nézve végérvényes s ez utóbbiak ellenkező felfogása indokából az eljárás és elintézés nem tagadható meg s az ügy sem utasitható vissza: kellett a most szóban forgó esetben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe utalni. A kir. biróság tárgyi illetékességének megállapitása egyébként nem zárja ki azt, hogy a kir. biróság, mint szélesebb hatáskörrel biró hatóság, a cselekményeket a további eljárás során tüzetesen kideritendő ténykörülmények alapján ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent birálja el. (9669/1894. I. M. sz.)

Ha erdei lopás elkövetése esetén a kir. ügyész inditványára az ügy az erdei kihágási biróság hatósági körébe nem tartozónak állapittatik meg, ugy a királyi biróság az ügyet elbirálni köteles és nem utasithatja vissza.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márczius 11-én hozott határozata:

A kir. miniszterium az erdei lopás kihágásával terhelt J. V. és társa k-i lakosok elleni ügyben a facseti kir. járásbiróság és Krassó-Szörényvármegye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint J. V. és társa a kincstárnak kosteji «Komán» nevü erdejéből összesen 1 frt 27 kr. értékü vékony élőfákat loptak, melyeket, mint az eddigi vizsgálat kideritette, 127 darab karóvá dolgoztak fel. Habár ezen cselekmény mind a lopott fa minőségénél, mind annak értékénél fogva az erdőtörvény 69. §-a értelmében az erdei lopás kihágását látszik képezni, melynek elbirálása az erdőtörvény 117. §-ában megjelölt erdei kihágási biróság hatáskörébe van utalva, mindazonáltal tekintve, hogy Krassó-Szörényvármegye másodfoku erdei kihágási birósága 1892. évi november 17-én 322. sz. alatt hozott határozatával a kir. ügyész inditványára semmisitette meg az elsőfoku erdei kihágási biróság itéletét és tette át az ügyet a kir. birósághoz; s tekintve, hogy a másodfoku erdei kihágási biróságnak ily határozata, melylyel a fenforgó ügyet a kir. ügyész inditványára az erdei kihágási biróság hatósági körébe nem tartozónak állapitja meg, az erdőtörvény 157. §-ának második bekezdése értelmében mind a kir. ügyész és felekre, mind pedig a bróságokra nézve végérvényes s ez utóbbiak ellenkező felfogása indokából az eljárás és elintézés nem tagadható meg s az ügy nem utasitható vissza: kellett a most szóban forgó ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe utalni. A kir. biróság tárgyi illetékességének megállapitása egyébként nem zárja ki azt, hogy a királyi biróság, mint szélesebb illetékességi körrel biró hatóság, a cselekményt az eljárás során tüzetesen kiderithető ténykörülmények alapján ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent birálja el.

Az erdőtörvény 115. §-ában emlitett igazolvány nélkül deszkákat vevő ellen inditott ügy elbirálása az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi decz. 18-án hozott határozata:

A kir. miniszterium az erdei kihágással vádolt B. Sándor zsuppai lakos elleni ügyben a karánsebesi kir. járásbiróság és Krassó-Szörényvár-

megye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás az 1879: XXXI. törvényczikk szerint nevezett erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. Sándor 1890. évi november hó 15-én az éjjeli órákban tetten éretett, midőn, állitólag, ismeretlen egyénektől megvett 60 darab deszkát az ezek szerzési módját igazoló bizonyitvány nélkül akart Vaiszlova községén keresztül szállitani.

A volt románbánsági 13. számu határőrezred vagyonközségének ohababisztrai erdőgondnoksága e miatt nevezettet megbüntetni kérte, de az erdőgondnokság képviselője az eddigi tárgyalások során egyszersmind határozottan kijelentette azt is, hogy semminemü adat vagy bizonyiték nem merült fel arra nézve, hogy B. Sándor a kérdéses deszkákat lopta volna s csakis azért kéri nevezettet megbüntetni, mert faeladási igazolvány nélkül találtatott nála erdei termék.

Minthogy ekként B. Sándor cselekménye nem a lopás vétségének vagy kihágásának, hanem az erdőtörvény 115. §-ában megjelölt rendelet megszegésével elkövetett s a 116. §. szerint büntetendő erdei kihágásnak ismérveit látszik magában foglalni, melynek elbirálása ugyanazon törvény 117. és 119. §-ai értelmében az ezen szakaszokban megjelölt erdei kihágási biróságok hatáskörébe tartozik: a szóban forgó ügy az erdei kihágási biróság hatáskörébe volt utalandó.

A hatásköri összeütközés eldöntésénél az erdőtörvény 157. §-a második bekezdésének rendelkezése azért nem volt alkalmazható és ez alapon az eljárás a kir. biróság hatáskörébe azért nem volt utalható, mert a másodfoku erdei kihágási biróság nem a kir. ügyésznek az idézett törvény 155. §-ának második bekezdése értelmében tett előterjesztése alapján mondotta ki azt, hogy az ügy nem tartozik az erdei kihágási biróság hatáskörébe. (44,730/1892. I. M. sz.)

Az olyan erdei kihágási ügy, melyben a sértett fél kárkövetelését az itélet meghozataláig annyira leszállitja, hogy panasza az erdei kihágások elbirálására illetékes közigazgatási hatóságok eldöntése elé tartozik, a kir. birósághoz nem teendő át.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi február 1-én hozott határozata:

A minisztertanács a tilos erdei legeltetéssel vádolt G. Ignácz felsőribnyiczei lakos elleni ügyben a szobránczi kir. járásbiróság és Ungvármegye szobránczi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván a következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás az 1879. évi XXXI. t.-cz. második czime III. fejezete értelmében szervezett erdei kihágási biróságok hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint G. Ignácz idegen tulajdont képező erdőben jogtalanul legeltetett s ez által az alapfeljelentés szerint 200 frtnyi kárt okozott ugyan, feljelentő azonban egy későbbi beadványában kárkövetelését 30 frtra szállitotta le. E tényállás alapján az erdei kihágási biróság ügyilletősége volt megállapitandó; mert az erdőtörvény 138. §-a értelmében, ha a kár nagyobb volna is, mint a mely erdei kihágási biróság illetékességére nézve a törvény 69. §-ában meg van állapitva, joga van a sértett félnek az elsőfoku biróság itéletének hozataláig kártalanitási idényeit a törvény 69. §-ában meghatározott összegre vagy azon alól is beszállitani; és mert panaszló e joggal élve, kárkövetelését 30 frtra tényleg le is szállitotta, és ekként a panasz

tárgyát erdei kihágás képezi, melynek megtorlása az 1879. évi XXXI. t.-cz. 117. §-ában megjelölt biróság hatáskörébe van utalva. Azon körülmény, hogy a tárgyalás során az erdőhasználati joga iránt kérdés merült fel, a birói hatáskör megállapitására befolyással nem bir, mert azokat a magánügyi kérdéseket, melyeknek megállapitásától függ, hogy az eljárás tárgyát képező büntetendő cselekmény tényálladéka fenforog-e, a büntető eljárásban rendszeresitett eljáró büntető biróság, jelen esetben tehát az erdei kihágási biróság dönti el.

Tilos erdei legeltetés miatt inditott ügy elbirálása, ha a kárösszeg 30 frtra leszállitva indittatott meg, az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi ápril 22-én hozott határozata:

A kir. miniszterium F. Mihály tatrangi lakos, illetve ennek pásztora N. György ellen tilos erdei legeltetés miatt inditott ügyben a hosszufalusi kir. járásbiróság és Brassó vármegye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: jelen ügyben az eljárás az 1879. évi XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint F. Mihály tatrangi lakosnak N. György nevü pásztora Hosszufalu községének Vajda nevü tilos erdejében 73 darab szarvasmarhát és 2 darab borjut jogtalanul legeltetett. A hétfalusi községek erdőgondnoksága az okozott kárt 30 frtban számitotta fel. A tilos erdei legeltetés által okozott kártételek eseteiben a kár nagysága állapitja meg azt, hogy az erdei kihágási, avagy a kir. biróság illetékes-e az eljárásra. Minthogy pedig az erdőtörvény 138. §-a értelmében, ha a kár nagyobb volna, mint a mely az erdei kihágási birósági illetékességére nézve a törvény 69. §-ában meg van állapitva, joga van a sértett félnek az elsőfoku biróság itéletének hozataláig kártalanitási igényét a törvény 69. §-ában meghatározott összegre leszállitani s az ekként eszközölt leszállitás az erdei kihágási biróság illetéktelenségét megszünteti: ennélfogva a most szóban forgó esetben az erdei kihágási biróság illetékességét kellett megállapitani, mert az erdőgondnokság, mint sértett fél kártéritési igényét már a feljelentésben leszállitotta 30 frtra, tehát oly összegre, mely a törvény 69. §-ában az erdei kihágási biróság illetékességét állapitja meg. (16,067/1892 I. M. sz.)

Erdei lopásra czélzó kifejezés alapján inditott rágalmazási bünperben, az erdei kihágás előleges eldöntése végett, az ügy az erdei kihágási birósághoz át nem tehető, hanem a kir. biróság által birálandó el.

A m. kir. minisztertanács 1893. evi junius 24-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a S. János által K. János mohnyai lakos ellen rágalmazás miatt inditott ügyben az eperjesi kir. járásbiróság és Sáros vármegye szirokai járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván (15,624/893. I. M.) következőleg határozott: jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: S. János mohnyai lakos K. János szintén mohnyai lakos ellen a kir. járásbiróságnál rágalmazás miatt tett feljelentést azért, mert vádlott a panaszost tolvajnak és zsiványnak nevezte. A tárgyalás folyamán vádlott azzal védekezett, hogy

ő azért nevezte «zbujnyik»-nak a panaszost, mert ez utóbbi a vádlott kárára az erdőből 1 frt 20 kr. értékü fatörzsöt lopott s mert Mohnya község kárára is egy 3 frt értékü élőfát lopott el. A. kir. járásbiróság vádlottnak ezen állitás valódiságának bebizonyitását végzésileg megengedvén, ugyanazon végzéssel a rágalmazás miatti bünvádi eljárást a BTK. 267. §-a értelmében felfüggesztette s tekintve, hogy vádlott oly körülményeket kiván bizonyitani, melyek erdei kihágást képeznek, ezen kikágás illetékes elbirálása végett az iratokat a sirokai járás szolgabiróságához áttette. A most nevezett szolgabiróság azonban az erdei kihágás miatti eljárásnak helyét nem látván, az ügyet visszaküldte a kir. járásbirósághoz. Az ekként támadt hatásköri összeütközés képezvén az eldöntés tárgyát, az eljárásra az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai alapján a kir. biróság hatásköre volt megállapitandó, mert erdei kihágás miatt a sértett fél részéről panasz nem tétetvén, ezen kihágás mint önálló cselekmény miatt, tekintettel az erdőtörvény 82. §-ára, büntető eljárásnak helye nem lehet s ennélfogva az ügy az erdei kihágási birósághoz nem utasitható, továbbá, mert annak a kérdésnek megállapitása és eldöntése, hogy a rágalmazó kifejezés valósága be van-e bizonyitva, a fentebbiekből folyólag a rágalmazási vétség tárgyában eljárni hivatott biróságnak feladatát képezi; végre, mert a BTK. 267. §-a, melyre hivatkozva a járásbiróság, a rágalmazás miatt inditott bünvádi eljárást felfüggesztette, ily intézkedes alapjául csak akkor szolgálhat, ha az állitott tény miatt, mielőtt még a rágalmazás tárgyában a biróság jogérvényes itéletet hozott, büntető vagy fegyelmi eljárás indittatott meg; a most szóban forgó esetben azonban az állitott tény alapján az erdei falopás miatt ily eljárás meginditva nem lett.

Hatóság elleni erőszak, továbbá erdei fa kérgének lehántása és ellopása miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi julius 22-én hozott határozata:

A kir. minisztérium az erdei lopással vádolt F. János nagy-disznódi lakos ügyében a nagy-szebeni kir. törvényszék és Szebenvármegye központi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: F. János nagy-disznódi lakos ellen két feljelentés adatott be. Az egyikben F. János hatóság elleni erőszak miatt vádoltatott; a másikban pedig a miatt, hogy Nagy-Disznód község erdejéből 6 izben fakérget hántott le és lopott el, mely utóbbi esetekben a lopott tárgy összértéke 9 frt 72 krt, az okozott kár össznagysága pedig 39 frt 60 krt tett ki.

A hatóság elleni erőszak miatt emelt s az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. §-a értelmében a kir. biróság hatáskörébe tartozó vád kérdésében a nagy-szebeni kir. tvszék érdemlegesen határozott s már jogerőre is emelkedett marasztaló itéletet hozott; de a fakéreg ellopását és az ezzel halmazatban levő azon kárositást, mely abból keletkezett, hogy a tettes a fakéreg lehántása által számos fát megrongált, a törvényszék nem birálta el, hanem azt mint erdei kihágási ügyet, áttette az erdei kihágási birósághoz.

Eltekintve attól, hogy még az esetre is, ha ezen cselekményben kizárólag az erdei lopás kihágásának ismérvei forognának fenn, ennek elbirálására az erdőtörvény 132. §-a értelmében szintén a kir. biróság lenne hivatva, különösen azért kellett az érintett cselekményre vonatkozó eljárást

a kir. biróság hatáskörébe utalni, mert abban az erdei lopás kihágásán felül az ezzel halmazatban levő s az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozó, ingatlan rongálás vétségének tényelemei is fenforogni látszanak azon okból, mivel az erdőtörvény 69. és 70. §-ai értelmében az erdei károsítás csak akkor képez erdei kihágást, ha az okozott kár 30 frtot nem halad tul s mivel ugyancsak a 69. §. végpontja értelmében a cselekmény minősége nem változik az által, hogy a kár összege a tettes elitéltetése előtt általa elkövetett több erdei kihágásból származik s végül mivel a most szóban forgó esetben az okozott kár összértéke 39 frt 60 krra, tehát a 30 frtot tulhaladó összegre tétetik. (27,894/92. I. M. sz.)

Az erdei zálogolás jogosságának vagy jogtalanságának megbirálása az 1879. évi XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi február 2-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a V. A. radnótfai lelkész ellen erdei kihágás és Ny. A. felső-köhéri lakos ellen jogtalan zálogolás miatt inditott ügyben a szászrégeni kir. járábiróság és Maros-Tordavmegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközési ügyet. A minisztertanács határozata a következő: Jelen ügyben a további eljárás az 1879: XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei biróság hatáskörébe tartozik; mert a Ny. A. által tett feljelentés szerint V. A. Felső-Köhér gör. kath. egyházközsége erdejéből önhatalmulag s a nélkül, hogy erre jogositva lett volna egy szekér fát 2 frt 80 kr. értékben vitetett el, mely cselekménye nevezettnek az 1879. évi XXXI. t.-cz. II. czim II. fejezetében körülirt erdei lopás kihágásának tényelemeit látszik magában foglalni; mert a 30 frton aluli értékü erdei lopások és kártételek illetékes biróságául az idézett 1879. évi XXXI. t.-cz. 117. §-a a megfelelő közigazgatási hatóságot jelöli ki; mert a V. A. által Ny. A. ellen jogtalan zálogolás miatt emelt viszonvád alapossága is csak a most emlitett erdei kihágással kapcsolatban birálható el s mert az erdei zálogolás jogosságának megbirálása önmagában is az erdőrendészeti hatóság hatáskörébe tartozik. Minthogy azonban mindkét panaszolt cselekmény büntethetősége annak előzetes kideritésétől függ, vajjon alapos-e V. A. azon állitása, hogy ő a felső-köhéri gör. kath. egyházközség erdejében tényleg fajzási és legeltetési jogosultsággal bir, ennélfogva a kihágás elbirálására illetékes közigazgatási hatóság első sorban ezen jogosultság kideritése iránt lesz hivatva intézkedni.

Az erdei tilos legeltetés cselekménye, ha az okozott kár a feljelentés és az erdei szabályzat figyelembe vételével az erdészeti hivatal által eszközölt becslés szerint 30 frtot meghalad, még az esetben is a kir. biróságok illetékessége alá tartozik, ha a kárösszeg a vizsgálat folyamán eszközölt külön birói becslés folytán 30 frton aluli összegben állapittatnék meg.

A m. kir. minisztertanács 1889. évi majus 3-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a M. I. és társai k—i lakosok ellen tilos havasi legeltetés miatt inditott bünügyben a bpesti kir. itélőtábla és K. vmegyei t—i járás főszolgabirósága, mint erdei kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: jelen ügyben az

eljárás birói utra tartozik; mert R. I. X. község birájának feljelentése szerint M. I. és társai 300 juhot legeltettek az X. község tulajdonát képező havason, s a feljelentés s az erdei árszabályzat figyelembe vételével készült táblás kimutatás szerint vádlottak az emlitett tilos legeltetéssel 46 frt kárt okoztak; a feljelentés értelmében tehát a tilos legeltetés folytán beállott kár meghaladja az 1879: XXXI. t.-cz. 69. §-ának *b*) pontjában emlitett 30 frtot, ha pedig, mint a jelen esetben 30 frtot meghaladó kár miatt tétetik panasz, akkor tekintettel az 1879: XXXI. t.-cz. 73. §-ára, a büntető törvenykönyvbe ütköző büncselekmény jelenségei mutatkoznak s a kir. biróságok tárgyi illetékessége állapitandó meg annál inkább, mert a hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az ügy érdemére tartozó azon körülményt bővebben vizsgálni, hogy a feljelentés szerint 30 frtnál nagyobb értékre tett s az erdészeti hivatal által kiszámitott kár a vizsgálat folyamán netán alkalmazandó külön birói becslés folytán nem-e fog 30 frtnál kisebb értékre leszállittatni, mert ha ez utóbbi eset állanna is be, vagyis ha a panaszlottakat a birói eljárás során kideritendő adotak szerint 30 frtnál kisebb kár terhelné, a kir. biróság az erdei biróságénál szélesebb hatáskörben járván el, az erdei kihágás felett is biráskodhatik.

Ha erdei tilos legeltetés folytán tett feljelentésben foglalt kár 30 frtot meghalad, akkor az ügy elbirálása nem közigazgatási, hanem birói utra tartozik. Panaszosnak abbeli kérelme, hogy tilos legeltetés czimén tett feljelentése ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősittessék: figyelembe nem vehető, mert a büntető cselekmények minősitése nem a panaszos, hanem a biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi decz. 22-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a M. Sz. és társai kolozsmonostori lakosok ellen tilos erdei legeltetés miatt inditott ügyben a kolozsvárvidéki kir. járásbiróság és a nádasmenti járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a jelen ügyben az eljárás a kir, biróságok hatáskörébe tartozik, mert dr. B. J. és társai 1885. évi ápril 20-án azon feljelentést tették, hogy az 1884. év folyamán és 1885. év ápril 15-én több kolozsmonostori gazdának szarvasmarhái, továbbá ugyancsak 1885. évi április hó 15-én P. Z. juhász őrizete alatt több kolozsmonostori gazdának juhai a volt urbéresek sarju-erdejében tilalom ellenére legeltettek és 478 frt kárt okoztak. A feljelentés értelemében tehát a tilos legeltetés folytán beállott kár meghaladja az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. §-ának *b*) pontjában emlitett 30 frtot. Ha pedig, mint a jelen esetben 30 frtot meghaladó kár miatt tétetik panasz, akkor, tekintettel az 1879. évi XXXI. t.-cz. 73. §-ára, büntetőtörvénykönyvbe ütköző büncselekmény jelenségei mutatkoznak és igy a kir. biróság tárgyi illetékessége állapitandó meg, annál is inkább, mert a hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az ügy érdemére tartozó azon ténykérdés megállapitására, hogy a feljelentésben összesitve panaszolt kár az egyes terheltek közt egyáltalában felosztható-e és ha igen, mennyi esik abból az egyes terheltekre, tehát vajjon az egyes terheltekre eső kár a 30 frtot nem haladja-e tul, továbbá, mert a kir. biróságok tárgyi illetékességének a feljelentésben összesitve panaszolt kár alapján való megállapitása nem zárja ki azt, hogy a mennyiben a birói eljárás során kideritendő adatok szerint egyes panaszoltakat 30 frtnál kisebb kár terhelne, a kir. biróság a közigazgatási hatóságénál szélesebb hatáskörében eljárva a cselekményt ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent bün-

tesse. Panaszosoknak a kolozsvárvidéki kir. járásbiróságnál az 1888. évi ápril 20-án tartott targyalás alkalmával tett azon kijelentése, mely szerint az ügynek vagyonrongálási ágától (btk. 421. §.) elállanak, a vád visszavonásának nem tekinthető és a további birói eljárást nem gátolja azért, mert a panaszosok ugyanakkor határozottan kijelentették, hogy a vádlottak megbüntetését kívánják és mert panaszosok azon kérelme, hogy a vádlottak ne vétség, hanem erdei kihágás miatt büntettesenek meg, annál kevésbé vehető figyelembe, mivel a panaszolt cselekmény minősitésére nem a magán vádló, hanem az eljáró bíróság van hivatva.

Fáknak valamely fáslegelőn illetve kaszálón jogtalan kivágása nem erdei lopást, hanem más vagyonának megrongálását képezi s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1890. évi február 24-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a F. J. mehadikai lakos ellen erdei kihágás miatt inditott ügyben a teregovai kir. járásbiróság és X. vármegye közigazgatási bizottsága, mint másodfoku erdei kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik, mert a terület, melyről F. J. a feljelentés szerint fákat jogtalanul vágott ki s tulajdonitott el, az ennek kimondására illetékes kir. földmivelési miniszternek a kir. belügyminiszterhéz 1889. évi ápril 25-én 20,624. szám alatt intézett átirata szerint tényleg csak fáslegelőnek, illetve kaszálónak tekinthető, s mert e szerint a panaszolt cselekmény nem erdőben, nem erdei terméken követtetvén el, nem erdei kihágás, hanem a büntétőtörvénykönyv 421. §-ába ütköző vétség jelenségei látszanak fenforogni s ezen vétség elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-a I. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

Tüzelésre feldolgozott ölfa vagy használatra elkészitett faoszlopok és deszkák lopásának elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1890. évi január 24-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a B. Gy. és társai elleni bűnügyben az orsovai kir. járásbiróság és Krassó-Szörényvmegye moldovai járásának szolgabirósága közt felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: A minisztertanács jelen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki s egyszersmind Krassó-Szörényvmegye moldovai járásának szolgabirósága által ezen ügyben 1885. évi május hó 16-án 57. sz. a. illetéktelenül hozott itéletet hatályon kivül helyezi, mert a feljelentés szerint B. Gy. és társai, bár 30 frton aluli értékben, de nem élőfát avagy eladásra vagy felhasználásra fel nem dolgozott fát vagy egyéb erdei terméket, hanem vascsavarokat, tüzelésre feldolgozott ölfát, használatra feldolgozott faoszlopokat és deszkákat, tehát mind oly tárgyakat loptak, melyek nem az erdőtörvény második czime II. fejezetében körülirt erdei lopás kihágásának, hanem a közönséges lopásnak képezik tárgyi elemét; cselekményük ennélfogva nem az erdei lopás kihágásának, hanem a btk. 333. §-ába ütköző s a 334. §-a szerint minősülő közönséges lopás vétségének tényálladékát látszik alkotni, melynek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-a alapján a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Minthogy pedig ezek szerint a szolgabiró-

ság a hatásköre alá nem tartozó ügyben hozott itéletet s a mig ezen már jogerőre emelkedett itélet hatályon kivül nem helyeztetik, a különben illetékes kir. biróság sem járhatna el ez ügyben, jelen határozat rendelkező részében idézett szolgabirósági itélet hatályon kivül helyezése is kimondandó volt.

Harmincz forintot meghaladó erdei kártétel miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi junius 29-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előadta K. Ilie és társa bünügyében a m. kir. Curia és Mármarosvmegye vissói járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott. Jelen ügyben az eljárás birói utra tartozik, mert a fajnai erdőgondnokság feljelentése szerint K. Ilie és társa a kincstár tulajdonát képező kis-piátra árzsai 15 éven felüli fenyvesben tilalom ellenére 87 darab juhot és 26 darab kecskét legeltetvén, a feljelentéshez mellékelt becslevél szerint 66 frt kárt okozott, mert az erdei kártétel az 1879: XXXI. t.-cz. 73. §-a értelmében, mihelyt a kár összege 30 frtot felülhalad, s büntetőtörvénykönyv értelmében vétséget, illetőleg büntettet képez, s mivel eltekintve attól, hogy az erdei kártétel rendszerint rongálással jár, a most idézett törvényszakasz az erdei kártételnek vétséggé, vagy büntetté minősitését csakis a kár összegétől s nem egyszersmind azon feltételtől teszi függővé, hogy a kártétel mellett rongálás is követtessék el; végül, mert a büntettek és vétségek elbirálása az 1880. égi XXXVII. t.-cz. 39., 40. és 41. §§-ai értelmében kizárólag a kir. biróságok hatáskörébe van utalva és igy a jelen ügyben a kir. biróságok tárgyi illetékessége a királyi Curiának 1886. évi deczember 16-án 4868. B. szám alatt hozott határozattól eltérőleg megállapitandó volt.

Erdei kártétel esetén, ha a tulajdonos csupán az okozott kár és nem egyszersmind a cselekmény megbüntetését is kivánja, az ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1889. évi junius hó 7-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a S. Sz. és társainak K. V. és társai ellen 266 frt 40 kr. és járulékai iránt inditott ügyében a kir. Curia és a makoviczai járás főszolgabirája közt támadt hatásköri összeütközési esetét. Határoztatott: ezen ügy a királyi biróság hatáskörébe tartozik, mert S. Sz. és társai róvnoi lakosok kártéritési igényt támasztanak a miatt, mert az ő tulajdonukat képező erdőben, legelőn, réteken és szántókon K. V. és társai róvnoi lakosok az 1886. év tavaszától október hó 3-ig jogtalanul 148 darab marhát legeltettek, miáltal a becslevél szerint 222 frt erdei és mezei kárt okoztak, továbbá 24 frt 40 kr. hajtópénz, valamint 20 frt becslési költség felmerülésére is okot szolgáltattak. S. Sz. és társai nem kivánják, hogy K. V. és társai a kárt okozó cselekmény miatt megbüntettessenek, de követelik, hogy az okozott erdei és mezei kár, melyet nem egymástól elkülönítve, hanem egy összegben számíttattak fel, nekik megtérittessék. Azon körülmény, hogy erdei kártétel alapján is követeltetik kártérités, a birói hatáskör megállapitásának akadályául azért nem szolgálhat, mert a károsultak nem kivánják a kárt okozó egyének megbüntetését és igy, miután

az 1879. évi XXXI. t.-cz. 117. §-a szerint a más erdejében elkövetett kárositások mint kihágások vannak a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalva, és miután az 1879. évi XXXI. t.-cz. 82. §-a értelmében az erdei kihágás miatt a büntető eljárásnak csak a sértett fél panaszára van helye, erdei kihágás miatt az eljárást az idézett 117. §-ban emlitett közigazgatási hatóság magáninditvány hiányában folyamatba sem teheti, minélfogva eltekintve azon kérdéstől, vajjon az okozott kár az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. §. *b)* pontjában meghatározott 30 frtot nem haladja-e tul, az ügy a közigazgatási hatóság hatásköréhez nem utalható. Ezek alapján, mintbogy azon körülmény, hogy a károsultak a kárt tevő egyének megbüntetését nem kivánják, nem képezhet akadályt arra nézve, hogy káruk megtéritését polgári uton követelhessék; s minthogy S. Sz. és társai kártéritési igényüket a most érintett erdei kártételeken kivül mezei kártételekre alapitják, mi az 1881. évi LIX. t.-cz. 13. §-ának *m)* pontjánál fogva szintén a kir. biróság hatáskörébe tartozik; ezen ügyben a kir. biróság hatásköre volt megállapitandó, és pedig annál inkább, mert azon kérdés eldöntése, hogy jogositva vannak-e felperesek az erdei legeltetés által okozott káraiknak megtéritését polgári peruton követelni a nélkül, hogy az erdei kihágásnak mint ilyennek megbüntetését az e részben illetékes hatóság előtt szorgalmazzák, az ügy érdemére tartozó kérdést képez, s mivel a kérdés nemleges eldöntése esetében a biróságnak jogában fog állani, felperes kártéritési követelésének azt a részét, a mely erdei legeltetés által okoztatott s a mennyiben a kártéritési követelés ezen része az eljárás során külön megállapitható nem lenne, az egész kártéritési követelést is elutasitani.

Erdei kihágással és hatósági közeg elleni erőszakkal egyidejüleg vádlott személy, ha a hatósági közeg elleni erőszak czimén emelt vád alaptalannak bizonyult is az erdei kihágásért felelősségre vonandó. Ez esetben a kihágás elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi január 12-én kelt határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a N. József és társai jáki lakosok elleni bünügyben a szombathelyi kir. törvényszék és Vasvmegye szombathelyi járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: jelen ügyben a további eljárás a közigazgatási utra tartozik; mert a feljelentés azon része, mely N. József és társai ellen hatósági közeg elleni erőszak büntette és becsületsértés vétsége miatt volt irányozva, a megejtett vizsgálat folyamán igazolhatlannak vagyis olyannak bizonyult, a mely büntető eljárás alapjául nem szolgálhat; a feljelentés amaz, a feljelentettek beismerésével is megerősitést nyert részre pedig, mely szerint N. József és társai tilalom ellenére a szent-péterfai erdőbe két izben is behatoltak, csupán az 1879. évi XXXI. t.-cz. 114. §-ának harmadik bekezdésében emlitett és pénzbüntetéssel büntetendő erdei kihágás tényelemeit látszik igazolni; mert a most emlitett erdei kihágás elbirálása az 1879. évi XXXI. t.-cz. 117. §-a értelmében közigazgatási utra tartozik; s végre, mert azon körülmény, hogy N. József és társai ellen az erdei kihágáson felül még hatósági közeg elleni erőszak miatt is egyidejüleg feljelentés tétetett, a kir. belügyminiszterium 1880. évi 38,547. számu rendeletének 17. §-a alapján csak azon esetben állapithatta volna meg a kir. biróság illetékességét, ha a feljelentés ezen része is a vizsgálat folyamán bebizonyitható lett volna.

Ha tüzélesztés által az erdőben 30 frtot meghaladó kár okoztatott, ezen cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi ápril 13-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére J. F. és H. J. halászi lakosok elleni bűnügyben a győri kir. törvényszék és Mosonvmegye magyar-óvári járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetben következőleg határozott: Jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik: mert a feljelentett tényállás szerint J. F. és H. J. a magyar-óvári főherczegi uradalomhoz tartozó Feketeerdő község határában fekvő «Scheibenwald» nevű erdő árkában kukoriczasütés végett tüzet rakván, azt oly gondatlanul kezelték, hogy az tovább terjedt s az erdőben összerakott, idegen tulajdont képező, mintegy 49 frtnyi értékü három boglya szénát elhamvasztott; mert ezen cselekmény a btkv. 425. §-ában körülirt vétség tényálladékát látszik képezni, a mennyiben az okozott kár 30 frtot meghaladván, az elhamvasztott termény már az erdőtörvény 73. §-ában foglalt megkülönböztetésből következtetve is a btkv. 422. §. 2. pontjában jelzett nagyobb mennyiségü terménykészletnek tekinthető; de eltekintve a kár nagyságától is, vétséget látszik képezni J. F. és társa cselekménye azért, mert az erdőtörvény 112. §-a szerint, ha a 109. §. 1., 2. és 3. pontjai alatt meghatározott cselekmény vagy mulasztás folytán gondatlanságból tüzkár származott, a cselekmény vagy mulasztás vétséget képez s a büntetőtörvény rendelkezései szerint lesz büntetendő; mert végül a bűntettek és vétségek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében kizárólag a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

Harapós kutya által okozott testi sértés, a kutya gazdájára a gondatlansággal elkövetett felelősséget állapitja meg s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1884. évi márczius 24-én hozott határozata:

A szombathelyi járás szolgabirói hivatala által felvett jegyzőkönyv szerint K. Jánosné előadja, hogy junius hó 30-án este 6 óra tájban 3 éves Terézia nevü leányát S. Pál többször többeket megmart kutyája ugy megharapta, hogy a gyógyulása bemutatott orvosi látlelet szerint 3 hetet fog igénybe venni.

Kiemeli panaszló, hogy S. Pál kutyája P. István 4 éves fiát junius 30-án délelőtt, H. Sándor négyéves fiát azelőtt két héttel szintén megharapta és a mult évi november hóban egy napszámosnőről, aki fát vitt, tépte le a ruhát.

A panaszlott beismeri a felhozott tényt, sőt azt is elismeri, hogy a nevezetteket a kutya megharapta; azt sem tagadja, hogy a szolgabiróság előtt kötelezte magát a kutya lánczon tartására és elismeri, hogy a kutyát tavasz óta megkötve nem tartotta. Nevezett szolgabirói hivatal a btk. 310. §-a alapján az iratokat átküldte a szombathelyi kir. ügyészséghez, mely hatóság az előnyomozás meginditása végett az iratokat átküldte a szombathelyi kir. járásbirósághoz. A kir. járásbiróság az iratokat visszaküldte, mert a btk. 310. §-a a jelen esetre nem alkalmazható. A kir. ügyészség ezen határozat ellen fellebbezéssel élt, minek következtében a szombathelyi kir. törvényszék a járásbiróság határozatát, hivatkozással a btk. 122. §-ára, helybenhagyta. A nevezett szolgabirói hivatal a megye alispánja utján az összeütközés eldöntését kéri.

A m. kir. miniszterium következőleg határozott:

Az érintett ügyben a további intézkedések birói utra tartoznak.

K. Jánosné azon panasza, hogy S. Pál kutyája, mely már több alkalommal másokat is megmart, három éves Terézia nevü leányán junius hó 30-án az esteli órákban a bemutatott orvosi látlelet szerint sulyos sérelmezést okozott, a btk. 310. §-ában meghatározott cselekmény jelenségeit magában látszik foglalni, mert panaszolt nemcsak azt ismeri be, hogy kutyája P. István négy éves fiát junius 30-án délelőtt, H. Sándor négy éves fiát ezelőtt két héttel, és mult évi november hóban egy napszámosnőt mart meg, hanem elismeri, hogy a legutóbb emlitett esetnek a szolgabiróság előtt folyt tárgyalása alkalmából kötelezte magát a kutya lánczon tartására és a kutyát ennek daczára a tavasz óta szabadon hagyta; ily körülmények között pedig minden esetre elmulasztotta a szükséges óvintézkedéseket és igy a gondatlanság büntetőjogi felelősségének terhe épen nem tekinthető kizártnak, vagy legalább is elég ok forog fen arra, hogy a biróság hatósági köréhez tartozandónak tartsa a birói előnyomozást elrendelni és foganatositani, és semmi esetre sem igazolt a kellő birói nyomozások nélkül puszta véletlenre alapitott okból a biróság illetéktelenségét kimondani, és különösen elfogadhatlan indokok azok, melyek a szombathelyi kir. járásbiróság végzésében hozattak fel, melyek részben azon tévedésen alapulnak, mintha személy szándékosságára vagy gondatlanságára az állatok által okozott sértéseket visszavezetni nem lehetne.

Ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal biró állat által okozott sulyos testi sértés miatti ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi április 11-én hozott határozata:

A kir. minisztérium a P. János oravkai lakos ellen gondatlanságból okozott sulyos testi sértés miatt inditott ügyben a trsztenai kir. járásbiróság és Árvavármegye trsztenai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. János oravkai lakos őrizetlenül hagyott s szabadon járt bikája 1891. évi október hó 20-án K. Katalint megtámadva szarvaira kapta s rajta az orvosi látlelet szerint 3 heti gyógyulási időt igénylő, tehát sulyos testi sértést ejtett.

Az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal biró állatok által okozott sulyos testi sértések eseteiben az eljárás mindenkor a kir. biróságok hatáskörébe tartozik, mert azon kérdés, hogy terheli-e büntetőjogi beszámitás alá eső szándékosság vagy gondatlanság az állat gazdáját vagy felügyelőjét s hogy ennélfogva fenforog-e a sulyos testi sértés büntette vagy vétsége: csak a vizsgálat során és az eljárás folytán az ügy érdemében való határozathozatalra hivatott hatóság által állapitható meg.

Az ügy érdemében való határozathozatalra azonban, midőn — mint a jelen esetben — gondatlanságból okozott sulyos testi sértésről van szó, az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai által a kir. biróságok vannak kijelölve.

Önként értetik egyébként, hogy ha a vizsgálat során az tünnék ki, hogy az állat gazdáját vagy felügyelőjét a gondatlanságból okozott sulyos tasti sértés vétségénél enyhébb minősités alá eső büntetendő cselekmény terhelné is, az e részben való érdemleges határozatra szintén az illetékes kir. biróság van hivatva. (12.724/1892. I. M. sz.)

Az 1879. évi XL. t.-cz. 122. §-ába ütköző és a közigazgatási hatóságok elbirálása alá tartozó kihágás tényálladéka forog fenn akkor, ha a veszélyes állat gazdája vagy felügyelője, a veszély elkerülése végett szükséges elővigyázati intézkedéseket megtenni elmulasztotta; de az állat vagy épen nem, vagy csak könnyü testi sértést okozott; sulyos testi sértés esetében azonban az ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1880. évi február 2-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére J. K. debreczeni lakos elleni bünügyben Debreczen sz. kir. város tanácsa, mint az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a szerint a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt ügyekben másodfoku biróság és a debreczeni kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetben a következőleg határozott: Jelen ügyben a további eljárás birósági utra tartozik; mert az orvosi látlelettel támogatott feljelentés szerint F. E. debreczeni lakos veszélyesnek ismert kutyája N. J. távirdai küldönczöt megharapván, rajta 10—14 napig gyógyuló, tehát sulyos testi sértést ejtett; mert továbbá a szándékos vagy gondatlanságból okozott sulyos testi sértés vétségének elbirálása, az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §§-ai szerint a kir. biróságok hatáskörébe van utalva; s végre, mert az 1879. évi XL. t.-cz. 122. §-ába ütköző s ennélfogva az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-nak első pontja értelmében a közigazgatási hatósági hatáskörébe foglalt kihágás tényálladéka akkor forog fenn, ha a veszélyes állat gazdája vagy felügyelője a bekövetkezhető veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati intézkedéseket megtenni gondatlanságból elmulasztotta, de az állat testi sértést vagy épen nem, vagy csak könnyü testi sértést okozott.

Kutyák támadásától megbokrosodott lovak által felforditott szekérből esés következtében támadt könnyü testi sértés elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi január 7-én hozott határozata:

A kir. miniszterium az ember testi épségére veszélyes kutyáknak kellő felügyelet nélkül tartása miatt K. Mihály hódmezővásárhelyi lakos ellen inditott ügyben a hódmezővásárhelyi kir. járásbiróság és az ottani városi tanács között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok, mint kihágási biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint K. Mihály hódmezővásárhelyi lakos kutyái a ház előtt elvonuló uton B. Bálint lovait megtámadván, ezek a kocsit felforditották, mely B. Bálintot leütvén, 8 napon belül gyógyuló testi sértést ejtett.

B. Bálint ezen esetből kifolyólag az ember testi épségére veszélyes állatnak kellő felügyelet nélkül tartása miatt tett feljelentést K. Mihály ellen, mely cselekmény a kbtk. 122. §-ába ütközőnek mutatkozik s annak elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva.

Az a körülmény, hogy a szóban forgó esetben a kutyák támadása következtében 8 napon belül gyógyuló, tehát könnyü testi sértés is okoztatott, tekintve, hogy a feljelentésben, sem a tárgyalás folyamán nem merült fel adat arra nézve, hogy a kutyák a lovakra uszittattak s hogy ekként a testi sértés szándékosan okoztatott volna: az ügynek a biróságok hatáskörébe

való utalására okul azért nem szolgálhatott, mert a gondatlanságból okozott könnyü testi sértés a büntető törvénykönyvekbe ütköző cselekményt nem képez, s ennélfogva az mint önálló cselekmény nem büntethető, hanem a kbtk. 122. §-ában meghatározott kihágás elbirálásánál esetleg mint sulyositó körülmény jöhet csak figyelembe. (48.062/1892. I. M. sz.)

Az erdőtörvény 92. és 93. §§-ai értelmében a fagallyak jogtalan eltulajdonitása csak az esetben képez erdei lopást, ha a gallyak valamely élőfáról, valamely elszáradt vagy az elemek által letört fáról vágatnak vagy töretnek és lopatnak el. Az emberi munka által egybegyüjtött s összerakott fagallyak eltulajdonitása közönséges lopás vétségét képezi s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi november 4-én hozott határozata: K. János a H. Pál által a községi erdőben jogosan összegyüjtött és rakásba rakott gallyakból egy fuvarra való s 2 frt értékü mennyiséget jogtalanul elidegenitett. Ezen cselekmény a közönséget lopás vétségének ismérveit látszik magában foglalni s elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §§-ai értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva. A szóban forgó cselekmény az erdei lopás tekintete alá azért nem jöhet s ennélfogva elbirálása az erdei kihágási birósághoz azért nem tartozik s ennélfogva elbirálása az erdei kihágási birósághoz azért nem utalható, mert az erdőtörvény 92. és 93. §§-ai értelmében a fagallyak jogtalan eltulajdonitása csak abban az esetben képez erdei lopást, ha a gallyak valamely élőfáról, valamely elszáradt, vagy az elemek által letört fáról vágatnak vagy töretnek le, vagy az elemek által letört állapotban lopatnak el, holott a feljelentés szerint a fagallyak emberi munka által egybegyüjtött s felhasználásra összerakott rakásból lopattak el.

Uszitott kutya harapásából származott testi sértés miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi julius 7-én hozott határozata.

A kir. miniszterium a kutyaharapás által okozott testi sértés miatt H. Ignácz szenttamási lakos ellen inditott ügyben, az óbecsei kir. járásbiróság és az ottani szolgabiróság között felmerült hatásköri összeütközése esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint H. Ignácz szenttamási lakos kutyáját M. Ráda ugyanottani lakosnak 4 éves fiára uszitván, a kutya a fiut megharapta és rajta a feljelentéshez csatolt orvosi látletét és vélemény szerint legalább is 8 napi gyógyulási időt igénylő testi sértést ejtett.

Ezen cselekmény, tekintve, hogy a feljelentés szerint vádlott a kutyát a fiura uszitotta, miből következtetve a testi sértést szándékosan okozta: a könnyü testi sértés vétségének alkatelemeit látszik magában foglalni, melynek elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §. 1. pontja értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

Ennélfogva jelen esetben a kir. biróság hatáskörét annál inkább meg kellett állapitani, mert panaszosnak a kihallgatás alkalmával tett nyilatkozata szerint a fiu gyógyulása tényleg nem 8, hanem 10 napot vett igénybe, a mi ha a további eljárás során bebizonyulna, már nem is a könnyü, hanem a

btk. 302. §-a szerint büntetendő sulyos testi sértés vétségének s illetőleg ha a cselekmény gondatlanságból követtetett el, a btk. 310. §-ába ütköző vétségnek alkatelemét foglalná magában: a mely vétségnek elbírálása pedig ugyancsak az idézett t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében szintén a kir. biróságok hatáskörébe tartozik. (22,293/1882. I. M. sz.)

Vasuti pályatesten való tilos átkelés miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi decz. 27-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a vasuti pályatesten való tilos átkelés miatt ifj. Cz. István szatinai lakos ellen inditott ügyben a sásdi kir. járásbiróság és Baranyavármegye hegyháti járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik;

mert a feljelentett tényállás szerint ifj. Cz. István 1892. évi május hó 10-én a m. kir. államvasutak pályatestén az 1793—1794. szelvények közti hidon, mely a közönség részére átjáróul nem szolgált, az őr határozott tiltakozása daczára keresztül ment;

mert a m. kir. volt közmunka- és közlekedési miniszter által 1867. évi november hó 14-én 6219. sz. a. kiadott rendelet következtében ujolag kihirdetett, az 1867. évi XVI. t.-cz. VIII. czikke, az 1878. évi XX. t.-cz. VIII. czikke és illetve az 1887. évi XXIV. t.-cz. 1. §-a által a hozzátartozó pótbatározmányokkal együtt hatályában fentartott 1851. évi november hó 16-iki vasuti üzletrendtartás 96. §-a szerint: «a pályának szolgálati vagy munkaszemélyzetéhez nem tartozó egyéneknek, vagy a kik erre különös engedélylyel ellátva nincsenek, a vaspályára, az ehhez tartozó helyiségekbe, a lejtőkre, párkányokra, gödrökre stb., kivéve a be- és kijárásra, ugy a fel- és leszállásra a pályaudvarokon megállapitott helyeken, a pályán való átjárásra kitüzött pontokon és végre az elszállitásra szánt helyiségekbe lépni nem szabad»;

mert a jelen esetben ifj. Cz. István a most hivatkozott rendelet sértette meg;

mert ennek következtében a kbtk. 111. §-ába ütköző kihágásnak tényálladéka látszik fenforogni, a mennyiben nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzet által való figyelmeztetés daczára történt megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és az egészség oltalma végett kiadott általános rendelet megszegéséről van szó;

végül mert az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40—41. §§. értelmében a kbtk. 111. §-ában körülirt kihágás elbirálására a kir. biróságok vannak hivatva. (27.029/1892. I. M. sz.)

Vasuti pályatest rongálásával elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi február 13-án hozott határozata:

A kir. miniszterium a H. Ferencz szegszárdi lakos elleni kihágási ügyben a szegszárdi kir. járásbiróság és Tolnavármegye központi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik;

mert a feljelentett tényállás szerint H. Ferencz szegszárdi kir. fogházfelügyelő egy fogházőrrel és két fogolylyal bünjelek megsemmisitése végett küldetvén ki, az ezeket tartalmazó láda elégetése végett a m. kir. államvasutak pályatestének 536—537. szelvénye közt a pályatest lejtőjében gödröt ásatott s tüzet rakatott, melyet a vasuti őr tiltakozása és figyelmeztetése daczára sem oltott el, sőt azzal gorombáskodott;

mert a m. kir. volt közmunka és közlekedési miniszter által 1867. évi november hó 14-én 6219. szám alatt kiadott rendelet következtében ujólag kihirdetett, az 1867. évi XVI. t.-cz. VIII. czikke, az 1878. évi XX. t.-cz. VIII. czikke és illetve az 1887. évi XXIV. t.-cz. 1. §-a által a hozzá tartozó határozmányokkal együtt hatályában fentartott 1851. évi november hó 16-iki vasuti üzletrendtartás 98. §-a szerint «a pályának és tartozékainak, tehát nemcsak a vágányoknak, hanem a töltéseknek, párkányoknak, árkoknak stb. bárminemü megrongálása, félremozditása vagy megváltoztatása tilos; hasonlólag szigoruan tilos bárminemü tárgyakat a pályasinekre vagy ezek mellé a pálya vagy tartozékának kerületébe tenni vagy jelzéseket utánozni»;

mert H. Ferencz a feljelentés szerint a most hivatkozott rendeletet szegte meg;

mert ennek következtében kbtk. 111. §-ába ütköző kihágás tényálladéka látszik fenforogni, a mennyiben a feljelentés szerint nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzet által való figyelmeztetés daczára történt megszegése, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és az egészség oltalma végett kiadott általános rendelet megszegése képezi a panasz tárgyát;

végül mert az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai értelmében a kbtk. 111. §-ában körülirt kihágás elbirálására a kir. biróságok vannak hivatva. (2611/1893. I. M. sz.)

Pályatesten való legeltetés és átkeléssel elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi április 13-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a budapest-pécsi vasut-társaság simontornyai osztály mérnöksége által több egyén ellen részint a pályatesten való legeltetés, részint azon való átkelés miatt emelt panaszok elbirálására nézve a tamási kir. járásbiróság és az ottani szolgabiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: az érintett ügyekben az eljárás birói utra tartozik, mert a feljelentett tényállás szerint a feljelentett egyének a tulajdonukat képezett, vagy őrizetükre bizott állatokat részben a pályatesten, részben annak oldalán őrizetlenül hagyták, minek következtében azok a pályatestet, nevezetesen a vasuti kavics- és homokágyat összegázolták, megrongálták, a feljelentett egyének más része pedig a vasuti őrök figyelmeztetése és tilalma ellenére a pályatesten önkényüleg keresztül járt; mert a m. kir. közmunka- és közlekedési miniszter által 1867. évi november hó 14-én 6219. sz. alatt kiadott rendelet következtében ujolag kihirdetett és az 1867. évi XVI. t.-cz. VIII. czikke, illetve az 1878. évi XX. t.-cz. VIII. czikke által a hozzátartozó póthatározmányokkal együtt hatályában fentartott 1851. évi november hó 16-iki vasuti üzleti rendszabály 97. §-a szerint a pálya közvetlen szomszédságában állatoknak csak gondos felügye-

let alatt szabad legelni s arról kell gondoskodni, hogy a pályára és annak tartozékaira ne lépjenek, vagy a keritéseken tul ne menjenek és a vonatok elhaladásakor meg ne bokrosodjanak s ugyanazon üzleti rendszabály 98. §-a szerint pedig «a pályának és tartozékainak, tehát nemcsak a vágányoknak, hanem a töltéseknek, párkányoknak, árkoknak és az épitési tárgyaknak... megrongálása tilos»; végül ugyanazon üzleti rendszabály 96. §-a szerint: «a pályának szolgálati vagy munkaszemélyzetéhez nem tartozó egyének, vagy a kik erre különös engedélylyel ellátva nincsenek, a vaspályára, az ehhez tartozó helyiségekbe, a lejtőkre, párkányokra, gödrökbe stb. kivéve a be- és kijárásra, ugy a fel- és leszállásra, a pályaudvarokon megállapitott helyeken, a pályán való átjárásra kitüzött pontokon és végre az elszállitásra szánt helyiségekbe lépni nem szabad», mert a feljelentett egyének cselekményük, illetve mulasztásuk által a most hivatkozott rendeletet sértették meg a feljelentések szerint, mert ennek következtében a kbtkv. 111. §-ába ütköző kihágások tény elemei látszanak fenforogni, a mennyiben az életbiztonság és az egészség oltalma végett a vaspályákra vonatkozólag kiadott rendelet megszegéséről van szó; végül mert az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40., 41. §§-ai értelmében a kbtkv. 111. §-ában körülirt kihágások felett a kir. biróságok vannak hivatva határozni.

Haladó vasuti vonatról való leugrással elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi julius 22-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a közegészség és testi épség elleni kihágással terhelt V. István kölesdi lakos elleni ügyben a szegszárdi kir. törvényszék és Tolnavármegye dombovári járásának főszolgabirája között felmerül hatásköri összeütközés esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint V. István a szakál-hőgyészi vasuti állomáson a már megindult vonaton a személykocsi ajtaját önhatalmulag kinyitván, a nyilt pályán, az állomás és távjelző között, a haladó vonatról leugrott.

Ezen tényállás alapján a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe volt utalandó,

mert a m. kir. volt közmunka- és közlekedési miniszter által 1867. évi november hó 14-én 6219. sz. a. kiadott rendelet következtében ujolag kihirdetett, az 1867. évi XVI. t.-cz. VIII. czikke, az 1878. évi XX. t.-cz. VIII. czikke és illetve az 1887. évi XXIV. t.-cz. 1. §-a által a hozzátartozó póthatározmányokkal együtt hatályában fentartott 1851. évi november hó 16-iki vasuti üzletrendtartás 95. §-a szerint «minden utazó a vonat menete közben a fel- és leszállástól, az ajtó szükségtelen kinyitásától és a fensikra való kilépéstől tartózkodni köteles»:

mert a jelen esetben V. István a most hivatkozott rendeletet szegte meg;

mert ennek következtében a kbtk. 111. §-ába ütköző kihágásnak tényálladéka látszik fenforogni, a mennyiben nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzet által való figyelmeztetés daczára történt megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott általános rendelet megszegéséről van szó;

végül mert az 1880. évi XXXVII. t.-ce. 40. és 41. §-ai értelmében a kbtk. 111. §-ábn körülírt kihágás elbirálására a kir. biróságok vannak hivatvá. (28,891/1893. I. M. sz.)

Sorompóval el nem látott vasuti pályatesten a vonattal való összeütközés miatt inditott ügy elbirálására a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi junius 24-én hozott határozata:

A kir. miniszterium a közegészség és testi épség ellen kihágással terhelt L. József nagyeőri lakos elleni ügyben a lőcsei kir. törvényszék és Szepesvármegye tátrai járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint L. József nagyeőri lakos 1892. évi október hó 29-én a késmárk-poprádi helyi érdekü vasutnak Nagy-Eőr előtti ut-átjárójánál a vonat közeledése alkalmával áthaladni akarván, kocsija a vonat által elüttetett, egyik lova sulyos, ő maga jelentéktelen sérülést szenvedett. Az út-átjáró sorompóval ellátva nem volt, de a sinszálaktól szabályszerü távolságban intő tábla volt alkalmazva: «Vigyázz, ha jön a vonat!» felirással.

Tekintettel arra, hogy egyéb büntetendő cselekmény jelenségeinek hiányában csakis az képezi kérdés és eldöntés tárgyát, hogy az út-átjárónál alkalmazott intő táblán foglalt figyelmeztetés tekinthető-e a kbtk. 111. §-ában emlitett. és az életbiztonság s az egészség oltalma végett kiadott oly rendeletnek, a melynek megszegése a kbtk. fentidézett szakaszába ütköző kihágást képez, s hogy ebből folyólag elkövette-e vádlott a most hivatkozott törvényszakaszba ütköző kihágást; tekintettel arra, hogy a kbtk. 111. §-ába ütköző kihágás az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a által nem lévén közigazgatósági hatóságok hatáskörébe utalva, ugyanazon t.-cz. 40. §-ának 5. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik: ennélfogva jelen ügynek elbirálására a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani. (21,030/1893. I. M. sz.)

Lóvonatu iparvasut engedély előtti üzembevételével elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi junius 24-én hozott határozata:

A m. kir. miniszterium közegészség és testi épség elleni kihágással terhelt L. János nagytarnai lakos elleni ügyben a halmii kir. járásbiróság és Ugocsavármegye tiszántuli járásának főszolgabirósága között fölmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott: Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint Ugocsavármegye közigazgatási bizottsága 1892. évi 611. sz. alatt kibocsátott határozatával a B. E. és társa czég csődtömegéhez tartozó Nagy-Tarna—Királyháza közötti lóvonatu iparvasutnak üzemben tartását mindaddig, mig a rajta észlelt hiányok kipótolva nem lesznek, betiltotta. L. János, az iparvasut részére kinevezett zárgondnok azonban a közigazgatási bizottságnak a főszolgabiró által is megujitott fentebbi rendelete ellenére az iparvasuton, mielőtt az azon észlelt hiányok kijavittattak s mielőtt annak üzembe vétele megengedtetett volna, személyeket és tárgyakat szállittatott. Tekintve, hogy ezek szerint L. János egy lóvonatu vasuti vállalat

vezetésével volt megbizva, hogy mint ilyen a lóvonatu vaspályára nézve az életbiztonság szempontjából kiadott hatósági rendeletet szegte meg, cselekménye a kbtk. 114. §-ába ütköző kihágás tényelemeit látszik magában foglalni s tekintve, hogy ezen kihágás az 1880. évi XXXIII. t.-cz. 41. §-a szerint nincs a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalva, ennek elbirálására ugyanazon t.-cz. 40. §-a 5. pontja értelmében a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani. (16,925/1893. I. M. sz.)

Ha fuvaros egyetlen megbizás teljesitése végett fogadtatott fel, sem cselédnek, sem mezei munkásnak vagy napszámosnak nem tekinthető. Az ilyen ügyletből eredő követelés elbirálása nem a közigazgatási, hanem a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi szept. 25-én hozott határozata:

A m. kir. miniszterium K. Károly és K. Sándornak K. István örvendi lakos ellen 10 frt fuvarbér iránt inditott ügyében az élesdi kir. járásbiróság és az élesdi járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetét (29,718/893. I. M. sz.) vizsgálat alá vevén, 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott: a jelen ügy a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: K. Károly és K. Sándor panasza folytán az örvendi községi biróság 1892. évi julius 9-én K. Istvánt elmarasztalta 10 frt fuvarbér és járulékai megfizetésében; ezen itélettel azonban K. István meg nem elégedvén, az ügy az 1877. évi XXII. t.-cz. 25. §-ához képest az élesdi kir. járásbiróság elé került, a mely hivatkozással az 1876. évi XIII. t.-cz. 118. §-ára, az ügyet a főszolgabiróhoz, az utóbbi pedig viszont a kir. járásbirósághoz utalta. Minthogy K. Károly és K. Sándor, kiket K. István fuvarosokul egyetlen egy megbizatás teljesitése végett fogadott fel, K. István irányában sem cselédeknek, sem mezei munkásoknak vagy napszámosoknak nem tekinthetők és igy egyáltalában nem esnek az 1876. évi XIII. t.-cz. rendelkezései alá: ennélfogva az idézett törvény 115. és 116. §-ában emlitett közigazgatási hatóságok a jelen esetben el nem járhatnak és a fenforgó ügy, tekintve hogy az általános magánjogi szabályok szerint megitélendő pénzkövetelésről van szó, az 1877. évi XXII. t.-cz. 1. §-ának *a)* pontját és 25. §-át is figyelembe véve, a biróság hatáskörébe volt utalandó.

A ki nem bérfizetésért, hanem jutalomért szerződik gazdaság körüli szolgálatok teljesitésére: cselédnek nem tekinthető. Ily ügyletből támadó peres kérdések elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi augusztus 16-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a F. J. n-i lakosnak P. született P. E. ugyanottani lakos ellen 700 frt és jár. iránt inditott ügyében az e—i kir. törvényszék és az s—i járás szolgabirája között támadt hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: ezen ügy elintézése a kir. biróság hatáskörébe tartozik, mert F. J. felperes keresetében azt állitja, hogy P. született P. E. alperes őt gazdaságának vezetésére felfogadta s neki teljesitendő szolgálataiért a gazdaságbani megélhetésen kivül busás jutalmat igért, sőt azon igéretet is tette, hogy $^5/_8$ telkének felét tulajdoni joggal felperesre és nejére átruházza és a telekkönyvi hatóságnál átiratja. Alperes igéretét be nem váltván, felperes a gazdaság vezetése körül teljesitett szolgálataiért az alperes által tett kötelező igéret alapján a kereseti összegben marasztalni

kéri alperest. A fenforgó követelés érvényesitése iránt folyamatba tett ügynek elbirálása azért tartozik a kir. biróság és nem a közigazgatási hatóság hatáskörébe, mert F. J. az állitólagos szerződési viszony tartama miatt nem volt cseléd. Ugyanis ugy a kereset, mint az illetőség kérdésére vonatkozó tárgyalási iratok szerint felperes azt állitja, hogy ő magát a gazdaság vezetése körüli szolgálatok teljesitésére nem bérért kötelezte, hanem azokra az emlitett jutalomigéretek mellett vállalkozott.

Alperes felperest a törvényszék előtt feltételesen cselédnek nyilvánitotta, a szolgabiróság előtt pedig azt, hogy cseléde lett volna, tagadta ugyan, azonban a felperesi állitással megegyezőleg a szolgabiróság előtt beismerte, hogy felperest bérfizetés igérete mellett fel nem fogadta. Miután bérkikötés mellett létrejött szolgálati viszony nem igazoltatott, felperes az 1876. évi XIII. t.-cz. 1. §-a értelmében cselédnek nem tekinthető, a miért is a peres felek között fenállott jogviszony nem az 1876. évi XIII. t.-cz., hanem az általános magánjogi szabályok szerint lévén elbirálandó, az ügyet a kir. biróság hatásköréhez tartozónak kellett kimondani.

Ha a cseléd szolgálatát cselédkönyvének hátrahagyásával önkényüleg odahagyja s uj cselédkönyvnek kieszközlésével másnak áll szolgálatába, a cselédtörvénybe ütköző áthágást követ el, melynek elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1891. évi junius 8-án hozott határozata:

M. János gazdája által azon panasz emeltetett, hogy cseléde szolgálatát cselédkönyvének hátrahagyásával önkényüleg odahagyta s ily cselédkönyv kieszközlése mellett másnak szolgálatába állott. A panaszos kérte ennélfogva nevezettet megbüntettetni és szolgálatába visszarendelni. M. János e szerint a feljelentésben a cselédtörvény áthágásával vádoltatott s cselekménye — a szolgálatból való jogtalan távozás — az emlitett törvény 57. §-ában körülirt áthágás tényelemeit látszik magában foglalni. Ennek elbirálása pedig ugyanazon törvény VII. fejezete s illetve minthogy ezen törvény oly cselekményre szab büntetést, a mely a büntetőtörvénykönyvek intézkedése alá nem esik, az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §§-ai értelmében a közigazg. hatáskörébe van utalva. A közigazg. hatóság hatáskörét kellett tehát a jelen esetre annál inkább megállapitani, mert az a körülmény, hogy M. János régi cselédkönyvét eltitkolva, uj cselédkönyvet állittatott ki a maga részére s ezzel állott ujabb szolgálatába, a kbtk. 71. §-ába ütköző kihágás tényálladékát azért nem tartalmazza, mivel M. János a saját számára kiállitott, tartalmilag és alakilag valódi s hamisitatlan okiratot használt alkalmazás czéljából.

Ha valaki napidij mellett, de nem testi munkával járó foglalkozást teljesitett, az ebből eredő jogviszony elbirálása nem esik az 1876. évi XIII. t.-cz. (cselédtörvény hatálya alá. Elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi márcz. 17-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette H. István nagykőrösi lakosnak K. Farkas ugyanottani lakos ellen 444 frt s jár. iránt inditott ügyében a budapesti kir. itélőtábla és Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunvármegye alispánja között támadt hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: Ezen ügy elintézése a kir. biróság hatáskörébe tartozik, mert H. István kalapos arra alapitja köve-

telését, hogy K. Farkasnál szóbeli megegyezésök értelmében, mint betegápoló és gazdasági felügyelő 222 napon át működött a nélkül, hogy az állitólag kikötött 2 frt napidijat megkapta volna. Az emlitett követelés érvényesitése iránt folyamatba tett ügy elbirálása azért tartozik a kir. biróság és nem a közigazgatási hatóság hatáskörébe, mert H. István az állitólagos szerződési viszony tartama alatt nem volt sem cseléd, sem napszámos, sem mezei munkás. Cseléd nem volt azért, mert a hatáskör megbirálásánál döntő keteseti állitás szerint magát folytonos szolgálatoknak legalább is egy havi időtartamon át bérért való teljesitésére nem kötelezte (1876. évi XIII. t.-cz. 1. §.), hanem naponkénti dijazás mellett volt alkalmazva (1876. évi XIII. t.-cz. 3. §. *c*) pont). De a naponkénti dijazás daczára napszámos sem volt, mert nem testi munkára vállalkozott. Mezei munkásnak pedig azért nem tekinthető, mert a tevékenységi kör, melyet K. Farkasnál betöltött, az 1876. évi XIII. t.-cz. 84. §-a alá nem vonható. Mindezeknél fogva a H. István és K. Ferencz közt fennállott jogviszony nem az 1876. évi XIII. t.-cz., hanem az általános magánjogi szabályok szerint lévén megitélendő, a királyi biróság tárgyi illetékességét kellett megállapitani.

Katonának polgári személy által meggyalázó szavakkal illetése miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Katona által polgári személyen elkövetett könnyü testi sértés elbirálása a katonai biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi február 2-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére H. J. komáromi lakos ellen becsületsértés miatt tett följelentés tárgyában a komáromi kir. járásbiróság és Komárom sz. kir. város rendőri kapitányi hivatala közt felmerült hatásköri összeütközési esetet vizsgálat alá vévén, következőleg határozott: Jelen ügyben a H. J. elleni további eljárás birói utra tartozik; mert a feljelentés szerint H. J. Cs. Imrét a cs. és kir. 48. sz. gyalogezred szakaszvezetőjét s a vezetése alatt állott szakasz katonát «hitvány gazember» kitételekkel illette és illetve ezek egyikét K. I. közlegényt fokosával oly közelről fenyegette, hogy ez magát védendő s szabad menetelét kieszközlendő, állitólag kénytelen volt fegyverét használni s azzal a fent nevezettet utjából ellökni; mert ezen cselekménye a btkv. 216. §-ába ütköző becsületsértés vétségének tényálladékát látszik képezni, melynek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §§-ai értelmében a kir. biróságok hatásköréhez van utalva. Önként értetik azonban, hogy a H. I. által K. J. ellen könnyü testi sértés vétsége miatt emelt viszonvád elbirálásába a polgári büntető biróság, minthogy a vádlott tettleges szolgálatban álló katona s a terhére rótt cselekményt is a katonai szolgálat alatt követte el, nem bocsátkozhatik.

Jószágkezelő cselédnek nem tekinthető s ellene tiszti lakás visszabocsátása iránt inditott kereset a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1884. évi márczius 8-án hozott határozata:

Z. S. mint gazda B. I.-t, ki neki jószágkezelője volt, a részére átengedett lakásból per utján eltávolitani kivánván, az ez érdembeni panasz a biróság és közigazgatási hatóság közt illetékességi összeütközésre szolgáltatott alkalmat. Ezen kérdésben a minisztertanács következőleg határozott: Az érintett ügy elintézése birói utra tartozik, mert azon kérdés, hogy a

Z. S. által jószágkezelőül szerződésileg felfogadott B. I. a neki szerződésileg átengedett lakást és tartozmányait mikor tartozik elhagyni? a kötelmi jog köréhez tartozik s mint ilyen a törvény rendes utján döntendő el; mely fölött a közigazgatási hatóság csak azon esetben birhatna hatósági körrel, ha a fenforgó ügy gazda és cseléd közötti viszonyból származnék, miután az 1876. évi XIII. t.-cz. értelmében az emlitett viszonyból folyó kérdések közigazgatási utra utasittattak.

A jelen kérdés azonban ily viszonyból nem származik, mivel azok, kik tudományos előkészültséget feltételező, habár folytonossággal tartó szolgálatokat teljesitenek, az 1876. évi XIII. t.-cz. 3. §-ának *a)* pontja értelmében cselédeknek nem tekinthetők; B. J. pedig, eltekintve pedig a tárgyalás során becsatolt bizonyitványoktól, az 1881. évi márczius 30-án kötött szerződés tartalmánál fogva sem tekinthető, miután ő a felügyelettel lett megbizva, továbbá kötelességévé tétetett a felébe való kiadás, melyről rendes könyv vezetendő és a szerződések is irásban kötendők stb., mindezen kötelességek teljesitése pedig a cseléd szolgálati körét meghaladja, de különben is a kir. belügyminiszterium állandó gyakorlata szerint a hivatkozott törvényczikk 69. §-a értelmében cselédnek csak az tekintetik, ki szolgálati (cseléd-) könyvvel van ellátva.

Hadköteles ujonczszökevények ellen inditott ügy hatáskörének megállapitása.

A m. kir. minisztertanács 1891. évi decz. 5-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére S. János parozsenyi, D. Dán parozsényi, L. János parozsényi, R. Márkus puchói, R. Józsa parozsényi és M. János barbatyani hadköteles szökevények ellen inditott bűnügyekben Hunyadvármegye petrozsényi járásának főszolgabirája és a puji kir. járásbiróság között, továbbá ugyanazon járás főszolgabirája és az 1890. évi XXV. t.-cz. hatályba lépte előtt fennállott marosvásárhelyi kir. tábla között fölmerült hatásköri összeütközési esetet vizsgálat alá vévén, az 1869. évi IV t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott: Az emlitett ügyekben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik a következő indokok alapján: Az iratokból kitetsző tényállás szerint S. János 1867 évben született, az 1887., 1888. és 1889. évben; D. Dán 1868. évben született, az 1888. és 1889. évben; L. János 1859. évben született s az 1879. és 1880. évben való ujonczállitás alkalmával ideiglenesen szolgálatra képtelennek találtatván, mint harmadik korosztályu hadköteles, az 1881—1882. években; R. Márkus H., a ki Trencsénvármegye Puchó községében az 1867. évben született, az 1887., 1888. és 1889. évben; R. Józsa, a ki Hunyadvármegye Z. M. Parozsény községében az 1864. évben született, az 1884—1888. években; M. János, a ki Hunyadvármegye F. Barbatyen községében az 1867. évben született, az 1887., 1888. és végül M. János, a ki Hunyadvármegye Lupeny községében az 1858. évben született, az 1878—1888. években az ujonczállitásra nem jelentkeztek, hanem közülök S. János, D. Dán, L. János (f. barbatyeni), M. János és (lupenyi) M. János Romániában, R. Józsa pedig az ország más vármegyéiben (Bánátban) szolgálatban állottak, mig R. Márkus H. — ki születés helyén (Puchón) ismeretlen helyen távollevőként volt nyilvántartásban — majd szüleivel együtt Petrozsényben tartózkodott, majd pedig Aradon mint napszámos tartotta fenn magát.

S. János 1890. aug. 20-án, D. Dán 1890. jul. 4-én, L. János 1890. május 31-én illetőségi községük elöljáróságánál ujonczállitás végett önként

jelentkeztek, R. Márkus H. atyja által jelentette be magát mint már harmadik korosztályu hadköteles sorozás elé állitás végett a petrozsényi főszolgabirónál, R. Józsa az 1889. év első hónapjaiban illetőségi községének birájánál, a m. kir. csendőrségnél és a főszolgabirónál — a két utóbbi hatóságnál atyja által — jelentkezett ujonczállitás czéljából, (f. barbatyeni) M. Jánost a vulkani csendőrőrs állitá elé 1890. szept. 3-án a petrozsényi főszolgabirói hivatalhoz sorozás előli szökés gyanuja miatt, s végül (lupenyi) M. János 1888. augusztus 22-én illetőségi község elöljáróságánál önként jelentkezett ujonczállitás czéljából.

A petrozsényi járás főszolgabirája a nevezettek mindnyáját ujonczállitás előli szökés vétsége miatt hivatalbóli állitással és alkalmas voltuk esetére (f. barbatyeni) M. Jánost két évi, a többieket pedig egy-egy évi szolgálathosszabbitással büntette, és minthogy a sorozásnál D. Dán ideiglenesen, a többi fennebb nevezettek pedig egyáltalán szolgálatképteleneknek találtattak, az iratokat — az 1889. évi VI. t.-cz. 44. §-ának második bekezdésében körülirt büntetés alkalmazása végett — a puji kir. járásbirósághoz tette át.

A puji kir. járásbiróság (lupenyi) M. Jánost az 1889. évi VI. t.-cz. 44. §-a szerint minősitett ujonczállitás alóli szökés vétségében vétkesnek mondotta ki s ezért 10 frt (behajthatlanság esetére két napi fogházra átváltoztatandó) pénzbüntetésre itélte. Ezen első birósági itélet ellen a kir. ügyész felebbezvén, a fennállott marosvásárhelyi kir. itélőtábla az első biróság itéletét a megelőző eljárással együtt megsemmisitette s az iratokat illetékes eljárás végett a közigazgatási hatósághoz áttétetni rendelte. A fennebb nevezett többi terheltek elleni bűnügyekben pedig a puji kir. járásbiróság mint büntető biróság magát illetéktelennek nyilvánitá s az emlitett valamennyi bűnügy iratait a petrozsényi főszolgabiróhoz illetékes eljárás végett visszaküldötte.

E tényállások alapján, tekintettel arra, hogy az 1889. évi VI. t.-cz. 44. §-a alapján terhelt hadköteles szökevényeknek e törvény életbelépte előtt elkövetett és itélettel még el nem döntött bűncselekményeire is az 1889. évi VI. t.-cz. 79. §-a értelmében ezen törvény 44-ik §-ának az 1868. évi XL. t.-cz. 47. §-ánál enyhébb intézkedései alkalmazandók;

tekintve továbbá, hogy az 1889. évi VI. t.-cz. 44. és 68. §-ai szerint első sorban a közigazgatási hatóságok vannak hivatva határozni a felett, hogy az idézett 44. §. második bekezdésének esete fenforog-e és hogy a 44. § alapján a 68. §. szerint illetékes közigazgatási hatóság által hadköteles szökevénynek nyilvánitott, de hadi szolgálatra alkalmatlannak talált vagy póttartalékba osztott hadkötelesre vonatkozó iratok a 44. §. 2., 3. és 4. bekezdésében foglalt szabadságvesztés és pénzbüntetés alkalmazása végett a közigazgatási határozatnak jogerőre emelkedése után tétetnek át az illetékes kir. járásbirósághoz;

tekintve végül, hogy a fentebbiekből folyólag a kir. biróságok s nevezetesen a kir. járásbiróság az 1889. évi VI. t.-cz. 44. §-a és a 68. §. első bekezdése értelmében eljárt közigazgatási hatóság jogerőre emelkedett határozatának vétele után a maga illetékességét meg nem tagadhatja, hanem feltétlenül tartozik büntető biróság gyanánt eljárni és az ügy érdemében — a vétkességet megállapitó vagy felmentő itélet hozatalával — határozni a fölött, hogy terheli-e vádlottat az 1889. évi VI. t.-cz. 44. §-ának 2., 3. és 4. bekezdésében körülirt büntetendő cselekmény vagy nem; érdemleges elintézés nélkül pedig a járásbiróság az ügyet a közigazgatási hatósághoz annál kevésbbé küldheti vissza, mert ez utóbbi hatóság a védtörvényi utasitás 80. §-ának 3. pontja szerint csak a kir. biróságok felmentő itélete után alkal-

mazhatja az 1889. évi VI. t.-cz. 44. §-ának első bekezdésében emlitett pénzbüntetést:

mindezen okok alapján a jelen ügyekben való eljárás birói utra utalandó volt. (42,320/1891. I. M. sz.)

A cselédbér iránti követelések, ha azok az 1876. évben életbelépett cselédtörvény hatálya előtti időből származnak is, a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartoznak.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi szept. 10-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére T. N. Juliánnának Cs. T. Sándor ellen cselédbér követelés iránt inditott ügyében a budapesti kir. itélő tábla és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét, 1892. évi szeptember hó 10. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőleg határozott: a jelen ügy érdemleges elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Indokok: T. N. Juliánna az 1868. évtől az 1875. évig terjedő szolgálatai után cselédbért követel Cs T. Sándortól. Ezen ügyben ugy a közigazgatási hatóság, mint a biróság leszállitotta saját tárgyi illetékességét és pedig a közigazgatási hatóság azért, mert T. N. Juliánna az 1876. évi XIII. t.-cz. életbeléptét megelőző, tehát oly időben szolgált Cs. T. Sándornál, mikor a cselédbér-követelések elbirálására a rendes biróságok voltak illetékesek. Ennek ellenében a jelen ügy érdemleges elintézését a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalni azért kellett, mert ez 1876. évi XIII. t.-cz. 115. és 116. §-ai, melyek a gazda és cselédje között támadható viták eldöntésére a közigazgatási utat jelölik ki, eljárási szabályt tartalmaznak, az eljárási szabályok pedig — ha csak a törvény másképen nem rendelkezik — az azoknak életbelépte előtt keletkezett jogok érvényesitésénél is alkalmazandók és az 1876. évi XIII. t.-cz. alá tartozó eseteknél annál is inkább, mert annak 118. §-a a biróságoknak ily ügyekre vonatkozólag fennállott hatáskörét megszüntette. (29,504/1892. I. M. sz.)

A hatóságilag felesketett erdőőr, erdőőri minőségben töltött szolgálata nem cselédi, hanem közbiztonsági szolgálat jellegü lévén, az ily szolgálati viszonyból eredő követelések elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi 43,479. I. N. szám alatt hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjeszti F. Alexa felesketett erdőőrnek B. Lajos guraszádi erdőbirtokos ellen 45 frt bér és járulékai iránt a dévai kir. törvényszék és Hunyad vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét. A minisztertanács következőleg határozott: jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: F. Alexa fölesketett erdőőrnek B. Lajos guraszádi erdőbirtokos elleni 45 frt bér és járulékai iránt inditott ügyében. Hunyad vármegye alispánja a maros illyei járás főszolgabirája által hozott határozat helybenhagyásával leszállitotta a közigazgatási hatóság tárgyi illetékességét, a maros-illyei kir. járásbiróság mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság pedig F. Alexát a közigazgatási hatósághoz utasitotta, a mely határozat, miután a közbevetett semmiségi panaszt a dévai kir. törvényszék elvetette, jogerőre emelkedvén, hatásköri összeütközés merült fel a közigazgatási és a birói hatóságok között. Minthogy az

erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-cz.) 38. §-ának utolsó bekezdése szerint az erdőtörvény 17. §-ában meg nem nevezett erdőbirtokosoknak is szabadságukban áll erdőőreiket feleskettetni; minthogy továbbá ugyanezen törvény 40. §-ához képest a hatóságilag föleskétett erdőőrök szolgálatukban közbiztonsági közegeknek tekintendők; minthogy végül F. Alexa hatóságilag föl volt esketve, ennélfogva szolgálata, melyet B. Lajosnál föleskétett erdőőri minőségben töltött, nem cselédi, hanem közbiztonsági szolgálat jellegével birt, a melyre az 1876. évi XIII. t.-cz. határozatai nem alkalmazhatók s ezen okoknál fogva, jelen ügyben az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

A gyámhatóság marasztaló határozatai végrehajtható közokiratok jellegével birnak, de azok alapján az ingatlanokra vezetendő kielégitési végrehajtás elrendelése a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1885. évi junius hó 8-án hozott határozata:

A kielégítési végrehajtás elrendelésére irányzott kérelem felett a határozás a kir. járásbiróság hatósági köréhez tartozik; mert a kir. közjegyző az árvaszéknek elmarasztaló határozata alapján ingatlanokra kéri a kielégitési végrehajtás elrendelését; mert továbbá a gyámhatóság marasztaló határozatát az 1877. évi XX. t.-cz. 191. §-ának 3. és 4. bekezdése végrehajtható közokiratok jellegével ruházza fel és az ingatlanokra vezetendő végrehajtás tekintetében birói végrehajtásra utalja, már pedig a közig. hatóságnak azon végrehajtható határozatai, melyek az érvényben levő jogszabályok szerint birói végrehajtásra utalvák, az 1881. évi LX. t.-cz. 1. §-ának *h*) pontjához képest oly közokiratok, melyeknek alapján birói kielégítési végrehajtásnak van helye, és mert az 1881. évi LX. t.-cz. 2. §-a szerint ugyanezen t.-cz. 1. §-ának *h*) pontja esetében, a mennyiben a marasztalás 500 frt készpénzösszeget meg nem halad, azon járásbiróság illetékes, melynek területén az első folyamodásilag eljárt hatóságnak, a jelen esetben gyámhatóságnak, székhelye van.

Ha hagyatéki ügyben az örökhagyónak gyenge elméjü özvegye, mint örökös érdekelve nincsen és az érdekelve volt kiskoru nagykoruságát időközben elérte, az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi julius 17-én hozott határozata:

A kir. miniszterium P—n 1885. évi szeptember hó 25-én végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt Sch. J. hagyatéki ügyében az árvaszék és a p—i kir. járásbiróság között a hatósági körre nézve felmerült kérdésben következőleg határozott: A jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: Néhai Sch. J. hagyatéki ügyében az árvaszék 1893. évi decz. 1-én 19,349. sz. a. hozott határozatával a hagyatéki iratokat további eljárás végett a p—i kir. járásbirósághoz átküldötte abból az okból, mert a hagyatékban érdekelve volt kiskoru örökös Sch. J. időközben nagykoruságát elérte. A most nevezett nagykoru örökös pedig a p—i kir. járásbirósághoz f. évi január hó 10-én 138. sz. a. beadott folyamodványában a hagyatéki eljárásnak folytatását kérelmezte. A p—i kir. járásbiróság f. évi február hó 28-án 867. sz. a. hozott végzésével tekintettel arra, hogy az örökhagyónak özvegye, született T. E. gyenge elméjü s ennek özvegyi joga folytán a törvényen alapuló érdekei a hagyaték letárgyalása alkalmával az 1868. évi LIV. t.-cz.

560. §-ának *a)* pontja daczára megóva nem lettek és hogy a hagyaték átlaga hivatalból kinyomozva nem lett, az iratokat illetékes eljárás végett az árvaszékhez visszaküldötte, az árvaszék azonban 1894. évi márczius hó 27-én 4396. sz. a. hozott végzésével az eljárásra magát ismét illetéktelennek jelentette ki, mert az örökhagyónak állitólag gyenge elméjü özvegye, mint örökös nincsen érdekelve s ennélfogva érdekei megóvása iránt intézkedésnek szüksége fenn nem forog. Az előadott tényállás alapján a jelen ügyben a további eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni. Mert a hagyatéki ügyben örökösi minőségben érdekelt Sch. J. nagykoruságát elérte, mert az özvegyi jog nem öröklési jogczim s igy az örökhagyónak állitólag gyenge elméjü özvegye, a ki különben gondnokság alá helyezve nincsen, a hagyatéki ügyben nem örökösi minőségben van érdekelve; mert ezek szerint az 1877. évi XX. t.-cz. 234. §-ának esete fenn nem forog és mert a nagykoruvá vált örökös a p—i kir. járásbirósághoz beadott fent idézett folyamodványában a hagyatéki eljárás folytatását kérelmezvén, az 1869. évi LIV. t.-cz. 560. §. *c)* pontja alapján birói eljárásnak van helye.

Olyan esetekben, a midőn a hagyatéki ingatlanok az örökösödési eljárás tartama alatt eladattak, a további intézkedés nem az árvaszék, hanem a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi május 9-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére néhai N. János szentmihályi volt lakos hagyatéki ügyében Fejérvármegye árvaszéke és a székesfejérvári járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet vizsgálat alá vevén, következőképen határozott: ezen hagyatéki ügyben a további intézkedés birói utra tartozik.

Okok: Az 1877. évi XX. t.-cz. 254. §-ának második bekezdése a gyámhatóság és a hagyatéki biróság hatósági körének megállapitásánál elválasztó vonalul azon körülményt jelöli meg, hogy tartozik-e a hagyatékhoz ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog avagy pedig nem. E részben a törvény nem állapit meg különbséget arra nézve, hogy az örökösödési eljárás folyamán az ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog eladatik és igy vételárban, — vagy el nem adatik, és igy természetben képezi az átadás tárgyát.

Minthogy pedig a hagyatékot azon vagyon képezi, a mely az öröklés megnyiltakor az örökhagyó halálakor létezett és mint ilyen leltárilag megállapittatik; mindazon esetekben, melyekben az öröklés megnyiltakor a hagyatékhoz ingatlan vagyon vagy telekkönyvileg bejegyzett jog tartozott, habár az örökségnek tárgya az örökösödési eljárás folyama alatt eladatott is, a további eljárás, illetőleg a hagyaték átadása a kir. biróság hatáskörébez tartozik.

Ha az örökség tárgyát csak telekkönyvileg bejegyzett jog képezi is, az 1877. évi XX. t.-cz. 254. §-a harmadik bekezdése értelmében a hagyatéki biróság és nem az árvaszék hatáskörébe tartozik a telekkönyvi jogok iránti rendelkezés.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi decz. 15-én kelt határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette H. András taksonyi lakos hagyatéki ügyében a galánthai kir. járásbiróság és Pozsonyvmegye árvaszéke között támadt hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a jelen ügyben a

további eljárás birói utra tartozik, mert néhai H. András hagyatékát a bemutatott leltár és a tárgyalási iratok szerint azon 480 frtos kötelezvényből őt illető rész képezi, melynek alapján a zálogjog az emlitett összszeg és 6% kamatai erejéig a taksonyi község telekjegyzőkönyvének 100. lapján vezetett 96. házszám 10/8. urb. telekből H. Károlyt illető birtokrészre c. 1—3. sorszám alatt bekebeleztetett; mert e szerint az örökség tárgyát zálogjogilag biztositott követelés, tehát telekkönyvileg bejegyzett jog képezi és az 1877. évi t.-cz. 254. §-a értelmében az örökösödési eljárásról felvett jegyzőkönyv és iratok nemcsak akkor teendők át a hagyatéki birósághoz, ha az örökség tárgyát ingatlan, hanem akkor is, midőn telekkönyvileg bejegyzett jog képezi és ily esetekben a fönnebb idézett törvényszakasz harmadik bekezdése értelmében a hagyatéki biróságnak áll kötelességében a telekkönyvi jognak az örökös vagy hagyományos nevére leendő átiratását megrendelni s e végből az illetékes telekkönyvi hatóságot hivatalból megkeresni.

Válópernek befejezte előtt a gyámhatóság által az 1877. évi XX. t.-cz. 13. §-a alapján megállapitott ideiglenes gyermektartási dij behajtása, az ingóságokra nézve a pernek birói uton történt jogerős eldöntése után is, közigazgatási végrehajtási uton a gyámhatóság által eszközlendő.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi augusztus 10-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére a budapesti kir. itélőtábla és Budapest főváros árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközési kérdésben következőleg határozott: ezen ügy a gyámhatóság hatáskörébe tartozik; mert Gr. Paula volt férje S. L. ellen folytatott válóperének befejeztéig Budapest főváros árvaszéke által az 1877. évi XX. t.-cz. 13. §-a alapján megállapitott ideiglenes gyermektartási dijnak a válóper jogerős elintézése előtt esedékessé vált néhány részletére nézve kéri az ingó végrehajtás elrendelését; a gyámhatóság pedig jogerős határozatainak ingóságokra vezetendő végrehajtását az 1877. évi XX. t.-cz. 191. §-a értelmében közigazgatási uton tartozik eszközölni és az 1881. évi LX. t.-cz. 2. §-ának második, illetőleg harmadik bekezdésében emlitett kir. biróságok, miután a fentiek szerint a gyámhatósági határozatok ingóságok tekintetében birói végrehajtásra utalva nincsenek, a végrehajtást ily esetekben az 1881. LX. t.-cz. 1. §. *h*) pontja alapján el nem rendelhetik.

Oly esetekben, midőn az örökség tárgyát ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok is képezik, ugy az ingatlanoknak, mint az ingóságoknak átadása a kir. biróság és nem az árvaszék hatáskörébe tartozik; e tekintetben nem tesz különbséget az, hogy az átadó végzés meghozatala után derült ki, mikép a hagyatékhoz ingóságok is tartoznak.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi decz. 18-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére L. Antal barátmajori volt lakos hagyatéki ügyében a kőszegi kir. járásbiróság és Vasvármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét vizsgálat alá vevén, következőképen határozott: A jelen ügyben az utólagosan kideritett hagyatéki vagyonrész átadására vonatkozó eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: Kiskoru gyermekek és özvegy hátrahagyásával 1886. évi április hó 25-én végrendelet nélkül elhalt L. Antal barátmajori volt lakos hagyatéka fölött,

melyben a leltár szerint egyéb ingó és ingatlan vagyontárgyakon kivül a barátmajori italmérési jog felerésze is szerepelt, Vasvmegye árvaszéke a tárgyalást az 1877. évi XX. t.-cz. 243. §-a alapján keresztülvitette, a kőszegi kir. járásbiróság mint hagyatéki biróság pedig a leltározott hagyatékot 1390. évi 1891. sz. végzésével az érdekelteknek az 1877. évi XX. t.-cz. 254. §-ának második és harmadik bekezdéséhez képest átadta. Az átadó végzés meghozatala után kiderült, hogy a barátmajori italmérési jog, illetőleg az azt helyettesitő kártalanitási kötvények és készpénz nem felerészben, hanem egészben illetik néhai L. Antal hagyatékát. Ezen utólagosan kideritett hagyatéki vagyonrész beszavatolására Vasvármegye árvaszéke a kőszegi kir. járásbiróságot, az utóbbi viszont az árvaszéket tartja illetékesnek. Minthogy oly esetekben, a midőn az örökség tárgyát ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok is képezik, az 1877. évi XX. t.-cz. 254. §-a értelmében ugy az ingatlanoknak vagy a telekkönyvileg bejegyzett jogoknak, mint az ingóságoknak átadása a biróság hatáskörébe van utalva s minthogy e részben nem tehet különbséget az, hogy csak a hagyaték tárgyalása és az átadó végzés meghozatala után tünt ki, miszerint a hagyatékhoz előbb kideritve nem volt ingóságok is tartoznak: ennélfogva ezen hagyatéki ügyben az utólagosan kideritett hagyatéki vagyonrész átadására vonatkozó eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

Az 1877. évi XX. t.-cz. hatályba lépte előtt már folyamatban volt hagyatéki ügyben az utóörökös részére később szükségessé vált gondnok kirendelés joga, nem az árvaszék, hanem az akkor hatályban volt törvény alapján illetékességet nyert kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1886. évi decz. 15-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a néhai E. G. Sámuel és hasonnevü fia, továbbá E. G. Sámuelné B. Etelka hagyatéki ügyeiben a budapesti kir. itélőtábla és a Pest-Pilis-Solt-Kiskunvmegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik, mert az 1877. évi XX. t.-cz. 31. §-ának második bekezdése határozottan rendeli, hogy a gondnokrendelés csak akkor tartozik a gyámhatóság hatáskörékez, ha a gondnok kirendelése oly hagyatéki tárgyalás alkalmából válik szükségessé, melyre a gyámhatóság illetékes, minden más esetben a végrendeleti utóörökösök részére a gondnok rendelés birói hatáskörhöz tartozik (1877. évi XX. t.-cz. 30. §. *c*) pontja és a 31. §. második bekezdése s a 31. §. utolsó bekezdése); a gyámhatóság ennélfogva csak egyetlen esetben, t. i. akkor bir azon joggal, hogy az utóörökös részére gondnokot rendeljen, ha a hagyatéki tárgyalásra illetőséggel bir s ennek alkalmából válik szükségessé a gondnok rendelés.

Minthogy pedig az árvaszékek hagyatéki tárgyalási jogkörrel a kir. biróságok szervezése óta az 1877. évi XX. t.-cz. hatályba lépteig nem birtak és csak is a kir. biróságok voltak az idézett t.-cz. hatályba lépteig az örökösödési eljárás vezetésére hivatva; minthogy a jelen hagyatéki ügyekben az eljárás az 1877. évi XX. t.-cz. hatályba lépte előtt még Pestvmegye árvatörvényszékénél 4301/868. sz. a. iktatott kérvény következtében tétetett folyamatba és a hagyaték tárgyalását a néh. E. G. Sámuel és ifj. E. G. Sámuel összefüggő hagyatéki ügyeiben 1679/872. sz. a. az akkor illetékes ócsai kir. járásbiróság rendelte el s ezen idő óta részint ezen, részint a később illetékessé vált ráczkevei kir. járásbiróság gyakorolta az örökösödési eljárás

vezetését: ennélfogva tekintettel az 1877. évi XX. t.-cz. 303. §-ára, ezen törvényczikk hatályba lépte után még akkor is a biróság volt hivatva a törvényczikk hatályba léptekor folyamatban levő hagyatéki ügy ellátására, ha oly okok forogtak volna is fenn, a melyek különben rendszerint a gyámhatóság illetőségét vonnák imaguk után.

Ha tehát a gyámhatóságnak ezen szoros összefüggésben álló hagyatéki ügyek tárgyalására törvényes hatásköre nem volt, ugy hiányzik minden törvényes alap, melyen az utóörökösök részére a gondnok rendelés a gyámhatóság hatásköréhez utasittassék.

De különben is a jelen hagyatéki ügyekben az örökösödési eljárás átadási végzéssel és telekkönyvi bekeblezéssel már befejeztetett, és az örökösödési eljárás keretén kivül tartatik szükségesnek az utóörökösök képviseletére a gondnok kirendelése és ily végleges jellegü gondnok kirendelést eszközölt is a ráczkevei kir. járásbiróság, midőn a hagyatéki eljárás befejezése után L. Mór személyében gondnokot rendelt ki (816/884. sz.) következőleg az 1877. évi XX. t.-cz. föntidézett világos és határozott rendelkezéseivel (1877. évi XX. t.-cz. 30. §. *c*) pontja és a 31. §. második bekezdése és a 31. §. utolsó bekezdése) szemben azon körülmény, hogy az ideiglenes gondnokot az 1878. évben az árvaszék rendelte ki, annak megállapitásánál, hogy a törvény szerint a biróság vagy az árvaszék hatásköréhez tartozik-e, az utóörökösök képviseletére szükséges gondnok kirendelés cselekménye figyelembe vehető érvet nem képezhet.

Mindezeknél fogva a jelen esetben a gondnok kirendelés kérdése fölötti határozathozatal birói utra volt utasitandó.

Ha a «halálesetfelvételi» jegyzőkönyv örökhagyónak törvényes örököseit ismeretleneknek jelzi is, de örökhagyó alakilag kifogástalan végrendeletben intézkedett hagyatékáról: sem az árvaszék, sem pedig a biróság az örökösödési tárgyalást hivatalból meginditani nem köteles.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi május 10-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a néhai W. Mária hagyatéki ügyében a pozsonyi kir. törvényszék és a Pozsony város árvaszéke között támadt hatásköri összeütközési esetet. A minisztertanács kimondotta: hogy a jelen hagyatéki ügy oly esetet nem képez, melyben az árvaszék vagy a biróság az örökösödési tárgyalást hivatalból lenne köteles meginditani, mert: örökhagyónak Pozsonyban 1879. április hó 4-én kelt végrendelete illetve Pozsonyban 1880. évi november hó 4-én kelt fiók végrendelete szerint, egyedüli örökösül özvegy K. Gyuláné van megjelölve, és igy föltéve, hogy a «halálesetfelvétel» 8. pontjában emlitett törvényes örökösök valóban ismeretlen tartózkodásuak volnának is, mi a jelzett adatokból épen nem következik, ezek érdekében gyámhatósági illetve gondnokhatósági beavatkozásra, tekintettel arra, hogy az örökösödés által az alakilag teljesen kifogás nélküli végrendelet szerint érdekelve nincsenek, szükség nem forog fenn, és mivel az 1877: évi XX. t.-cz. 233. §-ának 1. és 2. pontjában felsorolt egyéb esetek sem forognak fenn, az árvaszék hatásköréhez ezen örökösödési ügynek tárgyalása utasitható nem volt. De nem lehetett ezen ügyben az örökösödési eljárásra a biróság hatáskörét sem megállapitani, mert olyan eset sem forog fenn, mely az 1868. évi LIV. t.-cz. 560. §. és az 1877. évi XX. t.-cz. 233. §-ának 3. pontja illetve 257. §-ánál fogva a hagyatéki biróságnak hivatalból való beavatkozását szükségessé tenné.

A hagyatékot azon vagyon képezi, mely az öröklés megnyiltakor létezik s leltárilag megállapittatik. Ha tehát a hagyatékhoz ingatlan vagyon vagy telekkönyvileg bejegyzett jog tartozott, habár az örökségnek tárgya az örökösödési eljárás folyama alatt eladatott is, a hagyaték átadása nem az árvaszék, hanem a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A. m. kir. minisztertanács 1888. évi február 2-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette néhai B. Gy. tenkei volt lakos hagyatéki ügyében a tenkei kir. járásbiróság és Biharvármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: Ezen hagyatéki ügyben a további intézkedés birói utra tartozik. Okok: Habár a hagyatéki eljárás befejezése előtt eladott ingatlanok átadása az örökösök részére oly czélból, hogy azokra a vevők tulajdonjogukat bekebeleztethessék, a telekkönyvi rendelet 73. §-ánal fogva nem szükséges, mégis a hagyatéki ingatlanokat helyettesitő vételárnak s általában az egész hagyatéknak beszavatolása a biróság hatáskörébe azért tartozik, mert ez az 1877. évi XX. t.-cz. 254. §-ában foglalt azon határozatnak képezi folyományát, mely szerint az örökség tárgyát képező ingatlannak vagy telekkönyvileg bejegyzett jognak átadása birói utra tartozik. Az idézett törvényszakasz második bekezdése ugyanis a gyámhatóság és a hagyatéki biróság hatósági körének megállapitásánál elválasztó vonalul azon körülményt jelöli meg: tartozik-e a hagyatékhoz ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog, avagy pedig nem? E részben a törvény nem alapit meg különbséget arra nézve, hogy az örökösödési eljárás folyamán, az ingatlan vagy telekkönyvi bejegyzett jog eladatik vagy el nem adatik és igy természetben képezi az átadás tárgyát. Minthogy pedig a hagyatékot azon vagyon képezi, mely az öröklés megnyiltakor, az örökhagyó halálakor létezik és mint ilyen leltárilag mégállapittatik, mindazon esetekben, melyekben az öröklés megnyiltakor a hagyatékhoz ingatlan vagyon vagy telekkönyvileg bejegyzett jog tartozott, habár az örökségnek tárgya az örökösödési eljárás, folyhma alatt eladatott is, a további eljárás, illetőleg a hagyaték átadása, a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Gyámoltak pénzei, mihelyt azok a gyámhatóság alól felszabadultak, akár voltak erről értesithetők, akár nem, a kir. biróság által letétül elfogadandók.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi január 27-én hozott határozata:

A kir. miniszterium A. K. József gyámpénztárilag kezelt 6 frt készpénzének birói letétbe helyezése körül az árvaszék és a k—i kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközés kérdésében az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott: A szóban forgó 6 frtot a k—i járásbiróság birói letétül elfogadni tartozik. Indokok: L—i illetőségü K. József javára kiskorusága idejében a gyámpénztárba 6 forint készpénz folyt be. Ezt az összeget, miután K. József nagykoruságát elérte, a vármegye árvaszéke a nevezettnek a gyámhatóság alóli felszabadulása tárgyában 1892. évi 7915. sz. alatt hozott határozatával együtt megküldte kézbesités végett az illetékes szolgabirói hivatalnak, a kézbesités azonban eszközölhető nem volt, mert K. József Amerikába ismeretlen helyre távozott. A vármegye árvaszéke erre a szóban forgó készpénzt birói kézbe kivánta letenni, de a k—i járásbiróság az emlitett összeget birói letétül el nem fogadta. Az e tényállás szerint felmerült hatásköri összeütközés kérdése a fenti értelemben volt elintézendő, mert az 1877. évi XX. t.-cz. 286. §-a értelmében a gyámoltak pénzei csak a felettük gyakorolt gyámhatóság tartama alatt kezelhetők az árvapénztárak által, és ha a gyámhatóság alóli felszabadulásra vonatkozó

határozat az illetőnek, mint a jelen esetben, nem kézbesithető, tartozik az árvaszék ugyanazon törvényszakasz értelmében a pénzt birói kézbe letenni. Az a körülmény, hogy K. József ismeretlen helyen távol van, az 1877. évi XX. t.-cz. 286. §-ában foglalt idézett rendelkezések alkalmazását nem gátolja, mert K. József az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ának *d)* pontja alapján ez idő szerint még gondnokság alá helyezve nincsen, tehát gyámhatóság alatt nem áll és mert a bíróságnak nem feladata a távollevők gondnokság alá helyezését szorgalmazni, hanem e tekintetben az 1877. évi XX. t.-cz. 32. §-a irányadó.

Az örökhagyó életében ideiglenes szerződéssel eladott, de véglegesen csak az örökhagyó halála után átruházott ingatlanok ívételára beszavatolása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi sept. 15-én hozott határozata:

A kir. miniszterium néhai L. Dávid lekenczei volt lakos hagyatéki ügyében a beszterczei kir. járásbiróság és Beszterce-Naszód vármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott: ezen ügyben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: Az 1891. évi augusztus 1-én nagy- és kiskorú végrendeleti örökösök hátrahagyásával elhalt L. Dávid lekenczei volt lakos még életében eladta ideiglenes adás-vevési szerződéssel összes ingatlanait és ingatlan jutalékait harmadik személyeknek, de bekövetkezett halála megakadályozta őt abban, hogy végleges adás-vevési szerződést kössön és igy a szóban forgó összes ingatlanok s ingatlan jutalékok még most is L. Dávid nevén állanak. Az örökösök megkötötték a hagyatéki eljárás során a végleges adás-vevési szerződést, melyet a gyámhatóság, épen ugy mint az örökösök közt létrejött osztályos egyességet, jóváhagyott. A hagyaték beszavatolására azonban a gyámhatóság a biróságot, a biróság viszont a gyámhatóságot tartja illetékesnek. Miután a telekkönyvi jogokat csak telekkönyvi bejegyzés változtathatja vagy szüntetheti meg, ennélfogva a L. Dávid által kötött ideiglenes adás-vevési szerződés, a nevezett örökhagyó javára bekebelezett tulajdonjogokat mint telekkönyvi jogokat nem szüntette meg és igy kétségtelen, hogy halála idejében vagyonához telekkönyvileg bejegyzett jogok is tartoztak. Ha pedig valamely hagyatékhoz ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok is tartoznak: az 1877. évi XX. t.-cz. 254. §-ának 2-ik bekezdése értelmében a beszavatoló végzés meghozatalára a biróság van hivatva. De a jelen esetben a birói hatáskör megállapitásának nem áll utjában az a körülmény sem, hogy az örökösök néhai L. Dávid ingatlanait s ingatlan jutalékait a hagyatéki eljárás során végleges adás-vevési szerződéssel eladták és igy most már tulajdonképen a vevők által részint lefizetett, részint lefizetendő vételár fogja a beszavatolás tárgyát képezni.

Ha az örökösök ismeretlenek vagy nincsenek, a hagyatéki eljárás nem az árvaszék, hanem a biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi január 4-én hozott határozata:

A kir. miniszterium L. István és neje szül. M. Erzsébet, továbbá ifj. L. Pálné szül. N. Anna, valamint az utóbbi elhalt leányainak, névszerint L. Rozál korábban férjezett B. Jánosné, utóbb Cz. Jánosnénak és L. Veron férjezett

T. Károlynénak hagyatéki ügyében a gyöngyösi kir. járásbiróság és Hevesvármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi január hó 19-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vévén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott: néhai L. Istvánnak és nejének M. Erzsébetnek hagyatéka ügyében az eljárás a biróság hatákörébe tartozik. Indokok: A vámosgyörki 142. számu telekjegyzőkönyvben A. + 149. helyrajzi szám alatt foglalt ingatlan az ahhoz tartozó legelő-illetőséggel együtt L. István és neje szül. M. Erzsébet névre van egymás közt egyenlő arányban bejegyezve. L. István halála után neje szül. M. Erzsébet ezen ingatlant, miután fele nevén áll, a másik felét pedig korábban elhalt férjétől állitólag ő örökölte volt, még életében eladta, az érdekelt előadása szerint ifj. L. Pálné szül. N. Annának, a nélkül azonban, hogy a tulajdonjog a vevő javára bekebeleztetett volna. Időközben ifj. L Pálné szül. N. Anna is nagykoru örökösök hátrahagyásával elhalt. Elhaltak időközben ifj. L. Pálné örökösei közül kiskoru örökösök hátrahagyásával L. Rozál, korábban B. Jánosné, utóbb Gz. Jánosné és L. Veron férjezett T. Károlyné is, a kiknek hagyatékát azonban csak az ifj. L. Pálné szül. N. Anna hagyatékából őket netalán illető jutalék képezné. Az ügy ezen állásában tehát a telekkönyvi tulajdonosok gyanánt bejegyezve levő L. István és neje, szül. M. Erzsébet hagyatékára nézve kell a hatáskör kérdését eldönteni; mert ezen hagyatéki ügy eredményétől függ ifj. L. Pálné szül. N. Anna, valamint az utóbbi elhunyt leányai hagyatékának megállapitása. Minthogy pedig L. Istvánnak egyedüli ismert örököse L. Istvánné szül. M. Erzsébet és igy e hagyatékban kiskoruak és gyámhatóság alatt állók nem lévén, az örökösödési eljárás meginditása a biróság hatáskörébe tartozik; minthogy továbbá L. Istvánné szül. M. Erzsébet örökösei ismeretlenek, sőt az sincs tudva, hogy örököse egyáltalában van-e, s ennélfogva az 1868. évi LIV. t.-cz. 560. §-ának *d)* pontja és ugyanazon t.-cz. 593—4. §-ai alapján azok hirlapi megidézését, kik magukat L. Istvánné szül. M. Erzsébetnek ugyis mint férje R. István örökösének hagyatéka iránt örökösi, vagy hitelezői minőségben érdekelteknek vélik, valamint az ezzel kapcsolatos teendők a biróság hatáskörébe tartoznak: e körülmények figyelembevételével ezen hagyatéki ügyet a biróság hatáskörébe kellett utalni és pedig annál is inkább, mert az 1877. évi XX. t.-cz. 257. §-a, melyre a biróság saját tárgyi illetékességének leszállitása iránt hozott végzésében hivatkozott, csak akkor alkalmazandó, ha távollevőkről van szó, nem pedig akkor, ha — mint a jelen esetben — az örökösök ismeretlenek vagy örökös egyáltalában nem létezik.

A hagyatéki ingatlanokra nézve az örökösödési eljárás meginditása a kir. biróság és nem a gyámhatóság hatáskörébe tartozik azon esetben, midőn az örökhagyó vagyonát kifejezetten nejére hagyja, habár az örökhagyó oldalági rokonai közt kiskoruak is vannak.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi február 4-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztésére a néhai K. F. m—i volt lakos hagyatéka ügyében a kalocsai kir. törvényszék és Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, a következőleg határozott:

Jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: K. F. végrendeletében egész vagyonát nejére F. E.-re hagyta, a ki férjének 1891. évi október 17-én Majsán bekövetkezett halála után a

hagyatéki ingatlanokra nézve az 1868. évi LIV. t.-cz. 580. és 581. §-aiban körülirt eljárás meginditását a kalocsai kir. törvényszéknél kérelmezte, a mely törvényszék az eljárás meginditását megtagadta azon okból, mert habár az örökhagyó után egyenes ágon rokonok nem származtak, figyelemmel arra, hogy az örökhagyó oldalági rokonai közt kiskoruak is vannak, a perrendtartás 560. §-a értelmében gyámhatósági beavatkozásnak van helye. Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye árvaszéke azonban ez ügyben való eljárást, tekintettel a végrendelet tartalmára, saját hatáskörébe tartozónak el nem ismervén, összeütközés merül fel a biróság és az árvaszék között. Ha, mint a jelen esetben, az egész hagyaték iránt kimeritően intézkedő oly végrendelet maradt az örökhagyó után, a mely alaki tekintetben a törvény rendeletének megfelel és senki részéről kifogás alá nem vétetett; a végakarati intézkedés szerint hallgatással mellőzött és örökösödési igényt nem támasztó oldalági törvényes örökösök a hagyatéki ügyben érdekelteknek nem tekinthetők, ennélfogva jelen ügyben az 1877. évi XX. t.-cz. 243. §-ában jelzett eset fenn nem forogván, a gyámhatóság el nem járhat, hanem a kir. törvényszéknek kell, az önjogu általános örökös által az 1868. évi LIV. t.-cz. 580. és 581. §-ához képest előterjesztett kérelem alapján, a további intézkedéseket megtenni.

Hagyatéki ügyben a perreutasitás után felmerült kérdésben az osztály megtétele és a hagyaték átadása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márcz. 20-án hozott határozata:

A kir. miniszterium néhai H. János és társai hagyatéki ügyében a szabadkai kir. törvényszék és Zenta város árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott: ezen ügyben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. Indokok: A Zentán elhalt H. János, H. Ferencz és H. Viktor P. Jánosné egyesitett hagyatéki ügyében 1878. évi deczember 1-én tartott tárgyalás alkalmával a 199—350/1877. közjegyzői sz. a. felvett jegyzőkönyv szerint a hagyaték megállapitása, a közös ingatlanok megosztása és a H. János hagyatékára nézve létesitendő osztály tárgyában az érdekeltek közt megállapodás jött létre, melyben megállapíttatott, hogy H. János hagyatékából néhai H. Viktor P. Jánosnénak (a törvénynél fogva szintén öröklésre hivatott) leszármazói mitsem kapnak, mert a közös ingatlanok elkülönitése alkalmával oly ingatlanokat kaptak, melyek értékesebbek, mint a többi telekkönyvi tulajdonosok birtokai (az egyezség 5. pontja). Ezen egyezséghez P. Péter, egyik örökös, hozzá nem járult, de midőn ez időközben elhalt, örökösei, illetve képviselőik az 1890. évi november 20-án felvett jegyzőkönyv szerint kijelentették, hogy az 1878. évi deczember 1-én létrejött megállapodásokat fentartani kivánják s azok alapján kérik a hagyatéki ingatlanokat elkülöniteni és biróilag átadni. Zenta város árvaszéke azonban 522/891. sz. határozatával a fennebb jelzett megállapodásoknak a hagyatéki ingatlanok telekkönyvi állásának rendezésére s a közösség megszüntetésére vonatkozó részét jóváhagyta ugyan, azon részétől ellenben, mely szerint megállapittatott, hogy H. Viktor P. Jánosné árvái néhai H. János hagyatékából mitsem kapnak, a gyámhatósági jóváhagyást megtagadta; minek következtében a szabadkai kir. törvényszék 15,901/1892. sz. a. hozott végzésével a most nevezett kiskoru árvák gyámját a többi örökös ellen a per utjára utasitotta. A kiskoru árvák gyámja a kitüzött határidő alatt a pert meg nem inditván,

az egyik érdekelt nagykoru örökös, H. Mátyás a törvényszéknél a hagyaték átadását kérte. Erre a szabadkai kir. törvényszék a hagyatéki iratokat azon megkereséssel küldötte át Zenta város árvaszékéhez, hogy az osztályegyezséget a kiskoru árvák érdekében hagyja jóvá. Zenta város árvaszéke azon indokból, mert a gyámhatóság csupán az összes örökösök beleegyező hozzájárulásával létrejött osztályegyezséget van hivatva elbirálni, az iratokat az 1868. évi LIV. t.-cz. 590. §-a értelmében leendő eljárás végett a szabadkai kir. törvényszékhez visszaküldötte; ezen törvényszék pedig abból indulva ki, hogy a pernek meg nem inditása folytán a hagyaték vitássá lenni megszünt, azt ismét az árvaszékhez áttette. Ezek szerint a fenti hagyatéki ügyben a további eljárásra a szabadkai kir. törvényszék Zenta város átvaszékét, ezen árvaszék ellenben a nevezett törvényszéket tartja illetékesnek. A további eljárás a biróság hatáskörébe volt utalandó; mert ha az 1868. évi LIV. t.-cz. 590. §-a értelmében a perre utasitott fél a keresetet a kitüzött határidő alatt be nem adja, az osztály megtételét és a hagyaték átadását azon biróság eszközli, mely az örökösödési perben illetékes lett volna; és mert az árvaszék az örökösök között létrejött megállapodásokat egyszer már megbirálás tárgyává tevén s éppen az ő jóváhagyásának megtagadása folytán történvén a perreutasitás, a hagyatéki ügy elintézése az árvaszék részéről sem gyámhatósági, sem örökösödési eljárás czimén további intézkedést nem igényel.

Ha az örökhagyó végrendeletében nagykoru örököst nevezett, de az iratok arra látszanak mutatni, hogy végintézkedése a hagyatékot nem meritette ki, a törvényes örökösök közt pedig kiskoruak is vannak, a hagyatéki ügy tárgyalása a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi szept. 10-én hozott határozata:

A kir. miniszterium néhai P. Mihály jászberényi volt lakos hagyatéki ügyében a jászberényi kir. járásbiróság és Jászberény város árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen hagyatéki ügy tárgyalása a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. Indokok: Az 1892. évi junius hó 4-én fő- és fiók végrendelet hátrahagyásával Jászberényben elhalt P. Mihály hagyatékának tárgyalására a jászberényi kir. járásbiróság a biróságot tartja illetékesnek, mert Cs. Anna, a kit a nevezett kir. járásbiróság általános végrendeleti örökösnek tekint, nagykoru, a végrendeletekben emlitett kiskoruak pedig nem örökösi, hanem csak hagyományosi minőségben vannak érdekelve.

Ennek ellenében Jászberény város árvaszéke a gyámhatóság tárgyi illetékességét vitatja, mert a végakarati intézkedéseknek a hagyatéki leltárral való egybevetéséből azt a következtetést vonja le, hogy az örökhagyó nem intézkedett összes hagyatékáról és igy a végakarati intézkedés tárgyává nem tett hagyatéki részekre nézve a törvényes örökösök hivatvák az örökösödésre, a kik között kiskoruak is vannak, tehát nem áll az, mintha a jelen hagyatéki ügyben kiskoruak örökösi minőségben érdekelve nem volnának.

Ama kérdés érdemleges eldöntése vajjon, néhai P. Mihály végakarati intézkedése az egész hagyatékot kimeritette-e vagy nem, a jelen határozat tárgyát nem képezheti ugyan: mégis minthogy a végrendelkezésnek a hagyatéki leltárral való összehasonlitása nem zárja ki az árvaszék felfogásának helyességét, ennélfogva a törvényes örökösöket az ügy mostani állásában

érdekelteknek tekinteni és miután köztük kiskoruak is vannak, a hagyaték tárgyalását az 1877. évi XX. t.-cz. 233. §. 1. pontjához és 243. §-ához képest a gyámhatóság hatáskörébe utalni kellett. (31.917/1892. I. M. sz.)

Szolgálatban nem töltött felmondási időre követelt cselédbér iránti ügy elbirálása a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1892. évi nov. 2-án hozott határozata:

A kir. miniszterium Sz. Gábor dévaványai lakosnak D. T. Lajos dévaványai lakos ellen 74 frt s járulékaiért folyó ügyében Jász-Nagykun-Szolnok vármegye közigazgatási bizottsága és a mezőturi kir. járásbiróság közt fölmerült hatásköri összeütközési esetet vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

Ezen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sz. Gábort D. T. Lajos 1891. április 24-től 1892. évi április 24-ig fogadta volt fel béresnek ugynevezett konvenczió mellett. D. T. Lajos Sz. Gábort szolgálatából 1892. évi január 24-én elbocsátván, Sz. Gábor D. T. Lajost a dévaványai községi elöljáróság előtt bepanaszolta az 1892. jan. 24-től 1892. április 24-ig járó negyedévi bére egyenértékének, azaz 74 forintnak megfizetése végett, azon az alapon, hogy őt volt gazdája minden ok nélkül bocsátotta el. A községi elöljáróság D. T. Lajost elmarasztalta; ennek felebbezése folytán azonban Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánja a dévaványai községi elöljáróság határozatát megsemmisitette azon ok miatt, hogy panaszos követelése meg nem szolgált időre járó bérkövetelés, tehát kártéritési követelés és mint ilyennek érvényesitése az 1876. évi XIII. t.-cz. 119. §-a értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Sz. Gábor ennek folytán D. T. Lajost a mezőturi kir. járásbiróságnál perelte be. A járásbiróság azonban az eljárást hatáskör hiánya miatt megszüntette azon indokolással, hogy az ügy az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Annak megitélésénél, hogy az 1876. évi XIII. t.-cz. 56. §-a alapján a cseléd követelheti-e a hátralevő időre a bért, tartást és ruhát, egyedül az a kérdés jön tekintetbe, hogy a gazda törvényes okból bocsátotta-e el a cselédet, de nem jön tekintetbe az, hogy az elbocsátás által okozott-e és minő kárt a cselédnek. Ilyen esetben tehát a hátralevő időre járó bérkövetelést az 1876. évi XIII. t.-cz. 119. §-a értelmében a biróság elé utalt kártéritési kérdésnek tekinteni nem lehet; minélfogva tekintettel arra is, hogy jelen ügyben az 1876. évi XIII. t.-cz. 40. §-ának esete sem forog fenn, az eljárást az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe kellett utalni. (39,727/1892. I. M. sz.)

Magyar jog szerint az atyán elkövetett bűntett, az örökösödés fonalát meg nem szakitja. Az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ának *d)* és *e)* pontja alapján elrendelt gondnokság, a gondnokoltnak cselekvési képességét nem korlátolja. A börtönbüntetésre itéltek örökösödési eljárásába az árvaszék hivatalból be nem avatkozhatik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi április 30-án hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette a néhai V. István zalai lakos hagyatéki ügyében Somogyvmegye árvaszéke és a tabi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: A jelen ügyben

a további eljárás birói utra tartozik. A tabi kir. járásbiróság két okból vélte a jelen ügyben az örökösödési eljárást az árvaszék hatáskörébe tartozandónak: 1. mert V. Imre atyját agyonütötte, következőleg ezen örökhagyó után ezen bűntett miatt nem ő, hanem az örökhagyó unokája, V. Imrének kiskoru József nevü fia van az örökösödésre hivatva; 2. mert V. Imre életfogytig tartó fegyházra itéltetvén, részére az árvaszék által az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ának *e)* pontja értelmében gondnok rendeltetett ki s e szerint gondnokolt lévén érdekelve, az örökösödési eljárás vezetése nem tartozik a biróság hatásköréhez. Az első indok ellenkezik a magyar örökösödési jog jelenleg fennálló elveivel, mert nincs törvény, vagy törvényerejü jogszokás, mely azt rendelné, hogy a törvényes örökösödés fonalát csupán az atyán elkövetett bűntett megszakitaná. A Hármas könyv csupán két bűntettet emlit, a melyek miatt az örökség fonala megszakittatott és ezek a felségsértés és hűtlenség bűntettei. (H. K. I. 16. cz. 1., 2. §-ai.) A második indok sem állhat meg. Az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ának *d)* és *e)* pontja alapján elrendelt gondnokság ugyanazon törvényczikk 38. §-ának utolsó bekezdése értelmében a gondnokoltnak cselekvési képességét nem korlátozza. A 28. §. *d)* és *e)* pontjai alapján rendelt gondnokság tehát lényegesen különbözik az *a)*, *b)* és *c)* pontok alapján elrendelt valóságos gondnokság alá helyezéstől. mely a cselekvési képességet nem türő képviseletről intézkedik. A 28. §, *d)* és *e)* pontjai alapján rendelt gondnok tulajdonképen csak ügygondnoki jelleggel bir, kinek hatáskörét a vagyonkezelés képezi, sőt az *e)* pont esetében gondnok nem is rendelhető ki, ha az elitélt megbizottat rendelt. Az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ában felsorolt esetek között létező ezen elvi különbségből és az idézett törvényczikk 257. §-ának azon intézkedéséből, hogy a biróság van hivatva az örökösödési eljárásra akkor is, ha az árvaszék a távollevő önjogu részére gondnokot rendel, önként következik, hogy az árvaszék csakis azon ügyben bir hatáskörrel az örökösödési eljárásra, melyekben kiskoruak, vagy oly gondnokoltak érdekelvék, kik tényleg személyükre nézve állnak valóságos curatela alatt, olyanok azonban, mint a távollevő és börtönbüntetésre itéltek oly gondnokság alatt nem állanak, mely a gyámhatóságot arra jogosithatná fel, hogy az örökösödési eljárásba hivatalból avatkozzék. Ezek szerint Somogyvmegye árvaszékét a beavatkozás épen nem, s a biróságot is csak azon alapon illeti meg a jelen ügyben, hol kizárólag önjoguak vannak hivatva az örökösödésre, mert a hivatalos beavatkozást az egyik örökös V. Juli a tabi kir. járásbiróságnál kérelmezte.

Ha az örökség tárgyát telekkönyvileg bejegyzett jogok képezik, a beszavatolás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi decz. 22-én hozott határozata:

Az igazságügyminiszter előterjesztette Gy. J. és Gy. A. felső-apáti volt lakosok hagyatéki ügyében az ujbányai kir. járásbiróság és Barsvármegye árvaszéke közt támadt hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik, mert az 1873. évi január hó 25-én elhalt Gy. J. és az 1880. évi október hó 26-án elhalt Gy. A. felső-apáti volt lakosok után a felső-apáti 104. számu telekjegyzőkönyvben *C)* 1. tétel alatt jelzálogilag bekebelezett 240 frt tőkéből a nevezett örökhagyókat illető egy-egy negyedrész maradt hagyaték gyanánt. Minthogy a telekkönyvi bekebelezéssel jelzálogilag biztositott tőkekövetelések kétség-kivül telekkönyvileg bejegyzett jogoknak tekintendők; és minthogy az 1877. évi XX.

t.-cz. 254. §-ának második és harmadik bekezdése értelmében az átadási (beszavatolási) végzés meghozatalára az árvaszék nem illetékes, mihelyt az örökség tárgyát telekkönyvileg bejegyzett jogok képezik, hanem ily esetben az iratok a hagyatéki birósághoz teendők át; ennélfogva a jelen ügyben az eljárás a királyi biróság hatáskörébe volt utalandó.

Ha vádlott a kihágás vádja alól felmentetett és panaszosnak a kihágásból kifolyólag kártéritési igénye van, kártéritési igényét polgári uton érvényesitheti.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márczius 11-én hozott határozata:

A kir. minisztertanács testi épség elleni kihágással terhelt özv. Cs. I.-né s—i lakos elleni ügyben a sárbogárdi kir. járásbiróság és Fejérvármegye sárbogárdi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Indokok: A feljelentett tényállás szerint özv. Cs. I.-nénak tehene neki szaladt K. J.-nénak, ki magát a feltaszitás és eltiprás ellen ebédes vékájával védelmezvén, habár közvetlen testi sértést nem szenvedett, de a kiállott ijedtség folytán az orvosi bizonyitvány szerint 2 napig betegen feküdt. Ezen tényállás, a mennyiben az eddig még meg nem tartott vizsgálat azt deritené ki, hogy a kérdéses tehénnek az ember életére s testi épségére veszélyes volta annak tulajdonosa előtt ismeretes volt, mindamellett a veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket megtenni a tulajdonos elmulasztotta: a kbtkv. 122. §-ában körülirt kihágást látszik képezni, melynek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz.-nek 41. §-a értelmében volt a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalandó. Azon körülmény, hogy a tehén támadás folytán 8 napon belül gyógyuló betegség, tehát könnyü testi sértés is okoztatott, tekintve, hogy a feljelentésből következtetve ki van zárva annak lehetősége, hogy a tehén támadása szándékos emberi cselekmény folytán következett be, s ki van zárva az, hogy ekként a könnyü testi sértés szándékosan okoztatott volna: ez ügynek a kir. biróság hatáskörébe való utalására okul azért nem szolgálhatott, mert a gondatlanságból okozott könnyü testi sértés mint a btkv-be ütköző cselekmény nem büntethető, hanem kbtkv. 122. §-ába ütköző kihágás elbirálásánál mint sulyositó körülmény jöhet csak figyelembe. Nem képezhet okot az ügynek birói hatáskörébe való utalására azon körülmény se, hogy a sértett fél kártéritési igénynyel lépett fel, mert ezek feletti határozathozatal is első sorban azon biróságot illeti, mely a büntetendő cselekmény fellett van hivatva itélni, s ha esetleg a kihágás alól vádlott felmentetnék, a kártéritési igények megállapitása iránti eljárás ekkor se tartozhatik a kir. birósághoz, mint büntető birósághoz, hanem kárát a sértett fél polgári peruton keresheti.

Tagositási ügyben mások helyett adott költség-előlegrészletek visszatéritése iránti ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1894. évi márczius 11-én hozott határozata:

A m. kir. miniszterium Sch. J. és K. M. sz—i lakosnak S. M. és társai sz—i lakosok ellen s ugyancsak Sch. J., K. M. és társai sz—i lakosok ellen helyettük előlegezett tagositási költségrészletek visszatérítése iránt inditott ügyében egyfelől a b—i járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben

eljáró biróság, illetőleg Sch. M.-re vonatkozólag a b—i kir. törvényszék, mint felebbviteli biróság és másfelől B. N. vármegye alispánja közt fölmerült hatásköri összeütközési esetet vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott: Az emlitett ügyek birói utra tartoznak. Indokok: Sch. J. és K. M. sz—i lakosok annak megkönnyitése végett, hogy a sz—i tagositási ügy a felek egyetértő elállása alapján beszüntethető legyen, állitásuk szerint a fölmerült költségek fedezésére 71' forint 42 krt fizettek utólagos megtérités reményében. A kir. törvényszék a tagositási eljárást a felek egyetértő elállása alapján akkor be is szüntette, a községi elöljáróság pedig az emlitett előleget az érdekeltektől föladójuk arányában az előlegezők javára nagyrészt beszedte, de a községi birtokosok közül többen nem voltak hajlandók fizetni. A lépések, melyeket Sch. J. és K. M. ez ügyben kisebb polgári peres eljárás utján, majd közigazgatási uton tettek, nem vezettek eredményre. mert a b—i kir. járásbiróság 1891. évi 973. és 1066. kp. számu végzésével, illetőleg a b—i kir. törvényszék az 1066/891. sz. végzés ellen közbevetett semmiségi panaszt elutasitó, 1891. évi szeptember hó 26-án 4480. sz. a. hozott végzésével a szóbanforgó követelések érvényesítését a közigazgatási hatóság elé, a közigazgatási hatóság pedig, jelesül B. N. vármegye alispánja, a ki j—i járás főszolgabirájának 1892. évi 4980. számu határozatát 1892. évi 11,380. sz. alatt helybenhagyta, az emlitett ügyeket biróság elé utalta. Minthogy figyelemmel az 1880. évi 3149. J. M. E. sz. a. közölt pénzügyminiszteri utasitásra (R. T. 1268. l.), melyet az 1880. évi 2364. J. M. E. számu (R. T. 568. l.) utasitás helyébe lépett 1893. évi 356. J. M. számu (R. T. 160. l.) eljárási utasitás érintetlenül hagyott, a tagositási költségjárulékok a kötelezett felektől a közadók módjára csak a birtokrendezési alap javára hajthatók be, nem pedig harmadik személyek javára is; minthogy továbbá Sch. J. és K. M. sz—i lakosoknak a mások helyett teljesitett fizetés jogczimére állapitott, kérdéses követelése magánjogi természettel bir s ezen mit sem változtat az a körülmény, hogy a kifizetett költség tagositási ügyben merült fel, s a czél, melynek elérése végett Sch. J. és K. M. mások helyett állitásuk szerint fizetést teljesitettek, a tagositási eljárásnak megszüntetése volt; minthogy végül az általános magánjogi szabályok szerint megitélendő követelések érvényesitése birói utra tartozik: ennélfogva a jelen ügyekben a birói hatáskört kellett megállapitani.

Ha párbérkövetelés harmadik személyre engedményeztetett, behajtása nem közigazgatási, hanem egyenesen a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi nov. 26-án hozott határozata:

N. Mózes, mint K. Antal feketepataki lelkész engedményesének Bazil oláh-csertészi lakos ellen 8 frt 80 kr. párbér-követelés iránt inditott ügyében a felvidéki szolgabiró 1885. évi 2117. szám alatt kimondta, hogy a párbér-követelés a közbejött engedményezés miatt közigazgatási uton nem érvényesithető, a mely szolgabirói határozat Beregvmegye alispánja által 1885. évi 7084. sz. a. helybenhagyatott. N. Mózes erre kisebb polgári pert tett folyamatba az oláh-csertészi községi biróság előtt, melytől az ügy az 1877. évi XXII. t.-cz. 15. §-a alapján az ilosvai kir. járásbiróság elé vitetvén, az alperes a kereseti követelés megfizetésében 1886. május 27-én 242/85. kpp. sz. a. elmarasztaltatott, de semmiségi panasza folytán a beregszászi kir. törvényszék az ilosvai kir. járásbiróság itéletét 1886. deczember 17-én 8369. p. szám alatt megsemmisitette és az ügyet a közigazgatási hatóság elé tar-

tozónak jelentette ki. A m. kir. minisztertanács következőleg határozott: Ezen ügy a kir. biróság hatásköréhez tartozik. Mert fennálló gyakorlat szerint a párbér-szolgáltatás iránti követelés rendszerint első sorban közigazgatási uton érvényesitendő ugyan és csak a közigazgatási határozat jogerőre emelkedése után viheti az abban meg nem nyugvó fél ügyét a birói utra: mégis a jelen esetben az által, hogy K. A. lelkész a párbér-követelést egy harmadik személynek engedményezte és ezen engedmény alapján a kereset egy harmadik személy által indittatott meg, a magánjogi vonatkozás teljesen előtérbe lépett és a párbérnek az előzetes közigazgatási eljárás alapját képező azon közjogi jellege, hogy a párbér egyházi czélra szolgáló járandóságot képez, az engedményezés közbenjötténél fogva többé fenn nem forog, mihez képest megszünt annak oka, hogy az ügygyel első sorban a közigazgatási hatóság foglalkozzék és igy a kir. biróság tárgyi illetékessége volt megállapitandó.

Nem nyilvános jellegü iskolában alkalmazott tanitókra nézve nem áll azon szabály, hogy járandóságaik iránt támasztott igényeiket első sorban közigazgatási uton érvényesithetik.

A m. kir. minisztertanács 1887. évi jun. 28-án hozott határozata:

A kir. miniszterium J. J. boglyas-allyai lakosnak az észak-magyarországi egyesitett kőszénbánya-részvénytársulat ellen tanitói fizetés kiszolgáltatása iránt inditott ügyében a füleki kir. járásbiróság és a füleki járás szolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetben következőleg határozott: Ezen ügy elintézése a kir. biróság hatáskörébe tartozik: mert az északmagyarországi egyesitett kőszénbánya-részvénytársulatnak boglyas-allyai telepén létező iskola nem nyilvános jellegü és J. J. községi néptanitónak ott elfoglalt segédtanitói állása nem helyezhető egy vonalba a nyilvános hitfelekezeti és községi néptanitói állással, hanem J. J. és a részvénytársulat közt tisztán magánjogi szerződés természetével biró jogviszony létezett, és mert ezen magánjogi viszony alapján J. J. részéről a társulat ellen tanitói fizetés kiszolgáltatása iránt támasztott igény elbirálására az igénynek tisztán magánjogi jellegénél fogva kizárólag a biróság van hivatva és nem alkalmazható a jelen esetben a kir. Curiának állandó gyakorlata értelmében és a kir. minisztertanácsnak az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §. alapján hozott határozatai szerint fennálló azon szabály, hogy a nyilvános hitfelekezeti és községi tanitók járandóságai iránt támasztott igények első sorban közigazgatási utra tartoznak és a törvény rendes utjára ügyét a közigazgatási hatóságok határozatával meg nem elégedő fél csak a közigazgatási ut teljes kimeritése után viheti.

Az 1884. évi XIII. t.-cz. 87. §-ban emlitett tanoncziskolákban a tanonczoktól szedhető tandij kérdésében elsőfokban a község, illetőleg annak iskolaszéke, másodfokban a közigazgatási bizottság, harmadfokban a vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz.

A m. kir. minisztertanács 1893. évi decz. 31-én hozott határozata:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur fölfejtette annak szükségét, hogy miután egyes fölmerült konkrét esetekben a különböző hatóságok részéről, különböző értelemben döntetett el az a kérdés: vajjon az 1884. évi XIII. t.-cz. 87. §-ában emlitett tanoncziskolákban a tanonczoktól szedhető-e

tandij? a minisztertanács döntse el azt a kérdést, hogy ily esetekben mely hatóság illetékes határozni. Minek folytán a minisztertanács kimondotta, hogy a szóban levő kérdések felett elsőfokban a község, illetőleg annak iskolaszéke, másodfokban a közigazgatási bizottság, harmadfokban pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz.

Községi biróság által az ingóságokra megkisérlett végrehajtás sikertelensége folytán, ha a végrehajtó a marasztalt fél ingatlanaira kivánja vezetni a végrehajtást, a megfelelő kérvényt az eljáró községi biróhoz kell hogy beadja; ez azonban a végrehajtást el nem rendelheti, hanem a kérvényt szabályszerü eljárás vagyis a végrehajtás elrendelése és foganatositása végett az illetékes telekkönyvi hatósághoz kell hogy áttegye.

A m. kir. minisztertanács 1888. évi febr. 2-án hozott határozata:

Az igaszságügyminiszter M. Ignácz székesfehérvári lakosnak S. János budapesti lakos elleni k. p. p. ügyében az adonyi kir. járásbiróság és a székesfehérvári községi biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetben következőképen határozott: Ezen ügyben a végrehajtás elrendelése és foganatositása az adonyi kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik; mert az ingóságokra megkisérlett végrehajtás sikertelensége folytán a végrehajtató a marasztalt fél ingatlanára kivánja a végrehajtást vezetni; és mert ily esetben az 1877. évi XXII. t.-cz. 86. §-a szerint, melynek mint különös törvénynek érvényét a végrehajtási eljárást általában szabályozó 1881. évi LX. t.-cz. meg nem szüntette, a megfelelő kérvény az eljáró biróhoz adandó ugyan be, de ez a végrehajtást el nem rendelheti, hanem a kérvényt szabályszerü eljárás vagyis a végrehajtás elrendelése és foganatositása végett az illetékes telekkönyvi hatósághoz teszi át; az adonyi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság tehát helyesen járt el, midőn 1887. évi 1363. tk. sz. a. hozott elutasitó végzésének indokaiban kijelentette, hogy a községi biróságnak ingatlanra végrehajtást rendelni hatáskörébe nem tartozik, és hogy az ingóságokra vezetett végrehajtás sikertelensége az adonyi kir. járásbiróság előtt szabályszerüen igazolandó.

---

2. A felsőbb biróságoknak egyes ügyeket birói hatáskörből közigazgatási hatáskörbe utaló határozatai.

Annak megállapitása, hogy valamely terület Magyarországhoz tartozik-e, s tényleg a magyar állam gyakorolja felette az állami fenhatósági jogokat? kizárólag az államhatalmat képviselő kir. kormány, illetve a m. kir. belügyminiszter hatásköréhez tartozik.

A m. kir. Curia 1893. évi 9961 sz. határozata:

A szepes-ófalui kir. járásbiróság előtt Gácsország, illetve az osztrák kormány fenhatósága és Magyarország határvonala közt fekvő terület hová tartozandósága kérdésében egy birtokper támadt. E kérdésben a birói hatóság megállapitása kifogás alá esett, minek következtében a Curia fenti sz. alatt a következő elvi határozatot mondotta ki: A birói hatalom gyakorlása az állami fenhatóság folyománya és kiegészitő része lévén, nem szenved kétséget, hogy minden oly területen, a mely tényleg Magyarországhoz tartozik, s a melyen az állami fenhatóságot a magyar állam gyakorolja, a birói hatalom gyakorlása is a magyar állam birói közegeit illeti. Kétségtelen továbbá, hogy annak megállapitása és tanusitása: vajjon valamely terület tényleg a magyar államhoz tartozik-e, s tényleg a magyar állam gyakorolja-e rajta az állami fenhatósági jogokat, kizárólag az államhatalmat képviselő királyi kormány és pedig a királyi miniszterelnöknek a kir. belügyminiszterhez 1892. évi deczember 15-én 2498. sz. a. intézett átirata szerint a kormány nevében a belügyminiszter hatásköréhez tartozik és a magyar biróságok oly esetekben, a midőn előttük valamely területnek a magyar államhoz való tartozósága kétségbe vonatik, a birói hatáskör megállapitására vonatkozó határozatukat egyedül a kir. belügyminiszter kijelentésére és tanusitására állapitják.

A hitközségi adók jogossága feletti határozás a közigazgatási hatóság jogkörébe tartozik; az ily ügy még az esetben sem tartozik a polgári biróságok hatáskörébe, ha a felek abba beleegyeztek volna.

A m. kir. Curia 1892. évi 8754. sz. határozata:

A debreczeni kir. törvényszék határozatával felperes keresetével elutasittatik. Indokok: Habár a fennálló törvényes gyakorlat szerint az izr. hitközségi adó iránti követelés első sorban közigazgatási uton érvényesitendő, miután ez által nincs kizárva, hogy az ilynemü követelés érvényesitése tárgyában a közigazgatási uton hozott határozat által jogaiban sértett fél, a rendes birói segélyt igénybe ne vehesse, miután továbbá a pernek tárgyát

nem is annyira a hitközségi iskola-adó behajtása, mint inkább azon vitás kérdés eldöntése képezi, hogy t. i. a keresethez *A*) alatt csatolt s a követelés alapjául fektetett hitközségi gyülési határozat alperesre nézve kötelező-e vagy sem? tekintve, hogy ezen vitás kérdésnek elbirálása a rendes birói illetőségének körébe tartozik, mindezeknél fogva alperesnek a birói hatáskör ellen tett kifogása figyelembe vehető nem volt, stb. A debreczeni kir. itélő tábla: Az elsőbiróság itélete az azt megelőző eljárással együtt hivatalból megsemmisittetik s a kereset felperesnek visszaadatik. Indokok: A kereset izr. hitközségi adó behajtására van irányozva és az elfogadott törvényes gyakorlat szerint a hitközségi adók jogossága felett határozni csakis a közigazgatási hatóság bir hatáskörrel, már pedig a kereset tárgyát képező hitközségi adó felett a keresethez *E*) alatt csatolt miniszteri leirat szerint a közigazgatási hatóság végérvényesen határozott és pedig akként, hogy az alperes ellenében kivetett hitközségi adó töröltetni rendeltetett. A hatáskör kérdése hivatalból vizsgálandó és az 1868. évi LIV. t.-cz. 8. §. *a*) pontjához képest az eljárás azonnal megállitandó, ha az ügy nem tartozik a polgári biróságok hatósága alá, még ha nem tettek is a miatt a felek kifogást. Minthogy pedig a jelen per tárgya fölött a polgári biróság nem bir hatáskörrel, az elsőbiróság akkor, a mikor a keresetet elfogadta, annak tárgyalását elrendelte és érdemi elbirálásba bocsátkozott, az 1868. évi LIV. t.-cz. 8. §-ban foglalt lényeges eljárási szabályt sértett meg, minélfogva az elsőbiróság itéletét és az azt megelőző egész eljárást az 1881. évi LIV. t.-cz. 30. §. *a*) pontja alapján hivatalból megsemmisiteni és a kir. törvényszéket a keresetnek mint peres eljárásra nem alkalmasnak, a felperes részére leendő visszaadására utasitani kellett. A kir. Curia a kir. tábla határozatát indokainál fogva helybenhagyta.

A hadsereg által tartott nagyobb taktikai gyakorlatok alkalmával okozott károknak megállapitása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. Curia 1892. évi 2192. évi 2163. sz. határozata:

A kir. törvényszék jelen ügyben birói illetőségét ezuttal meg nem állapitja s felpereseket kárkövetelésük megállapitása végett, az illetékes közigazgatási hatósághoz utasitja: mert az 1879. évi XXXVI. t.-cz. 56. §. szerint a hadsereg fegyvergyakorlatai által okozott valóságos károkat és haszonveszteségeket a földtulajdonosok meghivása és fölesketett becsüsök alkalmazása mellett egy vegyes bizottság deriti ki és a közigazgatási hatóság állapitja meg. Jelen esetben a keresethez *A*) alatt csatolt jegyzőkönyv szerint a kár kideritése tekintetében csak a vegyes bizottság jár el, a valóságos kárt és haszonveszteséget azonban a közigazgatási biróság meg nem állapitotta, miért is felpereseket kárkövetelésük megállapitása iránti keresetükkel a fent idézett törvény értelmében az illetékes közigazgatási hatósághoz utasitani kellett. A nagyváradi kir. itélőtábla az elsőbiróság végzését oly értelemben, hogy felperesek keresetükkel birói hatáskör hiányából végleg el és a közigazgatási utra utasittatnak, helybenhagyja: mert felperesek keresetüket a hadsereg által tartott nagyobb taktikai gyakorlatok alkalmával az okozott kár megállapitása és megitélése iránt inditották, az ily károknak megállapitása azonban az 1879. évi XXXVI. t.-cz. 56. §. szerint a közigazgatási hatóság körébe tartozik és mert ennélfogva az elsőbiróság a keresetet a törvénykezési rendtartás 8. §. *a*) pontja értelmében hivatalból tartozott volna visszautasitani. A m. kir. Curia: A másodbiróság végzése helyben-

hagyatik indokai alapján és még azért is: mert általános szabály az, hogy ha a törvény valamely vitás kérdés eldöntését közigazgatási hatóság elé utalja, az birói utra csak azon esetben vihető, melyekben azt a törvény határozottan megengedi, az 1879. évi XXXVI. t.-cz. azonban az 56. §-ra vonatkozólag hasonló rendelkezést nem tartalmaz.

A gyermektartás és ellátás iránti intézkedés oly esetben, ha a külön élő szülők erre nézve meg nem egyeztek, nem a kir. biróság, hanem a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. Curia 1886. évi 3798. sz. határozata:

A hudapesti V. ker. kir. járásbiróság előtt külön élő, de még törvényesen el nem vált házastárs egyike gyermektartás és ellátás megszabása iránt pert inditott. A biróság a per kérdésében érdemleges határozatot hozott. Az ügy felebbezés folytán a kir. táblához került, hol az első biróság itélete, azon indokból, — hogy mivel a gyermektartás és ellátás iránti intézkedés oly esetben, ha a tényleg külön élő szülők erre nézve meg nem egyeztek, nem a polgári biróság, hanem az 1877. évi XX. t.-cz. 13. §-ának értelmében az illető gyámhatóság jogköréhez tartozik — megsemmisittetett. További felebbezés folytán a kir. Curia a kir. tábla határozatát helybenhagyta.

Az állásától fegyelmi itélet utján elmozditott középiskolai tanár által természetben élvezett lakásnak kiüritése iránti intézkedés nem a biróság, hanem a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A kassai kir. itélőtábla 1893. évi 3711. sz. határozata:

Az elsőbiróság végzését az azt megelőző eljárással együtt hivatalból megsemmisitette és a keresetet felperesnek visszaadatni rendelte, mert: felperes egyházközség a közte és a liceumi tanintézetében általa tanárnak alkalmazott alperes között fennállott szolgálati viszonynak fegyelmi uton hozott itélettel történt megszüntetése folytán alperest a tőle természetben birt lakás elhagyására szoritani kéri; ekként felperes keresetével tulajdonképen az alperes ellen annak a tanári állásától lett elmozditása tárgyában fegyelmi uton hozott itéletnek birói uton való végrehajtását czélozza. Minthogy pedig a középiskolákról szóló 1883. évi XXX. t.-cz. 36. §-a és különösen 38. §-ának végpontja értelmében a középiskolai tanár állásáról történt elmozditása esetében az elmozditást kimondó itélet szigoru megtartása iránt a közokt. miniszter intézkedik, de a népoktatásról szóló 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 14. §-a első bekezdésének rendelkezéséből folyólag is az ily itéleteknek a végrehajtása a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik; nyilván való, hogy ilyen ügyek a polgári biróság előtt folyamatba nem tehetők; az eljáró kir. járásbiróság tehát az által, hogy a biróság hatáskörébe nem tartozó jelen keresetet elfogadta és alperes beidézésével tárgyalást tüzött az 1881. évi LIX. t.-cz. 39. §-a *b)* pontjába ütköző szabálytalanságot követett el; minélfogva az elsőbiróság végzését az idézett törvény 39. §. utolsóelőtti bekezdése alapján hivatalból megsemmisiteni és a kereset visszaadását elrendelni kellett; annál is inkább, mert az 1881. évi LIX. t.-cz. 13. §-a *d)* pontja értelmében lakkiüritésre vonatkozó keresetek csak, a mennyiben bérleti viszonyból erednek, tartoznak a sommás eljárás alá, a jelen lakkiüritési kereset pedig a fentebbiek szerint bérleti viszonyból nem származik.

A vizimalmok helyének megállapitása, valamint a helyváltoztatás által okozott sérelmek orvoslása nem a kir. biróságok, hanem a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartoznak.

A m. kir. Curia 1888. évi 5726. sz. határozata:

Felperesek a malom-regale-jogok gyakorlatában azért tartják magukat alperesek által megháboritottaknak, mert ezek a dunai vizimalmokat 1887. évi julius hó 24-én oly helyre kötötték ki, mely helyen 1886 óta a malom-regale-jogot bérbeadás által felperesek gyakorolták. Minthogy azonban a hajómalmi rendszabály értelmében a vizimalmok helyének megállapitása, ugy nemkülönben a helyváltoztatás által okozott sérelmek orvoslása a közigazgatási utra tartozik s jelen esetben a közmunka- és közl.-ügyi m. kir. miniszteriumnak 1887. évi november hó 30-án 48,620. szám alatt hozott s az 1888. évi január hó 13-án felvett tárgyalási jegyzőkönyvhöz 6. sz. alatt csatolt feloldó határozata szerint az alperesek által malmuknak állitólag felperesek területén történt kikötése kérdésében, a perben álló felek között ily közigazgatási eljárás folyamatban van: a jelen birtokháboritási kereset az előzőleg meginditott eljárás eredményének bevárása előtt, idő előtt lett meginditva.

A községi és körjegyzők járandóságainak behajtása első sorban közigazgatási utra tartozik; mindaddig tehát, mig ily természetü követelés közigazgatási uton a felebbviteli jogorvoslatok kimeritésével nem érvényesittetik, a polgári biróság nem illetékes itélni.

A m. kir. Curia 1891. évi 5002. sz. határozata:

H. J. volt körjegyző A.-Remete község elleni körjegyzői fizetésből eredő 81 frt 63 krnyi követelését S. L.-re átruházta. S. L. engedményes Alsó-Remete község és időszerinti birója K. Gy. ellen pert inditott. Az első biróság K. Gy. birót a kereseti követelésben elmarasztalta következő indokokból: Felperes igazolta, hogy A.-Remete község a főszolgabiró által láttamozott leszámolási jegyzőkönyv tanusága szerint H. J.-nek fizetésében a kereseti összeggel adós maradt, ezen összeg megfizetésében alperes községet a közokiratot képező jegyzőkönyv alapján annál inkább elmarasztalni kellett, mert alperesi azon védekezés, hogy a leszámolás megyehatóságilag megerősitve nincs, meg nem állhat, miután itt nem uj kötelezettség forog szóban, hanem a körjegyzői megállapitott s minden évi előirányzatban felvett fizetés hátralékának megállapitásáról. Mely megállapitás annál inkább kötelező, mert az az időközi főszolgabiró rendeletére, illetve község által teljesittetett és a főszolgabiró által helybenhagyatott, sőt annak beszedésére a jelenlegi körjegyző utasittatot is. Ezzel szemben a kérdést csak az képezné, hogy a 81 frt 63 krban felszámolt fizetési hátralékra alperes tett-e? és minő levonást. Minthogy pedig alperes maga sem állitja, hogy a leszámoláskor a követelésre fizetést teljesitett volna, annálfogva felperesi követelést fennállónak kellett venni annál inkább, mert S. M. körjegyző jelentésében felhozott azon ok, mintha H. J. a községnek több rendbeli pénzekkel adós lenne, meg nem álhat, mennyiben igazolva, de még részletesen kimutatva sincsen, hogy mely községeknek, minő és mennyi pénzzel maradt légyen H. J. adós és ha ez való lenne, a H. J. tartozásai teljesen felemésztik-e annak fizetéskövetelését vagy sem. Meg nem állhat ezen indok továbbá azért, mert a körjegyző mint ilyen, pénzkezeléssel nem foglalkozhatik. De feltéve, hogy H. J. községi pénzeket

kezelt, hivatalától lett elmozditása- s hivatalának átadása alkalmával az elkezelt összegeknek kiderülni s megállapitani kellett. Végül H. J. által netán elkezelt pénzekről S. M. körjegyző annál inkább birhatott tudomással, mert birói tudomás szerint H. J. körjegyzői irodáját épen S. M. mint segéd éveken keresztül vezette: a felhozott adatok és bizonyitékok szerint tehát a megállapitott hátralékos körjegyzői fizetésre alperes község semmi törlesztést nem tevén, a hátralékos fizetés visszatartására pedig semmi jogos indok fel nem hozatván, de arról illetékes hatóságtól sem utasittatván, alperes községet a kereseti 81 frt 63 kr. tőke s a kereset beadásától járó 6% kamata megfizetésére kötelezni kellett. A budapesti kir. itélő-tábla az e. b. itéletét megváltoztatja s felperest keresetével elutasitja, mert alperes tagadása ellenében felperes kereseti követelésének fennállását mivel sem bizonyitotta, mert a perhez 1983. sz. jelentés mellékleteként csatolt és 1887. évi márczius hó 16-án, H. J. és S. L. által azonban alperes község részvétele s képviseltetése nélkül felvett jegyzőkönyv nem képez oly bizonyitékot, melynek alapján a kereseti követelés és járulékai megfizetésére alperes kötelezhető volna; ugyanis a hivatkozott jegyzőkönyv tartalma az alperes község közigazgatási felsőbb hatósága által jóváhagyva nincs, sőt felperes azt sem bizonyitotta, hogy az illetékes főszolgabiró által az 1887. évi márczius hó 25-én 1658. sz. alatt a komlósi körjegyzőhöz intézett annak a rendeletének, mely szerint a nevezett körjegyző utasittatott, hogy az általa beterjesztett fent hivatkozott jegyzőkönyv alapján, azokban részletezett összegekre nézve a jegyzőkönyvben megnevezett egyes községekkel s azok között alperes községgel is a leszámolást tartsa meg, elég tétetett volna, mindezeknél fogva felperest nem bizonyitott kereseti követelésével elutasitani kellett. A m. kir. Curia: Mindkét alsóbb biróság itéletét hivatalból megsemmisitette és a keresetlevelet felperesnek visszaadatni rendelte. Mert a községi és körjegyzők járandóságainak behajtása első sorban közigazgatási utra tartozik; tekintettel tehát arra, hogy jelen esetben felperes nem igazolta, hogy jogelőde követelését közigazgatási uton, melyen megkezdette, felebbviteli jogorvoslatok kimeritésével nem érvényesithette, a biróságok az által, hogy a nélkül a per érdemleges tárgyalásába bocsátkoztak és a jogkérdést idő előtt döntötték el, az 1881. évi LIV. t.-cz. 39. §. *b*) pontjába ütköző, e szakasz második bekezdése szerint hivatalból is figyelembe veendő alaki sérelmet követtek el.

Köztisztviselő nyugdijigényének megállapitása és mennyiségének meghatározása nem tartozik a kir. biróság hatáskörébe.

A m. kir. Curia 1891. évi 5468 sz. határozata:

A budapesti kir. itélőtábla az e. b. végzését, az azt megelőzött eljárással együtt, hivatalból megsemmisiti s a keresetét felperesnek visszaadatni rendeli. Indokok: A felperes keresetét arra irányozza, hogy a katonaságnál 1859. évi május 15-től 1871. évi deczember 31-ig töltött 13 év 7 hó és 15 napi szolgálati ideje az állam szolgálatában töltött idejébe beszámittassék és ennek folytán nyugdija legutóbb élvezett 709 frt járandósága után 29 évi szolgálatához képest 78%-al 546 frtban megállapittassék és pedig szorgalmazza azt azért, mert a temesvári pénzügyigazgatóság, valamint a m. kir. pénzügyminiszterium a katonaságnál töltött idejét be nem számitván, nyugdiját hibásan 364 frtban állapitották meg. A keresetnek czélja tehát ezek szerint az, hogy a felperes a nyugdijaztatására nézve illetékes adminisztra-

tiv hatóságnak jogérvényes határozata ellenében nyugdijigényét per utján magasabb összegben megállapithassa. Minthogy azonban az 1885. évi XI. t.-cz. 61. §. értelmében annak a kérdésnek eldöntésére, hogy van-e valakinek ellátási igénye, mennyiben és meddig, minden birósági vagy más közhatósági eljárás kizárásával, egyedül a nyugdijazás elrendelése- és megállapitására hivatott adminisztrativ hatóság illetékes, a nyugdij-igény megállapitása és annak mennyiségének meghatározása nem tartozik a polgári biróság hatásköréhez; minthogy a hatáskör e részben hivatalból vizsgálandó, a kir. törvényszék tartozott volna a keresetet az 1868. évi LIV. t.-cz. 51. §-a értelmében hivatalból visszautasitani. Szabálytalan volt tehát a kir. törvényszék az az eljárása, hogy a keresetet elfogadta, miért is végzését az azt megelőző eljárással együtt, az 1881. évi LIX. t.-cz. 39. §-ának *b)* pontja alapján hivatalból megsemmisiteni s a keresetnek visszaadását elrendelni kellett. A kir. Curia fenti számu határozatával a kir. tábla végzését indokainál fogva helyben hagyta.

Az ingók közigazgatási uton vétetvén zár alá, az azokra vonatkozó igénykereset nem tartozik a kir. biróság hatáskörébe.

A budapesti kir. itélőtábla 1889. évi 20,261. sz. határozata:

S. Adolf, K. Áron és W. S. ellen igénykeresetet adott be az ingóságok (borok) tekintetében, melyek részint a városi főbiró, részint a szolgabiró által lettek lefoglalva; a fehérgyarmati kir. járásbiróság a keresetet elfogadta s itéletet hozott, melyben a lefoglalt tárgyakat zár alól feloldotta. A budapesti kir. itélőtábla ezen itéletet és egész eljárást megsemmisitette következő okokból; tekintve, hogy az igényelt ingók nem birói végrehajtás utján foglaltattak le, hanem közigazgatási uton vétettek zár alá; tekintve, hogy az ily zárlat esetében az 1881. évi LX. t.-cz. 254. §-a szerint a szokott eddigi eljárás tartandó meg; minélfogva a felperes igényének érvényessége nem a polgári biróság hatósága alá tartozik.

A községi jegyző a községi elöljáróság tagja és mint ilyen, mig a felelősség alól fölmentve nincsen, még hivataláról való lemondás után sem érvényesitheti a kir. biróság hatásköre illetményei iránti követelését.

A m. kir. Curia 1889. évi 8422. sz. határozata:

Sch. Lajos községi jegyző Gattaja község ellen jegyzői járandóság czimén bizonyos mennyiségü termények kiszolgáltatása iránt a dettai kir. járásbiróság előtt pert inditott. Az elsőbiróság alperes községet a kereset alapján marasztalta. A kir. itélőtábla az első biróság itéletét az azt megelőző egész eljárással együtt hivatalból megsemmisitette és felperest hivatali járandósága iránti keresetével a közigazgatási hatósághoz utasitotta, mert felperes keresetével községjegyzői állásával járt illetményeiből hátralékos termények iránti követelését kivánja alperes község ellenében érvényesiteni, minthogy azonban az 1886. évi XXII. t.-cz. értelmében, jelesen annak a községi háztartásról rendelkező fejezete 114. §-a szerint ilynemü követelések első sorban közigazgatási uton érvényesitendők; felperes pedig nem is állitja, hogy igényeit ez uton érvényesiteni már megkisérlette és a rendes perutra utasittatott volna; ugyanazért a kir. járásbiróság itéletét az azt megelőző egész eljárással együtt, birói hatáskör hiánya miatt, az 1881. évi LIX. t.-cz. 39. §. *b)* pontja

alapján hivatalból megsemmisiteni kellett. A Curia a kir. tábla itéletét következő indokolással hagyta helyben: A fenforgó esetre az 1866. évi XXII. t.-cz.-nek a másodbiróság által idézett 114. §. alkalmazást nem nyerhet, minthogy e perben nem valamely a község és annak tagjai közt fenforgó magánjogi kérdésről, vagy a jegyzői járandóságnak közigazgatási utra tartozó behajtásáról van szó; mindamellett helyben kellett hagyni a másodbiróságnak végzését, mert a fennebb idézett törvény 63. §. értelmében a községi jegyző a községi elöljáróság egyik tagja; mint ilyen pedig ha hivataláról lemond is, mig a felelősség alul felmentve nincs (103. §.), az illető községe ellen hátralékos illetménye megfizetését birói uton nem érvényesitheti, — felperes pedig azt, hogy a hivatali felelősség alól felmentetett volna, nemcsak hogy nem igazolta, de a felebbviteli beadványhoz csatolt alispáni határozatból épen az ellenkező, vagyis az tünik ki, hogy felperes ellenében a folyamatban levő fegyelmi eljárás s vagyoni felelősség nyilván fentartva van.

A közigazgatási hatóság által saját hatáskörében elrendelt zárlat alól való feloldás kérdése a kir. biróság hatáskörébe nem tartozik.

A m. kir. Curia 1887. évi 16,535 sz. határozata:

A bodrogközi járás szolgabirósága Zemplénvármegye árvaszékének zárlatot elrendelő végzése alapján több ingóságot zár alá vett. A lefoglalt ingóságok zár alóli feloldása iránt a királyhelmeczi kir. járásbiróság előtt több érdekelt tulajdoni keresettel lépett fel. A biróság illetékessége megállapitásával érdemleges határozatot hozott. További felebbezés folytán a budapesti kir. itélőtábla az elsőbirósági itéletet a megelőzött eljárással együtt megsemmisitette és a keresetet mellékleteivel felperesnek visszaadatni rendelte; mert az 1881. évi LX. t.-cz. 92. §-a értelmében tulajdonigénykereset csupán végrehajtatók irányában támaszthatók. Tekintettel tehát arra, hogy perbevont alperesek ily végrehajtatók minőségével nem birnak, de Zemplénmegye árvaszékének 2. sz. a. elrendelt zárlata is oly intézkedés, melyet az árvaszék a kérdésben forgó hagyatéki vagyonnak biztositása czéljából törvény szerint tenni nemcsak jogositott, hanem adott körülmények közt köteles is, melyekben tehát a végrehajtási törvény által szabályozott tulajdoni igénykeresetnek ezen okból sem lehet helye: ezen okoknál fogva, stb. A m. kir. Curia fenti szám alatt a budapesti kir. itélőtábla végzését helybenhagyta; mert felperesnek igénykeresete arra irányul, hogy a gyámi hatóság által saját hatáskörében elrendelt zárlat alól a lefoglalt tárgyak feloldassanak és felperesnek kiadassanak, az ily zárlat feloldásának kérdése azonban polgári biróság alá nem tartozik.

Azon körülmény, hogy valamely folyam szabályozásánál az más irányba vezettetik és ennek folytán a volt parttulajdonosok a halászatot, az usztatást és a fürdést előbbi módon nem gyakorolhatják, nem állapitja meg a kisajátitást szenvedőknek azon jogát, hogy ez okból külön kártalanitást követelhessenek, annyival kevésbé, mert ilyen igények elbirálása első sorban a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. Curia 1889. évi 5284. sz. határozata:

A Rába-szabályozó társulat Csécsény község határában a szabályozás folytán szükséges területeket kisajátitotta. A kisajátitott terület tulajdonosai a megállapitott kárpótlással megelégedve nem voltak és a társulat ellen a

győri kir. törvényszék előtt pert inditottak. A keresetet egyebek közt a folyammeder elvonása által megszünt halászati, usztatási és fürdési haszonélvezeti jogok elvesztése miatt szenvedett káraik megtéritésére is irányozták. Mindhárom biróság a kereset ezen részét elutasitotta, és pedig azon döntő indokból, mert halászati jog, mint kir. kisebb haszonvételi jog (regale), a föld tulajdonának elválaszthatlan tartozéka, mely a földtől elkülönitve, másra át nem ruházható, éppen azért, minthogy az eddigi parttulajdonosok az uj medernek is, bár csekélyebb részben, parttulajdonosai maradnak; minthogy továbbá az 1885. évi XXIII. t.-cz. 22. §-a a halászatra vonatkozó 1882. évi XVII. t.-cz. azon intézkedését, mely szerint a halászatot a tulajdonos saját földjén levő vizeiben szabadon gyakorolhatja, teljes hatályában fentartotta; minthogy végül ugyan az idézett vizjogi törvény 25. §-a szerint az usztatás és fürdés mindenkinek szabad: ezeknél fogva ezen most érintett jogok kártalanitására vonatkozó kérelem elutasitandó, illetőleg ezek biztositására vonatkozó kérelem mellőzendő volt, annál inkább, mert az elhagyott meder régi birtoknál fogva amugy is a parttulajdonosok tulajdonába megy át, az uj meder pedig az idézett vizjogi törvény 4. §-a szerint a parti birtokos tulajdona s a parti birtok elválaszthatlan alkatrésze; de egyébként is, tekintettel az 1885. évi XXIII. és 1888. évi XIX. t.-czikkek rendelkezésére, az emlitett igények elbirálása első sorban a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Az, hogy árviz idején a szomszéd telek tulajdonosa tartozik-e és pedig hol s mennyiben a valamely telekre tóduló viznek lefolyást engedni, vizrendészeti kérdést képez és elbirálása nem a kir. biróság, hanem a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A kir. Curia 1889. évi 628. sz. határozata.

Ha a róm. kath. plébános javadalmazása a canonica visitation alapszik, ez egyrészről az egyház, illetve javadalmas, másrészről a község, mint politikai testület között létrejött magánjogi szerződést képezvén, a községnek ezen magánjogi szerződésen alapuló kötelezettsége nem egyházi adónak, hanem a község oly terhének tekintendő, melyhez nemcsak a róm. kath. hivek, hanem mindazok hozzájárulni tartoznak, kik a község terheiben résztvenni kötelesek. A község, mint politikai testület által kivetett pótadók kérdésének elbirálása, nem a polgári biróság, hanem a politikai hatóság jogkörébe tartozik.

A m. kir. Curia 1890. évi 1864. sz. határozata :

Héviz községe a canonica visitatio alapján a hévizi róm. kath. plébános javadalmazásához hozzájárulni köteles lévén, a község az évi járulékot a községi adóval együtt az egyes adózóktól valláskülömbség nélkül szedte be, miután azonban ezen szolgáltatás egyházi adó természetével bir s felperes ahhoz, mint nem róm. kath. vallásu egyén és mint a hévizi róm. kath. egyház kegyura is hozzájárulni nem tartozik, a községi adókivetés ellen a község felsőbb hatósága előtt felszólamlott, miután azonban e felszólamlás sikerre nem vezetett, mivel a közig. hatóság azon kérdés eldöntését, vajjon a felperes mint nem róm. kath. egyén és mint kegyur tartozik-e a róm. kath. plébános javadalmazásához hozzájárulni? birói utra utalta, addig pedig az eddigi gyakorlatot fentartani rendelte. Felperes ennek következtében a kir. törvényszék előtt pert inditott s kimondani kérte, hogy ő mint nem róm.

kath. egyén és mint a hévizi róm. kath. egyház kegyura Héviz községe által az ottani plébános javadalmazására fizetett járandósághoz hozzájárulni nem tartozik, ebből folyólag az eddig tőle e czimen beszedett összegek visszatéritésére alperes község köteleztessék. A biróság felperest keresetével a következő indokok alapján elutasitotta: Előrebocsátva azt, miszerint a püspöknek, mint egyházi megye főnökének saját tanusitványai közokirat jellegével birván, a váczi püspök E) alatti bizonyitványával bizonyitottnak tekintendő, hogy a felperes a hévizi róm. kath. egyház kegyura; a mi a kereset első részét illeti, miután alperes község kötelezettsége a felperes által sem kifogásolt s keletkezése idején fennállott törvényes hatóság közbenjöttével létrejött 2. és. 3. szám alatt canonica visitation alapszik, ez pedig egyrészről az egyház, illetve javadalmas, másrészről a község, mint politikai testület között létrejött magánjogi szerződést képez, következésképen a községnek ezen magánjogi szerződésen alapuló kötelezettsége nem egyházi adónak, hanem a község oly terhének tekintendő, a melyhez nem egyedül a róm. kath. hivek, hanem mindazok hozzájárulni tartoznak, a kik a község terheiben résztvenni kötelesek, még pedig annál is inkább, mert e mellett szól a községi számadásokkal igazolt, ama negyven évet meghaladó gyakorlat is, hogy a 2. és 3. szám alatti alapján fizetett összegek a község rendes kiadásai között szerepelnek, következésképen, hogy azok fedezéséhez az összes községi adózók hozzájárultak. Miután továbbá, ha elfogadható lenne is felperes azon, az egyházi jogon nem alapuló állitása, miszerint az egyházi jog értelmében az egyháziak részére adófizetésre nem kötelezhető, tekintettel arra, hogy az egyházi törvényen alapuló kegyuri jog egyedül csak az egyház, illetve az egyházi javadalmas és a kegyur közötti jogviszonyt szabályozza, de az a község és a község egyes adózói közötti jogviszonyra semmi kihatással sem lehet, még pedig annál kevésbbé, mivel jelen esetben nem egyházi adóról, hanem a község által elvállalt kötelezettségről van szó: felperesnek azon állitása, hogy ő mint nem róm. kath. egyén és mint kegyur a község emlitett terheihez hozzájárulni nem tartozik, semmi törvényes alappal nem bir. Azon kérdés, hogy a községi költségelőirányzatban felvett kiadások fedezésére szolgáló községi adó, mely egyenes adók után vettessék ki, a községek autonomikus jogánál fogva saját hatáskörükhez, illetve felsőbb hatóságuk jogköréhez, de semmi esetre sem birói peres eljárás utjára tartozik. A kir. tábla az első biróság itéletét helybenhagyta. A kir. Curia annak határozott kijelentésével, hogy a község, mint politikai testület, a községi költségek fedezésére minő alakban és minő irányban vethet ki pótadókat? birói eldöntés tárgyát nem képezheti — az alsó biróságok határozatát helybenhagyta.

A canonica visitation alapuló egyházkövetelések érvényesitése a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A kir. kuria 1889. évi 2180. sz. határozata:

K. M. tanitó tanitó-kántori fizetése megállapitásáért polgári keresetet inditott, melyben az 1848. évben tartott «visitatio canonica» alapján kelt szerződés érvényességének kimondását s annak betöltését kérte. Az alsó biróságok helyt adtak felperes tanitó keresetének, a kir. Curia azonban fenti számu határozatával az alsóbb biróságok határozatait megváltoztatta és kimondta, hogy a canonica visitation alapuló egyházi követelések érvényesitése, az illetékes közigazgatási hatóságok utján eszközölhető.

A községi elöljáróság tagjai ellen fegyelmi eljárás esetében az elmarasztalt által okozott kár megtéritése iránti felelősség megállapitása az illető fegyelmi biróság hatáskörébe tartozik (1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-a). Ez okból, ha a fegyelmi biróság a felelősséget megállapitotta, annak elbirálása a kir. biróság hatáskörébe nem tartozik.

A m. kir. Curia 1893. évi 3387. sz. határozata:

A fenforgó ügyben nem arról van szó, hogy a községi tisztviselő a félnek szándékosan, vagy vétkes gondatlanságból elkövetett, szabályszerü jogorvoslattal el nem háritható kárt okozott, mely esetben a kártéritési igény fegyelmi eljárás meginditása nélkül is a rendes biróság előtt is érvényesithető; a midőn tehát a rendes biróság a cselekmény jogtalansága, a szándékosság vagy vétkes gondatlanság és a felelősség iránt határozni tartozik, hanem arról, hogy alperes mint a község volt birája, kinek felelőssége a közgyám által elsikkasztott pénzekért a közigazgatási hatóság, mint 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-a szerint illetékes hatóság által a fegyelmi eljárás alapján jogerősen kimondatott, a megállapitott, esetleg a per folyamán megállapitandó kár megfizetésére kötelezendő, vagy a felelősség kérdésének érintése nélkül egyéb okokból a kártérités megtéritésének kötelezettsége alól felmentendő, mihez képest a biróság a jelen esetben nincsen hivatva annak megállapitására, hogy alperes az okozott kárért tartozik-e felelősséggel vagy nem?

---

3. A felsőbb közigazgatási hatóságoknak egyes ügyeket közigazgatási hatáskörből birói hatáskörbe utaló határozatai.

Valakinek azon cselekménye, hogy marháit lépfene-járvány alkalmából kiadott hatósági tilalom daczára a legelőre kihajtotta, az 1878. évi V. t.-cz. 446. §-ába ütköző vétség ismérveit foglalja magában s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 1167. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a v—i alsó járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával D. M. azon cselekménye miatt, hogy marháit a K. községben járványosan uralgott lépfene alkalmából kiadott hatósági tilalom daczára a legelőre kihajtotta, az 1874. évi XX. t.-cz. 32. §. *c)* pontjába ütköző kihágásban mondatott ki vétkesnek, s ezért ugyanazon törvényszakasz alapján 50 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 5 napi elzárásban és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: illetékességi szempontból az elsőfoku itélettel együtt megsemmisittetik s az iratok további eljárás végett az illetékes kir. járásbirósághoz áttétetni rendeltetnek. Mert panaszlott D. M. azon cselekményében, hogy a lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárt, illetve felügyeleti szabályokat megsértette, az 1878. évi V. t.-cz. 446. §-a szerint minősülő és büntetendő vétség alkatelemei forogván fenn, annak megtorlása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja értelmében a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Imaházban való verekedés nem az 1879. évi XL. t.-cz. 75. §-a alá eső kihágást, hanem a büntető törvénykönyv 191. §-ában körülirt vétség tényálladékát képezvén, elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 1594. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a derecskei járás szolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával R. Lajos és A. Jakab az izraelita imaházban való verekedés miatt az 1879. évi XL, t.-cz. 75. §-a alapján 2—2 napi elzárásban és 10—10 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében még 1—1 napi elzárásban és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltattak el, A. Mihály, F. Lajos és S. Mózes ellenben felmentettek, R. Lajos által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván; — tekintettel arra, miszerint vádlottak azon cselekménye, hogy az imaházban többek jelenlétében tettlegességre vetemedve botrányt követ-

tek el, a btk. 191. §-ában körülirt vétség tényálladékát látszik képezni, minek elbirálása a kir. birósághoz tartozik, jelen másodfoku itélet az elsőfoku itélettel s az azt megelőző eljárással együtt, hatósági kör hiánya miatt hivatalból megsemmisittetik s az ügyiratoknak az illetékes kir. birósághoz leendő áttétele elrendeltetik.

Annak eldöntése, hogy valamely plébánia az urbéri egyezségben részére megállapitott legelőjárandóság után köteles-e váltságtőke fizetéséhez hozzájárulni: a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 4601. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozata, mely szerint O. J. uj—i esperes plébános a község által a kir. kincstári uradalomtól megvett m—i puszta vételára fejében a lelkészi javadalmas földek után kivetett költségjárulék s illetve annak a legelő haszonvételi kárpótlásból történt levonása ellen emelt felszólamlásának hely adatott s ő annak fizetése alól felmentetett. Uj—a község elöljárósága által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a czim határozatának feloldásával felszólamló esperes-plébános a reá kivetett költségjárulék alóli mentesség iránt támasztott igényeinek érvényesitésével a birói utra utasittatik. Mert azon kérdés eldöndése, hogy a plébánia az urbéri egyességben részére megállapitott legelőjárandóság után tartozik-e a váltságtőke fizetéséhez hozzájárulni, birói utra tartozik és mert a plébániára kirótt váltságösszeg nem községi adó kivetése, hanem a plébániát megillető legelőkártalanitás, vagyis a plébánia egy magánkövetelésének visszatartása által lett a község által törlesztve és azon kérdés, hogy ezen magánkövetelés visszatartására a község jogositva volt-e? szintén csak birói uton dönthető el.

Oly erdőbirtokon, hol a határ nem vitás, a határjelek a közigazgatási hatóságok által is felállithatók; de vitás határ kérdése a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 11,704. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság kebeléből alakitott erdészeti bizottságnak a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter urhoz intézett és a nevezett miniszter ur által illetékes intézkedés végett hozzám áttett azon felterjesztéseire, melyeken a volt urbéres közbirtokosságok tulajdonát képező erdőbirtokoknál az ott uralkodó zavaros határviszonyok és részben magánosok részéről történt jogtalan foglalások miatt szükségessé vált határrendezésnek közigazgatási uton való megejtését megengedtetni kéri, az igazságügyminiszter urral egyetértőleg értesitem a közigazgatási bizottságot, — hogy a szükségessé vált határrendezés előkészitése végett az erdőbirtokok azon részein, melyeknél az erdő határa, tekintettel a birtokrendezés folyamán hozott itéletekre vagy birói egyezségekre, valamint a megidézendő felek nyilatkozataira nem vitás, a határjelek közigazgatási közegek által is felállithatók, ellenben azon részeken, melyeken az erdő határa vitásnak bizonyulna, a közigazgatási hatóság közegei csakis a határ vitásságának jegyzőkönyvi megállapitására szoritkozhatnak, de sem határjeleket ki nem tüzhetnek, sem pedig a vitát el nem dönthetik, mert e tekintetben az 1881. évi LIX. t.-cz. 13. §-ának *l)* pontjánál fogva az illetékes kir. járásbiróság van hivatva határozni.

Magántanitó illetményei iránt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 102,742. sz. határozata:

F. Simon b—i lakos ellen W. Sándor h—i lakos által Gyula nevü fia hátralékos tanitói illetményeinek kifizetése iránt inditott ügyben a vármegye alispánja által másodfokon hozott határozatot, a panaszlott felfolyamodványa folytán az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján felülvizsgálván, azt az elsőfoku főszolgabirói határozattal s az egész eljárással együtt megsemmisitem és panaszost panaszával az illetékes kir. birósághoz utasitom, mert a tárgyalási jegyzőkönyv szerint panaszos fia, panaszlottnál mint tanitó volt alkalmazva s igy az 1876. évi XIII. t.-cz. 3. §-nak *a*) pontja értelmében cselédnek nem tekinthető, minélfogva a fenforgó vitás ügy elbirálása nem tartozik a közigazgatási hatóság hatáskörébe.

Hogy az épitkezőnek szomszédja irányában van-e szolgalmi joga és mire terjed? annak elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 72,175. sz. határozata:

V. Mihály és S. András b—i lakosok közt fenforgó vitás épitkezési ügyben a közig. bizottságnak harmadfoku határozatát, mely szerint az alispán másodfoku határozat helybenhagyásával V. Mihály a S. András szomszédja udvarára nyiló szobaablaknak akkénti átalakitására köteleztetett, hogy az csak világosság és levegő megszerzésére szolgáljon, de abból kilátni ne lehessen. V. Mihály által benyujtott felfolyamodás folytán felülvizsgálván (az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján), mind a három foku határozatot megsemmisitem és uj határozathozatalt rendelek el. Mert annak elbirálása, vajjon épitkezőnek van-e szomszédja irányában szolgalmi joga és ez mire terjed ki, nem a közigazgatási hatóság, hanem a rendes biróság hatáskörébe tartozik, az előbbinek feladata az ügyet csupán épitésrendőri szempontból megbirálni, azaz, hogy a kérdéses épitkezésnél az épitkezési szabályok és az épitési engedély határozmányai megtartattak-e vagy sem s ehhez képest a szükségesnek látszó intézkedést megtenni.

A hatóság meghagyását teljesitő gyepmestertől az általa elfogott kutyáknak erőszakos elvétele az 1878. évi V. t.-cz. 105. §-ába ütköző hatóság elleni erőszak ismérveit tünteti fel s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 2407. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a K. város rendőrkapitánya által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával B. J. és K. P. mészáros legények az 1879. évi XL. t.-cz. 46. §-a szerint minősülő hatóság elleni kihágásban vétkeseknek mondattak ki stb. — az elmarasztaltak által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt illetékességi szempontból megsemmisitem s az iratokat az illetékes büntető birósághoz áttenni rendelem. Mert panaszlottak abbeli cselekményében, hogy a városi gyepmestertől az általa elfogott kutyát erőszakkal elvették s igy őt a hatóság meghagyásának teljesitésében megakadályozták, az 1878. évi V. t.-cz. 165. §-ába ütköző hatóság elleni erőszak büntettének jelenségei látszanak fenforogni, ennek elbirálása pedig a kir. biróság hatásköréhez tartozik.

Ha közhivatalnok hivatalos eljárása közben valakit tettleg bántalmaz, ezzel nem az 1879. évi XL. t.-cz. 75. §-ába ütköző kihágást, hanem a btk. 473. §-a szerint büntetendő hivatali hatalommal való visszaélés vétségét követi el, melynek elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 5795. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a t—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával B. J. községi pénztárnok verekedés és botrányos részegség miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 75. és 84. §-ai alapján 5 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 1 napi, K. J. és B. I. esküdtek, Sz. G., ifj. P. Á., S. B. és B. Gy. 1—1 napi elzárásban és 10 frt eljárási költségek megfizetésében marasztaltattak el, az elmarasztaltak által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az elsőfoku itélettel együtt hatósági kör hiánya miatt feloldatik és az iratoknak az illetékes kir. birósághoz való áttétele rendeltetik el. Mert vádlottak, kik mint közhivatalnokok hivataluk gyakorlata közben panaszosokat tettleg bántalmazták, a btk. 473. §-ába ütköző hivatali hatalommal való visszaélés vétségét követték el, minek elbirálására a közigazgatási hatóságok nem illetékesek.

Ha valaki kutyájával mások háziállatjait zaklattatja és maratja, más vagyonának megrongálását és igy a btk. 418. §-ába ütköző vétséget követi el, melynek elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 4130. sz. határozata:

A vármegye alispánjának II. foku itélete, mely szerint a város rendőrkapitánya által hozott elsőfoku büntető itélet megváltoztatásával O. F. kutyájával más házi állatjainak zaklatása és maratása miatt az 1879. évi XI. t.-cz. 102. §-a alapján ellene emelt kihágás vádja, s következményei alól felmentetett, panaszos N. M. I.-né által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, tekintettel arra, miszerint vádlott azon állitólagos cselekménye, hogy panaszos malaczaiban szándékosan kárt okozott, a más vagyonának megrongálása által elkövetett (a btk. 418. §-ában körülirt) vétség tényálladékának jelenségeit látszik képezni, minek elbirálására a kir. biróság illetékes, jelen másodfoku itélet, hatáskör hiánya miatt, az elsőfoku itélettel, az azt megelőző eljárással együtt megsemmisittetik és az ügyiratoknak az illetékes kir. birósághoz áttétele elrendeltetik.

Azon cselekvényben, hogy valaki nyilvános helyen valakit feltartóztat, megtámad, megmotoz és megver, nem nyilvános verekedés, hanem a személyes szabadság megsértésének ismérvei forognak fenn és elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 5560. határozata:

A megye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával N. N. gép- és elektrotechnikus, nyilvános uton való verekedés miatt az 1879. évi. XL. t.-cz. 75. §-a alapján 5 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 1 napi elzárásban, továbbá 2 forint eljárási és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: illetéktelenség okából az elsőfoku itélettel együtt megsemmisittetik és az iratok ez ügy érdemleges elbirálása végett az illető kir.

birósághoz áttétetni rendeltetnek; mert panaszlottnak azon saját maga által beismert ténye, miszerint a panaszosnőt utjában önhatalmulag feltartóztatta, jogtalanul kérdőre és felelősségre vonta, szerszámait kezeiből kicsavarta, őt megmotozta s nála levő holmiait részben eltörte s e közben ruháját is összeszaggatta, az 1878. évi V. t.-cz. 323. §-ában körülirt személyes szabadság megsértése vétségének ismérveivel látszik birni, melynek elbirálására a kir. járásbiróságok illetékesek.

Azon cselekmény, hogy valaki lovát a vaspályatesten barangolni engedte, az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott rendszabályokba ütközik s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 2085. sz. határozata:

A vármegye alispánjának II. foku itélete, mely szerint a tordai rendőrkapitány által hozott I. foku itéletnek módositásával Z. M. azon kihágás miatt, hogy lovát a vaspálya testén barangolni engedte stb., az elmarasztalt által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az alsó foku itélettel együtt feloldatik s az ügyiratok az illetékes kir. birósághoz áttétetni rendeltetnek; mert vádlott cselekménye a vaspályákra vonatkozó életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott rendszabályokba ütközvén, a kbt. 111. §-a szerint s igy az 1880. évi XXXVII. t.-cz. határoz nányai értelmében a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A nyilvános verekedés ismérvét a bántalmazás kölcsönös viszonzása állapitja meg, ha ez fenn nem forog, azon esetben az egy izbeni ütéssel elkövetett bántalmazás becsületsértést képez s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 1304. sz. határozata:

A vmegye alispánjának II. foku itélete, mely szerint a járás szolgabirája által hozott I. foku itéletnek módositásával Z. Sámuel nyilvános helyen való verekedés miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 75. §-a alapján egy napi elzárásban és 5 frt pénzbüntetésben marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, mindkét alsó foku itélet feloldatik s az ügyiratok az illetékes kir. birósághoz áttétetni rendeltetnek, mert vádlott panaszlót egy izben ütötte meg, mely bántalmazás, mint sem nem ismételt, sem nem kölcsönös testi bántalmazás, nem a kbt. 75. §-ába ütköző kihágásnak, illetve verekedésnek, hanem a bt. 261. §-ába ütköző becsületsértés ismertető jeleit tünteti elő.

Az elzárt vasuti sorompónak a vonat indulása előtt önhatalmu megnyitása által elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 1450. sz. a. határozata:

A vmegye alispánjának II. foku itélete, mely szerint a szolgabirói első foku itélet helybenhagyásával B. J. és Zs. Gy. elzárt vasuti sorompónak vonatelindulás előtti önhatalmu megnyitása miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 111. §-a alapján 25—25 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetén 3—3 napi elzárásban, V. A. pedig lovainak a pályatestre bocsátása és ennek következtében történt elgázoltatása miatt az idézett t.-cz. 112. §-a alapján 16 frt

pénzbüntetés vagy 2 napi elzárásban marasztaltattak el, közbetett felebbezés folytán illetékesség tekintetéből föloldatik s az ügyiratok az illetékes kir. birósághoz áttétetni rendeltetnek; mert a kbt. 111. §-ába ütköző kihágások elbirálására az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §. *l*) pontja értelmében a kir. biróság illetékes.

Más tulajdonát képező igavonó állatnak megszurása nem az 1879. évi XL. t.-cz. 86. §-a alá eső botrányos állatkinzás, hanem a btk. 418. §-ában ütköző, más vagyonának szándékos és jogtalan megrongálása iránti vétség ismérveit tünteti fel s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir belügyminiszter 1886. évi 1669. sz. határozata:

A vármegye alispánjának f. évi január hó 27-én 245. sz. a. kelt II. foku itélete, mely szerint Zenta város rendőrkapitánya által hozott első foku itélet helybenhagyásával Szollár György egy lónak megszurása, és ez által okozott botrányos állatkinzás miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 86. §-a alapján 8 napi elzárásban és 50 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében még 5 napi elzárásban, továbbá 10 frt gyógyitási, 20 frt munka-mulasztási, eljárási és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az I-ső foku itélettel együtt feloldatik és igy az illetékes kir. birósághoz áttétetni rendeltetik, mert nevezett azon cselekedete, hogy egy lovat veszélyesen megszurt, a b. t. k. 418. §-ába ütközik.

Valamely utat elzáró és községi magántulajdont képező korlátfának megrongálása által elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 5796. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a sepsi járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet módositásával Sz. T. nagyborosnyai lakos, utat elzáró korlátfának lerombolása által elkövetett kihágás miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 80. §-a alapján öt napi elzárásban és 20 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében még 1 napi elzárásban, továbbá 8 frt eljárási és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, hatósági kör hiánya miatt az elsőfoku itélettel együtt feloldatik és az iratok az 1879. évi XL. t.-cz. 127. §-ába ütköző kihágás, esetleg az 1878. évi V. t.-cz. 421. §-ába ütköző vétség elbirálása végett az illetékes kir. járásbirósághoz áttétetni rendeltetnek. Mert az iratok szerint jelen esetben nem a kbt. 80. §-ába elősorolt valamely tárgy, hanem a község magántulajdonát képező ingatlan dolog megrongálásáról lévén szó, annak a fent idézett törvényszakaszok alapján leendő elbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

A szándékos mezei kártétellel elkövetett cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 3242. sz. határozata:

A vármegye alispánjának mult évi junius hó 18-án 112. sz. alatt kelt másodfoku itélete, mely szerint a K. járás főszolgabirája által hozott első-

foku itélet helybenhagyásával Sz. M. Sz. községi lakos tilalom alá vett idegen területen való legeltetés által elkövetett mezei kártétel miatt 5 napi elzárásban és gazdájával, M. Gy. Sz. községi lakossal egyetemlegesen fizetendő 8 frt kártéritésben s 13 frt 95 kr eljárási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, az elsőfoku itélettel és az azt megelőzött eljárással együtt hatósági kör hiánya miatt hatályon kivül helyeztetik és a tárgyalási iratok az illetékes birósághoz áttétetni rendeltetnek, mert a jelen esetben fenforgó mezei kártétel szándékos, ennélfogva a kbt. 127. §-ának sanctiója alá esik, melynek alkalmazását az 1880. évi XXXVII. t.-cz. a királyi biróság hatáskörébe utalja.

Ha részeg embernek szeszes ital nyujtása vagy valakinek szándékos lerészegitése folytán halál állott be, akkor az ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 3047. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a mátészalkai járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itéletnek részben érintetlenül hagyása, részben helyreigazitása mellett G. L. korcsmáros, továbbá Sz. S. és Sz. T., részeg embernek szeszes itallal szolgálás, illetőleg másnak szándékos lerészegitése által elkövetett kihágás miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 85. §-a alapján egyenként 25 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében egyenként 3 napi elzárásban és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltattak el, az elmarasztaltak által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván: az elsőfokon hozott itélettel és az azt megelőzött eljárással együtt hatósági kör hiánya miatt megsemmisittetik és az iratoknak az illetékes kir. ügyészséghez leendő áttétele rendeltetik el. Mert a lerészegités eredményekép halál állott be s igy a bt. 290., illetőleg 291. §-ában körülirt vétségek ismérvei forognak fenn, mely vétségek elbirálására a kir. biróság az illetékes.

Ha a korcsmáros adósának ittas állapotát felhasználva a zárórán tul is szeszes italt szolgáltatott és vele tartozása fejében váltót állittatott ki, e cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 1605. sz. határozata:

A város tanácsának másodfoku itélete, mely szerint a rendőrkapitány által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával özv. H. Lázárné kávéháztulajdonos, záróra megszegése miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 74. §-a alapján 50 forint pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 5 napi elzárásban, továbbá részegnek, ezen állapotát tudva, még szeszes ital kiszolgáltatása miatt, az idézett 1879. évi XL. t.-cz. 85. §-a alapján 50 forint pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 5 napi elzárásban és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, tekintettel arra, hogy a panasz tárgyává tett azon cselekmény, miszerint vádlott panaszos D. Istvánt üzletébe becsalta s ott vele, a mulatozása közben kiszolgáltatott étel- és italnemüek árának kiegyenlitése fejében váltókat állittatott ki, miáltal panaszos anyagi romlását idézte elő, az uzsoráról és káros hitelügyletekről szóló 1883. évi XXV. t.-cz. 1. §-ában körülirt uzsora vétsége tényálladékát látszik képezni: jelen másodfoku itélet az

elsőfoku itélettel s az azt megelőző eljárással együtt, hatáskör hiánya miatt megsemmisittetik s az ügyiratoknak az illetékes kir. birósághoz leendő áttétele rendeltetik el és pedig annál is inkább, mert az iratok közt levő hivatalos bizonyitvány tanusága szerint panaszos, vádlott ellenében, csalás és zsarolás miatt a kir. biróságnál is panaszt tett.

Csecsemő gyermeknek hatósági engedély nélkül való dajkaságba fogadása és a kellő ápolás elhanyagolása által elkövetett kihágás rendén a tartásdij nem állapitható meg. Az ily magánjogi követelés megitélése a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 1896. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint s—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itéletben kiszabott pénzbüntetés leszállitásával H. J. csecsemő gyermeknek bejelentés és hatósági engedély nélkül való dajkaságba fogadása és a kellő ápolás elhanyagolása által elkövetett kihágás miatt az 1876. évi XIV. t.-cz. 35. §-a alapján 20 frt pénzbüntetésben, behajthatlanság esetében 2 napi önköltségen eltöltendő elzárásban marasztaltatott el és köteleztetett, hogy a gyermeket további gondoztatás végett a községi elöljáróságnak azonnal adja át, ugyszintén a gyermek tartására neki kiszolgáltatott 100 frtnyi összegből az eddigi tartásért 24 frtban megállapitott tartásdij levonása után fenmaradt 76 frtot ezen hatóságnál 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizesse meg, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az a gyermek kiadására vonatkozó részében érintetlenül hagyatik, büntető részében pedig tekintettel az idézett törvényczikk 24. §-ára, oly módositással hagyatik helyben, hogy a kiszabott 20 frt pénzbüntetés behajthatatlanság esetében 4 napi elzárásra változtattatik át. A még fenmaradó összeg visszaszolgáltatására és a tartásdij megállapitására vonatkozó részében azonban megsemmisittetik, mert magánjogi követelések megitélésére a közigazgatási hatóságok nem illetékesek.

Higacsnak hatósági engedély nélküli árulása által elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 264. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint az elsőfoku itélet helybenhagyásával M. P. szatócs, méregárunak engedély nélküli tartása és eladása által elkövetett kihágás miatt az 1875. évi 26.033. belügyminiszteri rendelet 8. §-a alapján 15 forint pénzbüntetésben, behajthatlanság esetében 3 napi elzárásban, további 12 frt eljárási és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, illetékesség hiánya miatt az elsőfoku itélettel együtt megsemmisittetik s az iratok további eljárás végett az illetékes kir. járásbirósághoz áttétetni rendeltetnek. Mert panaszlott az által, hogy üzletében higacsot (Hydrargyrum bichlort) hatósági engedély nélkül árult, a hivatkozott 26,033/875. sz. belügyminiszteri rendelet 5. §-át, vagyis a rendelethez mellékelt IV. táblázatban foglalt mérgek elárusitására nézve kiadott szabályt szegvén meg, az által az 1879. évi XL. t.-cz. 108. §-ának 4. pontjába ütköző kihágást követte el, ennek elbirálása pedig az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40., 41. §-ai szerint a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Sulfofuchsinnal festett vörös bornak áruba bocsátása a btk. 314. §-a szerint büntetendő közegészség elleni vétséget képez s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 81. sz. határozata:

A fővárosi tanács másodfoku határozata, mely szerint a IV. kerületi elöljáróság mint elsőfoku egészségrendőri hatóság 2621/89. sz. alatt hozott elsőfoku határozatának helybenhagyásával G. B. és B. Zs. borkereskedők, mint a «G. és B.» borkereskedő czég tulajdonosai, az ellenök H. I. mosonyi lakos által, az egészségre ártalmas bor szállitása és áruba bocsátása által elkövetett egészségügyi kihágás miatt emelt vád és a felmerült 86 frt költség megfizetése alól felmentettek, a panaszló H. I. irásban benyujtott felebbezése folytán felülvizsgáltatván, feloldatik s az iratok további eljárás végett az illetékes királyi birósághoz áttétetni rendeltetnek. Mert az eszközölt vegyelemzés eredménye szerint a panaszos H. Istvántól lefoglalt vörösbor sulfofuchsinnal festettnek találtatván, ezen bornak áruba bocsátása az 1878. évi V. t.-cz. 314. §-a szerint büntetendő közegészség elleni vétség tényálladékát foglalja magában, ennek elbirálása pedig a királyi biróság hatáskörébe tartozik.

A nyomdából kikerült falragaszokra a nyomdász neve és lakása feljegyzésének elmulasztása sajtóvétséget képez, melynek elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 3342. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a cs – i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet, nem felebbezett részének érintetlenül, felebbezett részének helybenhagyásával S. János, nyomdász-üzletvezető, falragaszokon neve és lakása megjelölésének és az előirt üzleti könyv vezetésének elmulasztása miatt az 1848. évi XVIII. t.-cz. 41. és 39. §-ai, továbbá az 1891. évi 414/eln. számu belügyminiszteri rendelet alapján 50 és 50 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 3 és 5 napi elzárásban, továbbá az eljárási és a felmerülhető tartás-költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: az egész eljárással együtt illetékességi kör hiánya miatt megsemmisittetik és minthogy panaszlott azon cselekménye, hogy a nyomdájából kikerült falragaszokra nevét és lakását feljegyezni elmulasztotta, az 1848. évi XVIII. t.-cz. 41. §-ába ütköző sajtóvétséget képez, az iratok az Elj. Ut. 17. §-a értelmében a kir. birósághoz rendeltetnek áttétetni.

Jogositatlan szülésznői gyakorlat miatt inditott eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 1738. sz. határozata:

A vmegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a b—i járás főszolgabirája által hozott itéletnek a büntetés leszállitása mellett történt helybenhagyásával B. A. és társai jogositatlan szülésznői gyakorlat által elkövetett kihágás miatt az 1876. évi XIV. t.-cz. 50. §-a alapján, egyenként 20 frt pénzbüntetésben marasztaltattak el, az elmarasztaltak által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az elsőfoku itélettel együtt feloldatik és vádlottak ellen a további eljárás büntetendő cselekmény hiánya miatt beszüntettetik. Mert a jogositatlan szülésznői gyakorlatra az 1879. évi XL. t.-cz. 92. §-a büntetést szabván, az 1876. évi XIV. t.-czikknek erre vonatkozó

rendelkezése az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 2. §-a értelmében hatályát vesztette és igy ezen cselekmény, a mennyiben kihágást képez, csak a fent idézett 1879. évi XL. t.-cz. 82. §-a alapján birálható el. és pedig az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a, illetve 40. §-ának 5. pontja értelmében erre illetékes járásbiróság által; minélfogva a közigazgatási hatóságok által alsóbb fokban hozott határozatok hatáskör hiányában fel voltak oldandók. De tekintve, hogy az 1879. évi XL. t.-cz. 92. §-a szülésznői teendők végzését csak azon esetben rendeli büntetni, ha ez dijért vagy jutalomért történik, ez azonban sem a feljelentésben, sem a tárgyalás folyamán panaszlottakkal szemben nem állittatott, sőt a tárgyalás során kiderült, hogy Sz. K. és P. M.-en kivül a többi vádlott szülésznői teendőt tulajdonképen nem is végzett, hanem csak a gyermeket keresztelni vitték és igy panaszlottak ellen az 1879. évi XL. t.-cz. 92. §-ába ütköző kihágás jelenségei sem forognak fenn, ennélfogva az iratoknak az illetékes kir. birósághoz leendő áttétele mellőzendő és a további eljárás beszüntetendő volt.

Fogorvosi teendőknek jogositvány nélküli végzése nem az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-a, hanem a kbtk. 92. §-ába ütköző kihágást képez s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir belügyminiszter 1889. évi 4638. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a központi járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával B. G. fogtechnikus, jogtalanul üzött fogorvosi gyakorlat miatt, az ezen gyakorlattól való eltiltás mellett, az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-a alapján 30 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetén 6 napi elzárásban és az esetleg fölmerülendő tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el; panaszos özv. F. J. sz—i lakos pedig kártéritési keresetével a per rendes utjára utasittatott, az elmarasztalt által bejelentett s irásban is indokolt felebbezés folytán felülvizsgáltatván, illetéktelenség miatt az elsőfoku itélettel és az azt megelőző eljárással együtt megsemmisittetik, az iratok további eljárás végett az illetékes kir. járásbirósághoz áttétetni rendeltetnek, mert a panaszlott terhére rótt cselekmény az 1879. évi XL. t.-cz. 92. §-ában ütköző kihágás alkatelemeit látszik magában foglalni, annak megtorlása pedig az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40—41. §-ai értelmében az illetékes királyi járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Gyógyszereknek jogositvány nélküli árulása nem az 1876. évi XIV. t.-cz. értelmében, mint kuruzslás, hanem az 1876. évi XL. t.-cz. 92. §-ába ütköző kihágás gyanánt büntetendő s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 3274. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a p—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával M. J. kuruzslás miatt az 1876. évi XIV. t.-cz. 52., 53. és 126. §-ai alapján 100 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 20 napi elzárásban, továbbá 1 frt 50 kr. eljárási és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az elsőfoku itélettel együtt megsemmisittetik, és az iratok az illetékes kir. járásbirósághoz áttétetni rendeltetnek; mert vádlott azon cselekménye, s hogy jogositvány nélkül gyógyszereket pénzért adott, az 1879. évi XL. t.-czikk

92. §-ába ütköző kihágás tényálladékát látszik képezni, melynek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik, minélfogva az alsófoku itéletek megsemmisitése mellett az iratoknak az illetékes kir. birósághoz áttétele volt elrendelendő.

Emberi egészségre ártalmas anyagokkal kevert pótbors gyártása és elárusitása a btk. XXI. fejezetében foglalt közegészségügyi vétséget képez, melynek elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 1890. sz. határozata:

A másodfoku itéletet az elsőfokon hozottal és az ezt megelőzött eljárással együtt hatályon kivül helyezem és a tárgyalási iratoknak a már a másodfokulag eljárt hatóság által is megkeresett illetékes kir. ügyészséghez leendő áttételét rendelem el; a mult évi deczember hó 13-án az ipartelepen foganatositott zárlatot azonban a bünügyi biróság további intézkedéséig fentartom. Illetéktelen volt az eljárásra az egészségügyi hatóság, mert a tényállás szerint S. J. az emberi egészségre ártalmas anyagokkal kevert pótborsot, a milyennek gyártására a birtokában volt iparigazolvány őt nem jogositotta, árusitott el; mert a nevezettnek e tette a btv. XXI. fejezetében körülirt, a közegészség ellen intézett büntetendő cselekmény jelenségeit tünteti fel; mert e büncselekmény elbirálására az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. §-a értelmében a kir. törvényszék illetékes. Az alsóbb fokon eljárt egészségügyi hatóságok illetékessége még az általok érvényesitett felfogás mellett, mely a btv. 314. §-ába ütköző közegészség elleni vétség és az 1876. évi XIV. t.-cz. 14. §-a szerint minősülő egészségrendőri hihágás együttes fenforgását látta, sem lett volna megállapitható, mert a kihágási eljárási szabályok 17. §-a szerint ugyan egy egyént terhelő, ugy a közigazgatási hatóságok, mint a kir. biróságok illetékesség köréhez utalt büntetendő cselekmények esetében az eljárás a kir. biróságokat illeti. A zárlat ideiglenes fentartásának elrendelése biztositó rendőri intézkedés.

Annak elbirálása, hogy a gazda cselédjét jogosan fenyitette, illetőleg hogy az ez által cselédjén ejtett könnyü testi sértés a házi fegyelem gyakorlatában követtetett-e el? a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 2392 sz. határozata:

A város tanácsának másodfoku itélete, mely szerint a rendőrkapitány által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával V. J. Sz. városi lakos, fodrász, verekedés által elkövetett kihágás miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 75. §-a alapján 10 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 1 napi elzárásban, továbbá a megvert cselédje részére félhavi bér fejében 2 frt, fájdalomdij fejében 5 frt és 2 frt eljárási s a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán hivatalból is felülvizsgáltatván, tekintettel arra, hogy a verekedés által elkövetett, a kbtk. 75. §-a szerint minősülő kihágás csak az esetben foroghat fenn, ha a tettlegesség nyilvános helyen történt és ha testsértés nem követtetett el; azonban az első alkatelem a jelen esetben t. i. nyilvánosság, a helyzet körülményeiből folyólag csaknem teljesen kizártnak tekintendő; de ezt figyelmen kivül hagyva, verekedési kihágás azért sem foroghat fenn, mert vádlott cselédjén, orvosi látlelettel is igazoltan, könnyü testi sértést ejtett, mi

miatt a cseléd panaszt emelt, mire jogositott volt az 1876. évi XIII. t.-cz. 47. §-ának azon rendelkezésénél fogva is, mely szerint, ha a fenyités igazságtalanul alkalmaztatott, a cseléd a hatóságnál orvoslást kereshet; a fenyités jogos voltának, illetve annak megitélésére azonban, hogy a könnyü testi sértés a házi fegyelem gyakorlatában követtetett-e el s igy a btk.-nek 302. §-a vagy pedig a 313. §-a alkalmazandó-e? a kir. biróság lehet hivatott, jelen II. foku itélet az elsőfoku itélettel s az azt megelőző eljárással együtt büntetőügyi részében hatáskör hiánya miatt megsemmisittetik s az ügyiratoknak a kir. birósághoz való áttétele elrendeltetik; a cselédbér követelés iránti rész pedig az 1876. évi XIII. t.-cz. 116. §. értelmében a közigazgatási bizottsághoz utaltatik.

Gyógyszereknek és gyógyfüveknek engedély nélküli árusitása által elkövetett kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 834. sz. határozata:

Budapest főkapitányának másodfoku itélete, mely szerint a ker. kapitány által hozott elsőfoku itéletnek helybenhagyásával, S. Gusztáv szatócs gyógyszerek és gyógyfüveknek engedély nélküli elárusitása által elkövetett és az 1876. évi 31,026. sz. belügym. szabályr. 10. §. 2. pontjába ütköző kihágás miatt az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-a alapján 5 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetén 1 napi elzárásban és a netalán felmerülendő eljárási és tartási költségek megtéritésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, illetékességi szempontból az elsőfoku itélettel együtt megsemmisittetik és az összes ügyiratok a kir. birósághoz áttétetni rendeltetnek; mert vádlottnak azon cselekménye, hogy gyógyszereket jogosulatlanul árult, az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 2. §-ának határozmányából kifolyólag az 1879. évi XL. t.-cz. 92. §-a szerint büntetendő, annak elbirálására pedig a kir. biróság illetékes.

A gazda részéről cselédje ellenében támasztott kártéritési kereset elbirálása a cselédtörvény 119. §-a értelmében, a kárösszeg mérve szerint vagy a kisebb polgári ügyekben itélő községi, vagy pedig a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 3843. sz. határozata:

Hivatkozással a vármegye alispánjának jelentésére, melyben az O. B. róm. kath. plébános által cselédje S. M. ellen kártérités iránt folyamatba tett ügyben a sz—i kir. járásbiróság és a l—i járás főszolgabirája között felmerült illetékességi összeütközés eldöntését kéri, az igazságügyi m. kir. miniszter urral egyetértőleg a következőkről értesitem. Az ide visszazárt iratok szerint O. B. s—i róm. kath. plébános az sz—i kir. járásbirósághoz f. évi ápril hó 30-án 515. sz. alatt benyujtott kérvényében azt adja elő, hogy cselédje S. M. jelenleg sz—i lakos a szolgálatból jogtalanul eltávozott, miért is azt kérte, hogy a nevezett cseléd kártéritésre köteleztessék, melynek összegét a plébános a tárgyalás alkalmával kivánta felszámitani. A kir. járásbiróság ezen ügyet a sz—i főszolgabiróhoz, az utóbbi pedig a l—i főszolgabiróhoz tette át, a ki folyó évi május 11-én 1125. szám alatt utalással az 1876. évi XIII. t.-cz. 119. §-ára leszállitotta saját tárgyi illetékességét és a vármegye közigazgatási bizottságához egyszersmind felterjesztést intézett, kérvén a felmerült illetékességi kérdés eldöntését. Az 1876. évi XIII. t.-cz. 116. §-nál fogva két-

ségtelen, hogy a gazda s cselédje közt támadt jelen kártéritési kérdés érdemleges eldöntésére a főszolgabiró nincsen hivatva. Minthogy azonban O. B. plébános a kártérités összegét még nem számitotta fel, az ügy mostani állásában nem is lehet az 1881. évi LIX t.-cz. 13. §-a, továbbá az 1877. évi XXII. t.-cz. 11. és 14. §-a alapján megállapitani, vajjon az sz—i kir. járásbiróság, vagy pedig a kisebb polgári peres ügyekben eljáró községi biróság hatáskörébe tartozik-e a jelen ügy? Ily körülmények közt felhivom, miszerint az l—i főszolgabirót utasitsa, hogy idézze meg O. B. róm. kath. lelkészt s hivja fel kárának jegyzőkönyvbe foglalandó felszámitására, ezután pedig tegye át az ügyet a kifejlendőkhöz képest és a fent idézett törvényszakaszokra való hivatkozással szabályszerü végzés kiséretében az sz—i kir. járásbirósághoz vagy az illető községi birósághoz. Ha a biróság erre ismét leszállitaná illetékességét, csak akkor lehet majd az 1869. évi IV. t.-cz. értelmében eljárni.

Azon cselekmény, hogy valaki ápolni köteles sulyos beteg cselédjét minden segély nélkül utnak bocsátotta, ki azután rövid idő mulva meg is halt, az ember élete elleni bűntett, esetleg emberölés vétségét látszik képezni s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 3524. sz. határozata:

A vármegye alispánjának II. foku itélete, mely szerint a sz—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával L. A. a közegészség ellen elkövetett azon kihágás miatt, hogy a cselédjén kiütött (ragadós) himlő betegségről tudomást szerezve, orvosi segélyről nem gondoskodott, az 1879. évi XL. t.-cz. 99. §-a alapján 100 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 10 napi elzárásban és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltatott el, panaszló O. J.-né, szül. B. K., sz—i lakos fia állitólagos cselédbér iránti követelésével Sz. község elöljáróságához, kártéritési követelésével pedig a polgári perutra utasittatott, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: a cselédbér követelés iránti részében érintetlenül hagyatik; egyéb részében, tekintettel arra, miszerint vádlott azon cselekménye, hogy ápolni köteles sulyos beteg cselédjét minden segély nélkül utnak bocsátotta, ki ezután pár nap mulva meg is halt, a btk. 289. §. második bekezdésében körülirt ember élete elleni bűntett, esetleg a 290. §. szerint minősülő emberölés vétsége tényálladékának jelenségeit látszik képezni, jelen másodfoku itélet az elsőfoku itélettel s az azt megelőző eljárással együtt hatósági kör hiánya miatt megsemmisittetik s az ügyiratok az 1880. évi XXXVII. t.-cz. értelmében illetékes kir. birósághoz rendeltetnek áttétetni.

Eltévedt sebzett szarvasnak önhatalmu levágása vadászati kihágást nem képez s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 3734. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a szolyvai járás szolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával N. Szilárd duszinai gk. lelkész és R. Vazil ottani biró az ellenük vadászati kihágás miatt emelt vád alól fölmentettek, a panaszló által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: az elsőfoku itélettel együtt illetékesség tekintete-

ből föloldatik és az ügyiratoknak az illetékes kir. birósághoz leendő áttétele rendeltetik el. — Mert panaszlottaknak azon tényük, hogy egy, a községbe tévedett sebzett szarvast önhatalmulag levágattak és annak husát, valamint a bőre és agancsaiért felajánlott összeget a szegények között szétosztották; a mennyiben a bt. 367. §-ának tényálladékát képezhetné, a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Községi vadászati bérszerződésekben foglalt feltételeknek a vevő által be nem tartása esetében, habár kikötettetett is a szerződésben, hogy a feltételek nem teljesitése a szerződési viszony megszünését vonja maga után, a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 3998. sz. határozata:

Fazekas-Varsánd község vadászterületének bérbeadása kérdésében hozott azon határozatot, melylyel a világosi járás szolgabirájának elsőfoku határozatával egyezőleg, a nevezett községi képviselőtestület közgyülésének abbeli végzése, hogy a M. Istvánnal kötött és hatóságilag jóváhagyott bérszerződésben alapuló bérlet bérbevevőtől a szerződésben foglalt némely határozmányok megszegése indokából elvétessék és a vadászati jog kiadása érdemében uj árverés tartassék, hatálytalannak nyilvánittatott, és a község netáni sérelmeinek orvoslása czéljából a törvényszabta eljárásra utasittatott, az az ellen Fazekas-Varsánd község által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt a felebbezés visszautasitása mellett helybenhagyandónak találtam. Mert igaz ugyan, hogy a (czimednek) 1884. évi julius 19-én 10,489. sz. alatt kelt végzésével jóváhagyott szerződés gyanánt szolgáló árverési jegyzőkönyv VIII. pontjában foglalt kikötés szerint, azon esetben, ha bérbevevő a IV. pontban körülirt feltételek valamelyikét meg nem tartaná, szabadságában áll a községi elöljáróságnak a bérletet azonnal beszüntetni és azt az illető veszélyére ujból kiadni, de minthogy a szerződés mellőzésének indokolásául a község által a felebbezésben felhozottak bérbevevő M. István részéről vitássá tétettek, a jogérvényes uton létrejött bérszerződés mindaddig, mig az törvényes, rendes uton hatályon kivül nem helyeztetik, annál inkább is fennállónak tekintendő és a közigazgatási hatóság által érvényben tartandó, mivel a tekintetben, hogy a bérbevevő a IV. pontban körülirt szerződésbeli kötelezettségeit megsértette volna, a bemutatott iratok bizonyitékot nem tartalmaznak.

A tiltott időben lőtt vadnak elszállitása az ingó dolgok jogtalan elsajátitása vétségének alkatelemeit foglalván magában, az ily cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 666. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a régeni felső járás szolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával S. Ferencz dédabisztrai lakos, tiltott időben vadászás által elkövetett kihágás miatt az 1883. évi XX. t.-cz. 29. §-a alapján 10 frt pénzbüntetésben, egy őznek tiltott időben való meglövése miatt pedig az idézett t.-cz. 31. és 33. §-a alapján 40 frt pénzbüntetésben, ez összegek nem fizethetése esetében 5 napi elzárásban; O. György ugyanottani lakos pedig mint részes a S. Ferencz terhére rótt kihágásban, a hivatkozott t.-cz. 29., 35. és 44. §§-ai alapján 15 frt pénzbüntetésben, behajthatlanság esetében 2 napi elzárásban, továbbá

egyetemlegesen 14 frt 55 kr. eljárási, és a külön-külön felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltattak el, elmarasztalt I. r. vádlott által közbevetett felebbezés folytán egész terjedelmében felülvizsgáltatván: illetékességi szempontból az elsőfoku itélettel együtt megsemmisittetik, az iratok az ügy elbirálása végett az illetékes kir. birósághoz áttétetni rendeltetnek, mert a másodfoku vádlott O. György azon cselekménye, hogy az őzet I. r. vádlott S. Ferenczhez vitte, az 1878. évi V. t.-cz. 365. illetve 367. §-ában körülirt, idegen ingó dolog jogtalan elsajátitása vétségének alkatelemeit foglalja magában, ezen vétség megtorlása pedig a kir. biróság hatásköréhez tartozik.

Idegen vadászterületen, habár véletlenül fogott vad elsajátitása a btk. 367. §-ába ütköző jogtalan elsajátitás vétségét képezi s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 1051. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a zirczi járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával R. A., N. J. és B. I. hántai lakosok az özvegy gróf L. Béláné panasza következtében ellenük emelt vadászati kihágás vádja és következményei alól felmentettek s panaszos 15 frt eljárási költségek megfizetésében marasztaltatott el, — a vádlott által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, — tekintettel arra, hogy vádlottak azon cselekménye, hogy a panaszos vadászterületén véletlen birlalatukba jutott vaddal mint sajátjukkal rendelkeztek, a btk. 367. §-ában körülirt jogtalan elsajátitás vétsége tényálladékának jelenségeit foglalja magában, jelen másodfoku itélet az elsőfoku itélettel s az azt megelőző eljárással együtt hatáskör hiánya miatt megsemmisittetik s az iratoknak az illetékes kir. birósághoz leendő áttétele elrendeltetik.

Vadászati kihágások elbirálásánál, ha egyidejüleg a kir. birósågok hatáskörébe tartozó más cselekmények is fenforognak, valamennyi cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 3038. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a szempczi járás főszolgabirája által hozott első foku itélet részben megváltoztatásával, Sz. H. gazdaságban alkalmazott galambosszigeti lakos, idegen területen engedély nélkül vadászás miatt, az 1883. évi XX. t.-cz. 26. §-a alapján 25 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 3 napi elzárásban, továbbá 22 frt 40 kr. eljárási és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltatott el, a vadászati jegy nélkül vadászás által elkövetett jövedéki kihágás tekintetében a további nyomozás elrendeltetett s ennek befejezése után az iratok az illetékes pénzügyi hatósághoz áttétetni határoztattak, — végül a nevezett panaszlott által elkövetett abbeli kihágás elbirálása tekintetében, hogy ő magát rendes tartózkodási helyén, mint külföldi, nem jelentette s esetleg a magyar-óvári szolgabirói hivatalnál magát mint halászi lakos hamisan jelentette, az illetékességnek első fokon leszállitásával, az ügyiratok további nyomozás és illetékes ellátás végett, jelen itélet jogerőre emelkedése után a felső-csalóközi járás főszolgabirájához áttétetni rendeltettek; ellenben a B. A. galambosszigeti lakos béresnek, Sz. H. felelőssége mellett,

nyulnak idegen vadászterületen elfogása miatt 5 frt pénzbüntetésben és Sz. H. 1 frt kártéritésben való elmarasztalását kimondó elsőfoku itéleti rész feloldásával, — miután a nyulnak a fenforgó módon lett elfogása nem vadászati kihágást képez, hanem idegen ingó dolog jogtalan elsajátitása körüli vétség jelenségeit mutatja, — ennek illetékes elbirálása végett az iratok a somorjai kir. járásbirósághoz áttétetni határoztattak, — az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: az első foku itélettel együtt hatályon kivül helyeztetik és a további kihágási eljárás beszüntetésével, az iratok a fenforgó kapcsolatos ügyek együttes elbirálása végett, a 38547/880. sz. itteni körrendelettel kiadott eljárási utasitás 17. és 71. §§-ai értelmében, az illetékes kir. birósághoz áttétetni rendeltetnek.

A más által elejtett vaddisznó husának többekkel egyetemben felosztása miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 1682. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a régeni alsó járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával: Sz. Gy. és L. G. k.-remetei lakosok tilos vadászati időben, hajtókutyák alkalmazásával elkövetett vadászat miatt, az 1883. évi XX. t.-cz. 26. és 32. §§-ai alapján fejenként 10—10 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 2—2 napi elzárásban, továbbá 9 frt eljárási és felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltattak el, az elmarasztaltak által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, tekintettel arra, hogy vádlottak azon cselekménye, miszerint a L. J. által elejtett vaddisznó husát L. J. és K. M.-al egyetemben maguk között fölosztották, a más tulajdonát képező ingó dolog jogtalan elsajátitásának a btk. 367. §-ában körülirt vétségének tényálladékát látszik képezni: jelen másodfoku itélet az elsőfoku itélettel s az azt megelőző eljárással együtt megsemmisittetik, s az ügyiratoknak — az Elj. Szab. 17. §-a értelmében — az illetékes kir. birósághoz leendő áttétele elrendeltetik.

Sem nem lőtt, sem nem árult, sem nem vett, hanem csak talált őztehénnek hazavitele nem vadászati kihágást képez, hanem idegen ingó dolog elsajátitása ismérveit tünteti fel, elbirálása a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 1513. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a dárdai járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet módositásával Sch. J. kovács és F. M. cseléd laskafalvi lakosok, azért mert tiltott időben egy szarvastehén találtatott birtokukban, az 1893. évi XX. t.-cz. 31. §-a alapján 50—50 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 5—5 napi elzárásban, továbbá 4 frt eljárási és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltattak el, a lefoglalt vad elkoboztatni és az iratok a fenforogni látszó jövedéki kihágás elbirálhatása czéljából a kir. pénzügyigazgatósághoz rendeltettek áttétetni, az elmarasztaltak által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: az egész eljárással együtt hatáskör hiánya miatt megsemmisittetik és az iratok a birósághoz rendeltetnek áttétetni; mert panaszlott a szóban levő szarvastehenet sem nem lőtte, sem nem árulta, sem pedig nem

vette és igy az idézett t.-cz. 31. §-ába ütköző kihágás miatt marasztalható nem volt. Minthogy azonban panaszlott azon cselekménye, hogy a kertek alatt feltalált őztehenet szánjára tette és hazafelé huzta, másnak tulajdonát képező ingó dolognak jogtalan elsajátitása által elkövetett vétség jelenségeit hordozza magán, ez okból az iratoknak a jelzett vétség elbirálására illetékes kir. birósághoz leendő áttétele elrendelendő volt.

Erdőben dögölve talált őznek hazavitele által idegen ingó dolog jogtalan elsajátitásának vétsége látszván fenforogni, elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 2659. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a kaposvári járás főszolgabirája által hozott első foku itélet nem felebbezett részének érintetlenül, felebbezett részének helybenhagyásával, K. F. nagybajomi lakos azért, mert nála tiltott időben egy őztehénnek husa találtatott,az 1883. évi XX. t.-cz. 31. §-a alapján 20 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 2 napi elzárásban, továbbá az eljárási és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: az egész eljárással együtt hatáskör hiánya folytán megsemmisittetik, és minthogy panaszlott tagadása ellenében az, hogy vadászott és őzet lőtt volna, beigazolva nem lett, minthogy továbbá panaszlott azon cselekménye, hogy az erdőben dögölve talált őzet önbeismerése szerint hazavitte, a kbtk. 127., esetleg a btk. 418. §-ába ütköző idegen ingó dolog jogtalan elsajátitásának vétségét látszik feltüntetni, az iratok az ezen cselekmény elbirálására illetékes kir. birósághoz rendeltetnek áttétetni.

A vadászati jog bérbeadására kitüzött árverés eredményének csökkentése czéljából történt összebeszélés a kbt. 128. §-ába ütköző cselekményt képez, melynek elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 1210. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint az m—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet módositásával ifj. M. J. m—i lakos idegen területen engedély nélküli vadászás miatt az 1883. évi XX. t.-cz. 26. §-a alapján 10 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 1 napi elzárásban marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az elsőfoku itélettel együtt, hatáskör hiánya folytán megsemmisittetik és az Elj. Ut. 17. §-a alapján az ügyiratoknak az illetékes kir. birósághoz leendő áttétele rendeltetik el. Mert M. község elöljáróságának a vizsgálat folyamán m. évi deczember hó 7-én 1866. sz. a. kelt jelentése szerint, ugy a panaszló, mint a panaszlott többekkel egyesültek a végből, hogy a vadászati jog bérbeadására kitüzött árverés eredményét csökkentsék, mit el is érték az által, hogy a bérösszeg a korábbinak csaknem felére szállott le. Miután az ebbeli összebeszélés a kt. 128. §-ába ütköző kihágás alkatelemeit foglalja magában, annak elbirálására az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a értelmében a kir. biróság illetékes.

Állitólag döglött állapotban talált nyulak felhasználása és bőrök eladása, továbbá foglyoknak bár csak puszta kézzel elfogása: nem vadászati kihágást, hanem idegen dolog jogtalan elsajátitásának vétségét képezi s elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 903. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a nagy-atádi járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet felebbezett részének helybenhagyásával, ifju K. J. földmives fiu, K. P. J., K. T. J., N. S. J. földmivesek, T. A. kanász, K. J. és B. J. földmivesek, H. Gy. szolga, K. J. földmives, ifju K. J. földmives fiu, T. J. napszámos, K. J. czipész, S. J. napszámos, Cz. J., M. J. és P. S. földmivesek, mindannyian komlósdi lakosok, hasznos vadnak tiltott eszközök által való elejtése, illetve elfogása miatt az 1883. évi XX. t.-cz. 27. §-a alapján fejenkint 100 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 10 napi elzárásban, továbbá 11 frt 50 kr. eljárási és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltattak el, az elmarasztaltak által közbetett felebbezés felülvizsgáltatván: M. J. és P. S.-ra nézve indokainál fogva helybenhagyatik, — egyebekben azonban akkép változtatik meg, hogy ifju K. J. és ifju K. J. 12 s illetve 13 éves földmives fiuk ellenében a hozott marasztaló határozatok hatályon kivül helyezése mellett, az általános büntető törvényes szabályok értelmében a további eljárás ifju koruknál fogva beszüntettetik; továbbá K. P. J. földmives az 1883. évi XX. t.-cz. 27. §-ába ütköző kihágás vádja és következményei alól felmentetik, mert maguknak a terhelően valló hites erdőőröknek vallomása szerint is, a nevezettnél hurkok vagy tőrök, lakóhelye területén sem találtattak s igy bizonyiték hiányában és a nevezett tagadásával szemben, megczáfolatlanul állván azon védekezése, hogy a nála talált foglyokat tilos eszköz nélkül puszta kézzel fogta el, ellenében az idézett törvényszakaszba ütköző kihágás vádja elejtendő s ő annak következményei alól felmentendő volt; végül pedig a többi 13 panaszlott, valamint a már emlitett K. P. J. irányában a hozott alsóbb foku marasztaló határozatok hatályon kivül helyezése és a kihágási uton való további eljárásnak illetékesség hiányából beszüntetése mellett, az ügyiratok az illető kir. birósághoz áttétetni rendeltetnek, — mert ellenükben, tagadásukkal szemben, másfelől saját beismerésük alapján ugyan mégis csak annyi lett bebizonyitható, hogy vadászati jogosultságuk hiánya daczára, nyulbőröket adtak el, melyeket állitásaik szerint döglött állapotban talált nyulakról nyuztak le, részben ezen ilykép talált nyulakat is saját czéljaikra felhasználván; — illetve K. P. J. ellen csak az bizonyult be, hogy a kérdéses foglyokat elfogta és sem ezt fel nem jelentette, sem a vadászati jog tulajdonosának azokat át nem adta; de nevezetesen az, hogy az illető panaszlottak a kérdéses nyulakat vadászva ejtették, — avagy csak életben találva fogták volna is el, tagadásaikkal szemben beigazolható nem volt és az emlitett két hites erdőőr vallomása sem szolgáltatott e részben elegendő bizonyitékot s még kellő támpontot sem; minélfogva a nevezetteknek emlitett cselekményeik, bár vadászati kihágássá nem minősithetők, de az 1878. évi V. t.-cz. 365. §-ában körülirt, idegen dolog jogtalan elsajátitása vétségének tényálladékát látszanak szolgáltatni, a minek elbirálására a kir. biróság illetékes.

IV.

TÖRVÉNYHATÓSÁG.

A) Szervezet, hatáskör.

1. Törvényhatósági bizottság.

a) *Választott bizottsági tagok.*

Az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §-ának *e)* pontja akkép értelmezendő, hogy törvényhatósági bizottsági taggá nem választható az, ki a törvényhatóság területén két esztendő óta nem lakik és ugyanannyi idő óta adót nem fizet.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 18,764. sz. határozata:

N. vármegye főispánjának, mint az állandó biráló választmány elnökének felterjesztésére, melyben jövőre való miheztartás végett az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §. *e)* pontjának miként értelmezése iránt kérdést intéz, válaszolom, hogy a kérdéses törvényszakasznak ugy nyelvtani, mint logikai értelme szerint a két év az adófizetésre is vonatkozik, vagyis, hogy törvényhatósági bizottsági taggá e pont értelmében nem választható az, a ki két év óta a törvényhatóság területén nem lakik és ugyanannyi idő óta adót nem fizet.

Vétkes bukás vétsége miatt elitélt egyén, a mennyiben cselekménye nem arra irányult, hogy más megkárositásával magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, a törvényhatósági bizottságba beválasztható.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 90,966. számu határozata:

Az állandó biráló választmány azon határozatát, melylyel az igazoló választmánynak határozata, mely szerint G. Vazul v—i lakosnak törvényh. bizottsági taggá történt választása megsemmisittetett, G. Vazul felebbezésének elvetése mellett jóváhagyatott, annál is inkább, mert nevezett G. Vazul az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §. *h)* pontjának végbekezdése értelmében törvényhatósági bizottsági tag egyáltalán nem lehet, az idézett törvényczikk 43. §-a harmadik bekezdése alapján tett felterjesztése folytán felülvizsgálat alá vevén: az állandó biráló választmány határozatát ezennel megsemmisitem. Mert G. Vazulnak törvényhatósági bizottsági taggá választhatását azon körülmény, hogy a btkv. 416. §-ának 2. és 3. pontjába ütköző vétkes bukás vétsége miatt volt elitélve, nem akadályozhatja, s megtörtént megválasztatása a miatt megsemmisithető nem lett volna, mert a bemutatott bünvádi ügyiratokban, a mint ezt a t—i kir. itélőtábla is 1891. évi augusztus 11-én

1224. szám alatt kelt itéletének indokolásában kimondja, nem merült fel kellő adat arra nézve, hogy G. Vazul kereskedelmi könyvek vezetése és az évi mérleg készitése körüli mulasztást a csődhitelezők megkárositása czéljából követte volna el, cselekménye ekként nem irányulván arra, hogy másnak megkárositásával magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, a vétség, mely miatt elitéltetett, nem tekinthető nyereségvágyból elkövetettnek s nem képezheti az 1886. évi XXI. t.-czikk 23. § *h*) végpontja alapján okát annak, hogy nevezettnek törvényhatósági bizottsági taggá választása megsemmisittessék.

Választott megyebizottsági tag állását megtartani nem köteles s az arról való lemondást a közgyülés vissza nem utasithatja.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 81,241. sz. határozata:

M. vármegye főispánjának. Hozzám intézett következő kérdéseire: 1. Vajjon az 1886. évi XXI. t.-czikk 26. §-ának második bekezdése, mint magyarázandó, ha a férj vagy atya egyáltalán államadóval megróva nincs? 2. Ha egy választott bizottsági tag végleges igazolása után állásáról lemond, helye az év vége előtt (33. §.) betölthető-e? 3. Fel van-e jogositva a közgyülés egy választott bizottsági tag lemondását el nem fogadni? válaszolom, miszerint már maga az idézett 26. §. második bekezdésének ama szövegezése: «a férj vagy atya államadójába a nő, valamint a kiskoru gyermekek államadója beszámitandó», oda mutat, hogy a törvény azon feltevésből indul ki, hogy az illető atya vagy férj maga is fizet államadót. És a szövegnek betüszerinti értelmezéséből levont következtetés jogosultsága annál kevésbé szenvedhet kétséget, mert arra a bizottsági tagság kellékeit körüliró 23. §. *e*) pontja nyujt alapot. A második kérdést illetőleg megjegyzem, hogy a 33. §. második bekezdése világosan rendelkezik oly értelemben, miszerint a megüresedett tagsági helyek az év végével töltendők be. A harmadik kérdésre nézve megjegyzem, hogy a közgyülés a választott bizottsági tag lemondásának visszautasitására annál kevésbé lehet jogositva, mivel a törvény a tagság elfogadását kötelezőleg nem mondja ki és mivel, eltekintve attól, hogy a lemondottal szemben a tagság megtartását kimondó határozat végrehajtására mi mód sem áll rendelkezésre, a választott bizottsági tag mandatumának nem a közgyülés, hanem a választó kerület megbizása szolgál alapul.

Választott megyebizottsági tagok tagsági képessége iránt felmerült vitás esetekben nem a törvényhatósági bizottság, hanem elsőfokulag az igazoló, másodfokulag pedig az állandó biráló választmány illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 78,029. sz. határozata:

A vármegye közönségének több választott bizottsági tagsági helynek az idén választás utján leendő betöltése iránt hozott határozatát, mely szerint egyebek között az is kimondatott, hogy az a—i választó kerületben 1892. év végéig terjedő érvényességgel megválasztott dr N. N. egészségügyi felügyelő tagsági képességét az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §-a *e*) pontja értelmében, miután két évet meghaladó idő óta a vármegye területén nem lakik s ott adót nem fizet, elvesztette. dr N. N. részéről az ellen közbetett felebbezés következtében felülvizsgálván, annak imént idézett részét, illeték-

telenség miatt feloldom, mert a választott bizottsági tagsági vitás esetekben nem a vármegye közönsége, hanem az 1886. évi XXI. t.-cz. 33. §-a második bekezdése értelmében elsőfokulag az igazoló, másodfokulag az állandó biráló választmány van hivatva határozni.

---

b) *Legtöbb adót fizető bizottsági tagok.*

A törvényhatósági bizottsági virilis-névsor összeállitásánál, az egyenes évi államadóba az általános jövedelmi pótadó beszámitandó. A névjegyzék összeállitásához azon évi adókimutatás használandó, a mely év végén a kiigazitás történik.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 3503. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melylyel a törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjainak 1883. évre kiigazitott névjegyzéke megerősittetett, az az ellen Sz. Antal és S. Gyula által közbevetett felfolyamodások folytán felülvizsgálván, azt a felfolyamodások félretétele mellett helybenhagyandónak találtam;

mert a szóban levő névjegyzék összeállitásánál követett és Sz. Antal felebbező által kifogásolt azon eljárás, hogy az adóösszegeknél, az általános jövedelmi pótadó is számitásba vétetett, az e részben követett általános gyakorlattal szemben, mely szerint ezen pótadó, az egyenes államadók sorozatába tartozónak tekintetvén, szintén számitásba vétetik, észrevétel alá nem eshetik;

s mert végül helyt nem foghat felebbezőnek azon kifogása sem, mintha a szóban levő virilis-névjegyzék összeállitása az 1882. évi adókimutatások alapján helytelenül eszközöltetett volna, minthogy a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének a következő évre való egybeállitásánál, a hivatkozott törvény intentiójának megfelelő országos gyakorlathoz képest, mindenkor az azon évre kivetett egyenes adó veendő alapul, mely év végén a kiigazitás eszközöltetik.

A legtöbb adót fizetők névjegyzéke összeállitásánál az egyenes államadóba az életjáradékadó is beszámitandó.

A. m. kir. belügyminiszter 1886. évi 51,505. sz. határozata:

Gróf B. Ferencznek felfolyamodványát, melyben tekintettel arra, hogy az adóhivatal téves kimutatása folytán a legtöbb adót fizető megyebizottsági tagoknak 1879. évre megállapitott névjegyzékéből kihagyatott, és hogy adókönyvecskéjét az adóhivataltól csak most szerezhetvén meg, a törvényhatósági közgyülés előtt igényét annak idején nem érvényesithette, ezen névjegyzékbe leendő felvételét 1808 frtnyi évi állami adója alapján elrendeltetni kéri, további eljárás végett oly felhivással küldöm meg a vmegye közönségének, hogy miután az 1870. XLII. t.-cz. 23. §-a (1886. évi XXI. t.-cz. 26. §-a) értelmében a szóban levő névjegyzék megállapitásánál a törvényhatóság területén élvezett jövedelem összes egyenes államadója, tehát az életjáradék utáni adó is számitásba veendő; miután továbbá az adóhivatal téves kimutatása miatt felfolyamodó joghátrányt nem szenvedhet:

gróf B. Ferencznek a legtöbb adót fizető megyebizottsági tagok 1879. évi névjegyzékébe kellő sorhelyen pótlólag leendő fölvétele iránt megfelelőleg intézkedjék.

A legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállitásánál az általános jövedelmi pótadó is beszámitandó.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 21,486. sz. határozata:

A legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállitásánál országszerte azon gyakorlat követtetik, hogy a névjegyzékbe való felvételre alapul szolgáló évi adóösszeg megállapitásánál az egyenes államadók sorozatába tartozónak tekintett ált. jöved. pótadó is számbavétetik. Ezen eljárást részemről tovább is követendőnek tartom.

A legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékének megállapitásánál valakinek egyéni adóján kivül még azon adója is beszámitandó, melyet az illető mint egy társas czég tagja fizet.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 763. sz. határozata:

K. sz. kir. város biráló-választmányának határozatával a W. Mór ottani lakos által az igazoló választmány határozata ellen beadott felszólalásban foglalt azon kérelem, miszerint a legtöbb adót fizető bizottsági tagok folyó évre nézve érvényes névjegyzékének megállapitásánál egyéni adóján kivül még az általa, mint egy társas czég tagja által fizetett adó is beszámittassék, elutasittatott. Ezen biráló-választmányi határozat ellen F. L., a biráló-választmány egy tagja, felebbezést adván be, a kérdéses határozatot ezennel megváltoztatom és elrendelem, hogy a nevezett W. Mór adójába az általa, mint az emlitett társas czégnek a bemutatott szerződés tanusitása szerint egy harmad rész erejéig tagja által fizetett, s a társas czég által fizetett adó egy harmad részét tevő összeg a javára beszámittassék, s a nevezett a névjegyzékben 54 helyen felvett tag a névjegyzék sorrendjében az ezen beszámitás után összes évi adójának megfelelő, őtet megillető helyen vétessék fel.

Kereskedelmi czég által fizetett adóban valamennyi üzlettársra eső adó benfoglaltatván, a czég által fizetett adó alapján, a mennyiben az csak teljes egészében adna jogot a virilis névjegyzékre való felvételre, az üzlettársak egyike sem vehető fel a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok sorába.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 67,247. sz. határozata:

P. sz. kir. város biráló választmányának határozatát, mely szerint «P. M. testvérek» ottani kereskedelmi társas czég által fizetett 1099 frt 70 krnyi adóösszeg alapján az üzlet társak egyike P. M. F.-nak a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékébe való felvételét elrendelő igazoló választmányi határozat helybenhagyatott, az ezen határozat ellen a főispán részéről tett felterjesztés folytán ezennel megsemmisitem, mert a czég által fizetett adóban valamennyi üzlettársra eső adó benfoglaltatik, már pedig egyik üzlettárs adója sem számitható be a másik üzlettárs adójába, ennélfogva a czég által fizetett adó alapján egyik üzlettárs sem vehető fel a bizottsági tagok sorába.

A hadmentességi dij és a vadászati adó nem tartoznak azon adónemek közé, melyek a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének kiigazitása alkalmával a sorrend megállapitásánál számitásba veendők.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 51,260. sz. határozata.

Az alispáni felterjesztésre válaszolom, miszerint a hadmentességi dij és vadászati adó nem tartozik azon adónemek közé, melyek a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke kiigazitása alkalmával számitásba veendők

A kereskedelmi czég által fizetett adó a törvényhatósági legtöbb adót fizetők jegyzékének összeállitásánál figyelembe nem jöhet s az egyes czégtagok mint önálló állampolgárok által saját nevük alatt fizetett adóba be nem tudható.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 1530. sz. határozata:

A város biráló választmánya által hozott határozattal az igazoló választmány azon végzése nyert jóváhagyást, mely szerint N. M. ottani lakosnak azon kérelme, hogy a «N. P. utódai», illetve «N. és Cs.» czég 406 frt 66 krnyi évi adójának fele az 1891. évi virilisták névjegyzékének összeállitásánál neki betudassék, elutasíttatott, továbbá ugyanazon alkalommal hozott határozatokkal hasonlókép jóváhagyást nyert az igazoló választmány emlitett végzésében foglalt azon intézkedés, mely szerint Cs. V. és St. Gy., mint a «Cs. és St.» czég tagjai, valamint W. H., R. és G. mint a W. W. & Söhne czég tagjai a legtöbb adót fizetők nevjegyzékéből kihagyattak. A biráló választmány emlitett ezen határozatának részei dr. M. P. biráló választmányi tag felterjesztésére felülvizsgálat alá vétetvén, ezen határozat megsemmisitésére törvényes indokot nem látok s annálfogva azt érintetlenül hagyom. Mert az 1886. évi XXXI. t.-cz. 22. §-a szerint a törvényhatósági bizottság felerészben a törvényhatóság területén legtöbb egyenes államadót fizető állampolgárokból áll, másik fele a választottakból. E szerint a bizottsági tagság csak személyes jog, mely azon állampolgárokat illeti meg, kik vagy választatnak, vagy legtöbb adót fizetnek. A fenforgó esetben N. M. nem azt igazolta, hogy az általa saját személyében s neve alatt fizetett 206 frt 68 krajczáron felül még ő s illetve Cs. Gy. mindegyik személyenkint külön 203 frt 33 krajczárnyi adót fizet, hanem azt, hogy «P. N. s Nachfolger» czég fizet 406 frt 66 krajczár s jóllehet, ezen czégnek nevezett két egyén a beltagja s a czég minden haszna és terhe, a keresk. törvényeknek megfelelően őket illeti, a czég, mint képviseleti kereskedelmi személy nem azonos az egyes czég tagok összességével s mindenekfelett a czég nem állampolgár; e szerint az általa fizetett adó a legtöbb adófizetők jegyzékének összeállitásánál figyelembe nem jöhet s nem tudható be az egyes czégtagok, mint önálló állampolgárok által fizetett adóba, minélfogva N. M. részére helyesen csak 206 frt 68 krnyi összeg tudható be, melyet adóképen saját személyében s neve alatt mint önálló állampolgár fizet. Azonos az eset a Cs. Gy. és St. V.-ra nézve, kik közül sem az egyik, sem a másik nem fizet fejenkint 1153 frt 37 krnyi adót, hanem fizet a «Cs. és St.» képviseleti kereskedelmi személy, mint ilyen a maga nevében 2310 frt 74 krt és azonos az eset W. H., R. G.-ra nézve is, kik szintén nem saját személyükben fizetnek fejenkint 348 frt 37 krnyi adót, hanem fizet a «W. W. & Söhne» kereskedelmi személy, mint ilyen 393 frt 48 krt. Ennélfogva a kereskedelmi czégek mint összességek által fizetett adók olyanoknak nem mondhatók ki, melyeket az egyes czégtársak saját személyükben s nevük alatt saját vagyonuk

vagy jövededelmük után fizetnek s igy ők ezen a czimen egyénenkint külön nem sorolhatók a legtöbb adót fizetők sorába. Végül felebbező biráló választmányi tag azon kérelme, hogy az adólajstromok mindenkire nézve hozzáférhetőkké tétessenek, nem tartozván ezen utra, a biráló választmánynak ugyan más indokból hozott határozata, mint lényegében a törvénynek megfelelő, megsemmisithető nem volt.

A szelvényadó a legtöbb adót fizetők sorrendjének megállapitásánál számitásba nem vétethetik, mert az adóhivatalok által késziteit kimutatásokban ki nem tüntethető.

A m. kir. belügyminiszter 1877. évi 8540. sz. határozata:

A bizottsági közgyülésnek határozatát, mely szerint R. J. zs—i ágostai hitv. lelkész az általa ezen minőségben papi dézsma kárpótlási évi járadék czimén élvezett 849 frt 53 kr. évi jövedelem után fizetett 7°/₀-os szelvényadónak beszámitásával az ezen évre megállapitott legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékébe felvéve lőn, M. G. megyebizottsági tagnak felfolyamodása folytán ezennel feloldom, mert eltekintve attól, hogy ezen szelvényadó a legtöbb adót fizetők sorrendjének megállapitásánál R—yra nézve azért sem mutatkozik figyelembe vehetőnek, mivel a szelvényadó tárgyát képező kötvényeknek az illető egyházmegye a tulajdonosa, nevezett lelkész pedig azoknak csak haszonélvezője s igy adóalanyul voltakép az egyházmegye, nem pedig a lelkész tekintendő, habár kétségtelen az, hogy kérdéses szelvényadó az 1875. évi XXII. t.-cz. 5. §-a értelmében állami adó jellegével bir, de miután az ilyetén adó természeténél fogva előirás tárgyát nem képezheti s igy az adóhivatal által, melynek kimutatásai alapján állitandó össze, illetőleg igazitandó ki az 1870. évi XLII. t.-cz. 22. §-a értelmében a legtöbb adót fizetők névjegyzéke, ki sem mutatható, ennélfogva az ily adó a legtöbb adót fizetők sorrendjének megállapitásánál számitásba nem vétethetik.

A papi tized-kárpótlási alapból lelkészek által élvezett évi járadékok után az alap által fizetett adóösszegek, a megyebizottsági virilis névsor összeállitásánál figyelembe nem vétethetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 60,205. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának rendes közgyülésében, a legtöbb adót fizető megyebizottsági tagok 1885-re kiigazitott névjegyzéke megerősitése tárgyában hozott határozatát, mely szerint a névjegyzék összeállitásánál a megyebeli evangelikus lelkészek javára, a központi lutheránus tized-kárpótlási alapból élvezett évi járadékok után maga az alap által fizetett adóösszegek is beszámittattak, a megye főispánja felülvizsgálat végett hozzám felterjesztvén, azt feloldandónak találtam. Mert az igazoló választmány által a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállitásánál beszámitott szóban levő adóösszegek, melyek az evangelikus lelkészek évi járadékait szolgáltató alapot képező földtehermentesitési kötvények esedékes szelvényei kifizetésekor vonatnak le, és sem a kir. adóhivataloknál, sem a községeknél vezetett adókimutatásokban, az illető lelkészek terhére egyénenkint kiróva nincsenek, nem számithatók azon egyenes évi adók közé, a melyek a legtöbb adót fizető bizottsági tagok sorrendjének meg-

állapitásánál figyelembe vétethetnek. Miről a vármegye közönségét további szabályszerü eljárás végett oly felhivással értesitem, hogy a legtöbb adót fizető megyebizottsági tagok 1885. évre szóló névjegyzékét az evangelikus lelkészek évi járadékai után a központi lutheránus tizedkárpótlási alap által fizetett adóösszegek figyelmen kivül hagyásával, a kir. adóhivatalok és községek által vezetett adókimutatásokban kitüntetett egyénenkénti egyenes évi adóösszegek alapján, hova előbb helyesbitse.

Az 1883. évi VII. t.-cz. értelmében a pénzintézeteknél elhelyezett tőkék után eső jövedelemre kivetett adó, t. i. az ugynevezett tőkekamatadó a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállitásánál be nem számitható.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 66,443. sz. határozata:

A főispáni jelentésre a pénzügyminiszter urral egyetértőleg válaszolom, hogy a pénzintézeteknél elhelyezett tőkékből folyó jövedelem után, az 1883. évi VII. t.-cz. alapján fizetett adó, a törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjai névjegyzékének összeállitásánál, tekintettel arra, hogy ezen névjegyzék összeállitásának alapul szolgáló adóösszegek csakis az adóhivatalok kimutatásaiban, avagy hitelt érdemlő községi bizonylatokkal tüntethetők ki, valamint arra, hogy a fentebb idézett törvény alapján fizetett adó a községeknél nem, hanem csak az adóhivataloknál, s ez utóbbiaknál is nem egyénenkint, hanem sommásan iratott elő, be nem számittathatik.

Azon körülmény, hogy valaki, a ki különben bir azon kellékekkel, melyek alapján a törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjai közé való felvételre jogositva van, mint honvédezredorvos tényleges szolgálatot teljesit, s ez okból az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe felvéve nem lett, nem képezi törvény szerint megállható indokát annak, hogy az illető a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékéből kihagyassék.

A m. kir. belügyminiszternek 1886. évi 68,605. sz. a. kelt határozata:

A vármegye alispánja, mint a biráló választmány helyettes elnöke, az 1886. évi XXI. t.-cz. 43. §-ára való hivatkozással felterjesztette hozzám a biráló választmánynak másodfokban hozott ama határozatát, melylyel dr. B. Mihály honvéd ezredorvos azon kérelmével, hogy a legtöbb adót fizető bizottsági tagok 1887. évi névjegyzékébe felvétessék, az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §. f) pontjában foglalt rendelkezés indokából elutasittatott. Ezen határozatot törvényben gyökerező jogomnál fogva felülvizsgálván, azt ezennel feloldom s a mennyiben nevezett ezredorvos évi adója őt a virilis névjegyzékbe való felvételre egyébként képesiti, annak felvételét az általa fizetett évi adóösszegnek megfelelő sorhelyre elrendelem. Mert az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §. f) pontjában foglalt rendelkezés nem azt mondja, hogy a ki nem egyszersmind országgyülési képviselő-választó, törvényhatósági bizottsági tag nem lehet, hanem csak azokat zárja ki a bizottsági tagságból, kik nem birnak azon szellemi vagy anyagi kellékekkel, melyek a képviselő választási névjegyzékbe való felvételre jogositanak, sőt egyenesen ki is jelenti, miszerint azon körülmény, hogy valaki a képviselő választók névjegyzékéből kimaradt, a bizottsági tagsági jog gyakorlatát nem akadályozza, a miből az következik, hogy lehet valaki törvényhatósági bizottsági tag, ha tényleg nem vétetett is fel az országgyülési képviselő választók névjegyzékébe, azért

mert ezen joga, mint például az esetleg szóban levő dr. B. M.-nál katonai állásánál fogva szünetel, ha különben azon szellemi vagy anyagi kellékekkel bir, melyek alapján az országgyülési képviselő választók névjegyzékébe egyébként felvétethetett volna.

A legtöbb adót fizetők névjegyzékét az igazoló választmány az adóhivatalok kimutatásai alapján köteles megállapitani, tehát azon körülmény, hogy valaki a bizottságba való belépés iránti szándékát előre bejelenteni elmulasztja, kizárási okot nem képez. A bejelentési kötelezettség egyedül az adó kétszeres beszámitására nézve áll fenn.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 65,836. sz. határozata:

A városi polgármester által bemutatott iratokból arról szereztem tudomást, hogy az igazoló és biráló választmányok a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének megállapitása körül követett eljárása törvényellenes; mert az igazoló választmány a legtöbb adót fizetők névjegyzékét az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a értelmében az adóhivatalok hivatalos kimutatásai alapján köteles megállapitani, tehát az adóhivatali kimutatásokban előforduló legtöbb adót fizetőket a bizottsági tagok sorából csak a törvényben gyökerező, jelesül a 23. §-ban elősorolt okok fenforgása esetére van jogositva kihagyni, azon körülmény azonban, hogy valaki a bizottságba való belépési szándékát előre bejelenteni elmulasztja, — törvényszerü kizárási okot nem képezhet s az igazoló választmány által kibocsátott azon hirdetmény, melyben a legtöbb adót fizetők a bizottságba való belépésöknek a záros határidő alatti bejelentésére köteleztetnek, a törvénynyel egyenes ellentétben áll, ez a 21. § értelmében egyedül az adó kétszeres beszámitása tekintetében követeltetik.

Azért, hogy valaki nem közvetlen adófizető, s mint ilyennek évi egyenes államadója az adóhivatalok kimutatásában kitüntetve nincs, azon esetben, ha az illetőnek több községben 100 forinton alól levő összegekben fizetett összes adója különben jogot ad a legtöbb adót fizetők névjegyzékébe való felvételére, és amennyiben ezen jogának törvényszerü érvényesitése iránt a lépéseket a kitüzött határidők alatt megtette, a névjegyzékbe való felvétel iránti kérelme el nem utasitható.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 68,621. sz. határozata:

A vármegye alispánja jelentése nyomán, melylyel az igazoló választmány f. é. szept. 10-én 22. sz. a. hozott ama határozatát, mely szerint G. János kir. albiró azon kérelmének, hogy a legtöbb adót fizető bizottsági tagok 1887. évre érvényes névjegyzékébe az ügyvédi oklevél alapján kétszeresen számitott évi adója alapján felvétessék, azon indokból, mert neve az adóhivatali kimutatásban elő nem fordul, hely nem adatott, az ezen határozat ellen G. János által közbevetett felfolyamodással együtt felterjesztetett iratok visszaküldése mellett, folyamodó szabályszerü értesitése végett válaszolom a vmegye közönségének, hogy az igazoló választmány határozata ellen az 1886. évi XXI. t.-cz. 28. §-a utolsó kikezdése értelmében a határozat kézbesitésétől számitott 15 nap alatt a biráló választmányhoz és nem hozzám lévén helye a felfolyamodásnak: a hozzám illetéktelenül benyujtott, s a nélkül is elkésetten beadott felebbezés érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozhattam. Jövőre való tájékoztatás végett azonban megjegyezni kivántam, hogy oly esetekben, a midőn valamely nem közvetlen adófizető, a kinek tehát neve az adóhiva-

tali kimutatásban elő nem fordul, kérelmezi az igazoló választmány előtt több községben 100 frton alól való kisebb összegekben fizetett állami adója alapján a névjegyzékbe való felvételt, a mennyiben azok összege őt a virilis névjegyzékbe való felvételre különben jogositja és kérelmét a kérvényben előirt határidők megtartása mellett terjeszti elő, őt ezen jogától, azért, mert nem közvetlen adófizető s e miatt neve az adóhivatali kimutatásba fel nem vétethetett, a bizottsági tagok névjegyzékébe való felvételhez törvény által biztositott jogától megfosztani nem lehet.

A legtöbb adót fizető tövényhatósági bizottsági tagok névjegyzékének összeállitásához szükséges kimutatásokat, azon adófizetőkre nézve, kik adójukat valamely rendezett tanácsu város közpénztáránál fizetik, nem ezen közpénztár, hanem az illetékes királyi adóhivatal köteles a törvényhatósághoz beterjeszteni.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 67,361. sz. határozata:

A vármegye alispánjának ama felterjesztése nyomán, melyben az iránt kér utbaigazitást, hogy a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékének összeállitásához szükséges kimutatásokat azon adófizetőkre nézve, kik adójukat M. rendezett tanácsu város közpénztáránál fizetik, ezen közpénztári hivatal avagy az illetékes királyi adóhivatal köteles-e összeállitani s évenként az alispánhoz beterjeszteni, a pénzügyminiszter urral egyetértőleg a csatolmányok visszaküldése mellett értesitem a megye közönségét, hogy a kérdéses kimutatást az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a értelmében nem a rendezett tanácsu városok közpénztárai, hanem a kir. adóhivatalok kötelesek minden év augusztus hó 31. napjáig az illető törvényhatóság rendelkezésére bocsátani. A pénzügyminiszter ur a fenforgó kérdésben folyó évi október 10-én 59,549. sz. alatt hozzám intézett átirata alapján még azt is tudomására kivántam juttatni, hogy nevezett miniszter ur, szemben azzal, hogy M. város polgármestere az ezen városbeli legtöbb adót fizetőknek ez évre összeállitott névjegyzékét a vármegye alispánjához már felterjesztette, jövőre nézve akként intézkedett, hogy a szóban levő névjegyzék mindenkor a kir. adóhivatal által a várostól beszerzendő adatok alapján állittassék ki és bocsáttassék a törvényileg megállapitott határidőn belől a tövényhatóság rendelkezésére.

Habár az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a szerint a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke az adóhivatalok hivatalos kimutatásai alapján állitandó össze, mégis az adóhivatalok téves vagy hiányos adatai az érdekeltek felszólamlása alapján helyesbithetők.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 99,166. sz. határozata:

Dr. Sch. Károly sz—i lakos ügyvéd legtöbb adót fizető bizottsági tagsága kérdésében hozott egybehangzó határozatokat, u. m. az igazoló választmánynak elsőfokban és az állandó biráló választmánynak másodfokban hozott határozatát, a főispánnak az 1886. évi XXI. t.-cz. 43. §-ra alapitott felterjesztése folytán felülvizsgálva, következőleg határoztam: Az idézett határozatokat, melyek szerint dr. Sch. Károly azon kérelmével, hogy a névjegyzék megállapitásánál a terhére 1893. évi szeptember hó 30-án előirt 56 frt 20 kr állami egyenes adó is számitásba vétessék, elutasittatott, mint törvénysértőket megsemmisitem és uj határozat hozatalát rendelem el, mert

igaz ugyan, hogy a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke az 1881. évi XXI. t.-cz. 25. §-a szerint az adóhivatalok hivatalos kimutatásai alapján állitandó össze, és igaz, hogy a kérdéses 51 frt 20 kr állami adó az adóhivatali hivatalos kimutatásban még elő nem fordul, de viszont éppen a végből biztositja a törvény az érdekelteknek az adókimutatások elleni felszólamlási jogot, hogy az adókimutatások netaláni téves vagy hiányos adatai helyesbithetők legyenek. Minthogy pedig dr. Sch. Károly az adókimutatás elleni felszólamlásában a sz—i kir. pénzügyigazgatóság f. évi szeptember hó 30-án 49,858. sz. a. kelt végzésének felmutatásával igazolta azt, hogy tényleg reá 51 frt 20 krral több adó van kivetve, mint a mennyi az adókimutatásban fel van tüntetve, tőle ezen adójának beszámitását törvényes alapon megtagadni nem lehetett volna.

A legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke megállapitásánál a kétszeres számitásra jogositott férj vagy atya adójához a nő vagy gyermek adója is kétszeresen hozzá számitható. A nő vagy gyermek adóját az adóhivatal külön tartozik kimutatni. Az összegezés az igazoló választmány feladata. Nagykoru gyermek adója az atyának be nem számitható.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 20,185. sz. határozata:

V. Péter és K. Ferencz ügyvédek által a közgyülési határozat ellen beadott felfolyamodványokban tett kérelemnek, miszerint a nejeik által fizetett és felfolyamodók részére az 1870. évi LXII. t.-cz. 23. §-a (1886. évi XXI. 26. §.) alapján beszámitott adóösszegek ugyanezen törvényszakasz alapján, ép ugy mint saját adójuk kétszeres összegben számittassék és ennek alapján felfolyamodók a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékébe felvétessenek, helyt adok; mert, midőn az idézett törvényszakasz akként intézkedik, hogy az ugyanott megnevezett egyének összes egyenes állami adója kétszeresen számittassék, a közvetlen következő pontban pedig elrendeli, hogy a férj és atya államadójába a nő vagy kiskoru gyermekek adója is beszámittassék, a törvény helyes értelmezése csak az lehet, hogy a férj vagy atya államadója a legtöbb adót fizetők névjegyzékébe való felvételnél a nő és kiskoru gyermekek adójának hozzászámitásával állapitandó meg és következéskép, ha az adó kétszeres beszámitásának esete forog fenn, akkor az említett családtagok adójának hozzászámitásával megállapitott összes egyenes állami adó s nem egyedül a férj vagy atya saját adója számitandó kétszeresen, mert ha ilyen különböztetést a törvény meg akart volna állapitani, az ezen szakaszban világosan meg is lett volna mondva.

B. Gergely ügyvédnek a bizottsági tagok közé történt felvétele ellen K. Ferencz aradi ügyvédnek felfolyamodványában emelt panaszt azonban annyiban alaposnak találtam, a mennyiben az első helyen nevezett ügyvéd összes egyenes állami adójába a gyermekei által fizetett adó is beszámittatott, holott a felfolyamodványhoz *A), C)* alatt mellékelt hitelesitett telekkönyvi kivonatok tanusitása szerint az ügyvéd gyermekei között nagykoruak is vannak, ezeknek adója pedig atyjuk állami adójába be nem számitható. B. Gergely ügyvédnek 657 frt 67 krral számitott adója tehát a fentebbiekhez képest megfelelően kiigazitandó s a mennyiben a kiigazitás folytán megállapitandó adóösszeg a névjegyzékben való felvételhez megkivántató legkisebb összeg mérvét meg nem ütné, abból kihagyandó lesz.

Az iratokból továbbá az tünt ki, hogy a város adónyilvántartási osztálya által a legtöbb adót fizetők iránt kiállitott kimutatás, mely a legtöbb

adót fizetők névjegyzékének megállapitása alkalmával az igazoló választmány által alapul vétetett, hibásan szerkesztetett, a mennyiben több esetben a férj vagy atya adójába a nő és gyermekek adóját önhatalmulag beszámitotta, még akkor is, mikor a hivatal tudomással birt arról, hogy az adó az atyát vagy férjet a gyermekekkel vagy nővel közösen terheli. Minthogy pedig azon kérdés elbirálása: vajjon a nő és gyermekek adója a férj vagy atya adójába beszámitható-e vagy nem, az igazoló választmánynak és nem az adóhivatalnak hatáskörébe tartozik, jövőre nézve intézkedés teendő, hogy az igazoló választmány tárgyalásainak alapjául szolgálandó adóhivatali kimutatások megfelelőbben szerkesztessenek.

Az 1886. évi XXI. t.-cz. 26. §-ának első bekezdésében a lelkészek számára biztositott kétszeres adószámitási kedvezmény az igazolt rabbikra is kiterjesztendő.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 6732. számu határozata:

Az állandó biráló választmány határozatát, melylyel H. Jenő b—i lakost, mint rabbit az 1886. évi XXI. t.-cz. 26. §-nak első bekezdésében a lelkészek számára biztositott kétszeres adószámitás kedvezményében részesittesse, B. Gotfried állandó biráló választmányi tagnak az 1886. évi XXI. t.-cz. 43. §-a alapján tett felterjesztése folytán vizsgálat tárgyává tevén, a határozatot mint törvényest érintetlenül hagyom, mert H. Jenő rabbi minőségéhez kétség nem fér. A nevezett egyén ugyanis 1891. évi junius 13-án 19,268. sz. a. kelt, az iratok között másolatban fekvő vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelettel, beigazolt rabbi minősége alapján ismertetett el anyakönyvvezető rabbinak.

A régi gyakorlat szerint kiállitott és honoris causa vizsga letételét igazoló kir. táblai bizonyitvány nem tekinthető a magyar állam területén érvényes oly oklevélnek, melynek alapján az 1886. évi XXI. t.-cz. 26. §-a értelmében az évi adó kétszeresen lenne számitható. Az adó kétszeres számitása vitássá lett kérdésének elbirálására a m. kir. Curia nem illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 29,997. sz. határozata:

N. Károly törvényszéki elnök a vármegye alispánja felterjesztett folyamodásában a vármegye biráló választmányának ama határozata indokából, mely szerint az iránti kérelme, hogy 125 frt évi adójának, a felmutatott s birói oklevélnek tekinteni kivánt királyi táblai bizonyitvány alapján kétszeresen leendő beszámitásával, ezen vármegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak 1889. évre érvényes névjegyzékébe felvétessék, elutasitva lett, annak elrendelését kéri, hogy a jövő évben a vármegyebeli legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékébe, a bemutatott okmány alapján felvétessék; ezen kérelem megtagadása esetére pedig az iránt esedezik, hogy folyamodványát és annak csatolmányait ama kérdés eldöntése végett, hogy a bemutatott s folyamodó szerint a birói gyakorlati vizsga letételét igazoló táblai bizonyitványát az évi adónak az 1889. évi XXI. t.-cz. 26. §-a értelmében való kétszeres számitásának igénybevételére feljogositja-e vagy nem? a m. kir. Curiához tegyem át. Ezen folyamodvány elintézéseül folyamodó szabályszerü tudomásba helyezése végett a vármegyét kivántam értesiteni, hogy folyamodónak sem a virilis névjegyzékbe leendő felvétel elrendelése, sem ezen kérelem megtagadása esetére, a folyamodásnak a királyi Curiához való

áttétele iránti kérelmét nem teljesithettem, mert a bemutatott bizonyitvány oklevéli értéke iránt, nézetének közlésére felkért igazságügyminiszter urnak átirata szerint a marosvásárhelyi kir. tábla által kiállitott szóban levő táblai, illetőleg honoris causa vizsga letételét igazoló bizonyitvány, melyben különben M. M. a jegyzőkönyvi kivonat hibás értelmezésével mondatik tiszteletbeli tisztviselőnek, holott tiszteletbeli jelző nem a vizsgázó egyénre, hanem a megvizsgáltatás módjára vonatkozik, nem tekinthető a magyar állam területén érvényes oly oklevélnek, melynek alapján az 1886. évi XXI. t.-cz. 26. §-a értelmében az évi adó kétszeresen lenne számitható és mert az adó kétszeres számitása vitássá lett kérdésének elbirálására a m. kir. Curia törvény szerint nem illetékes.

Oly egyén, ki az adó kétszeres beszámitásának kedvezménye alapján kéri a törvényhatósági virilis névjegyzékbe való felvételét, nem a közgyülés, hanem az igazoló választmány előtt köteles jelentkezni.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 62,490. sz. határozata:

A f. évi október 4-én tartott bizottsági közgyülésről szerkesztett s a f. évi november 3-án XXXIII - XL. sz. a. tett alispáni jelentéssel felterjesztett jegyzőkönyv 322. tétel száma alá foglalt ama határozat indokából, mely szerint a közgyülés a legtöbb adót fizető bizottsági tagoknak az 1887. évre összeállitott s a biráló választmány által bemutatott névjegyzékébe ifj. M. Endrét adóösszegének kétszeres beszámitása alapján felvette s az ekként kiigazitott névjegyzéket megerősitette, figyelmeztetem ezen eljárásnak, a törvény világos rendelkezésével ellenkező voltára, mert az adó kétszeres beszámitásának kedvezménye alapján magát a névjegyzékbe felvétetni kivánó egyén az 1886. évi XXI. t.-cz. 27. §-a értelmében nem a közgyülés, hanem az igazoló választmány előtt köteles jelentkezni s a közgyülésnek a bemutatott névjegyzéken változtatásokat tenni, az uj törvény szerint jog- és hatásköréhez nem tartozik; az igazoló avagy a biráló választmány által bemutatott névjegyzék pedig az 1886. évi XXI. t.-cz. 28. és 43. §§-ai értelmében nem megerősitendő, hanem egyszerüen tudomásul veendő a közgyülés által. Miért is a szóban levő határozatnak mint törvénynyel ellenkezőnek hatályon kivül helyezése mellett a törvény rendelkezéseinek megfelelő eljárásra azzal utasitom, hogy hozandó határozatát ide mutassa be.

A törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékébe az adónak kétszeres beszámitása alapján való felvétel iránt az igazoló választmány előtti jelentkezésnek bármi okból való elmusztása az 1886. évi XXI. t.-cz. 27. §-a értelmében még akkor sem igazolható utólag, ha az illető annak idején az alispán előtt jelentkezett is.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 18,041. sz. határozata:

A vármegye alispánjának mint a biráló választmány helyettes elnökének, azon jelentése nyomán, a melyben előterjesztést tesz az iránt, hogy N. N. egyházmegyei prépostkanonok, kinek az állandó biráló választmány határozatával ama kérelme, hogy évi 90 frt 46 kr állami adójának kétszeres beszámitásával X. vármegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak névjegyzékébe felvétessék, annak indokából utasittatott el, mert nevezett a felvétel iránti felszólamlását elkésetten nyujtotta be, arra való tekintettel vétessék fel a virilis névjegyzékbe, mert a megállapitott névjegyzék köz-

szemlére való kitételét tárgyazó hirdetményben a felebbezés benyujtásának véghatárideje, de sőt a közszemlére kitétel napja maga is, melynek alapján a felszólamlás határideje esetleg kiszámitható lett volna, elnézésből az érdekelt közönség tudomására adva nem lett, az igy közelebbről meg nem határozott időn tul jóhiszemüleg beadott felszólamlás határidőn belül érkezettnek vélelmezhető, további szabályszerü eljárás végett válaszolom (a főispánnak) miszerint tekintettel arra, hogy az adó kétszeres beszámitása kedvezményének igénybevétele iránt az 1886. évi XXI. t.-cz. 27. §-a értelmében az igazoló választmány üléseinek tartama alatt, az igazoló választmánynál kell szóval vagy irásban minden évben jelentkezni s a kedvezmény igénybevételére való törvényes jogosultságot igazolni, ezt pedig N. N. az iratok tanusága szerint mult évben annak idején tenni elmulasztotta s ezen mulasztásának a jelen évre hatálylyal biró jogkövetkezményét az, hogy nevezett az adó kétszeres beszámitásához jogczimül papi minőségét a vármegye alispánjánál annak idején szóval bejelentette, meg nem szünteti, az alispáni előterjesztésben foglalt azon kérelemnek, hogy többször emlitett N. N.-nek, a vármegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjai névjegyzékébe a folyó évre leendő felvételét rendeljem el, eleget nem tehettem.

Rovott előéletű egyén, habár legtöbb adófizetés alapján tagja lehetne is a törvényhatósági bizottságnak, abból a bizottság erkölcsi reputatiójára való tekintettel kihagyható.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 11,856. sz. határozata:

A város közönsége N. N. azon városbeli lakosnak a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékébe leendő felvétele iránti folyamodását, szemben azzal, hogy a nevezett ellen bünfenyitő vizsgálat tétetett folyamatba, s az illető egyébként is társadalmilag megbélyegzett egyénnek ismertetik, daczára annak, hogy ellene az 1870: XLII. t.-cz. 20. §-ában (1886: XXI. 23. §.) meghatározott esetek fenn nem forognak, elutasitólag intézte el, és pedig azon indokolással, hogy a törvényhatósági bizottság tekintélye megköveteli, hogy annak csak oly egyének lehessenek tagjai, kik teljesen kifogástalanok, mert csak igy lehet biztositva az, hogy a bizottság azon bizalomnak örvendhet, mely intézkedéseinek a kivánt erkölcsi sulyt megadja. Ezen közgyülési határozat a belügyminiszterhez felebbeztetvén, az indokainál fogva helybenhagyta.

A törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzéke összeállitásának kérdése kizárólag csak akkor tartozik a belügyminiszter érdemleges elbirálása alá, ha ez iránt a biráló választmány valamely tagja vagy a főispán tesz ezen választmány határozata indokából felterjesztést. A legtöbb adót fizetők névjegyzékéből csak az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §-ában felsorolt kizárási esetekben lehet az adója alapján felvételre jogositottat kihagyni. Ha olyan jön be a virilis névsorba, ki a bizottságnak egyébként választott tagja, az nyilatkozatra felhivandó, hogy minő jogczimen óhajt tagja lenni a bizottságnak.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 6606. sz. határozata:

Az alispáni jelentésre, melyben annak előadása mellett, hogy a legtöbb adót fizető megye bizottsági tagok 1888. évre érvényes névjegyzékének egybeállitása alkalmával, abba több oly egyén jutott, kik a vármegye bizottságának már korábbról választott tagjai, az iránt kér utasitást, hogy kiha-

gyandók-e ezek a virilisek névjegyzékéből és a választott bizottsági tagok között hagyandók-e avagy a törvény 35. §-a értelmében nyilatkozattételre hivassanak fel? tájékozásul a következőkben válaszolok: Mindenekelőtt ki kell jelentenem azt, hogy az ily kérdések eldöntése első vonalban az igazoló választmány, felebbezés esetén pedig az állandó biráló választmány hatáskörébe tartozik és a részemről való közbelépésnek csak az esetben lehet helye, ha az ügy az 1886. évi XXI. t.-cz. 43. §. harmadik bekezdése alapján tett fölterjesztéssel bocsáttatik felülvizsgálatom alá! Egyébként megjegyzem, hogy az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a értelmében a legtöbb adót fizetők névjegyzéke az adóhivatalok kimutatásai alapján lévén összeállitandó, mindazok, kire nézve a 23. §-ban felsorolt kizárási okok fenn nem forognak, a névjegyzékbe felveendő. Minthogy azonban törvényhatósági bizottsági tagsági jogot mindenki csak egy jogalapon gyakorolhat, az, a ki már korábban bizottsági taggá meg volt választva, az 1886. évi XXI. t.-cz. 35. §-ban foglalt rendelkezés analogiája szerint záros határidő alatt nyilatkozatra hivandó fel, hogy mint legtöbb adót fizető, avagy mint választott bizottsági tag kivánja-e jogát gyakorolni. Mely nyilatkozathoz képest az általa megjelölt névsorban meghagyandó, a másikból pedig törlendő. Azon esetben pedig, ha az illető a kitüzött záros határidő alatt nem nyilatkozik, az igazoló választmány van hivatva elsőfoku, felebbezés esetében pedig az állandó biráló választmány másodfoku hartározatot hozni.

Azon virilis bizottsági tag, ki két törvényhatósági bizottság névjegyzékébe felvétetett, csak azon esetben törölhető az egyik lajstromból, ha az iránt, hogy melyik bizottság tagja kiván lenni, felszólittatott és nyilatkozott.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 19,781. sz. határozata:

S. Gy.-re nézve, ki K. vármegye virilis bizottsági tagjainak 1885. évi névjegyzékébe felvétetett, a törvényhatósági bizottság annak indokából, mert köztudomás szerint S. Gy. a fővárosban is bizottsági tag, s mint ilyen tényleg szerepel, kimondotta, hogy 1885-ben K. megyében bizottsági tagsági jogát nem gyakorolhatja. Az ezt kimondó határozatot a belügyminiszter fenti számu határozatával megsemmisitette s utasitotta a megyét, hogy előbb az 1870. évi XLII. t.-cz. 23. §-ából (1886. évi XXI. t.-cz. 36. §.) kifolyólag szólitsa fel az illetőt a részbeni nyilalkozattételre, hogy melyik törvényhatóság bizottságának tagja kiván lenni, s a fenforgó kérdésben ezen nyilatkozat beérkezése után hozzon ujabb határozatot.

A volt városi törvényhatóságokból alakult rendezett tanácsu városokban a legtöbb adót fizetők névjegyzéke az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. s következő szakaszai szerint, a választók névjegyzéke pedig az 1886. évi XXI. t.-cz. 31. §-a szerint állitandó össze.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 1379. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak mult évi deczember hó 22-én 480. sz. a. hozott határozatát, melylyel a sz—i önsegélyző szövetkezet a Sz. városi legtöbb adót fizető képviselőtestületi tagok közé leendő felvételére irányzott kérelmével elutasittatott, a sz—i takarékpénztár és M. Zs. özvegy ellenben a tagok sorába felvétetni rendeltettek, a vármegye főispánja részéről történt felterjesztés következtében az 1886. évi XXII. t.-cz. 52. §-a alapján ezennel megsemmisitem. Mert a város közönségének azon érvelését, hogy a városra

nézve az 1886. évi XXII. t.-cz. 165. §-ánál fogva ezen törvényczikk 32. §-a nem volna alkalmazható, mivel a volt városi törvényhatóságokból alakult rendezett tanácsu városokban a cselekvő és szenvedő választási jog nem a községi, hanem a törvényhatóságokról szóló törvény alapján birálandó el, tévesnek kell ugyan jeleznem, a mennyiben a fenforgó esetben sem cselekvő, sem szenvedő választói jogról, hanem a választás alá nem eső legtöbb adót fizetők névjegyzékének megállapitásáról van szó, erre nézve pedig mint az az 1886. évi julius 10-én 39,401. sz. a. kelt körrendeletem ötödik bekezdésében is emlittetett, ezen városokban is a községi törvény rendelkezései irányadók. Ellenben kétségkivül helyes a város közönségének azon érvelése, mely szerint a fenforgó esetben a legtöbb adót fizető képviselőtestületi tagok közé leendő felvételt ingatlan vagyon nem létében nem teljesithetőnek jelentette ki; mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-a értelmében községi lakos és birtokos bárminemü jövedelme után vagy alapon fizetett egyenes állami adó alapján helyet foglalhat ugyan a legtöbb adót fizető képviselőtestületi tagok sorában; a hajadon, özvegy vagy elvált nő, jogi személy, kiskoru stb. azonban a törvény szavai szerint csak fekvő vagyonuk után élvezhetik azon jogot, hogy a képviselőtestületben meghatalmazottjaik által képviselve legyenek. E szerint a takarékpénztár és az önsegélyző egylet (népbank), a mennyiben a város területén megfelelő mennyiségü fekvő vagyonnal nem birnak, a képviselőtestületben részt egyáltalában nem vehetnek; ellenben M. Zs. özvegyet, abban az esetben, ha az általa fizetett 162 frt 72½ kr. egyenes állami adó egészben fekvő vagyon után fizettetik, vagy ezen adónak legalább is oly része, mely elég arra, hogy virilis névjegyzékbe belejut, a képviselőtestületben való részvétel joga kétségkivül megilleti, mig ellenben, ha nem fizet fekvő vagyon után annyi adót, a mennyi szükséges, hogy a legtöbb adót fizetők sorában helyet foglalhasson, abban az esetben a képviselőtestületben sem igényelhet helyet. Az előadottak kapcsán és abból folyólag a vármegye alispánjának azon határozata, mely szerint a város a községi választók névjegyzékének az 1886. XXII. t.-cz. 39. §-a értelmében elkészitésére utasittatott, akként lesz módositandó, hogy a város a városi választók névjegyzékét az 1886. évi XXII. t.-cz. 165. §-a folytán az 1886. évi XXI. t.-cz. e városra nézve érvényben álló 31. §-ának utolsó bekezdése értelmében állitsa össze, miután e részben a községi törvény a városra nem alkalmazható.

Ha a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke a közgyülés által már tudomásul vétetett, az ezen névjegyzékbe való utólagos felvétel iránti kérelem akkor, ha folyamodó törvényben biztositott jogának érvényesitését az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. és 28. §-aiban előirt módok igénybe vételével nem eszközölte, nem teljesithető.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 63,805. sz. határozata:

J. Adolf nagybirtokosnak közvetlenül hozzám benyujtott kérvényét, melyben annak előadása után, hogy habár 2044 frt 18 kr. évi egyenes államadót fizet, mely adóösszeg alapján Alsó-Fehérvármegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak az 1887. évre kiigazitott névjegyzékébe a második, esetleg harmadik sorhelyre lett volna törvény szerint felveendő, a névjegyzékből kihagyatott, az ezen névjegyzékbe leendő felvételének elrendelését kéri, folyamodó szabályszerü értesitése végett oly kijelentéssel küldöm le a megye közönségének, hogy folyamodó elkésetten benyujtott kérelmének, minthogy a törvényben biztositott jogának érvényesitését a 25. és 28. §-ban

előirt módok igénybe vétele mellett elmulasztotta, most már, a mikor a szabályszerüen megállapitott névjegyzék a f. évi szept. 29-én tartott közgyülés által tudomásul vétetett, helyet nem adhattam.

A törvényhatósági bizottsági közgyülés arra, hogy a hozzá bemutatott virilis névjegyzéken változtatást tegyen, törvény által feljogositva nincs s az ily közgyülési határozatok érvénytelenek.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 7601. sz. határozata:

A bizottsági közgyülésről szerkesztett jegyzőkönyv 437. *a)* és *b)* tétel számai alá foglalt ama határozatokat, a melyek szerint idősb M. L. és M. I. ezen vármegyebeli lakosok, a legtöbb adót fizető bizottsági tagoknak 1887. évre kiigazitott névjegyzékébe felvétettek, ezennel megsemmisitem, mert a törvényhatósági bizottsági közgyülés, az igazoló illetőleg a biráló választmány által bemutatott névjegyzéket az 1886. évi XXI. t.-cz. 28. §-a utolsó kikezdése értelmében csak tudomásul venni van feljogositva, a névjegyzék összeállitása elleni felszólamlások pedig, a mennyiben azok a törvényben megállapitott határidő alatt adattak be, az igazoló és biráló választmány fokozatos elbirálása alá tartoznak, mely utóbbinak határozata hozzám annak elnöke, avagy egy tagja által, az előfordult törvénysértések esetében felterjeszthető.

A legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékét az állandó biráló választmány végérvényesen állitja össze s a közgyülés azt csak tudomásul veszi.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 242. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának mult évi rendes közgyülésében hozott, N. N. bizottsági tagnak a legtöbb adót fizetők érvényes névjegyzékének összeállitása körül állitólag tanusitott szabálytalanságok megvizsgáltatására irányuló inditványa felett napirendre térést kimondó közgyülési határozat ellen, inditványozó N. N. és társai részéről benyujtott s a vármegyei alispánnak mult évi ...... hó ...-én ...... szám alatt kelt jelentésével felterjesztett felebbezés folytán a kérdéses közgyülési határozatot felülbirálván, azt a névjegyzék megsemmisitését és uj névjegyzék készitésének elrendelését kérő felebbezés félretételével jóváhagyólag tudomásul veendőnek találtam, miután a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékét az állandó biráló választmány az 1886. évi XXI. t.-cz. 43. §-a értelmében végeredményesen állitja össze s az igy összeállitott névjegyzéket a közgyülés nem birálhatja felül, hanem egyszerüen csak tudomásul veszi.

---

c) *Tisztviselők, mint bizottsági tagok.*

A járási orvosok ezen hivataluk alapján a törvényhatóságok közgyülésén szavazati joggal nem birnak.

A m. kir. belügyminiszter 1881. évi 44,042. sz. határozata:

A járási orvosok a törvényhatósági bizottsági közgyülésen hivataluk után gyakorlandó szavazati joggal a törvény által felruházva nem lévén,

a mennyiben a bizottságnak sem adófizetés alapján, sem választás utján nem tagjai, a közgyüléseken csakis az 1870. évi XLII. t.-cz 48. §-ában (1886. évi XXII. t.-cz. 52. §.) érintett felszólalhatási joggal birnak.

A közgyüléseken hivatalánál fogva üléssel és szavazattal biró tisztviselő azon esetben, ha fegyelmi vizsgálat rendén hivatalától felfüggesztetett, fentebb emlitett jogát a felfüggesztés ideje alatt nem gyakorolhatja, de nem gyakorolhatja ezen jogot azon egyén sem, a ki az illető teendői ellátása czéljából helyettesitve lett.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 55,960 sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon jelentése elintézéséül, melyben az iránt kér utasitást, hogy azon esetben, ha az 1886. évi XXI. t.-cz. 51. §-a alapján a közgyülésen üléssel és szavazattal biró tisztviselők valamelyike fegyelmi uton hivatalától felfüggesztetik, a felfüggesztés tartamára bir-e üléssel és szavazattal a megyei közgyüléseken? és ha nem, akkor az azon állásra helyettesitett tisztviselő gyakorolhatja-e azon jogot vagy sem? értesitem. A hivatalától felfüggesztett tisztviselő épen a hivatali állásával egybekötött jogok gyakorlásától fosztatván meg: önként értetik, hogy az illető — a mennyiben máskülönben a megye bizottságának tagja nem volna — ülési és szavazati jogot mindaddig, mig hivatalába vissza nem helyeztetik, nem gyakorolhat. A mi pedig a hivatalától felfüggesztett tisztviselőt helyettesitő tisztviselő e részbeni jogosultságát illeti, megjegyzem, hogy miután a helyettesitett tisztviselő csak az illető hivatal hivatalos teendőinek végzésére szükségelt jogkörrel ruháztatik fel, azon jogokat, melyek az illető tiszti állással egyébként egybe vannak kötve, de nem szoros értelemben vett tiszti kötelességek, milyen a közgyüléseken a szavazati jog, nem gyakorolhatja.

Oly törvényhatósági tisztviselő, ki a közgyülésben hivatalos állása után üléssel és szavazattal bir, ezen alapon nem hagyható ki a virilis névjegyzékből. Az egyedül ülési és szavazati joggal biró tisztviselő nem bir a bizottsági tag jellegével.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 68,604. sz. határozata:

A vármegye igazoló választmánya P. Gusztávnak, L. rendezett tanácsu város polgármesterének az iránti kérelmét, hogy a törvényhatósági bizottság legtöbb adófizető tagjai közzé évi államadója alapján felvétessék, azon indokból, mert folyamodó mint rendezett tanácsu város polgármestere az 1886. évi XXI. t.-cz. 51. §. értelmében a közgyülésen ugyis üléssel és szavazattal bir, elutasitotta. Ezen határozatot P. G. felfolyamodása folytán az alispán helyettes elnöklete alatt ülésezett biráló választmány megváltoztatta, felfolyamodónak a virilis névjegyzékébe leendő felvételét elrendelte, és pedig azon indokolással, hogy a törvény 51. §-a első bekezdésének azon szavai, hogy «habár nem volnának is tagjai a törvényhatósági bizottságnak», csakis ugy értelmezhetők, hogy a kik választás, vagy legtöbb adót fizetés alapján tagjai a bizottságnak, azok ezen utóbbi jogczimek egyikén gyakorolják bizottsági tagsági jogaikat, és hogy az 51. §. jogot nem vesz el, hanem igen is ad olyanoknak, kik rendes jogczimen nem tagjai a bizottságnak és mert az igazoló választmány határozata jogsérelmet is involvál azon esetre, ha az illető tisztviselő tiszti minősége időközben megszünvén, az legtöbb adófizetésen alapuló tagsági jogának gyakorlásától azon évre elesnék. Az alispán, mint helyettes elnök, kinek ezen kérdésben kételyei támadtak, a fenforgó

kérdésben elvi elhatározásomat kéri. — Nem feladatom, s annál kevésbé kötelességem ugyan, felfolyamodás tárgyává nem tett, s igy felsőbbfokban való törvényszerü eldöntésemet nem igénylő határozatok felett véleményemet nyilvánitani; kivételképen azonban és tájékoztatásul kivánom értesiteni, hogy a biráló választmány által elfoglalt álláspontot helyesnek és törvényszerünek tartom, és pedig a határozatban felhozott indokon kivül még azon okból is, mert az 51. §-ban emlitett tisztviselők, az által, hogy tiszti állásuk alapján ülési és szavazási joggal felruháztattak, nem lettek tagjai a törvényhatósági bizottságnak, és mert az ülési és szavazási jog gyakorlása nem adja meg a törvényhatósági tisztviselőnek a bizottsági tagsági jelleget, a minthogy a bizottsági tagokról szóló 22. §-ban is nem mint bizottsági tagokra, hanem csak mint üléssel és szavazattal biró tiszti egyénekre történik az 51. §-ban felsorolt tisztviselőkre hivatkozás.

A törvényhatósági bizottságban tiszti állásuknál fogva üléssel és szavazattal biró megyei tisztviselők, a kik értékképviselet folytán vagy választás utján tagjaivá lesznek a törvényhatósági bizottságnak, az iránti nyilatkozatra, hogy mely tagsági minőségüket tartják meg, a törvény szerint nem kötelezhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 63,536. sz. határozata:

A vármegyei alispán felterjesztésében tájékoztatást kérvén az iránt, hogy az olyan megyei tisztviselők, a kik a közgyülésen már állásuknál fogva üléssel és szavazattal birnak, de a törvényhatósági bizottságnak egyszersmind vagy értékképviselet vagy választás utján tagjai, az 1886. évi XXI. t.-cz. 35. §-ának analogiája szerint tartoznak-e nyilatkozni, hogy a közgyülésen őket kettős minőségben is megillető szavazati jogukat melyik czimen kivánják gyakorolni és ha nem nyilatkoznak, melyik czimen gyakorolják szavazatukat, továbbá minthogy azon megyei tisztviselők, kik állásuknál fogva birnak üléssel és szavazattal a közgyülésben, akkor, ha saját tényükről, vagy ha az uj állomások rendszeresitéséről és a tiszti fizetések megállapitásáról van szó, az 1886. évi XXI. t.-cz. 51. §-a harmadik kikezdése és az 1883. évi XV. t.-cz. 10. §-a szerint szavazati jogukkal nem élhetnek, a választott vagy virilis bizottsági tagok pedig ezen megszoritás nélkül gyakorolhatják szavazati jogukat, vajjon a hivatalos állásuknál fogva a közgyülésen üléssel és szavazattal biró tisztviselők, ha egyszersmind értékképviselet vagy választás utján tagjai a törvényhatósági bizottságnak, ez utóbbi minőségükben élhetnek-e a fentebb idézett megszoritások nélkül szavazati jogukkal? Habár nem tartom feladatomban állónak, hogy a törvényekben foglalt rendelkezések mikénti alkalmazása iránt utmutatással szolgáljak, kivételkép azonban és tájékoztatásul a felvetett kérdésekre vonatkozólag, következőkről kivántam értesiteni: A törvényhatósági bizottságban tiszti állásuknál fogva üléssel és szavazattal biró megyei tisztviselők, a kik értékképviselet folytán vagy választás utján tagjai lesznek a törvényhatósági bizottságnak, az iránti nyilatkozatra, hogy mely tagsági minőségüket tartják meg, a törvény szerint nem kötelezhetők, de az ilyen nyilatkozatnak nem is volna gyakorlati értéke, mert az 51. §-ban emlitett tisztviselők az által, hogy tiszti állásuknál fogva a közgyüléseken ülési és szavazati joggal vannak fölruházva, nem lettek tagjaivá a törvényhatósági bizottságnak s az ülési és szavazási jognak ilyetén gyakorlása az ezen joggal felruházott tisztviselőknek a bizottsági tagsági jelleget, mely csak értékképviselet vagy választás utján szerezhető meg, nem adja meg, a minthogy a bizottsági tagokról szóló

22. §-ban, az 51. §-ban felsorolt tisztviselőkre nem mint bizottsági tagokra, hanem mint a közgyülésen üléssel és szavazattal biró egyénekre történik hivatkozás; ebből kifolyólag a szóban levő tisztviselők csak egy czimen lévén tagjai a törvényhatósági bizottságnak, t. i. az értékképviselet avagy a választás czimén, az ez utóbbi czimen őket megillető tagsági állásukról való lemondásukat, melyet a törvény elő nem ir, annál kevésbé lehet követelni, mert ezen lemondás az illetőkre nézve jogsérelmet involválna azon esetre, ha azok tiszti minősége időközben megszünnék, s igy az illető bizottsági tagsági jogának gyakorlásától elesnék. A kérdés azon részére nézve, hogy a tiszti állásuknál fogva és bizottsági tag minőségükben is szavazattal biró törvényhatósági tisztviselők, élhetnek-e szavazati jogukkal azon megszoritások nélkül, melyeket az érdekeltségi esetekre nézve az 1886. évi XXI. t.-cz. 51. §-a és az 1883. évi XV. t.-cz. 10. §-a a tisztviselőkre nézve előirnak, megjegyzem, hogy miután ezen kérdésben első vonalban a törvényhatósági bizottság van hivatva határozni, s az ebbeli közgyülési elhatározás esetleg másodfokban elbirálásom tárgyát képezheti, ezzel szemben nem érezhetem magamat indittatva arra, hogy a törvény ide vágó rendelkezésének alkalmazására nézve praejudicáló kijelentést tegyek.

Törvényhatósági tisztviselő, ki ezen minőségében bir a közgyülésen üléssel és szavazattal, idegen törvényhatósági bizottságnak sem legtöbb adófizetés, sem választás utján tagja nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1879. évi 52,085. sz. határozata.

Minthogy az 1870. évi XLII. t.-cz. 23. §-a 3-ik bekezdésének világos rendelkezése értelmében «mindenki csak egy törvényhatósági bizottságnak lehet tagja», azon tisztviselő pedig, a ki állásánál fogva törvényhatósága bizottsági közgyülésein üléssel és szavazattal bir, ugyanazon jogokat gyakorolja, mint a bizottságnak akár választott, akár pedig legtöbb adót fizető tagja, ennélfogva ilyen tisztviselő egy más törvényhatóság bizottságának sem legtöbb adót fizető, sem választott tag a nem lehet.

A államépitészeti hivatal főnöke, ki a vármegye bizottságának hivatalánál fogva tag a, egyidejüleg valamely szabad királyi város törvényhatósági bizottságának választott tagja nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 48,893. sz. átirata a m. kir. közmunka és közlekedésügyi miniszterhez.

Becses átirata csatolmányainak visszazárása mellett van szerencsém tisztelettel értesiteni, hogy miután az 1886. évi XXI. t.-cz. 26. §-ának harmadik kikezdése értelmében mindenki csak egy bizottságnak lehet tagja s ez alul a törvény kivételt nem tesz, az A. vármegyei államépitészeti hivatal főnöke, ki a vármegye törvényhatósági bizottságának hivatalánál fogva tagja, mindaddig, mig ezen hivatalos működése tart, egyidejüleg X. sz. kir. város törvényhatósági bizottságának választott tagja nem lehet. A nevezett hivatal főnöke által czimedhez intézett jelentésben foglalt azon javaslat, hogy a városi közgyülésen neki ülési jog szavazati jog nélkül adassék meg, nem teljesithető, mert ilyen jogot a törvény nem ismer.

d) *Bizottsági tagság megszünése.*

Az, a ki időközben elveszti bizottsági tagsági képességét, megszünik ugyan tagja lenni a törvényhatóság bizottságának, helye azonban a törvény vonatkozó rendelkezése értelmében csakis az év végén foganatositandó választás alkalmával tölthető be.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 12,371. sz. határozata:

K. Sándor és társainak felebbezésüket, melyben az évi, közben megüresedett választott bizottsági tagsági helyek betöltése tárgyában hozott közgyülési határozat feloldása mellett, a választást a B. Rozmán és D. Gyula által képviselt kerületekben és azon indokból, mivel a nevezettek a megye területéről elköltözvén, ott már mivel sem birnak és adót nem fizetnek, elrendeltetni kérik, oly kijelentéssel küldöm vissza, hogy a kérelemnek egyik irányban sem adhattam helyt. Mert az általam felkivánt iratok tanusága szerint B. Rozmán helyére a választás a felebbezők részéről nehézményezett határozatban elrendelve lévén, a felfolyamodvány e részben tévedésen alapulónak bizonyult. A mi pedig a D. Gyula által elfoglalt tagsági hely betöltésének elrendelését illeti, az erre vonatkozó kérelmet érdemleges intézkedés tárgyává most már azon okból sem tehettem, mivel az 1870. évi XLII. t.-cz. 29. §-ában (1886. évi XXI. t.-cz. 33. §) foglalt határozott rendelkezés értelmében az évközben megüresedett tagsági helyek még ugyanazon év végén töltendők be.

A törvényhatósági bizottsági tagnak képesség elvesztése folytán vitássá lett kérdésében nem a közgyülés, hanem az igazoló, illetőleg a biráló választmány van jogositva határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 61,697. sz. határozata:

A bizottság közgyülésében hozott határozatnak ama részét, melylyel a tiszti főügyész azon inditványa, hogy U. Sándor választott bizottsági tag, ki polgári jogának egy évre lett felfüggesztéséről szóló itélet hatálya alatt áll, a névjegyzékből az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §-ának *h)* pontja értelmében töröltessék, elvettetett, az az ellen a tiszti főügyész által közbe vetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt szemben azzal, hogy a tagsági képesség elvesztése iránt felmerült vitás kérdésekben a törvény 33. §-a utolsó kikezdése szerint az igazoló, esetleg biráló választmány van hivatva határozni, mint illetéktelen hatáskörben hozottat feloldom s a felfolyamodás, valamint a bünvádi itélet visszaküldése mellett utasitom a megye közönségét, hogy a a tiszti főügyész inditványát azonnal az igazoló választmány érdemleges elbirálása alá bocsássa.

A bünfenyitő jogerős itélettel polgári jogainak időleges elvesztésére itélt egyén, azon idő alatt, mig ezen itélet joghatályban van, bizottsági tagsági jogát elveszti.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 1512. sz. határozata:

A vármegye állandó biráló választmányának mult évi deczember hó 19. napján tartott ülésében 2. sz. alatt másodfokban hozott határozatát, melylyel U. Sándor szentesi lakosnak és választott bizottsági tagnak neve

a bizottsági tagok névjegyzékéből azon okból, mert nevezett polgári jogai egy évre lett felfüggesztéséről szóló jogerős itélet hatálya alatt állván, tagsági képességét az 1886. évi XXI. t.-cz. értelmében időközben elvesztette, az igazoló választmány megállapodásával egyezőleg töröltetni rendeltetett, az az ellen B. János, biráló választmányi tag által a törvény 43. §-a harmadik kikezdése értelmében közbevetett (főispáni) felterjesztés folytán felülvizsgálván, azt a felterjesztés félretétele mellett, az igazoló választmány határozatában kifejtett s a biráló választmány által elfogadott indokoknál fogva érintetlenül hagyandónak találtam.

Az ügyvédség gyakorlásától jogerős határozattal lett felfüggesztés nem tekinthető oly törvényszerü akadálynak, melynek alapján valaki a törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékéből kitörölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 31,330. sz. határozata:

Jelentésében hozzám intézett azon kérésére nézve, hogy P. János ügyvédet, ki az ügyvédség gyakorlatától jogerős határozattal egy évre felfüggesztve lett, a vármegye bizottsági tagiainak, N. város képviselete tagjainak névjegyzékeiből a törvényben megadott jogomnál fogva töröltessem, a csatolmányok visszaküldése mellett válaszolom (a főispánnak) hogy az 1886. évi XXI. és XXII. t.-cz. 23. és 34. §-ában a bizottsági tagsági képességet kizáró esetek taxative meghatározva lévén, az ügyvédség gyakorlásának jogától jogerős határozattal lett felfüggesztés nem tekinthető oly törvényszerü akadálynak, melynek alapján az illető a bizottsági, illetőleg városi képviselőtestületi tagok névjegyzékéből törölhető lenne. Egyébiránt megjegyzem, hogy még azon esetben is, ha az illető tagsági képességét időközben elvesztette volna is, a felett, hogy neve a bizottsági tagok névjegyzékéből töröltessék, vitás esetekben az imént idézett törvényczikkek 33. és 42. §-ai értelmében elsőfokban az igazoló választmány lenne törvény szerint illetékes határozni.

A városi törvényhatósági bizottságba megválasztott tagok a törvényhatóság székhelyéről való elköltözés által tagsági képességüket a törvény értelmében még el nem vesztik s ennélfogva őket ezen okból a bizottságból akaratuk ellenére kiléptetni nem lehet. Tagsági képességük időközben való elvesztésének kérdése felett elsőfokban az igazoló, másodfokban a biráló választmány határoz.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 74,076. sz. határozata:

Azon felterjesztésére, melyben körrendelet kibocsátása által intézkedést kér tétetni az iránt, hogy a törvényhatóság székhelyéről elköltözött választott bizottsági tagokkal szemben mily eljárás követendő? Értesitem a város közönségét, hogy e részben körrendelet utján intézkedésnek helye nem lehet; mert az elköltözés által az illető bizottsági tag tagsági képességét a törvény értelmében még el nem veszti s ennélfogva ezen okból őt a bizottságból akarata ellenére, mint azt a város közönsége kivánni látszik, rendeleti intézkedés alapján kiléptetni a törvény sérelme nélkül különben sem lehet; azon esetben pedig, ha valamely bizottsági tag tagsági képességének időközben való elvesztésének kérdése kerül szóba, ez esetben az 1886 : XXI. t.-cz. 33. §-a értelmében a 23. §-ban foglaltak figyelembe vételével elsőfokban az igazoló, másodfokban a biráló választmány van hivatva határozni.

Közgyülés.

a) *Szervezet.*

Az általános tisztujitásnál ugy a megyei, mint a városi törvényhatóságok tisztviselői, kik a bizottságnak sem nem választott, sem nem virilis tagjai, hanem az 1870. évi XLII. t.-cz. 47. §-a értelmében hivatalos állásuknál fogva szavazati joggal birnak, ezen jogukat a tisztujitó közgyülésen gyakorolhatják.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 60,877. sz. határozata:

Miután a vármegyei tisztikar a választásokat közvetlenül megelőzött együttes lemondás daczára is, a tisztujitás tartama alatt is létező testület, melynek tagjai, bárha választás alá esnek is, a tisztekkel járó kötelesség teljesitése és az abból folyó felelősség alól mindaddig, mig törvényesen megválasztott utódjaik hivatalukat szabályszerüen el nem foglalják, fel nem menthetők, ebből természet- és jogszerüleg következik az is, hogy az általuk tényleg még betöltött állásukkal egybekötött törvényes jogaik gyakorlásától sem foszthatók meg, vagyis, hogy szavazati jogukat a tisztujitás alkalmával minden akadály nélkül gyakorolhatják.

Oly közgyülési határozatok meghozatalában, melyekkel egy uj tiszti állomás rendszeresitése mondatik ki, a megyei tisztviselők még akkor sem vehetnek részt, ha a tervezett uj állomással járó illetmények nem megyei pótadó utján, hanem bármely megyei alap jövedelméből fognak fedeztetni.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 46,815. sz. határozata:

A vármegye közönségének a II. alszámvevői állás rendszeresitésére vonatkozó határozata alaki szempontból érvénytelen, miután annak meghozatalánál megyei tisztviselők is szavaztak, holott az 1883. évi XV. t.-cz. 10. §-ának utolsó bekezdése szerint uj állomások rendszeresitésénél és tiszti fizetések felemelésénél, bármely alap terhére történjék is az, tisztviselők szavazattal nem birnak.

A törvényhatóság közgyülésén a főispán, alispán és főjegyző egyidejü akadályoztatása esetén csak a vármegye tiszti kötelékében álló egyén elnökölhet s rendszerint az árvaszéki elnök vagy a tiszti ügyész.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 53,964. sz. határozata:

A főispán, alispán és főjegyző egyidejü akadályoztatása esetében a törvényhatósági közgyülése elnökösködni hivatott egyén kijelöléséről az 1886. évi XXI. t.-cz. 45. §-a alapján alkotott szabályrendeletet felülvizsgálván, annak azon rendelkezéséhez, mely szerint a közgyülésben, a főispán, alispán és főjegyző egyidejü akadályoztatása esetében az állandó választmány legtöbb szavazatot nyert alelnöke, tehát oly egyén elnököljön, ki a törvényhatóság rendes tiszti kötelékébe nem tartozik, jóváhagyásommal nem járulhatok, mert már a törvény 45. §-ának azon rendelkezéséből, mely által az elnöklés rendszerinti tisztével, az arra eső rendben illetékes főispán akadályoztatása esetére alispán, illetőleg a főjegyző bizatnak meg, világosan meg-

állapitottnak tekinthető a törvény ama határozott intentiója, hogy a közgyülési tárgyalások a vármegye tiszti kötelékében álló oly egyének által vezettessenek, kik egyéni rendszeres munkásságukat, megszakitás nélkül a törvényhatósági közigazgatás állandó szolgálatának szentelik, s a kiknek minden hivatalos ténykedésük azon személyes felelősség mellett történik, mely felelősségnek a tiszti kötelékén kivül álló egyénekkel szemben való érvényesitésére a törvényes alap teljesen hiányzik; miért is a bemutatott iratok visszaküldése mellett felhivom a vármegye közönségét, hogy ezen kérdést ujabb beható megfontolás tárgyává tévén, a közgyülésen való elnökösködéssel, a többi vármegyék példájára, melyek a közgyülés esetleges elnökéül csaknem kivétel nélkül az árvaszéki elnököt vagy a tiszti ügyészt jelölték ki, oly egyént bizzon meg, ki rendes tisztviselői kötelékben áll.

Megyei bizottsági tagok, kik valamely községi tisztviselő megválasztásában tényleg részt vettek, azon választás ellen beadott felebbezésnek a megyei bizottsági közgyüléseni tárgyalásában, érdekeltségüknél fogva részt nem vehetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 16,755. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint az Eger városban 1885. évi deczember 6-án megejtett s felebbezéssel megtámadott községi orvos-választás jóvá lőn hagyva, az az ellen I. Miklós és társai egri lakosok, városi képviselők és megyebizottsági tagok által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván: a felebbezés tárgyát képező megyebizottsági határozatnak félretételével, elrendelem, hogy a szóban levő választási ügyet és az ellene fenforgó felebbezést a megye törvényhatósági bizottságának legközelebbi közgyülésén ujból tárgyalja s az iránt ujabb törvényszerü határozatot hozzon; mert, valamint helyes volt az, hogy azon megyebizottsági tagok, kik a választás elleni felebbezést aláirták s ez által az ügyet oly mértékben magukévá tették, hogy a tanácskozásban közvetlenül érdekelteknek voltak tekinthetők, a saját felebbezésük feletti határozat hozatalban való részvételből ki lőnnek rekesztve, ugyan akképen alapos kifogás alá esik azon körülmény, hogy több megyebizottsági tag, kik egyszersmind Eger város képviselőtestületének is tagjai, s ilyenekül a szóban levő községi orvos választásában résztvettek és a választás eredményében megnyugodtak, sőt közülök, három, kik dr. A. Jusztin érdekében az ajánlati ivet aláirták, határozottan a most nevezett egyén megválasztatása mellett nyilatkozott, a választás elleni felebbezés felett hozott határozathoz szavazatukkal járultak, mivel az, hogy az orvoslást kereső kisebbség a felebbezési forum előtt ugyanazon többség által, melynek intézkedése ellen a felebbezés irányozva van, a határozat hozatalban való részvételből elüttethessék, és ily módon még panaszolt sérelmes eljárás elbirálásánál is, a panaszolt intézkedés eszközlői által majorizáltathassék, nemcsak az osztó igazság elveivel ellenkezik, hanem a hatósági eljárást ezen jellegétől fosztaná meg.

b) *Hatáskör.*

A törvényhatóság rendes közgyűlése jogositva van nemcsak a tényleg üresedésben levő tiszti állásoknak, hanem az ezen tiszti állások betöltése alkalmával esetleg fokozatos előléptetéssel megüresedett állások egyidejü betöltésére is.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 37,781. sz. határozata:

F. évi május hó 2-án és 3-ik napján lefolyt rendes közgyülésen megtartott tisztviselő választások ellen gróf K. István és társai törvényhatósági bizottsági tagok által beadott felebbezés folytán, a választási eljárást megvizsgálván, a felebbezésben foglalt kérelem elutasitása mellett, az összes választásokat továbbra is érvényben tartandónak találtam. Nem fogadhattam ugyanis el a felebbezésben nyilvánuló azon felfogást, hogy az 1886. évi XXI. t.-cz. 87. §-ának azon rendelkezése folytán, mely szerint «az időközben megürült állások csak a következő rendes közgyülésen töltetnek be», a lefolyt tavaszi közgyülésen csak az üresedésben volt alispáni, főpénztárnoki és k—i főszolgabirói állások lettek volna betölthetők, az ezen állásoknak a tisztviselők sorából betöltése folytán megürült egyéb tisztviselői állások választás utján való végleges betöltése azonban a következő rendes közgyülésekre lett volna halasztandó. Mert az 1886. évi XXI. t.-cz. 87. §-ának egyetlen czélzata az, hogy a törvényhatósági tisztikarnak az előálló hézagok folytán szükségessé váló kiegészitése a rendes közgyüléseknek, a rendkivüliek kizárásával, tartassék fenn. A rendes közgyülések ugyanis az önkormányzati tevékenység sulypontját képezik, ezeken nyernek elintézést az önkormányzat legfontosabb, alapvető kérdései, főleg pedig azon időszakonkint rendszeresen felmerülő feladatok, melyek az önkormányzati életfolyamat integrans alkotó elemeit képezik; továbbá az a körülmény, hogy a rendes közgyülések ideje szabályrendeletileg előre megállapitva, évről-évre változatlanul adva van, a legteljesebb mértékben biztositja azt, hogy az önkormányzati működésben közvetlenül résztvevő bizottsági tagok jogaik és kötelességeik mily módon és irányban való gyakorlására kellőleg elkészülhessenek és a lehető legnagyobb nyilvánosság érvényesülhessen. Szemben ezzel, a rendkivüli közgyülések az önkormányzati életben sem azzal a döntő fontossággal — mint a rendes közgyülések — nem birnak, sem az előkészülés oly teljességét, a minő ezeknél adva van, nem biztositják. A kérdéses törvényszakasznak, azon kivül, hogy az által a tisztviselő választás fontos jogának gyakorlása a rendes közgyüléseknek tartatik fenn, egyéb tartalmat tulajdonitani nem lehet. Legkevésbé állhat meg a szószerint való magyarázás azon módja, hogy azon tisztviselői állások, melyek annak folytán, hogy az üresedésben lévő állások a tisztikar kebeléből töltessenek be, csupán a rendes közgyülés alatt kerülhettek üresedésbe, ugyanazon rendes közgyülésben betölthetők ne volnának, még akkor sem, ha ezen állásoknak is folytatólagos választás utján való betöltése a közgyülés tárgysorozatába szabályszerüen felvétetett. Ilyen eljárás egyenesen ellenkeznék a jó közigazgatás érdekeivel. Törvényhatóságainkban ugyanis a megüresedő magasabb tiszti állások tapasztalatszerüleg az alsóbb tisztviselők sorából, mintegy előléptetésszerüleg szoktak betölteni. Előállana tehát az, hogy — főleg oly vármegyékben, mint H., hol évenkint csak két rendes közgyülés tartatik — egy-két magasabb tiszti állás megüresedése után évekig tartana, sőt esetleg egyáltalában el sem volna érhető a tisztikar végleges teljes kiegészitése. Egyébiránt ezen felfogással a positiv törvényi rendelkezés hiányában kifejtett törvényes gyakorlat már leszámolt,

a mennyiben a törvényhatóságok rendszerint nem csupán az üresedésben levő állásoknak, hanem az azok betöltése folytán a közgyülés alatt, esetleg megürülő egyéb állásoknak választás utjáni betöltését is felveszik a rendes közgyülés tárgysorozatába s a közgyülésen a szerint járnak el. A felebbezőknek az 1886. évi XXI. t.-cz. 87. §-ára alapitott kifogásán kivül felhozott egyéb indokai sem helytállók. Nevezetesen nincs alapja a felebbezés egész általánosságában tartott azon állitásának, hogy közel rokonok választattak egymás ellenőrzését teljesiteni köteles tisztviselőkül; mert hivatalos adatokból győződtem meg arról, hogy az 1886. évi XXI. t.-cz. 78. §-ába ütköző rokonsági, illetőleg sógorsági viszony az ezen törvényszakaszban emlitett vármegyei tisztviselők között nem forog fenn. Alaptalan a felebbezés azon állitása is, hogy a kijelölő választmány tagjait az elnöklő főispán kérdőre vonta volna az iránt, hogy a kijelölő választmányban minő magatartást fognak követni és megválasztatásuk enunciálását az ő nézetével hason nézetvallástól tette volna függővé. Mert, a mint a közgyülés hitelesitett jegyzőkönyvéből kitünik, a közgyülés határozta azt el, hogy a kijelölő választmányba oly bizottsági tagok választassanak, kik az összes betöltendő állásokra vonatkozó kijelölésben részt venni hajlandók. A főispán tehát ezen közgyülési határozatért nem felelős, magának a közgyülési határozatnak helyessége pedig kézen fekvő, mert oly egyént választani a kijelölő választmányba, a ki a kijelölés feladatát teljesiteni nem hajlandó, czéltévesztett dolog lett volna. Végül azon érvvel szemben, hogy a közgyülésen megüresedett állásokra nézve a pályázni kivánók a pályázásnak, a bizottsági tagok a választási jog helyes gyakorlásának lehetőségétől meg voltak fosztva, czáfolatul szolgál az a körülmény, hogy a közgyülés tárgysorozatába I. alatt az alispáni, főpénztárnoki és k—i főszolgabirói állások betöltése után «esetleg végleg megürülendő összes tisztviselői állásoknak folytatólagos választás általi betöltése» is fel volt véve, meg volt tehát adva a mód arra, hogy a pályázni kivánók, az általuk óhajtott bármely állásra pályázhassanak s hogy a bizottsági tagok netán megürülő többi állásokra alkalmas egyének iránt is már előzetesen megállapodásra jussanak.

Törvényhatósági bizottsági közgyülés határozata ellen benyujtott felfolyamodványban használt sértő kifejezésekért a megrovás joga nem a közgyülést illeti meg.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 5609. sz. határozata:

A belügyminiszter Cs. vármegye közönségének 1884. évi 338. számu határozatát, mely szerint K. P. és érdektársainak az 1884. évi 214. sz. közgyülési határozat ellen beadott felfolyamodványa a közgyülés által tárgyalás alá vétetvén, nevezettek a folyamodványukban használt sértő kifejezésekért jegyzőkönyvileg megrovattak, M. J. és érdektársainak közbevetett felfolyamodása folytán felülvizsgálván, azt hatályon kivül helyezte következő indokolással. Mert az 1870. évi XLII. t.-cz. 4. §-ához (1886. évi XXI. 9. §.) képest a megyei határozatok ellen törvényes időben beadott felfolyamodások az alispán által 8 nap alatt véleményes jelentéssel az illető miniszterhez felterjesztendők, a felfolyamodásban használt s a közgyülés részéről sértőknek talált kifejezéseknek megtorlása pedig az 1879:XL. t.-cz. 46. §-ában, illetőleg az 1880. évi XXVII. t.-cz. 41. §-ának 2-ik pontjában megjelölt utra tartozván, a megye közönsége sem a felfolyamodás tárgyalására, sem pedig a határozatban kifejezett jegyzőkönyvi megrovásra nem volt jogositva.

A közbirtokossági gyülésen hozott határozatok felülvizsgálatára a törvényhatósági közgyülés még akkor sem illetékes, ha a birtokosság közgyülése megállapodásait törvényhatósági közgyülés felülvizsgálata alá bocsátaná.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 35,807. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melylyel a d—i közbirtokosságnak a tenyészbikák részére egy kaszálónak a közlegelőből való kihasitása iránt hozott határozata helybenhagyatik, F. M. d—i lakos felebbezése folytán a földmivelési és igazságügyi miniszter urak véleményének meghallgatása után felülvizsgálván, miután a közbirtokosságok magánügyeinek másodfoku elintézésére az 1886. évi XXI. t.-cz. rendelkezései a th. bizottságot nem jogositják fel és miután az idézett törvényczikk 47. §-ában korlátozott hatáskörét, a közbirtokossági tagoknak olyatén megállapodása, hogy a közbirtokossági közgyülés határozatai ellen közbevetett felebbezéseket másodfokban a törvényhatóság bizottsága, utolsó fokban a kir. belügyminiszter intézze el érdemlegesen, nem terjesztheti ki. ennélfogva azt mint illetéktelent, megsemmisitem.

A kegyuri tartozások alapja, mérve és terjedelme fölött határozni illetőleg kegyuri viszonyt és ebből folyó kötelezettségeket megállapitani a vármegye közönsége nem jogosult, ily jogi kérdések tárgyalása hatásköréhez nem tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 69,430. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottsága által hozott közgyülési határozatnak azon részét, melyben K. sz. kir. város egy előterjesztése alkalmából kimondatott, hogy a város belterületén létező minden róm. kath. templomi, plébániai és iskolafentartási költségeket feltétlenül a házipénztár tartozik viselni, a határozatnak ezen része ellen a már nevezett város közönsége részéről beadott felfolyamodvány folytán felülvizsgálván, azt illetékességi szempontból ezennel megsemmisitem. Mert a kegyuri tartozások alapja, mérve és terjedelme felett határozni, illetőleg kegyuri viszonyt és ebből folyó kötelezettségeket megállapitani a vármegye közönsége egyáltalán nem jogosult s ily irányu jogi kérdések tárgyalása és eldöntése hatásköréhez nem tartozik. Legkevésbé lehet pedig ennek helye költségvetés tárgyalása alkalmával, miután annak egyedüli feladatát csakis a tényleg létező közszükségletek mérvének és fedezeti módjuknak megállapitása képezheti.

Az 1886. évi XXI. t.-cz. 47. §-ának *l)* pontjában foglalt azon rendelkezés, hogy a törvényhatóság kezelése és felügyelete alá tartozó pénztárak megvizsgáltatása a közgyülés hatáskörébe utaltatik, még azon esetben is foganatositandó, ha a számonkérőszék, melyben a törvényhatóság két tagja által van képviselve, a pénztárak szabályszerü rovancsolását eszközli. Ezen rendelkezés végrehajtása alól a pénztáraknak az alispán által havonkint eszközölt váratlan megvizsgálása sem menti fel a törvényhatóságot.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 78,901. sz. határozata:

A főispán azon jelentése folytán, melyben tudatja, hogy a kormányzatára bizott vármegye törvényhatósági bizottsága határozatával kimondta, hogy a vármegyei pénztárak külön bizottság által való megvizsgáltatásának szüksége ez idő szerint nem forog fenn, a következőkről értesitem: A törvényhatósági bizottság előbb idézett határozatának indokolásában felhozott azon érvek, hogy a számonkérő-szék, melyben a törvényhatósági bizottság

két tag által van képviselve, müködését évente kétszer a pénztár rovancsolására is ki szokta terjeszteni, továbbá, hogy az alispán a pénztárt minden hónapban megvizsgálja s ezen vizsgálatról felvett jegyzőkönyvben egyetlen olyan észrevétel sem fordul elő, mely a legkisebb aggályra is okul szolgálhatna, a bizottsági vizsgálat mellőzhetését nem indokolhatja. Mert eltekintve attól, hogy a bizottsági vizsgálat nem csak szükség, vagyis már felfedezett szabálytalanság, felmerült gyanu stb. esetén eszközlendő, az 1886. évi XXI. t.-cz. 47. §-ának *l)* pontja a törvényhatóság kezelése vagy felügyelete alatt álló pénztárak megvizsgáltatását, a közgyülés hatásköréhez is tartozónak jelenti ki, mely jognak és egyuttal kötelességnek gyakorlása a dolog természete szerint nem lehet a törvényhatóság tetszésére bizva.

Nemességi bizonyitványok kiállitására a vármegyék vannak hivatva, de az általuk kiállitott nemesi bizonyitványok csak annyiban birnak bizonyitó erővel, a mennyiben a bennük konstatált tények maguk is valamely körülményt döntőleg tanusitanak.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 60,667. sz. átirata:

Hivatkozással G. Gy. G. bécsi lakos, pénztárnok magyar nemességének, illetőleg nemesi voltának a währingi keresztelési anyakönyvekben leendő feljegyeztetése iránt fenforgó kérelmi ügyben kelt nagybecsü átiratra van szerencsém értesiteni, hogy miután a folyamodó G. Gy. G. által magyar nemességének beigazolására bemutatott és S. vármegye alispánja részéről kiállitott bizonyitvány csak általánosságban igazolja, hogy az 1823., 1843. és 1846. évi nemesi összeirásokban folyamodó atyjának és nagyatyának neve is előfordul, arról ellenben, hogy mily alapon vétettek abba föl, emlitést nem tesz, s miután továbbá a vármegyék nemesi bizonyitványai csak annyiban birnak bizonyitó erővel, a mennyiben az általuk kellőleg konstatált tények maguk bizonyitanak valamit döntőleg, ily döntő bizonyitékot pedig azon körülmény, hogy valaki a megyei legujabbkori nemesi lajstromokban előfordul, nem képez, folyamodó kétségtelen magyar nemességét a fölmutatott bizonyitvány alapján teljes hitelt érdemlőleg bebizonyitottnak nem tekinthetem, s ehhez képest szóban forgó kérelmet ez idő szerint teljesithetőnek nem tartom. A mi pedig a jelen kérelem indokából az osztrák császári királyi belügyminiszter ur által fölvett azon további kérdést illeti, hogy általában mely hatóságok vannak nálunk ilynemü t. i. nemességi bizonyitványok kiállitására följogositva, van szerencsém tiszteletteljesen közölni, hogy nemességi bizonyitványok kiállitására a fennálló gyakorlatnál s a dolog természeténél fogva a vármegyék vannak hivatva s azon körülmény, hogy ezen bizonyitványokat a vármegye közgyülése, vagy egyedül a vármegye első tisztviselője az alispán állitja-e csak ki, azok bizonyitó erejére nézve különbséget nem képez.

A törvényhatósági bizottságnak jogában áll az általa választott tisztviselők hivatalos eljárása tekintetében a közérdek által követelt, s az államnak és harmadik személyeknek érdekeit nem sértő korlátozásokat szabályrendeleti uton életbeléptetni.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 63,227. sz. határozata:

A közadók módjára kezelendő örökváltsági tartozások behajtása alkalmával, e vármegye tiszti ügyésze által felszámitható költségek korlátozása tárgyában hozott közgyülési határozattal alkotott szabályrendeletet, az az ellen a tiszti főügyész által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván,

azt tekintettel arra, hogy a törvényhatóságnak jogában áll az általa választott tiszti ügyész hivatalos eljárása tekintetében, némely a közérdek által parancsolóan követelt, s harmadik személynek, vagy az államnak érdekeit egyáltalában nem sértő megszoritásokat szabályrendeleti uton életbeléptetni a felfolyamodás elutasitása mellett ezennel megerősitem.

Városi pótadónak előzetesen való befizetése alapján kamatmegtérités iránti kérelem másodfoku elbirálására a városi közgyülés illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 19,066. sz. határozata:

A város tanácsa által felterjesztett ügyet oly felhivással küldöm vissza, hogy x—i vasuttársulatnak a tanácsi határozat ellen beadott azon előterjesztését, melyben az egész évi városi pótadójának egyszerre s előzetesen történt lefizetése folytán 14 frt 62 krt kamatmegtérités czimén javára beszámittatni kér, az 1886. évi XXI. t.-cz. 75. §-a értelmében másodfoku elintézés végett a közgyülés elé terjeszsze.

Az 1879. évi XL. t.-cz. azon rendelkezése, hogy sürgös szükség esetében joga van a törvényhatóságnak a szabályrendeletet annak meghozatala és kihirdetése után a belügyminiszteri megerősités előtt is hatályba léptetni, csak rendőri kihágások büntetését tartalmazó szabályrendeletekre alkalmazható. A törvényhatóság más szabályrendeleteire az 1886. évi XXI. t.-cz. 10., 11. és 12. §-ai irányadók.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 83,984. sz. határozata:

A városi törvényhatósági bizottság határozatának azon részét, mely szerint az épitkezések engedélyezése és az épületek használhatásának megengedése után szedendő dijak után ugyanezen határozattal megállapitott szabályrendelet a szabályszerü 30 napi felebbezési határidő lefolyása és a miniszteri helybenhagyás kinyerése előtt az 1879. évi XL. t.-cz. 6. §-a rendelkezéséhez képest azonnal életbeléptetni rendeltetett, ezennel hatályon kivül helyezem, mert a rendőri kihágásokról szóló fentidézett törvényczikk idézett szakasza, önként érthetőleg csak rendőri intézkedéseket és azok áthágásainak vagyis rendőri kihágásoknak büntetését tartalmazó szabályrendeletekre alkalmazható, a szóban levő szabályrendelet ellenben semmiféle rendőri intézkedést vagy kihágást nem állapit meg, hanem a városi pénztár javára szedendő dijak életbeléptetését czélozza, az e részbeni szabályrendeletekre nézve egyedül az 1886. évi XXI. t.-cz. 10., 11. és 12. §-ai irányadók.

A törvényhatóságnak nincs joga ahhoz, hogy a községeket mint ilyeneket, azok előzetes meghallgatása és beleegyezése nélkül az általános állatvizsgálat alkalmával a megyei állatorvos felmerülő utiköltségei czimén megadóztassa.

A m. kir. belügyminiszter 1882. évi 19,620. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melyszerint kimondatott, hogy minden egyes község az évenként megejtendő tavaszi általános marhavizsgálat teljesitése alkalmával a helyszinén megjelenő megyei állatorvosnak utiköltségei fedezésére köteles a házipénztár terhére 2 forintot fizetni, egyidejüleg pedig ezen pénzösszegnek mint rendes kiadásnak, ugy a folyó évre mint jövőben a községi költségelőirányzatokba való felvétele lőn elrendelve,

azon alkalomból, hogy a határozatot az illető közgyülésről szerkesztett jegyzőkönyv tárgyalása alkalmából külön felterjesztendőül rendeltem el, felülvizsgálván, a szóban levő határozatot fent idézett részében feloldandónak találtam; mert a törvényhatóságnak semminemü törvény sem ad jogot arra, hogy a községeket mint ilyeneket előzetes meghallgatásuk és beleegyezésük nélkül ily czimen, miként az szándékolva lőn, megadóztathassa.

A vármegyei törvényhatósági bizottság közgyülésében hozott oly általános irányu határozat, hogy felekezeti czélu kiadások a községek költségvetésébe fel nem vehetők — érvénynyel nem bir.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 15,047. sz. határozata:

A bizottsági közgyülésen hozott határozatot, melylyel elvileg kimondatott, hogy felekezeti czélu kiadások a községek költségvetésébe többé fel nem vehetők, a közgyülésről szerkesztett s hozzám törvényszerüleg beterjesztett jegyzőkönyv átvizsgálásának alkalmakor, de még az egri főegyházmegye érsekének hozzám intézett felebbezési irata következtében is felülvizsgálat alá vonván, az idézett határozatot az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján ezennel megsemmisitem.

Ezen rendelkezésem indokolásául hivatkozom az annak idejében Heves- és Külső-Szolnokvármegye közönségéhez egy előzetes eset alkalmából általam, mint akkori belügyminiszter által 1874. évi 5806. szám alatt kibocsátott rendeletemben foglaltakra, mely rendeletben kifejtett indokok mai napig is változatlanul fennállanak, mert nemcsak hogy az 1871. évi XVIII. t.-cz.-nek idézett rendeletben hivatkozott 113. és 116. §§-nak rendelkezései a jelenleg érvényben álló 1886. évi XXII. t.-cz. 123. és 126. §§-ai keretében ujból felvétettek, hanem a községi törvény szelleme is, melynek a szóba lévő rendelet kifolyását képezi, ugyanaz maradt; minthogy a korábbi törvénynek a néptanitókat és lelkészeket az általok élvezett javadalmak utáni pótadó fizetése alól felmentő 124. §-nak intézkedése a jelenlegi törvény 138. §-ban is feltalálható, jeléül annak, hogy a törvény a politikai és egyházközségeket egymástól merőben idegen intézményekként odaállitani nem akarja, hanem ezen kölcsönös viszony megitélésénél tekintettel kiván lenni azon szellemi szolgálatokra, melyeket az egyházi alkalmazottak a község lakosai érdekében teljesitenek.

c) *Közgyülési határozatok (szabályrendeletek) közhirré tétele, kézbesitése.*

A községek adófizető lakosait érdeklő törvényhatósági határozatok nem egyedül a vármegye hivatalos lapja utján, hanem a községekben való közzététel által hirdetendők ki.

A m. kir. belügyminiszternek 1894. évi 24,542. sz. határozata:

A b—i h. é. vasutnak V. község részéről való segélyezése tárgyában kelt alispáni jelentést, a törvényhatósági határozatnak a községben való közzététele kérdését illetőleg elfogadhatónak nem találtam, mert a becsatolt törvényhatósági határozat azon kitétele, mely szerint a törvényhatóság által hiv. közlönynek nyilvánitott «B» czimü hiv. lapban megjelenő hatósági rendeletek s határozatok, a melyek a községekre vagy községi elöljárókra vonat-

Azon körülmény, hogy valamely kiválóan községi jellegü vármegyei szabályrendelet a vármegyeházán közszemlére lett kitéve, a szabályrendeletnek törvényszerü közhirré tételét nem pótolhatja. A megyei hivatalos lapban való kihirdetése azonban elfogadható.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 61,153. sz. határozata:

A kis- és nagyközségek szervezési irányelvei iránti átdolgozott vármegyei szabályrendelet törvényszerü közhirré tételének igazolása tárgyában kelt rendelet következtében tett alispáni jelentésre válaszolom a vármegye közönségének, hogy ez esetben azon eljárás, miszerint a «B.» hivatalos lapban csak oly értelmü hirdetés tétetett közzé, mely szerint a szóban levő szabályrendelet a vármegyeházán közszemlére ki van téve, a szabályrendeletnek kiválóan községi jellegére való tekintettel kielégitő nem lehet; de mivel az alispáni jelentés szerint a «B.» czimü hirlap a vármegye hivatalos lapját képezi, azon esetben, ha abban nemcsak a hirdetmény, hanem a szabályrendeletek is egész szövegükben fognak közzététetni, ezen intézkedést a törvényben előirt eljárás pótlásául elfogadhatnám s a szóban levő szabályrendelet ilyetén módon való közhirré tételére nézve sem tennék észrevételt.

Községeket közvetlenül érdeklő szabályrendelet közhirré tételének nem tekinthető az, hogy a szabályrendelet a rendezett tanácsu városokban és a járási székhelyeken közszemlére ki volt téve.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 33,411. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottsága által a községi pénztári kezelés és számvitel tárgyában alkotott szabályrendeletet, ennek az alispáni jelentéssel történt ujabb előterjesztése alkalmából sem vehettem az érvényéhez szükséges jóváhagyásom szempontjából érdemleges felülvizsgálat alá, mert az, hogy a szabályrendelet a rendezett tanácsu városokban és a járási székhelyeken közszemlére ki volt téve, ezen, a községeket legközvetlenebbül érdeklő szabályrendeletre nézve az 1886. évi XXI. t.-cz. 7. §-a második *a)* pontja szerinti közhirré tételnek nem tekinthető s azt, hogy a szabályrendelet az idézett törvényi rendelkezés értelmében a községeknek nyomtatásban vagy kőnyomatu másolatban megküldessék, legfeljebb az pótolhatná, ha a vármegyének minden községe által járatott hivatalos közlönye volna és ebben a szabályrendelet teljes szövege szerint megjelennék. Egyszersmind figyelmeztetem a vármegye közönségét, hogy az ujabb felterjesztéskor a szabályrendelet az ahhoz tartozó mintákkal is felszerelendő.

---

d) *Közgyülési határozatok elleni felebbvitel.*

A törvényhatósági bizottsági közgyüléseknek, valamely tisztviselő iránt elismerést kifejező határozatai, felfolyamodás tárgyát nem képezhetik.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 18,172. sz. határozata:

F. évi február hó 6-án tartott törvényhatósági bizottsági közgyülésében hozott határozata azon része, melylyel H. János bizottsági tag inditványára a megye alispánjának elismerés szavaztatott, s melyet N. Gyula bizottsági tag

felebbezés tárgyává tett, nem tartozván azon határozatok sorozatába, melyek ellen magánfelek az 1870. évi XLII. t.-cz. 4. §-a (1886. évi XXI. t.-cz. 8. §.) alapján felfolyamodással élhetnek, N. Gyula azon kérelmének, hogy azt hatályon kivül helyezzem, helyt nem adhattam.

Helyi érdekü vasutvonal létesitésének előmozditása tárgyában hozott, a pártolást elvben kimondó megyei közgyülési határozat ellen felfolyamodásnak helye nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 5609. sz. határozata:

A belügyminiszter Cs. vármegye közönségének azon határozatát, mely szerint a sz—i helyi érdekü vasut létesitésének, a megye részéről erkölcsi és anyagi támogatásban leendő részesitése elvben kimondatván, az anyagi támogatás mérvének meghatározása a vasuti előmunkálatok befejezés utáni időre halasztatott, a K. P. és érdektársai által közbevetett felfolyamodás folytán birálat alá vevén, azt, tekintettel azon körülményre, hogy a belügyminiszter által e részben megkeresett közmunka- és közlekedési miniszter kijelentéséhez képest a kérdéses vasut létrejövetele közforgalmi szempontból is kivánatos, tekintettel továbbá arra, hogy a megye közönsége az 1880. évi XXXI. t.-cz. 10. §-a értelmében a helyi érdekü vasutak segélyezésére jogosulva van, s különben is a segélyezés ezuttal csak elvben mondatván ki, ez felfolyamodók érdekeit nem sértheti, a neheztelt határozatot a közmunka- és közlekedési miniszterrel egyetértőleg helybenhagyta s kijelentette, hogy folyamodók a segélyezés mérve iránt ezután hozandó határozat ellen annak idején felebbezhetnek.

Törvényhatósági közgyülési interpellláczióra adott választ tudomásul vevő közgyülési határozat ellen felebbezésnek helye nincs. Az 1886. évi XXI. t.-cz. 68. §. *d)* pontjában foglalt azon intézkedés pedig, hogy az alispán végrehajtja a kormánynak a törvény 19. §-a szerint azonnal és feltétlenül végrehajtandó rendeleteit s eljárásáról a legközelebbi közgyülésnek jelentést tesz, fegyelmi ügyekre és határozatokra nem vonatkozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 66,827. sz. határozata:

B. István vármegye bizottsági tag részéről a folyó évi május hó 29-én és 30-án tartott közgyülésben M. János v—i főügyész ellen 1884—85-ben folyt fegyelmi vizsgálat tárgyában az alispánhoz intézett interpellláczióra adott alispáni válasz tudomásul vételét tartalmazó 93. számu határozat ellen benyujtott felebbezést, a vármegyei főispán meghallgatása után, a szóban levő közgyülési határozatnak érintetlenül hagyása mellett, az alant felsorolt indokokból visszautasitandónak találtam. Eltekintve ugyanis attól, hogy egy közgyülési interpellláczióra adott választ tudomásul vevő közgyülési határozat ellen, a fennálló szabályok szerint felebbezésnek helye nincs, a vármegyei alispánt, kinek eljárása ellen irányul tulajdonképen a felebbező panasza, ez ügyben semmi mulasztás nem terheli. Az 1886. évi XXIII. t.-cz. 12. §-a értelmében ugyanis, mely a törvényhatósági tisztviselőkre vonatkozó fegyelmi határozatoknak jogerőre emelkedés után a törvényhatósági közgyüléshez való bejelentést rendeli el, magának az illetékes fegyelmi hatóságnak áll kötelességében a bejelentés eszközlése. Ezen bejelentésnek elmulasztásáért az alispánt, ki a tiszti főügyésznek illetékes fegyelmi hatóságát nem képezi, a dolog természete szerint nem érheti felelősség. A felebbező által hivatkozott 1886.

évi XXI. t.-cz. 68. §-a *d)* pontjában foglalt intézkedés pedig fegyelmi ügyekre és határozatokra nem vonatkozván, az alispán ezen szakasz idézett pontjába ütköző kötelességmulasztással nem vádolható.

Törvényhatósági bizottsági tag, csupán ezen minőségéből kifolyólag a bizottságnak valamely községi ügyben hozott határozatát, ha csak egyébként nem érdekelt fél, felebbezni nincs jogositva.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 21,418. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának közgyülésében M. község és a kir. kincstár között, a községhez csatolt kincstári pusztának községi teherviselése iránt hat évre kötött egyesség tárgyában a község képviselőtestülete által hozott határozat felett kelt határozatát B. J. s—i lakos törvényhatósági bizottsági tag felebbezéssel támadván meg, az ügyiratok hozzám felülvizsgálat czéljából terjesztettek fel. Minthogy a hivatalos minőségben birt felebbezési jogtól eltekintve, a községnek a törvényhatóság jóváhagyása alá felterjesztendő határozatait is a dolog természete szerint csak az érdekeltek felebbezhetik a törvényhatósági bizottsághoz és attól a belügyminiszterhez és minthogy a községi határozat felebbezéssel ki által sem lőn megtámadva, B. J. törvényhatósági bizottsági tag pedig M. községnek sem lakosa, sem birtokosa, hanem s—i lakos, kit egyébként sem érdekelhet N. község határozata; a nevezettnek szóban levő felebbezése, mely a törvényhatósági bizottság határozatát alaki szempontból sem sérelmezi, érdemleges felülvizsgálatot igénylőül nem minősithető, s ennélfogva az annak tárgyát képező határozat érintetlenül volt hagyandó.

A vármegye alispánja a megyei közgyülés határozatait megfelebbezni nem jogosult, hanem azokat végrehajtani köteles. Ily jogot a törvény csak a főispán és a főügyész részére biztosit.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 70,415. sz. határozata:

A birói tisztséget el nem fogadó Sz. János birságolása tárgyában a vármegye közönségének bizottsági közgyülésében hozott határozata ellen, közbevetett felebbezést, mint illetéktelent, visszautasitom. Mert az alispánnak a közgyülési határozatokat végrehajtani feladata és nem áll jogában azokat megfelebbezni, mert ily jogot az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §-a *k)* pontja csak a főispán részére, valamint az idézett törvény 70. §-a a főispán utján a tiszti főügyész, mint a törvény őre számára biztosit.

A törvényhatósági tisztviselői választások elleni felebbezések ép ugy, mint egyéb közgyülési határozat elleni felebbezés, az 1886. évi XXI. t.-cz. 8. §-a értelmében, magánfelek részéről csak 15 napi határidőn belül nyujthatók be.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 70,338. sz. határozata:

K. Mihály által D. András városi osztályvezető és B. Károly fogalmazó tiszti minősitettsége ellen tett feljelentést a város közönségének oly megjegyzéssel küldöm meg, hogy tekintettel arra, miszerint a tisztviselői választások ellen való felebbezések beadása ép ugy, mint egyéb közgyülési határozat elleni felebbezés az 1886. évi XXI. t.-cz. 8. §-a értelmében magán-

felek részéről csak 15 nap leforgásán belül történhetik meg, a nevezett tisztviselőknek megválasztása pedig a feljelentés szerint mult évi május 29-én történt s igy a feljelentőnek — a mennyiben a választást bármily irányban sérelmesnek találta — kötelessége lett volna azon naptól számitott 15 nap alatt jogorvoslatot keresni, ennek elmulasztásával szemben csak mult évi julius hó 28-án, tehát elkésetten hozzám bemutatott beadvány érdemleges tárgyalására magamat indittatva nem éreztem.

Községi ügyekben hozott közérdekü határozatok felett hozott törvényhatósági határozatok ellen a felebbezési határidő közérdekü ügyekben a kihirdetéstől, magánügyekben a kézbesitéstől kezdődik. A vármegye közönsége határozatai kihirdetésére záros határidőt is szabhat.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 6108. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottsági közgyülésen hozott ama határozatot, mely szerint J. község képviselőtestületének határozata, melyben a községet a szabályozási terv tárgyában uj határozat hozatalra utasitó 5049/892. sz. törvényhatósági bizottsági határozat ellenére ismételten a törvényhatóság által jóvá nem hagyott szabályozási terv fogadtatott el, megsemmisittetett és a község az 5649/892. sz. törvényhatósági bizottsági határozathoz alkalmazkodásra utasittatott, egyrészről az emlitett képviselőtestület, másrészről M. József községi képviselő részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot a felebbezések elutasitása mellett indokai alapján helybenhagyandónak találtam. Minthogy pedig a jelen ügyben kételyek merültek fel a tekintetben, hogy a községi ügyekben hozott törvényhatósági határozatokkal szemben nyitva álló felebbezési határidő mely időponttól számitandó, egyben miheztartás végett a következőkről értesitem: Az 1886. évi XXI. t.-cz. 7. §-a csak a törvényhatóságnak saját ügyei körében saját kezdeményezéséből hozott határozataira és szabályrendeleteire vonatkozik. A vármegyének a községek megállapodásai felett másodfokban hozott határozatai tekintetében kizárólag az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a irányadó, mely szerint a felebbezési határidő közérdekü határozatoknál a kihirdetéstől, magánügyekben a kézbesitéstől számitandó. Községi közérdekü ügyekben e szerint, a minő a jelen ügy is, a község megállapodása felett hozott vármegyei határozat a község területén szabályszerüen kihirdetendő, a mely kihirdetési eljárásnak egy alkatelemét képezi az is, hogy a határozat a képviselőtestületekben is kihirdettessék. A kihirdetés szabályszerü keresztülviteléről gondoskodni az elöljáróság dolga. A végből pedig, hogy az elöljáróság ezen kötelességét idejekorán teljesitse, a vármegye közönségének módjában áll saját határozatában a kihirdetésre záros határidőt tüzni ki és annak betartását ellenőrizni, a mi által aztán minden késedelemnek hatályosan elejét lehet venni.

3. Választmányok, bizottságok.

A vármegyei igazoló választmány előadó jegyzője a választmányi ülésekben szavazati joggal fel nem ruházható. A választmányba csak oly tagok nevezendők ki, illetve választandók meg, a kik az ez iránti kötelességek teljesitésére hajlandósággal birnak.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 62,713. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon felterjesztése elintézéseül, melyben az iránt kér utbaigazitást, vajjon az igazoló választmányi ülések alkalmával az elnök, három szavazó tag és a törvényhatósági jegyző, mint előadó jelenlétében és közreműködése mellett meghozott határozatok érvényeseknek tekinthetők-e? és egyszersmind annak előadása mellett, hogy az igazoló választmány tagjait nagyobb számban egybegyüjteni nehézségekbe ütközik, az előadó jegyzőnek szavazati joggal leendő felruházását kéri, (a főispán urat) tájékoztatásul és az alispán megfelelő értesitése végett a következőkről kivántam értesiteni: Az igazoló választmány határozatainak érvényessége felett első vonalban a méltóságod elnöklete alatti állandó biráló választmány van hivatva határozni. Egyébként tekintettel arra, hogy az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a utolsó előtti bekezdése értelmében az igazoló választmány a közgyülés által választott 5 tagból és a főispán által kinevezett elnökből és 3 tagból, tehát összesen 9 szavazattal biró tagból áll, a törvényhatósági jegyzőre pedig csakis az előadói tiszt van bizva, a nélkül, hogy tagja lenne az igazoló választmánynak, és tekintettel arra, hogy az idézett törvényszakasz utolsó bekezdése értelmében érvényes határozat hozatalra az elnökkel 5 tag jelenléte szükséges: nem vagyok azon helyzetben, hogy az előadó jegyzőt az igazoló választmányi üléseken szavazati joggal felruházhassam, és ki kell jelentenem, hogy az elnök és csak 3 tag jelenlétében tartott igazoló választmányi ülésekben hozott határozatok törvényszerüen érvényeseknek nem tekinthetők. Az alispáni jelentésben felhozott azon sajnos körülmény indokából azonban, mely szerint a tagok nagymérvü részvétlensége miatt az igazoló választmánynak a törvényben előirt számban való egybegyüjtése nehézségekbe ütközik, fel kell kérnem méltóságodat, hogy részéről az igazoló választmány elnökéül és tagjaiul csak oly bizottsági tagokat sziveskedjék kinevezni, kik az önkormányzat nemes hivatását nemcsak jogok követelésében, hanem a kötelességek teljesitésében is látják, és egyszersmind a vármegye közönségénél is oda hatni sziveskedjék, hogy az igazoló választmányba, különben is csak egy évi érvénynyel beválasztandó tagok megválogatása körül bizalmával oly bizottsági tagokat tiszteljen meg, kik a reájuk háruló különben sem terhes kötelességek teljesitésére hajlandósággal birnak.

A törvényhatóság igazoló választmánya a választási eljárást, illetőleg a megválasztottak szenvedő választási képességét felszólamlás nélkül hivatalból is megbirálhatja.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 18,210. sz. határozata:

A vármegyei igazoló választmánynak ama határozata, melylyel N. N.-nek a d—i választó körben mult évi október 21-én a törvényhatóság bizottság tagjává történt megválasztása megsemmisittetett azért, mert nevezett az 1886. évi XXI. t.-cz. 23. §-ának *e)* pontjában körülirt kellékekkel nem bir, ezen vármegye állandó biráló választmányának határozatával azon indo-

kolással lett hatályon kivül helyezve, mert nevezett egyénnek megválasztása ellen felszólamlás nem adatván be, az igazoló választmány a választás törvényességének hivatalból való elbirálására jogositva nincsen. Ezen határozatot, az állandó biráló választmány egyik tagjanak P. B.-nek az 1886. évi XXI. t.-cz. 43. §-a harmadik bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a H. Gy.-nak bizottsági tagsága iránt felmerült kérdésre is kiterjedő s a vármegye alispánjának jelentésével bemutatott felterjesztése folytán felülvizsgálván, azt ezennel megváltoztatom s az igazoló választmánynak a N. N. választását megsemmisitő határozatát érvényre emelem. Mert az 1886. évi XXI. t.-cz. nem intézkedik ugyan határozott szavakban az iránt, hogy az igazoló választmány a választási eljárást, illetőleg a megválasztottak szenvedő választási képességét felszólamlás nélkül hivatalból is megbirálhatja, de hogy ilyetén eljárás az igazoló választmánynak nemcsak jogában, hanem kötelességében is áll, erre világosan lehet következtetni azon hatáskörből, melyet a törvény az igazoló választmány számára kijelölt, ez okszerü folyománya a törvény szellemének s különösen a 23. §-ban foglalt azon rendelkezéseknek, melyek meghatározzák azt, hogy kik nem lehetnek általában a bizottság tagjai, miután különben az igazoló választmány felszólalás hiányában kénytelen volna oly választott bizottsági tagokat is igazoltnak elismerni, kiről alapos tudomása van, hogy megbizatása az emlitett szakasz értelmében már önmagában is semmis és érvénytelen. Az igazoló választmány eljárása mellett szól továbbá a törvény 33. §-a is, mely kimondja, hogy az, a ki időközben elveszti tagsági képességét, megszünik tagja lenni a törvényhatósági bizottságnak s ezt felszólaláshoz vagy felebbezéshez nem köti. Végül arra nézve, hogy a biráló választmánynak fennebbiekkel ellenkező álláspontja téves felfogáson alapszik, meggyőző érvet szolgáltat még a főváros rendezéséről szóló 1872. évi XXXVI. t.-cz. 50. §-a, mely kimondja, hogy a megválasztott bizottsági tagok választhatási képességét az igazoló választmány hivatalból vizsgálja meg; már pedig nem lehetett a törvényhozás intencziója az, hogy a két törvénynek a bizottsági tag választásokra vonatkozó rendelkezései eltérő alapelvekre legyenek fektetve.

Az alispán az igazoló választmány elnökévé ki nem nevezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1882. évi 57,883. sz. határozata:

Minthogy az igazoló választmány határozatai a biráló választmányhoz felebbezhetők s ily felebbezés esetén az alispán, ki a biráló választmányban a főispán akadályoztatása esetén elnököl, ugyanazon ügynek két forumon való elintézésében vehetne részt, az alispán az igazoló választmány elnökévé ki nem nevezhető.

A mennyiben a törvényhatósági közgyülés nemcsak a választás napját (1886. évi XXI. t.-cz. 34. §-a), hanem annak helyét is meghatározná, az ezen határozat ellen beadott felebbezések, mint lényegileg a választási eljárásra vonatkozó panaszok elbirálására az igazoló választmány illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 46,351. sz. határozata:

A vármegye alispánjának Sz. Lajos törvényhatósági bizottsági tag részéről felebbezéssel megtámadott azon határozatát, melylyel nevezett bizottsági tag által — a 119/91. számu közgyülési határozatnak a sz—i első alválasztó

kerületben megüresedett törvényhatósági bizottsági tagsági hely betöltésénél kitüzött választási helyre vonatkozó része ellen — benyujtott felebbezést, mint panaszt, a választás megejtése után egybehivandó igazoló választmányhoz áttétetni rendelte, az alispáni jelentésben felhozottakra tekintettel, a hozzám intézett távirati felebbezés elutasitásával ezennel jóváhagyólag tudomásul veszem. Ugyanis, bár az 1886. évi XXI. t.-cz. 34. §-a csupán a választás napjának kitüzését utalja a közgyülés hatáskörébe, mig a választási helyiség meghatározása rendszerint a választási elnök feladatát képezi, a közgyülési határozatnak ezen részét, tekintettel arra, hogy az alispáni jelentés szerint a szokásos választási hely lett kitüzve, és tekintettel arra, hogy a választás időközben már meg is ejtetett, törvényesség szempontjából kifogás tárgyává tenni nem kivánom. És bár szorosan véve, egy közgyülési határozat ellen benyujtott felebbezés elbirálása az igazoló választmány illetékességi körébe nem tartozhatnék, tekintve másfelől azt, hogy a választási elnök által kitüzött választási hely ellen irányuló és a dolog természete szerint a választás megejtését meg nem akadályozható felebbezés, mint választási eljárásra vonatkozó panasz, az 1886. évi XXI. t.-cz. 42. §-a értelmében, kétségen kivül az igazoló választmány elé tartozik, a szóban levő panasznak az alispán által az igazoló választmányhoz történt utalását szintén nem kifogásolom, miután ekként meg van adva a lehetőség arra, hogy a közgyülés által kitüzött választási helyen megejtett választás alkalmával a választási hely természete miatt netán támadt szabálytalanságok és jogsérelmek az illetékes forumok által elbiráltassanak és orvosoltassanak.

Minden törvényhatósági bizottsági közgyülés, melyen törvényhatósági tisztviselő választatik, a választási aktus idejére tisztujitó széknek tekintendő s a főispán a kijelölő választmány illető tagjait esetről-esetre is kinevezheti.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 24,245. sz. határozata:

Miután az 1870. évi XLII. t.-cz. 53. §-ának *f)* pontja szerint a főispán a tisztujitó székeken gyakorolja a 68. §-ban részletezett kijelölési jogát, a 68. §. első bekezdése szerint pedig kétségtelen, hogy nemcsak az általános választás alkalmával tartott közgyülés tekintendő tisztujitó széknek, hanem minden közgyülés ilyennek jelentkezik, mely választást eszközöl; ebből önként következik, hogy a főispán azon jogát, miszerint a kijelölő választmány három tagját kinevezi, épp oly függetlenül gyakorolhatja, mint a közgyülés a másik három tag választása tekintetében az őt megillető jogot.

A vármegyei kijelölő választmány az 1886. évi XXI. t.-cz. 82. §-ához képest háromnál több egyént jelölni nem tartozik s az, hogy több minősitett pályázó közül melyik három egyént jelölje ki, kizárólag legjobb belátására van bizva.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 84.377. sz. határozata:

D. Gyula és társai vármegyei bizottsági tagok közvetlenül hozzám intézett beadványukban óvást, illetőleg felebbezést adtak be a f. évi október 14-én tartott törvényhatósági bizottsági rendes közgyülésben megejtett alispánválasztás, illetőleg az ezt megelőző kijelölésnél állitólag előfordult szabálytalan és törvénybe ütköző eljárás ellen, az alispán-választási ügy felülvizsgálását, a választás megsemmisitését és egy uj választás megtartásának elrendelését kérve. A panasz tárgyát tulajdonképen az képezi, hogy

a kijelölő választmány egyik pályázót N. N. vármegyei főjegyzőt nem jelölte, hanem két képesitett egyén mellett, harmadikként egy elméletileg nem képesitett pályázót jelölt ki N. S. személyében; ellenben az iránt, mintha maga a választási aktus lefolyása szabály- és törvényellenesen ment volna végbe, maguk felebbezők sem emelnek panaszt. Ennélfogva a felebbezésnek csakis ezen érdemleges részét vévén elbirálás alá, azt merőben alaptalannak találtam. Ugyanis az 1886. évi XXI. t.-cz. 82. §-a szerint minden állásra legalább 3 egyén jelölendő, ha egyáltalán jelentkezett 3 kijelölhető pályázó. A törvény szerint tehát a kijelölő választmány 3-nál több egyént jelölni nem tartozik. Az, hogy több pályázó közül melyik 3 egyént jelölje a kijelölő választmány, kizárólag legjobb belátására van bizva, mert az idézett törvényszakasz végső bekezdése szerint, a kijelölő választmány határozatait indokolni nem tartozik. A fentiek szerint a kijelölő választmánynak azon eljárása, hogy az egyik pályázót nem jelölte, törvényszerüleg semminemü felebbezés és felülbirálás tárgyát nem képezheti. A mi pedig az érdemleges panasznak másik oldalát, t. i. azt illeti, hogy N. S. személyében az 1883. évi I. t.-cz. határozmányainak ellenére, melyek az 1886. évi XXI. t.-cz. többször idézett 82. §-a második bekezdése szerint, a kijelölő választmány eljárásánál irányadók kell, hogy legyenek, egy elméletileg nem képesitett pályázó is jelöltetett volna, szintén nem volt figyelembe vehető, mert a vármegyei föispánnak jelentésében velem közlött adatok szerint szóban levő N. S. jelenlegi árvaszéki elnök 1874. év óta szakadatlanul közi azgatási szolgálatban áll, közelebbről pedig 1878. évtől 1883. év végeig mint vármegyei főjegyző müködött, következőleg a közigazgatási szakra az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-a értelmében törvényszerüen minősitettnek lévén tekintendő, alispánná jelöltetése törvényesség szempontjából egyáltalán nem jöhet kifogás alá.

A törvényhatósági állandó választmány ügyrendjének megállapitására nem a törvényhatósági bizottság, hanem maga az állandó választmány van hivatva.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 63,078. sz. határozata:

Azon közgyülési határozatot, melylyel az állandó választmány szervezetére vonatkozó szabályrendelet megállapittatott, felülvizsgálván: azt a jelen alakjában jóvá nem hagyhatom. Mert a szabályrendelet legtöbb szakasza oly megállapodásokat tartalmaz, melyek helyesen nem a szervezet, hanem az ügyrend keretébe tartoznak, ennek megállapitására pedig a törvény értelmében az állandó választmány maga van hivatva és ebbeli megállapodását a folyó évi julius 8-án 37,621. sz. a. kibocsátott körrendeletem hatodik kikezdése értelmében csak a törvényhatósági bizottságnak, melytől az állandó választmány megbizatását nyerte, mutatandók be, s igy az jóváhagyásom alá nem tartozik.

Törvényszéki birák, habár tagjai is a törvényhatósági bizottságnak, de az ez által választott oly bizottságoknak, melyek a tagok rendszeres müködését veszik igénybe, tagjai nem lehetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1872. évi 2108. sz. határozata:

Abbeli előterjesztésére nézve, ha vajjon az 1869. évi IV. t.-cz. 10. §-a rendelkezésével nem ellenkezik-e az, hogy a kir. biróságok tagjai a megyei állandó választmány működő tagjai lehessenek? egyetértőleg az igazságügyi

miniszter urral válaszolom a megye közönségének, hogy miután az idézett törvény világos rendelkezése szerint a biró, ha megválasztatik, tagja lehet ugyan a törvényhatóság vagy községi képviseleteknek, de azoktól megbizatást vagy kiküldetést nem fogadhat el; a megyei állandó választmányba való megválasztatás pedig nemcsak, hogy ilyen három évre terjedő megbizatást foglal magában, de miután az 1870. évi XLII. t.-cz. 44. §-a (1886. évi XXI. t.-cz. 48. §-a) értelmében az állandó választmány a közgyülési tárgyak előkészitésére van hivatva s ezen körülménynél fogva a megválasztottaknak rendszeresebb működését is szükségessé teszi, a birói állást az állandó választmányi tagsággal összeférhetőnek nem tartom.

Alapitványi helyekre történt pályázat alkalmával a törvényhatóság kijelölő, illetőleg állandó választmánya nem zárhat ki egyes pályázókat, hanem a közgyülésnek csupán javaslatot tehet bemutatási jogának mikénti gyakorlására.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 54,442. sz. határozata:

A vármegye közgyülésében hozott azon határozat, melylyel a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamában az 1894/95. tanév elején betöltendő gróf B. J.-féle alapitványi helyre a kijelölő választmány által R. E. pályázó mellőzésével egyedül kijelölt S. S.-t hozta javaslatba, egyfelől R. B. s.-a.-u—i lakos, mint R. E. gyámja, másfelől L. E. bizottsági tag és társai felebbezése folytán a honvédelmi miniszter urral együttesen felülvizsgálván: a felebbezett határozatot, az annak meghozatalánál elkövetett azon törvényszerütlenség miatt, hogy R. E. pályázati kérvénye a közgyülésen szavazás alá sem bocsáttatott, ezennel feloldom és a vármegye közönségét mind a két pályázati kérvényre kiterjedő uj határozat hozatalára utasitom. Mert az 1886. évi XXI. t.-cz. 82. §-ába körülirt hatálylyal működő kijelölő választmány tisztán csak a vármegyei tisztviselő választásoknál van hivatva eljárni, ennélfogva törvényszerütlen eljárás volt az, hogy R. E. pályázó már a kijelölő választmány által a megválaszthatásból kizáratott és igy a közgyülés a bemutatás iránt fennálló jogának gyakorlásában korlátoztatott az által, hogy csupán az egyik pályázó kérvénye terjesztetett eléje határozat hozatal végett. Az ügynek az állandó választmány által, avagy esetleg e végből kiküldött valamely külön választmány által való előkészitése nemcsak hogy megengedett, de egyenesen szükséges dolog, azonban az előkészitésnek csupán a közgyüléshez való javaslattételre szabad szoritkoznia, de nem terjedhet ki az előkészités a közgyülés korlátlan bemutatási jogának az által való megszoritására, hogy egyesek a megválaszthatásból eleve kizárathatnak és kérvényeik a közgyülésnek határozathozatal végett elő nem terjesztetnek. A kijelölő választmánynak a jelen esetben követett eljárása annál inkább kifogás alá esik, mert R. E. pályázónak pályázati kérvénye a pályázati feltételeknek teljesen megfelel s igy olyan alaki ok sem forog fenn, mely a kérvénynek tárgyalás nélkül való visszautasitására alapul szolgálhatna. Ide vonatkozólag egyébiránt a felebbezésekben foglalt kételyek eloszlatása végett meg kell jegyeznem, hogy a B.-féle alapitványi helyekre való bemutatásnak nem kelléke az, hogy az illető ifju vármegyebeli születésü legyen, vagy a vármegye valamelyik községében birjon illetőséggel, mivel az alapitó okirat csak azon kikötést foglalja magában, hogy a pályázó ifjak a vármegye által valláskülönbségre való tekintet nélkül mutattassanak be az alapitványi helyekre, ennélfogva bemutatható oly ifju is, a ki más vármegyében született, vagy másutt bir községi illetőséggel. Ezek után még csak azt hangsulyozom, hogy

uj határozatát oly időben kell meghoznia, hogy azt még a folyó hóban, legkésőbb azonban augusztus hó első felében a honvédelmi miniszter urhoz minden esetre felterjeszthesse.

A tanfelügyelő a megyei állandó népnevelési bizottságnak sem tagja, sem elnöke nem lehet.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1877. évi 18,208. sz. határozata:

Az 1876. évi szeptember hó 2-án a népnevelési tanfelügyelők számára kibocsátott miniszteri utasitás 80. §-ban foglaltak következtében a megyei tanfelügyelő a megyei állandó népnevelési bizottságnak sem tagja, sem elnöke nem lehet. Erről a megye közönségét további eljárás végett azzal értesitem, hogy a megyei népnevelési bizottság szervezetére vonatkozó szabályrendeletét ehhez képest módositsa, s azt felülvizsgálat végett hozzám terjeszsze fel.

Végül megjegyzem, hogy a kérdéses szabályrendeletben a megye közönsége által szabadon választható népnevelési bizottsági tagok száma is meghatározandó.

4. Közigazgatási bizottság.

a) *Szervezet.*

A főjegyző, mint alispán törvényszerinti helyettese a fő- és alispánnak egy és ugyanazon időben való akadályoztatása esetében, a közigazgatási bizottságban való elnökségre csak esetről-esetre a belügyminiszter által hatalmazható fel.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 45,343. sz. határozata.

A közigazgatási bizottság által a főjegyző elnöklete alatt hozott határozatok csak azon esetben érvényesek, ha a főjegyző az elnöki tisztnek azon ülésen való vitelére a belügyminiszter által felhatalmaztatott.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 47,413. sz. határozata.

Városi közigazgatási bizottságban az elnöki tisztet a főispán akadályoztatása esetén a helyettes polgármester csak akkor viselheti, ha a belügyminisztertől előzetesen s az illető ülésre kivételesen felhatalmazást nyert.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 25,289, sz. határozata:

Hozzám intézett jelentésére értesitem, hogy nem vagyok azon helyzetben, hogy fölhatalmazást adjak arra, miszerint addig, mig a város polgármestere szabadságon van, a közigazgatási bizottságban a főispán helyett a polgármester helyettese elnökölhessen, mert az 1876. VI. t.-cz. 6. §-ában foglalt azon határozott intézkedéssel szemben, miszerint az elnöki tisztet a főispán helyett csak a polgármester viselheti, nem lehetek hivatva a helyettesítést továbbra, habár csak rövidebb időtartamra szólólag is kiterjeszteni

s ily értelmü általános felhatalmazást adni, hanem e részben egyedül a pillanatnyi kényszerüség esetében tehetnék kivételt annyiban, hogy azon esetre, ha egy bizonyos meghatározott közigazgatási bizottsági ülésen a főispán megjelenni akadályozva volna, az által netán teendő ily irányu jelentés folytán a polgármester helyettesét fel fognám hatalmazni arra, hogy azon egy meghatározott ülésen kivételesen elnökölhessen.

Azon rendkivüli esetekben, midőn a fő- és alispán ugyanazon időben a közigazgatási bizottság elnöki teendőinek vitelében akadályozva vannak, a főjegyző mindazon sürgős ügyekben keletkezett határozatokat, melyek az ő engedélyezett elnöklete alatt tartott ülésekben hozattak, avagy ülésen kivül intéztettek el, jogosult kiadmányozni és aláirni.

A m. kir. belügyminiszter 1844. évi 40,684. sz. határozata.

Földadó becslőbiztos sem törvényhatósági, sem állami tisztviselői jelleggel nem bir s igy közigazgatási bizottsági taggá megválasztható.

A m. kir. belügyminiszter 1881. évi 7897. sz. határozata:

F. megyében a közig. bizottsági tagságra 32. szavazatot nyert B. B. ellenében a csak 28 szavazatot nyert Z. J. jelentetett ki megválasztottnak, azon indokból, mert az általa betöltött járási földadó becslői biztosi állás olyannak tekintetett, melynél fogva az 1876. évi VI. t.-cz. 3. §-a szerint a közigazg. bizottsági tagság ki van zárva. Ezen határozatát a közgyülésnek a B. B. által közbetett felfolyamodás folytán a b. ü. m. következő indokolással semmisitette meg: felfolyamodónak az 1875. évi VII. t.-cz. 26. §-a értelmében lett megbizatása nem tekintethetvén az 1876. VI. t.-cz. 3. §-a második kikezdésében foglalt akadályozó körülménynek, mert a törvényhatósági bizottsági tag a földadó becslői biztosi megbizás következtében sem állami, sem törvényhatósági tisztviselői jelleget nem nyert, nevezettnek közigazgatási bizottsági taggá lett megválasztása a törvény világos rendelkezése értelmében kifogás alá nem vonható.

A rokonsági viszony a közigazgatási bizottságba, vagy annak albizottságába való beválasztást gátló körülménynek nem tekinthető.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 71,575. sz. határozata:

A főispán felterjesztésének ama részére, melyben felülvizsgálást kér az iránt, hogy nem esik-e törvényesség szempontjából észrevétel alá a törvényhatósági bizottság azon eljárása, hogy a közigazgatási bizottságnak a törvényhatósági bizottság kebeléből választandó tagjait, azok rokonsági viszonyának figyelembe vétele nélkül választja meg és hogy a közigazgatási bizottság kebeléből törvény szerint alakitott külön bizottságokban, apa és fiu választatnak be, válaszolom, hogy az 1876. évi VI. t.-cz. a felhozott rokonsági viszonyokra vonatkozó intézkedéseket nem tartalmazván, törvényes rendelkezés hiányában a rokonsági viszonyt, a közigazgatási bizottságba, avagy annak albizottságába való beválasztást gátló körülményeül kijelenteni rendeleti uton nem lehetséges. A rokonsági viszonyból származható, különösen pedig a gyámügyi felebbezési küldöttség eljárásában felmerülhető inconvenientiák meggátlása tehát alig eszközölhető másképen, mint ha a választás

illetőleg az illető választmány és küldöttségek megalakitása körül ügyelet fordittatik arra, nehogy azok működése az egyes tagok között létező rokonsági összeköttetés közelgése miatt illusoriussá váljék.

Királyi jogakadémiai igazgatók és tanárok szorosan véve nem államtisztviselők ugyan, hanem azokkal teljesen egyenlő jelleggel és jogokkal biró közalapitványi hivatalnokok, mint ilyenek tehát a közigazgatási bizottság tagjaivá meg nem választhatók.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 19,376. sz. határozata:

Miután a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur kijelentése szerint az ottani kir. jogakadémia igazgatója és tanárai szorosan véve nem állami tisztviselők ugyan, hanem azokkal teljesen egyenlő jelleggel és jogokkal biró közalapítványi hivatalnokok, ezen okból dr. N. N. x—i jogakadémiai igazgató az 1876. évi VI. t.-cz. 3. §-a értelmében a közigazgatási bizottság tagja nem lehet és helye uj választás utján lesz betöltendő.

Állami és törvényhatósági szolgálatban álló tanárok és tanitók a közigazgatási bizottság tagjai nem lehetnek.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1890. évi 5474. sz. határozata:

Tudomás végett értesitem tanfelügyelő urat, hogy állami tanintézetek tanárai és tanitói tágabb értelemben vett államhivatalnokoknak tekintendők, ugyszintén a törvényhatóságok által fentartott tanintézetek tanárai és tanitói tágabb értelemben vett törvényhatósági tisztviselőkhöz sorolandók, miért is az 1876. évi VI. t.-cz. 3. §-a értelmében a közigazgatási bizottságok tagjai nem lehetnek.

Felhivom tehát, hogy azon állami vagy törvényhatósági szolgálatban álló tanárokat és tanitókat, kik esetleg közigazgatási bizottsági tagok, ezen bizottsági tagságról való lemondásra alkalmas módon birja reá, vonakodás esetében pedig minden egyes vonakodó tanárra és tanitóra nézve tegyen jelentést.

Egyszersmind kötelességévé teszem, hogy jövőre minden közigazgatási bizottsági tagválasztás alkalmával ügyeljen arra, mikép törvényhatósági vagy állami szolgálatban álló tanár vagy tanító közigazgatási bizottsági taggá meg ne választassék s amennyiben az mégis megtörténnék, a választás ellen felebbezéssel éljen, vagy legalább is arról azonnal tegyen jelentést.

A közigazgatási bizottság tagjainak választása a törvényhatósági közgyülést megelőzőleg legalább nyolcz nappal kihirdetendő, s a mennyiben a választás valamely leköszönt tag helyére nézve együttesen ejtetnék meg, azon körülmény, melyik tag ruháztassék fel egy évi s melyik két évi megbizatással, a szavazók által határozottan megjelölendő, különben annak, hogy a legkevesebb szavazatot nyert egyén tekintessék egy évi megbizatással felruházottnak, a megye közönsége részéről előzetesen kell kimondatnia.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 77,140. sz. határozata:

A bizottság közgyülésében hozott határozat szerint a közigazgatási bizottságból a törvényszerü két évi megbizatás lejárata folytán a jelen év végével kilépő 5 választott tag helyének betöltése a jövő év végéig meg-

bizatással birt X. Y. közigazgatási bizottsági tagnak, ugyanezen közgyülésen előzőleg főszolgabiróvá lett megválasztása folytán üresedésbe jött hatodik tagsági hely betöltésével egy együttes választási eljárás rendén eszközöltetvén, ezen egész választási eljárást, mint törvényesség szempontjából lényeges kifogások alá esőt ezennel megsemmisitem s elrendelem, hogy a közigazgatási bizottságból az év végén törvény szerint kilépő öt választott tagnak megválasztását, továbbá a még egy évi megbizatással birt X. Y.-nak főszolgabiróvá történt megválasztása folytán üresedésbe jött egy tagsági helynek betöltését a törvény ide vonatkozó rendelkezései pontos betartásával legközelebbi közgyülésen eszközölje. Megsemmisitendő volt ezen választási eljárás a következő indokokból: A közigazgatási bizottságnak megbizatásukról leköszönt vagy jogosultságukat bármi törvényes okon elvesztett választott tag helyére eszközlendő választás az 1876. évi VI. t.-cz. 5. §-ának harmadik kikezdése szerint a közgyülés előtt legalább 8 nappal közhirré lévén teendő, minthogy ezen közhirré tétel X. Y.-nak a közgyülésen történt lemondása folytán üresedésbe jött közigazgatási bizottsági tagsági hely betöltésére nézve nem eszközöltetett, de nem is eszközöltethetett, ezen hatodik tagsági helyre a választás az októberi közgyülésen törvényesen foganatositható nem volt. De még ha a hatodik helyre eszközölt választás a közgyülés előtt 8 nappal meghirdettetett volna is, ezen esetben sem járulhatnék a most megejtett eljáráshoz jováhagyásommal azon okból, mert a két évi megbizatás lejárta miatt az év végén kilépő 5 bizottsági tag helyének betöltése a még az év végén tul megbizatással biró tag leköszönése folytán üresedésbe jött tagsági helynek betöltésével egy együttes választási eljárás utján eszközöltetvén, ezen eljárás mellett az, hogy a szavazók, kiket kivántak az egyszerre választott hat tag közül két évi s kit csak egy évi megbizatással felruházni, meg nem állapitható; azon érvelés pedig, hogy a hat megválasztott tag közül a legkevesebb szavazatot nyert egyén lép a még egy évi megbizatással birt tag lemondása folytán üresedésbe jött tagsági helyre, csak azon esetben lenne elfogadható, ha a vármegye közönségének a szavazás megtörténte után történt ezen megállapodása a szavazást megelőzte volna.

A törvényhatósági bizottsági tagok választhatási képessége és a választási eljárás ellen 15 nap alatt felszólalásnak lévén helye, ezen határidő letelte előtt az illető megválasztott a bizottság igazolt választott tagjának nem tekinthető. Ha tehát ily egyén egyuttal a közigazgatási bizottságnak is tagja, akkor ez utóbbi állása üresedésbe jöttnek tekintendő s helye csak ujabb választás utján tölthető be.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 23,493. sz. határozata:

H. D. törvényhatósági bizottsági tagnak ide felterjesztett azon felfolyamodványát, melyben Sz. J.-nak, a folyó évi február 24-én tartott törvényhatósági bizottsági közgyülésben közigazgatási bizottsági taggá történt megválasztásának megsemmisitése mellett kimondatni kéri azt, hogy a közigazgatási bizottságba az 1889. és 1890. évekre való megbizatással megválasztott J. E. ezen megbizatása az 1890. év végéig érvényben állónak tekintendő, miheztartás és felfolyamodó értesitése végett oly kijelentéssel küldöm meg a vármegye közönségének, hogy a kérelem elutasitása mellett Sz. J.-nak a közigazgatási bizottság tagjává történt választását helybenhagyandónak találtam. Mert J. E., ki csak a mult év deczember 23-án tartott egyik pótválasztás alkalmával lett a törvényhatósági bizottság tagjává megválasztva, az 1886. évi XXI. t.-cz. 42. §. ama rendelkezésének folyományaképen, mely szerint a

bizottsági tagok választhatási képessége, valamint a választási eljárás ellen a választástól számitott 15 nap alatt felszólalásnak van helye, ezen határidő letelte, t. i. a jelen esetben folyó évi január hó 14. napja előtt a törvényhatósági bizottság igazolt választott tagjának nem volt tekinthető, már pedig, ha a közig. bizottság választott tagjainak valamelyike időközben megszünik a törvényhatósági bizottság tagja lenni, az az 1876. évi VI. t.-cz. 5. §-ának első kikezdése értelmében egyuttal megszünik tagja lenni a közig. bizottságnak is, ebből kifolyólag J. E. helye a közig. bizottságban, minthogy ő a választatásától számitott 15 napon belül tényleg nem volt igazolt tagja a törvényhatósági bizottságnak, törvény szerint üresedésbe jöttnek és ujabb szabályszerü választás utján betöltendőnek volt tekintendő.

A kir. közjegyzők államhivatalnokoknak nem tekinthetők s közigazgatási bizottsági tagokul megválaszthatók.

A m. kir. belügyminiszter 1800. évi 94,747. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának rendes közgyülésében hozott azon határozatot, mely szerint két évre terjedő megbizatással a megnevezettek lettek viszonylagos többséggel közig. bizottsági tagokká megválasztva, M. L. törvh. bizottsági tag, egyik szavazatszedő küldöttségi elnök által a szavazatoknak állitólag szabálytalanul történt összeszámitása, különösen pedig N. kir. közjegyzőnek közig. bizottsági taggá lett megválasztása ellen benyujtott felebbezés folytán felülvizsgálván, a követett eljárást helyesnek s a megfelebbezett közgyülési határozatot a felebbezés félretételével megerősitendőnek találtam. Ugyanis a használt szavazati lapok világos kifejezései, illetőleg rovatai folytán nem tehető kifogás tárgyává azon eljárás, mely szerint csakis a harmadik rovatba beirt szavazatok vétettek érvényes szavazatokként számitásba s azon körülmény, hogy némelyik szavazó a világosan megjelölt rovatba nem 5, hanem csak 1—2 egyén nevét irta be, a választás megsemmisitésére alapos indokul el nem fogadható, még azon esetben sem, ha a választók arra, hogy csak az ide beirt szavazatok fognak érvényeseknek tekintetni, előzetesen kifejezetten figyelmeztetve nem lettek is, miután azon szavazók, kik esetleg tévedésből nem helyesen fejezték ki választási akaratukat, tévedésüket csakis maguknak tulajdonithatják. A mi pedig különösebben N., N. kir. közjegyző közig. bizottsági taggá történt megválasztatásának kifogásolását illeti, ki kell jelentenem, hogy a kir. közjegyzők — kik az igazságügymin. által lett kinevezés miatt még államhivatalnokoknak nem tekinthetők, -- a fizetéssel egybe nem kötött közig. bizottsági tagságra minden törvényességi akadály nélkül megválaszthatók. Ugyanis a kir. közjegyzőkről szóló 1874. évi XXXV. t.-cz. 3. §-ának első bekezdése meghatározza, hogy «a körjegyző nem lehet egyszersmind országgyülési képviselő, gyakorló ügyvéd, rendes vagy rendkivüli nyilvános tanár, vagy tanitó, nem viselhet más (állami, egyházi, törvényhatósági, községi) közhivatalt vagy szolgálatot». Ugyancsak ezen törvényszakasz második bekezdése azonban megállapitja, hogy «kivételt e szabály alól oly egyházi, törvényhatósági vagy községi hivatal képezi, a melylyel nincs fizetés egybekötve». Miután tehát a fentiek szerint a kir. közjegyzők állami hivatalnokoknak nem tekinthetők s miután a közigazgatási bizottsági tagsággal fizetés nincs egybekapcsolva: azoknak közig. bizottsági tagokká megválasztása az 1876. évi VI. t.-cz. 3. §-ának 2. bekezdésével, mely az államhivatalnokoknak közig. bizottsági tagságát zárja ki, ellentétben nincs. A mi végül felebbezésük azon indokát

illeti, hogy a kir. közjegyzői állás a közig. bizottsági tagsági állással már azon okból is összeférhetlen, mert nem ritkán az előtte letárgyalt gyámi ügyek a közig. bizottság elé kerülnek elbirálás végett, melynek ő is tagja lévén, itt a saját munkája felett mint birónak kellene határozni, a mi pedig a törvénykezési eljárás fogalmával homlokegyenest ellenkezik, megjegyzem, hogy az ilyen akadály elháritásáról az 1876. évi VI. t.-cz. 20. §-ának 2. bekezdése, mely szerint «egy bizottsági tag sem vehet részt a tanácskozásban oly tárgyak felett, a melyekben mint magánfél személyesen érdekelve van, vagy a melyekben már más minőségben, pl. mint biró, ügyvéd, meghatalmazott stb. működött» világosan rendelkezik.

Ha valamely választott közigazgatási bizottsági tag egy féléven át egy ülésben sem jelent meg és elmaradását minden alkalommal kellően nem igazolta, nemcsak bizottsági tagságát veszti el, de a legközelebbi választásnál ujra meg sem választható. A törvény ezen rendelkezése ellenére megejtett választás semmis.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 5999. sz. határozata:

A vármegye közönségének azon eljárását, mely szerint a mult évi deczember hó 28-án tartott közgyülésben br. N. Eleket is a közig. bizottsági taggá választotta, a vármegye főispánja által az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §-ának B. *k*) pontja alapján hozzám intézett felterjesztés alapján felülvizsgálat alá vevén: br. N. Elek megválasztását, mint törvénybe ütközőt, megsemmisitem, mert br. N. Elek, a mint ez az 1893. évi október 12-én tartott közgyülésben 143. sz. a. hozott s jogerőre emelkedett határozatban kimondatott, közig. bizottsági tagsági jogát az 1886. évi VI. t.-cz. rendelkezésénél fogva elvesztette, már pedig az idézett törvényszakasz szerint a közig. bizottsági tagságnak ilyetén elvesztése azzal van összekötve, hogy az illető egyén a legközelebbi választásnál ujra nem választható. Midőn erről a további eljárás végett értesitem, egyszersmind kijelentem, hogy a vármegye t. főügyésze az 1886. évi XXI. t.-cz. 76. §-ban körvonalozott hivatásával ellentétbe jutott akkor, midőn a jelen ügyben a közgyülésen elnöklő főispán által jogi véleményadásra ismételten felszólittatván, kitérő választ adott. A tiszti főügyész a törvényhatóság jogtanácsosa, ugy is mint a törvényeknek őre a közgyüléseken, köteles lett volna, még elnöki felszólitás nélkül is, saját kezdeményezéséből a közgyülésnek törvényre alapitott jogi tanácscsal szolgálni. Utasitsa tehát t. főügyészét, hogy törvényes kötelességeihez jövőre szorosan alkalmazkodjék.

A közigazgatási bizottságban a tisztviselő tagok helyettesitése iránti intézkedés az illető szakminiszter illetékességéhez tartozik.

A m. kir. minisztertanács 1876. évi deczember 14-én hozott határozata:

A miniszteri tanács kimondotta, hogy részint az 1876. évi VI. t.-cz. határozott kijelentése, részint a törvény egyes rendelkezéseinek analogiája szerint, a kir. adófelügyelőt kivéve, ki a törvény kivételes intézkedése folytán maga gondoskodik helyetteséről, a közigazgatási bizottság többi állami hivatalnok tagjainak, u. m. a kir. államépitészeti hivatalt vezető mérnöknek, a tanfelügyelőnek, a kir. ügyésznek, a posta- és távirdaigazgatónak helyettesitéséről csakis az illető szakminiszter intézkedhetik és nevezheti ki az emlitett bizottsági tagok helyetteseit, kiknek azonban szólási és szavazati

joguk a közigazgatási bizottságban csak is azon bizottsági tagoknak, kiket helyettesiteni hivatvák, távollétében és csak a saját szakköreikhez tartozó ügyekben van, a melyekben mint előadók szerepelnek, épségben maradván természetesen a fegyelmi eljárást illetőleg a törvénynek a kir. ügyészek és helyetteseikre vonatkozó külön rendelkezése.

A vármegyei tiszteletbeli tisztviselők nem választhatók meg a közigazgatási bizottság tagjaivá.

A belügyminiszter 1894. évi 40,967. sz. határozata:

A főispáni előterjesztésben felvetett azon kérdésre vonatkozólag, vajjon dr. F. A. tb. főorvos. nyug. l—i járás orvos és jelenleg kir. törvényszéki és börtönorvos, megválasztható-e a közigazgatási bizottság tagjává, következőkben válaszolok: Az eddigi és jelenleg is fennálló gyakorlat értelmében a tiszteletbeli vármegyei tisztviselők minden tekintetben ugyanoly beszámitás alá esnek, mint a valóságos vármegyei tisztviselők, mert a tiszteletbeli tisztviselők, ha a szükség ugy kivánja, szolgálattételre mindenkor beoszthatók. Azon körülmény, hogy dr. F. A., tényleges szolgálatokat jelenleg nem teljesit, ezen elvnek nem derogálhat. Miért is dr. F. A., ki vármegyei tisztviselőnek tekintendő, az 1876. évi VI. t.-cz. 3. §-a értelmében a közigazgatási bizottság tagjává nem választható.

Állami és törvényhatósági szolgálatban álló tanárok és tanitók a kir. tanfelügyelőt a közigazgatási bizottságban helyettesithetik.

A. m. kir. vallás és közoktatási miniszter 1891. évi 4338. sz. határozata:

Hozzám tett jelentésére értesitem tanfelügyelő urat, hogy a mult évi julius hó 20-án 5474. sz. a. kelt körrendelet csak arra vonatkozik, hogy állami és törvényhatóságok által fentartott tanintézetek tanárai és tanitói a közigazgatási bizottságok választott tagjai nem lehetnek; de nem tiltja el, hogy ily tanárok és tanitók a kir. tanfelügyelőt helyettesithessék. Eszerint az 1879. évi január hó 7-én 33908/1878. sz. a. kelt rendelet, melylyel a kir. tanfelügyelő helyetteséül a v. városi közigazgatási bizottságba B. J. jelenlegi főreáliskolai igazgató rendeltetett ki, továbbra is érvényben marad.

Fegyelmi és vizjogi ügyeknek a közigazgatási bizottság kebelében való előadása a tiszti főügyészre át nem ruházható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 48,792. sz. határozata:

A főispán azon felterjesztésére, melyben az iránt kért utbaigazitást, hogy a fegyelmi és vizjogi ügyeknek a közigazgatási bizottság kebelében leendő előadása átruházható-e a tiszti főügyészre, válaszolom, hogy miután a közigazgatási bizottságról szóló 1876. évi VI. t.-cz. 8. §-a a bizottságnak hivatalnok és tisztviselő tagjait csak a szakukhoz tartozó ügyekben ruházza fel az előadói teendőkkel, a törvényhatósági közigazgatás körébe tartozó ügyek, melyek közé a fegyelmi és vizjogi kérdések is számitandók, előadójául pedig az alispánt, akadályoztatása esetén a főjegyzőt jelöli ki, sőt ezen szakasz utolsó bekezdése még arra is módot nyujt, hogy az ügyek az illető szakelőadó aljegyzők által adathassanak elő; és miután továbbá az idézett tör-

vény 55. §-a ezen felül a tiszti ügyésznek a fegyelmi ügyekben való inditványtételt is különös kötelességévé teszi, részemről nem tartom megengedhetőnek azt, hogy a törvény ezen határozott rendelkezéseivel szemben a tiszti főügyész a szakmájához nem tartozó ügyeknek a közigazgatási bizottsági ülésekben való előadásával megbizassék.

A közigazgatási bizottságnak a községi iskolának határozatára vonatkozó tanácskozásaiban nem vehet részt oly bizottsági tag, ki a határozatok hozatalánál iskolaszéki tagként működött.

A m. kir. vallás és közoktatási miniszter 1889. évi 14,105. sz. határozata:

Figyelmeztetem a közigazgatási bizottságot, hogy az 1876. évi VI. t.-cz. 20. §-a értelmében a közigazgatási bizottság oly tanácskozásaiban, melyeknek tárgyát az ottani községi iskolaszék valamely határozatának felülbirálása képezi, nem vehetnek részt a közigazgatási bizottság azon tagjai, kik az illető iskolaszéki határozat hozatalánál mint iskolaszéki tagok működtek.

Az 1876. évi VI. t.-cz. 20. §-ában foglalt azon alapelv, hogy a közigazgatási bizottság egy tagja sem vehet részt a tanácskozásban oly tárgyak felett, a melyekben más minőségben eljárt, az adófelügyelővel szemben kivételt állapit meg, ugy hogy az adófelügyelő a hatósága alá tartozó segédszemélyzet és állami adóvégrehajtók ellen elrendelt fegyelmi vizsgálatnak nemcsak előadójaként működik, hanem azon esetben, ha a fegyelmi választmánynak tagja, a biráskodásban szavazati jogot is gyakorol.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 3115. sz. határozata:

Főispáni felterjesztésében visszásnak jelezvén azon eljárást, hogy a kir. adófelügyelő az 1883. évi XLIV. t.-cz. 10. §-a 4., 6. és 8-ik bekezdése alapján nemcsak hogy az általa a hatósága alá tartozó segédszemélyzet és állami végrehajtók ellen elrendelt és foganatositott fegyelmi vizsgálat eredményének előadójaként müködik, hanem azon esetben, ha a fegyelmi választmánynak tagja a biráskodásban is szavazati joggal részt vesz, mivel Méltóságod az idézett törvényszakasz 8-ik bekezdésében foglalt rendelkezést az 1876. évi VI. és az 1886. évi XXIII. t.-cz. irányelveivel ellentétben levőnek látja, azon kérdéssel fordul hozzám, vajjon megengedhetőnek találom-e méltóságodnak a legközelebb előforduló hason eset alkalmából czélba vett azon intézkedését, melynél fogva a fegyelmi választmányt akkép óhajtja kiegésziteni, hogy az ottani adófelügyelő, ki különben az érintett választmánynak tagja, az előadói tisztén kivül, a hozandó határozathoz hozzá ne járuljon. Ezen felterjesztésre válaszolom, miszerint a fejtegetéseinek alapul szolgáló azon szempontot, hogy a vizsgálat eredménye feletti biráskodásban a fegyelmi választmány oly tagja, ki az ügyben már más minőségben eljárt, részt ne vegyen, az adófelügyelőre nézve alkalmazhatónak nem találom. Ugyanis az 1883. évi XLIV. t.-cz.-nek idézett rendelkezésével szemben az 1886. évi XXIII. t.-cz., mely különben is csak a törvényhatósági tisztviselők elleni fegyelmi eljárásra vonatkozik, e tekintetben nem intézkedik. A mi pedig az 1876. évi VI. t.-czikket illeti, az, eltekintve attól, hogy a később keletkezett 1883. évi XLIV. t.-cz. nyilt rendelkezéseinek lerontására különben sem nyujthatna jogalapot, nem is tartalmaz oly megállapodást, mely a méltóságod által levont következtetésnek indokul szolgálhatna. Sőt épen ellenkezőleg, az idézett 1876. évi VI. törvénynek 20. §-a, mely azon alapelvet, hogy a bizottság egy

tagja sem vehet részt oly tárgyfeletti tanácskozásban, melyben más minőségben is eljárt, kimondja, az államkincstár érdekeit képviselő adófelügyelővel szemben kivételt tesz. Minélfogva az 1883. évi XLIV. t.-cz. 10. §-a nem hogy ellentétben nem áll az 1876. évi VI. törvénynyel, hanem voltaképen csakis az 1876. évi VI. t.-cz. 20. §-ában foglalt kivételes intézkedésnek az adófelügyelő hatásköréhez tartozó fegyelmi ügyekben való következetes keresztülvitelét tartalmazza.

A közigazgatási bizottsági tagokat napidijak még hivatalos kiküldetésük alkalmával sem illetik meg.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 10,285. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon felterjesztésére, melyben egy előfordult eset alkalmából utasitást kér tőlem az iránt, hogy vajjon a vármegyei közigazgatási bizottsági tagokat hivatalos kiküldetésük alkalmával mennyi napidij illeti meg? értesitem a megye közönségét, hogy miután a közigazgatási bizottsági állás oly természetü, miszerint az azzal egybekötött teendőkben a bizottság tagjai az 1876. évi VI. t.-cz. 75. §-a értelmében dij nélkül tartoznak eljárni, ennélfogva a közigazgatási bizottsági tagokat ezen megyében is ugy, mint az ország többi megyéiben — melyek részéről különben ezen kérdés szőnyegre sem hozatott — semmiféle napidij nem illeti meg; a közigazgatási bizottsági tagoknak ugy a törvényből kifolyólag, valamint az önkormányzati joggal karöltve járó kötelezettségnél fogva hazafiui kötelességükhöz tartozván a hivatalos kiküldetésekben dijtalanul eljárni.

A közigazgatási bizottság erdészeti albizottságának elnökségi tisztét az alispán is viselheti.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 6184. sz. határozata:

A közigazg. bizottsági jelentésre nézve, mely szerint erdészeti albizottságának három tagját megválasztotta s egyszersmind azt rendelte, hogy azon albizottságnak elnöke jövőre állandóan az alispán legyen, értesitem, hogy az alispán elnöksége ellen nincs észrevételem, csak azt jegyzem meg, hogy az albizottság az 1879. évi XXXI. t.-cz. 26. §-ának megfelelően három tagból lévén alakitandó; következésképen az alispán, mint elnök nem lehetvén az albizottságnak negyedik tagja, hanem kivüle még két tagja lehetvén csak azon albizottságnak, ehhez képest, ha netán az alispánnal együtt négy tagból alakittatott az albizottság, az egyik tagnak megbizatása visszavonandó

Miután az erdőtörvény 26. §-a értelmében a közigazgatási bizottság erdészeti albizottsága háromnál több tagból nem állhat, ezen albizottság a belügyminiszter engedélylyel megválasztott erdészeti szakértőkkel együtt is csak három tagot számithat

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 13,682. sz. határozata:

A törvényhatósági közgyülésből tett felterjesztésre az 1879. évi XXXI. t.-cz. 26. §-a második pontja alapján megengedem, hogy a közigazgatási bizottság megbizott tagjai által végzendő erdészeti ügyek elintézésére a közigazgatási bizottságon kivül álló, de erdészeti ügyekben jártas tagokat választhasson, a kik majd a közigazgatási bizottság üléseiben csak az erdészeti

ügyek tárgyalásában és a törvény 120. §-ában megjelölt esetkor, a másodfoku biráskodásban vesznek részt, mely ügyekben szavazati joggal birnak. Erről tudomás és alkalmazkodás végett értesitem, egyébiránt azon világos megjegyzéssel, hogy ily szakértő tagok csak oly számban választhatók, a hány közigazgatósági bizottsági tag az erdészeti albizottság tagjai közül kilépett vagy kilépendő, mert ezen albizottság a törvény szerint összesen csak három tagból állhatván, a megválasztott szakértő tagok pedig a közigazgatási bizottsági tagok teendőinek ellátására lévén hivatva, utóbbiak helyére lépnek olyképen, hogy az erdészeti albizottság, közigazgatási bizottsági és a közigazgatási bizottságon kivül álló szakértői tagokat együtt számitva, csak három tagból állhat.

Az erdészeti bizottság és a másodfoku erdei kihágási biróság működése időhöz kötve nincs és a közigazgatási bizottság e részbeli hatásköre csak arra terjed ki, hogy az erdészeti bizottságba, valamint a másodfoku erdei biróságba azon tagok helyett, kik a közigazgatási bizottság tagjai megszüntek lenni, vagy a megválasztatásról önként lemondtak, uj tagokat válasszon, illetve a megüresedett helyeket megfelelően kiegészitse. Erdészeti szakértőkül pedig külső tagok a másodfoku biróságba is beválaszthatók, ha a belügyminiszternek felhatalmazása alapján előzetesen az erdészeti bizottságba már beválasztattak.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 48,172 sz. határozata:

A másodfoku erdei kihágási biróságok müködési időtartama tárgyában kelt előterjesztésére a földmivelési miniszter urral egyetértőleg a következőkről értesitem a vármegye közönségét. Az 1879. évi XXXI. t.-cz.-ben, sem pedig az 1881. évben 10,092. szám alatt kiadott utasitásban nem foglaltatnak oly intézkedések, melyek alapján az erdőtörvény 26. és 120. §-ai alapján alakitott erdészeti bizottságok és másodfoku erdei kihágási biróságok ujból alakitandók s illetve a már működő bizottságok és biróságok működése megszüntetendő volna. Ennélfogva nem forog fenn annak szüksége, hogy az erdészeti bizottság és a másodfoku erdei kihágási biróság megujitására a megye közönsége felhatalmaztassék, minthogy az erdészeti bizottság és a másodfoku erdei kihágási biróság möködése időhöz kötve nem lévén, a közigazgatási bizottság hatásköre csak arra terjed ki, hogy az erdészeti bizottságba és másodfoku erdei kihágási biróságba azon tagok helyett, kik a közigazgatási bizottság tagjai megszüntek lenni, vagy a megválasztásról önként lemondtak, uj tagokat válaszszon s illetve a bizottságot és biróságot megfelelően kiegészitse. A mi pedig azon javaslatot illeti, hogy a másodfoku erdei kihágási biróságba kültagot is választhasson, erre nézve megjegyzem, hogy erdészeti szakértőkül kültagok a biróságba is beválaszthatók azon esetben, ha ezen tagok az itteni felhatalmazás alapján előzetesen az erdészeti bizottságba már beválasztattak. Utasitom tehát, hogy azon esetben, ha az erdészeti bizottság nem teljes, vagy ha utólagosan tagsági helyek fognak megürülni, intézkedjék, hogy az, a mennyiben szükségesnek mutatkozik, az 1889. évi 41,226. szám alatt kelt itteni rendelettel nyert felhatalmazás alapján esetleg a közigazgatási bizottság kebelén kivül álló szakértő egyénekkel kiegészittessék, kik azután az erdőtörvény 12 '. §-a értelmében birósági tagokul megválaszthatók.

b) *A közigazgatási bizottság hatásköre.*

A közigazgatási bizottság a megyei tisztviselők részére szolgálati utasitást megállapitani nincs feljogositva.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 57,570. sz. határozata:

B. vármegye közigazgatási bizottsága a megyei országutak fentartása körüli munkák felügyeletével megbizott utbiztosok részére szolgálati utasitást állapitott meg, melynek alapján, a nélkül, hogy ezen szabályzat felsőbb jóváhagyás alá terjesztetett volna, az államépitészeti hivatal felügyelője B. J. utbiztost bizonyos mulasztás miatt 10 frt pénzbirsággal büntette. E büntetés kérdése felfolyamodás folytán a belügyminiszter elébe jutott, minek következtében a belügyminiszter nemcsak a büntetés kiszabására vonatkozó határozatot feloldotta, hanem a szóban levő szolgálati utasitást is hatályon kivül helyezte következő indokolással: az 1870. évi XLII. t.-cz. 52. §-a szerint (1886. évi XXI. t.-cz. 72. §.) a törvényben fel nem sorolt tisztviselők hatáskörét, ugy a segéd- és kezelőszemélyzet létszámát és szervezetét, a belügyminiszter által helybenhagyandó szabályzattal a törvényhatóság van hivatva megállapitani, s az 1876. évi VI. t.-cz. és az annak életbeléptetése iránt kibocsátott rendeleit a közigazgatási bizottságot ilyetén jogkörrel nem ruházza fel.

A közigazgatási bizottság az 1879. évi XL. t.-cz. alapján marasztaló határozatot hozni nem illetékes és a hatósághoz intézett beadványban foglalt sértő kifejezésért rendhatósági jogon egyedül az 1885. évi 2466. számu belügyminiszteri körrendelet alapján hozhat marasztaló határozatot.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 3769. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozata, mely szerint S. Albert ungvári lakosnak a közigazgatási bizottság által 395/84. sz. a. hozott s nevezettet az 1879. évi XL. t.-cz. 46. §-ába ütköző kihágás miatt 25 forint pénzbüntetésben elmarasztaló határozata ellen beadott felebbezése, mint elkésett, visszautasittatott, az elmarasztalt által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, hatályon kivül helyeztetik, mert az emlitett beadvány, habár abban a 25 frt pénzbirság alóli felmentését is kéri S. Albert, nem az 1884. évi 395. sz. a kelt határozat ellen irányult felebbezésnek, hanem miután a m. kir. pénzügyi közigazgatási biróság az 1886. évi julius 13-án 9127. sz. alatt hozott itéletével magát a 395/84. számu határozat birságoló részére nézve illetéktelennek mondotta ki, az ügynek az illetékes forumhoz leendő felterjesztését kérő beadványnak tekintendő, a minélfogva azt annál kevésbé lehetett visszautasitani, mivel a közigazgatási bizottság, a m. kir. pénzügyi közigazgatási biróság fentebb emlitett itélete folytán, és mert S. Albert a 395/84. számu határozat birságoló részét az 1884. évi november hó 26-án 821. sz. a. beadott s a hatóság által elfogadott felebbezésében már panasz tárgyává tette, különben is tartozott volna az iratokat az illetékes hatósághoz felterjeszteni. Ennek következtében a közigazgatási bizottság 1884. évi 395. sz. a. kelt határozatának azon része, mely szerint S. Albert adóügyben beadott felebbezésében használt s a kir. adófelügyelőt sértő kifejezéseiért az 1879. évi XL. t.-cz. 46. §-a értelmében 25 frt birságban marasztaltatott el, elmarasztalt által az 1884. évi nov. 26-án 821. sz. a. beadott felebbezés folytán érde-

mileg felülvizsgáltatván: megsemmisittetik, mert a közigazgatási bizottság az 1879. évi XL. t.-cz. alapján marasztaló határozatot hozni nem illetékes. A minek alapján a közigazgatási bizottság S. Albertet a beadványban használt sértő kifejezésekért rendhatósági jogon elmarasztalhatta volna, az egyedül az 1885. évi 2466. sz. alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet. Ez uttal azonban e helyütt a most érintett rendelet alapján nem lehetett S. Albertet elmarasztalni, mert a birságolás alapját képező beadvány feltalálható nem lévén, a cselekmény tárgyi tényálladéka meg nem állapitható.

A közigazgatási bizottság szabályrendeleteket nem alkothat, hanem az 1876. évi VI. t.-cz. értelmében e részben csak javaslatokat tehet a törvényhatósági közgyüléshez.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 770. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másod foku itélete, mely szerint az x-i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával N. N. x—i korcsmáros korcsmai záróra megszegése, illetve korcsmájának vasárnapon való nyitva tartása miatt a közigazgatási bizottság 1886. évi 2323. sz. rendelete és az 1879. évi XL. t.-cz. 74. §-a alapján 5 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 1 napi elzárásban és a felmerülhető tartásköltségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, megváltoztatik és vádlott büntetendő cselekvény hiánya miatt a terhére rótt kihágás vádja és következményei alól felmentetik. Mert a kbtk. 1. §-a szerint kihágást azon cselekvény képez, melyet törvény, miniszteri rendelet vagy szabályrendelet annak nyilvánit. Minthogy pedig sem törvény, sem miniszteri rendelet, sem szabályrendelet nem tiltja a korcsmáknak ünnepnapon való nyitvatartását, a közigazgatási bizottság pedig szabályrendeleteket nem alkothat, hanem az 1876. évi VI. t.-cz. 70. §-a értelmében e részben csak javaslatokat tehet a törvényhatósági közgyüléshez. Miről a megye közönsége folyó évi január hó 20-án 25. szám alatt kelt alispáni jelentés csatolmányainak visszaküldése mellett további eljárás végett azzal értesittetik, miszerint tekintettel arra, hogy a rendőri feljelentés, ugy szintén B. J. és B. Gy.. valamint A. M. főbiró vallomásaiból is kitünik, hogy előbb nevezettek a főbirót, mikor az őket a korcsmából való távozásra felhivta, késsel megszurkálták, a mely cselekményük a btk. 165. §-ába ütköző hatóság elleni erőszak büntettének jelenségeit látszik magában foglalni, az összes iratokat az illetékes járásbirósághoz tétesse át.

Az 1876. évi VI. t.-cz. 59. §-a alapján magánosok ügyében hozott alispáni határozat, ha az elsőfoku határozattal megegyező, jogérvényes és a közigazgatási bizottság által meg nem változtatható.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 110,299/893. sz. alatt hozott határozata:

F. Simon e—i lakos által a K.-utcza 2. sz. a háza udvarán felállitandó mulató- és tekepálya-épitésére kért engedély tárgyában a közig. bizottság által harmadfokon hozott határozatot, mely szerint az alispáni másodfoku határozatnak e részbeni helybenhagyásával a mulatóhelyre kért engedély megadatott, ellenben a tekepályára az épitési engedély az alispáni határozat ide vonatkozó részének megváltoztatásával megtagadtatott, F. Simon felfolyamodása folytán felülviszgálván, megsemmisitem; mert az 1876. évi VI.

t.-cz. 59. §-a értelmében az 58. §. *c*) pontja alatt felsorolt ügyekben, minő a jelen eset is, az alispán által másodfokon hozott és elsőfoku határozattal egybehangzó határozat nem lévén felebbezhető, abban a közig. biz. által érdemlegesen határozat nem volt hozható. Mult évi augusztus 22-én 70,082. szám alatt kelt rendeletemnek is, melylyel az ezen ügyre vonatkozó iratokat tárgyalás és jelentéstétel végett leküldtem, csak az lehetett az értelme, hogy a közig. bizottságnak mint felettes hatóságnak alkalma legyen ezen ügyben szintén nyilatkozni és arra nézve felmerülhető észrevételeiről jelentést tenni. Ezután a vármegye alispánjának másodfokon hozott határozatának azon részét, mely azon a városi tanács elsőfoku határozatának helybenhagyásával a nyári mulató- és tekepálya-épitésére kért engedély F. Simonnak megadatott, O. Lajos és érdektársainak felfolyamodása folytán az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján szintén felülvizsgálván, nem találtam indokot arra, hogy annak megsemmisitésével ezen ügyben uj eljárást rendeljek el.

Felekezeti tanitók illetm'nyeinek behajtása a közigazgatási bizottság illetékességéhez tartozik.

A m. kir. vallás és közoktatási miniszter 1883. évi 37,858. számu határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának azon határozatát, amelylyel magát a felekezeti tanitók fizetésének behajtására egyátalában illetéktelennek nyilvánitotta, és ebből kifolyólag M. J. s—i róm. kath. tanitót hátralékos illetményei behajtására irányzott folyamodványával egyszerüen elutasitotta, figyelemmel az 1876. évi VI. t.-cz. 30. §-ra, ezennel feloldom.

Az ily természetü ügyeknél mindenekelőtt annak igazolása kivánandó, hogy az illető tanitó az illetmények behajtását és kiszolgáltatását az illetékes egyházmegyei hatóságnál eredménytelenül szorgalmazta; ezután a követelés jogossága vagy jogtalansága iránt hozandó határozat, és amennyiben annak jogossága megállapittatnék, annak haladéktalan behajtása rendelendő el; magától értetődik, hogy a határozatok ellen a törvényszerü felszólamlások és felfolyamodások joga teljes épségben fentartandó.

Az iskoláknak járvány eseténi beszüntetését a közalkalmazásban levő orvosok nem rendelhetik el. Az ily intézkedés a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 55.261 sz. határozata:

Folyó évi junius 30-án 556/kigb. sz. olatt kelt felterjesztésével bemutatta a megyei kir. tanfelügyelőnek felebbezését a megye közigazgatási bizottsága által f. é. 398. sz. alatt hozott azon határozat ellen, mely szerint a megyei népiskolák járványok alkalmával oly esetekben, a midőn az iskolák nyitvatartása addig is, mig azok az illetékes hatóság által, utólagos jelentéstétel kötelezettsége mellett, azonnal beszüntethetők. Erre nézve értesitem a közig. bizottságott, hogy miután az 1876. évi XIV. t.-cz. 33. §-a világosan kimondja, hogy azon esetben, ha a ragályozás a tanodában fordul elő, vagy ha a tanulók közt nagy számu köresetek találtatnak, a tanoda a betegülések tökéletes megszüntéig a közigazgatási bizottság által záratható be; a járásorvos pedig a közigazgatási hatóságnak csak szakközege s ennélfogva a tanodának bezáratása sem az ő, még kevésbé pedig a körorvos intézkedése folytán nem eszközölhető.

A mi azon érvelést illeti, hogy a tanodáknak a járás- és körorvosok általi bezárathatása járványok esetén azért szükséges, mert ez által a kór tovaterjedése meggátoltatik, az el nem fogadható azon okból, mivel e hivatolt törvény 28. §-a szerint a ragályos betegségben szenvedő tanulók a tanoda látogatásától eltiltandók mindaddig, mig orvosi bizonylat által ki nem mutattatik, hogy tökéletesen meggyógyultak és általuk ragályozás nem történhetik. Ezen intézkedés által tehát kellőképen gondoskodva van arról, hogy magában az iskolában a járványos betegségek a tanulók által tova ne terjesztessenek, s igy a törvénytől eltérő rendkivüli intézkedésnek ezen irányban szüksége nem forog fenn. Mindezeknél fogva a törvénytől eltérő fenti határozatot ezennel feloldom s fölhivom, hogy a felfolyamodó tanfelügyelőt erről értesitse.

A községi iskolaszéknek a tanitók és a tanitónők választása körül követett eljárása a közigazgatási bizottság által felülvizsgálandó.

A m. kir. vallás- és közokt. miniszter 1888. évi 19,014. sz. határozata:

Tudomásomra jutott, hogy némely községi iskolaszékek az üresedésbe jövő tanitói és tanitónői állomásokra a pályázók közül gyakran nem azokat választják meg, kik vallás-erkölcsi, hazafiui és tanképesitési tekintetből a legalkalmasabbak; hanem ellenkezőleg a jó tanitókat mellőzik.

Minthogy pedig az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 13-ik §-ának 1-ső pontja szerint a községi iskolai tanitói választás a közigazgatási bizottság jóváhagyása alá terjesztendő;

Felhivom a közigazgatási bizottságot, hogy minden községi (elemi, felső-nép, és polgári) iskolai tanitói és tanitónői választás esetében valamennyi pályázó okmányolt folyamodványát kivánja be s ha valahol az előadott visszásság fordulna elő, a választás jóváhagyását tagadja meg, az iskolaszéket a pályázók közül uj választásra utasitsa.

Az autonom szervezettel nem biró egyházközségben a hitfelekezeti adóügyben felmerült vitás kérdések felsőbb fokon való elintézésére a közigazgatási bizottság illetékes.

A m. kir. vallás és közoktatási miniszter 1890. évi 54,578. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának. — A. J. I..i ház- és földbirtokosnak a I...i róm. kath. hitközség részéről iskola-adóval megterheltetése ügyében hozott határozatot, A. J. felebbezése alapján ezennel feloldom; mert a hitfelekezeti iskola-adó egyéni kivetése tárgyában hozott elsőfoku határozat másodfoku felülbirálására az eddigi gyakorlat szerint, az 1876. évi VI. és XXVIII. t.-cz. elvei alapján a közigazgatási bizottság illetékes.

Miről oly felhivással értesitem, hogy ezen ügyben szabályszerü tárgyalás után érdemleges határozatot hozzon.

Felekezeti iskolák segélyezése tárgyában hozott községi határozatok felülvizsgálatára a közigazgatási bizottság nem illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 72,775. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának a Sz. községbeli felekezeti iskolák segélyezése ügyében hozott határozatot, az az ellen N. A. sz—i

iskolaszéki elnök által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt mint illetéktelenül hozottat ezennel hatályon kivül helyezem. Mert a felekezeti iskoláknak a község vagyonából és jövedelméből való segélyezése iránt hozott községi határozatok, melyek magánosok konkrét ügyeiben keletkezett megállapodásoknak nem tekinthetők, az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a értelmében nem a közigazgatási bizottság felülvizsgálatához tartoznak, mert ez iránybani illetékességére sem az 1876. évi VI., sem az 1876. évi XXVIII. t.-czikkek alapot nem nyujtanak.

Hitfelekezeti iskolákat, ha azok állapota a törvénynek meg nem felel, a közigazgatási bizottság nem zárathatja be, hanem azok ellen a törvényben előirt megintés veendő alkalmazásba.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1892. évi 23,419. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak a sz—i tanyákon F. S. és Sz. Gy. vezetése alatt fennálló népiskolákat zugiskoláknak minősitő, azokat betiltó s a fentartókra pénzbirságot rovó határozatait, valamint czimnek f. évi.... hozott s V. J. o—i ág. ev. lelkész felebbezését visszautasitó határozatát feloldom s V. J. felebbezésének tekintetbe vételével utasitom a czimet, hogy a kérdéses iskolákat, tekintettel arra, hogy azokat nem csupán az o—i ág. ev. hitközség, de hozzám intézett felterjesztésében az illetékes bányakerületi ág. ev. püspök ur is ág. evang. hitfelekezeti iskoláknak nyilvánitja, czim is felekezeti jellegüeknek tekintse s a mutatkozó hiányok orvoslása iránt, erre való tekintettel, az illetékes felekezeti hatóságok utján az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 6. §-ban előirt módon intézkedjék.

Az illetékes közvetlen felekezeti hatóság vitás lévén, s annak eldöntése czimnek hatáskörébe nem tartozván, az illetékes egyházi tényezők döntéséig az igazgatást eddig gyakorolt o–i ág. ev. hitközség, illetőleg iskolaszék tekintendő illetékesnek.

---

c) *A közigazgatási bizottsági határozatok elleni felebbvitel.*

A közigazgatási bizottságnak felebbviteli ügyben hozott határozatát a szakelőadó felebbezéssel megtámadni jogositva nincsen.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 9723. sz. határozata:

B. Lajos és társai italmérési jogbérlők által Z. F. ottani lakos ellen inditott italmérési jogcsonkitási ügyben harmadfokban hozott közigazgatási bizottsági határozat ellen a megyei alispán, mint szakelőadó által bejelentett felebbezés folytán következőket jelentem ki: Az alispán, mint szakelőadó részéről az 1876. évi VI. t.-cz. II. fejezetének első részében foglalt 22. §-ra helytelenül történik hivatkozás, mert a törvény ezen része a közigazgatási bizottságnak az általános közigazgatás terén való teendőiről szól s a jelen esetre, melyben a közig. bizottság mint felebbviteli hatóságnak teendőit az idézett törvény II. fejezetének III. része szabályozza s minthogy az abban foglalt 56—61. §§. szerint a bizottsági előadót az ily ügyekben a

felebbviteli jog sem illeti meg, ennélfogva a megye alispánjának, mint bizottsági előadónak, a fent hivatolt 31. sz. alatti határozat ellen idézett felebbezése figyelembe nem vétethetett.

A közigazgatási bizottság határozatai elleni felebbezési jog, a közigazgatási bizottság választott tagját meg nem illeti.

A. m. kir. belügyminiszter 1887. évi 20,798. sz. határozata:

A közig. bizottságnak határozatai ellen a felebbezési jogot a törvény 22. §-a értelmében hivatalból kifolyólag csak az ügy érdekének gondozására hivatott szakelőadó, továbbá a bizottság működésének törvényszerüségét ellenőrző főispán gyakorolhatván, a közig. bizottság választott tagjait a felebbezési jog az általuk sérelmeseknek talált határozatok ellen törvény szerint meg nem illeti.

Katona beszállásolási illetmények ügyében hozott közigazgatási bizottsági határozatot, a kir. ügyész felebbezni jogositva nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 46,571. sz. határozata:

A P. község lakosságát illető katonabeszállásolási téritmények ügyében hozott határozatára vonatkozólag felterjesztett iratokat a közig. bizottságnak megfelelő további szabályszerü eljárás végett oly kijelentéssel küldöm vissza, hogy miután a közigazgatási bizottságról szóló 1876. évi VI. t.-cz. felebbezési jogot az érdekelt feleken kivül azon esetben, ha a közigazgatási bizottság az általános közigazgatás terén jár el, a 22. §-ban csak az illető közigazgatási ág képviselője és a főispán részére, azon esetben ha, mint fegyelmi hatóság intézkedik, a 48. §-ában csupán a főispán számára, végre azon esetben, ha mint felebbviteli hatóság határoz, a 61. §. szerint hasonlag csak a főispán részére biztosit, mindezeknél fogva a felsorolt esetek bármelyikének köréhez tartozónak vétessék is a szőnyegen lévő ügy, a kir. alügyészt a fölebbezési jog meg nem illeti, miből kifolyólag nevezettnek szóval bejelentett felebbezését tekintetbe vehetőnek nem találván, az arra jogosultak által nem felebbezett határozatot érintetlenül hagyom.

—

5. Illetékesség.

A törvényhatóság tisztviselőit a közigazgatási teendők arányosabb elvégezhetése szempontjából ideiglenesen más munkakörrel megbizni az alispán van hivatva; a rendes áthelyezés azonban a főispán jogkörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 51,306. sz. határozata:

Arra nézve: vajjon az alispán által kibocsátott azon rendelet, mely szerint egyebek között a főispáni irnokot a levéltárnál nyert alkalmazásától felmentvén, ugyan őt az árvaszékhez osztotta be, az 1886. évi XXI. t.-cz. 68. §-a *l)* vagy pedig az 57. §. *g)* pontja alapján birálandó-e el? meg kell jegyeznem, kogy az alispánnak, mint a vármegye első tisztviselőjének, ki a vármegye nevében a közigazgatást vezeti, az 1886. évi XXI. t.-cz. 68. §. *l)*

pontja értelmében nemcsak jogában, de kötelességében áll a törvényhatóság tisztviselőivel, a segéd- és kezelőszemélyzettel akként rendelkezni, hogy a közigazgatás ne csak fennakadást ne szenvedjen, hanem folyton rendes mederben maradjon, miért is a felmerülő szükséghez képest, a közigazgatás egyik vagy másik ágában feltorlódott teendők elintézésére ideiglenesen oly tisztviselőket segéd- és kezelőszemélyzeti tagokat is megbizhat, kik nincsenek ugyanazon szakban alkalmazva és igy az alispán a főispáni irnokot, a mennyiben ezen minőségben teljesitendő kötelességei ellátásában nem gátoltatik, a felmerült szükséghez képest ideiglenesen s rövid időre alkalmazhatta a levéltár helyett az árvaszéknél, a mint azonban ezen megbizás nem ideiglenes minőségü, hanem hosszabb időre terjedő vagy állandó megbizás jellegével bir, akkor feltétlenül az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §. *g*) pontja alkalmazandó, midőn is a segéd- és kezelőszemélyzet valamely tagjának más munkakörrel való megbizását az alispán, szerzett tapasztalatai alapján, javaslatba hozhatja ugyan, az áthelyezés azonban kizárólag a főispán jogkörébe tartozik. A fentebbiekben benfoglaltatik a válasz azon második kérdésre is, vajjon az alispáni rendelet azon intézkedése, mely szerint a segéd- és kezelőszemélyzet tagjainak a közigazgatási, árvaszéki, pénztári és levéltári hivatalokhoz leendő kölcsönös áttétele, más munkakörrel leendő megbizása a főispáni jogkörhöz tartozó áthelyezésnek tekintendő-e? ugyanis, a mennyiben a megbizás ideig óráig tartó, hirtelen felmerült akadályok elháritása czéljából rendeltetett el, ez az alispánnak jogában állott, az állandó áthelyezés azonban feltétlenül a főispán elhatározásától függ. Ugyanezen szempontból birálandó el azon harmadik kérdés is, vajjon megengedhető-e az, hogy egyes tisztviselők, saját hivatalos teendőik s a tiszti utasitásban jelzett kötelességeik pontos és lelkiismeretes teljesitése helyett vagy ennek hátrányára, előzetes engedélyem kikérése, vagy pedig a főispán beleegyezésének hozzájárulása nélkül, a hivatalos órákon belül más, habár a vármegyét érdeklő munkakörben állandóan alkalmaztassanak, miután itt is a segéd- és kezelő-személyzet valamely tagjának más munkakörrel való megbizása van szóban.

Szolgabiró lemondásának elfogadására s hivatali állásától való fölmentésére nem a főispán, hanem a bizottsági közgyülés illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 47,168. sz. határozata:

A vármegyei tisztikarban történt személyi változásokról tett jelentése szerint méltóságod a kültisztviselői teendők vitelére alkalmatlannak talált A. J. b—i járási szolgabirónak, ezen állásáról való lemondását elfogadta s nevezett egyént az ekként üresedésbe jött szolgabirói állás teendőivel helyettes minőségben megbizott III. megyei aljegyző helyére helyettesitette. Szemben azzal, hogy a hivatali állásáról lemondott szolgabiró, a vármegye közönségétől választás utján nyerte megbizatását, a szolgabiró lemondásának elfogadására s hivatali állásától való felmentésére törvény szerint nem a főispán, hanem a bizottsági közgyülés lett volna illetékes. A jelen esetben követett eljárása tehát törvényesség szempontjából a fentebbiek szerint kifogás alá esvén, azt — a mennyiben az esetleg felszólamlás tárgyává tétetnék — annak minden folyományával együtt hatályon kivül kellene helyeznem. Minthogy azonban ezen intézkedése ellen ez ideig felszólamlás nem érkezett, az itt fenfogó szabálytalanság orvoslására elégségesnek vélem, ha a lemondás elfogadását, mint közszolgálati érdekek által sürgősen követelt ideiglenes intézkedést, a

legközelebbi bizottsági közgyülésnek a végleges törvényszerü felmentés iránti illetékes határozathozatal czéljából tudomására juttatandja. Az ez érdemben hozott közgyülési határozatot sziveskedjék annak idején hozzám bemutatni.

Az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §-ának *h)* pontja a főispánnak tartotta fenn azon jogot, hogy a törvényhatósági bizottság által megválasztott szolgabirákat az egyes járásokba beoszsza, s igy nem helyes eljárás az, ha a szolgabirák az egyes járások megjelölése mellett választatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 86,376. sz. határozata:

Az általános tisztujitás eredményéről tett jelentése nyomán, azon körülménynyel szemben, hogy a szolgabirák a járások megjelölésével, tehát mely járásban leendő alkalmazásuk meghatározásával lettek megválasztva, megjegyezni kivánom, hogy az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §. *h)* pontja a főispánnak tartotta fenn azon jogot, hogy a törvényhatósági bizottság által megválasztott szolgabirákat az egyes járásokba beoszsza s a törvény ezen rendelkezése szem előtt lett volna tartandó.

Városokban az alkapitányi állás tisztujitás utján töltetik be s az ideiglenes helyettesitése iránt is a város törvényhatósági bizottsága illetőleg képviselőtestülete intézkedik. A főispán csak a rendőrkapitányt nevezi ki.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 33,626. sz. határozata:

A főispáni felterjesztés folytán válaszolom, hogy miután egyrészt a törvény értelmében a főispán, valamint a törvényhatósági, ugy a rendezett tanácsu városoknál egyaránt csak a rendőrkapitányt nevezi ki, mely kifejezés alatt csak a rendőrkapitány érthető, az alkapitányi állások pedig választás utján töltetnek be és miután másrészt az 1886. évi XXI. t.-cz.-nek 84. §-a, mely szerint a rendezett tanácsu városokban ideiglenesen megüresedett rendőrkapitányi állás helyettesitésére a főispán illetékes, csak a városi rendőrkapitányra, tehát a főkapitányra vonatkozik és ennélfogva a törvénybe határozottan egyes számban előforduló ezen elnevezés alatt az alkapitány nem érthető, ebből folyólag N. rendezett tanácsu város képviselőtestületének azon eljárása, hogy M. K. városi alkapitány betegeskedése folytán ezen állás ideiglenes helyettesitése iránt intézkedett, a törvénynek megfelelő volt s a főispáni jog- és hatáskörbe annál kevésbé ütközik, mert a kérdéses állás végleges megüresedés esetén is nem főispáni kinevezés által, hanem tisztujitás utján fog betöltetni.

Ha valamely városi törvényhatóság, az 1886. évi XXI. t.-cz. értelmében a közgyülés által választandó rendőralkapitányokra (kerületi kapitányokra) nézve szabályrendeleti uton akként intézkedik, hogy azok ne választassanak, hanem a főispán által neveztessenek ki, törvényesség szempontjából kifogás alá nem esik.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 55,691. sz. határozata.

A szervezési szabályzat 196. és 198. §§-nak módositásánál a közgyülés a rendőri alkapitányi állásokat a főispán által kinevezés utján határozta betölteni. Habár az 1886. évi XXI. t.-cz. 80. §-a főispáni kinevezés utján csak a rendőrkapitányi állást rendeli betöltetni, a mely alatt a rendőrfőkapitányi

állás értendő, mindazonáltal akkor, midőn a város közönsége maga látja szükségesnek, hogy a többi kapitányi állás is kinevezés utján töltessék be, illetőleg betöltési jogát ő maga a főispánra ruházta át, miután a törvény ezt nem tiltja, a határozat ezen része ellen kifogásom nincs.

A számvizsgálói állás nem sorolható azok közé, melyek az 1886. évi XXI. t.-cz. 80. §-a folytán főispáni kinevezés utján töltendők be. A számvevők alatt csupán a fő- vagy alszámvevői czimet viselő közegek értendők, nem pedig egyszersmind a számvizsgálók és számtisztek is.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 73,516. sz. határozata:

A főispáni felterjesztésre értesitem, hogy a számvizsgálói állás nem sorolható azok közé, melyek az 1886. évi XXI. t.-cz. 80. §-a folytán főispáni kinevezés utján töltendők be, mert az idézett törvényszakasz csak «számvevők»-ről tévén emlitést, ezek közé csupán a fő- vagy alszámvevői czimet viselő közegek, nem egyszersmind a számvizsgálók, számtisztek is számithatók. X. szab. kir. városnál rendszeresitett számvizsgálói állomásnak miként való betöltése tekintetében pedig kétség épen nem merülhet fel, mert ezen állás a városnak általam végleg megerősitett szervezési szabályrendelete 201. §-ban határozottan, mint a közgyülés által életfogytiglan választandó segéd- és kezelőszemélyzethez tartozó van felvéve.

Vásári helypénzszedési joghaszonbérlőnek bérleengedés iránti kérelme, mint a községi háztartást érintő ügy, nem a közigazgatási, hanem a törvényhatósági bizottság által birálandó el.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 53,038. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel az M. város képviselőtestülete által a városi vásári helypénzszedési joghaszonbérlő részére 200 frt évi bérleengedés iránt hozott határozat az az ellen felebbező P. S. joghaszonbérlőnek vélt igényével a rendes utjára való utasitása mellett, érintetlenül hagyatott, a nevezett P. S. által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, a neheztelt határozatot, mint az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a *a)* pontján nem alapulót, hanem a városi háztartásba vágó ügyben hozottat, az ügy érdemébe való bocsátkozás nélkül, illetéktelenség miatt ezennel megsemmisitem s a képviselőtestületnek fennebb emlitett határozatát a közbetett felebbezés folytán az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a alapján, a vármegye törvényhatósági bizottságának fokozatos felülbirálata alá bocsátani rendelem.

Felekezeti iskola czéljaira kivetett községi adó ügyében másodfoku határozathozatalra nem a közigazgatási bizottság, hanem a vármegye törvényhatósági bizottsága illetékes.

A m. kir. vallás és közoktatási miniszter 1888. évi 349. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát a cz—i czukorgyárak részvénytársulatának felfolyamodása alapján feloldom; mert a nevezett részvénytársulat és község között az ottani róm. kath. felekezeti iskola épitési és fentartási költségeihez való hozzájárulás iránt kötött egyezséget jóváhagyó vármegyei törvényhatósági határozat feloldatott s ennek folytán a panasz

tárgyát most már az emlitett rendelettel hatályon kivül helyezett egyezség alapján készült községi költségvetés és illetőleg az ebbe felvett kiadások, vagyis az erre vonatkozó községi adó megállapitása és kivetése iránt hozott községi képviselőtestületi gyülés határozata képezi. De ezen kivül a községek minden oly határozata, melynek alapján az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 25. §-a értelmében a községi háztartásra terhet vállal el, mint a községi háztartási és vagyonkezelési ügyében hozott határozat az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a alá nem tartozik, hanem minőségénél fogva az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a első bekezdésének rendelkezése alá esik és ennélfogva a kérdéses panaszos ügyben czim határozathozatalra nem jogosult s igy határozata is, mint illetéktelen, semmis.

A városi legelőbér fizetésére kötelező tanácsi határozat elleni felfolyamodás elbirálása nem a törvényhatósági bizottsági közgyülés, hanem a közigazgatási bizottság illetékességéhez tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 14,195. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának azon közgyülési határozatát, mely szerint U. Károly ottani gyárvárosi lakos 2 frt legelőbér fizetésére köteleztetett, az érdekelt fél által közbetett felfolyamodvány folytán illetékességi szempontból feloldom; mert a fenforgó esetben a városi tanács által hozott határozatnak felülvizsgálása nem a közgyülés, hanem az 1876. VI. t.-cz. 58. §-a *c)* pontja értelmében a közigazgatási bizottság van hivatva.

A felekezeti prestatiók kérdésében, a fennálló törvényes gyakorlat szerint, a rendes közigazgatási forumok illetékesek intézkedni; minélfogva elsőfokban a járási szolgabiró, másodfokban az alispán és csak harmadfokban tartoznak az ily ügyek a közigazgatási bizottság elé. A közigazgatási hatóságok álláspontja ily természetü ügyekben csak a status-quo fentartása lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 92,240. sz. határozata:

A n—i r. k. iskola javára X. Y. községek részéről eddigelé ajándékozott egy-egy öl fa évi segélyezés beszüntetését kimondó községi képviselőtestületi határozatokat helybenhagyó s a közig. bizottság által hozott határozatot, az az ellen a n—i r. k. egyházközség részéről közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt ezennel feloldom s a közig. bizottságot oda utasitom, hogy ezen ügyet az arra hivatott közigazgatási hatóságok fokozatos elintézése alá bocsássa: Mert a felekezeti prestatiók kérdésében törvényes gyakorlatunk értelmében a rendes közigazgatási forumok lévén hivatva intézkedni, elsőfokban a járási szolgabiró, másodfokban az alispán, a közig. bizottság pedig csak harmadfokban van hivatva eljárni. A közig. bizottság elsőfokban csak azon esetben lett volna illetékes határozni, ha a kérdés oly alakban merült volna fel, hogy a községeknek az itt szóban levő teher viselése, avagy mi módon való kivetése iránti határozata ellen az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §. *d)* pontja értelmében egyesek részéről beadott felszólalások képezték volna az intézkedés tárgyát. A szőnyegen levő esetben azonban arról van szó, hogy a községek a hatóságuk körén kivül álló, másik jogosult féllel szemben határozatnak nem is tekinthető, egyoldalu nyilatkozataikban egy szolgáltatás teljesitését tagadják meg; az ily értelemben veendő községi határozatok iránt nem a község körén belül, hanem az érdekelt felek között

felmerült vitás kérdés elintézése, tehát nem községi, hanem kizárólagosan közigazgatási ügyet képez, melyben a község, nem saját lakosaival szemben mint község, hanem a másik érdekelttel szemben mint fél szerepel. Egyszersmind a nélkül, hogy az ügy mi módon leendő eldöntésére irányadó befolyást venni óhajtanék, a felebbezett határozatnak indokolásában felhozottakra vonatkozólag tájékozásul megjegyezni kivánom, hogy a közigazgatási hatóságnak ily ügyekben mindig kizárólag a status-quonak kiderítése képezi feladatát, és mihelyt a gyakorlat kérdése tisztázva van, feltéve hogy az nem valamely a törvény által tiltott állapotnak felel meg, a közigazgatási hatóság a gyakorlatot fentartani és a nélkül, hogy a gyakorlatnak alapul szolgáló jogi viszonyok birálatába bocsátkozhatnék, az ezzel meg nem elégedő felet igényeivel a törvény rendes utjára utasitani köteles. Önként értetődvén, hogy az egyesség létesitésének megkisérlése soha nem tekinthető kizártnak, a mi a szőnyegen levő ügy sajátságos természeténél fogva ezen esetben kiválóan ajánlatosnak is mutatkozik.

Községi iskolának az iskola alapvagyonából való felállitása ügyében másodfokulag a közigazgatási bizottság illetékes határozni, azonban az iskolához szükséges teleknek a községi földekből való átengedése esetén a törvényhatósági bizottság jóváhagyása igényeltetik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 48,790. sz. határozata:

Igaz ugyan, hogy a mennyiben a szóban levő iskolaépület a községi iskolai alapvagyon jövedelméből czéloztatik felállittatni, az építés ügyében, a mig az, az iskola-alapvagyont érdekli, a közig. bizottság illetékes intézkedni, tekintve azonban, hogy a jegyzői lakhoz tartozó kert, melynek egy részét a község az iskolaépités czéljára átengedni, a jegyzőt pedig a községi faiskola kertjéből kárpótolni, illetőleg abból kerttel ellátni határozta, nem az iskolai alapvagyonhoz tartozik, hanem községi törzsvagyont képez épugy, mint a faiskola is, melynek jogszerü elidegenitéséhez vagy lényeges átalakitásához, a törvény rendelkezése szerint a vármegye törvényhatósági bizottságának jóváhagyása felebbezés hiányában is szükségeltetik, ennélfogva a közs. képviselőtestület e részbeni határozatának felülvizsgálatára és elbirálására nem a közigazgatási, hanem a törvényhatósági bizottság illetékes.

Az 1885. évi XV. t.-cz. alapján alkotott pótadófelszólamlási küldöttség csupán a a vármegyei pótadók körül bir illetékességgel, a községi pótadó egyéni kivetése elleni felfolyamodások elintézése azonban a közigazgatási bizottság plenumát illeti. Az egyéni kivetési lajstrom pedig törvényhatósági jóváhagyást nem igényel s azon körülmény, hogy az szükség nélkül jóváhagyatott, az egyes adózónak azon törvényes jogát, hogy a reá kivetett adó miatt emelt panasza hatóságilag megvizsgáltassék, nem csorbithatja.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 42,035. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság pótadó felszólamlási küldöttségének azon határozatát, melylyel az e—i bányaegyletnek K. községben reá kivetett pótadó ellen intézett felszólamlását elutasitotta, a nevezett egylet felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot, mint illetéktelenül hozottat hatályon kivül helyezem és utasitom a közig. bizottságot, hogy a felszólamlást legközelebbi teljes ülésében intézze el; mert az 1883. évi XV. t.-cz. alapján alkotott pótadófelszólamlási küldöttség csupán a vármegyei pótadók körül

bir illetékességgel, a községi pótadó egyéni kivetése ellen emelt felszólamlások elintézése azonban az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a és az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a értelmében a közigazgatási bizottság plenumát illeti. Midőn erről további eljárás végett értesitem, egyszersmind figyelmeztetem, hogy azon körülmény, miszerint a K. községi 1890. évi pótadó egyéni kivetési lajstroma a törvényhatóság által jóváhagyatott, egyáltalában nem képezheti gátját annak, hogy az egyes adózó által a reá történt egyéni kivetés miatt emelt felszólamlás érdemleges elbirálásban ne részesittessék, mert az egyéni kivetés semminemü hatósági jóváhagyást nem igényel; abból tehát, hogy a kérdéses egyéni kivetési lajstrom felsőbb hatósági jóváhagyással szükség nélkül elláttatott, az egyesre joghátrány nem származhatik s az egyest azon törvényben gyökerező jogától, hogy a reá kivetett adó ellen emelt panasza hatóságilag megvizsgáltassék, el nem ütheti.

Országosan fennálló gyakorlat, hogy épitkezési ügyekben a rendezett tanácsu városokra nézve a másodfoku hatóságot a vármegye alispánja, a harmadfoku hatóságot pedig a vármegye közigazgatási bizottsága képezi, minélfogva ezen gyakorlattól még a város szabályrendelete esetében sem lehet eltérni.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 85,393. sz. határozata:

Z. rendezett tanácsu város 1892. évi május hó 19-én 37,600. sz. alatt megerősitett épitkezési szabályrendelete 40. §-ának a tisztán épitkezési ügyekben eljárni hivatott másod- és harmadfoku hatóságot megállapitó intézkedései az országosan fennálló azon gyakorlattal, mely szerint ily ügyekben rendezett tanácsu városokra nézve másodfokulag mindig a vármegye alispánja, harmadfokulag pedig a vármegye közig. bizottsága jár el, ellentétben állván ezen szakasznak a másod- és harmadfoku hatóság megállapitására vonatkozó intézkedéseit ezennel hatályon kivül helyezem és felhivom a megye közönségét, miszerint nevezett várost a szóban levő szabályrendeleti szakasznak mielőbbi megfelelő módositására utasitva, a megfelelően módositott teljes szövegü szabályrendeletet pedig megerősités végett 4 példányban ide terjeszsze fel.

Rendezett tanácsu városok tanácsa által egyesek magánügyében hozott elsőfoku határozatoknak másodfoku elbirálására nem a közigazgatási bizottság, hanem az alispán illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 4770. sz. határozata:

Sz. G.-né szül. Sz. K. ellen H. F. által egy sikátor elkeritése miatt inditott ügyre vonatkozó iratokat előbb nevezettnek felfolyamodása következtében felülvizsgálván, minthogy a rendezett tanácsu városok tanácsa által egyesek magánügyében hozott elsőfoku határozatoknak másodfoku elbirálására nem a közig. bizottság, hanem a vármegye alispánja van hivatva, ennélfogva a közig. bizottságnak a szóban levő tárgyban hozott másodfoku határozatát illetékességi szempontból ezennel feloldom s az ügynek illetékes másodfoku elbirálás végett a vármegye alispánjához leendő áttételét rendelem el.

B) Törvényhatósági tisztviselők.

1. Minősités. (Qualificatio.)

a) *Minősitési általános természetü kijelentések.*

Azon kérdés, hogy valamely egyén bizonyos állásra minősitett-e vagy sem? akkor döntendő el, midőn az illető állás tényleg betöltetik, de a minősitettségről előzetesen bizonyitvány ki nem állitható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 3161 sz. határozata:

T. Ferencz városi levéltári irnok folyamodványát, melyben magát a számvevőségi és pénztárkezelési szakra minősitettnek kéri kimondatni, érdemleges elbirálás tárgyává nem tehettem, mert az, hogy egyes tiszti állások elnyerésére mily képesités szükségeltetik, az 1883. évi I. t.-czikkben van meghatározva és ezen törvény intézkedéseinek egyes esetekre alkalmazása, vagyis annak meghatározása, hogy valamely egyén valamely állásra törvényszerüen minősitettnek tekintendő-e vagy nem, első sorban csak azon hatóság hatáskörébe tartozhatik, mely az illető állás betöltésére hivatva van, s ezen kérdés is akkor döntendő el, midőn az illető állás tényleg betöltetik; arra azonban, hogy egyes hivatalt kereső egyéneknek valamely állásra való alkalmas vagy nem alkalmas volta már előzetesen külön vizsgálat tárgyává tétetvén, a minősitetteknek talált egyének részére erről alkalmazásért való folyamodásuk esetére leendő felhasználás czéljából mintegy hatósági bizonyitvány állittassék ki, sem a kormányhatóság, sem más hatóság hivatva egyáltalán nem lehet.

A tiszteletbeli közigazgatási tisztviselőkre, mennyiben azon hivatalnak, melynek czimét viselik, teendőit teljesitették s ez által a kellő gyakorlati képességet is elsajátitották, a törvény megfelelő rendelkezései szintugy alkalmazandók mint a rendes tisztviselőkre. A közigazgatási bizottsági tagság olyan, melyhez a minősitési törvény 35. §-a kedvezményt füz, s kik mint e bizottság választott tagjai legalább 2 év óta résztvettek, az előirt gyakorlati vizsga alól fel vannak mentve.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 67,053 sz. határozata.

A törvényhatósági tiszti állásra előirt törvényes minősités utólagos megszerzése engedélyezésének csupán a minősitési törvény 5. és 17. §-aiban van helye. Ettől eltérőleg a törvényhatósági bizottság engedélyt nem adhat.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 11,907. sz. határozata.

A bünfenyitő előnyomozat nem tartozik azon gátló akadályok közé, melyek fenforgása esetében köztisztviselői állásra való megválasztás, az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-ának *b*) pontjában foglalt rendelkezés szerint, érvénytelennek tekintendő.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 20,013. sz. határozata:

H. Istvánnak és K. Jánosnak felterjesztett folyamodványát, melyben N. N.-nek az általános tisztujitáskor az x—i járás főszolgabirájává és M. K.-nak vármegyei II-od aljegyzővé történt megválasztását azon okból kéri megsemmisittetni, mert az illetők ellen az X. községben 1884. évi junius 8-án lezajlott képviselőválasztási mozgalmak alkalmával hatósági minőségben állitólag elkövetett törvényellenességek miatt bünfenyitő elővizsgálat van folyamatban, továbbá, mert N. N. Sz. község árvapénztára irányában semmivel sem biztositott tartozásokkal van terhelve, felfolyamodó szabályszerü értesitése végett, az ügyiratokkal együtt oly kijelentéssel küldöm le a megye közönségének, hogy a felfolyamodás elutasitása mellett a szóban levő választásokat részemről is jóváhagyom, mert a bünfenyitő előnyomozat nem tartozik azon gátló akadályok közé, melyek fenforgása esetében a választás az 1883. évi I. t.-cz. 1. §. *b*. pontjában foglalt rendelkezés szerint érvénytelennek tekintendő, a mi pedig az N. N.-et terhelő fennemlitett tartozásokat illeti, azok a megejtett nyomozat szerint épen nem oly természetüek, hogy törvényes indokot szolgáltatnának nevezett főszolgabiró választásának, nem hogy megsemmisitésére, de még fegyelmi uton való felelősségre vonására sem.

b) *Közigazgatási szak. (1883. évi I. t.-cz. 3. és 5. §.)*

Oly egyén, ki a jogi tanfolyamot valamely osztrák egyetemen végezte, ezen minősitettsége alapján a közigazgatási fogalmi szakban alkalmazást nem nyerhet.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 63,595. sz. határozata:

Felterjesztése nyomán, melyben ama kéréssel fordult hozzám, hogy vajjon a jogi tanfolyamot a bécsi egyetemen végzett G. K. közigazgatási gyakornokká kinevezhető-e? s egyszermind a nevezett által f. é. nov. 18-án közvetlenül hozzám benyujtott ama kérelem elintézéseül, hogy közigazgatási gyakornokká leendő kineveztetését az 1883. évi I. t.-cz. 5. §-a utolsó kikezdése értelmében, a magyar államvizsgának szolgálatba lépése után legkésőbb egy év alatt letételére köteleztetés mellet engedjem meg, főispán urnak a vallás- és közoktatásügyi miniszter urral egyetértőleg következőket válaszolom: Az 1884. évi február 5-ikén 3055. sz. a. kibocsátott vallás- és közoktatásügyi szabályrendelet szerint a jogi tanfolyamból négy félév külföldi egyetemen tölthető ugyan, további négy félév azonban mindenesetre valamely hazai jogi tanintézetben hallgatandó, különben az illető jogi bizonyitványát ki nem nyerheti. A vizsgálati szabályzat értelmében pedig államvizsgálatra csak azok bocsáthatók, kik valamely hazai jogintézeten végbizonyitványt nyertek. Igy G. K. J., ki a jogi tanfolyamot a külföldivel ugyanazon tekintet alá eső bécsi egyetemen végezte és vizsgáit is ott tette le, magyar államvizsgálat letételére Bécsben szerzett jogvégzettsége alapján nem bocsátható, a minthogy nevezett ez iránti kérésével a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak f. évi 38,596. sz. a. kibocsátott rendeletével már el is utasittatott. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur, nevezett folyamodónak

ama kérelmét is a szabályokkal mereven ellenkezőnek találta, hogy a bécsi egyetemen szerzett végbizonyitványa és ott letett államvizsgálata a budapesti egyetem által nostrificáltassék, mert a nostrificáltatásnak csakis a tudori oklevelekre vonatkozólag van helye. G. K. J. tehát, ha csak két évet hazai jogi tanintézeten nem pótol, magyar államvizsgálat letételére nem bocsátható. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur azonban hozzám intézett átirata szerint a fennálló szabályok által rendelt feltételektől a jelen esetben kivételes kegyelemképen annyiban lenne hajlandó eltérni, hogy nevezett egy évi tanfolyam szabályszerü hallgatására köteleztessék, melyen belül a második alapvizsgát letévén, az év végén államvizsgára lenne bocsátható. Egyébiránt nevezett miniszter ur még azt is megjegyzi, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 5. §-a utolsó kikezdésében kitüzött egy évi határidő alatt folyamodó a képesitő vizsga helyett egy másikat, a hazai jogi tanfolyam pótlása nélkül is megszerezhet, ha ezen időn belül a bécsi egyetemen jogtudorságot szerezvén, ennek alapján magát a budapesti vagy kolozsvári egyetemen a magyar jogi tárgyakból kitüzendő pótszigorlatnak veti alá, melynek alapján tudori oklevele nostrificáltatni fogna. Mindenekből kifolyólag nevezettnek közigazgatási gyakornokká leendő kinevezését csakis azon feltétel mellett látom eszközölhetőnek, hogy a hazai jogtudorságot egy éven belül megszerezni köteles.

Az államtudományi tudori első szigorlat nem pótolja az államtudományi államvizsgát.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 15,130. sz. határozata:

Az államtudományi első szigorlat az államtudományi államvizsgával egyenértékünek nem tekinthető, mert a kérdéses szigorlat és vizsga tárgyai nem ugyanazonosak. Az államtudományi első szigorlat ugyanis nem terjed ki azon tantárgyakra, melyek a közigazgatási tisztviselőkre nézve ép gyakorlati szempontból a legfontosabbak, névszerint a magyar közigazgatási jogra, a büntető jognak a kihágásokról szóló részére és az arra vonatkozó eljárásra; a pénzügyi jogra; a magyar állam statisztikájára. Ennélfogva, miután az 1883 évi t.-cz. 3. §-ában körülirt képzettség kimutatása ugyanezen törvény 5. §-ának IV. pontjában foglaltak szerint a tiszteletbeli jegyzőktől is megkivánandó: a jelentésben érintett egyén, a törvény szigoru értelmezése mellett ez idő szerint még nem volna kinevezhető tiszteletbeli aljegyzővé. Mindazonáltal tekintettel a már többször előfordult analog esetekre, nem képezne törvénysértést, ha az illető egyén feltételesen, illetőleg oly határozott kikötéssel neveztetnék ki tiszteletbeli aljegyzővé, hogy a kineveztetéstől számitandó egy évi határidő alatt köteles lesz vagy az államtudományi vizsga sikeres letételét, vagy az államtudományi tudorság elnyerését okmányilag igazolni.

Az árvaszéki elnököktől, ülnököktől és jegyzőktől más, mint az 1883. évi I. t.-czikkben megszabott minősités nem követelhető.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 63,157. sz. határozata:

A főváros törvényh. bizottságának azon határozatához, melyben kimondatott, hogy a fővárosi árvaszék tiszti személyzetétől az 1883. évi I. t.-czikkben megállapitottól eltérő minősités, nevezetesen az árvaszéki elnöktől ügy-

védi oklevél, az árvaszéki ülnököktől ügyvédi oklevél vagy a birákra fennálló minősités, az árvaszéki jegyzőkre pedig a jogi négy évi tanfolyam bevégzése és a jogtudományi államvizsga sikeres letételét igazoló bizonyitvány kivántatik meg, beleegyezésemmel nem járulhatok. Mert valamint egyrészt a főváros jogügyi bizottmányának véleményében kifejezést nyert azon nézetet, hogy a később hozott általános törvény a korábbi speczialis törvény eltérő intézkedéseit meg nem szünteti, helyesnek el nem ösmerhetem és az 1883. évi I. t.-cz. 2. §-ban hivatkozott külön törvények, eltekintve attól, hogy ott különböző szolgálati szakokról van szó, a mennyiben további eltérő törvények mint kivételek magában az emlitett törvényczikkben külön megjelölve nincsenek, csak a jövőben alkotandó törvényekben esetleg megállapitandó eltérő intézkedésekre vonatkoznak; ugy másrészről a közgyülési határozatban az árvaügyekre nézve hangsulyozott nagyobb fontosságot s bonyolódottabb természetet sem vehettem tekintetbe, miután ezen körülmények törvényben meghatározott minősitéstől való eltérés indokául egyáltalán nem szolgálhatnak.

E szerint az árvaszéki tiszti állomásokra más minősités mint az 1883. évi I. t.-cz. 5. §-nak VIII. pontjába meghatározott, törvényhatósági szabályrendelet utján meg nem állapitható, minélfogva ugy az árvaszéki elnököktől, valamint az árvaszéki ülnököktől is csak a jogtudományi államvizsga sikeres letételének igazolása kivánható meg; ha azonban a fővárosnak módjában lesz és teheti, csak örülni fogok, ha magasabb minősitvénynyel biró egyéneket fog választani; magától értetvén, hogy az árvaszéki jegyzőkre is csak az emlitett törvényben általánosságban megállapitott minősités kimutatása követelhető.

Jogvégzettség kimutatása a törvényhatósági városok alkapitányaitól az 1883. évi I. t.-cz. értelmében nem kivántatik meg.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 53.131. sz. határozata:

K. szabad kir. város tanácsa N. K. ottani városi rendőrbiztosnak hozzá intézett kérelme folytán felvilágositást kér az iránt, vajjon a nevezett rendőrbiztos a rendőr-alkapitányi állásra képesitve van-e és az 1883. évi I. t.-cz. azon rendelkezése, mely a rendőri kapitányoktól jogvégzettséget követel, az alkapitányokkal szemben is alkalmazandó-e? A városi tanácsnak utbaigazitása végett értesitem (a főispánt), hogy miután az idézett t.-cz. 5. §-ának VI. pontjában előforduló «rendőrkapitányok» kifejezés a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu városoknak csak főkapitányaira értendő, az idézett törvényszakaszban azokra nézve előirt minősités az alkapitányoktól nem kivántatik meg.

Az államtudományi tudorság a törvényhatósági árvaszéki ülnöki és elnöki állásokra a mostani tanulmányi rendszer szerint nem képesit.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 69,158. sz. határozata:

Jelentése kapcsán értesitem alispán urat, hogy az államtudományi tudorság a törvényhatósági árvaszéki elnöki és ülnöki állásokra nem képesit, mert nem öleli fel azt a tanulmány tartalmat, a melyből a jogtudományi államvizsga áll. A jogtudományi tudorság azonban képesit ezen állásokra, mert fokozott mérvben magában tartalmazza mind azt, a mi tárgya a jog-

tudományi államvizsgának. Megkivánom jegyezni, hogy mind ez a most fennálló tanulmányi rendszerre vonatkozik, mert a régibb tanulmányi rendszer szerint államtudományi tudorságot csak az tehetett, a ki már birt a jogtudományi államvizsgával, a régi rendszer szerinti államtudományi tudorok tehát, minthogy jogtudományi államvizsgával is rendelkeznek, képesitvék a törvényhatósági árvaszéki elnöki és ülnöki állásokra.

Az előbb fennállott tanulmányi rendszer birói elméleti vizsgálata nem a mostani államtudományi, hanem a jogtudományi államvizsgának felel meg, mert az államvizsgálati minősültséghez ezen kivül még az államtudományi államvizsgálat is megkivántatott. Az 1883. évi I. t.-cz. 3. §-ának utolsó bekezdésében megkivánt minősültséget tehát csak az utóbbi vizsga sikeres letétele adja meg.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 5521. sz. határozata:

A főispán azon jelentése kapcsán, melyben tudatja, hogy M. S—t, ki minősitettségét elméleti birói államvizsgálati bizonyitványnyal igazolta, közig. gyakornokká nevezte ki, a vallás és közoktatásügyi miniszter ur szakvéleményének kikérése után a következőkről értesitem: A korábban fennállott tanulmányi rendszer birói elméleti államvizsgálata nem a mai államtudományi, hanem a jogtudományi államvizsgának felelt meg és az államvizsgálati minősültséghez ezen kivül még az államtudományi államvizsgálat is megkivántatott. Nevezett M. S. a birói államvizsgálati bizonyitvány bemutatása által az 1883. évi I. t.-cz. 3. §-ának utolsó bekezdésében megkivánt minősültséget nem mutatta ki, annál kevésbé, mert ezen államvizsgálati bizonyitvány még a «teljes jogi tanfolyamnak szabályszerü bevégzését» sem igazolja. E czélból ugyanis 1874-ig külön végbizonyitványok adattak ki, 1874-től pedig a jog- és államtudományi tanfolyamnak teljes befejezése az indexben az igazgató által bevezetett záradékban, hivatolos pecsét alatt igazoltatott. Ahhoz tehát, hogy M. S. az 1883. évi I. t.-cz. 3. §-ának utolsó bekezdésében megkivánt minősültséget beigazolhassa, az államtudományi államvizsgálatnak, vagy az 1874 óta hallgatott két szabályszerü félévnek befejezése után, vagy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak különös engedélye alapján, tanfolyam hallgatása nélkül való letételét kell igazolnia.

---

c) *Orvosi szak. (1883. évi I. évi t.-cz. 9. §.)*

A járási orvos állomásának betöltésénél a vármegyei közegészségügyi bizottság akkor is meghallgatandó, ha a betöltendő állásra csupán egy pályázó jelentkezett.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 31,074. sz. határozata:

Sz. Sándor a járási orvosi állásra az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-ában előirt minősitéssel nem birván, kineveztetését csak az esetben vehetem tudomásul, hogy ha az idézett törvény 34. §-a reá alkalmazható. Ezen szakasz szerint pedig ezen törvény csak azokra nem alkalmazható, a kik ennek hatályba léptekor akár kinevezés, akár választás utján nyert hivatalban tényleg szolgálatban vannak vagy azt kimutatják, hogy 1867. évi julius hó 11-ike után szolgálatban voltak. Ismételve felkérem tehát (a főispánt), miszerint azon

kérdést illetőleg, vajjon Sz. S. okleveles sebész az általa korábban viselt járásorvosi hivatalt az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ában érintett megbizatás t. i. közgyülési választás alapján viselte-e, avagy talán csak kisegitő gyanánt szolgálattételre volt alkalmazva, felvilágositást adni sziveskedjék. A mi pedig jelentésének azon részét illeti, melyben az egészségügyi bizottság meg nem hallgatásának indokolásául az hozatik fel, hogy folyamodón kivül egyéb jelentkező nem volt, megjegyzem, hogy ezen körülménytől a szőnyegen levő konkrét esetben hajlandó vagyok ugyan eltekinteni, de azt praecedens gyanánt annál kevésbé fogadhatom el, mivel annak lehetősége, hogy az egészségügyi bizottság akár a folyamodó minősitése, akár a szakszolgálat szempontjából figyelemre méltó észrevételt tegyen, azon esetben nincsen kizárva, ha a betöltendő állásra csak egy pályázó jelentkezett is.

Egyetemi sebészeti tanszéknél műtőnövendéki minőségben való alkalmaztatás az orvosi magángyakorlattal egyenértékünek tekintendő.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 11,771. sz. határozata:

Hozzám intézett felterjesztésére értesitem (főispán urat), hogy habár dr. Sz. B. az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-ában előirt azon feltételt, hogy járási orvosokra nézve orvostudori oklevél és két évi orvosi gyakorlat kimutatandó, teljesen megfelelni nem képes, mégis tekintettel arra, hogy nevezett orvos, a kolozsvári egyetem sebészeti tanszékénél majdnem két év óta van mint műtőnövendék alkalmazva — a mi egyenértékünek tekinthető az orvosi magán gyakorlattal — s ott, miután oklevelet is nyert, igy kiválólag van képesitve, tekintettel továbbá azon felhozott körülményre is, hogy a cs—i járásban az utóbbi napokban két körorvosi állomás is üresedésbe jött, s igy a járásorvosi állomás betöltése mulhatlan szükséges, mindezeknél fogva nincs észrevételem az ellen, ha jelzett járásorvosi állásra dr. Sz. B. alkalmaztatnék, azonban minthogy az előirt alaki képzettségnek bárcsak részleges hiánya alól is a felmentés, az 1883. évi I. t.-cz. értelmében részemről meg nem adható, folyamodó egyelőre csak kisegitőképen ideiglenesen lesz alkalmazható, végleg pedig az előirt két évi gyakorlati idő elteltével lesz kinevezhető.

Ha a járási orvosi állásra törvényes minősitéssel biró egyén nem jelentkezik, akkor arra a közegészségügyi szolgálat érdekeinek megóvása czéljából ideiglenesen sebész és szülészmester is alkalmazható; a pályázat azonban mindaddig közhirré teendő, mig az állás valamely kellően minősitett orvossal be nem tölthető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 41,286. sz. határozata:

Az f—i járásban üresedésben levő járási orvosi állomásra leendő kineveztetés iránt pályázatát benyujtott L. B. sebész és szülészmester minősitettsége kérdésében tett felterjesztésére a csatolmányok visszaküldése mellett válaszolom (a főispánnak), hogy miután a járási orvosi állásokra az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-a I. pontjának harmadik kikezdése szerint csak oly egyének tekintendők minősitetteknek, kik orvostudori oklevéllel birnak s két évi orvosi gyakorlatot képesek kimutatni, az orvostudori oklevéllel nem biró L. B. sebész és szülészmester járási orvossá ki nem nevezhető. Tekintettel azonban a jelentésben felhozott ama körülményre, hogy ezen járási orvosi állás elnyerése iránt, daczára a két izben is kiirt pályázatnak, a törvényben megszabott teljes minősitéssel biró orvos nem folyamodott, vala-

mint tekintettel arra, hogy a járási orvosi teendőknek huzamosabb megszakitás nélkül való ellátása iránti gondoskodást a közegészségügyi szolgálat érdekei megkövetelik, részemről nem ellenzem azt, hogy nevezett sebész és szülészmester a járási orvosi teendők végzésével, az ezen állással járó illetmények élvezete mellett, addig, mig ezen állás törvényes minősitéssel biró orvossal betölthető lesz, ideiglenesen megbizassék. Fölhivom azonban, sziveskedjék a vármegye alispánja utján intézkedni, hogy ezen járási orvosi állásra a pályázat mindaddig, mig arra törvényes minősitéssel biró egyén nem jelentkezik, kellőképen közhirré tétessék.

---

d) *Műszaki szak. (1883. évi I. t.-cz. 10. §.)*

Műegyetemi végbizonyitvány (absolutorium) mérnöki oklevélnek vagy azzal egyenértékü okiratnak nem tekinthető és csak ezen minősitéssel biró egyén városi mérnökké meg nem választható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 55,829. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának közgyülésében P. Gy. lemondása folytán megüresedett mérnöki állásra T. A. lett mérnökké megválasztva. A városi főispán, mint a kijelölő választmány elnöke utján nevezettnek minőtésére vonatkozó okmányai bekivántatván, kitünt, hogy nevezett csupán a bécsi műegyetemen folytatott tanulmányainak bevégzését igazoló végbizonyitványt, u. n. absolutoriumot képes felmutatni, mely absolutorium mérnöki oklevélnek vagy azzal egyenértékü okiratnak nem tekinthető s igy nevezett a minősitésről szóló 1883. évi I. t.-cz. 10. §-ának 1. bekezdésében foglalt kellő minősitettséggel nem bir. Minélfogva T. A.-nak városi mérnökké történt megválasztását megsemmisitem és a város közönségét uj választás megtartására utasitom.

---

e) *Levéltári szak. (1883. évi I. t.-cz. 13. §.)*

Törvényszéki irattárnoki minőségben töltött szolgálat a vármegyei vagy városi levéltárnoki szakvizsga letétele alól való felmentésre igényt nem nyujt.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 34,320. sz. határozata:

E. Gyula volt törvényszéki irattárnok rendőrségi tollnoknak, közvetlenül hozzám benyujtott folyamodványát, melyben egyidejüleg bemutatott bizonyitványai alapján a vármegyei vagy városi levéltárnoki szakvizsga letétele alól való felmentésért kérelmez, a folyamodónak leendő kézbesités végett azzal az értesitéssel küldöm meg, hogy miután folyamodó nem oly szakmában szolgált, melynél fogva reá nézve a levéltári szakban az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-a alapján, a hivatkozott törvényczikk 13. §-a alól kivétel volna tehető s mert továbbá vele szemben ezen törvényczikk 31. §-a sem alkalmazható és mivel végül jelen esetben különben is csak általánosságban, nem pedig egy konkrét eset tekintetéből való felmentés kérelmeztetik, szóban forgó kérelmet teljesithetőnek nem találtam.

A levéltári szakra csak oly egyének alkalmazhatók, a kik az 1883 évi I. t.-cz. 13. §-ában előirt elméleti minősités birtokában vannak. Ha azonban teljesen képesitett pályázó hiányában oly egyén nyert levéltárnoki alkalmazást, kinek e szakra előirt minősitése hiányzik, az ilyennek kinevezése mindaddig nem tekinthető véglegesnek, mig az ezen szakra kötelezőleg előirt országos levéltári kezelőtiszti szakvizsgát sikeresen le nem teszi.

A magyar kir. belügyminiszternek 1886. évi 59,662. sz. határozata.

A levéltári szakvizsga letehetéséhez főgymnásiumban nyert érettségi bizonyitvány szükséges.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 51,902. sz. határozata:

G. Sándornak a levéltári szakvizsga letételére való minősültsége kérdésében értesitem alispán urat, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 13. §-a csak 8 gymnasialis osztály bevégzéséről szól s az érettségi bizonyitvány szükségességéről említést nem tesz. Ámde a törvény intencziója nem lehetett az, hogy a levéltári szakra nézve kisebb minősitést állapitson meg s a tudományos jellegü foglalkozásra is hivatott levéltári tisztviselőktől kisebb képzettséget kivánjon, mint például a postaszakbeli alsóbbrangu tisztviselőktől, mely utóbbiakra éppen a folyamodó által is hivatkozott, 1883. évi I. t.-cz. 14. §-ában a főgymnasium végzésén kivül az érettségi vizsga is kifejezetten elő van irva. A törvény életbe lépte óta lefolyt 10 éves gyakorlat is ugy fogta föl és alkalmazta a törvény 13. §-ának szóban levő intézkedését, hogy a levéltári szakhoz az érettségi vizsgával befejezett teljes főgymnasiumi képzettség kivántatik, mely 10 éves állandó gyakorlat megváltoztatását indokoltnak nem találom. Ennélfogva folyamodónak az a kérelme, hogy érettségi vizsga hiányában is a levéltári kezelő szakvizsga letételére bocsáttassék, általam sem volt teljesithető.

A törvényhatósági levéltárnoki állások betöltése körül követendő eljárás.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 1854. sz. rendelete a főispánokhoz:

Az ország számos megyéjében és városában, kivált a felvidéken, hova a törökpusztitás nem hatott el, a törvényhatósági levéltárakban számos nagy fontosságu történelmi anyag van felhalmozva, melyek nemcsak az illető vidék, hanem az egész ország multjára nézve is becses adatokat tartalmaznak. Hogy e becses anyagnak a tudomány kellő hasznát vehesse, első sorban értelmes, képzett levéltárnokokra van szükség. Ezért, s a folyó közszolgálat érdekében is, szabott meg az 1883. évi I. t.-cz. a törvényhatósági levéltárnokokra némi minimalis kvalifikacziót. Közérdek tehát az, hogy a törvényhatósági levéltárnoki állásokra lehetőleg képes és szakértő egyének alkalmaztassanak. Minthogy pedig ezen czél elérésének legbiztosabb módja az, ha ily állások megürülésekor az arra való elemeknek biztos alkalom nyujtatik arra, hogy jelentkezhessenek: óhajtandónak tartom, hogy a törvényhatósági levéltárnoki és allevéltárnoki állások nemcsak szórványosan, mint eddig történt, hanem rendszerint megelőző, nyilt pályázat utján töltessenek be. Felhivom tehát méltóságodat, hogy előforduló esetben, hacsak pályázat nélkül is teljesen képzett és alkalmas egyén nem áll rendelkezésére, a levéltárnoki állásra mindig pályázatot hirdetni sziveskedjék. A pályázat legczél-

szerüben egy helyi lapban és valamelyik országos közigazgatási szaklapban tehető közzé. Sőt, minthogy a levéltári ügy korszerü fejlődése kivánatossá teszi azt, hogy az országos levéltár és a törvényhatósági levéltárak között bizonyos kölcsönhatás létesittessék, azaz, hogy az országos levéltárban szélesebb körü gyakorlatot szerzett levéltári tisztviselők törvényhatósági levéltárnoki állásokra alkalmaztassanak, alkalmas törvényhatósági levéltárnokok pedig esetleg az országos levéltárnál is nyerhessenek alkalmazást: pályázat kiirása esetén, a pályázati hirdetményt sziveskedjék méltóságod az országos levéltárnak is külön megküldeni. Az alkalmas erő megválasztását méltóságodra nézve csak megkönnyiti az, hogy a pályázat ezen első levéltári szaktestület tagjaira is kiterjesztetik. Ezek után még csak azt kivánom megjegyezni, hogy a mennyiben méltóságod egyes levéltárnoki kinevezéseknél az országos levéltár szakvéleményét birni óhajtaná, ez iránti megkeresését az országos főlevéltárnok mindenkor készséggel fogja teljesiteni.

f) *Számvevőségi szak. (1883. évi I. t.-cz. 17. §.)*

Az államszámviteltani vizsgát a minősitési törvény életbelépte előtt letett egyén, habár a törvény 17. §-ában előirt iskolai képzettséggel nem bir is, a megyei számvevői állásra alkalmazható.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 927. sz. határozata:

Az ellen, hogy N. N. megyei irnok, ki sem főgymnasiumi, sem főreáliskolai érettségi vizsgát nem tett, de a minősitési törvényben a számvevőségi szakban való alkalmaztatás folytatólagos feltételeül kikötött államszámviteltani vizsgát a törvény életbelépte előtt letette, s ez által a minősitettséget arra, hogy a számvevőségi szakban a törvény életbelépte előtt érvényben állott szabályok alapján alkalmaztassék, megszerezte, a megyénél üresedésben levő egyik számvevői állásra kijneveztessék, észrevétel fenn nem forog.

Ha valamely városi törvényhatóságnál a számtisztek a számvevőségi teendőket végzik, akkor azon körülmény, hogy a város szervezési szabályrendeletében a számtisztek a segéd- és kezelőszemélyzet közé soroztattak, nem menti fel őket azon kötelezettség alól, hogy a számvevőségi szakra a minősitési törvény 17. §-ában előirt minősitéssel birjanak, mert a törvény a minősitést nem az alkalmazás módja és a rangosztály, hanem szakok szerint állapitja meg és irja elő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 90,343. sz. határozata:

A város tanácsának előterjesztésében hozzám intézett azon kérdésére, vajjon a városi számtisztek az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ához képest államszámviteltani vizsgálatot tenni kötelesek-e, a bemutatott iratok visszaküldése mellett a következőkben kivántam válaszolni. Minthogy a városnál alkalmazásban lévő négy számtiszt közül egy számtiszt a városi szervezési szabályrend. 117. §-a értelmében a főkönyvelőnek segélyére van, a főkönyvelő pedig 103. §. szerint általában a házi pénztárra vonatkozó számvevői teendőket végzi, minthogy továbbá az adóügyi osztályba beosztott többi 3 számtiszt közül, a szerv. szab.

131. §-a szerint, kettő a számvevőségnél foglalkozik, a harmadik pedig az állami illetékek s községi követelések nyilvántartásán és behajtásán kivül fogalmazási teendőkben az adóügyosztályvezető tanácsnok segélyére van rendelve, mindezekből az tünik ki, hogy, ezen számtisztek az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-a alá eső számvevőségi teendőket teljesitenek, minélfogva ezen városi számtisztektől az id. törvényszakasz első bekezdésében előszabott minősités lévén követelendő, a mennyiben azok megválasztatásuk idején állami számviteltani vizsgálattal nem birnának, az id. törvényszakasz 2. bekezdése értelmében ezen vizsgáltatnak a választás után 2 év alatt leendő letételére kötelezendők. A tanácsi előterjesztésben felhozott azon nézetre vonatkozólag, hogy a városi számtisztekre a minősitési törvény 17. §-a annálfogva sem lenne alkalmazandó, mert azok a városi szerv. szab.-rendeletében a segéd- és kezelőszemélyzet tagjai közé vannak sorolva, megjegyzem, hogy ezen felfogás teljesen téves, mert az 1883. évi I. t.-czikkben a minősités szakonkint és nem a szerint van megállapitva, hogy valamely állás tisztviselői vagy a segéd- és kezelőszemélyzeti jeleggel van-e felruházva, mert ez utóbbiak felosztása a törvény korlatain belől a törvényhatóságok tetszésétől függ és ezen osztályozás kizárólag csak az alkalmazás módjára és a rangosztály megalapitására vonatkozhatik, a nélkül, hogy az a minősitési törvényben az egyes tisztviselő-szakoknál megállapitott minősitési követelmények és feltételekre nézve befolyással birhatna. Mindezekből következik az, hogy az 1885. évi julius 17-én számtisztté megválasztott X. Y-tól, valamint a tanácsi előterjesztés szerint egy ujabban megválasztott, de névszerint meg nem nevezett számtiszttől is, az állami számviteltani vizsgának a törvényben megállapitott időn belől leendő utólagos letétele követelendő. Mire oly felhivással figyelmeztetem a törvényhatóságot, hogy a jelzett vizsgának mindkét számtiszt által történt letételét annak idején hozzám jelentse be.

A számviteli szakban való alkalmaztatás törvényes feltételéül az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ában előirt államszámviteli vizsgát, semmi más egyéb képzettség vagy ismeretek kimutatása nem pótolhatja, s arra, ki a törvény életbelépte előtt a számviteli szakban rendszeres szolgálatot nem teljesitett, még akkor sem alkalmazható a 34. §-ban foglalt kedvezmény, ha más egyéb szakában a közigazgatásnak számviteli ügyekkel is foglalkozott.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 48.100. sz. határozata.

Ahhoz, hogy valaki a számvevőségi szakhoz tartozó hivatalok egyikére alkalmazható legyen, az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ában foglalt határozott rendelkezés szerint az állam számviteli vizsga letételén kivül, még a főgymnásiumi vagy főreáltanodai tanulmányok bevégzése és érettségi vizsgálat, illetőleg az érintett középiskolákkal egyenranguaknak tekintendő tanfolyamok bevégzése is megköveteltetik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 2673. sz. határozata:

A főispáni felterjesztés nyomán, melyben az iránt intéz hozzám kérdést, vajjon az államszámviteltanból letett vizsgáról szóló bizonyitvány, magában véve az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ában felsorolt állásokra előirt minősitvény gyanánt elfogadható-e, válaszolom (czimednek), hogy az idézett törvényszakasz határozott rendelkezése szerint ahhoz, hogy valaki a számvevőségi szakhoz tartozó hivatalok egyikére alkalmazható legyen, az államszámviteltani

vizsga letételén kivül még a főgymnasiumi vagy főreáltanodai tanulmányok bevégzése és érettségi vizsgálat, illetőleg az érintett középtanodákkal egyenrendüeknek tekintendő tanfolyamok bevégzése is megköveteltetik. Az államszámviteltani vizsga magában véve tehát nem tekinthető elegendő minősitésnek arra, hogy valaki az emlitett állomásokra alkalmazható legyen.

A jogi tanfolyam elvégzése s az annak alapján letett államvizsga, a számvevőségi szakban való alkalmazásra törvény szerint nem minősit, s az illető egyén számvevővé lett kinevezés esetében, az államszámviteli vizsgának záros határidő alatti letételére kötelezendő.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 67,612. sz. határozata.

A jegyzői vizsgát tett és azután egy évig szolgált községi jegyzők, segédjegyzők és jegyzői irnokok állami számviteltani vizsgálatra, érettségi vagy megfelelő zárvizsgálati bizonyitvány hiányában pénzügyminiszteri engedély nélkül is bocsáthatók.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 25,894. sz. általános rendelete:

A Budapesten működő államszámviteltani állami vizsgáló bizottság azzal a javaslattal fordult a pénzügyminiszter urhoz, hogy segitse elő azoknak a községi, illetőleg körjegyzőknek, segédjegyzőknek és községjegyzői irnokoknak, a kik érettségi vagy megfelelő zárvizsgálatot nem tettek, abbeli szándékát, hogy az államszámviteltani állami vizsgálatra akadálytalanul bocsáttassanak, abban az esetben, ha igazolják azt, hogy a községjegyzői vizsgálatot eredménynyel letették és egyuttal kimutatják azt, hogy ennek letétele után az emlitett minőségek valamelyikében egy éven tul gyakorlati alkalmazásban állotak. Minthogy az utóbbi követelmény, mint a vizsgálatra bocsáthatásnak egyik feltétele, az államszámviteltanból tartandó állami vizsgálatokról szóló s a «Budapesti Közlöny» hivatalos lap 1892. évi deczember hó 20-iki 290. számának «hivatalos» részében, nemkülönben a «Magyarországi Rendeletek Tára» 1892. évi folyamának 3444—3455. lapjain közzétett szabályzat 2. §-ában szintén föl van emlitve s illetőleg ezen szakasz *a*) pontja alatt ki van mondva, hogy azok az egyének, a kiknek szolgálati állomása, avagy lakóhelyén az államszámviteltanból nyilvános előadások nem tartatnak, vizsgálatra bocsáthatók, ha igazolják, hogy községi vagyonkezelő hivatalnál legalább egy éven át sikeresen működtek, minthogy a községi, illetőleg körjegyzők, a segédjegyzők vagy községjegyzői irnokok (gyakornokok) községi vagyonkezelő hivatalnál vannak alkalmazva, kiknek vizsgálatra bocsáttatása eddig minden egyes esetben megengedtetett, még pedig az emlitett vizsgálati szabályzat 2. §-ának utolsó bekezdése alapján az esetben is, ha az illetők érettségi vagy megfelelő záróvizsgálatot nem tettek, de a községjegyzői vizsgálatot letették s legalább egy évi gyakorlati működést igazoltak, minthogy továbbá kivánatos, hogy a községi, illetőleg körjegyzők, a segédjegyzők, valamint a községjegyzői irnokok mentől teljesebb számban, a községjegyzői hivatal ellátására előirt képesség beigazolása végett megkivánt vizsgálaton kivül, az államszámviteltanból is vizsgálatot tegyenek, annálfogva a pénzügyminiszter ur a vizsgálóbizottság javaslatának elfogadásával ugy intézkedett, hogy a fentebb meghatározott előfeltételeket igazolni képes emlitett egyének, a nélkül, hogy a vizsgálatra bocsáttatatás tekintetében, az érettségi vagy a megfelelő záróvizsgálati bizonyitvány hiányában, a pénzügy-

miniszterium különös engedélyeit kinyerni köteleztessenek, a vizsgálóbizottsághoz intézendő s ez által saját hatáskörben elintézhető folyamodvány alapján vizsgálatra bocsáttathassanak. Miről a vármegye közönségét hivatalos tudomás s a vármegye területén leendő szabályszerü közzététel végett értesitem.

---

g) *Pénztári szak. (1883. évi I. t.-cz. 18. §.)*

Habár a katonai tiszti szolgálatra képesitő vizsga tárgyai a középiskolai érettségi vizsga tárgyaival nagyrészt azonosak, a katonatiszti vizsgát letett egyén oly állásra lett megválasztás esetében, a melyre a minősitési törvény az érettségi vizsgát irja elő ennek zárhatáridő alatti letevésére mégis kötelezendő.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 34,177. sz. határozata:

U. Bélának városi pénztári ellenőrré történt megválasztása tárgyában hozott közgyülési határozatot, melyben a választás végérvényessége azon feltételhez köttetett, hogy a megválasztott a sikeresen leteendő érettségi vizsgáról szóló bizonyitványt 1887. évi julius hó 1-ső napjáig bemutatni tartozik, a határozat ezen megszoritó része ellen ifj. U. Béla által, a határozat ellen általánosságban pedig, annak állitólagos törvényellenessége miatt R. György és társai törvényhatósági bizottsági tagok által közbetett felfolyamodvány folytán felülvizsgálat alá vevén; azt mindkét rendbeli felebbezés elutasitása mellett egész terjedelemben helybenhagyandónak találtam. Mert ifj. U. Béla okmányilag igazolván a tényleges katonai tiszti szolgálatra képesitő vizsgálat sikeres letételét, miután ezen vizsgálat a középiskolai érettségi vizsgálat tárgyaival nagyrészt azonos, a megtörtént választást megsemmisiteni elegendő indok nem létezik; de miután az emlitett vizsgálat az érettségi vizsgálattal még sem egészen azonos, a választást végérvényesnek sem lehet tekinteni s azért a város által hozzá kötött feltétel helyesnek mutatkozik.

Megyei árvaszéki könyvvezetői állás betöltéséhez csak az érettségi vizsga, de nem egyszersmind az államszámviteli államvizsgának letétele is kivántatik. A tanitóképezde elvégzése az érettségi vizsgával egyenértékünek nem tekinthető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 73,838. sz. határozata.

Öt gymnasiumi osztály és valamely gazdasági tanintézet három évi tanfolyamának befejezése az árvaszéki könyvelői állásra minősit.

A. m. kir. belügyminiszter 1889. évi 4755. sz. határozata:

N. Jánosnak képzettsége, ki öt gymnasiumi osztályt és a debreczeni gazdasági intézeten három évi tanfolyamat végzett s e szerint nyolcz évi felsőbb iskolai tanulmánya van, általános műveltség tekintetében még sem vehető egy hazai főgymnasium vagy főreáliskola bevégzése által szerzett képzettséggel egyenértékünek, a mennyiben a nevezett egyrészről, tekintve a gymnasiumot, a görög és latin irodalom betetőző tanulmányát nem végezte el, továbbá a mennyiségtan nagy részét, természettant, a

világtörténelem nagy részét és a rendszeres magyar történelmet, ugyszintén magyar irodalmat és philosophiát nem tanult; másrészről, tekintve a reáliskolát, franczia nyelvet és ábrázoló geometriát, egyáltalában nem tanult s azonfelül a philosophiából, magyar irodalomból, történelemből, természettanból és mennyiségtanból vagy mitsem, vagy csak egyes részeket végzett. Mindamellett a fenforgó, speczialis esetet tartva szem előtt, de csakis a könyvelői állás tekintetében, a nevezett okmányai a középiskolai tanulmányok által nyujtott érettségi foknak megfelelhetnek.

Az 1883. évi I. t.-cz. 18. §-ában a gyámi pénztárnokokra nézve előirt minősités csak a törvényhatósági gyámi pénztárnokokra vonatkozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 50,161. sz. határozata:

A városi házipénztárnokra nézve, ki egyuttal gyámi pénztárnok is, az ezen utóbbi állás tekintetében az 1883. évi I. t.-cz. 18. §-ában előirt minősités nem kivántatik, mert az idézett törvényszakaszban emlitett «gyámi pénztárnokok» alatt csak a törvényhatósági gyámi pénztárnokok értendők

h) *Minősités hiánya alul felmentés. (1883. évi I. t.-cz. 31. §.)*

A minősitési törvényben előirt alaki képzettség hiánya alóli felmentés, a törvény 31. §-a alapján, csak egyes kiváló s magukat a gyakorlat terén avagy a szakirodalomban kitüntetett személyek irányában foglalhat helyet.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 27,005. sz. határozata:

K. Mihály megyei aljegyző részére a számvevői hivatal elnyeréséhez megkivántató alaki képzettség hiánya alóli felmentésnek az 1883. évi I. t.-cz. 31. §-a alapján kieszközlése tárgyában tett előterjesztésére értesitem (a főispán urat), hogy tekintettel a törvény azon rendelkezésére, mely szerint a szóban levő kedvezménynek csakis rendkivüli esetekben, egyes kiváló személyek irányában, kik magukat a gyakorlat terén, avagy a szakirodalomban (országos szempontból) kitüntették, lehet helye, ezen eset pedig K. M. aljegyzőnél elő nem fordul, nevezettnek a számvevői vizsga alól leendő felmentése iránt nem intézkedhettem.

Azon körülmény, hogy valaki a latin nyelvet eléggé birja s a német nyelvben is eléggé jártas, nem szolgálhat elfogadható indokul arra, hogy a törvényhatósági levéltárnoki állásra pályázó egyén a törvényben előirt levéltári szakvizsga alól felmentessék. Az 1883. évi I. t.-cz. 31. §-a szerint ő Felségétől az alaki képzettség hiánya alól való felmentésre csak a szakirodalom és a gyakorlat terén szerzett kitünő érdemek adnak igényt.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 42,199. sz. határozata:

A főispáni felterjesztésre, melyben az iránt kér intézkedést, vajjon a megüresedett levéltárnoki állomás elnyeréseért folyamodott N. N. az X. Y. járás főszolgabirája, ezen állomásra azon alapon, hogy ügyvédi oklevéllel rendelkezik s a vármegyének már 25 év óta főszolgabirája, a latin nyelvet

eléggé birja, a német nyelvben is eléggé jártas, 1883. évi I. t.-czikkben előirt szakvizsgától eltekintve kinevezhető, esetleg részére az alaki képzettség hiánya alul való felmentés a törvény 31. §-a alapján kieszközölhető-e? válaszolom, hogy a többször idézett törvény 34. §. határozott rendelkezése szerint az előirt minősitéstől csakis a magukat ugyanazon szakban alkalmaztatni kivánókra nézve van eltérésnek helye, a 31. §. alapján való felmentés pedig legfelsőbb helyen kizárólag az irodalom vagy gyakorlat terén kitünő egyéniségekre nézve kérelmezhető. Az előadottakból kifolyólag, a mennyiben az utóbb jelzett eset folyamodóra nézve fenn nem forogna és levéltárnokká való kinevezését kivánatosnak találná, kivételesen oly módon járulhatnék hozzá, hogy addig, mig a szakvizsga letételét nem igazolná, a minek azonban legkésőbb egy évi határidőn belül kellene megtörténnie, csakis ideiglenes alkalmazott gyanánt tekintetnék.

---

i) *Az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ának (átmeneti intézkedés) alkalmazása.*

A tiszti szerződés mellett viselt postamesteri állásban teljesitett szolgálat nem tekinthető olyannak, a melynek alapján az illető az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ának kedvezményét törvényhatósági hivatalban való alkalmaztatásánál igénybe vehetné.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 6208 sz. határozata:

A főispáni felterjesztésre értesitem, hogy J. G. volt postamesterre nézve az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-a alkalmazást nem nyerhet, mert a postamesteri állás, mely az állammal kötött tiszti szerződésen alapul, valódi közhivatalnak nem tekinthető. Ennélfogva azon körülmény, hogy nevezett postamester volt, a gyámpénztárnoki állásra nem képesitheti.

Az árvaszéki jegyző ülnökségre és a tiszteletbeli segédszolgabiró szolgabirói tisztségre az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-a alapján alkalmazhatók.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 64,544. sz. határozata:

A magukat az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-a alapján alkalmaztatni, illetőleg előléptettetni kivánó tisztviselőkkel szemben követendő eljárás tekintetében a belügymin. fenti szám alatt következőket jelentette ki:

Az iránt, hogy hivatkozott §-ban használt ezen kifejezés: «szak» alatt mely hivatalok és tisztségek foglalatja értendő, maga a törvény kifejezetten intézkedik, a mennyiben az egyes szakokat, u. m. közigazgatási szak és a többi részletesen felsorolja.

Ezen szakok mindegyikének köréhez tartozó tiszti állomásokra vonatkozik a 34. §. rendelkezése. A mi most már a felvetett concrét eseteket illeti, hogy t. i. az árvaszéki jegyző ülnökségre, a tiszteletbeli segédszolgabiró szolgabirói tisztségre az elméleti képzettség igazolása nélkül mennyiben léptethető elő, a 34. §. második bekezdése szerint az illető szakbeli tisztviselők ugyanazon szakban az eddigi mód és gyakorlat szerint elő is léptethetők.

És mivel az első kérdésre nézve eddig az 1877. évi XX. t.-cz. 180. §-a volt irányadó, mely szerint árvaszéki ülnökségre oly egyén is alkal-

mazható, ki bár a jogvégzettség kellékével nem bir, de magát hosszasabb ideig viselt gyámhatósági hivatalban különös képesség és szorgalom által kitüntette, tehát az árvaszéki jegyző ezen feltétel mellett, az ülnöki állomásra pályázatra bocsátható.

Az állandóan alkalmazott megyei dijnokok, habár a megyei irnokra nézve előirt minősitéssel nem birnak, ezen állásra az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-a alapján előléptethetők.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 21,793. sz. határozata:

A köztisztviselők minősitéséről szóló törvény életbelépte előtt már alkalmazásban volt azon megyei dijnokok, kik a kezelési szakban való működésük tartama alatt kötelességüket pontosan és kifogástalanul teljesitették és erkölcsi tekintetben is fedhetetlenek, az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ának alkalmazásával megyei irnokokká előléptethetők, illetve kinevezhetők.

A már tényleges szolgálatban állott főszolgabiró az előirt elméleti képzettség hiányában is megválasztható megyei főjegyzőnek, valamint törvényes minősitéssel nem biró aljegyzőnek is törvényes igénye van főszolgabirói állásra.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 45,372. sz. határozata:

Jelentése nyomán értesitem alispán urat, miszerint az ellen, hogy N. N. főszolgabiró a megüresedett főjegyzői állásra, X. Y. aljegyző pedig a megüresedendő főszolgabirói állásra az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ában foglalt kedvezmény alkalmazásával helyettesittessenek, illetőleg, hogy ezen állásokra megválasztassanak, tekintettel arra, hogy az illetők közvetlenül a köztisztviselők minősitéséről szóló törvény életbelépte előtt a közigazgatási szakban már tényleg szolgáltak, törvényesség szempontjából semminemű akadály fenn nem forog.

A minősitési törvény 34. §-a csak az ugyanazon szakban való további alkalmaztatásra adja meg a kivételes kedvezményt, ebből kifolyólag tehát a fenti szakasz alapján egy szolgabirói irnok szolgabiróvá elő nem léptethető; az alaki képzettség hiánya alól kegyelmi uton való felmentésre vonatkozó rendelkezés pedig csakis a legszorosabb értelmezés szerint vehető alkalmazásba.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 24,033. sz. határozata:

A főispáni jelentésre, melyet E. Gy. járási irnoknak az iránti folyamodványát, hogy a közigazgatási szakra az 1883. évi I. t.-czikkben előirt alaki képzettség hiánya alól való felmentését, a most idézett törvény 31. §-ában foglalt rendelkezés alapján eszközöljem, annak kérelmezésével terjesztette fel hozzám, hogy folyamodónak minősitettségét, a közigazgatási szakban való alkalmazásra a törvény 34. §-a alapján állapitsam meg, a folyamodás és csatolmányainak visszaküldése mellett, a következőkben válaszolok: Az 1883. évi I. t.-cz. 31. §-a felhatalmazást ad ugyan arra, hogy a mennyiben azt a szolgálat érdeke kivánja, a szakirodalom vagy a gyakorlat terén kitünt egyénekre nézve az alaki képzettség hiánya alól való felmentés ő felségétől kérelmeztethessék; folyamodóra nézve azonban a felmentés kérelmezhetőségének a törvényben megszabott feltételei eddigi szolgálatai alapján megállapitottaknak tekinthetők nem lévén, de különben is a minisz-

tertanács az 1886. évi decz. 16-án 26. sz. alatt hozott határozatában abban állapodván meg, hogy az alaki képzettség hiánya alól való felmentés az 1883. évi I. t.-cz. 31. §-a valódi értelmében vehető eseteket kivéve, ő felségénél javaslatba ne hozassanak, mindezeknél fogva folyamodónak azon kérelmét, hogy az alaki képzettség hiánya alól leendő felmentése iránt ő felségéhez előterjesztést tegyek, nem teljesithettem. Amaz előterjesztése folytán pedig, hogy folyamodónak minősitettségét a közigazgatási szakban való alkalmazhatásra a törvény 34. §-ában foglalt rendelkezés alapján állapitsam meg, kijelentem, hogy habár hivatalbeli elődöm 1883. évi február hó 12-én intézett 8706. számu rendeletének 3. pontja szerint a közigazgatási szakra elméleti képzettséggel nem biró, de az 1883. év előtt szolgabirói irnoki minőségben már szolgálatban állott, s azóta is folytonosan tényleges szolgálatban álló egyéneknek, a szorosan vett közigazgatási szakban való alkalmaztatása ellen észrevételt nem emelt, miután az idézett 34. §. csakis az ugyanazon szakban való további alkalmaztatásra adja meg a kivételes kedvezményt, részemről E. Gy. szolgabirói irnoknak szolgabirói állásra szándékolt előléptetését nemcsak hogy tudomásul venni nem fognám, de ezen a törvény rendelkezésével meg nem egyeztethető előléptetést meg fognám semmisiteni.

Ha valaki a törvényben előirt elméleti képzettség nélkül pénztári szakra minősitve van, ugyanazon alapon számvevői szakra is minősitettnek nem tekinthető.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 62,203. sz. határozata:

S. Ferencz m. kir. adótisztnek a számvevői szakra való minősitettsége kérdésében tett főispáni előterjesztésre a m. kir. pénzügyminiszter urral egyetértőleg, a következőket hozom tudomására: Szóban levő S. Ferencz s—i m. kir. adótiszt a bemutatott minősitési táblázat tanusága szerint 1880. év óta van adóhivatali, tehát pénztári szakbeli alkalmazásban, minélfogva daczára annak, hogy csak 7 gymn. osztályt végzett, tehát a pénztári szakra az 1883. évi I. t.-cz. 18. §-ában előirt elméleti képzettséggel nem bir, ugyanazon t.-cz. 34. §-a értelmében, a pénztári szakra törvényszerüen minősitve van. Igaz ugyan, hogy a minősitési törvény 17. §-a szerint a számvevőségi szakra is a pénztári szak tekintetében előirt alaki minősültséggel azonos elméleti minősültség (t. i. főgymnáziumi stb. tanulmányok bevégzése és érettségi vizsgálat letétele) van előirva, tehát folyamodónak azon kérelme, hogy ha már egyszer pénztári szakra minősült, ugyanazon okból számvevői szakra is minősültnek lenne tekinthető, némi figyelmet látszik érdemelni; tekintettel mégis másfelől arra, hogy a minősitési törvény 34. §-a a kedvezményt kifejezetten csak ugyanazon szakban alkalmaztathatásra biztositja; tekintettel arra, hogy a pénztári és számvevői szak a minősitési törvény szerint is elkülönitett két szakot képez, tekintettel arra, hogy a hivatkozott 34. §-t, különösen ma már, a minősitési törvény életben létének 8-ik esztendejében a legszigorubban értelmezendőnek tartom, tekintettel végül arra, hogy jelentése szerint folyamodó kérelmének teljesitése mellett semmi különösebb méltányossági vagy közszolgálati tekintetek nem szólanak: mindezen indokoknál fogva folyamodó adótisztnek számvevői szakra minősültségét még az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ában megkivánt államszámviteltani vizsga utólagos letételének kötelezettsége mellett sem tartom megállapithatónak, valamint vele szemben nem vehető alkalmazásba a hivatkozott törvény 31. §-a sem és pedig különösen azért nem, mert a minisztertanács elvi megállapodásá-

nál fogva az idézett 31. §. valódi értelmében vehető eseteket kivéve, az alaki képzettségtől való felmentés csupán méltányosságból s az illető egyén viszonyaira való tekintetből ő Felségénél javaslatba nem hozható.

Főszámvevői állásra az államszámviteltani vizsgát nem tett pénztári ellenőr ki nem nevezhető. Az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ában foglalt kedvezmény pedig csak az ugyanazon közigazgatási szakban és nem egyszersmind az egymással rokon szakban kivánt alkalmazás eseteire nézve intézkedik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 1569. sz. határozata:

A főispáni felterjesztésben foglalt azon kérdésre: vajjon a közelebb üresedésbe jövő főszámvevői állásra a megkivánt törvényes minősitettséggel nem biró N. N. pénztári ellenőr kinevezhető-e vagy sem? a következőkben kivántam válaszolni: A felterjesztésében is idézett 1883. évi I. t.-cz. 17., illetőleg 18. §-aiban a számvevőségi és pénztári szak egymástól teljesen külön választatnak s azok között a minősitettség tekintetében is lényeges különbség tétetik, a mennyiben a számvevőségi szakra az érettségi vizsgálat vagy megfelelő egyéb tanfolyam bevégzésén kivül az államszámviteltani vizsgálat letétele is megkivántatik. A számvevőségi szak tehát a pénztári szakkal, melyre csupán az érettségi vizsga van minősitésül előirva, azonosnak tekinthető nem lévén, a jelen esetben a törvény 34. §-ában foglalt ama kedvezmény, mely szerint az 1867. év óta szolgálatban levő egyének a törvénynek megfelelő kvalifikáczió kimutatása nélkül az illető szakban előléptethetők, alkalmazásba nem vehető, mert ezen törvényszakasz csakis az ugyanazonos közigazgatási szakban és nem egyszersmind az egymással rokon szakban kivánt alkalmazás eseteire nézve intézkedik. Mindezekből kifolyólag a számvevőségi szakra törvényes minősitettséggel nem biró ellenőr, feltéve, hogy a kvalifikáczióból csakis az államszámviteltani vizsga hiányzik, mi iránt kétségben vagyok, mert az illetőnek sem tanulmányait, sem eddigi hivataloskodása természetét nem ismerem, nem lévén a jelentéshez a szükséges bizonyitványok mellékelve, csakis oly kikötéssel lesz főszámvevővé kinevezhető, ha magát az államszámviteltani vizsgának a kinevezésétől számitott két év alatt leendő letételére az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ának utolsó kikezdése értelmében s ott jelzett következmények terhe alatt kötelezi.

---

2. Összeférhetlenség. (Incompatibilitás.)

Egymással rokonságban álló egyének ugyanazon törvényhatóságnál mint számviteli hivatal tisztjei nem alkalmazhatók. Ily egyének együttesen pénztári és számvevői hivatalt szintén nem viselhetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 71,402. sz. határozata:

A vármegyében üresedésben levő főszámvevői állás küszöbön levő betöltése indokából hozzám tett főispáni jelentésre, melyben tájékozást kér az iránt, hogy az 1886. évi XXI. t.-cz. 78-ik §-ának ama rendelkezése, mely szerint ugyanazon törvényhatóságnál pénztárnoki, ellenőri, könyvelői és számvevői állásra nem alkalmazhatók, kik egymással egyenesen fel- vagy lemenő rokonságban vagy harmadiglan oldalrokonságban, vagy másodiziglen sógor-

ságban, továbbá fogadott szülei avagy gyermeki viszonyban állanak, értelmezhető-e akként, hogy a megnevezett rokonsági viszonyban álló egyének, kik az idézett §-ban felsorolt, egymás ellenőrzésére kötelezett hivatalokban nem alkalmazhatók, az emlitett állások közül azonos ügykörrel biró, s egymás rendszeres ellenőrzésére nem hivatott állásokban, pl. a fő- és alszámvevői állásokban alkalmazást nyerhessenek, válaszolom (a főispánnak), hogy tekintettel a törvény vonatkozó rendelkezésének intentiójára, mely a törvényhatósági pénzkezelés és a számvitel körül a rokonsági viszony esetében megkönnyitett helytelenségek megakadályozására van irányozva, habár a törvény szövege a rokonsági viszonyt a számvevői állásokban való szolgálásnak határozottan kizáró akadályul szó szerint fel nem sorolta is, az ezen körülményből származható helytelenségek elkerülése céljából részemről, a fenti törvényes rendelkezésnek csakis oly értelemben leendő alkalmazását tartom indokoltnak és helyesnek, hogy az egymással rokonságban álló egyének ugyanazon törvényhatóságnál mint számviteli hivatal tisztjei nem alkalmaztathatnak. A mi végül a felterjesztésben foglalt ama második kérdést illeti, hogy a számvevők sem állhatnak-e pénztári személyzettel a törvény 89. §-ában felsorolt rokonsági fokozatokban, erre vonatkozólag a törvény szövege, mely a pénztári tiszviselők mellett a számvevőket is felsorolja, világosan kimondja, hogy egymással rokonságban álló egyének egy és ugyanazon törvényhatóságnál együttesen pénztári és számvevői hivatalt nem viselhetnek.

Főispáni titkár tiszteletbeli vármegyei tisztviselővé ki nem nevezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 20,269. sz. határozata:

Hozzám tett jelentése szerint (főispán) N. N. főispáni titkárt tiszteletbeli vármegyei főjegyzővé nevezte ki. Minthogy a tiszteletbeli tisztviselők az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §. B) *g)* pontja szerint a mutatkozó szükséghez képest neveztetnek ki a főispán által s ebből következik, hogy a tb. tisztviselőknek azon hivatalos állomással járó teendők végzésében, melyre kineveztettek, alkalomadtán közre kell működniök, ennélfogva állami hivatalokban alkalmazott egyének, kiknek munkásságát első sorban saját hivataluk teendői igénylik, a mint ez különben az 1886. évi 4610. eln. sz. a. kelt itteni körrendeletben is kijelentetett, tb. vármegyei tisztviselőkké ki nem nevezhetők. A főispáni titkároknak tb. vármegyei tisztviselőkké leendő kinevezhetése kérdésében még azon körülmény is figyelembe veendő, hogy ezen állami tisztviselők a törvényhatósági közigazgatás felügyelete és ellenőrzésével megbizott főispán melletti segédkezésre lévén hivatva, a főispáni titkároknak tb. vármegyei tisztviselővé való kinevezése az abból bekövetkezhető inkonveniencziák megelőzése érdekéből még azon esetben is mellőzendő lenne, ha állami tisztviselők vármegyei tiszteletbeli tisztviselőkké különben kinevezhetők volnának.

Oly orvosok, kik valamely honvédzászlóaljnál átalányfizetés mellett teljesitenek orvosi szolgálatot, járási orvosokká kinevezhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 70,990. sz. határozata:

Azon jelentése folytán, melyben az iránt kér utbaigazitást, vajjon dr. B. János szabadságolt állományu honvédezredorvos, ki a Zilahon állomásozó 45. számu honvédzászlóaljnál, átalányfizetés mellett orvosi szolgálatot teljesit,

járási orvossá kinevezhető-e, válaszolom (a főispánnak), hogy miután a most jelzett szolgálati viszony teljesen önkényes és mint ilyen magánjellegünek tekintendő, az az illetőnek járási orvosi állomásra alkalmazhatóságát elvben ki nem zárja, ha pedig a tapasztalás azt fogná mutatni, hogy járásorvosi teendőit az emlitett magángyakorlat miatt nem teljesitheti kellőleg, az esetben az ő elhatározására lesz bizandó, hogy a két állás közül melyikről kiván lemondani.

Járási orvossá kinevezett városi orvos ez utóbbi állását is mindaddig megtarthatja, a mig a két állásnak egy kézbe való összpontositásából a közegészségügyre s a közszolgálatra hátrány nem hárul.

A m. kir. belügyminiszter 1880. évi 38,237. sz. határozata:

A vármegye alispánja jelentésével dr. V. Ferenez városi és járási orvosi állásának összeférhetlensége iránti ügyben a megyei törvényhatósági bizottsági közgyülésnek határozata ellen M. K. f—i városi tiszti ügyész által beadott felfolyamodványt hozzám felterjesztvén, ezen felterjesztésre kijelentem, hogy a fentérintett felfolyamodás mellőzése mellett nincs észrevételem az ellen, hogy dr. V. Ferencz mint a k—i járásnak járási orvosa F. városi orvosi állását is megtarthassa, mindaddig, mig ezen két állásnak egy kézbe való összpontositásából a közegészségügyre s egyáltalában a közszolgálatra hátrány hárulni nem fog. Miről a vármegye közönségét oly felhivással értesitem, hogy a fentérintett két állomással járó teendők teljesitését figyelemmel kisérvén, netaláni fennakadás esetében a kellő intézkedést tegye meg.

A törvényhatósági igazoló választmány tagja, a biráló választmány tagja nem lehet.

A. m. kir. belügyminiszter 1884. évi 8776 sz. határozata:

F. megye főispánja az igazoló választmányba K. M. bizottsági tagot tagul kinevezvén, ugyanazon közgyülésen K. M. a biráló bizottságba is megválasztatott. Ezen kettős megbizatás összeférhetetlenségét a belügyminiszter a fenti szám alatt kelt rendelettel a következőkben mondotta ki: Minthogy az 1870. évi XLII. t.-cz. 38. §-ának (1886. évi XXI. 43. §) rendelkezésénél fogva, az állandó biráló választmány felebbezés esetében az igazoló választmány által hozott határozatoknak felülbirálására van hivatva, egy és ugyanazon egyénnek a szóban levő két választmányban való közremüködése a felebbezés alapelveivel ellentétben áll, minélfogva a törvényhatósági igazoló választmány tagja egyidejüleg a biráló választmány tagja is nem lehet.

Rendezett tanácsu városban a képviselőtestület által élethossziglani választás utján betöltött városi alorvosi állás az alispáni kinevezéssel betöltött kórházi orvosi állással összeegyezhetetlen s igy mindenik állásra külön egyén alkalmazandó.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 38,556. sz. határozata:

A vármegye alispánjának hozzám intézett felterjesztésében foglalt azon kérdésére, hogy E. rendezett tanácsu város alorvosának, ki egyuttal az ottani közkórháznak orvosa is, ideiglenes helyettesitésére s ezen állomásnak végleges megüresedése esetén pedig annak betöltésére az alispán, avagy E. város képviselőtestülete illetékes-e? válaszolom a megye közönségének,

hogy a városi alorvosi állás a kórházi orvosi állással — az állandóság jellege mellett — a dolog természetéből folyólag összeegyezhetlen lévén, ha ezen két állás eddig egy-egy személy által töltetett be, mint helytelen intézkedés a jövőre nézve meg nem állhat. Ennélfogva a jövőben E. városban a városi alorvosi állás a közkórházi orvosi állástól elkülönitendő s mind a két állásra külön-külön egy orvos alkalmazandó lévén, a városi alorvost az 1886. évi XXII. t.-cz. 69. §-a értelmében E. város képviselőtestülete élethossziglan választja meg s ezen állás ideiglenes helyettesitése iránt is ugyanazon törvény 84. §-a szerint a képviselőtestület intézkedik, mig a közkórházi orvost az 1876. évi XIV. t.-cz. 68. §-a értelmében a városi közegészségi bizottság véleménye alapján az alispán nevezi ki s ebből folyólag ugyanő illetékes ezen állásnak ideiglenes helyettesitése iránt is intézkedni.

Vármegyei utbiztosi állás a községi erdőbirói tisztséggel összeférhetlen.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 62,630. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, mely szerint Cs. J. vármegyei utbiztosnak Gy.-D.-ban községi erdőbiróvá történt választása az ellene gy.-d—i S. P. s társai részéről benyujtott felebbezés elutasitása, mellett helybenhagyatott, hivatalból felülvizsgálat alá vevén, a közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszter urral folytatott tárgyalás után és nevezett miniszter urnak kijelentése nyomán a kérdésben levő vármegyebizottsági határozatot ezennel feloldom, illetőleg oda módositom, hogy Cs. J. vármegyei utbiztos arra utasitandó, miszerint a mennyiben a gy.-d–i erdőbirói állást megtartani óhajtja, azon esetben a vármegye alispánja által kitüzendő záros határidő alatt utbiztosi állásáról mondjon le, ellenkező esetben pedig a nevezett község az erdőbirói állomás ujabb szabályszerü betöltése iránt teendő intézkedésre a megye közönsége által utasitandó. Fel kellett oldanom az emlitett vármegyebizottsági határozatot, mert a vármegye alispánjának jelentése szerint a gy.-d—i erdőbirói állás, az 1886. évi XXII. t.-cz. 58. §-ában körülirt erdőtiszti állás jellegével bir, s ezen állás pedig, tekintve annak fontos és minden idejét teljesen igénybe vevő feladatát, nem olyan, melyet ugyanazon egyén a teendőkkel amugy is tulhalmozott vármegyei utbiztosi állással egyidejüleg elláthatna a nélkül, hogy az illető egyén egyik vagy másik feladatának teljesitésében akadályozva ne lenne.

Vármegyei árvaszéki elnök és a tiszti ügyész nem lehet oly takarékpénztárnak igazgatója, illetve jogtanácsosa, mely a gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek elhelyezésére kijelöltetett.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 61,449. sz. határozata:

A vármegye közönségének bizottsági közgyülésében hozott azon határozatát, melylyel az alispánnak az árvaszéki elnök és a tiszti ügyész által az u—i takarékpénztár-egyesületnél viselt igazgatói, illetve ügyvédi állások összeférhetetlensége tárgyában hozzá intézett interpelláczióra adott válasza tudomásul vétetett, F. J. bizottsági tag által az ellen közbevetett felebbezés következtében fellüvizsgálván, azt ezennel feloldom és a szóban levő állások összeférhetlenségét ezennel megállapitom. Habár az 1886. évi XXI. t.-cz. a törvényhatósági tisztviselőkre nézve nem is állapitja meg az összeférhetlenség eseteit ugy, mint ezt a birákra nézve az 1869. évi IV. t.-cz. az ország-

gyülési képviselőkre nézve pedig az 1875. évi I. t.-cz. megállapitotta: mindazonáltal a jelen esetben elvi szempontból nem engedhető meg az, hogy az árvaszék két leglényegesebb tagja, annak elnöke és jogtanácsosa az u—i takarékpénztár-egyesület igazgatója, illetve ügyvédje s titkárja legyen, mert a megye közönsége a 74,692/887. sz. alatt megerősitett szabályrendelet 26. §-a szerint a gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek elhelyezésére épen ezen takarékpénztárt jelölte ki. Ekként tehát az árvaszék és a takarékpénztár egymással a legszorosabb üzleti viszonyban van és közöttük igen sok esetben könnyen érdekellentét merülhet fel. Továbbá a jelen esetben, midőn az árvaszéki elnök egyszersmind a takarékpénztár igazgatója, illusoriussá válnék az ellenőrzés, melyet az árvaszéknek s különösen elnökének az elhelyezett pénzekért való felelősségükből kifolyólag a takarékpénztárral szemben gyakorolniok kell. Épen oly tarthatatlan lenne azon könnyen bekövetkezhető helyzet, hogy a tiszti ügyész, mint az árvaszék jogtanácsosa, perben álljon azon takarékpénztárral, melynek állandó ügyvéde, ha mindjárt ez esetben kivételesen a takarékpénztárt más ügyvéd képviselné is. Mind ezekhez képest az árvaszéki elnöki állásnak a takarékpénztári igazgatói állással, nemkülönben a tiszti ügyészi állásnak a takarékpénztári ügyvédi állással való összeférhetlenségét, felügyeleti tisztemből kifolyólag — bárha a netán felmerülhető hátrányokért a kártéritési felelősség sulya az alispánra és az ő nyilatkozatát tudomásul vett vármegye közönségére hárulnék is, — annál is inkább kimondani kellett, mert az árvavagyon gondozása, épségben tartása és minden veszélyeztetéstől való megóvása a legszentebb kötelességek közé tartozik és a legszigorubb ellenőrzést igényli.

Az, hogy főszolgabiró valamely takarékpénztárnál igazgatói hivatalt viseljen, a közigazgatás és a közszolgálat érdekei szempontjából meg nem engedhető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 67,195. sz. határozata:

A p—i járás szolgabirói hivatalának megvizsgálása alkalmával felvett jegyzőkönyv szerint a nyilvános előadások engedélyezése után a községi szegényalapok javára befolyó összegek nem kezeltetnek azon törvényhatósági szabályrendelet szerint, a mely a községi szegényalapok létesitéséről az 1878. évi 14,064/540. sz. a. alkottatott, hanem azon takarékpénztári könyveket, a melyekre ezen községi alapokba tartozó összegek el vannak helyezve, a főszolgabiró, ki egyszersmind az érdekelt takarékpénztár igazgatója, kezeli. A községek az 1886. évi XXII. t.-cz. 21. §. *c)* pontja értelmében a saját vagyonuk s igy a községi szegényalap fölött is rendelkezési joggal birván s a 147. §. szerint kötelesek lévén annak kezeléséről gondoskodni, az, hogy ezen alapok a főszolgabiró által kezeltetnek, törvényesség szempontjából észrevétel alá esik. Hasonlóképen és pedig a jó közigazgatás és a közszolgálat érdekei szempontjából kifogás alá esik az is, hogy a főszolgabiró, kinek hivatalos teendői összes egyéni munkásságát igénybe veszik, valamely takarékpénztárnál az igazgatói hivatalt viselje.

3. Tisztviselő helyettesités. Tiszteletbeli tisztviselők.

Közhivatali állással járó teendőket az arra alkalmazott egyén köteles teljesiteni s helyettesitésnek csak a tisztviselő akaratától nem függő kényszeritő okok fenforgása esetében lehet helye.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 8787. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának közgyülésében hozott azon határozatát, melylyel P. F. városi számtiszt és szabadságolt állománybeli honvéd főhadnagy részére a m. kir. honvédségnél leendő tettlegesitése czéljából szükséges próbaszolgálat tartamára egy évi szabadságidő engedélyeztetett, jóváhagyhatónak nem találtam. Mert a közhivatali állások természete hozza magával, hogy az azokkal járó teendőket az végezze, ki azon állásra alkalmaztatott, nem pedig valamely helyettesitett egyén s ezen szabály alól kivételnek csak a tisztviselő akaratától nem függő, kényszeritő okok fenforgása esetében lehet helye.

Helyettesitésnek vagyis azon intézkedésnek, hogy egy tisztviselő helyett az állás végleges betöltéséig egy más tisztviselő alkalmaztassék, előfeltételét mindig az képezi, hogy az illető tisztviselő állomása megürült legyen.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 80,919. sz. határozata.

Azon felterjesztés folytán, melyben méltóságod a központi és kültisztviselők helyettesitése, valamint az államvizsga utólagos letételének feltétele mellett kinevezett és a vizsgát egy éven belül le nem tett közigazgatási gyakornokkal szemben, az ujabbi időhaladék, valamint azok előléptethetése tekintetében követendő eljárás iránt tájékozást kér, a következőkben kivántam válszolni. A helyettesitésnek, vagyis azon intézkedésnek, hogy egy tisztviselő helyett az állás végleges betöltéséig egy más tisztviselő alkalmaztassék, előfeltételét mindig az képezi, hogy az illető tisztviselő állomása megürült legyen. Ezen megüresedés lehet végleges, ha az illető tiszviselő elhalt, avagy fegyelmi uton elbocsáttatott, de lehet ideiglenes is, midőn tudniillik az illető tisztviselő fegyelmi eljárás folyama alatt állásától felfügesztetett, mindkét esetben a helyettesités joga az 1886. évi XXI. t.-cz. 87., valamint az 57. §. *d)* pontja alapján, az alispán kivételével, kire nézve a törvény 69. §-a, illetőleg a 47. §. *g)* pontja másképen intézkedik, a főispánt illeti. Az egyéb esetekre nézve, melyek közé a méltóságod által megérintett lemondás, betegségen kivül a szabadságolás is tartozik, a törvény nem rendelkezik, miután ez esetekben rendszerint nem helyettesitésről, hanem a munkaerő pótlásáról van szó. Az ez iránybani intézkedés, a mennyiben az a létező személyzet keretén belül eszközölhető, a törvény 68. §-a *a)* és *e)* pontjai alapján a közigazgatást vezető és a tisztviselőkkel rendelkező alispán feladatát képezi; azon esetben azonban, ha a rendelkezésére álló személyzet elégtelennek mutatkoznék, uj munkaerők alkalmazása iránt a törvény 57. §. *g)* pontja alapján, a főispán van hivatva intézkedni. Ha pedig ezen esetekben is a helyettesitésnek szüksége állana elő, hogy azt csak a főispán tehetné, világosan kitünik abból, hogy a törvény mindenütt, a hol a helyettesités iránti rendelkezést szükségesnek tartotta, a helyettesités jogát a főispánra ruházta. Megjegyzem egyébiránt, hogy a törvényhatóságnak a szabadságolásról, a fegyelmi eljárás közben lemondott, a munkaképtelen tisztviselőkkel szemben

követendő eljárásról és általában azon viszonyok szabályozásáról, melyek bekövetkezésével a tisztviselő akadályoztatása beáll, alkotott szabályrendeletei is tartalmazhatnak a törvény idézett határozmányainak korlátain belül egyes rendelkezéseket, a minthogy a méltóságod kormányzata alatti vármegyében ez idő szerint még érvényben levő szervezési szabályrendeletnek a szabadságolásról szóló 10. §-a is akkép intézkedik, hogy a szabadságolt tisztviselő teendőinek ellátásáról a főispán gondoskodik.

A tiszteletbeli törvényhatósági tisztviselők megbizatása, a legtöbb megyében követett gyakorlat szerint, csak az általános tisztujitásig tekintendő fennállónak.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 50,559. sz. határozata:

Azon főispáni jelentésre, melyben a már felterjesztett tisztviselői névjegyzék pótlásához szükséges szolgálati iveket hozzám utólagosan felterjesztette és melyben egyuttal kérdést intéz az iránt, hogy a kinevezett tiszteletbeli tisztviselőknek megbizatása a választott tisztviselők megbizatási idejének lejártával egyidejüleg szintén véget ér-e? a következőkben válaszolok: Az 1870. évi XLII. t.-cz. 53. §. *g)* pontja vagy az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. *g)* pontjában emlitett tiszteletbeli tisztviselőkre nézve, tekintettel arra, hogy ezek megbizatási ideje a törvényben megállapitva nincs és tekintettel arra, hogy a főispánok e részben különböző eljárást követtek, részemről irányadó utasitást adni nem kivánok, kijelentem azonban, hogy leghelyesebbnek a több főispán által követett azon gyakorlatot tartom, mely szerint a tiszteletbeli tisztviselők megbizása is csak az általános tisztujitásig fennállónak tekintetik.

A főispánnak ama joga, hogy a vármegyékbe tiszteletbeli tisztviselőket kinevezhet, az alispáni állással szemben nem gyakorolható.

A m. kir. belügyminiszter 1881. évi 59,888. sz. határozata:

Azon jelentésére, mely N. N. vármegyei I-ső aljegyző és tiszteletbeli főjegyzőnek vármegyei tiszteletbeli alispánná lett kinevezése felől hozzám felterjesztett, következőkről értesitem méltóságodat: A tiszteletbeli megyei tisztviselők kinevezése, az 1870. XLII. t.-cz. 53. §-a *g)* pontja (1886. évi XXI. t.-cz. 57. §. *g)* pont) értelmében a főispán jogai közé tartozik ugyan, de ezen jog gyakorlásának korlátot szab ugyanazon szakasz és pont azon tétele, mely szerint a tiszteletbeli tisztviselők kinevezésének csak annyiban van helye, a mennyiben azt a mutatkozó szükség igényli. A törvény ezen intézkedéséből következtethető, hogy csak azon tiszti állomásokra nevezhetők ki tiszteletbeli tisztviselők, a mely állomások teendőinek ellátásával tiszteletbeli tisztviselőket is meg lehet bizni. Az alispáni állás azon okból nem sorozható az ilyetén tiszti állomások közé, mert az alispáni hatáskörbe utalt teendők ki által leendő ellátása iránt, a törvény már minden eshetőségre nézve előre intézkedett; ugyanis az 1870. évi XLII. t.-cz. 59. §-ának (1886. évi XXI. t.-cz. 69. §.) 4. kikezdése szerint az alispáni teendők végzése az alispáni szék üresedése, vagy az alispán akadályoztatása esetében törvény szerint a megyei főjegyzőre ruháztatik, az 1876. évi VII. t.-cz. (1886. évi XXI. t.-cz.) 4. §-a második kikezdése szerint pedig a megye alispánjának fegyelmi vizsgálat rendén lett felfüggesztése esetében való, ideiglenes helyettesitéséről a törvényhatósági bizottság van hivatva gondoskodni. A törvénynek ezen rendelkezéseiből, s az azoknak alapul szolgáló intencziói-

ból megállapitható tehát az, hogy a törvény az alispáni állást nem kivánja azon tiszti állomások közé sorozni, a melyek teendőinek ellátására tiszteletbeli tisztviselők kinevezésének szükségessége forogna fenn.

Tiszteletbeli közigazgatási gyakornokok nem nevezhetők ki.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 378. sz. határozata:

Azon főispáni jelentés kapcsán, melyben az iránt intéz kérdést, vajjon az államtudományi tudori I-ső szigorlatot letett S. L. az 1883. évi I. t.-cz. 5. §-a utolsó kikezdésében foglalt kikötés mellett tiszteletbeli közigazgatási gyakornokká kinevezhető-e, válaszolom (főispánnak), miszerint a nevezettnek gyakornokká leendő kinevezése ellen törvényesség szempontjából észrevétel fenn nem forog, megjegyzem azonban, hogy a gyakornoki állással a dolog természetéből kifolyólag a »tiszteletbeli» czim egybekapcsolható nem lévén, a dijazás nélkül alkalmazott gyakornok, egyszerüen fizetés nélküli gyakornoknak lesz tekintendő. Végül, minthogy a gyakornoki állás a gyakorlat megszerzése tekintetéből lett rendszeresitve és az 1883. évi I. t.-cz. 27. §-a értelmében a gyakorlati közigazgatási vizsga letehetésének előfeltételét képezi, önként értetődik, hogy a fizetés nélküli gyakornok a reá bizott teendőkben ép oly pontosan tartozik eljárni, mintha rendes illetményekkel egybekötött állomásra lenne alkalmazva.

---

4. Tisztviselők felelőssége. Fegyelmi ügyek.

A főispán, az általa kinevezett tisztviselő által elkövetett károkért, vagy azoknak hűtlen kezeléseért felelősséggel nem tartozik.

A m. kir. belügyminiszternek a m. kir. földmivelés, ipar- és keresk.-ügyi miniszterhez intézett 1883. évi 8959. sz. átirata:

Nagybecsü átiratában Krassó-Szörénymegye közönségének azon felterjesztése indokából, melyben a Szörénymegye négy szolgabirói hivatala részére megrendelt minta métermértékek ára czimén követelt 240 frtnak leiratását eszközöltetni kéri, az iránti véleményem nyilvánitására méltóztatott megkeresni, hogy vajjon alapos-e a megye alispánjának azon érvelése, miszerint a megye közönsége a nem általa választott, hanem a volt főispán, utóbb királyi biztos által kinevezett tisztviselő által eszközölt megrendelésért vagyoni felelősséggel nem tartozik, továbbá, hogy vajjon a megye felelős-e tisztviselőjének hűtlen kezeléseért? Ezen megkeresése nyomán van szerencsém nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni, hogy a megyei tisztviselők a megye részére tett megrendeléseket a megye megbizásából, illetőleg a megye által reájok ruházott hatáskörben eszközölték, s igy az okozott károkért kétségkivül a megye közönsége is felelős s elvben azon kifogást sem tartom elfogadhatónak, miszerint a megye közönsége a nem általa választott, hanem a főispán által kinevezett tisztviselő által eszközlött megrendelésekért nem tartozik felelősséggel, mert az 1870. évi XLII. t.-cz. (1886. évi XXI. t.-cz.) e tekintetben a választott és a főispán által kinevezett megyei tisztviselők közt különbséget nem tesz. A mi pedig azon kérdést illeti, hogy vajjon a megye tartozik-e

felelősséggel tisztviselője hűtlen kezeléseért? erre nézve van szerencsem válaszolni, hogy nem szenvedhet kétséget, miszerint a megye az 1870. évi XLII. t.-cz. VI. fejezetében (1886. évi t.-cz. VII. fejezet) foglalt rendelkezésekhez képest és az ott megszabott korlátok közt a tisztviselője által okozott károkért vagyoni felelősséggel is tartozik, de meg kell jegyeznem, hogy miután a megyék ez idő szerint saját házipénztárakkal nem rendelkeznek, hanem állampénztárból javadalmaztatnak, ezen felelősség érvényesitése főleg azon megyékkel szemben, melyek saját vagyonnal nem birnak, több tekintetben nehézségbe ütköznék.

A fenforgó esetnél egyébiránt tekintetbe veendőnek vélem azon kivételes és átmeneti viszonyokat is, melyek a szóban levő minta-métermértékek megrendelésének idejében a volt Szörénymegyében fennállottak, s melyeknél fogva ezen esetre a megyék felelősségére nézve fentebb megjelölt irányelveket alig tartom alkalmazhatóknak.

A közigazgatási tisztviselők, a magánegyéneknek önhatalmu és helytelen hivatalos eljárásuk által okozott költségeket megtériteni kötelesek. A kártéritési kereset ilyen esetekben a biróság előtt inditandó meg.

A m. kir. belügyminiszternek a m. kir. honvédelmi miniszterhez intézett 1883. évi 47,393. sz. átirata:

Nagyméltóságod átiratának elintézéséül van szerencsém a következőket közölni. A törvényhatósági tisztviselő az 1870. évi XLII. t.-cz. 73. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezésénél fogva mindazon kárért, melyet hivatalos eljárásában akár cselekvése, akár mulasztása által szándékosan, vagy vétkes gondatlanságból, az államnak, a törvényhatóságnak, községeknek vagy egyeseknek jogtalanul és illetéktelenül okozott, ha a kár szabályszerü jogorvoslattal elhárítható nem volt: teljes kártéritéssel tartozik; a kárkereset azonban a hivatkozott szakasz második bekezdése értelmében csak a törvénykezési rendtartás szerint illetékes biróság előtt inditható meg. Egyébiránt tájékozás végett tisztelettel megjegyzem, hogy a törvényhatósági tisztviselők ellen fegyelmi vétségekül minősithető mulasztásból avagy kötelességsértésből eredő kárositásokra nézve, a kártéritési kereshetőség fegyelmi uton hozott határozattal is megállapitható; mely határozatot az illető a kártéritési kereset meginditására alapul használhat.

Egy vármegyei pénztárnok sikkasztásából kifolyólag ellenőrzést elmulasztott tisztviselők felelősségének megállapitása.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 102,782. sz. határozata:

V. István volt vármegyei pénztárnok sikkasztásából kifolyólag az ellenőrzést elmulasztott tisztviselők ellen hivatali elődömnek rendeletére folyamatba tett fegyelmi ügyben a fegyelmi választmány által hozott határozatot egyfelől L. G. volt alispán és B. J. volt főszámvevő felebbezése folytán, másfelől az 1886. évi XXIII. t.-cz. 2. §-nak *c*) pontja és a 11. §-nak 2. bekezdése alapján hivatalból egész terjedelmében felülvizsgálván, következőleg határoztam: A határozat azon részét, mely szerint L. G. volt alispánnal szemben a fegyelmi büntetés mellőztetett, helybenhagyom; a határozat azon részeit, melyekkel B. J. volt főszámvevő és B. J. pénztári ellenőr fegyelmileg vétkeseknek nyilvánittattak és az előbbi 500, az utóbbi 300 frt pénz-

büntetésben marasztaltalott el, B. J. főszámvevőre nézve az 1886. évi XXIII. t.-cz. 1. §-a alapján feloldom, B. J. pénztári ellenőrre nézve megváltoztatom és őt hivatalvesztésre itélem; a határozat azon részeit, melyekkel L. G. volt alispánnak, B. J. volt főszámvevővel és B. J. pénztári ellenőrrel szemben az ezen minőségükben való hivataloskodásuk alatt V. I. által elsikkasztott összegek erejéig, és pedig L. G.-vel szemben 23,575 frt 86 kr., B. J.-vel szemben 20,757 forint 25 kr., B. J.-vel szemben 21,357 frt 23 kr. összeg erejéig a vagyoni felelősség megállapittatott, helybenhagyom oly toldással, hogy mindezek a terhükre rótt összegek 6%-os kamataiért is felelősek; a határozat azon részét, melylyel Sch. F. árvaszéki elnökre és J. J. tiszti ügyészre nézve a fegyelmi eljárás abbanhagyatott, feloldom s a fegyelmi választmányt arra utasitom, hogy az eljárást folytatván, mindkét tisztviselőre nézve a fegyelmi vétkességnek, J. J. t. ügyészre nézve ezenkivül még a kártéritési felelősségnek kérdésében is uj érdemleges határozatot hozzon. Mindezeken kivül a kártéritési felelősség sorrendjét a következőleg állapitom meg: B. J., V. I. egyetemlegesen első sorban, B. J. másodsorban, L. G. harmadsorban felelős, mindegyik a terhére rótt összeg erejéig, J. J. a még ez után meghatározandó felelőssége negyedsorban következő gyanánt lesz megállapitandó. Végül a fegyelmi ügy során felmerült összes eljárási költségekben, a mennyiben azok V. I.-n be nem hajthatók, L. G., B. J. és B. J.-t egyetemlegesen elmarasztalom s a fegyelmi választmányt utasitom, hogy Sch. F. és J. J.-re nézve pótlólag hozandó határozatában az eljárási költségek kérdésére is terjeszkedjék ki.

Indokok: L. G. volt alispánnal szemben a fegyelmi büntetést mellőző határozati részt indokánál fogva hagytam helyben, de ugyanezen indokból hasonló elbánásban kellett részesitenem B. J. volt főszámvevőt is, mert még a fegyelmi ügy folyamatba tétele előtt megvált a vármegye tiszti kötelékéből, vele szemben tehát a vármegye fegyelmi hatósága csak mint volt tisztviselővel járhat el, már pedig tiszti kötelékben már benn álló volt tisztviselővel szemben csak az 1886. évi XXIII. t.-cz. 1. §-ának II. részében körülirt és L. G.-re nézve a fegyelmi választmány határozatában helyesen értelmezett határok között lehet fegyelmi uton eljárni. B. J. jelenleg is hivatalban lévő pénztári ellenőr vétségei oly sulyosak, hogy a reá kiszabott büntetés kötelességeinek teljes elhanyagolásával és nagymérvü vétkes gondatlanságával éppen nem áll arányban. A vizsgálat folyamán teljes beigazolást nyert az, hogy B. J. soha, legkevésbé sem törekedett ellenőri tisztét a szabályok szerint teljesiteni. A naplózásnál oly hallatlan könnyelmüséggel járt el, hogy tekintetbe véve azt is, hogy B. J. a sikkasztások felmerülése előtt már több éven át működött ellenőri hivatalában, tehát bőven lett volna ideje és alkalma kötelmeiben kellő jártasságot szerezni, kötelességeinek teljesitésére képtelennek bizonyult. A közszolgálat parancsoló érdeke követelte tehát, hogy őt, ki a pénztárnok mellett ellenőr volt, a nélkül, hogy azt valaha ellenőrizte volna, hivatalától feltétlenül elmozditsam. Azon határozati részeket, melyekkel L. G., B. J. főszámvevő és B. J. pénztári ellenőr a V. I. által hivatalnokoskodásuk tartama alatt elsikkasztott összegek megtéritése iránt felelősekké tétettek, indokaik alapján hagytam helyben. Szükségesnek találom azonban e részben még a következőket megjegyezni:

L. G. a pénztár felett őt alispáni tisztéhez képest megillető kötelességszerü felügyeletet teljesen elhanyagolta, az által pedig, hogy a vármegyei pénzkezelési és számviteli szabályzat 5. §-nak megszegésével a pénzszekrény másodkulcsait is kiadta a pénztárnoknak, szabad utat nyitott a sikkasztásnak. Sulyos mulasztása az is, hogy — a szabályzat 8. §-ának rendelkezése

daczára — sem a pénztárnoktól, sem az ellenőrtől biztositékot nem vett be. B. J. volt főszámvevő is a legsulyosabb kötelességmulasztásokat követte el. A pénztári naplókat felületesen vizsgálta meg, sőt oly tétel naplózását is elnézte, mely tisztán pénztári hiány kiegyenlitése czimén vezettetett be. Felületesen teljesitette a rovancsolásokat is, mert csakis a naplók szerint kimutatott készpénzt vette vizsgálat alá, egyéb elszámolási ágak, mint pl. a takarékpénztári betétek figyelmen kivül hagyattak, fel sem számoltattak. A volt számvevő mint ellenőrző közeg ezen vétkes hanyagsága, a minek egyik szembeszökő bizonysága az is, hogy a volt főszámvevő még arról sem győződött meg, hogy az ellenőrnek birtokában van-e az ellenőrző kulcs, tette lehetővé a sikkasztások rendszeres vitelét. B. J. ellenőr mentethetlen kötelességszegéseire már fentebb kiterjeszkedtem. Minthogy pedig az 1886. évi XXI. t.-cz. 91. §-a szerint a közpénzt kezelő tisztviselők által okozott kárt ezek után első sorban azok tartoznak viselni, a kik a pénzkezelésre törvény szerint felügyelni tartoztak, ha kötelességüket vagy éppen nem, vagy nem szabályszerüen teljesitették, mind a 3 nevezett tisztviselőt felelőssé kellett tennem azon összeg erejéig, mely hivataloskodásuk alatt sikkasztatott el. Minthogy pedig a tőkeösszeg megtéritésével együtt jár a kamatok megfizetésének kötelezettsége is, a felelősséget ez értelemben ki kellett terjesztenem. Sch. F. árvaszéki elnökre és J. J. tiszti ügyészre nézve az eljárás abbanhagyásában nem nyugoghattam meg, mert mindkettőre nézve oly jelenségek forognak fenn, melyek fegyelmi vétség fenforgására engednek következtetést vonni. Sch. F. ugyis mint árvaszéki elnök, ugyis mint az 1886. évi XXI. t.-cz. 68. §-nak *q*) pontja alapján működő pénztárvizsgáló küldöttség tagja, éveken keresztül elnézte azt, hogy a pénztári szekrény ellenőrző kulcsa nincs a pénztári ellenőrnél és hogy az ellenőr nincs jelen a vizsgálatnál. Ezen mulasztása által az á.vaszéki elnök a felelősségére bizott árvavagyont teljesen ellenőrzés nélkül hagyta. Igaz, hogy a gyámpénztárban hiány nem találtatott, de az csak szerencsés véletlen, a minek az árvaszéki elnökre nézve megvan az az előnyös következménye, hogy ő a V. által elsikkasztott összegekért vagyonilag felelőssé nem tehető, de mulasztásainak kétségtelen tényén ez a körülmény nem változtat. J. J. tiszti ügyészszel szemben szintén nincs helye az eljárás abbanhagyásának. A tiszti ügyész a törvények és szabályrendeletek őre, ezen minőségéből folyólag a pénztárvizsgálatoknál kötelessége felügyelni arra, hogy a pénztárkezelési szab. rend. rendelkezései pontosan betartassanak. Már pedig J. J. t. ügyész soha sem győződött meg arról, hogy a pénztárkezelők tettek-e le tiszti óvadékot, hogy a pénztári szekrény másodkulcsai el vannak-e biztos helyen helyezve, hogy továbbá a pénztári ellenőr el van-e látva az ellenőrzési kulcscsal s azt tényleg használja-e? valamint nem forditott a t. ügyész a vizsgálatoknál figyelmet arra sem, hogy az egyes kezelési ágakat illető takarékbetétek miként állanak.

Minthogy tehát J. J. tiszti ügyész a jelzett szabálytalanságok ellen kötelméből kifolyólag sem nem tiltakozott, sem jelentést nem tett, részessé vált azon vétkes mulasztásokban, melyek a pénztárvizsgálatok alkalmával elkövettettek s melyek a sikkasztás lehetőségére alkalmat nyujtottak. J. J. tiszti ügyész ezen mulasztásai folytán felelősséggel fog tartozni a hivataloskodása alatt elsikkasztott összegekért is. A vagyoni felelősség sorrendjének megállapitásánál — a mire a fegyelmi választmány figyelmét kiterjeszteni elmulasztotta — a következők vezéreltek: A pénztári kezelési szabályzat 12. §-a szerint a pénztárnok és ellenőr egyetemlegesen felelősek mindazon munkákért, melyeket közösen és egyetértőleg tartoznak végezni, valamin

mindazon károkért is, melyek teendőiknek szabályellenes elintézéséből vagy általában kötelességeiknek megsértéséből vagy elmulasztásából származnak. Ennélfogva B. J. ellenőr, magával a sikkasztó pénztárnokkal egyetemlegesen, első sorban felelős. Másodizben a volt főszámvevőt terheli a felelősség azért, mert a pénztári tisztség közvetlen- és a pénztári tisztség működésével mintegy lépést tartó folytonos ellenőrzése a főszámvevő kötelessége. Minthogy továbbá a pénztárkezelés feletti általános felügyelet, ugyis mint a pénztárvizsgáló küldöttség elnökének, az alispánnak feladata, L. G. volt alispánt harmadsorban kellett felelőssé tennem. A t. ügyész, kit a szabályok és törvényes formák megtartása feletti őrködés elmulasztása terhel, ezen különleges feladat körének természetéből folyólag csak az alispán után negyedsorban lesz felelőssé tehető. Végül az eljárási költségeknek V.-től be nem hajtható részében azért marasztaltam egyetemlegesen az összes fegyelmi felelősség alá vont tisztviselőket, mert az eljárásra és igy a költségek felmerülésére mulasztásaik által valamennyien egyaránt szolgáltattak okot.

A megyei alispán nem vonható mint magánszemély perbe oly eljárásért, melyet hivatalos minőségben a megye nevében és képviseletében tett meg.

A m. kir. Curia 1889. évi 7909. sz határozata:

Az Ungvármegyében levő állami utak kavicsozására az államkincstárral szemben Ungvármegye mint vállalkozó szerződött. K. Péter alispán 1887-ben G. község bányájából önkényüleg 52 köb öl követ fejtetett és hordatott el. G. község ezért az alispánt, békés birtoklásának megháboritása czimén az ungvári kir. járásbiróság előtt beperelte. A járásbiróság a keresetet alperesség hiányából elutasitotta. A királyi tábla az elsőbiróság itéletének megváltoztatásával a kereshetőséget azon indokból, mivel az alispán nem igazolta azt, hogy a megháboritást Ungmegye megbizásából követte el, megállapitotta. A kir. Curia fenti számu határozatával a másodbiróság itéletének megváltoztatásával az első biróság itéletét hagyta helyben következő indokokból: tekintve, hogy felperes keresete alperesnek mint Ungmegye alispánjának a *D)* alattiban foglalt hatósági intézkedése, illetve ebből folyó azon ténye ellen irányul, hogy az 1887. évi márczius havában a felperes tulajdonát képező bányából, annak beleegyezése nélkül követ kezdett fejtetni s a kereset beadásáig tényleg 52 köb öl követ el is hordatott; s tekintve, hogy alperes sérelmezett intézkedését irásban kiadott rendelet utján hivatalos minőségben, tehát mint a megye alispánja a törvényhatóság nevében és képviseletében tette meg, ebbeli eljárásáért tehát mint magánszemély perbe nem vonathatók.

A törvényhatóság tisztviselőinek tényeiért s az ezek által okozott károkért a kir. kincstár felelősséggel s kártéritéssel nem tartozik.

A M. kir. Curia 1890. évi 5392. sz. határozata:

K. m. a kincstár ellen keresetet inditott még 1861. évet megelőző időben birói letétbe helyezett 2337 frt iránt, mely letét 1861-ben politikai változások következtében foganatositott törvényes intézkedések folytán a volt cs. kir. adóhivataltól a vármegye törvényhatósága által vétetett át. A kir. törvényszék, valamint a kir. itélőtábla és fenti számu határozatával a Curia felperest keresetével elutasitotta azon indokból, mivel a kincstárnak ezen

letétért való felelőssége megszünt, mert azon letét gr. M. V.-nek a megye hatóságának törvényszéke által adatott ki, a mennyiben ebből felperesre kár háramlott volna, ezért a kir. kincstár felelősségre nem vonható, mert a törvényhatóság tisztviselőinek tényeiért s az ezek által okozott károkért a kincstár felelősséggel s kártéritéssel nem tartozik.

Az alispánt mint elsőfoku hatóságot nem illeti meg azon jog, hogy a másodfoku határozat ellen felebbezéssel élhessen.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 76,193. sz. határozata:

A fegyelmi választmánynak N. D. városi, állásától felfüggesztett első jegyzőnek fegyelmi ügyében hozott határozatát, melynél fogva az alispáni határozat hatályon kivül helyezése mellett, az előbbeni alispáni határozat továbbra is érvényben hagyatott s a most emlitett elsőfoku határozatnak az illetőkkel leendő közlése elrendeltetett, a vármegye alispánja hozzám felebbezvén: a felterjesztett iratokat a megfelelő eljárás haladéktalan eszközlésére való utalás mellett azzal küldöm vissza a közig. bizottságnak, hogy a felebbezést nem tartottam elfogadhatónak, mert az alispánt mint elsőfoku hatóságot nem illeti meg azon jog, hogy a másodfoku határozat ellen felebbezéssel élhessen.

Arra nézve, hogy a törvényhatósági tisztviselő a cselekvése vagy mulasztása által egyeseknek okozott kárért felelősségre vonassék, a kártéritési kötelezettségnek előleges fegyelmi uton való megállapitása nem szükséges.

A m. kir. Curia 1891. évi 1353. sz. határozata:

Sz. S.-né beperelte G. R. volt árvaszéki elnök örököseit, mert a felperes tulajdonát képező, árvaszékileg kezelt 355 frt 66 kr összeget, az utóbbi mulasztása folytán nem kapta meg. Az első biróság felperest keresetével elutasitotta, mert felperes ki nem mutatta azt sem a kereset, sem a tárgyalás rendén, hogy az ő vagyona kezelésében milyen mulasztást követtek el alperesek és hogy ellenük fegyelmi vizsgálat vezettetvén, az abban hozott határozatot, illetve itélet által az 1870. évi XLII. t.-cz. VI. fejezet 73. §. szerint alperesekre kimondatott volna, hogy ők kártéritéssel tartoznak, be nem igazolta. A marosvásárhelyi kir. itélő tábla a kir. járásbiróság itéletét megváltoztatta, felperes kereseti jogát megállapitotta s az eljáró biróságot az ügy érdemében leendő itélet hozatalára utasitotta. Mert felperes azon egyedüli indokból lett keresetével elutasitva, mivel nem mutatta ki, hogy G. K. árvaszéki elnök s a többi alperesek, mint törvényhatósági tisztviselők ellen az 1870. évi XLII. t.-cz. 73. §. szerint a per tárgyává tett kárösszegre vonatkozó vétkes gondatlanság és mulasztás okából fegyelmi eljárás lett volna bevezetve s ekként ellenök a kereshetőségi jog fegyelmi uton kimondva lenne. Tekintve azonban, hogy sem az 1870. évi XLII. t.-cz. 73. §., sem a helyébe lépett 1886. évi XXI. t.-cz. 89. és 91. §. szerint a köztörvényhatósági tisztviselő vétkes mulasztása- és gondatlanságából magánfelek hátrányára okozott kár megfizetéseért köztörvényi uton való beperesitéséhez nem kivántatik meg az, hogy illetékes hatósága által megelőzőleg fegyelmi kereset alá vonassék s a kereshetőségi jog ellene ily uton megállapittassék, következőleg felperes keresetével ezen okból el sem utasitható. A kir. Curia a másoditéletet helyben hagyta, mert a per jelen állásában csak az képezheti

eldöntés tárgyát, hogy a kereset megindithatásának előfeltétele-e az, hogy 1—4-ed rendü alperesek, illetőleg 1. és 2. r. alperesek jogelőde ellen a kártéritési kötelezettség fegyelmi uton megállapittassék vagy nem? Minthogy pedig a másodbiróság itéletének helyesen kifejtett indoka szerint, arra nézve, hogy a törvényhatósági tiszviselő a cselekvése vagy mulasztása által egyeseknek okozott kárért felelősségre vonassék, a kártéritési kötelezettségnek előleges fegyelmi uton megállapitására szükség nincs, 2., 3., és 4. r. alperesek ellen, 1. r. alperes ellenében felperes keresetétől elállván, a kereset idő előtt megindítottnak nem tekinthető.

Az alsóbb foku hatóságok elintézése alatt álló fegyelmi ügyekben, felsőbb foku hatósági utasitások kibocsátása, a fegyelmi biráskodás jogi elveibe ütközik.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 54,953. sz. határozata:

D. Lajos községi esküdt adószedő ellen a közte és ifj. D. Károly ottani községi biró közt fennálló elsőfoku rokonsági kötelék indokából a vármegye főispánjához intézett rendeletemben az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §. *c*) pontjára alapitva tett kijelentés folytán esküdt adószedői állásáról záros határidő alatt bekivánt lemondásának megtagadása miatt állásától való felfüggesztés mellett fegyelmi eljárás elrendelését kimondó főszolgabirói határozat ellen, az előlnevezett által benyujtott felebbezés alkalmából tett felterjesztésének csatolmányait oly felhivással küldöm vissza, (az alispánnak) hogy a jelen, felebbezési ügynek a hivatolt községi törvény 91. §-a értelmében másodfoku határozattal leendő ellátása iránt saját hatáskörében intézkedjék; megjegyzem, hogy a felterjesztésben kért s egyben hozandó határozatánál irányadóul veendő utasitás megadására magamat indittatva nem találhattam, mert azonfelül, hogy ily utasitás az ügyben netán közbevetendő jogorvoslattal előidézendő határozatomnak is elébe vágna, az alsóbb foku hatóságok elintézése alatt álló ügyekben felsőbb hatósági utasitások kibocsátása, a fennálló törvények értelmében közigazgatási uton gyakorlandó fegyelmi biráskodás terén is érvényesült általános jogi elvekkel sem tartható megegyeztethetőnek.

A tiszti ügyész oly közegnek, ki a megelőző fegyelmi vizsgálat keresztülvitelével rendszerint megbizható lenne, nem tekinthető. Ha azonban kiküldetése egyes kivételes esetekben el nem kerülhető, a fegyelmi eljárás meginditása iránti inditványtétellel az illető helyettes, esetleg a tiszteletbeli ügyész bizandó meg.

A m. kir. belügymininiszter 1887. évi 32,341. sz. határozata:

A vármegyei közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint a vármegye alispánjának azon intézkedése, hogy fegyelmi vizsgálat teljesitésével egyes esetekben a közszolgálat és a rendelkezésre álló munkaerőre való tekintettel a tiszti ügyészt bizta meg, nem kifogásolhatónak mondotta ki, a vármegye tiszti ügyésze által az ellen közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, annak feloldására a felebbező tiszti ügyész által felhozottakat elégséges indokokul el nem fogadhattam ugyan, a határozatnak alapul szolgáló érvelésre vonatkozólag azonban meg kell jegyeznem, hogy a törvény azt, hogy a tiszti ügyész teljesitse a vizsgálatot, nem tiltja ugyan, de a törvény a tiszti ügyész számára külön szerepkört jelöl ki, t. i. a vizsgálat eredménye alapján való inditványtételt, már pedig a dolog

természetéből kifolyólag a tiszti ügyész az általa teljesitett vizsgálat anyagát oly elfogulatlanul át nem tekintheti és el nem birálhatja, mintha azt más teljesitette volna; ebből következik, hogy a tiszti ügyész oly közegnek, ki a megelőző vizsgálat keresztülvitelével rendszerint megbizható lenne, nem tekinthető; azon egyes kivételes indokolt esetekben tehát, a midőn a tiszti ügyész kiküldetése elkerülhető nem lenne, a fegyelmi eljárás meginditása iránti inditványtétellel az 1876. évi VI. t.-cz. 55. §. értelmében kijelölt helyettes, esetleg a tiszteletbeli ügyész bizandó meg.

Fegyelmi eljárás rendén a vizsgáló biztos, avagy az azt kiküldő hatóság eljárása ellen külön jogorvoslatnak helye nincs, hanem a netán szenvedett sérelmek orvoslása a fegyelmi ügy érdemében hozott határozat elleni felebbezésben kérelmezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 108,164. sz. határozata:

A közig. bizottságnak határozatát, melylyel a P. Ferencz t. ügyész fegyelmi ügyében kiküldött vizsgáló biztos előterjesztésére a vizsgáló biztos felhatalmaztatott, hogy U. Gáspár panaszost vádpontjainak beadására oly kijelentéssel hivja fel, hogy f. évi november 30-án tul beadandó vádfeljelentések figyelembe vétetni nem fognak, br. N. Ottó és U. Gáspár panaszosok hozzám megfelebbezvén: a felebbezést elutasitom, mert a vizsgáló biztos, avagy az azt kiküldő hatóság eljárása ellen külön jogorvoslatnak helye nincs, hanem a netalán szenvedett sérelmek orvoslása csak a fegyelmi ügy érdemében hozott határozat elleni felebbezésben kérelmezhető.

Ha valamely közigazgatási tisztviselő ellen hirlapilag oly vád emeltetik, melynek alapján az illető tisztviselő ellen a fegyelmi eljárás hivatalból rendeltetett el, akkor azon hirlap szerkesztője mint tanu beidézhető s tanuságtételre pénzbüntetés terhe alatt is kényszerithető.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 77,112. sz. határozata:

A vármegyei közigazgatási bizottságnak azon határozatát, mely szerint N. N. hirlapirót, ki a N. vármegyei alispán ellen saját kérelmére meginditott fegyelmi vizsgálat során a tanuvallomást megtagadta, az 1886. évi julius hó 8-án 37,690/bm. szám alatt kiadott szabályrendelet 2. §-a alapján a vármegyei tisztviselők nyugdijalapja javára 8 nap alatt fizetendő és behajthatlanság esetében egy napi elzárásra átváltoztatandó 10 frt pénzbüntetésre itélte el, az elmarasztalt által a törvényes határidőn belül közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén: a felebbezett határozatot indokainál fogva, különösen pedig az alábbiakból kifolyólag jováhagyom. Bár — az indokolásból kivehetőleg N. N. vármegyei alispán épen N. N. — által hirlapilag közzétett közlemények miatt kérte önmaga ellen a fegyelmi vizsgálatot, N. N. mégis tulajdonképeni és törvényes vádlónak azért nem tekinthető, mert az érdekeikben sértett magánfelek, vagy ezek képviselői csakis az esetben szerepelhetnek vádlókként, ha az 1886. évi XXIII. t.-cz. 2. §-ában felsorolt illetékes fegyelmi hatóságnál — nem pedig a hirlapolvasó közönség előtt — tesznek szabályszerü feljelentést. Jelen esetben elfogadható magánvádló nem létezvén, a tulajdonképeni vádlónak itt azon hatóság tekintendő, mely az alispán kérelmét magáévá tevén, ez ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelte. A tanuvallomás megtagadása miatt elmarasztalt N. N. tehát jogosan és egész szabályszerüen lett állitólagos tudomása indokából tanuként megidézve, mert

tanuskodási kötelezettségén azon körülmény, hogy a tudni állított tényeket sajtó utján tette közzé, mit sem változtat. Sőt azon körülmény, hogy elmarasztalt a tanuvallomást az általa ismételten hangoztatott tudomása és állitólag bizonyitékai daczára is makacsul megtagadta s ez által a vármegye első tisztviselője ellen emelt vádaknak tisztába hozatalát — a mi pedig nem csak az alispánnak, de a közügynek is érdekében áll — meghiusitani igyekezett, épen sulyositó körülményül szolgál, a mi a hozottnál sulyosabb büntetés kiszabását is indokolttá tenné.

A fegyelmi vizsgálat abbanhagyására vonatkozó határozat kimondására nem a közigazgatási bizottság plenuma, hanem a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 60,080. sz. határozata:

A vármegyei közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának folyó évi szeptember hó 13. napján tartott ülésében hozott határozatát, a melylyel kimondatott, hogy P. József kassai lakos ellen, a fegyveres erő ellen követett vétség miatt folyamatban volt bünfenyitő elővizsgálat rendén S. L. i—i járási főszolgabiró ellen állitólag kiderült adatok nem találtattak alkalmasaknak arra, hogy azok alapján a nevezett tisztviselő ellen, a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendeltessék, mivel az 1886. évi XXIII. t.-cz. 2. §-a szerint a fegyelmi választmány nincs jogositva arra, hogy a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendelése kérdésében határozzon, ezennel feloldom, s felkérem (a főispán urat), hogy a nevezett tisztviselő elleni fegyelmi vizsgálat elrendelésének kérdését, az arra törvény szerint illetékes fegyelmi hatóság érdemleges elbirálása alá bocsátani sziveskedjék.

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya fegyelmi biráskodási jogot gyakorol és a fegyelmi eljárás elrendelésére teljesen illetéktelen. A kártéritési felelősség megállapitása pedig a fegyelmi határozat körébe tartozván, a fegyelmi eljárás elrendelésének csak az illető elmarasztalása esetében végeredményét, nem pedig kiindulási pontját képezheti

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 25,584. sz. határozata:

P. György v—i volt biró ellen a fegyelmi vizsgálat főszolgabirói határozattal elrendeltetett, mert a községben 1887. évre kiirott bor-, hus-, sör- s czukorfogyasztási adókirovás ellen, ámbár az a létező viszonyokhoz mérten tulterhelőleg rovatott ki, panaszlott, mint ez időben volt községi biró, jogorvoslattal nem élt, miáltal a községnek 116 frt 38 kr. tulkiadást okozott. Ezen határozat ellen panaszlott felebbezvén, F. vármegye alispánja a hozott másodfoku határozatával az elsőfoku határozatot okaiból helybenhagyta. Ezen határozat ellen panaszlott további felebbezéssel élt, mire a vármegye közig. bizottságának fegyelmi választmánya által a másodfoku határozat helybenhagyatott. Ezen harmadfokon hozott határozat ellen P. György rendkivüli felülvizsgálati kérvényt adott be, melynek következtében a szóban levő ügyet felülvizsgálat alá vevén, következőkép határoztam : A fegyelmi választmánynak 2/90. sz. a. hozott harmadfoku határozatát megsemmisitem, mert a fegyelmi eljárás elrendelése kérdésében határozott, holott erre, miután a fegyelmi választmány csak fegyelmi biráskodási jogot gyakorol, teljesen illetéktelen. A fegyelmi eljárást elrendelő főszolgabirói és alispáni határozatoknak azon részét, melylyel a kártéritési felelősség is kimondatott, hasonlag megsemmisitem,

mert a felelősség megállapitása, az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §. végső bekezdése értelmében, a fegyelmi határozat körébe tartozván. a fegyelmi eljárás elrendelésének csak az illető elmarasztalása esetébeni végeredményét, nem pedig kiindulási pontját képezheti. Ennek következtében a közig. bizottságot utasitom, hogy a másodfoku alispáni határozatot fokozatosan vizsgálja felül.

Csőd alá jutott megyei tisztviselő, a csőd tartamára hivatalától felfüggesztendő.

A m. kir. belügyminszter 1882. évi 65,596. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozatát, mely szerint az alispán által X. Y. csőd alá jutott megyei tisztviselő ellen elrendelt fegyelmi vizsgálat azért, mert a csőd elrendelése az 1876. évi VII. t.-cz. 1. §-a *a)* és *b)* pontja (1886. évi XXIII. 1. §.) szerint fegyelmi vétséget nem képez, beszüntetve lett, a megye főispánjának hivatalból közbevetett felebbezése folytán felülvizsgálván, azt feloldandónak és az alispán részéről elrendelt fegyelmi eljárás érvényben tartása mellett, a jogerejü birói itélettel csőd alá került X. Y. megyei tisztviselőt a csőd tartamára hivatalából felfüggesztendőnek találtam. Mert igaz ugyan, hogy a fegyelmi törvényben körvonalozott fegyelmi vétségek között a csőd felsorolva nincsen, de az 1870. évi XLII. t.-cz. 66. §-nak (1883. I. t.-cz. 1. §. *b)* pont) abbeli rendelkezéséből, mely szerint tisztviselő csak az lehet, ki csőd alatt nincsen, önként következik, hogy azon köztisztviselő, ki megválasztása vagy kinevezése után jutott csődbe, a csőd tartama alatt hivatalos szolgálatot nem teljesithet, s hogy ennélfogva őt ezen időre állásától felfüggeszteni kell. Minthogy pedig a köztisztviselőkre nézve, a hivatalból való felfüggesztés csakis az 1876. évi VII. t.-cz. (1886. évi XXIII.) által megszabott eljárás szerint mondathatik ki, ennélfogva a tisztviselő ellen csődbejutása esetén, a csődnyitási birói határozat alapján, a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatnak hivatalos állásától való felfüggesztés mellett helye van, a nélkül azonban, hogy ezen a fenforgó körülmények által indokolt intézkedés, a felfüggesztett tisztviselőknek, hivataloskodását vagy erkölcsi életét egyelőre érintené.

Az 1886. évi XXIII. t.-cz. 4. §-ának 6. kikezdése értelmében, ha a hivatalából felfüggesztett tisztviselő teljesen felmentetett, fizetésének visszatartott része kiszolgáltatandó s nem következtethető a törvényből, hogy ezen szabály csak a fegyelmi eljárás alatt történő felfüggesztés esetére volna érthető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 52,885. sz. határozata;

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozatát, mely szerint hivatali hatalommal való vissza élés és könnyü testi sértés miatt vád alá helyezve volt, a magyar kir. a Curia által azonban felmentetett V. M. városi külső csendbiztos ellen az ezen felmentése után folyamatba tett fegyelmi vizsgálat is beszüntettetett, a vád alá helyezésétől kezdve visszatartott fizetése azonban csak az ellene folyamatban volt bünper befejezésének időpontjától, vagyis február 18-tól számitva rendeltetett neki kiadni, a nevezett csendbiztos felebbezése következtében megváltoztatom, s a nevezett csendbiztos fizetésének a vád alá helyezése alkalmával történt felfüggesztése idejétől visszatartott részét is kiadatni rendelem; mert az 1886. évi XXIII. t.-cz. 4. §-a hatodik bekezdése értelmében azon esetben, ha a hivataltól felfüggesztett tisztviselő, segéd és kezelő személyzet tagja teljesen felmentetett,

fizetésének visszatartott része kiszolgáltatandó és a törvény mi intézkedést sem tartalmaz, melyből arra lehetne következtetni, hogy ezen szabály csak a fegyelmi eljárás alatt történő felfüggesztés esetére volna érthető.

Ha fegyelmi határozatban, a közig. bizottság fegyelmi választmányának oly tagja vesz részt, ki érdekelve van: a határozat semmis.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 93,262. sz. határozata:

A B. Mihály állásától felfüggesztett körjegyző ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben a fegyelmi választmánynak ama határozatát, mely szerint nevezett körjegyző a terhére rótt fegyelmi vétségek miatt reá 75 frt pénzbirságot kiszabó elsőfoku alispáni határozat megváltoztatásával, hivatalvesztéssel büntettetett, továbbá 26 frt 82 kr. eljárási költség megfizetésére köteleztetett, B. Mihály által közbevetett felebbezés következtében, a pénzügyminiszter ur meghallgatása után felülvizsgálván, azt megsemmisitem. Mert a fegyelmi választmányi ülésről felvett jegyzőkönyv szerint a szótöbbséggel keletkezett határozat meghozatalában a kir. pénzügyigazgató, a ki az alispáni határozatot megfelebbezte, részt vett, holott az 1876. évi VI. t.-cz. 53. §-a szerint oly esetben, midőn a fegyelmi választmány valamelyik rendes tagja akadályozva vagy érdekelve van, annak helyét az e czélból választott póttag van hivatva pótolni, már pedig a fegyelmi választmány oly tagját, ki az ügyben felebbező gyanánt szerepel, a határozat hozatala körül az érdekeltségtől mentnek tekinteni nem lehel.

A közigazgatási gyakornokok, a mennyiben véglegesen lettek kinevezve, csakis fegyelmi határozattal mozdittathatók el a hivataluktól.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 31,225. sz. határozata:

A kinevezett közigazgatási gyakornok a főispán által csakis az 1883. évi I. t.-cz. 5. §-nak utolsó pontjában emlitett esetben, vagyis akkor bocsáttathatik el, ha a csupán jogi tanfolyamot végzett gyakornok alkalmaztatása után legkésőbb egy év alatt az államvizsgát sikeresen le nem tette, minden más esetben a gyakornok is csak az 1876. évi VII. t.-cz. (1886. évi XXIII.) által szabályozott fegyelmi eljárás utján bocsátható el.

Felfüggesztett közigazgatási tisztviselőnek illetményei mindaddig nem szüntethetőkbe, mig állásától jogerős fegyelmi határozattal vagy birói itélettel nem el mozdittatott.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 67,438. sz. határozata:

Az alispán hatarozatával H. K. felfüggesztett árvaszéki nyilvántartónak felfüggesztési illetményeit a nevezett ellen a hivatalvesztést kimondó, de még nem jogerős büntetőbirósági itéletek alapján beszüntette. Ezen határozatot a közig. bizottság másodfokon hozott határozatával megváltoztatta és kimondotta, hogy a nevezett felfüggesztett tisztviselő a fegyelmi eljárás befejeztéig, illetőleg jogerős büntető itélet meghozataláig lakpénz illetőségén felülfizetésének egy harmadáig terjedő ellátásban továbbra is reszesitendő. A közig. bizottság ezen határozatát a vármegye alispánja az 1876. évi VI. t.-cz. 22. §-a alapján és a vármegye tiszti főügyésze megfelebbezték.

Ezen felebbezések folytán határozatát felülvizsgálván, azt helybenhagyom ugyan, mert H. K. felfüggesztett árvaszéki nyilvántartó eddig sem jogerős birói itélettel, sem jogerős fegyelmi határozattal elmozditva nincs, illetményei tehát be nem szüntethetők; minthogy azonban H. K. büntető és fegyelmi eljárás tényálladékát képező cselekménye oly természetü, hogy az fegyelmi uton is előreláthatólag a hivatalvesztés kimondását teszi szükségessé; minthogy ennélfogva annak, hogy a fegyelmi eljárás befejezéséig függőben tartassék, szüksége nincs: utasitom. hogy a már meginditott, de függőben tartott fegyelmi eljárást az 1886. évi XXIII. t.-cz. 16. §-ában foglalt rendelkezések szellemében azonnal ujra vegye fel és annak gyors befejezése iránt intézkedjék. A mennyiben a fegyelmi eljárás során a büntető ügy irataira szükség volna, a büntető ügy legfontosabb iratai másolatban a büntető biróságtól beszerzendők.

A közigazgatási gyakornokok által elkövetett hivatali vétség esetében rendes fegyelmi eljárásnak van helye, s ezen eljárás nélkül hivatalukból a főispán által nem mozdithatók el.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 59,278. sz. határozata

A főispáni jelentés azon részére, mely szerint X. Y. közigazgatási gyakornokot, kit a fenforgó késedelem ügyében a közvetlen mulasztás vádja terhel, hivatalától (a főispán) felmentette, megjegyezni kivánom, hogy a közigazgatási gyakornok az 1886. évi XXI. t.-cz. 80 §-a szerint az állandóság jellegével neveztetvén ki a főispán által, csakis a fegyelmi eljárásról szóló 1886. évi XXIII. t.-cz. rendelkezései alapján, tehát szabályszerü fegyelmi eljárás rendén hozott fegyelmi határozattal mozdithatók el állásoktól.

Az állandóan rendszeresitett vármegyei dijnokok, kik élethossziglan neveztetnek ki, hivatalos esküt tesznek és mint ilyenek a nyugdijintézet tagjai közé is felvétetnek, csak az 1886. évi XXIII. t.-cz. által szabályozott fegyelmi eljárás utján bocsáthatók el hivatalukból.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 19,987. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozata indokából, mely szerint az alispán azon jelentése folytán, hogy O. V. vármegyei napdijas ellen, az sz—i kir. törvényszék vizsgáló birájának hivatalos értesitése szerint a fenyitő vizsgálat, a nevezett egyén letartóztatásával együtt elrendeltetett, határozatilag kimondotta a közigazgatási bizottság, hogy miután O. V. vármegyei alkalmazott rendszeres alkalmaztatással nem bir s ekként az 1886. évi XXIII. t.-cz. hatálya alá nem esik; ennélfogva a közigazgatási bizottság intézkedésének szüksége fenn nem forogván, az iratok a vármegye alispánjának saját hatáskörébe teendő intézkedés végett visszaadatnak, a vármegyei tiszti főügyész által benyujtott felebbezés következtében szőnyegre került kérdésre vonatkozólag, hogy vajjon a szervezési szabályrendeletben rendszeresitett dijnokok az 1886. évi XXIII. t.-cz. hatálya alá esnek-e és vajjon birnak-e nyugdij jogosultsággal? a közig. bizottságot az iratok visszaküldése mellett tudomás és ahhoz alkalmaskodás végett következőkről értesítem. A megyei dijnokok, mint napi vagy havi dij mellett alkalmazott egyének a mennyiben ezen alkalmazásuk ideiglenes jelleggel bir, a segéd- és kezelő-személyzet állományához nem sorolhatók, illetve az 1886. évi XXI. t.-cz. 80. §-a értel-

mében a főispán által kineveztetni rendelt segéd- és kezelő-személyzet tagjai gyanánt nem tekinthetők, azok felfogadása az alispánt illeti és szolgálati viszonyaik szegődvényes jellegénél fogva, ugyancsak az alispán által alkalmaztatásukból bármikor minden fegyelmi eljárás nélkül el is bocsáthatók. A szervezési szabályzatban és a megyei költségvetésben állandóan rendszeresitett dijnokok azonban, kik élethossziglan neveztetnek ki és hivatalos esküt is tesznek, más szempont alá esnek, ezen dijnokok ugyanis állásuknak inkább elnevezésére, mint jogi természetére nézve különböznek a megyei irnokoktól, mely jellegüknél és minőségüknél fogva azoknak a megyei nyugdijintézet tagjai közé való felvétele kifogás tárgyává nem tehető és elbocsátásuk is csak az 1886. évi XXIII. t.-cz. által szabályozott fegyelmi eljárás utján eszközölhető; miért is O. V. napidijasnak szőnyegen levő ügyét a közig. bizottságnál a fentebb kifejtettek alapján kell ujból elbirálás tárgyává tennie.

A vármegyei szolgákat az alispán fogadja fel és bocsátja el, minélfogva ellenük, fegyelmi eljárásnak helye nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 33,919. sz. határozata:

Z. vármegye a megyei szolgaszemélyzet felett való fegyelmi hatóság gyakorlása iránt szabályrendeletet alkotván, ettől a belügyminiszter a jóváhagyást következő indokolással tagadta meg: az 1870. évi XLII. t.-cz. 58. §. *m*) pontja (1886. évi XXI. t.-cz. 68. §. *p*) pontja) szerint a megyei szolgákat az alispán fogadja fel s bocsátja el, a szabályrendelet azon intézkedése, melynek értelmében a megyei szolgák csak meghatározott fegyelmi eljárás után bocsáthatók el, meg nem állhat; hanem a mennyiben a szegődvényes minőségben alkalmazott megyei szolgákra nézve az elbocsátás esetébeni ellátás tekintetében a többi személyzettől eltérő intézkedés szükséges, arról, hogy vajjon az elbocsátott szolgát mely esetekben és minő ellátás illeti meg s ezt ki lesz hivatva megállapitani, magában a megyei nyugdij szabályzatban kellend gondoskodni.

A nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatti elitéltetés jogi következményeinek legfelsőbb kegyelem utjáni elengedése, a fegyelmi hatóság részéről figyelembe veendő.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 61,211. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozata szerint N. N. adószámviteli hivatali gyakornok hivatalvesztéssel büntettetett, különösen azon oknál fogva, mert a nevezett gyakornok a honvéd főtörvényszék által 1881. évben csalás, tehát oly büntett miatt lett jogérvényesen elitélve, mely őt az 1883. évi I. t.-cz. 1. §. *b*) alatti határozmányaihoz képest a város szolgálatában való alkalmaztatásra képtelenné tette. Minthogy a nevezett számgyakornoknak felségfolyamodványa folytán a honvédelmi miniszter ur előterjesztésére az emlitett katonabirósági elitéltetés következményei időközben a másolatban ide mellékelt lefelsőbb elhatározás értelmében Ő császári és apostoli királyi felsége által kegyelemből elengedtettek, ennek folytán a tényállásban egy oly lényeges mozzanat állott be, mely a fentemlitett fegyelmi itélet meghozatala alkalmával még ismeretes nem volt. Ugyanazért ezen most idézett fegyelmi választmányi határozatnak feloldása mellett felhivom

a közig. bizottságot hogy a fentebbiek szerint időközben előállott változásra való tekintettel a fenforgó ügyben uj határozatot hozzon s azt N. N.-nek szabályszerüen kézbesitse.

A törvényhatósági szolgaszemélyzet tagjai ellen azok szolgálati vétsége eseteiben az 1886. évi XXIII. t.-cz. által szabályozott fegyelmi eljárásnak helye nincs, hanem a fegyelmi joghatóságot az alispán gyakorolja.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 23,024. sz. határozata:

Az alispáni jelentés elintézéséül értesitem, hogy a törvényhatósági szolgaszemélyzet tagjai ellen, azok szolgálati vétsége eseteiben az 1886. évi XXIII. t.-cz. által szabályozott fegyelmi eljárásnak helye nincs; magától értetődvén, hogy a vármegyei szolgák feletti fegyelmi joghatóság gyakorlására jogositott alispán vagy ennek törvény szerinti helyettese, csakis az illető szolga terhére rótt szolgálati vétség kétségtelen fenforgása esetében alkalmazza legjobb belátása szerint, a vétség fokához mért megfelelő büntetést, mely büntetés ellen, ide vonatkozó törvényes rendelkezés hiányában, semminemü jogorvoslatnak helye nincs.

Azon törvényhatósági tisztviselők, kik fegyelmi uton hivatalvesztésre itéltettek, az általános tisztujitásig egyáltalában, tehát sem választás, sem kinevezés utján a törvényhatóságnál alkalmazást nem nyerhetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 59,973. sz. határozata:

A vármegye k—i járás szolgabiróságánál dijnoki minőségben alkalmazásban levő G. G. közvetlenül hozzám benyujtott folyamodványában, annak előre bocsátása mellett, hogy a midőn 1885-ben folyamodó, mint szolgabirósegéd N.-megye fegyelmi választmánya által hivatalvesztésre itéltetett, még az 1876. évi VII. t.-cz. volt érvényben, melynek pedig 14. §-a csak azt mondja ki, hogy a hivatalvesztéssel büntetett törvényhatósági tisztviselő a rendes tisztujitás előtt ujra meg nem választható, azt azonban, hogy ki sem nevezhető, nem tartalmazza; és hogy ő reá az 1886. évi XXIII. t.-cz. 14. §-ának ama rendelkezése, mely szerint a fegyelmi uton hivatalvesztésre itélt tisztviselő a rendes tisztujitás bekövetkeztéig nemcsak hogy meg nem választható, de ki sem nevezhető, ezen utóbbi részében alkalmazásba nem vehető, elhatározásomat kéri a részben, hogy vajjon ő reá, ki hivatalától fegyelmi uton történt elmozditásakor még az 1876. évi VII. t.-cz. joghatálya alatt állott, az 1886. évi XXIII. törvény 14. §-ában foglalt ama rendelkezés, hogy a hivatalvesztésre itélt tisztviselő a rendes tisztujitás bekövetkeztéig ki sem nevezhető, alkalmazandó-e vagy sem. Sem tisztemben, sem kötelességemben állónak nem tartom, hogy magánfelek megkeresésére egy oly kérdésben nyilatkozzam, melynek elbirálása elsőfokban az állomás betöltésére illetékes hatóság hatáskörébe tartozik, és azért ezen kérvényt ily értelembe leendő elintézés végett (a főispánnak) megküldöm, tekintettel azonban a folyamodványban kifejtettekre saját tájékoztatása végett értesiteni kivántam, (a főispánt) hogy az 1876. évi VII. törvény 14. §-ában foglalt rendelkezésnek ugyanaz lévén az intentiója, mint az 1886. évi XXIII. t.-cz. módositott 14. §-ában foglalt rendelkezésnek, t. i. az, hogy azon tisztviselők, kik fegyelmi uton hivatalvesztésre itéltettek, a rendes tisztujitásig egyáltalában, tehát sem választás, sem kinevezés utján ne nyerhessenek alkalmazást a törvény-

hatóságnál, részemről folyamodót, ki ez idő szerint a fegyelmi uton történt hivatelvesztésnek még mindig joghatálya alatt áll, törvényhatósági tiszti állásra, a rendes tisztujitás bekövetkezte előtt, sem megválaszthatónak, sem kinevezhetőnek nem tekintem.

Valamely törvényhatósági tisztviselő rágalmazása esetén, a büntető eljárás hivatalbóli megindithatására, belügyminiszteri felhatalmazás nem szükséges.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi. 67,740. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának jelentésére értesitem, hogy ahhoz, miszerint valamely törvényhatósági tisztviselő ellen szórt rágalmak alkalmából a büntető eljárás az 1878. évi V. t.-cz. XVII. fejezetében körülirt büntetendő cselekmény miatt hivatalból megindittassék, részemről semminemü felhatalmazás vagy engedély nem szükséges.

---

5. Tisztviselők javadalmazása.

a) *Tisztviselői fizetés (folyositása, lefoglalása, bemutatása; helyettesitett tisztviselő illetményei).*

A vármegyei tisztviselők szolgálati viszonyából eredő tartozásokra nézve a vármegye minden más hitelezővel szemben elsőbbséggel bir, s igy a tisztviselők illetményeinek lefoglalható része csak akkor forditandó s foglaltató hitelező kielégitésére, ha a szolgálati tartozás már kiegyenlittetett.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 31,014. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon felterjesztésére, melyben a megyei pénzkezelésről és számvitelről szóló az 1883. évi julius hó 14-én 37,169. sz. a. kelt itteni rendelettel életbeléptetett szabályzat 24. §-ában foglalt rendelkezéseknek a végrehajtási törvény rendelkezéseivel teendő összhangba hozatala végett intézkedést, illetőleg az emlitett szabályzat rendelkezéseinek miként leendő alkalmazása iránt utasitást kér, nem különben a vármegye alispánjának azon felterjesztésére, melylyel a K. M. megyei árvaszéki ülnök által tiszti fizetése lefoglalt részének elszámolása tárgyában hozott alispáni határozat ellen beadott felfolyamodványt hozzám bemutatta, az e részben nézetének nyilvánitása végett általam megkeresett igazságügyminiszter urral egyetértőleg, a közlemények visszaküldése mellett értesitem a megye közönségét, hogy tekintettel arra, miszerint az 1881. évi LX. t.-cz. 54. §-a szerint az állami, törvényhatósági stb. tisztviselő rendes fizetésének legfeljebb egy harmada és ez is csak ugy vehető végrehajtás alá, hogy a végrehajtást szenvedő részére évi 800 frt a foglaláson tul is érintetlenül fenmaradjon, tekintettel továbbá a törvény intentiójára, mely kétségtelenül létfentartási minimumot állapitott meg, nem különben az ezen törvény, valamint az 1868. évi LIV. t.-cz. hatályba lépte óta az állami tisztviselőkkel szemben is követett eljárásra, s végül tekintettel arra, miszerint a megyei pénzkezelésről és számvitelről szóló szabályzat 24. §-a, mely különben az állami pénztári utasitások ide vonatkozó intézkedéseivel is teljesen megegyezik, a végrehajtási eljárásról szóló törvénynyel annál kevésbbé áll ellentétben, mert a dolog természete

szerint is a szolgálati viszonyból eredő tartozásokra nézve a vármegye saját tisztviselői irányában minden más hitelezővel szemben elsőbbséggel bir: mindezeknél fogva a szóban levő alispáni határozat hatályon kivül helyezése mellett oda utasitom a megye közönségét, hogy hasonló kérdésekben jövőben az 1883. évi 37,169. sz. a. kelt itteni rendelettel kiadott szabályzat 24. §-ához alkalmazkodjék.

Azon általános szabály, hogy a törvényhatósági tisztviselő fizetése a megválasztását követő hónaptól kezdve tétetik folyóvá, csak a szorosan vett tiszti fizetésre vonatkozik, ellenben az illetőnek tényleges kiadásaira szolgáló uti és irodai átalányokra nem terjed ki, utóbbiak tehát a hivatali működés megkezdése napjától szolgáltatandók ki.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 28,261. sz. határozata:

A vármegye bizottsági közgyülésében hozott határozatban foglalt azon intézkedést, mely szerint a sz—i járás szolgabirájává megválasztott E. K. szolgabirói fizetése a megválasztását követő hótól, vagyis junius 1-től kezdve tétetett folyóvá, mint az e részben fennáló s előfordult hasonló esetek alkalmából más törvényhatóságokkal szemben is érvényesitett általános szabálylyal megegyezőt, a nevezett szolgabiró részéről az ellen közbetett felfolyamodvány félretételével, ezennel részemről is helybenhagyom ugyan, midőn azonban erről a vármegye közönségét további eljárás végett értesitem, egyszersmind megjegyzem, hogy ezen szabály csakis a szoros értelemben vett fizetésre vonatkozik, ellenben a szolgabiró tényleges kiadásaira szolgáló uti és irodai átalányokra nem terjed ki, miért is a tényleges kiadások pótlására szolgáló jelzett átalányok a hivatalos működés megkezdésének napjától kezdve kell, kogy kiszolgáltassanak.

A törvényhatósági tisztviselő fizetésére intézett végrehajtás az uj tisztujitás bekövetkeztével sem veszthei el hatályát akkor, midőn az illető ujból megválasztatott s igy lefoglalt fizetése tényleg megszüntetve nem lett. A tiszti fizetésre vezetett végrehajtás joghatálya tehát fennáll mindaddig, mig az adós tisztviselő fizetést élvez, vagy egyébb alakban ellátásra valamely közpénztárból igénynyel bir.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 44,642. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon jelentésére, melylyel az R. Gyuláné x—i lakos által a megyei főpénztár ellen, az M. N. megyei árvaszéki elnök fizetésére nyert zálogjog érvényesitése iránt beadott panaszos folyamodványt illetékes intézkedés végett hozám felterjesztette, az e részben általam megkeresett igazságügyminiszter urral egyetértőleg, további eljárás végett értesitem a vármegye közönségét, hogy miután sem az általános jogelvek, sem a végrehajtási törvény rendelkezései nem nyujtanak támpontot a panaszló R. Gyuláné részéről vitatott ama felfogásra, mely szerint a törvényhatósági tisztviselő fizetésére intézett végrehajtás a 6 éves megbizatás lejártával, illetőleg az uj tisztujitás bekövetkeztével elvesztené hatályát akkor is, midőn a végrehajtást szenvedő tisztviselő a tisztujitás alkalmával ujból megválasztatván, tényleg nem vesztette el hivatalát s lefoglalt fizetése tényleg megszüntetve nem lett; s miután továbbá a végrehajtási eljárásról szóló 1881. évi LX. t.-cz. 60. §-ának rendelkezése szerint a fizetésre kieszközölt végrehajtás nem veszti el joghatályát akkor sem, ha végrehajtást szenvedő áthelyeztetett, nagyobb fizetés élvezetébe lépett vagy előléptettetett, sőt hatálylyal

bir a végrehajtást szenvedőnek nyugdijaira és végkielégitési jutalékára is; és ebből éppen azt kell következtetni, hogy a tiszti fizetésre vezetett végrehajtás joghatálya, mert azt a törvény a végrehajtást szenvedőnek nem hivatali minőségéhez, hanem hivatali járandóságra való jogához köti: fennáll mindaddig, mig az adós tisztviselő fizetést élvez, vagy egyéb alakban ellátásra valamely közpénztárból igénynyel bir.

Ha valamely törvényhatósági tisztviselő fizetésének 600 frton felül való része birói foglalás alatt áll, az ilyen tisztviselőnek megyei nyugdijjáruléka és IV. osztályu kereseti adója nem a le nem foglalt 600 frtból, hanem a 600 frton felül lefoglalt fizetésrészből vonandó le s a foglaltató hitelezőnek csak a lefoglalt fizetésrészből a fentebbi járulékok levonása után fennmaradó összeg szolgáltatható ki.

Belügyminiszter 1888. évi 37,243. sz. a. kelt határozata.

Azon szabadságolt állományu honvédtisztek, kik törvényhatósági tisztviselők akkor, a midőn előléptetési igény szerzése czéljából három havi tettleges szolgálattételre bevonulnak, ezen idő alatt igénynyel birnak tisztviselői fizetésükre. Ez a kedvezmény azonban a közös hadseregbeli tartalékos tisztekre ki nem terjed.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 141. határozata:

A vármegye alispánjának azon jelentésére, melyben utasitást kér az iránt, hogy vajjon azon megyei tisztviselők, kik mint szabadságolt állománybeli vagy tartalékos katonatisztek, előléptetési czélból hosszabb időre katonai szolgálatra bevonulnak, négy héten tuli távol maradásuk idejére tarthatnak-e igényt tisztviselői fizetésükre vagy sem? értesitem a vármegye közönségét, hogy a magyar minisztertanács határozata szerint oly szabadságolt állományu honvédtisztek, kik előléptetési igényük megszerzése czéljából három havi tettleges szolgálattételre bevonulnak, ezen idő alatt tisztviselői fizetésükre igénynyel birnak, megjegyzem azonban, hogy ezen határozat csakis a szabadságolt állományu honvéd- és nem egyuttal a közös hadseregbeli tartalékos tisztekre terjed ki.

Hadkötelezettségben álló állami tisztviselőknek, ha akár rendes három évi tényleges, akár egy évi önkéntes szolgálatra beszólittatnak, eltávozásuk napjától illetményeik azonnal beszüntettetnek és javadalmazásban vagy segélyben nem részesülnek. Hasonló elbánás alá esnek azok is, kik tényleges itése czéljából próbaszolgálatra bevonulnak. Kivételt képeznek ez alól azok, kik mint tisztek az előléptetés megszerzése végett, szabadsággal vonulnak tényleges szolgálattételre, vagy kik időleges fegyvergyakorlatokra hivatnak be. Ugyanezen szabályok a megyei tisztviselőknél is szem előtt tartandók.

Ő cs. és apost. kir. Felségének a magyar kir. minisztertanács előterjesztésére 1891. évi október 19-én kelt legfelsőbb elhatározása:

Azon állami tisztviselőkre nézve, kik hadkötelezettségüknek még eleget nem tettek s ennek teljesitése végett bevonulnak, vagy mint cs. és kir., vagy m. kir. honvéd tartalékos tisztek tényleges itése czéljából próbaszolgálattételre behivatnak, jövőre a többek közt a következő szabályok lépnek érvénybe: Ha a hadkötelezettségben álló állami tisztviselők hadszolgálati kötelezettségük lerovása végett akár a rendes három évi tényleges szolgálatra, akár

mint egy évi önkéntesek beszólittatnak, eltávozásuk napjától illetményeik azonnal beszüntetendők s a már felvett illetményeken felül egyéb javadalmazásban vagy segélybeu nem részesithetők. Hasonló elbánás alá esnek az államszolgálatban álló és ténylegesités céljából próbaszolgálatra bevonuló cs. és kir., valamint m. kir. honvédtartalékos tisztek is; ellenben állami szolgálatban álló azon cs. és kir. hovédtartalékos tisztek, kik az előléptetési jog megszerzése céljából, de mindenkor előzetesen nyert szabadság alapján vonulnak be tényleges szolgálattételre, szabadságuk idejének tartama alatt is illetményeik élvezetében maradnak, megjegyezvén, hogy ugyan ilyen elbánásban részesülnek a többi még hadkötelezettségben álló állami tisztviselők, midőn az időleges fegyvergyakorlatokra behivatnak. A fentebb elősorolt szabályok a közszolgálat érdekében a megyei tisztviselőknél is szem előtt tartandók.

A magasabb fizetéssel ellátott megyei tisztviselő helyére helyettesitett tisztviselőnek a fizetési különbözetre igénye nincs, csakis a mellékilletmények (mint irodai és utiátalány) szolgáltathatók ki.

A m. kir. belügyminister 1886. évi 30,094. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság közgyüléséről bemutatott jegyzőkönyvnek 38. tétele alatt foglalt azon határozat indokából, melyben kimondatott, hogy a helyettes alispáni minőségben müködött U. Lajos főjegyző részére folyó évi január hó 1-ső napjától ezen év ápril hó 1-ig az alispáni javadalmazás, másrészről L. Géza h. I. aljegyző és M. László h. II-od aljegyző részére az I. illetve II. aljegyzői fizetés szolgáltassék ki, a f. évi ápril hó 1-től lett helyettesitésük tartamára a megyei házi pénztárból, felhivom a megye közönségét, hogy tekintettel a más megyékkel szemben is érvényesitett azon gyakorlatra, melyhez képest a magasabb fizetéssel ellátott állásra helyettesitett megyei tisztviselők az uj állomás magasabb fizetésében nem részesülnek, hanem előbbeni fizetésüket tartják meg, és csakis az uj állomás esetleges mellékilletményeinek élvezetébe lépnek, az emlitett határozat érdemében, végrehajtásának függőben tartása mellett, hozzám mielőbb tüzetes jelentést tegyen.

magasabb fizetéssel ellátott törvényhatósági tiszti állomásra helyettesitett tisztviselő az uj állomás magasabb fizetésében nem részesithető, s ezen felfogás nemcsak a szorosan vett tisztviselőknél, hanem a kezelő- és segédszemélyzetnél, s a közigazgatási gyakornokoknál is alkalmazandó.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 70,347. sz. határozata:

Előterjesztése folytán értesitem (főispánt,) hogy az 1881. évi november hó 12-én 55,403. sz. a. kelt itteni rendeletben emlitett azon gyakorlat, mely szerint a magasabb fizetéssel ellátott állomásra helyettesitett megyei tisztviselő, az uj állomás magasabb fizetésében nem részesíthető, nem csak a szorosan vett tisztviselőkre, hanem a kezelő és segéd személyzetre, valamint a közigazgatási gyakornokokra alkalmazandó, s ezen valamennyi megyével szemben egyaránt érvényesitett gyakorlattól eltérésnek, rendszerint annál kevésbé lehet helye, mert a fegyelmi eljárásról szóló 1886. évi XXIII. t.-cz. azon rendelkezése folytán, melynek értelmében a felfüggesztett tisztviselők a felfüggesztés tartamára illetményeik egy részének élvezetében meghagy-

ellátott megyei tisztviselők a saját járásuk területén belül teljesitett ilyetén hivatalos eljárások alkalmából sem napidijak, sem fuvarköltségek felszámitására jogositva nincsenek, ezennel feloldom.

A szolgabirói segéd által szolgabirói hatáskörben a járás területén belől teljesitett hivatalos eljárások utiköltségeit, történt legyen a hivatalos kiszállás megbizásból avagy a szolgabiró távolléte következtében, a szolgabirói utiátalány van hivatva viselni; ellenben a szolgabiró hatáskörén kivül eső ügyben teljesitett hivatalos eljárások utiköltségei, ha az eljáró tisztviselő uti átalánynyal ellátva nincsen, a megyei költségvetésben utiköltségek és napidijak rovata alatt megállapitott javadalmazás terhére esnek; mindkét esetben egyedüli kivételt képez azon eset, ha az eljárás magán érdekben történik, midőn az utiköltségek az érdekelt felet terhelik.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 29.570. sz. határozata.

Mindazon esetekben, midőn a megyei tiszteletbeli tisztviselő az uti átalánynyal ellátott rendes tisztviselő helyetteseként oly hivatalos utazást teljesit, melyet különben az illető rendes tisztviselőnek, az általa élvezett uti átalány terhére kellett volna végeznie, ilyenkor a netalán felmerült utiköltségeket, a helyettesitett tisztviselő uti átalányából tartozik megtériteni. Ellenben, ha a tiszteletbeli tisztviselő kiküldetése az illető rendes tisztviselőnek egyéb hivatali teendőkkel való elfoglaltsága miatt vált szükségessé, ez esetben az utiköltségek a házipénztárt terhelik; végül oly esetekben, midőn a kiküldetés magánfél vétke miatt történik, a költségek a fél terhére esnek, valamint a magánfelek érdekében a tiszteletbeli tisztviselők által tett utazások költségei is.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 46,558. sz. határozata.

A vármegyei tiszteletbeli állatorvosok a vármegye pénztárából fuvar és napidijakban nem részesithetők, hanem a felmerülő szükséghez képest a községek javára befolyó birságpénzekből dijazandók.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 66,902. sz. határozata:

A vármegye alispánjának felterjesztésére tudomás és miheztartás végett a következőkről értesitem a vármegye közönségét. A megyei tiszteletbeli állatorvosoknak, a megyei házi pénztárból fuvar- és napidijakban leendő részesítése, még ha állategészségügyi szolgálatra nagyobb mérvben is vétetnek igénybe, az 1880. évi 22,511. szám alatt X. vármegye közönségéhez kibocsátott s az idézett felterjesztésben is hivatkozott rendeletben foglalt elvi kijelentéssel szemben annál kevésbé foglalhat helyt, mert ilyetén kiadások fedezéséről a hazipénztár költségvetésében nincs is gondoskodva. Minthogy egyébiránt méltányosan nem lehet követelni azt, hogy a tiszteletbeli állatorvosok az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t.-cz. rendelkezéseiből előálló s az alispáni előterjesztés szerint a fizetéssel és uti átalánynyal ellátott két megyei állatorvos által el nem végezhető gyakori s a magángyakorlat elhanyagolásának kényszerüsége miatt anyagi veszteséggel járó hivatalos teendőket minden dij nélkül végezzék, ennélfogva a fenforgó kérdés megoldására csakis azon módozat mutatkozik alkalmasnak, mely szerint a felmerülő szükséghez képest nagyobb mérvben igénybe vett tiszteletbeli

megyei állatorvosok mérsékelt dijazására, illetőleg utiköltségeik és napidijaik fedezésére az idézett törvény 156. §-a alapján a községek javára befolyó birságpénzek vétessenek igénybe, önként értetvén, hogy az emlitett birságpénzeknek ily czélra való felhasználásáról a czim által alkotandó szabályrendelethez az érdekelt községek hozzájárulása is szükséges.

A rendőri hullabonczolások alkalmával fuvar- és napidij sem a járásorvosokat, sem pedig a főszolgabirói kiküldötteket nem illeti meg.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 17,259. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon felterjesztésére, melyen kérdést intéz hozzám az iránt, hogy vajjon a rendőri hullabonczolások alkalmával kiszállott megyei járásorvosokat és főszolgabirói kiküldötteket fuvardij megilleti-e s ha igen, ki tartozik azt viselni? a bemutatott folyamodvány visszaküldése mellett tudomás és miheztartás végett értesitem a vármegye közönségét, hogy rendőri hullabonczolások alkalmával fuvardij sem a járásorvosokat, sem pedig a főszolgabirói kiküldötteket nem illeti meg, miután a járási orvosok és a főszolgabirói kiküldöttek hivatalos kötelmeihez tartozó ilyetén ügyekben a járás területén belől teljesitett hivatalos eljárás alkalmából felmerült utazási költségek s napidijak a járásorvos, illetőleg a főszolgabirói hivatal részére megállapitott uti átalányból kell hogy fedeztessenek.

A főispáni titkárok a fizetés és lakpénzen kivül egyéb járandóságokra, vagyis napidijak és uti költségek vagy pedig kedvezményes vasuti jegyekre számot nem tarthatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 39,087. sz. határozata:

Miután főispáni titkárok már az 1886. évi XXI. t.-cz. életbelépte előtt is léteztek s az e részben fejlődött gyakorlat szerint, melyet az idézett törvény is érintetlenül hagyott, emlitett titkárok a főispán oldala mellett a fogalmazói és irodai teendők végzésére vannak hivatva, mely minőségben különbeni felhasználásuk a főispán belátására lévén bizva, ezen ügykörükben azok az 1886. évi XXI. t.-cz. alapján a fizetés és esetleges lakpénzen kivül egyéb járandóságokra, illetőleg napidijak és uti költségek felszámithatására nem tarthatnak számot, mire minden kételyt kizárólag következtetni lehet már azon körülményből is, hogy a törvényhozás tárczám költségvetésében, a főispáni titkárokra nézve, fizetésükön és lakpénzükön kivül egyéb kiadásokról nem gondoskodott.

A vármegye tiszti ügyésze és több tisztviselői, közigazgatási ügyekben általában, de különösen a vármegye székhelyén hivatalból teljesitett eljárásért, sem hatóságukkal, sem magán felekkel szemben költségek felszámitására jogositva nincsenek.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 42,489. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak harmadfokban, az alispáni másodfoku határozatot helybenhagyólag hozott azon határozatát, mely szerint N. P. e—i kőbányabérlő a bányájában teljesitett munka közben megsérült munkása K. F. után felmerült 31 frt 20 kr. kórházi gyógyköltség és 10 frt 30 krnyi eljárási költség megtéritésének kötelezettségében elmarasztaltatott, N. P.

érdekelt félnek rendkivüli felebbezése folytán felülvizsgálat alá vevén, a határozatnak azon részét, a hol N. P. a K. F. nevü munkása után fölmerült 31 frt 20 krnyi összes gyógyköltség megtérítésére köteleztetik, jóváhagyandónak, ellenben azon részét, a hol N. P. a gyógyköltség összegen kivül még a megye tiszti ügyésze által felszámitott 10 frt 30 krnyi eljárási költségnek megtérítésében is elmarasztaltatik, feloldandónak és hatályon kivül helyezendőnek találtam. Mert a szóban levő határozatnak a gyógyköltség teljes összege megtérítését kimondó s általam ezuttal jóváhagyott része az 1875. évi III. t.-cz. 1. §. *d*) pontjának rendelkezésével teljesen összhangzásban van; e szerint pedig N. P. munkaadó a nála csekély időközi megszakításokkal évekig, tehát állandóbban alkalmazott K. F. munkása után felmerült teljes gyógyköltség összeg megtérítésére már annálfogva is köteles, mert N. P. saját beismerése és nevezett munkásának nyilatkozata szerint a nála alkalmazott kőfejtő munkások s különösen K. F. napi béreiből bizonyos részt tartott vissza azon meghatározott czélra, hogy abból a munka közben megsérült vagy megbetegedett munkások gyógykezeltetési költségei fedeztethessenek. A határozatnak az eljárási költségre vonatkozó része pedig, mert a megye tiszti ügyésze, valamint a megye többi tisztviselői is közigazgatási ügyekben egyáltalában, de különösen a megye székhelyén hivatalból teljesitett eljárásért sem hatóságával, sem magánfelekkel szemben költségek felszámitására jogositva nincsen, s e szerint a felebbezés szerkesztéséért, leirásáért, eszményi bélyegekért és beadásért eljárási költség czimén támasztott igény törvényes alappal nem bir: hatályon kivül volt helyezendő.

Idegen törvényhatóságok területére való kiküldetéseknél a napidijak kétszeresen nem számithatók, hanem csak a megye területére érvényes napidijak felszámitása foglalhat helyet.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 16,032. sz. határozata.

A tiszteletbeli tiszti ügyész a kincstárt, az adófelügyelő megkeresésére dijazás nélkül tartozik képviselni csak ugy, mint a rendes fizetéssel ellátott tiszti ügyész.

A m. kir. Curia 1889. évi 571. sz. határozata:

Az 1877: XVIII. t.-czikk. 1. §., valamint az 1876. évi január 13-án 54.595. sz. a. kiadott kir. pénzügyminiszteri körrendelet értelmében a tiszti ügyészek a kincstártól hivatalbóli képviseltetésükért dijazást nem követelhetnek s e tekintetben a törvény s szabályrendelet a rendes fizetéssel ellátott és a tiszteletbeli megyei ügyész között különbséget nem ismer, ugyanezért felperes keresetével elutasitandó volt.

A járási szolgabirákat a közrendőri ipar és mezei rendőri birságpénzek valamely része jutalék fejében meg nem illeti.

A m. kir. belügyminiszter 1881. évi 13,795. sz. határozata:

Egy előfordult tárgyalás alkalmából annak jöttem tudomására, hogy E. megyebeli járási szolgabirák, egy megye bizottsági közgyülésből külön felterjesztés mellett megerősités végett ide fel nem terjesztett határozat alapján jutalomdij czim alatt a közrendőri, ipar és mezei rendőri birságpénzek $^{1}/_{3}$-ad részében

részesittetnek. Minthogy a megyei tisztviselők javadalmazásának közvetlen vagy közvetett növelése az 1870. évi LXII. t.-cz. határozott rendelkezése szerint csak miniszteri jóváhagyás mellett történhetik meg s minthogy a szóban levő birságpénzeknek más rendeltetési czélja levén, azok tiszti fizetések pótlására épen nem szolgálhatnak, felhivom a vármegye közönségét, hogy a szóban forgó gyakorlatnak azonnali beszüntetése iránt intézkedjék.

Az adóhivatali szolgálat érdekében meg nem engedhető, hogy a kir. adóhivatal tisztviselői az állami illetékek kivetésére szükséges adatokat az illető város rendelkezésére bocsássák s ennek fejében tőle jutalomdijban részesittessenek. Ily adatok közvetlenül a telekkönyvi hatóságtól szerzendők be.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 10,328. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának azon közgyülési határozatát, melylyel a városi birtokváltozási dijak kivetésének alapjául szolgáló kimutatások elkészitése s a városi tanácscsal közlése végett az ottani kir. adóhivatal illető tisztviselője részére 200 frt tiszteletdij szavaztatott meg, helyben nem hagyhatom, mert a pénzügyminiszterium vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök ur az adóhivatali szolgálat érdekében nem tartja megengedhetőnek, hogy a kir. adóhivatal tisztviselői az állami illetékek kivetésére szükséges adatokat a városnak rendelkezésre bocsássák és ennek fejében a várostól jutalomdijban részesittessenek. A miniszterelnök ur különben megjegyzi, hogy az illető pénzügyigazgatóságok jelentései szerint ugy N., mint Y. város tanácsa a szóban levő birtokváltozási dijak kiszabására szükséges adatokat közvetlenül az illető telekkönyvi hatóságoktól szokták megszerezni.

Tiszteletbeli városi tisztviselő részére méltányos indokok fenforgása esetén bizonyos havi segélydij megszavazható, de a város által ekkép megállapitott segélydij hivatalból fel nem emelhető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 59,414. sz. határozata:

A város közönségének N. N. tiszteletbeli aljegyző részére havi 25 frtnyi segélyt megszavazó határozatát, a főispáni véleményes előterjesztés folytán mai napon és jelen szám alatt a város közönségéhez intézett rendeletemmel jóváhagytam; ellenben a most idézett előterjesztésében kifejezett azon kérelmét, miszerint a város által megszavazott 25 frtnyi havi segélydij 30 frtra emeltessék fel, teljesithetőnek nem találtam, mivel tekintettel X. sz. kir. város közönségének törvényileg biztositott önkormányzati jogára, nem lehet helye annak, hogy az általa megállapitott fizetés vagy segélydij általam hivatalból felemeltessék. Megjegyzem azonban ez alkalommal, hogy a mennyiben (a főispán) méltányosnak találná kérdéses segélydij felemelését, módjában álland bizonyos idő multával a városi hatóságnak ily irányu határozatát alkalmas módon provokálni.

c) *Nyugdij. (Kegydij, halálozási negyed, temetkezési járulék.)*

Oly törvényhatósági alkalmazottak, kiknek állása nem az 1883. évi XV. t.-cz. alapján van rendszeresitve, a megyei nyugdijintézet tagjai közé fel nem vétethetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 54,326. sz. határozata:

A B. Sándor járási főerdész és siklósi lakos által a vármegyei bizottsági közgyülésben hozott határozat ellen beadott felfolyamodvány elintézéseül, melyben a neheztelt határozat feloldásával magát a nyugdij jogosult megyei tisztviselők sorába felvétetni kéri, a nélkülözhető közlemények visszaküldése mellett további eljárás végett értesitem a vármegye közönségét, hogy felfolyamodó kérelmének helyt nem adhattam; mert felfolyamodó főerdész, kinek állomása nem az 1883. évi XV. t.-cz. alapján lett rendszeresitve, s fizetését is nem a megyei pénztárból, hanem a községektől nyeri, a megyei nyugdijintézmény keretébe tartozó tisztviselőnek nem tekinthető.

Közigazgatási tisztviselők, ha más olyan törvényhatóság szolgálatába lépnek, mely a régi törvényhatósággal viszonosságban van, a nyugdijalap javára eső béléptidijat ujra fizetni nem kötelesek.

A. m. kir. belügyminiszter 1894. évi 33,143. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, mely szerint M. K. vármegyei főszámvevő előbb S. vármegyei tisztviselő a 10% belépti dij ujbóli megfizetésére köteleztetett, nevezett által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, a szóban levő határozatot ezennel feloldom és M. K. főszámvevőt a 10%-nyi belépti dij ujbóli fizetésének kötelezettsége alól felmentem. Mert a viszonosság természetéből kifolyólag a nyugdijalap javára szabályrendeletileg megszabott belépti dij fizetése csak egyszer követelhető. Minthogy pedig a T. vármegyével viszonosságban álló S. vármegyében M. K. a bemutatott bizonyitvány szerint az 1000 frt fizetésnek megfelelő 100 frtnyi béléptidijt már megfizette; a jelenleg élvezett fizetése után belépti dij fizetésére nem kötelezhető, hanem a rendes évi járulék mellett csakis az előbbi és ujabbi fizetés közötti különbözet után járó 30%-ot tartozik fizetni.

A törvényhatósági nyugdijalapból ellátást élvező nyugdijazott megyei tisztviselő közigazgatási gyakornokul csak akképen alkalmaztathatik, ha ezen alkalmaztatás tartamára nyugdijának kiszolgáltatása ideiglenesen felfüggesztetik; ha azonban a gyakornoki fizetés kevesebb mint a nyugdij, akkor a fizetés a nyugdijilletmény erejéig kiegészithető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 35,634. sz. határozata:

A főispáni jelentés szerint N. N. az x—i járás elaggott szolgabirája a közigazgatás érdekében nyugdijaztatván, ugyanaz a jelentésben felhozott indokoknál fogva méltóságod által egyidejüleg közigazgatási gyakornokká és tiszteletbeli szolgabiróvá neveztetett ki. Ezen jelentés indokából szükségesnek találtam figyelmeztetni, hogy miután szabály szerint, de az ezen megyei nyugdijszabályrendelet szerint is, a nyugdijazott egyén, a nyugdij élvezete mellett egyidejüleg egy rendszeresitett állomás fizetésében nem részesithető,

ezen szabálylyal szemben N. N. nyugdijazott szolgabiró, a k—i gyakornoki állomásra csak akként alkalmazható, ha ezen alkalmaztatása tartamára a nyugdij kiszolgáltatása ideiglenesen felfüggesztetik, s a mennyiben a gyakornoki fizetés kisebb a nyugdijnál, ezen fizetése a nyugdijilletményig kiegészittetik; ha pedig a nevezett volt szolgabiró a nyugdij teljes élvezetében meghagyatik, ez esetben az legfeljebb is napidij mellett, mint dijnok nyerhet alkalmazást.

Minthogy a törvényhatósági szolgálatban töltött idő a katonai ellátásról szóló 1875. évi LI. t.-cz. értelmében a katonai nyugdijazásoknál be nem számittatik, ennélfogva a viszonosság hiányára való tekintettel a törvényhatóságok sem kötelezhetők arra, hogy a tisztviselőknek megelőző katonai szolgálatukat a nyugdijazások alkalmával beszámitsák.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 59,429. sz. határozata:

Azon felvetett kérdésre nézve: vajjon a közös hadseregben, illetőleg honvédségben töltött szolgálati idő a törvényhatósági szolgálatból kifolyó nyugdijazásnál beszámitandó-e, illetőleg a törvényhatósági szolgálatban töltött idő a hadseregnél történő nyugdijazások alkalmával beszámittatik-e? értesitem a város közönségét, hogy a törvényhatósági szolgálatban töltött idő a katonai ellátásról szóló 1875. évi LI. t.-cz. értelmében katonai nyugdijazásoknál be nem számittatik, ennélfogva a viszonosság hiányára való tekintettel a törvényhatóságok sem kötelezhetők arra, hogy tisztviselőiknek törvényhatósági szolgálatukat megelőző katonai szolgálatukat a nyugdijazások alkalmával beszámitsák. Ezzel kapcsolatban, miután a város törvényhatósági bizottsága közgyülési határozatával N. N. városi közvágóhidi felügyelőt azon kérelmével, miszerint nyugdijazása tekintetéből a m. kir. állami méntelep katonai osztályánál eltöltött szolgálati ideje a városi közönség által beszámittassék, elutasittatott, az ezen határozat ellen a már nevezett N. N. által közbetett felfolyamodvány visszautasitása mellett, a kérdéses közgyülési határozatot a fentebb kifejtett indokok alapján ezennel jóváhagyom.

Városi közszolgálat után élvezett nyugdij, az illetőnek járásbiróvá történt kinevezésével csak birói hivataloskodása idejére szünik meg; nyugalomba vonulásakor azonban a város neki az előbbi nyugdijösszeget ujabban folyóvá tenni köteles.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 293. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melylyel M. város közönsége P. A. volt városi főbiró részére még 1867. évi október 19-én 346/773. sz. alatt kelt közgyülési határozattal megszavazott 400 frt évi nyugdijnak ujbóli folyóvá tételére és rendes kiszolgáltatására köteleztetett, nevezett város által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, helybenhagyandónak találtam. Helybenhagyandó volt az illetékes másodfoku határozat, mert P. A. volt városi főbirónak 400 frttal történt nyugdijaztatása az 1848. évi XXIII. t.-cz. 16. §-ának rendelkezése szerint a város képviselőtestületének 1867. évi október 19-én 346/873. sz. alatt hozott közgyülési határozatával minden feltétel és megszoritás nélkül eszközöltetett. Ezen jogos uton szerzett igénye nevezettnek járásbiróvá történt kineveztetésével meg nem szünt és helytelen az 1869. évi IV. t.-cz. 9. §-ának a város felebbezésében fejtegetett oly értelmü magyarázata, mintha azon törvényszakasz értel-

mében kérelmező a várossal szemben minden nyugdij igényét elvesztette volna, mert első sorban kérelmezőnek a városnál, tehát közszolgálatban volt alkalmazása az idézett törvényszakaszban kategorizált magánosoknál töltött szolgálattól lényegileg eltér; de, mert különben is az ilyetén igényről való lemondás még magánosokkal szemben is kötelezőleg csak azon időre terjedhet, mig az illető lemondó mint biró tényleg alkalmazva van. Ehhez járul még, hogy P. A. a 17 évi állami szolgálat után törvényszerü elláttatása miatt a város ellenében előbbi szolgálat után szerzett nyugdijigényét azért sem vesztette el, mert a régi városi szolgálat után részére az állami kincstárt terhelő nyugdij meg nem volt állapitható. Nem veszthette el igényét P. A. a várossal szemben azért sem, mert erről soha le nem mondott és a feltételes lemondást tárgyazó beadvány folytán M. város részéről 1872. évi november 11-én 279/897. sz. alatt hozott közgyülési határozat a nyugdijról való lemondás el- vagy el nem fogadását bizonytalan időre odázta el; minélfogva azon körülmény, hogy kérelmező 16 év mulva támaszt igényt nyugdijához, ezen igény folytonosságát semmiképen sem érintheti. Sőt, a mennyiben P. A. kérdéses beadványában bizonyos mennyiségü tüzifának az államszolgálat tartama alatt is, dijtalanul kiszolgáltatását mintegy annak elismeréseül kötötte ki, hogy nyugdijigénye épségben maradjon; és a város képviselőtestülete az ily feltételhez kötött szolgáltatást a fenti határozattal engedélyezte, e ténykörülmény kérelmezőt igényének sértetlenségébe helyezett bizalmában csak megerősiteni volt alkalmas. A város részéről közbetett felebbezésben foglalt azon állitás, hogy a képviselőtestület még 1867-ben kimondotta, hogy az engedélyezett nyugdijat csak ideiglenesen addig, mig az illető más hivatalt nem kap, folyósitja, a tényállásnak meg nem felelő; valaminthogy meg nem állhat azon érvelés sem, miszerint P. A. sulyos mulasztást követett volna el akkor, a midőn a város képviselőtestületének 1872. november 11-én hozott határozata ellen óvást nem emelt. Mert e határozat, mint már fennebb megjegyeztetett, a kérdés lényegben való megoldását egyszerüen elodázta.

Ha a nyugdijszabályzatban feltételként van megszabva, «hogy az állami szolgálat csak az esetben számitható a városi szolgálati időbe, ha a városnál töltött szolgálat a 10 évet meghaladja» — ezen feltétel beállta előtt, az érdemleges határozathozatal — időelőtti.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 90,994. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának azon közgyülési határozatát, mely szerint Sz. András városi fogalmazó azon kérelmével, hogy az 1892. évi julius 1-től számitandó városi szolgálatát közvetlenül megelőző állami szolgálati évei nyugdijaztatása esetén nyugdijjárandóságának megállapitásánál beszámittassanak, elutasittatott, az ezen határozat ellen a már nevezett városi fogalmazó által beadott felfolyamodvány folytán felülvizsgálván: ezennel ugy érdemében, mint alaki tekintetből is feloldom; és pedig érdemileg azért, mert a fennálló nyugdijszabályzat 35. §-ának *b)* pontja értelmében a városi szolgálati időbe beszámitandó azon szolgálat is, melyet valaki az 1885. évi XI. t.-cz. I. §-ában jelzett állami alkalmazások valamelyikén rendszeres javadalmazás mellett eltöltött; már pedig kétségtelen, hogy folyamodónak a törvénykezésnél gyakornoki minőségben töltött szolgálata oly alkalmazásban eltöltöttnek tekintendő, melynek alapján nyugdijjogosultságot nyert. Alaki szempontból azonban kérdéses határozat szintén felol-

dandó volt, mert ugyancsak a már idézett nyugdijszabályzat 25. §-ának *b)* pontja értelmében állami szolgálat csak az esetben számittatik be a városi szolgálati időbe, ha ez utóbbi a 10 évet felülhaladja s ennek alapján az illető a városnál a nyugdijjogosultságot megszerezte, már pedig nevezett Sz. András városi szolgálati ideje alapján nyugdijjogosultsággal még nem bir és igy a városi szolgálatát megelőző állami szolgálatnak beszámitása iránti kérelme és az e fölött való határozathozatala is időelőtti.

Községi jegyzői minőségben eltöltött szolgálati idő, a megyei tiszti nyugdijintézetnél, ha csak abban ez iránt határozott rendelkezés nem foglaltatik, be nem számitható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 61,512. sz. határozata:

A vármegye közönségének ama határozatát, melylyel G. J. megyei alszámvevő az iránti kérelmének, hogy a községi jegyzői minőségben eltöltött 12 szolgálati éve, a megyei tiszti nyugdijintézetnél beszámittassék, hely adatott, a W. F. megyei irnok és társai által az ellen közbevetett felfolyamodvány folytán felülvizsgálván, azt ezennel feloldom, mert a megyei tiszti nyugdijszabályzat nem tartalmaz oly rendelkezést, melynek alapján a községjegyzői szolgálatban eltöltött idő a megyei szolgálatba beszámitható lenne.

Halálozási évnegyedi illetmény csakis a férjével haláláig együtt élt hitvest illeti s ebben nem tesz különbséget azon körülmény, hogy a tényleg együtt nem élt házastársak biróilag elválasztva nem voltak.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 60,393. sz. határozata:

Sz. G. volt vármegyei árvaszéki ügyész özvegye által kért halálozási évnegyedi illetmény tárgyában tett alispáni jelentés nyomán, a csatolmányok visszaküldése mellett további eljárás végett értesitem a vármegye közönségét, hogy miután a fennálló gyakorlat szerint halálozási évnegyedi illetmény csakis a férjével háláláig együtt élt hitvest illeti, nevezett özvegy pedig az idézett alispáni jelentés értelmében az elhunyttal, habár tőle törvényesen elválva nem volt, 1873. év óta nem élt együtt, ezen körülménynyel szemben folyamodó özvegy szóban levő halálozási évnegyedi illetmény kiszolgáltatására irányzott kérelmének helyt nem adhattam.

A temetkezési járulékra az elhunytnak testvére igényt nem tarthat. Az ápolás költségeinek a hagyatékból való megtéritését pedig csak a törvény rendes utján követelheti.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 52,220. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának azon határozatát, mely szerint Sz. város képviselőtestületének azon határozata, melylyel a Sz. A. városi orvos elhalálozása folytán esedékessé vált halálozási negyednek testvére, Sz. I. részére való kiszolgáltatása megtagadtatott, feloldatván, Sz. város képviselőtestülete oda utasittatott, hogy a folyamodónő által testvére ápolása és eltemetésére tett kiadások összegét állapitsa meg, s azok erejéig az elhalálozása folytán járó évnegyedes illetékek még benn maradt részletét folyamodónő részére szolgáltassa ki, Sz. város tisztiügyésze által közbetett fel-

folyamodás folytán felülvizsgálat alá vettem. Minthogy Sz. rendezett tanácsu városnak nyugdijszabályzata nincs, az állami tisztviselőkre pedig a fennálló törvények szerint temetkezési járulékra csakis az elhalt özvegye és árvái, és a vármegyék szolgálatában álló tisztviselőkre nézve a fennálló szabály szerint ily járulékra (halálozási évnegyedi illetményre) csakis az özvegyek, esetleg fel és lemenő rokonok tarthatnak igényt, tehát az ezekből vonható analogia szerint is a testvérek nem; ennélfogva, tekintettel még arra is, hogy a városi tisztiügyész felfolyamodványa szerint dr. Sz. A. városi orvosnak özvegye is maradt, ki szintén folyamodott a temetkezési járulék részére leendő kiadásáért, a közig. bizottság határozatát feloldom és Sz. város képviselőtestületének elutasitó határozatát hagyom helyben, oly figyelmeztetéssel azonban, hogy ezen temetkezési járulék, a mennyiben a városban fennálló gyakorlat szerint ily járulék kiszolgáltatásának helye van, csak azon esetben szolgltatható ki az özvegy részére, ha ő férjével annak halála napjáig együtt élt. Sz. J. pedig az ápolási és temetési költségek megtéritése iránt fenforgó igényét testvére, néhai dr. Sz. A. hagyatéka ellen a törvény rendes utján érvényesitheti.

C) Törvényhatósági háztartás.

1. Törvényhatósági pótadó-ügyek.

Azon köztisztviselőkre, kik a hivatalaik után járó jövedelmeik tekintetében a községi pótadók fizetése alól felmentvék, a hason természetü megyei pótadók szintén kirovandók, azonban az ily tisztviselőknek a megyei pótadók alul esetleg felmentése a vármegyék statutárius jogát képezi.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 28,277. sz. határozata:

A vármegye bizottsági közgyülésében hozott azon határozatot, mely szerint T. T. róm. kath. lelkész a megyei pótadók fizetése és megyei közmunka teljesitése alól leendő felmentése iránti folyamodványával elutasittatott, a nevezett lelkész által az ellen közbevetett, s alispáni jelentéssel felülvizsgálat végett hozzám felterjesztett felfolyamodvány folytán birálat alá vevén, azt az e részben nézetének nyilvánitása végett általam megkeresett pénzügyminiszter urral egyetértőleg a megyei pótadókra vonatkozó részében, a felfolyamodás elutasitása mellett ezennel helybenhagyom, miután azon törvények, melyek alapján bizonyos meghatározott czélokra megyei pótadók igénybe vehetők, ezen pótadók alóli mentességekről nem intézkednek, illetőleg a lelkészek tekintetében kivételt nem tesznek, s miután ennélfogva a vármegyék statutárius jogában áll mindazokat, kik a községi pótadók fizetése alól az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. és az 1875. évi XXIX. t.-cz. 27. §-aiban foglalt rendelkezések alapján felmentvék, a megyei pótadók fizetése alól is fel- vagy fel nem menteni, a megyei pótadók kivetéséről, behajtásáról és kezeléséről ezen vármegye által alkotott szabályrendeletben pedig nincs megállapitva a lelkészeknek a megyei pótadók alóli mentessége: az ügy ilyetén állásában felfolyamodó azon jövedelmeire nézve, melyek után egyenes állami adóval van megróva, az ezen állami adók után százalékban kivethető megyei pótadó alól való mentességre nem tarthat igényt. A mi pedig felfolyamodó által kérelme támogatásául többek közt felhozott azon indokot illeti, hogy a pénzügyminiszterium által az egyenes adótörvények és szabályok 1881. évben kiadott hivatalos összeállitása I-ső kötetének a keresetadóról szóló részében a 27. §-hoz csatolt jegyzet szerint az azon szakaszban emlitett tisztviselők fel vannak mentve a közmunka és a megyei pótadók alól is, megjegyzem, miszerint annak indoka, hogy az adótörvények és szabályok gyüjteményébe ezen tartalmu kijelentés felvétetett, csakis az 1875. évi XXIX. t.-cz. 27. §. intézkedésének szelleméből való azon következtetés lehetett, hogy azon köztisztviselők, kik a hivatalaik után járó jövedelmeikre nézve a községi pótadók fizetése alól felmentvék, a községi pótadókkal hason természetü megyei

pótadókkal se terheltessenek. Az egyenes adótörvények és szabályok hivatalos összeállitása I. kötetének a közel multban megjelent második kiadásában azonban az a határozmány, hogy a keresetadóról szóló 1875. évi XXIX. t.-cz. 27. §-ában emlitett tisztviselők fel vannak mentve a közmunka és a megyei pótadók alól is, tekintettel a fenn előadott ama körülményre, hogy ily intézkedés az illető törvényekben nem foglaltatik, elejtetett, illetve kihagyatott. Miről a vármegye közönségét annak megjegyzése mellett, hogy az idézett határozatnak a megyei közmunkára vonatkozó részére nézve a közmunka- és közlekedésügyi miniszter ur lévén illetékes, az ügyiratok eldöntés végett nevezett miniszter urhoz kell hogy felterjesztessenek, további eljárás végett értesitem.

A törvények a községi birót nem mentesitik a törvényhatósági pótadó fizetése alól.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 62,159. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság pótadó felszólamlási küldöttségének azon határozatát, melylyel S. Kálmán volt szászvessződi lakos 7 frt 58 kr. törvényhatósági pótadó leirása iránti kérelme elutasittatott, a nevezett felebbezése folytán felülvizsgálván, a pénzügyminiszter urral egyetérlőleg a következőkről értesitem a közig. bizottságot: S. Kálmán azon kifogása, hogy volt községi birói minősége mentesiti őt törvényhatósági pótadó fizetése alól, alaptalan, mert sem az 1883. évi XV. t.-cz., sem vármegyei szabályrendelet ilyen mentességet nem ismer. Mégis a pótadó felszólamlási küldöttségnek határozata némi módositást igényel, mert a törvényhatósági pótadók a folyó évi, tehát azon évi állami adó után vetendők ki, a mely évben a pótadó fizetendő. Minthogy pedig S. Kálmán terhére állami adó 1887-ben már nem volt előirva, ő csak az 1885. és 1886. évekre róható meg pótadóval, és pedig mindkét évben az azon évben kivetve volt állami adó alapján az azon évre megállapitott pótadó százalék szerint. Ennélfogva a küldöttség határozatát feloldom és utasitom a küldöttséget, hogy S. Kálmán pótadóhátralékát a most jelzett alapelv szemmel tartása mellett állapitsa meg.

Ha az egyházi tulajdont képező fekvőségek egyenes állami adóval ténylegesen meg vannak róva, akkor ezen egyházi ingatlan a törvényhatósági pótadó alóli mentességre igényt nem tarthat.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 76,160. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozatát, melylyel Sz. J. szerdahelyi róm. kath. plébános az iránti kérelmével, hogy a szerdahelyi róm. kath. egyház tulajdonához tartozó fekvőségek után fizetett egyenes adó alapján előirt és részben már lefizetett megyei pótadók leirassanak, illetőleg visszatérittessenek, elutasittatott, az az ellen Sz. J. plébános által helytelenül a pénzügyi közigazgatási birósághoz intézett s a közig. bizottság által hozzám felterjesztett folyamodványa folytán az 1876. évi VI. t.-cz. 60. §-a alapján birálat alá vevén, a neheztelt határozat helybenhagyása mellett felfolyamodó kérelmének azon oknál fogva nem adhattam helyt, mert a megyei pótadók a Szebenvármegye hatósága alatt álló területen fizetett egyenes állami adók után engedélyeztetvén, minthogy a törvény e tekintetben kivételt nem tesz, a mennyiben a szerdahelyi róm. kath. egyház tulajdonát képező fekvőségek

egyenes állami adóval tényleg meg vannak róva, azok a fent emlitett engedély alapján kivetett megyei pótadók alól való mentességre sem tarthatnak igényt.

Azon lelkészi jövedelmek, a melyek után az 1883. évi XV. t.-cz. 9. §-ban elősorolt egyenes állami adók fizettetnek, a megyei pótadó alóli mentességben nem részesithetők.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 64,516. sz. határozata:

A vármegyei törvényhatóság közgyülésében hozott ama határozatát, melylyel K. F. j—i plébános a megyei nyugdijalap javára lelkészi jövedelmei után reá kivetett megyei pótadó alól leendő felmentése iránti kérelmével elutasittatott, a nevezett lelkész által az ellen közbevetett s alispáni jelentéssel felterjesztett felfolyamodvány folytán felülvizsgálván, azt a felfolyamodás elutasitása mellett részemről is helybenhagyandónak találtam, miután az 1883. évi XV. t.-cz., melynek alapján a szóban levő pótadó a törvényhatóság által a kivetés körüli eljárást szabályozó törvényes rendelkezések megtartása mellett kivettetett, a lelkészek tekintetében kivételt nem tesz s ennélfogva felfolyamodó azon jövedelmeire nézve, melyek után az idézett törvény 9. §-ában elősorolt egyenes állami adókat fizeti, az ezen állami adók után százalékokban kivethető megyei pótadó alól való mentességre igényt nem tarthat.

A kataszteri osztályozási, becslési és felszólamlási költségek a földbirtokosokra nem a földadó, hanem a holdrészletek arányában vetendők ki.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 29,151. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának közgyülési határozatát, mely szerint a kataszteri osztályozási, becslési és felszólamlási költségek czimén felmerült s a városi pénztár által előlegezett 21,217 frt 91 krnyi összeg a városi földbirtokosokra földadójuk arányában kivettetni rendeltetett, a pénzügyminiszter urral egyetértőleg ezennel oly modósitással hagyom jóvá, hogy a kérdéses kataszteri költségek nem a földadó arányában, hanem a holdrészletek (hold és birtokrészlet mennyiségének összege) alapján osztassanak fel, illetőleg vettessenek ki, a mint ezt az 1885. évi XXII. t.-cz. végrehajtása iránt 1885. évi julius 18-án 45,055. sz. alatt kiadott pénzügyminiszteri utasitás 26. §. rendeli.

Az időleges házadómentesség csak a folyó állami házadóra (beleértve a földtehermentesitési pótlékot is) szoritkozik, tehát nem ád igényt oly egyéb köz- vagy községi terhektől való felmentésre, melyeket a háztulajdonos azon épülettől törvény szerint viselni tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 6188. sz. határozata:

A polgármester jelentésére értesitem a város közönségét, hogy az állami egyenes adótörvények és szabályok 1881. évi hivatalos összeállitása I. kötet házadóról szóló rész 111. §-a értelmében az időleges házadómentesség csak a folyó állami házadóra (beleértve a földtehermentesitési pótlékot is) szoritkozik, tehát nem ad igényt oly egyéb köz- vagy községi terhektől felmentésre, melyeket a háztulajdonos azon épülettől törvény szerint viselni

tartozik. Ezen intézkedés pedig a házadó kivetésére, beszedésére és kezelésére nézve gyakorlatban levő azon szabályok közé tartozik, melyek a törvényhozás által legutóbb az 1875. évi XXIII. t.-cz. 1. §-a által továbbra is érvényben hagyatván, törvényerővel birónak tekintendő s ennélfogva X. város törvényhatósági bizottságának közgyülési határozata, melylyel az állami adótól ideiglenesen mentes házak pótadó-fizetési kötelezettségét kimondotta, a törvénynek nemcsak hogy teljesen megfelel, hanem éppen az eddig fennállott ellenkező gyakorlat volt olyan, mely a város jogszerü jövedelmeinek megröviditése miatt kifogás tárgyává tétethetett volna.

A megyei nyugdijalapok javára megszavazandó pótadó összegének megállapitásánál a rendezett tanácsu városok lakosaira, tekintettel az 1886. évi XXI. t.-cz. 16. §-ára kisebb összegü pótadó vetendő ki, mint a vármegye többi lakosaira.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 53,658. sz. határozata:

A szabályrendelet 3. §-a 1. pontja szerint az 1883. évi t.-cz. alapján 15 éven át kivetendő 1% pótadó fizetésére a megye minden lakosa kivétel nélkül köteleztetvén, P. r. t. városnak a szabályrendelet ezen rendelkezése ellen közbetett felfolyamodása folytán, annak tekintetbe vétele mellett hogy a nyugdijszabályzat a járási tisztviselőkre is kiterjed, holott ezek a r. t. városok közigazgatásába be nem folynak, mely körülménynyel szemben az 1885. évi XXI. t.-cz. 16. §-ában foglalt rendelkezés szellemének okszerü követelménye gyanánt tünik fel az, hogy a r. t. városok a megyei nyugdíjalap gyarapitására kivetett pótadó alól a megyei kültisztviselők összjavadalmazása arányában felmentessenek, illetőleg a megyei lakoság által e czimen fizetett pótadónál csekélyebb pótadóval terheltessenek meg, felhivom a vármegye közönségét, hogy a tervezett megyei pótadónak kérdését, a rendezett tanácsu városoknak mily mérvben való hozzájárulása szempontjából ujabb beható megfontolás tárgyává tévén, ennek alapján ezen fenforgó kérdésben határozzon, s a szabályrendelet szóban levő pontját, ennek megfelelően módositsa.

Ha valamely vármegye területén a megyei és községi pótadók nem a folyó, hanem az azt megelőző évben megállapitott állami adók után vettetnek ki, azon esetben az üzletet, a pótadók alól azon okból, hogy az üzlet a pótadók kivetési évének beállta előtt meg lett szüntetve: felmenteni nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 43,792. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizotságának azon jelentésére, melyet báró P. S., mint P. L. fakereskedő czég czégvezetőjének az ez évi január hó 7-én tartott ülésében 660. sz. alatt a közigazgatási bizottság által másodfokulag hozott határozat ellen beadott s az 1885. évi államadó után 1886. évre kivetett megyei pótlékok és járulékok leiratására irányzott felfolyamodványát hozzám felterjesztette, az e részben általam megkeresett pénzügyminiszter urral egyetértőleg a felfolyamodvány visszaküldése mellett további eljárás végett értesitem, hogy miután ezen vármegye területén ugy a megyei, mint a községi pótadó, nem a folyó, hanem az ezt megelőző évben kivetett és véglegesen megállapitott állami adók után vettetik ki, mely körülménynél fogva tehát téves felfolyamodó azon nézete, hogy nevezett czég faüzletének 1885. év végével lett megszüntetése folytán az ezen évre állami adó czimén fizetett összeg után kivetett megyei pótadót, melynek lefizetésére való köte-

lezettség csak 1886. évben állott be, lefizetni nem tartozik; ezen indoknál. valamint a határozatban felhozott körülményeknél fogva is a közig. bizottság fent említett azon határozatát, mely szerint az illető czég czégvezetője az 1885. évi államadó után 1886. évre kivetett megyei pótlékok és járulékok leírására irányzott felfolyamodványával elutasittatott, részemről is ezennel helybenhagyom.

A katona beszállásálásból eredő teher arányosabb megosztása czéljából a megyék által kivehethető pótadóról szóló 1879. évi XXXVII. t.-cz. a vármegyéket a fenti czélra igénybe venni kivánt pótadó kivétésére csak felhatalmazza, de nem kötelezi.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 28,526. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon jelentésére, melylyel Sz. község elöljáróságának a törvényhatósági bizottsági közgyülésben hozott határozat ellen beadott felfolyamodványát hozzám felterjesztette, további eljárás végett értesitem a vármegye közönségét, hogy a fentidézett sz. alatt hozott ama határozattal szemben, mely szerint Sz. H. és I. D. községek a náluk elszállásolt lovas katonaság után a vármegye közönsége által kivetendő pótadóból kártalanitásban leendő részesitésük iránti kérelmükkel azon oknál fogva utasittattak el, mert a vármegye az előző tavaszi közgyülésen 27. szám alatt hozott határozatában kimondotta, hogy ily czélra pótadót kivetni nem hajlandó: Sz. község abbeli felfolyamodványának, melyben a neheztelt határozat megváltoztatásával, annak eszközlését kéri, hogy a megye által igénybe veendő pótadó utján a katonabeszállásolásért kárpótlásban részesittessék, annál kevésbé adhattam helyt, mert az 1879. évi XXXVII. t.-cz. felhatalmazza ugyan a vármegyéket a katonabeszállásolás alkalmával teljesitett szolgáltatásokért nyujtandó kártalanitás czéljából pótadó kivetésére, de erre azokat nem kötelezi.

A közigazgatási bizottság a megyei pótadók egyénenkénti kivetésének helyessége felett határoz, de a megyei pótadók alóli mentességről, illetve az azokról alkotott megyei szabályrendelet alkalmazására a törvényhatósági bizottság illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 1031. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának azon határozatát, mely szerint többek közt N. N. I—i plébános katonabeszállásolási pótadó fizetése alól felmentetett, illetőleg a már befizetett 1 frt 19 krnyi katonabeszállásolási pótadónak, nevezett plébános részére leendő visszafizetése rendeltetett el, X. X. megyei főjegyző által beadott felfolyamodvány folytán birálat alá vevén, a szóban levő határozatot illetékességi szempontból feloldandónak s a közig. bizottságot az ügyiratok visszaküldése mellett felhivandónak találtam, miszerint tekintettel arra, hogy a jelen esetben nem az egyénenkénti kivetés helyességéről, hanem a vármegye közönsége által kivetni rendelt megyei pótadók alóli mentességről, illetőleg az ezen pótadókról ugyancsak a vármegye közönsége által alkotott szabályrendeletnek mikénti alkalmazása iránt felmerült elvi kérdés eldöntéséről van szó, mely kérdésekben statutárius jognál fogva első vonalban a vármegye közönsége van hivatva határozni, a szőnyegen lévő kérdést a vármegye törvényhatósági bizottságának érdemleges elbirálása alá bocsássa s erről felfolyamodót szabályszerüen értesitse.

az 1871. évi XVIII. t.-cz. 105. §-tól lényegesen eltérően megállapitott rendelkezéseivel a baj törvényszerü orvoslását lehetővé teszi, mely rendelkezések felvétele alkalmával a törvényhozás előtt minden valószinüség szerint éppen a város felterjesztésében panaszolt nehézségek lebeghettek.

Ingatlannak valamely város általi megvétele évi életjáradékfizetési kötelezettség mellett is megállhat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 37.335. sz. határozata:

A város képviselőtestületének azon határozatát, mely szerint Á. Máriának a K. utczában fekvő 722. sz. tjkvben 818. hr. és 316. sorszám alatt felvett házas telkének oly feltétel mellett leendő megszerzése kimondatott, hogy a város nevezettnek mint eladónak a határozatban emlitett egyéb feltétellel évnegyedenként előre fizetendő egyszázhusz (120) frt évi járadékot fizet, ezennel jóváhagyom.

Ahhoz, hogy valamely város a városi házipénztár követeléseinek biztositása czéljából ingatlanok árverésében részt vehessen, általános érvényü kormányhatósági meghatalmazás nem adható, hanem minden ily esetben az engedély előre kikérendő.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 80,405. sz. határozata:

F. város képviselőtestületének közgyülésében hozott azon határozatát, mely szerint a városi házipénztár követeléseinek biztositása czéljából az 1889. évi január hó 22-én és 23-án tartandó birói árveréseken magát képviseltetni határozta el, ezennel jóváhagyom, megjegyezvén, hogy a városnak az árverésen való tényleges részvétele csakis a városi követelés biztositását czélozván, az ingatlanok megvétele csak azon esetben lesz eszközlendő, ha ez a város, illetőleg alapjai, kártól való megóvása czéljából elkerülhetlenül szükségesnek mutatkozand. Ez esetben is a város köteles a legnagyobb óvatossággal s a körülmények érett megfontolásával eljárni, nehogy a város a megvétel által utólag kárt szenvedjen. Mindenesetre köteles lesz a város közönsége az ingatlan vétel iránt utólag szabályszerü határozatot hozni, s azt jóváhagyás végett (a főispán utján) ide felterjeszteni. A város tanácsának azon kérelméhez, mely szerint oly esetekben, midőn városi követeléssel terhelt ingatlan kerül birói árverés alá, a város, illetőleg alapjai kártól leendő megóvása szempontjából az árverésen való résztvehetésre innen általános érvényü meghatalmazás adassék, illetőleg a város képviselőtestülete ezen esetekre nézve a törvényben előirt alaki eljárástól felmentessék, ugy hogy a magán követelések fedezése végett birói árverésre kitüzött ingatlanoknak a többször emlitett czélból leendő megszerzését a város tanácsa külön kieszközölt előzetes kormányhatósági jóváhagyás nélkül saját hatáskörében végérvényesen eszközölhesse — beleegyezésemmel nem járulhatok — egyrészt, mert ezen eljárás a törvénynyel ellenkeznék és mert a törvényben gyökeredző vagyonfelügyeleti jogom gyakorolhatása czéljából feltétlenül szükségesnek tartom a város képviselőtestülete által az ingatlanszerzés és esetleges elidegenités körül követendő eljárás ellenőrzését annál is inkább, minthogy a valóban indokolt esetekben az ingatlan szerzésére a kormányhatósági engedély különben sem tagadtatván meg, a város közönsége, mi anyagi kárt sem szenvedhet. Az ingatlanszerzés, illetőleg az árverésen leendő résztvevés iránti engedély utólagosan leendő kikérésének ennélfogva csakis oly

kivételes esetekben lehet helye, midőn a birói árverésre kitüzött ingatlanok megvételére szükséges itteni jóváhagyás az idő rövidsége miatt előzetesen egyáltalában keresztül vihető nem volna. Egyébiránt az esetben, ha a város hatósága kötelességét hiven teljesitvén, a köztartozások és hasonló követelései behajtása körül kellő erélylyel járand el: ritkán álland elő azon eset, hogy ilyféle követelések veszélyezettek legyenek.

Városi telekeladás iránt kötött szerződésekre, a mennyiben a telekeladás iránt hozott szabályszerü közgyülési határozat már jóváhagyást nyert, a kormányhatósági jóváhagyási záradék rávezetése nem szükséges.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 33,334. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának közgyülésében hozott azon határozatát, mely szerint D. E. és társai ottani lakosokkal városi telkek eladása iránt kötött szerződések elfogadtattak, ezennel jóváhagyólag tudomásul veszem. Miről további szabályszerü intézkedés végett oly megjegyzéssel értesitem a város közönségét, hogy miután a kérdéses szerződésekben a város közönsége mi terhes kötelezettséget sem vállalt el, maga a telekeladás iránt hozott szabályszerü közgyülési határozat pedig már jóváhagyást nyert, a telekeladás iránt kötött szerződésekre a kormányhatósági jóváhagyási záradék reá vezetése nem szükséges.

A városok kezelése alatt levő alapitványok jövedelmeinek bizonyos hányada a tiszti fizetések részbeni fedezésére fordítható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 77,462. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának azon közgyülési határozatát, mely szerint a város kezelése alatt álló alapitványok jövedelmeiből hat egész és hat század ($6^6/_{100}$) száztóli a tiszti személyzet 1889. évi fizetésének részbeni fedezésére fordittatni rendeltetett, ezennel jóváhagyom. (Az alapitványok jövedelmeinek rendeltetésüktől eltérőleg való részbeni felhasználása jelen esetben azért engedélyeztetett, mert az alapitványok kezelése a tisztviselők munkaerejét tetemesen igénybe veszi és mert a kezeléssel a törvényhatóság sulyos felelősség terhét is viseli.)

Városi átiratási dij a városnak közhatósági kiadásai fedezése céljából közjogi alapon engedélyeztetvén, mint ilyen a közadók elévülésére fennálló szabályok alá esik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 56,721. sz. határozata:

A város tanácsának azon nézete, melylyel K. I.-né azon kérelmével, hogy az x—i 11,601. sz. tjkvben 37,358. hr. sz. alatt foglalt ingatlan telekkönyvi átiratás után 1877. évben terhére kivetett 18 frt városi birtok átiratási illeték elévülés czimén törlésbe hozassék, elutasittatott, a közigazgatási bizottságnak határozatával helybenhagyatott. Ezen határozatot a már nevezett K. I.-né által beadott felfolyamodvány folytán felülvizsgálat alá vevén, azt ezennel megváltoztatom, és felfolyamodót a kérdéses összeg megfizetésének kötelezettsége alól felmentem. Mert a kérdés alatti átiratási dij a városnak nem magánjogi követelése, hanem oly illeték, melynek szedése a városnak, mint hatóságnak közhatósági kiadásai fedezése céljából közjogi alapon

engedélyeztetett. Mint ilyen nem magánjogi uton s a magánjogi követelésekre fennálló szabályok szerint, hanem közigazgatási uton szedendő be. Az ily uton behajtandó követelések a közadók módjára szedendők be, tehát azon szabályok alá esnek, melyek a közadók behajtására nézve fennállanak. Minthogy pedig az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-a, illetőleg az 1879. évi XV. t.-cz. 68. §-a szerint az adók módjára közigazgatási uton behajtandó követelések és illetékek, ha a kivetéstől számitott öt év alatt nem szorgalmaztatnak vagy biztosittatnak, elévülnek, és minthogy a kérdés alatti 1877. évben keletkezett követelés 1888. évig felfolyamodóval szemben nem szorgalmaztatott és nem biztosittatott, az avval szemben elévült, minélfogva azt K. I. megfizetni többé nem tartozik.

Ha valamely városi törvényhatóság az iskolák felállitására a népoktatási törvényben megszabott kötelességének nem tesz eleget, a m. kir. vallás- és közoktatási miniszter a szükséges összegnek a törvényhatóság költségvetésébe hivatalból való beállitásáról gondoskodhatik.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1892. évi 23,457. sz. határozata:

A város közönségének a községi polgári iskola felállitása tárgyában hozott s a városi tanács által........ felterjesztett határozatát tudomásul nem veszem s mult évi .. ... kelt rendeletem végrehajtását megkövetelem.

Ha czim a polgári iskola felállitására szükséges lépéseket haladéktalanul megtenni vonakodnék, az esetben kénytelen leszek a szükséges összegnek a város költségvetésébe hivatalból való beállitásáról gondoskodni s a községi polgári iskolának (az első osztály megnyitásával) az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 67. §-a által megkivánt felállitását saját közegeim által foganatositani, mely intézkedések végrehajtásához a belügyminiszter ur előzetes hozzájárulását kieszközöltem.

D) Vegyes határozatok.

Ugy a jogszolgáltatás, mint a közigazgatás törvényes rendjével ellenkezik az oly eljárás, midőn az alsóbb hatóság, felsőbb hatósága intézkedése ellenére, ugyanazon indokok alapján ugyanazon határozatot hozza.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 41,535. sz. határozata:

H. Samu sz—i lakos eczetgyára ügyében hozott közig. bizottsági határozatot, mely szerint a vármegye alispánja által másodfokon hozott határozat helybenhagyásával a kérdéses eczetgyár 6 hónap alatt beszüntettetni rendeltetett, H. Samu felfolyamodása folytán az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján felülvizsgálván, mindkét határozatot ujból megsemmisitem s uj törvényszerü határozat hozatalát rendelem el. Mert m. év aug. 7-én 54,454. sz. a. kelt itteni rendeletben ismételve kimondatott, hogy a kérdéses eczetgyár a közegészséget nem veszélyezteti, miért is annak beszüntetése ezen indokból az 1876. évi XIV. t.-cz. alapján el nem rendelhető, s daczára ennek, az emlitett határozatok a gyárat ugyanezen törvény alapján rendelik beszüntetni. Egy ujabb határozatot pedig ugyanazon indokokra és alapra fektetni, melyeket a felsőbb hatóság helyteleneknek mondott ki, ellenkezik ugy a jogszolgáltatás elveivel, mint a közigazgatás törvényes rendjével.

Városi tiszti ügyész csak a város jogi érdekeinek képviseletére és védelmére lévén hivatva, sem a városi, sem a felettes közigazgatási hatóságok határozatai ellen hivatalos minőségéből kifolyólag felebbezési joggal nem bir.

A m. kir. belügyminiszternek a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez intézett 1888. évi 47,068. sz. átirata:

B. Mihály és társai által X. városában felállitandó kézi zálogüzlet engedélyezése tárgyában kelt nagybecsü átiratára, melyben véleményemet arra nézve méltóztatott kikérni, hogy mennyiben bir a városi ügyész hivatalos minőségében és esetleg mint magán személy közérdekü ügyben felebbezési joggal, van szerencsém tiszteletteljesen válaszolni, hogy a városi ügyész állásánál fogva a város ügyvivője, jogi tanácsosa és jogvédője lévén, különösen ez utóbbi minőségében az illető városi hatóságok felhivására ugy köz-, mint magánügyekben jogi véleményét nyilvánitani köteles, sőt az ügyek testületi tárgyalásánál véleményét felhivás nélkül is nyilvánithatja és minden oly ügyekben, hol a város jogilag érdekelve van, a város jogi érdekeinek megóvása végett ugy a városi, mint a felettes közigazgatási hatóságok határozatai ellen, bár ez iránt az 1886. évi XXII. t.-cz. határozottan nem

intézkedik, állásának természetéből kifolyólag felebbezési joggal is élhet; de tisztán közigazgatási közügyekben és főleg egyesek magán concret ügyeiben, ha azok a város jogi érdekeit nem érintik, a városi ügyész, minthogy ő csakis a város jogi érdekeinek képviseletére és védelmére van hivatva, sem a városi, sem a felettes közigazgatási hatóságok határozatai ellen, hivatalos minőségéből kifolyó felebbezési joggal nem bir; és ha mégis felebbezéssel élne, felebbezése mint magán felebbezés jöhet csak tekintetbe. Ennélfogva X. város tiszti főügyészének B. M. és társai ügyében a vármegye alispánja mint másodfoku iparhatóság által hozott határozat ellen benyujtott felebbezés csak mint magán felebbezés tekintendő, hogy pedig a fenforgó ügyben ezen magán felebbezésnek van-e és mennyiben helye, nagyméltóságod illetékes elbirálása alá tartozik.

Az alattas hatóság, saját felettes hatóságának határozatával szemben, felterjesztéssel nem élhet.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 805. sz. határozata:

T. Károly és társai ellen inditott kihágási ügyből folyólag K. József lakos ujrafelvétel iránt benyujtott kérelme tárgyában hozott határozatokra vonatkozó iratokat, melyeket a vármegye alispánja jelentésével az eljáró főszolgabirónak az ujrafelvétel iránti kérelemnek helyet adó alispáni határozattal szemben az ujrafelvétel kérdésében elvi döntést kérő felterjesztése következtében, a tárgyalási iratokkal együtt bemutatott, oly kijelentéssel küldöm vissza a vármegye közönségének, hogy az eljárás általános elvei és a hatósági fokozat rendje szerint nem lehet helye annak, hogy az alattas hatóság, saját felettes hatóságának határozatával szemben felterjesztéssel éljen.

Azért, mert valamely ügyben a főszolgabirónak érdekeltsége mutatkozik, az ügynek elintézésére más hatósági közegnek kiküldése nem okvetlen szükséges. Ily esetben a főszolgabiró helyett a szolgabiró illetékes eljárni.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 60,681. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozatát, melylyel T. Géza és társai a járás főszolgabirójának az sz—i egyház épitkezési ügyében állitott érdekeltsége miatt más hatósági közeg kiküldetésére irányuló kérelmükkel elutasittatván, a főszolgabiró mellé beosztott szolgabiró a kérdéses ügyben való eljárásra illetékesnek mondatott ki, nevezettek részéről közbetett felebbezés folytán, a vallás- és közoktatásügyi miniszter urral együtt felülvizsgálván, a megfelebbezett határozatot a nevezett miniszter urral egyetértőleg, részint a megfelebbezett határozattal helybenhagyott alispáni végzésben felhozott indokoknál fogva, részint az alanti indokokból ezennel legfőbb fokulag helybenhagyom. Ugyanis azon hivatali viszony, melyben a szolgabiró a főszolgabiróhoz áll, nem jogosit azon feltevésre, hogy ő, mint hivatali kötelességének lelkiismeretes teljesitésére hivatali esküvel kötelezett tisztviselő a főszolgabirót esetleg érdeklő ügyekben nem fogna igazságosan eljárni; továbbá a szőnyegen levő bonyolódott ügyben, mely a helyi viszonyoknak alapos ismerését igényli és előreláthatólag hosszabb eljárást tesz szükségessé, egy a helyi viszonyokkal éppen nem, vagy csak kevésbé ismerős vidéki tisztviselőnek alkalmazása, az evvel járó több idő és költségtől is eltekintve, magának az ügynek hátrányára válhatnék; végül a helyettesként eljárandó szolgabiró ez

ügyben való ténykedésével és teendő intézkedésével esetleg meg nem elégedő félnek, a kormányig való felebbezés jogában álland, melynél fogva a szolgabirói eljárás felülvizsgálását és netáni sérelmének orvoslását eszközölni alkalma leend.

A törvényhatóság pecsétnyomója nem a kiadó, hanem az alispán őrizete alá tartozik. A járási szolgabirák pecsétjein az illető járás nevének kitüntetve kell lenni.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 25,193. sz. határozata:

A pecsétlenyomatok tárgyában folyó évi május hó 6-án 5016. sz. a. kelt alispáni jelentés szerint a törvényhatóság pecsétje nem az alispán, hanem a kiadó őrizete alatt áll, a járási szolgabirák pecsétjei és bélyegzőinek körirataiban pedig az illető járás neve hiányzik; ennélfogva felhivom, hogy a törvénynek ide vonatkozó rendelkezéseihez képest a törvényhatósági pecsétet bizza alispánja őrizetére, a járási szolgabirákat pedig oly pecsétnyomók használatára utasitsa, melyek köriratában az illető járás megnevezve legyen.

A törvényhatósági kiadmányoknak ugynevezett kézjegygyel (stampigliával) való aláirása, rendszerint meg nem engedhető, csupán azon esetben lehet kivételnek helye, ha a személyi viszonyok következtében kényszerhelyzet állana be; de ez esetben is a kézjegy használatából származható minden visszaélésekért az illető személyesen felelős.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 45,663. sz. határozata:

Az alispán azon jelentése nyomán, melyben azon kérelmét terjesztette elő, hogy T. F. főjegyzőnek, mint az alispán törvényszerinti helyettesének idegbaj folytán bekövetkezett karbénulására való tekintettel az, hogy a kiadványokat eredeti aláirás helyett, nyomott kézjegygyel (stampiglia) láthassa el, értesitem, hogy habár a kézjegy használata, tekintettel az abból könnyen származható inconvenientiákra, általában meg nem engedhető, ezuttal azonban, tekintettel a kényszerhelyzetre, s annak kikötése mellett, hogy a kézjegy (stampiglia) gondosan zár alatt fog tartatni s a főjegyző kiválóan ügyelni fog arra, hogy a kézjegy illetéktelen használata által semminemü visszaélés ne történjék, kivételesen megengedem, hogy a főjegyző karja állapotának megjavulásáig az aláirásokat saját felelőssége mellett kézjegygyel teljesithesse, megjegyezvén azonban, hogy a pénzek átvételét és a pénzkiutalványozásokat ezentul is sajátkezü aláirásával köteles a főjegyző eszközölni. Egyébiránt megjegyzem, hogy oly kiadmányok, melyeknek nem kell törvény szerint szükségképen az alispán vagy főjegyző által aláiratni, ezen kényszerhelyzet ideje alatt az aljegyző által is aláirathatnak.

A főszolgabiróhoz beérkező ügydarabok átvétele és praesentálása a járási irnokra nem bizható, hanem ez a főszolgabiró vagy helyettesének kötelessége.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 69,547. sz. határozata:

A járási főszolgabiró hivatalának a helyszinén eszközölt megvizsgálása eredményéről tett jelentéséből arról értesülvén, hogy a nevezett hivatalban a beérkező ügydarabok nem a főszolgabiró, hanem a járási irnok által praesentáltatnak, ennek indokából felhivom (a főispánt), miszerint a főszolgabirót

haladék nélkül utasitani sziveskedjék, a részben, hogy a beérkező ügydarabok átvétele és praesentálása a főszolgabirónak, mint a hivatal főnökének vagy ennek helyettesének kötelességében állván s ezen teendő végzésével az irodai munkálatok végzésére hivatott járási irnok meg nem bizathatván, alárendeltjeinek hasonló illetéktelen ügykörben való foglalkoztatásától jövőben szigoruan tartózkodjék.

A körorvosnak az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §. *a)* pontja alapján egyénileg megállapitott látogatási dijai közigazgatási uton hajtandók be.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 36,589. sz. határozata:

V. Ödönnek dr. V. György elleni panasza tárgyában kelt főispáni felterjesztés folytán következőről értesitem. A dr. V. Gy. körorvos és V. Ö. uradalmi kulcsárja közt orvosi dijak tekintetében fenforgó ügy, a b—i járási főszolgabiró által kisebb polgári per utján itélettel láttatván el, ezen itélet, miután az elmarasztalt fél az ellen az 1877. évi XXII. t.-cz. 53—56. §-aiban felsorolt jogorvoslatok egyikét sem vette igénybe, jogerejüvé vált. Miután azonban (a főispánnak) igaza van abban, hogy a körorvosnak az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §. *a)* pontja alapján egyénileg megállapitott látogatási dijai közigazgatási uton beszedés és behajtás tárgyát képezik és a körorvos többi fizetésével azonos szempont alá esnek, ép ugy, mint a hogy a községi jegyzőnek a magánosok részére teljesitett és szabályrendeletileg meghatározott munkadijai is közigazgatási eljárás körébe tartoznak: az itéletnek elmarasztaltra nézve jogerőre emelkedése nem zárja ki azt, hogy közigazgatásilag hivatalból megállapittassék, vajjon a körorvos nem vett-e fel a szabályszerünél magasabb dijat? és igenleges esetben a többlet visszatéritésére esetleg fegyelmi uton szorittassék.

A közigazgatási végrehajtásnál csak a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. rendelkezései vétethetvén iránytadóul, oly illetékek, melyek közigazgatási végrehajtás alá esnek, a mennyiben azok a kivetéstől számitott 6 éven át nem szorgalmaztatnak, az idézett törvény 90. §-a értelmében elévültnek tekintendők, s közigazgatási végrehajtás utján be nem hajthatók.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 61,797. sz. határozata:

A főváros közigazgatási bizottságának azon határozatát, mely szerint Cs. Mihály előbb budapesti, most cservenkai lakos, az 1875—1876. években terhére előirt 85 frtnyi italmérési dijnak lefizetésére köteleztetett, az elmarasztalt részéről közbevetett felfolyamodvány következtében felülvizsgálat alá vevén, tekintettel arra, hogy a szóban levő italmérési dij közigazgatási végrehajtás utján szándékoltatik behajtatni, ezennel feloldom: mert közigazgatási végrehajtásnál csak a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. rendelkezései lehetnek irányadók; ezen törvényczikk 90. §-a értelmében pedig oly adó vagy illeték, mely a kivetéstől számitott öt év alatt nem szorgalmaztatik, elévültnek lévén tekintendő, közigazgatási végrehajtás utján való behajtásnak csak az emlitett öt évi határidőn belül lehet helye, a szóban levő regaledij tartozás ellenben kivetésétől számitva öt éven belül nem szorgalmaztatván, felfolyamodótól közigazgatási végrehajtás utján többé be nem hajtható.

Hivatalos órák beosztása, a járási főszolgabirói és a községi hivatalokban.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 85,728. sz. határozata:

A hivatalos óráknak egyhuzamban való megállapitása tárgyában a hozott szabályrendeleti jellegü határozatra nézve észrevételeimet a következőkben közlöm a czimmel: 1. Az egyhuzamban való hivataloskodás a járási főszolgabirói hivatalokban a közszolgálat érdekeivel össze nem egyezhető, mert a járási főszolgabirói hivatalokkal a nép nagy rétegeinek van folytonos érintkezése és pedig az esetek nagy számában oly természetü ügyekben, melyek halasztást nem türnek. Ezen okból és a vidéki életrend beosztása folytán nem lehet követelni az ügyes-bajos felektől, hogy mindig csak a délelőtti órákban jelentkezzenek a főszolgabirói hivatalokban. Ennélfogva a főszolgabirói hivatalokban a régi órabeosztást szükséges megtartani. 2. A határozat azon részeiben, a melyek által B. város és a vármegyei községek hivatalos órái is meghatároztatnak, jóváhagyásomra már azért sem alkalmas, mert e részben a város, illetőleg a községek vannak jogositva saját önkormányzati hatáskörükben határozni, illetőleg szabályrendeletet alkotni. Ide vonatkozólag egyébiránt megjegyzem, hogy azon okok, melyek folytán az egyfolytában való hivatali munkaidő a járási hivatalokban meg nem felel, a kis- és nagyközségekben a községi hivatalokra nézve még nagyobb mértékben fennállanak, a megye közönségének tehát a közigazgatás érdekei szempontjából a jóváhagyást meg kell tagadnia oly kis- és nagyközségi szabályrendeletektől, melyek a délelőtti és délutáni hivatali munkaidő helyett az egyhuzamban való hivataloskodás rendszerére kivánnának áttérni. B. városra nézve inkább érvényesülhetnek azok a szempontok, melyek a vármegyei központi hivatalok órabeosztására irányadók.

A kiszolgált altisztek polgári alkalmazásáról szóló 1873. évi II. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 8. §-ának 3. bekezdése szerint a pályázati határidő legalább is négy hétre szabandó ki.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 14,207. sz. határozata:

A honvédelemügyi miniszter urtól nyert értesités szerint ezen város közönsége a nevezett miniszter urhoz érkezett jelentésével felterjesztett, egy hivatalszolgai állás betöltése iránti pályázati hirdetményben a kérvények benyujtására a határidőt folyó hó 10-ére tüzte ki. Minthogy a kiszolgált altisztek polgári alkalmazásáról szóló 1873. évi II. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 8. §-ának harmadik bekezdése szerint a pályázati határidő legalább is 4 hétre szabandó ki, ezen pályázati határidő lejártát a nevezett miniszter ur e hó 25-ig hosszabbitotta meg.

A vármegyékben a helyes ellenőrzés szempontjából nem engedhető meg az, hogy a tőke-főkönyvek és számfejtőkönyvek a pénztár által vezettessenek, mert azok a számvevőség hatáskörébe tartoznak.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 112,391/893. sz. határozata:

A vármegye alispánjának felterjesztésére tudomás és miheztartás végett értesitem a megye közönségét, hogy az ellen, miszerint az 1883. évi 37,169. sz. itteni rendelettel kiadott pénzkezelési és számviteli szabályzat 69. §-ban előirt számlakönyvek a pénztári ellenőr helyett a számvevőség által vezet-

haladék nélkül utasitani sziveskedjék, a részben, hogy a beérkező ügydarabok átvétele és praesentálása a főszolgabirónak, mint a hivatal főnökének vagy ennek helyettesének kötelességében állván s ezen teendő végzésével az irodai munkálatok végzésére hivatott járási irnok meg nem bizathatván, alárendeltjeinek hasonló illetéktelen ügykörben való foglalkoztatásától jövőben szigoruan tartózkodjék.

A körorvosnak az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §. *a)* pontja alapján egyénileg megállapitott látogatási dijai közigazgatási uton hajtandók be.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 36,589. sz. határozata:

V. Ödönnek dr. V. György elleni panasza tárgyában kelt főispáni felterjesztés folytán következőről értesitem. A dr. V. Gy. körorvos és V. Ö. uradalmi kulcsárja közt orvosi dijak tekintetében fenforgó ügy, a b—i járási főszolgabiró által kisebb polgári per utján itélettel láttatván el, ezen itélet, miután az elmarasztalt fél az ellen az 1877. évi XXII. t.-cz. 53—56. §-aiban felsorolt jogorvoslatok egyikét sem vette igénybe, jogerejüvé vált. Miután azonban (a főispánnak) igaza van abban, hogy a körorvosnak az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §. *a)* pontja alapján egyénileg megállapitott látogatási dijai közigazgatási uton beszedés és behajtás tárgyát képezik és a körorvos többi fizetésével azonos szempont alá esnek, ép ugy, mint a hogy a községi jegyzőnek a magánosok részére teljesitett és szabályrendeletileg meghatározott munkadijai is közigazgatási eljárás körébe tartoznak: az itéletnek elmarasztaltra nézve jogerőre emelkedése nem zárja ki azt, hogy közigazgatásilag hivatalból megállapittassék, vajjon a körorvos nem vett-e fel a szabályszerünél magasabb dijat? és igenleges esetben a többlet visszatéritésére esetleg fegyelmi uton szorittassék.

A közigazgatási végrehajtásnál csak a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. rendelkezései vétethetvén iránytadóul, oly illetékek, melyek közigazgatási végrehajtás alá esnek, a mennyiben azok a kivetéstől számitott 6 éven át nem szorgalmaztatnak, az idézett törvény 90. §-a értelmében elévültnek tekintendők, s közigazgatási végrehajtás utján be nem hajthatók.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 61,797. sz. határozata:

A főváros közigazgatási bizottságának azon határozatát, mely szerint Cs. Mihály előbb budapesti, most cservenkai lakos, az 1875—1876. években terhére előirt 85 frtnyi italmérési dijnak lefizetésére köteleztetett, az elmarasztalt részéről közbevetett felfolyamodvány következtében felülvizsgálat alá vevén, tekintettel arra, hogy a szóban levő italmérési dij közigazgatási végrehajtás utján szándékoltatik behajtatni, ezennel feloldom: mert közigazgatási végrehajtásnál csak a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. rendelkezései lehetnek irányadók; ezen törvényczikk 90. §-a értelmében pedig oly adó vagy illeték, mely a kivetéstől számitott öt év alatt nem szorgalmaztatik, elévültnek lévén tekintendő, közigazgatási végrehajtás utján való behajtásnak csak az emlitett öt évi határidőn belül lehet helye, a szóban levő regaledij tartozás ellenben kivetésétől számitva öt éven belül nem szorgalmaztatván, felfolyamodótól közigazgatási végrehajtás utján többé be nem hajtható.

Hivatalos órák beosztása, a járási főszolgabirói és a községi hivatalokban.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 85,728. sz. határozata:

A hivatalos óráknak egyhuzamban való megállapitása tárgyában a hozott szabályrendeleti jellegü határozatra nézve észrevételeimet a következőkben közlöm a czimmel: 1. Az egyhuzamban való hivataloskodás a járási főszolgabirói hivatalokban a közszolgálat érdekeivel össze nem egyezhető, mert a járási főszolgabirói hivatalokkal a nép nagy rétegeinek van folytonos érintkezése és pedig az esetek nagy számában oly természetü ügyekben, melyek halasztást nem türnek. Ezen okból és a vidéki életrend beosztása folytán nem lehet követelni az ügyes-bajos felektől, hogy mindig csak a délelőtti órákban jelentkezzenek a főszolgabirói hivatalokban. Ennélfogva a főszolgabirói hivatalokban a régi órabeosztást szükséges megtartani. 2. A határozat azon részeiben, a melyek által B. város és a vármegyei községek hivatalos órái is meghatároztatnak, jóváhagyásomra már azért sem alkalmas, mert e részben a város, illetőleg a községek vannak jogositva saját önkormányzati hatáskörükben határozni, illetőleg szabályrendeletet alkotni. Ide vonatkozólag egyébiránt megjegyzem, hogy azon okok, melyek folytán az egyfolytában való hivatali munkaidő a járási hivatalokban meg nem felel, a kis- és nagyközségekben a községi hivatalokra nézve még nagyobb mértékben fennállanak, a megye közönségének tehát a közigazgatás érdekei szempontjából a jóváhagyást meg kell tagadnia oly kis- és nagyközségi szabályrendeletektől, melyek a délelőtti és délutáni hivatali munkaidő helyett az egyhuzamban való hivataloskodás rendszerére kivánnának áttérni. B. városra nézve inkább érvényesülhetnek azok a szempontok, melyek a vármegyei központi hivatalok órabeosztására irányadók.

A kiszolgált altisztek polgári alkalmazásáról szóló 1873. évi II. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 8. §-ának 3. bekezdése szerint a pályázati határidő legalább is négy hétre szabandó ki.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 14,207. sz. határozata:

A honvédelemügyi miniszter urtól nyert értesités szerint ezen város közönsége a nevezett miniszter urhoz érkezett jelentésével felterjesztett, egy hivatalszolgai állás betöltése iránti pályázati hirdetményben a kérvények benyujtására a határidőt folyó hó 10-ére tüzte ki. Minthogy a kiszolgált altisztek polgári alkalmazásáról szóló 1873. évi II. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasitás 8. §-ának harmadik bekezdése szerint a pályázati határidő legalább is 4 hétre szabandó ki, ezen pályázati határidő lejártát a nevezett miniszter ur e hó 25-ig hosszabbitotta meg.

A vármegyékben a helyes ellenőrzés szempontjából nem engedhető meg az, hogy a tőke-főkönyvek és számfejtőkönyvek a pénztár által vezettessenek, mert azok a számvevőség hatáskörébe tartoznak.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 112,391/893. sz. határozata:

A vármegye alispánjának felterjesztésére tudomás és miheztartás végett értesitem a megye közönségét, hogy az ellen, miszerint az 1883. évi 37,169. sz. itteni rendelettel kiadott pénzkezelési és számviteli szabályzat 69. §-ban előirt számlakönyvek a pénztári ellenőr helyett a számvevőség által vezet-

tessenek, a felhozott indokoknál fogva nehézség nem forog fenn. Ahhoz azonban, hogy az eddigi és szakaszonként összeállitott évi számadás helyett naplószámadás szerkesztessék, már nem adhatom beleegyezésemet, miért is a számadás a lezárt könyvek alapján továbbra is az eddigi alakban kell, hogy szerkesztessék. Ugyszintén az sem engedhető meg, hogy a tőke-főkönyvek és számfejtőkönyvek a pénztár által vezettessenek, mert a helyes ellenőrzés tekintetéből a tőke-főkönyveknek a többi számfejtőkönyvekhez hasonlólag a számvevőség által kell vezettetnie.

Korengedély csak bizonyos meghatározott állásra adható meg; azonban az ez iránti tárgyalások befejezése a városi hatóság részéről bevárandó s addig az ily korengedély mellett elfoglaltatni kért hely be nem töltendő.

A m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 57,164. sz. határozata:

A városi tanács felterjesztése folytán értesitem a város közönségét, hogy miután a korengedély csak bizonyos meghatározott állásra adható meg, azon állomás pedig, melyre dr. H. K. államvasuti orvos pályázni kivánt, a tanács által időközben tényleg betöltetett, ennélfogva a most nevezett orvosnak az általa kért korengedély jelen alkalommal megadható nem volt, miről folyamodványa visszaadása mellett megfelelően értesitendő. Ez alkalommal azonban meg kell jegyeznem, hogy a város tanácsának azon eljárása, miszerint a korengedély megadása iránt e helyütt folyamatban levő tárgyalás eredményének bevárása nélkül azon halottvizsgáló orvosi állomást, melyre folyamodó pályázni kivánt, betöltötte, nem helyeselhető; ennélfogva figyelmeztetem, hogy a mennyiben jövőre a városi tanács netán hasonló eljárást fogna követni, az általa ily körülmények közt foganatositandó választás megsemmisittetni fog.

Valamely folyammederben ujonan képződött területek hovatartozásának megállapitásánál, a közigazgatási határvonal meghatározását a folyam folyásától függővé tenni nem lehet, hanem e részben a már államilag rendszeresen eszközölt felvétel alkalmával megállapitott határvonalt kell irányadónak tekinteni.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 81,080. sz. határozata:

Hivatali elődömnek leiratával ugy a vármegye közönsége, mint Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye közönsége felhivatott, hogy a Duna-Pentele és Duna-Vecse községek között elhaladó Duna-mederben ujonan képződött vesszős-zátony nevü és $9^{800}/_{1600}$ hold térfogatu szigetnek közigazgatásilag hova tartozása kérdésében, illetőleg a vitássá vált közigazgatási határ megjelölése tekintetében egymás közt egyetértő megállapodásra jutni törekedjenek. Miután azonban az idézett leiratom folytán meginditott törvényhatósági tárgyalások a fejérvármegyei alispánnak, illetőleg Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye alispánjának jelentése és a bemutatott tárgyalási iratok tanusága szerint kellő eredményre nem vezettek, és a vitás határvonal megállapitásának, illetőleg a szóban levő vesszős-zátonyszigetnek közigazgatásilag, mely törvényhatósághoz tartozásának kérdésében egyetértő megállapodásra jutni nem sikerült, ennélfogva az érdemleges határozat kimondása, vagyis a vitás kérdés eldöntése az én feladatomat képezi. Minthogy pedig a dolog jelen állásában nem a dunapentelei közbirtokosság és a dunavecsei ref. egyház közt támadt magánjogi vitás kérdés eldöntéséről, hanem kizárólag csak a Duna-Pentele

és Duna-Vecse községek, illetőleg a két érdekelt törvényhatóság közt vitássá vált közigazgatási határvonal megállapitásáról van szó, mely a fent érintett s a rendes polgári biróság hatáskörébe tartozó magánjogi vitás kérdést érdemileg érintetlenül hagyja; minthogy továbbá a mint ez egy a vármegye közönsége által is hivatkozott analog eset alkalmával 71,438/86. szám alatt kelt itteni elhatározással kimondva lett, a közigazgatási határvonal nem lehet a Duna folyásának szeszélyeitől függő és folyton változó, hanem a Duna medrének 1826—1830-ig államilag történt rendszeres felvétele alkalmával fixirozott határvonal kell, hogy a jelenlegi közigazgatási határt is képezze; minthogy végül a tárgyalási iratok közt lévő térképek, köztük a budapesti, m. kir. folyammérnökség által hiteles alakban beterjesztett vázlat tanusága szerint is a kérdéses vesszős-zátonysziget, a Duna 1827-iki állását véve figyelembe, határozottan a duna-pentelei részen fekszik: a Duna-Pentele és Duna-Vecse községek közt elhaladó Duna-mederben képződött $9^{800}/_{1600}$ hold térfogatu többször emlitett vesszős-zátony szigetnek közigazgatásilag Fejérmegyéhez tartozását az e tárgyban véleményének közlésére felkért földmivelésügyi miniszter urral egyetértőleg kimondandónak találtam.

A fiókegyházakban külön anyakönyvek nem vezettetvén, az ezekre vonatkozó adatok csak az anyaegyházközség vármegyéjének levéltárába küldetnek be. A vármegyei levéltárról hiányzó anyakönyvi másodpéldányok előállitásáról a törvényhatóság gondoskodik.

A m. kir belügyminiszter 1894. évi 34,084. sz. határozata:

A vármegyei levéltárból hiányzó anyakönyvi másodpéldányok ügyében kelt alispáni felterjesztésre a vallás- és közoktatásügyi miniszter urral egyetértőleg a következőket jelentem ki: A mi elsőben is a h.-gyarm. ág. hitv. ev. lelkész irányában érvényesiteni megkisérlett és előbb id. felterjesztésében jelzett azon kivánságát illeti, hogy a megye területén kivül levő lelkészek a Hontvármegyében fekvő fiók-egyházaik anyakönyveit ezen vármegye levéltára részére is beküldjék, e kivánság teljesitése sem szükségesnek, sem lehetőnek nem mutatkozik. Ugyanis a fiók-egyházaknál külön anyakönyvek nem vezettetnek, hanem az azokban felmerülő anyakönyvezési esetek az anyaegyházaknál vezetett anyakönyvekbe jegyeztetnek be. Továbbá az illető lelkészek az anyakönyveket törvény szerint csak 2 példányban tartoznak vezetni és sem törvény, sem felsőbb rendelet nem létezik, mely az anyakönyvvezetőket arra, hogy a fenti czélból anyakönyveikről akár másolati, akár eredeti harmadpéldányt is készitsenek, kötelezné. Végül az anyakönyvek másodpéldányának a törvényhatósági levéltárban megőrzését rendelő 1827. évi XXIII. t.-cz. 2. §-ban kifejezett azon intencziójának, hogy a törvényhatósági levéltárakba beszolgáltatandó anyakönyvi másodpéldányok kisegitőül szolgáljanak oly esetekben, ha az illető lelkészeknél kezelt eredeti példányok vagy elvesznek vagy elromolnak, teljesen elég tétetik az által, ha a fiók-községekre vonatkozó bejegyzések az anyaközségeknél vezetett anyakönyvekbe jegyeztetvén, az utóbbiak másodpéldánya azon vármegye levéltárában őriztetik, a melynek területén az anyaegyházközség létezik és a hol az esetleg keresett bejegyzéseket ugy a szomszéd törvényhatóság, mint az érdekelt magánfelek is mindenkor megtalálhatják. A mi pedig a második kérdést, t. i. a vármegyei levéltárból hiányzó anyaegyház községbeli anyakönyvi másodpéldányoknak ki által leendő előállitását illeti, erre vonatkozólag megjegyzem, hogy a lelkészek az anyakönyvi másodpéldányoknak hiá-

nyosságaiért, különösen az esetben, ha a mulasztás nem nekik, de hivatali elődeiknek tulajdonitható, felelőssé azért nem tehetők, mert az 1827. évi XXIII. t.-cz. 1. §-a szerint nem annyira a lelkészeknek állott kötelességükben a köteles anyakönyvi másodpéldányokat beszolgáltatni, mint inkább a hatóságoknak azokat bekövetelni, átvenni és a törvényhatósági levéltárban elhelyezni. Miután tehát a legtöbb esetben a mulasztásnak ki által történt elkövetése határozottan nem konstatálható, ellenben az a tény, hogy a hiány a legtöbb esetben a beszolgáltatásra szorgalmazás elmulasztásának tulajdonitható és mindenesetre a törvényhatósági levéltár hiányát képezi: nincs jogczim, melynek alapján a lelkészek — ha csak a mulasztás egyenesen az ő terhükre nem róvható — a hiányoknak utólagosan és dijtalanul pótlására köteleztessenek. A hasonló esetek előfordulása alkalmával idáig követett gyakorlattól eltérést jelen esetben semmi különleges körülmény nem indokolván: nincs más hátra, minthogy a törvényhatóság a levéltárából hiányzó másodpéldányoknak mielőbbi beszerzéséről az illető lelkészek, esetleg azok felettes egyházhatóságaival a méltányos dijazás iránt való megegyezés utján mielőbb gondoskodják.

A megyei czimer használata magán egyleteknek vagy testületeknek rendszerint meg nem engedhető.

A m. kir. belügyminiszter 1879. évi 37,274. sz. határozata:

A vármegye közönségének határozata, melylyel a nyitramegyei községi és körjegyzők egyletének az, hogy a megye czimerét pecsétjébe fölvehesse, megengedtetett, tekintettel arra, hogy ezen egylet nem törvényhatósági, hanem községi jelleggel bir, s a vármegye czimerének magánjellegü egyletek részére való használata csak rendkivül nagy fontossággal biró s a jelen esetben fenn nem forgó körülmények közt foglalhat helyet, — hatályon kivül helyeztetett.

A konok perlekedők ellen az 1886. évi XXI. t.-cz. 89. §-ában emlitett pénzbirságok a kir. biróságok előtt inditott perekben és csak a kir. biróságok által alkalmazhatók; azon feleket tehát, kik a közigazgatási hatóságok előtt panaszokkal vagy felebbezésekkel élnek, a közigazgatási hatóság konok perlekedés czimén pénzbirságban el nem marasztalhatja sem pedig ilyen marasztalás birósági kieszközlésének megkisérlésére a tiszti ügyészt nem utasithatja.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 30,000. sz. határozata:

Az alispáni jelentés azon részét, mely N. F. m—i lakosnak az általa lefizetett 10 frt büntetéspénznek rendeltetési helyére leendő juttatása és tőle illetéktelenül behajtott költség visszatéritése iránt emelt panasz mikénti elintézésére vonatkozik, tudomásul vevén, a bemutatott iratokat oly felhivással küldöm vissza, hogy panaszlót közvetlenül ide benyujtott folyamodványának ekként lett elintézéséről megfelelőleg értesiteni sziveskedjék. A mi pedig előidézett felterjesztésében foglalt azon kérdést illeti, vajjon az 1886. évi XXI. t.-cz. 89. §-ának a konok perlekedőkről szóló utolsó bekezdése a közigazgatási hatóságok által alkalmazható-e, vagy a vármegye tiszti ügyésze által kell-e a rendes biróságoknál a lépéseket megtétetni? arra nézve, az ezen kérdésre vonatkozólag véleményének nyilvánitására felkért igazságügyi miniszter urral egyetértőleg, tájékozásul a következőkben válaszolok:

Az idézett törvényszakaszban emlitett pénzbirságok a konok perlekedők ellen csakis a kir. biróságok előtt inditott perekben, és csakis a kir. biróságok által alkalmazhatók; és az idézett törvényszakasz nem engedi meg, hogy azon feleket, kik a közigazgatási hatóságok előtt alaptalan panaszokkal, vagy felebbezésekkel élnek, a közigazgatási hatóság konok perlekedés czimén pénzbirságban marasztalja, vagy pedig ilyen czimü birósági marasztalás kieszközlésének czélra ugy sem vezető megkisérlésére a tiszti ügyészt utasitsa. Utalok egyébként hivatali elődömnek X. vármegye közigazgatási bizottságához intézett 70,630/83. sz. rendeletére, melyben a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya által I. F. panasza alapján K. A. szolgabiró ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben hozott határozat azon része, mely szerint I. F. konok perlekedés czimén 100 frt pénzbirságban marasztaltatott, azon indokból oldatott fel, mert a fegyelmi választmány, panaszlókra konok perlekedés czimén büntetések kirovására feljogositva nincs.

Árlejtésen a bánat-pénz visszavétele az ajánlat visszavonását eredményezi, mely körülményen az, hogy az illető később ismét bánat-pénzt tett le, nem változtathat s más pályázóknak jogait nem csorbithatja.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 6100. sz. határozata:

B. város képviselőtestületének azon közgyülési határozatát, mely szerint az ottan tervezett gyalogsági laktanyaépités biztositása czéljából megtartott nyilvános árlejtésen G. K. épitési vállalkozó czég által $19\frac{1}{2}\%$-tóli leengedéssel tett legkedvezőbb ajánlat mellőzésével kérdéses épitkezés R. K. épitésznek az általa $18\frac{2}{10}\%$ leengedéssel tett utóajánlat elfogadása mellett átadni rendeltetett, a vármegye törvényhatósági bizottságának közgyülési határozatával helybenhagyatott. Ezen megyebizottsági határozat D. G. és érdektársai által beadott felfolyamodvány folytán e helyütt felülvizsgáltatván, ezennel jóváhagyatik s az az ellen közbetett felfolyamodvány elutasittatik. Mert jóllehet a kérdéses laktanyaépitkezésre az árlejtésen a legkedvezőbb ajánlatot G. K. épitési vállalkozó czég tette s ennélfogva az épitkezés, törvényes egyéb akadály nemlétében ezen czég részére lett volna odaitélendő; mindazonáltal, minthogy ezen czég a letett bánatpénzt visszavette, ajánlata visszavontnak kell, hogy tekintessék, mely körülményen az, hogy később ismét bánatpénzt tett, nem változtathat.

A megyei betegápolási alapok csakis a nyilvános betegápolási, gyógy- és szülházi költségek fedezésére lévén fordithatók, ezen alapokból sem körorvosi, sem állatorvosi állomások rendszeresitésének költségei nem fedezhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 14,868. sz. határozata.

A megyei székház, valamely megyei szükséglet beszerezhetése czéljából felvenni szándékolt kölcsön biztositékául jelzálogilag le nem köthető.

A m. kir. belügyminiszter 1879. évi 25,177. sz. határozata:

F. évi előterjesztésére értesitem a vármegye közönségét, miszerint tekintettel arra, hogy a megye községei által beszerzett tüzoltó-szerek árának fedezésére felvenni szándékolt kölcsön más módon megszerezhető nem

volt, jóváhagyásomat kéri a megye bizottsága által hozott azon közgyülése határozathoz, mely szerint ezen kölcsön biztositékául a megyei székház jelzálogilag leköttetni czéloztatik.

A megyei székháznak jelzálogkép való lekötése, miként ezt a megye közönségéhez f. évi január 11-én 867. sz. a. kibocsátott rendeletben kijelentettem, megengedhető nem lévén, részemről ujból ki kell jelentenem, hogy a kérdésbeni határozatot, a most idézett rendeletemben foglaltakon felül még azért sem hagyhatom helyben, mert a kölcsön pontos törlesztéseért, illetve visszafizetéseért a megye közönsége székházának jelzálogkép való lekötése által szavatosságot vállalván, a visszafizetésnél esetleg bekövetkezhető bármily fennakadás miatt a végrehajtás a megyei székházra fogna irányoztatni, már pedig a közigazgatási hivatalok elhelyezésére, illetve a közigazgatás rendes menetéhez szükséges székházat, s igy közvetve a megyei közigazgatást az ily eljárásból származható zavaroknak kitenni nem szabad

V.

KÖZSÉG.

A) Képviselőtestület.

1. Legtöbb adót fizető képviselőtestületi tagok.

Jogi személyek csakis a község területén fekvő ingatlan vagyonuk, nem pedig egyéb jövedelmeik után kivetett egyéb állami adójuk alapján vehetők föl a községi képviselők jegyzékébe.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 40,760. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak a S.-i és K.-i takarékpénztáraknak a K. községi legtöbb adót fizető községi képviselők névjegyzékébe történt felvétele tárgyában hozott határozatát K. J. ügyvéd k.-i lakos által beadott kérvény folytán, az 1886. évi XXII. t.-cz. 52. §-a alapján rendkivüli felülvizsgálat alá vevén, azt az alispáni határozattal együtt megsemmisitem és a k.-i takarékpénztárt a k. községi legtöbb adót fizető községi képviselőtestületi tagok névjegyzékéből töröltetni, a s.-i takarékpénztárt pedig a községben birt fekvő vagyona után kivetett állami adója szerint megillető helyére soroltatni rendelem, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-ának negyedik bekezdése szerint a jogi személyek, valamint a nagykoru hajadonok, özvegyek és törvényesen elvált nők is, csakis a község területén fekvő ingatlan vagyonuk, nem pedig egyéb jövedelmük után kivetett államadójuk alapján vehetők fel a legtöbb adót fizető községi képviselők névjegyzékébe.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-ának azon rendelkezése, hogy a községi képviselőtestületnek a község területén fekvő vagyonuk után legtöbb adót fizető jogi személyek is alkatrészét képezik, kizárólag oly értelemmel bir, hogy azon jogi személyek ingatlan vagyon után legtöbb adót fizetők legyenek.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 19,140. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint a szegvári takarékpénztár mint jogi személy a Szegvár községi legtöbb adót fizető községi képviselők 1887. évi névjegyzékében benhagyatni rendeltetett, felülbirálat alá vévén: azt az 1887. évi XXII. t.-cz. 32. §-a alapján feloldom és az alapjául szolgáló alispáni határozatot, mely a takarékpénztárnak a névjegyzékből törlését és helyére a sorrendben következő legtöbb adót fizetőnek bevételét rendelte el, ismerem el a törvény rendelkezésének megfelelő gyanánt, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-ának azon rendelkezése, hogy a községi képviselőtestületnek, a község területén fekvő vagyonuk után legtöbb adót fizető jogi személyek is képezik, kizárólag oly értelemmel bir, hogy csak

azon jogi személyek meghatalmazottjai foglalhatnak helyet választás alá nem eső képviselői minőségben a községi képviselőtestületben, a mely jogi személyek a község területén birt ingatlan vagyon után legtöbb adót fizetők, mi kitünik nemcsak abból, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 33. §-ában a hatodik bekezdésben a következő rendelkezés foglaltatik: «A névjegyzék és sorrend megállapitásánál csak a község területén és az ahhoz közigazgatásilag csatolt pusztán birt fekvő vagyon, valamint az azokon élvezett jövedelem után fizetett egyenes államadó vétetik számba, mi kétségen kivül helyezi, hogy a törvény a «fekvő vagyon» kitétellel az ingatlant jelöli meg szemben a felkelhető (ingó) vagyonnal; de kitünik abból is, hogy a törvény fekvő vagyon után fizetett adóról szólván, minthogy vagyon után adót fizetni csak az esetben kell, ha azon vagyon ingatlan, pl. föld vagy ház, a melyek után a földadó és házadó (házosztályadó) vettetik ki, mig egyéb nem ingatlan vagyon után adó nem fizettetik, hanem csak a jövedelem után (például keresetadók, tőkekamatadó stb.) a községi törvényben előforduló azon kitétel: «fekvő vagyon» soha sem oly vagyont, mely minőségére való tekintet nélkül a községben fekszik, hanem csakis az ingatlan vagyont jelenti».

Pénzintézetektől huzott nyereségjutalék (tantième) után fizetett adó a legtöbb adót fizető községi képviselők névjegyzékének összeállitásánál szintén beszámitandó.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 36,909. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatának feloldásával M. Istvánnak a Z. városi legtöbb adót fizető községi képviselők 1886. évi névjegyzékébe leendő felvételét elrendelendőnek találtam, mert a nevezett egyén, mint a Z. takarékpénztár igazgatójának ezen intézettől huzott nyereségjutaléka után a takarékpénztár által az 1875. évi XXIX. t.-cz. 16. §-ának utolsó bekezdése, valamint az 1880. évi LX. t.-cz. 1. §-ának zárpontja alapján az illető közvetlen adóköteles helyett befizetett III. osztályu keresetadó voltaképen csakis M. István takarékpénztári igazgató személyét illeti és terhelheti és részben azon, az adóbeszedés könnyitése czéljából életbeléptetett intézkedés, mely szerint a takarékpénztár a kivetett adót beszedi és beszállitja, a dolog érdemére befolyással nem lehet, az pedig, hogy mily összeget tesz ki a fenti czimen folyamodóra kivetett adó, a takarékpénztár által az 1875. évi XXIX. t.-cz. 16. és 32. §§-ai alapján beadandó vallomások, illetőleg jegyzékekből, melyek az illető kivetési lajstromokhoz mellékeltetnek, a kir. adófelügyelő által hivatalból egész pontossággal kimutatható s a fél kivánatára hitelesen kimutatandó. Minthogy pedig ez esetben azon adó az általános jövedelmi pótadó 79 frt 45 krnyi összegével együtt 305 frt 89 kr.-ban ki van mutatva s ez M. Istvánnak 175 frt 61 krnyi a *B*) adófőkönyv szerint fizetendő adójához hozzászámitandó, a nevezett egyénnek a legtöbb adót fizető községi képviselők 1886. évi névjegyzékébe leendő felvétele iránti kérelmének helyt kellett adni

A községi legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállitásánál a nagykoru községi lakosok és birtokosok adójába az általuk fizetett III. os t. kereseti adó is beszámitandó.

A m. kir. belügyminiszter 1882. évi 43,536. sz. határozata:

R. József b–i lakosnak a községi legtöbb adót fizetők névjegyzékébe való felvétele tárgyában hozott közigazgatási bizottsági határozatot, a vár-

megye főispánjának felterjesztése folytán felülvizsgálván, azt az 1886. évi XXII. t.-cz. 33. §-a alapján megsemmisitem és kijelentem, hogy B. József adójába az általa fizetett III. osztályu kereseti adó is beszámitandó. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-ának negyedik bekezdése szerint a legtöbb adót fizetők névjegyzékébe való felvétel feltételeül kizárólag a község területén fekvő vagyon utáni államadó csakis a nagykoru hajadon, özvegy, vagy törvényesen elvált nők, jogi személyek, kiskoruak és gondnokság alatt allókra nézve van megállapítva, mig a jelzett kivételes szempontok alá nem eső «nagykoru községi lakosok és birtokosokra» általában az egyenes államadó adja meg a felvételre a jogot; a miből következik, hogy az idézett törvény 33. §-a hatodik bekezdésében foglalt azon kifejezés, miszerint a névjegyzék és sorrend megállapitásánál a község és az ahhoz csatolt puszta területén birt fekvő vagyon, valamint azokon élvezett jövedelem után fizetett állami adó veendő figyelembe, az önrendelkezési joggal biró nagykoru birtokosok és lakosokra nézve csak aképen értelmezendő, miszerint azoknak nemcsak a földadó, hanem az egyenes államadók bármelyikének czimén van igényük a virilisek névjegyzékébe való felvételre, tehát a keresetadó alapján is, ha az annak tárgyául szolgáló jövedelmet a község területén élvezik, vagyis ott laknak.

Ingatlan birtok után adóval meg nem rótt fogyasztási szövetkezet meghatalmazottja a községi képviselőtestület legtöbb adót fizető tagjainak névjegyzékébe fel nem vehető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 31,727. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak D. község választás alá nem eső képviselői névjegyzékének a folyó évre való kiigazitása tárgyában hozott határozatát azon részében, melylyel elrendelte, hogy a d—i m. kir. vas- és aczélgyár és kőszénbányának alkalmazottai fogyasztási szövetkezetének meghatalmazottja a névjegyzékbe felvétessék, a vármegye főispánjának H. J. d—i lakos képviselőtestületi tag felszólamlását magáévá tett felterjesztése folytán az 1886. évi XXII. t.cz. 33. §-ának ötödik bekezdésében részemre fentartott jog alapján felülvizsgálván, megváltoztatom, és nevezett szövetkezet meghatalmazottjának a választás alá nem eső képviselők jegyzékében helyet nem adok, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-ának negyedik bekezdéséből kitetszőleg jogi személyek meghatalmazottjai legtöbb adót fizetés jogán csak azon esetben lehetnek képviselőtestületi tagok, ha adójukat fekvő vagyon után fizetik, már pedig a szóban forgó szövetkezet a község területén mi ingatlannal sem bir, ebből folyólag ingatlan után megadóztatva sincs, s igy meghatalmazottjának a névjegyzékbe felvételére törvény szerint igénye nincs.

A községi törvény nem magát a jogi személyt, hanem ennek meghatalmazottját ruházza fel képviseleti tagsági joggal, miután a jogi személy csak természeti személy általi képviseletben juthat külső nyilvánulásra.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 8852. sz. határozata:

Előterjesztésére értesitem alispán urat, hogy arra, miszerint a törvény alapján saját hatáskörükben függetlenül eljárni hivatott alsóbb közigazgatási hatóságoknak egyes konkrét esetek miként elintézésére nézve előzetes uta-

sitást adjak, magamat hivatva nem érzem s igy csak némi tájékozást adhatok. A jelen esetben az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-ának negyedik pontja alá tartozó eset forog fenn. Ezen pontban ki van mondva, miszerint a képviselőtestület áll a többi között a legtöbb adót fizető jogi személyek meghatalmazottjaiból. A törvény tehát nem magát a virilis jogi személyt, hanem ennek meghatalmazottját ruházza fel képviseleti tagsági joggal, mert a dolog természeténél fogva a jogi személy csak természeti személy általi képviseletben juthat külső nyilvánulásra. A virilis jogi személynek tehát ipso facto megbizottat kell neveznie a képviselőtestületi tagsági jog gyakorolhatása végett. A megbizott nevezésében a megbizandó egyéniségét illetőleg a törvény a 32. §. végső pontjában csupán két korlátozást állit fel, t. i. hogy a meghatalmazott nagykoru honpolgár legyen s reá a törvény 34. §-ában felsorolt kizárási esetek ne vonatkozzanak. Mindezeknél fogva, ha a p—i gör. keleti román egyházközség, mint jogi személy, a képviseleti tagság gyakorlására oly meghatalmazottat nevezett, a ki a most emlitett kettős feltételnek megfelel, az ily meghatalmazott nevezéséről tett bejelentése, mint a törvény követelményeinek mindenben megfelelő, a hatóság által helyesen nem nehézményezhető.

A városnak mint erkölcsi testületnek meghatalmazottja a város adója alapján a város képviselőtestületének legtöbb adót fizető képviselői közé fel nem vehető.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 36,072. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak a N. Enyed városi választás alá nem eső községi képviselők 1887. évi névjegyzékének kiigazitási ügyében hozott s az 1886. évi XXII. t.-cz. 33. § negyedik bekezdése szerint tovább nem felebbezhető határozatát, a főispán nyilatkozása után, a fent idézett törvényszakasz 5-ik bekezdésében biztositott jogomnál fogva felülvizsgálván: elrendelem, hogy N. Enyed város mint erkölcsi testület 896 frt 38 kr. egyenes államadójával a névjegyzékből töröltessék és helyére a sorrendben következő legtöbb adót fizető vétessék fel, mert a várost mint jogi személyt a saját képviselőtestületében, a polgármester és az elöljáróságnak többi, a képviselőtestületben ülés és szavazattal biró tagjai állásaikból kifolyólag képviselvén, annak, hogy a képviselőtestület önmagába önmaga még külön meghatalmazottat is küldhessen, helye nem lehet.

A virilis községi képviselők, kiknek helyét, miután elöljárókká lettek, mások foglalták el, ha időközben bekövetkező általános tisztujitás alkalmával állásukból kimaradnak, azon év végéig virilis minőségben a képviselet tagjai nem lehetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 31,155. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak határozata, mely szerint nem adatott hely H. B. város képviselőtestülete abbeli kérelmének, hogy azon városi elöljárók számára, kik a legtöbb adót fizető városi képviselők névjegyzékéből mint ilyenek maradtak ki, ha a legközelebbi tisztujitáson meg nem választatnak, az év végéig, illetőleg az évnek a bekövetkezett tisztujitástól még hátralevő részére a községi képviselőtestületi tagság legtöbb adót fizetői jogon biztosittassék, az az ellen nevezett városi képviselők által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vétetvén: a felebbezés elutasitásával a megtámadott határozat indokainál fogva helybenhagyandónak tálaltatott.

A közigazgatási bizottság által, a községi legtöbb adót fizetők névjegyzéke összeállitása tárgyában hozott határozat ellen, a tiszti ügyész felfolyamodással nem élhet.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 11,535. sz. határozata:

A b.-csabai népbanknak és a b.-csabai takarékpénztárnak a B.-Csaba községi legtöbb adót fizetők névjegyzékéből törlésük kérdésében hozott közigazgatási bizottsági határozat ellen a vármegye tiszti főügyésze által hivatalból bejelentett felebbezés egyfelől tekintettel az 1886. évi XXII. t.-cz. 33. §-a negyedik bekezdésének rendelkezésére, másfelől pedig annálfogva, mert a tiszti ügyész felebbezési, joga az 1876. évi VI. t.-cz. 22. §-ára sem alapitható, az ügy érdemleges tárgyalásába való bocsátkozás alapjául nem szolgálhat.

---

2. Választott képviselőtestületi tagok.

A közigazgatási bizottság a községi választók névjegyzékének összeállitása körüli eljárás ellen benyujtott felebbezések felett az 1886. évi XXII. t.-cz. 39. §-a szerint végérvényesen intézkedik s ezen határozata ellen még rendkivüli felülvizsgálatnak sincs helye. A községi választók névjegyzékébe törvényes házassági kapcsolatban élő nők fel nem vehetők, hanem csakis nagykoru hajadon, özvegy és törvényesen elvált nők.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 24,396. sz. határozata:

N. T. községben 1886. évi october havában összeállitott községi választói névjegyzék tárgyában E. Károly és társai n.-terennei lakosok részéről rendkivüli felülvizsgálat iránt beadott kérvényre vonatkozólag értesitem a közigazgatási bizottságot, hogy az ügynek felülvizsgálatába való bocsátkozást mellőzendőnek találtam; mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 39. §-a alapján hozott közigazgatási bizottsági határozat ellen felebbezésnek nincs helye és a törvény 52. §-a sem sorolja a 39. §-ban emlitett esetet azok közé, a melyekben az e helyütti felülvizsgálatnak helye lehet. Egyébiránt téves a rendkivüli felülvizsgálatot kérők azon nézete, mintha oly férjes nők, kik saját ingatlanokkal birnak és igy állami adót fizetnek, a községi választók névjegyzékébe felveendők volnának. Ugyanis azon körülmény, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 38. §-a csupán nagykoru nőket emlit és nem osztályozza azokat akként, mint a 32. §., mely nagykoru hajadon, özvegy és törvényesen elvált nőket különböztet meg, nem állapitja meg még azt, hogy a törvényes házassági kapcsolatban élő s ezáltal szintén nagykoru nők, kiknek érdekeit a férj képviseli, önállóan oly nyilvánjogokat gyakorolhassanak, a melyeknek önálló gyakorlásából oly nők, kik érdekeik természetes és törvényes támaszával nem rendelkeznek, kizárhatók nem voltak. Hogy a 38. §. kitételének oly értelmet tulajdonitani nem lehet, nemcsak a fentebbiekből világos, de kétségtelen, ha figyelembe vétetik az 1886. évi XXII. t.-cz. 33. §-ának azon rendelkezése, mely a férjes nőket a választói jognál magasabb nyilvánjog gyakorlása tekintetében a férjre utalja, kimodván, hogy a férj államadójába a nő államadója is beszámitandó, ha a nőnek vagyonát kezeli. Ha már most a 33. §. emlitett rendelkezése és a 32. §-nak a nőkről szóló rendelkezése egybevettetik, kitünik az is, hogy a virilis képviselői jogot a törvényes házassági kapcsolatban élő nő még akkor sem gyakorolhatja önállóan, ha netán a házassági szerződés következtében a férj a nő vagyonát nem kezelné is. Ha tehát a férjes nő más nőkkel szemben a magasabb nyilvánjognak önálló gyakorlásából ki van

zárva, önként következik, hogy a törvénynek oly czélzata nem lehetett, hogy azokat csekélyebb jelentőségü jog gyakorlásában különös ok nélkül részeltesse.

A rendezett tanácsu városi képviselőtestületi tagok választásánál nem az országgyülési képviselő választásoknál való használatra szánt, hanem külön a fentebbi czélból összeállitott választói névjegyzék használandó.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 38,849. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melylyel a K. szab. kir. város által hozott képviselőtestületi határozat helybenhagyása mellett kimondatott, hogy a városi képviselőtestület tagjainak választására jogosultak névjegyzékének az 1886. évi XXII. t.-cz. 39. §-ában érintett összeállitása, tekintettel az idézett törvény 165. §-ának végső soraiban foglalt intézkedésre mellőzendő, V. G. k—i lakos által beadott felfolyamodvány következtében megváltoztatom s a kérdéses névjegyzék elkészitését elrendelem; mert igaz ugyan, hogy az utóbb idézett törvényszakasz értelmében ezen városban a tevőleges választói jogra nézve az 1886. évi XXII. t.-cz. 36. §-a alkalmazható nem lévén, a választóknak a 39. §-ban körülirt módon az adólajstromokból való összeirása nem eszközölhető, de ebből épen nem következik az, hogy a választók névjegyzékének összeállitása egészen mellőzendő, hanem csupán az, hogy a névjegyzéknek ezen szakasz által megkivánt összeállitásánál a 165. §-ban foglalt kivételes intézkedés folytán az 1886. évi XXI. t.-cz. 31. §-a lesz figyelembe veendő, a mely szerint a névjegyzék ez idézett törvényszakasz utolsó bekezdése értelmében a törvényhatóságokban is összeállittatni rendeltetik. Egyébiránt a rendszeres közigazgatás és ügykezelés érdeke is megkivánja azt, hogy a városi képviselőtestületi tagok választásánál külön e czélból összeállitott s ne az országgyülési képviselő választásoknál való használatra szánt névjegyzék legyen használatban.

Nem választónak a választók névsorát tartalmazó jegyzőkönyvbe való felvétele akkor is büntetendő, ha a küldöttség a törvényes szabályokat az összeirásnál meg nem tartotta.

A m. kir. Curia 1887. évi 2092. sz. határozata

K. József a polgárdi községbeli szavazatok összeállitásával megbizott küldöttség által összeállitott jegyzéknek állitólag L. Gy. által kitépett 17. és 18. lapja helyett, L. Gy. bemondása alapján uj lapokat irt, s erre oly polgárok neveit jegyezte, kiknek szavazó jogosultsága a küldöttség által megállapitva nem lett, és kik közül többen valóban nem is birtak szavazati joggal. Az összeiró küldöttség tagjainak előadásából az tünt ugyan ki, hogy a kérdéses lajstromot a küldöttség letisztáztatni kivánta és hogy P. P. küldöttségi elnök a vádlottat mint küldöttségi jegyzőt az esetleg kimaradt választóknak utólagos beirására utasitotta és kitünik az is, hogy a jegyzék az 1871. évi XVIII. t.-cz. 41. §-ának rendelete ellenére kifüggesztve nem volt, miből megállapitható, hogy a küldöttség eljárása a szabályszerüséget nélkülözte. A székesfehérvári kir. törvényszék vádlottat, azon okból, mert eljárásában szándékos rosszakarat ki nem tünik, a választók névjegyzéke meghamisitása büntettének vádja alól felmentette, a budapesti kir. tábla pedig az első biróság itéletét helybenhagyta. A kir. Curia vádlottat bünösnek mondta ki s a fen-

forgó rendkivüli enyhitő körülmények alkalmazásával tettét vétségnek minősitvén, őt nyolcz napi fogházra s politikai jogai gyakorlatának egy évig terjedő felfüggesztésére itélte. Mert az összeiró küldöttség müködése a meghamisitott jegyzék összeállitásával befejezettnek lévén tekintendő, tekintve, hogy a fent hivatkozott törvényszerinti kifüggeztés elmulasztása, a választók összeirási lajstromának hitelességére befolyással nincsen, mert ez csak arra szolgálhat okul, hogy ezen mulasztás a jogosulatlanul bevezetett vagy kihagyott szavazók felszólamlásának érdekében pótoltassék; tekintve, hogy a vádlott vallomásában eljárásának aggályosságát annak elkövetése előtt már felismerte; tekintve, hogy a vádlott cselekménye a P. P.-tól nyert utasitásnak nem felelt meg, mert nemcsak kimaradt választókat, hanem jogosulatlanokat is bevezetett a szavazók lajstromába; s végre tekintve, hogy az ekként készitett szavazók lajstroma a szolgabirói jelentés szerint az eszközlésbe vett jegyzőválasztásnál szavazási alapul használtatott: kétségtelen, hogy K. J. vádlott az összeiró küldöttség által megállapitott lajstromot szavazati joggal nem biró egyének bevezetése által megváltoztatta, miért is őt a btk. 179. §-a alá eső cselekményben bünösnek kimondani s igazolt példás előéletére, cselekményét a btk. 92. §-a alkalmazásával kimért büntetés alapján vétségnek kellett minősitni.

A ki azon czélból, hogy más nevében a községi választásnál a szavazást jogosulatlanul gyakoroltassa, más nevében hamis meghatalmazást készit, az ezen cselekménye által közremüködik abban, hogy a közokiratot képező választási jegyzőkönyvbe a választási jog gyakorlatának lényegére vonatkozólag valótlan nyilatkozat vétessék be, nem a büntetőtörvénykönyv 184. §-ába ütköző, hanem a btk. 400. §. alá eső közokirat hamisitásának vétségét követi el.

A m. kir. Curia 1887. évi 4812. sz. határozata:

Ifj. Cs. Ferencz Sz. Lászlót rábirta, miszerint egy, meghatalmazásra V. Sára nevét, ennek tudta és megbizása nélkül aláirja s azután az igy hamisitott meghatalmazást T. Sándornak valódi gyanánt átadván, ez a meghatalmazás alapján az 1884. évi április 7-én Sz. községben megtartott városi képviselő választás alkalmával V. Sára nevében le is szavazott. Az első biróság vádlottat felmentette. A másodbiróság vádlottat a polgárok választási joga ellen elkövetett, a btk. 184. §-ában meghatározott vétség elkövetésében mondotta ki bünösnek. A kir. Curia tekintve, hogy sem ifj. Cs. Ferencz sem T. Sándor másnak neve alatt nem szavaztak és szavazásra nem jelentkeztek, hanem T. Sándor és V. Sára nevében kiállitott meghatalmazás alapján, mint ennek meghatalmazottja szavazott, a btk. 184. §-ában meghatározott vétség, melynek alkatelemét a szavazatszedő küldöttségnek a szavazó vagy szavazásra jelentkező személy ugyanazonossága iránti tévedésbeejtés képezi, fenn nem forog; tekintve azonban, hogy a másodbirósági itélet indokaiban helyesen előadott tényállás és adatok által bizonyitva van, hogy ama meghatalmazás hamis volt és hogy azt ifj. Cs. Ferencz készitette és pedig azon czélból, hogy annak alapján V. Sára helyett a szavazást jogosulatlanul gyakoroltassa és ekként közremüködött abban, hogy a közokiratot képező választási jegyzőkönyvbe V. Sára választási joga gyakorlatának lényegére vonatkozó valótlan nyilatkozat vezettessék be; ifju Cs. Ferencz vádlott a btk. 184. §-a alá eső vétség helyett a btk. 400. §-ának első bekezdése alá eső közokirathamisitás vétségében mondatik ki vétkesnek s a reá másodbiróságilag kimért pénzbüntetés és

ennek helyettesitését képező fogházbüntetés, valamint a hivatalvesztés mellőzésével egyebekben a másodbiróság itélete indokainál fogva helybenhagyatik.

A községi képviselőtestület választása előtt az igazoló választmány törvény szerint megalakitandó. Az igazoló választmány megalakitása nélkül megtartott képviselőtestületi választás semmis.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 23,313. sz. határozata:

H. községben megtartott községi képviselő választásra vonatkozó iratokat a vármegye főispánja hozzám felterjesztvén, azokból arról győződtem meg, hogy a választást megelőzőleg az 1886. évi XXII. t.-cz. 51. §-ának rendelkezése nem teljesittetett, a mennyiben az igazoló választmány a választást megelőzőleg meg nem alakittatott. Miután e miatt a választás ellen tényleg beadott panaszok törvényszerü elbirálásban nem részesithetők, miután továbbá az igazoló választmány azon képviselőtestület kifolyását kell hogy képezze, mely a választás idején fennáll és ekképen az eljárás ezen hiánya az uj képviselőtestület részéről utólagosan ki nem pótolható, a választást mint törvénybe ütközőt az idézett törvényczikk 52. §-ában gyökerező jogomnál fogva ezennel megsemmisitem s uj választás tartását rendelem el.

A községi képviselő választásnál a póttagok az 1886. évi XXII. t.-cz. 35. §-a értelmében külön választatnak és nem a rendes tagokká választottak után legtöbb szavazatot nyert egyének közül vétetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 23,967. sz. határozata:

A póttagok az 1886. évi XXII. t.-cz. 35. §-a értelmében választatnak, és nem a rendes tagokká választottak után legtöbb szavazatot nyert egyének közül vétetnek. Választatnak külön mint póttagok, kiknek müködési időtartama a rendes tagokétól eltér, és pedig ott, hol a választás tömegesen eszközöltetik, a rendes tagok számának egy negyed része erejéig és ott, a hol az kerületenkint történt, a kerületben választandók számarányához képest; a miért is a póttagok külön megjelölve s névszerint felsorolva, irandók a szavazati lapra. Ezen, a törvény 46. §-ának azon rendelkezése, mely szerint, ha a szavazatlap több nevet tartalmaz, mint a hány bizottsági tagot a község illetőleg a kerület választ, az utólirott nevek nem vétetnek számba, mit sem változtat, mert ezen rendelkezés ugy a rendes, mint a póttagokká feleslegen számmal megjelöltekre hat ki.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 34. §-a a községi képviselőtestületnek csak a legtöbb adót fizető tagjaira vonatkozik, oly egyén tehát, ki nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétség miatt jogerejüleg elitélve volt, a törvény 40. §-a értelmében a választott képviselőtestületi tagok sorából ki nem zárható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 60,374. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, melylyel helybenhagyatott az igazolóválasztmánynak azon határozata, mely szerint K. J. községi választott képviselőtestületi tag a képviselőtestületből az 1886. évi XXII. t.-cz. 34. §-a értelmében, azon okból törültetett, mert nyereségvágyból elkövetett

büntett miatt elitélve volt, az érdekelt K. J. által annak idején az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a második bekezdése rendelkezésének megfelelően beadott kérelem és a vármegye főispánja által tett felterjesztés folytán az 1886. évi XXII. t.-cz. 52. §-án alapuló jogomnál fogva felülvizsgálván: a közigazgatási bizottság határozatát az ennek alapul szolgált igazoló választmányi határozattal együtt megsemmisitem. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz.-nek a jelzett határozatban hivatkozott 34. §-a a községi képviselőtestületnek nem a választott, hanem a legtöbb adót fizető (virilis) tagjaira vonatkozik, mig a választott községi képviselőkre nézve a hivatkozott törvényczikk 40. §-a az irányadó, melynek értelmében községi képviselővé választathatik: kis- és nagyközségben minden 24 éves és nagykoru községi lakos, ki a 36. és 37. §-ok értelmében választási joggal bir; a most hivatkozott 36. és 37. §-ok pedig az ott érintett jogok gyakorlatából azokat, a kik bár nyereségvágyból elkövetett büntény miatt elitélve voltak, de a büntetés hatálya alatt már nem állanak, nem zárja ki. Már pedig K. J. büntetését még 1879-ben kiállotta. Ezek szerint az igazoló választmánynak, valamint a közigazgatási bizottságnak határozata a törvény helytelen magyarázásán és alkalmazásán alapulván, mindkét határozat megsemmisitendő volt.

Választott községi képviselőtestületi tag elhalálozása esetén, ha a póttagok már előbb mind behivattak s igy behivható póttag nincs, rendszerint a legközelebbi községi képviselőtestületi rendes választás bevárandó.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 63,770. sz. határozata:

Azon alkalomból, hogy B. M. városi választott képviselői tag elhálozott, a választott póttagok pedig már mind előbb behivattak s igy behiható póttag már nincsen, főispán felterjesztésére értesitem, hogy a megüresedett képviselőtestületi tagság betöltése iránt csak akkor lesz intézkedés teendő, mikor a legközelebbi rendszerinti képviselőválasztás megtörténend.

A községi képviselők soraiban megüresedett helyre azon választó kerületből hivandó be a legtöbb szavazatot nyert póttag, mely kerületben az illető képviselő meg volt választva.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 73,553. sz. határozata:

A községi törvény 39. §-a szerint azon községekben, a melyekben választókerületek vannak, a választók névjegyzéke választókerületenként állittatik össze. Ezen kerületenként összeállitott választóknak minden kerületben az ott összeirtaknak külön-külön feladata a 35. §. szerint lehetőleg páros számban csak annyi képviselőt választani, a mennyi a képviselőtestület választás alá eső tagjaiból a kerület választóinak az összes választókhoz viszonyitott aránya szerint a kerületre esik. Ugyanazon választók választják a kerületben választandó képviselők számához képest az egyes kerületekben a póttagokat, ugy azonban, hogy minden kerület legalább 1 póttagot válaszszon. Mindezen törvényi rendelkezésből az következik, hogy ott, a hol választókerületek vannak, a kerületre a törvény értelmében eső választott képviselőknek és ugyanoly póttagoknak mindegyike, megbizatását az illető kerület választóinak a választáskor nyilvánuló bizalmából nyerte; továbbá nyilvánvaló, hogy a törvény azért rendeli a póttagoknak is kerületenként külön történendő választását és azt, hogy minden kerület legalább egy pót-

tagot válaszszon, hogy ekképen lehetővé tétessék az, miszerint egy oly képviselőnek helye, ki választókerületből nyerte megbizatását s kinek helye a törvény 42. §-a értelmében megüresedett, ismét oly személy által töltessék be, kiben a választókerület választóinak bizalma, tekintettel az üresedés eshetőségére összpontosult. Ennélfogva midőn a törvény 42. §-a akképen rendelkezik, hogy a választott képviselő megüresedő helyét a választás alkalmával legtöbb szavazatot nyert póttag sorrend szerint foglalja el, ezen rendelkezést helyesen csak akképen lehet érteni, hogy ha a választás választókerületekben történt, azon választókerületbeli póttag fogja a megürült képviselői helyet elfoglalni, a mely választókerületből megbizatását nyerte volt az, ki a helytől megvált, és pedig azon póttag foglalandja el a helyet a sorrend szerint, ki az illető kerületbeli választás alkalmával legtöbb szavazatot nyert.

Azon elöljárók, kik hivataluknál fogva jutottak a községi képviselőtestületbe, habár hivatali idejük letelt, mégis mindaddig, mig hivatalukat utódaiknak át nem adják, a képviselőtestületnek teljes jogu tagjai.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 51,050. sz. határozata:

A vármegye közönségének jelentésére, melyben utasitást kér Cs. község azon határozata tárgyában, melyben kimondatott, hogy a legközelebbi tisztujitásnál a képviselőtestület által gyakorlandó kijelölés céljából összehivandó közgyülésben csakis a választott és virilis képviselők vehessenek részt, értesitem a közönséget, hogy a községi törvény ez irányban nem rendelkezik ugyan, miután azonban az idézett törvény 32. §-a az elöljárósági tagoknak a képviselőtestületben állásuknál fogva biztositott szavazati jog gyakorlása tekintetében köztük s a választott és virilis képviselők között különbséget nem tesz, miután továbbá az elöljárók mindaddig, mig hivatalukat utódjaiknak át nem adják, az állásukkal egybekötött felelősséget viselik, következve az azzal járó jogok gyakorlatából sem zárhatók ki: ennélfogva tekintettel az 1886. évi XXI. t.-cz. 83. §-ában foglalt rendelkezés analógiájára is, a község azon határozata, mely a jelenleg hivatalban levő elöljárók szavazati jogának a képviselőtestület kijelölö ülésében való mellőzésére irányul, jogszerűnek nem tekinthető.

A községi képviselő vád alá helyezettnek tekintendő és ennélfogva elveszti képviselői képességét már akkor is, ha vád alá helyező határozat helyett ellene, az 1886. évi XXII. t.-cz. 37. §-ának *e*) pontjában megjelölt vétség miatt közvetlen megidézés rendelő határozat hozatott.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 24,571. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozatát, mely szerint az Ó. község igazoló választmánya által hozott határozat megváltoztatásáva :G. J. és R. M. ó—i községi képviselők ezen állásukkal járó jogok gyakorlatába visszahelyeztettek, a főispán felterjesztése folytán felülvizsgálat alá vevén, a közigazgatási bizottság határozatát az 1886. évi XXII. t.-czikk 52. §-a alapján megsemmisitem; mert a véleményadásra felkért m. kir. igazságügyminiszter urnak kijelentése szerint a gyakorlatba is átment az ideiglenes bűnvádi eljárási szabályok 90. §-ának azon rendelkezése, miszerint a közvetlen megidézést elrendelő határozat a vád alá helyeztetési határozat

helyét pótolja. Minthogy pedig az u—i kir. törvényszéknek közvetlen megidéztetést elrendelő határozata jogerőre emelkedett s minthogy G. J. és R. M. ó—i községi képviselők a büntetőtörvénykönyv 465., 467. §§-aiban körülirt megvesztegetés bűntette, tehát nyereségvágyból eredett bűntett miatt idéztettek a végtárgyalásra, ellenök az 1886. évi XXII. t.-czikk 42. §-ában hivatolt 37. §. c) pontja alkalmazandó.

A községi képviselőtestületi tagság nem oly állás, melyre hivatalvesztés volna kimondható.

A m. kir. Curia 1891. évi 6739. sz. határozata:

K. M. a községi biró választás alkalmával a járás főszolgabirájának asztalára 150 frtot tett le abból a czélból, hogy P. Petra lakos társát községi birónak kiáltsa ki. Az alsóbb biróságok ezért vesztegetés vétségében vétkesnek mondták ki, s K. M-t tizennégy napi fogház mint fő- és 100 frt pénz- mint mellékbüntetésre s egyszersmind a viselt községi képviselőtestületi tag tisztségének elvesztésére itélték. A kir. Curia fenti szám alatt kelt határozatával az alsóbb biróságok itéletét megváltoztatta és 100 frt fő- és 25 forint mellékbüntetésre itélte, következő indokokból: A vizsgálati iratokból kitetszőleg vádlottnak mint egyszerü földmivesnek téves felfogása volt arról a hatáskörről, mely a községi biró megválasztása tekintetében a járás főszolgabiráját megilleti s melyben eljárni az hivatva van, s e téves felfogásnál fogva vádlott nem volt képes belátni s megbirálni a büntető törvényekbe ütköző s büntetőjogi felelősséget maga után vonó következményét abbeli cselekvésének, hogy a főszolgabiró asztalára 150 forintot tett le abból a czélból, hogy P. P. lakostársát községi birónak kiáltsa ki. E körülménynek mint enyhitőnek figyelembe vételével és az első birósági itéletben vádlott mellett felhozott enyhitő körülménynek kellő méltatásával a btk. 92. §-ának alkalmazása indokoltnak találtatván, ennek alapján volt vádlott büntetése a rendelkező részben kiszabott nemben és mértékben meghatározandó. A btk. 484. §-a alapján kimondott mellékbüntetés mellőzendő volt, mert e szakasz a viselt hivatal vagy állás elvesztését rendeli kimondandónak, azonban a községi képviselőtestületi tagság tisztsége nem esik és nem vonható a felhivott szakaszban meghatározott mellékbüntetés fogalma alá, s különben is vádlott nem mint hivatalnok, hanem mint magánember követte el a terhére rótt cselekményt.

---

3. Képviselőtestületi határozatok és községi szabályrendeletek.

Községi képviselőtestületnek rendes tagja egyszersmind egy távollevő legtöbb adót fizető megbizottja is lehet s az ilyen minőségben két szavazatot gyakorolhat.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 12,493. sz. határozata:

A vármegye alispánja egy felmerült eset alkalmából azon kérdést vetette fel, vajjon a képviselőtestületnek rendes tagja lehet-e egyszersmind egy távollevő legtöbb adót fizető megbizottja is? és ha igen, akkor az illető megbizott képviselőtestületi tag egy vagy két szavazattal bir-e? Ámbár

az alsóbb foku közigazgatási hatóságok a községi és törvényhatósági önkormányzat ügyeiben a fennálló törvények és szabályrendeletek alkalmazásával önállóan vannak hivatva intézkedni, s a kormány ily természetü ügyekben, előzetes utasitások adására hivatva nincs, mégis tekintettel arra, hogy hasonló kérdések már más törvényhatóságok részéről is tétettek, fentjelzett kérdésre válaszolólag értesitem a vármegye közönségét, hogy miután az 1886. évi XXII. t.-cz. 33. §-ának kilenczedik pontjában megengedtetett, hogy a községben fekvő vagyona után legtöbb adót fizető, ha ott nem lakik, jogát megbizottja által is gyakorolhatja a nélkül, hogy a törvény a megbizatásra nézve más korlátozást tett volna, mint azt, hogy ugyanazon egy község képviselőtestületében egy személy csak egy képviseleti meghatalmazást gyakorolhat, ennélfogva kétséget nem szenved, hogy képviselőtestületi tag is lehet egy helyben nem lakó képviselőtestületi tagnak megbizottja és ebből önként folyólag ezen kettős minőségken két szavazattal is bir.

Kir. biró a községi képviselőtestület szakosztályainak vagy számonkérőszékének tagja nem lehet.

A m. kir. belügyminiszternek 1886. évi 34,433. számu határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Ny. város képviselőtestületének a képviselőtestület szakosztályai és számonkérőszékének választás utján való megalakitása tárgyában követett eljárása, H. K. és érdektársai felebbezésével szemben jóvá lőn hagyva, H. K. ny—i lakos városi képviselőtestületi tag által közbetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a m. kir. igazságügyminiszter ur véleményének meghallgatása után a felebbezéssel megtámadott határozat azon részét, melyben M. G. törvényszéki elnöknek, G. E. és N. L. törvényszéki biráknak és K. G. járásbirónak a képviselőtestület szakosztályaiba és számonkérő székébe történt beválasztása helybenhagyatott, feloldom s a szakosztályokban és számonkérőszékben jelen határozatom folytán megürült helyeket szabályszerüen betölteni rendelem; mert az 1869. évi IV. t.-cz. 10. §-a megengedi ugyan a birónak, hogy az megválasztás esetén tagja lehessen községi képviselőtestületnek, de attól megbizást vagy kiküldetést nem fogadhat el. Minthogy pedig a képviselőtestület szakosztályaiba és számonkérőszékébe való beválasztás a képviselőtestülettől nyert megbizatásnak tekintendő: a nevezett birák Ny. város képviselőtestületének szakosztályaiba és számonkérőszékébe nem voltak a törvény értelmében beválaszthatók.

Egyhangulag hozott képviselőtestületi határozat megsemmisitésére az, hogy valaki a gyülésre a postai értesités eltévedése miatt meg nem hivatott, elegendő indokul nem szolgálhat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 81,856. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel D. község képviselőtestületének a község, mint erkölcsi testület tulajdonát képező közlegelő használata tárgyában hozott határozata H. F. m—i lakos és D. községi képviselőtestületi tag felebbezése folytán azon alaki hiány miatt, mert felebbező a képviselőtestületi közgyülésre szabályszerüen meghiva nem lett, feloldatott, D. községének közbevetett felebbezése folytán felülvizsgálat alá vevén, emlitett vármegyei határozatot feloldom és a tör-

vényhatósági bizottságot ezen ügy érdemére vonatkozó határozat hozatalra utasitom, mert az alaki hiány, melyen jelen közgyülési határozat nyugszik, az egyhangulag hozott községi képviselőtestületi határozat megsemmisitésére nem elég ok, tekintettel főleg arra, hogy H. F. maga a községi határozat elleni felebbezésben érdemi okokat is hoz fel s igy az alaki sérelemre fősulyt nem fektet, továbbá tekintve azt, hogy a határozat hozatalánál nagyszámu képviselőtestületi tag volt jelen, és igy H. F.-nek postai uton történt meghivatása s a postai kézbesités elmaradása valószinünek látszik s végre annálfogva is, hogy alig tehető fel, miszerint az egyhangulag hozott községi határozaton egy tag jelenléte változtathatott volna.

A községi képviselőtestület határozatainak érvényessége attól, hogy minden egyes képviselőtestületi tag a szabályszerüen kibocsátott közgyülési meghivót tényleg kézhez vette-e, függővé téve nincsen.

A m. kir. belügyminiszternek 1892. évi november 8-án 84,451. sz. a. a m. kir. pénzügyminiszterhez intézett átirata:

P., T., D. L. és E. községek képviselőtestületei a p.-t.-k. ny—i helyi érdekü vasutnak törzsrészvények vásárlása utján leendő segélyezését határozták el, mely határozatokat Sz. vármegye közönsége jóvá is hagyta. Ezen határozat ellen gróf K. Ferencz T. községet illetőleg felebbezést vetett közbe. Részemről a törvényszerü alakiságok megtartása mellett keletkezett községi és törvényhatósági határozatokat az 1888. évi IV. t.-cz. 7. §-a alapján, a községek egy némelyike részéről tervezett kölcsönökre vonatkozólag a külön jóváhagyás kikötése mellett, megerősitendőknek vélem. Gróf K. Ferencz felebbezésében előadottakra nézve pedig a következőket van szerencsém megjegyezni. A törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. t.-cz. 46. §-a a közgyülés napjának és a felveendő tárgyak sorozatának csak 8 nappal megelőzőleg való meghirdetését kivánja. A községi törvény 56. §-a pedig — tekintve, hogy a képviselőtestületi tagok helyben laknak — már csupán 24 órai határidőt tüz ki, azonban az illetőknek a felveendő ügyek közlése mellett való értesitését követeli; csakis egyes esetekben, mint pl. éppen a h. é. vasutak segélyezési ügyére vonatkozó 131. §. irván elő a közgyüléseknek bizonyos időpontbani előre való meghirdetését is; a községi törvény az érdekeltek értesitéséhez megkivántató lehető legrövidebb időn tul halasztást nem szenvedhető helyi ügyek sürgős természetének szem előtt tartásával annál több jogosultsággal állapithatta intézkedését a képviselőtestületi tagok helyben lakó minőségére, mert a 33. §-ban a távol lakó virilliseknek módot nyujtott arra, hogy helybeli megbizottat választhassanak, a ki az értesitéseket nyomban átveheti. Az ezen alapelvek keretében követendő eljárás részleteinek rendezését mindkét törvény az illető autonom testületek által alkotandó szabályrendeletek számára hagyta fenn. A községi törvényben elrendelt értesités kötelezettsége azonban nem terjedhet tovább annál, minthogy a község, illetőleg a közgyülés elnöke a képviselőtestületi tagok értesülhetése tekintetéből mindazt megtegye, a mi tőle, az imént érintett szabályrendelet, ilyennek hiányában pedig a törvény czéljainak megvalósithatása szempontjából az illetőkkel szemben jogosan elvárható. És habár egyfelől a lehető visszaélések elkerülése tekintetéből szorosan megkövetelendő, hogy a községi elöljáróság a maga teendőjét e téren pontosan teljesitse, másfelől a törvény álláspontjából a közgyülési meghivó kézbesitésével megbizott községi közeg, ha a közgyülés tagját bejelentett lakóházában felkeresi, de honn nem

találja, eleget tesz feladatának, midőn az illetőnek háznépét beigazolható módon értesiti és akként jár el, mint általában a birói vagy közhatósági kézbesitések körül ily esetekben eljárni szokás, az illető lévén saját érdekében arra hivatva, miszerint az intézkedés céljának elérése által feltételezett közreműködés ama mérvét saját részéről kifejtse, miszerint gondoskodjék, hogy a távollétében számára érkező értesitések idejekorán tudomására jussanak, ép ugy, mint hogy a birói végzések kézbesitését senki e tőle függő okokból meg nem hiusithatja. Mindezekből kifolyólag T. község, midőn e D.-ben tartózkodó felebbező számára a törvény 131. §-a alapján előre kihirdetve volt közgyülésre szóló meghivót posta utján elküldötte, már többet tett, mint a mennyi szorosan kötelességében állott volna, minélfogva felebbező kifogásait figyelembe vehetőknek nem tekinthetem, mivel különben, ha az általa vitatott elvnek hely adatnék, alig lenne oly közgyülés képzelhető, melynek érvénye kérdésessé tehető nem lenne; mert még a törvényhatósági közgyülésekre nézve is, bárha az ügyviteli szabályzat a tárgysorozatot tartalmazó meghivó egyénenkénti megküldését elrendeli, a közgyülés működésének törvényessége attól, hogy minden egyes bizottsági tag a szabályszerüen kibocsátott értesitéseket tényleg kézhez vette-e, függővé téve nincsen, az illetők lévén hivatva e tekintetbeni érdekeikre felügyelni.

Községi pénzeknek, mely pénzintézetben való elhelyezése felett oly községi képviselők, kik az illető pénzintézeteknek igazgatósági tagjai, érdekeltségüknél fogva nem határozhatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 86,346. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak a községi pénzek elhelyezése tárgyában hozott határozatát H. Mátyás és társai felebbezése folytán felülvizsgálván, azt megváltoztatom és a község határozatától a jóváhagyást ezennel megvonom. Mert az alispáni jelentésben foglalt adatok szerint a község határozatának hozatalába nem kevesebb, mint 12 oly képviselő folyt be, kiknek mint az egyik vagy másik pénzintézet igazgatósági tagjainak az 1886. évi XXII. t.-cz. 57. §-a szerint nemcsak szavazni, de a tárgyalásban részt venni sem lett volna szabad.

Ha a községi képviselőtestület közgyülése alkalmával a jelen levő tagok névszerint fel vannak sorolva, és a határozat egyhangulag hozatott, a különben kötelező névszerinti szavazás elmaradása a határozat hivatalból való megsemmisitésének feltétlen okául nem szolgálhat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 69,673. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak határozatát, mely szerint R. község képviselőtestületének az ottani róm. kath. plébános részére természetben teljesitendő munkának pénzben való megváltása tárgyában hozott határozata megsemmisittetett, N. N. érsek, mint a r—i róm. kath. egyház főfelügyelője által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, a neheztelt határozatot megváltoztatom és az alapjául szolgáló községi képviselőtestületi határozatot érvényre emelem. Ekképen kellett rendelkeznem, mert a községi határozat hozatalánál az 1886. évi XXII. t.-cz. 59. §-a szerint a terhes szerződés kötésekor előirt névszerinti szavazás elmaradása ez esetben, tekintettel arra, hogy a határozat hozatalakor jelenlevő képviselők névszerint felso-

rolvák és a határozat egyhangulag hozatott; továbbá tekintve azt, hogy az alábbiak szerint a terhes kötelezettség a községre nézve már fennállott s csupán annak egészben pénzértékre való átváltoztatásáról volt szó, mely átváltoztatás különben már, habár nem jogszerüen, több mint négy évig minden felszólalás és panasz nélkül gyakorlatban is volt; végül figyelemmel arra, hogy a pénzbeli megváltás a községre nézve hátrányos nem lévén, a község terhes kötelezettsége lényegesen nem változott és a község teherviselői részéről panasz ez uttal sem forog fenn, nem tekinthető oly lényeges alaki hiánynak, mely egymagában a községi határozat megsemmisitését indokolná.

A képviselőtestület a községi tőkepénzek kérdésében csak az 1886. évi XXII. t.-cz. 59. §-ában kötelezőleg előirt szavazás megtartása mellett határozhat.

A m. kir. belügyminiszter 1891. sz. határozata:

M. község tőkepénzének elhelyezése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a községi tőkepénzeknek az m—i takarék- és hitelegyletnél való elhelyezését kimondó képviselőtestületi határozat feloldatott, a nevezett község képviselőtestülete részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozatot indokainál fogva annál is inkább helybenhagyom, mert a községi pénzek elhelyezése kérdésében fenti számu képviselőtestületi határozat, a községi törvény 59. §-ában kötelezőleg előirt névszerinti szavazás megtartása nélkül hozatott.

A község képviselőtestület határozatainál a titkos szavazás törvényszerint ki van zárva.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 2729. sz. határozata:

A törvényhatóság határozatát, mely szerint a R.-K. községben 1882. junius 10-én megtartott és felebbezéssel megtámadott biróválasztás megsemmisittetett és uj választás megtartása rendeltetett el, az az ellen L. Zs. és társai r.-k-i lakosok és birtokosok részéről közbetett felfolyamodás elutasitásával, a határozatnak a kijelölés jogát gyakorló községi képviselőtestületi közgyülésen történt elnöklést illető indokánál fogva, de ezenkivül s főleg még annálfogva is ezennel helybenhagyom, mert miként az ügyiratokból, sőt a felfolyamodásból is kitünk, a kijelölés a képviselőtestület által titkos szavazás mellett eszközöltetett, holott a törvény a képviselő testület határozatainál a titkos szavazást kizárja, továbbá mert az 1871. évi XVIII. t.-cz. 60. §-ában (1886. évi XXII. t.-cz. 58. §-a) felsorolt némely elöljáró által, a képv. testületben elöljáróvá választása előtt elfoglalt helyre, ugyanazon törvény 44. §-a értelmében az illető póttag behiva nem volt.

A községi vagyon elidegenitése tárgyában szabályszerü meghirdetés nélkül s névszerinti szavazás mellőzésével hozott határozatok semmiseknek tekintendők.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 41,733. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint a D. község képviselő testülete által a község tulajdonát képező volt magtárépület és külső korcsma között levő 4 öl széles köztérnek L. János részére

100 frt vételárban szabadkézből való eladása iránt folyó évi február hó 10-én hozott határozat jóváhagyatott, M. Jakab derecskei lakos felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén: a törvényhatósági bizottsági határozat megváltoztatásával a községi képviselő testület határozatától a jóváhagyás annyival inkább megtagadandónak találtatott, mert a határozat a kihirdetés és a névszerinti szavazás mellőzésével hozatván, a község a törvény követelményének eleget nem tett.

A községgel kötött haszonbéri szerződés módositása iránti képviselőtestületi határozat meghozatalánál nem az 1866. évi XXII. t.-cz. 110., hanem csak az 59. § utolsó kikezdésében foglalt rendelkezések irányadók.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 56,802. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Sz. község képviselő-testületének a H. E. korcsmajogbérlő részére az 1889. évi 1136 frtnyi haszonbér összegből 336 forint leengedése és a haszonbéri szerződés 1. pontjának ez értelemben való módositása iránt hozott határozata megsemmisittetett, H. E. korcsmarbérlő felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén: a törvényhatósági bizottság határozatát, oly módositással, hogy a községi határozat meghozatalánál az 1886. évi XXII. t.-czikknek nem 110., hanem csak az 59. §-a tarlandó be, indokainál fogva helybenhagyom.

A községi képviselőtestületi tag, a gyülésről való elmaradása miatt nem büntethető pénzbirsággal.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 40,059. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint feloldatott S. község képviselő-testületének abbeli határozata, melynek értelmében T. A. képviselőtestületi tag a gyülésen való meg nem jelenés miatt, községi szervezési szabályrendelet *a)* *b)* pontja alapján a község szegénypénztára javára 2 frttal büntettetett, S. község elöljárósága által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén: a felebbezett határozatot a felfolyamodás elutasitásával helyben hagyom. Mert tény, hogy T. A. községi képviselő a meghivóra vezetett igazolásával elmaradását előre bejelentette, s neki, mint gazdatisztnek, más irányu foglalkozásai is lehetnek; az önkormányzat fejlődésének pedig előnyére nem válnék, ha az ingyenes közremüködésre hivatott és különleges élethivatással biró elemek irányában tulzó követelmények támasztatnának.

Községi képviselőtestületi közgyülésben tanusitott botrányos magaviselet széksértést képez, mely nem kihágási uton, hanem a községi törvény 60. §-ának első bekezdése értelmében büntetendő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 1719. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint az f—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet büntető részének módositásával I. István korcsmáros, képviselőtestületi tag, hatósági közeg szóbeli sértése miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 46. §-a alapján 10 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetén 1 napi elzárásban s továbbá az eljárási és a felmerülhető

tartásköltségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, az elsőfoku itélettel együtt, illetékesség hiánya miatt megsemmisittetik, mert panaszlott az által hogy a község házánál folyamatban volt községi képviselőtestületi közgyülésbe ismételve berontott, ott lármázott, a községi birót megtámadta s botrányos magaviseletével a közgyülést tanácskozásában zavarta, az 1886. évi XXII. t.-cz. 60. §-ába ütköző széksértést követett el, a mely miatt ellene az eljárás nem kihágási uton, hanem csakis a most idézett szakasz első bekezdése szerint volt megindítható.

A széksértés büntetése kis- és nagyközségekre nézve az 1886. évi XXII. t.-cz. 60. §-a értelmében 15 frtig terjedhető birságban van megállapitva. A községi képviselőtestületben való titkos szavazást a községi törvény egyáltalában nem ismeri.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 78,803. sz. határozata:

K. község szervezési szabályrendeletében oly intézkedéseket találtam, a melyek törvénybe ütköző voltuknál fogva meg nem állhatnak s mindazon kis- és nagyközségi szabályrendeletben, a melyben előfordulnának, helyreigazitást igényelnek. Ugyanis: a szabályrendelet 3. §-ának, harmadik és negyedik bekezdése törvénybe ütköző azon okból, mert a kis- és nagyközségek rendőri kikágásokat nem minősithetnek és azokra büntetéseket meg nem állapithatnak. A szabályrendelet 14. §-ának *i)* és *j)* pontjai pedig a törvénynyel ellenkeznek, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 60. §-ában a széksértés büntetése kis- és nagyközségekre nézve 15 frtig terjedhető birságban van megállapitva s mert a képviselő testületben való titkos szavazásnak helyét a községi törvény egyáltalában nem ismeri. Felhivom a vármegye közönségét, hogy a megfelelő helyreigazitás iránt és pedig mindenütt, a hol az szükséges, mielőbb törvényszerüen intézkedjék.

A községi képviselőtestület azon határozatai, melyek nem magánfelek ügyeiben, hanem az egész községet érdeklő ügyekben hozatnak, a községi önkormányzat keretében megállapitandó czélszerü módon, minden esetben szabályszerüen kihirdetendők.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 2048. sz. határozata:

Általánosan zsinórmértékül elfogadott elv, mely szerint a határozatok hozataára jogosult testületek megállapodásai, mindaddig, mig azok az elnök által határozatként kijelentve nincsenek, forma szerint meghozott határozatoknak rendszerint nem is tekintethetnek, hogy tehát a határozatnak az elnök által való kimondása nem egyéb, mint a határozat meghozatalát szervesen befejező tény. Ebből folyólag N. B. város képv. testületének abbeli felfogása, mintha a képv. test. határozatok, (kivéve a magánfelek ügyeiben hozottakat, melyek kézbesitendők) már az által, hogy azok az elnök által határozatokként kimondattak, egyszersmind szabályszerüen kihirdetetteknek tekintendők volnának, egyáltalában nem indokolt. De a most jelzett felfogás az 1871. évi XVIII. t.-cz. rendelkezéseivel sem egyeztethető össze, mert a törvény 27. és 106. §§-ai között a községi határozatok szabályszerü kihirdetésére nézve legkisebb eltérés sincs, hanem ezen szakaszokban csupán a kihirdetés napjától számitandó fölebbezési határidőre nézve tétetik különbség. Ezeknél fogva kétségtelen, hogy a közs. képv. testületnek nem magánfelek ügyeiben hozott, hanem az egész községet érdeklő határozatai, kivált-

képen pedig a községi szabályrendeletekre vonatkozók, melyek iránt a törvény különben is szabadon intézkedik, a községben szokásos, illetve a mennyiben netán ez irányban kifejtett szokásra támaszkodni nem lehetne, a községi önkormányzat keretében megállapitandó czélszerü módon, minden esetben szabályszerüen kihirdetendők.

Kis- és nagyközségek kihágási ügyekben szabályrendeleteket nem alkothatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 3078. sz. határozata:

Az alispánnak másodfoku itélete, mely szerint a z—i járás szolgabirája által hozott elsőfoku itéletnek feloldásával H. Gy. és Sz. G. cselédeket a rájuk kirótt 1—1 frt pénzbüntetés alól felmentette, Lengyel község elöljárósága által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, indokainál fogva annyival inkább helybenhagyatik, mert a Lengyel község által hozott és a büntetés alapjául szolgált szabályrendelet az 1879. évi XL. t.-cz. 1. és 5. §-ainál fogva, melyek szerint a községek között csak a rend. tan. városok vannak jogositva kihágási szabályrendeletet alkotni, semmis, és igy a büntetés kiszabásánál alapul nem szolgálhat.

Községi szabályrendeletekbe büntető határozmányok fel nem vehetők.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 10,305. sz. határozata:

Alibunár község által a bel- és külrendőrségre vonatkozólag alkotott szabályrendeletek, tekintettel arra, hogy felelős községi és mezei rendőrök szegődtetése 10,551/884. sz. a. a vármegye közönségéhez intézett rendeletemben elősorolt indokoknál fogva nem engedélyezhető; továbbá, mert mindkét szabályrendeletbe büntető határozmányok is vétettek föl, melyek fölvételének községi szabályrendeletekbe nincs helye, itteni tárgyalásra alkalmasak nem lévén: azokat megerősités nélkül visszaküldöm.

---

4. Belügyekben hozott határozatok.

Az 1886. évi XXII. törvényczikk nem jogositja fel az alispánt arra, hogy községi képviselőtestületi határozattal kitüzött és szabályszerüen egybehivott képviselőtestületi közgyülés megtartását betilthassa.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 16,158. sz. határozata:

A vármegyei törvényhatósági bizottság határozatát, mely szerint a vármegye alispánja által a X. X n—i r. k. plébános panasza következtében táviratilag tett intézkedést, a melylyel a nevezett plébános személyét érdeklő ügyben N. község képviselőtestülete által határozatilag az 1888. évi október 7-re kitüzött közgyülés megtartása betiltatott, helyeselte és jóváhagyta s egyszersmind az alispáni intézkedés ellen irányuló panasz gyanánt a községi képviselőtestület által hozott határozatot elutasitotta, hatályon kivül helyezte és megsemmisitette; a mely szerint továbbá a képviselőtestületnek eljárását rosszalta és megrótta, és ezen rosszalás megrovásnak jegyzőkönyvbe

való iktatását határozta el, kijelentvén ezenfelül, hogy egy ujabban felmerülendő bármely hasonló esetnél, abból kifolyólag, a képviselőtestület feloszlatása után az 1886. évi XXII. t.-cz. 61. §-ában kijelölt intézkedések és törvényes lépések a törvényhatóság részéről haladéktalanul meg fognak tétetni: a határozat ellen N. község képviselőtestülete által beadott felebbezés következtében felülvizsgálván, a következőket jelentem ki. Ámbár a törvényhatóság helyesen intézkedett, midőn az alispán ellen irányuló képviselőtestületi határozat tiszteletlenséget tanusító hangja és kitételei felett rosszalásának és megrovásának adott kifejezést, mindazonáltal kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a törvényhatósági határozatnak azon intézkedését, a mely az alispán távirati rendelkezését helyeselte és jóváhagyta, a felebbezéssel szemben épségben nem tarthatom, mert a község önkormányzati jogát az 1886. évi XXII. t.-cz. biztositván, ugyanazon törvényben sehol sincs oly rendelkezés, a melyre az alispán oly jogot alapithatna, hogy egy képviselőtestületi határozattal kitüzött és szabályszerüen egybehivott képviselőtestületi közgyülés megtartását betilthassa.

A községek mint politikai testületek, a törvényekben rendelt adókon kivül semminemü czimen saját beleegyezésük nélkül a törvényhatóság által meg nem adóztathatók.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 57,117. sz. határozata:

Miként azt már több hasonló ügyben egész határozottsággal kijelentettem, nem ismerek oly törvényi rendelkezést, mely a törvényhatóságokat arra jogositaná fel, hogy a községeket nem mint jogi személyeket, melyek államadó alá eső vagyonnak tulajdonosai lehetnek, hanem mint politikai testületeket bármi czimen megadóztathassák a nélkül, hogy ahhoz a községek beleegyezésükkel vagy belenyugvásukkal járulnának. Tehát mindazon esetekben, midőn a községek részéről ily jogosulatlan megterheltetés ellen törvényszerü módon tiltakozás emeltetik, a törvényhatóság intézkedésének hatályát az illető közegekkel szemben fentartani nem lehet.

A községi képviselő testület által, a községi háztartást terhelőleg hozott oly határozatok, melyek a községi beligazgatás érdekeinek előmozditását czélozzák, a mennyiben a község oly vagyoni helyzetben van, hogy a határozat végrehajtásával járó kiadásokat pótadó nélkül képes fedezni, s a határozat ellen az érdekelt adófizetők fel nem szólaltak, a törvényhatóság által hivatalból nem semmisithetők meg.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 3358. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint D. község képviselőtestületének 180 frt évi javadalmazással egy községi irnoki állomás rendszeresitése iránt hozott határozatától a jóváhagyás megtagadtatott, a nevezett község elöljárósága által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén: a felfolyamodásban felhozott indokok figyelembe vételével, tekintve, hogy a képviselőtestületnek ezen köz- és községi beligazgatás érdekében hozott határozata ellen a községi adófizetők részéről felszólamlás nem emeltetett; tekintve továbbá, hogy D. község oly kedvező vagyoni viszonyok között van, hogy évi kiadásait, a rendszeresiteni szándékolt irnoki fizetés betudásával is, községi pótadó kivetése nélkül törzsvagyona jövedelméből fölösen képes fedezni, és igy az érdeklett községi lakosok részérőli felszólamlás hiányában nincs elég indok arra, hogy a község ezen közérdekü

intézkedésében hivatalból akadályoztassék; mindezeknél fogva a megyebizottsági határozat megváltoztatásával, a kért községi irnoki állomás rendszeresitése engedélyezendőnek találtatott.

A vagyonfelügyeleti hatóság, a községnek törzsvagyona elidegenitése iránti határozatától a jóváhagyást megtagadhatja ugyan, arra azonban, hogy a községet akarata ellen az eladásra kötelezze, nincs jogositva.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 14,924. sz. határozata:

A vármegye közönségének B. község erdő eladási ügyében határozatot V. Vilmos felebbezése folytán felülvizsgálván, azt indokainál fogva annál is inkább helybenhagyom, mert a vagyonfelügyeleti hatóság a községnek törzsvagyona elidegenitése iránti határozatától a jóváhagyást megvonhatja ugyan, arra azonban, hogy a községet akarata ellen az eladásra kötelezze, nincsen jogositva, ha csak a zár alá helyezés esete fenn nem forog, akkor is azonban az ily intézkedés csak kivételesen és az e részben fennálló szabályok korlátai között történhetik.

Az állitási lajstromok összeállitása czéljából a szolgabirói hivatalba berendelt körjegyzők napi és munkadijai a községekre ki nem vethetők s az e részbeli munkálatok teljesitése kizárólag a szolgabirákat illeti.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 48,991. sz. határozata:

Értesitem a vármegye közönségét, miszerint ahhoz, hogy az állitási lajstromok összeállitásáért a szolgabirói hivatalba berendelt körjegyzők napi- és munkadijai a községekre vettessenek ki, az 1880. évi 48,173. szám alatt kibocsátott itteni körrendelet szempontjából, melyben a községnek a véderőtörvényben meg nem engedett czélokra illetéktelen rovatalokkal való megterhelését különösen megtiltottam, annál kevésbé járulhatok, mert a szóban levő munkálatok teljesitése kizárólag a járási szolgabirákat illeti.

A községeket attól, hogy különös viszonyaik és érdekeik szóbeli támogatását küldöttségek által teljesittessék, feltétlenül elzárni nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 31,095. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottsága által hozott határozat, mely szerint Kubin község képviselőtestületének a községi biró és jegyző hivatalos ügyben Budapestre való küldetése és a részükre megszavazott uti- és napidijak tárgyában hozott határozata feloldatott és E. Sándor községi biró a megejtett utazás folytán a nevezett elöljárósági tagok részére tényleg kifizetett 190 frt 30 kr. utiköltség megtéritésében marasztaltatott, Kubin község képviselőtestülete és az érdekelt községi biró E. Sándor részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén: a m. kir. pénzügyminiszter meghallgatása után és tekintve, hogy a fentnevezett elöljárósági tagok a községi képviselőtestület egyhangulag hozott határozatával nyerték kiküldetésüket s ugyancsak a képviselőtestület ezen egyhangulag hozott határozata alapján fizettetett ki részükre a községi biró által a megszavazott uti- és napidij; tekintve továbbá, hogy a községi képviselőtestület határozata sem annak hozatala, sem végrehajtása alkalmával a község kebe-

léből senki által megtámadva nem lett: a felfolyamodások figyelembevételével a megyebizottsági határozat megváltoztatása mellett, a községi képviselőtestület határozata fentartatik és E. Sándor községi biró az általa kifizetett napidijak visszatéritésében történt elmarasztalás alól ezuttal annál is inkább felmentetik, mert a községeket, habár a jelen esetben a m. kir. pénzügyminiszterium az italmérési jog eladásánál a község érdekére már hivatalból is figyelemmel volt volna, feltétlenül attól elzárni nem lehet, hogy különös viszonyaik és érdekeik tüzetesebb szóbeli felvilágositására érett megfontolás után megállapodott nézetükhöz képest szükséges küldetéseket ne határozhassanak.

A mennyiben valamely községnek a jegyzői hivatalos órák megállapitására vonatkozó határozata a község saját viszonyainak megfelel, a képviselőtestület e részbeni megállapodása hivatalból nem kifogásolható.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 13,021. sz. határozata:

A vármegye közönségének, N. község szervezeti szabályrendelete tárgyában hozott határozatát, az az ellen közbetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt azon részében, mely a hivatalos órák megállapitására vonatkozik, megváltoztatom és e részben a község megállapodását azon okból emelem érvényre, mert a község maga legjobban ismervén saját viszonyait, e tekintetbeni elhatározásának korlátozására elégséges indokot fenforogni nem látok.

Községek névváltoztatása, a községi képviselőtestület meghallgatása nélkül, a törvényhatóság által el nem rendelhető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 58,069. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának folyó évi julius hó 31-én tartott közgyüléséről szerkesztett jegyzőkönyvben 134. szám alatt foglalt határozat szerint több község idegen hangzásu helynevének meg-, illetőleg visszamagyarositása határoztatott el. Minthogy az ily községi névváltoztatásoknál szükséges az, hogy a változtatás iránt a község képviselőtestülete előzetesen vagy legalább is utólag meghallgattassék, a névváltoztatás pedig érvényesen, csak a szakminiszteriumok véleményének meghallgatása után — e helyütt adandó engedély alapján foglalhat helyt s azután országszerte leendő közhirré tételt is igényel, felhivom a vármegye közönségét, hogy a szóban levő határozatot jelen rendelet értelmében felszerelten ide terjeszsze fel.

Az, hogy valamely község saját kórháza részére hol szerezze be a gyógyszereket, a községnek önkormányzatához tartozó belügyét képezi, melyben határozni a község képviselőtestülete illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 30,154. sz. határozata:

A. község elöljáróságának S. G. részéről megfelebbezett azon határozata felett, melylyel a nevezett gyógyszerész abbeli kérelmével, hogy a b—i községi magánkórházba a gyógyszerek az ő gyógyszertárából is szállittassanak, elutasittatott, a vármegye közönsége által hozott másodfoku

határozatot, melyben kimondatott, hogy a szóban levő határozat felülbirálatára a járási főszolgabiró illetékes, S. J. felebbezése folytán felülvizsgálván, annak megváltoztatása mellett B. község képviselőtestületét rendelem utasittatni, hogy az S. J. által előterjesztett kérelem érdemében saját hatáskörében határozzon. Mert az, hogy a község kórháza részére hol szerezze be a gyógyszereket, a községnek önkormányzati hatáskörébe tartozó belügye, melyben elsőfokban határozni az 1886. évi XXII. t.-cz. 21., illetve 32. §-ra tekintettel, a község képviselőtestülete illetékes. Igaz ugyan, hogy a képviselőtestület az intézkedésre az elöljáróságot felhatalmazta, mivel azonban az elöljáróság rendelkezése ellen, felebbező részéről kifogás emeltetett, a községi képviselőtestület az ügy közvetlen elintézését magától el nem háríthatja.

A község és rend. tan. város törvényhatósági jóváhagyást nem igénylő határozatainak a szolgabiróhoz illetve az alispánhoz való beterjesztése nem szükséges. E részben a törvényhatósági felügyelet akkép gyakorolható, ha a szolgabiró a képv. testület üléseiről szóló jegyzőkönyveket betekinti, az alispán pedig a r. t. város határozatait időnként betekintés végett bekivánja.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 18,878. sz. határozata.

A törvényhatóságnak az 1886. évi XXII. t.-cz. 26. §-a alapján joga, sőt kötelessége az egészségügyi közszolgálat érdekeit a község belügyeibe való avatkozással is megóvni.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 74,616. sz. határozata:

Felhivom a vármegye közönségét, hogy a b—i körben egy szülésznőnek alkalmazása és annak látogatási dijainak megállapitása iránt az 1876. évi XIV. t.-cz. 159. §-ának *e*) és *f*) pontja értelmében saját hatáskörében intézkedjék. Mert miután a község a szülésznői látogatási dijak megállapitását az idézett törvény 147. §. utolsó bekezdése ellenére megtagadta, a vármegye közönségének az 1886. évi XXII. t.-cz.26. §-a alapján joga és kötelessége az egészségügyi közszolgálat érdekeit a község belügyébe való beavatkozás utján megóvni. Egyuttal megjegyzem: miszerint a látogatási dijak mérve tekintetében a kisérő alispáni felterjesztésben foglalt javaslat itteni szempontból megfelelőnek mutatkozik.

A községi pecsét megállapitása nem tartozik a községnek azon belügyei közé, a melyeket a község önállóan intézhet el. Az országos czimert pecsétjeiken pedig ezentul csak akkor használhatják, ha beigazolják, hogy azt eddig is privilégium vagy kormányengedély alapján használták.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 58,563. sz. határozata.

A község valamely egylettel szemközt csak mint magánjogi személy és saját szerződésszerü beleegyezése alapján kötelezhető a választott biróság itéleteit elfogadni; azon viszonyokra nézve azonban, melyekbe mint közjogi alany vagyis mint hatóság jut az egylettel, nem áll jogában a községnek magát választott biróság elfogadására kötelezni.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 5771. sz. határozata.

A községek latin köriratu pecsétet nem használhatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 25,193. sz. határozata:

Mult évi május 6-án 5016. sz. a. kelt alispáni jelentéssel bemutatott pecsétlenyomatok tanusága szerint R. városban többek között egy latin körirattal biró pecsétnyomó is van alkalmazásban, mely a nevezett város tanácsa által az alispáni hivatalhoz intézett jelentés szerint a közönséges csomagok pecsétlésére szokott használtatni.

Miután a községi pecsétek ez idő szerint csakis az állam hivatalos nyelvén szövegezett körirattal lehetnek ellátva, felhivom a vármegye közönségét, hogy R. várost haladék nélkül utasitsa, miszerint a kérdéses latin köriratu pecsétnyomót azonnal használaton kivül helyezze, s helyette magyar körirattal biró pecsétnyomót szerezzen be.

B) Előljáróság.

1. Szervezet.

a) *Vegyes szervezeti határozatok.*

A községek rendezéséről szóló törvény tiszteletbeli tiszviselői állomásokat nem ismer. Ily tisztviselők kinevezése sem a községekben, sem a rendezett tanácsu városokban helyt nem foglalhat.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 22,210. sz. határozata.

Az 1871. évi XVIII. t.-cz. 57. §-a* értelmében a rend. tan. városoknak fennáll azon joguk, hogy helyettes polgármesteri állást rendszeresitsenek, illetőleg ezen állást egy tanácstagi állással egybekapcsolják. A főjegyzőnek a helyettes polgármesteri teendőkkel való megbizatása, sok esetben összeférhetetlen teendők miatt helyt nem foglalhat.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 47,869. sz. határozata.

A rendezett tanácsu városok tisztikara működésének megvizsgálására a számonkérőszéki eljárás ép ugy kiterjed, mint a járási tisztviselők tevékenységének vizsgálatára. A rendezett tanácsu városok hivatalos eljárásának és ügykezelésének a főispán vagy az alispán által való vizsgálata nemcsak a polgármester, hanem a vezetése alatt álló összes hivatalok eljárására kiterjesztendő.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 64.047. sz. határozata:

A rendezett tanácsu városok, melyek az 1886. évi XXII. t.-cz. 1. §-a *a)* pontja szerint a községek közé tartoznak, ép ugy a vármegyék alkatrészei, mint a kis- és nagyközségek és a különbség csak az, hogy mig ez utóbbiak közigazgatási járásokba osztvák, s többen együtt képeznek területeik és lakosságukkal egy közigazgatási járást és a járási illetékes tisztviselőség közvetlen felügyelete és ellenőrködése alatt állanak, addig az előbbiek területük és lakosságukkal önmaguk képeznek egy külön közigazgatási területet, mely felett a felügyeletet és ellenőrködést közvetlenül a vármegye alispánja gyakorolja s a terület előljáróságának feje a polgármester a vármegyével szemben ugyanazon tekintetek alá esik, mint a járási főszolgabiró a közigazgatási járásban.

* Lásd az 1886. évi XXII. t.-cz. 55. §-át.

Ebből következik, hogy a rendezett tanácsu város polgármesterére nézve a számonkérőszék megtartásának idejére az 1886. évi XXI. t.-czikk 57. §. *B*) *a*) pontja az irányadó.

A számonkérőszéknek mikénti való megtartása iránt a rendezett tanácsu városokra nézve külön utmutatás adásának szüksége fenn nem forog, mert tekintettel arra, hogy a polgármesternek első sorban való felelőssége az 1886. évi XXII. t.-czikk 89. §-ában az állami és törvényhatósági közigazgatásra vonatkozó rendeletek végrehajtása tekintetében meg van állapitva, s hogy általában a rendezett tanácsu városok beligazgatása tekintetében a polgármester mint az elöljáróság és a tanács feje, a városok által az időközben hatályból kilépett 1871. évi XVIII. t.-cz. 65. §-a értelmében alkotni kellett szabályrendeletek értelmében is fő felelősséggel tartozik, kétséget nem szenvedhet az, hogy azon tevékenységi kimutatás, mely a polgármestertől bekivántatik, nemcsak az ő személyes, hanem egyszersmind a vezetése alatt álló összes hivatalok eljárását és ügykezelését is felölelni fogja, mert a polgármester mint a képviselőtestület, a tanács, az árvaszék elnöke s minden városi hivatal tulajdonképeni főnöke, saját működéséről csak akkor számolhat be teljesen, ha mind arról, mi vezetése alatt történik. számot ad, s viszont midőn saját működéséről számol, ez által egyszersmind mindaz, mi vezetése alatt végbemegy, felderittetik.

A a mi rendezett tanácsu városokban a hivatalos eljárás és ügykezelésnek a helyszini megvizsgálásánál követendő eljárást illeti, erre nézve különös utmutatás adását azon irányban, vajjon az a polgármester személyes tevékenysége körén tulterjeszthető-e vagy sem, mellőzhetni vélem, mert az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §-a *B*) *b*) pontja, mely a főispánt a hivatalos eljárás és ügykezelésnek egyes községekben megtekintésére feljogositja, a 68. §. *r*) pontja, mely az alispánnak a községek belső ügyvitelének és pénzkezelésének időszakonkénti megvizsgálásáról való gondoskodásra ad hatáskört, végre az 1886. évi XXII. t.-czikk 31. §-a és 89. §-a végpontja, mely rendezett tanácsu városokra nézve a felügyeletet és ellenőrködést az alispánnak teszi feladatává, nem mondják azt, hogy mindez csak a polgármesterrel szemben gyakorolható.

A községi szolgálatban álló egyén hivatalos teendőit mindaddig ellátni köteles, mig lemondásának elfogadása vagy el nem fogadása felett az illetékes hatóság nem határozott.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 15,725. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel a J. községben f. évi junius 19-én tartott községi kézbesitői és végrehajtói választást megsemmisittette, W. Dávid J. lakos részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt azon indoknál fogva hagyom helyben, mert D. Sándor községi kézbesitő és végrehajtó csupán lemondási szándékát jelentette be, de tényleg le nem mondott és igy a választás korai volt. Megjegyzem egyuttal, hogy a község azon érvelését, hogy a szóban forgó hivatal előre leendő betöltését a hivatal érdeke kivánta, mert különben az illető közeg lemondása esetére a hivatalos teendők fennakadást szenvedtek volna, el nem fogadhatom, mert a közszolgálat folytonosságából kifolyó általánosan bevett elv az, hogy a közszolgálatban álló egyén hivatalos teendőit mindaddig ellátni tartozik, mig lemondásának elfogadása vagy el nem fogadása iránt az illetékes hatóság nem határozott és mi sem zárja ki azt, hogy ugyanazon közgyülésnek,

mely a lemondás tárgyalására van hivatva, napi rendjére feltételesen, t. i. a lemondás elfogadása esetére a választás is kitüzessék és az nyomban meg is tartassék; azon esetben pedig, ha a választás a jövő közgyülésre halasztatnék és azt az állásától felmentett tisztviselő elhárithatlan akadályok miatt be nem várhatná, a közszolgálat érdeke helyettesités utján lesz megóvandó, de csupán csak a lemondási szándék jelzése a még tényleg meg nem üresedett állás időelőtti betöltésének alapjául nem szolgálhat.

Rendezett tanácsu városokban még az 1886: XXII. t.-cz. életbelépte előtt élethossziglan megválasztott erdőmesterek az idézett törvény 63. és 69. §-aiban megállapitott választás alá nem esnek, hanem végleg megtartják hivatalaikat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 13,893. sz. határozata.

Az alispáni jelentés folytán értesitem a vármegye közönségét, hogy miután M. és Sz. városokban jelenleg alkalmazásban levő városi erdőmesterek az 1886. évi XXII. t.-cz. életbelépte előtt élethossziglan lettek megválasztva, reájok az idézett törvényczikknek 63, illetőleg 69-ik szakaszában foglalt intézkedés visszahatólag alkalmazásba nem vehető s a két városi erdőmester hivatalát élethossziglan megtarthatja.

Községi birói tisztről való lemondás elfogadása felett elsőfokulag a képviselőtestület határoz.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 37,803. sz. határozata:

A vármegye alispánjának felterjesztésére értesitem a vármegye közönségét, hogy azon esetekben, midőn községi biró állásáról lemond, ennek elfogadása felett a község önkormányzati jogait gyakorló képviselőtestület van hivatva elsőfokulag határozni.

Községi birói hivatal visszautasitása miatt kirótt büntetéspénz a községi szegényalapra forditandó.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 2358. sz. határozata:

A vármegye alispánja által felvetett azon kérdésre: vajjon az 1886. évi XXII. t.-cz. 71. §-a alapján befizetett büntetéspénzek mily alap javára lesznek bevételezendők? válaszolom, hogy legczélszerübb az, ha a concret esetben M. Gy. alsó-v—i lakos által lefizetett 100 frt büntetéspénz Alsó-V. község szegényalapjának növelésére fordittatik. A törvény szellemének ily irányu felfogását az 1886. évi XXII. t.-cz. 60. §-ában foglalt rendelkezés is támogatja.

Községi másodbirói állás el nem fogadása miatt birságolásnak helye nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 61,999. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát azon részében, mely szerint a V. községben megtartott községi általános tisztujitás megsemmisittetett, N. M. és társai v—i lakosok és birtokosok felebbezése következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozati részt indokainál

fogva helybenhagyandónak találtam, megjegyezvén, hogy Z. T. a másodbirói állás el nem fogadása miatt reá rótt 100 frtnyi büntetés alul nemcsak a határozatban megjelölt indokból, hanem már azért is felmentendő, mert ily birságolásra a másodbirói állásra választottal szemben az 1886. évi XXII. t.-cz. 71. §-a jogot nem állapit meg.

A törvényhatóságnak nincs joga ahhoz, hogy valamely községben a másodbirói állást a községi képviselet akarata ellenére megszüntesse; a hol ezen állás megszüntetését a körülmények kivánatossá teszik, ezen jog az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-a szerint a községet illeti meg.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 15,462. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát azon részében, mely szerint a másodbirói állás megszüntetése mondatott ki, az az ellen B. község képviselőtestülete által határozatilag bejelentett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozati részt feloldom és a másodbirói állást azon hatáskör és fizetéssel, a melylyel az ez ideig fennállott, továbbra is fentartom; mert a törvényhatóságnak arra, hogy a másodbirói állást hivatalból megszüntesse, a községi törvény jogot nem ad, hanem azon joggal, hogy ott, a hol a helyi körülmények azt kivánatossá teszik, a másodbirói állás kisközségben a törvényhatóság beleegyezésével megszüntethessék, az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-a a községet ruházta fel.

Ha valamely községben adóvégrehajtói állás rendszeresittetik, akkor az esküdtek száma leszállitható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 22,625. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, mely szerint P. község képviselőtestületének határozata, azon részében, melylyel egy adóvégrehajtói állás rendszeresitése mondatott ki, jóváhagyatott; ellenben azon részétől, melylyel a kérdéses végrehajtói állás rendszeresitése következtében két esküdti állás megszüntetése mondatott ki, a jóváhagyás megtagadtatott, P. község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán ez utóbbi részében felülvizsgálat alá vévén: tekintve, hogy az ez ideig a községi esküdtek által teljesitett adóbehajtások szakszerü ellátása végett a község által egy rendszeres adóvégrehajtói állás szerveztetett, mi által az esküdtek teendői csökkentek, a felfolyamodás figyelembe vételével a törvényhatóság megfolyamodott határozatának megváltoztatásával, P. község képviselőtektületének a 2 esküdti állás beszüntetése, illetőleg az esküdtek eddigi számának 6-ról 4-re való leszállitása iránt hozott határozatát érvényre emelendőnek találtam.

Nagyközségekben ugy a községi, mint az adókezelési törvények értelmében okvetlenül külön pénztárnoki állás rendszeresitendő.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 47,206. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottsága által hozott határozatnak azon részét, melylyel Cs. község szervezési szabályrendeletének felülvizsgálata alkalmával a község által tervbe vett pénztárnoki állás szervezésétől a jóvá-

hagyás megtagadtatván, a szabályrendeletben megjelölt teendők teljesitésére nézve kimondatott, hogy az eddig fennállott gyakorlat továbbra is fentartartandó, Cs. község képviselőtestülete által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, a felebbezés tárgyát képező határozati részt feloldom és a Cs. község által tervezett pénztárnoki állás rendszeresitését ezennel jóváhagyom, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 63-ik §-ának első bekezdése, nagyközségekben a pénztárnokot az előljáróság tagjai között felsorolja s mert az adókivetési törvény értelmében is nagyközségben okvetlenül külön pénztárnoknak kell lennie.

Kisközségekre nézve a pénztárnoki állás szervezését az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-a kötelezőleg elő nem irja.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 38,143. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak N. községben szervezendő pénztárnoki állás tárgyában hozott azon határozatát, mely szerint a nevezett községnek pénztárnoki állás rendszeresitését kimondó határozatát visszavonó ujabbi határozata helybenhagyatott, az az ellen H. J. és társai részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt tekintettel arra, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-a a kisközségekre nézve a pénztárnoki állás szervezését kötelezően elő nem irja, helybenhagyom.

Önálló jegyzői állás csak olyan községben szerveztethetik, mely előzőleg szabályszerüen nagyközséggé alakult.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 11,430. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint H. K. község az iránti kérelmével, hogy egy 200 frt évi fizetéssel javadalmazott önálló segédjegyzői állomás szervezése mellett a sz.-oklandi jegyzői körből leendő kilépése engedélyeztessék, elutasittatott, a P. Gy. és társai H. K.-i lakosok felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén, minthogy a nevezett község által nagyközséggé való szervezkedés nélkül létesiteni kivánt önálló jegyzői állomás a fennálló községi törvény keretébe be nem illeszthető, a megyebizottsági határozat a felfolyamodás elutasitásával helybenhagyandónak találtatott; fennmaradván a jog folyamodó község részére hogy az esetben, ha netán önálló nagyközséggé kivánna alakulni, az 1876. évi V. t.-cz. 40. §-ában* foglalt feltételek beigazolása mellett, az iránt a megye törvényhatósági bizottságához ujabban folyamodhassék.

Községi jegyzők és aljegyzők közti megkülönböztetés czéljából az első jegyző főjegyzőnek is nevezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 5[illegible],054. sz. határozata:

Sz. község szervezési szabályrendelete felett hozott törvényhatósági bizottsági határozatát a község előljáróságának felebbezése folytán felülvizsgálván: a határozat azon intézkedését, melylyel a község első jegyzőjének a szabályrendeletbe felvett «főjegyző» elnevezése helyébe, a «jegyző» elne-

* 1886. évi XXII. t.-cz. 151. §-a.

vezés állittatott be, megváltoztatom és a főjegyző elnevezését meghagyom. Hogy több jegyző együttműködése esetén az első jegyző a többiektől, kik aljegyzőknek neveztetnek, megkülönböztetés gyanánt főjegyzőnek vagy egyszerüen csak jegyzőnek hivassék, az a lényeget egyáltalában nem érintő, törvényszerüség szempontjából is teljesen közömbös körülmény, minél fogva a község azon óhajában, hogy az eddigi gyakorlathoz hiven, a főjegyzői elnevezés tartassék meg, nem akadályozandó.

A községi jegyzők mellé aljegyzők vagy irnokok alkalmazása iránt a községek első sorban maguk vannak hivatva határozni, a törvényhatóság tehát azok alkalmazását hivatalból el nem rendelheti.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 53,048. sz. határozata:

Egy vármegye jegyzői egylete azon kérelmet intézte a megyéhez, hogy mindazon községekben, hol a jegyzők aljegyző vagy irnok nélkül vannak, 300 frt évi fizetés és 50 frt lakbérjárandóság mellett állandó irnoki állomás létesittessék. E kérelmük azzal lett elutasitva, hogy az egyes községeknek jogában álland ez iránt önálló határozatot hozni. A belügyminiszter a törvényhatóság ezen intézkedését helybenhagyta.

A körjegyzőségi segédjegyzői állás rendszeresitése iránti kérelem s az ezzel kapcsolatos kérdések feletti határozat első fokban az alispánt s csak másodfokban illeti meg a törvényhatósági bizottságot.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 5659. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának a sz—i körjegyzőség községei által a körjegyzőségben segédjegyzői állás rendszeresitése iránti kérelem felett hozott határozatát, a sz—i körjegyzőség képviselőtestületei által együttesen közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozati intézkedést, az érdemleges birálat mellőzésével, törvényes fokozati rend szerinti illetékesség hiányából feloldom s azon kérelmet, hogy a körjegyzőségben segédjegyzői állás rendszeresittessék s az ezzel kapcsolatos azon kérdéseket, hogy az esetleges segédjegyző hol lakjék és a fizetéséhez a szövetkezett községek mily mérvben járuljanak? az 1886. évi XXII. t.-cz. 67. §-a alapján elsőfokban az alispán törvényszerü s a törvényhatósági bizottság közgyüléséhez felebbezhető elhatározása alá utalom.

Községi körorvos hivatala az 1876. évi XIV. t.-cz. 143. §-a értelmében állandó s a közegészségi körön, az orvosi állás betöltöttségének tartama alatt, az orvos szerzett jogait bármikép is csökkentő változtatás nem eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 580. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának F. J. község szervezeti szabályrendeletének felülvizsgálata alkalmából hozott határozata folytán értesitem a törvényhatóságot, hogy miután az 1876. évi XIV. t.-cz. 143. §-ának ötödik bekezdése értelmében a körorvos hivatala állandó, a körorvosi hivatal ezen természetéből az következik, hogy közegészségi körön, az orvosi állás betöltöttségének tartama alatt, az orvos szerzett jogait bármikép is

csökkentő változtatás nem eszközölhető és a mennyiben a közegészségügyi követelmények a körorvosi kör alakitására nézve változtatás tételét mégis kivánatosnak tüntetnék fel, az a felől való határozásnak, mely jogszerüségének feltételét a szerzett jogok teljes megóvásában birja, csakis az összes. a kör kötelékébe tartozó községeknek, valamint a szerzett jogokkal biró orvosnak meghallgatása után és a változtatás folytán előállható uj alakulattal következménykép egybefüggő összes kérdéseknek — javadalmazás, lakhely stb. — tisztába hozatala mellett foghat helyet.

A körorvosnak állásához a törvény szerint élethossziglan van joga. Közegészségi körből kilépett község arra, hogy a körorvost ujabb választás nélkül községi orvosául tartsa meg: akarata ellenére nem kötelezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 23,495. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát azon részében, mely szerint kimondatott, hogy O. és U. községekből álló közegészségi kör felosztásával a két község orvostartás tekintetében önállósittatik s a volt körben jelenleg alkalmazásban levő két körorvos, ezentul pedig községi orvos évi fizetése külön 650 frtban állapittatik meg, az az ellen U. község által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván: a felebbezés tárgyát képező határozati részt, azon intézkedés kivételével, mely mindkét körorvos évi fizetését 650 frtban állapitja meg, feloldom és a jelen állapotnak mind az ideig leendő fentartását rendelem el, mig az egyik vagy másik körorvosi állás halálozás, lemondás vagy egyéb körülmények folytán meg nem üresedik. Ekképen kellett rendelkeznem, mert a közegészségügyi körben a két körorvos alkalmazása a községek beleegyezése alapján és a törvényhatósági engedély mellett még az 1884. évben történvén, egyrészt a körorvosi álláshoz mindkét, ilyet törvényszerü választás alapján betöltő körorvosnak a törvény szerint élethosziglan van joga; másrészt pedig U. községet, mely a második körorvost ily minőségben O.-val együtt választá, arra, hogy azon körorvost községi orvosául törvényszerü választás nélkül ismerje el, kötelezni akarata ellen nem lehet.

Egyes községek lakosságuk számának növekedtével és vagyoni állásuknál fogva a beosztott közegészségügyi körből külön orvos tartása czéljából kiléphetnek ugyan, de ennek csak akkor lehet helye, ha a körorvosi állás megüresedett s igy a törvény értelmében állandó hivatalra választott körorvos szerzett jogai sérelmet nem szenvednek.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 95,546. sz. határozata:

A vármegye bizottsági közgyülésének azon határozatát, melylyel N. községnek a községi orvosi állás rendszeresitése iránti határozat helybenhagyásával megengedte, hogy a nevezett község a körorvosi körből kiválva önállóan községi orvost tartson, az ez ellen dr. Sz. J. körorvos valamint M. község részéről közbevetett felebbezések folytán felülvizsgálván, azt ezennel hatályon kivül helyezem, mert általában véve elvileg nincs ugyan észrevételem az ellen, sőt közegészségi szempontból lehetőleg előmozditandó azon törekvés, hogy egyes községek, lakosságuk számának növekedtével és vagyoni állásuknál fogva, ama körből, a melybe be vannak osztva, kiválván, külön orvost tarthassanak, ezen kiválásnak azonban csak akkor lehet helye, ha az illető közegészségi körben a körorvosi állás valamely körülménynél fogva

megüresedett. Addig ellenben, a mig ama körben az orvosi állás be van töltve, a kört, az orvossal közös megállapodás és létrejött egyezség nélkül megbolygatni és valamelyik községnek a körből való kilépését megengedni, a törvénynek ama világos és határozott rendelkezésével szemben, hogy a körorvos hivatala állandó, egyáltalán nem lehet, mert szerzett jogától ok nélkül senki meg nem fosztható.

A községi halottkémi állás csak akkor tekinthető állandónak, ha ezen állás rendszeresitve és orvossal van betöltve. A községi halottkém állásánál fogva az elöljáróságnak nem tagja.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 15,389. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának felterjesztésére, melyben arra nézve kér utbaigazitást, vajjon a községi halottkém állása állandó-e, vagy pedig oly községi elöljárósági tagnak tekintendő, kinek állása minden 3-ik évben választás alá esik, a felterjesztett iratok visszaküldése mellett válaszolom, hogy miután a halottkémlést oly községben, a hol községi orvos van, és a körorvos székhelyén, az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §-ának 4. pontja szerint a községi, illetőleg a körorvos tartozik teljesiteni, ez mint községi, illetőleg a körorvos élethossziglan választott községi elöljárónak tekintendő. Ha azonban a községben nem községi vagy körorvos, hanem más rendes orvos, vagy oly egyének vannak a halottkémlésre alkalmazva, a kik e részben szabályszerü kitanittatás s vizsgálat utján a halottkémlés, teljesitésére képesitő és feljogositó okmányt nyertek, ezek nem községi elöljárók, hanem csak mint községi alkalmazottak működnek s igy azok az illető községgel inkább csak szerződési viszonyban állanak, miért is ezek egyáltalán községi elöljáróknak nem tekinthetők s igy 3 évi megujuló választás alá nem esnek; oly egyének pedig, a kik semmi képesitő okmány birtokában nincsenek, halottkémek gyanánt egyáltalán nem alkalmazhatók, miért is annak, hogy a halottkémlés teljesitésére a képesitéssel biró halottkém helyett oly egyén alkalmaztassék, a ki minden képesitő okmány hiányában arra olcsóbbért vállalkozik, helye egyáltalán nem lehet. A mi végül azon kérdést illeti, vajjon a halottkémek állása állandó-e vagy sem? arra nézve megjegyeztetik, hogy ha valamely községben halottkémi állás szabályszerüleg rendszeresittetett s arra orvos választatott meg, akkor ezen halottkémi állás állandónak tekintendő; ha pedig a szóban levő állásra nem orvos, hanem csak képesitett más egyén alkalmaztatott, ennek az állása azon okból nem lenne állandósitandó, hogy esetleg az illető községnek módjában álljon azon állásra alkalmilag orvost alkalmazni.

Ha a község a községi kézbesitések eszközlésére arra alkalmas egyént helyettesithet, a községi elöljáróság maga a kézbesités eszközlésére nem kötelezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 15.630. sz. határozata:

A Siofok község képviselőtestülete által, a vármegye törvényhatósági bizottságának a községet a kézbesitéseknek jövőben a községi jegyző által eszközöltetésére kötelező határozata ellen, az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a alapján benyujtott felebbezésnek helyt adván, a neheztelt közgyülési határozatot ezennel feloldom. A közgyülési határozat indokai ugyanis egyáltalában nem oly nyomósak, hogy azok a községben a kézbesitések miként esz-

közlése körül kifejtett, a vármegye által eddigelé nem kifogásolt, s a törvénybe sem ütköző gyakorlatnak megszüntetését követelhetnék. Téves különösen a határozatnak az 1875. évi X. t.-cz. 1. §-ára hivatkozó indokolása, mert a hivatkozott törvényszakasz épen a község kérelmének jogosultsága mellett bizonyit. A kérdéses törvényszakasz ugyanis határozottan megengedi azt, hogy a kézbesitések eszközlésére kötelezett községi közeget — akadályoztatása esetén — az illető község által e czélra előre kijelölendő alkalmas egyén helyettesithesse. E szakasz alapján tehát a községben kifejlett gyakorlat csak abban az esetben volna kifogásolható, ha a jegyzőt egyéb hivatalos teendői a kézbesitések teljesitésében nem akadályoznák, s ha a helyetteseül kijelölt egyén a kézbesitési teendőkre alkalmas nem volna.

A községi vagy körállatorvosok hivatalos teendőik természeténél fogva éppen ugy, mint a községi vagy körorvosok hivataluknál fogva a községi elöljáróság tagjai.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 78,600. sz. határozata:

T. Kálmán körállatorvosnak folyamodványát, melyben a kör községeinek elöljáróságait utasittatni kéri, hogy őt mint körállatorvost, az elöljáróság tagjai közé felvegyék, oly kijelentéssel küldöm meg alispán urnak, miszerint tekintve azon hivatalos teendők természetét, melyeket az 1888. évi VII. t.-cz. 130. §-a a községi vagy körállatorvosokra ruház, legkisebb kétség sem férhet ahhoz, miszerint a nevezettek, kiket egyébiránt az idézett törvény 128. §-a egyenesen községi tisztviselők gyanánt emlit, a községi elöljáróságnak már a törvény alapján, minden külön intézkedés nélkül is, hivataluknál fogva tagjai, ép ugy, mint a községi vagy körorvosok. Annak, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-ában a községi és körállatorvosok felsorolva nem lettek, egyszerü oka abban rejlik, mert azok állása csak a későbbkeletkezett állategészségügyi törvényben lett rendszeresitve.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 65. §.a a törvényhatóságnak csak arra ad jogot, hogy a községet némely kivételes esetekben az elöljárók háza és vagyonának csupán tüzkár elleni biztositására, de még ekkor sem magának a kárnak megtéritésére kötelezhesse.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 5952. sz. határozata:

Az alispán határozatát, melyet a járás főszolgabirájának azon határozata, mely szerint A. község lakossága a községi birónak és a jegyzőnek ismeretlen tettesek által okozott s végösszegében 486 frt 9 krra becsült mezei kár megtéritésében elmarasztaltatott, illetékesség hiányából megsemmisittetett és a károsult jegyző és biró kártéritési követelésüknek érvényesitésére a törvény rendes utjára utasitatott, Z. J. a—i községi biró és F. L. ugyanottani jegyző felebbezése folytán felülvizsgálván: ugy a felebbezett határozatot, mint a főszolgabiról határozatot megsemmisitem, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 65. §-ának végső bekezdése a törvényhatóságnak csak arra ad jogot, hogy a községet, némely kivételes esetekben az elöljárók háza és vagyonának csupán tüzkár ellen való biztositására, de még ekkor sem magának a kárnak megtéritésére kötelezhesse.

b) *Minősités.*

1. Jegyzői képesités.

A hadapród-iskolába való felvétel a négy középiskolai osztály sikeres bevégzését feltételezi s igy a hadapród-iskola II. tanfolyamának elvégzését igazoló egyén jegyzői vizsgára bocsátható.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 41,864. sz. határozata:

A r—i járási szolgabirói hivatalnál dijnoki minőségben alkalmazott A. J.-nek a községjegyzői szigorlatra való bocsáttatása iránt beadott kérvényét azon értesitéssel küldöm meg a vármegye közönségének, hogy tekintettel a honvédelmi miniszter urnak hasonló esetben tett azon kijelentésére, mely szerint a hadapród-iskolába való felvétel feltételezi a négy középiskolai osztály sikeres bevégzését és igy II. tanfolyamának bevégzése egyenértékünek vehető a középiskolai hat osztály bevégzésével; tekintettel arra, hogy a jelen esetben be van igazolva A. Józsefnek a morvafehértemplomi hadapródiskola III. tanfolyamára való bocsáttatása: részemről nevezett folyamodónak képzettségét az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt képzettséggel egyenértékünek tekintem, mihez képest nevezett folyamodónak a községjegyzői szigorlatra való bocsáttatása iránt észrevétel nem forog fenn.

A katonai gyalogsági iskola-század két évfolyamának befejezése csupán az alreáliskola vagy algymnásium elvégzésének felelvén meg, községi és körjegyzői vizsgára való bocsátásra nem minősit.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 74,689. sz. határozata:

H. I. járási irnok kérvényét, melyben az általa végzett katonai iskola alapján kéri a községjegyzői vizsga letételét megengedni, a honvédelmi miniszter urral egyetértőleg oly értesitéssel küldöm vissza a közigazgatási bizottsághoz, hogy a folyamodó által bemutatott és az olmüczi gyalogsági iskolaszázad I-ső évfolyamának elvégzéséről szóló «kivonat» annál kevésbé nyujt folyamodónak jogosultságot arra, hogy a községjegyzői szigorlat letételére bocsáttassék, mivel még a két évfolyamból álló gyalogsági iskolaszázadok teljes elvégzése is, csupán az alreáliskola vagy algymnasium elvégzésével egyenlő, a csekélyebb foku minősültséget nyujtó I. évfolyam egyáltalában nem felel meg az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában a jegyzői vizsgára való bocsátáshoz megkövetelt hat gymnásiumi vagy reáliskolai osztály, avagy a polgári iskolák hat osztályu elvégzésének.

A 22-ik korévét be nem töltött pályázó akkor sem bocsátható jegyzői vizsgára, ha törvényszerüen nagykorusittatott.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 38,012. számu határozata:

Felterjesztésére, melyben kérdést intéz hozzám az iránt, hogy egy 20 évet betöltött egyén, a ki tehát az 1884. évi 58,285. sz. alatt kiadott itteni szabályrendelet 6. §-ában megkivánt életkort még el nem érte, de törvényszerüleg nagykorusittatott, jegyzői vizsgára bocsátható volna-e? válaszolom

alispán urnak, hogy a hivatolt jegyzővizsgálati szabályrendelet 6. §-ának *b)* pontja a jegyzői vizsgára való bocsáthatáshoz a 22 éves kort világosan megkivánja, mely kelléktől való eltérésnek annál kevésbbé lehet helye, mert az illető a jegyzői szigorlatnak czélját képező jegyzői alkalmazásra az 1886. XXII. t.-cz. 73. §-ának rendelkezése szerint 24-ik életévének betöltése előtt még azon esetben sem lenne minősitve, ha különben nagykorusítva vagyis saját magánügyeinek vitelére feljogositva volna is. Az idézett belügyi szabályrendelet a szigorlatra való bocsátásra a 22-ik életévet azért tüzte ki. mivel ezen időpont egyfelől az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt 6 középtanodai osztály bevégzése és egy évi gyakorlat megszerzése közben eltelő évek, másfelől a hivatalba lépés feltételéül a községi törvény imént emlitett rendelkezése által a megkövetelt 24-ik életév között átlagban véve a közép helyet foglalja el, midőn a jelölt oly helyzetben van, hogy egyrészt az általa elsajátitott ismeretek emlékezetében még el nem homályosultak, másfelől azok gyakorlati értékesitése tekintetében sincs hosszas várakozásra utalva.

Gyógyszerészmesteri oklevél a községi jegyzői vizsgára való bocsátásra képesit, mivel a gyógyszerészi tanfolyamnak teljes bevégzése a kereskedelmi és katonai tanfolyamokkal egyenrangunak tekintetik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 22,418. sz. határozata:

Ifjabb M. M. okleveles gyógyszerész budapesti lakosnak a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz intézett s általa elintézés végett hozzám áttett folyamodványát, melyben a IV. gymnasiális osztály bevégzése után szerzett gyógyszerészmesteri oklevele alapján, a vármegye jegyzővizsgáló bizottsága előtt a községjegyzői vizsga letételét kéri megengedni, oly értesitéssel küldöm meg a közigazgatási bizottságnak, hogy habár az 1888. évi I. t.-czikkben általában s igy annak 6. §-ában nincs szó arról, hogy a gyógyszerészi tanfolyam elvégzése és a gyógyszerészmesteri diploma a középiskolai képzettséggel egyenértékünek tekintetnék; minthogy azonban a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur kijelentése szerint a gyógyszerészi tanfolyamnak teljes bevégzése a kereskedelmi és katonai tanfolyamok bevégzésével akár elméleti, akár gyakorlati oldalról tekintve, legalább is egyenlő képzettséget nyujt: részemről akadályt nem állitok utjába annak, hogy egy gyógyszerészi diplomával biró egyén községjegyzői vizsgálatra bocsáttassék.

Községi jegyzői vizsgára nem bocsátható oly egyén, a ki nyereségvágyból elkövetett büntett miatt jogerejüleg elitélve volt és igy az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-ának *b)* pontjában foglalt kizárási okok alá esik.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 63,50 i. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint a vármegyei alispán által hozott azon határozat, melynek értelmében V. M. f—i lakos jegyzősegédnek a községjegyzői vizsgára való bocsáttatása iránti kérelme azon okból tagadtatott meg, mert kérelmező nyereségvágyból elkövetett büntett (sikkasztás) miatt jogerejüleg elitélve volt, a nevezett V. M. felebbezése következtében feloldatott és felebbező abbeli kérelmének, hogy a jegyzői vizsgára bocsáttassék, hely adatott, elnöklő alispán felterjesztése folytán felülvizsgálat alá vévén: minthogy nevezett egyén az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-ának *b)* pontjában foglalt kizárási okoknak a községi jegyzők irányában

is gyakorlatos érvényesitése miatt községi vagy körjegyzői állásra ugy sem lenne kijelölhető és megválasztható, a közigazgatási bizottág határozatának megváltoztatásával az alispánnak előbb hivatkozott elutasitó határozatát fentartandónak találtam.

A reáliskolák régi rendszere és tanterve szerint végzett négy osztály az uj tanterv szerint öt reáliskolai osztálynak felel meg s ennélfogva a községjegyzői vizsgára való bocsátáshoz mint öt osztály számitandó be.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 68,234. sz. határozata:

Sch. S. temesvári lakosnak közvetlenül hozzám benyujtott folyamodványát, melyben a temesvári m. kir. állami főreáliskola IV. osztályáról 1873-ban nyert bizonyitványa alapján, Torontálvármegyében a községjegyzői vizsgára bocsáttatást engedélyezni kéri, mellékleteivel együtt a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urral létrejött megállapodáshoz képest, azon kijelentéssel küldöm meg a közigazgatási bizottságnak, hogy miután a folyamodó a reáliskola IV. osztályát a reáliskolák régi rendszere és régi tanterve szerint végezte, a nevezettnek reáliskolai IV. osztályu bizonyitványa az 1875. évi 12,383. szám alatt kelt s az uj tantervet életbeléptető cultusminiszteri rendelet alapján, az uj tanterv szerint végzett ötödik osztályról szóló bizonyitványnak felel meg.

Az erdélyi ágostai evangelikus theologia-paedagogiai tanfolyam elvégzése a községi és körjegyzői vizsgához szükségelt elméleti képesitést nem pótolja.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 49,557. sz. határozata:

A segesvári lutheránus seminárium igazgatósága által E. F. részére kiállitott érettségi bizonyitvány visszaküldése mellett értesitem alispán urat, hogy az erdélyi ág. hitv. theologia-paedagogiai tanfolyam elvégzése az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában és az 1884. évi november hó 5-én 58,285. sz. a. kibocsátott utasitás 6. §-ában részletezett elméleti képesités hiányát nem pótolja, miért is E. F. az emlitett tanfolyamról nyert érettségi bizonyitványa alapján, ha csak azt valamely a törvényben és az annak pótlásául kiadott itteni rendeletekben meghatározott tanfolyam törvényszerü bevégzése meg nem előzte, a községjegyzői vizsgára nem bocsátható.

A községi vagy körjegyzőséghez megkivántató tanfolyamnak sikertelen befejezése után töltött jegyzősegédi gyakorlat kivételesen beszámitást nyerhet akkor, ha az illető a vizsgát pótlólag letette. Az ilyen egyén tehát jegyzői szigorlatra bocsátható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 15,182. sz. határozata:

N. N. x—i lakos segédjegyzőnek folyamodványát, melyben a polgári iskola VI. osztályáról 1889. febr 13-án kiállitott bizonyitvány szerint letett magánvizsgát megelőzőleg, 1887. évi junius hó 17-ike óta jegyzősegédi minőségben töltött gyakorlati müködésének betudásával, a törvény által a vizsga letétele után kivánt egy évi gyakorlat elengedését kéri, oly értesitéssel küldöm vissza csatolmányaival együtt alispán urnak, hogy miután a folyamodó által a polgári iskola VI. osztályáról 1889-ben magán uton letett vizsgálat az általa 1879-ben sikertelenül végzett VI. gymnásiumi tanfolyam pótlásának

tekintendő, nincs kifogásom az ellen, hogy folyamodó a most emlitett tanfolyam végzése után teljesitett több mint egy évi segédjegyzői gyakorlatának utólagos beszámitásával, községjegyzői vizsgára bocsáttassék.

Azon körülmény, hogy valamely jegyzőjelölt más törvényhatóság szigorló bizottsága előtt akar jegyzői vizsgát tenni, mint a melynek területén illetőségi községe fekszik, a jegyzői vizsgára való bocsátást nem akadályozhatja.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 75,525. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mellyel M. L. felebbezésének elutasitásával helybenhagyatott a vármegye alispánjának azon határozata, mely szerint folyamodó a községjegyzői vizsgára való bocsáttatás iránti kérelmével elutasittatott azon indokból, mert folyamodó hódmezővásárhelyi illetőségü, M. L. felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén, minthogy a községjegyzői vizsgák szabályozására nézve fennálló törvényi és szabályrendeleti intézkedésekben nincs kimondva az, hogy a jegyzőjelöltek csak saját illetőségi községük törvényhatósága előtt bocsáthatók jegyzői vizsgára: a felebbezett határozatot megváltoztatom és folyamodót a községjegyzői vizsgára bocsáthatónak minősitem.

A községjegyzői vizsgák a tavaszi és őszi törvényhatósági közgyülések alkalmával, lehetőleg az együttülés napjain, vagy legalább az azt megelőző avagy követő napokon tartandók.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 33,040. sz. határozata:

A vármegye tanfelügyelője a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz tett jelentésében panaszt emelt a miatt, hogy az alispán a községjegyzői vizsgák napját az 58,285/84. számu szabályrendelet 3. §-ában megszabott időszakon tul és oly időben tűzi ki, a midőn a tanfelügyelő a vizsgákon hivatalos elfoglaltsága miatt meg nem jelenhetik. Ennek folytán miheztartás végett értesitem a közigazgatási bizottságot, hogy a hivatkozott 3. §. azon intézkedése, mely szerint «a vizsgák minden tavaszi és őszi törvényhatósági közgyülés alkalmával tartatnak, olykép értendő, miszerint a kérdéses vizsgák a törvényhatósági közgyülés müködése idején, vagyis a mennyire lehetséges, az együttülés napjain, vagy legalább az azt megelőző avagy követő legközelebbi napokon tartandók, mely intézkedés főleg a szigorló bizottságnak a törvényhatósági bizottságból s a jegyzői karból vett s esetleg távol lakó tagjainak idő- és költségkimélésből eredő érdekeire volt tekintettel.

A jegyzői szigorlati bizottságban, az árvaszéki elnök időleges elfoglaltsága esetén sem helyettesitheti magát az árvaszéki ülnökök által. Jegyzői szigorlatok, a szigorló bizottság tagjainak hozzájárulásával a tavaszi és őszi közgyülések folyama alatti időn kivül is tarthatók.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 19,982. számu határozata:

Értesitem a vármegye közönségét, miszerint azt, hogy az árvaszéki elnök magát a jegyzői szigorlati bizottságban időleges elfoglaltság miatt az árvaszék ülnökeinek egyik tagjával helyettesithesse, megengedhetőnek azon oknál fogva nem tartom, mert a vizsgáló bizottsági tagság a hivatali állás-

hoz van ugyan kötve, mindazonáltal oly személyes természetü megbizatásnak tekintendő, melyre az egyéb hivatalos teendőkben esetről-esetre helyt foglalható helyettesités nem alkalmazható. Megjegyzem továbbá, hogy miután a jegyzői szigorlatról szóló szabályrendelet ama rendelkezése, miszerint a szigorlatok csak a rendes vármegyei közgyülések folyama alatt tartassanak, az ily alkalmakkor a vármegye székhelyén tartózkodó bizottsági tagok iránti tekinteteken alapul, az ellen, hogy a szigorlatok más alkalmas időben is megtarthatók legyenek, a mennyiben ahhoz a szigorló bizottság tagjai saját jószántukból hozzájárulnának, itteni szempontból akadály nem forogna fenn.

A kataszteri munkálatoknál töltött szolgálat az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában érintett közigazgatási hatóságnál töltött szolgálatnak nem tekinthető, tehát a jegyzői vizsgára bocsátásra nem minősit.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 31,079. sz. határozata:

N. M. lakosnak a megye alispánja által hozott és folyamodót a községi jegyzői vizsgára való bocsáttatás iránti kérelmével, a törvényben megkivánt egy évi gyakorlat hiánya miatt elutasitó határozat ellen közbetett felfolyamodását, miután a kataszteri munkálatoknál töltött szolgálat az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában érintett közigazgatási hatóságnál töltött szolgálatnak nem tekinthető, figyelembe vehetőnek nem találtam.

Azon jegyzői szigorló, kinek irásbeli feladatát a vizsgáló bizottság elfogadta, a szóbeli szigorlat nem kellő eredménye folytán azonban a szigorlat ismétlésére utasittatott, az irásbeli szigorlatot is ismételni tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 76,661. sz. határozata:

Az a jegyzői szigorló, a kinek irásbeli feladatát a vizsgáló bizottság elfogadta, a szóbeli szigorlat nem kellő eredménye folytán azonban a szigorlat ismétlésére utasittatott, az irásbeli szigorlatot is ismételni tartozik; mert igaz ugyan, hogy a jegyzői szigorlat megtartási módjáról alkotott, 1884. évi november hó 5-én 58,285. sz. a. (R. Tára 1777. lapján) kibocsátott miniszteri szabályrendelet a szigorlatnak két phasisát különbözteti meg, melyek közül az egyik — az irásbeli vizsga — a jelölt képességének kipuhatolása iránti eljárás közül a kérdésnek általános, a másik — a szóbeli vizsga — pedig annak részletes tárgyalását képviseli. A szigorlat eme két alkotó eleme között azonban teljes azonosság létezik; valamint az, a ki már az irásbeli vizsgán tájékozatlanságának oly biztos jelét adta, hogy a körülményesebb kikérdezésnek szüksége elesik, a szabályrendelet 10. §-a értelmében, a szóbeli szigorlatra nem is bocsátandó, ugy viszont azon jelölt, ki az irásbeli dolgozatai után itélve a jegyzői képesités előfeltételeit képező nyelvismeret, irály és logikai felfogást illetőleg alkalmasnak mutatkozott arra, miszerint szakismeretei szóbeli uton behatóbb és bővebb megvizsgálásnak vettessenek alá, ezen próbát azonban nem állja ki, az egész szigorlaton megbukottnak tekintendő; a szóbeli szigorlat ezen eredményének hatályát a 12. §. végső mondatának szövegezése, mely nemcsak a szóbeli, hanem általában a szigorlat ismétléséről szól, minden kétségen kivül helyezi. Különben is az ily eljárás a jelöltre nézve jogos sérelmet soha sem képezhet; mert, ha az irásbeli téren csakugyan a kellő jártassággal bir, az irásbeli szigorlatot másodizben is nehézség nélkül leteheti, mig az ellenkező eljárás a közérdekre nézve

sérelmes lehet, mert nincs kizárva annak a lehetősége, hogy a szóbeli vizsgán képtelennek bizonyult jelöltnek az irásbeli szigorlaton lett keresztülbocsátására a véletlen is közrehatott, akár az által, hogy sors utján reá nézve kedvező feladvány megfejtése jutott osztályrészül, akár az által, hogy a 9. §-ban érintett felügyeletet valamiképen kijátszania sikerült.

Az árvaszéki elnököt az 1877. évi XX. t.-cz 182. §-a alapján a vármegyei közgyülés által megjelölt ülnök a községjegyzői szigorlati bizottságban nem helyettesitheti.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 40,245. sz. határozata:

Felterjesztésére, melyben a részbeni döntésemet kéri, hogy az árvaszéki elnököt az 1877. évi XX. t.-cz. 182. §-a alapján a vármegyei közgyülés által megjelölt ülnök a jegyzői szigorlatokon is helyettesitheti-e? válaszolom alispán urnak, hogy a jegyzői szigorlatok megtartási módjáról és a vizsgáló bizottság szervezetéről 1884. évi november hó 5-én 58,285. szám a. kiadott itteni szabályrendelet 2. §-ában határozottan ki van emelve az, hogy a szakbizottság hivatalos tagjai közül csak az alispán és az adófelügyelő pótolhatók helyetteseik által. Ennélfogva a fennálló szabályrendelet a vizsgáló szakbizottság többi tagjaira, tehát az árvaszéki elnökre is a helyettesitést ki nem terjesztvén, őt az 1877. évi XX. t.-cz. 182. §-a értelmében megjelölt helyettese a jegyzővizsgáló bizottságban annál kevésbé képviselheti, mert a jegyzővizsgáló bizottsági tagság ugyan a hivatali álláshoz kötött, de oly személyes természetü megbizatást képez, mely a helyettesithetés határozott kijelentés nélkül, az illető megbizottnak rendes törvényes helyettesére sem ruházható át.

Községi vagy körjegyzőnek képesitési oklevele az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében még csak azon törvényhatóság területén tett 3 évi jegyzői vagy aljegyzői szolgálatot tanusitó alispáni bizonyitvány alapján emelhető országos érvényre, a mely törvényhatóság jegyzőszigorló bizottsága a képesitési oklevelet kiállitotta. Ily igazolvány hiányában más törvényhatóság területén levő jegyzői szolgálathoz egészen uj s a minősitési törvényben előirt iskolai képzettséget előfeltételező jegyzői szigorlat letétele szükséges.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 79,230. sz. határozata:

G. D. jegyzősegédnek folyamodványát, melyben a M. vármegye törvényhatóságától 1880. évi julius 26-án nyert jegyzőképesitési oklevelét ezen vármegye területére is érvényesnek nyilvánitani, esetleg részére ezen vármegyében a pótjegyzői vizsga letételét engedélyezni kéri, oly megjegyzéssel küldöm le a közigazgatási bizottságnak, hogy miután az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében csak az oly községi vagy körjegyzőnek képességi bizonyitványa bir országos érvénynyel, a ki a vizsga letétele után azon hatóság területén, melytől a képességi bizonyitványt nyerte, legalább 3 évig mint községi (kör) jegyző vagy aljegyző (segédjegyző) kielégitőleg működött s azt a törvényhatóság első tisztviselőjének bizonyitványaival igazolja, ily igazolvány hiányában pedig, ha más törvényhatóság területén kiván mint jegyző alkalmaztatni, ott egészen uj vizsgát tenni köteles, mely esetben tekintet nélkül a másik törvényhatóságtól nyert képesitvényére, reá nézve a hivatkozott t.-czikk 6. §-ának elméleti előképzettségre vonatkozó rendelkezései feltétlenül kötelezők; miután továbbá G. D. a törvénynek megfelelő módon

nem igazolta azt, hogy M. vármegye területén, hol jegyzőképességi bizonyitványát nyerte, mint községi jegyző vagy aljegyző legalább 3 évig kielégitőleg működött s igy ezen képesitvénye országos érvényünek nem tekinthető, miután végül folyamodó az eszerint egészen ujonnan leteendő községjegyzői vizsgálat előföltételét képező azon elméleti iskolai képzettséget sem képes kimutatni, melyet az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a e végre követel: a kérelem egyik részét sem teljesithetem és pedig azon kérelmét, mely az ezen vármegye területén uj vizsga letételére irányul, annál kevésbé, mert a beérkezett ügyiratok szerint nevezett folyamodó az idézett törvénynek életbelépte előtt e vármegye területén már három izben kisérlette meg sikertelenül a jegyzői vizsga letételét, minek következtében még az esetben, ha különben a törvény által követelt előképzettség birtokában volna is, a községjegyzői vizsga négyszeri ismétlése ezen vármegye területén részére sem a régibb, sem az ujabb szabályzatok értelmében megengedhető nem lenne

Jegyzőképességi bizonyitvány országos érvényre emelése végett megkivánt alispáni bizonylat csak akkor állitható ki, ha az illető mint önálló jegyző, vagy pedig mint külön hatáskörrel biró megválasztott segédjegyző működött.

A m. kir., belügyminiszter 1887. évi 44,037. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel helybenhagyta a megyei alispán azon végzését, mely szerint B. L. p—i lakos a részére 1875. évi deczember hó 22-én kiállitott jegyzőképességi bizonyitványnak az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ához képest országos érvényre emelése végett megkivánt alispáni bizonylat kiállitása iránti kérelmével eluta-sittatott azon okból, mert kérvényező nem önállóan müködött mint jegyző, s nem is mint külön hatáskörrel biró, megválasztott aljegyző (segédjegyző) volt alkalmazva, a nevezett B. L. felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén; azt a felfolyamodás elutasitásával helybenhagyandónak találtam.

Országos érvényü jegyzői képességi bizonyitványnyal nem biró egyén idegen törvényhatóság területén megüresedett jegyzői állásra meg nem választható. Valamely megszünt törvényhatóságban képesitési bizonyitványt szerzett egyén azon okból, mivel a törvényhatóság megszünt, szerzett jogát el nem vesztheti.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 58,330. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak határozatát, mely szerint az N. községben 1884. évi április 2-án megtartott körjegyzőválasztás jóváhagyatott s egyuttal a körjegyzővé megválasztott D. Olivér a megyei szigorló bizottság előtt a megyei szabályrendeletekből való vizsgatételre utasittatott, B. János n—i lakos által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező fentjelölt határozatnak feloldásával a szóban levő körjegyzőválasztást megsemmisitendőnek és szabályszerü pályázat alapján ujabb választás megtartását találtam elrendelendőnek; mert: a körjegyzővé megválasztott D. Olivér jegyzői képességi bizonyitványát 1883. évi márczius 15-én Szilágymegye községi jegyzőszigorló bizottságától nyerte, tehát ezen bizonyitvány 1884. évi április 2-án, vagyis a szóban levő körjegyzőválasztás napján az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a 2-ik bekezdése értelmében az egész országban érvényes jellegü még nem lehetvén, ugyanazon törvényszakasz határozott rendelkezése szerint csak a képességi bizonyitványt kiállitó törvényhatóság

területére birt érvénynyel: minélfogva D. Olivér a kizárólag Szilágymegye területére érvényes jegyzői képességi bizonyitvány alapján szatmármegyei területen levő körjegyzői állásra érvényesen nem pályázhatott és megválasztható sem volt.

A megyebizottsági határozatnak a választás jóváhagyása mellett felhozott azon indoka, hogy olyan más pályázó, ki az 1883. évi I. t.-cz. rendelkezésének megfelelt volna, nem volt, kellő alappal nem bir, mert B. János pályázó rendelkezik azon kellékkel, hogy Szatmármegyében jegyzői állásra érvényesen pályázhasson. A most nevezett egyén ugyanis jegyzői képességi bizonyitványát Kővár vidéke jegyzővizsgáló bizottságától 1874. évi február 4-én nyerte, s igaz ugyan, hogy Kővár vidékének, mint volt törvényhatóságnak területe Szatmár és Szolnok-Doboka megyékbe lőn kebelezve, azonban a megszünt törvényhatóságban képességi bizonyitványnyal ellátottakat a képességi bizonyitvány érvényétől csupán azon okból, mert az illető törvényhatóság megszünt, megfosztani nem lehet.

Megyei irnoki szolgálat nem nyujt alapot ahhoz, hogy a jegyzői képesitési bizonyitványt országos érvényre emelő működési bizonyitvány kiszolgáltassék.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 50,000. sz. határozata:

Felterjesztésére, melyben alispán ur azon kérelemmel fordul hozzám, hogy engedjem meg, miszerint M. M. ezen megyében jegyzői vizsgát tett vármegyei irnok jegyzői képesitvényének országos érvényre emelhetése végett, az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában megkivánt 3 évi gyakorlathoz hiányzó $1^1/_2$ évi időnek a nevezett által a törvényhatóságnál e részben figyelmet érdemlő 7 évi szolgálata beszámittathassék, a következőkben válaszolok: Az 1889. évi I. t.-cz. 6. §-ának második bekezdése akként rendelkezik, hogy az oly községi vagy körjegyzőnek képességi bizonyitványa birhat országos érvénynyel, a ki a vizsga letétele után azon hatóság területén, melytől a képességi bizonyitványt nyerte, legalább három évig mint községi (kör-) jegyző vagy aljegyző (segédjegyző) kielégitőleg működött s ezt a törvényhatóság első tisztviselőjének bizonyitványával igazolja. Ekként a jegyző képességi bizonyitvány országos érvényéhez a törvény határozottan és világosan kiköti, hogy a vizsgázott jegyzőnek 3 éven át önálló jegyzői vagy segédjegyzői minőségben kell működnie. Minthogy pedig M. M. képesitése után a községjegyzői téren segédjegyzői minőségben csak $1^1/_2$ évig működött s ezentul mint vármegyei irnok volt alkalmazva, a törvény világos rendelkezése szerint azon alapfeltétellel nem bir, mely képesitvényének országos érvényéhez megkivántatik.

A jegyzői képességi bizonyitvány országos érvényét kimondani a képességi okmányt kiszolgáltató törvényhatóság hivatva nincs, hanem ennek saját területére nézve érvényesnek vagy érvénytelennek való elismerését mindegyik idegen törvényhatóság maga jelenti ki.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 62,609. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint B. Gy. f—i jegyzősegéd jegyzői oklevelének országos érvényességi záradékolását megtagadó alispáni határozat helybenhagyatott, a nevezett jegyzősegéd felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén, azt tapasztaltam, hogy a felebbe-

zett határozatok helytelen alapra vannak fektetve, a mennyiben oly kérdést tárgyaznak, a mely felett dönteni a határozathozó hatóságok jogkörén kivül esik. A kérdéses határozatokban ugyanis nem az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ának második bekezdésében emlitett alispáni bizonyitvány kiszolgáltatása, hanem a felebbező képességi bizonyitványának az egész országra szóló érvényesitési záradékkal ellátása tagadtatik meg, ily értelmü záradékolására pedig semmiféle hatóság sincs felhatalmazva, az illető törvényhatóság dolga lévén megitélni, hogy saját területére vonatkozólag a bizonyitványt az idézett törvényczikk végső bekezdésének feltétele alatt mennyiben ismeri el érvényesnek. Ennélfogva a felebbezett határozatok feloldása mellett a megye alispánját oda utasitom, hogy az érdekelt fél kérelme felett ujabb határozatot hozzon s abban csupán a fennebb emlitett bizonyitvány ki- vagy ki nem szolgáltatásának kérdésére terjeszkedjék ki.

Községi jegyzőirnoki alkalmazás nem ád igényt a jegyzői képesitési bizonyitványt országos érvényességre emelő működési bizonyitvány kiszolgáltatásához.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 497. sz. határozata:

Az alispánnak azon intézkedését, melylyel M. F. képesitett jegyző képesitési bizonyitványának országszerü érvényességét maga után vonó bizonyitvány kiállitását megtagadta, M. F. felebbezése folytán felülvizsgálván: helybenhagyom, mert M. F. képességi bizonyitványának elnyerése után csak irnoki alkalmazást tud kimutatni, az pedig a jegyzői vagy al- (segéd-) jegyzői működéssel az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében összekötött hatályt nem vonja maga után.

Az 1871. évi XVIII. t.-cz. hatálya alatt szerzett jegyzői képesitő oklevelek országos érvényét az 1883. évi I. t.-cz. hatályon kivül nem helyezte.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 70,587. sz. határozata:

Az n—i jegyzőválasztás tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a választás megerősittetett, J. Mihály sz—i jegyző felebbezése folytán felülvizsgálván, azt indokainál fogva annyival inkább helybenhagyom, mivel az 1883. évi I. t.-cz. életbelépte előtt szerzett jegyzői képesitési oklevelek — az 1871. évi XVIII. t.-cz. 74. §-ában megszoritó intézkedések nem foglaltatván — kiállitásuk idejében országos érvénynyel biróknak tekintettek és azokat ezen jellegüktől a köztisztviselők minősitéséről szóló t.-czikk 6. §-ának visszaható erővel nem biró rendelkezése éppen ugy nem fosztotta meg, mint a hogy maguknak a képesitő okleveleknek minősitő hatályát általában véve is érintetlenül hagyta.

A régi községi törvény hatálya alatt vizsgázott s már több év óta hivatalban levő jegyzőkre az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt korlátozás nem alkalmazható oly szorosan, hogy megválasztásuk visszaható érvénynyel hivatalból megsemmisittessék.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 14,313. sz. határozata:

A vármegye alispánja által bemutatott iratok szerint B. Károly állásától felfüggesztett községi jegyző a terhére rótt vétségek miatt mult évi 40,071. sz. alatt hozott elsőfoku alispáni határozattal hivatalvesztéssel bün-

tettetett s 41 frt 18 kr. eljárási költség megfizetésére köteleztetett, mely határozat az elmarasztalt részéről megfelebbeztetvén, azt a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya feloldotta, pótvizsgálatot rendelt el s ennek eredményéhez képest az alispánt ujabb határozathozatalra utasitotta, addig is azonban, mivel kételyek merültek fel arra nézve: vajjon a nevezett jegyző megválasztása idejében birt-e az általa elfoglalt állásra megkivántató minősitettséggel, mindenekelőtt az iratokat a választás érvényessége iránti kérdés eldöntése végett a törvényhatósági bizottsághoz tette át. A törvényhatósági bizottság azon okból, mivel a nevezett községi jegyző részéről T. vármegyében megszerzett képesitési bizonyitvány nem volt országos érvényü, a mennyiben a gy—i segédjegyzői hivatal, melyet az 1877. évi ápril 17-től 1880. évi deczember hó végeig betöltött, rendszeresitett állás nem volt, és igy az illető a vármegye alispánja által kiállitott oly bizonyitványnak, melyet 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a a más törvényhatóságban vizsgázott jelöltektől megkiván, birtokában nem volt, a nevezettnek 1889. évi junius hó 18-án lett megválasztását érvénytelennek mondotta ki. B. Károly ugy a fegyelmi választmány azon rendelkezése ellen, melylyel megválasztásának érvényessége kérdésessé tétetett, mint az idézett határozat ellen, melylyel megválasztatása megsemmisittetett, felebbezéssel élt. Ezen felebbezések következtében az ügyet felülvizsgálván, az érintett határozatot a fegyelmi választmányi határozat felebbezett részével együtt megsemmisitem és a függőben tartott fegyelmi eljárás folytatását rendelem el. Mert eltekintve attól, hogy a becsatolt kézbesitési iv szerint a másodfoku fegyelmi választmányi határozat az érdekelt községi jegyzőnek csak f. évi január hó 1-én kézbesittetett s e szerint a törvényhatósági bizottság a szőnyegen levő ügy elintézésébe belebocsátkozott, még mielőtt az érintett fegyelmi választmányi határozat jogerőre emelkedett volna, a már számos éveken keresztül érvényben volt választás eredményének megsemmisitése nem annyira a törvényhatósági bizottságnak, hanem inkább a belügyminiszternek az 1883. évi I. t.-cz. végrehajtási tisztjéből kifolyó felügyeleti jogköréhez tartozik. Ezen felügyeleti jogkörömön belül nem találtam azonban elég indokot a kérdés alatti választás hatályon kivül helyezésére, mert az 1871. évi XVIII. t.-cz., melynek hatálya alatt az illető a jegyzői vizsgálatot letette és a jegyzői hivatal viselésére igényt szerzett, az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt korlátozást egyáltalán nem ismeri, ezen korlátozás pedig, melynél a törvény a jövőre leteendő szigorlatokat tartotta szem előtt, különös tekintettel az idézett törvény 34. §-ában kifejezésre talált azon szellemére, melynélfogva éppen az elméleti képzettségre vonatkozó rendelkezéseinek legkevésbé sem kivánt visszaható erőt tulajdonitani a multra, semmi esetre se alkalmazható oly szorosan, hogy a már évek során át tényleg hivatalban levők választásának megsemmisitésére, a rendszeresitett és nem rendszeresitett állások körében kifejtett müködés tekintetében, az uj törvény végrehajtása folyamán kifejlődött éles megkülönböztetés elégséges indokul szolgálhatna.

Az elvesztett jegyzőképességi bizonyitvány másodlata csak úgy adható ki, ha az elvesztés ténye igazoltatott s a bizonyitvány elvesztése a «Rendőri Közlöny»-ben közzététetett.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 18,700. sz. a. kelt határozata:

Jelentésére, melyben B. L. m—i lakos kérelme alkalmából az elvesztett jegyzőképességi bizonyitvány másodlatának kiadására nézve kér utasitást,

értesitem a vármegye közönségét, hogy a másodlat oly feltétel alatt adható ki, ha a folyamodó az elvesztés tényét s egyuttal azt igazolja, hogy a bizonyitvány elvesztését a másodlat kiállitása iránti kérvény beadása előtt legalább 30 nappal a hivatalos «Rendőri Közlöny»-ben közzétette.

Az 1871. évi XVIII. t.-cz. 142. §-ának azon rendelkezése, hogy az akkor alkalmazásban volt jegyzők megtartják hivatalaikat, csak átmeneti intézkedést képezett és az ily jegyző, ha egy más jegyzői állásra kiván alkalmaztatni, a mennyiben az 1871. évi XVIII. t.-cz. 75. §-ában megszabott három éven át jegyzői hivatalt nem viselt, a vizsga alól fel nem menthető.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 45,297. sz. határozata:

K. K. folyamodványát, melyben a községjegyzői vizsga letételét az 1871. évi XVIII. t.-cz. 142. §-a alapján kéri megengedni, oly értesitéssel küldöm meg a közigazgatási bizottságnak, hogy folyamodó kérelmét ezuttal sem találtam teljesithetőnek. Mert a folyamodó által hivatkozott 1871. évi XVIII. t.-cz. 142. §-a, a törvény életbelépte idején alkalmazásban volt nem vizsgázott jegyzőknek akkor, t. i. a törvény életbeléptekor birt állásukban való további meghagyására vonatkozó átmeneti intézkedést képezett, a mely intézkedés azonban a 16 év mulva felmerült jegyző-vizsga kérdésre mi befolyással sincs és az ily jegyzőt ha egy más jegyzői állásra kivánt alkalmaztatni és a 75. §-ban megszabott megelőző három éven át jegyzői hivatalt nem viselt, a vizsga alól fel nem mentette. Ennélfogva folyamodónak, ki a hivatkozott törvény életbelépte előtt csak két éven át foglalt el jegyzői állást, ezen kivételes intézkedésre alapitott igénye annál kevésbé foglalhat helyt, mert ő a hivatkozott 1871. évi XVIII. t.-cz. életbeléptekor elfoglalt jegyzői állásától egy év mulva megválván, jegyzői hivatalt mindez ideig nem viselt; és igy ezen törvényczikk intézkedései reá nézve hatályukat vesztették. Most tehát, a midőn ujból jegyzői hivatalt kivánna elfoglalni, reá nézve merőben a fennálló uj törvények rendelkezései irányadók és kötelezők. Ez ujabbi törvényes rendelkezések értelmében pedig folyamodó, a megszabott elméleti képzettség hiányában, kérelmével elutasitandó volt.

A rendezett tanácsu városok jegyzői és aljegyzőinek a községi és körjegyzők részére törvényileg előirt képesitéssel kell birniok.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 37,084. sz. határozata:

A rendezett tanácsu városok jegyzői a községi jegyzőkkel egyenlő elbánás alá esvén, ebből önként következik, hogy az ily városok jegyzői, továbbá a községi és körjegyzők között a képesités meghatározása tekintetében nem lehet különbséget tenni, s hogy e szerint a nevezett városok jegyzőinek, a mennyiben akár jegyzői, akár fő- vagy aljegyzői elnevezés és hatáskörrel szabályszerüen rendszeresitett állomásokat foglalnak el, a községi és körjegyzők részére törvényileg megszabott képesitéssel kell birniok.

Községi jegyzői állásra pályázni kivánó szolgabiró a községi jegyzői vizsgát szintén letenni tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 30,533. sz. határozata.

A törvény által előirt jegyzői képesités a segédjegyzőkre nem terjed ki s igy az, hogy valaki jegyzői képesitési okmány nélkül is nyerhessen el segédjegyzői állást, az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében nehézségbe nem ütközhetik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 60,784. sz. határozata:

D. József martonvásári lakos jegyzőgyakornoknak jegyzői vizsgára a szabályszerü kor betöltése előtt leendő kivételes bocsátás iránt beadott folyamodványa tárgyában értesitem alispán urat, hogy jelen esetben rendkivüli intézkedés szükségét nem látom fenforogni, mert eltekintve attól, hogy folyamodó, ha a szabályszerü 22 éves kor betöltése előtt a folyó év őszén bocsáttatnék is kivételesen jegyzői vizsgára, községi vagy körjegyzővé leendő megválasztatásra való igényét, ugyis csak az 1886. évi XXII. t.-cz. 73. §-ban megállapitott 24-ik korévének betöltésével érvényesithetné: a kérelem támogatására folyamodványában felhozott azon indok, hogy a jegyzői vizsga szabályszerü idő ellőtti letétele segédjegyzői állás elnyerhetése végett volna szükséges, alapul nem vehető, a mennyiben a törvény által előirt jegyzői képesités a segédjegyzőkre nem terjed ki s igy az, hogy folyamodó jegyzői képesitési okmány nélkül is nyerhessen el segédjegyzői állást, az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében. nehézségbe nem ütközhetik.

A minősitési törvény 31. §-ának rendelkezése községi irnokokra és jegyzősegédekre alkalmazást nem nyerhet.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 33,794. sz. határozata:

M. J. községi irnok folyamodványát, melyben a községjegyzői vizsga letehetése végett az V. és VI. gymnasiumi osztályból vizsgatétel alól való felmentését, az 1883. évi I. t.-cz 31. §-a értelmében Ő császári és apostoli királyi felségénél kieszközölni kéri, oly értesitéssel küldöm meg további eljárás végett a közigazgatási bizottságnak, hogy a hivatkozott törvényszakasz községi irnokok és jegyzősegédekre alkalmazást nem nyerhetvén, folyamodó kérelmét teljesithetőnek nem találtam.

---

2. Egyéb minősitési határozatok.

Községi szabályrendeletben oly rendelkezés, mely a községbirói állás viselhetését jogvégzettséghez, vagy más birói hivatal viseltéhez köti, mint a törvény határozott rendelkezésével ellenkező, helyt nem foghat.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 17,533. sz. határozata:

Értesülvén arról, hogy Z. város képviselőtestületének törvényhatóságilag megerősitett oly határozata áll fenn, mely midőn az 1877. évi XXII. t.-cz. 14. §-ában érintett kisebb polgári peres ügyek ellátása czéljából szervezett külön községi birói állomást rendszeresit, kimondja azt, hogy a nevezett állomásra csakis «jogvégzett vagy más birói hivatalt viselt» egyén alkalmazható, minthogy a községi biráskodást rendezett városokban az 1877. évi XXII. t.-cz. 5. §-ának *a)* pontja szerint a közgyülés által e czélra rendelt egy vagy több közigazgatási tisztviselő gyakorolja, s ezektől a törvény különös képzettséget nem követel meg, minthogy továbbá Zenta városban

a községi biráskodásra rendszeresitett községi birói állás elöljárói állás, arra pedig, hogy a város valamely elöljárói állás betöltését, ha erre nézve a törvény külön képzettség kimutatását nem állapitja meg, az 1871. évi XVIII. t.-czikkben megállapitottaktól eltérő feltételekhez köthesse, a törvény jogot nem ad, Zenta város képviselőtestületének 1881. február 19-én 20. sz. a. hozott határozatát azon részében, mely a községi birói állás elfoglalhatását a jogvégzettséghez vagy más birói hivatal viseltéhez köti, ezennel megsemmisitem.

Városi pénztárnok, az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ának alkalmazásával polgármesteri állásra nem képesitett.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 6829. sz. határozata:

X. város jelenlegi pénztárnoka a polgármesteri állásra az 1883. évi I. t.-cz. 34. §-ának alkalmazásával nem alkalmazható, mert a városi pénztárnok a polgármesterrel ugyan egy szakban alkalmazott tisztviselőnek nem tekinthető, a mennyiben a polgármester hatásköre nemcsak a pénztári szolgálatra, de az ettől lényegesen eltérő egyéb közigazgatási ágazatokra s igy más szakokra is kiterjed.

Mérnöki oklevéllel vagy a műegyetemi tanfolyamot bevégzése alapján nyert végelbocsátási (absolutorium) bizonyitványnyal nem biró, ugynevezett «okleveles földmérők» az 1886. évi XXII. t.-cz. 74. §-a, illetve az 1883. évi 1. t.-czikk 10. §-a szerint községi mérnökké nem választhatók meg.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 82,746. sz. határozata:

A vármegye alispánjának az N. városban mérnökül megválasztott N. N. minősitettsége kérdésében kelt felterjesztése következtében bemutatott iratok visszaküldése mellett a következőkről értesitem: Az 1886. évi XXII. t.-czikk 74. §-a, illetve az abban hivatkozott 1883. évi I. t.-cz. 10. §-a határozottan mérnöki oklevelet kiván meg községi szolgálatra alkalmazandó mérnökök képesitése gyanánt, ilyen mérnöki oklevéllel, vagy a folyó évi 22,578. számu vallás- és közokt. min. körrendelet I. pontja értelmében azzal egyenértékünek veendő «mérnöki absolutorium»-mal a N. r. t. városában városi mérnökké választott N. N. nem rendelkezik s nem rendelkezhetik, mert a kérdésben meghallgatott vallás- és közoktatásügyi miniszter ur átirata szerint a müegyetemi tanfolyamot be nem végezte s távozási (nem végelbocsátási) bizonyitványnyal hagyta el a kir. József műegyetemet; az általa bemutatott földmérői oklevél pedig az idézett körrendelet 3. pontja értelmében csak az «okleveles földmérői» czim használatára jogositja.

Gépészmérnöki oklevéllel biró egyén csak azon esetben lehet városi mérnök, ha a szakmájához tartozó tanulmányokon felül még az épitkezési, mérési, ut- és vizépitészeti szakmákból is vizsgát tett.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 6358. sz. a. kelt határozata P. városhoz.

---

c) *Községi biráskodás.*

A községi biróság által makacssági esetekben hozott itélet ellen igazolásnak nincs helye. Az itélettel meg nem elégedő fél az ügyet a járásbiróság elé viheti.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 11,142. sz. határozatta:

A községi biráskodás körül követendő eljárást az 1877. évi XXII. t.-cz. II. fejezete szabályozza. Ezen fejezet 17. §-ában csak a törvény 28., 43. 48 és 49. §§-ai jelöltetnek meg olyanokul, melyek a községi biráskodás körüli eljárásban is alkalmazandók. Az igazolást szabályozó 56. §. tehát a községi biráskodásnál nem alkalmazható. A 21. § szerint makacsságnak van helye és a 22. § második bekezdése szerint nem akadályozhatja az eljárást a fél meg nem jelenése. — Ily esetben tehát csakis a 28. § lehet irányadó, amely szerint a meg nem elégedő fél az ügyet a járásbiróság elé viheti.

Jelzálogos keresetek elbirálása nem tartozik a bagatell-biróságok hatáskörébe.

A m. kir. Curia 1887. évi 8660. sz. határozata:

B. Sándor és társai felpereseknek R. Mózes alperes ellen 27 frt 30 kr. bekebelezett követelés kielégitésének türése iránt inditott keresete felett a kir. járásbiróság, mint polgári s ugyanazon járásbiróság mint kisebb polgári peres biróság közt felmerült illetőségi összeütközési kérdésben, a Curia fenti elv szerint a kir. járásbiróságot mint polgári biróságot mondta ki illetékesnek; mert a kereset nem egyszerüen pénzkövetelésnek az adós elleni megitélésére, hanem a jelzálogtulajdonos ellen van irányozva, azon czélból, hogy az utóbbi a bekebelezett követelésnek a jelzálogból leendő kielégitése türésére köteleztessék. Az ily jelzálogi kereset pedig nincs az 1877. évi XXII. t.-cz. 11. §-ban azon ügyek közt elősorolva, a melyekre a kisebb polgári peres ügyek birájának korlátozott hatásköre kiterjedt.

A kisebb polgári peres ügyek birájának az ingatlanokra kért végrehajtás körül nem lehet egyéb teendője, mint a hozzá benyujtott kérvényt — az illető telekkönyvi hatósághoz áttenni, a további eljárás a telekkönyvi hatóság hatáskörébe tartozván.

A m. kir. Curia 1887. évi 4842. sz. határozatta.

A járásbiróság mint bagatell-biróság által hozott marasztaló itélet alapján a községi elöljáróság által foganatositott végrehajtás folyamán lefoglalt tárgyakra bejelentett igényper elbirálására a községi biróság illetékes.

A m. kir. Curia 1887. évi 5323. sz. határozata:

R. testvérek czégnek D. György elleni, 30 frt 20 kr. és járulékai iránti végrehajtási ügyében a budapesi IV. ker. kir. járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság és a budapesti I. ker. községi biróság között fölmerült illetőségi összeütközés folytán az ezen végrehajtás folyamán bejelentett igény feletti biráskodásra a végrehajtást foganatositott budapesti I. kerületi községi biróságot jelöli ki illetékesnek, mert az 1877. évi XXII. t.-cz. 71. §-a I. bekezdésében határozottan intézkedik az iránt, hogy

az ezen törvényben kijelölt biró által hozott marasztaló itélet alapján foganatositott végrehajtás folyamán foglalt tárgyakra bejelentett igény és pedig az idézett §-ban tüzetesen körülirt eljárás szerint s az abban foglalt hatálylyal, azon biró által döntendő el, ki a végrehajtást foganatositotta, az pedig a fenforgó esetben a per birája által a végrehajtás foganatositására az 1878. évi febr. 4-én kibocsátott bel- és igazságügyminiszteri rendelet 18. §-a értelmében illetékesen megkeresett budapesti I. ker. községi biróság volt, ennek tehát ezen igény feletti birói illetősége kétségbe nem jöhet stb.

Kisebb polgári peres ügyekben biráskodó községi birónak megsértése nem az 1879. évi XL. t.-cz., hanem az 1877. évi XXII. t.-cz. 78. §-a szerint büntetendő.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 2384. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a m—i járás szolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával H. M. hivatalos eljárásban levő hatósági közeg sértegetése miatt az 1879. évi XL. t.-cz. 46. §-a alapján 50 frt pénzbüntetésben, nemfizethetés esetében 5 napi elzárásban, továbbá az eljárási és a fölmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, az elsőfoku itélettel együtt feloldatik s vádlott felmentetik. Mert midőn a vádlott a községi helyettes birót megsértette, az kisebb polgári peres ügyekben biráskodott; minélfogva annak jogában állott vádlottat az 1877. évi XX. t.-cz. 37. §. harmadik bekezdése alapján megbüntetni, ezt azonban a helyettes biró elmulasztván, vádlott az általa elkövetett sértésekért rendőri uton meg nem büntethető, minélfogva őt felmenteni kellett.

Ha a községi biráskodás folyama alatt a peres felek egymás iránt rágalmazó kifejezéseket használnak, ily cselekményük nem a községi biró által az 1877. évi XXII. t.-cz. 37. §-a alapján kiszabható rendbüntetéssel torlandó meg, hanem azért az illető büntetőjogi uton vonható felelősségre.

A m. kir. Curia 1893. évi 7679. sz. határozata:

Özv. T. Magdolna R. Ádámot a gajdobrai községi kirónál egy kályhaajtó visszaadása vagy annak 2—3 frtnyi értéke megfizetése miatt megperelte. A községi biró folyó évi január hó 7-ére tárgyalásra idézte a feleket s a tárgyaláshoz tanuképen id. V. Antalt idézte meg. A felek a tárgyalási teremben megjelenvén, mindjárt összeperlekedtek s özvegy T. Magdolna az árvák csalójának nevezte R. Ádámot. A sértett fél ezért a palánkai kir. járásbiróság előtt rágalmazás és becsületsértés czimén panaszt emelt. A biróság a vádlottat felmentette következő indokokból: Miután a btk. 266. §-a alapján a fent irt esetben bünvádi eljárásnak helye nincsen, mert az 1877. évi XXII. t.-cz. 37. §. 3. pontja szerint a tárgyalást vezető községi biró tiszte, az előtte rendetlenkedő s az egymást sértő feleknek pénzbüntetés, esetleg elzárással való sujtása, ugyanazért vádlott a terhére rótt rágalmazás és becsületsértés vádja és következményei alól fölmentendő volt. A kir. itélőtábla a járásbiróság itéletét megváltoztatta, vádlott özvegy T. Magdolnát bünösnek mondta ki a btk. 258. §-ába ütköző rágalmazás vétségében és e miatt özvegy T. Magdolnát — az itélet foganatba vételétől számitva — három napi fogházra mint fő- és 10 forintra mint mellékbüntetésre itélte.

Indokok: Minthogy vádlott a magánvádló R. Ádámnak azt mondotta, hogy: «megcsaltad az árvákat», tehát oly határozott tényt állitott róla, mely valódisága esetén magánvádló ellen a bünvádi eljárás meginditásának okát képezné; minthogy e meggyalázó kifejezést nem az illetékes hatóság előtt folyamatban levő, sem az ezen ügyre vonatkozó tárgyalás alkalmával használta és igy a btk. 266. §-a vele szemben nem alkalmazható: ennélfogva vádlottat a rágalmazás vétségében bünösnek kellett kimondani. A kir. Curia, a kir. tábla itéletét érintetlenül hagyta.

Annak előzetes megállapitása felett: vajjon a kisebb polgári ügyekben itélt községi biró szabálytalanságot követett-e el? a közigazgatási bizottság teljes ülése határoz. A fegyelmi eljárás és büntetés csak a mulasztás ily módoni előzetes megállapitása után foglalhat helyet.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 30,266. sz. határozata:

A vármegye alispánja indokainál fogva helybenhagyta az x—i járás főszolgabirájának azon határozatát, mely szerint K. G., X. község birája az 1877. évi XXII. t.-czikkben körülirt kötelességének mulasztása miatt fegyelmileg vétkesnek mondatván ki, megdorgáltatott. Az ezen két egybehangzó határozattal elintézett fegyelmi ügy harmadfokbani felülvizsgálásának elrendelése végett a vármegye főispánja hozzám felterjesztést tett, minek folytán a tárgyalási iratokat áttekintvén, a felülvizsgálás elrendelését indokoltnak találtam. A szóban levő fegyelmi ügyet felülvizsgálni és abban harmadfokon határozni, a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányához tartozik; de miután annak előzetes megállapitása, vajjon a kisebb polgári biráskodá terén követtetett-e el szabálytalanság, az 1877. évi XXII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kibocsátott bel- és igazságügyminiszteri utasitás 7. §-a értelmében a községi biróság eljárására felügyelni hivatott közigazgatási bizottság feladatát képezi, s csak a mulasztásnak ily módon történt megállapitása után lehet fegyelmi eljárásnak és büntetésnek helye; annálfogva odautasitom a közigazgatási bizottságot, hogy annak előzetes megállapitása végett, vajjon a főszolgabirói intézkedésnek alapul szolgált mulasztás fenforog-e vagy sem, — teljes ülésében (plenumában) határozzon, — s ebbeli határozatának meghozatala után, és annak közlése mellett, a szóban levő fegyelmi ügyet felülvizsgálat és harmadfoku határozat végett fegyelmi választmányához tegye át.

Kisebb polgári peres ügyekben a képviseltetési költségeknek az ellenfél terhére való megállapitása fegyelmi vétséget képez.

A m. kir. Curia 1892. évi 599. sz. határozata:

S. A. bajai kir. járásbirósági albiró az 1887. évi XXII. t.-cz. 36. §-ának határozott tilalma ellenére, a képviseltetési költségeket kisebb polgári peres ügyekben, az elenfél terhére, megszokta állapitani s nevezetesen az előbb megjelölt ügyekben is alpereseket a felperesnek képviseltetése folytán felmerült költségek megtéritésére kötelezte. A vizsgálat csak az utóbb jelzett kötelességszegésre nézve szolgáltatott bizonyitó adatokat. A bajai kir. járásbiróságtól, mint kisebb polg. peres ügyekben eljáró biróságtól beszerzett iratok tanusága szerint ugyanis az 1892. évi 160—179. számu 14 összefüggő ügy mindegyikében 14 frt 70 kr., összesen tehát 205 frt 80 kr. költség megfizetésére kötelezte a panaszlott albiró H. J., Sz. I., U. J. és B. J. alperese-

ket; hasonlókép az A. N. mint özvegy K. J.-né és K. I. általános meghatalmazottja és érdektársai által inditott 1892. évi 180., 182., 183. és 184. sz. kisebb polg. peres ügyekben, melyek szintén ugyanazon napon és helyen tárgyaltattak, egyenként 17 frt 40 kr. költségben marasztalta az alpereseket. Hogy az összegnek nagyobb része képviseltetés folytán felmerült költség gyanánt állapittatott meg, az nyilvánvaló abból, hogy a megitélt összeg a feleknek készkiadásait sokszorosan felülhaladja; de maga S. A. is beismeri ezt nyilatkozatában, kijelentvén egyuttal, hogy a kisebb polgári peres ügyekben általában kötelezni szokta 8—10 frtnyi képviseleti költség megfizetésére a pervesztes felet. Minthogy az előadottak szerint S. A. albiró az 1877. évi XXII. t.-cz. 36. §-ának rendelkezését szándékosan és többszörösen megszegte s minthogy eme cselekményei az 1871. VIII. t.-cz. 20. §-ának *a*) pontjába ütköző fegyelmi vétség jelenségeit tüntetik fel: a nevezettet az idézett törvényszakasz alapján a szegedi kir. itélő tábla elkövetett kötelességszegés miatt fegyelmi vád alá helyezte. A kir. Curia a kir. tábla itéletét indokainál fogva s még azért is helybenhagyta, mert az 1877. évi XXII. t.-cz. 36. §-a tiltó rendelkezést tartalmazván s értelme, valamint alkalmazásának módja iránt kétség fenn nem foroghatván, annak áthágása az idézett törvény 57. §-ában foglalt megszorító rendelkezésénél fogva feltétlenül fegyelmi vétséget képez.

Hivatalos hatalommal való visszaélés forog fenn, midőn a községi biró a bagatell-eljárás szabályait figyelmen kivül hagyva, jegyzőkönyv felvétele és előzetes marasztalás nélkül kielégitési végrehajtást foganatosit.

A m. kir. Curia 1885. évi 4821. sz. határozata:

R. Ignácz id. K. Imre időközi községi birónak 1882. évben egy adósevelet, melynek alapján K. Péter H. Sámuelnek 1 frt 76 krral tartozott, átadott azzal, hogy azon összeget K. Pétertől hajtsa be; id. K. Imre, K. Pétert 1882. év augusztus havában a község házához hivatta s felszólitá a kérdéses tartozás kifizetésére, melyet azonban K. Péter már kifizetettnek állitott. Ekkor id. K. Imre községi biró N. Lászlónét, kinél K. Péter mint arató dolgozott, magához hivatta, s a nélkül, hogy eljárásáról jegyzőkönyvet vett volna fel, s irásba foglalt itéletet mondott volna, az elöljárósággal egyetértve, előtte egyszerüen szóval kijelentette: hogy K. Péternek 1 frt 76 kr. tartozása fejében fél mérő arató rész rozsát lefoglalja, s annak kiadásától őt eltiltja. Ennek folytán N. Lászlóné a fél mérő rozsot a fentebbi irányban visszatartotta és csak azon év téli hónapjában, a nála megjelent M. János napszámos és Sz. János kisbirói kértére adta ki, kik azt R. Ignáczhoz szállitották. Id. K. Imre az eljárásról sem jegyzőkönyvet nem vétetett fel, sem az itéletet irásba nem foglalta, sem a végrehajtást szabályszerüleg nem foganatosittatta, de azzal védekezett, hogy ő a törvényeket nem tudta, községének külön jegyzője nincsen, a körjegyző pedig csak adószedés alkalmával szokott oda menni, igy kénytelen volt eljáró társai tanácsát elfogadni, kik az ő eljárását helyeselték. Az 1877. évi XXII. t.-cz. 23. §-a határozottan rendeli a tárgyalásokróli jegyzőkönyvfelvételt, a 24. §. az itélet szövegezését, a 66. §. pedig szabályszerü végrehajtást. A kir. törvényszék előtt id. K. Imre ellen a btk. 475. §-ába ütköző s minősülő hivatalos hatalommal való visszaélés vétsége alapján, tekintettel arra, hogy a törvény világos határozata ellenére járt el, vád emeltetett s vádlott vétkesnek kimondatván, a btk. 92. §-nak alkalmazásával 10 frt pénzbüntetésre s két napi fogságra itélte-

tett. Felebbezés folytán a kir. tábla vádlott tényében szándékosságot nem látván, vádlottat az ellene emelt vád terhe alól a büntetőtörvénykönyv 75. §-a értelmében felmentette. További felebbezés következtében a kir. Curia a másodbiróság itéletének megváltoztatásával az első biróság itéletét hagyta helyben következő indokokból: vádlott id. K. Imre községi biró K. Péter ellen 1 frt 76 kr. állitólagos pénztartozás miatt, előzetes marasztalás nélkül kielégitési végrehajtást intézett s ezt alperes félvéka rozsának a felperes részére természetben lett átadása által foganatositotta a nélkül ismét, hogy a végrehajtottat erről értesitette, s az egész eljárásról bármi feljegyzést vezetett volna. Hogy vádlott a rozs lefoglalását és átadását akaratlanul vitte volna véghez, az a positiv cselekvések fogalmával merőben ellenkezik, s általa sem állittatott; ennélfogva pedig vádlottnak emlitett cselekményei tekintetében a szándékosság fenforgásának hiánya helyesen szóba sem jöhet. A kérdés egyedül a körül fordul meg: vajjon foglaltatnak-e vádlottnak kérdéses cselekményében a btk. 475. §-ának ismérvei? a mire igennel kell felelni azért, mert vádlott nem sértette meg egyszerüen csak a vonatkozó polgári eljárás alaki szabályait, hanem az alpers rozsának elvétele s felperesnek, ki pénzt s nem rozsot követelt, rövid uton lett átadása által oly cselekményt követett el hivatalos hatalmának felhasználásával, mely a vagyonbiztonságot alapjában megtámadja, s melynek elkövetésére azért egy jogállamban senki sem birhat hatósággal. A törvény nemtudása végre, mely a vádlott védelmének tulajdonképeni alapját képezi, a btk. 81. §-ánál fogva figyelembe egyáltalában nem jöhet, különösen pedig nem zárhatja az ki a jogi beszámitást oly egyénnel szemben, ki a községi biráskodás gyakorlására vállalkozik.

A községi biráskodást gyakorló hivatalos közeg által ajánlottan feladott leveleket a postahivatalok elfogadni és továbbitani kötelesek.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 16,540. sz. határozata:

E. rend. tan. város rendőrkapitánya, mint kisebb polgári peresügyekben megbizott községi biró azon kéréssel járult az igazságügyminiszter urhoz, hogy az ottani kir. postahivatal megfelelően utasittassék, hogy az általa, mint községi biró által, idegen községi biróságokhoz intézett ajánlott postaküldeményeket vissza ne utasitsa, mely kérelmét azzal indokolja, hogy az idegen községi biróságok a nem ajánlva feladott levelek átvételét néha eltagadják. A közmunka- és közlekedésügyi miniszter úr ezen kérelem érdemében akként intézkedett, hogy az e—i postahivatalt szigoruan utasitotta, hogy a rendőrkapitány, mint községi biró által ajánlottan feladott leveleket jövőre elfogadni s továbbitani kötelességének ismerje. Megjegyzi azonban a belügyminiszter, hogy miután a hivatalosan feladott ajánlott levelek száma ujabb időben annyira felszaporodott, hogy az a postai kezelést már is jelentékenyen megnehezitette, a hivatalos leveleknek ajánlottan feladása, csakis ott veendő igénybe, a hol az ügy fontossága vagy az elküldeni szándékolt okmányok pótolhatatlan volta azt mulhatatlanul megköveteli. Végül azon községi biróságoknak, melyek a nem ajánlott levelek vételét eltagadják, szigoru felelősségre vonatása hagyatik meg a rendeletben.

d) *Jegyzői magánügyködés.*

A szerződések készitése nem képezi a feleknek hatóság előtti képviseletét. A szerződések dijazásért készitése nem képez zugirászatot.

A budapesti kir. itélőtábla 1891. évi 30,022. sz. határozata:

L. Sándor járásbirósági irnok az ügyesbajos feleknek üzletszerüleg készitette a szerződéseket és a telekkönyvi beadványokat, miglen ellene zugirászatért a kir. járásbiróság előtt bünvádi panasz tétetett. A járásbiróság vádlottat az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ában körvonalozott zugirászati kihágásban vétkesnek találta s ezért husz forint pénzbirságra itélte. A budapesti kir. tábla az első biróság itéletét megváltoztatta s vádlottat, büntetendő cselekmény hiányában, az ellene emelt vád alól következő indokok alapján felmentette: Vádlott ellen ugyan bebizonyittatott, hogy ő szerződéseket dijazásért készitett, és hogy egy izben V. Mihály és érdektársai nevében beadványt is adott be e török-kanizsai telekkönyvi hatósághoz. Minthogy azonban szerződések készitése nem képezi feleknek hatóságok előtti képviseletét, és minthogy az emlitett beadvány 1889. évi augusztus 6-án adatott be és e miatt panasz csak 1890. évi május 27-én tétetett: vádlottat büntetendő cselekmény hiányában, illetve a btk. 31. §-a értelmében a bekövetkezett elévülés folytán az ellene emelt vád alól fel kellett menteni.

A feleknek hatóságok előtt való üzletszerü képviselete a beadványok szerkesztését is magában foglalván, zugirászati kihágást követ el az, a ki anélkül, hogy ügyvéd lenne, felek részére hatóságokhoz beadványokat szerkeszt és azért dijazást fogad el.

A m. kir. Curia 1891. évi 3305. sz. határozata:

A z.-egerszegi kir. járásbiróság vádlottat felmentette. Indokok. Vádlott azon cselekménye, hogy ő a vád alapjául szolgáló kérvényeket elkészitette, akár a felek önkéntes megkeresésére, akár esetleg rábeszélés folytán, nem képez zugirászati kihágást, mert az ügyvédi rendtartás 39. §-a szerint nem ügyvéd csak akkor büntethető zugirászatért, ha a feleket üzletszerüen képviseli hatóságok előtt, arról pedig, hogy nem ügyvéd felek számára beadványt nem készithet, az 1874. évi XXXIV. t.-cz. egyáltalán nem intézkedik, tehát mert vádlott ellen csakis az a vád, hogy beadványokat készitett, e miatt nem büntethető és igy felmentendő volt. A budapesti kir. itélőtábla az e.-b. itéletét megváltoztatja, vádlottat az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ába ütköző zugirászat kihágásában vétkesnek nyilvánitja s a hivatkozott szakasz alapján az illetékes ügyvédi kamara által meghatározandó czélra forditandó 10 frt pénzbirságra itéli és a feleknek további képviseletétől eltiltja. Indokok: A jelen bűnügyben megállapittatott, hogy a vádlott több fél részére Z. vármegye alispánjához a z.-egerszegi királyi törvényszék mint tlkkvi hatósághoz és a z.-egerszegi kir. jbirósághoz intézett beadványokat szerkesztett és ezért dijazást is fogadott el. Minthogy pedig vádlott nem is állitja, hogy ügyvéd lenne s minthogy a feleknek hatóságok előtt való üzletszerü képviselete a beadványok szerkesztését is magában foglalván, a vádlott emlitett tevékenységével az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ában körülirt zugirászati kihágást követte el, őt ezen kihágásban vétkesnek kellett nyilvánitani. A m. kir. Curia: Az 1883. VI. t.-cz. 7. §. esete nem forogván fenn, vádlott felebbezése visszautasittatik.

A körjegyző nem követ el zugirászatot, ha hivatalos kerületébe tartozó egyének részére a hivatalosan jóváhagyott árszabály szerint telekkönyvi beadványokat készit.

A budapesti kir. itélőtábla 1885. évi 25,449. sz. a. határozata:

Az eljáró kir. járásbiróság itélete megváltoztatásával vádlott az ellene emelt zugirászati kihágás vádja és következményei alól felmentetik; mert habár vádlott beismeri is, hogy perenkivüli, de különösen telekkönyvi beadványokat, mint nem ügyvéd, dijazás mellett készitett, minthogy azonban vádlott mint körjegyző saját kerületbeli feleinek megkeresésére a közigazg. szabályrendeletben megállapitott dijazás mellett, ilyeneknek és egyéb magánfolyamodványoknak szerkesztésére köteles, az pedig, hogy akár más kerületbeli fél részére készitett volna beadványokat, akár a megállapitott dijnál magasabb dijat szedett volna, ellene az eljárás folyamán beigazolva nem lett, ennélfogva a vádbeli cselekmény ellene az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ába ütköző zugirászati kihágás tényálladékát meg nem állapitván, őt a vád és következményei alól, büntethető cselekmény hiányában, felmenteni kellett.

A rendezett tanácsu városi és községi (kör-) jegyzők perenkivüli beadványok készitésére jogositva vannak.

A m. kir. Curia 1887. évi 3263. sz. határozata:

F. Győző hajdudorogi főjegyző ellen az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-a alapján zugirászati kihágás czimén, a h—i kir. járásbiróság előtt vád emeltetett. Az első biróság a vád alól következő indokokból felmentette: Felmentendő volt a zugirászat vádja alól, mert a községi jegyzők jogositva vannak szokás szerint a megyei szabályrendeletek értelmében a perenkivüli beadványok szerkesztésére, s miután a rendezett tanácsu városok jegyzői egyenlő jogkörrel birnak a községi jegyzőkkel, jogaik s kötelezettségök is egy és ugyanaz, és különben vádlott az alispáni végzéssel beigazolta azt, hogy okiratok és perenkivüli beadványok szerkesztésére feljogositva van, s ha tekintetbe veszszük azt, hogy vádlott ezen mellékjövedelmei után megadóztatva van, nyilvánvalóvá lesz azon körülmény, hogy vádlott csakugyan jogosult az alispáni végzés és a fennálló szokás szerint ilynemü beadványok szerkesztésére; tekintve végül, hogy a községek és rendezett tanácsu városok jegyzői e ténykedése semminemü rendelettel eltiltva nincs, a megye és országszerte divó gyakorlat és szokás nevezetteknek megadta a jogot a perenkivüli beadványok szerkesztésére magánfelek részére. A budapesti kir. itélőtábla az első biróság itéletét indokainál fogva helybenhagyta. A m. kir. Curia, mint az 1883. évi VI. t.-cz. 7. §-a alapján tovább nem felebbezhető ügyet, birálat alá nem vette.

Rendezett tanácsu város jegyzője nem büntethető zugirászat miatt, ha perenkivüli ügyekben dijazásért a feleknek beadványokat készit.

A m. kir. Curia 1888. évi 10,262. sz. határozata:

P. Károly N.-R. rend. tan. város főjegyzője az ottani kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatósághoz felek nevében több beadványt nyujtott be. Egy ottani ügyvéd azért zugirászat vétsége czimén a büntetőbiróság előtt ellene panaszt emelt. A kir. járásbiróság panaszlottat ez alapon az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-a alapján vétkesnek mondta ki és 50 frt pénzbün-

tetésre itélte. A kir. itélőtábla vádlottat felmentette következő indokokból: A rendezett tanácsu városok jegyzőinek ugyanaz a jogköre, a mi a körjegyzőké; ehhez képest hivatalos állásukból kifolyó ténykedésük is egyenlő megbirálás alá esik. Vádlott tehát büntetőjogi felelősségre nem vonható ama perenkivüli beadványokért, a melyeket hatósági területén lakó polgároknak a megyei szabályrendelettel megállapitott dijért készitett. Azokért a perenkivüli beadványokért pedig, melyeket mint a nagy-rőczei takarékpénztár igazgatója, tehát ennek az intézetnek jogszerü képviselője nyujtott be, erre a minőségére való tekintettel, szintén nem vonható büntető eljárás alá. A kir. Curia a kir. tábla itéletét helyben hagyta.

Ha a városi adónyilvántartó felek részére dijazásért telekkönyvi kérvényeket készit: zugirászatot követ el.

A m. kir. Curia 1892. évi 3860. sz. határozata:

Zs. József nyilvántartó ellen panasz emeltetett, hogy százat meghaladó esetben a magánfelek részére dij mellett szerződéseket és kérvényeket szerkesztett. A z—i kir. járásbiróság, a bizonyitékok alapján Zs. József vádlottat az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ába ütköző zugirászat által elkövetett kihágás miatt vétkesnek mondta ki s a felek képviseletétől való eltiltás mellett 20 frt pénzbirságra itélte következő indokokból: Tekintve, hogy Z. város közönségének 1890 november 23-ik napján tartott képviseleti közgyülésében alkotott és Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottságának 1890. évi október 14-én megtartott közgyülésében 1041. szám alatt hozott határozata alapján az alispán által 1891. évi január hó 20-án jóváhagyott szabályrendelet 442. §-a értelmében, a jegyzőkön kivül a hivatalos személyzet bármely tagjának magánfelek részére irásbeli munkálatok készitése tilos; tekintve, hogy Zs. József városi adó-nyilvántartó vádlott, a nélkül, hogy ügyvéd lenne, birói intézkedés tárgyát képező beadványokat dij mellett többször szerkesztett, e szerint pedig vádlott az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-a alapján zugirászatot követett el: abban vétkesnek kellett kimondani s enyhitő körülményül véve büntetlen előéletét és beismerését, az itélet rendelkező része értelmében elitélni és a felek képviseletétől eltiltani kellett. A felsőbb biróságok a járásbiróság ezen határozatát azzal hagyták helyben, hogy tekintettel az elkövetett kihágási cselekvény gyakoriságára, a birságot 50 forintra emelték.

Ha a városi birtoknyilvántartó jutalomért hatóságokhoz beadványokat készit zugirászatot követ el.

A m. kir. Curia 1889. évi 7797. sz. határozata:

J. János a feleknek anyagi javadalmazásért a hatóságokhoz beadványokat készitett. A szegedi ügyvédi kamara ügyésze ezen cselekményeért ellene a szentesi kir. járásbiróság előtt panaszt emelt. Az első biróság panaszlottat a zugirászati kihágásban vétkesnek mondotta ki s ezért egy havi elzárásra itélte s a felek képviselésétől, illetve beadványok üzletszerü további folytatásától eltiltotta. A kir. tábla az első biróság itéletét oly változtatással hagyta jóvá, hogy vádlottat csupán 50 frt pénzbirságban marasztalta. A kir. tábla indokolásának több részei: A tárgyalás során kideritett adatokkal kétségtelenül be van bizonyitva, hogy vádlott számos fél részére a telekkönyvi ha-

tósághoz, a városi tanácshoz és a városi árvaszékhez intézett beadványokat szerkesztett és ezért dijazást fogadott el. Minthogy pedig az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-a szerint az, ki a nélkül, hogy ügyvéd lenne, a feleknek hatóságok előtti képviseletét üzletszerüen folytatja, büntetendő; minthogy vádlott nem ügyvéd; minthogy fentjelzett tevékenysége a feleknek hatóságok előtti képviseletnek üzletszerü folytatását képezi: vádlott e helyütt is bűnösnek volt kimondandó.

A bűnösség megállapitását nem zárja ki vádlott azon védekezése, hogy ő hivatalánál fogva jogositva volt ezen a felek által külön dijazott tevékenység folytatására, mert egyrészt Sz. város szervezési szabályzatának 85. §-a szerint a birtoknyilvántartó, mely hivatalt a vádlott betölti, az adóügyi tanácsnokkal működik és különös teendőit képezi a birtokváltozásoknak a birtokiveken való keresztülvezetése, továbbá a ház és házbéradóra vonatkozó összeirási és nyilvántartási munkálatok teljesitése, másrészt pedig Cs. alispánjának 1889. évi április hó 15-én 1666. sz. alatt kelt hivatalos átirata szerint a vádlottnak mint birtoknyilvántartónak nincs jogositványa felek részére dijazásért szerződéseket és beadványokat késziteni.

Vádlott jóhiszemüsége sem volt elfogadható a bűnösséget kizáró ok gyanánt, mert vádlott hasonló tevékenység miatt már a szentesi kir. járásbiróságnak 1883. évi márczius hó 22-én 1737. sz. a. kelt jogerős itéletével zugirászat miatt el volt itélve.

Vádlott büntetése azonban csak pénzbirságban volt megállapitható, mert vádlott csak egy izben lévén zugirászat miatt elitélve, ily esetben az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ának második büntetési tétele csupán pénzbirságot rendel. Nem volt figyelembe vehető a büntetés megállapitásánál az a körülmény, hogy vádlott már itéletileg is el volt tiltva a felek képviseletétől, mert a törvény ezt csak ismétlés esetén rendelvén el, az első elitéltetés alkalmával történt eltiltás vádlott hátrányára a büntetési tétel megállapitásánál nem szolgálhat. A büntetés kiszabásánál enyhitőül figyelembe vétetett, hogy vádlott a fent idézett alispáni jelentés szerint a jelzett tevékenységének jövedelmét némileg hivatalának mellékjövedelem forrása gyanánt tekintette; sulyositóul pedig az általa üzött zugirászat nagy terjedelme.

A Curia a kir. tábla itéletét érintetlenül hagyta.

A községi közgyám, kataszteri nyilvántartó és irnokok magánosok részére munkálatok készitésére nincsenek feljogositva; ellenben a községi jegyzők, a községi szabályrendelet korlátain belül, peren kivüli okiratok, telekkönyvi és közigazgatási hatóságokhoz beadványok szerkesztésére, a fennálló jogszokás alapján is jogosultak.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 26,954. sz. határozata.

A törvényhatósági bizottságok a gy—i községi jegyzők és más elöljárósági tagok magánügyködése tárgyában hozott határozatát, dr. K. István és társai ügyvédek gy—i lakosok által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, annak megváltoztatása mellett, az alapbeadványban felsorolt közgyámi ügyvezetőt, a kataszteri nyilvántartót, az irnokokat, a magánosok részére készitendő munkálatoknak hivatásukkal össze nem egyeztethető elvállalásától feltétlenül eltiltom, a községi jegyzőknek pedig az ily munkálatok teljesitését csakis a községi szervezési szabályrendelet 14. §. 18. pontjának szoros korlátai között engedem meg és pedig önként értetődőleg annyiban, a mennyiben a szóban lévő foglalkozások által hivatalos teendőiktől el nem vonatnak. Mert az idézett községi szabályrendelet a jegyzőket

peres beadványoknak a birósághoz intézésére, valamint arra, hogy a feleket a biróság előtt személyesen képviselhessék, egyáltalában nem s igy még oly esetben sem jogositja fel, midőn a birói törvények a nem ügyvéd által való képviseltetést különben megengedik, a mire nézve az 1879. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-a csak azt köti ki, hogy azon képviseltetés ne üzletszerüen történjék. A magánosok részére teljesitendő irásbeli munkálatokkal való ama megbizatások pedig, melyeknek elvállalását a szóban lévő szabályrendelet a jegyzőknek megengedi és melyek kizárólag peren kivüli okiratok és a tkvi és közigazgatási hatóságokhoz beadványok szerkesztésére vonatkoznak, az 1886. évi XXII. t.-cz. tiltó rendelkezésének hiányában, egyes birói kijelentések, u. m.: a kir. itélő tábla 1886. évi 25,449. sz. a. hozott itélete és a kir. Curia 1887. évi 3263. sz. a. kelt döntvénye alapján kifejlődött törvényes gyakorlat szempontjából kifogás alá nem eshetnek.

---

2. Tisztujitás.

a) *Kijelölés.*

Községi másodbiró kijelölésére nem a tisztujitó szék elnöke, hanem a községi képviselőtestület van jogositva.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 33,396. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottsága által hozott határozatnak azon része, mely szerint az Ó.-B. községben a mult évi deczember hó 23-án megejtett tisztujitás során a másodbirói választás azon okból semmisittetett meg, mert a kijelölést nem az arra jogosult községi képviselőtestület, hanem a tisztujitószék elnöke eszközölte, N. J. és társai ó—i lakosok által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgáltatván, a felebbezés elutasitása mellett emlitett indokánál fogva helybenhagyandónak találtatott.

Községi adószedő választásánál a kijelölés joga nem a tisztujitó szék elnökét hanem annak vezetése alatt a képviselőtestületet illeti meg.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 70,365. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, mely szerint Z. V.-nek Sz. községben az 1887. évi deczember hó 14-én községi adószedővé történt választása helybenhagyatott, F. Gy. és társai sz—i lakosok által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, a neheztelt vármegye bizottsági határozatot ezennel feloldom, illetőleg az adószedő választását megsemmisitem. Feloldandó volt a határozat, mert az innen elrendelt vizsgálat alkalmával felvett tanuvallomási jegyzőkönyvből minden kétséget kizárólag beigazoltatott, hogy a tisztujitószék elnöke az adószedői állásra Z. V.-t a képviselőtestület hozzájárulása nélkül jelölte ki, mely ténye által megsértette az eljáró szolgabiró az 1889. évi XXII. t.-cz. 77. §-ának azon rendelkezését, mely szerint az előljárói állásokra — a törvényben felsoroltak kivételével — a kijelölést a tisztujitó szék elnökének vezetése a képviselőtestület gyakorolja.

Községi rendőrbiztosi állásra való kijelölés joga nem a tisztujitó szék elnökét, hanem annak vezetése alatt a képviselőtestületet illeti meg.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 32,686. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel X. községben f. é. február hó 28-án tartott rendőrbiztosi választás érvényben tartatott, L. J. és társai x—i lakosok felebbezése folytán felülvizsgálván: annak megváltoztatásával a választást megsemmisitem és uj választás tartását rendelem, mert a választásnál a tisztujitó szék elnöke gyakorolta a kijelölés jogát, holott e jog kis és nagy községekben az 1886. évi XXII. t.-cz. 77. §-a értelmében a birói, jegyzői és orvosi állások kivételével valamennyi más állásra, tehát rendőrbiztosira nézve is a tisztujitó szék elnökének vezetése alatt a képviselőtestületet illeti.

Habár az 1886. évi XXII. t.-cz. 34. §-a a nyereségvágyból elkövetett vétség miatt elitélteket csak a virilisták sorából zárja ki, a 36. §-a pedig a választott községi képviselők köréből csak a politikai jogoktól felfüggesztetteket rekeszti ki, mégis rovott előéletü választott képviselő elöljárói állásra nem jelölendő.

A m. kir belügyminiszter 1890. évi 45,964. sz. határozata:

Sz. községben megtartott községi előljárósági választás tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a községi előljáróválasztásnak azon része, mely szerint Gy. Gy. községi előljáróvá lett megválasztva, megsemmisittetett, a nevezett részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván: azt a felebbezés elutasitásával azon okból hagyom helyben, mert igaz ugyan, hogy az 1886. évi XXII. t.-czikknek 34. §-a a nyereségvágyból elkövetett vétség miatt elitélteket csak a virilisták sorából zárja ki, az említett törvény 40. §-ában idézett 36. §. pedig csak a politikai jogoktól felfüggesztetteket rekeszti ki, tagadhatatlan azonban, hogy a 77. §. értelmében a kijelölés jogával a közszolgálat érdekeinek szempontjából felruházott kijelölő választmány, tekintettel arra, hogy egyáltalában nincs igazolva az, hogy a szóban levő községben minden erkölcsi kifogáson felül emelkedett egyének kellő számban ne léteznének, nem helyesen járt el akkor, midőn az illetőt rovott multja daczára kijelölésbe hozta.

Habár az 1886. évi XXII. t.-cz. az erkölcstelen életmódot az előljáróvá való megválaszthatást kizáró esetek között fel nem sorolja, mégis helyeselhető, hogy oly egyén, ki vadházasságban él, előljáróvá ki ne jelöltessék és meg ne választassék.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 44,832. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel S. Miklós b—i lakosnak B. községben biróvá történt megválasztatása megsemmisittetett, S. Miklós felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozatot helybenhagyom. Mert igaz ugyan, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 57. §-a, illetőleg 36. és 37. §-ai, az illető által folytatott erkölcstelen életmódot az előljáróvá való megválaszthatást kizáró esetek között fel nem sorolják, azonban ezen szempontnak alkalmazását a kijelölés és választás körül törvény szerint eljárt tényezők megitélésének hagyják fenn. Az ügyet ily irányban mérlegelvén, a felebbező által felhozottakat a törvényhatósági bizottság felebbezett határozatának feloldására elégséges indokul azért nem találtam elfogadhatóknak,

mivel az iratok szerint B. községben a vadházassági esetek nagy mértékben elterjedve lévén, oly egyéntől, ki maga is rossz példával jár elő, legkevésbé sem várható, hogy a községi birónak ily helyeken kétszeres fontossággal biró erkölcsrendészeti hivatását sikeresen teljesithesse.

Községi elöljáróság választásánál a kijelölés jogának gyakorlásában a képviselőtestület oly tagjai, kik maguk is pályázók, részt nem vehetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 17,462. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint K. községben megtartott általános elöljárósági választás azon oknál fogva semmisittetett meg, mivel az elöljáróság némely tagja szavazási jogának gyakorlásától törvény ellenére megfosztatott, és mivel a kijelölés jogát a képviselőtestület olyan tagjai is gyakoroltak, kik önmagok is pályázók voltak s e szerint a kijelölés eredményére befolyást gyakoroltak, közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozat indokainál fogva helybenhagyandónak találtatott.

Ha az elöljárói állásra kijelölt három egyén közül kettő még a választási eljárás megkezdése előtt visszalép, akkor uj kijelölésnek van helye.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 32,123. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel az X. községben mult évi deczember hó 6-án tartott tisztujitás W. J. és érdektársai felebbezése következtében megsemmisittetett, R. J. és társai x—i lakosok által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vévén: a megtámadott törvényhatósági bizottsági határozatot indokai alapján és tekintettel arra, hogy a választási jegyzőkönyv szerint az ott II., III., IV. és VI. pontok alatt felsorolt állásokra az 1886. évi XXII. t.-cz. 77. §-a értelmében hárman lettek ugyan kijelölve, de ezek közül ketten a választási eljárás megkezdése előtt mindjárt visszaléptek, mi által a választás puszta formasággá sülyedvén, annak eredménye a választó polgárok szabad akaratnyilvánulásának nem tekinthető, helybenhagyom és uj községi tisztujitás megejtését rendelem el.

Községi tisztviselői állásokra való pályázatoknál a tisztujitószék elnöke sem a kijelölést, sem esetleg egyes pályázók mellőzését a választók előtt igazolni nem tartozik ugyan, de köteles a felettes hatóság előtt e részbeni eljárását indokolni.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 27,139. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint X. községben megtartott községi orvosválasztás megsemmisittetett, s uj választás rendeltetett el, dr. F. R. x—i lakos által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, a neheztelt vármegyebizottsági határozatot a felebbezés elutasitása mellett ezennel helybenhagyom, mert a választásnál eljárt főszolgabiró az 1886. évi XXII. t.-cz. 77. §-ának 5. kikezdésében megszabott rendelkezést be nem tartotta. A fenforgó eset alkalmából szükségesnek tartom megjegyezni, hogy akkor, midőn az állások betöltésénél a kijelölési jogot a tisztujitószék elnöke gyakorolja, ez az idézett törvény-szakasz értel-

mében nemcsak jogositva van, de köteles is megbirálni, vajjon a betöltendő állásra jelentkezett egyének kijelölhetők-e? továbbá, hogy a tisztujitószék elnöke sem a kijelölést, sem esetleg egyes pályázók mellőzését a választók előtt igazolni nem tartozik ugyan, de köteles a felettes hatóság előtt e részbeni eljárását alaposan indokolni.

A községi hivatali állások betöltésénél a főszolgabirót, mint a tisztujitószék elnökét megillető kijelölési jog bizalmi természetü ugyan, de azért a tisztujitószék elnöke eljárását felettes hatóságával szemben igazolni köteles.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 17,732. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel a Sz. községben mult évi deczember 4-én megtartott biróválasztás megerősittetett, V. József és társai által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén: azt indokainál fogva helybenhagyom; mindazonáltal a határozat azon kitételére nézve, hogy a választást vezető szolgabiró a kijelölés iránti megállapodását indokolni nem tartozik, megjegyzem, miszerint ezen, az 1886. évi XXII. t.-cz. 77. §-ában kifejezett és a kijelölési jog természetéből kifolyó elv, mely csak a tisztujitószék elnökének a közgyülésen való eljárására vonatkozik, csakis a választó közönséggel, de nem felsőb hatóságával szemben nyerhet alkalmazást.

---

b) *Választás.*

A községi törvény 53. §-a értelmében az igazoló választmány folyamatban levő eljárása sem a képviselőtestület megalakulását, sem a tisztujitást nem gátolja.

A. m. kir. belügyminiszter 1894. évi 12,841. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak a h—i elöljárósági választás tárgyában hozott, a választást megsemmisitő határozatát V. Elek és társai felebbezése folytán felülvizsgálván, azt megváltoztatom s a választást megerősitem; mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 53. §-a értelmében az igazoló választmány folyamatban levő eljárása a képviselőtestület megalakulását s a tisztujitást nem gátolja s ennélfogva a választás megsemmisitésére az, hogy a kijelölést gyakorló képviselőtestület egyes tagjainak mandátumát az igazoló választmány megsemmisitette, a tisztujitási eljárás megsemmisitésére indokul azért nem szolgálhat, mert a választás eredménye ezen autonom cselekmény természetéből kifolyólag mindig csak birtokon kivül lévén felebbezhető, mindaddig, mig a panaszok felett az arra hivatott hatóság nem határoz, a megválasztottak a választók által tényleg reájuk ruházott állással egybekötött teendőket teljes joggal gyakorolhatják.

Az általános tisztujitás az uj képviselőtestület közreműködésével tartandó meg.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 69,055. sz. határozata:

A K. községben m. évi augusztus hó 6-án végbement képviselőtestületi megalakitás és elöljárósági választás tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot B. Miklós és társai nevében felülvizsgálván, azt hely-

benhagyom. Mert igaz ugyan, hogy a községi törvény a tekintetben, hogy a községi törvény választása a régi, avagy az uj képviselőtestület közreműködésével ejtessék-e meg, határozott intézkedést nem tartalmaz, de ellenkezőt sem rendel; a községek rendelkezéséről szóló törvény következetes végrehajtása pedig önként azon eredményre vezet, hogy a tisztujítás mindig a képviselőtestület időszaki ujjáalakítását kövesse; mert mi sem természetesebb, minthogy a községi elöljárók választásában azon képviselőtestületnek engedtessék befolyás, mely a választandó elöljárósággal együtt működni s annak felelősségében osztozni hivatva van.

A községi képviselőtestület megalakitása, valamint a község elöljáróinak megválasztása az 1886. évi XXII. t.-cz. 78. §-a értelmében egy és ugyanazon napon nem eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 22,113. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a L. községben 1887. évi november hó 12-én megtartott tisztujitás, O. Miklós és társai l.-i lakosok felebbezése következtében megsemmisittetett azon okból, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 78. §-a alapján a tisztujitószék határnapja a képviselőtestület megalakulását követő valamely napra tüzendő ki, a fenforgó esetben pedig ugy a képviselőtestület megalakitása, valamint a község elöljáróinak megválasztása egy és ugyanazon napra lett kitüzve és foganatositva, B. Balázs és társai l.-i lakosok felebbezése folytán felülvizsgálat alá vevén: a vármegyei bizottság határozatát, az az ellen irányzott felfolyamodás mellőzésével, indokainál fogva helybenhagyandónak találom.

A rendezett tanácsu városokban üresedésbe jött tiszti állások nem a legközelebbi rendes közgyülésen, hanem az alispán által kitüzött tisztujitáson töltendők be.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 20,567. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel a mult évi augusztus hó 4-én K. szab. kir. város képviselőtestülete által megtartott városi ügyészválasztás dr. K. Endre és érdektársai által beadott felebbezés visszautasitása mellett helybenhagyatott, a K. Endre ujabbi felfolyamodása folytán ezennel feloldom; mert az 1871. évi XVIII. t.-cz. 79. és 85. §-ai * értelmében a választás határnapját az alispán van hivatva kitüzni; a jelen esetben pedig a választás napja nem az alispán által tüzetvén ki, a választás törvényszerüen végbementnek nem tekinthető és ezért megsemmisítendő volt.

Ha a községekben irnoki állások rendszeresitve vannak, azok betöltése az elöljárók megválasztására hivatott tisztujitó székeken eszközlendő.

A belügyminiszternek 1893. évi 5144. sz. a. kelt határozata:

Az O. községi irnokválasztás tágyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot a község részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt helybenhagyom. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. VI. fejezete a nagyközségekre nézve az irnok, valamint általában véve a segéd- és kezelő személyzet alkalma-

* 1886. évi XXII. t.-cz. 78. §-a.

zását kötelezően elő nem irja ugyan, de ha már ilyenek valamely községben rendszeresitve vannak, azok állásának betöltése az e téren érvényesült törvényes gyakorlat szerint is az elöljárók megválasztására hivatott tisztujitó székeken eszközlendő. A községi szervezési szabályrendelet 3. §-ában foglalt azon rendelkezésnek, hogy az irnokok nem a választó közönség, hanem a képviselőtestület által választatnak, csak az lehet a törvényszerü következménye, hogy miután a kijelölést és választást ugyancsak a képviselőtestület együttesen nem teljesitheti, a tisztujitó széken a kijelölés tisztjét maga az elnök gyakorolja.

A községi segéd- és kezelőszemélyzet választása az 1886. évi XXII. t.-cz. 68. §-a végpontja értelmében szintén a képviselőtestület hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 37,222 sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel kimondatott, hogy a felfogadás utján ideiglenesen betöltött végrehajtói állásnak választás utján betöltésére szükség nincs, megváltoztatom és a törvényhatósági bizottság utján utasitom az illető főszolgabirót, hogy a községi végrehajtó választását a község képviselő testülete által eszközöltesse. Mert, habár az 1886. évi XXII. t.-cz. a községi segéd- és kezelőszemélyzet miként választásáról a kis- és nagy községekre nézve nem intézkedik is, az 1886. évi XXII. t.-cz. 68. §-a végpontja rendelkezéseiből vont analogia szerint a községi segéd- és kezelőszemélyzet választása is a képviselőtestület hatáskörébe tartozik, a minthogy a nevezett község szervezési szabályrendeletének 63. §-a is a községi irnok- és végrehajtó választását, mint akik tulajdonképen a jegyzői teendők egy részét végezik, helyesen a jegyzői állás betöltésére hivatott képviselőtestület hatáskörébe utalja. Az, hogy a végrehajtói állás felfogadás utján van betöltve, a választás mellőzésére okul nem szolgálhat, mert, mint a törvényhatósági bizottság határozata is mondja, ezen felfogadás csak ideiglenes s mert a felfogadás ténye, mint semmiféle törvényes alappal nem biró, a szóban levő állás, törvény- s szabályszerü betöltésének akadályául annál kevésbbé szolgálhat, mert ez irányban maga az érdekelt alkalmazott részéről nem történt felszólalás.

Községi vagy körjegyzővé csak 24 éves és nagykoru választható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 438. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel a m. évi november hó 23-án S.-V.-án megejtett körjegyzőválasztás megsemmisíttetett és uj választás rendeltetett el, az érdekelt községek képviselőtestületei és F. Gy. a választáson megválasztottnak kijelentett körjegyző felebbezése folytán felülvizsgálván, megváltoztatom és a szóban forgó jegyzőválasztást érvénytelennek nyilvánitom; mert a járási főszolgabirónak a választás megsemmisitésére indokul vett eljárása, hogy t. i. jegyzői képesitési oklevél birtokában levő id. S. P. e—nyi lakost azon okból, mert az a 24. évet még nem érte el, nem jelölte, teljesen törvényszerü volt, minthogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 73. §-a községi elöljáróvá választhatás feltételei között a 24. éves életkort és nagykoruságot is felsorolja, ugy, hogy esetleg kieszközölt nagykorusitás sem pótolhatja a megkivántató életkor tényleges elértét; mert továbbá téves a törvényhatósági bizottság határozatának indokolásában kifejezésre jutott

azon felfogás, mintha a külön minősitéshez kötött állásokra nézve az 1886. évi XXII. t.-cz. 73. §-a nem vonatkoznék, miután az idézett t.-cz. 74. §-a, mely a községi elöljáróvá választáshoz kivántató általános feltételeken kivül és nem azok helyett, a minősitéshez kötött állásokra nézve még külön feltételeket is állapit meg, az általános kellékeknek minden elöljárói állásra nézve kötelező voltán mi változtatást sem tesz.

Minthogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-a szerint csak az nem választható elöljáróvá, a ki községi képviselő nem lehet, a választott tisztviselők sorából pedig a nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt elitélve volt egyének ki nem zárhatók, ennélfogva az ily egyének elöljáróvá való megválasztása hivatalból meg nem semmisithető.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 38,664. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel K. József sz—i lakosnak az Sz. községi folyó évi tisztujitás alkalmával törvénybiróvá történt megválasztatása hivatalból megsemmisittetett, egyfelől K. József, másfelől J. Oszkár törvényhatósági bizottsági tagnak felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot ezennel hatályon kivül helyezem. Mert a nyereségvágyból származó büncselekmény miatt jogerejüleg elitélve volt egyént az 1886. évi XXII. t.-czikknek a (czim) felebbezett határozatában idézett 34. §. *a*) pontja csak a legtöbb adót fizető képviselők sorából rekeszti ki, mig a képviselővé való megválaszthatóság köréből a törvény 37. §-ának *c*) pontja csak a nyereségvágyból jogérvényesen vád alá helyezetteket zárja ki. Mivel pedig a törvény 75. §-a szerint csak az nem választható elöljáróvá, a ki képviselő nem lehet, nem pedig az, a ki legtöbb adófizetés czimén nem lehet tagja a képviselőtestületnek, mindezeknélfogva K. Józsefet, a ki az iratok szerint tényleg a képviselőtestületnek választás utján tagja is, elvileg elöljáróvá meg nem választhatónak tekinteni s igy megválasztatását hivatalból megsemmisiteni nem lehet. Önként értetődik azonban, miszerint a kijelölésre a törvény 77. §-a alapján hivatott tényezők feladatát képezi odahatni, miszerint az ily multtal biró egyének csakis a község viszonyaihoz képest kivételes indokolt esetekben, ha t. i. a feddhetlenségükön esett csorbát későbbi magaviseletükkel helyrehozták és teljesen kifogástalan községi tagok rendelkezésre nem állanának, hozhatnak javaslatba; az ügynek ily irányban való tárgyalására azonban, azon körülménynyel szemben, hogy a választás annak idejében felebbezéssel meg nem támadtatott és jogerejüvé vált, magamat indittatva nem érezhettem.

Az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében az egész országban érvényes jegyzői képességi bizonyitványnyal biró községi vagy körjegyző más megyében való alkalmazásának nem előfeltétele, hogy az ottan hatályban levő szabályrendeletekből előzetes vizsgát tegyen, mert ezen vizsgatétel a választásnak a törvény szerint csupán utólagos feltétele.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 25,477. sz. határozata:

Az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a utolsó bekezdésének rendelkezése; azt állapitja meg, hogy a képességi bizonyitványnyal biró községi vagy körjegyző, ha más megyében bir alkalmazást, az ebben hatályban levő szabályrendeletekből vizsgatételre kötelezhető. Ezen törvényes rendelkezésnek nem az az értelme, hogy a ki a szabályrendeletekből előbb vizsgát nem tett, meg nem

választható; mert a törvény a vizsgaletételt azzal szemben állapitja meg. a ki alkalmazást nyer; minthogy pedig alkalmazást csak az nyer, a ki már meg van választva, a szabályrendeletekből való vizsgatétel tehát a választásnak — a törvény szerint — csupán utólagos feltétele.

Az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-a a községi jegyzőkre nézve is alkalmazandó. Ebből folyólag nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt elitélve volt egyén jegyzővé nem választható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 81,295. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely által a B. községben tartott körjegyzőválasztás megsemmisittetett, G. A. megválasztott körjegyző közbevetett felebbezése folytán felülvizsgálat alá vevén, a neheztelt határozatot a felebbezés elutasitásával helybenhagyom. Mert az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-ának *b)* pontjában foglalt kizárási okoknak hasonlatosságából és a községi jegyzők irányában is gyakorlatban levő alkalmazásából kifolyólag a nyereségvágyból eredő büntett miatt elitéltnek községjegyzővé történt megválasztatása érvényesnek nem tekinthető.

Az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe való felvétel nem kelléke annak, hogy rendezett tanácsu városban valaki elöljáróvá megválasztathassék.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 24,615. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint K. Ödönnek Sz. városi pénztári ellenőrré megválasztatása R. Kálmán városi képviselőtestületi tagnak a választás ellen beadott felebbezésével szemben jóvá lőn hagyva, az az ellen nevezett R. Kálmán által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés elutasitásával az általa megtámadott fentidézett megyebizottsági határozatot, tekintettel arra, hogy az országgyülési képviselőválasztók névjegyzékébe való felvételnek megtörténtét az 1871. XVIII. t.-cz. 42. és 76. §§-ai (1886. évi XXII. t.-cz. 40. és 75. §§-ai) nem követelik meg, tehát a névjegyzékbe felvehetés kellékeinek fenforgása is elegendő, helybenhagyandónak találtam.

Rendezett tanácsu városban akár az első, akár a másodosztályu számvevői állás az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-ának második bekezdése értelmében elöljárói állást képez, erre tehát ugyanazon törvény 73. §-a szerint csak oly egyén választható meg, a ki egyszersmind községi választó is.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 24,819. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint az X. rend. tan. városban 1888. évi deczember 20-án megtartott részleges tisztujitáson N. N. n—i lakos a városi II-od számvevői állásra történt megválasztatását T. S. x—i lakos, városi képviselő felebbezésével szemben jóváhagyta, az az ellen nevezett T. S. által közbevetett felebbezés alkalmából felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozat megváltoztatása mellett, a szóban levő II-od számvevő választást megsemmisitem; mert a számvevői állás legyen az akár I-ső, akár II-od számvevői állás, az 1886. évi XXII. t.-czikk 63. §-a második bekezdése értelmében a rendezett tanácsu

városban elöljárói állás; tehát minthogy ugyanazon törvény 73. §-a szerint annak, ki községi elöljáróvá választathatik, községi választónak is kell lennie: N. N., ki X. városban nem községi választó, sőt ott vagyona sincs és adót ott nem fizet, a II-od számvevői állásra törvényes alapon meg nem választathatott.

Hogy valaki rendezett tanácsu város rendőrkapitányává kineveztessék, nem szükséges, hogy az illető községi választó legyen.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 80,827 sz. határozata:

A főispáni jelentés folytán, melyben utbaigazitást kért az iránt, vajjon tekintettel arra, hogy az 1886. évi XXI. t.-czikk 80. §-a értelmében a rendőrkapitányt a főispán nevezi ki, ezen állásra kinevezhető-e az is, a ki községi választói jogosultsággal nem birván, elöljáróvá az 1886. évi XXII. t.-czikk 73. §-a értelmében meg nem választathatik, értesitem, hogy a rendezett tanácsu városi rendőrkapitányoknak a főispán által leendő kineveztetése nem a törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. t.-cz. 80. §-án, hanem a községekről szóló 1886. évi XXII. t.-czikk 69. §-án alapszik, továbbá, hogy miután az utóbb idézett törvényczikk 73. §-ában csak az elöljáróvá való választathatás köttetik azon feltételhez, a kineveztethetésről pedig ugyanott emlités nem tétetik, ennélfogva rendezett tanácsu városi kapitánynyá kinevezhető az is, a ki nem községi választó.

A körállatorvos választásánál a községek képviselőtestületeik utján vesznek részt.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 40.532. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel a k—i körállatorvosi állásnak f. évi január hó 24-én választás utján lett betöltése jóváhagyatott, B. András és B. Kálmán felebbezése folytán felülvizsgálván, indokainál fogva helybenhagyom. Az indokolás azon részére nézve azonban, melyben az mondatott ki, hogy az 1888. évi VII. t.-cz. nem tartalmaz intézkedést az iránt, hogy a körállatorvos választásnál a községek képviseltetésüket a képviselőtestület közremüködésével eszközöljék, megjegyzem, miszerint habár az 1888. évi VII. t.-cz. 129. §-a 2. pontjában, a választás arányában való részvételről szólva, szószerint csupán községeket emlit, legkisebb kétség sem foroghat fenn az iránt, hogy a község nevében a képviselőtestület van hivatva eljárni, mert az 1886. évi XII. t.-cz. 32. §-a szerint a község önkormányzati jogát képviselőtestülete által gyakorolja és a községi törvény ezen sarkalatos alap elvén alapszik az 1886. évi XXII. t.-cz. 83. §-ának a körorvosok választására vonatkozó analog intézkedése, melyben határozottan ki van fejezve, hogy a községek a választásban a képviselőtestületnek kiküldöttjei utján vesznek részt.

Ha a jegyzőválasztás megsemmisittetik és uj választás rendeltetik el, ezen uj választásra uj pályázatot kell hirdetni.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 2047. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a Sz. községben, 1885. évi aug. 21-én megtartott községi jegyző választás meg-

semmisittetett és M. Jeromos kizárásával B. Rudolf és V. Károly jelöltek között uj választás megtartása lőn elrendelve, az az ellen M. Jeromos községi jegyzővé megválasztott sz—i lakos és L. Iván és társai sz—i lakosok által közbetett felebbezések következtében felülvizsgálván, M. Jeromos felebbezésének elutasitásával, a szóban levő jegyzőválasztásnak az ennek alkalmával előfordult vesztegetési kisérletek indokából való megsemmisitését és uj választás megtartásának elrendelését helybenhagyandónak találtam; oly hozzáadással azonban, hogy az uj választásnak ujabb pályázat hirdetése alapján kell eszközöltetnie; mert: a jegyzőválasztási eljárásnak egyik részét képező pályázat, a választás megejtésével végződő eljárásnak előzménye lévén, midőn a választás megsemmisittetik, az által egyuttal a választásra vezető s azzal feltétlenként elválaszthatatlan kapcsolatban álló eljárás is megsemmisül, az uj választásnak tehát, még pedig annál is inkább uj pályázat hirdetése mellett kell történnie, mert a választás megejtése után a pályázati kérvények a meg nem választottaknak visszaadatván, kérdés lehet, vajjon az illetők, kik egy alkalomból pályázva a választásnál mellőztettek, az ujabb választásnál ismét kitenni kivánják-e ugyanazon helyen személyüket a választás esélyeinek?

A községi jegyzőválasztási eljárásnál is a bizalmi férfiak csak a választók sorából jelölhetők ki.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 83,607. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak határozatát, mely által a K. községben f. évi julius hó 30-án megtartott körjegyzőválasztás, az az ellen T. J. és G. P. részéről beadott felebbezés elutasitásával megerősittetett, a vármegye főispánjának az 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §-a *B) k)* pontjaiban foglalt rendelkezésből kifolyólag tett indokolt jelentése folytán és T. J.-nek a törvényhatósági határozat ellen benyujtott felebbezése következtében felülvizsgálat alá vevén, panaszolt határozatot feloldom és a körjegyzőválasztást megsemmisitem; mert a választási eljárásnál a bizalmi férfiak az 1886. évi XXII. t.-cz. 78. §-a, illetőleg 68. és 83. §-ai rendelkezései ellenére nem a választók közül lettek kijelölve, holott a nemválasztók, vagyis azok, kik nem a körjegyzőséghez tartozó községek képviselőtestületei egyetemének tagjai, a választási eljárásban való bárminemü részvételből e törvényből kifolyólag teljesen ki vannak zárva.

A községi elöljáróság azon tagjai, kik a képviselőtestületnek sem választott, sem virilis tagjai, hanem hivatalos állásuknál fogva szavaznak, az általános tisztujitásnál a szavazásban szintén részt vehetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 10,801. sz. határozata.

Ha oly egyének is szavaznak a biróválasztásnál, kik a választók névjegyzékében nem foglaltatnak, ez a körülmény ok a választás megsemmisitésére.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 18,269. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint N. községben 1884. évi deczember 15-én megtartott biróválasztás S. József s

társai felebbezése folytán megsemmisittetett s uj választás rendeltetett el, K. István és társai közbevetett felebbezése folytán felülvizsgálat alá vétetvén, minthogy a községi választók névjegyzékének a szavazatszedési jegyzékkel való egybevetéséből az tünik ki, hogy tényleg oly egyének is leszavaztak, kik a választók névjegyzékében nem foglaltatnak, a felebbezés elutasitásával a megyebizottsági határozat helybenhagyandónak találtatott.

A ki községi tisztujitó választáson többször szavaz, a btk. 184. §-a 2. pontjába ütköző vétséget követ el.

A m. kir. Curia 1885. évi 4120. sz. határozata:

U. Sándor vádlott a Szentes városi tisztujitás alkalmával a csendbiztosi állásra kétszer szavazott, minélfogva őt az első biróság a polgároknak választási joga ellen elkövetett vétségben vétkesnek mondta ki. Fokozatos felebbezés folytán a kir. Curia vádlottat 3 napi fogházra és 5 frt pénzbüntetésre, valamint politikai jogainak egy évre való felfüggesztésére itélte.

Községi elöljárók választásánál a főszolgabirónak mint a tisztujitószék elnökének joga van a szavazást mindannyiszor elrendelni, valahányszor azt a többség biztos megállapitása céljából meggyőződése szerint szükségesnek találja, még akkor is, ha a szavazást különben az 1886. évi XXII. t.-czikk 79. §-a utolsó kikezdése értelmében 10 választó nem kérelmezte is.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 75,450. sz. határozata.

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel az F. községben f. évi april hó 8-án megtartott és N. és társai által panaszszal megtámadott biróválasztás érvényben tartatott, N. és társai felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozatot indokai alapján helybenhagyom. Egyszersmind azonban a járási főszolgabiró nyilatkozatában foglalt amaz állitással szemben, hogy miután 10 választó szavazást nem kért, nemcsak hogy kötelességében nem állott a szavazás elrendelése, hanem ahhoz joga sem lett volna, megjegyzem, miszerint a járási főszolgabiró ezen felfogása téves, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 79. §-a legkevésbé sem érinti a választási elnök abbeli jogát, hogy a szavazást, mely a valódi többség megállapitásának legbiztosabb eszköze és mint ilyen senkinek hátrányára nem szolgálhat, mindannyiszor elrendelhesse, valahányszor azt a választók akaratának kipuhatolása céljából meggyőződéséhez képest szükségesnek találja, akár kéretik a szavazás, akár nem.

Elöljáróválasztás alkalmával a tisztujitószék elnöke a névszerinti szavazást csak az ez iránti kérelem esetén köteles elrendelni. A szavazók többségének megállapitása esetleg kézfeltartás utján is eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 26,280. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel a K. községben mult évi szeptember 23-án megtartott körorvosi választás jóváhagyatott, G. J. és társai felebbezése következtében felülvizsgálván, azt a felebbezés visszautasitásával ezennel helybenhagyom. Mert a választási jegyzőkönyv tanusága szerint, a választóközönség sem az ellen, hogy a választás az iskolaépület

helyiségeiben, sem az ellen, hogy az eredetileg kitüzve volt 9 óra helyett 11 órakor tartatott meg, kifogást nem emelt; azon körülmény pedig, hogy a választók szavazatai kézfeltartás utján is vétettek számba, azon okból nem szolgálhat elégséges indokul az eljárás megsemmisitésére, mert a szavazás elrendelése az 1886. évi XXII. t.-cz. 79. § második bekezdése értelmében egy oldalról sem kéretett és igy a szavazók neveinek és szavazatainak feljegyzését a tisztujitószék elnöke elrendelni köteles nem lévén, általa a kézfeltartás inkább csak a választók felkiáltás utján nyilvánuló főbb részének biztosabb megállapithatása tekintetéből alkalmaztatott.

A községi törvény 81. §-ában a községi, illetve körjegyző választása iránt megszabott általános szavazattöbbség csak a választásban résztvett választók szavazatára alkalmazható.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 16,720. sz. határozata:

A P. községben 1893. évi decz. hó 14-én megtartott jegyzőválasztás tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a választás megerősittetett, T. István felebbezése folytán felülvizsgálván, azt indokaiból annyival inkább helybenhagyom, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 81. §-ának azon rendelkezése, mely némely elöljárói állás betöltéséhez az általános többséget követeli meg, csak a választásban részt vett választókra alkalmazandó, mivel különben az üresedésben levő elöljárói állások halasztást nem szenvedhető betöltése könnyen elodázható, sőt illuzóriussá is tehető lenne.

Községi biró választásánál azon körülmény, hogy a választók közül sokan elmaradtak, a választás törvényes voltát meg nem változtatja.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 59,067. sz. határozata:

P. községben megtartott biróválasztás felett a törvényhatósági bizottság által hozott s a neheztelt választást megsemmisitő határozat, S. P. és társai felebbezése folytán felülvizsgáltatván, minthogy beigazoltatott, hogy a választás a törvényes rendben folyt le, s azon körülmény, hogy a választók közül sokan elmaradtak, a választás törvényes voltát meg nem változtatja, a felebbezett megyei határozat feloldandónak és a megejtett biróválasztás érvényben hagyandónak találtatott.

Községi jegyzőválasztás ellen benyujtott felebbezés visszavonása, a megválasztott egyén minősitésének hiánya iránt felmerült észrevételeket tárgytalanná nem teheti, mert a minősités hiánya mindig hivatalból észrevételezendő.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 66,535. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint V. községben megtartott körjegyzőválasztás megsemmisittetett és a nagyszombati főszolgabiró uj választás megtartására utasittatott, az az ellen P. K. v—i lakos, helyettes körjegyző által beadott felebbezés következtében felülvizsgálván: a felebbezés tárgyát képező határozatot helybenhagyandónak találtam, mert a körjegyzővé választott P. K. nemcsak hogy oly jegyzői képességi bizonyitványnyal nem bir, mely az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a szerint az egész országban érvényesnek tekintendő, hanem a nevezett

megválasztása idejében 22-ik évét sem töltötte be, minnélfogva megválasztása az 1886. évi XXII. t.-cz. 73. §-ának azon rendelkezésébe ütközik, mely a községi elöljáróvá megválaszthatóság nélkülözhetlen feltétele gyanánt megköveteli azt, hogy az illető 24 éves és nagykoru legyen. Ekképen kellett rendelkeznem annyival inkább, mert az által, hogy S. J. a választás elleni felebbezést visszavonta, a törvényhatósági bizottság határozata tárgytalanná nem vált, mert a minősités hiánya mindig hivatalból észlelendő.

A körjegyzőségre kijelölt egyén a jegyzőválasztás ellen felebbezni jogositva van.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 45,747. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel Cz. Ferencz s—i lakosnak a s - i jegyzőválasztás ellen beadott felebbezése elutasittatott, Cz. Ferencz ujabb felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozatot feloldom, Cz. Ferencz felebbezési jogát megállapitom és a törvényhatóságot a felebbezés érdemleges elbirálására utasitom ; mert a mennyiben a törvény a felebbezési jogosultságot külön nem szabályozza s ez az eset az 1886. évi XXII. t.-cz. 81. §-ára nézve is, a felebbezési jog mindazok számára nyitva tartottnak veendő, a kik az illető konkrét ügyben érdekelteknek tekinthetők. Minthogy pedig a jegyzőségre kijelölt egyén a jegyzőválasztásban mindenesetre érdekelt, Cz. Ferencz felebbezési jogát megállapitanom s ehhez képest felebbezésének érdemleges elintézését kellett elrendelnem, a mi azonban nem zárja ki, hogy az ügy érdemleges elbirálása körül azon szempont, hogy a választó közönség részéről felebbezés be nem adatott, megfelelő figyelemben részesitessék.

Ha a községi jegyző választásánál olyan jelölt is kijelöltetett, a ki az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt minősitéssel nem bir és ezen kijelölés folytán más pályázók a jelölésből kimaradtak, ez a választás megsemmisitését vonja maga után.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 55,008. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, melylyel az I. községben tartott jegyzőválasztás helybenhagyatott, P. V. és érdektársai által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgáltatván, feloldandónak találtatott; mert a járási főszolgabiró által kijelölt három pályázó egyike, névszerint K. M. nem birt az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt minősitéssel, és ezen kijelölés által a többi minősitéssel biró pályázók valamelyike helytelenül záratott ki a kijelöltek közül. Erről a vármegye közönsége oly felhivással értesittetik, hogy a pályázat szabályszerü kihirdetése és a választás törvényszerü megejtése iránt intézkedjék.

Községi orvos választásánál a pályázati határidő rövidsége és a községi egészségügyi bizottság meg nem hallgatása a választás megsemmisitését vonja maga után.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 80,506. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának a D. községben megtartott községi orvosi választást jóváhagyó határozatát R. L. és társai d—i lakosok és képviselőtestületi tagok felebbezése folytán felülvizsgálván: megváltoztatom, a d—i községi orvosi választást ezennel megsemmisitem és elrendelem, hogy az 1876. évi XIV. és az 1886. évi XXII. t.-cz. idevágó határozmányai-

nak megfelelőleg uj választás tartassék. Okok: Az ügyiratokból kiderül, hogy a pályázat a «M. Közigazgatás» és a «Szegszárd és vidéke» czimü lapokban csak junius 14-én jelent meg s rá mindjárt másnap azután a határidő lejárt. Ez oly rövid időköz, hogy az alatt az orvosok a pályázatról sem tudomást nem vehettek, sem a pályázni kivánók a kellő intézkedést egyáltalán nem tehették meg s igy a pályázat kihirdetése merőben illuzóriussá vált. Ehhez járul, hogy a községi orvos megválasztásánál az 1876. évi XIV. t.-cz. 152. §-ának *c)* pontja által elrendelt községi egészségügyi bizottság meghallgatása mellőztetett. Minthogy tehát az előzetes intézkedések részint hiányosan tétettek meg, részint mellőztettek is: ennélfogva a szóban levő választás megsemmisitendő és uj választás tartása volt elrendelendő.

A hivatalnok egyéni függetlenségét csorbitó s a községi tárjegyzők szabályrendeletileg megállapitott javadalmazását csökkenthető egyezmény, a községi jegyzői választás megsemmisitését vonja maga után.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 59,920. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint az X. községben 1889. évi január hó 14-én megtartott II-od jegyzőválasztás megsemmisittetett, mert a megválasztott N. N. közvetlen megválasztása után oly egyezményt irt alá, melynek tartalma a hivatali tisztességet sérti s a hivatalnok egyéni függetlenségének aláásására, másrészt pedig a községi I-ső jegyző szabályrendeletileg megállapitott javadalmazásának csökkentésére vezetne s ezek szerint nevezettnek megválasztása meg nem engedett korteskedési eszközök felhasználásával törvénytelen alapon történt, az érdeklett N. N. részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén: a törvényhatósági bizottság határozatát, indokainál fogva annál is inkább helybenhagyom, mert habár az egyezmény a megválasztás után nyomban iratott alá N. N. által, az mégis az 1888. évi augusztus hó 9-éről van keltezve és igy a választást már megelőzőleg meg nem engedett módon történt korteskedést is igazolja.

Ha a községi elöljáró választás azért semmisittetik meg, mert a főszolgabiró a kijelölésnél törvényellenesen járt el, az okozott eljárási költségek a főszolgabirót terhelik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 38,546. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak határozatát, mely szerint P. községben megtartott biróválasztás megsemmisittetett és a biróválasztás elleni panasz megvizsgálására kiküldött b—i, tehát idegen járási főszolgabiró részére eljárási költség fejében megállapitott 10 frtnyi összeg megfizetésére P. község köteleztetett, Sz. A. és társai által a választás megsemmisitése ellen közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén: a határozatnak a választást megsemmisitő felebbezett részét a felebbezés elutasitása mellett indokainál fogva helybenhagyom, az eljárási költségek megfizetésében marasztaló határozati részt azonban hivatalból felülvizsgálván, olykép módositom, hogy annak megfizetésében a választásnál eljárt szolgabirót marasztalom el, mert a vizsgálatra, melynek során az eljárási költség felmerült, a szolgabirónak a kijelölés alkalmával az 1886. évi XXII. t.-cz. 73. §-ának világos rendelkezésébe ütköző eljárása adott okot.

---

c) *Összeférhetlenség.*

Tanitó községi elöljáróvá nem választható.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 7309. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint a Sz. községi pénztárnoki állomásra V. János ottani róm. kath. kántortanitó megválasztatása K. József és társai szendrői lakosok felszólamlása következtében megsemmisittetett azon okból, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-ának rendelkezése szerint tanitó községi elöljáróvá nem választható, Sz. Nándor és társai községi választók, felfolyamodása folytán felülvizgálat alá vétetvén: a megfelebbezett megyebizottsági határozat, a felfolyamodás elutasitásával, indokainál fogva helybenhagyandónak találtatott.

Nyugalmazott tanitó megválasztható községi birónak.

A m. kir. belügyminiszternek 1894. évi 62,131. sz. a. kelt határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel K. J. nyugalm. tanitónak az A. községben mult évi szeptember hó 16-án tartott tisztujitás alkalmával községi biróvá történt megválasztása érvényben tartatott, P. A. a—i lakos felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezet határozatot indokainál fogva annál inkább helybenhagyom, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-ának *b)* pontjában foglalt összeférhetlenség csak az ott megnevezett állásokban tényleg müködő egyénekre terjed ki, a nyugdijazottakra azonban nem vonatkozik.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-ának azon határozmánya, mely szerint kis- és nagyközségekben a biró és pénztárnok egymással a rokonság első fokában levő egyének egyidejüleg nem lehetnek, a már hivatalban levő s igy szerzett jogokkal biró elöljáróra semmi esetre sem alkalmazható hátrányosan, hanem annak sulya mindig az ujonnan választottra hárul.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 12,565. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel érdemi felülbirálása előtt az N. községben mult évi november hó 17-én végbement, azonban felebbezésekkel azon okból megtámadott biróválasztási eljárásnak, mert a biróvá választott V. István elsőfoku oldalrokona (testvére) a községi pénztárnoki tisztet régebben viselő V. Péternek, az n—i járás főszolgabirája utasittatott, hogy a V. testvéreket szólitsa fel, miszerint 14 nap alatt nyilatkozzanak, melyikök hajlandó elöljárói tisztéről lemondani, — V. István és V. Péter felebbezése folytán felülvizsgálván, indokainál fogva helyben hagyom. Egyuttal azonban, miután ugy V. Péter, mint V. István a lemondás kérdésében és pedig nemleges értelemben felebbezéseikben már nyilatkoztak, utasitom a vármegye közönségét, hogy a választási eljárás felülbirálása tárgyában legközelebbi közgyülésében annál inkább határozzon, minthogy azon eljárása, mely szerint nem bocsátkozott mindjárt a választási eljárás elbirálásába, hanem közbeszóló intézkedésével, mintegy módot nyujtott a rokonság viszonyában álló elöljáróknak, hogy a felmerült összeütközést maguk, saját elhatározásuk és belátásuk alapján intézzék el, minden

esetre elismerésre méltóan méltányos, azonban az elbirálás ezen késleltetése szükségszerünek s az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-a követelményének éppen nem tekinthető, mert az idézett törvényczikk azon határozmánya, mely szerint kis- és nagyközségben a biró és pénztárnok egymással a rokonság első fokában levő egyének egyidejüleg nem lehetnek a már hivatalban levő s igy szerzett jogokkal biró elöljáróra semmi esetre sem alkalmazható hátrányosan, hanem annak sulya mindenesetre az ujonan választottra hárul.

Rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitányi állás az 1886. évi XXII. t.-cz. 69. §-a szerint külön önálló tisztséget képez s ennélfogva annak a polgármester részéről tiszteletdij mellett való ellátása helyt nem foglalhat.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 77,382. sz. határozata:

S. rendezett tanácsu város képviselőtestülete közvetlenül hozzám intézett folyamodványában autonom jogain ejtett sérelem miatt panaszkodik azon okból, mert a vármegye főispánja a városi rendőrkapitányi állást betöltötte, holott a képviselőtestület ez állást, a melylyel egybekötött teendőket eddig a polgármester teljesitette évi tiszteletdij mellett, megürültnek nem tartja. Ezen indokból felhivom a vármegye közönségét, hogy a nevezett város képviselőtestületét értesitse, miszerint az általa hangoztatott sérelmet nem láttam igazoltnak és a főispán azon eljárását, mely szerint a városi rendőrkapitányi állást betöltötte, törvény- és kötelességszerünek találtam. Az 1886. évi XXII. t.-cz. 69. §-a ugyanis a rendezett tanácsu város elöljárói között a rendőrkapitányt is felsorolja, tehát a rendőrkapitányi állást kifejezetten, mint külön önálló tisztséget jelöli meg.

Minthogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-a szerint a számvevői és ellenőri állás külön-külön állást képeznek s ezen állások olyan két egymással ellentétes hivatali működési kört egyesitenek, mely éppen egymás ellenőrzésére és felügyeletére van hivatva, ennélfogva azok egy személyre nem bizhatók.

A m. kir. beügyminiszter 1887. évi 55,894. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Sz. rendezett tanácsu város szabályrendeletének a számvevő-ellenőrre vonatkozó 56. §-a, mint a mely olyan két egymással ellentétes hivatali müködési kört egyesitett, mely éppen egymás ellenőrzésére és felügyeletére van hivatva és mint ilyen, egy személyre nem bizható, feloldatott és Sz. város további megfelelő eljárásra utasittatott, a nevezett város képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén: a megfelebbezett közgyülési határozatot, indokainál fogva helybenhagyandónak találtam.

Ha önálló hatáskörrel működő két jegyzővel biró községben az egyik jegyzőnek atyja választatott meg árvapénztárnokká, akkor az árvapénztárnokkal rokon jegyző gyámügyekben egyáltalában nem működhetik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 30,948. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint az Ó.-K. községi általános tisztujitás alkalmával a közgyámi állásnak T. J. személyében történt betöltése azon okból semmisittetett meg, mert a közgyámmá

megválasztott T. J., ki az Ó.-K. község által alkotott árvapénztári kezelési szabályrendelet 3. §-a értelmében az árvapénztárt is tartozik kezelni s e szerint pénztárnoknak tekintendő, Ó.-K. község jegyzőjének T. M.-nek édesatytya, az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-a szerint pedig kis- és nagyközségekben a pénztárnok a jegyzővel első foku rokonságban nem lehet, T. J. által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, ezennel feloldatik s a megejtett választás azon módositással hagyatik helyben, hogy a közgyámmá megválasztott T. J. fia T. M. Ó.-K. községi jegyző gyámügyekben egyáltalában nem működhetik, mit lehetővé tesz azon körülmény, hogy Ó.-K. községben két egymástól teljesen független, egymástól teljesen elkülönitett hatáskörrel működő jegyző van.

Nagyközségben, hol pénztári ellenőri állás van rendszeresitve, a jegyző és ellenőr egymással elsőfokban rokon vagy sógor nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 1028. sz. határozata:

Felhivom a vármegye közönségét, hogy az iránt: vajjon a pénztári ellenőrré választott és a községi jegyző testvérének jelzett egyén még most is viseli-e az ellenőri tisztet, ide azonnal jelentést tegyen s egyuttal a község szervezési szabályrendeletét terjeszsze fel. Már ezuttal is megjegyzem, miszerint a községi jegyző és pénztári ellenőr között ily közeli vérrokonsági összeköttetés fenn nem állhat, mert az 1886. évi XXII. t.-cz.-nek 75. §-a a kis- és nagyközségekre nézve az ellenőrt csak azért nem érinti meg, mivel ily elöljárói állásnak szervezését a 63. §-ban elő nem irja; önként értetődik azonban, hogy a mennyiben ily állás egy nagyközségben tényleg rendszeresitve lenne, annak viselője a községi jegyzővel szemben ily közeli vérrokonságban épen ugy nem lehet, mint a hogy az idézett törvényszakasz a rendezett tanácsu városokra nézve a főjegyző és a számvevői személyzet tagja között hasonló foku rokoni összeköttetést kizár; különben is az ellenőr (ki alpénztárnoknak is szokott neveztetni) a pénztári hivatal kiegészitő tagja és, ha a pénztárnok nem lehet a jegyzővel ily érdekeltségi viszonyban, már abból következik, hogy a pénztárnok ellenőre ugyanazon szempont alá esik, mivel e nélkül a pénztárnokra vonatkozólag tett intézkedés is illusorius lenne.

Községi (kör-)jegyző kör- vagy közgyámi állásra meg nem választható.

A m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 52,189. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a b—i körjegyzőségben f. évi január hó 31-én megtartott ottani körjegyző megválasztásával végződött körgyámi választás, J. J. volt közgyám felebbezésének mellőzésével jóváhagyatott, hivatalból felülvizsgálván: a vármegyei bizottság határozatát az az által jóváhagyott körgyámválasztással együtt megsemmisitem. Mert az 1877. évi XX. t.-cz. 169. §-ában a községi jegyző részére, ugyanazon törvény 170. §-ában pedig a községi közgyám (esetleg körgyám 173. §) részére előirt teendők két különböző közeg által teljesitendők, a mi kitünik abból is, hogy az esetben, midőn a jegyző a hagyaték biztosságáról gondoskodva, a hagyatékot zár alá veszi, a közgyám (körgyám) a zár alá vett hagyatékra felügyelni köteles s hogy a községi jegyző által teljesitendő leltározásnál a közgyám (körgyám) közreműködésre

van hivatva s mert a 1886. évi XXII. t.-cz. is a községi jegyzői, esetleg körjegyzői tisztségekről és a községi közgyámi, esetleg körgyámi tisztségekről, mint egymástól különbözőkről rendelkezik.

A községi és körjegyzői állás a vármegyei tiszteletbeli tiszti ügyészi állással összeférhetetlen.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 34,373. sz. határozata:

A kormányzatára bizott vármegye közigazgatási bizottságához jelen szám alatt intézett rendeletem kapcsán értesitem (főispán) urat, hogy a körjegyzővé megválasztott M. Timót a tiszteletbeli alügyészi hivatalt a körjegyzőséggel egyidejüleg nem viselheti, mert a tiszteletbeli tisztviselőket a főispán az 1870. évi XLII. t.-cz. 53. §-ának 9. pontja*) szerint a mutatkozó szükséghez képest nevezvén ki, ebből következik, hogy a tiszteletbeli tisztviselőség nem csupán czimnek tekintendő, hanem azzal oly hivatalos kötelességek teljesitése is jár, a melyeknek egy körjegyző, a községi szolgálat érdekei megsértése nélkül még akkor sem felelhetne meg, ha a körjegyzői állással az ügyvédi gyakorlat folytatása összeférhető volna.

Kántortanitói és községi jegyzői állások összeférhetlenek.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 96,691. sz. határozata:

A közigazgatósági bizottságnak a t—i kántortanitói és jegyzői állások összeférhetlensége tárgyában hozott határozatát K. Rudolf kántortanitó és jegyző felebbezése folytán felülvizsgálván: azt az abban, valamint ugyanezen ügyben előzőleg hozott határozataiban felhozott indokoknál fogva oly hozzáadással hagyom helyben, hogy a mennyiben felebbező a szétválasztandó két állás közül a kántortanitói állást tartaná meg, jegyzői minőségében a jegyzői nyugdijintézet irányában szerzett igénye tekintetében az érvényben lévő községjegyzői nyugdijszabályzatnak megfelelő fokozatos határozatok hozandók.

Az iskolalátogatási megbizatás a községi és körjegyzői hivatalviseléssel összeférhetlen.

A m. kir. belügyminiszternek, a m. kir. közoktatásügyi miniszterhez intézett 1886 évi 50,752. sz. átirata:

A községi és körjegyzőknek az iskolák látogatására leendő köteleztetése tárgyában az aradmegyei tanfelügyelő által Nagyméltóságodhoz tett és hozzám átküldött jelentése érdemében van szerencsém az iratok visszazárása mellett válaszolni, hogy a tanfelügyelő részéről javasolt intézkedés ellen a közszolgálat érdeke és az intézkedés kivihetetlensége szól, minthogy a kör- és községi jegyzők ügykörük természeténél fogva sem az iskolai vizsgálatokon pontos megjelenésökre nézve kezességet nem vállalhatnak, sem a két bemellékelt minta-táblázat rovatainak kellő, az az értelmes és pontos kitöltéséhez megkivántató idő felett nem rendelkeznek; szólanak tehát mindazon érvek még ma is az iskolalátogatók teendőnek a községi és körjegyzőkre leendő

*) 1886. évi XXI. t.-cz. 57. §-ának *B* (g) pontja.

átruházás ellen, melyek szem előtt tartattak, mikor az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 3. és 8. §§-ában az iskolalátogatók intézménye behozatott és az a két népoktatási törvény végrehajtása tárgyában a tanfelügyelők részére kibocsátott utasitásba felvétetett és mikor a községek törvényszabta oktatásügyi teendőinek korlátozása ugyanazon törvények végrehajtása tárgyában a polgári községek számára kiadott utasitásban világos kifejezést talált.

A kisebb forgalmi helyeken levő postamesteri állomásokra a községi és körjegyzők is kinevezhetők.

A m. kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszternek 1882. évi 11,346. sz. a. kibocsátott s a m. kir. belügyminiszter által 1882. évi 29,635. sz. a. az összes főispánokkal közölt rendelete:

Hivatkozva a postamesteri állomások betöltése ügyében 1872. évi február 29-én 2618/352. sz. a. kelt szabályrendelet 4-ik pontjára, ezentuli miheztartás végett értesitem a postaigazgatóságot, hogy községi jegyzők és néptanitók kisebb forgalmi postahivatalokhoz postamesterekké csak az esetben nevezhetők ki, ha a nekik adományozandó postamesteri állomások elfogadására illetékes közigazgatási, illetve iskolai felsőségük előleges engedélyét birják és egyszersmind magukat kötelezik, miszerint távollétük, illetőleg a tanórák alatt a reájuk bizott postahivatalt a postakezelésbe szintén beavatandó hittvestársuk vagy legalább 18 éves más családtagjuk által fogják kezeltetni. Ha a község vagy községek képviselőtestületének engedélyével postamesteri állomásért folyamodó községi, illetve körjegyző kinevezése szándékoltatik, ehhez egyszersmind az illető megye főispánjának beleegyezése is szükséges, mi végből forduljon a kir. postaigazgatóság az illetékes főispánhoz, hogy ez a kilátásba vett kinevezés iránt közigazgatási szempontból fenforgó észrevételeit megtehesse. Néptanitóknak pedig ily előzetes engedély megadására *a*) felekezeti iskoláknál az iskolaszék, illetőleg az egyházi főhatóság; *b*) községi iskoláknál az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. és 1876. évi XXVIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában a polgári községi iskolaszékek számára kiadott utasitás 21. §-a értelmében az iskolaszék véleményes jelentése alapján a közigazgatási bizottság; végre *c*) az állami iskoláknál a gondnokság véleményes jelentése alapján szintén a közigazgatási bzottság van jogositva.

Arra nézve, hogy a községi és körjegyzők kisebb forgalmu helyeken levő postamesteri állások teendőit is végezhessék, az illető vármegyék főispánjai vannak hivatva határozni, illetve a községi képviselőtestület ez iránti engedélyéhez beleegyezésüket adni.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 67,756. sz. határozata:

M. R. t—i körjegyzőnek folyamodványát, melyben engedélyt kér, hogy körjegyzői hivatala mellett a szintén viselt postamesteri állást is megtarthassa, a következő megjegyzéssel küldöm vissza a (főispán) urhoz. Annak előrebocsátásával, hogy a közmunka- és közlekedési miniszter ur által 1882. évi ápril hó 8-án 11,346. szám alatt hivatali elődöm, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur hozzájárulása mellett a postahivatalhoz kiadott körrendelet szerint az előlidézett két állás nem feltétlenül összeférhetetlen, szives miheztartás végett figyelmeztettem czimedet, hogy a felmerülő hasonló eseteknél követendő eljárás szabályai az idézett körrendeletben vannak lefektetve. Ugyanis a mondott körrendelet a postai szolgálat érdekében a

kisebb forgalmu helyeken levő postamesteri állások megfelelő betöltéséről gondoskodik oly irányban, hogy habár általán véve kivánatos, hogy községi jegyzők és nejeik postamesteri állásokra rendszerint ne alkalmaztassanak, a postai szolgálat érdekében kivételnek is lehessen helye.

A községi birói állás az utbiztosi állással összeférhetetlen.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 60,024. sz. határozata:

M. András jablonkai utbiztos és ottani községi biró fölfolyamodványa azon alispáni rendelet ellen, mely szerint kötelességévé tétetett, hogy az általa viselt két hivatal egyikét tegye le, figyelembe veendőnek nem találtatott, miután ezen a szolgálat érdekében tett közigazgatási intézkedés a községi elöljáróságnak vármegyei hivatallal össze nem férhetése által igazolva van.

A községbirói állásnak az adószedői teendőkkel, az első esküdti állásnak a pénztárnoki teendőkkel egybekapcsolása meg van engedve.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 15,463. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Futásfalva község képviselőtestülete által a községi elöljáróság létszámának megállapitása tárgyában hozott határozat jóvá lőn hagyva, L. András és társai futásfalvi lakosok által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozatot a felebbezés elutasitásával helybenhagyandónak találtam; mert a birói állásnak az adószedői teendőkkel és az első esküdti állásnak a pénztárnoki állással való egybekapcsolása nemcsak hogy törvénybe nem ütköző, de tekintve azt, hogy az adókezelési törvény szerint kisközségekben rendszerint a biró végzi az adószedést, továbbá hogy a községi törvény a kisközségekre nézve külön pénztárnoki állás rendszeresitését meg nem követeli, czélszerütlennek sem mondható, mert költségkimélésre vezet.

Rendőri teendőkkel megbizott községi elöljárónak neje korcsmáros üzletet nem folytathat.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 34,913. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság azon határozata, mely szerint kimondatott, hogy a rendőri teendők ellátásával megbizott községi elöljáró neje korcsmáros üzletet — a mellett, hogy a férj ezen elfoglalt tiszti állomását továbbra is megtartsa, — nem folytathat, K. P. Cs—k községi rendőrtanácsnok által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, indokainál fogva, a felebbezés elutasítása mellett, helybenhagyandónak találtatott.

Sem az, a ki maga, sem pedig az, kinek neje korcsmáros-üzletet folytat, községi birói tisztet nem viselhet.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 30,812. sz. határozata:

Folyó évi január hó 22-én M. községben végbement biróválasztás tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melyben kijelentetett,

hogy a megválasztott biró korcsmáros nem lehet s hogy birói állásában csak az esetre lesz meghagyható, ha a korcsmároskodással felhagy, S. J. felebbezése folytán felülvizsgálván, helybenhagyom. Mert igaz ugyan hogy az italmérési jövedékről szóló 1888. évi XXXV. t.-cz. következtében a korcsmáros most már csak a kincstárral, illetőleg annak megbizottjával, nem pedig a községgel vagy annak egy részével áll szerződéses viszonyban, tekintettel azonban arra, hogy a községi elöljáróságnak különös feladata a korcsmákban a törvényes rendre felügyelni, mely kötelességek az 1883. évi XXV. t.-cz. 26. §-ában, továbbá az 1879. évi XL. t.-cz. 74. §-ában különös kifejezést nyertek és ezenfelül maga az 1888. évi XXXV. t.-cz. is a hatóságnak korcsmák tekintetében gyakorlandó rendőri és orvosrendőri felügyeletét épségben hagyta, mely utóbbi irányban a községi biróra az egészségügyről szóló 1876. évi XIV. t.-cz. 141., illetőleg 8. §-a alapján kibocsátott 1876. évi 31,026. sz. alatt belügyi szabályrendelet szerint az egészségre ártalmas tápszerek és italok, edények ellenőrzése tekintetében kiváló teendők hárulnak, mindezeknél fogva sem az, a ki maga, sem az, kinek neje korcsmáros-üzletet folytat, a birói tisztet nem viselheti.

Az, hogy a községi biró és pénztárnok nejei testvérek, a biró és pénztárnok közt nem állapit meg oly sógorsági viszonyt, mely az 1886. évi XXII. t.-cz. 75 §-ának *c*) pontjában megjelölt akadályt képezne.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 10,659. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel M. M. gy—i lakosnak Gy. község pénztárnokává történt választása megsemmisittetett, E. J. és társai gy—i lakosok és birtokosok felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozatot megváltoztatom és M. M.-nek pénztárnokká történt választását érvényre emelem. Mert a választás megsemmisitésének az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-ának *c*) pontjára alapitott indokául felhozott azon körülmény, hogy a pénztárnokká választott M. M. a községi biróval elsőfoku sógorságban áll, tényleg nem forog fenn. Az ugyanis, hogy a biró neje és pénztárnok neje testvérek, a biró és pénztárnok közt nem állapit meg sógorsági viszonyt, mert a sógorság oly viszony, mely egyfelől az egyik házastárs, másfelől a másik házastársnak rokonai között áll fenn, ennélfogva a jelen esetben a biró elsőfoku sógorságban áll a pénztárnok nejével, valamint a pénztárnok ugyanily vonatkozásban áll a biró nejével, a biró és pénztárnok között azonban sógorsági viszony nincs.

A községi birói és az ügyvédi állás összeférhetlen.

A m. kir. Curia 1890. évi 7989. sz. határozata.

Községi elöljáró egyidejüleg mint dijnok valamely állami hivatalban nem foglalkozhatik.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 41,267. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint a megye területén müködő kir. adófelügyelő és S. M. sziráki lakos a miatti felszólamlása folytán, hogy K. M. községi pénztárnok, adószedő és közgyám

az ottani kir. járásbiróságnál dijnoki minőségben van alkalmazva, mely utóbbiból kifolyó folytonos elfoglaltsága miatt mint községi előljáró teendőit ellátni nem képes, a járási szolgabiró oda utasittatott, miszerint K. M.-t hivja fel, hogy a dijnoki állásáról mondjon le, s a mennyiben 15 nap alatt erről le nem mondana, a községnél viselt tisztségeiről fog lemondottnak tekintetni s az ekként megürült állomások betöltése törvényszerüen fog eszközöltetni, Szirák község részéről közbetett felfolyamodás mellőzésével, indokainál fogva helybenhagyatik.

---

3. Javadalmazás.

a) *Fizetés.*

A községi elöljárók fizetésjavitása, ha a község vagyoni viszonyai kedvezők, felebbezés hiányában hivatalból nem kifogásolandó.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 52,690. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a M. község képviselőtestülete által az ottani albiró fizetésének 5 frtról 15 frtra, a 3 esküdt fizetésének 1 frt 40 krról 8—8 forintra és a községi szolga fizetésének 17 frtról 40 forintra való felemelése iránt hozott határozattól a jóváhagyás megtagadtatott, a nevezett község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vévén: a felfolyamodásban felhozott indok figyelembe vételével és tekintve, hogy a községi képviselőtestületnek a kérdéses fizetések felemelése iránt hozott határozata ellen a kellő meghirdetés mellett felebbezés nem adatott be, tekintve továbbá, hogy a képviselőtestület a törvényhatóság elutasitó határozata után is egyhangulag hozott ujabb határozatával előbbeni határozatát fentartani kivánja, és ezzel szemben a község vagyoni viszonyai nem mutatkoznak oly kedvezőtleneknek, hogy azok a kérdéses fizetésfelemelések jóváhagyásának megadását felebbezés hiányában hivatalból tennék indokolttá vagy épen szükségessé: a vármegyebizottság határozatának megváltoztatásával, M. község képviselőtestületének fent hivatkozott határozatában foglalt fizetésfelemeléseket engedélyezem.

A községi jegyző fizetése, nem számitva a természetben kiszolgáltatandó szabad lakást, 400 forintnál kevesebb nem lehet s ezen törvényes intézkedéssel szemben az, hogy az illető község szervezési szabályrendelete még nincs jóváhagyva, figyelembe nem vehető.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 12,598. sz. határozata:

Az L. község 1890. évi költségvetése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, B. A. községi helyettes jegyző által beadott felebbezéssel megtámadott részében felülvizsgálván, annak azon intézkedését, mely a költségvetés kiadása rovatának 3. tételszáma alatt a községi jegyző évi fizetése czimen előirányzott 400 frtot 250 frt 70 krra szállitotta le, megváltoztatom és a képviselőtestület által megállapitott 400 frtnyi tételt emelem érvényre; mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a szerint a községi jegyző

fizetése, nem számitva a természetben kiszolgáltatandó szabad lakást, 400 frtnál kevesebb nem lehet, tehát a törvény ezen rendelkezésével szemben az, hogy a község szevrezési szabályrendelete még nincs jóváhagyva, figyelembe nem jöhet.

A községi birónak a község által megállapitott fizetését a törvényhatóság hivatalból fölemelni jogositva nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 87,538. sz. határozata:

A T. község f. évi költségvetése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatnak a nevezett község képviselőtesülete által felebbezett azon részét, mely szerint a községi biró előirányzott évi 20 frtnyi fizetése 40 frtra felemeltetett, felülvizsgálván, azt megváltoztatom és a község által előirányzott fizetést érintetlenül hagyatni rendelem. Mert a községi biró fizetésének megállapitása az 1886. évi XXII. t.-cz. 65. §-a szerint első sorban a község jogköréhez tartozván, annak ide vonatkozó megállapodása csakis felebbezés esetében avagy a községi szabályrendelet felülbirálata folyamán tehető felülbirálat tárgyává. Az idézett törvény 66. §-ában csakis a törvényhatóság által meghatározott jegyzői fizetés hivatalból való fölemelésének jogát biztositja a törvényhatóság részére.

A község és a községi jegyző között oly megállapodás, mely szerint a jegyző az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-ában megállapitott fizetési minimumon alól venné ki fizetését s ezáltal az idézett törvénynek a jegyzői fizetés minimuma tekintetében elvi szempontból alkotott intézkedése kijátszatnék, tilos s ugy a jegyző, mint a községre nézve megtorló eljárást von maga után.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 228. sz. határozata:

A K. községben fenforgott ama korábbi állapotot, melynél fogva jegyzőjét csak 160 frt fizetésben részesitette, sem az 1871. évi XVIII. t.-cz. 67. §-a, sem az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a szempontjából törvényesnek el nem ismerhetem. Mert a jegyzői fizetés minimumát a törvény elvi szempontból szabja meg. Igaz ugyan, hogy a javadalmas tisztviselőt ép ugy, mint bármely jogosultat, arra, hogy illetményeit felvegye, kényszeriteni nem lehet, de az illetőnek jogáról akképen lemondani, hogy ez által a törvény illuzóriussá tétessék, nem szabad. Ha például az illető jegyző fizetésének egy részét, valamely közczélu — habár községi — alap javára engedte volna el, ez ellen észrevétel nem merülhetne fel. Azon körülmény azonban, hogy a szóban levő esetben a községi jegyző a számadások szerint rendszeresen csak 160 frtot vett fel, még inkább pedig az, hogy a község fizetését is csak ennyiben irányozta elő és igy a fizetés leszállitását követelésszerüleg számitásba is vette, azon következtetésre nyujt alapot, hogy a jegyző és a község, illetőleg az őt megválasztott képviselőtestület között a legutóbb érvénybe lépett községi szervezési szabályrendelet 25 §. *c*) pontja ellenére, melyben a jegyző fizetése 400 frtban van felvéve, titkos megállapodás létezett, mely által a törvény kijátszatott. Az elhunyt jegyző ellen most már megtorló intézkedésnek helye nem lehet; a község irányában azonban, a valószinüség szerint fenforgó visszaélés beigazolása esetében, csak a dolog természetének felelne meg oly eljárás, hogy a község ugyanannyi időn át, mint a hány éven keresztül magát törvényes kötelezettségeinek teljesitése alól kivonta, a

nagyközségi jegyzői teljes illetmények befizetésére szorittassék. Tekintettel mindazonáltal arra, hogy ily rendszabály által a jelenlegi adófizetők sujtatnának, tekintettel arra, hogy az észlelt visszás állapot most már megszünt, az ügynek ily állásában a vázolt helyzet következményeinek levonásába bocsátkozni nem akarok ugyan, felelőssé teszem azonban a törvényhatóságot az iránt, hogy a hatósága alatt álló községeket jövőre szorosabban ellenőrizze a végből, hogy a politikai morállal össze nem egyeztethető hasonló visszaélések keletkezése már csirájában elfojtassék.

A körjegyzői fizetés a törvényhatóság által az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a értelmében hivatalból le nem szállitható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 76,378. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának a r—i körjegyzőséghez tartozó községek szervezési szabályrendeleteinek jóváhagyása tárgyában hozott határozatát H. P. körjegyző felebbezése folytán felülvizsgálván: a határozat nem felebbezett részeinek érintetlenül hagyása mellett s annak a körjegyző részére széna- és kenderjárandóságot meg nem állapitó részét feloldom és a törvényhatósági bizottságot e tekintetben uj, indokolandó határozat hozatalára utasitom. Mert a községek régi szervezési szabályrendeletében a körjegyzői illetmények között a széna- és kenderjárandóság is szerepel; midőn tehát a törvényhatósági bizottság az uj szabályrendeletekbe e czimen felvett tételeket törölte a nélkül, hogy azok helyett akár terményben való szolgáltatásban, akár készpénzösszegben bármit is felvett volna, a régi szabályrendeletben megállapitott körjegyzői fizetést tényleg leszállitotta, amely eljárás pedig az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-ába ütközik. A hozandó határozat indokolása azért szükséges, mert e nélkül a felebbezésre hivatott érdekelt felek nincsenek tájékozva a felől, hogy mely irányban kell érdekeik megvédését keresniök.

Jegyzői fizetés fölemelése csakis a már alkalmazott jegyző hivataloskodásának tartamára szóló érvénynyel is kimondható.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 16,049. sz. határozata:

A K. községi jegyző fizetésének felemelése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, H. György k—i lakos által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, annak a fizetés felemelésére vonatkozó részét indokainál fogva helybenhagyom, ellenben annak azon részét, melyben a fizetésfelemelés feltétlen érvényünek mondatik ki, megváltoztatom és e tekintetben a községnek az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-ával szemben nyilatkozatnak vett kivánságához képest kijelentem, hogy a fizetésfelemelés csak a jelenlegi jegyző személyére bir kihatással. Mert az idézett törvényszakasz azon rendelkezése, hogy a már megállapitott jegyzői fizetés alább nem szállitható, csak a kötelező minimális mérvben megszabott jegyzői illetményekre nézve zárja ki ily korlátozó feltétel kikötését, de abból egyáltalán nem következik az, mintha az érdekeltek különös kérelmére eszközölt hasonló rendkivüli fizetésfelemelések, mint a melyek feltétlenül megtagadhatók is lennének, a tényleges jegyző hivataloskodásának tartamára korlátozott érvénynyel engedélyezhetők ne lennének, sőt épen azon körülmény, hogy a már egyszer rendszeresitett fizetés különben később nem csökkenthető, szükségesnek tünteti

fel, hogy ily kivételes esetekben eleve határozottan kifejezés adassék ama megszoritó feltételeknek, melynek fennállásától a javadalmazás felemelése függővé tétetik.

A törvényhatósági bizottság a községi és körjegyzők fizetésének 600 frtig való felemelését általánosan kötelezőleg ki nem mondhatja, hanem köteles minden egyes községre külön-külön hozni indokolt határozatot.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 20,154. sz. alatt kelt határozata:

A törvényhatósági bizottságnak a vármegyebeli községi és körjegyzők fizetésének hivatalból való fölemelése tárgyában hozott határozatát több község felebbezése folytán fölülvizsgálván, azt a felebbező községek irányában ezennel hatályon kivül helyezem és a törvényhatósági bizottságot minden egyes felebbező községjegyzői állásra nézve külön-külön indokolt határozat hozatalára utasitom. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-ának harmadik bekezdése, mely a törvényhatóságokat a jegyzői fizetéseknek 600 frtig hivatalból való felemelhetésére felhatalmazza és nem ezen összegben egyformán és általánosságban leendő megállapitására utasitja, a törvényhatóságok ezen jogának gyakorlását az illető községek vagyoni helyzetétől teszi függővé, ezen körülmény pedig minden egyes községgel szemben külön mérlegelést igényel és a felemelés mérvének a maximum korlátain belül a községek viszonyaihoz képest leendő meghatározását teszi szükségessé.

Ha valamely kisközség jegyzőtartásra egy nagy községgel szövetkezett, a jegyzői személyzet tartásának hozzájárulási mérvét — az esetleg létrejött egyezség figyelembe vételével — az alispán határozza meg.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 68,278. sz. határozata:

A n.-m—i segédjegyzőtartás kérdésében tett jelentésével felterjesztett iratokat oly felhivással küldöm vissza alispán urnak, hogy N. M. község képviselőtestületének azon kérelmét, hogy a segédjegyző fizetéséhez az N. M. nagyközséggel az 1886. évi XXII. t.-cz. 161. §-a alapján szövetkezett J. község is hozzájárulásra köteleztessék, az 1886. évi XXII. t.-cz. 67. §-ának második pontjában foglalt intézkedés analogiájára saját hatáskörében intézze el. Intézkedésében a szövetkezett községek között az 1886. évi XXII. t.-cz. 161. §-a alapján létrejött egyezséget tartsa szem előtt.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a csak a körjegyzői illetmények megállapitását utalja a törvényhatósági bizottság illetékességi körébe, ezen illetményeknek a szövetkezett községek által mily arányban leendő fedezése tekintetében a törvény 67. §-a szerint az alispán van hivatva elsőfokban határozni s csak felebbezés esetén terjesztendő ez a kérdés a törvényhatósági bizottság másodfoku elbirálása alá.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 76,416. sz. határozata:

A g—i és u—i körjegyzők illetményei és a szövetkezett községeknek ezen illetmények fedezéséhez mily arányban való hozzájárulása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatnak a hozzájárulási arány megállapitására vonatkozó részét, G. község felebbezése folytán felülvizsgálván, azt a g—i körjegyzőségre nézve a felebbezés alapján, az u—i körjegyző-

ségre nézve pedig az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-ában gyökerező jogomnál fogva illetékesség hiánya miatt ezennel megsemmisitem s rendelem, hogy ezen kérdésben a vármegye alispánja hozzon elsőfoku határozatot. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a csak a körjegyzői illetmények megállapitását utalja a törvényhatósági bizottság illetékességi körébe, ezen illetményeknek a szövetkezett községek által mily arányban leendő fedezése tekintetében az idézett törvény 67. §-a értelmében az alispán van hivatva elsőfokban határozni s csak ez ezen elsőfoku határozat ellen beadott felebbezés esetén terjesztendő ez a kérdés a törvényhatósági bizottság másodfoku elbirálása alá.

A körorvosi járulék az egyenes államadók után vetendő ki.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 57,319/1891. sz. határozata:

A körorvosi alap tárgyában kelt jelentésének a kérdéses alap kezeltetésére és hovafordíttatására vonatkozó részét, tekintettel a jelentésben érvényesitett indokokra, valamint a megye területén fenforgó különleges körülményekre, tudomásul veszem.

A mi azonban a körorvosi járuléknak kivetési módját illeti, erre nézve megjegyzem, hogy az 1880. évi julius 31-én 34,749. sz. a. kelt itteni leiratban, az akkori viszonyoknál fogva, tekintettel arra, hogy a kihirdetett határozat ellen egy község részéről sem történt felszólalás, nem támasztatott ugyan nehézség az ellen, hogy a körorvosok fizetése a megye összes lakosságára kirovandó $2^1/_2$ krból nyerjen fedezetet; ezen intézkedés azonban érvényben nem maradhat, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a a község minden egyes tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költséget az egyenes államadók alapján rendeli kivettetni.

Felhivom ennélfogva a vármegye közönségét, hogy a körorvosi járulékok kivetése körül ezentul a fennálló törvény alapján és rendelkezéséhez képest járjon el.

A körorvosi fizetésnek a szövetkezett községek közötti megosztásánál a lélekszám alapul szolgálhat. Az egyes község a reá eső részt — amennyiben pótadóból fedezi — mint általános közigazgatási költséget az összes egyenes államadók alapján veti ki.

A m. kir. belügyminiszter 1882. évi 3584. sz. határozata:

A hazai községi és körorvosok országos egyesülete mult évi augusztus 2-án megtartott rendes évi közgyülésének határozatához képest hozzám beterjesztett emlékiratában a körorvosi intézmény fejlődését ecsetelvén, eddigi tapasztalatai alapján elszámlálja mindazon visszásságokat és nehézségeket, melyeknek a községi és körorvosok ki vannak téve az által, hogy fizetésük a községek rendes költségvetéseibe nem vétetnek fel és kényszeritve vannak fizetéseik megkaphatása végett orvosi állásukkal egybe nem férő s időveszteséggel is járó módhoz fordulni, hogy gyakran községről-községre kell fizetésükért járniok; minthogy pedig gyakran ezen fáradozás is meghiusul, a fentnevezett egyesület annak elrendelését kéri, hogy a községi és körorvosok fizetése a községi költségvetésbe felvétessék.

Tekintve, hogy a panaszolt visszásságok némely vidéken tényleg fenforognak, nehogy a községi és körorvosi intézményt fejlődésében oly nehézségek gátolják, melyek a törvény helyes alkalmazása mellett elháríthatók; és szem előtt tartva, hogy egyes törvényhatóságok részéről belátva a köz-

egészségügy előmozditásának előnyét és fontosságát, saját kezdeményük folytán is hozattak ily értelmü határozatok, mult 1880. évi 56,284. sz. a. kelt körrendeletem kiegészitéseül figyelmeztetem a törvényhatóságot, hogy a községi és körorvosi fizetéseknél a lélekszám csak az arány megállapitásánál szolgálhat irányadóul, melyben a szövetkezett községek a körorvos fizetéséhez hozzájárulni tartoznak s hogy ez által a körorvosi fizetésből a fentebbi arány szerint egyes községre eső fizetési részlet kivetésének törvényszabta módozata érintetlen marad és hogy ezen kiadás, a mennyiben a községi törzsvagyon jövedelméből nem fedezhető, mint a község minden egyes tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költség a rendes községi költségvetésbe felveendő és az 1876. évi V. t.-cz. 33. §-ában megjelölt államadók után vetendők ki.

Felhivom tehát a törvényhatóságot, hogy ez ügyet tárgyalás alá véve, oly irányban törekedjék intézkedni, hogy a körorvosok méltányos igényei e tekintetben is lehetőleg kielégittessenek.

Az 1876. évi XIV. t.-cz. 147. és 159. §§-ai értelmében a községi szülésznő évi járandóságát a törvényhatóság jóváhagyásával a község állapitja meg. A törvényhatóság határozata ellen további felfolyamodásnak helye nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 23,646. sz. határozata:

K. községnek a községi bába fizetését 25 frtban és szülési diját 60 krban megállapitó határozatát jóváhagyó vármegyei bizottsági határozat ellen G. D. községi lakos által közbetett felebbezés folytán felterjesztett ügyiratokat azon kijelentéssel küldöm vissza, hogy érintett felebbezést, tekintettel az 1876. évi XIV. t.-cz. 147. §-ára, mely szerint a szülésznő évi járandóságát a törvényhatóság jóváhagyásával a község állapitja meg, valamint az idézett törvény 159-ának végső bekezdésében foglalt rendelkezésre, mely szerint a szülésznők járandóságát megállapitó törvenyhatósági bizottsági határozat ellen további felfolyamodásnak helye nincs, visszautasitandónak találtam.

A több község által alkalmazott szülésznő fizetését az illető községek képviselőtestületeinek egyeteme, melyben az elnöklés a járási főszolgabirót illeti, állapitja meg. A fizetés megállapitásának jóváhagyása iránti jogot a törvény a törvényhatóságnak tartotta fenn.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 73,331. sz. határozata:

A vármegye közönségének a szülésznői körök beosztása és a szülésznői fizetések megállapitása tárgyában alkotott szabályrendeleti tervezetre vonatkozólag tett jelentésére a következőket jegyzem meg. A községi szülésznő járandóságának megállapitása iránt az 1876. évi XIV. t.-cz. 147. §-a szabatosan intézkedik, a járandóságot t. i. a törvényhatóság jóváhagyásával a község állapitja meg. Hogy a körszülésznőről a törvény nem intézkedik, annak az az oka, mert a törvény ez elnevezést nem is ismeri, hanem a több község által alkalmazott szülésznőt is «községi szülésznő»-nek nevezi (l. a 146. §. második bekezdését). Tehát az ugynevezett körszülésznő illetményei megállapitásánál is a 147. §. végső bekezdése alkalmazandó. Minthogy pedig midőn községről általán szó van, e kifejezés alatt a törvény mindig a képviselőtestületet érti, a községi szülésznő járandóságát is a község képviselő-

testülete, illetőleg amennyiben több község közösen tart szülésznőt, a községi képviselőtestületek egyeteme, melyben az elnöklés a járási főszolgabirót illeti, állapitja meg. A mi a vármegye által előtérbe hozott azon érvet illeti, hogy azért volt szükséges a fizetések megállapitását a törvényhatósághoz vonni, mert a községek oly gyarló fizetéseket állapitanak meg, melyek mellett megfelelő egyént nem kaphatnak, ez az érvelés el nem fogadható, mert a törvény a fizetésmegállapitást nyilván a község jogává teszi, de különben is a törvény éppen a törvényhatóság által hangoztatott okból gondoskodott a törvényhatóságnak ingerentiájáról a fizetés megállapitásának kérdésében, a mennyiben a községi határozat jóváhagyásának jogát a törvényhatóságnak tartotta fenn. A jóváhagyás joga pedig mindenesetre nem a tudomásulvétel kötelezettségét jelenti, hanem benne van abban a határozat visszautasitásának és uj határozat hozatalára kötelezésnek joga is. Mindezeknél fogva a törvényhatósági bizottság határozatát illetéktelenség miatt hatályon kivül helyezem és felhivom a vármegye közönségét, hogy a községeket a szülésznői járandóságnak az 1876. évi XIV. t.-cz. 147. §-a értelmében s annak alapján való megállapitására kötelezze.

A körállatorvos illetményeinek az egyes községek között való felosztására az alispán illetékes. Az 1888. évi VII. t.-cz. 133. §-ában előirt minősitéssel biró állatorvos, a törvényhatósági állatorvos akadályoztatása esetén, ennek teendőivel kivételesen megbizható.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 47,366. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel a t—i járás községei az 1888. évi VII. t.-cz. 127. §-a alapján körállatorvos tartására köteleztettek s ennek javadalmazása 600 forint fizetésben, 100 frt lakpénzben és 250 frt uti átalányban állapittatott meg, a földmivelésügyi miniszter urral egyetértőleg jóváhagyólag tudomásul vettem. Az idézett határozat azon részét, melylyel az egyes községeknek a javadalmazáshoz való hozzájárulása megállapittatott, B. községnek felebbezése folytán felülvizsgálván, hatályon kivül helyezem és az állatorvos illetményeinek az egyes községek között való felosztására az 1888. évi VII. t.-cz. 129. §-ának második pontja alapján az alispánt utasitom. Végül a földmivelésügyi miniszter urral egyetértőleg kijelentem, hogy az ellen, hogy a t—i körállatorvos, a törvényhatósági állatorvos akadályoztatása esetén, egyes kérdésekben törvényhatósági állatorvosi teendőkkel kivételesen megbizassék, feltéve, hogy az illető állatorvos az 1888. évi VII. t.-cz. 133. §-ban előirt minősitéssel bir, kifogás nem forog fenn.

Ha a község alkalmazottainak terménybeli járandóságát önként hajlandó készpénzre átváltoztatni, ebben nem akadályozandó.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 34,220. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának K. község szervezési szabályrendelete felett hozott határozatát azon részében, mely szerint a szervezési szabályrendeletben a körjegyző és szolgaszemélyzet részére pénzben felvett fizetések törültettek, és a régi szabályzat értelmében ujból terményekben állapittattak meg, a nevezett község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vévén, a törvényhatósági bizottság

határozatának megfelebbezett részét megváltoztatom, és a község ujonnan alkotott szervezési szabályrendeletében a körjegyző és községi szolgaszemélyzet részére eddig szokásban volt gabonajárandóságok helyett készpénzben megállapitott fizetéseket jóváhagyom. Mert a község a terménybeli fizetéseknek készpénzzel való megváltását szabályrendeletileg törvényszerü módon állapitotta meg és ezen megállapodás a szabályrendelet törvényszabta módon történt kihirdetése után a község kötelékéből felebbezéssel megtámadva nem lett; minélfogva nem látok elegendő indokot arra, hogy a község ezen önkormányzati jogkörében törvényszerüen keletkezett és felebbezéssel meg nem támadott határozata hivatalból kifogásoltassék.

Községi tiszti állással járó javadalmazás megállapitására nem a közigazgatási bizottság, hanem a képviselőtestület meghallgatása mellett a törvényhatósági bizottság illetékes.

A. m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 34,716. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint R. J. z—i lakos az a—i körjegyzőségben 1878-tól viselt közgyámi állása utáni javadalmazásnak megállapitása iránti kérelmével elutasittatott, a nevezett felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot mint illetéktelent megsemmisitem, mert ez esetben nem valamely liquid tartozás behajtásáról van szó, hanem fizetésmegállapitásról, a mire pedig a képviselőtestület meghallgatása után a vármegye törvényhatósági bizottsága illetékes.

A községek ellen szolgálati viszonyból származott bárminemü illetmények iránt támasztott követelésekre a birósági hatáskör csak akkor állapitható meg, ha előzőleg a közigazgatási folyamodási utak teljesen kimerittettek.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 16,806. sz. határozata:

D. A. b—i volt községi jegyző felfolyamodását a szolgabiró és alispán által hozott azon határozatok ellen, melyek szerint nevezett folyamodó a multban ki nem szolgáltatott jegyzői fizetésének kiadatása iránt a község ellen támasztott követelésével el, és a biróság elé lett utasitva, a megyei alispán által bemutatott tárgyiratok megküldése mellett a közigazgatási bizottság érdemleges elhatározása alá bocsátom, megjegyezvén, miszerint a kir. Curia állandó gyakorlata szerint, mely a bel- és igazságügyminiszter beleegyezésével is talál, a községek ellen szolgálati viszonyból származó bárminemü illetmények iránt támasztott követelésekre a birósági hatáskör csak akkor állapitható meg, ha a közigazgatási folyamodási utak teljesen kimerittettek.

b) *Egyéb illetmények. (Lakás. Utiköltség. Napidij. Előfogat. Számladijak.)*

A jegyző lakbérnek elfogadására nem kötelezhető ugyan, de a természetbeni lakásra törvényileg biztositott igénye nem teszi szükségessé, hogy a községek saját tulajdonukat képező helyiséget nyujtsanak neki. Ezen kötelezettségüknek eleget tesznek az által is, ha a jegyző számára lakhelyiséget bérelnek.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 25,797. sz. határozata:

Felterjesztésére, melyben a vármegyebeli községi és körjegyzők egyletének kérelme tárgyában f. évi 15,073. sz. rendeletem végső részének megváltoztatására kér, értesitem alispán urat, hogy kérelmének helyt nem adhatok, minthogy a községi és körjegyzőknek természetbeni lakással való ellátására a törvény egyenes rendelkezése biztosit igényt. Egyébiránt alispán urnak a természetbeni lakás kiszolgáltatása indokából szükségessé váló épitkezések kérdésében táplált aggodalma nem alapos, mert a jegyzőnek természetbeni lakásra törvényileg biztositott igénye nem teszi szükségessé, hogy a községek saját tulajdonukat képező helyiségeket nyujtsanak neki, a községek kötelezettségüknek eleget tesznek az által is, ha a jegyző számára lakhelyiséget bérelnek. Minthogy pedig a vezetése alatti vármegyebeli körjegyzők jelenleg is bérhelyiségekben laknak, felmerülő szükség esetén a községek is ép igy képesek lesznek a szükséges bérhelyiségeket biztositani. A hivatkozott 15,073. sz. rendelet következő: A vármegyebeli községi és körjegyzők egyletének az iránt emelt kérelme, hogy a körjegyzői székhelyeken jegyzői lakás-irodára alkalmas épületek állittassanak s addig is megfelelő lak- és irodabér, fütési és világitási átalány rendszeresittessék a községi és körjegyzők részére, elutasittatott, a nevezett egyesület felebbezése folytán felülvizsgáltatván, a felebbezett határozatot helybenhagyom ugyan, azonban kijelentem, hogy tekintettel arra, miszerint az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a értelmében a községi illetőleg körjegyzőnek természetben kiszolgáltatandó szabad lakásra mindenkor igénye van, miből folyólag a jegyző lakbérnek elfogadására nem kötelezhető, a mennyiben egyik vagy másik jegyző e tekintetben igazolt panaszszal lépne fel, a törvényhatóságnak a lakásnak — mely azonban bérhelyiségből is állhat — természetben való kiszolgáltatását elmulasztó községet ezen törvényszerü kötelességének teljesitésére szoritania, felügyeleti hatásköréből kifolyó tisztében álland.

A természetbeni lakást a községi jegyző csak saját lakásul használhatja s azt tetszése szerint hasznositani jogositva nincs.

A m. kir. belügyminiszternek 1892. évi 91,378. sz. a. kelt határozata:

A p—i jegyzői lakás használata tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot a község részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, következőleg határozok: Az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a szerint a jegyzői lakás természetben szolgáltatandó ki. Ha a jegyző a különben megfelelő szabad lakást használni nem kivánja, ez szabadságában áll ugyan, de ez esetben a lakásért a községtől kárpótlást kivánni, sem azt tetszése szerint hasznositani jogositva nincsen. Mert a szabad lakás nem olyan javadalma a jegyzőnek, mely fölött önhatalmulag rendelkezhetik, azt csupán saját lakásául használhatja, s a mint erről önkéntes elhatározásából lemond, a község a fölött saját belátása szerint rendelkezhetik, a nélkül, hogy a

jegyzőnek kárpótlást kellene nyujtania. Ehhez képest a törvényhatósági bizottság határozatának a jegyzői lakásra vonatkozó azon részét, melylyel helybenhagyta a község az iránti megállapodását, hogy a P. György jegyző kiköltözésével megüresedő jegyzői lakást B. Miklós jegyző foglalja el, részemről is helybenhagyom, ama részét azonban, mely szerint a B. Miklós jegyzőnek engedélyezett lakáshasználat időtartama P. György jegyző tetszésétől tétetett függővé, továbbá ama részét, melylyel az eddig B. Miklós által birt szabad lakás albérlet utján való hasznositásra P. György jegyzőnek engedtetett át, megváltoztatom, s rendelem, hogy utóbbi jegyzői lak a község korlátlan rendelkezésébe bocsáttassék vissza, megjegyezvén, hogy miután a hivatalos lakások a községi jegyzők részéről sem időközi cserebere, sem nyerészkedés tárgyát nem képezhetik, azon esetben, ha P. György a rendelkezésére álló hivatalos helyiséget igénybe nem veszi, annak használatáról hivataloskodása tartamára lemondottnak lesz tekintendő és ez esetben kizárólag a község szabad elhatározásától fog függni, vajjon az elhagyott lakást később a nevezettnek ismét átengedje-e és minő módozatok mellett?

A törvény által rendszeresitett községi jegyzőn kivül, bármi czimmel alkalmazott segéderő természetbeni lakásra, illetve lakbérilletményre, pusztán állásából kifolyólag jogot nem tarthat, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a csak a rendszeresitett kör- illetve községi jegyzőkre vonatkozik.

A belügyminiszter 1892. évi 19,261. sz. határozata:

Az F. községi aljegyző részére kiszolgáltatandó természetbeni lakás, illetve lakbér megállapitása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, az érdekelt F. község által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt megváltoztatom és a községet lakásnak, illetőleg lakbérnek az aljegyző részére leendő kiszolgáltatása alól felmentem. Mert a község jóváhagyott szervezési szabályrendeletének 3. rész 1. és 3. §-ai szerint az ugynevezett adóügyi jegyző fizetése 400 frt készpénzben és az irásdijakban van megállapitva; mert továbbá az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a, mely a jegyzői fizetés kötelező mértékét meghatározza, csak a minden községben és községi szövetkezetben maga a törvény által rendszeresitett jegyzőre, illetőleg körjegyzőre vonatkozik.

A községi elöljárók a számukra természetben rendszeresitett lakást a község beleegyezése ellenére, még dij nélkül sem bocsáthatják másoknak használatába.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 67,589. sz. határozata:

A v—i jegyző és tanitók részére szabad lakással átengedett házak mikénti használata tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot K. Konrád és társai felebbezése folytán felülvizsgálván, annak megváltoztatása mellett, a községi képviselőtestület megállapodását azon módositással emelem érvényre, hogy a községi elöljárók a számukra természetben rendszeresitett lakást a község beleegyezése ellenére, még dij nélkül sem bocsáthatják másoknak használatába. A természetben való lakás kizárólag a tisztviselő személyéhez és hivatalos minőségéhez van kötve és rendszeresitésének alapul azon szempont szolgál, hogy lakásra a tisztviselőnek szüksége van és hogy a helyi közforgalom szerint nem áll annyi alkalmas lakás

rendelkezésre, hogy ilyent a megfelelő átalány fejében kapni lehessen. Ha már most valamely tisztviselő a természetbeni lakás igénybevételére kivételesen egészben vagy részben nem szorult, szabadságában áll azt igénybe nem venni, azonban a természetbeni lakás, mint a tiszti javadalom kiegészitő részének fennebbiekben kifejtett jogi természetével, akár az, hogy a tisztviselő a lakás albérletbe adása által nyerészkedjék, akár az, hogy a lakásnak ingyenes átengedése által annak rendeltetését a tulajdonos község hátrányára egyoldalulag megváltoztassa, össze nem egyeztethető.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-ának azon rendelkezése, mely szerint az egyszer megállapitott jegyzői fizetés alább nem szállitható, csupán a jegyző személyes élvezetére rendelt törzsfizetésre vonatkoztatható s nem egyuttal az átalányokra is.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 53,666. sz. határozata:

A g—i körjegyző fuvar- és küldönczdij átalányának leszállitása kérdésében hozott törvényhatósági bizottsági határozatot az érdekelt községek felebbezése folytán felülvizsgálván, azt feloldom s felhivom a törvényhatósági bizottságot, hogy ezen ügyben hozzon ujabb érdemleges határozatot: mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-ának azon rendelkezése, mely szerint az egyszer megállapitott jegyzői fizetés alább nem szállitható, csupán a jegyző személyes élvezetére rendelt törzsfizetésére vonatkoztatható s nem egyuttal az átalányokra is, melyek a jegyző készkiadásainak fedezésére szolgálván, a dolog természetéből kifolyólag a viszonyok változtával, szintén megfelelő módositásnak vannak alávetve.

Napidij átalányt élvező községi elöljáróknak a rendes közigazgatás keretén kivül eső cselekmények teljesitéséért külön napidijak is engedélyezhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 24,800. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának. X. község szervezési szabályrendeletének jóváhagyása tárgyában hozott határozatát azon részében, mely szerint a szabályrendelet azon intézkedése, hogy rendkivüli hivatalos utazások esetén a napidijátalányt élvező elöljárók külön napidijakat számithatnak fel, töröltetett, S. J. községi jegyző felebbezése folytán felülvizsgálván, az emlitett intézkedést helybenhagyom, azonban kijelentem, hogy a kérdéses szakasznak törlése folytán nem vonatik el a napidijátalányt élvező községi elöljáróktól azon jog, hogy a rendes közigazgatás keretén kivül eső cselekmények teljesitéséért napidijat felszámithassanak.

A községek elöljáróinak napidijszükséglete, tekintettel a napidijfelszámitások nehezen ellenőrizhető voltára, legczélszerübben mérsékelt átalányösszegek megállapitása mellett nyerhet a költségvetésben fedezetet.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 35,581. sz. határozata:

A Gy. község szervezési szabályrendeletének jóváhagyása kérdésében hozott törvényhatósági bizottsági határozatot azon részeiben, melyekkel a szabályrendelet határozmányainak módositásával, a jegyző napidija 3 és 2 frtban, a többi elöljáróké 1 frt 50 krban és 1 frtban állapittattak meg, Gy. község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván: a feleb-

bezett határozati részeket megváltoztatom és a község megállapodásait emelem érvényre. Erről a vármegye közönségét oly hozzáadással értesitem, miszerint tekintettel a napidijfelszámitások nehezen ellenőrizhető voltára, más törvényhatóságokban is czélszerünek bizonyult intézkedés módjára oda hasson, hogy a községek, elöljáróik napidijszükségletének fedezése tekintetéből, viszonyaiknak megfelelő mérsékelt átalányösszegeket állapitsanak meg.

A körorvosok, valamint általában minden oly köztisztviselő és elöljáró, ki székhelyén kivül is köteles hivatalos teendőket végezni, községeikben való körlátogatásaik alkalmával természetben való fuvar kiszolgáltatására, vagy ennek megváltásakép az egyes látogatási esetekben kiszolgáltatandó fuvardijra vagy egyszersmindenkorra fuvarátalányra jogos igénynyel birnak.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 87,636. sz. határozata:

Jelentésére válaszolólag értesitem alispán urat, hogy a körorvosok, valamint általában minden oly köztisztviselő és elöljáró, ki székhelyén kivül is köteles hivatalos teendőket végezni, községeikben való körlátogatásaik alkalmával, természetben való fuvar kiszolgáltatására vagy ennek megváltásakép az egyes látogatási esetekben kiszolgáltatandó fuvardijra vagy egyszersmindenkorra fuvarátalányra jogos igénynyel birnak. Magának ezen fuvar illetőség kérdésének rendezése az 1876. évi XIV. t.-cz. 144. §-ának szabványai megtartása mellett, a törvényhatósági bizottságot, mint a körorvosok fizetésének megállapitására illetékes hatóságot illeti. A fuvarátalánynak a törvényhatóság részéről lett megállapitása után az ezen átalányhoz az egyes községek részéről való hozzájárulás meghatározása az idézett törvényszakaszban meghatározott előirások betartása mellett az alispánnak, mint a körorvos fizetéséhez az egyes községek részéről való hozzájárulás mérvének megállapitására illetékes hatóságnak feladata.

A vágóhidi szemlékért járó dijak a község részéről közvetlenül szedendők, a megállapitott átalány pedig ez utóbbi által szolgáltatandó ki az állatorvosnak.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 66,625. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint az X. rendezett tanácsu városban szervezendő állatorvosi állással egybekötött évi fizetés, a város képviselőtestülete és a polgármester által tett javaslattól eltérőleg 150 frtban, a vágóhidi szemlékért járó javadalmazás pedig évi 400 frtban olykép állapittatott meg, hogy a vágódijak a város által vételeztessenek be és az állatorvos javadalmazása a befolyandó dijakra való tekintet nélkül a városi pénztárból szokásos havi részletekben szolgáltassék ki, X. város képviselőtestülete által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, az ez érdemben megkérdezett földmivelésügyi m. kir. miniszter ur véleményével egyetértőleg, a neheztelt határozatot a felebbezés elutasitása mellett annál is inkább helybenhagyom, mert a marha- és vágóhidi szemle teljesitésével megbizandó községi állatorvos részéről a felek irányában elkövethető visszaélések meggátlása czéljából a neheztelt határozati rész nemcsak kivánatos, de az 1888. évi VII. t.-cz. végrehajtására vonatkozólag a nevezett miniszter ur által 1888. évi október 15-én 40,000. szám alatt kibocsátott rendelet 51. §-a értelmében határozottan helyes is.

Körjegyző előfogati átalányának az egyes községek közötti megosztása az állami adó arányához képest is történhetik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 14,459. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának L. község 1888. évi költségvetése fölött hozott határozatát azon részében, mely szerint a költségvetés VII. folyó száma alatt előirányzott 8 frtnyi jegyzői előfogati átalány a szabályrendeletnek megfelelően 1 frt 34 krajczárra szállittatott le, Sz. J. érdeklett körjegyző által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vévén, a felebbezett határozatot helybenhagyom, mert az alispán jelentése szerint a felfolyamodó körjegyző előfogati átalánya az egyes községekre nem a távolság, hanem az állami adó arányához képest van megállapitva s igy tévedésben van a felebbező körjegyző, akkor, a midőn a L. község részéről megállapitott átalányt csekélynek s aránytalannak állitja, mert addig, mig ezen távolabb eső község állami adója mérvéhez képest, csak 1 frt 34 krt fizet, a sokkal közelebb fekvő, de nagyobb adóval biró községek aránylag többet fizetnek.

A körorvosok fuvarátalányának megállapitása és a szövetkezett községek közötti megosztása a körorvosi fizetésekre nézve irányadó szabályok szerint eszközlendő.

A m. kir. belügyminiszter 1878. évi 4751. sz. határozata:

A vármegye alispánjának jelentése, melylyel a megyei egészségügyi személyzet körlátogatásainak mikénti teljesitése, ugy nemkülönben ebből kifolyólag a körorvos utiátalányának meghatározására nézve a bizottsági közgyülésben elfogadott törvényhatósági szabályrendeletet jóváhagyás végett felterjeszti, — a következőket válaszolom a vármegye közönségének:

Az, hogy a közegészségügyi körök orvosai a teljesitendő körlátogatások alkalmával természetben kiszolgáltatandó fuvarral, avagy ennek megváltásául évenkint bizonyos meghatározott uti átalányösszeggel láttassanak-e el s hogy ezen uti átalányösszeghez az egyesitett községek mily arányban járuljanak, ugyanazon módon állapitandó meg, a mint az 1876. évi XIV. t.-cz. 144. §-a a községi, illetőleg a körorvosi fizetésekre nézve intézkedik. Ugyanis a megállapitás az érdekelt községek képviselőtestületeinek, kis- és nagyközségeket illetőleg a járási tisztviselőnek meghallgatása mellett, a törvényhatóság által történik s az e részbeni határozat a közigazgatási bizottsághoz felebbezhető. Felhivom ennélfogva a vármegye közönségét, hogy e részben ily értelemben járjon el.

A marhavásárra hajtott marhák megvizsgálásáért az azt teljesitő szakközeg által semminemü dij nem szedhető, mert ezen megvizsgáltatás a vásárjog tulajdonosának kötelessége.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 18,720. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel a városi két állatorvos által eddig szedett marhavizsgálati dijak helyett azon állatorvosok részére személyes pótlék czimén évi 200—200 frtnyi összeg szavaztatott meg és a marhavizsgálati dijak a városi házi pénztárba szállittatni rendeltettek, oly módositással hagyom helyben, hogy a marhavizsgálati dijak szedése egészen megszüntettessék; mert a vásárra érkező állatoknak szak-

közegek által való megvizsgáltatása a fennálló törvényes intézkedés alapján a vásárjog tulajdonosának kötelességét képezi, melynek teljesitése egyenértékét a vásárjog jövedelmeiben, t. i. a helypénz vagy vásárvámban leli; külön vizsgálati dijak szedésének pedig, mely csak a forgalom nehezitését és a közönség terhelését idézi elő, jogszerü alapja nincs.

---

c) *Jegyzői földek.*

Ha az államvasutak vagy helyi érdekü vasut czéljára oly községi föld sajátittatott ki, mely a községi jegyzőnek fizetése kiegészitéseül haszonélvezetében volt, a jegyző az ily uton előállott tőke jövedelmét, a földek után természetben huzott haszon helyettesitőjeként elfogadni köteles. A mennyiben azonban az államilag biztositott legelőnyösebb kamatoztatás mellett az ily jövedelem az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a 4. bekezdésében alapul vett kataszteri tiszta jövedelem mértéken alul maradna: a község a hiányt kipótolni köteles.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 28,046. sz. határozata:

X. község tulajdonát képező, a magyar kir. államvasutak és az m—i helyi érdekü vasut által kisajátitott területek után nyert kártalanitási összeg kezelése és jövedelmének hovaforditása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melynélfogva a szóban levő tőkepénzek a posta takarékpénztárban helyeztetnének el, D. Béla K. községi jegyző által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt feloldom és az ügyet uj határozatok hozatala utján rendelem elrendeztetni. Mert ez idő szerint, midőn pl. a papirjáradéki kötvényekért 5%, az italmérési kártalanitási záloglevelekért 4% adómentesen fizettetik, a postatakarékpénztár által az 1885: IX. t.-cz. 10. §. szerint fizetendő 3·6% kamat a község érdekei szempontjából megfelelő jövedelemnek nem tekinthető. A felebbező községi jegyző kérelmére nézve pedig megjegyzem, hogy miután a község arról, miszerint az ő tulajdonát képező, de a felebbező haszonélvezetébe bocsátott jegyzői föld kisajátittatott, mit sem tehet és miután a kisajátitási ár a kisajátitott ingatlan értékének egyenlegéül tekintendő, a haszonélvező jegyző az ily uton előállott tőke jövedelmét a földek után természetben huzott haszon helyettesitőjének elfogadni tartozik; mindazonáltal azon korlátozással, hogy a mennyiben a fentebbi utmutatások szerint elérendő, lehető legelőnyösebb kamatoztatás az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a 4. bekezdésében alapul vett kataszteri tisztajövedelem mértéken alul maradna, a község a hiányt kipótolni köteles.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a a községi jegyzők használati jogát a községi földekre nézve csak az előbbi állapot szerint, tehát az előbbi használat feltételeinek korlátai között tartja fenn.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 35.803. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak az sz—i körjegyző illetményeinek rendezése ügyében hozott határozatát, melylyel kimondatott, hogy B. község a 23. számu tjkben felvett ugynevezett jegyzői földeket a kataszteri tiszta jövedelemnek beszámitása mellett a jegyző haszonélvezetébe bocsátani köte-

les, B. község felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot az igazságügyi miniszter urral egyetértőleg megváltoztatom és a községet a szóban levő földek átengedésének terhe alól felmentem. Mert a kérdéses jegyzői földeket B. község jegyzője csak akkor használta, a mikor ő látta el egyszersmind a községi iskolamesteri teendőket is és a mikor jegyzői hivatala magára a nevezett községekre szoritkozott és ő nem volt körjegyző. Minthogy pedig az 1871. évi XVIII. t.-cz. 67. §-a, valamint az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a a községi jegyzők használati jogát a községi földekre csak az előbbi állapot szerint, tehát az előbbi használat feltételeinek korlátai között tartja fenn, B. község nem kötelezhető arra, hogy kérdéses földjei használatát a jelenlegi sz—i körjegyzőnek, a ki nem egyszersmind iskolamester is, átengedje csupán azért, mert B. az sz—i körjegyzőséghez tartozik. Erre az a körülmény sem kötelezi a községet, hogy az sz—i körjegyzői állás megürültekor, 1890-ben, a járási főszolgabiró a pályázati hirdetményben a kérdéses b—i jegyzői földeket is olyanokul jelölte meg, melyek a körjegyző javadalmát fogják képezni, mert ama pályázati hirdetmény ellen a község nyomban tiltakozott s felfolyamodása ma sincs jogerősen elintézve és az is tény, hogy a jelenlegi jegyzőnek elődje, az 1873-ban megválasztott sz—i körjegyző sem volt a földeknek tényleges birtokában. Megjegyzem még, hogy ezen jegyzői földek, bár a telekkönyvben tanitó és jegyzői hivatal névre vannak bekebelezve, a község tulajdonát képezi, mert a jegyzői hivatal jogi személyt nem képez.

A községi jegyző által használt községi földek az 1886. évi XXII. t.-cz. 66. §-a szerint kataszteri jövedelmük, nem pedig a község által más alapon felvett jövedelmezhetőségük szerint számitandók be a jegyző fizetésébe.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 18,419. sz. határozata.

A vizszabályozási költségek dologi terhet képezvén, azt mindig a telek tulajdonosa köteles hordozni. Ebből következik, hogy a község által a jegyző használatába adott föld után ily czimen kivetett költségeket nem a jegyző, hanem a tulajdonos község tartozik viselni.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 1525. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel helybenhagyatott N. község képviselő testületének határozata, melyben kimondatott, hogy a jegyzői illetmény-föld után minden néven nevezendő adó és tiszai államkölcsön fizetés a földet használó jegyző által viselendő, N. N. jegyző felebbezése folytán felülvizsgálván: a határozat nem felebbezett részeit érintetlenül hagyom, azon felebbezett részeit pedig, melyek értelmében a tiszai gát fentartási költségek és a tiszai államkölcsönjárulékok is a földet használó jegyző által viselendők, az általam nézete nyilvánitására felkért pénzügyi miniszter urral egyetértőleg megváltoztatom és kijelentem, hogy az emlitett vizszabályozási járulékok a község által viselendők. Ugyanis törvényeink szerint vizszabályozási költségek (melyek alatt a társulat által felvett kölcsön kamatjának és törlesztési járulékának, valamint a társulat évi kezelési költség járulékainak részei is értendők) oly terhek, melyek az elsőbbséggel felruházott egyenes adók természetével birnak és az 1881. évi LX. t.-cz. 189. §-ának *a)* és *b)* pontjában emlitett terhek kivételével, minden

habár telekkönyvileg bekebelezett követelés előtt állanak s a birtokkal járván minden uj birtokosra és e szerint még a birói árverésen vásárlóra is átmennek (1871. évi XXXIX. t.-cz. 19. §-a, 1879. évi XXXIV. t.-cz. 5. §-a. 1885. évi XXIV. t.-cz. 121. §-ai). A törvényeknek ezen intézkedése folytán a vizszabályozási költségek dologi terhet vagyis a telekkel összekötött és időszakonként ismétlődő szolgálmányokra irányuló oly kötelezettséget képeznek, melynek teljesitésére a telek tulajdonosa van kötelezve. De továbbá a vizszabályozási költségeket a vonatkozó törvények alapján is olyanoknak kell tekinteni, melynek viselésére a telek tulajdonosa van kötelezve. És habár a vizjogi törvény, valamint a még érvényben levő 1884. évi XIV. t.-cz. a birtok és tulajdon között fennálló fogalmi különbséget nem tartja is mindig pontosan szem előtt, de intézkedéseiből világosan lehet következtetni (1885. évi XXIII. t.-cz. 121. §-a), hogy a birtokos elnevezés alatt nem a birlalót, hanem a földtulajdonost érti. Ezeknél fogva, a mennyiben a törvények értelmében társulati tagoknak csakis az ártéri birtok tulajdonosai tekinthetők, a vizszabályozási költségeket is ők kötelesek fizetni. A törvény rendelete és a dologi terhek természete szerint, nem lehet valamely ingatlan birlalóját a vizszabályozási költségek fizetésére kötelezni, még azért sem, mert az ármentesitési költségek a birtoknak javitására több éveken keresztül befektetett és hosszabb idő alatt megtérülő beruházást képeznek. Az az elv, hogy a vizszabályozási költségek, illetőleg ármentesitési költségek a tulajdonos által fizetendők, birói gyakorlatunkban is kifejezésre talál; a Curia ugyanis kimondotta, hogy a mennyiben a haszonbérlő a közterhek viselésére kötelezte magát, a közterhek alatt a vizszabályozási költségek nem érthetők. Mindezeknél fogva N. N. felebbező n—i községi jegyző a községtől illetményként birt földeket terhelő vizszabályozási járulékokat csak abban az esetben lenne köteles fizetni, ha a a fizetést a tulajdonos községgel szemben határozottan elvállalta volna; minthogy pedig annak, hogy ezen járulékok fizetése iránt a jegyző külön kötelezettséget vállalt volna, mi nyoma sincs, a szóban forgó költségjárulékok a község, mivel tulajdonos terhét képezik.

A községjegyzői földek haszonélvezete a hátramaradt özvegynőt elhunyt férje szolgálati idejének arányában illeti, s az özvegy a földekre forditott költséget is ezen arányban viseli.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 41,238. sz. határozata:

A vármegyei közigazgatási bizottság által másodfokban hozott azon határozatot, melylyel N. község a jegyzői földek 1888/89. gazdasági évi jövedelméből N. R. elhunyt községi jegyző özvegye jutalékának kifizetésére utasittatott a község mostani jegyzője felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helybenhagyom oly értelmezéssel, miszerint özv. N. R.-né jutalékát a jegyzői földek 1888/89. évi jövedelmének azon része képezi, mely elhunyt férje szolgálati idejére esik, levonva ebből az összes költségeknek a most jelzett időtartamra eső aránylagos részét.

d) *Jegyzői nyugdij.*

Ha valamely körjegyzőség a törvény alapján feloszlatott törvényhatóság megszünte miatt más vármegyébe lett kebelezve, akkor az illető körjegyző idegen törvényhatóságból átköltözöttnek nem tekinthető, hanem a feloszlatott törvényhatóságban töltött évei neki a nyugdijazásnál beszámitandók.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 51,012. sz. határozata:

Néhai K. T. b—i volt körjegyző özvegyének nyugdij illetményei tárgyában hozott alispáni határozatot, mely szerint a nevezett özvegy abbeli kérelmével, hogy elhunyt férje által az 1876. év előtt Kővárvidéken szintén körjegyzői minőségben eltöltött szolgálati időből öt év beszámittassék, elutasittatott, az özvegy részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a megfelebbezett alispáni határozatot megváltoztatom és az abban megállapitott 100 frtnyi özvegyi nyugdijat 130 frtban, illetve a hátramaradt kiskoru leány nevelési pótlékát 50 frtban állapitom meg. Mert a nyugdijszabályzat 16. §-ának azon része, mely szerint a «más törvényhatóság területéről átköltözött jegyzőknek csak az itt szakadatlanul töltött szolgálati idejük vétetik számitásba», a jelen esetre nem alkalmazható, mivel jelen esetben nem egy más törvényhatóság területén müködött, és ottani állását egy ezen vármegyei körjegyzői állással felcserélt s ennélfogva ide átköltözött jegyzőről van szó, hanem olyanról, a kinek körébe tartozott körjegyzőség a törvény alapján lett egy feloszlatott törvényhatóság megszünte miatt ezen vármegyébe kebelezve, annálfogva az alispáni határozat megváltoztatandó és az özvegyi nyugdijilletmény a fenti összegben megállapitandó volt.

Ha valamely körjegyző idegen vármegyébe választatik meg jegyzővé s az ottani jegyzőnyugdij-szabályrendelet szerint előbbi szolgálata neki be nem számittatnék, akkor az általa addig befizetett járulékokat előbbi törvényhatóságának jegyzőnyugdijalapja kamat nélkül visszatériteni tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 29,079. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak X. vármegye P. községében körjegyzővé megválasztott Sz. D. volt L. községi körjegyző nyugdijjárulékainak visszatéritése kérdésében hozott határozatát, melylyel nevezett e részbeni kérelmével elutasittatott, a nevezett körjegyző felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén, miután az ezen vármegyei községjegyzői nyugdijszabályzatban nincs az iránt rendelkezés, hogy a kik más vármegyei községbe történt megválasztatásuk miatt kénytelenek előbbi állásukról lemondani, ezeknek járulékaival mi történjék, a jelen eset a viszonosság elve alapján birálandó el. Minthogy az ezen vármegye községjegyzői nyugdijszabályzat 13. §-a szerint a más vármegyében eltöltött szolgálati évek egyáltalában be nem számittatnak, holott az Y. vármegyei nyugdijszabályzat 17. §-a szerint, a más megyében töltött szolgálat azon esetre, ha ezen más megyében is a viszonosság fennáll, tekintetbe vétetik; ennélfogva X. vármegye felebbezőnek előbbi szolgálatát be nem számithatván, a kérdésben forgó határozatot annyival is inkább feloldandónak találtam, mert az a községi törvény 66. §-ának utolsó bekezdésében érintett rendelkezéssel sem áll összhangzásban; minek folytán utasitom a vármegye közönségét, hogy a felebbező által befizetett járulékokat kamat nélkül téritse vissza.

Községi és körjegyzők köteles szolgálati ideje a nyugdijszabályrendeletben, tekintettel az állami és vármegyei nyugdijazásokra, nem 30, hanem 40 évvel állapitandó meg; a más vármegyében töltött szolgálati idejük azonban beszámitható.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 81,989. sz. határozata:

A községjegyzői nyugdijszabályzat némely szakaszainak módositása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozat azon részéhez, melylyel a 40 évi szolgálati időnek 30 évre való leszállitása s a nyugdijfokozatnak ehhez képest való megállapitása mondatott ki, tekintettel az állami és vármegyei nyugdijazásokra, melyeknél a köteles szolgálati idő a közigazgatási szakban alkalmazottakra nézve 40 évvel van megállapitva, jóváhagyásommal nem járulhatok. Ellenben a határozatnak a más vármegyékben községjegyzői állásban közvetlenül az átlépést megelőzőleg töltött szolgálati idő beszámitására vonatkozó része ellen nehézséget nem támasztok, azon esetben, ha a nyugdijszabályzat 22. §-a oly rendelkezéssel egészittetik ki, mely szerint a más vármegyében töltött községjegyzői szolgálatnak beszámitása viszonosság fennállta esetében utólagos dijfizetés nélkül, viszonosság nemlétében pedig utólagos dijfizetés mellett megengedtetik.

Községi jegyzőnek betegség miatt, fegyelmi uton való elmozditása ki van zárva; betegség folytán szolgálatképtelenné vált községi jegyzőnek ellátásáról tehát a vármegyei nyugdijszabályzat keretén belül kell gondoskodni.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 15,213. sz. határozata:

A vármegye alispánja Cs. Pál, betegség folytán munkaképtelen n—i körjegyzővel szemben követendő eljárásra nézve utasitást kér. Erre a következőkben válaszolok: Az 1886. évi XXII. t.-cz. 90. §-a *a*) pontja a hivatali kötelességek teljesitése körüli képtelenség esetei közül a betegséget kifejezetten kiveszi, minélfogva a községi elöljárónak betegség miatt fegyelmi uton való elmozditása ki van zárva. A községi törvény ezen intézkedésének természetszerü indoka az életfogytiglan választott községi jegyzőkre nézve ugyanezen törvény 66. §-ának azon rendelkezésében keresendő, mely szerint a munkaképtelenekké vált jegyzők ellátásáról a törvényhatóságok az általuk már létesitett, illetve a törvény alapján alkotandó nyugdijintézet utján gondoskodni tartoznak; miből folyólag az ide vonatkozó szabályrendelet van hivatva módot nyujtani az iránt, hogy a községek a betegség miatt képtelenné vált jegyzőktől ezek jogosult érdekeinek lehető sérelme nélkül megszabadulhassanak. A vármegye érvényben lévő nyugdij szabályrendelete azonban a czélnak nem felel meg tökéletesen; a mennyiben egyfelől a nyugdijra jogositó szolgálati időt 10 évben állapitja meg, másfelől mégis az ezen időpont bekövetkezte előtt elbetegesedett jegyzőknek ellátásáról nem gondoskodik. E tekintetben az állami tisztviselők nyugdijazásáról szóló 1885. évi XI. t.-cz., mely e téren méltán utmutatásul szolgálhat, 28. §-ában az illetőknek megfelelő végkielégitést biztosit, mely intézkedést ugy a vármegyei tisztviselők, mint a községi és körjegyzők nyugdijszabályzataiba több törvényhatóság átvette, avagy legalább ily esetekben a befizetett járulékok visszaadását rendelte el. Ennélfogva felhivom a vármegye közönségét, hogy érvényben lévő nyugdijszabályzatának a fenti szempontból való pótlása kérdését már legközelebbi bizottsági közgyülésében vegye tárgyalás alá s a jelzett értelemben kiegészitett nyugdijszabályzatot hozzám jóváhagyás végett mielőbb terjeszsze fel. A nyugdijszabályzat ekképen leendő megállapitása után pedig a konkrét esetre vonatkozólag szabályszerüen intézkedjék.

Községi másodjegyző a jegyzői nyugdijintézetbe való felvételre törvényes igénynyel bir.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 11.574. sz. határozata:

P. Sz. M. községi másodjegyzőnek a jegyzői nyugdijintézetbe leendő felvétele tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, mely szerint a nevezett jegyző a községi és körjegyzők nyugdijintézete választmánya határozatának helybenhagyása mellett, a mondott nyugdijintézetbe való felvétel iránti kérelmével elutasittatott, nevezett jegyző felebbezése folytán felülvizsgálván, azt ezennel feloldom és elrendelem, hogy P. Sz. M. községi másodjegyző a vármegyei községi és körjegyzői nyugdijintézetbe felvétessék. Mert P. Sz. nem segédjegyzői, hanem másodjegyzői vagyis rendes községi jegyzői állást, a milyen az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-a szerint a nagyközségben több is lehet, foglal el s mert a törvényhatósági határozat azon indoka, hogy M. község a felvételből kifolyólag külön járulék fizetésével terheltetnék meg, tekintettel arra, hogy a nyugdijintézeti alapszabályok szerint a községek hozzájárulására nézve nem a jegyzők száma, hanem a lakosság lélekszáma irányadó, alappal nem bir.

Szerény anyagi viszonyokkal biró község valamely kegydij vagy segély nyujtása iránt évek sorára előre nem kötelezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 61,624. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel N. község képviselőtestületének a néhai R. F. volt körjegyző özvegye részére évi 125 frt kegydijat megállapitó határozata olykép hagyatott jóvá, hogy a kegydij kérdésében a képviselőtestület a költségelőirányzatok tárgyalás alá vételekor évről-évre ujból határozzon, özvegy R. F.-né felebbezése folytán felülvizsgálván, helybenhagyom, mert indokoltnak látom, hogy a szerény anyagi viszonyokkal biró község évek sorára előre lehetőleg ne lépjen kötelezésbe.

Községi orvos özvegye, illetve hátramaradott családja halotti negyedre igényt nem tarthatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 37,934. sz. határozata:

Dr. M. Á. elhalt községi orvos özvegye halotti negyedet kérvén, Cs. vármegye közigazgatási bizottsága S. községet oda utasitotta, hogy a halotti negyedet fizesse ki. A. község ezen határozatot megfelebbezvén, a belügyminiszter kijelentette, hogy miután sem törvény, sem szabályrendelet a községet az orvos elhalálozása alkalmából felmerült költségek viselésére nem kötelezi s az özvegynek sem halotti negyed, sem segélyezés czimén igénye nincs: a község ezen különben méltányos segélyezésre akarata ellen hatóságilag nem kötelezhető.

C) Illetőség.

1. Lakás és település.

Azon körülmény, hogy magyar állampolgár valamely községben letelepülési szándékát be nem jelentette, nem vonja maga után, hogy a községben ne tartózkodhassék és lakhassék.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 2960. sz. határozata:

A vármegye alispánjának másodfokon hozott határozatát, mely szerint az elsőfoku főszolgabirói határozat helybenhagyásával B. Ábrahámné S. község területéről, különbeni eltolonczoztatás terhe alatt kiutasittatott, a nevezett által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, megváltoztatom és panaszlottat a kiutasitás terhe alól felmentem. Mert azon körülmény, hogy B. Ábrahámné települési szándékát be nem jelentette, nem vonja maga után, hogy a községben ne tartózkodhassék, ne lakhassék, annyival is inkább, mivel a lakhatási engedélyre az 1886. évi XXII. törvényczikk 15. §-ából kifolyólag mint magyar honosnak, szüksége nincsen, továbbá, mert azon panasz, hogy panaszlott közbotrányt okozó erkölcstelen életet él, tagadásával szemben beigazolva nincsen.

Magyar állampolgár illetőségi községén kivül álló más belföldi községben való tartózkodástól és lakástól a községi illetőségi törvény alapján el nem tiltható; idegen községből való kiutasitása pedig csak az illetékes közigazgatási hatóságnak, a rendőri és tolonczszabályok alapján hozandó határozatával eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 16,111. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, melylyel jóváhagyatott A. község képviselőtestületének azon határozata, mely szerint R. V. czipésznek a letelepülési engedélyt megtagadta, illetőleg annak a község elhagyását meghagyta, az érdeklett R. V. felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vévén: minthogy felfolyamodó az ügyiratok szerint a községi képviselőtestület előtt is több izben kijelentette, hogy ő A. község illetőségi kötelékébe felvétetni és ott e végből állandóan letelepedni nem kiván, hanem csak ideiglenesen akar a községben tartózkodni, már pedig, ha valamely magyar állampolgár a községi illetőségi jog megszerzését czélzó és előre bejelentett letelepedési szándék nélkül kiván valamely belföldi községben hosszabb vagy rövidebb ideig tartózkodni, illetőleg lakni, őt ebben a község az 1886. évi XXII. törvényczikknek a községi illetőségről és letelepedésről szóló rendelkezései

alapján meg nem akadályozhatja, hanem csupán a 9. §-ban megállapitott kifogásoknak tiltakozásképeni érvényesitésére szoritkozhatik a végből, nehogy az illető ott a 10. §. alapján az illetőséget megszerezze, de semmiféle kényszerintézkedéseket a községi törvény alapján magyar állampolgárral szemben nem tehet; minthogy továbbá azon kérdés, hogy a községben ideiglenesen tartózkodó állampolgár a községben megtürhető-e vagy nem, az illető község feljelentésére, az erre hivatott közigazgatási hatóságok által rendőri szempontból és a toloncz-rendszabályok alapján birálandó el; ennélfogva a közigazgatási bizottságnak a községi törvény hivatkozott intézkedéseire alapitott határozata az azzal megerősitett községi képviselőtestületi határozattal együtt feloldatik és utasittatik a közigazgatási bizottság, miszerint figyelmeztesse A. községet, hogy a mennyiben rendőri tekintetekből felfolyamodónak a községből való eltávolitása, valóban szükségesnek mutatkoznék, ez iránt a kellő lépéseket az erre hivatott közigazgatási hatóságnál megteheti.

Rovott előéletü egyénnek a község települési igazolványt adni nem tartozik. A településnek megtagadása a szabad költözködési jogot nem érintheti s az illetőnek a község területén való tartózkodását ki nem zárja.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 36,255. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak Z. Bálint d—i lakosnak a községből való kiutasitása ügyében hozott határozatát, melylyel a nevezett község az ide vonatkozólag hozott képviselőtestületi határozatnak feloldásával utasittatott, hogy Z. Bálint részére, a települési szándék bejelentéséről igazolványt állitson ki, a képviselőtestület megbizásából Cz. Lőrincz községi biró által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, annak megváltoztatása mellett a községet a települési igazolvány kiállitásának kötelezettsége alól felmentem, mert a nevezettnek legutóbbi tartózkodási helye Cs. község részéről kiállitott erkölcsi bizonyitványban az foglaltatván, hogy illető többször letartóztatva és büntetve volt, ezen bizonyitvány az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-a *c*) pontja szempontjából kielégitőnek nem tekinthető. Egyszersmind megjegyzem, hogy a településnek a község részéről való megtagadása az egyéni sarkalatos jogokhoz tartozó szabad költözködési jogot nem érinthetvén, az az illetőnek a község területén való tartózkodását ki nem zárja.

Magyar honpolgár az 1886. évi XXII. t.-czikk 15. §-ában emlitett lakhatási engedélyért folyamodni ugyan nem köteles, de a mennyiben a község nyomós bizonyitékokat hozna fel ellene, a községből kiutasitását az illetékes hatóságnál inditványozhatja.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 17,264. sz. határozata:

Az N. N. péczeli lakos települési ügyében hozott határozat, mely szerint Péczel község képviselőtestületének N. N. a községből való haladéktalan eltávolitása tárgyában hozott határozatának feloldása mellett a képviselőtestületnek ezen eljárása felett a rosszalás kifejeztetett; mely szerint továbbá az elöljáróság a települési ügy érdemében utasittatott, hogy az 1876. évi V. t.-cz. 5. §-át és nem az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-át tartsa szem előtt, Péczel község részéről felebbezéssel megtámadtatván: a felebbezett határozat első, a kiutasitásról szóló része annak indokából, hogy N. mint honpolgár az 1886. évi XXII. törvényczikk 15. §-ában emlitett lakhatási

engedélyért folyamodni sem köteles, helybenhagyandónak találtatott; oly megjegyzéssel azonban, hogy a mennyiben N. N. péczeli illetősége meg nem állapittatnék, szabadságában álland a községnek ujabb nyomatékos bizonyitékok felhozása mellett nevezett egyén kiutasitását az erre illetékes hatóságnál ujból inditványozni. A mi pedig a közigazgatási bizottság felebbezett határozata azon részét illeti, mely szerint a települési ügy, illetve azon körülményre nézve, vajjon a község jogositva lenne N. N.-től erkölcsi bizonyitványt (1886. évi XXII. 9. §. *c)* követelni, a község az 1876. évi V. t.-czikkre lőn utasitva, ezen határozati rész a község felfolyamodása folytán feloldatik és a község arra jogosittotnak kijelentetik, hogy a településtől az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §. *c)* pontjában emlitett igazolványt követeljen, mert a törvények melyikének alkalmazására nem azon körülmény mérvadó, hogy N. N. saját állitása szerint még 1884-ben jelentett egyszer települési szándékot, melynek tárgyalása különben el is maradt, hanem az, hogy a települési ügyben való érdemleges határozathozatal idejében mely törvény áll érvényben.

Azon lehetőség, hogy valaki a község kötelékébe való felvétele után keresetképtelenné válhat, a település megtagadásának jogos indokául nem szolgálhat.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 75,684. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel Sz. község képviselőtestületének azon határozata, mely szerint K. Jakab települési engedélyezés iránti kérelmével elutasittatott, megváltoztattatott, a község elöljárósága részéről közbentett felebbezés folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot annyival inkább helybenhagyom, mert azon esetben, ha a település netalán mégis a község terhelése nélkül magát fenn nem tarthatná, a községnek az 1886. évi XXII. t.-cz. 11. §-a alapján, az ott kitüzött határidőn belül még mindig jogában álland kifogásait megtenni és a településnek a község kötelékébe leendő felvételét megelőzni. Igaz ugyan, miszerint nincs kizárva annak lehetősége, hogy az illető később — a község kötelékébe lett felvétele után — válik keresetképtelenné, ezen eshetőség azonban, a település megtagadásának elégséges indokául azért nem szolgálhat, mert a község bármely tagja is juthat ily helyzetbe.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-ának *b)* pontjában előirt azon körülmény, hogy a települni kivánó a község terhelése nélkül magát fentartani képes, az illető község kivánságára hiteles adatokkal s okmányilag igazolandó.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 13,730. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, melylyel Sz. J.-nek B. város kötelékébe való felvétele elrendeltetett, a nevezett város közönsége részéről beadott felfolyamodvány következtében ezennel megváltoztatom és a város képviselőtestülete által első fokban hozott határozatnak helybenhagyása mellett, nevezettet B. város kötelékébe kért felvétele iránti kérelmével elutasitom. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 11. §-a szerint a községi kötelékbe a 10. §-ban megállapitott 4 évi időhatár eltelte előtt kért felvétel csak akkor nem tagadható meg, ha az illető ellen a 11. §-nak sem *a)*, sem *b)*, sem *c)* pontjában foglalt esetek tekintetében észrevétel nem forog fenn. Jelen esetben azonban a *c)* pontban foglalt feltétel nincs teljesitve, a mennyiben a

község Sz. F. ellen a 9. §. *b)* pontja alapján felszólalt; a város tanácsának azon kijelentésével szemben pedig, hogy Sz. J. az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. § *b)* pontjában foglalt kivánalomnak meg nem felelt, vagyis, hogy a város terheltetése nélkül magát fentartani nem képes, telfolyamodó adatokkal s okmányilag azt, hogy magát fentartani képes, vagy hogy e czélra elégséges és állandó jövedelemmel rendelkezik, be nem igazolta, puszta állitásai pedig bár a jelen esetben sok valószinüséggel birnak, az illetékes hatóságának ellenkező hivatalos kijelentésével szemben figyelembe vehetők nem voltak s igy a községi kötelékbe kért felvétel még most elrendelhető nem volt.

A községbeni település csak oly egyénnel szemben tagadható meg, ki büntett vagy nyereségvágyból elkövetett vétség miatt jogerős határozattal vád alá van helyezve, vagy ily itélet hatálya alatt áll. De a ki ily jogerős itélettel kiszabott büntetését már kiállotta, attól a település ezen indok alapján nem tagadható meg.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 91,443. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozatát, melylyel N. város képviselőtestületének határozata helybenhagyásával N. N. n—i lakosnak N. városban letelepülése megtagadtatott, az az ellen nevezett N. N. részéről közbetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt ezennel megváltoztatom és N. N.-nek az N.-en való letelepülést ezennel megengedem. Mert N. N.-től, mint a két fokban hozott határozattal, a kért letelepülés az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-ának *a)* pontja értelmében, mely szerint a település megtagadható, ha a települő ellen bizonyittatik, hogy a büntett vagy nyereségvágyból elkövetett vétség miatt jogerős határozattal vád alá van helyezve, vagy büntett, avagy ugyanilyen vétség miatt hozott itélet hatálya alatt áll, azért tagadtatott meg, mert nevezett orgazdaság vétsége miatt jogerős itélettel 10 havi fogházbüntetésre volt itélve. Minthogy pedig a bemutatott iratok szerint N. N. ezen 10 havi börtönbüntetését az n—i kir. törvényszék fogházában már kiállotta s igy ezen itéletnek hatálya alatt többé már nem áll, tőle a település az emlitett indok alapján meg nem tagadható.

Az, hogy valaki törvénytelen viszonyban (vadházasságban) él egy nővel, az illetőnek a községben való letelepedése szempontjából az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-ának *c)* pontja alapján akadályt nem képez.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 6756. sz. határozata.

Azon körülmény, hogy valaki zsarolás elkövetésével gyanusittatik, a letelepedés megtagadására törvényszerü indokot nem képez.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 46,260. sz. határozata:

D. A. részére a letelepedési engedélyt N. S. községe megtagadván, s ezt a közig. bizottság is helybenhagyván, a belügymin. a főispán felszólalása folytán az ügyet felülvizsgálat alá vette s a letelepedési engedélyt kiadatni rendelte. Mert folyamodó az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-ának *b)* és *c)* pontjában megjelölt kellékeket kétségen kivül igazolta; azon indok pedig, hogy zsarolás elkövetésével gyanusittatik, a hivatkozott törvényszakasz *a)*

pontjának alkalmazására azért nem elégséges, mert az illető zsarolásért sem jogerősen vád alá helyezve nincsen, sem a miatt büntetve nem volt, s az iratokból csak annyi tünik ki, hogy D. H. állitólag 40 frtot követelt volna valakitől annak árában, hogy őt vélelmezett bünügyben fel ne adja.

A községek csakis a községi kötelékbe való felvételt köthetik valamely dijhoz, de ezenkivül letelepedés, lakás és tartózkodás czimén semmi dij nem szedhető.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 56,110. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozata, mely szerint K. község képviselőtestületének P. Ferencz és S. József ottani lakosoktól követelt települési dijak behajtása iránt hozott határozata hatályon kivül helyeztetett, a nevezett község részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén: jóváhagyandónak találtatott, mert a községek a törvény értelmében csakis a községi kötelékbe való felvételt köthetvén mérsékelt dij fizetéséhez, dijakat a községekben megtelepedett lakosoktól csakis e czimen szedhetnek, ellenben ezenkivül dijakat, vagy illetékeket letelepedés, lakás, tartózkodás vagy bármely más czimen szedni vagy követelni jogositva nincsenek, minélfogva K. község szabályrendeletének 103. §-a, mely a községben való tartozkodást is dij fizetéséhez köti, a törvénynyel összeegyeztethető nem lévén, egyszerüen törlendő.

Az 1886. évi XXII.t.-cz. 14. §-a a községeket csak a községi kötelékbe való felvétel után jogositja fel mérsékelt dij szedésére, a település után azonban dijszedést nem engedélyez.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 30,347. sz. határozata:

W. M. ar—i lakos varrógépkereskedőnek a tőle T. városban nyitott fióküzlete után a város tanácsa által üzletnyitási dij czimén követelt 25 frt miatti panaszos ügyében, melyre nézve a m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter ur nyilatkozásomat kérte ki, az ügyiratok mellett feküdt T. városi közigazgatási és közrendészeti szabályrendeletekből arról értesülvén, hogy T. városi az oda letelepülőktől a szabályrendelet 135. §-a szerint dijat szed, további törvényszerü eljárás végett figyelmeztetem a vármegye közönségét, hogy a fentemlitett intézkedés az 1886. évi XXII. t.-cz. 14. §-a rendelkezéseinek meg nem felel, mert ez utóbbi a községeket csak a községi kötelékbe való felvétel után jogositja fel mérsékelt dijszedésre, a település után azonban dijszedést nem engedélyez.

Annak, hogy a település joga csak a nő részére adassék meg, férjétől pedig megtagadtassék, nincs czélja, mert a nő férje illetőségét követi. — Községben letelepülni szándékozó egyéntől a megélhetés alapjául szolgáló vagyonnak a község részére való telekkönyvi biztositása nem követelhető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 40,555. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint Sz. község képviselőtestületének, I. S.-né, született B. I.-tól a községben való települést megtagadó határozata feloldatott és Sz. község folyamodó nő részére az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-a utolsó pontjában érintett igazolvány kiállitására utasittatott, Sz. község előljárósága által közbetett folyamodás folytán felül-

vizsgálat alá vévén: minthogy a bemutatott tárgyalási iratokból az tűnik ki, hogy I. S. és vele közös háztartásban élő neje B. I. együtt szándékoznak Sz. községben letelepedni és letelepedésük által az ottani illetőség megszerzését czélozzák; minthogy erre való tekintettel, annak, hogy a települési jog egyedül B. J. részére adassék meg, czélja nem lenne, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 7. §-a értelmében, a nő mindaddig, mig férjével törvényes házasságban él, férje illetőségét követi; minthogy továbbá a Sz. község által I. S. letelepedése ellen felhozott kifogások alappal nem birnak, mert I. S. bünvád alá helyezve nincs, sem bünügyi itélet hatálya alatt nem áll, továbbá mert vele együtt élő neje igazolta azt, hogy bir annyi vagyonnal, mely az ő és férje megélhetését biztositja, a nő ezen biztositásának pedig telekkönyvi bekebelezésére szüksége nincs; végül mert Sz. község és az ottani jegyző igazolványai szerint büntetésének kiállása óta erkölcsi kifogás alá nem esik, ennélfogva méltányos, hogy habár a férj már előzőleg jogérvényes határozatokkal elutasittatott is, a nő ujabbi kérelme folytán a szóban levő települési ügy a férjre nézve is ujból tárgyaltassék.

Az állam által valamely községben alkalmazott külföldieknek lakhatási és települési engedélyért folyamodni nem kell, illetőleg ezen engedélyeket már az illetőknek kinevezése és állomásukra való kirendelése pótolja.

A belügyminiszternek 1892. évi 47,914 sz. határozata:

Honositásért folyamodó S. Farkas z—i lakosnak a község kötelékébe leendő felvétele ügyében a méltóságod elnöklete alatt álló közig. bizottsághoz egyidejüleg kibocsátott rendeletem másolatát midőn Méltóságoddal közlöm, egyszersmind a folyamodó hátrányára évek óta fennakadt tárgyalások sikeresitése érdekében és főképpen tekintettel arra, hogy Méltóságod a szükséges teendők iránt utbaigazitást kér, tájékozásul a következőket kivántam megjegyezni. Folyamodó iratainak tanusága szerint, mint államvasuti alkalmazott 1872-től 1881-ig K.-ban, 1881—1888-ig Z.-ban, majd 1888. évi április hótól kezdve Z. községben lakván, minthogy az 1879. évi L. t.-cz. hatálya Horvát és Szlavonországra is kiterjed és eképpen Z-ban tartózkodása az ország területén való lakásának időtartamában megszakitást nem idézett elő, kétségtelen, miszerint az 1886. évi XXII. t.-cz. 15. §. végső bekezdésében a községi kötelékbe való felvétel kilátásba helyezhetésére nézve megkivánt azon előfeltételnek, miszerint az országban öt évig lakott légyen, birtokában levőnek tekinthető. Az ily kellékekkel rendelkező külföldieknek a községi kötelékbe való feltételes felvétele tekintetében az 1886. évi XXII. t.-cz. 15. §-ának végső bekezdéséből kifolyólag ugyanazon szabályok állanak, mint a belföldi idegenekkel szemben, vagyis ha a felvétel kilátásba helyezése a községi törvény 9. és 11. §-aiban körülirt település nélkül kéretik, e felett további felebbezés kizárásával, a törvény 12. §-a szerint a község szabadon határoz. Azon esetben azonban, ha az illető a községben a 11. §. értelmében már megtelepedve volt és az ott felsorolt többi feltételeknek is megfelelt, a község a felvételi igérvény kiállitására köteles, esetleg megtagadó határozata a felülvizsgálatra hivatott felettes hatóság által lévén orvoslandó. A külföldi egyének megtelepitésére nézve azonban ugyancsak a már többször idézett 15. §. szerint a honpolgárokkal szemben, eltekintve attól, hogy mig az utóbbi számára csak települési igazolvány állitandó ki, addig a külföldi irányában települési engedélynek van helye, azon különbség létezik, hogy mig a honpolgárnak egyik községből a másik községbe

való szabad költözködési joga községi szempont által nem, csakis rendőri tekintetek által van korlátozva, a külföldi részéről a települést megelőzőleg már a lakhatás iránti engedély is külön kieszközlendő. Ámde az állam által valamely községben alkalmazottak részéről ugy a lakhatás, valamint a település iránti folyamodványok és azok engedélyezésének szüksége elesettnek tekintendő, illetőleg ezen kellékeket már az illetőknek kinevezési okirata és állomására való kirendeltetése pótolja. Mert ha ama feltételek, melyekről a törvény a lakhatás és település engedélyezését függővé teszi, fenn nem állanak, akkor az illető az állam részéről nem nyerhet alkalmazást, és ha az illető a község területén létező állomásra kirendelve van, annak a községben való tartózkodását a községnek akadályozni sem jogában, sem hatalmában nem állhat; a minthogy a fennálló törvényes gyakorlat szerint is állami vagy törvényhatósági alkalmazottak a községi hatóság irányában ily kötelezettségeknek tényleg alávetve nincsenek.

---

2. A községi kötelékbe való felvétel.

Rendezett tanácsu városban a községi kötelékbe való felvétel iránt nem a városi tanács, hanem a város képviselőtestülete illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 84,581. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság ülésében hozott s alispáni jelentéssel bemutatott azon határozatát, melylyel az N. város tanácsa által hozott s N. N. ottani lakosnak a községi kötelékbe való felvételét megtagadó határozat, az e részben a város tanácsa részéről követett egész eljárással együtt illetékességi szempontból megsemmisittetett s a város képviselőtestülete utasittatott, hogy a nevezettnek a községi kötelékbe való felvétele iránti kérdésben a törvény értelmében határozzon, az az ellen N. N. részéről közbetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt a felfolyamodvány elutasitása mellett indokainál fogva helybenhagyom.

Községi kötelékbe való felvétel iránti ügyekben ugy a községekben, mint a rendezett tanácsu városokban másodfokulag nem a törvényhatósági, hanem a közigazgatási bizottság illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 49,068. sz. határozata:

A községi kötelékbe való felvétel föltételeit szabályozó határozat, mint a községi önkormányzat keretébe tartozó hatósági intézkedés a megye törvényhatósági bizottságához felebbezhető; de a községi képviselet azon határozatai, melyek által egyeseknek a községi kötelékbe való felvétel iránt beadott kérvényei a már fennálló helyi szabályrendelet alkalmazása mellett intéztetnek el, ha felfolyamodással támadtatnak meg, nem a törvényhatósági, hanem a közigazgatási bizottság másodfoku elbirálása alá tartoznak; mert az 1876. évi VI. t.-c.-z. 58. §-a midőn azt rendeli, hogy a községnek mint hatóságnak a törvényhatósághoz hivatalból fölterjesztendő határozatai s az ezek ellen beadott felebbezések másodfokban továbbra is a törvényhatósági közgyülés által intéztessenek el, ugyanakkor azt is elrendeli, hogy a községnek

egyesek magán konkrét ügyeiben hozott határozatai a közigazgatási bizottsághoz felebbeztessenek. A megye közönségének érvelése során felhozott azon megkülönböztetést, hogy csak oly egyesek magán konkrét ügyei felebbezhetők a közigazgatási bizottsághoz, melyek két magánfél által egymással szemben vitettek a község elé, az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a nem ismeri, ezen megkülönböztetés tehát a törvény határozott rendelkezése ellenére meg nem állhat.

Községi kötelékbe való felvétel iránti kérelmek fölött az 1886. évi XXII. t.-czikk 164. §-a értelmében a törvényhatósági városokban — Budapest fővárost kivéve — nem a tanács, hanem a törvényhatósági bizottság, rendezett tanácsu városokban pedig a képviselőtestületi közgyülés határoz.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 32,050. sz. határozata:

Figyelmeztetem a város közönségét, hogy szabálytalan és a fennálló törvénybe ütköző volt azon eljárás, miszerint az ottani községi és illetőségi kötelékbe való felvétel iránt csak a tanács határozott, minélfogva a már eddig ily eljárás mellett szerzett személyi jogokat nem bolygatva ugyan, de a jövőben a községi és illetőségi kötelékbe való felvétel eseteiben ne a városi tanács, hanem a törvényhatósági bizottsági közgyülés határozzon.

A község nem kötelezhető arra, hogy idegen állampolgárnak a községi kötelékbe való felvételt honositás czéljából kilátásba helyezze.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 6182. sz. határozata:

T. V. s—i lakosnak felfolyamodása a sz. kir. város tanácsának azon határozata ellen, mely szerint folyamodó az ezen város községi kötelékébe való felvétel iránti kérelmével elutasittatott, minthogy idegen honosokkal szemben az 1876. évi V. t.-cz. 7. §-a nem alkalmazható, hanem itt a községi kötelékbe való igéretről lehet csak szó, ezen igérvény megadására pedig az id. t.-cz. 11. §-a értelmében (1886. évi XXII. t.-cz. 18. §-a) a község akarata ellenében nem kötelezhető, figyelembe vehetőnek nem találtatott.

Minthogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 14. §-a szerint a községi kötelékbe való felvétel után követelhető mérsékelt dijat törvényhatósági jóváhagyás mellett maga az illető község szabályrendeletileg állapitja meg, nem lehet helye annak, hogy a felvételi dij aránykulcsát a törvényhatóságok általánosan kötelezőleg állapitsák meg.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 43,844. sz. határozata:

Arra nézve, hogy a községek számára a település és községi kötelékbe való felvétel tárgyában szabályrendeleti minta készittessék, tekintettel arra, hogy az a községeket nem fogná korlátozni attól eltérő szabályrendeletet alkothatni, vagy esetleg szabályrendeletnek alkotását mellőzni, nem kivánok észrevételt tenni; de a mi a községi kötelékbe való felvétel dijára nézve az aránykulcs megállapitását és a községeknek ez értelemben három osztályba való sorozását illeti, ez intézkedések azon észrevétel alá esnek, hogy nemcsak hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 14. §-a azon rendelkezésének, mely szerint a községi kötelékbe való felvétel után követelhető mérsékelt dijat törvényhatósági jóváhagyás mellett maga az illető község szabályrendeletileg

állapitja meg, meg nem felelnek, hanem gyakorlatilag véve sem helyesek mert egyfelől a községnek szabadságában áll a kötelékébe való felvétel egyáltalán nem kötni dijfizetéshez, másrészt pedig azt, hogy az esetleg meg állapitandó mérsékelt dij mily mérvü legyen, első sorban maga a község van hivatva a helyi vagyoni és életfentartási viszonyok közvetlen ismereténél fogva helyesen megállapitani s abban, hogy nagyobb vagyon birása daczára csekélyebb dijat, kisebb vagyon mellett pedig nagyobb dijat állapithasson meg, általánosságban helyes alapon nem korlátozható. Ennélfogva a törvényhatósági bizottság határozatának az aránykulcs megállapitása és a csoportositás iránti részeit ezennel feloldom.

Községi kötelékbe való felvételről szóló szabályrendeletben a háztulajdonosoknak azon joga, hogy lakókat fogadhassanak, előzetes engedélyhez nem köthető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 30,437 sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát azon részében, mely szerint Gy. községnek a községi kötelékbe való felvételért fizetendő dijak szabályozásáról alkotott szabályrendelete a 2. §. teljes kihagyásával és és a 9. §-ban foglalt birságolás elhagyásával hagyatott jóvá, a nevezett község elöljárósága által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, a vármegyebizottság határozatát oly módositással és hozzáadással hagyom helyben, hogy a szabályrendelet 2. §-ában foglaltak helyett az 1886. évi XXII. t.-cz. 14. §-ának megfelelő azon intézkedés teendő, hogy: «felvételi dij azoktól is követelhető, a kiknek felvétele a község kötelékébe az 1886. évi XXII. t.-cz. 10. §-ában megállapitott módon történt»; továbbá miután a jelen szabályrendelet a települést és a községi kötelékbe való felvételt, nem pedig a közrendészeti és közbiztonsági szempontok alá eső bejelentés és nyilvántartás kérdését szabályozza, másrészről pedig tekintve, miszerint bármely községben lakjék is valaki, köteles a közbiztonsági és közrendészeti szabályoknak megfelelni, lakhatási joga azonban, vagy a háztulajdonosoknak azon joga, hogy lakókat fogadhassanak, szabályrendelet utján előzetes engedélyhez nem köthető; annálfogva a szabályrendelet 7. §-ából ezen szavak: «vagy itt lakni kiván, ugy azon háztulajdonos is, ki idegen lakót befogadni» elhagyandók; ugyszintén elhagyandó a 8. §. is, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-a felsorolja ugyanazon speczialis eseteket, melyekben a település valamely községben megtagadható, azt azonban általánosságban előzetes engedélytől függővé nem teszi.

A község kötelékébe tartozók az abból folyó jogokban egyformán részesitendők és igy a község kötelékébe való felvételi dijak megállapitásánál azon alapon, hogy a felveendők több vagy kevesebb jogokban részesüljenek, különbséget tenni nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 43,857. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak határozata, mely szerint jóváhagyatott K. község képviselőtestületének a községi kötelékbe való felvételért szedhető dijak megállapitása tárgyában hozott azon határozata, melynek értelmében a szóban levő dijak azokra nézve, kik a fajzási és legelési haszonélvezetben részesülni kivánnak, anyagi és társadalmi állásukhoz mérten 3 osztályba sorozva, 100, 200 és 300 frtban állapittattak meg; azokra nézve pedig, kik a fajzási és legelési haszonélvezet nélkül a községnek csak egyéb javai-

ban akarnának részesülni, kimondatott, hogy minden egyes adóforint után 20 % pótadót fizessen felvételi dij fejében a községi pénztárba, M. Karolina és társai kudzsiri lakosok felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén: a felfolyamodásban felhozott és a járási főszolgabiró által közelebbről megvilágitott indokok figyelembe vétele mellett a megyebizottsági határozat feloldatik és felhivatik a vármegye közönsége, hogy K. község képviselőtestületét oly figyelmeztetés mellett, hogy mindazon községi lakosokat, a kik az 1886. évi XXII. t.-cz. 5—16. §-aiban letett elvek szerint a községben illetőséggel biróknak tarthatók, ilyenekül elismerni tartozik és tőlük a községi törvényben biztositott jogokat meg nem tagadhatja, — oda utasitsa, hogy ezek szem előtt tartása mellett, a községi kötelékbe való felvételért szedendő dijak szabályozása tárgyában ujabbi szabályrendeletet alkosson, mely szabályrendelet f. évi 38,506. sz. a. kibocsátott körrendelet harmadik bekezdésében adott utasitáshoz képest lesz felülvizsgálandó és megerősitendő.

A község nem köteles oly egyént a községi kötelékbe felvenni, a ki letelepedési szándék bejelentése nélkül a községben két évig még nem lakik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 15,141. sz. határozata:

A főváros tanácsának f. évi 6191. sz. határozatát, mely szerint Cs. N, budapesti lakos a főváros községi kötelékébe való felvétel iránti kérelmével elutasittatott, az illető felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vettem s a felfolyamodás elutasitásával a tanács határozatát helybenhagyom; mert folyamodó nem igazolta azt, hogy letelepülési szándékát bejelentette és ennek megtörténtéről igazolványt kapott volna s igy kérelme az 1886. évi XXII. t.-cz. 12. §-a alá esik, ezen § értelmében pedig a kérelem felett a további felebbezés kizárásával a község, illetve a hivatkozott törvény 164. §-a első bekezdése szerint a tanács határoz.

A községi kötelékbe való felvétel után egyesektől követelt dij kérdésében másodfokban a közigazgatási bizottság illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 8496. sz. határozata:

Cz. Ádám és társai j—i lakosoktól a községi kötelékbe való felvételükért követelt dijak tárgyában hozott alispáni határozatot, a nevezetteknek kérvénye folytán felülvizsgálván, azt az annak alapjául szolgált főszolgabirói határozattal együtt, az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-ában gyökerező jogomnál fogva, ezennel megsemmisitem s felhivom a vármegye közönségét, hogy az ügyet az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a értelmében leendő érdemleges határozathozatal végett a vármegye közigazgatási bizottságához tegye át. Mert a községnek egyesek konkrét ügyében hozott határozatairól lévén szó, az azok ellen beadott felebbezés elbirálására az imént idézett törvényszakaszban hivatolt 1876. évi VI. t.-cz. 58. § *a*) pontjához képest a vármegye közigazgatási bizottsága van hivatva.

---

3. Az illetőség megállapitása.

(Illetőségi tárgyalások. Önjogu, leszármazás által szerzett és szükségbeli illetőség.)

Az illetőség megállapitásánál, az illetőséget meghatározó ténykörülményekre nézve nem bir jelentőséggel az, hogy azok az 1886. évi XXII. t.-cz. életbelépte előtt merültek fel.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 21,120. sz. határozata:

A K. Alajos sz—i illetőségének kimondása tárgyában kibocsátott rendeletemnek hatályon kivül helyezése iránt tett tanácsi felterjesztésre értesitem a város közönségét, hogy id. rendeletemet változatlanul fentartom. Mert a nevezettnek atyja, K. Ferencz, több mint 4 éven át haláláig Sz.-en lakott és a 21,628/92. sz. adóügyi hatósági bizonylattal, mely a város polgármestere által is láttamoztatott, valamint az 1137—2873/93. sz. adóhivatali jelentéssel igazoltatott, hogy ottlakása alatt Sz.-en birt ingatlan vagyona után kivetett állami adója arányában községi pótadót is fizetett és ezáltal a város közterheinek viseléséhez tényleg hozzájárult. Igaz ugyan, hogy ezen beigazolt tények az 1886. évi XXII. t.-czikk hatályba lépte előtti időbeliek, de az illetőségi kérdés felmerültekor döntő alapul veendők voltak, mert a hosszabb időn át lakott községben a közköltségekhez való hozzájárulással viselt terhek viszontszolgálmányaképen a község kötelékébe tartozás az illetőség önjogu megszerzésének oly természetes jogczimét képezi, mely nemcsak az id., valamint az azt megelőzött 1876. évi V., sőt az ezelőtti 1871. évi XVIII. t.-czikknek is lényeges alapelvét képezi; de az azok hatálya előtt is érvényben volt szabályok és gyakorlat szerint is az illetőség megállapitásának a leszármazás utjáni öröklésen alapuló eredeti illetőség után főszempont gyanánt alkalmaztatott, ugy hogy e részben az időnkint fennállott törvények és szabályok lényeges változást alig szenvednek.

Valamely majorban való tartózkodás és adófizetés által szerzett községi illetőség, ezen majornak más községhez történt átcsatoltatása által, szintén megváltozik s igy az illető egyén azon község illetőségi kötelékébe lép át, melyhez a major átcsatoltatott.

A m. kir. belügyminiszternek 1890. évi 28,797. sz. határozata:

H. Anna, Mária és Rozália nevü gyermekei részére cselédkönyvet kérő H. József illetősége tárgyában másodfokban hozott közigazgatási bizottsági határozatot, mely szerint a H. Józsefnek és törvényes gyermekeinek P. községi illetőségét kimondó alispáni határozat feloldatott és H. József S. községi illetőségünek mondatott ki, a nevezett község részéről közbetett felfolyamodvány folytán felülvizsgálván, azt megváltoztatom és H. Józsefet, ki az 1888-ig S. községhez tartozott cs.-házi majorban mint cseléd szolgált és mint ilyen S. község terheinek viseléséhez járult, az 1886. évi XXII. t.-cz. 10. §-a alapján ezen községben illetőséget szerzett, de minthogy ezen major az 1888. évi szeptember hó 1-én 21,197. sz. alatt kelt alispáni végzéssel S. községtől T. faluhoz csatoltatott; ezáltal a többször nevezett H. József illetősége, melyet ő ezen majorbeli tartózkodása és adózása folytán szerzett, szintén megváltozott, a miért is őt a cs.-házi majornak T. faluhoz csatolását kimondó alispáni végzés jogerőre emelkedésétől kezdve T. falusi illetőségünek tekinteni és ily értelemben nevezett községi illetőségünek kimondani kellett.

A községi illetőség elismerése tekintetében nem a községi kötelékbe való felvétel egykori indokolása, hanem megtörténtének ténye mérvadó. Az egyszer elismert illetőséget pedig törvényes indok nélkül tagadásba venni nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 24,516. sz. határozata:

Külföldi utlevélért folyamodó H. V. bécsi lakos községi illetőségének tárgyalása nyomán megállapittatott, hogy nevezett egyén azon alkalomból, midőn hadkötelezettségének Pozsonyban 1869-ik évben eleget tett, b—i illetőségünek lett kijelentve, mivel az állitási ive, Pozsony város tanácsa által a b—i szolgabirói hivatalhoz küldetvén át, illetősége tisztába hozatott és részére az emlitett szolgabirói hivatal által 1869. évi április hó 22-én 3780. sz. alatt munkakönyv is adatott ki. Minthogy pedig H. V. azóta sem Pozsonyban, sem Nagyszombaton törvényes módon községi illetőséget ujabban nem szerzett, B. község által pedig az egyszer jogérvényesen megállapitott illetőség ellen felhozott kifogások törvényes alapon figyelembe nem vehetők, mert nem a felvétel egykori indokolása, hanem megtörténtének ténye mérvadó; mindezeknélfogva H. V. B. községi illetőségünek mondatik ki.

Azon körülmény, hogy van-e vagy nincs-e valaki megkeresztelve, az illetőségi kérdés tárgyalásának akadályául nem szolgálhat.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 34,629. sz. határozata:

A város közönségének egy állitólag a városban 1868. évben született és O. M. név alatt a város költségén felnevelt egyén községi illetősége, megkereszteltetése és életkorának megállapitása tárgyában felterjesztett iratok visszaküldése mellett figyelmeztetem a város közönségét, hogy a mennyiben a községi illetőségnek megállapitása, daczára annak, hogy a szóban levő egyén majdnem 20 éven át ezen városi illetőségünek tekintetett, s minden illetőségi tárgyalás mellőzésével a város pénztára terhére neveltetett, valamely okból mégis szükségesnek találtatnék, minthogy az, hogy van-e vagy nincs-e valaki megkeresztelve, az illetőségi kérdés tárgyalásának akadályául nem szolgálhat, s hogy az illetőség mily alapokon deritendő ki, ez iránt az 1886. évi XXII. t.-cz. 5—18. §§-ai világosan rendelkeznek, — az ezekre való utaláson kivül egyéb utmutatást nem adhatok. A mi pedig a megkereszteltetés iránti intézkedést illeti, minthogy a jelen szám alatt folyó évi május hó 28-ról kelt s a város árvaszékéhez intézett rendelettel a gyám kirendelése iránt intézkedés történt, megjegyzem, hogy a keresztelés iránti törvényszerü intézkedésnek kieszközlése a kirendelendő gyámnak feladatához tartozand, ki szükség esetén az árvaszék közremüködését is igénybe fogja vehetni.

Az illetőségi kérdések tárgyalásánál hivatalból szükségelt anyakönyvi kivonatok az illető lelkészek által a községi elöljáróságok megkeresésére bélyegmentesen állitandók ki.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 2691. sz. határozata:

H. József munkakönyv nyerhetése ügyében az anyakönyvi kivonatnak bélyegmentesen kiállitására nézve felmerült kérdés iránt tett alispáni jelentés folytán figyelmeztetem a vármegye közönségét, hogy a fennálló szabályok (lásd Pénzügyi Közlöny 1880. évi 33. sz.) nyomán általán bevett gyakorlat

az, miszerint az illetőségi ügyek tárgyalásánál hivatalból szükségelt anyakönyvi kivonatok bélyegmentesen állittatnak ki. Miután ez ügyben a körjegyző a főszolgabirónak rendelete folytán hivatalból kérte a születési bizonylatot, az iratokat azzal küldöm vissza, hogy a nagydömölki ev. lelkészt a fentebbiekre való hivatkozással, az anyakönyvi kivonat hivatalos használatra bélyegmentesen leendő kiadása iránt keresse meg.

A községi illetőségnek megszerzéséhez az 1886. évi XXII. t.-cz. értelmében a települési szándék bejelentése nem szükséges.

A m. kir. belügyminiszter a horvát-szlavonországi kormányhoz 1886. évi 30,173. sz. alatt intézett átirata:

Folyó évi május hó 21-ről kelt becses átiratára, melyben kérdést méltóztatott tenni az iránt, vajjon szükséges-e Magyarországon az illetőségnek az 1876. évi V. t.-czikk 6. §-a alapján való megszerzésére, hogy a letelepedő a négy évi szakadatlan és kifogástalan tartózkodásán s ugyanannyi évi községi terhekhez való hozzájáruláson kivül, az illető községi elöljáróságnak letelepedési szándékát is köteles legyen bejelenteni? az uj községi törvény életbeléptének bevárása után tisztelettel értesitem, hogy a községi illetőségnek a kérdéses 1876. évi V. t.-czikk 6. §-a alapján való megszerzéséhez, az ezen törvényszakasz alkalmazásánál itt követett gyakorlat szerint, a letelepedési szándéknak szükségszerü bejelentése már eddig sem kivántatott meg és ezen gyakorlati elv az ujból módositott s mint 1886. évi XXII. t.-czikk folyó évi julius hó 23-án életbelépett uj községi törvény 10. §-ában már törvényileg is határozott kifejezést nyert, mely most idézett 10. §. szószerinti szövegében következőleg hangzik: «A ki azon községből, melynek kötelékében volt, más községbe költözik át, ezáltal a régi községi kötelékből még nem lép ki; ha azonban az uj községben négy évig folytonosan lakik, ennek községi terheihez járul és ezen község ellene a 9. §. *a*), *b*), *c*) pontjaiban megállapitott kifogásokat ezen idő alatt nem érvényesiti, ezen község kötelékébe tartozónak s az előbbi község kötelékéből kilépettnek tekintetik, még azon esetben is, ha települési szándékát be nem jelentette, kivévén, ha azon községben, a melyből elköltözött, a községi terhekhez ezen idő alatt is folytonosan hozzájárult, vagy ha ily hozzájárulás nélkül is ő maga előbb községi illetőségét ugyanezen község beleegyezése mellett fentartani akarja».

Gazdai hatalom alatt álló cseléd a helyette gazdája által befizetett cselédadó, illetve ennek megfelelő községi pótadó czimén csak akkor szerezhet az 1886. évi XXII. t.-czikk 10. §-a értelmében ujabb illetőséget, ha az adólajstromokban névszerint meg van nevezve s ezen alapon az idézett törvény 9. §-ában felsorolt kifogások az illető cseléd ellen nem érvényesittettek.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 75,192. sz. határozata:

A vármegye alispánja az iránt kér felvilágositást, vajjon azokra nézve, kik gazdai hatalom alatt állanak és cselédadón kivül egyéb terhekben részt nem vesznek, az 1886. évi XXII. t.-czikk 10. §-a azon esetre is alkalmazandó-e, ha ellenük a 9. §. *a*), *b*), *c*) pontjai valamelyikében felsorolt kifogás fenforog ugyan, de az a község által nem érvényesittetett s illetve a települési szándék bejelentése hiányában nem érvényesittethetett? Ezen alispáni

felterjesztésre a vármegye közönségének a következő választ adom. Ámbár az 1875. évi XXIX. t.-czikk 11. §-a értelmében a cselédek kereseti adóját és ebből kifolyólag községi adóját is a munkaadók fizetik, melyet azután jogukban áll az illetők béreiből levonni, s kétségbe nem vonhatólag ezen adó alapjában véve nem a gazdát, hanem az illető cselédet terheli, mégis a község terheihez ezen czimen való járulása csak azon esetben tudható be valamely cselédnek, ha az adólajstromokban való névszerinti bejegyeztetése folytán minden kétséget kizárólag beigazolható azon körülmény, hogy a munkaadó, vagy gazda által cselédadó, illetve az ezután kivetett községi pótadó fejében befizetett összeg éppen a szó alatt levő cseléd személye után lett fizetve. Az adólajstromokba való névszerinti bejegyeztetés pedig kellő módot nyujt a községeknek arra nézve, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 9. §-ának *a*), *b*), *c*) pontjaiban felsorolt kifogásokat a települési szándékát be nem jelentett cseléd ellenében is érvényesithesse. Ezekből tehát önként következik, hogy az idézett törvény 10. §-a alapján valamely cseléd csak akkor szerezhet ujabb illetőséget, ha az adókivetési lajstromokból nyilvánvalóan és kétségtelenül kitünik, hogy a munkaadó vagy gazda által az 1875. évi XXIX. t.-czikk 11. §-a értelmében fizetett adóösszeg közvetve nem általában «a cselédet», hanem a névszerint megnevezett s igy az adólajstromokban előfordulóval ugyanazonos cselédet terheli. Minthogy azonban a fentjelzett körülmény beigazolása, nevezetesen ott, hol a cselédek nem az egész évre szegődtetnek és a gazda egy cseléd után fizetvén az egy évre eső kereseti és ennek megfelelő községi pótadót, esetleg váltakozva több cselédet tart, leggyakrabban alig lehetséges, kétséget nem szenved, hogy az akként fizetett községi adó csak a legritkább esetben alkalmas arra, hogy a befizetés tényének az 1886. évi XXII. t.-czikk 10. §-ában jelzett hatályt lehessen tulajdonitani.

Az iparos és kereskedő segédek, valamint a cselédek javára gazdáik által fizetett kereseti adó után kivetett községi pótadó, a községi illetőség megállapitásánál csak akkor számitható, ha azon körülmény, hogy a községi adó ugyanazon segéd vagy cseléd javára fizettetett, a kivetési lajstromból kétségtelenül kitünik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 13,462. sz. határozata:

Az alispán ur f. évi február hó 17-ről hozzám intézett felterjesztésére tájékozás és miheztartás végett értesitem, hogy bár az iparos és kereskedő segédek, valamint a cselédek helyett az állami és községi adót az 1875. évi XXIX. t.-cz. 11. §-a értelmében a munkaadó fizeti, mindamellett kétségen kivül áll, hogy a segédek és cselédek kereseti adója alapjában véve nem a gazdát, hanem az illető segédeket vagy cselédeket terheli és azoknak számitandó be; annálfogva az esetben, ha azon körülmény, hogy a munkaadó vagy gazda által a hivatkozott törvényszakasz értelmében fizetett adóösszeg éppen a szóban levő segéd vagy cseléd személye után lett fizetve, az adókivetési lajstromokból nyilvánvalóan és kétségtelenül kitünik, az ezen kereseti adó után kivetett községi pótadó az illető segéd vagy cseléd javára föltétlenül beszámitandó, és ez alapokon az illető, ha az 1886. évi XXII. t.-cz.-ben foglalt kivánalmaknak egyébként is eleget tesz, a községi illetőséget is megszerezheti. Mivel azonban a fennjelzett körülmény beigazolása, nevezetesen ott, hol a cselédek nem az egész évre szegődnek és a gazda vagy iparos egy cseléd vagy segéd után fizetvén az egy évre eső kereseti adót, 3—4 és több cselédet, segédet váltakozva tartott, leggyakrabban lehe-

tetlen és rendszerint nagy nehézségekbe ütköznék, az ekként fizetett államadó arányához képest kirovott községi adó rendszerint nem alkalmas arra, hogy kirovatása tényének az 1886. évi XXII. t.-cz. 10. §-ában jelzett hatályt lehessen tulajdonítani és azért a közigazg. hatóság, mely a concrét esetet természete szerint megbirálni köteles, a cseléd és munkás adó utáni községi adónak beszámítása és érvényesitése kérdését legtöbb esetben el fogja ejteni.

Azon tény által, hogy valaki egy más községben «idegen nyilvántartási dij» czimen a szabályrendeletileg meghatározott összeget lefizette, előbbi községi illetőségét nem veszti el.

A belügyminiszter 1894. évi 106,583/893. sz. határozata:

G. Elias hadkötelest édes atyja G. Hermann után az 1886. évi XXII. t.-cz. 6. §-nak első bekezdése alapján b—i községi illetőségünek kimondom. Mert a nevezettnek édes atyja G. Hermann az által, hogy 1872—1881-ig, tehát 4 évnél tovább folytonosan B.-ban lakott és ottan, habár csak egy évig is fizetett községi adójával tényleg a község terheihez hozzájárult, az 1876. évi V. t.-cz. 6. §-a értelmében b—i községi illetőséget szerzett, melynek, minthogy azóta másutt ujabbat nem szerzett, az 1886. évi XXII. t.-cz. 5. §-ának végbekezdése értelmében még mindig birtokában van. A mi azon körülményt illeti, hogy nevezett G. Hermann B.-ból Sz.-S.-re távozván, ott 2 éven át az azon időben u. n. «idegen nyilvántartási dijat» lerótta, melyet egyébiránt mint törvényelleneset, m. évi 71,457. sz. alatt kibocsátott rendeletemmel hatályon kivül helyeztem, megjegyzem, miszerint a jelzett dij fizetése nem tekinthető a község terheihez való oly hozzájárulásnak, mely az illetőség megállapítását maga után vonhatná, mert szóban levő dijat Sz.-S. város a kizárólag területén tartózkodó idegenektől az azok nyilvántartásával egybekötött költségek fedezése céljából szedte és azt nem az egész község szükségletére, hanem csakis maguknak az idegeneknek tartózkodása által okozott kiadásokra fordította; sőt az egyenesen az illetőnek sz.-s—i illetőség mellett bizonyit, mert már maga az «idegen nyilvántartási» dij elnevezése mutatja, hogy ama dij lerovása és elfogadása mind a fél, mind a község részéről az illető egyén idegen illetőségének minőségére alapittatott. Ennélfogva G. Hermann b—i illetőségü lévén, ebben őt fia, G. Elias hadköteles is, a legelől idézett törvényszakasz értelmében, követi.

Olyan esetben, midőn özvegy anyának községi illetősége csak saját személye után állapittathatik meg, ez kiskoru törvényes gyermekeire ki nem terjedhet, mert ezek — ha atyjuk utáni illetőségük ki nem derithető — születési helyükön lesznek illetékesek.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 2481. sz. határozata:

Özvegy L. Móriczné községi illetősége tárgyában kelt iratok ide végeldöntés végett felterjesztetvén, a tárgyalás rendén kitünt, hogy nevezett nőnek férje után nyert illetősége adatok hiányában nem állapitható meg; másrészt pedig az ó-gyallai ker. rabbinak bizonyitványa éppen nem zárja ki, sőt valószinüvé teszi azt, hogy nevezett nő Perbetén született és ezen körülmény a testvérével felvett jegyzőkönyv és Perbete község elöljárósága által szabályszerüen kiállitott bizonyitvány által, kétségtelenül beigazoltatott: ennélfogva özvegy L. Móriczné, egyéb adat hiányában az 1886. évi XXII. t.-czikk 16. §-ának *b)* pontja alapján Perbete községi illetőségünek ezennel kimon-

datik. Erről a közönség oly megjegyzéssel értesittetik, hogy nevezett nőnek ekkként kimondott illetősége kiskoru gyermekeire nézve nem lehet irányadó, mert midőn ezeknek atyjok után nyert illetősége nem állapitható meg, ezek illetőségöket saját születési helyük után fogják nyerni.

Kiskoru törvényes gyermek atyja utáni községi illetőségén nem változtat azon körülmény, hogy özvegy anyja ujabb illetőséget szerzett.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 21,536. sz. határozata.

B. Sándort, — tekintettel arra, miszerint édes anyja özvegy B. Zs.-né, született M. Berta, szerezhetett ugyan M—n önállólag községi illetőséget, de ezen illetőségét szóban forgó kiskoru hadköteles fia nem követi, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 6. §-a világos rendelkezése szerint a törvényes származásu gyermekek atyjuk illetőségét követik, — Budapest fővárosi illetőségűnek kimondom.

A törvénytelen gyermekek anyjuknak születésük idejében való illetőségét követik, s ezen az, ha az anya időközben másutt szerzett illetőséget, nem változtat.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 29,634. sz. határozata.

A mennyiben törvénytelen [származásu gyermekek illetősége anyjuknak az ő születésükkor birt illetősége után meg nem állapitható, annak megállapitása saját személyük után eszközlendő.

A m. kir, belügyminiszter 1887. évi 25,543. sz. határozata:

A munkakönyv kiadását kérő Hajós Lajos kiskoru törvénytelen fiu községi illetősége tárgyában felterjesztett iratok oly kijelentéssel küldetnek vissza a vármegye közönségének, hogy a nevezett az 1886. évi XXII. t.-cz. 16. §-ának *b)* pontja szerint az iratok közt fekvő születési bizonyitvány alapján egyéb támpont hiányában budapesti illetőségűnek kimondatik. Mert az iratokból az tünik ki, hogy a nevezett önállóan sehol sem szerzett illetőséget, anyjának az ő születése idején birt illetősége pedig nem állapitható meg. Anyja ugyanis, miután önállóan szintén nem nyert sehol illetőséget, követné atyjának azon időben birt illetőségét, mikor ő nagykoru lett; atyjának 1864-ben szerzett nagyigmándi illetőségét azonban már nem oszthatta, mert már ekkor ő is 29 éves volt, az ő nagykoruvá lételekor birt illetősége pedig adat hiányában meg nem állapitható.

Valamely családtagnak községi illetősége saját személyére az 1886. évi XXII. t.-cz. 16. §-a alapján, tekintet nélkül a családfőnek életbenlétére, külön is megállapitható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 12,674. sz. határozata:

Néhai M. Károlyné gyermekeinek községi illetősége tárgyában válaszolom a vármegye közönségének, hogy midőn nem a családfő személyes körülményei, hanem valamely családtag viszonyai teszik szükségessé az illető községi illetőségének megállapítását, a családfő eredeti vagy szerzett illetősége bir ugyan első sorban jogérvénynyel, de a mennyiben az ki nem deríthető, az 1886. évi XXII. t.-cz. 16. §. pontjai csak a tárgyalást előidézett

családtagra alkalmazhatók és nem a családfőre; szem előtt tartván mindig azt, hogy a hivatolt törvényszakasz utolsó bekezdésében foglalt határozmány ki nem terjeszthető; és az által, hogy a családfő még életben van, annak alkalmazása még nem igazoltatik.

Az illetőség tekintetéből kérdés alatt álló egyén az 1886. évi XXII. t.-cz. 16. §-a alapján csakis saját személyére nézve utalható azon község kötelékébe, melyben született, ha csak az id. t. szakasz végső bekezdésében érintett kivételes eset fenn nem áll. A kórházi ápoltatás ezen kivételes eset megállapítására alapot nem nyujt.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 23,900. sz. határozata:

S. Jenőné, született B. Stana kórházi ápolt illetősége ügyében felterjesztett iratokat oly kijelentéssel küldöm vissza a város közönségének, hogy f. évi február 5-én 8091, sz. alatt kelt rendeletemet, mely szerint az előlnevezett kórházi ápoltatása alkalmából az 1886. évi XXII. t.-cz. 16. §-ának *b*) pontja alapján sz—i illetőségünek mondatott ki, teljes érvényében fentartom. Mert az idézett törvényczikk világosan rendelkezik az iránt, hogy az illetősége tekintetéből kérdés alatt álló egyén csakis saját személyére nézve utalható azon község kötelékébe, melyben született, ha csak a törvényszakasz végső bekezdésében érintett kivételes eset fenn nem áll. A kórházi ápoltatás pedig ezen kivételes eset megállapitására alapot nem nyujt. Más elbirálás alá esnék az illetőségi kérdés azon a városi tanács előterjesztésében a családjogra utalással felhozott esetben, ha a nevezett férjes nő eltolonczoltatásának kérdése forogna fenn. Mert a toloncszabályok szerint az eltoloncziolás iránti rendelkezés rendszerint a megélhetés, az önfentartás feltételeinek hiányára alapitandó, a férjes nő eltartására pedig első sorban a férj van kötelezve, minélfogva és a mennyiben a férj ezen kötelességének teljesitésére képtelen lévén, ezen kötelessége végső sorban illetőségi községére hárulna, a nő eltoloncozása tekintetéből is a férj illetőségi kérdése tolul okszerüen előtérbe és ezzel előáll az elől idézett törvényczikk végbekezdő pontjában körülirt kivételes eset, mely a kérdés eldöntésénél figyelmen kivül nem hagyható, még az esetben sem, ha a nő illetősége előzőleg, ugy mint a szőnyegen levő esetben ezen törvényszakasz előbbi pontja alapján már kimondatott; mert az illetőség megállapítására vonatkozó rendeletek és határozatok mint magának az illetőségnek is hatálya csak addig terjed, mig az azoknak alapul szolgáló viszonyok fennállanak és legkevésbé se zárják ki azt, hogy az esetben, ha az illető egyén más viszonyok közé jut, illetősége ujból meg ne állapittathassék.

Hontalan egyén községi illetősége valamely községbe való beutalás által és az 1886. évi XXII. t.-cz. 16 §-a értelmében állapitandó meg.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 33,653. sz. határozata:

Romániai Crajova városban az 1868. évben született T. L. hadköteles honossága iránt lefolytatott tárgyalások nyomán, sem a születési helye után romániai állampolgársága, sem pedig a beszármazás után állitólag birt osztrák honpolgársága kiderithetők nem voltak. Ily körülmények között T. L. hontalannak lévén tekintendő, községi illetőséget valamely községbe való beutalás által hivatalból kell megállapitanom. Ennélfogva nevezettet az 1886. évi XXII. t.-cz 16. §-ának *c*) pontja alapján X. város községi kötelékébe tartozónak állapitom meg.

D) Fegyelmi ügyek.

1. Fegyelmi eljárás elrendelése.

A helyettes községi elöljárók fegyelmi szempontból a választás utján alkalmazott rendes elöljárókkal ugyanazon tekintet alá esnek.

A belügyminiszternek 1894. évi 41,842. sz. határozata:

N. B. állásától elmozditott b—i volt helyettes községi jegyzőnek közvetlenül hozzám benyujtott kérvényét, melyben fegyelmi ügyének fölülvizsgáltatásáért folyamodik, a közigazgatási bizottságnak további szabályszerü eljárás végett oly kijelentéssel küldöm vissza, miszerint tekintettel arra, hogy a folyamodó kérelmét főképen arra alapitja, hogy ő mint helyettes községi jegyző hivatalvesztéssel büntethető nem lett volna, már pedig a törvényesen helyettesitett községi előljárók az 1886. évi XXII. t.-cz. szempontjából a választás utján alkalmazottakkal a szolgálati kötelékből kifolyó mindennemü viszonyukra nézve azonegy szempont alá esnek és egymástól csakis a megbizatás tartama tekintetében különböznek: ennélfogva a két egybehangzó határozattal elintézett ügynek érdemi felülvizsgálására magamat indittatva nem éreztem.

Előzetes fegyelmi vizsgálat elrendelésének az 1886. évi XXIII. t.-cz. 2. §-ának rendelkezése értelmében csak a törvényhatósági tisztviselők ellen inditott fegyelmi ügyekben van helye; a községi előljárók elleni fegyelmi eljárást szabályozó 1886. évi XXII. t.-cz. azonban ilyet nem ismer.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 25,552. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, melylyel az alispáni elsőfoku határozat helybenhagyásával X. Y. n—i körjegyző ellen N. N. panaszára folyamatba tett ügyben a további eljárás beszüntettetett, a vármegye főispánjának, az 1886. évi XXII. t.-cz. 99. §-a alapján emelt felebbezése folytán felülvizsgálván: mindkét idézett határozatot, valamint a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelő alispáni határozatot is hatályon kivül helyezem; a még el nem rendelt fegyelmi eljárást pedig elrendelem és a vármegye főispánja által bemutatott tárgyalási iratokat az ehhez képest szükséges további törvényszerü eljárás végett ezennel leküldöm. Az elől idézett két határozat hatályon kivül helyezendő volt azért, mert a bemutatott iratok tanusága szerint a jelen esetben a fegyelmi eljárás csakugyan elrendelendő és foganatositandó lett volna, holott a két határozat ezt kerülve, a további eljá-

rást beszüntetendőnek mondotta ki. Utasitanom kell tehát a közigazgatási bizottságot, hogy a jelen ügyben a fegyelmi eljárás gyors foganatositása és ellátása iránt törvényszerüen intézkedjék. A fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelő alispáni határozatot pedig azért semmisitettem meg, mert előzetes vizsgálat elrendelésének, az 1886. évi XXIII. t.-cz. 2. §-ának rendelkezése értelmében csak a törvényhatósági tisztviselők ellen inditott fegyelmi ügyekben van helye, a községi előljárók elleni fegyelmi eljárást szabályozó 1886. évi XXII. t.-cz. azonban ilyet nem ismer.

A községi képviselőtestület nem illetékes arra, hogy az előljáróságot a törvényhatósággal szemben fennálló törvényes kötelességei alól felmentse; az előljáróság azon cselekménye tehát, hogy felsőbb jóváhagyást igénylő határozatot a jóváhagyás előtt végrehajtja, az 1886. évi XXII. t.-cz. 90. §-a értelmében fegyelmi vétséget képez még akkor is, ha ezen eljárásra a képviselőtestület részéről utasittatott.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 13,914. sz. határozata:

Előterjesztésére válaszolólag utalok arra, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 90. §-a a községi előljáróság azon cselekményét, hogy oly határozatot hajt végre, mely felsőbb jóváhagyás előtt végre nem hajtható, kifejezetlen fegyelmi vétségnek minősiti. Ennélfogva B. N. község előljáróságának eljárása, mely szerint a község fájának szabad kézből való eladása iránt létrejött képviseleti határozatot az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-ának nyilt rendelkezése dacára törvényhatósági jóváhagyás előtt végrehajtotta, fegyelmi vétség tényálladékát képezi. Alispán urnak jelentésében felhozott azon körülményt illetőleg, hogy az előljáróság a képviselőtestület utasitása szerint járt el, megjegyzem, miszerint az 1886. évi XXII. t.-cz. 87. §-a csakis oly esetekre vonatkozik, hogy ha az előljáróság által végrehajtott és a károsodást előidézett felsőbb meghagyás, az illető hatóságnak illetékességi körében keletkezett, a községi képviselőtestület azonban arra, hogy az előljáróságot a törvényhatósággal szemben fennálló törvényes kötelességei alól felmentse, illetékesnek nem tekinthető. Mihez képest felhivom alispán urat, hogy a nevezett előljáróság ellen a fegyelmi eljárást rendelje el. A fegyelmi eljárás során lesz azután tisztába hozandó, vajjon az előljáróság eljárásából minő mérvü károsodás származott a községre s annak eredményéhez képest kellend a fegyelmi hatóságoknak a felelősség kérdésében az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-ának rendelkezése értelmében határozni.

Ha a községi előljáróság a felsőbb jóváhagyást igénylő határozatokat jóváhagyás nélkül végrehajtja, az abból származó következményekért vagyonilag is felelős.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 64,921. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel Ó.-Sz. község képviselőtestületének a község nevében B—n járt küldöttség költségeinek fedezésére összesen 262 frtot megállapitó határozatai feloldattak, a kiutalványozott összegek visszafizetése elrendeltetett és kimondatott, hogy a mennyiben a kiutalványozott összegek a küldöttség tagjaitól beszedhetők nem lennének, azok a képviselőtestületi határozatokat megszavazó közgyülési tagoktól lesznek beszedendők, M. J. és társai ó-sz—i lakosok felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot indokai alapján oly módositással hagyom helyben, hogy a mennyiben a kifizetett összegek]a küldöttség tag-

jaitól beszedhetők nem volnának, azok megfizetésére a községi elöljáróság köteles, mert a felsőbb jóváhagyást igénylő községi határozatokat jóváhagyás nélkül végrehajtotta, mely szabályellenes cselekményéből a felelősség önként következik.

A köztisztviselő (elöljáró) a hatóságot sértő nyilatkozat tétele miatt nem az 1885. évi 2466. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében rendbüntetéssel, hanem fegyelmi uton büntetendő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 49,794. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozata, mely szerint T. Kálmán Sz. rend. tan. városi adóügyi tanácsnok, a pénzügyi hatóságot sértő kifejezés használata miatt, a Sz. városi tiszti nyugdijalap javára forditandó 25 frt rendbirságban marasztaltatott el, az elmarasztalt által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, feloldatik; mert az elmarasztalt azon cselekménye, hogy az ellene elrendelt fegyelmi eljárás során hatóságot sértő nyilatkozatot mondott jegyzőkönyvbe, mig egyrészt az 1885. évi február hó 28-án 2466. sz. a. kelt itteni rendelet alapján rendbüntetéssel nem volt büntethető, mert a hivatkozott rendelet a hatósághoz beadott beadványban használt sértő kifejezések megtorlására nézve foglal magában intézkedést, beadványnak pedig az elmarasztalt jegyzőkönyvi bemondása nem minősithető, addig másrészt, mivel elmarasztalt fegyelmi ügyéből kifolyólag, mint köztisztviselő követte el a büntetendő cselekményt, ellene a megtorló intézkedések fegyelmi uton lettek volna foganatba veendők.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 68. §-a a segéd és kezelőszemélyzetet csakis a rendezett tanácsu városokra vonatkozólag érinti, a kis- és nagyközségekben azok átlagos fejlettségi fokához mérten segéd- és kezelőszemélyzetet nem rendszeresit, hanem általában minden oly községi hatósági alkalmazottat, ki szellemi funkcziókat végez, elöljárónak minősit, minélfogva a községi jegyzői teendőket végző irnok a községi elöljáróság tagjaira vonatkozó fegyelmi törvények alatt áll.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 94,875 sz. határozata:

Fegyelmi eljárás alá vont F. István U. községi pénztári irnok fegyelmi ügyében a vármegye alispánja által és a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya által hozott egybehangzó határozatokat, melyekkel a nevezett ellen keresztülvitt fegyelmi eljárás beszüntettetett azon okból, mert a község részéről csak ideiglenes minőségü irnokká lett alkalmazva, F. István panaszkérvénye következtében felülvizsgálván, azokat az 1886 évi XXI. t.-cz 10. §-a alapján ezennel megsemmisitem. Ugyanis az 1886. évi XXII. t.-cz., mely 68. §-ában a segéd- és kezelőszemélyzetet csakis a rendezett tanácsu városokra vonatkozólag érinti, a kis- és nagyközségekben azok átlagos fejlettségi fokához mérten segéd- és kezelőszemélyzetet nem rendszeresit, hanem általában véve minden oly községi hatósági alkalmazottat, ki szellemi funkcziókat végez, elöljárónak minősit, különösen pedig az irási teendők ellátása tekintetében a községi vagy körjegyzők mellett csakis al- vagy segédjegyzők felállitásáról intézkedik. Mindazonáltal, tekintettel a kis- és nagyközségek viszonyai közötti nagymérvü eltérésekre, megtörténik, hogy némely nagyközségek irásbeli teendők ellátására, melyek tulajdonképen kizárólag a jegyzői állással vannak egybekötve, irnokot alkalmaznak és az illető nagyközség szervezési

szabályrendeletének ily irányu rendelkezése sem a törvényhatóság, sem a belügyminiszter részéről nem kifogásoltatik. Ámde ebből korántsem következik, hogy ily irnoki név alatt tényleg jegyzői teendőket teljesitő közegek irányában a községi törvénynek az elöljáróság tagjai elleni fegyelmi eljárást szabályozó határozmányai érvényesülést ne nyerhetnének, sőt ellenkezőleg, a szóban levő kivételes intézkedés engedélyezhetésének jogosultsága éppen abban rejlik, hogy az ekképen alkalmazottak az elöljárósági tagokkal, különösen fegyelmi tekintetben azonos szempont alá esnek; mivel különben maguk az általuk végzett elöljárói cselekvények indokolatlanul elvonatnának a fegyelmi törvény elbirálása alól és a községek az alkalmazottak más hivatalos elnevezésének örve alatt a törvényt kijátszhatnák. A dolog ezen állásán a többször nevezett irnok alkalmazásának ideiglenes jellege annál kevésbé tehet változást, mert annak elbocsátását a község maga számára tartván fenn, ezen kikötés csak a község, de nem egyszersmind a felsőbb közigazgatási hatóságra nézve képez biztositékot. Az előadottakból kifolyólag a panasz tárgyává tett alispáni és fegyelmi választmányi határozatok annyival is inkább megsemmisitendők voltak, mert az illetékességi kérdés felvetése különben is nem most, midőn a fegyelmi ügy itélet alá került, hanem csak akkor lett volna időszerü, midőn a fegyelmi ügy eljárás elrendeltetett. Erről a közigazgatási bizottságot további szabályszerü eljárás végett oly felhivással értesitem, hogy a fegyelmi ügynek érdemi határozattal leendő ellátása iránt haladék nélkül intézkedjék.

Minthogy a halottkém — kivételével azon eseteknek, midőn községi vagy körorvos végzi a halottkémlést — nem községi elöljáró, hanem szerződésszerü szolgálatban álló községi alkalmazott, ellene kötelességmulasztás esetén fegyelmi eljárás nem indithatό, hanem, mint a szerződést be nem tartott szegődvényes a szolgálatból elbocsátható.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 54,273. sz. határozata:

M. J. x—i körjegyző ellen lefolytatott és elsőfoku határozattal befejezett fegyelmi ügyre vonatkozó iratokat méltóságod (főispán) oly előterjesztés kiséretében terjesztette fel hozzám, hogy miután a vizsgálat folyamán kiderült, hogy az x—i halottkémet is sulyos mulasztás terheli, melyre a fegyelmi határozat ki nem terjed, a halottkém által elkövetett mulasztásokra is kiterjedő vizsgálat megindítását is rendeljem el. Ezen előterjesztésre a következőkben kivántam méltóságodnak válaszolni. A halottkém — kivételével azon eseteknek, midőn községi vagy körorvos végzi a halottkémlést — községi elöljárónak nem tekinthető, csak mint községi alkalmazott müködik és a községgel szerződési viszonyban áll. Ha tehát kötelességét nem teljesiti, a szerződésben megszabott elbánás alá esik, illetőleg a mennyiben ide vágó külön határozmányok szerződésileg nincsenek, a község, mint egyik szerződő fél azon alapon, hogy a másik szerződő fél a szerződés feltételeit nem teljesité, a szerződés felbontását eszközölheti, azaz szegődvényesét elbocsáthatja, s a mennyiben kára merült volna fel, kárát polgári per utján keresheti. Az előadottakból világosnak fog feltünni méltóságod előtt, hogy a halottkém, mint a ki nem községi elöljáró, de a községi kezelő és segédszemélyzethez sem tartozik, állásából folyó cselekedetéért vagy mulasztásaiért fegyelmi uton felelősségre nem vonható; a fegyelmi eljárás tehát az X. községi halottkém ellen nem rendelhető el. A jelen konkrét esetben ugyan rendelkezésre állana a megtorlás egy más módja is; a halottkém azon cselekménye ugyanis, hogy minden egyes halálesetről az 1876. évi 31,025. sz. alatt kelt belügy-

miniszteri rendelethez csatolt II. minta szerint a községet nem értesitette, miután ezáltal az 1876. évi XIV. t.-cz. alapján kiadott miniszteri rendelet sértetett meg, az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-a szerint minősülő kihágást képez. Ámde e megtorló eljárás most már foganatba nem vehető, mert a kihágási eljárás megindithatása immár elévült.

Vagyoni felelősség kérdésében a fegyelmi eljárást a már nem hivataloskodó elöljáró ellen csak az 1886. évi XXII. t.-cz. életbe lépte után felmerült esetekre nézve lehet elrendelni.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 84,127. sz. határozata:

F. M. volt községi biró hivatalos eljárásában J. M.-nak jogtalanul kárt okozott, a mennyiben illetéktelenül oly munkát bizott reá, melynek teljesitéséért az ellenszolgáltatás megkapását F. M. jóhiszemüleg remélhette. Hogy ennek daczára F. M. ellen a fegyelmi eljárást el nem rendelem, annak oka abban fekszik, mert az illetéktelen kiküldés még az 1886. évi XXII. t.-cz. életbelépte előtt történt; arra tehát az 1886. évi XXII. t.-cz. 103. §-a, mely vagyoni felelősség kérdésének fenforgó esetén a fegyelmi eljárást a már nem hivataloskodó elöljáró ellen is folyamatba teendőnek rendeli, nem alkalmazható; a régibb fegyelmi törvények pedig idevágó szabályt nem tartalmaznak

A képviselőtestületnek a fegyelmi eljárást elrendelő határozata ellen beadott feleb bezés felett maga a közigatási bizottság van hivatva határozni, nem pedig annak egyelmi választmánya.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 83,729. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozatát, mely szerint Cs. J. rendőrkapitány ellen ezen állásától való felfüggesztés mellett a fegyelmi eljárás elrendelése iránt, M. rendezett tanácsu város képviselőtestülete által hozott határozatok feloldása mellett, a szóban levő fegyelmi eljárás beszüntettetni, s a nevezett rendőrkapitány állásába visszahelyeztetni rendeltetík, M. város képviselőtestülete részéről közbetett folyamodvány folytán felülvizsgálat alá vevén, azt illetéktelenség szempontjából megsemmisitem; mert az e részben irányadóul szolgáló 1886. évi XXII. t.-cz. 91. §-ának 4-ik bekezdése szerint a képviselőtestületnek a fegyelmi eljárást elrendelő határozata elleni felfolyamodás felett, maga a közig. bizottság van hivatva határozni, nem pedig annak fegyelmi választmánya.

Fegyelmi eljárás alatt álló községi elöljárók lemondása tárgyában hozott főszolgabirói határozat felülbirálására a törvényhatósági közgyülés nem illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 2154. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság azon határozatát, melylyel fegyelmi eljárás alá vont K. Gábor V. községi jegyző lemondásának a járási főszolgabiró által lett elfogadása megsemmisittetett és egyuttal a szóban lévő jegyzői állásnak m. évi augusztus hó 11-én választás utján történt betöltése is hatályon kivül helyeztetett, az az ellen M. Sándor és társai részéről közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, annak a K. Gábor lemondására vonatkozó első részét az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján ezennel felol-

dom és az idevonatkozólag hozott és csak az érdekeltek előtt meghirdetett főszolgabirói határozatot, az 1886. évi XXII. t.-cz. 99. §-ának végső bekezdése alapján, a vármegye főispánjának kézbesittetni rendelem. Mert a fegyelmi eljárás alatt álló községi előljárók lemondása érdemében a fegyelmi hatóságnak az imént idézett törvény 103. §-a végső bekezdése alapján hozott és fokozatosan felebbezhető határozata felülbirálására nem a törvényhatósági bizottság illetékes, hanem arra csakis a 97. §-ban felsorolt forumok lehetnek hivatva. Ami pedig a felebbezett határozatnak a jegyző választásra vonatkozó részét illeti, e tekintetben elhatározásomat a lemondási ügy lebonyolitásáig függőben tartom.

A közigazgatási bizottság erdészeti albizottsága által kinevezett kerületi erdőtisztek fegyelmi tekintetben a községi elöljárókkal egyenlő elbirálás alá esnek, tehát ellenök a fegyelmi eljárás nem az erdészeti albizottság, hanem csak az 1886. évi XXII. t.-cz. 91. §-ában felsorolt hatóságok által rendelhető el.

A kir. belügyminiszter 1888. évi 82,744. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság azon felterjesztésére, melyben kérdést tesz az iránt, hogy az erdőtörvény 23. §-a alapján alkalmazott és a közigazgatási bizottság által kinevezett, fegyelmi tekintetben községi elöljáróknak tekintett kerületi erdőgondnokok ellen fegyelmi vétség felmerülése esetén a fegyelmi eljárást az erdészeti alhizottság elrendelheti-e, vagy annak elrendelése iránt a közigazgatási bizottságot, esetleg az alispánt tartozik-e megkeresni? válaszolom a közigazgatási bizottságnak, hogy miután az erdőtörvény (1879. évi XXXI t.-cz.) 17. §-ában felsorolt erdők szakszerü kezelése szempontjából ugyanezen törvény 23. §-a értelmében alkalmazott erdőtisztek, illetve erdőgondnokok községi elöljárói jelleggel birnak, fegyelmi vétség felmerülése esetén ugyanazon törvényes eljárás alá esnek, melyet az 1886. évi XXII. t.-cz. a községi elöljárók tekintetében megállapit, ennélfogva ezen erdőtisztek, illetve erdőgondnokok elleni fegyelmi eljárás elrendelésére csak az utóbb idézett törvény 91. §-ában felsorolt tisztviselők, illetve hatóságok lehetnek jogositva. Minthogy pedig az erdészeti albizottságot ezen törvényszakasz alapján a fegyelmi eljárás elrendelésének joga meg nem illeti, nevezett albizottságnak a fegyelmi eljárás elrendelése végett a törvényben megnevezett hatóságok egyikét kell megkeresnie.

A közigazgatási bizottság a fegyelmi biráskodást a fegyelmi választmány által gyakorolja ugyan, azonban az érdemleges biráskodást megelőző minden intézkedés, tehát a fegyelmi eljárás elrendelése is bizottság plenuma elé tartozik.

A m. kir. belülgyminiszter 1888. évi 25,836. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának másokfokban hozott határozatát, melylyel B. község előljárói ellen a fegyelmi eljárást elrendelő elsőfoku alispáni határozat helyben hagyatott, a nevezett előljárók felebbezése folytán felülvizsgálván, azt illetékességi szempontból feloldom s a közigazgatási bizottságot utasitom határozat hozatalára; mert igaz ugyan, hogy a közigazgatási bizottság a fegyelmi biráskodást az 1876. évi VI. t.cz. 52. §-a értelmében a fegyelmi választmány által gyakorolja, ez azonban csupán a tulajdonképeni biráskodásra, azaz a vizsgálat eredménye feletti határozat hozatalra vonatkozik, mindazon intézkedésekre azonban, melyek az ügy érdemében való

biráskodást megelőzik, nevezetesen a fegyelmi eljárás elrendelésére is, az 1886. évi XXII. t.-cz. 91. §. alapján maga a közigazgatási bizottság plenuma van hivatva a határozathozatalra.

Az iskolamulasztó tankötelesek névjegyzékének beterjesztését elmulasztó községi előljárókra a járási főszolgabiró rendbirságot szabhat ki.

A m. kir. vallás- és közokt. miniszter 1890. évi 23,673. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak az iskolamulasztó tanköteles gyermekek kimutatásának beküldésében hanyagságot tanusitó községi előljáróságoknak rendbirsággal büntetése iránt hozott határozatát, N. K. községek birái részéről közbevetett felebbezések elutasitása mellett oly módositással hagyom helyben, hogy utasitsa a czim az illető járások főszolgabiráit, mikép az iskolamulasztók névjegyzékének beterjesztésében hanyagságot tanusitó községi birákat meghallgatásuk mellett, 5 frtig terjedhető rendbirságban marasztalják el és sulyosabb mulasztás esetében fegyelmi eljárás elrendelésével sujtsák; mert az 1886. évi XXI. t.-cz. 68. §. *m)* pontja, valamint ugyanazon törvényczikk 71. §-ának harmadik bekezdése, végre az 1886. évi XXI. t.-cz. 105. §-a szerint községi közegekkel szemben a rendbirság maximuma 5 frtban van megállapitva, mely korláton belül a büntetés mérvének kiszabása az eljáró főszolgabiró birói mérlegelésének képezheti csak tárgyát; továbbá, mert az idézett törvények határozottan kikötik az illetők meghallgatását és sulyosabb esetekben a fegyelmi eljárás alkalmazását.

Rendbirságolást az 1886. évi XXII. t.-cz. 105. §-a értelmében a közigazgatási bizottság nem gyakorolhat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 13,807. sz. átirata a közmunka és közlekedésügyi miniszterhez:

A vármegye közigazgatási bizottságának azon határozata tárgyában, mely szerint Gy. U. község előljárósága az ezen községbeni közmunka összeirásának elrendelt felülvizsgálata alkalmából felmerült kiszállási költségek bizonyos hányadának megfizetésére köteleztetett; továbbá a közmunka összeirási kimutatást aláirt községi biró és jegyző 5—5 frt rendbirsággal fenyittettek, van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, hogy rendes fegyelmi eljáráson kivül pénzbirságok csakis mint rendbüntetések alkalmazhatók, rendbüntetéseket pedig az 1886. évi XXII. t.-cz. 105. §-a értelmében a vármegyei alispán és járási főszolgabirák vannak jogositva alkalmazni, a közigazgatási bizottság azonban rendbirságolásra hivatkozott törvényszakasz által felhatalmazva nincs.

---

2. Fegyelmi vizsgálat és fegyelmi biráskodás.

A községi elöljáró ellen meginditott fegyelmi tárgyalásra megidézett tanu első izben meg nem jelenése miatt nem büntethető, de a törvényes jogkövetkezmények terhe alatt ujra idézendő.

A m. kir. belügyminiszternek 1893. évi 76,560. sz. határozata:

A. Lajos n—i lakos a K. Dénes és társa ottani községi elöljárók ellen folytatott fegyelmi tárgyalásról, melyre mint tanu idéztetett meg, igazolatlanul elmaradván, az X-i járás főszolgabirája által az 1886. évi 37,690. sz. itteni szabályrendelet 2. §-a alapján egy napi elzárásra átváltoztatható 10 frt pénzbirsággal büntettetett. Az ezen határozatot helybenhagyó másodfoku alispáni határozatot, a vármegye főispánjának az idézett szab. rendelet 3. §-a végső bekezdésén alapuló felebbezése következtében, az igazságügyi miniszter ur meghallgatása után felülvizsgálván, azt a főszolgabirói határozattal együtt megsemmisitem és a nevezettet a törvényes jogkövetkezmények terhe alatt ujból megidéztetni rendelem. Mert a többször idézett szab. rendelet 2. §-a az alapos ok miatt meg nem jelenő tanut nem megbüntetni, hanem csak büntetés terhe alatt a megjelenésre szorittatni rendeli. A szab. rendelet rendelkezésének szoros szószerinti értelmezésétől pedig azért nem lehet helye eltérésnek, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 92. §-a, az 1868. évi LIV. t.-cz. 204., 206. és 242. §-aiban foglalt alapelveket rendeli irányadókul vétetni. Már pedig az igazságügyi miniszter ur kijelentése szerint az 1868. évi LIV. t.-cz. 206. §-ának idevágó hasonlóan szövegezett rendelkezését a biróságok gyakorlatukban szintugy alkalmazzák, hogy a meg nem jelenő tanu birság terhe alatt ujra idézendő, tehát a birság csak ismételt igazolatlan elmaradás esetén szabható ki.

Hivatalból engedély nélkül ismeretlen helyre távozott városi rendőrkapitány ellen folyamatban levő fegyelmi eljárás, tekintet nélkül az illetőnek távollétére, szabályszerüen befejezendő.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 59,881. sz. határozata:

Az engedély nélkül távollevő rendőrkapitány e cselekménye magában véve oly fegyelmi vétséget képez, a mely okvetlenül megtorlást igényel, és pedig az esetben, ha az illető bizonyos határidő alatt akár közvetlen, akár hirdetményileg való felszólitás következtében hivatalába vissza nem térne, a hivatalvesztés kimondásának kellene fegyelmi büntetésként bekövetkeznie.

Községi elöljáró ellen megtartott fegyelmi vizsgálat eredménye fölött elsőfokban való határozathozatalra nincs hivatva a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya, hanem rendszerint a főszolgabiró, sulyosabb beszámitásu esetekben pedig az 1886. évi XXII. t.-cz. 98. §-ának *a*) pontja értelmében az alispán.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 11,359. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozatát, melylyel V. K. X. községi jegyző fegyelmileg vétkesnek itéltetett és hivatalvesztéssel büntettetett, a marasztalt felebbezése folytán felülvizsgálván, mint illetéktelenül hozottat hatályon kivül helyezem és elrendelem, hogy az ira-

tok elsőfoku határozathozatal végett a vármegye alispánjának küldessenek meg. Mert községi elöljáró ellen megtartott fegyelmi vizsgálat eredménye felett elsőfokban való határozathozatalra nincs hivatva a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya, hanem az elsőfokon határozás rendszerint a főszolgabirót, sulyosabb beszámitásu esetekben pedig — minőnek a jelen eset is tekintendő — az 1886. évi XXII. t.-cz. 98. §-ának *a)* pontja értelmében az alispánt illeti.

Valamely közhatósági közeg elleni követelés közigazgatásilag csak számadási vagy fegyelmi uton érvényesithető. A község részéről befizetendő megyei közmunkaalap-járulékok beszolgáltatásáért nem a községi pénztárnok, hanem a biró és jegyző elelősek.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 37,235. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak G. János b—i lakos volt községi pénztárnok ellen az 1883. évi megyei közmunkaváltsági pénzeknek meg nem engedett czélra történt felhasználása miatt inditott ügyben hozott határozatát, a nevezett részéről beadott kérvény folytán felülvizsgálván, az ezen ügyben hozott összes határozatokat megsemmisitem; mert valamely követelés, közhatósági közeg ellenében, közigazgatási uton csak kétféleképen ervényesithető, t. i. számadási vagy fegyelmi uton, a szőnyegen levő ügy pedig egyik szempontból sem tárgyaltatott. Egyébiránt megjegyzem, hogy a vármegyei közmunka-alapba befizetendő járulékok beszolgáltatásáért a törvényhatóság irányában a község részéről nem a községi pénztárnok, hanem a közigazgatási rendeletek végrehajtására hivatott községi biró és jegyző fele lősek, a kik azonban, ha már hivatalukból kiléptek, az 1886. évi XXII. t.-cz. 103. §-a értelmében csak a most idézett törvény életbelépte után felmerült esetekre nézve vonhatók fegyelmi uton felelősségre. A törvényhatóság irányában továbbá az illető összegeket annak idején be nem szedett vármegyei közegek, szintén az 1886. évi XXIII. t.-cz. 1. §-ából kifolyólag, az imént körülirt korlátozással tartoznak fegyelmi felelősséggel, annál inkább, mert az 1883. évi 37,169. sz. alatti pénzkezelési szabályzat étetbeléptét megelőzőleg a közmunkapénzek beszállitása a vármegyei közegek közvetlen feladatát képezte. Önként értetődik, hogy a fegyelmi eljárás meg nem indithatása esetében mindkét irányban fenmarad a törvényhatóságnak joga, hogy a törvény rendes utjára fordulhasson.

Fegyelmi eljárás alá vont községi elöljárónak közigazgatási uton csak a károk megtéritése iránti felelőssége állapitható meg, készfizetésre való kötelezés azonban a biróságra tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 33,744. sz. határozata:

K. Antal volt sz—i biró ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben a vármegye alispánja által és ezzel egybehangzóan a közig. bizottság fegyelmi választmánya által hozott határozatot, az azok ellen K. Antal részéről törvényes határidőn belül emelt panasz folytán, felülvizsgálat alá vevén: az idézett határozatok azon intézkedését, melylyel K. Antal 23 frt 88 kr. és 270 frt megtéritésére köteleztetett, az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §. alapján megsemmisitem. Mert ezen intézkedés az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-ának végső pontjába ütközik, miután közigazgatási uton csak a károk megtéritése

iránti felelősség állapitható meg, maga a tényleges marasztalás és készfizetésre való kötelezés a biróság dolga lévén. A határozatokat egyéb részeikben, a kártéritési felelősség kimondása tekintetében is, érintetlenül hagyom.

Községi elöljárók fegyelmi ügyeiben a fegyelmi hatóságnak joga csak az okozott károk iránti felelősségnek kimondására vonatkozik, de kártéritésnek megállapitására ki nem terjed.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 4695. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának J. Gy. gy—i felfüggesztett jegyző fegyelmi ügyében hozott határozatát, mely szerint a vármegye alispánjának vonatkozó elsőfoku határozata módositásával a nevezett jegyző az 1886. évi XXII. t.-cz. 90. §-ának *a)* pontjában körülirt fegyelmi vétségben hibásnak ismertetett és ezért az idézett törvényczikk 95. §-ának *b)* pontja alapján 50 forint pénzbirsággal büntettetett, továbbá a p—i jegyző által postai uton a gy—i elöljáróság czimére küldött 40 frt $67^{1}/_{2}$ kr. közadó pénznek és K. K. javára postai uton küldött 15 frt összegnek késedelmi kamataikkal együtt leendő megtéritésére köteleztetett, a vármegye főispánjának felebbezése folytán az 1886. évi XXII. t.-cz. 99. §-a alapján felülvizsgálván, következőleg határozok: A felebbezett határozatnak a minősitésre vonatkozó részét helybenhagyom; a határozatnak pénzbirság kiszabását megállapitó részét megváltoztatom és e tekintetben az elsőfoku határozat vonatkozó részét, mely hivatalvesztést állapit meg büntetésül, helyes indokainál fogva érvényre emelem; végre a határozatnak kártéritésére kötelező részét akkép változtatom meg, hogy J. Gy. ellen a 40 forint $67^{1}/_{2}$ krnyi s a 15 frtnyi összeg megtéritése iránt a felelősséget állapitom meg, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-a szerint a fegyelmi hatóságnak joga csak az okozott károk iránti felelősségnek kimondására vonatkozik, de kártéritésnek megállapitására ki nem terjed.

Habár a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya mint fegyelmi hatóság a községi elöljáróságnak a pénzkezelés és számadás körül követett eljárását vizsgálat tárgyává tenni s arra nézve fegyelmi szempontból intézkedni hivatott is, a községi számadások megvizsgálásába érdemileg még sem bocsátkozhatik, hanem e tekintetben az 1886. évi XXII. t.-cz. 142—44. §-ai szerint illetékes törvényhatósági bizottságnak kell eljárni.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 82,735. sz. határozata:

J. András N. község volt birájának fegyelmi ügyében hozott egybehangzó határozatokat, ugy mint a vármegye alispánjának I. fokozatban és a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának II. fokozatban hozott határozatát, J. András rendkivüli felülvizsgálati panaszkérvénye folytán az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a szempontjából vizsgálat tárgyává tévén: az idézett határozatokat — egyéb törvényszerüen és illetékesen hozott részeik érintetlenül hagyása mellett — azon részökben, melylyel J. András az általa mint felelős számadó által készitett 1885., 1886. és 1887. évi községi számadásokból kifolyólag összesen ...... frt ... kr számadási téritménynek megfizetésében elmarasztaltatott, illetéktelenség okából megsemmisitem; mert noha a fegyelmi hatóság az elöljárónak a pénzkezelés és számadás körül követett eljárását vizsgálat tárgyává tenni s abból fegyelmi szempontból a követ-

keztetéseket levonni hivatva van, mégis számadási marasztalásra jogositva nincs, mert ez a községi számadások megvizsgálásának sorára és a számadások megvizsgálására az 1886. évi XXII. t.-cz. 142—44. §-ai szerint jogositott hatóságok illetékességi körébe tartozik. Utasitom ennélfogva a közigazgatási bizottságot, hogy a jelen fegyelmi ügyi iratokat a vármegye közönségéhez azonnal tegye át, hogy a törvényhatósági bizottság N. községnek az iratok közt elfekvő számadásait késedelem nélkül felülvizsgáltassa és a felülvizsgálat során a jelen fegyelmi ügy keretébe illetéktelenül bevont mulasztások kérdésében is intézkedhessék.

A károk megtéritése iránti felelősséget nem a fegyelmi eljárást elrendelő, hanem a fegyelmi biráskodást gyakorló hatóság állapitja meg.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 75,744. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának szeptember hó 21-én és folytatva tartott közgyüléséről szerkesztett jegyzőkönyvben 266. és 267. számok alatt foglalt határozatokra nézve, melyeknek tárgya D. község elöljárósága ellen M. M. által a község tulajdonát képező birtok szabadkézből haszonbérbe adása, illetőleg Sz. J. és társai által a községi vagyon kezelése körüli rendetlenségek miatt emelt panaszok, a vármegye közönségét figyelmeztetendőnek találtam, egyfelől az 1886. évi XXII. t.-cz. 104. §-ának két első bekezdésére, másfelől különösen arra, hogy a kártéritési kötelezettség kimondása, a törvényhatósági bizottságnak mint fegyelmi eljárást elrendelő hatóságnak nem áll jogában, hanem midőn a fegyelmi biráskodásra hivatott hatóságok által marasztalás történik, a fegyelmi határozatban az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-a szerint az elmarasztalt által okozott károk megtéritése iránti felelősség is mindenkor megállapitandó, tehát ily megállapitás csak a fegyelmi tekintetben biráskodó hatóságoknak áll hatáskörükben és csakis a marasztalás után.

Községi elöljáróság által okozott kárért, a mennyiben a kár szabályszerü jogorvoslattal elhárítható nem volt, a község csak akkor köteles kártéritésre, ha a kárt okozó elöljárósági tagok teljesen vagyontalanok, vagy ha nem lehet kideriteni, hogy a képviselőtestület által hozott sérelmes határozatra kik szavaztak.

A m. kir. Curia 1890. évi 3453. sz. határozata:

L. József a kalocsai uradalomhoz tartozó kleticsi pusztán termett 30,300 kéve nádját K. község határában kibérelt földekre 1882. évben áthordatván, ott azt elárusitani kezdte és miután 5300 kéve nádat, százát átlag 6 forint 50 krjával eladott, a többinek eladását a községi előljáróság betiltotta. A községi előljáróság ezen határozatát L. József ugyan megfelebbezte és azt az illetékes közigazgatási bizottság feloldotta, azonban, midőn a visszamaradt 25,000 kéve nádat 3 évre reá eladnia sikerült, átlag százáért csak 2 frtot kapott és igy 4 forint 50 kr. kárt szenvedett, a miért is ezen kára megtéritése iránt K. község ellen 1125 forint erejéig pert inditott. Az elsőbiróság a felperest keresetével elutasitotta. A másodbiróság az elsőbiróság itéletét megváltoztatta, K. község alperességét megállapitotta és a kir. törvényszéket utasitotta, hogy a kárkövetelési jog és esetleg a kárkövetelés mennyisége kérdésében határozzon.

A m. kir. Curia a másodbiróság itéletének megváltoztatásával az első-

biróság itéletét hagyta helyben. Indokok: Ugy a keresetnek alapul fektetett elöljárósági rendeletekkibocsátása idejében hatályban volt 1871. évi XVIII. t.-cz., valamint az időközben annak helyébe lépett 1886. évi XXII. t.-cz. értelmében azon kárért, melyet az elöljáróság valamely tagja gondatlanságból jogtalanul és illetéktelenül okozott, ha a kár szabályszerü jogorvoslattal elhárítható nem volt, kártéritéssel az illető elöljárósági tag tartozik, ki ezen felelősségtől csak azon esetben mentes, ha felsőbb meghagyás folytán jár el s ez esetben a kárkereset azok ellen inditandó, kik a törvénytelen cselekvényt elrendelték és pedig ha azt a képviselőtestület rendelte el, a károsult irányában a községi képviselőtestület azon tagjai felelősek, kik a törvénytelen cselekvényt elrendelték s a község ellen a károsult csak akkor fordulhat, ha az illető elöljáró vagyontalansága miatt kielégítést nem nyert, vagy ha nem lehet kideriteni, hogy a sérelmes határozatra kik szavaztak. (1871. évi XVIII. t.-cz. 87., 88., 89. §§. és 1886. évi XXII. t.-cz. 86., 87., 88. §§.) Azon rendeleteket, melyekből felperes állitólagos kárát származtatja, nyilván Karavukova község elöljárósága bocsátotta ki s felperes azt, hogy azon rendeletek községi képviselőtestületi határozatnak volnának folyományai, nem bizonyitotta, sőt magában a K. alatti rendeletben nem képviselőtestületi, hanem elöljárósági határozatról tétetik emlités; ily körülmények közt felperes netáni kártéritési igényeivel a fentidézett törvény értelmében első sorban csakis az azon rendeleteket kibocsátó elöljárósági tagok ellen fordulhat. De ha azon rendeletek képviselőtestületi határozat végrehajtására vonatkoznának is, az ez által netán szenvedett kárért keresettel felperes a község ellen a fentidézett törvény értelmében csak azon esetben léphetne fel, ha nem lenne kiderithető, hogy a sérelmes határozatra kik szavaztak. Már pedig felperes nem mutathatta ki, miszerint az iránt, hogy a kérdéses határozat a községi képviselőtestület mely tagjainak szavazatával keletkezett, illetékes uton tudomást szerezni megkisérlette volna, s hogy ez irányban tett lépései sikertelenek maradtak.

A községeknek pénz- és vagyonkezeléssel megbizott elöljárósági tagjai ellen, a kezelésből eredő követelések biztositására a zálogjegy előjegyzése, az érdekelt elöljárósági tagok arra illetékes felettes hatóságának ez irányban megkeresésére mindenkor elrendelendő. Nem kivántatik, hogy a kártéritési felelősség fegyelmi uton már meg legyen állapitva.

A m. kir. Curia 1891. évi 7825. sz. határozata:

B. vármegye alispánja a kir. járásbiróságot mint telekkönyvi hatóságot megkereste, hogy Cs. község birója, illetve jegyzője K. Mihály és Sz. Sámuel ellen, hivatalos mulasztásaikból eredő állitólagos kártéritési összeg erejéig nevezettek kitüntetett telekjegyzőkönyvi ingatlanaikra a zálogelőjegyzést elrendelje. A biróság a megkeresés teljesitését megtagadta, kijelentvén, hogy mig nevezettek ellen a károk megtéritése iránti felelősség a fegyelmi eljárás utján szabályszerüleg jogérvényesen ki nem mondatik s a meginditandó kártéritési keresetben a rendes biróság által a kárösszeg meg nem állapittatik: telekkönyvi előjegyzésnek helye nem lehet. A kir. itélőtábla az eljáró kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság neheztelt végzését megváltoztatta és B. vármegye alispánjának megkeresése alapján a zálogjog előjegyzését Cs. község javára 50,942 frt 50 kr. tőke és ennek 6% kamatai erejéig a szóban levő elöljárók ingatlanaira az ellenök folyamatba tett fegyelmi eljárás folytán az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-a alapján

a felelősség megállapitásától, illetőleg az 1886. évi XXII. t.-cz. 86. §-a alapján folyamatba teendő kártéritési pernek eredményétől függő joghatálylyal elrendelte. Indokok: A telekkönyvi rendt. 193. és 65. §-ai, valamint az 1881. évi LX. t.-cz. 227. §-a és az 1886. évi XXII. t.-cz. 86. és 89. §-ai rendelkezéseinek egybevetett helyes értelmezése szerint a községeknek pénz- és vagyonkezeléssel megbizott elöljárósági tagjai ellen a kezelésből eredő követelések biztositására a zálogjog előjegyzése, az érdekelt elöljárósági tagok arra illetékes felettes hatóságának ez iránybani megkeresésére mindenkor elrendelendő lévén, tekintve, hogy B. vármegye alispánja Cs. község elöljárósági tagjaival szemben a biztositási intézkedések megtételére hatósági körrel bir, s arra illetékes; tekintve, hogy a megkeresésben a biztositandó összeg számszerüleg kitéve van és a megkeresés teljesitése telekkönyvi akadályokba nem ütközik: az elsőbiróság neheztelt végzése megváltoztatásával a kért zálogjogi előjegyzést a telekkönyvi rendt. 93. §-a alapján elrendelni kellett. — A kir. Curia a másodbiróság határozatát helybenhagyta.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 86. és 95. §-ai szerint a kárkeresetek megbirálása a törvénykezési rendtartás szerint illetékes biróság hatásköréhez tartozik; az ilyen kártéritési perben a biróság még akkor is, ha előzetes fegyelmi uton a kártérités iránti felelősség már megállapittatott, ettől függetlenül itéli meg: vajjon az illető községi elöljáró fegyelmi vétsége által okoztatott-e és minő kár.

A m. kir. Curia 1891. évi 7806. sz. határozata:

B. M. községi biró felügyelete alatt K. község 160 frton vásárolt tenyészbikája elhullott. A biró ellen gondatlanság és hanyag kezelés miatt fegyelmi eljárás indittatott, az eljárás rendén ellene marasztaló fegyelmi határozat is hozatott. K. község a fegyelmi határozat után B. M. biró ellen 160 frt erejéig kártéritési pert inditott a kir. biróság előtt. Az elsőbiróság a községet keresetével elutasitotta, mert beigazoltnak látta azt, miszerint a beállott káresetet nem alperes mulasztása, hanem oly körülmények okozták, melyeket alperesnek befolyásolni módjában nem állott. A kir. tábla az elsőbiróság itéletét megváltoztatta s alperest 160 forint tőke és perköltség megfizetésében elmarasztalta; mert a tárgyalás során felmutatott fegyelmi hatósági határozatok szerint alperesnek a gondatlanság következtében elhullott tenyészbika elpusztulása által a községet ért kár megtéritése iránti vagyoni felelőssége jogérvényesen megállapitva lévén, perbeli itélkezés tárgyát nem többé alperes kártéritési kötelezettségének ujabbi megállapitása, hanem csak a kárnak összeg szerinti meghatározása képezi. Tekintve, hogy a kereset tárgyát tevő bikának beszerzési ára 160 frt volt, annak megtéritésében alperest marasztalnia kellett. A kir. Curia a fenti számu határozatával a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az első biróság itéletét hagyta helyben. Tekintve, hogy a közig. uton hozott fegyelmi határozatok magánjogi hatályának megállapitására a polgári biró van hivatva s a községekről szóló 1886. évi XXII. t.-czikknek az elöljáróság és képviselők felelősségét tárgyazó 86. és 95. §-ai szerint is a kárkeresetek megbirálása a törvénykezési rendtartás szerint illetékes biróság hatásköréhez tartozik; ebből folyólag tehát a jelen kártéritési perben felmerülhető azon kérdés is, vajjon az illető községi elöljáró fegyelmi vétsége, azaz a fegyelmi határozatban kifejezett hivatalbeli mulasztása által okoztatott-e és minő kár, illetve hogy a beállott káresetet alperesek mulasztása vagy oly körülmények

okozták-e, melyeket elháritani alperesnek módjában nem állott, birói itélkezés tárgyát kell, hogy képezze: ennélfogva a károsítás s az abból folyó kártéritési kötelezettség kérdése is birálat tárgyává tétetvén, a másodbiróság itélete az ügy érdemére megváltoztatik és az első biróság itélete vonatkozó indokainál fogva hagyatik helyben.

Az 1883. évi XLIV. t.-cz. 38. §-a értelmében a község által megfizetett adóleszámolási költségnek a község javára fentartott viszkereseti joga nem közigazgatási uton, hanem a kir. biróság előtt érvényesitendő.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 33,437. sz. határozata:

S. J. x—i felfüggesztett jegyző részéről a közte és köre községei között fenforgott elszámolási ügyben hozott és tovább nem felebbezhető hatósági határozatoknak rendkivüli felülvizsgálata iránt hozzám beadott kérvényt, az ezen ügyre vonatkozó iratokkal együtt oly kijelentéssel küldöm vissza, hogy nem találtam oly okot, mely ezen törvényszerüen befejezett ügybe az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján való beavatkozásomat szükségessé tenné. Irányadóul csak azt jegyzem meg, hogy a határozatoknak S. J.-vel az adóleszámolási költségeknek a községek javára leendő megtéritésében marasztaló része közigazgatási végrehajtás utján foganatositható nem lesz, mert a községek javára az 1883. évi XLIV. t.-czikk 38. §-ában a mulasztást elkövetett közeggel szemben fentartott visszkereseti jog a kir. biróság előtt érvényesitendő, s igy a közigazgatási uton előzetesen hozott, érdemökben a kir. pénzügyminiszter ur által különben helyeseknek elismert határozatoknak gyakorlati értéke csak annyiban van, a mennyiben általok a községek helyzete a kir. biróság előtt inditandó perben megkönnyittetik.

Községi elöljárók fegyelmi ügyeiben fenforogni látszó büncselekmények esetén a fegyelmi hatóság csak akkor folytathatja és fejezheti be az eljárást, ha a fenforgó vétség tisztán fegyelmi szempontból is a hivatalból való elbocsátást teszi szükségessé; minden más esetben az iratok első sorban a királyi birósághoz teendők át, mely az ily előzetes megbirálásra utalt ügyeket soron kivül tartozik tárgyalni.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 1848. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának T. S. u—i felfüggesztett körjegyző fegyelmi ügyében hozott határozatát, mely szerint a nevezett körjegyző a vármegye alispánja által hozott elsőfoku határozat helybenhagyásával több rendbeli fegyelmi vétségben bünösnek itéltetett s ezért az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-ának 6. pontja alapján 200 frt pénzbirság és 48 frt eljárási költség megfizetésében marasztaltatott, nemkülönben az idézett törvényczikk és szakasz utolsó bekezdése értelmében az általa okozott károk megtéritése iránt a felelősség ellene megállapittatott, a vármegye főispánjának felebbezése folytán az 1886. évi XXII. t.-cz. 99. §-a alapján felülvizsgálván: a felebbezett másodfoku határozatot az első fokon hozott határozattal és az azt megelőzött eljárással együtt hatályon kivül helyezem, s az iratoknak az 1886. évi XXII. t.-cz. 106. §-ának követelményeképp az illetékes kir. birósághoz leendő áttételét és a fegyelmi eljárásnak a bünügy jogerős befejezéséig leendő függőben tartását rendelem el. T. S. ellen ugyanis oly ténykedések miatt emeltettek panaszok, melyek nemcsak a fegyelmi vétségnek, hanem büncselekménynek jelenségeit is

feltüntetik és a lefolytatott vizsgálat csakugyan oly adatokat deritett fel, melyek a panaszoknak alappal birását igazolják. Minthogy pedig oly esetekben, midőn büncselekmény fenforgása látszik, a községi elöljárók fegyelmi hatósága csak akkor folytathatja és fejezheti be az eljárást, ha a fenforgó vétség tisztán fegyelmi szempontból is a hivatalból való elbocsátás kimondását teszi szükségessé, minden egyéb esetben pedig első sorban a bünügy lefolyása foglal helyet és ez idő alatt a fegyelmi eljárásnak szünetelnie kell; minthogy továbbá a jelen esetben a fegyelmi hatóság annak daczára, hogy a hivatalból való elbocsátást fegyelmi szempontból indokoltnak nem találta, a fegyelmi eljárást mégis folytatta és befejezte: az alsóbbfoku fegyelmi határozatok megsemmisitése és az ügynek a törvényszerü egymásután követelménye szerint leendő elintézése érdekében való intézkedéstétel vált szükségessé.

Községi tisztviselő fegyelmi ügyében hozott határozat magának a folyamodónak vagy a megbizott ügyvédnek kézbesitendő; a mennyiben pedig a határozat folyamodó atyjának kézbesittetett, ezen körülmény az illetőre joghátránynyal nem járhat és az általa esetleg elkésve benyujtott felebbezés elbirálását nem gátolhatja.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 44.403. sz. határozata:

Habár az uti átalánynyal ellátott közigazgatási tisztviselő a járás területén teljesitett hivatalos eljárásaiban napidijakat és fuvarköltségeket fel nem számithat is, mindazonáltal a községi elöljárók ellen vezetett fegyelmi eljárás folytán ily czimen felmerülő kiadásai a fegyelmi eljárás alatt álló elöljáró ellen megállapithatók.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 19.723. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak másodfoku határozatát, mely szerint a Sz. István volt rakosdiai körjegyző ellen elrendelt fegyelmi ügyben eljárt L. Gyula főszolgabiró a napidijak és fuvarköltségek czimén általa felszámitott 71 frt 52 krnyi összeg folyóvá tétele iránti kérelmével elutasittatott, nevezett főszolgabiró részéről beadott felfolyamodvány folytán birálat alá vévén, ennek eredménye alapján a közigazgatási bizottságot további eljárás végett a következőkről értesitem: Szorosan értelmezve az e részben fennálló azon általános szabályt, mely szerint uti átalánynyal ellátott tisztviselő a törvényhatóság, illetőleg a járás területén belül teljesitett hivatalos eljárásokért napidijakat és fuvarköltségeket fel nem számithat, fenforgó esetben a járási főszolgabiró felszámitása jogosnak nem mutatkozik, minthogy a községi fegyelmi ügyek körüli eljárás kétségtelenül a főszolgabiró hivatalos kötelmeiből folyó eljárásnak tekintendő. A gyakorlat azonban a szőnyegen levő ügyhöz hasonló esetekben méltányossági tekintetekből a fennemlitett általános szabálytól eltérésnek is helyt ad, a mennyiben a költséget okozók terhére való felszámitást megengedi, mely eltérés részint abban találja indokolását, mert különben az uti átalány esetleg tulterheltethetnék, részint pedig abban, mert nem volna méltányos az, hogy midőn más községbeli hibás vagy bünös tisztviselő üzelmeinek megvizsgálása végett kell egy uti átalánynyal ellátott járási tisztviselőnek eljárni, az a hibás vagy bünös fél miatt és előnyére költségekkel sujtassék, s mert ha ilyetén vizsgálatokat a járási tisztviselők uti átalányuk terhére lennének kénytelenek eszközölni, ez a vizsgálat alaposságát is koczkáztathatja. A fentebb előadott szem-

pontokból indulva ki, annak megjegyzése mellett, hogy a főszolgabiró által jelen esetben felszámitott 71 frt 52 krnyi költségek az uti átalányt kiszolgáltató házipénztárt egyáltalán nem terhelhetik, s hogy törvényszerüen az illető községek sem kötelezhetők a szóban levő költségek előlegezésére, a felfolyamodvány tárgyát képező másodfoku határozatot feloldom, illetőleg azt az elsőfoku alispáni határozathoz képest oda módositom, miszerint a felszámitásnak hely adatik, de oly megszoritással, hogy a főszolgabiró az ekként felszámitható költségek megtéritésére csak akkor tarthat igényt, ha ezek a kárt okozó körjegyző vagyonából behajthatók.

Két egybehangzó határozattal elintézett fegyelmi ügyben a főispán a másodfoku határozat közlésétől, illetve kézbesitésétől számitott 8 napon belül élhet felebbezéssel. Községi elöljárók fegyelmi ügyében a törvény tiszti ügyésznek külön felebbezési jogot nem biztosit.

A belügyminiszternek 1894. évi 46,936. sz. határozata:

A főispáni felterjesztésre válaszolom, hogy arra nézve, vajjon a két egybehangzó határozattal elintézett fegyelmi ügyeknek a főispán általi bejelentésére megállapitott 8 napi határidő, mely időponttól számitandó? a községi törvény rendelkezést nem tartalmaz ugyan; tekintettel azonban arra, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 97. §-a szerint az érdekeltek számára engedett felebbezésre kitüzött határidő a kézbesités napjától számitandó, sőt tekintettel arra, miszerint az 1886. évi XXIII. t.-cz.-nek a községi törvény 99. §-ával analog rendelkezést tartalmazó 10. §-a a felebbezési határidőt, illetőleg a főispánra nézve is a határozat kézbesitését veszi alapul, mindezeknél fogva a községi törvény 99. §-ában a főispán számára biztositott felebbezési jog érvényesitési időpontjára nézve is a határozat közlése vagy kézbesitése veendő irányadónak. A mi pedig a tiszti ügyészt illeti, megjegyzem, miszerint az 1886. évi XXII. t.-cz.-nek a tiszti ügyésznek a községi elöljárók fegyelmi ügyeiben való ingerentiáját szabályozó 100. §-a a tiszti ügyész részére külön felebbezési jogot nem biztosit és a közszolgálat hivatalból megóvandó érdekeinek érvényesitését, eltérőleg az 1886. évi XXII. t.-cz. 10. §-ának e részbeni intézkedésétől, kizárólag a vármegye főispánjára bizza.

A körjegyzőséghez tartozó községeket azon jog, hogy a körjegyző elleni fegyelmi ügyben keletkezett határozat ellen felebbezéssel élhessenek, megilleti.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 46,925. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi válaszmánya által 521. sz. a. hozott határozatot, melylyel az S. József p—i közjegyző fegyelmi ügyében hozott alispáni határozat ellen P., F. és Z. községek részéről közbevetett felebbezés visszautasittatott, a nevezett községek felebbezése folytán felülvizsgálván, — a felebbezett határozatot megsemmisitem s a nevezett községeknek felebbezési jogát megállapitom s utasitom a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányát, hogy az idézett elsőfoku határozatot érdemben vizsgálja felül. Mert az érdemben való felülvizsgálat mellőzésére, illetve a szóban levő felebbezés visszautasitására felhozott azon érv, hogy a körjegyzőség községei a körjegyző fegyelmi ügyében érdekelteknek nem tekinthetők s igy felebbezésre joguk nincs, azon közvetlen kapcsolatnál fogva, melyben a jegyző

községével áll, meg nem állhat, mert ha az 1886. évi XXII. t.-cz. 91. §-ának 3. bekezdése a rendezett tanácsu városok képviselőtestületeinek még a fegyelmi eljárás elrendelésének jogát is megadja, akkor a törvény szellemével össze nem egyeztethető, hogy a kis- és nagyközségekben, melyek elöljáróikkal szemben elsősorban érdekelteknek tekintendők, még a felebbezés joga se ismertessék el, különben is, a saját helyi viszonyait leginkább ismerő községi képviselőtestület nyilatkozatait a fegyelmi ügyeknek a közszolgálat érdekeinek megfelelő sikeres megoldása szempontjából sem lenne tanácsos mellőzni.

Az állategészség érdekét képviselő állami állatorvos, a köz- s állategészségügyi intézkedések megsértése miatt a községi közegek ellen inditott fegyelmi eljárás során a felebbezési jogtól el nem zárható.

A m. kir. belügyminiszter 1890. t.-cz. 48,181. sz. határozata:

A Gy. S. B. községi biró és K. J. törvénybiró elleni fegyelmi ügyben hozott másodfoku alispáni határozat ellen B. J. állami állatorvos felebbezést nyujtott be, mely az alispán által visszautasittatott. A nevezett állatorvos közvetlenül a m. kir. földmivelési miniszter urhoz benyujtott és ezen miniszter ur által hozzám áttett felebbezésében az alispáni határozattal kimondott dorgálás büntetését tulenyhének találván, minthogy egyrészt az 1886. évi XXII. t.-czikknek a községi közegek elleni fegyelmi eljárásról szóló 90. és következő szakaszai az iránt, hogy kinek van felebbezési joga, határozottan nem intézkednek, másrészt pedig nem lenne indokolt az állategészség érdekét képviselő állami állatorvost a felebbezhetés jogától elzárni és pedig a fenforgó esetnél annál kevésbé, mert a fegyelmi ügy a már befejezett kihágási ügynek kiegészitő részét képezi, mindezeknél fogva a szőnyegen levő fegyelmi ügyet a közigazgatási bizottság harmadfoku felülbirálása alá bocsátandónak találtam.

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának az a tagja, a ki a községi elöljáró fegyelmi ügyében elsőfokulag hozott határozatot megfelebbezte, a fegyelmi választmányban érdekeltsége miatt részt nem vehet, hanem helyét az ügy elbirálása alkalmára egy póttag foglalja el.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 4601. sz. határozata:

O. Ferencz O. községi jegyző fegyelmi ügyében a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának hozott azon határozatát, melylyel az elsőfoku és egyfelől a községi képviselőtestület, másfelől az adófelügyelő által felebbezett alispáni határozat megváltoztatásával O. F. községi jegyző hivatalától elmozdittatott, az az ellen O. F. részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt az ügy érdemébe való bocsátkozás nélkül ezennel feloldom. Mert a fegyelmi választmány üléséről felvett jegyzőkönyv szerint a királyi adófelügyelő, ki a jelen fegyelmi ügyben hozott elsőfoku határozatot a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányához felebbezte, a szótöbbséggel hozott másodfoku határozat hozatalánál biráskodott is, holott az 1876. évi VI. t.-cz. 53. §-a szerint oly esetben, midőn a fegyelmi választmány valamely rendes tagja akadályozva vagy érdekelve van, annak helyét az e czélból választott póttag van hivatva pótolni, már pedig a fegyelmi választmány oly tagját, kinek felebbezése képezi a választmány eljárásának tárgyát, a határozat hozatala körül az érdekeltségtől mentnek tekinteni nem lehet.

Községi elöljáró fegyelmi ügyében elsőfokulag hozott határozat után emelt ujabb vádak a másodfoku fegyelmi hatóság által határozathozatalnál nem mellőzhetők, hanem kellő megbirálás alá veendők.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 31251. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának B. P. gy—i községi jegyző fegyelmi ügyében hozott határozatát, mely szerint az elsőfoku alispáni határozat helybenhagyásával a nevezett községi jegyző hivatalvesztésre itéltetett, az érdeklett községi jegyző felfolyamodása következtében, a vármegyei főispán által tett felterjesztés folytán felülvizsgálat alá vevén, minthogy a bemutatott tárgyiratok szerint vádlott jegyző ellen az elsőfoku határozat hozatala után F. és társai gy—i lakosok részéről több vádpontot tartalmazó ujabbi feljelentés tétetett, mely feljelentés a másodfoku határozat hozatalánál a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya által teljesen mellőztetett; tekintve, hogy ezen ujabbi feljelentés egyes panaszpontjai oly vádakat tartalmaznak, melyek esetleg vádlott jegyző ellen az elsőfoku alispáni határozatban megállapitottnál kiterjedtebb vagyoni felelősség megállapitását tehetik szükségessé; annálfogva a fegyelmi válaszmányi határozatot feloldom és F. és társai által emelt ujabbi vádak alapján pótvizsgálatot, s ennek eredményéhez képest ujabb másodfoku határozat hozatalát rendelem el.

Községi elöljáró törvényszerüen befejezett fegyelmi ügyének rendkivüli felülvizsgálata iránt a kérvény a kézbesitéstől számitott 30 napi záros határidőn belül nyujtandó be.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 33,883. sz. határozata:

H. Ágost jegyző folyamatban volt fegyelmi ügyében, a fegyelmi választmánynak 1891. évi január 29-én tartott ülésében 2. jkvi sz. a. hozott határozata ellen H. Ágost és S. M. o—i biró által hozzám beadott panaszkérvényeket, melyekben H. Ágostnak, az illetékes hatóságok egybehangzó határozatával törvény szerint befejezett fegyelmi ügyét felülvizsgálni kérik, annyival inkább visszautasitom, mert mindkét panaszkérvény elkésetten, a panaszemelésre az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-ában megadott s a kézbesitéstől számitott 30 napi záros határidőn tul adatott be, a mennyiben a panaszolt 291. sz. határozat f. évi február hó 20-án kézbesittetett, a panaszkérvények pedig f. évi márczius hó 25-én adattak be.

A közigazgatási bizottság, a községi elöljárók fegyelmi ügyeiben alsóbb fokon hozott határozatok felülvizsgálatát hivatalból elrendelni jogositva nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 57,862. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozatát, mely szerint a vármegye alispánja által Sz. B. és T. M. x—i községi jegyzők fegyelmi ügyében hozott és a nevezett jegyzőket 500, illetőleg 300 frt pénzbirsággal büntető határozatot, habár a marasztaltak az ellen a törvényes határidőn belül felebbezéssel nem éltek is, az 1886. évi XXII. t.-cz. 91. §-ából kifolyólag másodfokban hivatalból felülvizsgálandónak mondotta ki, s e végből az összes iratokat másodfoku elbirálás végett a fegyelmi választmányhoz azzal tette át, hogy Sz. B. x—i első jegyző ügyében hozzon a figyelmi választmány másodfoku határozatot, s ugyanez alkalommal a nevezett jegyzőnek állásától való felfüggesztését is elrendelte, T. M. másodjegyzőre nézve pedig

a határozatot, mivel a kir. adófelügyelő szóbeli előterjesztése szerint ellene ujabb vizsgálat rendeltetett el, annak befejeztéig függőben hagyta. Sz. B. első jegyző részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván: a közigazgatási bizottság által illetéktelenül hozott határozatot, minden következményeivel együtt megsemmisitem és Sz. B. első jegyzőnek állásába való visszahelyezése mellett, a mindkét jegyzőre nézve jogerőre emelkedett elsőfoku alispáni határozat végrehajtását rendelem el. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. a határozatban hivatkozott 91. §-a a közigazgatási bizottságnak a fegyelmi eljárás elrendelése iránti jogát állapitja meg, de hogy a közigazgatási bizottság ezen jogából kifolyólag az alsóbb foku fegyelmi hatóságok határozatainak felebbezés hiányában felülvizsgálatát bármi okból is hivatalból elrendelni jogositva lenne, sem a hivatkozott, sem a törvény ide szóló többi szakaszaiban foglalt rendelkezésekből ki nem magyarázható; sőt a törvény 99. §-ának, mely a hivatalból való felebbvitel és a felülvizsgálás módozatait állapitja meg, világos rendelkezései szerint, ha a fegyelmi határozatok ellen az érdeklettek felebbezéssel nem élnek, egyedül a vármegye főispánja van jogositva bármely határozatot a belügyminiszterhez hivatalból felebbezni, illetőleg felülvizsgálat végett felterjeszteni, s egyedül a belügyminisztert illeti meg azon jog, hogy az érdeklettek által nem felebbezett fegyelmi határozatoknak fokozatos felülvizsgálatát, a főispán felebbezése és felterjesztése folytán elrendelheti.

3. Felfüggesztés.

Községi jegyzők felfüggesztése, továbbá az ellátási hányad megállapitása kérdésében nem a közig. bizottság fegyelmi választmánya, hanem annak plenuma illetékes határozni. A fegyelmi választmány csak mint itélőbiróság jár el.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 58,641. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozatát, mely szerint T. Gy. körjegyzőnek hivatalból való felfüggesztését elrendelő alispáni határozat helybenhagyatott, egyben az alispán az 1886. évi XXII. t.-cz. 104. §-a alapján a felfüggesztett körjegyző részére, a felfüggesztés tartamára járó ellátási hányadnak megállapitására utasittatott, az érdekelt körjegyző felfolyamodása folytán felülvizsgálván, a fegyelmi választmány határozatát illetékesség hiányából megsemmisitem s az ügyet illetékes felülbirálás végett a közigazgatási bizottság plenuma elé utasitom, mert a felfüggesztés, valamint az ellátás hányadának megállapitása tárgyában a közigazgatási bizottság plenuma illetékes akár első, akár esetleg felebbviteli fokozatban határozni.

A hivatalától felfüggesztett jegyző felfüggesztésének tartama alatt az 1886. évi XXII. t.-cz. 104. §-a értelmében csak az általa birt természetbeni lakást tartja meg, ha azonban ilyennel előbb sem rendelkezett, e helyett lakbérben sem részesülhet.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 48,071. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint H. E. felfüggesztett l—i jegyzőnek lakbérkiadás iránt emelt igényét elutasitó alispáni

határozat helybenhagyatott, az érdekelt községi jegyző részéről közbetett felfolyamodás elutasitása mellett az 1886. évi XXII. t.-cz. 99. §-ának első bekezdésével szemben rendkivüli felülvizsgálat alá veendőnek nem találtam, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 104. §-a a hivatalától felfüggesztett jegyzőt felfüggesztésének tartama alatt világosan csak az általa birt, hivatalos használatra nem szolgáló természetbeni lakásról szól, lakbérről pedig emlitést egyáltalán nem tesz. A törvény intézkedése pedig egyesek érdekében kiterjeszthető nem lévén, a hozott két egybehangzó határozat a törvénynek teljesen megfelel s igy azok megváltoztatására törvényes alap nem létezik.

Községi elöljárónak hivatalától való felfüggesztése alkalmával egyidejüleg, az általa a felfüggesztés idejére élvezendő fizetési hányad összege is megállapitandó.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 79,500. sz. határozata.

A felfüggesztett községi jegyző $^1/_3$ fizetésének élvezetét, a törvény megélhetés czéljából hagyta meg, minélfogva az nyugdijhátralék czimén sem foglalható le. A jegyzői nyugdijhátralék befizetése körül előforduló mulasztás fegyelmi vétséget képez. A jegyzői nyugdij felügyeletére hivatott közegek, a dijjak behajtása körül elkövetett mulasztásaikért vagyonilag is felelősek.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 84. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság N. N. felfüggesztett körjegyzőnek, visszatartott $^1/_3$-ad fizetése kiadása iránti határozatát tudomásul nem vehetem. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 104. §-a értelmében a felfüggesztett tisztviselő részére kijáró ellátási illetmény, annak megélhetése tekintetéből lévén rendszeresitve, az ezen rendelkezésből kifolyólag, valamint az 1883. évi XLIV. t.-cz. 58. §-ában idézett 1881. évi LX. t.-cz. 53. és következő §§-ai szellemében, foglalás tárgyát nem képezheti. Mihez képest oda utasitom a közigazgatási bizottságot, hogy a szóban levő ellátási illetménynek hiány nélkül leendő kiszolgáltatása iránt azonnal intézkedjék és ennek megtörténtét 8 nap alatt jelentse fel. Egyuttal azonban az illetőt a jegyzői nyugdijjárulékok befizetése körül tanusitott rendetlenségeiért fegyelmi uton vonja felelősségre és ellenében a fegyelmi eljárás rendjén a megtérités kötelezettségét törvényszerüen állapittassa meg, önként értetődvén, hogy a hátralékok behajthatlanná válta esetében a törvény és a jegyzői nyugdijszabályzat szerint felügyeletre hivatott és ezen kötelességüket esetleg pontosan nem teljesitett közegeket fogja a kártéritési kötelezettség másodsorban terhelni.

A helyettes jegyző illetményeiről, a mennyiben ezek a jegyzői javadalmazásra a költségvetésbe felvett összegnek a felfüggesztett jegyző részére járó ellátás levonása után fenmaradó részéből nem fedezhetők, a község pótköltségvetésileg tartozik gondoskodni.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 51,384. sz. határozata.

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel az A. községi felfüggesztett s helyettes jegyzők illetményei iránt felmerült vitás kérdésben határozott, A. község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván: következőleg határoztam. A határozat azon részét, melylyel az alispáni

határozat azon intézkedése, mely szerint a felfüggesztett jegyző ellátása a jegyzői javadalmazás felében állapittatott meg, az 1886. évi XXII. t.-czikk 99. §-ának első pontjában foglalt rendelkezéshez képest érintetlenül hagyom. A határozat azon részét, melylyel A. község képviselőtestülete a helyettes jegyző illetményeinek megállapitása kérdésében határozathozatalra s egyszersmind arra utasittatott, hogy a mennyiben a helyettes jegyző részére megállapitandó illetmény a költségvetésbe a jegyzői állás javadalmazására felvett összegnek a felfüggesztett jegyző részére járó ellátási illetmény levonása után fenmaradó részéből fedezhető nem lenne, erről szabályszerü pótköltségvetés utján gondoskodjék, indokainál fogva helybenhagyom.

E) Háztartás.

1. Vagyonkezelés.

Rendezett tanácsu város háztartását és vagyonkezelését érdeklő ügyekben nem a közigazgatási bizottság, hanem a mennyiben az az 1886. évi XXII. t.-cz. 165. §-a által a belügyminiszter részére fentartva nem lett, a megyei törvényhatósági bizottság illetékes határozni.

A. m. kir. belügyminiszter 1888. évi 36,415. sz. határozata:

B. város képviselőtestülete S. ottani lakost abbeli kérelmével, hogy az ő és H. J. ottani lakos háza mögött a mészárszékek s az ugynevezett tisztátalan patak között fekvő városi terület iránt, az utóbbi és a város között 1877. évben kötött haszonbérszerződés felbontása mellett a kérdéses hely nyilvános árverésen haszonbérbe adassék, az eddigi bérleti viszonynak fentartásával elutasitotta. Ezen határozat ellen F. S. által felfolyamodvány adatván be, a vármegye közigazgatási bizottsága a város képviselőtestületének határozatát helybenhagyta. Ez utóbbi a közigazgatási bizottság elutasitó határozata ellen ujabbi felfolyamodással élvén, az ügy elbirálás végett hozzám felterjesztetett. Ki kell jelentenem, hogy a mennyiben a fenforgó esetben, mint az a közigazgatási bizottság határozatában is elismertetik, városi vagyon kezeléséről van szó, a közigazgatási bizottság az ügyben határozathozatalra hivatva nem volt, mert a város háztartását és vagyonkezelését érdeklő ügyekben nem a közig. bizottság, hanem a mennyiben az az 1886. évi XXII. t.-cz. 165. §-a által a belügyminiszter részére fentartva nem lett, a vármegye törvényhatósági bizottsága van hivatva határozni. Ennélfogva az idézett közigazgatási bizottsági határozatot, mint illetéktelent, ezennel megsemmisitem.

A községi törvény 165. §-ában emlitett rendezett tanácsu városok vagyoni ügyeikre nézve sem állanak minden tekintetben a belügyminiszter közvetlen felügyelete alatt, hanem csak az idézett törvényszakaszban tüzetesen elősorolt esetekben. Egyebekben a vagyonfelügyelet a törvényhatóság feladata.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 85,771. sz. határozata:

Jelentése csatolmányainak visszazárása mellett értesitem méltóságodat (főispánt), hogy S. vármegye törvényhatósági bizottságának azon rendelkezését, miszerint W. D. által tett panasz folytán B. város közönségét utasitotta, hogy a városi deszkaáruk eladását nyilvános árverésen eszközölje, továbbá

hogy ezen határozatot E. és K.-Sz. városokkal is miheztartás végett közöltette, illetékességi szempontból kifogás tárgyává tenni nem lehet. A kérdéses faáruk ugyanis, mint az iratokból kitetszik, nem a város törzsvagyonához tartoznak, hanem a város törzsvagyonát képező erdőnek szabályszerü üzemterv szerint való kihasználásából eredő rendes jövedelmét képezik; miután pedig a városi költségvetéseknek és az azokban elő nem forduló terhes szerződések s épitkezések helybenhagyása, rendkivüli kiadás fedezeti módja tekintetében hozott városi határozatnak megerősitése, városi pótadó kivetésének helybenhagyása, az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §. *a*) és *e*) pontjai, továbbá ugyanezen törvényczikk 126. és 128. §§-ai értelmében a törvényhatóság hatáskörébe tartozik: ezekből következik, hogy a város költségvetésébe tartozó jövedelmek és kiadások s azoknak befolyása, illetőleg kiszolgáltatása körül felmerülő városi intézkedések, a mennyiben azokra nézve felsőbb hatósági beavatkozásnak általában véve helye lehet, az első sorban csak a törvényhatóságnak állhat hivatásában.

A község oly önsegélyző egyletbe, melyben a községi vagyon koczkázatnak tétetnék ki, be nem léphet.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 75,087. sz. határozata:

Gy. községnek az ottani önsegélyző egyletbe való belépése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatát, a községi elöljáróság felebbezése folytán felülvizsgálván, azt a felebbezés elutasitásával annyival inkább helybenhagyom, mert eltekintve attól, hogy a község határozata nem az 1886. évi XXII. t.-cz. 121. §-ban érintett 1877. évi XX. t.-cz. 295. §-ában előirt kellékek figyelembevétele mellett keletkezett, az, hogy pótadó utján létesülő községi vagyon az emlitett alapszabályok 14. §-ában rejlő koczkázatnak tétessék ki, semmi szin alatt meg nem engedhető.

A törvényhatóság hozzájárulása nélkül, a községi törzsvagyon lekötésével, községi takarékpénztár nem létesithető.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 65,037. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel L. községnek a regale kártalanitási kötvényekből 50,000 frt alaptőke befizetése és a községi törzsvagyon lekötése mellett alakitandó községi takarékpénztár létesitését kimondó megállapodásától a jóváhagyást megvonta, a nevezett község képviselőtestülete által közbevetett felebbezés következtében, az érdekelt társminiszter urak meghallgatása után felülvizsgálván: azt indokaiból helybenhagyom. Egyszersmind vonatkozással a felebbező községi képviselőtestület által felhozottakra, megjegyzem, miszerint igaz ugyan, miszerint az ország némely községeiben kormányjóváhagyás mellett létesültek hasonló intézetek, azok keletkezéséhez azonban a vagyonfelügyelet gyakorlására közvetlenül hivatott illető törvényhatóságok kivétel nélkül hozzájárultak. Bármennyire méltányoljam a községnek abbeli törekvéseit, melyeknél fogva lakosai anyagi érdekeit a községi törvény által számukra kijelölt hatáskörükben fekvő eszközök és módok felhasználásával előmozditani igyekeznek, a szőnyegen levőkhöz hasonló a községi összes törzsvagyon lekötésével járó vállalatoknál azonban, a melyek különben a községi törvény keretén kivül is esnek, a törvényhatóság hozzájárulására elvi szempontból lényeges sulyt helyezek. Mert maga

a község, a községi vagyon épségben maradása tekintetében az által, hogy azt a betevőkkel szemben leköti, felfelé a dolog természete szerint koczkázatoknak kitett vállalat előnyös volta iránti erkölcsi meggyőződésén kivül egyéb biztositékot nem nyujthatván, ha már most a törvényhatóság, mint a mely egyfelől községeinek viszonyait ismerni, másfelől a hathatós ellenőrzés gyakorolhatását illetőleg saját erejével számot vetni van hivatva, beleegyezését meg nem adja, következtetve még csak a kezelés minőségével egybekötött bizonytalan eshetőségekkel szemben is, a maga részéről felelősséget szintén nem vállal: akkor hiányzik azon alap, mely — egyéb kellékek beigazolása esetében is — a kormányjóváhagyás mulaszthatatlan előfeltétele gyanánt tekintessék.

A községek részére megállapitott regalekártalanitási összegek törvény szerint a községek által kezelendők; kivételes esetekben azonban, akkor, midőn a községek szervezeti szabályrendeleteik szerint külön pénztárakkal nem rendelkeznek s maguk kérelmezik: regalekötvényeik a vármegyei pénztárak által is kezelhetők, de ily esetekben a belügyminiszter engedélye előzetesen kikérendő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 893. sz. határozata:

Jelentésére válaszolom, miszerint az iránt, hogy a községek részére megállapitott italmérési jog kártalanitási értékek mely pénztárban őriztessenek és mi módon kezeltessenek, az 1888. évi XXXVI. t.-cz. azon okból nem intézkedett, mert ezen kérdés a községi törvényben találja megoldását. Azt, hogy a községek tulajdonát képező ezen értékek, a községek helyett a vármegye pénztárában tömegesen kezeltessenek, sem a községi törvény rendelkezései, sem a törvényhatóságra az idegen értékek kezeléséből háruló felelősség szempontjából el nem rendelhetem. Tekintettel arra, hogy a község regaleváltsági kötvényei a kezdetben idézett törvény 19. §-a szerint vinculált és igy forgalomra nem képesitett papirokat képeznek, melyek csak a törvényhatóság beleegyezése esetében válnak értékesithetőkké, tekintettel arra, hogy ama kötvények a községi évi zárszámadás mellé becsatolandó vagyonleltárba világlatban tartandók és végül tekintettel arra, hogy a törvényhatóságoknak kötelessége a főszolgabirák utján a községi pénztárak állapotáról legalább félévenkint meggyőződést szerezni, részemről e téren semmiféle oly nehézséget, mely miatt a községek érdeke a fennálló törvény és szabályok által nyujtott rendes módok felhasználása mellett megóvható ne lenne, fenforogni nem látok. Mindazonáltal nem kivánom feltétlenül kizártnak tekinteni azon mindenesetre csak kivételes esetet, hogy a törvényhatóság egyik-másik község regalekötvényeinek kezelését át ne vehesse; ily eset azonban csakis az 1886. évi XXII. t.-cz. 26. §-a értelmében a törvényhatóság beavatkozását kérelmező községi képviselőtestület indokolt előterjesztésére és leginkább oly községek részéről merülhet fel, melyek szervezési szabályrendeletök szerint külön pénztárnokkal nem rendelkeznek és a törvényhatóság ilynemü határozatához, annak végrehajtása előtt, előzetes hozzájárulásom kikérendő lesz. Végül czimed felterjesztésének végső pontját illetőleg megjegyzem, hogy az eljáró kir. törvényszék a dolog természetes egymásutánja szerint intézkedett akkor, midőn a pénzügyminiszterium részéről kicserélten visszaérkező és ujabbi kiutalás tárgyát képező kötvényeket letétbe helyeztetni rendelte; az iránt pedig, hogy a majdan kiutalandó kötvényeket a község nevében ki vegye fel és az esedékes szelvényeket ki váltsa be, czimed jelentésének második bekezdése szerint már ugyis tájékozva van.

Az 1891. évi XV. t.-cz. értelmében felállitandó községi kisdedóvodák kiadásait a község az italmérési váltságtőke kamataiból fedezni jogosult.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 56,878. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel a jóváhagyás megvonatott P. község képviselőtestületének abbeli határozatától, mely szerint kimondatott, hogy a községnek jutó regaleváltságtőke 1890. évi kamatai egészben a felállitandó kisdedóvoda épitési költségeire, az 1891. évtől esedékes kamatok a kisdedóvoda évi fentartási költségeire, az ezen felül fenmaradó összeg pedig a róm. kath. és izr. felekezeti iskolák évenkinti fentartási költségeire forditandók, P. község képviselőtestületének felebbezése folytán, a vallás- és közoktatásügyi miniszter urral egyetértőleg együttes felülvizsgálat alá vonván: a felebbezett határozatot annyiban, a mennyiben a községi határozatnak az a része, mely a regaleváltságtőke kamatait a kisdedóvoda épitési, illetőleg fentartási költségeinek fedezésére rendeli fordittatni, jóvá nem hagyatott, megváltoztatom és a községi határozat emlitett rendelkezéseihez jóváhagyásommal járulok; a mennyiben pedig a felebbezett határozat által a községi határozatnak a fenmaradó kamatoknak a róm. kath. és izr. felekezeti iskolák fentartási költségeire forditását rendelő részeitől vonatott meg a jóváhagyás, annyiban a felebbezett határozatot helybenhagyom. Mert P. község költségvetése szerint a község összes egyenes államadója a 15,000 frtot meghaladja s igy a község, hol jelenleg a kisdedóvásról egyáltalában nincs gondoskodva, az 1891. évi XV. t.-cz. 15. §-a szerint tartozik saját erejéből rendszeresen szervezett kisdedóvodát állitani. A községre nézve csak előnyös, hogy a kisdedóvodai kiadásokat a regaleváltságösszeg kamatjövedelméből fedezheti, különben kénytelen lenne a község a kisdedóvoda költségeinek fedezésére, az emlitett törvényczikk 18. §-a értelmében, külön pótadót kivetni. A községi határozatnak a felekezeti iskolák segélyezését kimondó része tényleg indokolatlan, mert a nélkül, hogy az egyes iskolák költségvetéseit bekivánná és a szükségleteket megállapitaná, a regalekártalanitási összeg kamatjövedelmének egy részét, minden kikötés mellőzésével, egyszerüen átengedi a felekezeti iskolák czéljaira.

A község mint jogi személy részére kiadott regalekártalanitási kötvények jövedelmei, a község közszükségleteinek fedezésére forditandók.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 105,865/93. sz. határozata:

M. község képviselőtestülete a község mint jogi személy részére kiadott regálekártalanitási kötvény kezelése és a kamatjövedelem hováforditása ügyében azt határozta, hogy a szóban levő kötvény értékesittessék, a nyert készpénzösszeg takarékpénztárilag kezeltessék, a kamatjövedelem pedig a m—i evang. reform. egyház rendelkezésére bocsáttassék. A szóban levő községi megállapodásoknak a regaletőke kezelésére vonatkozó részétől a törvényhatósági bizottság a jóváhagyást megvonta, a kamatjövedelem hováforditására vonatkozó részét ellenben jóváhagyta. A törvényhatósági bizottság határozatának a regalekötvény jövedelmének hováforditása, illetve a m—i evang. reform. egyházközség részére leendő átengedésére vonatkozó részét egyfelől a főispán az 1886. évi XXII. t.-cz. 57. §-a alapján felterjesztetni rendelte, másfelől pedig P. József m—i lakos megfelebbezte. Ennek következtében a szóban levő határozati részt felülvizsgálván, azt a vallás- és közoktatásügyi miniszter urral egyetértőleg megváltoztatom és a regalekártalanitási kötvény kamatjövedelmének a község közszükségleteinek fedezésére

leendő felhasználását rendelem. Mert a járási főszolgabiró által jegyzőkönyvek és a ny—i kir. törvényszék másolatban bemutatott itélete azt bizonyitják, hogy a m—i kántor-korcsmáltatási jog utáni hasznok évek során át a község költségvetésében szerepeltek s hogy az ezen jog megváltása után kiadott kötvény M. községet mint ilyent illeti, mert továbbá a községnek eme kötvényre vonatkozó tulajdonjogát a m. kir. Curia 1891. évi január 13-án 10,208/90. szám alatt hozott itéletére való hivatkozás sem gyöngitheti meg, mert ennek tartalma az adott esetben éppen a község törzsvagyonának fentartása mellett szól; tehát kétségtelen, hogy a szóban forgó kötvény utáni hasznok az 1886. évi XXII. t.-cz. 111. §-nak megfelelőleg első sorban és annyival is inkább a község kiadásainak fedezésére forditandók, mert a bemutatott költségvetések azt bizonyitják, hogy a község kiadásait csak nagy pótadó kivetése által képes fedezni s azért sem a községi képviselőtestületnek kezdetben hivatott megállapodása, sem pedig a törvényhatósági bizottság felebbezés tárgyává tett határozata meg nem állhatnak; de a törvényhatósági bizottság az általa alkalmazni kivánt elv tekintetében is önmagával jött ellenmondásba akkor, midőn egyrészről a községnek a kötvényre vonatkozó tulajdonjogát el nem ismeri, másrészről pedig az értékesités tárgyában hozott községi határozatot érdemébenfelülvizsgálja és megváltoztatja azon okból, mert ugymond «ez intézkedés szükséges vagy indokolt volta egyáltalán nincs bizonyitva»; már pedig ha a kötvény nem képezne községi vagyont, akkor az értékesités tekintetében sem rendelkezhetett volna sem a község, sem a törvényhatósági bizottság és pedig ép oly kevéssé, mint a hogy nem rendelkezhetik a vármegye közönségének határozata szerint a szelvények felől; végül, mert egymagában azon körülmény, hogy a község által az evang. reform. egyháznak adott évi segélyek összegükre nézve megegyezők azon évi hasznokkal, melyeket a község az italmérési jog, illetve a kártalanitási kötvény után huzott, egyáltalán nem változtathathatják meg a községnek ezen kötvényre és a szelvényekre vonatkozó tulajdonjogát, illetve a kötvénynek községi törzsvagyoni minőségét és jellegét.

A község a tulajdonát képező alapitványi pénzeket akár árvaszerü jelzálogi biztosítás mellett magánosoknál elhelyezni, akár az alapitvány javára kötményezendő állampapirokba fektetni jogosult.

A. m. kir. belügyminiszter 1889. évi 32,469. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint G. község képviselőtestülete a községi nevelési alap kinn levő követeléseinek meghosszabbitás nélküli behajtására s a jelzett alappénzek takarékpénztári kezelésére utasittatott, G. község képviselőtestülete által közbetett felebbezés folytán, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urral egyetértőleg felülvizsgálat alá vevén, a neheztelt vármegyebizottsági határozatot feloldom és a nevezett község elöljáróságát oda utasitani rendelem, hogy az emlitett alapitvány kinn levő követeléseit, ha azok kellően biztositva nem volnának, azonnal mondja fel, s a mennyiben az alapitvány tőkéit állampapirokba fektetni nem óhajtaná, azokat jövőben elengedhetetlenül és felelősség terhe alatt csakis árvaszerü jelzálogi biztositás mellett helyezze el. Feloldandó volt a határozat, mert a községnek jogában áll a tulajdonát képező alapitványi pénzeket akár árvaszerü jelzálogi biztositás mellett magánosoknál elhelyezni, akár az alapitvány javára kötményezendő állampapirokba fektetni.

A községek és községi intézetek nevére kötményezett államegységes kötvények beváltása a m. kir. belügyminiszterium hozzájárulása nélkül nem eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszternek a m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez 1883. évi 55,963. sz. a. intézett átirata:

A feloszlott «kolozsvári biztositéki intézet» nevére kiállitott 1200 frtnyi ezüstjáradéki államegységes kötvény kicserélése tárgyában kelt nagybecsü átiratára van szerencsém a következőkben tisztelettel válaszolni. Azon czélból, hogy oly esetekben, midőn községek és községi intézetek nevére kötményezett államegységes kötvényeknek elárusitás végett való kicserélése kivántatik, a törvényileg szabályozott eljárás minden esetre biztosittassék, egy előfordult concret eset alkalmából hivatali elődöm a bécsi cs. kir. államadósság igazgatóságához intézett iratban meghatározta azt, hogy a nevezett igazgatósághoz közvetlenül forduló hatóságok és községek mindenkor oda utasitandók, miszerint a községek és községi intézetek számára kötményenyezett értékeknek a kötményezés alól való feloldását ezen m. kir. miniszterium utján eszközöljék.

A községi közterek a község törzsvagyonát képezik s csupán a községi törvény rendelkezései betartása mellett adhatók el.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 52,322. sz. határozata:

A megye felterjesztésében kifejezett azon állitás, hogy az eladott közteret törzsvagyonnak tekinteni nem lehet, a községi törzsvagyon téves értelmezésén alapszik s egészben véve helytelen. Minden a község tulajdonát képező ingatlan kivétel nélkül községi törzsvagyonnak tekintendő, nem tehetvén e felett változtatást azon körülmény sem, ha azok valamelyike esetleg a községi törzsvagyon közé leltározva nem lenne is.

A tagositás és legelőelkülönités alkalmával a községi iskolák számára kihasitott fekvőség kezelése és a jövedelmek felhasználása iránt, a közigazgatási bizottság felügyelete alatt a község intézkedik.

A m. kir. vallás és közoktatási miniszter 1880. évi 34,361. sz. határozata:

A tagositás és legelőelkülönités alkalmából a községi iskolák számára az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 39. §-a értelmében kihasitott, illetőleg kihasitandó fekvőség miként és ki által leendő kezelése és a jövedelmek felhasználása iránt többfelől kétség merült fel.

Kétséget sem szenved, mikép a községi, esetleg állami iskolákkal biró községek emlitett iskolaalapjának kezeltetése és a jövedelmek felhasználása tekintetéből a közigazgatási bizottság ugy az 1868. évi XXXVIII. és 1876. évi XXVIII. t.-czikkek, valamint az 1876. évi szept. 2-án kibocsátott miniszt. utasitások illető §§-aiban a szükséges utmutatásokat megtalálja, azonban a községi és állami tanintézetekkel nem biró községekben a fennebbi módon keletkezett iskolaalapok kezeltetése és jövedelmek felhasználása czéljából maga szoros miheztartása végett szükségesnek látom a következőkről értesiteni a közigazgatási bizottságot:

1873. évi julius hó 16-án 16,781. sz. a. kelt körrendeletemmel felhivtam a törvényhatóságokat, hogy a kérdéses alapokat a községekkel kezeltessék, azokról évenként elkülönitett számadásokat vezettessenek, azokat

szigoru vizsgálatuk tárgyává tegyék, s a számadások hiteles, a vizsgálati eredményt előtüntető másolatait évről-évre hozzám terjeszszék fel.

Eme rendeletem azonban a közigazgatási bizottság részére 1876-ban kibocsátott utasitás 8. §-ának 3. és 4. pontjai alapján annyiban szenvedett változást, mennyiben emlitett rendeletemben a törvényhatóságok részére kijelölt hatáskör a közigazgatási bizottságra átruházottnak tekintendő.

Ami pedig a jövedelmek felhasználását illeti, kétely nem is lehet a felett, hogy azon községekben, melyekben egyáltalában nincs iskola, a jövedelmek tőkésitéséről fennebbi rendeletem értelmében gondoskodni szintén a közigazgatási bizottság kötelessége.

A népokt. törvény 41. §-a értelmében azonban a kérdéses jövedelmek községi, esetleg állami népiskola nemlétében a törvény kivánalmának megfelelő felekezeti iskola, illetőleg iskolák segélyezésére fordithatók.

A segélyezés szükségességének és indokoltságának megállapitására, ugyszintén a segély kiszolgáltatására egyöntetü intézkedés eddigelé hiányozván, minden visszaélés megakadályozása és az alapok jövedelmeinek a törvény szellemében leendő felhasználása tekintetéből szükségesnek láttam az ilyes segélyezést is a magam, mint az iskolai alapok főfelügyelője részére fentartani.

Miután azonban az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 6. §-ának 6. pontja értelmében a közigazgatási bizottságot, az iskolák segélyezése körül véleményezési jog illeti meg, felhivom, hogy jövőre nézve eme jogát minden egyes esetben a közvetlenül vagy közvetve beérkezett kérvények alapján az érdekelt községek meghallgatása s az 1873. évi julius 16-án 16,781. sz. alatt kelt min. körrendeletben előirt arány szoros megtartása mellett gyakorolja; a felekezetek részéről eddigelé netalán igénybe vett s a törvény értelmében jogtalan, avagy meg nem érdemelt segélyezés megszüntetése érdemében pedig kimeritő javaslatot terjeszszen fel hozzám.

Egyuttal meghagyom a közigazgatási bizottságnak, hogy a kérdéses alapokra vonatkozó számadásokat a multra nézve azonnal, a jövőre pedig minden polgári év első negyedében terjeszsze fel, magától értetvén, hogy a kérdéses számadásokban a felekezetek részére nyujtandó segélyek is leszámolandók.

A községi iskolai vagyon tulajdonjoga elidegenithetlen ugyan, de községi iskola nemlétében az iskolai törzsvagyon használata és jövedelme a felekezeti iskola czéljaira átengedhető.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1891. évi 9714. sz. határozata

A b—i községi elemi iskolának róm. kath. hitfelekezeti jellegüvé változtatása ügyében folytatott tárgyalás során hivatalból tudomásomra jutott a vármegye közönségének azon határozata, melylyel N...B... község képviselőtestülete által a községi iskola tulajdonát képező ingatlanoknak és az iskolai törzsvagyonnak a róm. kath. hitfelekezet tulajdonába telekkönyvi átiratási joggal leendő átengedése tárgyában hozott határozatot jóváhagyta.

Minthogy az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. értelmében a községi iskolai czélokra szolgáló vagyon elidegenithetlen tulajdont képez s a hitfelekezetekre át nem ruházható és a hivatkozott törvény 41. §-hoz képest csupán az ingatlanok használata és jövedelme engedhető át a hitfelekezeti iskola czéljaira mindaddig, amig a községben utóbb esetleg községi iskola állittat-

nék: ennek folytán a czimnek fentidézett határozatát mint törvénybe ütközőt a községi iskolai alapvagyon feletti főfelügyeleti jogkörömből kifolyólag, az 1886. évi XXI. t.-czikk 10. §. első bekezdése alapján ezennel megsemmisitem.

Miről a vármegye közönségét tudomás végett annak közlése mellett értesitem, miszerint egyidejüleg kiadott rendeletemmel megengedtem, hogy a b—i községi népiskola róm. kath. hitfelekezeti jellegüvé átalakíttassék és hogy a fent emlitett iskolai ingatlanok és törzsvagyon használata és jövedelmei a róm. kath. iskola javára igénybevétessenek.

Iskolai alapvagyont képező fekvőség eladási ára iskola-épületbe beruházható; azonban ily esetben az iskolaépitésre kötelezett község a fekvőség eddigi jövedelmét évenként saját pénztárából az iskolapénztárnak megtériteni tartozik.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1893. évi 11,460. sz. határozata:

P. községnek kérelmére ezennel megengedem, hogy a községi iskolai alapvagyont árverés utján, jóváhagyásom mellett, értékesitse s a befolyó vételárt számadás terhe alatt a községi iskola elhelyezésére emelendő iskola épitési költségeire fordithassa. Feltételül kikötöm azonban, hogy a község azon összeget, melyet eddig a kérdéses iskolai alapvagyon jövedelmezett, az iskola pénztárába évenként befizesse.

Ily eljárás mellett ugyanis az iskolai alapvagyont képező ingatlannak pénzzététele s az iskolai épitkezésre forditása nem jelenti az alapvagyonnak elidegenitését, hanem annak czélirányosabb, az iskolára nézve előnyösebb gyümölcsöztetését.

Telekkönyvileg a község nevén álló vagyonnak a tényleges birtokos részére való átiratása iránt a község csak az 1886. évi XXII. t.-cz. 110. és következő §-aiban előirt eljárás mellett határozhat.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 14,343. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel M. város képviselőtestülete által hozott azon határozat, mely szerint B. A. képviselő inditványának elvetése mellett a város közönsége nevére telekkönyvezett, de a birtokosság által tényleg birt vagyonoknak, mint hibásan bevezetetteknek telekkönyvi kiigazitása engedélyeztetett, megsemmisittetvén, a vármegye főügyésze megbizatott, hogy a telekkönyvileg M. város nevén álló ingatlanságokat vagy jogokat, nemkülönben mindazon dolgokat, melyekről alaposan vélelmezhető, hogy M. várost illethetik, a városi képviselőtestület ellenkezése daczára is védje meg, illetőleg a városnak azon dolgokra nézve nem érvényesitett jogait birói segélylyel is érvényesitse, N. J. m—i lakos s a m—i alsó részi közbirtokosság elnöke által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén: azon részében, mely szerint az emlitett képviselőtestületi határozat, mint nem törvényszerü módon keletkezett, alaki tekintetből megsemmisittetett, helybenhagyom, azon részét ellenben, mely szerint a megyei főügyész az 1886. évi XXII. t.-cz. 115. §-a szerint M. város kérdésben forgó érdekeinek megvédése czéljából megbizatott, feloldom, illetőleg oda módositom, hogy M. Város képviselőtestülete az 1886. évi XXII. t.-cz. 110. és következő §§-aiban foglalt rendelkezések betartása mellett

kjabb határozat hozatalára lesz utasitandó, mert csak azon esetben, ha a város népviselőtestülete egy szabályszerüen hozott határozattal igazolná, hogy a saját városának anyagi érdekeit veszélyeztető eljáráshoz ragaszkodnék, leend beigazolva a községi törvény 115. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazásának szüksége.

Városi köztérhez tartozó földterületnek a város nevére telekkönyvveztetése iránti határozat hozatalánál szintén az 1886. évi XXII. t.-cz. 110. és 113. §-aiban előszabott alaki eljárás tartandó be.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 21,326. sz. határozata:

X. szabad királyi város képviselőtestületének* határozatát, mely szerint a T. S. s társa ottani lakosok háza mögött a mészárszékek s az ugynevezett tisztátlan patak között fekvő és közvagyon jellegü földterület a város tulajdonába átvétetni s mint községi vagyon a város nevére telekkönyveztetni rendeltetett, az ezen határozat ellen F. S. által beadott felfolyamodvány folytán ezennel feloldom, mert a kérdéses határozat hozatalánál az 1886. évi XXII. t.-cz. 110. és 113. §-aiban előszabott alaki eljárás teljesen mellőztetett, holott pedig az annál inkább betartandó lett volna, mert a jelzett határozattal nemcsak a kérdéses földterület jogi természete iránt eddig fennállott gyakorlat szándékoltatik megváltoztattatni, hanem a felfolyamodvány tanusága szerint e részben a város és annak egyes tagja, jelesül pedig a felfolyamodó között magánjogi kérdés forog fenn arra nézve, vajjon a közvagyon jellegü földterület a város vagyonához, illetőleg szabad rendelkezése alá vonható lesz-e, minélfogva ezen ügyben a város közönsége a már idézett 1886. évi XXII. t.-cz. 112. és 114. §-ai értelmében csakis a 110. és 113. §-ban előirt alaki eljárás pontos betartása mellett hozhat érdemleges határozatot.

A községek tulajdonát képező jogok bérbeadásánál az összegre nézve legelőnyösebbnek mutatkozó ajánlat csak akkor mellőzhető, ha a község érdeke azt határozottan meg kivánja.

A m. kir. belügyminiszternek 1885. évi 67,821. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának ama közgyülési határozatát, mely szerint a város tulajdonát képező forrói birtok 1887. évi január 1-től számitandó 12 évi időtartamra H. Mór eddigi bérlőnek 15,337 frt összegért haszonbérbe adni rendeltetett, G. Miksa és Mór jernyei bérlők részéről beadott folyamodvány következtében az alább következő okoknál fogva feloldom: A kérdéses birtok bérbeadása iránt tartott ajánlati tárgyalás alkalmával H. Mór eddigi bérlő 12,960 frtnyi, G. Miksa és Mór jernyei bérlők pedig 15,333 frtnyi évi haszonbért igértek; a város tanácsa azonban az eddigi bérlőt megtartani óhajtván, azt felszólitotta, hogy ajánlatát a másik versenyző fél magasabb ajánlatának mérvére emelje fel, minek megtörténtével a bérlet az eddigi bérlőnek átadatni rendeltetett. Ez eljárást azonban helyesnek nem tarthatom; mert igaz ugyan, hogy az árverési feltételek 8. pontjában foglalt rendelkezés szerint a város közönsége a beérkező ajánlatok között

* Az 1886. évi XXII. t.-cz. 165. §-ában emlitett városról van szó.

szabadon választhat és a legtöbbet igérő ajánlattevő irányában e részben lekötelezve nincsen, de önként értetik, hogy a város közönsége az emlitett szabad választási jogát csak a város érdekében gyakorolhatja s az ajánlati tárgyalásnál összegre nézve legelőnyösebbnek mutatkozó ajánlatot csak akkor mellőzheti, ha a város érdeke azt határozottan megkivánja és ha ezen mellőzés ezen alapon kielégitően indokolható, mert különben a város által közhirré tett árverési feltételek hitelessége, illetőleg megbizhatósága lerontatván, a közönség a versenytől elidegenittetik, és a verseny csökkenése folytán a város jövedelmeiben károsodásnak leend kitéve. A fenforgó esetben azonban a legtöbbet igérő vállalkozó ajánlatának mellőzésére felhozott azon érv, hogy az eddigi bérlő a város megelégedését nyerte ki, mig az ajánlati tárgyalásnál legtöbbet igért vállalkozók a városban ismeretlenek, e részben kielégitőnek nem tekinthető s az eddigi bérlőnek személyes megbizhatóság czimén a város közönsége által történt előnyben részesitése csak azon esetre volna, mint a város érdekében álló, elfogadható, ha a másik versenyző fél megbizhatlannak mutatkoznék, a mi azonban a város közönsége részéről nem állittatik, sőt hogy figyelembe vétessék, ugyanaz a nevezett bérlőtársak által megbizhatóságuk tekintetében felmutatott bizonyitványok ellenében tüzetesen igazolandó volna.

A szolgabirák községi ingatlant saját járásukban nem bérelhetnek.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 4499. sz. határozata:

Hozzám intézett felterjesztésére értesitem a vármegye közönségét, hogy a szolgabirák, kik a saját járásukbeli községekre, illetőleg azok elöljáróságára és képviselőtestületére hivatalos állásuknál fogva bizonyos befolyást gyakorolnak, s a köztük és a községek közötti bérleti viszonyból igen könnyen inconvenientiák fejlődhetnek ki, a járásukbeli községek tulajdonát képező ngatlanokat bérbe egyáltalában nem vehetik.

A hat éven alul terjedő községi haszonbérletek az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-ának *b)* pontja értelmében törvényhatósági jóváhagyást nem igényelnek.

A belügyminiszternek 1891. évi 29,853. sz. a. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel F. község képviselőtestületének a helypénzszedési jog haszonbérbeadása iránt 1890. évi agusztus hó 28-án tartott nyilvános árverés eredményének helybenhagyása kérdésében hozott határozata azon részében, melylyel a helybeliek is helypénzfizetéskötelezettség alá vonandóknak mondattak ki, megváltoztattatott s a szerződésbe a helybeliek számára az árverési feltételekben biztositva volt mentesség felvétele elrendeltetett, F. község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot, mint illetéktelent, megsemmisitem, mert a községi haszonbérletek tárgyában hozott községi határozatok az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-ának *b)* pontja értelmében törvényhatósági jóváhagyást csak akkor igényelnek, ha a haszonbérlet hat éven tul terjed, minthogy pedig a szóban forgó piaczi helypénzszedési jog csupán három évre adatott haszonbérbe, a haszonbérbeadás iránt tartott árverés eredménye felett hozott községi képviselőtestületi határozat törvényhatósági jóváhagyás alá nem tartozik; ennélfogva a törvényhatóság ezen

képviselőtestületi határozat hivatalból való felülvizsgálására jogositva nem volt, annál kevésbé, mert a község határozata, az iratok közt levő kihirdetési bizonylat tanusága szerint jogorvoslattal megtámadva nem lőn.

A községi vagyon bérbeadása iránt tartandó árverés módozatait s a kikiáltási árt magának a községi képviselőtestületnek kell megállapitani s ezen kötelességét valamely választmányra át nem ruházhatja.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 53,623 sz. határozata:

Tekintve, hogy a törvény világos rendelete szerint, a községi vagyon bérbeadása iránti árverés módozatait, feltételeit s a kikiáltási árt a képviselőtestület van hivatva megállapitani s ezen jogát, de egyuttal kötelességét is valamely választmányra átruházni jogositva bármely indoknál fogva sincsen és nem is lehet, ezen indokból a vármegye közgyülése által hozott megsemmisitő határozatot – helybenhagynom kellett.

Ha a törvényhatóság a község italmérési jogosultságának szabadkézből való bérbeadását megtagadja: ujabbi bérbeadási eljárást köteles elrendelni.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 22,241. sz. alatt hozott határozata:

A A. K. községi italmérési jogosultság albérletbe adása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a község megállapodásától eltérőleg K. és K. czég 751 forintra szóló ajánlatának mellőzésével W. Lipótnak 750 forintos ajánlata emeltetett érvényre, K. Tódor felebbezése folytán felülvizsgálván, azt megváltoztatom és rendelem, hogy a község a kérdéses jognak nyilvános árverés utján való albérletbe adására utasittassék. Mert a törvényhatóságnak a község által eszközölt és az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a szerint jóváhagyáshoz kötött szabad kézből bérbeadástól jogában áll a megerősitést megvonni ugyan, de ezen esetben, minthogy a bérbeadást a község s nem a törvényhatóság van hivatva keresztülvinni, a község megállapodását meg nem változtathatja, hanem ujabb bérbeadási intézkedésnek van helye; mire nézve a vállalkozók részéről kifejtett versenynél fogva ezuttal a nyilvános árverés elrendelése mutatkozott indokoltnak.

Törvény szerint a községi vagyon bérbeadása csak nyilvános árverés utján lévén eszközölhető, a magánuton való egyezkedésnek csak akkor lehet helye, ha a nyilvános árverés sikerre nem vezet, vagy a község érdeke azt javallaná.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 83,618. sz. határozata:

N. város képviselőtestületének azon határozatát, melylyel a városi kövezetvám, helypénz és Dunapart bérszedési jog a megtartott nyilvános árverés alkalmával N. N. n—i lakos legtöbbet igérő zárt ajánlatának mellőzésével s M. M. jelenlegi bérlő utóajánlatának elfogadásával ez utóbb nevezettnek 3 évi időtartamra évi 5225 frtért bérbeadatott, egyrészt N. N. részéről közbetett felebbezés következtében, másrészt az 1886. évi XXII. t.-czikk 120. és 165. §§-aiban gyökerező vagyonfelügyeleti jognál fogva hivatalból is felülvizsgálván: a képviselőtestület idézett határozatát ezennel megsemmisitem.

Az 1886. évi XXII. t.-czikk 120. §-a értelmében ugyanis a községi vagyon bérbeadása csak nyilvános árverés utján eszközölhető és a magánuton való egyezkedésnek csak akkor lehet helye, ha az árverés sikerre nem vezet, vagy a község érdeke kivételesen azt javallaná, mely utóbbi esetben az 1886. évi XXII. t.-czikk 120. és 165. §§-ai értelmében az egyezség jóváhagyásomat igényli. A fenforgó esetben azonban az árverés sikerre vezetett, s annak eredménye csak akkor volna mellőzhető, ha a legtöbbet igért vállalkozó megbizhatósága ellen alapos kifogás tétetett és a vállalkozónak ez okból a bérletre alkalmatlan volta igazoltatott volna, mely esetben magánuton való egyezkedés a község érdekében fekvő lévén, ahhoz törvénykivánta jóváhagyásommal hozzájárulhatnék. Az árverésen legtöbbet igérő N. N. egyénisége, illetve megbizhatósága s ennélfogva a bérletre alkalmas volta tekintetében azonban alapos kifogás az iratok szerint emelve nem lett s igy a czélbavett magánegyezkedésnek a város érdekében fekvő volta nemcsak hogy nem igazoltatott, de a város részéről követett azon eljárás, melynélfogva a szabályszerüen megtartott közárverés eredménye elegendő okok nélkül mellőztetett, a város által kiirt árverések jóhiszemüsége és megbizhatósága tekintetében a komoly vállalkozóknál kételyeket támasztani s őket az ily árveréseknél jövőben leendő részvételtől visszariasztani alkalmasnak mutatkozván, a város közönsége részéről tervezett magánegyezkedést a városra nézve egyenesen károsnak kell kijelentenem s ezért ahhoz törvénykivánta jóváhagyásomat meg nem adhatom.

Azon kérdés eldöntése, hogy valamely községi lakos a közös legelő használatáért tartozik-e legelődijat fizetni, másodfokban nem a vármegye törvényhatósági bizottságának, hanem a közigazgatási bizottságnak illetékessége alá tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 66,052. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel K. község képviselőtestületének határozata megváltoztatásával kimondatott, hogy B. P. k—i lakos a k—i közös legelő használatáért legelődijat fizetni nem tartozik, K. község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot illetékesség hiánya miatt feloldom és K. község B. P. által megfelebbezett kérdéses határozatának felülvizsgálat alá vételére az 1886. évi XXII. t.-czikk 25. §-ának második pontja alapján a közigazgatási bizottságot utasitom.

Miután a községi közlegelők rendeltetése első sorban a községi állatállomány táplálása, azok bérbe csak ugy adhatók, ha a bérlő köteleztetik minden községi lakos marháját a megállapitott bérért a legelőre befogadni.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 1064. sz. határozata:

V. község községi legelőjének bérbeadása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a nevezett község képviselőtestületének határozata jóváhagyatott, L. Joan és érdektársai felebbezése folytán a m. kir. földmivelés miniszter ur meghallgatása mellett felülvizsgálván, azt feloldom. Mert a községi közlegelőknek rendeltetése első sorban a községi állatállomány táplálása lévén, a bérleti szerződésben foglalt feltételek 5. pontja, melynél fogva a bérlő jogositva van bármely községi lakos marháját ezen

legelőről kitiltani, illetve be nem fogadni, ugyszintén az, hogy a legeltetési bér megállapitása, melyet a bérlő az illető községi állattulajdonosoktól szedhet, a bérlőre, ki ezen körülményt, esetleg saját üzérkedő czéljai érvényesitésére felhasználhatja, bizatik: el nem fogadhatók. Erről a vármegye közönségét azon megjegyzéssel értesitem, hogy a mennyiben a község a feltételeket, a közlött észrevételeknek megfelelőleg módositaná, a bérbeadás ellen állattenyésztési szempontból kifogás nem forog fenn, az ily alapon kötendő bérszerződés azonban háztartási tekintetből is, annak szem előtt tartása mellett, hogy a bérbeadás utján a községnek legalább is annyi bevétele biztosittassék, mint a mennyi az eddig gyakorlatban volt legelődijakból tényleg befolyt, a vármegye közönsége részéről felülbirálandó lesz.

A községi tőkepénzek hosszasabb időn át gyümölcsözetlenül nem hagyhatók s az ebből származható kamatveszteségért az illető képviselők vagyonilag felelősek.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 17,611. sz. határozata:

Folyó évben tett felterjesztésére válaszolom (czimednek), miszerint oly törvény, mely a községi képviselőtestület abbeli feladatának teljesitésére, hogy a község tőkepénzeinek gyümölcsöztetése tekintetében a szükséges alakszerüségek megtartása mellett megállapodásra jusson, büntető sankcziót szabna elő, nem létezik; erre a községi képviselőtestület az ezen állással az 1886. évi XXII. t.-czikk 87. §-a alapján egybekötött általános felelősségből kifolyólag saját érdekében van hivatva, mivel különben, ha a község tőkepénzei a képviselőtestület mulasztása következtében hosszas időn át hevertetnek, a kamatveszteségért az illető képviselők teljes kártéritési vagyoni felelősséggel tartoznak. Egyébiránt tájékozásul megjegyzem, miszerint a községi tőkepénzeknek magánintézetekbe való elhelyezése, azok hasznositásának az 1886. évi XXII. t.-cz. 121. §-ában megérintett 1877. évi XX. t.-czikkben előirt többféle módjai csak egyikét képezi, mert a most idézett törvény 295. §-a 2. pontja értelmében tőkepénzek állami, illetőleg az állam által biztositott papirokba is fektethetők, a mi a kérdésnek legegyszerübb és az illetőkre nézve minden alapos aggodalmat kizáró megoldási módját képezné.

Törvényhatósági jóváhagyás nélkül is érvényes a községi képviselőtestület oly határozata, melylyel a biró a község künnlevő tőkepénzeinek behajtásával megbizatik.

A m. kir. Curiának 1888. évi 8171. sz. a. kelt határozata:

T. polgárositott határőrvidéki község biráját több, a községet illető követelés behajtásával bizta meg. A követelések behajtása alkalmából a birónak kiadásai támadtak, melynek megfizetését, miután azt a község megtagadta, peres uton követelte. A község a tárgyalás során beismerte, hogy a képviselőtestület a birót a követelések behajtásával megbizta; de kifogást emelt a követelés jogossága ellen azon okból, mivel a törvényhatóság ezen képviselőtestületi határozatot jóvá nem hagyta. A kir. Curia ez ügyben fenti számu határozatával a községet következő okokból marasztalta: mert az 1873. évi XXVII. t.-czikk 14. §-a szerint a polgárositott határőrvidékre is kiterjesztett 1871. évi XVIII. t.-czikk 22. §-a szerint* a község vagyona

* 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-a.

felett a község maga rendelkezik, s a künnlevő tőkepénzeknek elhelyezésére és biztositására, esetleg behajtására nézve pedig ugyanazon törvény 111. §-a* szerint az árvapénzek elhelyezésére fennálló szabályok tartandók meg. Minthogy az e tekintetben keletkezett községi képviseleti határozatok nem tartoznak az 1871. évi XVIII. t.-czikk 22. §-ában felsorolt azon határozatok közé, melyek a törvényhatóság jóváhagyását igényelnék, ennélfogva midőn alperes község képviselőtestülete, a község tőkepénzeinek behajtása és biztositása iránt határozott, s annak foganatositásával felperest, mint akkori birót, megbizta, hatáskörének korlátait nem lépte tul, és határozatának a törvényhatóság részéről való jóváhagyására szüksége nem volt.

Községi kölcsönnek a község ingatlanaira való bekebeleztetése nem szükséges akkor, ha a kölcsön visszafizetése a község évi költségvetéseibe felvétetik. Ezen visszafizetési módozat elegendő biztositéknak tekintendő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 31,390 sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint S. nagyközség az ottani takarékpénztár irányában fennálló, 14,000 frtos váltókölcsönének a nagyközségi pénztárban kezelt alapokból leendő kölcsönvét utján való convertálása helyben hagyatott akkép, hogy a kölcsöntőke törlesztése czéljából a községi költségvetésbe e czimen évenkint egy bizonyos összeg felveendő, a vármegye tiszti főügyésze által beadott külön vélemény, illetve felebbezés folytán, vizsgálat alá vévén: a most emlitett bizottsági határozatot indokainál fogva helybenhagyom; mert, mint a határozatból kitünik, a 14,000 frtos váltó-kölcsön után a nagyközség 8% kamatot tartozik fizetni, holott az alapok pénzei után a pénzintézetek csak 4, esetleg 4½%-ot adnak, s igy, miután a kölcsönző alapoknak a nagyközség 5%-ot fog fizetni: a tervezett müvelet ugy a község, mint az általa kezelt alapokra előnyös. Megjegyzem még, hogy helyes a megyei határozatnak azon rendelkezése is, mely szerint nem fogadtatott el a küldöttségi jelentés azon része, hogy az alapokból igénybe veendő ezen kölcsön a községi ingatlanokra bekebeleztessék; mert a költségvetésbe való felvétel által ama kölcsönnek az alapok részére való visszafizetése eléggé biztositva van.

Ha a községi vagyon kezelésére nézve a fennálló gyakorlat megváltoztatása czéloztatik, akkor ez iránt a községi képviselőtestületnek, az 1886. évi XXII. t.-cz. 112. §-a értelmében, legalább 30 nap közbevetésével határozatilag előre kitüzendő közgyülésben kell dönteni.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 32,585. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint F. község képviselőtestülete által a «Halaság» nevü erdőrészből a fennálló üzemterv szerint nyerendő tüzifamennyiségnek a községi birtokos lakosok között az adókulcs szerint való felosztása kérdésében hozott határozat K. J. és F. J. lakosok és képviselőtestületi tagok felebbezésével szemben jóváhagyatott, az az ellen nevezett K. J. és F. J. által közbevetett felebbezés alkalmából felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező törvényhatósági határozatot megsemmisitem és elrendelem, hogy a község képviselőtestülete ez

* 1886. évi XXII. t.-cz. 121. §-a.

ügyben ujabb, az 1886. évi XXII. t.-cz. 112. és 113. §§-ainak megfelelő törvényszerü határozat hozatalára utasittassék; mert: a községi képviselőtestület által az idézett törvény 112. §-a esetében hozandó határozatoknak, ha a fennálló gyakorlat megváltoztatása czéloztatik, a képviselőtestület által e végre legalább 30 nap közbevetésével határozatilag előre kitüntetendő és kihirdetendő közgyülésben kell hozatniok.

A község tulajdonát képező legelőkre hajtandó marhák számának arányositása iránti kérdés elbirálására a kir. biróság illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 41,287. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság másodfoku határozata, mely szerint az Sz. P. község tulajdonát képező legelőkre hajtandó marhák számának arányositása tárgyában hozott első foku határozat helybenhagyatott, az id. J. N. és társai képviseletében közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: illetékesség tekintetéből megsemmisittetik; mert a legelő-arányositás magánjogi természetü ügylet lévén, az abból eredő vitás ügyek elbirálására a kir. biróság illetékes.

A faizás szabályozása iránt hozott községi képviselőhatározat azok közé tartozik, melyek az 1886. évi XXII. t.-cz. 113. §-a szerint, felebbezés esetén, ennek elintézéséig nem hajhatók végre.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 13,196. sz. határozata:

A község képviselőtestülete felebbezéssel támadta meg azon alispáni rendelkezést, melylyel nevezett község a faizás szabályozása iránt hozott határozatának, annak jogérvényes emelkedése előtti végrehajtásától el lett tiltva. A község folyamodását oly felhivással küldöm meg a vármegye közönségének, hogy azt a községi határozat ellen Cs. A. és társai által benyujtott felfolyamodványnyal együtt intézze el. Egyébiránt megjegyzem, hogy miután a kérdéses községi határozat kétségen kivül azok közé tartozik, melyek az 1886. évi XXII. t.-cz. 113. §-a szerint felebbezés esetén ennek elintézéséig semmi esetre nem hajthatók végre, a közigazgatást vezető alispánnak ezen irányban közbevetett intézkedése, ugy a törvény, mint a fenforgó helyzet követelményének megfelelő volt.

Azon körülmény, hogy valamely város helypénzszedési joga kisérletképen rövid meghatározott időre házi kezelés alá adatik, az azon jogra nézve fennálló gyakorlatot még nem változtatja meg.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 38,045. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint helybenhagyatott D. város képviselőtestületének határozata, melylyel az ottani barom-piacz-helypénzszedési jognak árverés utjáni bérbeadásáról felvett árverési jegyzőkönyv, mely szerint ezen bérlet 2961 frt 28 kr. évi bérfizetés mellett D. Bélára, mint legtöbbet igérőre lőn verve, jóváhagyólag elfogadtatott, T. K. d—i lakos által az ellen közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén: a megfelebbezett megyebizottsági határozat a felfolyamodás elutasitásával annálfogva találtatott helybenhagyandónak, mert

D. város képviselőtestülete azon eljárásával, mely szerint a kérdéses helypénzszedési jog iránt a W. Lázárral fennállott bérleti szerződésnek felbontása után, az év végéig vagyis 4 hónapra terjedő időre próbaként a házi kezelést rendelte el, és később a felfolyamodás alapját képező határozátával, a városi tanács által időközben megtartott nyilvános árverés eredményét fogadta el, a fennálló gyakorlatot, mely csupán ideiglenesen, rövid meghatározott időhöz kötött kisérletezés által lőn megszakitva, semmi részben sem változtatta meg, sőt ellenkezőleg, annak megfelelően járt el; továbbá mert a képviselőtestület a városi tanács által időközben megtartott nyilvános árverést és annak eredményét jóváhagyólag elfogadván a nélkül, hogy a városi tanács eljárása ellen kifogást tett volna, ugyanazt saját tényét megillető érvénynyel ruházta fel; minélfogva tekintve, hogy magánál az árverés megtartásánál alaki szabálytalanságok nem követtettek el; tekintve továbbá, hogy az árverés által elért 2961 frt 28 kr. évi bérösszeg a próbakénti házi kezelés eredményének megfelelni látszik; nincs elegendő indok arra nézve, hogy a már tényleg is birtokba vett bérlet megsemmisitésével egy, a felfolyamodó által kedvezőbb eredményében mivel sem biztositott ujabb árverés rendeltessék el.

Az iskolai alap alapitása, ugy annak szaporitása a község kötelessége lévén, valamely dolog tulajdonjogának a községi iskolai alap részére leendő megszerzése iránti perben a személyes kereseti jog a községet, s illetve annak képviselőjét, és nem az iskolaszéket illeti.

A m. kir. Curia 1876. évi 1186. sz. határozata:

K. József községi birónak, mint felperesnek és az iskolai alap felügyelőjének, A. József plébános, mint a községi rom. kath. felekezet képviselője ellen ingatlanok tulajdonjoga iránt inditott perében az első biróság következő itéletet hozott:

Felperes községbirónak ezen perben kereshetőségi joga nem lévén, keresetével elutasittatik: mert az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 116. §-a szerint a községi népoktatási intézet közvetlenül a község hatósága alatt áll ugyan, de ezen hatóságot a község az általa választott iskolaszék által gyakorolja, és a 121. §. tartalmához képest, ez által ügyel fel az iskolai alap kezelésére is.

Hogy az alsó-teleki iskolaszék a községi népoktatási intézet törvényszerü képviselőjéül önmagát kivánta tekintetni, igazolja a C. alatti telekkönyvi kivonatnak B. 1. alatti bejegyzése, mely szerint az iskolaszék elnöke kérelmezte a tulajdonjogi bejegyzést.

A községbiró az iskolaszék törvényszerü képviselője a fentebbiek szerint nem lévén, s ez okból, kereshetőségi joggal nem birván, kérelmével el volt utasitandó.

A budapesti kir. itélőtábla 1875. évi november hó 8-án 32,151. sz. a. hozott itéletével az első biróság itéletét megváltoztatta s alperesnek, mint Alsó-Telek község képviselőjének személyes kereshetőségi jogát megállapitván, az eljáró törvényszéket az ügy érdemében teendő határozat hozatalára utasitotta: mert az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 38. §-a szerint az iskolai alapnak alapitása, ugy annak szaporitása is a község kötelessége lévén, s a 116. §. a községi iskolák feletti felügyeletre, a 121. §. pedig a meglevő alap kezelésére vonatkozik, s ennélfogva ez utóbbi szakaszok azon intézkedéséből, mely szerint e teendőkre vonatkozólag a község hatóságát részint az iskolaszék utján, részint azzal egyetértőleg rendeli gyakoroltatni, egyáltalán

nem lehet azt következtetni, hogy az iskolai alap megszerzése vagy szaporitása körüli teendők is az iskolaszékre ruháztattak volna, melyben a község hatóságát az iskolaszék utján gyakorolja; sőt ellenkezőleg, az idézett 38. §. szerint ez határozottan a község kötelességévé tétetvén, miután jelen kereset tárgyát egy bizonyos ingatlan tulajdonjogának a községi iskola-alap javára leendő megszerzése, s ennélfogva a községi iskolai alap gyarapitása képezi, a többször emlitett 38. §. szerint kétségtelen, hogy az erre irányzott perben a személyes kereseti jog a községet, illetőleg annak biróját, mint képviselőjét illeti; minélfogva annak keresetjogát megállapitani s az eljáró kir. törvényszéket az ügy érdemében leendő határozathozatalra utasitani kellett.

A m. kir. Curia: Minthogy felperes a kereseti ingatlan tulajdonjogát a község részére veszi igénybe, és ő, mint annak birája a községet képviselni jogositva van: a királyi tábla fentebbi itélete helybenhagyatik.

A község és lakosai közt fenforgó magánjogi vita kiegyenlitésének megkisérlése a törvényhatóságnak az 1886. évi XXII. t.-cz. 114. §-ából kifolyó kötelessége, melynek teljesitésénél hivatalból jár el és a felekkel szemben eljárási költségeket meg nem állapithat.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 25,049. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel megváltoztatta X. város képviselőtestületének határozatát, mely szerint a város az x—i 3352. sz. telekjegyzőkönyvben 5503. h. r. sz. alatt foglalt ingatlan tulajdonjoga, nemkülönben az emlitett ingatlanból kisajátitott területért birósági letétbe helyezett kártalanitási tőke és kamatai iránt emelhető minden igényről lemondott, és X. város és a közbirtokosság között a tulajdonjog tekintetében fenforgó vitás magánjogi kérdés barátságos egyezség utján való kiegyenlitése érdekében a helyszinére jelentéstétel kötelezettsége mellett bizottságot küldött ki, kijelentvén, hogy a kiküldéssel járó kötségek fele részben a város, fele részben az x—i közbirtokosság által egyenlő arányban lesznek fedezendők, N. N. x—i lakos, mint az x—i közbirtokosság elnöke részéről emelt felebbezés folytán felülvizsgálván: a kiküldetésből felmerülő költségek fedezéséről intézkedő részében megváltoztatom és kijelentem, hogy sem a község, sem a birtokosság a költségek fedezésével nem terhelhető, mert a község és lakosai közt fenforgó magánjogi vita kiegyenlitésének megkisérlése a törvényhatóságnak az 1886. évi XXII. t.-cz. 114. §-ból kifolyó kötelessége, melynek teljesitésénél hivatalból jár el és a felekkel szemben eljárási költségeket meg nem állapithat; egyebekben teljtartalmulag helybenhagyom a felebbezett határozatot, mert annak intézkedései az 1886. évi XXII. t.-cz. 114. §-ának teljesen megfelelőek.

A község az elöljáróság tagjainak csak oly tényeiért és rendelkezéseiért tehető perjogilag felelőssé, a melyeket azok hivatalos minőségükben és a község érdekében tettek, vagy a melyeknek következményei tényleg a község hasznára forditattak.

A m. kir. Curia 1893. évi 5105. sz. határozata:

Sz. János felperes Alsó-község alperes ellen 92 frt 11 kr. iránt a községi elöljáróság rendeletére kiszolgáltatott ételek és italok ára fejében, az illetékes kir. járásbiróság előtt pert inditott. Az első biróság alperes közsé-

get a követelés megfizetésében következő indokok alapján elmarasztalta: A kihallgatott tanuk vallomásával alperes beigazolta, hogy az ételek és italok a községi elöljáróság rendeletére lettek a község részére kiszolgáltatva, összeszámolás után a községi elöljáróság az ezekért felszámitott összeget elfogadta, a követelést elismerte; ennélfogva alperes a kereset értelmében marasztalandó volt. Az uzsoratörvényre és a községi pénztári kezelés és számvitel módját megállapitható 23,354/86. számu belügyminiszteri rendeletre vonatkozó alperesi érvelés figyelembe vehető nem volt, mert az uzsoratörvénynek czélja az, hogy az alsóbb földmives- és iparos-osztályokat a korcsmai hitelezés utján való kizsarolástól megóvja, a felperesi követelés pedig annak keretébe nem vonható, mert a hivatkozott rendeletben a pénztári kezelés módja lévén meghatározva, az ezen rendelettel netán ellenkező intézkedés harmadik személyek kárára nem szolgálhat; mert a községet, mint erkölcsi testületet, harmadik személyekkel szemben a községi elöljáróság képviseli, illetve személyesiti s igy az ezen képviselő által megrendelt teljesitések- és szolgálmányokért a kiszolgáltatónak az erkölcsi testület felelős; ha ezen erkölcsi testületnek a képviselője a megrendelés, illetve az elszámolás körül a fennálló törvényeknek és rendeleteknek nem felel meg, ez a teljesitőnek kárára nem válhatik; mert midőn a teljesitő a megrendelésnek megfelelően járt el, nem tudhatta, hogy a megrendelő jogos hatáskörén tulterjeszkedett. A tanuk vallomása ellen tett azon alperesi kifogás, hogy mint községi elöljárók saját tényükben forognak, figyelembe azért nem volt veendő, mert a községet a biróságok előtt nem az elöljáróság, hanem az elöljáró, vagyis a biró képviseli, a községnek harmadik személyekkel való viszonyai és ügyleteiről pedig legilletékesebb tudomással az elöljáróság birhat. A győri kir. itélő tábla: Az elsőbiróság itéletét megváltoztatta, s felperest keresetével elutasitotta következő indokokból: Az 1886. évi XXII. t.-czikknek a községi háztartásról szóló IX. fejezetéből, jelesül annak 123—128. §-aiból folyólyag a községi elöljáróság a község terhére csak a megyehatóság által tudomásul vett, illetőleg jóváhagyott költségelőirányzat keretén belül köthet terhes szerződéseket, következőkép a község az elöljáróság által csinált vagy egyébként elvállalt adósságok közül csak azokért tehető jogilag felelőssé, a melyekre nézve a megfelelő ellenszolgáltatás, mint kiadási tétel, a költségelőirányzatba fel volt véve. Felperes beismerte, hogy az alperes község 1890. évi költségelőirányzatában a községi épitkezésnél alkalmazott munkásoknak étellel és itallal való ellátása, a minek fejében felperes a kereseti összegből 90 frt 85 krt követelésbe vett, elő nem fordul, az pedig, hogy ez a költekezés részét tenné-e a költségelőirányzatban általánosságban felvett épitkezési költségeknek, nem is állitotta. Ebből folyólag felperes a kérdéses 90 frt 85 krt alperes községtől nem követelheti s igy az arra irányuló keresetével már ebből az okból is elutasitandó, de egyébként annak azért sem volna hely adható, mert G. Ferencz tanu vallomása szerint azon ételekből és italokból, a többi tanuk vallomása szerint pedig azon italokból, a melyeknek árát a kérdéses kereseti összeg teszi, az elöljáróság tagjai is fogyasztottak; a fent idézett tárgyalási jegyzőkönyv szerint pedig maga felperes sem képes megjelölni külön az épitkezési munkások s külön az elöljáróság tagjai által fogyasztott mennyiséget; ebből folyólag pedig, minthogy felperes az elöljáróság tagjai által fogyasztott mennyiség árát alperes községtől akkor sem követelhetné, ha azt a munkások részére tett költekezésért a felelősség terhelné is, a felperest ez esetben megillető követelés öszszege megállapitható nem volna. A m. kir. Curia fenti számu itéletével a kir. tábla itéletét következő indokokból hagyta helybe: Habár az a körül-

mény, hogy a felperes által a községi épitkezések alkalmából kiszolgáltatott ételek és italok ára fejében követelésbe vett összeg a községi költségelőirányzatba felvéve nem volt, a felperes követelésének elutasitására indokul nem szolgálhat is, mivel a költségelőirányzat tételei csak az elöljáróságra nézve kötelezők és azoknak meg nem tartása csak az elöljáróság tagjainak felelősségre vonására ad a községnek jogot, de harmadik személyek jogaira befolyással nem bir; helyben kellett hagyni a másodbiróság elutasitó itéletét azért, mert a község az elöljáróság tagjainak csak oly tényeiért és rendelkezéseiért tehető felelőssé, a melyeket azok hivatalos minőségükben és a község érdekében tettek, vagy a melyeknek következményei tényleg a község hasznára forditattak; felperes pedig azt, hogy a községi elöljáróság tagjai az általa kiszolgáltatott étel- és italnemüeket hivatalos minőségükben rendelték meg, vagy hogy ezeknek a kiszolgáltatásából a község, mint testület, hasznot huzott volna, mivel sem bizonyitotta.

Azon kérdésnek, vajjon a községi biró és jegyző jogositvák-e a községet polgári biróság előtt képviselni, a törvénykezési rendtartás alapján való megoldása, a községi törvény szempontjából, csak ezen törvény 115. és 16. §-aiban elősorolt esetekben szenvedhet változást.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 9871. sz. a. az igazságügyminiszterhez intézett átirata:

B. O. sziszeki ügyvéd kérvényét, melyben a nevezett azon kérdésre nézve, vajjon a hazai törvények szerint a községi biró és jegyző jogositvák-e a községet polgári biróság előtt képviselni? egy magyarországi község (T. falva) elleni perében való bizonyitás végett, felvilágositó kijelentést kér, van szerencsém nagyméltóságodnak illetékes intézkedés végett tisztelettel átküldeni, s egyszersmind megjegyezni, hogy a fenforgó kérdésnek a törvénykezési rendtartás alapján való megoldása a községi törvény szempontjából csak ezen törvény 115. és 116. §-ai eseteiben szenvedhet változást.

Az alispánnak a községi vagyonkezelésre az 1886. évi XXII. t.-cz. 117. §-a szerinti zárlat elrendelését kimondó intézkedése ellen a belügyminiszterhez van felebbezésnek helye. Ha a zárgondnoksági kezelés a község háztartására tulságosan költséges volna, akkor a községi háztartás egyensulyának helyreállitása a rendes közigazgatási uton eszközlendő.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 80.209. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint az Ó. község vagyonára nézve a vármegye alispánja által elrendelt zárgondnoki kezelés a község képviselőtestülete által közbetett felebbezés folytán megszüntetni rendeltetett. H. J. ó—i birtokos községi képviselő által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, a neheztelt közigazgatási bizottsági határozatot mint illetéktelent ezennel hatályon kivül helyezem ugyan, mert az alispánnak a községi vagyonkezelés iránt az 1886. évi XXII. t.-cz. 117. §-a szerinti zárlat elrendelését kimondó intézkedése ellen az 1886. évi julius hó 8-án 38,506/IV/*b.* szám alatt innen kiadott körrendelet szerint felfolyamodásnak hozzám van helye, de egyidejüleg a vármegye alispánja által hozott határozatnak azon részét, mely szerint Ó. község vagyonkezelésére a zárlat 6 hónapi időtartamra elrendeltetett s zárgondnokul ifj Sz. Zs. 7 frtnyi napidij élvezése mel-

lett kineveztetett, Ó. község képviselőtestületének a fentebb is emlitett felebbezése folytán az idézett körrendeletben lefektetett jogomnál fogva szintén felülvizsgálván, ezennel feloldom, illetőleg a zárlat beszüntetése iránt a közigazgatási bizottság által bár illetéktelenül tett intézkedést magaméva teszem, s a községi háztartás egyensulyának helyreállitását rendes közigazgatási uton eszközöltetni rendelem, mert a zárgondnoki kezelés a feloldott alispáni határozatban meghatározott időtartam és napidij mellett épen nem alkalmas arra, hogy Ó. községnek a törvényhatóság vagyonfelügyeleti jogának kétségtelenül hiányos gyakorlat folytán zilált helyzetbe jutott háztartásában az egyensulyt helyreállitsa, a mennyiben a község évi rendes bevétele nem sokkal haladná felül a zárgondnoknak egy évre kijáró napidijait.

Ha valamely község vásártartási jogát nem tekinti a maga tulajdonának, a törvényhatóság az 1886. évi XXII. t.-cz. 115. §-a értelmében az ez iránti pernek meginditását elrendelheti.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 2‹,270. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, — mely szerint M. község képviselőtestületének abbeli határozata, hogy a vásártartási jogot a község tulajdonának nem tekinti s annak birtokbavétele iránt pert inditani nem fog, G. M. és társai m—i lakosok felebbezése következtében megsemmisittetett és a községi képviselőtestület oda utasittatott, hogy a fenforgó ügyben az 1886. évi XXII. t.-cz. 57. §-ának figyelembe vételével hozzon ujabbi határozatot s azt a vármegye alispánjának terjeszsze fel; egyszersmind az alispán megbizatott, hogy az esetben, ha a nevezett képviselőtestület a községi vagyonvédelem érdekében szükséges törvényes intézkedéseket ujabb határozatával sem rendelné el, e czélból az 1886. évi XXII. t.-cz. 115. §-a értelmében haladéktalanul intézkedjék s nevezetesen a községi vagyon megóvása érdekében szükséges intézkedéseket azonnal tegye meg, — V. Gy. és társai m—i lakosok felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a vármegye bizottságának határozata, az az ellen közbetett felfolyamodás elutasitásával, indokainál fogva helybenhagyandónak találtatott.

Téglaégetés oly iparágat képez, a melyet iparhatósági engedély alapján bárki is gyakorolhat, ennélfogva attól, a ki a téglákat saját birtokán termel, a város illetéket nem szedhet. A város magánbirtokán termelt épitési anyagok után dijak szedhetők.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 51,430. sz. harározata:

P. Gy. z—i lakos felfolyamodványának, melyben a törvényhatósági bizottság határozatának megváltoztatásával, a városi téglaégetési javaslatban haszonbérlője javára kirótt 320 frtnyi összeg megfizetése alól magát felmentetni kéri, az ezen ügyben hozott összes határozatok megsemmisitése mellett helyt adok: mert az 1872. évi VIII. t.-cz (ipartörvény) 8. §-a értelmében a téglaégetés oly iparágat képez, a melyet iparhatósági engedély alapján bárki is gyakorolhat, ennélfogva ha ezen iparág az idézett t.-cz. hatályba lépte előtt ezen városban divó gyakorlat által valamely különös elbánásban részesült is, ez, a mennyiben a szabad ipart korlátozta, mint a törvénynyel ellenkező szokás, az ipartörvény életbelépte által. ennek 104. §-a alapján hatályát vesztette. Miről a város hatóságát további megfelelő eljárás végett oly megjegyzéssel értesitem, hogy a város magánbirtokán termelt épitési anya-

gok után gyakorlandó dijszedés ellen, tekintettel arra, hogy ez esetben a város magánbirtokának hasznositásáról van szó, észrevételem nem lehet; erre nézve is megkivánom azonban, hogy az ez iránt ujból alkotandó dijszabályzat jóváhagyás végett nálam bemutattassék; ellenben a város határában a magánosok telkein termelt s eladott épitkezési anyagok után bárminemü dijszedés is, a fennebb felsorolt indokoknál fogva, jövőre nézve beszüntetendő leszen.

A községek által valamely helyi érdekü vasut épitéséhez való hozzájárulás kérdésében hozott terhes határozatok, csak akkor terjesztendők kormányjóváhagyás alá, ha azok már a törvényhatóság által érdemlegesen tárgyaltattak.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 42,049 sz. határozata:

Nagy-Sz. és Nagy-S. községeknek a csata-lévai helyi érdekü vasut létesitéséhez 2000, illetőleg 10,000 frtnyi segélylyel leendő hozzájárulása tárgyában értesitem a vármegye közönségét, hogy a községi képviselőtestületek szóban levő határozatai a törvényhatósági bizottság által való tárgyalást, mielőtt kormányhatósági jóváhagyás szempontjából tárgyaltatnak, nem nélkülözhetik.

A városi hatóságnak joga van a város és valamely vállalkozó között fennálló szerződés alapján és annak korlátai között a vállalkozót szerződési kötelezettségének nem teljesitése miatt megbirságolni, de miután a szerződés meg nem tartása rendőri kihágásnak nem minősithető, a vállalkozót pénzbüntetéssel és azt helyettesitő elzárással nem sujthatja. A vállalkozó a város birságoló határozata ellen pedig polgári peres uton keresheti orvoslást.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 2883/kih. sz. határozata:

A B. S. sz—i lakos, kenyérszállitási vállalkozó ellen a vállalati szerződés meg nem tartása miatt folyamatba tett ügyre vonatkozó iratokat, miután az elkövetett cselekmény rendőri kihágásnak nem minősithető, további eljárás végett a város közigazgatási bizottságának megküldöm. E helyt csak annyit jegyzek meg, hogy a városi hatóságnak joga van a város és vállalkozó között fennálló szerződés alapján és annak korlátai között a vállalkozót szerződési kötelezettségének nem teljesitése miatt megbirságolni, de csak megbirságolni, nem pedig pénzbüntetéssel és azt helyettesitő elzárással illetni. Ha azonban a vállalkozó a város birságoló határozatát sérelmesnek találta, a szerződés 9-ik pontja szerint polgári peruton orvoslást kereshet.

Városi jövedék-csonkitás kihágási eljárás tárgyát nem képezi.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 3364. sz. határozata

A város tanácsának másodfoku itélete, mely szerint a rendőrkapitány által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával Cs. Ferencz városi jövedékcsonkitás és nyilvános helyen verekedés miatt a városi helypénzszedési szabályrendelet 2. §-a és az 1879. évi XL. t.-cz. 75. §-a alapján 6 órai elzárásban és 5 + 3 frt pénzbüntetésben, nemfizethetés esetében még 48 + 6 órai elzárásban, továbbá az eljárási és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltatott el; az elmarasztalt által közbetett feleb-

bezés folytán felülvizsgáltatván, az 1879. évi XL. t.-cz. 75. §-a alapján történt elmarasztalásra vonatkozó részében indokainál fogva helybenhagyatik oly kiigazitással, hogy az ezen alapon kirótt 5 frtnyi pénzbüntetés helyébe nem fizethetés esetén 1 napi elzárás lép; a helypénzszedési szabályrendelet alapján történt elmarasztalásra vonatkozó része ellenben, mint kihágási itélet keretébe nem tartozó, törültetik és ezen szabályrendelet 5. §-a alapján az illetékes hatósághoz utaltatik.

Városi jövedékcsonkitás rendőri kihágást nem képez, annak harmadfoku elbirálására tehát a város közigazgatási bizottsága illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 2472. sz. határozata:

P. S. jegyzőnek városi kövezetvámdij-fizetés elmulasztása miatt történt elmarasztalása tárgyában tett tanácsi jelentés csatolmányai a közigazgatási bizottságnak oly megjegyzéssel küldetnek meg, hogy miután a fenforgó esetben nem rendőri kihágásról, hanem városi jövedékcsonkitásról van szó, a tanács által másodfokban hozott határozat harmadfoku elbirálása nem a belügyminiszter, hanem az 1875. évi VI. t.-cz. 58. §-ának *c)* pontja szerint a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartozik, jelen ügyben a közigazgatási bizottság által lesz a harmadfoku határozat szabályos módon hozandó.

A községi közkut használatába való visszahelyezés keresete a község egyes lakosait nem illeti meg, arra nézve az előbbi birtoklási állapot visszaállitását csak maga a község kérheti.

A budapesti kir. tábla 1887. évi 20,443. sz. határozata:

Tekintettel arra, hogy ezen közkut birtoklásának s használatának módja s terjedelme felett a felügyeleti s annak megvédése iránt a kereshetési jog csak a községet mint ilyent, illetőleg ennek törvényes képviselőjét illeti meg, nem pedig azon egyes községi tagokat, kik mint ilyenek használták a kutat; tekintettel továbbá arra, hogy a kut eddigi használatának netáni korlátozása által nem az azt használó, folyvást váltakozó egyének, hanem maga a község szenvedvén háboritást, az előbbi birtoklási állapotnak visszaállitását nem is az egyes egyének, hanem csak maga a község kérheti; és hogy ekként felpereseket kereshetési jog nem illeti meg: ennélfogva felpereseket keresetükkel elutasitani kellett.

Ott, hol a bérkocsi-üzlet fentartása a helyi közlekedési viszonyok folytán közérdekből szükséges, a község köteles a bérkocsiknak állóhelyet rendelni, melyért dij nem követelhető, legfeljebb a hely tisztántartása után lehet méltányos dijat szedni.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 46,255. sz. határozata:

Sch. Adolf szt.-tamási lakos és bérkocsitulajdonos felfolyamodása a törvényhatósági bizottság azon határozata ellen, mely szerint Szt.-T. község képviselőtestülete folyamodót abbeli kérvényével, hogy a bérkocsi-térdij fejében követelt évi 18 frt fizetése alól felmentessék, elutasitó határozata jóváhagyatott, — azért nem vétetett figyelembe, mert ugyanazon köztéren, melyből folyamodónak három bérkocsija bizonyos helyet foglal, gyakoroltatik a káptalan tulajdonát képező és Szent-Tamás község által bérbe kivett hely-

pénzszedési jog, tehát a térdij egyszersmind piaczi hely elfoglalásáért járó helypénz természetével bir s annak elengedésére a község nem kötelezhető. A mennyiben azonban a bérkocsiüzlet fentartása a közlekedési viszonyok folytán közérdekből szükségesnek mutatkoznék, ez esetben a község köteles a bérkocsik vagy a bérkocsi javára állóhelyt rendelni, melynek legfeljebb tisztitásáért követelhet dijt, a bérkocsi üzleti kérdése pedig mint az 1884. évi XXII. t.-cz. 10. §-ának *e)* pontjában emlitett ipar az illetékes hatósági fokozat mellett elintézendő.

Rendezett tanácsu városokká alakult volt városi törvényhatóságoknak felsőbb jóváhagyást igénylő illetékköteles jogügyleteit maga a város tartozik illetékkiszabás végett bejelenteni.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 62,093. sz. határozata:

Értesitem a vármegye közönségét, hogy az illetékköteles jogügyleteknek az illetékes pénzügyi hatóságnál melyik hatóság által leendő bejelentése tárgyában f. évi 36,796. sz. a. kiadott körrendelet csak a nagy- és kisközségek, továbbá rendezett tanácsu városok azon jogügyleteire vonatkozik, a melyek törvényhatósági jóváhagyás alá tartoznak; az 1886. évi XXII. t.-cz. 165. §-ában emlitett városoknak ezen törvényszakasz rendelkezése alá eső határozataival létesitett jogügyletek azonban ezentul is az illető város közegei által lesznek illetékkiszabás végett az illetékes pénzügyi hatóságnál bejelentendők. Az 1889. évi XXXIV. t.-cz. 5. § *a)* pontjában emlitett 15 napi határidő a kezdetben idézett körrendeletemben foglaltakhoz képest a felsőbb rendelet beérkeztétől számitandó. A város képviselőtestületének határozatában ugyancsak a most emlitett körrendeletnek megfelelően megjelölendő azon városi közeg, ki a bejelentést eszközölni tartozik; továbbá a képviselőtestületi határozatnak a fentebbihez képest kellő szövegezéseért a város polgármestere lesz felelős. Ezen rendeletem tartalma a vármegye területén levő és rendezett tanácsu városokká alakult volt városi törvényhatóságokkal ahhoz alkalmazkodás végett közlendő.

Rendezett tanácsu városoknak, nagy- és kisközségeknek törvényhatósági jóváhagyást igénylő illetékköteles jogügyleteit illetékkiszabás végett a törvényhatóság köteles bejelenteni.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 36,776. sz. határozata:

Kérdés merülvén fel az iránt, hogy az 1881. évi XXXIV. t.-cz.-nek a hatósági jóváhagyáshoz kötött illetékköteles jogügyletek bejelentése körül követendő eljárásra vonatkozó rendelkezései oly esetekben, midőn ily jogügyletek községek vagy rendezett tanácsu városok által köttettek, mily értelemben alkalmazandók, szükségesnek találtam egységes eljárás biztositása, valamint az e téren keletkezhető kétségek megelőzése végett a m. kir. pénzügyminiszter ur meghallgatása után következőket kijelenteni: 1. Azon «hatóság» alatt, a mely a kötött jogügyletet az idézett t.-cz. 4. § *b)* pontja értelmében illetékkiszabás végett bejelenteni köteles, oly esetekben, midőn község (kis- és nagyközség vagy r. t. város) ilynemü ügyletéről van szó, tekintettel arra, hogy jóváhagyása a vármegye közönségének törvényes hatáskörébe tartozik, a vármegye közönsége értendő; abból folyólag az ily jogügyleteket illetékkiszabás végett a vármegye közönsége tartozik az ille

tékes pénzügyi hatóságnak bejelenteni. A szóban levő törvény 5. § *a*) pontjában kitüzött 15 napi bejelentési határidő pedig a vármegye közönsége jóváhagyó határozatának jogerőre emelkedésétől, illetőleg felebbezés esetében a jóváhagyó felsőbb rendelet leérkeztétől lesz számitandó. 2. A végből, hogy netáni mulasztás esetében a többször idézett t.-cz. 10. § *c*) pontjában kimondott felelősség fennakadás nélkül alkalmazható legyen, a vármegye közönségének jóváhagyó határozatában a bejelentés teljesitésével megbizandó közeg minden egyes esetben névszerint lesz megjelölendő, a kinek a törvényes jogkövetkezmények terhe alatti szoros kötelessége lesz saját érdekében is az ügy lebonyolitását figyelemmel kisérni, és annak egyes stádiumait a bejelentési határidő megtarthatása tekintetéből személyesen nyilvántartani. A vármegye közönsége jóváhagyó határozatainak ezen rendelkezéshez képest leendő megfelelő szövegezésének ellenőrzése a törvényhatóság első tisztviselőjének teljes felelősséggel járó feladatát fogja képezni.

2. Költségvetés.

A községi törzsvagyon jövedelme első sorban a községi kiadások fedezésére forditandó.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 6108. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának B. község 1886. évi költségvetése fölött hozott határozata azon részében, mely szerint a községi házbér és a községi alap utáni 120 frt és 157 frt 36 krnyi jövedelem a bevételek közé vétetvén fel, a községi kiadásokra fordittatni rendeltetett, B. község képviselőtestülete által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vétetvén: tekintve, hogy a községi törzsvagyon jövedelme első sorban a községi kiadásokra forditandó, a megfelebbezett vármegyebizottsági határozat, az alispáni véleményhez képest, a felfolyamodás elutasitásával helybenhagyandónak találtatott.

A költségvetési előirányzat megállapitásánál követendő irányelvet kitüző községi határozatnak felbirálására nem a közigazgatási, hanem a törvényhatósági bizottság illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 1255. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel T. nagyközség képviselőtestületének az 1888. évi költségelőirányzat megállapitása alkalmával hozott azon határozata, hogy az előirányzat szerkesztésénél a községnek a herczeg B.-féle uradalommal 1874-ben kötött és törvényhatósági jóváhagyást nyert szerződés, melylyel az uradalom évi 30 frt átalány fizetésének feltétele mellett minden más községi teherviselés alól mentesittetett, figyelembe nem vétetik, helybenhagyatott, B. S. mint a T. uradalmak igazgatójának felebbezése folytán felülvizsgálván: mint illetéktelent hatályon kivül helyezem és elrendelem, hogy T. község képviselőtestületének sérelmezett határozata a vármegye törvényhatósági bizottsága részéről biráltassék felül; mert a jelen esetben a költségvetési előirányzat megállapitásánál követendő irány-

elvet kitüző községi határozat tétetett felebbezés tárgyává, tehát voltakép a kitüzött irányelv szem előtt tartásával megállapitott költségvetési előirányzat támadtatott meg észrevétellel; az előirányzat ellen beadott észrevételek pedig az 1886. évi XXII. t.-cz. 126. §-a alapján az előirányzat felülvizsgálására hivatott törvényhatósági bizottság elbirálása alá esnek.

A község által viselendő közterhek, melyek rendszeres, állandó tételekként fordulnak elő, nem a költségvetés során, hanem mint a költségvetés alapja eleve állapitandók meg.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 98,784. sz. határozata:

A m—i ev. ref. egyház javára évenként kiszolgáltatott községi hozzájárulás ügyében hozott törvényhatósági bizottsági határozatot B. Adolf és E. Adolf m—i lakosok felebbezése folytán felülvizsgálván, azt feloldom és a község megfelebbezett megállapodása feletti ujabb érdemleges határozat hozatalára utasitom; mert nem áll meg a határozatnak azon indoka, hogy a község által viselendő közterhek ügyében a község csak a költségvetés során lenne hivatva határozni, sőt ellenkezőleg szükséges, hogy a költségvetésben foglalt rendszeres és állandó tételeknek alapja már eleve megállapitva legyen. Igy pl. az előljárók illetményei, községi vagyon szerzése vagy eladása czimén a községi előirányzat kiadási, illetőleg fedezeti rovatában egyes tételek csakis azok jogerős megállapitásának kifolyásaként vehetők fel. Hasonló szempont alá esik a szőnyegen lévő eset is, a midőn felebbezők részéről a község által az illető hitfelekezettel szemben eddig tényleg viselt teher megszüntetése kérelmeztetik.

Szabályrendeletileg megállapitott személyi járandóságok bármely irányu megváltoztatása csakis a szabályrendelet módositása utján, nem pedig egyszerüen az évi rendes költségvetés készitése alkalmával eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 24,161. sz. határozata.

Rendezett tanácsu városokban az árvaszék tartásával járó s esetleg a gyámpénztári tartalékalap jövedelméből igénybe venni szándékozott költségek megállapitása nem a város tanácsa és árvaszékének közös megegyezése szerint, hanem a városi költségvetés tárgyalása alkalmával a képviselőtestület által eszközlendő.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 12,553. sz. határozata:

X. város képviselőtestületének azon intézkedését, mely szerint a tanács és az árvaszék közös megállapodása szerint kijelölendő árvaszéki czélokra a gyámpénztári tartalékalap kamatának mily mérvben leendő igénybevételének engedélyezése iránti lépések megtételével a polgármestert megbizta, nem helyeselhetem, mert a képviselőtestületnek feladatához tartozik a költségelőirányzat tárgyalása alkalmával az összes bevételi és kiadási tételeket tüzetesen megállapitani, miért is azon összeg, melyet a városi árvaszék tartásával járó költségek fedezésére a városi gyámpénztári tartalékalap jövedelméből igénybevenni óhajt, a bevételi tételek közé annál is inkább felveendő, mert csakis a városi képviselőtestület állapithatja meg számszerüleg azon összeget, melyet a nevezett alapból a költségelőirányzatba felvenni

kiván. Felhivom tehát alispán urát, utasitsa N. várost, hogy a gyámpénztári tartalékalap jövedelméből igénybevenni szándékolt összeget a városi költségelőirányzat bevételi rovatába vegye fel és a költségelőirányzatnak a vármegyei törvényhatósági bizottság által jóváhagyása után a gyámpénztári tartalékalap igénybevételét magában foglaló határozatot, a tárgyiratokkal együtt az 1877. évi XX. t.-cz. 298. §-ához képest alispán úr utján hozzám terjeszsze fel.

A szolgabirói hivatali helyiségekről a vármegye közönségének saját hatáskörében kell gondoskodnia s ily nemü költségekkel a községek nem terhelhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 77,189. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának az x—i járás községeinek 1889. évi költségvetése tárgyában hozott határozatát azon részében, mely szerint a községi költségvetési előirányzatokba járási iroda épitési költsége czimén felvett tételek töröltettek, az x—i járás főszolgabirája által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván: a felebbezés elutasitásával a vármegyei számvevőség által az előirányzatokra jegyzett indokon kivül még azért is helybenhagyom, mert az 1883. évi XV. t.-czikkben a vármegye részére meghatározott állami javadalmazás megállapitásánál a főszolgabirák részére hivatalos helyiségekre szükséges kiadás is számbavétetett; minélfogva a szolgabirói hivatali helyiségekről a vármegye közönségének saját hatáskörében kell gondoskodnia s ilynemü költségekkel a községek semmi esetre sem terhelhetők.

A községi gyámpénztár tartalékalapjából községi tisztviselők fizetése nem fedezhető, mert a tartalékalapból csupán a gyámpénztárt érhető oly veszteségek pótolhatók, melyeket egyébként fedezni nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 51,457. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának U. község 1884. évi költségvetése felett hozott határozatát, az az ellen a község elöjárósága részéről fenforgó felebbezés következtében felülvizsgálván, azt azon felebbezett részében, mely szerint a költségvetés szükséglet rovatában 4. sorszám alatt a gyámpénztári jegyzőnek fizetése czimén előirányzott 400 frt és a 7. sorszám alatt a gyámpénztári pénztárnok fizetése czimén előirányzott 200 frt a költségvetésből töröltetni rendeltetett, feloldom; mert a gyámpénztár tartalékalapjából községi tisztviselők fizetése nem fedezhető, hanem a gyámpénztári tartalékalap, csupán a gyámpénztárt érhető oly veszteségek pótlására vehető rend szerint igénybe, melyek egyébként nem fedezhetők.

A rendezett tanácsu városban közigazgatási uton letartóztatott egyének után felmerült s behajthatlanná vált rabtartási költségek nem a vármegyei pénztárt, hanem az illető város pénztárát terhelik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 5840. sz. határozata:

A vármegye alispánja H. város rendőrkapitányának az ottani közigazgatási uton letartóztatott egyének után felmerült s behajthatlanná vált rabtartási költségek mégtéritése tárgyában hozzá intézett jelentéséből kifolyólag

kérdést tesz s illetve utasitást kér az iránt, vajjon az emlitett költségek a vármegye házi pénztárát terhelik-e, vagy azokat H. város központára tartozik-e fizetni? A felvetett kérdésre, a felterjesztés csatolmányainak visszaküldése mellett értesitem a vármegye közönségét, hogy a rendezett tanácsu városokban közigazgatási uton letartóztatott egyének után felmerült s behajthatlanná vált rabtartási költségek, miután ilyen költségekre nézve a megyei házipénztár fedezettel nem rendelkezik, a rendezett tanácsu városok pénztárát terhelik, minélfogva a H. város rendőrkapitánya által megtériteni kért s összesen 33 frt 60 krt tevő élelmezési költségek is H. város központára terhére esnek.

A községi cselédség részére, a községi szabályrendeletben megszabott illetmények a községi költségvetésbe felveendők s ezzel ellentétes gyakorlat helyt nem foghat.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 50,343. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak határozata, mely szerint P. község képviselőtestületének azon határozata, melynek értelmében a község folyó évi költségvetésének megállapitása alkalmával, eltérőleg a község szervezeti szabályrendeletétől a cselédszemélyzet részére nem szavazta meg a szabályrendeletileg megállapitott évi bért, hanem jövőre is fentartandónak mondotta ki azon szokást, hogy a községi cselédszolgálatot az e végre kijelölt fiatalság teljesitse, feloldatott és a község e szabályrendelet alapján állandó szolgaszemélyzetet felfogadni és annak dijazásáról gondoskodni köteleztetvén, az elöljáróság által e czimen javasolt évi 534 frt kiadásnak a költségvetésbe való felvétele elrendeltetett, indokainál fogva helybenhagyandónak találtatván, a községi képviselőtestület nevében H. Károly s D. András képviselőtestületi tagok által az ellen különben is elkésetten benyujtott felfolyamodás elutasittatik.

A község magántársulatok segélyezése czéljából a község polgárainak egyes osztályait megadóztatni jogositva nincs, hanem a magántársulatokat meghatározott évi segélyben részesitheti. Az ily segély a költségvetésbe felveendő.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 40,049. sz. határozata:

H. város képviselőtestületének a város kebelében alakult önkéntes tüzoltó egylet biztositása érdekében alkotott szabályrendelete felülvizsgáltatván, az ellen a következő észrevételek merültek fel. A szabályrendelet 1. §-a, mely szerint a város területén fekvő minden lakház tulajdonosa, valamint az önálló ipar- és kereskedelmi üzlettel biró lakosok és más magánzók, a tüzoltó egylet pénztára javára a szabályrendeletben felsorolt dijakat fizetni köteleztetnek, mely dijak ugyanezen szakasz utolsó bekezdése szerint a hátralékosoktól közigazgatási végrehajtás utján lennének behajtandók, jóvá nem hagyható. Mert a község magántársulatok segélyezése czéljából a város polgárainak egyes osztályait megadóztatni törvény szerint jogositva nincs. Szabadságában áll a községnek magántársulatokat a törvényes eljárás megtartásával meghatározott évi segélyben részesiteni; ez azonban törvény szerint csak ugy történhetik, hogy a segély évi összege számszerint megállapittatván, annak fedezete iránt a községnek esetről-esetre az évi költségelőirányzat megállapitása alkalmával vagy az 1886. évi XXII. t.-cz. 128. §-a értelmében, de minden esetre, akként kell intézkednie, hogy azon esetre,

ha a megszavazott segély az idézett törvény 129. §-a értelmében a jövedelmekből fedezhető nem volna, a szükséges községi adó a következő 130 §-ban meghatározott módon vettessék ki.

A mennyiben a község belterületéről a községi legelőre vezető marhacsapás az összes községi lakosság érdekében fekszik, költségeit nem az egyesek, hanem a község tartozik viselni.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 40,565 sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a B. község képviselőtestülete által hozott azon határozat, hogy a községen keresztül vonuló országut kimélése végett, a község belterületétől a községi legelőre vezető marhacsapás költségeit és munkálati terheit nemcsak az azt használók, hanem a község egész lakossága fogja viselni, helyben lőn hagyva, az ez ellen E. P. Sándor b—i lakos községi képviselő által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a m. kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszter ur véleményének meghallgatása után, a felebbezés tárgyát képező határozatot a felebbezés elutasitásával indokainál fogva helyhagyandónak találtam, mert a szóban levő marhacsapás különösen vásárok alkalmával közlekedési utul fog szolgálni, létesitése tehát nemcsak egyes érdekelteknek, hanem az egész községnek érdekében fekszik.

Toronyóra beszerzése, tekintettel arra, hogy az a község összes lakosait érdekli, az esetben, ha a templom fentartó felekezet erre kötelezve nincs, községi költségen is eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 12,802. sz. határozata:

K. községben beszerzendő uj toronyóra költségeinek viselése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, D. János és társai k—i lakosok által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, indokainál fogva helybenhagyom, annál is inkább, mert a község költségén beszerezni határozott toronyóra a templomnak egy oly különleges alkatrészét képezi, mely nemcsak a felekezet, de a község minden tagját egyenlőképen érdekli és azon ténynyel szemben, hogy a toronyóra javitási költségeit eddig is a község viselte, az egyházlátogatási okmányból pedig a hitfelekezetnek ebbeli kötelezettsége meg nem állapitható, a szóban levő óra beszerzési költségei az ottani rom. kath. hitfelekezetre át nem háríthatók.

A község fel nem menthető valamely szakiskola fentartási költségeihez való oly hozzájárulás kötelessége alól, a melyet az iskola fennállása idejének egész tartamára magára vállalt.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 28,426. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel jóváhagyatott N. község képviselőtestületének azon határozata, melynek értelmében a község részéről az x—i földmives iskola fentartási költségeihez 1864 óta gyakorlatban volt évi 100 frtnyi összeggel való hozzájárulásnak az 1888/9-i tanév végével való beszüntetése mondatott ki, az x—i földmives iskola igazgatóságának felebbezése folytán felülvizsgálván, megváltoztatom

és kijelentem, hogy N. község az x—i földmives iskola fentartásához az eddig volt módon és mérvben ezután is tartozik járulni; mert N. község hiteles másolatban betekintés végett ide mellékelt alapitólevelében a földmives iskola fennállása idejének egész tartamára vállalta a költségekhez való hozzájárulás kötelezettségét.

Községi iskola javitási költségei fedezésének ügye községi közügy, tehát annak másodfoku elbirálására nem a közigazgatási, hanem a törvényhatósági bizottság illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 14,114. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint N. község képviselőtestületének az ottani községi iskola javitási költségeinek mikénti fedezése tárgyában hozott határozata Sz. I. és B. G. x—i birtokosok felebbezésének elutasitásával jóváhagyatott, a nevezett felebbezők által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén; minthogy a községnek ezen nem magán, hanem közigazgatási ügyben hozott határozata felett másodfokban nem a közigazgatási bizottság, hanem a vármegye törvényhatósági bizottságának közgyűlése illetékes határozni, a közigazgatási bizottság határozatát megsemmisitem és felhivom a közigazgatási bizottságot, hogy X. község képviselőtestületét oda utasitsa, hogy tekintve, miszerint most szóban forgó határozata a jelen alakjában még positiv intézkedést tartalmazó végleges határozatot nem képez, a kérdéses épitési költségek mikénti fedezésére végleges positiv határozatot hozzon és azt esetleg a beadott felebbezésekkel együtt felülvizsgálat és jóváhagyás végett a vármegye törvényhatósági bizottságához terjeszsze be.

A község a községi iskolai tanitókat tartozik ugyan a tanitói gyülésekre való megjelenésük alkalmával legalább is fuvarral vagy fuvarbérrel ellátni, de ezen kötelezettség a hitfelekezeti iskolák tanitói irányában nem áll fenn.

A m. kir. belügymtniszter 1890. évi 10,397. sz. határozata:

H. J. R. városi rom. kath. néptanitónak a tanitói gyülések alkalmával felmerült fuvar- és napidijak kiszolgáltatása iránti kérelme tárgyában a közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint R. város képviselő testületének a nevezett tanitó kérelmét elutasitó határozata megváltoztatásával, a város arra köteleztetett, hogy az évenként kétszer tanitói értekezletre menő tanitót természetbeni fuvarral és napidijjal lássa el, R. város képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén: a megfelebbezett határozatot feloldom. Mert az 1868. évi XXXVIII. és az 1876. évi XXVIII. t.-czikkek végrehajtása tárgyában a vallás- és közokt. magyar királyi miniszter ur által 1876. évi szeptember 2-án 20,311. sz. alatt kiadott utasitás 26. §-a szerint a község a községi tanitókat tartozik ugyan a tanitói gyülésekre való megjelenésük alkalmával legalább is az által segélyezni, hogy oda és vissza menetöket fuvarral ellátja, vagy nekik a fuvarbért megtériti, de a község ezen segélyezési kötelezettsége a hitfelekezeti iskolák tanitói irányában ki nem terjed s igy a községet, vonakodása ellenére, a hitfelekezeti tanitók részére ilynemü segély nyujtására törvényesen kötelezni nem lehet, a mennyiben a község saját jószántából eredő méltányos elhatározására van bizva az, hogy az általa segélyezett felekezeti iskolák tanitóit a fenti czélra szolgáló segélyben részesithesse.

A község csak a községi s állami tanitókat tartozik a tanitói gyülések alkalmával legalább is a fuvarbér megtéritése által segélyezni, de erre a hitfelekezeti tanitókkal szemben még akkor sem kötelezhető, ha a felekezeti iskola fentartásához évi segélyezéssel rendszeresen járulna is.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 85,537. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint X. község képviselőtestülete arra köteleztetett, hogy az ottani róm. kath. tanitóknak a tanitói gyüléseken való megjelenhetésük czéljából egy tanitóra 15 frtot számitva, összesen 135 frtot tegyen folyóvá, a nevezett község elöljárósága által közbetett felfolyamodás folytán a vallás- és közoktatási miniszter urral együttesen felülvizsgálat alá vevén; minthogy az 1868: XXXVIII. és az 1876. évi XXVIII. t.-czikkek végrehajtása tárgyában a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur által 1876. évi szeptember hó 2-án 20,311. sz. a. kiadott utasitás 26. §-a szerint a község a községi s állami tanitókat tartozik, a tanitói gyülésekre való megjelenésük alkalmával, legalább is az által segélyezni, hogy oda- és visszamenet őket fuvarral ellátja, avagy nekik a fuvarbért megtériti, de a község ezen segélyezési kötelezettsége a hitfelekezeti tanitók irányában ki nem terjed; s igy a községet vonakodása ellenére a hitfelekezeti tanitók részére ilynemü segélyezés nyujtására jogosan kötelezni még akkor sem lehet, ha esetleg a község a felekezeti iskola fentartásához bizonyos évi segélyezéssel rendszeresen járulna, hanem saját jószántából eredő és méltánylást érdemlő elhatározására van bizva az, hogy az általa segélyezett felekezeti iskolák tanitóit, a fenti czélra megfelelő segélyben részesithesse: nevezett miniszter urral egyetértőleg a közigazgatási bizottság határozatát a felfolyamodás figyelembe vételével feloldom.

A községi iskolai tanitóknak a községi pénztárból szolgáltatandó tanitógyülési napidijakra igényük ugyan nincs, ha azonban egyes községek ilyen dijakat önként szavaznak meg, s vagyoni viszonyaik ezt megengedik, akkor ezen szándékukban hivatalból meg nem akadályozhatók.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 13,572. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a Gy. Sz. községi tanitótestület az iránti kérelme, hogy a tanitói gyülésekben megjelenésük alkalmára részükre a község pénztárából fuvaron kivül napidij fizetése is engedélyeztessék, elutasittatott, az érdeklett tanitótestület által a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz intézett és onnét ide áttett felfolyamodás folytán feliilvizsgálván; minthogy a megfelebbezett vármegyei határozatban hivatkozott 1887. évi 28,345. sz. a. kelt itteni rendeletben kimondatott ugyan, hogy a községi iskolai tanitóknak az ez iránt jelenleg fennálló szabályok alapján a községi pénztárból szolgáltatandó tanitógyülési napidijakra igényük nincs, ezen kijelentés azonban nem zárja ki azt, hogy egyes községek köteleztetés nélkül önként minden a tanitók részéről támasztható egyoldalu jogi következtetés kizárásával a tanitóknak a fentebbi czélra napidijakat szavazzanak meg, miben a községek, ha csak kedvezőtlen anyagi viszonyaik azt indokolttá nem teszik, hivatalból meg nem akadályozhatók; annálfogva, tekintve, hogy Gy.-Sz. község képviselőtestülete 1886. évi január hó 18-án kelt határozatával az ottani tanitóknak tanitógyülési napidijjal való ellátását önként elhatározta, tekintve, hogy ezen határozat ellen az érdeklett községi lakosok által felszólamlás nem adatott be, a község pedig nincs oly kedvezőtlen vagyoni viszonyok között,

hogy ezen kiadása hivatalból vétethetnék kifogás alá; a vármegyebizottság megfelebbezett határozatának megváltoztatásával, a Gy. Sz. község által az ottani tanitók részére megszavazott tanitógyülési napidijat engedélyezendőnek találtam.

Az iskolafentartó községet arra hogy a törvényben legkisebb mérvben megszabott tanitói fizetést felemelje, saját elhatározása ellenére kötelezni nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 88,051. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel K. község utasittatott, hogy a községi iskolai tanitó és tanitónő fizetésének a községi iskolaszék és felsőbb fokozatban a közigazgatási bizottság által 100—100 frttal történt felemelése folytán a fizetésemelés szükséges fedezetéről gondoskodjék, K. község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozatot, a vallás- és közoktatásügyi miniszter urral egyetértőleg az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján megsemmisitem és a községi képviselőtestület határozatát emelem érvényre. Mert a szó alatti tanitó és tanitónő az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 142. §-ban legkevesebb gyanánt megszabott 300 frt fizetéssel bir és ennél magasabb fizetés megadására az iskolafentartó község saját elhatározása ellenére nem kötelezhető, a jelen esetben annál kevésbé, mert a hivatkozott törvény 35. §-a szerint kivethető 5%-os iskolai adó ki van meritve.

A község költségvetésébe egyházi és felekezeti iskolai czélokra szánt költségek felvétethetnek bizonyos törvényes jogczimnél fogva, tehát nem mondható ki általánosságban, hogy felekezeti czélokra szolgáló kiadások a község költségvetésében és számadásában egyáltalában helyt nem foglalhatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1874. évi 5806. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottsága szabályrendeletképen kimondotta, hogy hitfelekezeti czélokra szolgáló kiadások, mint a lelkészek, énekiészek járulékai és mellékjövedelmei, felekezeti ügyek s vallási szertartásokból felmerülő költségek, felekezeti iskolák fentartási költségei s az ily iskoláknál alkalmazásban levő tanitók járandóságai és más hasontermészetü költségek, a községek költségvetéseiben és számadásaiban helyt nem foglalhatnak azon oknál fogva, mert az ily költségek nem tartoznak az 1871. évi XVIII. t.-cz. 120. §-ában érintett kiadások közé, s mert a hitfelekezetek által igényelt kiadások és ezek beszerzési módja felett a hatóságok csak panasz esetében lehetvén hivatva határozni, azoknak hivatalbóli felülvizsgálata, a hitfelekezeti jog megsértése nélkül nem eszközölhető.

Minthogy azonban egyes községek alapitvány, szerződés, vagy más törvényes jogczimnél fogva házi pénztárukból egyházi s felekezeti iskolai czélokra bizonyos összegeket fizetni tartozhatnak; s minthogy továbbá az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 25. §-a a községeknek megengedi, hogy azon már fennálló hitfelekezeti iskolákra nézve, melyek eddigelé a község vagyonából és jövedelmeiből tartattak fenn, az eddigi gyakorlatot fentarthassák, csakhogy ily esetben a segélyezést a különböző hitfelekezeti iskolák között igazságos arány szerint megosztani kötelesek; az 1868. évi LIII. t.-cz. 23. §-a pedig különböző vallásfelekezetüek által lakott községben, mely házi pénztárából egyházi czélokra, vagy valamely felekezeti iskola javára segélyt

szolgáltat ki, e segélyben minden ottan létező vallásfelekezetet igazságos arány szerint részesittetni rendeli: ezekből önként következik, hogy bizonyos esetekben a községek részint kötelezve, részint a törvény által fel vannak jogositva arra, hogy hitfelekezeti czélokra kiadásokat tegyenek, az 1871. évi XVIII. t.-cz. 113. § a szerint pedig a községi költségvetésnek a község minden rendes és rendkivüli kiadásait magában kell foglalnia. tehát átalánosságban szabályrendeletileg nem lehet kimondani azt, hogy a községi költségvetésből minden egyházi és felekezeti iskolai költségek feltétlenül kihagyandók, mert ez a fentebb idézett törvényes határozatokba ütközik, s a községek önkormányzati jogát sérti; hanem minden egyes község költségvetésének megállapitásánál és felülvizsgálatánál a fenforgó viszonyok tekintetbevételével, s a felmutatott adatok alapján lehet csak a felett határozni, vajjon hasonczélu kiadásoknak a községi költségvetésben lehet-e és mennyiben helye.

Ezeknél fogva s tekintettel azon körülményre, hogy az 1871. évi XVIII. t.-cz. 116. §-a értelmében az előbbi §§-ban körülirt feltételeknek megfelelő költségvetésektől azon esetben, ha azok ellen panasz nem emeltetett, s az özszes kiadások a községi vagyon jövedelmeiből fedeztetnek, a törvényhatóság jóváhagyását meg nem tagadhatja, a megye közönségét oda utasitom, hogy a fentebb idézett s átalánosságban nem alkalmazható szabályrendeletétől eltérve, annak elhatározását, hogy valamely község költségvetésébe egyházi és felekezeti iskolai czélokra szánt költségek felvétethetnek-e, esetről-esetre azon alkalomra tartsa fenn, midőn azon község költségvetése a községi képviselő-testület által megállapitva s a megye közönségéhez felterjesztve leend, az egyes községek költségvetései felülvizsgálatánál, illetőleg jóváhagyásánál, valamint a kisebbség részéről netalán beadott külön vélemények és az egyesek által előterjesztett észrevételek megbirálásánál pedig a fentebb idézett törvényes határozványokhoz alkalmazkodjék.

Gazdasági iskola fentartási költségeihez valamely község részéről önként elvállalt hozzájárulás nem zárja ki, hogy azt a község idővel beszüntesse.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 7404. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint feloldotta Gy., N.-I., B. és Cs. községek abbeli határozatait, hogy a n.-sz.-m—i gazdasági iskola fentartási költségeihez évi 100 frttal való további hozzájárulást megtagadva, a járulék folyóvá tételét megszüntetik, Cs. és N.-I. községek felebbezéssel támadták meg. Az iratok szerint oly hozzájárulási kötelezettségről van szó, melyet a két község saját elismerése szerint jó akaratból elvállalt, melynek feltétlenül avagy mily feltételek alatt történt elvállalása szabályszerüen létrejött határozatról felvett jegyzőkönyv, avagy a felettes törvényhatóság, törvény szerint megkivántató jóváhagyásáról szóló közgyülési jegyzőkönyv által tisztába nem hozható, mert semmi irásbeli határozat nem találtathatott, de a melyre nézve azt, hogy csak korlátolt időtartamra szólott az érdekelt két község volt elöljárói, valamint a főszolgabiró is emlékezet után határozottan állitják és a melyre nézve attól eltekinteni nem szabad, hogy azon esetben is, ha a községek törvényesen hozott és jóváhagyott határozattal azt minden határidő kitüzése nélkül határozatlan időre állapitották volna is meg, a községeket még sem lehetne elzárni attól, hogy az önként elvállalt és semmi ellenszolgálmány biztositása által szerződésszerü kötelesség jellegét fel nem öltött avagy az ellen-

szolgálmány nem teljesitése folytán ezen jellegét vesztett hozzájárulás folytatása avagy beszüntetése iránt szabadon határozzanak. Ilyen körülmények között a két nevezett község részéről felebbezett megyei határozat csak oly értelemben hagyatik jóvá, hogy a két község a járulékot költségvetésébe még a folyó évre felvenni és kifizetni lesz köteles, mivel a járulék rögtöni beszüntetése az érdekelt gazdasági iskola háztartásában oly nehézséget idézhetne elő, melynek be nem állására az intézet a sok évi háboritlan élvezet alapján számithatott.

A kincstártól megváltott fogyasztási adók után engedélyezett beszedési jutalék a községet mint jogi személyt illeti, s arra a beszedéssel megbizott elöljárók csak akkor tarthatnának igényt, ha azt a község fáradozásuk jutalmául jogerős határozattal nekik adományozta volna.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 40,825. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel helybenhagyatott R. község képviselőtestületének határozata, mely szerint P. Pál, B. Antal és V. Mátyás volt községi elöljárók, az általuk fogyasztási adóbehajtási járulék fejében 1885., 1886. és 1887. években felvett 478 frt 59 kr. összegnek a községi pénztárba visszatéritésére köteleztettek, P. Pál és B. Antal felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozatot a pénzügyminiszter urral egyetértőleg helybenhagyom, mert R. községnek a község által 1885 - 1887. években, a kincstártól megváltott fogyasztási adók után engedélyezett beszedési jutalék, a bor- és husfogyasztási adótörvények és szabályok hivatalos összeállitásának 109. §-a értelmében kétségtelenül magát a kincstárral szerződött községet, mint jogi személyt, nem pedig a községi elöljáróságnak a fogyasztási adók beszedésével és beszolgáltatásával megbizott, illetve ebben hivataluknál fogva eljárt tagjait illette meg. Felebbező volt községi elöljárósági tagok ennélfogva a község nevében felvett, maguknak visszatartott 478 frt 59 kr. beszedési jutalékra, mint sajátjukra csak abban az esetben tarthatnának jogszerü igényt, ha azt a község fáradságuk jutalmául jogerős határozattal kifejezetten nekik adományozta volna; mig ily rendelkezés hiányában az általuk illetéktelenül saját céljaikra forditott beszedési jutalékra nézve a visszatéritési kötelezettség kimondása teljesen indokolt.

Az adószedéssel járó költségek fejében a megváltott községnek biztositott jutalék a községet és nem a beszedéssel megbizott közeget illeti, ennek jutalmazását pedig a község csak törvényhatósági jóváhagyás mellett eszközölheti.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 14,984. sz. határozata

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata azon részét, mely szerint X. község számadó pénztárosa a községi elöljáróság jutalmazása gyanánt kiadásba vett fogyasztási adó beszedési jutaléknak visszafizetésére köteleztetett és annak a községi pénztár javára leendő elszámolása rendeltetett el, B. Gy. községi pénztáros és társai felebbezése folytán felülvizsgálván, helybenhagyom, mert az adóbeszedéssel járó költségek fejében a megváltott községnek biztositott beszedési jutalék, a községet és nem a beszedéssel megbizott közeget illeti. Igaz ugyan, hogy a község jogositva van a beszedési jutalékból a költségek fedezése után fenmaradó összeget vagy annak bizonyos hányadát a beszedéssel megbizott közegek dijazására vagy jutal-

mazására fordítani, de az, hogy X. község ily értelemben intézkedett volna, be nem igazoltatott, mert a felebbezők által bemutatott, a most érintett tartalommal biró képviselőtestületi határozat 1882-ből való s intézkedése ezen évre vonatkozik, az 1887. évi számadásokra tehát nem alkalmazható, de különben is még azon évre nézve sem tekinthető érvénynyel birónak, melyre vonatkozólag hozatott, mert az ily tartalmu képviselőtestületi határozatoknak hatályosságához, minthogy azok a községre nézve terhes szerződések jellégével birnak, törvényhatósági jóváhagyás szükséges, az idézett képviseleti határozat pedig ezt nélkülözi.

A község fogyasztási adó jutalékát vagy annak bizonyos részét a beszedéssel megbizott közegek dijazására vagy jutalmazására forditani jogosult ugyan, de a nyerendő jutalékok hovafordítása iránt a képviselőtestület esetről-esetre köteles határozni. Ilyen határozat hozatalánál az 1886. évi XXII. t.-czikk 59. §-ának rendelkezése megtartandó.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 39,974 sz. határozata:

K. község fogyasztási adójutalékának képviselőtestületi határozattal egyszersmindenkorra a községi jegyző részére történt átengedése ügyében hozott törvényhatósági bizottsági határozatot K. Sándor községi jegyző részéről beadott felebbezés folytán a pénzügyminiszter ur meghallgatása mellett felülvizsgálván, azt a felebbezés elutasitásával helybenhagyom. Igaz ugyan, hogy a község jogositva van a fogyasztási adó után nyert beszedési járulékot vagy annak bizonyos részét a beszedéssel megbizott közegek dijazására vagy jutalmazására forditani; ebbeli joga azonban a megtámadott határozat azon intézkedése által, hogy a nyerendő járulékok hovaforditása iránt, esetről esetre hozzon képviselőtestületi határozatot, csorbát nem szenvedett. Miután pedig a jutalék mindenkori összege nem tudható, az iránt előre határozni annál kevésbé látszik indokoltnak, mert itt nem arról lehet szó, hogy a község valamely jövedelméről lemondjon, hanem arról, hogy teljesitett rendkivüli szolgálatokat arányos mértékben jutalmazzon. Egyébiránt az ez ügyben hozott képviselőtestületi határozat azért sem állhat meg, mivel tartalmánál fogva az 1886. évi XXII. t.-cz. 59. §-ának rendelkezései alá esik, ezek pedig annak meghozatalánál szem előtt nem tartattak.

A községi kisdedóvodák szükségletei a község rendes vagy pótköltségvetésébe nem illeszthetők, hanem — valamint a községi iskolák, épen ugy a kisdedóvodák fentartása szükségleteiről is külön költségelőirányzat készitendő és ezen iskolai és kisdedóvodai költségelőirányzatok elbirálása, nemkülönben az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a értelmében kivethető 5% iskolai adó és az 1891. évi XV. t.-cz. 18. §-a szerinti 3% kisdedóvodai pótadó ügyében s az ezen adók ellen benyujtott felfolyamodások felett határozni a közigazgatási bizottság illetékes.

A m. kir. vallás- és közokt. miniszter 1892. évi 17,729. sz. határozata:

A p—i községi kisdedóvoda 1892. évi költségvetése ügyében a közigazgatási bizottság által hozott s ezen ügyet a törvényhatósági bizottsághoz utasitó határozatot, a kir. tanfelügyelő részéről közbevetett felebbezés alapján, a m. kir. belügyminiszter urral egyetértőleg ezennel feloldom: mert a községi kisdedóvodai költségvetés, valamint a szükséges pótadó felett határozni a k. i. bizottság illetékes az 1891. évi XV. t.-cz. 29. §-a értelmében.

Felhivom tehát a czimet, hogy a kérdéses ügyet saját hatáskörében érdemlegesen intézze el, s a bemutatott községi pótköltségvetés helyett a p—i községi kisdedóvoda szabályszerü fentartási költségvetését kivánja be, amely részletesen feltüntesse a kisdedóvoda kiadásait és a rendelkezésre álló bevételeket, hogy azután annak alapján czim a kivetendő pótadó nagyságát megállapithassa.

---

3. Számadás.

A községi pénztárkezelés és számvitel szabályozása, egy törvényhatóság területén az összes községekre egy és ugyanazon szabályrendelet által állapitandó meg.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 17,370. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottsága által a községi pénztár kezelés és számvitelről az 1886. évi XXII. t.-cz. 140. §-a és a 23,354/86. sz. a. kelt itteni körrendelet alapján alkotott szabályrendeletre nézve azon kérelem lőn előterjesztve, hogy a községek tulnyomó többségénél tapasztalható szellemi és anyagi erő és fejlettségbeli hiány miatt a szabályrendelet csupán a nagyobb 2000 lélekszámot meghaladó és esetleg még a vármegye közönsége által kijelölendő községekben léptettessék életbe, mig a kisebb népességü, a kellő szellemi fejlettséggel nem biró községek számára egyszerübb irányelveket jelöljek ki, esetleg a viszonyoknak megfelelő egyszerübb szabályrendelet kidolgozására adjak felhatalmazást. Minthogy a fent idézett körrendeletben adott irányelvek akképen állapittattak meg, hogy azok minden nagyobb nehézség nélkül, valamennyi községre nézve figyelembe vétethessenek, továbbá, minthogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 140. §-a, midőn a törvényhatóságot szabályrendelet alkotására kötelezi, szabályrendeletről s nem szabályrendeletekről szól és egyszersmind azt is rendeli, hogy a vármegyebeli községek külön viszonyai tekintetbe vétessenek; végre minthogy a szabályrendelet intézkedései amugy is nagy részben a községi, illetőleg a körjegyző teendőit érintik s igy a pénzkezelőt s számadót terhelő részszel szemben a panaszolt «szellemi erő és fejlettség hiány» kellő indokul elfogadhatónak sem látszik: mind ezeknél fogva az előterjesztett kérelmet nem találtam teljesithetőnek, hanem utasitom a vármegye községét, hogy a mennyiben a helyi viszonyok okvetlenül szükségessé tennék, hogy a kisebb községek egyszerübb viszonyai a szabályrendeletben tekintetbe vétessenek, a szóban levő szabályrendeletet megfelelően dolgozza át.

A községi pénztári kezelés és számvitei módját egyöntetüleg szabályozni a törvényhatóság lévén hivatva, a községet e részben csak a helyi viszonyok által különösen indokolt kiegészitő intézkedések megtétele illeti meg.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 20,066. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának Gy. város szervezkedési szabályrendelete felett kelt határozatát, az az ellen Cs. K. gy—i városi polgármester részéről a képviselőtestület nevében és K. K. és társai gy—i lakosok által is beadott felebbezések alkalmából felülvizsgálván, az érdemi elbirálásba való bocsátkozásnak mellőzésével, a felebbezés tárgyát képező hatá-

rozatnak félretétele mellett elrendelem, hogy Gy. város képviselőtestülete a törvényben előirt eljárásnak betartása mellett a szervezkedési szabályrendeletnek olyképen való átdolgozására utasittassék, hogy mindazon intézkedések, a melyek a pénztári kezelés és számvitel szabályozásához tartoznak, abból legalább is egyelőre kihagyassanak; mert a községi pénztári kezelés és számvitel módját egyöntetüleg szabályozni, az 1886. évi XXII. t.-cz. 140. §-a szerint a törvényhatóság van hivatva és e részben a község számára a szabályrendeleti intézkedés joga csak annyiban maradhat fenn, a mennyiben a törvényhatóság által alkotandó szabályrendelet határozmányai mellett, azokkal összhangzóan némely, a helyi viszonyok által különösen indokolt kiegészitő intézkedések szükségesek, a melyek a törvényhatóság szabályrendelete alapján akár a szervezési szabályrendeletbe, akár egy pótszabályrendeletbe vehetők fel. Minthogy azonban a törvényhatóság még a szabályrendeletet meg nem alkotta, tehát életbe lépett törvényhatósági szabályrendelet nincs, a város részéről azt kiegészitő intézkedések alap hiányában nem tehetők.

Községi bevételekről szóló nyugták a pénztárnok, ott, hol a biró egyszersmind pénzkezelő is, a biró, valamint a jegyző által, rendezett tanácsu városban pedig a pénztárnok s ellenőr által állitandók ki s irandók alá.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 36.411. sz. határozata:

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 140. §-a alapján az 1886. évi 23,354. sz. a kibocsátott itteni körrendelettel (M. R. T. 1886. 723. l.) kiadott «Irányelvek» szerint (u. o. 729. l. első bekezdés), a törvényhatóságok feladatául lett megállapitva, hogy az azon irányelvek alapján készitendő törvényhatósági szabályrendeletekben kimeritően tárgyalják azt, hogy az utalványozások alapján teljesitendő községi bevételek és kiadások kellő igazolása és okmányolása körül mily eljárás követendő, minélfogva az illető törvényhatósági szabályrendeletnek, mely a község pénztári kezelés és számvitel módjának megállapitásáról szól, intézkedést kell tartalmaznia arra nézve is, hogy a nyugtázásoknak miként kell történniök. Egyébiránt azon kérdésre nézve, vajjon a községi bevételekről szóló nyugtákon a r. t. város polgármesterének, illetőleg a községi birónak avagy helyettesének egyedüli aláirása elegendő-e arra nézve, hogy az igy kiállitott nyugta kifogás alá nem eső számadási okmánynak tekintessék? megjegyzem, hogy a mennyiben az illető törvényhatóság a szabályrendeletben megfelelő szabályozásról nem gondoskodott volna, a helyes számvitel szempontjából mindenesetre megkivánható, miszerint a nyugták nagy- és kisközségben a pénztárnok, s a mely kis községben a biró a pénzkezelő, ez utóbbi és a községi, illetőleg körjegyző, r. t. városban pedig a pénztárnok és ellenőr által kiállitva és aláirva legyenek.

Községi lakosok vagy birtokosok az 1886. évi XXII. t.-cz. 142. §-a alapján a községi számvizsgáló gyülések elnökségével meg nem bizhatók.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 68,520. sz. határozata:

A kormányzatára bizott vármegye alispánja kételyt táplál arra nézve, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 142. §-ának azon kitétele: «községen kivül álló egyének», miként értendő. Saját tudomása és vármegyéje alispánjának megfelelő tájékoztatása végett értesitem méltóságodat, hogy maga a törvény betüje és ezenkivül a törvény végrehajtása tárgyában folyó évi julius 8-áról

38,506. szám alatt kibocsátott körrendeletnek a községi törvény 142. §-áról szóló részében foglaltak, melyek még közelebbről is megjelölik, hogy mily egyének bizassanak meg a községi számadások vizsgálatán való elnökléssel, minden kétséget kizárnak az iránt, hogy oly értelmezés, mely a községbeli lakosokat vagy birtokosokat a községen kivül állókul tekintené, helyes nem lehet.

Kivánatos ugyan, hogy a községi számadó jelen legyen azon a képviselőtestületi ülésen, mely számadásának megvizsgálásával foglalkozik, a számadó távolléte azonban sem a számadás megvizsgálását nem akadályoztatja, sem a számadó azért, mert meg nem jelent, nem birságolható.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 23,561. sz. határozata:

A számadónak a számadás vizsgálatánál való megjelenése a dolog természete szerint a vizsgálatot megkönnyiti, ennélfogva az ő közreműködése az ügy alapos elintézésének érdekében fekszik. Nem helyeselhetem azonban a képviselőtestületnek azon merev álláspontját, hogy a számadó jelenléte nélkül a számvizsgálatot egyáltalán nem akarta teljesiteni; mert ily esetben annak van helye, hogy a számadás a rendelkezésre álló hivatalos adatok alapján intéztessék el s a mennyiben e miatt a számadó, esetleg egyuttal a községi törvény 144. §-ban emlitett biztositás alkalmazásba vétele mellett elmarasztaltatnék, magatartásának ebbeli jogkövetkezményeit csak önmagának tulajdonithatja. Ha azonban a számadó személyesen meg nem jelennék, elébb az észrevételek az 1886. évi 23,354. sz. belügyminiszteri körrendelet értelmében vele irásban közlendők s ezekre teendő nyilatkozatára kitüzött záros határidő bevárandó. Mivel pedig a számadó elmaradásának egyéb jogkövetkezményeit a törvény meg nem állapitja, a járási főszolgabirónak határozatát, melylyel számadó a számvizsgálati tárgyalásra való meg nem jelenése miatt 25 frt, nem fizethetés esetében letartóztatásra átváltoztattatni rendelt pénzbirság lefizetésében marasztaltatott el, az ezen határozatot helybenhagyó 3016/91. számu alispáni határozattal együtt az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §.-ában gyökerező jogomnál fogva ezennel megsemmisitem. Végül megjegyzem, hogy azon esetre, ha a községi képviselőtestület a fentiek daczára sem volna hajlandó a számadás megvizsgálásába a számadó közbenjötte nélkül bocsátkozni, az ügy további halogatásának elkerülése végett vármegyei számvevő lesz a község terhére a helyszinére kiküldendő s a vizsgálat ő általa megejtetvén, igy lesz a számadás törvényhatósági felülvizsgálat alá veendő.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 142. §-ában foglalt azon rendelkezésnek, mely szerint a községi számadások vizsgálatára a községen kivül álló egyének küldendők ki, az a czélja, hogy ezen feladatban oly kiküldöttek járjanak el, kik a községgel való összeköttetés által érdekelve nincsenek. Községi számadások megvizsgálásának elrendelése esetén annak befejezése előtt a község követelései csakis a számadásra kötelezettek ellen biztosithatók

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 22,658. sz. határozata:

W. Ferencz állásától elmozditott volt községi jegyzőnek a törvényhatósági bizottság azon határozata ellen irányuló felebbezését, melylyel a törvényhatósági bizottság X. község 1892. évi birói számadása kiadási tételeinek megvizsgálására kirendelt küldöttség elnökségével F. Dezső bizottsági tagot

bizta meg; továbbá a számadási ügy tisztába hozatalának tartamára a szóban levő kiadások tekintetében felebbező ellen a volt biróval együttesen a vagyoni felelősséget kimondotta, a határozat első részét helyben hagyom. Mert való ugyan felebbezőnek azon állitása, hogy F. Dezső a kérdésben forgó birói számadásnak a község által lett tárgyalása alkalmával eljárt és igy a felebbező által érdekeltnek jelzett dr. B. István Zoltánnal közel rokonságban áll, holott az 1886. évi XXII. t.-cz. 142. §-ának 3. bekezdésében foglalt azon rendelkezésnek, melynél fogva a községi számadások vizsgálatára a községen kivül álló egyének küldendők ki, az a czélja, hogy ezen feladatban oly kiküldöttek járjanak el, kik a községgel való összeköttetésük által egy irányban se legyenek érdekelve; mindazonáltal, tekintve, hogy a nevezett küldöttségi elnök saját személyében közvetlen érdekelve nincs; továbbá, hogy a küldöttség pusztán csak a vizsgálatot fogja teljesiteni, az ügy érdemében pedig határozni nem fog, ily körülmények között a felebbezőnek az érdekeltség miatti ellenvetését a felebbezett határozat megváltoztatásának elégséges indokául annál kevésbé fogadhattam el, mert nevezettnek különben is módjában lesz ugy a vizsgálat, mint az ügyre magára nézve is észrevételeit és kifogásait az ügy érdemi elintézése során érvényesiteni. A felebbezett határozatnak a vagyoni felelősség ideiglenes kimondását érintő részét azonban, mint idő előttit feloldom s a tövényhatósági bizottságot oda utasitom, hogy e tekintetben az elrendelt küldöttségi vizsgálat eredményéhez képest hozzon uj határozatot, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 144. §-a szerint a község követelései a számvizsgálati tárgyalások befejezte előtt csakis maga a számadó, tehát a szőnyegen levő esetben a pénztárnok, nem pedig a biró és jegyző ellen biztosithatók, a minthogy a törvényhatósági bizottság az illetőket egyszerüen csak felelősekké tette, mely intézkedésnek azonban a dolognak ily előzetes stádiumában a számadási ügy keretén kivül joghatálya legfeljebb csupán akkor lehetne, ha az fegyelmi eljárás elrendelésével köttetett volna egybe.

A községi tisztviselő számadási hiányból eredt tartozása után azon év végétől tartozik a törvényes kamatokat megtériteni, mely évből a hiány származik.

Az 1883. évi XXV. t.-czikkben megállapitott 3 év elévülési idő csupán a magántartozásból eredt tőkék, de nem a számadási hiányból eredt tartozások utáni kamatokra vonatkozik.

A m. kir. Curia 1889. évi 4186. sz. határozata.

Községi birák számadási ügyében a tényleges marasztalás nem a közigazgatási bizottság, hanem a vármegye közönségének hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 14,496. sz. határozata:

Z. Gábor és társai volt községi biráknak fogyasztási adóhátralékok megfizetése iránti ügyében hozott közigazgatási bizottsági határozatot a nevezettek részéről hozzám benyujtott kérvény folytán rendkivüli felülvizsgálat alá vevén, azt, az alapjául szolgált alispáni és főszolgabirói határozatokkal együtt, az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-ában gyökerező jogomnál fogva ezennel megsemmisitem s rendelem, hogy a fenforgó ügy illetékes elintézés végett a vármegye törvényhatósági b.zottságához tétessék át, mert még azon esetben is, ha a szőnyegen levő ügyben szabályszerü fegyelmi

eljárás vitetett volna is keresztül, ezen uton az 1886. évi XXII. t.-cz. 95. §-a szerint csakis a kártérítés iránti felelősség lett volna megállapitható, maga a tényleges marasztalás azonban, a községi számadás tárgyalására hivatott vármegye közönségének hatáskörébe tartozik.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 143. §-ának azon rendelkezése, hogy a törvenyhatósághoz felterjesztett községi számadások felülvizsgálata legkésőbb egy év alatt eszközlendő, a számadók felelősségét nem érinti és abból azt, hogy a számadói felelősség azon egy évi határidőhöz van kötve és annak leteltével önmagától megszünik, következtetni nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 56,881. sz. határozata:

Az O. község 1880. és 1881. évi közköltségi számadásainak vizsgálata felett hozott megyebizottsági marasztaló határozatok, O. Gy. volt számadó biró által benyujtott felfolyamodvány elutasitásával helybenhagyatnak. Ugyanis a felfolyamodványban a számadások törvényhatósági felülvizsgálatában beállott késedelemre nézve felhozottak az alispáni jelentés szerint megczáfoltatnak, mert ezen jelentés szerint O. község fent érintett számadásai 1882. évi nov. 23-án érkeztek be s 1883. évi április hó 3-án már megvizsgálva a vármegyei közgyülés elé voltak terjesztendők, midőn a község ujabbi elöljárói által felelős számadók ellen tett bünvádi feljelentés folytán a számadásokat a p—i kir. törvényszékhez áttenni kellett, honnét azok csak a bünügy letárgyalása után adattak vissza a községnek. De a felfolyamodvány a benne felhozott másik okból sem vehető tekintetbe, mert a törvény azon rendelkezése, mely szerint a törvényhatósághoz felterjesztett községi számadások felülvizsgálata legkésőbb egy év alatt eszközlendő, a számadók felelősségét nem érinti és abból azt, hogy a számadói felelősség azon egy évi határidőhöz van kötve és annak leteltével önmagától megszünik, következtetni nem lehet.

A községi számadási téritmények behajtása körül az 1881. évi LX. (végrehajtási) törvény határozmányai irányadók.

Á m. kir. belügyminiszter 1891. évi 25,511. sz. határozata:

P. P. n—i lakos, volt községi biró ellen az N. község 1873. évi számadásából kifolyólag terhére irt 1816 frt 50 krnyi téritményre nézve elrendelt kielégitési végrehajtás tárgyában hozott határozatát, a nevezett részéről beadott felebbezés, illetve panasz folytán felülvizsgálván, azt, az elsőfoku alispáni határozattal együtt, mint illetéktelenül hozottat, az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján annál inkább megsemmisitem, mert miként hivatali elődöm, az igazságügyminiszter urral egyetértőleg, egy felmerült konkrét eset alkalmából 1885. évi 2417. sz. a. kibocsátott rendeletében kijelentette, a községi számadási téritmények behajtása körül az 1881. évi LX. t.-cz. határozmányai az irányadók.

---

4. A községi vadászati jog hasznositása.

a) A vadászati jog bérbeadása.

A község a vadászati jog bérbeadásának kötelessége alól nem menthető fel.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 10.708. sz. határozata:

F—m rendezett tanácsu városnak folyamodványát, melyben a városi képviselőtestület utalva az ezen városban fenforgó sajátságos gazdasági viszonyokra, azon kérelmet terjeszti elő, hogy a város a községi vadászati jognak az 1883. XX. t.-cz. 3. §-ában kötelezővé tett bérbeadása alól felmentessék, azzal küldöm le alispán urnak, hogy szemben a fentebb idézett törvény 3. szakaszában foglalt ama rendelkezéssel, mely a községi és a 2. § alá nem tartozó magántulajdont képező vadászterületeknek köteles bérbeadását kivétel nélkül kötelezőleg elrendeli, a kérelemnek helyt nem adhattam; megjegyzem azonban, hogy az ellen, miszerint a bérbeadási feltételek az ott fenforgó különös gazdasági érdekek figyelembe vételével, a törvény korlátai között akképen állapittassanak meg, hogy a szőllőterületek a vadászattal összekötött károsodástól a lehetőség szerint megoltalmaztassanak, észrevétel nem forog fenn.

A vadászati jog bérbe nem adása, tekintettel az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ának imperativ rendelkezésére, meg nem állhat, különben is a vadállománynak a mezőgazdaság érdekeivel összeegyeztethető észszerü kimélését épen a vadászati jog bérbeadása van hivatva biztositani.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 46,646. sz. a. kelt határozata:

Utasitom alispán urat, hogy erélyesen intézkedjék, miszerint a vadászati jognak, az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ának megfelelőleg való bérbeadása, kivétel nélkül minden községben keresztülvitessék. Az az eljárás, mely szerint az l—i járás némely községe — a vadászati jog bérbe nem adását határozta el, az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ának imperativ rendelkezésébe ütközik, tehát meg nem türhető; de különben sincs semmi igazolhatósága, mert a vadászat által okozott károk, törvény szerint amugy is megtéritendők s a vadállománynak a mezőgazdaság érdekével összeegyeztethető észszerü kimélését pedig épen a vadászati jog bérbeadása van hivatva biztositani.

A községi vadászterület egy részének bérbeadása kivételesen hat évnél rövidebb időre is történhetik a végből, hogy ezen területrész bérbeadásának időpontja a községi vadászati terület másik részének bérbeadási időpontjával összeejtethessék.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 29,785. sz. határozata:

Az Ölbő község kis-ölbői részéhez tartozó vadászterület 3 évre lett bérbeadása tárgyában hozott alispáni határozatot gr. F. A. felebbezése folytán felülvizsgálván, azt oly kikötéssel hagyom helyben, hogy azon esetben, ha a volt nagy-ölbői vadászterület bérlője a kis-ölbői vadászterületet bérszerződésének tartamára az árverésen elért áron megtartani hajlandó lenne és e részbeni hajlandóságát a hozzá intézendő felszólitás kézbesitésének napjától számitott 8 nap alatt nyilvánitaná, részére elsőbbség lesz adandó,

vagyis ugyanazon szerződés vele megkötendő. Mert igaz ugyan, hogy az 1883. XX. t.-cz. 3. §-a értelmében a községi vadászterületek legalább 6 évre bérbeadandók, ámde a törvény ezen rendelkezése csak a már megalakult, nem pedig az időközben alakuló községeket tartja szem előtt.

A vadászatról szóló törvény főczélja, hogy a községi vadászterületek a vadállomány szaporitása és ezen nemzetgazdasági érték növelése, s e végre az ingatlan birtoknak ily irányu sikeresebb értékesitése végett is bérbe adassanak; a midőn tehát ily kivételes körülmények között a bérleti időszak rövidebbre vonatik, azért, hogy a községi vadászterület másik részére vonatkozó bérbeadási időponttal mielőbb összeejtethessék ugy, hogy ekkor az egész községi terület együttesen a törvényben előirt 6 évi időtartamra adassék ki, az ily intézkedés nemcsak hogy a törvény intentiójával nem ellenkezik, hanem mint a kivételes helyzetben rejlő anomalia mielőbbi elenyésztésére vezető, helyeselendő is.

Mivel azonban az iratok szerint a vadászterületek egyike 138 hold 339□ öl, a másika pedig 1113 hold 496□ öl kiterjedéssel bir, az ily terjedelmü és egy folytonosságban levő területeket pedig az imént idézett törvényszakasz egyben rendeli bérbeadatni, oly megoldási mód, melynél fogva a kis-ölbői területet a nagy-ölbői területi rész bérlője venné át, elönyösebbnek tekintendő, mert ezáltal nemcsak a bérleti időszak egyenlőtlensége szintén megszüntettetnék, hanem a mellett még a vadászati törvény másodsorban emlitett és a vadászati jog észszerű gyakorlására irányzott rendelkezésének is, már most elég tétetnék.

Ha valamely járás községei vadászterületeinek közárverésen való kibérlésére vállalkozó nem találkozik, az alkuegyezményi ut is megkisérlendő; bérbeadás hiányában a vadászat egyáltalában nem gyakorolható.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 41,956. sz. határozata:

Jelentésére, melyben alispán ur azon körülményt hozza tudomásomra, hogy egy járás községeinek vadászterületei közárverésen vállalkozók hiányában kiadhatók nem voltak, megjegyzem, hogy miután a közárverés megtartását a törvény feltétlenül elő nem irja, az alkuegyezményi ut is megkisérlendő és a községek figyelmeztetendők, hogy saját érdekükben annál inkább igyekezzenek a bérbeadást lehetővé tenni, mivel különben a szóban levő területeken a vadászat egyáltalán gyakorolható nem lesz.

Azon kérdést, hogy volt urbéresek tulajdonát képező területeken a vadászati jog a község határában az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a szerint gyakorolható vadászati joggal együttesen adandó-e bérbe, csak annak előzetes megállapitása után lehet eldönteni: vajjon a kérdéses területek egészben vagy részben önálló vadászati területet képeznek-e vagy nem?

A m. kir. belügyminiszternek 1891. évi 24,711. sz. határozata:

Alispán úr azon határozatát, melylyel a n.-m—i volt urbéres közönség tulajdonát tevő területeken gyakorolható vadászati jognak az urbéres közönség által a községi képviselőtestület közbenjötte nélkül nyilvános árverésen történt haszonbérbeadását megsemmisitette és az urbéres közönséget a vadászati jognak az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a alapján a községgel együttesen leendő haszonbérbeadására utasitotta, a n—i volt urbéres közönség

elnökének felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozat feloldása mellett rendelem, hogy azon kérdésben, vajjon a n.-m—i volt urbéres közönség osztatlan tulajdonát képező területek avagy azokból egy vagy más rész birnak-e önálló vadászati terület jellegével, az 1883. XX. t.-cz. 2. §-a szerint illetékes járási főszolgabiró, az iratok közt elfekvő, ujabban beszerzett járási erdőgondnoksági jelentés, az ugyancsak az iratok közt levő térkép és egyéb adatok alapján hozzon határozatot; mert azon kérdést, hogy a n.-m—i volt urbéresek tulajdonát képező területeken a vadászati jog a község határában az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a szerint gyakorolható vadászati joggal együttesen adandó-e bérbe avagy nem. csak annak előzetes megállapitása után lehet eldönteni, hogy a kérdéses területek egészben vagy részben önálló vadászati területet képeznek-e vagy nem? Az ide vonatkozó határozat jogerőre emelkedése után pedig alispán úr a kötött bérszerződés jóváhagyása kérdésében hozzon uj határozatot és ezen határozatát az érdekelteknek szabályszerüen kézbesittesse.

Valamely pusztának a községi vadászterülettel való bérbeadása iránt a puszta önálló vadászterületi jellege szempontjából felmerült kérdés jogerős eldöntése előtt intézkedés nem tehető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 73,119. sz. határozata:

Jelentésére, melylyel a közigazgatásilag Sz. községhez csatolt S. pusztának, mint vadászterületnek bérbeadása iránt fenforgó s O. E. sz. i. lakos által vitássá tett kérdésre vonatkozó iratokat hozzám felterjesztette, értesitem alispán urat, hogy az ezen vadászterület bérbeadása körül követett egész eljárást megsemmisitendőnek találtam. Mert a bérbeadás törvény szerint csak akkor lett volna eszközölhető, ha a szóban levő puszta önálló vadászterületi jellege iránt felmerült kérdés már jogerős eldöntést nyert. Minthogy pedig az iratok tanusága szerint a szóban levő puszta önálló vadászterületi jellegét első fokban megtagadó szolgabirói határozat tekintetes alispán úr által másod fokban elbirálva nem lett, ezennel felhivom alispán urat, hogy a főszolgabiró e részbeni első foku határozatát az 1883. évi XX. t.-cz. 2-ik §-a utolsó kikezdése értelmében birálja el, s az ennek alapján másodfokban hozott határozatát az érdekelt feleknek szabályszerüen kézbesittesse.

Községi vadászterületbe a község területéhez tartozó szőllők területe, a szőllőbirtokosok hallgatólagos vagy kijelentett beleegyezése esetén és a hegyrendtartás korlátai között, szintén belevonható.

A belügyminiszter 1890. évi 11,685. sz. határozata:

Az U. községi vadászterület bérbeadása tárgyában kelt alispáni határozatot, melylyel az U. község vadászterületének bérbeadása alkalmából megtartott árverés és az annak alapján kötött bérleti szerződés megsemmisittetett, az az ellen Sz. K. u—i lakos által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt ezennel hatályon kivül helyezem és a szóban levő bérszerződésnek a jóváhagyási záradékkal leendő ellátását azon megjegyzéssel rendelem el, hogy a vadászat a szőllőhegyeken csakis a hegyrendtartási szabályrendelet korlátai között gyakorolható. Mert a felebbezés alatt állott határozat azon indoka, mely szerint a bérszerződés megsemmi-

sitése azért vált szükségessé, mert a bérlet körébe a község területéhez tartozó szőllők is az 1883. évi XX. t.-cz. 2. szakasza 2. pontjában foglaltak ellenére belevonattak — elesik az által, hogy a szőllőterületeknek a bérleménybe vonása ellen a szőllőbirtokosok által annak idején kifogás nemcsak hogy nem tétetett, sőt ahhoz az iratoknál fekvő s folyó évi február hó 6-án T. A. és K. J. mint az U. községben szőllőterületekkel biró lakosok megbizottjai által kiállitott nyilatkozat szerint a szőllőhegybirtokosok beleegyezésüket adják.

A községnek az 1883. évi XX. t.-cz. 3-ik §-a alapján mindazon területei bérbeadandók, melyeken a vadászati jog önállóan nem gyakorolható.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 11,077. számu határozata:

A bemutatott iratokból kitünik, hogy R. községnek nem egész vadászterülete, hanem csakis a község tulajdonát képező erdők és a lakosság havasi legelői adattak bérbe, a község határához tartozó mezőségek azonban nem lesznek bérbeadva; már pedig a törvény a község határában levő mindazon vadászterületek bérbeadását elrendeli, melyek annak 2-ik §-a rendelkezései alá nem esnek, t. i. a melyeken a vadászati jog önállóan nem gyakorolható. Miért is a törvény rendelkezései be nem tartásával eszközölt bérbeadást jóváhagyó alispáni határozat megsemmisitendő, s az ujabb árverés alapján eszközlendő szabályszerü bérbeadás elrendelendő volt.

A községi vadászterületek, mennyiben azok nincsenek egy folytonosságban, 2000 catastrális holdnál kisebb részletekben is bérbeadhatók.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 70,794. sz. határozata:

Az alispán ur határozatát, melylyel a K. községi vadászterület haszonbérbe adása iránt a község mint bérbeadó és P. J., továbbá F. A. mint bérbevevők között a folyó évi junius hó 2-án megtartott árverés eredménye alapján kötött bérszerződésektől a hatósági jóváhagyás azon indokból, mert az egész terület csak 1751 catastrális holdat tevén ki, az 1883. évi XX. t.-cz. 3-dik §-a 2-ik bekezdése értelmében egyben és nem három részletben lett volna bérbeadandó. megtagadtatott s a szóban lévő vadászterületnek egyben való ujabb bérbeadása elrendeltetett, az az ellen az érdekelt község több lakosa által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgáltatván, határoztam mint következik:

A megfelebbezett határozatot, valamint a felebbezés eredményének bevárása nélkül folyó évi augusztus 28-án tartott ujabb árverési eljárást ezennel megsemmisitem s a folyó évi junius hó 2-án megtartott árverés eredménye alapján P. J.-al és báró F. A.-val kötött bérszerződéseket ezennel jóváhagyom.

Megsemmisitendő volt alispán urnak határozata, valamint a felebbezés eredményének bevárása nélkül megtartott ujabb árverési eljárás azért, mert a fentebb idézett törvény 3-ik §-ának 2-ik kikezdése a 2000 holdat meg nem haladó községi vadászterületnek egyben való bérbeadását csak azon esetre rendeli el, ha ezen területek egy folytonosságban vannak s ebből természetszerüen következik, hogy a községi vadászterületek, a mennyiben azok nincsenek egy folytonosságban és igy természeti fekvésüknél s vadászati szempontból különálló területeknek tekinthetők, mint ilyenek, 2000 cat. holdnál

kisebb részletekben is bérbeadhatók. Már pedig a K. községi 1751 cat. hold vadászterületet a bemutatott tagositási térkép szerint egymással össze nem függő három elkülönitett részből állván, a törvény szempontjából nem forog fenn észrevétel az ellen, hogy ezen különálló vadászterületek külön-külön bérbe ne adassanak.

Azon földterület, melyet mint a községi vadászterület egyrésze jogerős szerződéssel bérbe lett adva, a bérszerződés lejártáig községi vadászterületnek tekintendő azon esetben is, ha annak tulajdonjogát időközben oly egyén szerezte is meg, kinek a kérdéses területtel közvetlen összefüggésben levő önálló vadászterülete van.

A m. kir. belügyminiszternek 1890. évi 453/kih. sz. itélete:

A vármegye alispánjának másodfoku itélete, mely szerint a s—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával S. A. gazdatiszt, B. J. kocsis és P. J. felesketett csősz a—i lakosok vadászatban való akadályozás miatt G. S. a—i lakosok vadászati jogbérlő panasza következtében ellenük emelt kihágás vádja s következményei alól felmentettek s panaszos G. S. 5 frt eljárási költség megfizetésében marasztaltatott s a közte és A. község között 1883. évi október 12-én létrejött haszonbéri szerződésből kifolyó netáni kártéritési keresetével a per rendes utjára utasittatott, panaszos által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván: megsemmisittetik s a panasz tárgyává tett cselekménynek az alább következők figyelembe vétele mellett leendő ujolagos elsőfoku elbirálása rendeltetik el. Mert azon földterület, mely mint a községi vadászterület egy része jogerős szerződéssel bérbe lett adva, a bérszerződés lejártáig községi vadászterületnek tekintendő azon esetben is, ha annak tulajdonjogát időközben — mint az a fenforgó esetben történt — oly egyén szerezte is meg, kinek a kérdéses területtel közvetlen összefüggésben levő önálló vadászterülete van; miután az önálló vadászterülettel összefügésben levő s a községi vadászterülettel bérbeadott szerzeményt az uj tulajdonos csakis á községi vadászterület bérlete iránt fennálló szerződés lejárta után van törvény szerint jogositva saját vadászati czéljaira érvényesiteni; s ama körülményből, hogy az önálló vadászterület tulajdonosa időközben egy ezen vadászterülettel összefüggésben álló földterület tulajdonjogát megszerezte, a községi vadászterület bérlőjére jogsérelem nem háramolhat.

A községi vadászterületnek természeti fekvésüknél fogva különálló részei még ha 2000 holdnál kisebbek is, külön részletekben bérbeadhatók.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 66,395. sz. határozata:

Alispán urnak ama határozatát, melylyel az Adász-Tevel község vadászterületének két darabban történt bérbeadásától, illetőleg az ezen bérbeadás iránt a község mint bérbeadó, D. Benő és K. Béla, mint bérbevevő között kötött bérszerződésektől a jóváhagyást megtagadta s a szóban levő 2000 holdnál kisebb, t. i. összesen 1131 hold kiterjedéssel biró vadászterületnek egy darabban leendő bérbeadását rendelte el, az az ellen nevezett bérlők által közbevetett folyamodás folytán felülvizsgálván, azt ezennel feloldom és a bemutatott haszonbéri szerződéseket helybenhagyom. Mert az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ának 1. bekezdése szerint csak az egy határbeli birtoko-

sok kötelesek a vadászati jogot a községgel együtt bérbeadni, a 2-dik bekezdés pedig megengedi, hogy az egy folytonosságban levő ily terület is némely esetekben külön választva adassék bérbe; de nem rendeli azt, hogy a természeti fekvésüknél fogva külön álló és igy vadászati szempontból egységes területnek nem tekinthető birtokrészek egybekapcsoltassanak, annál kevésbé pedig, midőn a kérdéses terület oly puszta, mely csupán közigazgatásilag tartozik az illető községhez. Az ügyiratokból pedig világosan kitünik, hogy Adász község és a simaházi puszta területe, minthogy azokat nemcsak egy patak, hanem a nagyobb terjedelmü leherti puszta is elválasztja, összefüggő egészet nem képeznek, és hogy a simaházi puszta csupán közigazgatásilag tartozik Adász-Tevel községhez és ennélfogva nem képezi a községi határ kiegészitő részét.

A vadászati törvény 3. §-ában az 1871. évi XVIII. t.-cz. 110., illetőleg az 1886. évi XXII t.-cz. 120-ik §-ának a vadászati jog hasznositásánál való szem előtt tartása iránt foglalt intézkedés egyformán vonatkozik azon esetekre, melyekben a vadászati jog csak a községet és azon esetekre, melyekben ez a jog a községet és az önálló vadászterülettel nem biró birtokos közönséget együttesen illeti.

A magy. kir. belügyminiszter 1890. évi 1303. sz. határozata:

Alispán ur felterjesztésére, melyben az Sz. községi vadászterület haszonbérbeadása kérdésében mult évi 84,045. sz. alatt kibocsátott rendeletem megmásitását és azt kéri, hogy a vadászterület haszonbérlete tárgyában nyilvános árverés mellőzésével kötött szerződést jóváhagyó határozatát hagyjam helyben, az iratok visszaküldése mellett, a következőkben válaszolok. Kérelmének helyt nem adhattam mert ama körülmény, hogy a községi vadászati jog haszonbér-összege nem kizárólag a községet illeti, nem változtat azon kötelességen, hogy a községi javadalomnak szabadkézből való haszonbérbe adására vonatkozólag az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-ában előirt rendelkezés betartassék, miután a kérdéses vadászati jog a községet is illetvén, a község a vagyoni ügyei intézésére törvényileg előirt szabályokhoz feltétlenül kötve van; de különben is az 1883. XX. t.-cz. 3. §-a a községi törvény 120. (a régi törvény 110.) szakaszának a vadászati jog hasznositásánál való szem előtt tartása tekintetében nem tesz megkülönböztetést azon esetek közt, melyekben a községi vadászati jog csak a községbeli földbirtokosokat és azon esetek közt, melyekben a községet és az önálló vadászterülettel nem biró birtokos közönséget együttesen illeti.

A községi vadászterület bérbeadási feltételeinek megállapitásával s az árverés keresztülvitelével a községi körjegyző meg nem bizható. Az árverésnek pedig nem a körjegyzőség székhelyén, hanem az érdekelt községekben kell megtartatnia.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 73,420. sz. határozata:

Tekintetes alispán urnak ama határozatát, melylyel Sz. és P. községek elöljáróságai, mint bérbeadó s V. B. mint bérbevevő között a nevezett községek vadászterületei bérlete iránt, a folyó év julius hó 22-én megtartott árverés alapján kötött bérszerződést jóváhagyta, az ellen V. B. által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, határoztam, mint következik: A megfelebbezett határozatot megsemmisitem s elrendelem, hogy mindkét

község vadászterülete, a községi vadászterületek bérbeadására a törvényben előirt eljárás szigoru megtartásával, ujabb árverés utján eszközöltessék.

Megsemmisitendő volt a határozat azért, mert az S. községi képviselőtestület az árverés napjának kitüzésével, a bérbeadási feltételek megállapitásával s az árverés keresztülvitelével S. F. körjegyzőt bizta meg; már pedig a községi vagyon nyilvános árverés utján történő bérbeadásánál, az árverés módozatainak s kikiáltási árnak megállapitása, az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a szerint a községi képviselőtestület hatáskörébe van utalva; ezen kivül szabályellenes volt azon eljárás is, hogy az árverés a körjegyzőség székhelyén és nem az illető érdekelt községekben lett megtartva.

Vadászati jog haszonbérbeadásánál, az illető község képviselőtestülete által, az árverési feltételek előzetesen megállapitandók.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 7937. sz. határozata:

A sárafalvi községi vadászati jog bérbeadása tárgyában hozott határozatait, melyekkel a Sárafalva községe mint bérbeadó és br. L. F. lovrini lakos, mint bérbevevő között, a sárafalvai vadászati jog bérlete iránt kötött szerződéstől a jóváhagyás megvonatott, — másrészről pedig a K. Gy. és társaival kötött szerződés jóváhagyatott, az ezek ellen br. L. F. lovrini lakos által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azokat ezennel az egész megelőző eljárással együtt hatályon kivül helyezem; mert a községi képviselőtestületnek mult évi május hó 28-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyv szerint csak az árverés határideje tüzetett ki; de annak, hogy a képviselőtestület az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. szakasza 2-ik bekezdése értelmében az árverési feltételeket is megállapitotta volna, az iratok között nyoma nincsen.

Községi vadászterületek bérbeadása azon képviselőtestületi ülésen, a mely a bérbeadást és feltételeit meghatározza, nem eszközölhető, hanem az árverés napja, tekintettel a községi határozatok ellen közbevethető felebbezések benyujtására, törvényben megállapitott határidőre megállapitandó s kellően meghirdetendő.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 63,863. sz. határozata:

Alispán urnak az Aba község vadászterületének bérbeadása tárgyában hozott azon határozatát, melylyel a nevezett község képviselőtestülete által f. évi augusztus 19-én elhatározott és megtartott árverési intézkedéstől a jóváhagyást megtagadta, gróf Z. Jenő nagybirtokos által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vétetvén, annak eredményeül a következőkben értesitem. A felebbezett határozatot érdemére nézve nemcsak azon felhozott indoknál fogva, hogy arra a közbirtokosok egyike a képviseleti ülésre szabályszerüleg meghiva nem lett, hanem azon okból is helybenhagyandónak találtam, mert az árverés módjának megállapitása és annak foganatositása egy és ugyanazon képviseleti ülésen eszközöltetett, holott ilyen eljárás az 1871. évi XVIII. t.-cz. rendelkezésével, különösen annak 110. szakaszával össze nem egyeztethető. Ugyanis a községi határozatok ellen az érdekeltek a községi törvény 27. szakasza szerint a kihirdetéstől számitandó 15 napon felebbezéssel élhetnek, ezen jogaiktól pedig az által, ha az árverés annak elrendelése és módozatainak megállapitása után azonnal

meg is tartatik, megfosztatnak. De hiányos az eljárás még azért is, mert az árverés megtartása sem a község területén kellőleg közzétéve, sem a szomszéd községekben köröztetve nem lett, holott vidékbeli vállalkozók is jelentkezhettek volna s igy a nyilvánosság kellékeinek oly terjedelemben, mint azt a község érdeke megkivánja, elég nem tétetett. A határozat többi részére nézve pedig tájékozásul megjegyzem, hogy a közbirtokosságot a törvény engedte csoportosulásra felhivni nem szükséges. A hatóságnak felügyelete e tekintetben oda terjed, hogy az ügynek tárgyalásra kitüzése és az egész eljárás lefolyása körüli szabályok megtartása által az illetőknek érdekeik és jogaik megóvására mód és alkalom nyujtassék.

A községi vadászterület bérbeadása iránti hirdetménynek a vármegye községeinek rendszeresen megküldött hivatalos közlönyben való közzététele egymagában is kellő kihirdetési módozatot képez.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 68,932. sz. határozata:

Alispán ur ama határozatát, melylyel a T. község, mint bérbeadó és M. K. mint bérbevevő között megtartott árverés eredménye alapján a nevezett község vadászterületének kihaszonbérlése iránt kötött szerződéstől a hatósági jóváhagyás azon indoklással tagadtatott meg, hogy az árverés kellő módon közhirré nem tétetett, — az az ellen a község elöljárósága és M. K. részéről közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, határoztam mint következik. Alispán ur határozatát megsemmisitem s a T. község és M. K. között a községi vadászterület kihaszonbérlése iránt folyó évi augusztus hó 22-én kötött bérszerződést ezennel helybenhagyom. A szóban forgó határozat megsemmisitése mellett a bérszerződés helybenhagyandó volt, mert az árverési hirdetmény az iratok tanusága szerint, a vármegye minden községének rendszeresen megküldött megyei hivatalos közlönyben kellő időben közzététetvén, s ez a szomszédos községekben külön való meghirdetést feleslegessé tévén, ezzel hatályát veszti határozatának amaz indoka, hogy az árverési feltételek kellő módon közhirré nem tétettek.

A község vadászati jogának bérbeadásánál, a vadállomány kimélése szempontjából a vadászat gyakorlását feltételekhez kötheti, valamint a szerződés teljesitésének biztositásául a bérszerződésben birságot is állapithat meg.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 60,133. sz. határozata:

M. község vadászati jogának bérbeadása tárgyában hozott alispáni határozatnak azon részét, melylyel a bérleti szerződésben a vadászatnak kizárólag csak lőfegyverrel való gyakorlása, valamint a hajtóvadászat tekintetében foglalt korlátozások s az ezek áthágására megállapitott birságok töröltettek, a község felebbezése folytán felülvizsgálván, azt megváltoztatom s a bérszerződést az emlitett rendelkezések fentartásával, egész terjedelmében megerősitem. Mert, a szóban lévő korlátozásoknak, melyek az érdekelt felek közös megállapodása alapján jutottak a bérszerződésbe és a korábbi bérbeadás eredményéhez képest elért magas bérösszeg szerint a község anyagi hátrányára nincsenek, hivatalból való törlése annál kevésbé tekinthető indokoltnak, mivel azok a vadászati törvénynek a vadállomány kimélésére irányzott intenczióját nem érintik, sőt előmozditják; a mi pedig a

birság kikötését illeti, az a szerződésben elvállalt kötelezettségek teljesitésének oly magánjogi biztositékát képezi, melyet a szerződő feleknek, az általánosan bevett jogi fogalmak szerint kölcsönösen kikötniök jogukban áll és hasonló konvenczionális természetü birságoknak a szerződésben való megállapithatása ellen, a törvény a vadászati bérszerződések tekintetében nem tesz kivételt; különben is, ha alispán ur azon nézetben volt, hogy a bérszerződés többször érintett, a kifejtettek szerint törvénybe nem ütköző kikötései fenn nem tarthatók, a jóváhagyás megvonása és ujabb bérbeadás elrendelése, nem pedig a szerződés lényeges tartalmának módositása lett volna helyén.

Községi vadászterület bérbeadásának árverési feltételei sorába az árverési határnap okvetlenül felveendő.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 58,883. sz. határozata:

K. község vadászterületének bérbeadása czéljából megtartott árverés alapján kötött bérszerződés alispán ur rendeletével jóváhagyatván, az ellen M. F. és társai k—i lakosok felebbezéssel éltek, minek folytán alispán ur határozatának megmásitásával a bérbeadást megsemmisitendőnek találtam; mert a képviselőtestület által megállapitott árverési feltételekben az árverési határnap, mely pedig kell, hogy azokban megemlitve legyen, benn nem foglaltatik, különben is a községi javadalmak árverés utján való bérbeadásánál az árverés határnapjának kitüzésére törvény szerint nem a községi jegyző, hanem maga a képviselőtestület illetékes. Miért is az iratok visszaküldése mellett felhivom, hogy a nevezett községet egy ujabb árverésnek a törvény vonatkozó rendelkezései szigoru szem előtt tartásával leendő foganatositására utasitani sziveskedjék.

A törvény azt, hogy mely napján az évnek kezdődjék a bérlet, elő nem irja, ennélfogva az, hogy nem az év végeig, hanem augusztus 1-ig adatik bérbe a vadászterület, a bérszerződés megsemmisitésének indokát nem képezi. A vadászatnak lóháton agárral való gyakorlása a bérfeltételekben tilalmazható. A bérlőket, a mennyiben megbizható egyéneknek ismertetnek és a bérösszeg nem nagy, óvadék létételére kötelezni nem okvetlenül szükséges.

A m. kir. belügyminiszternek 1890. évi 40,854. sz. határozata:

Alispán urnak a P. községi vadászterület bérbeadása kérdésében hozott határozatát, melylyel a nevezett község vadászterülete bérbeadása iránt mult évi október hó 16-án kötött bérszerződéstől a jóváhagyás megtagadtatott, az az ellen több községi képviselő részéről közbetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt ezennel megváltoztatom és a szóban levő bérszerződést a jóváhagyási záradékkal elláttatni rendelem. Mert a felebbezett határozatnak azon indoka, hogy a bérszerződés nem deczember hó végéig, hanem augusztus hó 1-ig terjedő hatálylyal lett volna megkötendő, azért nem bir jogosultsággal, mert egyfelől a törvény a vadászati bérszerződések tartamát illetőleg rendelkezést nem tartalmaz, másfelől a deczember 31-ike határnap a törvény 9. §-ában meghatározott általános tilalmi időn innen esvén, vadtenyésztési szempontból a bérlőnek nincs alkalom adva arra, hogy a bérlet hátralevő idejét a vadállomány kipusztitására használja

fel. A felebbezett határozatnak a vadászati törvény 16. §-ának első bekezdésére alapitott indokára nézve megjegyzem, miszerint az idézett törvény ama rendelkezése, hogy a vadászat máskép mint lőfegyverrel avagy lóháton nem gyakorolható, nem kötelez arra, hogy a vadászat szükségképen mind a két megengedett módon gyakoroltassék s nem zárja ki azt, hogy a bérbeadó tulajdonos a vadászat gyakorlása tekintetéből az illető területek gazdasági viszonyai által indokolt megszoritásokat ne tehessen, melyeknek egyébként is el vagy el nem fogadása a bérbevenni szándékozóknak szabad elhatározásától függ; miből kifolyólag a szóban levő körülmény a bérbeadás megsemmisitésének indokául annál kevésbé volt elfogadható, mert az árverésen az eddiginél igy is kedvezőbb eredmény éretett el. Végre, a mi azon érvet illeti, hogy a bérlők csak a bérösszeg első részletébe beszámitandó 5 frtnyi biztositék letételére köteleztettek, megjegyzem, hogy az iratok szerint a szóban levő biztositék csupán az árverezők irányában bánatpénz gyanánt követeltetett, a bérösszegnek óvadék letétele utján való anyagi biztositásának hiányát pedig a szőnyegen levő esetben, midőn a bérösszeg nem nagy, a vállalkozók megbizhatóknak jeleztetnek s midőn a szerződés 3. pontja a bérösszeg pontos meg nem fizetése esetére nézve is intézkedik, oly lényegesnek, hogy a miatt a törvény intentiójának megfelelően, szabályszerüen eszközölt bérbeadás megsemmisittessék, nem tekinthetem.

A község mint bérbeadó nem kötelezhető arra, hogy a vadászatnak lőfegyverrel és lóháton való gyakorlását is megengedje; a lóháton való vadászás meg nem engedése kifogás alá nem esik.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 74,363. sz. határozata:

Az 1883. évi XX. t.-cz. 16. §-ában foglalt ama rendelkezés, mely szerint a vadászat csak lőfegyverrel vagy lóháton (tudniillik agarakkal is) gyakorolható, nem kötelez arra, hogy a vadászat szükségképen mind a két megengedett módon gyakoroltassék s a vadászterület tulajdonosának vagy bérlőjének (a jelen esetben a vadásztársulatnak) feltétlen jogában áll, hogy a vadászat, mely módon való gyakorlása tekintetéből akár a gazdasági, akár vadóvási érdekek által czélszerünek mutatkozó megszoritásokat határozzon el. A vadászati törvény szempontjából tehát az agarászatnak a k—i vadásztársulat választmánya, illetőleg közgyülése által elhatározott korlátozása észrevétel alá nem esik.

A bérbeadandó községi vadászati jog árverési napjának egyedül az illető községben való kihirdetése nem elegendő, hanem a kihirdetésnek a szomszédos községben is kell megtörténnie.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 79,224. sz. határozata:

A V. községi vadászati jog bérbeadása kérdésében hozott alispáni határozatot, melylyel a szóban levő községi vadászati jog kihaszonbérlése iránt a község mint bérbeadó és F. S. h—i plébános, mint bérbevevő között kötött bérszerződéstől a jóváhagyás azon indokból tagadtatott meg, mert az árverés módozatait s a kikiáltási árat nem az arra illetékes képviselőtestület állapitotta meg, és hogy az árverés határnapjának közhirré tétele sem eszközöltetett a fennálló szabályok értelmében, az az ellen J. S. által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, a felfolyamodás elutasitása

mellett ezennel jóváhagyom. A felfolyamodás elutasitandó s a szóban fellevő határozat jóváhagyandó volt, mert habár az előljáróság kihallgatásáról vett jegyzőkönyv szerint az árverési feltételek törvényszerüen állapittattak is meg, — azon körülmény, hogy az árverés határnapja magának a község birájának beismerése szerint, egyedül V. községben és nem egyszersmind a szomszédos községekben is lett meghirdetve s igy az árverés határnapjáról és feltételeiről a szomszéd községbeli árverezni szándékozók értesülést nem nyerhettek, már magában véve is elfogadható indokát képezi a bérbeadási eljárás megsemmisitésének.

A községi vadászati jog bérbeadási feltételek közt, a vadászat gyakorlására nézve, a fenforgó gazdasági érdekek figyelembe vételével oly megszoritások, melyek ezen érdekeket a vadászattal összekötött károsodástól lehetőleg megoltalmazzák, helyt foglalhatnak.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 63,612. sz. a. kelt határozata:

Czimednek folyó évi augusztus 17-én 15,477. sz. a. hozott ama határozatát, melylyel a P. községi előljáróság, mint bérbeadó és E. K. P. községi lakos, mint bérbevevő között, a P. községi vadászterület bérbeadása iránt megkötött bérszerződéstől a hatósági jóváhagyást azon indokból tagadta meg, mert az árverési feltételek 2. és 3. pontjába felvett ama rendelkezések, hogy a kukoriczákban a vadászat csak a bab teljes betakaritása után van megengedve, illetőleg, hogy hajtóvadászat csak minden második évben és akkor is csak olyan időben tartható, a midőn a földet legalább 14 czentimeter magas hó takarja, a vadászatot oly mértékben korlátozzák, hogy a vadászati bérlet ennek folytán értéktelenné válik, az az ellen P. község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, határoztam mint következik. A szóban levő alispáni határozatot megsemmisitem s a bemutatott bérszerződést ezennel jóváhagyom. A határozat megsemmisitésével a szóban levő bérszerződés jóváhagyandó volt; mert, habár a községi vadászterületek köteles bérbeadását az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a elrendeli is, de nem tartalmaz oly rendelkezést, mely a vadászterület tulajdonosának, a jelen esetben a községnek megtiltaná azt, hogy a bérbeadási feltételek közé a vadászat gyakorlására nézve a fenforgó gazdasági érdekek figyelembe vételével oly megszoritásokat vegyen fel, melyek ezen érdekeket a vadászattal összekötött károsodástól lehetőség szerint megoltalmazzák.

Ha a vadászatnak lóháton való gyakorlását ugy az illető község képviselőtestülete, mint a határbeli földbirtokosok birtoktöbbsége kivánja, akkor ennek engedélyezése hivatalból nem akadályozható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 83,835. sz. határozata:

B. község képviselőtestülete a községi vadászterület nyilvános árverés utján eszközlendő bérbeadása feltételeit megállapitván, ezen árverési feltételeknek ama pontját, mely szerint a vadászat a bérbeadandó községi vadászterületen lóháton nem gyakorolható, alispán ur Sz. J. jelenlegi bérlőnek felfolyamodása folytán kihagyatni rendelte. Ezen határozata ellen K. J. és társai felfolyamodván, az iránt esedeznek, hogy a vadászat lóháton való gyakorlása eltiltásának az árverési feltételekbe való felvételét rendeljem el. Ennek indokából, azon körülmény szabatos megállapitása végett, hogy vaj-

jon a vadászat lóháton való gyakorlásának eltiltását a községi vadászterüle bérbeadásának kérdésében az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a értelmében határozni jogositottak összesége avagy ezek többsége akarja-e? folyó év 53,579. szám alatt kelt leiratommal felhivtam alispán urat, hogy ezen kérdést a községi kepviselőtestület elhatározása alá bocsássa s egyben ren delje el, hogy a képviselőtestület ezen ülésére, a tárgy világos megjelölése mellett a képviselőtestület tagjain kivül a határbeli földbirtokosok is meghivassanak. A meghagyásom értelmében összehivott képviselőtestületnek s a határbeli földbirtokosoknak együttesen tartott üléséről felvett jegyzőkönyv szerint a képviselőtestület és a községi birtokosok 570 holdnyi birtok többséggel a lóháton való vadászat megengedése mellett nyilatkozván, ennek alapján alispán ur fennebb hivatkozott határozatát, mely a szóban levő kérdés felett határozni hivatottak valódi többségi határozott akarat nyilvánitásának megfelel, K. J. és társai felfolyamodásuk elutasitása mellett részemről is jóváhagyom.

Községi vadászati jog bérbeadásánál oly kikötés, hogy a körjegyzőnek a vadászás minden ellenszolgáltatás nélkül megengedtessék, helyt nem foglalhat.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 62,682. sz. határozata:

Alispán ur határozatát, melylyel a H. községet és az ottani gazdaközönséget illető vadászati jog haszonbérbe adása czéljából megtartott árverési eljárást megsemmisitette, az árverés eredménye alapján kötött szerződéstől a jóváhagyást megtagadta és a vadászati jognak uj árverésen leendő haszonbérbeadását rendelte el, H. község elöljáróságának felebbezése folytán felülvizsgálván: tekintve, hogy a körjegyző javára az árverési feltételek között tett kikötés a vadászati jog értékét tetemesen csökkentette és ez által a község károsodását idézte elő, helybenhagyom oly hozzáadással, hogy az uj árverés feltételei között az eddigi feltételek között 8. szám alatt szerepelt ama kikötés, mikép a körjegyzőnek a vadászás megengedtetik, helyet nem foglalhat.»

Községi vadászati bérleti szerződésnél oly feltétel kikötése, melynek értelmében a bérlő a vadászati jogot bármely községi lakossal megosztani tartozik, meg nem engedhető és a szerződés megsemmisitését vonja maga után.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 21,117. sz. határozata:

Alispán urnak a Vinda községi vadászati jog bérbeadása tárgyában hozott határozatát, P. M. mint a beszterczei vadászegylet elnöke által beadott felebbezés indokából felülvizsgálván, azt az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-ában gyökerező jogomnál fogva, ezennel megsemmisitem s uj árverés megtartását rendelem el. Mert igaz ugyan, hogy a bérlő azon általa előzetesen ismert feltételek ellen, melyek alapján az árverésen résztvett s a bérletet elnyerte, jogosan nem felebbezhet, — tekintve azonban, hogy oly feltétel kitüzése, melynek értelmében a bérlő a vadászati jogot bármely községi lakossal megosztani tartozik, mint a vadászati törvény szellemével ellenkező, már vadászat-rendészeti szempontból sem engedhető meg; azon körülménynél fogva pedig, hogy a bérlőnek a vadászati jog gyakorlásában való korlátozása folytán kétségkivül csekélyebb bérösszeg lévén elérhető, ezen feltétel a község anyagi érdekeire is hátrányos visszahatást gyakorol, — a szóban

forgó bérbeadás, illetve árverés megsemmisitendő volt. Az uj árverés feltételei közül a vadászati jog gyakorlásának szóban forgó korlátozása elhagyandó.»

Vadászati tilalmi idő megszoritása a községi vadászbérleti szerződésben helyt nem foglalhat.

A m. kir. belügyminiszternek 1891. évi 12,385. sz. határozata:

Alispán ur határozatát, melylyel a B. község határában gyakorolható vadászati jog bérbeadása iránt helyt foglalt eljárást megsemmisitette, a létrejött szerződéstől a jóváhagyást megvonta s a bérbeadás ujból való foganatositását rendelte el, B. község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván, azt, habár az eljárás azon hiánya, hogy az árverési feltételeket nem a képviselőtestület állapitotta meg, az árverés eredményének a képviselőtestület részéről utólag történt elfogadása által pótoltnak tekinthető is, azon okból hagyom helyben, mert a bérbeadási feltételek 4-ik pontja a tilalmi idő megszoritása tekintetében az 1883. évi XX. t.-cz. 9. §-ába ütköző törvényellenes kikötést tartalmaz.

Ha a községi vadászterület bérbeadása czéljából kitüzött árverés határnapja elhalasztatik és az ujabb árverés határnapja kellően közhirré nem tétetik: az ezen árverés alapján kötött bérleti szerződés megsemmisitendő.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 59,869. számu határozata:

Alispán ur ama határozatát, melylyel S. Antal v.-kamarási lakos a végkamarási községi vadászterület bérbeadása iránt megtartott árverés ellen benyujtott panaszával elutasittatott, az az ellen ugyancsak S. Antal részéről közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt, tekintettel az ezen bérbeadási eljárásnál a bemutatott iratok tanusága szerint előfordult szabálytalanságokra, jelesen arra, hogy a községi vadászati jog bérbeadása czéljából foganatositott árverés nem a községi képviselőtestület által határozatilag kitüzött és szabályszerüen közhirré tett határnapon, hanem két nappal későbben tartatott meg, azon körülmény pedig, hogy az elhalasztott árverés határnapja kellőképen közhirré tétetett volna, a körjegyző puszta állitásán kivül mivel sem igazoltatik: megsemmisitendőnek találtam.

Amennyiben az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a alapján bérbe adott területek egy részének önálló vadászati területi jellege vitattatik, csak ezen vitás kérdés előzetes elintézése után lehet a bérszerződés jóváhagyásának kérdésében határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 91,703. számu határozata:

Alispán úr határozatát, melylyel a Ch. község határában gyakorolható vadászati jognak az 1889. évi decz. 7-én tartott nyilvános árverésen történt bérbeadása ellen W. J. által emelt felebbezést elutasitotta s a szerződésnek jóváhagyásra leendő beterjesztését rendelte el, — W. J. chropói lakos felebbezése folytán felülvizsgálván: tekintettel arra, hogy W. J. felebbezései során a bérbeadott területek egy részének önálló vadászati területi jellegét, s igy a bérbeadott területe közé be nem vonhatását vitatja; tekintettel továbbá arra, hogy a községi jegyző nyilatkozata szerint a felebbező által

jelzett területek eddigelé nem voltak a község határával együttesen bérbeadva; és tekintettel végre arra, hogy valamely terület önálló vadászati területi jellege iránt felmerülő vitás kérdés tisztázása az 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-ának végső pontjában körülirt eljárásra tartozik: a felebbezett határozat feloldása mellett rendelem, hogy az iratok az imént érintett vitás kérdés eldöntése végett az 1883. XX. t.-cz. 2. §-a szerint illetékes járási tisztviselőhöz tétessenek át s csak miután ezen előzetes vitás kérdésben jogerőre emelkedett határozat lesz, hozzon alispán ur a mult évi deczember 7-én megtartott árverés eredménye alapján létrejött szerződés kérdésében határozatot.

Azon körülmény, hogy községi vadászterület bérbeadásánál árverési jegyzőkönyv fel nem vétetett, az árverés megsemmisitésének feltétlen indokát nem képezi ugyan, de az árverés alkalmával jegyzőkönyv rendszerint felveendő.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 74,453. sz. határozat:

Nagyságodnak határozatát, mely szerint a T. községi vadászterület haszonbére iránt a nevezett község mint bérbeadó és V. J. mint bérbevevő között folyó évi junius hó 13-án kötött bérszerződéstől a hatósági jóváhagyást azon okból tagadta meg, mert az ugyanazon napon a bérbeadás iránt megtartott árverésről jegyzőkönyv nem vétetett fel, s a bérbeadási egész eljárás megsemmisitése mellett utasitotta a községet, hogy a szóban levő vadászterület bérbeadását a törvényszerü eljárás pontos betartásával eszközölje, az az ellen V. J. B. községi lakos által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, a határozatot feloldandónak s a szóban levő bérszerződést helybenhagyandónak találtam. Mert az iratokból kitetszőleg, a bérbeadás teljesen szabályszerüen eszközöltetett, mely körülménynyel szemben az, hogy a szabályszerüen megtartott árverés alkalmával annak lefolyásáról jegyzőkönyv nem vétetett fel, nem képezi törvényre avagy törvényerőre alapitható indokát annak, hogy a sem a község, sem egyesek részéről felfolyamodással meg nem támadott bérbeadási eljárás megsemmisittessék. Nagyságod feladatát képezi azonban az az iránti intézkedés, hogy hasonló hivatalos eljárások lefolyásáról jövőben rendes jegyzőkönyvek vezettessenek.

Az, hogy a vadászati jog bérbeadása alkalmával szerepelt megbizott megbizójának érdekeit nem kellőleg képviselte, az illetőnek a megbizottal szemben magánjogi uton támasztható igényekre szolgáltathat alapot, azonban az árverés megsemmisitésére jogalapot nem képez.

A m. kir. belügyminiszternek 1891. évi 304. sz. határozata:

Alispán úr határozatát, melylyel a G. község határában gyakorolható vadászati jognak bérbeadása iránt mult évi ápril hó 27-én tartott nyilvános árverés eredményekép R. A. legtöbbet igérővel kötött bérszerződést M. L. sz—i lakos felebbezésének elutasitása mellett jóváhagyta, M. L. felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helybenhagyom, mert az általam elrendelt nyomozásokból meggyőződtem arról, hogy a felebbező a vadászati jog bérbeadása iránt tartott árverésen megbizott által képviselve volt, a mely körülmény a felebbezőnek a közhirrététel fogyatékosságára alapitott panaszát megerőtleniti. A mi pedig azt illeti, hogy a megbizott megbizójának érdekeit nem kellőleg képviselte, ez a körülmény a megbizás

magánjogi viszonyából kifolyólag a felebbezőnek legfeljebb megbizottjával szemben magánjogi uton támasztható igényekre szolgáltathat alapot; arra azonban, hogy a szabályszerüen megtartott és a község képviselőtestülete által is helybenhagyott árverés megsemmisittessék, jogalapot nem nyujthat.

Az, hogy a községi vadászterület bérlője, a reá nézve sajátkezü aláirása által jogerőssé vált bérszerződés jóváhagyásának megtagadását a bérbeadás körül az eljáró hatóság által elkövetett alaki hibák indokából kérelmezi, e kérelem teljesitésének törvényszerü indokául el nem fogadható.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 20,881 sz. határozata:

Alispán úr határozatát, melylyel az O. község és S. Kálmán szombathelyi lakos között, a nevezett község határában levő s a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ának rendelkezései alá tartozó vadászterületek bérbeadása iránt kötött szerződéstől a jóváhagyást a bérbevevő S. Kálmán kérelme folytán megtagadván, O. községet ujabb bérbeadásra utasitotta, az az ellen O. község képviselőtestülete által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt feloldandónak s a szóban levő bérleti szerződést jóváhagyandónak találtam. Mert habár a felfolyamodó község képviselőtestületének, illetőleg elöljáróságának a bérbeadás körül követett azon eljárása, hogy a bérbeadásra vonatkozólag 1883. évi augusztus 6-án létesült megállapodásait és az augusztus 10-én megállapitott árverési feltételeket a maga idejében irásba nem foglalta s az ugyanazon évi augusztus hó 19-én megtartott árverésről a jegyzőkönyvet felvenni elmulasztotta, alaki tekintetből kifogás alá esik is, mindazonáltal ezen mulasztást annak, hogy a máskülönben szabályszerüen megkötött s bérvevőre nézve, annak sajátkezü aláirása által azonnal és feltétlenül jogerőssé vált szerződéstől a jóváhagyás a bérbevevő kérelmére megtagadtassék, elfogadható indokául már annálfogva sem szolgálhat, mert a Sághy Kálmán által szabályszerü közhirrététel után bérbevett terület nem lehetett más, mint az, a mely a község határából a törvény 3-ik §-ának rendelkezései alá tartozik s melyet a nevezett bérbevevő, habár a területnek holdszámbani kiterjedése a bérleti szerződésbe kitéve nincs is, ezen szerződésnek minden fentartás nélkül történt aláirása által azon községi vadászterületnek ismert el, melyre az árverés megejtetett, mely körülményekkel szemben bérbevevő azon kifogása, hogy az árverési feltételeket, helyesebben a bérbeveendő terület kiterjedését nem ismerte, figyelembe vehető annál kevésbé volt, mivel azon állitása, hogy a bérbeadandó vadászterület az árverést vezető egyik elöljáró által nagyobbnak mondatott, a kihallgatott tanuk vallomásai által bebizonyitva nem lett.

Vadásztársulattal, melynek sem jóváhagyott alapszabálya, sem külön vagyona nincs, a vadászati jog kibérlése iránt kötött szerződés csak akkor nyerhet jóváhagyást, ha az vagyonilag teljes biztositékot nyujtó valamely tagjával köttetett.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 79,637. sz. határozata:

Tekintetes alispán urnak határozatát, melylyel a P. községi vadászati jog kihaszonbérlése iránt a nevezett község elöljárósága mint bérbeadó és S. T. az N. városi vadásztársulat megbizottja mint bérbevevő között a folyó évi augusztus hó 4-én megtartott árverés eredménye alapján megkötött bérszerződéstől a hatósági jóváhagyást azon indokolással tagadta meg, hogy

a bérbevevő társulatnak sem jóváhagyott alapszabálya, sem külön vagyona nincsen s egyben utasitani rendelte a nevezett község elöljáróságát, hogy a szerződést a társaságnak valamely egyes, vagyonilag teljes biztositékot nyujtó tagjával kösse meg, az az ellen az N. városi vadásztársulat által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt a felfolyamodás elutasitása mellett, indokainál fogva helybenhagyom.

Azon körülmény, hogy valamely községi vadászterület bérbeadása iránti szerződésben a bérösszeg befizetésének határnapjául a községi képviselőtestület által nem a bérlet kezdetének napja, hanem három hónappal későbbre eső határnap lett kitüzve, nem szolgálhat egyedüli törvényes indokául a szerződés jóváhagyása megtagadásának.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 70,220. sz. határozata:

Alispán úr határozatát, melylyel K. község mint bérbeadó és Sz. V. mint bérbevevő között, folyó évi julius hó 28-án megtartott nyilvános árverés eredménye alapján, a községi vadászterület kihaszonbérlése iránt kötött bérszerződéstől a hatósági jóváhagyást azon indokból tagadta meg, mert habár a bérlet augusztus hó 1-ső napjával kezdődik, a haszonbér lefizetésének határnapjául, a szokásos gyakorlattól eltérőleg az év november havának 1-ső napja van a bérszerződésben megállapitva, az ez ellen Sz. V. által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván: azt ezennel megsemmisitem s a szóban levő bérszerződést jóváhagyom. Mert a szabályszerüen megtartott és senki által kifogás tárgyává nem tett nyilvános árverés eredménye alapján létesült bérszerződés hatósági jóváhagyása megtagadásának az, hogy a bérösszeg befizetésének határnapjául nem a bérlet kezdetének napja, hanem a lejárt szerződés mintájára egy három hónappal későbbre eső határnap lett a községi képviselőtestület által megállapitva, mig egyfelől törvényszerü indokát nem képezi, másfelől abból nem háromolhatnak a községre oly anyagi veszteségek, melyek a község önkormányzati hatáskörében történt intézkedésének felsőbb hatósági megsemmisitését követelnék.

Ha a községi vadászterület bérbeadása egyes törvénytelen feltételek mellett történt, a vonatkozó szerződés helyben nem hagyható, hanem ujabb árverés tüzendő ki.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 43,451. sz. alatt kelt határozata:

Az M. községi vadászati terület bérbeadása tárgyában hozott alispáni határozatot, melylyel az emlitett vadászterület bérbeadása iránt ifj. B. J. m...i lakos mint bérlővel kötött haszonbérleti szerződés az abban foglalt, de a törvénynyel ellenkező feltételek törlése mellett jóváhagyatott, a r...i cs. és kir. családi uradalmi főtisztség által közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt feloldom, az árverést megsemmisitem, a vármegye alispánjának határozatával helybenhagyott bérszerződést hatályon kivül helyezem és elrendelem, hogy M. község határában gyakorlandó vadászati jognak ujabb hat évre leendő bérbeadása czéljából ujabb szabályszerü árverés tartassék és az árverési feltételek közül az 1890-ik évi május hó 9-én felvett árverési jegyzőkönyv 6-ik pontjában a kis-dunai kertekre vonatkozó korlátozás, nemkülönben a nyulak és fáczánok által tett károk megtéritését magában foglaló kötelezettség elhagyassék. Mert a midőn a vármegye alispánja egyes feltételeket törvényteleneknek nyilvánitott, akkor nem volt szabad a szerződést helybenhagyni, hanem tartozott volna ujabb árverést rendelni,

már csak azért is, mivel valószinü, hogy törvénytelen sulyos feltételek elhagyása esetén, a szerződésben biztositott bérösszegnél nagyobb összeg érhető el, holott az alispáni intézkedés következtében a bérlő kötelezettségei könynyittettek, a nélkül, hogy a községnek azok fejében ellenérték biztosittatott volna.

Azon körülmény, hogy valamely községi vadászterület bérbeadása alkalmával az előző bérösszegnél kevesebb éretett el, a bérbeadás jóváhagyása megtagadásának indokául egymagában nem szolgálhat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 56,202. sz. határozata:

M. községi vadászterület bérbeadása kérdésében hozott ama határozatát, melylyel tekintetes alispán úr az ezen községi vadászterület bérbeadására nézve M. község mint bérbeadó s D. J. mint bérbevevő között, a folyó évi május hó 19-én megtartott árverés eredménye alapján ugyanazon napon kötött haszonbéri szerződéstől a jóváhagyást megtagadta s a községet ezen vadászterületnek ujabb árverésen leendő bérbeadására utasitotta, az az ellen B. J. községi biró és D. J. bérlő által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt feloldandónak s a szóban levő bérleti szerződést jóváhagyandónak találtam. Mert a bemutatott ügyiratok szerint ezen a főszolgabiró felügyelete mellett eszközölt bérbeadásnál követett eljárásban semminemü szabálytalanság elő nem fordult s a bérszerződés ellen sem az érdekelt lakosság, sem más illetékes fél részéről felszólamlás nem történt, s a bérbeadási eljárás szabályszerüségével szemben az, hogy az előző bérösszegnél kevesebb éretett el, a jelen felfolyamodványban felhozottakat tekintve, a bérbeadás jóváhagyása megtagadásának megállható törvényes indokát nem képezheti.

Vadászati jog bérbeadása ügyében magasabb utóajánlat esetén a községi képviselőtestületnek akkor, mikor az árverés eredményének helybenhagyása kérdésében az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a alapján határoz, joga van ujabb árverést elrendelni.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 56,215. sz. határozata:

Alispán urnak határozatát, mely szerint K. T. község határában gyakorolható vadászati jog bérbeadása iránt 1890. október 12-én tartott második nyilvános árverés eredménye alapján létrejött szerződést, az 1890. évi augusztus hó 14-én megtartott és a képviselőtestületek által is mellőzött első árverés eredményének figyelmen kivül hagyása mellett, jóváhagyta, — a mindkét árverésen legmagasabb igéretet tett, azonban az első árverés eredményéhez ragaszkodó B. K. felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helybenhagyom, mert az első árverés után, de annak a költségekre kötelezővé válta előtt, a képviselőtestületnek, mely az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a szerint az árverésnek helybenhagyása kérdésében határozni hivatva van, törvényes jogában állott a tett magasabb utóajánlatra tekintettel és ennek alapul vétele mellett, uj árverés tartását rendelni el, s mert B. K. azáltal, hogy a második árverésen is részt vett, ezen árverést magára kötelezőnek ismerte el, a mint különben a nevezett — az árverési jegyzőkönyv tanusága szerint — nyiltan ki is jelentette, hogy a mennyiben az első árverés nem fog érvényre emeltetni a magasabb hatóságok által, a második árverésen tett igérete reá nézve kötelező.

Községi vadászati jognak árverés utján való bérbeadásánál a szerződő felek csakis világosan kifejezett kikötéseik értelmében kötelezhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 42,039. sz. határozata:

Az Sz. községi vadászati jog bérbeadása iránt folyamatban levő ügyben alispán úr által hozott határozatot V. Béla felebbezése folytán felülvizsgálván, azt megváltoztatom és a bérbeadást megsemmisitem. Mert eltekintve attól, hogy az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ának bekezdése szerint a bérbeadásnál az 1871. évi XVIII. t.-cz. 110. §-a, illetve az ennek helyébe lépett 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a értelmében, ugy az árverés feltételeit a képviselőtestület állapitja meg, valamint az árverést az hagyja helyben, az pedig, hogy mindezek a képviselőtestület részéről megtörténtek volna, igazolva nincsen, tény, hogy V. Béla az árverési feltételek 5. pontjának el nem fogadása mellett árverezett. Mivel pedig egyfelől a szerződő felek csakis világosan kifejezett kikötéseik értelmében kötelezhetők, másfelől, miként az alispán úr felebbezett határozatában is kifejezve van, nem forog fenn törvényes indok arra, hogy az árverési feltételek érintett 5. pontja elejtessék, mindezeknél fogva a lényeges hiányban szenvedő s mint az árverési feltételekkel ellentmondásban levő bérbeadási intézkedés semmisnek volt tekintendő.

A vadászati jog bérbeadása iránt szabályszerüen megtartott nyilvános árverés befejezése után tett tuligéret nem szolgáltathat törvényes alapot arra, hogy a szerződés az árverésen legtöbbet igért egyén mellőzésével, a tuligérővel köttessék meg.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 37,763. sz. határozata:

A Z. község vadászterületének bérbeadása kérdésében hozott alispáni határozatot, melylyel a nevezett községben folyó évi január 16-án megtartott s előzőleg a körjegyzőség területén szabályszerüen meghirdetett nyilvános árverés eredményéhez képest az illető vadászterületnek Zs. Gy. l...i lakos, mint legtöbbet igérő részére történt bérbeadása B. S. t....i lakos magasabb utóajánlatának figyelmen kivül hagyásával helybenhagyatott, B. S. felfolyamodványa folytán felülvizsgálván, azt a felfolyamodás elutasitása mellett annak megjegyzésével hagyom helyben, hogy a szabályszerüen megtartott nyilvános árverés befejezése után tett tuligéret nem szolgáltathat törvényes alapot arra, hogy a szerződés, az árverésen legtöbbet igért egyén mellőzésével, a tuligérővel köttessék meg.

Vadászati jog bérbeadása iránti utóajánlat esetén uj árverés akkor rendelhető el, ha a bérszerződésben a felsőbb jóvahagyás kiköttetett s ez utóbbi még meg nem adatott.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 50,318. sz. határozata:

Az alispánnak intézkedését, melylyel M. község határában gyakorolható vadászati jog bérbeadása tárgyában 1890. évi deczember hó 21-én tartott árverés mellőzésével a benyujtott utóajánlat alapján uj árverés tartását rendelte el, S. József n—i lakos felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helybenhagyom; mert igaz ugyan, hogy a mennyiben az utóajánlat elfogadása az árverési feltételekben kikötve nem volt, a hatóság az utóajánlatot elfogadni nem lett volna köteles; mivel azonban a bérszerződés jóváhagyása előtt beérkezett utóajánlat méltán ama következtetésre nyujthatott alapot, hogy egy ujabb árverésen a községre nézve kedvezőbb

eredmény lesz elérhető, mégis a felebbezett határozatot, melylyel a bérszerződéstől a jóváhagyás vagyon-felügyeleti tekintetekből megvonatott, annál inkább helybenhagyandónak találtam, mert maga a község érdekét első sorban ismerni hivatott képviselőtestület a határozatba belenyugodott; a felebbező bérbevevő pedig jogi szempontból, minthogy a szerződésnek az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-ának megfelelő 5. pontjában a felsőbb jóváhagyás kikötve lett, sérelmet nem szenved.

A községi vadászati jog bérlőjének szerződésileg elvállalt kötelezettségei alól való mentesitésére a bérlő betegeskedése elegendő indokot nem képez, miután az illető ezen jogát albérletbe kiadhatja s a vadászati rendtartás szempontjából sem helyeselhető, hogy a jogérvényes vadászati bérszerződések a törvényszerüen megállapitott bérleti idő lejárta előtt megszüntettessenek.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 7880. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint P. község képviselőtestületének megállapodása részbeni megváltoztatásával a P. községi vadászati jogot bérben tartó B. J. az 1890. évre kötelezettsége alól felmentetett, az 1889. évi bérösszeg megtéritése azonban elengedendőnek nem találtatott. az az ellen P. község képviselőtestülete részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, a felebbezés elutasitása mellett a községi határozattal együtt feloldom, mert a bérbevevő azon állitása, hogy időközben elbetegesedvén, a vadászatot személyesen nem gyakorolhatja, annak elégséges indokául, hogy őt a község szerződésileg elvállalt kötelezettsége alól felmentse, annál kevésbé fogadható el, mert módjában áll bérbevevőnek a vadászati jogot ugy, mint az előző években is tette, a 6 évi cziklus hátralevő részében is albérletbe kiadni; ezen felül a vadászati rendtartás szempontjából sem helyeselhető, hogy a jogérvényes vadászati bérszerződések a törvényszerüen megállapitott bérleti idő lejárta előtt, bárha az érdekeltek kölcsönös beleegyezése mellett is, megszüntettessenek.

A községi vadászterületre vonatkozó bérszerződés felülbirálása a közigazgatási hatóság feladatát képezi ugyan, de a szerződés érvénytelenitése iránti kereset elbirálása a rendes biróság jogkörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 86,677. sz. határozata:

Alispán urnak a d—i vadászati jog albérlője elleni ügyben hozott, az első fokuval egyező és igy tovább nem felebbezhető határozatát, B. Ödön albérlő felebbezése indokából rendkivüli felülvizsgálat alá vevén, azt, az annak alapul szolgáló eljárással együtt, az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-ában gyökerező jogomnál fogva, mint törvénybe ütközőt ezennel megsemmisitem. Mert a vadászati bérszerződés felülbirálása az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §. szerint a közigazgatási hatóság feladatát képezi ugyan, de a már jóváhagyott szerződésnek érvénytelenitése iránti keresetek, ép ugy, mint a község által kötött, más hasonló adás-vevési vagy bérbeadási ügyleteknél a szerződésekből származó perek eldöntésére hivatott biróság jogköréhez tartozik. A vadászati bérszerződésnek, mely a bérletnek albérletbe adása felől is van hivatva intézkedni, egyik főczélja azon vadászati rendészeti szempont megóvása is, hogy a vadállomány kiméletben tartása is biztosittassék, a vadászati bérszerződés ide vonatkozó határozmányainak megsértéséből keletkezhető kár-

téritési igények szintén a törvény rendes utján érvényesitendők. A mi pedig azon körülményt illeti, hogy B. Ödön albérlő külföldi, az csak annak szolgálhat indokául, hogy az 1883. évi XXIII. t.-cz. 30. §-a szerint csak kezesség hiányában ne nyerjen vadászati jegyet, ilyennek hiányában pedig a vadászati jogot, daczára annak, hogy bérbe vette, személyesen ne gyakorolhassa, de nem nyujthat törvényes alapot a vele kötött szerződésnek közigazgatási uton való felbontására. Végül megjegyzem, miszerint az alispáni határozat helyes álláspontja szerint a községnek nem a főbérlő irányában felelős albérlő, hanem csakis a vele szerződött főbérlővel szemben áll fenn kereshetőségi joga, amennyiben t. i. ilyennek a szerződés határozmányai szerint helye van.

Ha a községi vadászati jog fizetni vonakodó bérlőjével szemben a község a törvényes joglépéseket meg nem teszi: erre a törvényhatóság által szoritható.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 80,907. sz. határozata:

Jelentésére, melyben annak előadása mellett, hogy J. község birája alispán ur abbeli utasitásának, hogy a vadászati bérösszeget, az azt lefizetni vonakodó bérbevevőtől per utján vegye meg, eleget nem tett, a követendő eljárás iránt utbaigazitást kér, a nélkül, hogy az ügyben concret elhatározást nyilvánitani akarnék, tájékoztatásul válaszolom alispán urnak, miszerint ily esetekben az ellen, hogy a törvényhatóságnak az 1886. XXII. t.-cz. 26. §-ában biztositott beavatkozási joga igénybe vétessék, valamint hogy az idézett törvény 94. §-a alkalmaztassék, legkisebb észrevételem sincsen, sőt amenynyiben a vadászterület bérjövedelme, nemcsak pusztán az 1885. évi 53,093. szám alatt kibocsátott itteni körrendeletben érintett közvetités czéljából utaltatott volna a községi pénztárba, hanem a vadászterületnek jövedelme, ha bárcsak részbeni tulajdonjogánál fogva, a községet, mint erkölcsi testületet is érdekelné, az idézett törvény 115. §-ában meghatározott joglépéseknek a tiszti ügyész részéről leendő megtétele iránti intézkedést is helyén levőnek látom.

Az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a szerint a vadászati bérleti szerződés az alispán által hagyandó jóvá; a bérlőnek tehát, ha a szerződést oly módon akarja másra ruházni, hogy az a bérbeadó községre is hatálylyal birjon, a községi képviselőtestület hozzájárulásával kell az alispán jóváhagyását kieszközölni.

A m. kir. Curia 1894. évi 9937/1893. sz. határozata:

K. János ellen H. község a neki kiadott vadászati bérlet czimén 499 frt bérhátralék iránt pert inditott. K. János a perben azzal védekezett, hogy miután a bérszerződést ő H. Mór jogutódjára átruházta, neki a község iránti kötelezettsége megszünt. Az első biróság K. János alperest következő indokok alapján elmarasztalta: mert az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a szerint a vadászati bérleti szerződés alispánilag helybenhagyandó és ha a bérlő a szerződést másra akként akarja átruházni, hogy ezen átruházás a községre is joghatálylyal birjon, ezen ujitást is alispánilag kell jóváhagyni; hogy pedig ezen ujitás az alispánnak ajánlható legyen, arra szükséges a községi közgyülés megtartása, mivel különben a községnek intézkedése a hivatkozott törvény és az 1886. évi XXII. t.-cz. 112. §-a szerint semmis; miután pedig Hlobuka községe soha sem bocsátotta ki alperest bérleti kötelezettsége alól, magától értetődik, hogy felperesnek kötelessége a szerződést végrehajtani.

A pozsonyi kir. itélő tábla az első biróság itéletét megváltoztatta s a községet keresetével elutasitotta azon indokból, mivel alperes K. János tanukkal beigazolta, hogy a vadászati bér czimén a község pénztárába a község követelése befolyt. A kir. Curia a másodbiróság itéletének megváltoztatásával az első biróság itéletét hagyta jóvá és pedig annak indokolásával azért is, mert a község részére teljesitett fizetés ténye, minthogy a községnél hivatalos zárszámadásoknak kell vezettetni, nyugtatványnyal igazolandó.

A községi vadászterület bérlete, bérbevevőnek a bérlet lejárta előtt történt halála esetében a jogutódokra átszáll.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 12,685. sz. határozata:

A vármegye közönségének az I. községi vadászterület bérbeadása kérdésében hozott határozatát, mely szerint az F. István és Józseffel kötött bérszerződéstől, a jóváhagyás B. István s társai felszólalása következtében azon indokból, mivel a szabadkézből való kiadáshoz a törvényhatóság előzetes engedélye ki nem eszközöltetett, megtagadtatott és a község elöljárósága a bérbeadásnak nyilvános árverés utján leendő foganatositására utasittatott, az az ellen F. István és F. József bérbevevők részéről közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt feloldandónak és a szóban levő bérszerződést helybenhagyandónak találtam. Mert a többször érintett bérszerződés ugyanazon határozmányokat tartalmazza, mint a bérbevevők atyja és jogelődje, F. Jánossal 1884. évi augusztus 19-én kötött és általam ugyanazon év április hó 1-én 20,060. szám alatt kibocsátott rendelettel jóváhagyott bérszerződés, melynek pótlásaképen F. Jánosnak időközben történt elhalálozása indokából csakis azon okból keletkezett, mivel, miként ez a községi képviselőtestület 1885. évi november hó 30-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyvből kitetszik, a községi elöljáróság azon hiszemben volt, hogy a szerződés hatálya az elhalálozott bérbevevő örököseire ki nem terjed, a mi azonban, szemben azon körülménynyel, hogy a szerződés e részben megállapodást nem foglal magában, jogalappal nem bir.

A vadászati jog bérbeadásából befolyó összeg a községi költségvetésbe átfutó tétel gyanánt felvehető, miután a bérösszeget a község az illető tulajdonosoknak birtokuk arányában szolgáltatja ki.

A m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 8745. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának B. község 1888. évi költségvetése felett hozott határozatát, gróf Sz. K. nagybirtokos részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a felebbezett határozat helybenhagyandónak találtatott. Mert a mi a felebbezésben emlitett vadászati jog bérbeadásából származó jövedelem felosztását illeti, tekintve, hogy az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a első bekezdése értelmében a vadászati bérjövedelem az illető földbirtokosokat birtokaránylag illeti, a községet pedig csak az esetben, ha a felosztási arány megállapitható nem lenne, azt pedig, hogy B. községben a most jelzett kivételes körülmény fenforogna, felebbező nem igazolta, sőt még nem is állitja; tekintve továbbá, hogy az 1885. évi 53,093. szám alatt kelt itteni rendelettel a törvényhatóságok az e téren észlelt visszaélések megelőzése tekintetéből felhivattak oda hatni, hogy a vadászati bérlők a bérösszeget a községi pénztárba fizessék és a község adja azt az ille-

tőknek ki: a vármegye közönsége által a szóban levő költségvetés megállapitásánál követett azon eljárás, hogy a vadászati bérjövedelem, mint átfutó tétel a bevételek között felvétetett ugyan, de megjegyeztetett, hogy az az illető birtokosokat tulajdonuk arányában illeti, teljesen kifogástalan és helyes.

Ha a vadászati bérjövedelem a fennálló gyakorlat szerint a község bevételét képezi, ezt a gyakorlatot csak ugy lehet megszüntetni, ha az, hogy a vadászati bérjövedelem a község és a birtokosok között aránylag szétosztható, ez utóbbiak által kellőleg igazoltatik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 2244. sz. határozata:

A V. község 1890. évi költségvetése fölött hozott törvényhatósági bizottsági határozatot B. G. és földbirtokos érdektársai v—i lakosok, valamint V. község képviselőtestülete által felebbezett azon részében, melylyel a V. község határában gyakorolható vadászati jog 400 frt bérjövedelme a községi bevételek sorába helyeztetett, felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helybenhagyom. Mert tekintettel arra, hogy a vadászati bérjövedelem eddig a költségvetések bevételi rovatában szerepelt s tekintettel arra, hogy a felebbezésben állittatik ugyan, hogy a vadászati bérjövedelem aránylag szétosztható, de mivel sem bizonyittatik: az eddigi gyakorlat mindaddig fentartandó, mig a bérjövedelem a földbirtokosok közt való felosztásának aránya szabályszerüen meg nem határoztatik.

A vadászati bérjövedelemnek közczélra forditása csak azután kerülhet szóba, ha azon előzetes kérdés, hogy a bérjövedelem az illető birtokosoknak ki nem szolgáltatandó, meg van oldva. Ebben a kérdésben pedig a község határozata ellen beadott felebbezés elbirálására a közigazgatási bizottság illetékes. — Az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ának azon kitétele, hogy fel nem oszthatás esetén a vadászati bérjövedelem «közigazgatási czélokra» fordittassék, ugy magyarázandó, hogy ez alatt az 1886. évi XXII. t.-czikk 130. §. második bekezdésében körülirt, a község minden lakosát és birtokosát egyenlően érdeklő általános közigazgatási kiadások értendők.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 38,322. sz. határozata:

Az N. község vadászati haszonbérjövedelmének hovaforditása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot egyfelől N., másfelől K. község, mint N. határbeli birtokos által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, annak azon részét, melylyel N. község képviselőtestületének abbeli határozatát, hogy a vadászati bérjövedelem a községi fecskendőház és őrtanya költségeire rendeltetett fordittatni, helybenhagyta, az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján, illetékességi szempontból megsemmisitem és K. község felfolyamodványát elintézés végett a közigazgatási bizottsághoz rendelem áttétetni. Mert a vadászati bérjövedelemnek közczélra való forditása csak azután kerülhet szőnyegre, ha azon előzetes kérdés, hogy a bérjövedelem az illető birtokosoknak ki nem szolgáltatandó, megoldottnak, vagy meghaladottnak tekinthető. Ámde K. község felebbezésében éppen ezen oldalát teszi vitássá a kérdésnek, mely az illető birtoknak magánérdekeit érinti s igy konkrét ügy jellegével birván, az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a értelmében másodfokban nem a törvényhatósági bizottság, hanem a közigazgatási bizottság által birálandó felül. Egyébiránt a törvény alkalmazása terén észlelt téves felfogás helyreigazitása tekintetéből szükségesnek találom a következő-

ket megjegyezni: Az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a az arány meg nem állapithatása miatt fel nem osztható vadászati bérjövedelmet nem általában községi czélokra, hanem mint a törvényhatósági bizottság felebbezett határozatának vonatkozó részében helyesen idézi, «közigazgatási» vagyis az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §. második bekezdésében emlitett, a község minden egyes tagját egyenlően érdeklő kiadásokra rendeli forditttatni, azért, mert ily esetekben, midőn t. i. nem lehet meghatározni, hogy a jövedelemből kit mennyi illet, csak az lehet igazságos, ha az oly kiadásokra forditattik, melyekre nézve kétségtelen, hogy az illetőket is terhelik. Ha a vadászati törvény 3. §-ában érintett közigazgatási kiadások kifejezése a községi törvény 130. §-a 3. és 4. bekezdésében megállapitott fedezeti csoportokra is kiterjedőnek vétetnék, az ily értelmezés által, eltekintve attól, hogy az a községi törvénynek a községi terhek egyes kategóriáit megkülönböztető alaphatározataival, melyek szerint a községi kiadások közigazgatásiakra, gazdászatiakra, belrendőrségiekre és közbiztonságiakra oszlanak, össze nem egyeztethető, a vadászatról szóló törvény 3. §-ának rendelkezése a saját létalapjául szolgáló indokokkal hozatnék kiegyenlithetetlen ellentétbe. Mert abban, hogy valamely jövedelem csak azért folyjon a községi pénztárba, mert annak a jogosultak közötti felosztási aránya meg nem állapitható és mégis a községi lakosság egyes osztályainak javára eső oly kiadásokra forditassék, melyeknek éppen egy különös arány szolgál alapul, ellenmondás rejlenék. Az előadottakból kifolyólag, bármennyire méltányoljam a községnek a tüzoltási ügy fejlesztésére irányzott törekvéseit, az ily czélokra szolgáló községi kiadásokat oly természetüeknek, melyekre a vadászati bérjövedelem annak fel nem oszthatása indokából forditható lenne, el nem ismerhetem, hanem csakis olyanoknak tekinthetem, melyek a jelzett czélokra csakis az illető birtokosok előzetes bele egyezése esetében használhatók fel.

---

b) Hatósági illetékesség.

Az iránt, hogy valamely terület önálló vadászati terület képez-e avagy a községi vadászati testülethez tartozik, első fokban a főszolgabiró határoz.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 37,479. sz. határozata:

A bonczodföldi községi vadászterület bérbeadása kérdésében hozott azon alispáni határozatot, melylyel Cs. Gyula békeházi lakosnak e bérbeadási intézkedés ellen azon okból emelt felszólalása, mert a tulajdonát képező szőllőhegybirtok is a bérlemény keretébe bevonva lett, visszautasittatott. Cs. Gyula részéről közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt feloldandónak találtam.

Mert az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a értelmében a közös bérbeadás tárgyát csakis a törvény 2. §. alá nem tartozó területek képezvén, minthogy az érdekeltek egyike az ellen, hogy a 2. §. rendelkezései szerint, külön vadászterületet képező szőllőhegybirtoka a 3. §. intézkedése alá eső vadászterülettel egybefoglaltassék, kifogást tett, a vitássá vált kérdés felett a szóban levő törvény 2. §-ának utolsó bekezdése értelmében első sorban a járás szolgabirájának kellett volna határozni.

Erről az alispán urat további szabályszerü eljárás végett oly felhivás-

sal értesitem, hogy mindenekelőtt a jelzett szőllőhegybirtok külön vadászterületi jellegének előzetes kérdését annak rendje szerint megoldásra juttatni és annak megtörténte után a bérbeadási intézkedés alapján létesitendő szerződésnek hivatalból leendő elbirálása érdemében saját hatáskörében eljárni sziveskedjék.

A vadászterületek önállóságának avagy a községi vadászati testületbe tartozásának vitássá tett kérdésében törvényhatósági városban a városi kapitány van hivatva első fokban határozni s ennek határozata a polgármesterhez felebbezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 50,268. sz. határozata:

A h.-m.-vásárhelyi határban levő mámai és kenyeteháti szőllőterületeknek önálló vadászterületté alakitását megtagadó tanácsi határozat ellen F. József és érdektársai által közbevetett felfolyamodvány érdekében tett jelentés csatolmányait, az ügy érdemébe való bocsátkozás nélkül, oly felhivással küldöm vissza a város közönségének, hogy miután jelen esetben az iránt merült fel vitás kérdés, hogy a szóban levő szőllőterület a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-ában körülirt területek közé tartozik-e vagy nem, e fölött pedig ugyanazon szakasz utolsó bekezdése szerint a törvényhatósági városokban első sorban a kapitány, másodfokban a polgármester van hivatva határozni: azokat a városi kapitánynak törvényszerü elintézés, illetőleg a felvetett kérdésre nézve elsőfoku határozat hozatala végett adja ki.

Vadászterületek önállóságának avagy a községi vadászati területhez tartozásának vitássá tett kérdésében harmadfokban a közigazgatási bizottság illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 26,755. sz. határozata:

A vármegye alispánja Nagy-Kőrös város polgármesterének határozatát, melylyel a nagykőrösi határban levő szőllős kerteket és ezek között vagy ezekkel összetüggésben lévő szántóföldeket az 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-nak 2-ik pontja értelmében önálló vadászterületnek mondotta ki, a szőllőterületre vonatkozó részében helybenhagyta, ellenben kimondotta, hogy a szőllő közt levő földek az idézett törvény 2. §-nak 2-ik pontjában körülirt területek közé nem tartoznak. Az alispáni határozat ezen utóbbi része ellen a nagykőrösi kertészeti egylet részéről közbetett s a f. é. márczius hó 30-án felterjesztett felebbezést a bemutattatott iratok kiséretében az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a *c*) pontja értelmében a czimnek harmadfoku elintézés végett ide zártan megküldöm.

A vadászterület bérbeadása czéljából tartandó árverés módozatait és a kikiáltási árt a képviselőtestület állapitja meg. A főszolgabiró az árverés megtartására jogositva nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 13,824. sz. határozata:

K. község vadászterületének bérbeadása tárgyában hozott határozatát, melylyel a mult évi julius hó 7-én nevezett községben tartott árverés jóváhagyatott, V. I. k...i lakos által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt az annak alapjául szolgáló árveréssel együtt ezennel megsemmisitem s a szóban levő vadászterületnek kellően kihirdetendő és sza-

bályszerüen megtartandó nyilvános árverésen leendő ujbóli bérbeadását elrendelem. Mert a községi vadászterületek bérbeadását az 1883. évi XX. t.-czikk 3. szakaszában idézett 1871. évi XVIII. t.-cz. 110. §-ának helyébe lépett 1886. évi XXII. t.-cz. 120. szakasza értelmében a községi képviselőtestület eszközli, illetőleg annak módozatait és a kikiáltási árt az állapitja meg; ezen rendelkezések pedig a kérdéses árverésnél be nem tartattak, illetőleg azok betartása mellőztetett, egyrészt az által, hogy az árverés módozatai és a kikiáltási ár képviselőtestületi határozattal megállapitva nem lett, másrészről az árverést illetéktelenül a járás főszolgabirája tartotta meg. Miről alispán urat tudomás és további szabályszerü eljárás végett oly hozzáadással értesitem, hogy a bérbeadás törvényszerü keresztülvitele iránt haladék nélkül intézkedjék és a járási főszolgabirót oda utasitsa, hogy jövőben kizárólag csak a hivatását képező ellenőrzésre szoritkozzék.

A községet illető vadászati jog bérbeadásánál sem az árverési feltételek megállapitása, sem az árverés megtartása nem illeti a főszolgabirót.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 10,241. sz. határozata:

Alispán urnak a Cs. községi vadászterület bérbeadása kérdésében hozott határozatát, melylyel a V. Istvánnal mult évi november hó 23-án kötött bérszerződés helybenhagyatott, a képviselőtestület részéről közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, azt a bérszerződéssel együtt feloldandónak találtam. Mert az iratok szerint a bérszerződésnek alapul szolgáló árverést a járási főszolgabiró tüzte ki és tartotta meg, sőt a bérbeadási feltételeket is ő állapitotta meg, holott az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a értelmében a község és az érdekelt birtokosok által együttesen eszközlendő bérbeadásnak az 1871. évi XVIII. t.-cz. 110. §-ának helyébe lépett 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-ában előirt eljárás szerint való keresztülvitele kizárólag a képviselőtestület jogköréhez tartozik, e tekintetben az 1886. évi XXII. t.-cz. 71. §-a alapján a járásba eső községekre felügyelni hivatott főszolgabirót csakis az ellenőrzés joga és kötelessége illetvén meg, minek korlátain tul a járási főszolgabiró csak azon kivételes esetben terjeszkedhetnék, ha a község belügyeibe a törvényhatóság számára az 1886. évi XXII. t.-cz. 26. §-ában fentartott beavatkozás esete forogna fenn és az illető főszolgabiró a törvényhatóság részéről az eljárásra felhatalmazást nyert volna.

Községi vadászati jog bérbeadása iránt megtartott árverés eredménye feletti határozathozatalra a szolgabiró nem illetékes.

A m. kir. belügyminiszternek 1884. évi 16,185. sz. határozata:

Az alispáni határozatot, melylyel K. S. miskolczi lakos az iránti kérelme, hogy a S. K. község vadászati jogának bérletére nézve vele az 1883. évi deczember 2-án tartott árverés alapján kötött szerződés jóváhagyassék, azon indokokból nem találtatott teljesitendőnek, mert az árverés eredményébe bele nem nyugodott járási szolgabiró meghagyása folytán megtartott második árverésen a bérbeadó községre nézve kedvezőbb eredmény éretett el, az az ellen K. S. által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt feloldandónak s alispán urat felhivandónak találtam, hogy az első árverés eredménye alapján kötött szerződés jóváhagyása kérdésében határozzon. Meg kellett semmisiteni a megfelebbezett határozatot, mert a Sajó-Kereszt-

tur község képviselőtestülete által szabályszerüen megállapitott árverési feltételek alapján megtartott árverezés eredménye, illetőleg az ennek alapján létrejött bérszerződés felett az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a értelmében nem a szolgabiró, hanem az alispán illetékes határozni. A járási szolgabiró akkor, a midőn az első árverezés alapján kötött bérleti szerződés félretételével a községet ujabb árverezésre utasitotta, törvényben és szabályrendeletben meghatározott hatáskörét tullépte, — s igy az ő határozata, mint illetéktelen, annak minden folyományával együtt — a mihez a megfelebbezett alispáni intézkedés is tartozik — megsemmisitendő volt.

A községi vadászterületek bérbeadása iránti intézkedések megtétele, nevezetesen az árverési feltételek megállapitása városi törvényhatóságokban nem a tanács, hanem a bizottsági közgyülés elébe tartozik, s a tanács csakis a bérszerződés jóváhagyásának kérdésében illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 23,887. sz. határozata:

Miután az 1883. XX. t.-cz. 3. §-a értelmében a városi tanács jogköréhez csakis a községi vadászterületek bérbeadása iránti szerződések jóváhagyása tartozik, a bérbeadás iránti intézkedések megtétele, t. i. az árverési feltételek megállapitása pedig a tulajdonos földbirtokosok közrehatása mellett a bizottsági közgyülés feladatát képezi, már pedig a jelen esetben a bérbeadás iránt nem a bizottsági közgyülés, hanem az arra nem illetékes tanács intézkedett, a követett eljárást szabályszerünek nem tekinthetem. Minthogy azonban másfelől a jelzett hiányt nem látom az ügy lényegére annyira kihatónak, hogy a miatt a bérbeadás eredménye még az esetben is megsemmisittessék, ha az utólag pótoltatnék, ugyanazért mielőtt a felebbezés érdekében intézkedném, az ügyiratok visszavárólagos visszaküldése mellett felhivom a vármegye közönségét, hogy a legközelebbi közgyülésben az iránt, vajjon a tanács eljárását magáévá teszi-e vagy nem, hozzon indokolt határozatot és azt hozzám mielőbb terjeszsze fel.

Törvényhatósági joggal biró városok vadászterülete iránt kötött bérszerződések jóváhagyására nem a törvényhatósági bizottság, hanem a tanács van hivatva, a bérbeadási feltételek megállapitására pedig a törvényhatósági bizottság (az érdekelt birtokosokkal) és nem a tanács illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 2588. sz. határozata:

K. Hugó B. törvsz. joggal felr. város tanácsának azon határozata ellen, melylyel a nevezett által az 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-ának intézkedése alá nem eső területeken való vadászati jog bérbevétele iránt tett ajánlat, azon indokból utasittatott el, mert a bérbeadás iránt kötött szerződés a törvényhatósági bizottság határozatával már végleg jóváhagyatott, felebbezést nyujtott be. A törvényhatósági bizottságnak a szerződést jóváhagyó határozatát az ezen bérbeadási ügyben történt összes intézkedésekkel s a bérletszerződéssel együtt megsemmisitendőnek találtam. Mert a szóban levő bérbeadási intézkedés foganatositása idején már hatályban volt 1883. XX. t.-cz. 3. §-a értelmében, a tanács által elfogadott bérszerződés jóváhagyására a városi közgyülés nincs hivatva. A tanács által tett bérbeadási intézkedéseket pedig azért nem hagytam jóvá, mert az árverésnek, az idézett törvényszakaszban hivatkozott 1871. évi XVIII. t.-cz. 110. §-ának rendelkezéseiből

kifolyólag, a feltételeknek a képviselőtestület által előzetesen történt megállapitása után és alapján kellett volna eszközöltetnie, és mert a szerződés 2-ik pontja, mely szerint a bérlő azt, hogy az illető birtokosok által a törvény 2. §-a 3. pontja alapján csoportositandó területek a bérlemény alól kivonassanak, kárpótlás nélkül megengedni tartozik, oly terhes kötelezettséget tartalmaz, mely az előnyösebb bérbeadást korlátozza és viszályokra szolgáltat alkalmat. Miről a város közönségét a tárgyiratok visszaküldése mellett az érdekeltek szabályszerü tudósitása és a bérbeadásnak a törvény rendelkezésének szem előtt tartásával ujból leendő eszközlése czéljából oly felhivással értesitem, hogy mindenekelőtt a többször idézett törvény 3. §-a értelmében bérbe adandó — s eleve megállapitandó területekre nézve az árverési feltételeket az érdekelt közbirtokosokkal együttesen állapitsa meg, — s az ennek alapján megtartott árverés eredményéhez képest kötendő szerződés jóváhagyását a városi tanácsnak engedje át.

A törvényhatósági bizottság a községi vadászterületek bérbeadása iránt kötött bérszerződések jóváhagyására nem illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 67,737. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának közgyüléséről szerkesztett jegyzőkönyv 280. tételszáma alatt foglalt határozat szerint az R. város határában levő s az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a értelmében bérbe adandó községi és más egyéb vadászterületeknek megtörtént, s a város polgármestere által bejelentett bérbeadása a megye közönsége által erősittetvén meg, — minthogy az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a szerint a megye közönségét csakis a szabadkézből való bérbeadás iránti engedély megadása illeti meg, a községi vadászterületek bérbeadásának, illetőleg az ezek iránt kötött szerződések jóváhagyásának joga azonban nem a megye közönségének, hanem az alispánnak illetékességi körébe tartozik, — ezen határozat, mint a törvény rendelkezésével ellenkező, helyet nem foghat, miért is annak feloldása mellett felhivom a megye közönségét, hogy a megye alispánját a szóban levő bérbeadás, illetőleg az arról szóló bérszerződés érdemében saját hatáskörébeni törvényszerü eljárásra utasitsa.

Mielőtt a vadászati bérszerződés jóváhagyása tárgyában az alispán határozna előbb a képviselőtestület határoz az árverés eredményének helybenhagyása kérdésében. Ha a vadászati jogra vonatkozó árverés módozatait és a kikiáltási árt a községi elöljáróság és nem a képviselőtestület állapitja meg, akkor ezen hiány csak azon esetben nem hat vissza semmisitőleg az árverés eredményére, ha a képviselőtestület az elöljáróságnak eljárását utólagosan magáévá teszi.

A m. kir. belügyminiszternek 1891. évi 5183. sz. határozata:

Alispán urnak azon határozatát, melylyel az N. község határában gyakorolható vadászati jog bérbeadása illetőleg bérbevétele tárgyában S. Z.-al kötött szerződést jóváhagyta, N. V. r—i lakos felebbezése folytán felülvizsgálván, azt feloldom és rendelem, hogy előbb N. község képviselőtestülete hozzon a vadászati jog bérbeadása iránt tartott árverés eredménye fölött határozatot s azután határozzon alispán úr a megkötött szerződés jóváhagyása kérdésében; mert az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a alá tartozó területeken gyakorolható vadászati jog bérbeadásánál az idézett törvény-

szakasz rendelkezése szerint az 1871. évi XVIII. t.-cz. 110. (most már az 1886. évi XXII. t.-cz. 120.) §-ában megállapitott eljárás szabályai tartandók meg, ezen most idézett törvényszakasz értelmében pedig a községi vagyon bérbeadása czéljából tartott árverés eredményét a képviselőtestület hagyja helyben. Annál inkább szükséges a jelen esetben a képviselőtestületnek az árverés megbirálására kiterjeszkednie, mert az iratok nem tanuskodnak arról, hogy az árverés módozatait és a kikiáltási árat, melyek megállapitása az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a szerint szintén a képviselőtestületet illeti, a képviselőtestület előzetesen megállapitotta volna, minélfogva ezen hiány legfeljebb csak akkor nem hat vissza semmisitőleg az árverés eredményére, ha a képviselőtestület az elöljáróságnak az érintett előzetes megállapodások létesitése körül követett eljárását utólagosan magáévá teszi.

A községi vadászterületek kibérlése iránt kötött szerződések érvényessége felett a főszolgabiró nem illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 59,732. sz. határozata:

Határozatát, melylyel a K. községi vadászterület 1886. évi november 15-én történt bérbeadása indokából ifj. B. Bertalan és társa által emelt panasz elintézéseül hozott s panaszlókat mint a nevezett községi vadászterület alispánilag jóváhagyott szerződés szerinti bérlőit, a sérelmesnek talált ujabb bérbeadási eljárás megsemmisitésére irányzott kérelmükkel elutasitó szolgabirói határozat megváltoztatása mellett, az 1886. évi november 15-én megtartott árverési eljárástól s az ennek alapján létesült bérszerződéstől a jóváhagyás megtagadtatott, s a K. község és U. Gyula és társai között az 1884. évi árverés alapján kötött s alispáni elhatározással jóváhagyást nyert bérszerződés továbbra is érvényben állónak mondatott ki, az ellen Cs. Imre kaczkói lakos által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt a felfolyamodás elutasitása mellett, indokainál fogva annál is inkább helybenhagyandónak találtam, mert a községi vadászterületek kibérlése iránt kötött szerződések érvényessége felett a főszolgabiró törvény szerint nem volt illetékes határozni.

A vadászati jog haszonbérbeadása tárgyában 6 éven tul terjedő időtartamra szóló haszonbérletek megkötésére vonatkozó szerződések iránt hozott képviselőtestületi határozat feletti intézkedés a törvényhatósági bizottság közgyülésének van fentartva.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 50,479. sz. határozata:

Az Alsó és Felső-St., K., M. és T. községek vadászterületeinek haszonbérbeadása tárgyában hozott alispáni határozatot, mely szerint a nevezett községek vadászterületei iránt kötött haszonbéri szerződések a tiz évi bérleti időtartamnak 6 évre történt leszállitása mellett hagyattak jóvá, — V. P. és társai részéről közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván: azt ezennel megsemmisitem, és felhivom alispán urat, miszerint ezen bérleti ügyet, tekintettel az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a és 24. §. b) pontjának rendelkezésére, a tövényhatósági bizottság illetékes elbirálása alá terjeszsze; mert a község képviselőtestületének 6 éven tuli időtartamra szóló haszonbérletek megkötésére vonatkozó szerződések iránt hozott határozata feletti intézkedés, a hivatolt törvény 24. §-ának világos rendelkezése szerint, nem az alispán, hanem a törvényhatósági bizottság közgyülésének van fenn-

tartva; önként értetvén, hogy ily szerződéseknek az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §. második bekezdése alapján az alispán részéről eszközlendő jóváhagyásának szüksége, csakis a fent érintett eljárás után állhat be.

A községi vadászterület bérbeadásából befolyó jövedelemnek felosztása és kezelése kérdésében a község és az érdekelt birtokosok vannak hivatva intézkedni.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 23,723. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak a Gy. városi vadászterület bérbeadásából befolyó jövedelemnek az érdekeltek között leendő felosztási aránya és kiszolgáltatási módja iránt felmerült kérdésben hozott azon végzését, melylyel a városi képviselőtestületnek Cs. Lajos és társai által felebbezett abbeli határozata, mely szerint az Sz. József és M. András bérlők által elkészitett felosztási kimutatás jóváhagyatott, a bérlők által a szerződés 4. pontja értelmében a városi pénztárba letéteményezett első évi bérösszeg azoknak azon utasitással, hogy a földtulajdonos kezeihez közvetlenül teljesitendő fizetésekről szóló nyugtáikat a polgármesterhez annak idején bemutassák, visszaadatni rendeltetett, feloldatott és nevezett bérlők a szerződésben kötelezett bérösszegnek 8 nap alatt a városi központárba leendő befizetésére végrehajtás terhe mellett köteleztettek, a város polgármestere pedig oda utasittatott, hogy a jövedelem felosztásának alapul szolgáló birtokarány megállapitása érdemében a törvényszerü intézkedéseket azonnal tegye meg és azon esetben, ha az arány megállapitható nem lenne, az egész jövedelemnek a város közigazgatási czéljaira leendő forditása iránt intézkedjék: Sz. József és M. András bérlők részéről közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván: azt helybenhagyandónak találtam. — Mert a községi vadászterületek bérbeadása az 1883. évi XX. t.-cz. 3. szakaszának rendelkezése szerint az illető földbirtokosok és a község által együttesen lévén foganatositandó, a bérbeadásból származó jövedelemnek felosztása és kezelése kérdésében, mint a mely a bérbeadásnak folyományát képezi, az idézett törvényszakasz rendelkezése nyomán ugyanazon tényezők vannak hivatva intézkedni, melyek a bérbeadás körüli eljárást foganatositották.

A községi vadászterületnek, illetőleg az ezzel együttesen bérbeadandó azon földbirtoknak, mely az 1883. XX. t.-cz. 2. §-a alá nem tartozik, szabad kézből való bérbeadásához kivánt előzetes engedélyt az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a értelmében nem az alispán, hanem a törvényhatósági bizottság van jogositva megadni vagy megtagadni.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 66,976. sz. határozata:

Alispán urnak határozatát, a melylyel a D. a község gazdaközönsége, mint bérbeadó és P. Z. mint bérbevevő között, ezen község gazdaközönségének tulajdonához tartozó vadászati területnek bérbeadása iránt, a nyilvános árverés mellőzésével magánegyezkedés utján kötött bérszerződéstől a jóváhagyást megtagadta s bérbeadó községet a községi vadászterületnek nyilvános árverés utján való bérbeadására utasitotta, P. Z. felfolyamodása folytán felülvizsgálván, azt ezennel feloldom s felhivom alispán urat, hogy D. községnek a szabadkézből való bérbeadásra vonatkozó megállapodását a törvényhatósági bizottság elhatározása alá bocsássa. Feloldanom kellett a határozatot, mert a községi vadászterületnek, illetőleg

az ezen területtel együttesen bérbeadandó azon földbirtoknak, mely az 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-a alá nem tartozik, a nyilvános árverés mellőzésével szabadkézből való bérbeadásához az előzetes engedélyt az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a utolsó kikezdése szerint nem az alispán, hanem a törvényhatósági bizottság van jogositva megadni vagy megtagadni; és csak a törvényhatósági bizottságnak a szabadkézből való bérbeadást engedélyező határozata alapján kötött bérszerződést kell az alispánhoz a vadászati törvény szempontjából való felülbirálás, illetőleg jóváhagyás végett bemutatni.

A községi vadászati jog szabadkézből való bérbeadása kérdésében a megyei közgyülés határoz, s csak az utóbbi részéről megadott jóváhagyás esetén van hivatva az alispán a szerződés felett vadászat-rendészeti szempontból határozatot hozni.

A m. kir. belügyminiszternek 1891. évi 47,357. sz. határozata:

Alispán ur határozatát, melylyel Cz. és több szomszédos község által a vadászati jognak szabadkézből való bérbeadása tárgyában a Coburg herczegi uradalommal kötött szerződéseket jóváhagyta, A. Arthur és F. István felebbezése indokából felülvizsgálván, a felebbezett határozatot, illetékességi szempontból megsemmisitem és rendelem, hogy a szabad kézből való bérbeadás engedélyezése kérdésében a törvényhatósági bizottság hozzon határozatot, mert az 1886. évi XXII. t.-czikknek a vadászati jog bérbeadása körül is érvénynyel biró 120. §-a szerint, a községi vagyonnak kivételesen szabadkézből való bérbeadása törvényhatósági (azaz törvényhatósági bizottsági) jóváhagyást igényel, minélfogva, a mennyiben valamely község vadászati jogát szabadkézből óhajtja bérbe adni, ehhez a törvényhatósági bizottság jóváhagyását kell kikérnie s csak, a mennyiben a törvényhatóság a jóváhagyást megadja, van hivatva az alispán, a szerződésnek az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-ához képest, vadászatrendészeti szempontból való jóváhagyása kérdésében határozni.

A községeknek községi vadászterületek bérbeadása iránti összes megállapodásai és intézkedései, kivéve a szabad kézből való bérbeadást, melyre az előzetes engedélyt a törvényhatósági bizottság adja, az alispánnak, és nem a törvényhatósági bizottságnak jóváhagyása alá tartoznak.

A m. kir. belügyminiszternek 1890. évi 6342. sz. határozata:

A vármegye közönségének határozatát, melylyel N. város képviselőtestülete által a községi vadászterület bérbeadása iránti árverés feltételei közé felvett ama megállapodást, hogy a vadászat lóháton való gyakorlása tilalmaztatik, a G. D. által beadott felebbezés elutasitásával helybenhagyta az ezen közgyülési határozat ellen ugyancsak G. D. által közbevetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, azt, mint illetéktelen hatáskörben hozottat, ezennel megsemmisitem s az iratok leküldése mellett felhivom a vármegye közönségét, hogy G. D.-nek N. város képviselőtestülete által hozott s a vadászatnak lóháton való gyakorlását eltiltó határozat ellen beadott felebbezését az alispán illetékes elbirálása alá bocsássa. Mert a községeknek községi vadászterületek bérbeadása iránti összes megállapodásai és intézkedései — kivéve a nyilvános árverés mellőzésével eszközölni kivánt szabad kézből való bérbeadást, melyben az előzetes engedélyt az 1886. évi XXII. t.-cz. 120. §-a értelmében a törvényhatósági bizottság van törvény szerint jogositva megadni,

az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a azon rendelkezéséből kifolyólag, mely a községi vadászterületek bérbeadása iránt kötött szerződések jóváhagyásának jogát az alispánra ruházza, mint ezen jóváhagyással legszorosabb kapcsolatban álló előzményes intézkedések az alispánnak, és nem a törvényhatósági bizottságnak fokozatos elbirálása alá tartoznak. Miért is a törvényhatósági bizottságnak illetéktelen hatáskörben hozott határozata megsemmisitendő s a képviselőtestület megfelebbezett határozata az illetékes alispán fokozatos elbirálása alá bocsátandó volt.

Az 1876. évi XX. t.-cz. által törvényhatósági jogukat vesztett városok vadászati jogának szabad kézből való bérbeadásához kivánt előzetes engedélyt a belügyminiszter adja meg.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 8960. sz. határozata:

A vármegye alispánjának határozatát, mely szerint a k—i vadászati jog szabadkézből való bérbeadása iránt X. város képviselőtestülete által hozott közgyülési határozatot felülvizsgálat alá vevén, a nyilvános árverés megtartását rendelte el, T. Gy. ottani lakos által közbevetett felfolyamodvány következtében ezennel megsemmisitem; mert a kérdéses jognak hasznositása olyan ügyet képez, melyre nézve az alispán felülvizsgálati joggal nem bir, és melyre nézve az 1886. évi XXII. t.-cz. 112., illetve 120. és 165. §-ai értelmében a felügyeleti jogot közvetlenül a belügyminiszter a főispán utján gyakorolja; és ennélfogva a kérdéses bérbeadási ügy itteni helybenhagyást igényel, mig az alispánnak az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a második bekezdésében emlitett jóváhagyása csak a bérszerződés alaki szempontból való vizsgálatára terjed ki.

A községi vadászati jog gyakorlása iránt kötött bérszerződésből származó kérdések, a mennyiben birói utra tartozó magánjogi viszonyokat nem érintenek, nem a törvényhatósági bizottság, hanem az alispán érdemleges elbirálása alá tartoznak.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 56,077. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozatát, melylyel a B. Almás község képviselőtestülete által, a községi vadászati jog bérlete iránt fennállott szerződés felbontása érdemében hozott határozat, mint a község köz- és vagyonügyére vonatkozó, a törvényhatósági bizottság másodfoku elbirálása alá bocsátandónak mondatott ki, az az ellen a vármegye főispánja és alispánja által közbevetett felfolyamodások folytán felülvizsgálván, azt feloldandónak s a képviselőtestület megfelebbezett határozatát, az alispán másodfoku elhatározása alá bocsátandónak találtam. Mert a községi vadászterületek bérbeadásának kérdése az 1883. évi XX. t.-cz. 3. §-a világos rendelkezése szerint csak annyiban tartozik a törvényhatósági bizottság illetékességi körébe, mennyiben ezen községi javadalomnak a nyilvános árverés mellőzésével szabad kézből való bérbeadásáról van szó; mindazon kérdések pedig, melyek a községi vadászati jog gyakorlása iránt kötött s jogerőssé lett bérleti szerződésből származnak vagy a bérlet ügyével összeköttetésben vannak, amennyiben birói utra tartozó magánjogi viszonyokat nem érintenek, a községi vadászterületek bérbeadása iránt kötött szerződések jóváhagyásának jogával felruházott alispán érdemleges elbirálása alá tartoznak.

A községi vadászterületek 6 éven tul terjedő időre való bérbeadását kimondó községi megállapodások az alispán által elbirálandó bérszerződések megkötése előtt a törvényhatósági bizottsághoz jóváhagyás végett bemutatandók.

A m. kir. belügyminiszternek 1890. évi 13866. számu határozata:

Vonatkozással alispán urnak felterjesztésére, melyben az iránt tesz kérdést, valjon a 6 éven tul kötendő vadászati bérszerződések, az alispáni jóváhagyást megelőzőleg előbb a törvényhatóság bizottságának jóváhagyása alá terjesztendők-e, értesitem a czimet, miként tekintettel az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. szakaszának b) pontjában foglalt rendelkezésre, az 1883. évi XXII. t.-cz. 3. szakasza alá tartozó vadászterületek 6 éven tul terjedő időre való bérbeadását kimondó községi megállapodások az alispán által elbirálandó bérszerződések megkötése előtt, a törvényhatósági bizottsághoz jóváhagyás végett bemutatandók.

---

5. Szegények eltartása.

Azon gyermek, kinek anyja kórházi ápolás alatt áll, atyja pedig ismeretlen tartózkodásu, szüleitől elhagyottnak tekintendő, ennélfogva tápköltségei az illetőségi községet terhelik.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 61,156. sz. határozata:

Kiskoru Sz. J. n.-k—i illetőségü gyermek után felmerült és Budapest fő- és székváros részéről követelésbe vett 422 frt 59 kr tápköltség megtéritése tárgyában a vármegye törvényhatósági bizottságának másodfokban hozott határozatát, mely szerint N.-K. város képviselőtestülete határozatának helybenhagyásával N.-K. város közönsége a fennebb emlitett tápdijak megtéritésének kötelezettsége alul felmentetett és Budapest fő- és szekváros ebbeli követelésével elutasittatott, a város tanácsa részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván: az idézett másodfoku határozatot megváltoztatom és N.-K. városát az emlitett tápdijaknak Budapest fő- és székváros részére leendő megtéritésére ezennel kötelezem. A határozat megváltoztatandó volt: mert azon körülményt, hogy a gyermeket szülei elhagyták, illetve tartani képesek nem voltak, beigazoltnak találtam azáltal, hogy a gyermek anyja, Sz. B.-né, szül. Sz. T. a Rókus kórházban beteg lévén, a gyermekről gondoskodni és azt eltartani képes nem volt; miért a gyermeknek — anyja kérésére, ki ennek atyja tartózkodási helyét megmondani sem tudta — hatósági gondozásba történt vétele egészen helyes volt, sőt ezzel a város köteles is volt: továbbá, mert az ily hatósági ápolásba vételnél előirt jegyzőkönyvi felvételt kellően pótolja az anyának a Rókus közkórházba történt felvételéről szóló kimutatás, miután az magában foglalta azon adatokat, melyek alapján a gyermek illetősége megállapitása iránt a további eljárás folyamatba volt tehető; végre, mert nem fogadható el a határozat azon idokolása sem, mintha a város részéről az illetőség megállapitása után késedelmes eljárás követtetett volna el, mert az iratok igazolják, hogy a vármegye alispánjának irata, melyben k. k. Sz. J. n.-k.-i illetőségünek elismertetett, a fő- és székváros illetőségi és katonai ügyosztályába csak 1891. évi deczember 10-én érkezett; deczember 12-én már a határozat meghozatott és 1892. évi január 9-én a jotékonysági ügyosztálynak adatott ki a gyermeknek orvosilag leendő megvizsgáltatása és azután N.-K.-re való szállítása végett. Mindezeknél fogva a

fő- és székváros részéről mindazon kellékek, melyeket e részben az 1889. évi január hó 6-án 1422. sz. a. kiadott körrendelet előir, betartatván: felhivom a vármegye közönségét, miszerint intézkedjék, hogy a követelésbe vett 422 frt 59 krnyi tápköltség N.-K. városa által a fő- és székvárosnak mielőbb megtérittessék.

A vagyontalan anya által fogházba vitt csecsemőgyermek tartási dijai, a mig ennek községi illetősége meg nem állapittatik, azon község által viselendők, melynek területén a gyermek tartózkodik, vagyis a hol a fogház létezik. A költségek azonban a gyermek illetőségének megállapitása után az illetőségi község által megtéritendők.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 8865. sz. határozata:

A vármegye alispánjának felterjesztésére, melyben kérdést tesz az iránt, hogy a fogházra itélt ismeretlen illetőségü B. L.-né, született Sz. J. által magával a fogházba vitt s a v—i kir. ügyész részéről ezen vármegyének gondozás végett átadott csecsemő gyermek után felmerülendő tartásdijak, ha a gyermek V. város által fog ideiglenesen átvétetni, ezen városnak ki által fognak megtérittetni? értesitem a vármegye közönségét, hogy a fenforgó esetre is a szegényügy rendezése tárgyában 1872. évi julius hó 6-án 8803. sz. alatt kelt itteni körrendelet határozmányai érvényesek lévén, minthogy ezen rendelet szerint minden község a területén tartózkodó szegényeknek, valamint az ápolás alá került kisdedeknek ellátásáról mindaddig gondoskodni tartozik, mig azok illetőségi községe kinyomoztatik, az ily ápolásból származó költségek megtéritését azonban az illetőségi községtől követelheti; ebből kifolyólag a fenforgó esetben a vármegye közönségének feladatát fogja képezni az, hogy mihelyt a szóban levő gyermek V. város részéről átvétetik, annak illetősége iránt a rendelkezésére álló adatok alapján az illetőségi tárgyalásokat kezdje meg s azok eredményéhez képest a tápdij megtéritését az anya illetőségét elismerő vagy ilyennek hivatalból kimondott községtől visszakövetelje; a mennyiben pedig az ily megtérités az illetőségi község részéről megtagadtatnék, e részben közvetitésemet vegye igénybe.

A magukat fentartani nem képes és eltartásukra köteles rokonokkal nem biró vagyontalan szegényekről való gondoskodás az illetőségi községet terhelvén, azon körülmény, hogy az illetőség megállapitása iránti tárgyalás huzamozabb időn át befejezhető nem volt, az ezen késedelem folytán felszaporodott eltartási költségeknek megtéritése alól az illetőségi községet fel nem menti, különösen azon esetben, ha az illetőség megállapitása iránti tárgyalás során, az eltartási terheket viselt idegen községet mulasztás nem terheli.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 61,577. sz. határozata:

Felhivom a sz. kir. város közönségét, hogy N. községnek, a sz. kir. városi illetőségü G. Jakabné és családjának 1885. évi január hó 1-től bezárólag 1887. évi február hóig történt segélyezéséből származó 151 frtnyi kiadását téritse meg, illetve ezen összeget hivatkozással jelen rendeletemre, nevezett község elöljáróságának haladéktalanul küldje meg; mert a fennálló törvény és szabályok értelmében a magukat fentartani nem képes és eltartásukra köteles rokonokkal sem biró vagyontalan szegényekről való gondoskodás az illetőségi községet terhelvén, tekintettel arra, hogy nevezett nőnek és családjának illetősége a sz. kir. város részéről elismertetett és tekintettel

arra, hogy a hozzám bemutatott tárgyiratokból láthatólag a nevezett nő illetőségének kipuhatolása, illetőleg annak az illetőségi községbe leendő hazaszállitása körül sem N. községet, sem pedig S. vármegye közönségét semmiféle mulasztás nem terheli, hanem az e részbeni késedelmet egyedül az illetőség megállapitása végett meginditott tárgyalás be nem fejezhetése okozta, végre tekintettel arra is, hogy a többször nevezett nőnek és öt apró gyermekének két éven és 2 hónapon át történt segélyezésére kifizetett összesen 151 frtnyi összeg tulságosnak nem tekinthető és ennél csekélyebb kiadása ezen városnak még az esetben is alig lett volna, ha az illetőség azonnal megállapittatik: mindezeknél fogva a sz. kir. város közönsége ezen szegénysegélyezési kiadás megtéritése alól felmenthető nem volt.

Mindaddig, mig a szülő munkaképtelensége folytán hatósági gondozásba vett gyermekek illetőségi bizonyitványa beszerezve nincs, azok hazaszállitása iránt a gondozó idegen község törvényszerü intézkedést nem tehet, s ez nem minősithető a gondozó oly mulasztásának, minek alapján az illetőségi község, a tápdijak megtéritése alól a gondozó község terhére felmentendő volna.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 52,327. sz. határozata:

A k. sz. m.-i illetőségü F. Teréz törvénytelen gyermekei F. Vilmos, Gizella, Erzsébet és Ferencz hatóságilag történt gondozásából felmerült és Budapest fő- és székváros közönsége részéről követelésbe vett 1259 forint 59 krnyi tápdij ügyében hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melynek értelmében az illetőségi község a tartásdijaknak csak azon, még ezután megállapitandó részében marasztaltatott el, mely F. Teréznek nagyfoku terhessége következtében előállott munkaképtelensége idejére esik, Budapest fő- és székváros tanácsa részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, azt ezennel megváltoztatom és az illetőségi községet a fentebb számjelzett tápköltség megfizetésében elmarasztalom. Mert az idézett határozat indokolásának első pontjában felhozott azon érvelés, hogy F. Teréznek munkaképtelensége — gyermekeinek a gyermekmenhelybe történt ehelyezése időpontjától egész 1885. évi május hó 14-ig vagyis lebetegedése napjáig — az illetékes kerületi orvos által igazolva nem lett s hogy ennek folytán gyermekei ezen körülmény figyelmen kivül hagyásával vétettek közápolásba, figyelembe nem vehető, miután az iratok azt igazolják, hogy ily bizonyitvány kiállitása azon oknál fogva nem volt eszközölhető, mivel nevezett hosszu ideig nem volt feltalálható. De a nő folytonos csavargása és minden kereset nélküli állapota miatt a gyermekek különben sem voltak reá bizhatók, ennélfogva a VIII. ker. elöljáróság teljesen indokolt hatósági intézkedést tett akkor, midőn a kiskoru gyermekeknek közápolásba vételét rendelte el. A mi pedig a határozat indokolásában felhozott azon körülményt illeti, hogy ha már a kiskoru gyermekek segélyeztettek is, ugy ezen közsegélyezés nem terjedhetett volna tovább az anyának lebetegedéséből történt felépüléseig és hogy ekkor azok anyjuknak éppen ugy átadhatók vagy hazaszállithatók lettek volna, mint a hogy az 1888. évi márczius hó 22-én történt: elfogadható indoknak szintén nem tekinthető. Mert a főváros, mielőtt az illetőségi bizonyitványnak birtokában nem volt, a hazaszállitásra nézve törvényszerü intézkedést nem tehetett, az anyának pedig szintén nem adhatta a gyermekeket éppen a fenebb emlitett oknál fogva, mert az anya F. Teréz terhessége után éppen oly csavargó, nyomorral és inséggel küzdő, lakás nélküli nő volt, mint terhessége előtt. Az elöljáróság eljárását ezenkivül igazolja még azon

körülmény is, hogy a nő lebetegedése után csecsemőjével és három kiskoru gyermekével még inkább rászorult a közsegélyezésre. Végül az illetőségi tárgyalás késedelmes meginditására nézve a határozatban felhozott indok sem vehető figyelembe, mert az iratok igazolják, hogy e részben is a fő- és székváros tanácsát semmi mulasztás nem terheli, mert mielőtt az anya kihallgatva és a gyermekek keresztlevelei beszerezve nem voltak, a főváros K.-Sz.-M. községét nem értesithette, igy a főváros részéről az illetőségi kérdés tisztábahozatala körül az 1889. évi január hó 6-án 1422. sz. a. kelt itteni körrendeletben előirt eljárás pontosan betartatott. A fentiek folytán felhivom tehát a vármegye közönségét, hogy a fentebb számjelzett tápköltségnek a fő- és székváros javára K.-Sz.-M. részéről leendő visszatéritése iránt intézkedjék.

Vagyontalan kiskoruak hatósági gondozásából a községi pénztárra háramló megterheltetés kérdésében másodfokban nem a közigazgatási bizottság, hanem a törvényhatósági bizottság illetékes határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 99,494. sz. határozata:

Kun szent-miklósi illetőségü F. Teréz tövénytelen gyermekei, névszerint F. Vilmos, Gizella, Erzsébet és Ferencz hatóságilag történt gondozásából felmerült és Budapest fő- és székváros közönsége részéről követelésbe vett 1259 frt 59 krnyi tápdij ügyben a közigazgatási bizottságnak másodfokban hozott határozatát illetékességi szempontból ezennel feloldom és felhivom a közigazgatási bizottságot, hogy az idecsatolt összes iratokat az alispáni határozat ellen irányuló felebbezéssel együtt, másodfokozatban leendő elbirálás végett a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyüléshez tegye át azon értesitéssel, hogy a hozandó közgyülési határozat hozzám felterjesztendő lesz. A fent érintett határozat feloldandó volt, mert: oly ügyben, midőn a községi pénztár megterheltetéséről van szó, másodfokban a tövényhatósági bizottsági közgyülés határoz.

Az illetőségi község a közsegélyt nyujtó községnek mindig megtériteni tartozik az általa nyujtott közsegélyt, ha azt munka- és keresetképtelen egyéneknek szolgáltatta ki.

A m. kir. belügyminiszter 1994. évi 23,918 sz. határozata:

A sz. kir. város tanácsának azon felterjesztésére, melyben tekintettel arra, hogy egyes községek az illetőségi kötelékükbe tartozó egyéneknek segélyben való részesitése ellen tiltakoznak és a segélyre szorultak hazaszállittatását követelik; s a mennyiben ez meg nem történnék, a később nyujtandó segélyek visszatéritését megtagadják, utasitást kér az iránt, hogy ily körülmények között a rögtöni segélyezések eseteiben mily eljárás követtessék, a következőkben válaszolok: Az idegen községbeli illetőségü szegények segélyezése vagy ellátása körül követendő eljárás szabályozása tárgyában 1889 jan. 6-án 1422. sz. a. kibocsátott körrendelet 1. pontja értelmében minden község a saját területén közsegélyezésre vagy közellátásra szorult egyénekről — az illetőségre való tekintet nélkül — gondoskodni tartozik és a nem oda való illetőségü egyének után előlegkép kifizetett költségeinek az illetőségi község által való megtéritését követelheti. A községek ezen kötelezettsége ugy az állandó ellátást, mint a rögtöni segélyt igénylők segélye-

zésére kiterjed. Az állandó közellátásra szorult egyéneknek hazaszállittatását az illetőségi község feltétlenül követelheti. A rögtöni, helyesebben ideiglenes segélyre szorultak hazaszállittatása az illetőségi község által csak azon egy esetben követelhető, ha beigazoltatnék, hogy az illető egyén munkakerülés czéljából keresi a segélyezést. Egyéb esetekben a hazaszállittatás nem követelhető s az illetőségi község a munka és keresetképtelenség indokából adott segélyeket mindenkor megtériteni tartozik, a midőn az ideiglenes munka és keresetképtelenség, illetőleg a közsegély elkerülhetlen szükségessége igazolva van. Az illetőségi községek által a segélyre szorultak részére adott segélyösszegeknek megtéritése ily esetekben azon indokból meg nem tagadható. mert megkeresésük alapján az illető egyén haza nem szállittatott, s a közsegélyt adott községek az ilynemü, a segély megadás ellen irányuló tiltakozást figyelembe venni nem tartoznak. A mennyiben pedig egyes községek által az ily segélyek megtéritése megtagadtatnék, az előlegezett összeg behajtása iránti intézkedések megtétele végett az illető községek felettes közig. bizottsága keresendő meg s ezen megkeresés eredménytelensége esetén a m. kir. belügyminiszterium rendelkezése kérendő ki.

A község azon kötelezettségének, hogy a szegényekről gondoskodni tartozik, addig is köteles eleget tenni, mig a községi szegény alap oly helyzetbe jut, hogy a községi szegényeket elláthatja.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 47,761. sz. határozata:

A községi szegényalapok létesitése tárgyában a vármegye törvényhatósági bizottsága által alkotott szabályrendelet az itteni jóváhagyási záradékkal ellátattván, az egyik példányt ide zártan azzal küldöm vissza, hogy addig, mig az egyes községek szegényalapjai oly magasságra emelkednek, miszerint a község szegényügyi kiadásait fedezhetik, a községekre törvény által ruházott azon kötelezettség, mely szerint szegényeikről gondoskodni tartoznak, magától értetőleg teljes épségben fenmarad s ezen kötelezettség pénztárukat terhelendi, miről az egyes községek a szabályrendelet kiadása alkalmával külön értesitendők.

A lelencházi költségeket a lelencz illetőségi községe tartozik befizetni, de a község nek visszkereseti joga a lelencz, illetve anyja ellen fenmarad. Az anyának kényszerhazaszállitása iránt intézkedés nem tehető.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 22,029 sz. határozata:

K. A. lelencz ápolási költségeinek fedezése és hazaszállitása tárgyában a város tanácsának előterjesztésére következőket válaszolom a sz. kir. város közönségének. A város tanácsának felterjesztésében előadott első kérelmét illetőleg, hogy a nevezett lelencz anyja köteleztessék a gyermeke után felmerült lelenczházi költségeket megtériteni, megjegyzem, miszerint az 1872. évi julius 6-án 8803. szám alatt, illetőleg ugyanazon évi augusztus hó 30-án 23,144. sz. alatt kelt itteni körrendelet értelmében ily költségek az ápolt illetőségi községétől behajtatván, ennek az ápolt irányában visszkereseti joga fenmarad; ezen jog érvényesitése tehát jelen esetben is a város közönsége által eszközölhető s itteni intézkedés csak azon esetben volna igénybe vehető, ha az illető hatóságok az eljárást vagy megtagadnák vagy nem szabályosan eszközölnék. Szintén nem teljesithető a város tanácsának azon kérelme, hogy

K. F. a lelencz anyja kényszer-hazaszállitása iránt intézkedés történjék, mert a fennálló büntetőtörvények elősorolják azon eseteket, a midőn valamely egyén haza utasitandó; ezen esetek közé pedig nem sorolható az olyan, midőn valaki a büntetőtörvényekbe ütköző cselekményt nem követ el. A mi a gyermeknek az ausztriai lelenczházba történt felvételét s az által történt elhelyeztetését illeti, az az ott érvényes törvények s lelenczházi szabályoknak megfelel. A város hatósága részéről egyébként az eljárás annyiban nem volt helyes, a mennyiben kérdést kellett volna előbb a lelenczházi igazgatósághoz intézni, hogy átvehető-e a gyermek s mikor? és csak a válasz vétele után esetleg megbizottját kiküldeni.

Már népesedési szempontból is kivánatos, hogy az idegen lelencházakban a szabályszerü kort elért gyermekek, ha tartásukra az illetőségi község képes, haza szállittassanak. Ha azonban addigi nevelőjük ingyenes ellátás mellett tovább is megtartani óhajtja, arra kell igyekezni, hogy az illető a lelenczet örökbe fogadja vagy kötelezze magát, hogy a gyermekről nagykoruságáig gondoskodni fog és a község irányában költség megtéritési igénynyel nem lép fel.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 41,857. sz. határozata:

A mi az alsó-ausztriai országos bizottság által emlitett azon körülményt illeti, hogy a gyermekek az elért 10-ik életkor után a legtöbb esetben a nevelő-felek által további ingyenes ellátásra elfogadtatnak, hogy épen ezen szempontból az illetőségi bizonylatra kiváló szükség van, a következők jegyeztetnek meg. Bár nem szenved kétséget, hogy a serdülő gyermekre nézve számos esetben sokkal előnyösebb, hogy a megszokott családi körben továbbra is meghagyassék, semmint hogy idegen körbe áthelyeztessék, avagy az illetőségi község szerény anyagi viszonyai miatt kellő módon el sem volna helyezhető, mindazon által figyelmeztetik a megye közönsége, miszerint mind azon esetekben, melyekben a nevelő-felek a gyermekeket megtartani óhajtanák, ha az illetőségi község a lelencznek kellő gondozására és elhelyezésére képes, a gyermek már az ország népességének szaporodása szempontjából is feltétlenül hazaszállitandó. Ellenben a gyermeknek a nevelőfeleknél való további meghagyása oly feltételhez kötendő, hogy a nevelő-felek a gyermeket vagy örökbe fogadják, vagy mennyiben azt tenni hajlandók nem lennének, az illetőségi község részére oly értelmü jogkötelező okiratot adjanak, melyben a nevelő-felek magukat kötelezik, hogy a gyermekről a bekövetkezendő nagykoruságig gondoskodni fognak, s hogy addig, részükről az illetőségi község bármi czimen költséggel nem terheltető.

A községi szegényalapokat illető birságpénzeknek a megyei központi szegényalapba leendő beutalása helyt nem foglalhat.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 7895. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon felterjesztése nyomán, melylyel az erdei kihágási birságpénzeknek, nem különben a fennálló törvények és szabályrendeletek értelmében a községi szegény alapokat illető egyéb birság és pénzbüntetéseknek is a központi szegény alapba leendő beutalása iránt hozott törvényhatósági bizottsági határozatokat Gy. község felfolyamodványával együtt bemutatta, a felfolyamodvány visszaküldése mellett értesitem a vármegye közönségét, hogy jóllehet a vármegye közönségének az e helyről

jóváhagyott szabályrendelet alapján megalkotott megyei központi szegény-alap gyarapitására czélzó törekvése csak helyesléssemmel találkozhatik, mindazonáltal, miután azon birságpénzeknek, igy tehát az erdőtörveny 208. §-ában emlitett $^1/_5$ résznek is, melyeket a törvények és fennálló szabályok határozottan a községi szegény, vagy betegápolási alapba bevételeztetni rendel, a törvény ilyen határozott rendeltetésétől eltérőleg más bármely alapba való bevételezése helyt nem foghat, ennélfogva a fentebbi határozatokhoz, melyek szerint ezen birságpénzek a községi szegény alapoktól elvonatni, az ezektől részben egészen eltérő rendeltetéssel biró megyei központi szegény alapba bevételeztetni czéloztatnak, jóváhagyásommal nem járulhatván, azokat ezennel hatályon kivül helyezem.

Minden község a határában halva talált vagy ott elhalt teljesen vagyontalan egyének eltemetésével járó mellőzhetlen költségeket fedezni és ha az elhaltaknak fizetni köteles és képes rokonaik nincsenek, végleg viselni tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1881. évi 9945. sz. határozata:

Tapasztaltatott, hogy némely törvényhatóságok nincsenek tisztában arra nézve, ki köteles fedezni a temetési költségeket oly vagyontalan egyének után, kik nem illetőségi helyeiken haltak meg? Miért is szükségesnek tartom a törvényhatóságot tudomás és miheztartás végett értesiteni, hogy az e tekintetben fennálló gyakorlat és viszonosságnál fogva minden község a határában halva talált, vagy ott elhalt teljesen vagyontalan egyének eltemetésével járó mellőzhetlen költségeket fedezni és azon esetben, ha az elhaltaknak fizetni köteles és képes rokonaik sincsenek, végleg viselni tartozik.

A községi szegényalapok egyesitése csak a végből foglalhat helyet, hogy ekként a községeket terhelő összes szegényügyi kiadások könnyebben fedezetet nyerhessenek, ellenben a községek szegényalapjainak csupán egy irányban működő jótékony intézet, illetve menház létesitése czéljából való egyesitése meg nem engedhető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 5307. sz. határozata:

A vármegye alispánjának azon jelentése nyomán, melylyel a törvényhatósági bizottság abbeli határozatát, melyben a vármegye valamennyi nagy- és kisközsége szegényalapjainak egyesitése és az egyesitett alapból egy jótékonyintézetnek, illetve menháznak létesitése kimondatott, az ezen határozat ellen a vármegye több községe által beadott felfolyamodványokkal együtt hozzám bemutatta, a felfolyamodványok visszaküldése mellett értesitem a vármegye közönségét, hogy miután az 1886. évi XXII. t.-cz. 145. §-a több község szegényalapjának a szegények ellátása czéljából való egyesitését megengedi és a törvényhatóságot fel is hatalmazza arra, hogy az összes községeknek a szegények ellátása czéljából való egyesitését elrendelhesse, ennélfogva a községi szegény-alapoknak a törvényben megjelölt, illetőleg azon czélból való egyesitése ellen, hogy ekként a községeket terhelő összes szegényügyi kiadások könnyebben fedezetet nyerhessenek, észrevétel fenn nem foroghat; minthogy azonban a fentebbi közgyülési határozattal a községi szegényalapok egyesitése nem a fentebb megjelölt indokból, hanem egy jótékony intézet, illetőleg menház létesithetése végett czéloztatik és igy tehát a községi szegényalapoknak oly intézet közköltségeire való felhasználása esetében, a községeket a törvény értelmében terhelő összes szegényügyi

kiadások fedezésére alap nem maradna fenn, mert a csupán egy irányban müködő menház legfeljebb csak a munkaképtelen szegények felvételére szolgálhatván, e mellett a községeket terhelő egyéb szegényügyi kiadások, ugy mint például az ideiglenes segélyezésekre szükséges összegek, melyek jelenleg a község szegényalapjából fedeztetni szoktak, többé fedezetet nem nyernének; és minthogy a törvény az egyesitésnek megengedése által csupán az egyes községekre sulyosan nehezedő terheknek könnyebb viselhetését czélozta s igy ebből következtetőleg a községi szegényalapok helyébe lépő és megfelelő arányban továbbra is az illető községek tulajdonában megmaradó egyesitett szegényalapnak egyoldalu czélokra való felhasználása helyt nem foghat: mindezeknél fogva a fentebbi közgyülési határozathoz, miután az a törvény szellemével össze nem egyeztethető irányban intézkedik, jóváhagyásommal hozzá nem járulhatok. Egyébiránt figyelmeztetem a vármegye közönségét, hogy a mennyiben a községi szegényalapok egyesitését a törvényben megjelölt azon czélból kivánná, hogy ekként az egyes községeket erejükön felül terhelő szegényügyi kiadások a községek egyesitése által könnyebben fedezetet nyerhessenek, ily esetben az egyesitésnek keresztül vitele, illetőleg az egyesitendő alap mikénti használatának módozataira nézve előbb egy szabályrendeletet kellene alkotnia, mely szabályrendeletnek csupán részemről való jóváhagyása után volna az egyesités eszközölhető; végül pedig bővebb tájékozásul még arra is kivántam figyelmét felhivni, hogy miután a törvény azon rendelkezése, melynél fogva a községek, ha szegényügyi kiadásaikat fedezni nem képesek, a törvényhatóság segélyét vehetik igénybe, az alapoknak esetleges egyesitése után is érvényben fenmaradna és minthogy a törvény által reá rótt ezen kötelezettségnek a törvényhatóság csak egy megyei központi szegényalap létesitése által képes megfelelni: ebből önként következik, hogy azon esetben is, ha a községi szegényalapoknak a fentebb jelzett czélból való egyesitése csakugyan megtörténnék, ezen felül továbbra is még egy külön megyei központi szegényalapnak is kellene léteznie.

---

6. Felekezeti jellegü községi terhek.

A már fennálló hitfelekezeti iskolákra nézve, melyek eddig a község vagyonából és jövedelmeiből tartattak fenn, szabadságában áll a községnek az eddigi gyakorlatot továbbra is fentartani.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 55,164. sz. határozata.

Ha valamely felekezeti iskolának fentartója maga a politikai község, azon esetben az iskola költségeinek a községi költségvetésbe való felvétele ellen kifogás nem tehető.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 270. sz. határozata:

N. Pál k—i lakosra, mint özvegy B. Józsefné birtokainak bérlőjére ezen haszonbérletek után E. községben kivetett községi pótadó helyesbitése, illetve törlése tárgyában 1891. évi augusztus 17-én 11,211. sz. a. hozott határozatát, a nevezett N. Pál által benyujtott felebbezés folytán felülvizs-

gálván, azt indokainál fogva helybenhagyom, annál is inkább, mert az E. községi róm. kath. iskola fentartója, ugy az e—i egyházmegyei levéltárban őrzött egyházlátogatási okmányok szerint, valamint az 1886. évi XXXVIII. t.-cz. 25. §-a második pontjában foglalt rendelkezésnek megfelelő gyakorlat értelmében, maga a politikai község lévén, ennek alapján ezen iskola költségeinek a községi költségvetésbe történt felvétele ellen kifogás nem tehető.

A községnek azon joga, hogy a felekezeti népiskolát továbbra is segélyezze, nem a községi szükségleteknek pótadóval való fedezésétől, hanem attól függ, vajjon a segélyezésben részesülendő iskola az 1868. évi népoktatási törvény életbeléptekor már községi jövedelemből tartatott-e fenn.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 82,120. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a t—i róm. kath. felekezeti iskola helyreállitási költségeire a község pénztárából egyelőre megszavazott 150 frt tárgyában hozott községi képviselőtestületi határozattól a jóváhagyás megtagadtatott, F. F. t—i róm. katholikus plébános iskolaszéki elnök, valamint utólag M. F. t—i biró által a község nevében közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén: a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur meghallgatása után és vele egyetértőleg a megfelebbezett megyebizottsági határozatot feloldandónak találtam. Mert az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 25. §-a szerint a községnek azon felekezeti népiskolákra nézve, melyek eddigelé a község vagyonából tartattak fenn, a további segélyadáshoz joga van, a község ezen segélyezési joga tehát nem a községi szükségleteknek pótadóval való fedezésétől, hanem attól függ, hogy a segélyezésben részesülő iskola a népoktatási törvény életbeléptekor már községi vagyon és jövedelemből tartatott-e fenn, illetőleg segélyeztetett-e; minthogy pedig e döntő ténykörülmény az eljáró törvényhatóság által ekkoráig meg nem állapíttatott, a felebbezéshez csatolt bizonyitvány pedig azt nem pótolhatja, ennélfogva a felebbezésnek hely adandó és a vármegyebizottság határozata feloldandó volt. Miről a vármegye közönségét oly felhívással értesitem, miszerint póttárgyalás utján hozza tisztába azt, hogy a t—i róm. kath. iskola az 1868. évi XXXVIII. törvény életbeléptekor már községi vagyon és jövedelemből tartatott-e fenn? általában pedig, hogy a község és iskola közt a javadalmazás tekintetében mily jogi viszony forog fenn?

A fennálló hitfelekezeti iskolákra nézve, melyek a község vagyonából és jövedelméből tartatnak fenn, a községnek eddigi gyakorlata alapján a kivetett községi pótadóból a községi képviselőtestület által megszavazott összeg mindaddig azon czélra forditandó, mig a fennálló hitfelekezeti iskolák helyébe községi vagy állami népiskola fel nem állíttatik.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 42,936. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Z. Alajos ügyvéd és társai felebbezésével szemben, Nagy-T. község képviselőtestülete által hozott azon határozat, hogy az 1885. évre megállapított községi költségvetés szerint megszavazott 20%-os községi adóból 5% a hitfelekezeti iskolák javára vonatik le, jóvá lőn hagyva, az az ellen nevezett Z. Alajos és társai nagytapolcsányi lakosok által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur véle-

ményének meghallgatása után a fent emlitett megyebizottsági határozatot annak kiemelésével, hogy a község intézkedését az 1868. XXXVIII. t.-cz. 25. §-ának második bekezdése indokolja, a felebbezés elutasitásával helybenhagyandónak találtam. Miről tudomás és további eljárás végett a m kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur kijelentéséhez képest annak megjegyzésével értesitem, hogy a nevezett m. kir. miniszter urnak az állami népiskolának Nagy-Tapolcsány községben leendő felállitását tárgyazó s 1885. év szeptember 10-én 34,106. sz. a. kelt rendelete, mely az 5% pótadónak az állami elemi népiskola javára leendő igénybevételét köti ki s mely rendelet a felekezeti iskolák be nem szüntetése miatt legalább egyelőre hatályba nem léphetett, azonnal hatályba lép az esetben, ha Nagy-Tapolcsányban a felekezeti iskolák beszüntettetnének.

Egyházi és iskolai szükségletek felveendők a községi költségvetésbe, ha ez az eljárás 1868. év előtti gyakorlaton alapul s azt a község továbbra is fentartani kivánja. Ily községi hozzájárulásoknak jogosságát meg nem szüntetheti azon körülmény, hogy az illető tételek a községi költségvetésekbe néhány éven át fel nem vétettek.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 53,200. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának K. község 1888. évi költségvetése felett hozott határozatát, azon részében, mely szerint a róm. kath. egyházi személyzet és tanitók fizetésének, valamint az iskolaépitési költségeknek a községi költségvetésből való kihagyása és ezen kiadásoknak a hitfelekezeti tagokra leendő kivetése rendeltetett el, K. község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a vallás- és közoktatási m. kir. miniszter ur meghallgatása után és vele egyetértőleg, minthogy az egyházi személyzet s ezekkel a tanitók fizetése, ugyszintén az iskolai épületek fentartására vonatkozó tételek az 1876. évig a törvényhatóság által jóváhagyott községi költségvetésekben mint rendes kiadások benfoglaltattak; minthogy továbbá az 1887. évi jóváhagyott községi költségvetésben is kevés módositással ugyanazon tételek szintén előfordulnak a kiadások rovatában, melyek a neheztelt közgyülési végzéssel feloldattak; ezek szerint tehát meg van czáfolva azon érvelés, hogy az érintett tételekben a községi lakosoknak vagy azok egyrészének uj megterheltetése foglaltatnék; mindezeknél fogva, miután a költségvetésben kifogásolt tételek az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 25. §-ának tökéletesen megfelelnek, az pedig, hogy néhány éven át a költségvetésbe fel nem vétettek, azok felvételének jogosságát meg nem szüntetheti: a megyebizottság határozatának megváltoztatásával K. község költségvetését a képviselőtestületi határozat értelmében jóváhagyandónak találtam.

Az egyházlátogatási okmányban a község terhére rótt kötelezettségek meg nem szünnek az által, hogy azok teljesitése bizonyos ideig elmaradt.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 60,384. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint P. község képviselőtestületének az iránti határozata, hogy az ottani róm. kath. lelkész, káplán, kántor-tanitó és harangozó járandóságai a községi költségvetésbe vétessenek fel, hatályon kivül helyeztetett, B. S. p–i községi róm. kath. esperes plébános felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén, a vallás-

és közoktatási m. kir. miniszter ur meghallgatása után és véleménye alapján, a törvényhatósági bizottság határozatának megváltoztatásával P. község képviselőtestületének határozatát érvényre emelem. Mert a tárgyalási iratokhoz csatolt és 1828. évi szeptember hó 25-én megejtett canonica visitatió ez idő szerint is a lelkészi és tanitói illetmények tekintetében még mindig döntő okmány lévén, kétséget nem szenved, hogy annak értelmében P. község, mint ilyen, ma is tartozik ama szolgálmányok teljesitését eszközölni, melyeket 1828 óta 1850-ig minden megszakitás nélkül teljesitett és melyek jogosságát még a mult évi november hó 6-án tartott képviselőtestületi közgyülés sem vonta kétségbe. Azon körülmény, hogy a felfolyamodó hivatali elődje más eljárásba, jóllehet az ellen tiltakozott, mégis belenyugodott, csak jogszünetelést, de nem jogváltozást jelent. Miért is P. község képviselőtestületének fentemlitett határozatát, melylyel az eredeti jogállapot visszaállitását tulnyomó többségével elhatározta, a törvényhatósági határozat megváltoztatásával érvényre kellett emelnem.

Valamely felekezet részére uj segély nyujtása csak akkor engedhető meg, ha a község (város) az ennek folytán a többi felekezetek részéről emelhető igényeknek is képes eleget tenni.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 8032. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel az ágostai evang. hitközség részére, a folyó évi költségvetés terhére egyházi czélokra segélyképen 200 frt szavaztatott meg, F. Gyula és társai által beadott felebbezés folytán, a vallás- és közoktatási miniszter ur nézetének kikérése mellett felülvizsgálat alá vevén: ezen határozatot jóváhagyandónak nem találtam. Mert a város az 1868. évi LIII. t.-cz. értelmében, ha hitfelekezetet segélyezni akar, valamennyi hitfelekezetet aránylagosan köteles a segélyezésben részesiteni. Ha tehát egy felekezet részére segélyt állapit meg, a többi ott létező felekezetek megfelelő arányban leendő segélyeztetéshez törvényes jogigényt nyernek. A fenforgó esetben ez által a város pénztárára oly teher hárulhatna, melyet esetleg elviselni képes nem lenne; ennélfogva nem lehet helye annak, hogy ezen következmények kellő latolása előtt egyes felekezeteknek külön segély állapittathassék meg.

Az 1868. év előtti gyakorlat alapján adott segélyt a község a hitfelekezeti iskoláktól csak azon esetben vonhatja meg, ha községi iskolát állit.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 17,992. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának közgyülésében hozott határozatát, mely szerint a város területén létező összes hitfelekezeti népiskolák községi segélyezésének folyó évi január hó 1-től leendő beszüntetése mondatott ki, s egyszersmind a hitfelekezetek által szükségletükhöz képest kivetendő iskolai adónak a város általi beszedése elvállaltatott, K. E. és társai törvényhatósági bizottsági tagok és N. B. mint a gy—i és gy—szigeti izraelita hitközség elnöke által közbevetett kétrendbeli felebbezés folytán, a vallás- és közoktatásügyi miniszter urral együttes tárgyalás alá vevén, a törv. hatósági bizottság szóban levő megfelebbezett határozatát nevezett miniszter urral egyetértőleg nem találtam jóváhagyandónak és ennek következtében kötelezem a czimet, hogy a hitfelekezeti iskolák részére a segélyt

az eddigi gyakorlat szerint továbbra is szolgáltassa ki, vagy ellen esetben az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 23. §-a értelmében szükségesnek mutatkozó községi népiskolák felállitásáról gondoskodjék. Mert a fent idézett t.-czikk 25. §-a akkép rendelkezik, hogy azon iskolák, melyek a hivatkozott törvény hatálybalépte előtt a község vagyonából és jövedelméből tartattak fenn, s melyek különben általában felekezeti iskoláknak tekinthetők nem lennének, ha az illető község az eddigi gyakorlatot fentartani kivánja, ezentul is megtarthatják felekezeti jellegüket, azon kikötés mellett, hogy a segélyezés a különböző hitfelekezeti iskolák között igazságos arányban osztandó meg. E szerint az idézett törvényszakasz nem oldotta fel a községet a népoktatási törvény hatálybalépte előtti időből eredő iskolafentartás és segélyezés terhe alól, hanem csak arra nézve engedett szabad elhatározást, hogy az iskolai czélra szolgáló eddigi hozzájárulást ezentul községi vagy hitfelekezeti iskolára kivánja-e forditani. Miután pedig a jelen esetben beigazoltnak látszik, hogy Gy. sz. kir. város közönsége részéről a hitfelekezeti iskolasegélyezés a népoktatási törvény hatálybalépte előtti időből származik, s a város közönsége 1875. évi január hó 21-én kelt 53. sz. közgyülési határozatával is ezen gyakorlat fentartásához való ragaszkodását mondotta ki: ennek folytán az iskolai czélra forditott községi hozzájárulás a hitfelekezeti iskoláktól csak azon esetben lenne megvonható, ha az községi jellegü iskolák fentartására vétetnék igénybe.

Ha valamely község részéről a plébánosnak és mesternek a községi erdőből kijáró failletmeny jövőre készpénzben való bevásárlás által rendeltetik beszereztetni s az arra szukséges költség a községi lakosokra kivettetik, ezen eljárás adókivetést tartalmaz, mely a törvényhatóság jóváhagyását nem mellőzheti.

A m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 84,128 sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak a vonatkozó elsőfoku alispáni határozattal egybehangzólag hozott határozatát, mely szerint B. J. és érdektársai m—i lakosok azon kérelmükkel, hogy az az m—i róm. kath. plébános és mester failletményének miként való kiszolgáltatása tárgyában M. község képviselőtestülete által hozott határozat megsemmisittessék, elutasittattak azon okból. mert a szóban forgó ügy már más határozatokkal elintéztetett, B. J. és társai felebbezése folytán felülvizsgálván, következőleg határozok: Miután a m—i fiókegyháznak anyaegyházzá alakulására vonatkozó alapokmányból, nemkülönben a plébános és mester dijleveléből kitünik, hogy a plébánost s mestert illető fajárandóság kiszolgáltatására a község, mint politikai testület köteles és igy a községnek a fajárandóság kiszolgáltatása tárgyában hozott azon határozata, melyben megváltoztatásával a korábbi gyakorlatnak, mely szerint a failletmény a község erdejéből szolgáltattatott ki, a fának vásárlás utján való beszerzését állapitja meg és az e miatt szükséges költséget a község lakosaira különböző kulcsok szerint kiveti, községi adófizetést tartalmaz; miután továbbá a községi adó kivetését tartalmazó képviselőtestületi határozat az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-a alapján törvényhatósági jóváhagyást igényel; miután végül a kérdéses képviselőtestületi határozat ily törvényhatósági jóváhagyást maig sem nyert, hanem annak végrehajtása folyamán emelt panasz következtében a jelen ügyben egyéb hatóságok és hatósági személyek hoztak határozatokat: a közig. bizottságnak most felebbezés alatt álló határozatát, valamint az alispáni, nemkülönben a főszolgabirói határozatot az 1886. évi XXII. t.-cz. 10. §-a alapján ezennel hatályon kivül helye-

zem és rendelem, hogy M. község képviselőtestülete által az m—i plébános és mester fajárandóságainak mikénti kiszolgáltatása tárgyában hozott határozat az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-a alapján törvényhatósági jóváhagyás alá terjesztessék.

Ha a község valamely hitfelekezetnek egyszer már pénzbeli segélyt adott, a többi felekezetet is — ezek kérelmére — igazságos arányban segélyezni köteles.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 27,663 sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel a P. község képviselőtestülete által hozott határozat, mely szerint a községi képviselőtestület D. Antal k.-k—i róm. kat. plébános, mint a p. k—i és t—i róm. kath. hitfelekezeti iskolák igazgatója azon kérelmének nem adott helyt, hogy ezen hitfelekezeti iskolák a községi pénztárból aránylagos segélyben részesittessenek, helybenhagyatott, illetve nevezett plébános a községi képviselőtestület határozata ellen benyujtott felebbezésével eluttasittatott, D. Antal k.-k—i róm. kath. lelkész folyamodványa folytán a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur meghallgatása után felülvizsgálván, mindkét határozatot hatályon kivül helyezem és felhivom a közigazgatási bizottságot, utasitsa P. község képviselőtestületét, hogy a k.-k—i róm. kath. plébánosnak a p.-k—i és t—i róm. kath. hitfelekezeti iskolák javára a községi pénztárból aránylagos segély engedélyezése iránt benyujtott kérvénye érdemében hozzon a törvény értelmében ujabb határozatot s azt az érdekelteknek szabályszerüen kézbesittesse, a felebbezési határidő leteltével pedig, azt a vármegye törvényhatósági bizottságához jóváhagyás végett terjeszsze be. Mert P. község képviselőtestülete 1891. évi 40/kgy. sz. a. hozott határozatával a p–i ágostai evang. egyházközségnek ujonnan emelt iskolája épitési költségeinek fedezésére a községi pénztárból egyszersmindenkorra 200 frtnyi segélyt szavazott meg s annak kiszolgáltatására a községi elöljáróságot utasitotta; már pedig az 1868. évi LIII. t.-cz. 23. §-a szerint különböző vallásfelekezetek által lakott községben és városban, mely házi pénztárából egyházi czélokra vagy valamely felekezeti iskola javára segélyt szolgáltat ki, e segélyben igazságos arány szerint minden ottan létező vallásfelekezet részesitendő, következésképen a k.-k—i róm. kath. plébános jogosan igényelheti, hogy a p.-k—i és t—i róm. kath. hitfelekezeti iskolák is, melyek közül a t—inak sem mellékhelyisége, sem udvarkeritése nincs és pénz hiányában nem is készithető, igazságos arány szerint részesittessenek a községi pénztárból segélyben.

Az egyes hitfelekezetek részére nyujtandó községi segély megállapitásánál igazságos alapul csakis a hivek lélekszáma, esetleg a tanköteles száma szolgálhat.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 41,152. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának S. község 1887. évi költségvetése fölött hozott határozata azon részében, mely szerint elutasittatott a s—i izraelita hitközség képviseletében M. A. hitközségi elnök a miatt tett kifogása, hogy a költségvetési előirányzat 4. és 8. tétele alatt a róm. kath. és izraelita tanitók részére előirányzott összesen 400 frtnyi segélyösszeg megosztásánál, illetőleg az arány megállapitásánál nem a róm. kath. és izraelita adózók által fizetett állami adó vétetett alapul, hanem a segély, és pedig a róm. kath. felekezet részére 300 frtban, az izraelita felekezet részére

pedig 100 frtban — az adózók és tankötelesek számának arányában állapittatott meg — a felszólamló izraelita hitközség elöljárósága által e helyt is közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén; a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur meghallgatása után és vele egyetértőleg, minthogy az egyes hitfelekezetek részére adandó községi segély megállapitásánál igazságos alapul csakis a hivek lélekszáma, esetleg a tankötelesek száma szolgálhat, a megfelebbezett megyebizottsági határozat, a felfolyamodás elutasitásával, indokainál fogva helybenhagyandónak találtatott.

Minthogy a politikai község vagyonának valamely egyes hitközség javára való ingyenes átengedése mindenkor az azon hitközséghez nem tartozó többi lakosok joghátrányával van ö:szekötve, annálfogva az átengedés csak igen fontos indokokból és akkor is csak a többi felekezetek érdekeinek az 1868. évi LIII. t.-cz. 23. §-a értelmében méltányos figyelembe vétele mellett foglalhat helyet.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 1629. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel U. község képviselőtestületének a gör. keleti templom körül levő térnek a gör. keleti egyház tulajdonába való átengedése tárgyában hozott határozatától a jóváhagyást megvonta és a nevezett község elöljáróságát utasitotta, hogy a szóban forgó templomtér tekintetében jelenleg fennálló és a templomtér köztéri minőségének meg nem felelő telekkönyvi állapot kiigazitása iránt a kellő lépéseket tegye meg, P. Zs. az u—i gör. keleti szerb egyház elnöke részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, következőleg határozok: Az idézett számu és keltü törvényhatósági bizotts. határozatot indokain kivül még azon oknál fogva is helybenhagyom, mert mult évi 50,896. szám alatti rendeletem folytán a helyszinén, mindannyi érdeklett fél meghivásával és hozzájárulásával mult évi szeptember hó 22-én megtartott tárgyalás alkalmával az u—i gör. keleti szerb egyházközség a kérdéses területhez igényelt tulajdonjogát igazolni nem tudta; és azt, hogy ennek igazolására semmi okmányt felmutatni nem képes, nyiltan be is ismerte; mert továbbá az iratok szerint annak, hogy jelen esetben a politikai község emlitett tulajdonát a követelő egyházközségnek minden kártalanitás nélkül átengedje, indokolt szüksége fenn nem forog; a mennyiben pedig azon hitközségnek jövőben az egyházi épületek bővitése czeljából további területekre lesz szüksége, ezeknek megszerzéséről gondoskodni magának a nevezett hitközségnek lesz feladata; s mert végre a politikai község vagyonának valamely egyes hitközség javára való ingyenes átengedése mindenkor az azon hitközséghez nem tartozó többi lakosok jóváhagyásával van összekötve s azert csak igen fontos indokoknál fogva és akkor is csak a többi felekezetek érdekeinek az 1868. évi LIII. t.-cz. 25. §-a értelmébeni méltányos figyelembe vétele mellett foglalhat helyet.

Ha a hitfelekezeti iskola az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. életbelépte előtt nem a község vagyonából és jövedelméből tartatott fenn, a tanitó fizetése a községi költségvetés terhére abba fel nem vehető.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 57,782. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának Nádas község 1885. évi költségvetése fölött hozott határozata azon részében, mely szerint a róm. kath.

tanitó 200 frt fizetésének a költségvetésbe való felvétele jóváhagyatott, gr. A. Gusztáv jablonai közbirtokos részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urral folytatott tárgyalás után, tekintettel az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 11. és 36. §§., valamint az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 13. §-ára, a megyebizottsági határozat megváltoztatásával, a szóban forgó tételnek a költségvetésből való törlése s egyuttal külön rovatal utján, az illető hitfelekezeti tagok által való fedezése elrendeltetik. Mert azon körülmény, hogy a nádasi r. kath. hitfelekezeti iskola az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. életbeléptetése előtt a község vagyonából és jövedelmeiből fentartatott vagy segélyeztetett volna, az iratokból ki nem tünik, tehát oly gyakorlat, melynek alapján a tanitói fizetés által előidézett kiadást a közköltségek közé felvenni lehetne, bebizonyitva nem lett.

A község nem kötelezhető arra, hogy hitfelekezeti kiadások czimén e részbeli szerződési kötelezettség hiányában a költségvetésbe évenként folytonosan egyenlő nagyságu összeget vegyen fel.

A m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 69,592. sz. határozata.

Lelkészi járandóságok, ha ez iránt a községet szerződésszerü kötelezettség nem terheli, a községi költségvetésbe fel nem vehetők.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 4,926. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak Ny. község 1885. évi költségvetése fölött hozott határozata azon részében, mely szerint a költségvetés 24. tétele alatt felvett 126 frtnyi lelkészi járandóság törültetni rendeltetett, L. György plébános felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén: a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur meghallgatása után, tekintve, hogy az 1876. évi V. t.-cz. 32. és 33. §§-ban* részletesen fel vannak sorolva azon kiadások, melyek a költségvetésbe felvehetők, ezek között pedig a lelkészi járandóságok megemlitve nincsenek, s igy ily kiadások magánál a hivatkozott törvénynél fogva a költségvetésben helyt nem foglalhatnak; ennélfogva L. György plébánosnak a költségvetésből törült 126 frtnyi lelkészi járandóságára nézve csak az lehet irányadó, ha vajjon az szerződésnél fogva nem terheli-e a községet s az alapon a költségvetésbe, mint a község szerződésen alapuló fizetési kötelezettsége felveendő volna-e? — erre nézve, minthogy az iratok szerint a szóban forgó járandóságot illetőleg a lelkész és község között formaszerü s az 1871. évi XVIII. t.-cz. 26. §-ában** érintett jóváhagyást feltételező szerződés nem jött létre, a költségvetésbe két izben történt felvétel pedig még a fennebb érintett joghatályu szerződési viszonyt megállapitónak nem tekintethetik; és mivel azon körülmény elbirálása, hogy a szóban forgó járandóságra nézve az egyház látogatási okmány miként intézkedik, a költségvetés tárgyalásakor nem tárgyaltatott, de ha tárgyaltatott volna is, annak keretébe nem tartozik, mert az egyház látogatási okmányból következtetett jogok és kötelezettségek iránt támadt kérdések külön uton vitatandók és intézendők el, nem pedig a költségvetés

* 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a.
** 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-a.

tárgyalásával együttesen; annálfogva a megyebizottság megfelebbezett határozata, az az ellen a nevezett lelkész részéről közbetett felfolyamodás visszautasitása mellett jóváhagyatik, felfolyamodó lelkész pedig az egyház látogatási okmányra alapitott követelésének külön uton leendő érvényesitésére utasittatik.

Ha a község egy vallásfelekezetet sem segélyez, azon esetben valamely felekezet lelkészének tüzifa kiszolgáltatás iránt az 1868. LIII. t.-cz. 23. §-ára támasztott követelése alappal nem bir.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 62,211. sz. határozata.

A polgári község nem kötelezhető hitfelekezeti iskola segélyezésére. Épen ugy nem kötelezhető arra, hogy felekezeti iskolát közös iskolául elfogadjon s a felekezeti tanitók illetményeit átvegye.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1890. évi 39,065. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának azon határozatát, mely szerint az ottani izr. iskolának a város által leendő segélyezésére vagy pedig a községi iskolák kötelékébe leendő felvételére irányzott kérést elutasitotta, az izr. hitközség részéről közbevetett felfolyamodás elutasitása mellett ugyan, mindazonáltal azon megjegyzéssel hagyom jóvá, miszerint figyelemmel az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 36. §-ára, az izr. hitközség azon tagjai, akik az izr. iskola fentartásához hozzájárulnak, amennyiben ezen hozzájárulási összeg egyenes állami adójok 5%-át kimeriti, a községi iskola fentartási költségeihez való hozzájárulás alól teljesen, ellenkező esetben pedig megfelelő mérvben felmentendők.

A felekezti népiskolának az ismétlő tankötelesek oktatásáért való segélyezésére a község csak akkor kötelezhető, ha iskolafentartó; ellenkező esetben a segélyezés s az ez iránti összeg mennyiségének megállapitása a községnek szabadságában áll ugyan, ebben a tekintetben azonban a törvényhatóság által semmire sem kötelezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 35,857. sz. átirata a m. kir. közoktatásügyi miniszterhez:

X. vármegye törvényhatósági bizottsága által a vármegye hitfelekezeti népiskoláinak az ismétlő tankötelesek oktatásáért az illető községek általi segélyezése iránt hozott határozat tárgyában Nagyméltóságodnak folyó évi 20,103. szám alatt kelt nagybecsü átiratára, a közlemények visszaküldése mellett a következőkben van szerencsém tisztelettel válaszolni: A mennyiben a népoktatás fejlesztésének érdeke ugy kivánja, hogy a hitfelekezeti népiskolák az ismétlő tankötelesek oktatásáért külön segélyezésben részesittessenek, Nagyméltóságod jogkörébe tartozik a segélyezés kötelezettségét az egyházak önkormányzatáról szóló törvények korlátain belül akár közvetlen rendelkezés, akár a törvényhatóságok ez iránti intézkedéseihez való hozzájárulás által megállapitani. A hitfelekezeti iskolák segélyezésének ekként megállapitott kötelezettsége azonban csakis az illető iskolafentartókat

terhelheti. Annálfogva a politikai községek arra, hogy a kebelükben fennálló hitfelekezeti iskolákat a szóban levő segélyezésben részesitsék, csakis akkor szorithatók, ha a politikai községek akár a fennálló gyakorlat, akár a szerződés vagy más kötelezettségi jogviszonynál fogva az illető hitfelekezeti iskolák fentartói, mely esetben a községek a szükséges segélyezésről évi költségvetésük keretén belül tartoznak gondoskodni. Ellenben az oly politikai községek, melyek a hitfelekezeti iskolákkal fentartási kötelezettségben nem állanak, egyáltalán nem kötelezhetők arra, hogy a hitfelekezeti iskolák részére, a törvényben megállapitottakon kivül bármi czimen anyagi segélyt nyujtsanak; hanem ily községeknek legfelebb is önkormányzati jogkörükből folyó szabad és önkéntes elhatározásukra lehet bizni azt, ha vajjon anyagi viszonyaikhoz mérten kivánják-e saját jószántukból a helybeni felekezeti iskolákat valami segélyben részesiteni. Mindezeknél fogva még nem eshetett kifogás alá X. vármegye törvényhatósági bizottságának azon eljárása, mely szerint a vármegyebeli községek képviselőtestületeit oda utasitotta, hogy a felekezeti iskolák segélyezése kérdésében határozatot hozzanak és állapitsák meg azt, hogy az ismétlők oktatásáért a felekezeti tanitókat mily segélyösszegben kivánják részesiteni. De már a községek önkormányzati jogkörébe nyult a törvényhatóság akkor, a midőn nem tartva elegendőnek az egyes községek által megajánlott segélyösszeget, általános köteleztetésként kimondotta azt, hogy a községek az ismétlő iskolákat segélyezni tartoznak, és pedig akként, hogy ezen segély 15 frtnál kevesebb nem lehet. A törvényhatóság ezen határozata tehát azon községekre nézve, a melyek nem iskolafentartók és igy az illető iskolát segélyezni nem tartoznak, ha abba önként bele nem egyeznek s annak folytán az ellen felebbezéssel élnek, semmi körülmények között kötelező hatálylyal nem birhat.

A hitfelekezeti iskolatanitói állomásai után fizetendő orsz. nyugdijintézeti járulékot még akkor sem tartozik a község fizetni, ha különben a felekezeti iskolát az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 25. §-a alapján rendszeresen segélyezi.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 14,665. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának T. község 1888. évi költségvetése fölött hozott határozata azon részében, mely szerint a községi költségvetésbe az ottani róm. kath. tanitói 18 frtnyi nyugdijalap-járulék az eddigi gyakorlat alapján mint községi kiadás rendeltetett felvétetni, a l—i evang. egyházközség nevében V. M. és T. P. megbizottak által beadott felfolyamodás folytán felülvizsgáltatván, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur véleménye alapján a felfolyamodás figyelembe vételével, a vármegyebizottság határozatát feloldandónak és a róm. kath. tanitói nyugdijalap járulékoknak a községi költségvetésből való törlését elrendelendőnek találtam. Mert az 1868. évi XXXVIII. t.-czikk a felekezetek részére az iskolatarthatás jogát biztositván, ebbeli joguk gyakorlatából kifolyó kötelezettségeik mikénti fedezéséről az idézett törvény 11. §-a értelmében az illető iskolafentartó hitközségek maguk tartoznak gondoskodni. A mennyiben azonban valamely felekezeti iskola a törvény hatályba lépte előtti időben a község vagyonából és jövedelmeiből tartatott fenn, ezen gyakorlat továbbra is fentartható, de ily esetekben a segélyezés a különböző hitfelekezeti iskolák között igazságos arányban megosztandó. A felekezeti iskolák fentartójául tehát mindenkor az illető hitfelekezet tekintendő és soha sem a polgári község, még az esetben sem, ha az illető felekezeti iskola a község

által évi segélyben részesittetnék is. Minthogy pedig az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 29. §-a értelmében a tanitói állomás után esedékes évi nyugdijintézeti járulékot az iskolafentartó tartozik fizetni; annálfogva a költségvetésbe a községi kiadások közé az ottani róm. kath. iskola után kivált országos tanitói nyugdijintézeti évi járulékok felvételének hivatalból való elrendelése helytelenül történvén; az ellen az ág. hitv. evang. hitközség részéről emelt felfolyamodásnak hely adandó volt.

Felekezeti iskola után tanitói nyugdijjárulékot a község nem tartozik fizetni. Ha a felekezet mint iskolafentartó ezen kötelezettségének teljesitése érdekéből az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 11. §-ában biztositott jogával élni elmulasztja, a tanitói nyugdijintézeti járulékokat az illető egyházközségi tagokra adókulcs arányában a községi elöljáróság köteles kiróvni és behajtani.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 37,368. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának L. község 1888. évi költségvetése felett hozott határozata azon részében, mely szerint a költségvetés 16. tétele alatt 312 frt tanitói nyugdij-alapjárulék hivatalból felvétetni rendeltetett, a nevezett község képviselőtestülete részéről benyujtott felfolyamodás folytán a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértőleg felülvizsgálat alá vétetvén, a költségvetés 16. tétele alatt felvett 312 frtnyi tanitói nyugdijjárulék, tekintve, miszerint az l—i iskolák ágost. evang. és római kath. jellegüek, azoknak tulajdonképeni fentartói és igy a kérdéses nyugdijintézeti járulékok fizetésére az 1875. évi XXXII. t.-czikk 29. és 30. §-ai értelmében kötelezettek az illető hitközségek, nem pedig a politikai község, a községi költségvetésből a kifogásolt tétel oly kijelentéssel töröltetik, hogy azon esetben, ha az illető iskolafentartók az iskolatartás jogából folyó kötelezettségeik mikénti fedezésére az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 11. §-ában foglalt törvényadta jogukkal élni nem akarnak vagy egyáltalán a fedezetről gondoskodni elmulasztanák, a kérdéses nyugdijintézeti hátralékokat az illető hitközségi tagokra adókulcs arányában a községi elöljáróság köteles kiróni és behajtani.

Mig jogerősen el nem döntetik, hogy a községben levő felekezeti iskola fenntartási költségei a községet vagy a hitfelekezetet terhelik-e, ezen költségek, mint ez idő szerint gyakorlaton alapulók és más fedezet hiányában nélkülözhetlenek és halaszthatlanok, ideiglenesen a községi jövedelmekből fedezendők.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 54,605. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak P. község 1886. evi költségvetése tárgyában kelt határozatát azon részében, mely szerint gróf E. Ferencz mint a monyoró-keréki uradalom birtokosa az iskolafentartási költségek ellen beadott észrevételekkel elutasittatott, az az ellen nevezett gróf E. Ferencz által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur véleményének meghallgatása után s azzal egyetértőleg a felebbezés tárgyát képező fentjelölt határozati részt feloldom és egyuttal azon kérdésnek: vajjon a szóban levő iskolai költségek községiek vagy hitfelekezetiek-e, s hogy ezen minőségük szerint azokhoz gróf E. Ferencz is hozzájárulni tartozik-e? pótvizsgálat utján tisztázását, szabályszerü tárgyalását és fokozatos határozatok által leendő meg-

oldását rendelem el, kijelentvén egyszersmind, hogy ezen ügy végeldöntéséig ama költségek mint az ez idő szerint gyakorlaton alapulók és más fedezet hiányában nélkülözhetetlenek és halaszthatatlanok ideiglenesen a községi jövedelmekből lesznek fedezendők. Ugyanis, minthogy az ügyiratok szerint azon kérdés, vajjon a szent-péterfai róm. kath. iskola költségei 1868. év előtt is községi kiadásokat képeztek-e s ezen kiadásokhoz gr. E. Ferencz egyáltalában járult-e s mily mértékben? tisztába nem hozatott és az arra tartozó adatok be nem szereztettek, a nevezett grófnak észrevétele folytán azon kérdést, hogy a szóban forgó kiadások községiek vagy hitfelekezetiek-e, s hogy ezen minőségük szerint azokhoz gróf E. Ferencz is hozzájárulni tartozik-e, a költségvetési tárgyalás keretében mellékesen eldönteni nem lehetett, tehát annak külön tárgyalása és törvényszerü módon és alapon való megoldása és egyuttal a költségeknek ideiglenesen miként fedezése iránt is a fentebbi intézkedés volt teendő.

Községi iskolákban a hitoktatás teljesitéséről gondoskodni az illető hitfelekezetek kötelessége, a felekezet tehát a községgel szemben költségigénynyel fel nem léphet.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 75,257. sz. határozata:

N. N. főrabbi felfolyamodványának, melyben a közgyülési határozat megváltoztatásával a polgári leányiskolában teljesitett hitoktatói müködése után 1875—882. évekig terjedő időre magát évi 100 frtnyi fizetésben részesittetni kéri, a határozatban foglalt okokkal szemben figyelembe vehető annál inkább nem volt, mert a községi iskolákban a hitoktatás teljesitéséről gondoskodni az illető hitfelekezetek kötelességét képezvén, felfolyamodónak a várossal szemben követelési joga egyáltalában nincs.

Lelkészi járandóságnak a községtől követelt megfizetése iránt fenforgó ügyben elsőfoku határozathozatalra nem a főszolgabiró, hanem a községi képviselőtestület illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 41,374. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint P. A. hagyatékának Cz. község ellen 391 frt lelkészi járandóság és járulékai megfizetése iránt fenforgó ügyében Cz. község részéről a fizetési kötelezettséget megállapitó szolgabirói és alispáni két egybehangzó határozat ellen beadott felebbezés az 1876. évi VI. t.-cz. 59. §-a alapján visszautasittatott, az az ellen a nevezett község részéről közbetett felebbezés alkalmából felülvizsgálván, a közigazgatási bizottsági határozat feloldásával, az ügyben keletkezett s a község felebbezésének tárgyát képező szolgabirói és alispáni egybehangzó határozatokat illetéktelenség okából félretéve, egyszersmind az egész ügybeli közigazgatási eljárást megsemmisitem; elrendelvén, hogy P. A.-nak a 391 frt lelkész-járandóság és járulékai iránti igénye Cz. község képviselőtestületének törvényszerü tárgyalása és elhatározása alá utaltassék, és a hozandó határozat a törvényszerü kihirdetésen kivül, a folyamodónak kézbesittessék; mert állitólag a község pénztárából fizetendő lelkészi járandóság megfizetése iránti követelés forogván fenn, az iránt, vajjon az a község által elismertetik-e és a község által a megfizetés teljesittetni fog-e, első sorban a község képviselőtestülete van hivatva, a törvényszerü módon egybehivott közgyülésben a jelenlevő tagok névszerinti szavazása mellett határozni, mely

képviselőtestületi határozat az érdekeltek által az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a *a)* pontja szerint a törvényhatóság közigazgatási bizottságához a kézbesitéstől, illetőleg a kihirdetéstől számitott 15 nap alatt felebbezhető.

Egyházi tartozások kiszolgáltatása iránt a község ellen támasztott ügyben, elsőfokulag a községi képviselőtestület határoz.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 28,318. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint Sz. község képviselőtestületének L. V. sz. r. k. lelkész és esperes által egyházi tartozások kiszolgáltatása iránt támadott követelés tárgyában hozott határozata megsemmisittetett és az összes iratok a fenforgó vitás ügy elsőfoku illetékes elintézés czéljából a cs—i járás főszolgabirájának rendeltetett kiadatni, Sz. község által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén; minthogy a jelen esetben nem valamely a jogalap tekintetében kifogástalanul fennálló tartozás behajtásáról van szó, hanem a vita tárgyát épen követelésbe vett tartozás el vagy el nem ismerése képezi, minthogy továbbá az érdeklett községnek a követelésbe vett tartozás fennállására nézve, vagyis arra nézve: hajlandó-e a község azt pénztárából kifizetni, mindenesetre nyilatkoznia kellett, ezt pedig az 1886. évi XXII. t.-cz. 21. §. e. p. és 32. §. első sorai szerint csakis képviselőtestületi határozattal tehette s igy eljárása e részben sem eshetik kifogás alá; a felfolyamodás figyelembe vételével, a megyebizottsági határozat megváltoztatik és a vármegye közönsége a fenforgó ügyben az 1886. évi XXII. törvényczikk 114. §-ában megszabott eljárásra utasittatik.

A mennyiben valamely papi illetménynek kötelezettségi jogalapja vitássá válik, ezen kérdés a községi költségvetés tárgyalásakor mellékesen el nem birálható, mert a papi illetmények jogi természete felett a polgári biróságok illetékesek határozni. A biróság eldöntéséig a fennálló gyakorlat tartandó meg.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 26,914. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának P. község 1886. évi költségvetése fölött hozott határozata azon részében, mely szerint L. J. p—i lakos a lelkészi fizetés és egyéb járandóságainak a költségvetésbe való felvétele ellen beadott felszólamlásával elutasittatott, a nevezett L. J. felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a vallás- és kozoktatásügyi m. kir. miniszter ur meghallgatása után, tekintve, hogy a községi képviselőtestületi, valamint az azt helybenhagyó vármegye bizottsági határozatban, a költségvetés fennebb érintett tétele, a nevezett lelkész részére 1838. évi február hó 26-án kiállitott szerződéssel indokoltatik; tekintve továbbá, hogy ebből folyólag azon kérdés döntendő el, ha vajjon a szóban forgó papi illetmények községileg avertáltaknak tekintendők-e vagy sem; tekintve, hogy a bemutatott 1838-iki szerződés megállapodásai s az ebből folyó jogok és kötelezettségek a költségvetésnek megyehatóságilag történt felülvizsgálata alkalmával csak ugy mellékesen el nem birálhatók; tekintve, hogy a kötelezettségi jogalapra nézve vitássá vált papi illetmények jogi természete fölötti határozati jog, a kir. Curának 1885. évi deczember hó 4-én hozott határozata értelmében a polgári biróságok hatáskörébe tartozik: mindezeknél fogva L. J. panaszával

az illetékes birósághoz utasitandónak és egyuttal a kérdés jogérvényes eldöntéséig, a fennálló gyakorlat alapján, a vármegyebizottság megfelebbezett határozata fentartandónak találtatott.

A községekkel szemben támasztott felekezeti követelések kiszolgáltatása kérdésében való határozathozatal első sorban a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1883. évi 9742. sz. határozata:

T. községnek az ottani ág. hitv. egyház által a politikai község ellen 773 frt 58 kr. hátralékos javadalmazás iránt támasztott követelés tárgyában hozott alispáni határozat ellen közbetett felfolyamodványát, melyben a nevezett község a közig. hatóság illetékességének leszállitását s az egyházközségnek a törvény rendes utjára való utasitását kéri, annak kijelentése mellett, hogy valamint a közszolgálati járandóságok, ugy az egyes hitfelekezetek, vagy azok egyházi és iskolai személyzetét a községi pénztárakból illető javadalmazások kiszolgáltatására vagy behajtására irányzott keresetek érvényesitése első sorban a közig. utra tartozik, s a biróságok elébe csak akkor, ha a közigazg. felfolyamodási fokozat már teljesen kimerittetett, oly utasitással küldöm meg a közigazgatási bizottságnak, hogy miután a jelen esetben a politikai község ellen az egyházközség által konkrét ügyben támasztott követelésről van szó, a II. foku határozathozatal joga az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a, az 1886. évi XXII t.-cz. 25. § a értelmében a czimet illeti meg.

Ha valamely lelkészi közszolgálat utáni járandóság czimén a község ellen támasztott követelés jogalapja vitássá válik, a követelés érvényesitése a közigazgatási út kimeritése után birói utra tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1885 évi 45,065. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak a néhai N. János ágost. hitv. lelkész örökösei által L. község ellen a hátralékos lelkészi járandóságok miatt támasztott követelési ügyben hozott határozata, mely szerint helybenhagyatott az alispánnak folyamodókat követelésükkel azon okból elutasitó határozata, mert a közszolgálat utáni járandóság czimén támasztott követelés jogalapja vitássá vált és a szolgálati viszony körülményein kivüli jogviszonyok megbirálandók, a nevezett örökösök részéről a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz intézett és onnét hozzám juttatott felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a közigazgatási bizottság fenti határozata érvényben hagyandónak s ahhoz képest folyamodók követelésükkel közigazgatási uton e helyt is elutasitandóknak találtattak. Módjukban állván most még, miután általuk közigazgatási uton a felfolyamodás fokozatai a jelen határozat vételével teljesen kimerittettek, igényük érvényesitését a törvény rendes utján keresni.

Hitfelekezeti kiadásoknak a községi költségvetésbe való felvétele ellen irányzott felfolyamodványok elbirálására nem a közigazgatási, hanem a törvényhatósági bizottság illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 9531. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozata, mely szerint B. E. szentgáloskéri lakos a Szentgáloskér község 1886. évi költségvetésébe felvett egyházi és

iskolai kiadások ellen emelt felszólamlásával elutasittatott, a nevezett felszólamló felfolyamodása folytán felülvizsgáltatván, minthogy felfolyamodónak a Szent-Gáloskér község által 1886. évi január hó 22-én letárgyalt költségvetés ellen február hó 9-én benyujtott felszólamlása nem a községi pótadó egyéni kivetése elleni felszólamlásnak, hanem a hitfelekezeti kiadásoknak a községi költségvetésbe való felvétele ellen irányzott felebbezésnek tekintendő, és igy az nem a közigazgatási bizottság részéről, hanem a vármegye törvényhatósági bizottsága által a nevezett község költségvetésének tárgyalása alkalmával lett volna illetékesen elbirálandó: a közigazgatási bizottság megfelebbezett határozata illetéktelenség miatt feloldatik és a szóban levő felszólamlási ügy illetékes póttárgyalás végett a vármegye törvényhatósági bizottsága elé utasittatik.

---

7. Volt urbéresek vagyoni ügyei.

A közigazgatási hatóságok nincsenek jogositva magánfelek érdekében és nevében magánjogi ügyleteket kötni. A község ingatlant csak a maga részére vásárolhat, azonban a volt urbéresek részére nem szerezhet tulajdont.

A belügyminiszternek 1891. évi julius 8-án 49,681. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottsági közgyülés határozatát, melylyel a S. község és K. János és neje között kötött adásvevési szerződés, mely szerint a község a nevezett eladók tulajdonát képező, a s—i 350. sz. tjkvben A. I. 6. sorszám alatt felvett ingatlanságot a községben legelőjárandósággal biró lakosság részére megvásárolta oly módon, hogy az ingatlan a község nevére telekkönyveztessék, jóváhagyatótt. S. Mihály és társai és I. Mihály és társai s—i lakosok felebbezése folytán, az igazságügyminiszter ur meghallgatása mellett felülvizsgálván, a felebbezett határozatot, az annak alapjául szolgált S. községi képviselőtestületi határozattal együtt hatáskör hiányának okából megsemmisitem. Mert a közigazgatási hatóságok nincsenek jogositva magánfelek érdekében és nevében magánjogi ügyleteket kötni. Midőn tehát S. község képviselőtestülete a legelőjárandósággal biró lakosság, azaz a volt urbéresek érdekében és nevében a kérdéses ügyletbe bocsátkozott, a törvényben megszabott hatáskörét tullépte. A képviselőtestület a fenforgó vétel tárgyában még azon esetben sem határozhatott volna, ha arra az egyes legelőjárandósággal biró lakosok által felhatalmaztatott volna; annál kevésbé határozhatott felhatalmazás és az érdekelt felek meghallgatása nélkül. Ehhez járul még az is, hogy a megkötött szerződés azon alakban, melyben létrejött és azon módozatok mellett, melyek mellett az foganatosittatni szándékoltatik, a legelőjárandósággal biró lakosok részére a vétel tárgyát képező ingatlanra nézve semmiféle jogok nem származnak, és hogy, ha ezen szerződés jogerőre emelkednék, azzal nem az emlitett lakosok, hanem a község, mint erkölcsi testület szerezné meg az ingatlan tulajdonjogát. Ugyanis, miután vevőfélként, a község szerepelne, az eladó az ingatlant a községnek adná el, az ingatlan a község nevére telekkönyveztetnék, a vételár kifizetéséhez szükséges összeget a község venné fel kölcsön, ezen kölcsönt a község törlesztené az ingatlan után befolyó haszonbérekből, a legelőjárandósággal biró lakosok pedig a vételárhoz semmivel sem járulnának,

kétségtelen, hogy a vétel létrejötte esetében vevő félnek a község mint erkölcsi testület volna tekintendő, és a megvett ingatlan községi vagyont képezne. A most felsorolt módozatok mellett a szerződésnek azon kitétele, hogy a vétel a közlegelőjárandósággal biró lakosok részére történik, semmiféle nyomatékkal nem bir és pedig annyival kevésbbé, mert a közlegelőjárandósággal biró lakosok összesége jogi személyiséggel felruházva nem lévén, jogokat nem szerezhet s részére jogokat szerezni nem lehet; és mert a közlegelőjárandósággal biró lakosok, csak egyenkint mint testi személyek lehetnek jogszerzésnek alanyai. Minthogy pedig ugy a jelen ügy, mint az 1889. évben S. község és K. János között egészen hasonló hibás alapokon létesült vásárlási ügylet becsatolt iratai, a községi vagyon és a volt urbéresek tulajdonát képező vagyon teljes összezavarásáról tanuskodnak, később előfordulható jogi bonyodalmak megelőzése érdekéből szükségesnek látom, hogy a vármegye közönsége intézkedjék az iránt, hogy S. községben a községi vagyon a volt urbéresek osztatlan közös vagyonától szigoruan elkülönittessék, ezen elkülönitésnek eredménye telekkönyvileg is gondosan keresztülvezettessék, és a község az urbéresek vagyonára való hasonló mérvü indokolatlan befolyás vételétől eltiltassék. Végül figyelmeztetem a vármegye közönségét, hogy jövőre minden egyes oly ügyben, melynek eldöntésénél a jogi szempont oly elsőrendü fontossággal bir, mint a jelenleg szóban levő ügyben, tiszti ügyészét határozathozatal előtt az 1886. évi XXI. t.-cz. 70. §-ának rendelkezéséhez képest mindig meghallgassa.

A volt urbéreseket a község nem képviseli s igy az őket terhelő szolgáltatásokra nézve a tagositási ügyekben müködő mérnökökkel egyességet nem köthet.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 50,180. sz. határozata:

Cs. község elöljáróságának a község tagositási költségeire vonatkozó ügyben hozott megyebizottsági határozat ellen intézett felebbezése folytán, a vármegye közönségét további intézkedés végett, egyetértőleg a m. kir. igazságügyminiszter urral, a következőkről értesitem. A községi képviselőtestület a volt urbéreseknek nem képviselője, azok nevében tehát az őket terhelő szolgáltatásokat illetőleg, a működő mérnökökkel egyességet nem köthet; ezekre való tekintettel a törvényhatósági bizottságnak határozatát, melylyel a községi képviselőtestületnek határozatától a jóváhagyást megtagadta, megerősitendőnek találtam.

Valamely község nevére telekkönyvezett, de a volt urbéresek közösben hagyott legelöbirtokának jövedelme felett rendelkezni a község nem jogosult.

A m. kir. belügyminiszternek 1889. évi 39,935. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel X. község képviselőtestületének az ottani közlegelőből kihasitott s már mivelés alatt álló 12 hold szántóföld jövedelme felerészének, az ottani felekezeti iskola alap javára átengedését kimondó határozat feloldatott, a község képviselőtestülete által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, az ez érdemben nézetük nyilvánitására felkért vallás- és közoktatásügyi, valamint az igazságügyi m. kir. miniszter urakkal egyetértőleg, ugy a neheztelt vármegye bizottsági, valamint az azzal feloldott képviselőtestületi határozatot ezennel megsemmisitem, mert a bemutatott iratokból kitünt, hogy az

emlitett 12 hold legelőterület nem az ottani politikai község, hanem az x—i volt urbéresek közösben hagyott legelő birtoka, mely tévesen lett a politikai község tulajdonául telekkönyvezve és a melyről ennélfogva, — mint a volt urbéresek magántulajdonáról — sem a község képviselőtestülete, sem a vármegye törvényhatósági bizottsága intézkedni jogositva nem volt.

A volt urbéresek részére közösen kiosztott legelő és erdő használata kérdésében a községi biró a volt urbéresek összeségének képviseletére törvényes gyakorlat szerint hivatva van.

A m. kir. Curia 1894. évi 11,089. sz. határozata:

B. E. ügyvéd által képviselt Sz. K. és társai urbéri legelői és erdei haszonvételek birtoka iránt rendes pert tettek folyamatba N. S. ügyvéd által képviselt S. P., B. község birája, mint a közös kezelés alatt maradt urbéri legelő és erdő illetmény kezelésével megbizott közeg ellen. A kir. törvényszék a felpereseket keresetükkel elutasitotta, mert a felperesektől elvont haszonélvezeti jog felett nem B. község, hanem a volt urbéresek rendelkeznek; ámde ezek nem képeznek oly jogi személyt, a melyet B. község birája jogilag és törvényileg képviselne; minthogy pedig B. község urbéresei B. község biráját képviseltetésükkel meg nem bizták: felperesek az alperest sem községi birói minőségben, sem mint a kérdéses legelő és erdő illetőségek kezelésével megbizott közeget perbe nem foghatták. A kir. itélőtábla a törvényszék itéletét helybenhagyta és az indokolásban még külön is kimondotta, hogy a perbe vont községi birónak, mint a közös legelő és erdő állitólagos kezelőjének képviseleti jogosultsága törvényes alappal nem bir. Ezen alsóbirósági itéleteket azonban a kir. Curia fent idézett itéletével megváltoztatta, kimondotta, hogy B. község volt urbéres közönsége a községi biró személyében helyesen idéztetett perbe- és utasitotta az elsőbiróságot, hogy a keresetet érdemileg birálja meg. Indokok: Felperesek keresetüket a volt urbéresek részére közösen kiosztott legelő és erdőnek zsellértelkeik arányában leendő használata iránt a volt urbéresek összesége ellen inditották; a volt urbéresek részére közösen kiosztott legelő és erdő használata kérdésében pedig a községi biró a volt urbéresek összeségének képviseletére törvényes gyakorlat szerint hivatva van.

A mennyiben a községek elöljárói a kezelésükre bizott urbéri közös vagyonról is szabályszerü számadásokat készitenek, ezen eljárás nem kifogásolandó. Az ily számadást a volt urbéresek egyeteme van hivatva megvizsgálni.

A m. kir. belügyminiszternek 1887. évi 74,417. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint valószinüleg annak folytán, hogy a volt urbéresek közös vagyonát az egyes községek elöljárósága kezeli, a községek utasittatnak, hogy az urbéri közös vagyonról is szabályszerü számadásokat készitsenek, melyek az urbéresek egyeteme által megvizsgálandók lesznek, D. L. a vármegye tiszti föügyésze által az 1886. évi XXI. t.-cz. 70. §-a alapján benyujtott felebbezés alkalmából értesitem a vármegye közönségét, hogy a felebbezés tárgyát képező határozati részben kifejezésre jutott azon eszmét, hogy a volt urbéresek közös vagyona ellenőrizetlenül ne kezeltessék, s igy a károsodás, esetleg megsemmisülés ellen lehetőleg megóvassék, helyesnek s igy pártolást érdem-

lőnek kell elismerni s igy, tekintettel arra, hogy a kezelők a községi elöljárók, kikkel a község mint alkalmazottaival rendelkezni jogosult, már az ezek szükséges tekintélyét csorbitó gyanusitások elkerülése szempontjából sem tarthatom szükségesnek a törvényhatóság szóban levő intézkedését hivatalból megváltoztatni.

A volt urbéresek számára kihasitott s közösként kezelendő erdőtért illető gazdálkodás, a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 49,824. sz. határozata:

P. P. n—i lakos volt urbéresnek az ottani volt urbéresek tulajdonát képező erdő egy részének kérgezésre történt eladása ellen emelt panasznak, közigazgatási uton eszközlendő elintézését kimondó másodfoku alispáni határozat ellen intézett felebbezését annál is inkább elutasitandónak találtam, mert a fenforgó kérdés főleg erdőgazdálkodás szempontjából birálandó el, és az 1871. évi LIII. t.-cz. 32. §-a szerint a volt urbéresek számára kihasitott s közösként közelendő erdőtért illetőleg a gazdálkodás a közigazgatás hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó.

Az urbéri közlegelő felosztása birói utra tartozik: a közigazgatási hatóságok a közlegelőnek az érdekelt jogositott felek között való felosztásába nem avatkozhatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 14,490. sz. határozata:

Az iratokból kétségtelenül kitünik, hogy a volt telkes jobbágyoknak közlegelője, valamint az ugynevezett herés földek magán tulajdont képeznek. A magán tulajdonra vonatkozó igények birói uton döntendők el; ugy szintén a közlegelőnek felosztása is birói utra tartozik, s igy a közigazgatási hatóságok mások magán tulajdonára vonatkozó igények eldöntésébe, vagy a közlegelőnek az érdekelt jogositott felek között való felosztásába nem avatkozhatnak. E. község képviselőtestülete a mint azt az iratoknál fekvő jegyzőkönyvi másolatok igazolják, a fentiek daczára és daczára annak, hogy a közlegelő és a herés földek felosztására vonatkozó határozata a törvényhatóság által jóváhagyva nem lett, a közlegelő és herés földek felosztását az általa kiküldött bizottság és mérnök által foganatositotta, és ez által nemcsak a lóherés földeket birtokban tartott volt urbéres zselléreket birtokukból kimozditotta, hanem az előtte ismerve volt magánjogi igények eldöntésébe és hatásköréhez nem tartozó eljárás foganatositásába bocsátkozott. A volt urbéres zsellérek tehát nem a volt telkes jobbágyok, hanem az Elek községi képviselőtestület, mint közigazgatási hatoság intézkedései folytán estek el a lóherés földek birtokától. Ezen döntő körülményből önként folyik, hogy a volt urbéres zsellérek jogositva vannak a községi képviselőtestületnek önhatalmu eljárása miatt első sorban a felsőbb közigazgatási hatóságoknál keresni orvoslást, és hogy a panasznak elbirálása első sorban közigazgatási, nem pedig birói utra tartozik. Mindezek alapján a községi képviselőtestületnek a közlegelő és lóherés földek felosztására vonatkozó intézkedéseinek, ugy az alispáni és közigazgatási bizottsági határozatoknak megsemmisitésével, az előbbi állapotba való visszahelyezést elrendelendőnek találtam, annyival inkább, mert a közigazgatási bizottság felterjesztő jelentésében hangsulyozott azon körülmény, hogy az előbbi állapotba való visszahelyezés esetében a zsellérek több legelő élvezetébe jutnának, mint a mennyi őket megilleti.

a status quo visszaállitásánál kérdésbe nem jöhet, hanem a biróságok által eldöntendő legelő felosztási ügy érdemére tartozik; és mert a status quo visszaállitása a községi képviselőtestület önhatalmu intézkedései és ezek alapján hozott felsőbb közigazgatási hatóságok határozatai megsemmisitésének szükséges közetkezménye.

A közös legelőhöz jogositott községi lakosokból alakult legelőtársulat szabályrendeletének tudomásul vétele a községi képviselőtestület hatáskörébe nem tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 38,687. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának az X. község nevére telekkönyvezett közlegelőnek a községi háztartásból leendő kihagyása iránt fenforgó ügyben hozott határozatát, X. község előljárósága által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, az ez érdemben nézetének nyilvánitására felkért m. kir. igazságügyminiszter urral egyetértőleg, a megfelebbezett határozat azon részét, mely szerint X. község képviselőtestületének, a község mint erkölcsi testület nevére telekkönyvezett közlegelőnek a községi háztartásból való kihagyása és az egyes urbéri birtokosok tulajdonába való átbocsátása iránt hozott határozata megsemmisittetett, a felfolyamodás figyelembe vételével megváltoztatom és a község fentjelzett határozatát érvényre emelem. Mert az iratokkal be van igazolva, hogy a kérdéses közös legelő az urbéri rendezés alkalmával volt urbéresek illetménye fejében lett kihasitva és hogy ennélfogva az nem a községnek, melynek nevére hibásan van telekkönyvezve, hanem a volt urbéreseknek magán tulajdonát képezi; ennélfogva a községi képviselőtestület azon határozata, mely szerint a kérdéses legelők a községi háztartásból kihagyatni és azok a jogositottak tulajdonába átadatni rendeltettek, vagyon felügyeleti szempontból kifogás alá nem eshetik. Ellenben a törvényhatósági bizottság határozatának azon részét, mely szerint a község képviselőtestületének, a közös legelőhöz jogositottakból alakult legelőtársulat által alkotott szabályrendelet tudomásul vétele és a legelőre bekebelezett terheknek per utján leendő törültetése iránt tett intézkedése megsemmisittetett, helybenhagyom, mert a képviselőtestület most emlitett intézkedéseivel hatáskörét tullépvén, az megerősitést nem nyerhetett.

Volt urbéresek vagyona elidegenitéséből befolyt pénz felett a községi képviselőtestület az érdekeltek kivánságához képest megbizásszerüleg intézkedhetik.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 70,677. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a S. község képviselőtestülete által hozott abbeli határozattól, hogy az a—i vasut kiépitése alkalmából a S. községi volt urbéresek közlegelőjéből egyezségileg a vasutnak átengedett földrészlet kártalanitásából befolyt 1271 frt 77 kr. az illető földesgazdák között osztassék fel, a jóváhagyást megtagadván, azon pénzösszegnek a volt urbéresek javára csonkitatlan fentartását s «legelő alap» czimen leendő kezelését elrendelte, az az ellen S. község előljárósága által beadott felebbezés következtében felülvizsgálván: a felebbezés tárgyát képező törvényhatósági bizottsági határozat feloldásával az annak alapjául szolgaló képviselőtestületi határozatot jogerősnek jelentem ki; mert a képviselőtestület határozata a volt urbéres gazdák óhajával megegyezvén, az érdekeltek részéről semminemü panasz vagy felebbezéssel meg nem támad-

tatván, az olyannak tekintendő, mintha az érdekeltek kivánságához képest, tehát mintegy megbizásszerüleg hozatott volna. A határozat tehát nem tekinthető a községi vagyon felett rendelkező határozatnak, tehát nem is esik a községi vagyon fentartása iránti törvényes intézkedésekre fenálló szabályok alá.

Urbéresek tulajdonát képező közlegelő eladásából befolyó összeg kezelésére nézve nem a község vagy törvényhatóság, hanem az urbéresek jogosultak intézkedni.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 80,904. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Sz. község képviselőtestületének a t—i helyi érdekü vasutak által a községi közlegelőből elfoglalt terület kisajátitási árának megállapitása iránt hozott határozata azzal hagyatott jóvá, hogy miután a közlegelő az urbéresek tulajdonát képezi, a befolyandó vételár a község által az urbéresek javára külön kezelendő, P. Sz. és társai sz—i lakosok felfolyamodása folytán felülvizsgálván, a törvényhatósági bizottság határozatát az abban jóváhagyott községi képviselőtestületi határozattal együtt hatályon kivül helyezem. Mert ugy a bemutatott iratokból, mint magából a törvényhatósági határozat indokolásából is az tünik ki, hogy a szóban levő közlegelő nem a község, mint erkölcsi testület, hanem az ottani volt urbéresek tulajdonát képezi, s igy az abból elfoglalt terület árának meghatározása s a befolyandó vételár kezelésére nézve határozni sem a község képviselőtestülete, sem a törvényhatóság jogositva nem volt.

Azokban a községekben, a melyekben urbéri italmérés gyakoroltatott, az azért megállapitott kártalanitási összegre a tulajdonjog a volt urbéreseket illeti. A megállapitott kártalanitás összege azonban kötményezett kötvényekben a jelenlegi politikai községnek adandó ki.

A m. kir. Curia 1891. évi 52. sz. döntvénye:

Az, hogy az 1888. évi XXXVI. t.-cz. alapján az urbéri italmérésért megállapitott kártalanitási összegre a tulajdonjog kit illet meg, magában véve kétséges nem lehet. Midőn a régibb hazai törvényhozás az eredetileg kizárólagosan földesuri jogot képező korcsmárlási jogosultságban a jobbágy-községet is részesitette, tette ezt az urbéresek felsegélése czéljából, a mint az a vonatkozó törvényekben határozott kifejezést is nyert; jelesül az 1836. évi VI. t.-cz.-ben, melyben a jobbágy-községeknek engedélyezett bormérés a volt jobbágyokat a teleknek haszonvételén felül illető hasznok között soroltatik fel, valamint az erdélyrészi 1846/7. évi V. t.-czikkben is, mely szerint az urbéreseknek adott borkorcsmáltatási engedély a pálinka- és sör árulhatási szabadsággal együtt, a földesuraknak az urbéresek felsegélése iránti törekvésük kimutatásául átruháztatni czéloztatott az urbéres közönségekre. A községek politikai átalakitása a szerzett jogok sérelmére nem lehetvén, a volt urbéresek jogukat a rendezett uj községben, melyben jelentékeny tényezőként benfoglaltatnak, el nem veszthetik. Ehhez képest ki kellett mondani, hogy az urbéri italmérésért megállapitott kártalanitási összegre a tulajdonjog a volt urbéreseket illeti. Egyszersmind azonban: tekintve, hogy a hivatolt 1836. évi VI. t.-czikk 2. §-a a bormérést csak a jobbágy-községnek, melynek különös birája és esküdtjei vannak, engedi meg, és annak 3. bekezdése minden mérést az egyes jobbágyoknak teljességgel megtilt, az erdélyrészi 1846/7.

évi V. t.-czikk pedig szintén az italmérési engedélyt Szent-Mihály napjától ujévig az urbéres közönségekre közjövedelem alapjául átruházni czélozta; tekintve, hogy a jobbágy-községek közhaszonvételei és jövedelmei között az urbéri italmérés jövedelmei is az 1836. évi IX. t.-cz. és az azzal kapcsolatos rendeletek értelmében árverés utján rendszerint haszonbérbe adattak s a befolyó jövedelmek községi kiadások fedezésére forditattak; e szerint tehát nyilvánvaló, hogy az urbéri italmérés nem az egyes jobbágyoknak engedélyezett egyéni jog, hanem a jobbágy-községre átruházott javadalom volt és a jobbágy-község czéljaira és közszükségleteire rendelt vagyont képezett; tekintve, hogy az 1853. évi márczius 2-án, illetve 1854. évi junius 21-én kelt urbéri nyilt parancs 23. §-a, illetve 31. §-a, valamint az urbéri kapcsolatból fenmaradt jogviszonyokat rendező 1871. évi LIII. t.-cz. 5. §-ának végbekezdése e volt jobbágyoknak korcsmálási jogát az eddigi urbéri törvényekhez képest tartották fenn; azon vagyon tehát, melynek forrását az urbéri italmérésből származó jövedelem képezi, eredeti jellegét a községi szervezet átalakulásával nem vesztette el, hanem ezentul is azon czélra forditandó, melyre rendeltetett, ez pedig csak azon politikai község által eszközölhető, melybe a jobbágyközség beolvadt: ki kellett mondani azt is, hogy az urbéri italmérésért járó kártalanitási összegről kötvényezett kötvények állitandók ki és azok az ujabban szervezett jelenlegi politikai községeknek adandók át.

Midőn az egész közbirtokosságot érdeklő szerződések kötése és ezzel összefüggő terhek elvállalásáról van szó, a határozat érvényességéhez megkivántatik, hogy a tanácskozás tárgyának előleges kitüzésével az ismert közbirtokosok egyenkint, az ismeretlenek pedig hirdetményileg megjelenésre felhivassanak.

A m. kir. Curia 1887. évi 5001. sz. határozata.

F) Pótadó

1. Pótadó kivetési alapok.

A községi pótadó kivetésének alapjául a községben fizetett állami adó szolgál, tekintet nélkül arra, hogy az adófizető a községben lakik-e avagy sem.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 36,990. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel G. Gergely és társai b—i lakosok és b—i birtokosok a reájuk B. községben 1888. évben kivetett községi pótadó ellen emelt felszólamlásukkal elutasittattak, illetőleg B. község képviselőtestületének ily értelmü határozata helybenhagyatott, G. Gergely és társai felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helybenhagyom; mert a községi pótadó kivetésének alapjául a községben fizetett államadó szolgál, tekintet nélkül arra, hogy az adófizető a községben lakik-e avagy sem, ennélfogva a felszólamlók azon igénye, hogy miután más községben laknak, a községi lakosoknál csekélyebb mérvben adóztassanak meg, nem alapos és pedig annál kevésbé, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 129. §-a egyenesen kimondja, hogy a község nemcsak a községi lakosokra, hanem a községi birtokosokra is vethet ki pótadót.

A pótköltségvetési hiány fedezésére szükséges pótadó azon évi államadó után vettetik ki, a mely államadó után a rendes költségvetés hiányának fedezésére szolgáló pótadó kirovása történt.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 69,809. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottsága határozatát, mely szerint M. Gy. M. községi lakos az M. községben 1887. évben felmerült karhatalmi költségek fedezésére készitett pótköltségvetés alapján terhére történt községi adókivetés elleni felszólamlásával elutasittatott, a nevezett M. Gy. által közbetett felebbezés következtében felülvizsgálván, az ez érdemben nézetének nyilvánitására felkért pénzügyminiszter urral egyetértőleg, a felebbezés tárgyát képező határozatot megváltoztatom és elrendelem, hogy a felebbezőnek szóban levő községi adótartozása az alábbiak értelmében helyesbittessék. Ugyanis a pótköltségvetési hiány fedezésére szükséges pótadó azon évi államadó után vettetik ki, a mely államadó után a rendes költségvetés hiányának fedezésére szolgáló pótadó kirovása történt. Minthogy a szóban forgó pótköltségvetés M. község 1887. évi rendes költségvetésének kiegészitő része, a pótköltségvetés hiányának fedezésére szolgáló pótadó az 1887. évi állami adó

alapján vetendő ki. A pótköltségvetésileg fedezendő karhatalmi költség 1887-ben merülvén fel, a kivetés alapjául szolgáló államadó, mely után a pótköltségvetésben kivetett pótadó rovatik elő, csakis ezen évi lehet, mit M. község a pótköltségvetés szerkesztésénél szem előtt is tartott. Minthogy pedig M. Gy. az iratoknál fekvő telekkönyvi hatósági végzés, illetőleg vételi bizonyitvány tanusága szerint a 159. és 259. sorszámu házaknak, melyek jövedelme után a II. osztályu kereseti adó vétetett pótadókivetési alapul, csakis 1888-ban lett telekkönyvi tulajdonosa, és pedig birói árverés utján, az esetleg megelőző terhek átháramlása nélkül a szóban levő házak után a fentnevezett alapon kivetett községi adó őtet nem terhelheti. A mi pedig azon kivetést illeti, melynek eredményeként M. Gy.-re az 1887. évben kivetett egész tőkekamatadó után vettetett ki községi adó a karhatalmi költségek fedezésére szerkesztett 1888. évi pótköltségvetésben, holott a tőkekamatadó az iratoknál fekvő adófelügyelői végzés értelmében még 1887. évben helyesbittetett, illetőleg a helytelenül kivetett összegből tetemes összeg leirásba hozatott, e kivetés tekintetében kétségtelen, hogy miután a kivetés alapjául szolgáló adóhelyesbités folytán megváltozott, a pótadó csakis a helyesbitett adó alapján vethető ki, tehát a kivetés helyesbitést igényel.

A községi pótadó azon évi államadó alapján vetendő ugyan ki, melyben a költségvetés készült, illetőleg a kivetés történik, de az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 2. bekezdése értelmében a folyó, vagyis azon évre megállapitott államadó alapján számolandó el végleg, melyre a költségvetés vonatkozik.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 28,312. sz. határozata:

P. J. m—i lakosnak K. község által, tőle az 1887. évre illetéktelenül behajtott 10 frt 57 kr. községi pótadó visszafizetése iránti ügyében hozott határozatot, K. község elöljárósága részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, a megtámadott határozatot a felebbezés elutasitásával helybenhagyom, mert miként az már több konkrét esetben kijelentetett, a községi pótadó azon évi államadó alapján vetendő ugyan ki, melyben a költségvetés készült, illetőleg a kivetés történik, de az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a második bekezdése értelmében a folyó vagyis azon évre megállapitott államadó alapján számolandó el végleg, melyre a költségvetés vonatkozik. A ki tehát a számadási évben állami adót a községben nem fizetett, attól — alap hiányában — ugyanezen időre községi pótadó nem követelhető.

A községi szülésznő nem elöljárósági tag ugyan, de közegészségügyi közeg és fizetése, mint általános közigazgatási kiadás, a községi elöljárók fizetésével együtt az összes állami adó után vetendő ki.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 28.096. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatának azon részét, melylyel a körorvos, községi szülésznő, törvénybiró, 4 esküdt és a közgyámnak a község által a költségvetés I. kiadási csoportjába felvett fizetései a III. kiadási csoportba helyeztettek át, a községi képviselőtestület felebbezése folytán felülvizsgálván, a fenti határozati részt feloldom és elrendelem, hogy a szóban forgó kiadási tételek az I. kiadási csoportban meghagyassanak; mert a felsorolt községi alkalmazottak — a szülésznő kivételével — az 1889. évi 63. §-a értelmében az elöljáróság tagjai, a szülésznő pedig közegészségügyi

közegnek tekintendő, s ezeknek fizetései általános közigazgatási kiadást képezvén, azok az idézett törvényczikk 130. §-ához képest, az összes állami adók után vetendők ki. A körorvos fizetésére nézve, egyébiránt hivatali elődöm által 1882. évi január hó 30-án 3584. sz. a. kibocsátott körrendelet még különösen is akkéntintézkedik, hogy az a község minden egyes tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költség gyanánt veendő fel a községi költségvetésbe.

A körorvos fizetése közigazgatási kiadást képezvén, az 1886. évi. XXII. t.-cz. 130. §-a értelmében az összes egyenes állami adók arányában vetendő ki.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 67,530. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának H. község 1886. évi költségvetése fölött hozott határozata azon részében, mely szerint a kiadási rovat 4. tételszáma alatt felvett és eddig a földadó kivételével egyéb adónemekre kivetve volt orvosi fizetés az összes egyenes állami adó után rendeltetett kivettetni, M. Gy. l:—i lakos felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén; tekintve, hogy a körorvost az 1886. évi XXII. t.-cz. 63. §-a a községi elöljáróság közé sorolja, a községi elöljáróság fizetése pedig a körorvoséval, mint ilyenével együtt közigazgatási kiadást képezvén, az idézett törvényczikk 130. §-a értelmében az összes egyenes állami adó arányában vetendő ki: a megfelebbezett megyebizottsági határozat helybenhagyandónak találtatott.

A körorvos fizetése a község minden egyes tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költség gyanánt veendő fel a községi költségvetésbe.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 28,097. számu határozata:

V. község 1891. évi költségvetése tárgyában hozott határozatnak azon részét, melylyel a körorvos fizetése czimén a község által az I. kiadási csoportba felvett 293 frt 26 kr. a III. kiadási csoportba helyeztetett át, a községi elöljáróság részéről képviselőtestületi megbizatás alapján beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, fenti határozat megtámadott intézkedését, tekintettel hivatali elődömnek 1882. évi 3584. sz. a. kelt körrendeletére, melyhez képest a körorvos fizetése a község minden egyes tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költség gyanánt veendő fel a községi költségvetésbe, ezennel megváltoztatom és elrendelem, hogy a körorvosi fizetés az I. kiadási csoportban hagyassék meg.

Ha valamely felekezeti iskola fentartója a politikai község, akkor az iskola-épités költségei a község összes lakosaira az állami egyenes adó arányában vetendők ki.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 12,945. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint K. község képviselőtestületének az iránti határozata, hogy a községi róm. kath. iskola 2000 frt építési költsége oly arányban vettessék ki a községi lakosokra, a milyenben a lelkészi fizetés teljesíttetik, D. J. és társai k—i lakosok felebbezése következtében oda módosíttatott, hogy az iskolaépítési költség a községi terhek viselésének törvény által elfogadott alapja szerint az állami egyenes adók arányában vettessék ki, — K. község képviselő-

testülete részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vévén, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr meghallgatása után és vele egyetértőleg a felebbezett határozatot helyben hagyom, mert a beérkezett hivatalos jelentés szerint a k—i róm. kath. iskola költségei a községi költségvetésbe mindig fel' voltak véve s igy az iskola fentartója mindig a község, minélfogva az iskola építési költsége is a község összes lakosaira, mint iskolafentartási kiadás, az állami egyenes adók arányában vetendő ki.

A papi illetmények nem mindenkor és feltétlenül képeznek oly költséget, mely kizárólag az illető hitfelekezetet terheli, hanem azok különféle körülmények és események folytán a politikai község terhévé válhatnak. Ez esetben a község minden tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költség jellegét veszik fel s mint ilyenek az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a értelmében községi adók szerint hajtatnak be.

A belügyminiszternek 1890. évi 55,963. sz. a. hozott határozata:

A sz—i róm. kath. lelkész fajárandósága kivetése ügyében hozott határozatainak azon részét, mely szerint kimondatott, hogy a sz—i róm. kath. papi deputatum ölfajárandósága N. N. sz—i birtokosra az államadók arányában vetendő ki, a most nevezett részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urral folytatott tárgyalás után s vele egyetértőleg a felebbezés elutasitásával indokainál fogva és még azért is helybenhagyom, mert a lelkészi illetmények nem mindenkor és nem föltétlenül képeznek oly költséget, mely kizárólag az illető hitfelekezetet terheli, hanem sok esetben azok különféle körülmények és események vagy jogügyletek következtében a politikai község terhévé váltak és ember emlékezetét meghaladó idők óta ezek által viseltetnek. Az ily kiadások a község minden tagját egyenlően érdeklő igazgatási költségek természetét vették fel s ezért az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a értelmében az egyenes államadókra való kivetés utján hajtandók be. Ugyanezen községivé vált lelkészjavadalmazási költségek sorába tartozik a sz—i róm. kath. lelkész fajárandóságának beszerzéséhez kivántató, a sz—i politikai község által mindenkor őt terhelőnek elismert s az összes községi tagokra való kivetés utján behajtott költség is, mely ennélfogva az ottani elöljáróság által helyesen lett a fent idézett törvény értelmében az egyenes állami adókra kivetve.

Tüzoltó egyesület javára valamely község részéről megszavazott segély a költségvetésbe nem okvetlenül mint belrendőrségi kiadás veendő fel, hanem az általános közigazgatási szükségletek terhére, tehát a földadók kivételével előirt államadók arányában kivetendő összeg gyanánt is előirható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 39,662. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint X. község képviselőtestületének az ottani önkéntes tüzoltó egyesület részére 4 éven át évi 150 frt segély megszavazása iránt hozott határozata és az ezen határozat alapján a folyó évre készitett pótköltségvetése oly módositással hagyatott jóvá, hogy a pótköltségvetésben a jelzett czélra előirányzott szükséglet nem a képviselőtestület által megállapitott összes állami adók után, hanem mint belrendőrségi kiadás, a földadó kivételével előirt államadók után vetendő ki, a nevezett község elöljárósága által közbetett

felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a felfolyamodás figyelembe vételével, a törvényhatósági bizottság határozatát megváltoztatom és a nevezett község pótköltségvetésében a szóban levő segélyezésre előirányzott 120 frt 28 kr szükségletnek az összes államadókra való kivetését engedélyezem; mert a szóban levő tüzoltó czélokra szolgáló kiadás az esetben, ha az a költségvetést terhelő évi rendes szükségletet képezne, mint kétségtelenül belrendőri kiadás, az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a értelmében a földadó kivételével előirt államadók arányában lenne kivetendő. De miután a szóban levő kiadás nem a költségvetésbe tartozó rendes szükséglet, hanem a község által önként nyujtott segélyt képez, a község azt, főleg ha ellene felszólamlás nem történik, az általános közigazgatási szükségletek terhére is veheti. Minélfogva a felfolyamodás figyelembevételével, a szóban levő segélyösszegnek az államadók arányában való kivetését annyival inkább engedélyezendőnek találtam, mert a községi képviselőtestület ebbeli megállapodása ellen, a kellőleg történt kihirdetés daczára, a község kebeléből felszólamlás nem emeltetett.

A tüzoltószerek beszerzésére előirányzott községi költség az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a 4. bekezdésének megfelelőleg oly kiadást képez, mely az egyenes adókra, a föld-, bányaadó és a pusztai haszonbérletek után fizetett kereseti adó kivételével, kirovandó pótadó által fedeztetik.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 63,979. sz. határozata:

L. község 1890. évi költségvetése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a tűzoltószerek beszerzésére előirányzott 42 frt 96 kr. összeg az összes egyenes államadókra kivetendő pótadó utján rendeltetett fedeztetni, B. G. törvényhatósági bizottsági tag által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt feloldom, mert a szóban levő költség az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a 4. bekezdésének és a vármegyei pénztári kezelési és számviteli szabályrendelet 19. §. 36. pontjának megfelelőleg oly természetü kiadást képez, mely az egyenes adókra, a föld-, bányaadó és a pusztai haszonbérletek után fizetett kereseti adó kivételével, kivetendő pótadó által fedezendő.

A tüzi fecskendő beszerzési költségei az 1876. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 4. kikezdésében emlitett belrendőrségi és a közigazgatási biztonságra vonatkozó kiadások közé tartoznak s az ott meghatározott adók nemeire vetendők ki.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 68,000. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint V. község képviselőtestületének a tüzi fecskendő beszerzése iránt kötött egyezséget jóváhagyó határozata helybenhagyatott s a tüzi fecskendő beszerzési költségeinek kivetése iránt hozott és törvényhatóságilag is jóváhagyott képviselőtestületi határozat fentartása mellett a külbirtokosok báró W. K. és L. E. kivételével a hozzájárulás alól felmentettek, báró W. K. v—i birtokos és L. E. ottani bérlő által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén, a neheztelt vármegyebizottsági határozatot ezennel feloldom. Fel kellett oldani a neheztelt határozatot, mert eltekintve attól, hogy fentidézett képviselőtestületi határozat annak idején ugy sem hajtatott végre, az a törvény rendelkezéseivel ellenkezik, miután a tüzi fecskendő beszerzésének

fedezésére szükséges költségek az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 4-ik bekezdésében emlitett belrendőrségi és a közbiztonságra vonatkozó kiadások közé tartoznak, s az ott meghatározott adók nemeire vetendők ki. Minthogy azonban a községben fizetett és az iratok közt kimutatott ezen adónemek mennyiségének tekintetbe vétele után a tüzi fecskendő költségeinek két év alatti fedezése, illetőleg kifizetése a községre nézve felette terhesnek mutatkozik, ennélfogva felhivom a vármegye közönségét, hogy a községet oly egyezség megkötésére utasitsa, mely szerint ezen, a községre nézve elég tetemes kiadás az évek hosszabb sorozatára osztassék fel.

A tüzi fecskendők beszerzésének fedezésére szükséges költségek az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 4. kikezdésében emlitett belrendőrségi és a közbiztonságra vonatkozó kiadásokra tartoznak s az ott meghatározott adónemekre vetendők ki.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 20,029. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint X. községnek egy tüzi fecskendő beszerzéséről készitett pótköltségvetése olyképen hagyatott jóvá, hogy a kérdéses tüzi fecskendő 400 frtnyi beszerzési ára valamennyi állami adók arányában vettessék ki, Z. K. X. uradalmi felügyelőnek, mint az N. N. örökösök megbizott képviselőjének felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén, minthogy a tüzi-fecskendő beszerzésének fedezésére szükséges költségek az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 4. kikezdésében emlitett belrendőrségi és a közbiztonságra vonatkozó kiadások közé tartoznak s az ott meghatározott adónemekre vetendők ki, a felfolyamodás figyelembe vételével a megye-bizottság határozatát megváltoztatom s a kérdéses tüzi fecskendő beszerzésére szükséges költségeknek a hivatkozott törvényszakasz 4. bekezdése értelmében leendő kivetését rendelem el.

Községi szegények eltartásából származó költségek a föld- és házadó arányában kivethetők.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 14,249. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság azon határozatot, mely szerint jóváhagyatott K.-S. községnek abbeli határozata, melylyel Sz. V. munkaképtelen községi szegény eltartásából származó költségeknek a ház- és földadó arányában leendő kivetése utján való fedezése mondatott ki, N. S. községi nagybirtokos felebbezése folytán birálat alá vevén, tekintettel arra, hogy az ilyen közigazgatási természetü községi kiadások a föld- és házadó arányában kivethetők, a felebbezett határozatot ezennel helybenhagyom.

Földadó arányában a rendőrségi és közbiztonsági kiadásokra községi pótadó nem vethető ki.

A m. kir. belügyminiszternek 1885. évi 29,942 sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának Kis-Bér község 1883. évi pótköltségvetése felett kelt határozatát, az az ellen K. József által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a pótköltségvetés 5. folyó szám alatti kiadásokra nézve a felebbezési kérelemnek azon okból, mert az 5. sz.

alatt kiadási tétel belrendőrségi és közbiztonsági kiadások közé tartozik és igy folyamodó földadója arányában az 1876. évi V. t.-cz. 33. §-a* negyedik bekezdése szerint községi adókivetésnek helye nincs, helyt adandónak, ehhez képest tehát a megyebizottsági határozatot megváltoztatandónak, a további felebbezett részekben a felebbezés elutasitásával a megyebizottsági határosági határozatot helybenhagyandónak találtam.

---

2. Pótadó egyéni kivetése.

Községi pótadó egyéni kivetése elleni felszólamlások elbirálása a közigazgatási bizottságot, a költségvetések összeállitása ellen általánosságban benyujtott felebbezések elbirálása azonban a törvényhatósági bizottságot illeti.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 3845. sz. határozata:

W. P. és L. és F. J. és fiai uradalmi főbérlőknek az 1884. és 1885. évi költségvetés alapján reájuk kivetett községi pótadó elleni felszólamlása tárgyában hozott közigazgatási bizottsági határozat, a nevezett főbérlők felfolyamodása folytán felülvizsgáltatván, a közigazgatási bizottság határozatának megváltoztatásával felfolyamodók felszólamlásukkal egészben elutasittatnak. Mert felfolyamodó uradalmi főbérlők felszólamlása nem a községi pótadó egyéni kivetése ellen, hanem általánosságban a községi költségvetések összeállitása, az abban foglalt egyes tételek helyessége és illetőleg a községi költségvetésbe való felvétele ellen irányul, mint ilyen tehát nem a közigazgatási bizottság elbirálása alá tartozó egyéni adókivetés elleni felszólamlást, hanem általában a községi költségvetések elleni felebbezést képezvén, a megye törvényhatósági bizottságának elbirálása alá tartoznék és annak idején a költségvetés megállapitása és annak másodfoku tárgyalása alkalmával lett volna érvényesitendő. Minthogy azonban a megtámadott költségvetések már törvényhatóságilag jóváhagyattak és ezen jóváhagyás, miután annak idején felebbezéssel megtámadva nem lett, jogerőre is emelkedett: felfolyamodó uradalmi főbérlők felszólamlásának ezekkel szemben sem helye, sem ideje nem lévén, a felszólamlás elutasitandó volt.

A községi adók egyéni kivetése elleni felszólalásoknak másodfokbani elbirálására az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a és az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a szerint nem az alispán, hanem a közigazgatási bizottság illetékes.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 45,970. sz. határozata.

A közigazgatási bizottság határozata, mely szerint az orth. izr. hitközség előljáróságának, az ottani izraelita rabbik fizetése után 1871—1881. évig kivetett községi pótadó visszatéritése iránti felszólamlása, mint a városi tanács határozatát helybenhagyó alispáni, és igy két egybehangzó határozat ellen irányzott felebbezés, érdemleges tárgyalás nélkül elutasittatott, a nevezett hitközség előljárósága által közbetett folyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén, minthogy az 1886. évi XXII. törvényczikk 25. §-ában is hivat-

* 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §.

kozott 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a értemében a községi adók egyéni kivetése elleni felszólamlások a közigazgatási bizottság és nem az alispán másodfoku érdemleges elintézése alá tartoznak, és igy a közigazgatási bizottság előtt törvényesen hozott két egybehangzó határozat nem állott; de máskülönben is a törvény szerint az e részbeni felszólamlások még a legfelsőbb fokozatban is érdemlegesen tárgyalandók; a megfelebbezett határozat, tekintet nélkül annak érdemére feloldatik, és a közigazgatási bizottság az ügy érdemleges tárgyalására és határozattali ellátására utasittatik.

A községi pótadó kivetése elleni felszólamlások elbirálása a közigazgatási bizottság teljes ülése elé tartozik s ezen hatáskör a vármegyei pótadó elleni felszólalások elintézésére alakult küldöttségre át nem ruházható.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 35,055. sz. határozata:

Sz. Kristóf és társai m—i lakosok községi pótadója ügyében a közigazgatási bizottság pótadó felszólamlási küldöttsége által hozott határozatot, a nevezettek részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt, tekintettel arra, hogy a községi pótadó kivetése elleni felszólamlások elbirálását az 1886. évi XXII. t.-cz. 58. §-ának *d)* pontja a teljes bizottság elé utalja, mely hatáskör az 1883. évi XV. t.-cz. 12. §-a értelmében a vármegyei pótadó ellenébeni felszólalások elintézésére alakitandó küldöttségre át nem ruházható, ezennel megsemmisitem és elrendelem, hogy ezen ügyet a legközelebb tartandó teljes ülésében vegye tárgyalás alá s hozandó határozatát az érdekelteknek szabályszerüen kézbesittesse.

Községi pótadó kivetése ellen beadott felszólamlás közigazgatási bizottsági elnöki intézkedéssel el nem intézhető.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 12,203. sz. határozata.

Községi pótadó kivetése ellen beadott felszólamlásoknak első fokban való elintézése tárgyában a közigazgatási bizottságból elnöki uton kiadott rendelet ellen H. Ádám n—i lakos felebbezéssel élvén, az iratokat oly felhivással küldöm vissza, hogy miután az 1876. évi VI. t.-czikk 19. §-a szerint elnöki intézkedésnek halaszthatlan sürgős esetekben van ugyan helye, az elnöki intézkedés azonban a közigazgatási bizottság plenumának bejelentendő, jelen ügyet, az idézett törvény 58. §. *d)* pontjában körülirt hatáskörében a legközelebb tartandó ülésében vegye tárgyalás alá s hozandó határozatát az érdekeltnek szabályszerüen kézbesittesse.

Községi pótadók egyéni kivetése elleni felszólamlások elsőfokban a közigazgatási bizottság illetékességéhez tartoznak. A közigazgatási bizottág határozata a belügyminiszterhez felebbezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 22,929. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozata, mely szerint D. J. e—i lakos a tőle behajtott 100 frt $62^1/_2$ kr községi pótadó miatti felszólamlása tárgyában a járási főszolgabiró határozatát helybenhagyó alispáni határozat ellen emelt felebbezésével elutasittatott az okon, mert az akkor érvényben állott 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a értelmében két egybehangzó határozat ellen

további felebbezésnek nincse helye, a nevezett felszólamló által e helyt is közbetett felfolyamodás folytán az imént idézett törvényczikk 60. §-a és az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-a alapján felülvizsgálat alá vétetvén; minthogy az elől emlitett törvényczikk az utóbb jelzett törvényszakaszba felvett 58. §-ának *d)* pontja értelmében a községi pótadó egyéni kivetése elleni felszólamlások elsőfokban is a közigazgatási bizottság elintézése alá tartoznak és mindenesetre a belügyminiszterhez felebbezhetők, a megfelebbezett határozat feloldásával a közigazgatási bizottság a szóban levő felszólamlási ügy érdemleges tárgyalására és határozattal való ellátására utasittatik.

A községi tartozás fedezetének pótadó utján való kirovásánál nem jöhet számitásba az, hogy a terhek az egyes adófizetők adókötelezettségének keletkezését megelőző időből származnak, hanem csak azon időpont irányadó, midőn a hiány felmerül s fedezéséről gondoskodni kell.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 78,294. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel ugy S. Gy., mint S. H. és A. cs—i lakosok azon kérelmökkel, hogy Cs. községben a községi szegényalappal szemben fenforgó tartozásának fedezése szempontjából költségvetésileg megállapitott pótadó reájok ki ne rovassék, miután a tartozás oly időből származik, midőn ők még nem voltak cs—i adófizetők, elutasittattak, S. Gy. felebbezése folytán felülvizsgálván: nem felebbezett részében érintetlenül, felebbezett részében helybenhagyom; mert a község tartozása oly közteher, mely kellő fedezet hiányában mindazokra, kik a tartozás esedékessé váltakor községi adófizetők, kivetendő pótadó kirovása utján fedezendő; egyáltalán nem jöhetvén számitásba az, hogy a fedezendő községi terhek az egyes adókötelezett adókötelezettségének keletkezését megelőző időből származnak, miután annak megitélésénél, hogy a községi pótadó kikre, mely községi adófizetőkre vethető ki, csak azon időpont lehet mérvadó, midőn a hiány felmerül és annak fedezési módja költségvetésileg megállapittatik, nem pedig azon időpont, melyből származottnak tekinthető a hiány tárgyát tevő költségvetési tétel.

Ha valaki az állami adó kivetése után lakhelyéről más községbe végleg átköltözik, azon állami adója után előbbi lakhelyén községi adó alá nem vonható.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 15,905. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozata, melylyel F. M. volt erdődi, jelenleg mármarosmegyei ferencz-völgyi lakos 1884. évi erdődi pótadójának törlése tárgyában Erdőd község képviselőtestületének elutasitó határozatát jóváhagyta, a nevezett által benyujtott felfolyamodás folytán felülvizsgáltatván, tekintettel az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 2. bekezdésében foglaltakra, feloldatik s a kérdéses pótadó töröltetése elrendeltetik; mert az iratok tanusága szerint folyamodó Erdőd községből még 1883. évben végleg elköltözött s 1884-ben már mind állami, mind pedig községi pótadóval Ferenczvölgyben volt megróva; azon körülmény pedig, hogy az 1883. évben kivetett államadó az esetleg járó községi adó meghatározásának kulcsa és annyiban a kivetés alapja, oly évre való kivetést igazoló tényül még nem szolgálhat, mely évben az illető már ottan adóköteles többé nem volt.

Földbérlet után községi pótadó nem a bérlő lakhelyén, hanem azon községben fizetendő, ahol a bérlet van.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 38,479. sz. határozata.

A közigazgatási bizottságnak határozata, mely szerint, tekintve, hogy azon jog, miszerint a F. János kisbecskereki bérleti ingatlanai után közköltség vettessék ki és szedessék be, Kis-Becskerek községet illeti még az esetben is, ha F. János Varjas községben lakik is, Varjas község elöljáróságát oda utasitotta, hogy a jelzett bérleti ingatlanok után további közköltség kivetés és beszedésetől tartózkodjék, és a mennyiben ilyeneket már is szedett volna, ezeket Kis-Becskerek községének szolgáltassa át, indokainál fogva helybenhagyandónak találtatván, Varjas község az az ellen e helyt közbetett felfolyamodással elutasittatik.

A községi pótadó alapját az egyenes állami adó adja, minélfogva az egyenes állami adónak utólag jogérvényes kivetése, a községi pótadó utólagos kivetését, illetve helyesbitését is maga után vonja.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 81,997. sz. határozata:

Cs. Béla n—i lakos pótadó felszólamlási ügyében kelt határozatát, melylyel a nevezett azon kérelmével, hogy a reája U. községben az 1890. évben együttesen kivetett 1889. és 1890. évi állami adónak csak 1890. évre eső része vétessék községi pótadóztatás alá; továbbá, hogy az általa haszonbérelt sz—i puszta után esedékes egyenes állami adónak csak fele része vétessék a községi pótadó kivetés alapjául, elutasittatott, a felszólamló Cs. Béla felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helyben hagyom; mert a községi pótadó az egyenes állami adóban birja jogosultsága alapját, minélfogva az egyenes állami adónak utólag jogérvényesen történt kivetése a községi pótadó pótlólagos kivetését, illetőleg helyebitését is maga után vonja; mert továbbá azon körülmény, hogy az sz—i uradalmi terület kedvezményes adóztatásra jogositó pusztai minőségének kérdése jelenben áll eldöntés alatt, a felszólamlóra már eddig történt községi pótadókivetésekre befolyással nem lehet, minthogy azon esetben, ha a pusztai minőség megállapittatnék is, ennek a kedvezményes adóztatásra jogositó következménye csak a megállapitás idejétől vehetné kezdetét, a multra visszaható erővel azonban nem birhatna.

Nyilvános számadásra kötelezett társulatok vállalati székhelyén kivetett üzleti adó utáni községi pótlék azon községet illeti, a melyben a vállalat székhelye van.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 34,159. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának határozata, melylyel jóváhagyatott Barcs község képviselőtestületének azon határozata, mely szerint a magyar leszámitoló- és pénzváltó-bank felszólittatott, hogy vallja be a Barcs községben levő közraktára, mint fióküzlete után nyert jövedelmét azon czélból, hogy községi pótadó vettethessék ki reá, az emlitett bank által közbetett felebbezés folytán felülvizsgáltatván, a pénzügyi m. kir. miniszter urral folytatott tárgyalás után helybenhagyandónak találtatott, mert a nevezett képviselőtestületnek azon határozata, hogy a magyar leszámitoló- és pénzváltó-bank barcsi raktárai után a községi teherviselésben részt vegyen, illetve községi pótlékot fizessen, teljesen indokoltnak mutatkozik s végrehajtása

tekintetében nem is forog fen törvényes akadály, a mennyiben a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok megadóztatásáról szóló 1875. évi XXIV. t.-cz. 9. §-ának negyedik bekezdése értelmében a barcsi raktárak után kivetett üzletadónak 80%-a a vállalat székhelyén irandó elő.

Valamely takarékpénztárnak az igazgatás székhelyétől eltérő községben fekvő fiókjára az 1875. évi XXIV. t.-cz. 9. §-ának 4. bekezdése értelmében kivetett állami adó után járó községi pótadó azon községet illeti, a melynek területén a takarékpénztár fiókvállalata létezik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 26,630. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Duna-Vecse község azon kérelme, hogy az Apostagon székelő első dunavidéki takarékpénztár dunavecsei fiókja után, illetve az ezen takarékpénztárra kirótt adó után bizonyos hányad arányában községi pótadót vethessen ki, elutasittatott, Duna-Vecse község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vévén; minthogy az általam megkérdezett m. kir. pénzügyminiszter ur nyilatkozata szerint Duna-Vecse község azon kivánsága, hogy az Apostagon székelő vállalat összes jövedelme után kirótt adóból a dunavecsei fiók utáni jövedelemnek megfelelő rész, illetőleg ennek 80%-a Duna-Vecsén irassék elő, tekintettel az 1875. évi XXIV. t-cz. 9. §. negyedik bekezdésére, egészen jogosult; annálfogva a törvényhatósági bizottság határozatát megváltoztatom és felhivom, hogy Duna-Vecse község képviselőtestületét oda utasitsa, miszerint kérelmével a pest-pilis-solt-kiskunvármegyei kir. adófelügyelőhöz forduljon az iránt, hogy az első dunavidéki takarékpénztárra Apostagon kirótt összes adóból a dunavecsei fiókra eső résznek 80%-át ottan törlésbe hozva, Duna-Vecsén a megfelelő községi pótadóval együtt leendő beszedés végett irassa elő.

A vállalkozóra, valamint az állami adó ugy a községi pótadó is azon községben vetendő ki, mely tevékenységének központját képezi.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 48,510. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság azon határozata, mely szerint a D. Lajos és társa budapesti vállalkozó czég terhére Török-Kanizsán kivetett 300 frt 30 kr. községi pótadó az annak alapjául szolgált kereseti adó törlése következtében leiratni rendeltetett, Török-Kanizsa község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a m. kir. pénzügyminiszter ur meghallgatása után a megfelebbezett határozat helybenhagyandónak, s ehhez képest Török-Kanizsa község képviselőtestülete annyival inkább elutasitandónak találtatott, mert a m. kir. pénzügyminiszter ur kijelentése szerint a felfolyamodásban hivatkozott 1875. évi XXIX. t.-cz. 37. §-a a jelen esetre egyáltalában nem alkalmazható, mivel itt nem oly vállalat forog kérdésben, mely Budapesten kivül más községben is tartana fióküzletet, fiókintézetet vagy raktárt, hanem egy oly vállalatról van szó, melynek jövedelme szorosan véve nem olyan, mely tisztán fekvő vagyonhoz volna kötve, a mennyiben az ily vállalatok jelentékeny része a müszaki tevékenységnek és szellemi foglalkozásnak eredménye, mely müszaki tevékenységnek központja Budapesten van. Müszaki irodát nevezett vállalkozó czég sehol sem, s igy T.-Kanizsán sem tart, azon körülmény pedig, hogy a végrehajtandó munká-

latok hol teljesittetnek, nem határoz, mert ezen munkálatok önálló munkálkodásnak, s igy oly foglalkozásnak, melynek jövedelmezősége magában véve — a szellemi munkálkodástól függetlenül — megállapitható volna, nem tekinthető, s ennélfogva azok a keresetadónak megállapitására nem szolgáltatnak alapot.

Az iskolaépitési czélokra adott állami segély után az országos nyugdijalapot illető három százalék fizetése a községet mint jogi személyt, nem pedig annak egyes tagjait terheli, következőleg ez a község által egyéb jövedelmi forrás hiányában pótadóban vethető ki.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 14,463. sz. határozata:

T. község iskolaépitési költségeire adott állami segély után, az országos tanitó nyugdijalapot illető 3% kifizetése czéljából a nevezett község lakosaira kivetett pótadóból S. János ottani lakost terhelő járulék tárgyában hozott közigazgatási bizottsági határozatot, a nevezett S. János által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt a vallás- és közoktatásügyi, valamint a pénzügyi m. kir. miniszter urakkal egyetértve, indokainál fogva annál is inkább helybenhagyom, mert az 1875. évi XXII. t.-cz. 34. §-a értelmében az államsegélylyel létesitett községi iskoláknak engedélyezett segélyek végleges kifizetése után az illető községek 15 éven át a segélyösszeg 3%-át kötelesek az országos tanitói nyugdijpénztárba befizetni. Ezen törvényen alapuló rendelkezésből tehát kétségtelenül kiviláglik, hogy e tartozás a községet mint jogi személyt, nem pedig annak egyes tagjait terheli. Ebből kifolyólag a jelen esetben is községi tartozásról van szó, melyet ez egyéb jövedelmi forrás hiányában fedezni képtelen lévén, községi pótadó utján háritotta át az egyes községi lakosokra. Ez alapon az egyesek, igy S. János ottani lakos fizetési kötelezettsége is csak akkor állott be, illetve a szóban forgó tartozás követelhetési joga akkor keletkezett, a mikor a községi tartozás fedezésére megszavazott pótadó egyénenkénti kivetése 1889. évben megtörtént s ez alapon önként következik felebbező ama védekezésének alaptalansága, hogy e követelés az általa megvett ingatlannak birói árverésen történt eladatását követőleg megtartott sorrendi tárgyaláson lett volna érvényesitendő; mert az 1889. évben kivetett községi pótadó az 1888. évben megtartott sorrendi tárgyalás idejében még nem is létezvén, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 88. §-a alapján a vételár birói felosztásánál természetszerüleg érvényesithető sem volt. Minthogy pedig felebbező S. János a kérdéses községi pótadó kivetése idejében, vagyis 1889. évben saját beösmerése szerint is már t—i lakos és birtokos volt, ennélfogva a pótadó terhére törvényesen vettetett ki s a fizetés ellen irányuló felebbezése minden jogalapot nélkülöz.

A községek a katonabeszállásolási terhet természetben tartoznak viselni és nincsenek jogositva arra, hogy ezen, a házbirtokosokra háruló terheket községi pótadóval váltsák meg.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 89,953. sz. határozata:

A bizottsági közgyülésen hozott ama határozatot, melylyel N. község képviselőtestületének határozatától, mely szerint kimondatott, hogy az 1890/91. évre e községbe elhelyezett huszárszázad elszállásolásából felmerülő költségek adó forint után kivetendő községi pótadóból fedeztessenek, a jóváha-

gyás megvonatott, N. N. és társai n—i lakosok felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot felhozott indokán kivül még azon oknál fogva is helybenhagyom, mert az 1879. évi XXXVII. t.-cz. csupán a vármegyéket hatalmazza fel arra, hogy a katonai beszállásolás terhét természetben viselőket a teljesitett szolgáltatásokért törvényhatósági pótadó kivetése utján kárpótlásban részesitse; következőleg a beszállásolásból az egyesekre, nevezetesen a házbirtokosokra háruló terheket kárpótlás által magára vennie, illetőleg e szempontból a községi adófizetőket községi pótadóval megterhelnie a községnek jogában nem áll. Szabadságában van azonban N. községnek a vármegye közönségénél kérelmezni az iránt, hogy a kártalanitás törvényhatósági pótadóztatás utján eszközöltessék.

A törvényhatóságilag engedélyezett községi pótadószázalék oly maximális mérték, melyen a községnek csak tulterjeszkednie nem szabad, de azon alul maradnia, ha a fedezet elegendő, jogában áll. A pótadó a tényleges szükséglet mérvéhez képest leszállitható, az esetleges bevételi többlet pedig a következő évi költségvetésbe mint pénztármaradvány felveendő.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 88,332. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, melylyel Sz. György és társai Cs. községi lakosokat a Cs. községi 1890. évi pótadó egyéni kivetése ellen emelt felszólamlásukkal elutasitotta, a nevezett panaszosok felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot indokaiból helybenhagyom; egyszersmind azonban megjegyzem, hogy a mennyiben Cs. község a regaleváltságtőke után neki jutó kamatokból az 1890. évben oly bevételhez jutott, amint a felszólamlók állitják, amely a költségvetésben előirányozva nem volt; tekintve, hogy a pótadó, a becsatolt kivetési lajstrom szerint még csak mult évi január hóban, tehát a községi pénztár jövedelmének számitásba nem vett szaporodása után rovatott ki; és a törvényhatóságilag engedélyezett százalék oly maximális mértéknek tekintendő, melyen a községnek csak tulterjeszkednie nem szabad, de azon alul maradnia, ha azt a község kiadásainak fedezése megengedi, jogában áll, a pótadó a valódi szükséglet mérvéhez képest lesz, a mennyiben még általánosságban be nem szedetett volna, leszállitandó; azon esetben pedig, ha ez most már eszközölhető nem lenne, a bevételi többlet mint pénztári maradvány, a következő évi költségelőirányzatba lesz felveendő.

---

3. Pótadó leirása, törlése, elévülése.

Községi pótadó felszámitása oly esztendőre, a melyben az illetőnek a községből való kiköltözködése miatt állami adó sem vettetett ki, helyt nem foglalhat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 16,000. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint N. város tanácsának határozata azon részében, melylyel S. I. volt n—i, jelenleg x—i lakos a reá N. városban 1884. évi államadója alapján 1885. évre kivetett községi pótadó leirása iránti kérelmével elutasitva lett, a nevezett felszólamló felebbezésének mellőzésével helybenhagyatott, ugyancsak a nevezett felszólamló

által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén; a közigazgatási bizottság határozatának megváltoztatásával, a felfolyamodóra N. városban 1884. évi államadója alapján 1885. évre kivetett összes községi pótadók törlését, s annak törlesztésére netán eszközlött tényleges befizetések visszatéritését rendelem el. Mert az iratok tanusitása szerint felfolyamodó S. I. N. városból 1884. évben X-re költözött és 1885. évben már ugy állami, mint községi pótadóval X. városban volt megróva; azon körülmény pedig, hogy az 1884. évben felfolyamodóra N.-ben kivetett államadó az esetleg járó községi pótadó meghatározásának kulcsa és annyiban a kivetés alapja is, oly évre való kivetést igazoló tényül még sem szolgálhat, mely évben az illető ottan államadóköteles többé nem volt.

A községi pótadó leirása tárgyában hozott községi határozat csakis törvényhatósági jóváhagyás után hajtható végre.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 8617. sz. határozata:

A behajthatlanná vált községi pótadók leirása körül követendő eljárásra nézve értesitem alispán urat, hogy a községi pótadóhátralékok leirása tárgyában hozott községi határozatok csakis törvényhatósági jóváhagyás után hajthatók végre; mert a községi törvény 24. §-ának *a)* pontja szerint törvényhatósági jóváhagyásra szorul minden olyan községi határozat, mely a községi adó megállapitására, kivetésére és behajtására vonatkozik; miből folyólag azon községi határozatok is, melyek a pótadó leirását vagyis a behajtás abbanhagyását állapitják meg, annál is inkább törvényhatósági jóváhagyáshoz kötvék, mert a törvényszerüen engedélyezett pótadó a községnek a költségelőirányzatba is felvett követelését képezi.

Az állami adó leirása esetén az annak alapján kivetett községi adó is leirandó, a mire nézve nem tesz különbséget, hogy az állami adó elemi csapások folytán iratott le.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 8169. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint H. G. ottani lakos azon kérelmével, hogy az 1882. évben elemi kár folytán elengedett 72 frt 6 krnyi földadó arányához képest a megfelelő községi pótadó is leirattassék, elutasittatott, az ezen határozat ellen a már nevezett H. G. által beadott felfolyamodvány figyelembe vétele mellett a pénzügyminiszter urral egyetértőleg ezennel feloldom, mert az 1871. évi XVIII.,* illetve az ezt módositó 1876. évi V. t.-cz. értelmében a községi pótadó az illető városi lakosok és birtokosok által fizetett egyenes államadók arányában vettetik ki s miután ily módon a községi adónak mérve egészen az illető egyenes állami adó által határoztatik meg, ennek csak természetes s igy külön törvényes intézkedést nem is igénylő kifolyása, hogy oly esetekben, midőn a községi adó kivetésének alapját képező állami adó helyesbittetik vagy egészen leiratik, szükségképen az azon alapuló községi adó is helyesbitendő avagy leirandó, nem tevén e tekintetben különbséget az, hogy az állami adó elemi csapáfolytán iratott le, mint az jelen esetnél történt; mert az elemi csapások által okozott károk eseteiben engedélyezett adóelengedések az 1876. évi XV. t.-cz. 49., 50. s 51. §§-ain** s igy épugy a törvénynek pozitiv határozmá-

* 1886. évi XXII-ki 130. §-a.

** 1883. évi LIV-ki 49., 50., 51. §-ai.

nyain alapulnak, mint az adóköteles üzlet megszünése vagy az adótárgy hiánya miatt a törvény értelmében eszközölt adóleirások; minélfogva a fennemlitett törvényileg biztositott adóleengedések nem csupán mint az idézett közigazgatási bizottsági határozatban állittatik, méltányossági, hanem szigoruan törvényes jelleggel birnak. A mi az idézett határozatban különösen hangsulyozott azon indokot illeti, hogy a már egyszer kivetett pótadó, melynek magassága a közköltség-előirányzat által állapittatott meg, a közigazgatási kiadások fedezésére okvetlenül szükségeltetvén, ennélfogva el sem engedhető, arra nézve megjegyzem, hogy ezen indok figyelembe nem vehető, mert a szóban levő községi adónak leirása a jog és igazság követelménye és igy magának a városnak áll feladatában már a közköltségvetés egybeállitása alkalmával az esetleges adóleirások által bekövetkezhető hiánylat fedezéséről gondoskodni.

Községi adó leirása tárgyában hozott képviselőtestületi határozat végrehajtás előtt a törvényhatósági bizottság jóváhagyását igényli.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 63,049. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint az Ó.-B. község képviselőtestülete által hozott abbeli határozat, hogy Br. Sz. és M. K. ó.-b—i lakosok kérelme alapján a reájuk kivetett 1885. évbeli községi adó leszállittassék és pedig akképen, hogy azon évi adónak fele leirattassék, hivatalból tekintetbe nem vehetőnek lőn kijelentve, az az ellen nevezett Br. Sz. és M. K. által beadott felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező közigazgatási bizottsági határozatot illetéktelenség okából feloldom és elrendelem, hogy a képviselőtestületi határozat a vármegye tövényhatósági bizottsága legközelebbi közgyülésének tárgyalása és törvényszerü elhatározása alá bocsáttassék; mert a jelen esetben nem a községi adó egyéni kivetése ellen az 1876. évi VI. t.-cz 58. §. *d)* pontjában emlitett felszólamlás esete forog fenn, hanem a tényállás az, hogy a község képviselőtestülete egyeseknek a községi teherviselésen való könnyités iránti kérelmük felett kedvezően határozott; ezen határozatnak hivatalból való felülvizsgálata a közigazgatási bizottság hatásköréhez nem tartozik, hanem mint a költségvetésen alapuló háztartás rendjének változtatására irányitott és az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-ának *a)* pontja alá is eső, végrehajtás előtt a törvényhatósági bizottság jóváhagyását igényli.

Községi pótadó törlése iránti határozatok, ha jogosan kivetett pótadó elengedéséről, vagy behajthatlanságáról van szó, megerősités végett hivatalból felterjesztendők a vármegye törvényhatósági bizottságának közgyüléséhez.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 43,018. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság felterjesztésére válaszolom, miszerint az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-ának *d)* poutja szerint a közigazgatási bizottság községi pótadó egyéni kivetése ellen egyesek által beadott felszólamlások felett van hivatva határozni; miután azonban a szőnyegen levő esetben a kivetést a község maga módositotta és a község képviselőtestületének, a helyesbitett kivetés iránti intézkedése ellen felebbezés nem vettetett közbe, a közigazgatási bizottság részéről határozathozatal szüksége fenn nem forog. A községi pótadó törlése iránti községi határozatok az 1886. évi XXII. t.-cz. 24.

§-ából kifolyólag a törvényhatósági közgyüléshez mint vagyonfelügyeleti hatósághoz megerősités végett hivatalból azon esetben terjesztendők fel, ha a leirás okát nem illetéktelen kirovás képezi, hanem a jogosan kivetett pótadó elengedés avagy behajthatlanság miatti leirása forog szóban. Az ily határozatok, minthogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 24. §-ának *a)* pontja szerint jóváhagyás előtt végre nem hajthatók, rendszerint esetről-esetre külön felterjesztendők; a törvényhatóságnak jogában állván a behajthatatlanság czimén eszközölt leirásokat, a mennyiben azok nem külön községi határozatok tárgyává tétettek, hanem egyszerüen tényleg behajtás nélkül maradtak, a községi számadás felülvizsgálata rendjén a bemutatott nemleges zálogolási jegyzőkönyvek alapján utólagosan igazoltaknak nyilvánitani. Általában véve megjegyzem, miszerint a községi pótadó kivetése tekintetében a közigazgatási bizottság és törvényhatósági közgyülés hatásköre közötti határvonalat az 1886. évi XXII. t.-cz. 25. §-ában érintett t.-cz. 24. §-a és 1876. évi VI. t.-cz. 58. §. *d)* pontjának egybevetése nyomán megállapitható azon alapelv határozta meg, miszerint a kivetés alapjául szolgáló százaléki kulcs végleges megállapitása a törvényhatósági hivatalból való jóváhagyásnak, az eképen meghatározott teherviselési mértéknek az egyesekre való alkalmazásának, mint adminisztrativ jellegü községi intézkedésnek felebbezés esetében felülvizsgálata pedig a közigazgatási bizottság feladatának tekintendő; mivel pedig a községi pótadónak elengedés vagy behajthatlanság czimén való törlése a pótadó felosztási müveletének keretén már kivül esik, ebből következik, hogy az ily természetü intézkedések a közigazgatási bizottság jogkörét meghaladják.

A közigazgatási uton behajtható követelés az adókezelési (1883. évi XLIV.) törvényben meghatározott eljárás szerint szedendők be, ezen törvény 90. §-a szerint pedig az öt év alatt ki nem vetett követelések elévülnek.

A m. kir. belügyminiszter 1880. évi 83,213. sz. határozata:

A főváros törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint H. Albert és Henriette az S. utczai 5. és Zs. utczai 67. sz. házaknak a Dunára szolgáló és 24—26. számmal ellátott homlokzatánál kivezető csatornák helyreállitása folytán felmerült 225 forint 7 krajczár költségből a tulajdonukat képező 24. sz. ingatlan után rájuk kivetett 112 forint 53 kr. megfizetése iránt hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésük elutasitása mellett, a kérdéses 112 forint 53 kr. megfizetésére köteleztettek, ezen határozat ellen a nevezett H. Albert és Henriette által beadott felebbezés figyelembe vételével ezennel megváltoztatom és folyamodókat a reájuk kivetett összeg megfizetésének kötelezettsége alól felmentem. Mert a kérdéses csatornaépitési munkálatok 1881. évi november hóban hajtattak végre s azokról a számla a mérnöki hivatal 1882. évi május hó 27-én 689/881. szám alatt kelt jelentése szerint még 1881. évi decz. hóban a tanácshoz beterjesztetett. Minthogy pedig a számlában foglalt összeg illető része felfolyamodókra csak 1889. év november 18-án 27,874/82. szám alatt kelt tanácsi végzéssel vettetett ki, minthogy a közig. uton behajtható követelések a közadók kezeléséről szóló törvényben meghatározott eljárás szerint szedendők be; s minthogy a közadók kezelésére az idő szerint mérvadó 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-a szerint az öt év alatt ki nem vetett követelések elévülnek, mire felfolyamodók felebbezésükben világosan hivatkoznak: ezen követelés közig. uton többé nem érvényesithető.

Az öt évi elévülési határidő lefolyása után kivetett s követelésbe vett községi pótadók nem hajthatók be.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 54,995. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának határozatát, mely szerint jóváhagyatott P. község képviselő-testületének határozata, melynek értelmében G. p—i birtokos a terhére 1873. és 1874. évekre kirótt 25 frt községi pótadó-hátralék megfizetésére köteleztetett, a nevezett G. által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a felebbezett határozatnak megváltoztatásával, felfolyamodót a tőle P. község által követelésbe vett 25 frt községi pótadó-hátralék megfizetésének kötelezettsége alól felmentem. Mert a községekről szóló 1886. évi XXII. t.-cz. 139. §-a értelmében a községi adó behajtásánál az 1883. évi XLIV. t.-cz. rendeletei lévén irányadók, ez utóbbi t.-cz. 90. §-a szerint az egyenes és közvetett adók, és az egyenes adók modjára beszedendő követelések és tartozások elévülnek, ha azok nem vettetnek ki öt év alatt, számitva azon naptól, melyen az adótárgy, illetőleg követeléstartozás keletkezett; továbbá ha a kivetés évétől kezdve öt év alatt nem szorgalmaztatnak vagy biztosittatnak. Minthogy pedig az ezen ügyben megejtett tárgyalások során P. község elöljárósága által beismertetett az, hogy G. l—i lakosnak P. községben fekvő ingatlanai után az 1873—1875. évekre járó községi pótadó tartozásai csak 1886. évben, tehát a törvényben megállapitott öt évi határidő eltelte után utólagosan vettettek ki és vétettek követelésbe, ennélfogva a község emlitett követelései nevezett irányában elévültek s azoknak behajtása most már nem eszközölhető.]

A községi adó elévülésének kérdésében elsőfokban az illető község képviselőtestülete van hivatva határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 2145. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint a m. kir. államvasutak igazgatósága abbeli felszólamlási kérelmével, hogy a Gödöllő község által kivetett 1872—1883. évi községi adóból még fenn levő 60 forint $20^1/_2$ krnyi hátraléka elévülés czimén töröltessék, elutasittatott, az az ellen a nevezett igazgatóság által közbevetett felebbezés alkalmából felülvizsgálván, minthogy az utólag bekivánt felvilágositás szerint azon kérdés iránt, vajjon a szóban levő s elévülés czimén töröltetni kért községi adóhátralékra nézve az elévülés czimén ez esetben való törlésnek helye van-e vagy sem? a község képviselőtestülete nem határozott, ily igények érvényesitése kérdésében pedig a képviselőtestület van első fokban való határozathozatalra hivatva, a m. kir. pénzügyminiszter ur véleményének meghallgatása után, a felebbezés tárgyát képező fentjelölt határozatot az ügy érdemi részének birálata nélkül, az érintett alaki hiány okából félreteendőnek és egyuttal elrendelendőnek találtam, hogy a községi képviselőtestület a szóban levő községi adóhátraléknak elévülés czimén leendő törlése iránt támasztott igényre vonatkozó törvényszerü határozat hozatalára utasittassék, mely alkalommal figyelembeveendő lesz egyfelől az, hogy azon nézet, mintha a közadók kezeléséről szóló 1876. évi XV., s illetőleg az ennek helyébe lépett 1883. évi XLIV. t.-czikkben kimondott elévülés a községi adónál elő nem fordulhatna, téves, másfelől az is, vajjon az államvasutak részéről az elévülés kimondása iránt, mikor s vajjon az 1883. évben teljesitett fizetést megelőzőleg, vagy azzal legalább egyidejüleg tétettek-e meg a kellő lépések? nem lévén szem elől tévesztendő, szükség esetén az sem, vajjon az 1878. év előtti

tartozásnak az 1876. évi XV. t.-cz. 68. §-a értelmében való elévülését, az idézett törvényszakasz értelmében a községi elöljáróság által netán tett megintések meg nem szakitották-e?

Községi adók és költségek elévülésének kérdése az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-ban foglalt rendelkezések alkalmazása mellett állapitandó meg.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 56,867. sz. határozata.

A vármegye közigazgatási bizottságának az sz—i kincstári gazdászati és az l—i kir. erdészeti kincstári uradalmaknak Gy. községgel szemben fenforgó közköltség tartozása kérdésében II-od fokozatban hozott határozatát, melylyel az sz—i kincstári uradalom hátraléka késedelmi kamat nélkül 2342 frt 71½ krban, a kir. kincstári erdészeti uradalom tulfizetése pedig 282 frt 56 krban állapittatott meg, a nevezett uradalmak képviseletében a l—i m. kir. kincstári ügyészség által emelt felebbezés folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot feloldom és a közigazgatási bizottságot utasitom, hogy annak megállapitása után, vajjon a Gy. község által követelt közköltségek annak idején szorgalmaztattak-e, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazásba vétele mellett uj határozatot hozzon; mert az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-ban foglalt rendelkezések a községi adók és közköltségek elévülése kérdésében is irányadóknak tekintendők; következőleg az idézett törvényszakasz alkalmazásának mellőzésén alapult határozatot feloldom és az ezen törvényszakasz alkalmazásának szempontjából szükséges póttárgyalás megtartása és ez alapon uj határozat hozatala iránt kellett intézkednem.

A községi pótadók elévülésének kérdésében a törvényhozás további intézkedéséig az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-ában foglalt határozmányok alkalmazandók.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 58,400. sz. határozata:

A községi pótadóleirások tárgyában első- és másodfokozatban határozni hivatott községi képviselőtestületek és közigazgatási bizottságok a községi pótadó elévülése kérdésében országszerte eltérő gyakorlatot követnek. A nevezett hatóságok egy része az állami adókra nézve az elévülés tekintetében törvényben előirt szabályokat alkalmazza, más része a közönséges magánjogi elévülési időt veszi irányadóul, sőt az az elv is nyer alkalmazást, hogy a községi pótadó sohasem évül el. Az egyöntetü eljárás ezen hiányából eredő érdeksérelmek megszüntetése czéljából utasitásaimat a következőkben adom a közig. bizottságnak: Az elévülést elvileg kizárni helytelen, mert jogi alapelv, hogy mindennemü, ugy nyilván-, mint magánjogi követelések érvényesithetésére a szorgalmazásnak bizonyos időtartamon keresztül elmaradása elenyésztő hatást gyakorol. Tekintettel továbbá arra, hogy a köztartozások elévülése tekintetében azon nagy nyilvánosság következményeképp, melylyel azoknak az egyes kötelezettekre kivetése történik, a tételes törvények általában rövidebb határidőket állapitanak meg, mint a minők a magánjogi, csupán az illető jogviszonyban álló felek tudomásában gyökerező tartozásokra nézve előirvák; tekintettel arra, hogy a községi pótadó köztartozás jellegével bir s természetére nézve a magánjogi jogviszonyból eredő tartozástól egészen eltérő; tekintettel arra, hogy e szerint — ide vonatkozó külön törvényi rendelkezések hiányában — a községi adó ter-

mészetének az felel meg, ha annak elévülésére nézve a köztartozásokra vonatkozólag e tekintetben fennálló rendelkezések vétetnek irányadókul; tekintettel végül arra, hogy a köztartozások elévülése kérdésében a sarkalatos jogszabályokat a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-a tartalmazza: az 1886. évi XXII. törvényczikknek e tekintetben való hézagát pótolandó, ezennel elrendelem, hogy a községi pótadók elévülésének kérdésében — a törvényhozás további intézkedéséig — az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-ában foglalt határozmányok alkalmaztassanak. Jelen rendeletem községi pótadó kérdésekben már létesült jogerős határozatokra vissza nem hat s ezen rendeletem alapján már befejezett ügyek ujból felvétele nem igényelhető.

A befizetett községi közköltség, téves kivetés esetén, az 1886. évi XXII. t.-cz. 139. §-ából kifolyólag a befizetés napjától kezdve három év alatt visszakövetelhető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 19,653. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának J. B. r—i nagybirtokosnak a reá 1880—1885. évben helytelenül kivetett közköltség, továbbá termény. beli járandóságok és vizszabályozási járulékok visszatéritése, illetőleg törlése iránti kérelme felett hozott határozata, a nevezett felszólamló részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a m. kir. pénzügy-, továbbá a közmunka és közlekedési miniszter urnak szintén bekért nyilatkozatai alapján, a felebbezett határozatnak megváltoztatásával R. község felfolyamodó részére a leszámolás folytán 1883—1885. évekre megállapitott tulfizetésnek, a határozatban megjelölt módon leendő visszatéritésére köteleztetik. Mert a megejtett leszámolási vizsgálat rendén a panaszolt községi közköltségek és járandóságok kivetésének helytelensége kétségen kivül igazoltatván; minthogy az 1886. évi XXII. t.-czikk 139. §-ából kifolyólag a közköltség téves befizetés esetében, a befizetés napjától számitandó három év alatt visszaigényelhető, R. község a leszámolás folytán 1883—1885. évekre megállapitott tulfizetés visszafizetésére kötelezendő volt, mivel a már alapjában törvényellenes kivetés panaszlóval szemben, ha erről tudomással birt volna is, jogerőre nem emelkedhetett.

---

4. Pótadó beszedése, behajtása.

Ha valaki községi iskolaadó járandóságát a községi jegyző kezéhez fizette le s ez által az az illető pénztárba nem szolgáltatott be, ezért az illető adófizető felelős s ezen járandóságot ismét megfizetni köteles.

A m. kir. belügyminiszter 1893. évi 14,047. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak J. Zoltán k—i birtokostól követelt iskolaadó tárgyában hozott határozatát, melylyel a nevezett birtokosra 1878. évben kivetett és általa az akkori községi jegyző kezéhez nyugtatvány mellett kifizetett 150 frt iskolaadó ujbóli befizetésére kötelezte, J. Zoltán által beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt indokainál fogva annál inkább helybenhagyom, mert hivatali elődöm és a pénzügyminiszter ur közt létre-

jött és egyes felmerült esetekben alkalmazott megállapodás szerint, a községi jegyzők kezéhez illetéktelenül történt adófizetések, a mennyiben ezen adók az illető pénztárba be nem szolgáltattak, az öszegnek az illetők részéről leendő ujabbi megfizetésének következményeit vonják maguk után; mert a közadók kezeléséről szóló és a községi adók beszedésénél is irányadó, a kérdés alatti időpontban érvényben volt 1876. évi XV. t.-cz. 42. §. 2. pont *a)* bekezdésének rendelkezése a községi, illetve körjegyzőket közadópénzek átvételére épp ugy fel nem jogositotta, mint a hogy erre a jelenleg hatályban levő 1883. évi XLIV. t.-cz. szintén 42. §-a szerint sem tekinthetők illetékeseknek.

Az adó befizetése iránti megintésnek minden oly esetben vevénynyel kell történnie, midőn a községnél fizető adózók évnegyedi tartozása az 1876. évi XV. t.-cz. szerint 10 frtot, az 1883. évi XLIV. t.-cz. szerint már 3 frtot meghalad, valamint akkor is, ha az adózók adójukat törvényhatósági városnál vagy kir. adóhivatalnál fizetik. Ugyanez áll a községi adó behajtására is. A sommás, dobszó vagy kikiáltás által való megintés ennélfogva csak azon adózók ellen hatályos és szakitja meg az elévülést, kikre az emlitett feltételek nem alkalmazhatók.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 39,038. sz. határozata:

N. J. á—i lakosra T. községben kivetett 43 frt 53 kr. községi adó tárgyában a közigazgatási bizottság által hozott azon határozatot, mely szerint fennevezett N. J. a reá T. község után kirótt 43 frt 53 kr. községi adónak elévülés czimén leendő leirása iránti kérelmével elutasittatott, a nevezett részéről közbevetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt ezennel feloldom és elrendelem, hogy a kérdéses összeg, miután az T. község elöljáróságának jelentése szerint befizettetett, a nevezettnek a fizetéstől számitott kamatokkal együtt visszafizettessék. Az idézett határozat feloldandó volt, mert ugy 1876. évi XV. t.-cz., mint pedig az 1883. évi XLIV. t.-cz. világosan előirja, hogy a megintésnek irásbelilieg és pedig az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-ának 2. pontja szerint vevénynyel igazoltan kell történnie minden oly esetben, midőn a községnél fizető adózók évnegyedi tartozása az 1876. évi törvény szerint 10 frtot s az 1883-iki szerint már 3 frtot meghalad, valamint akkor is, midőn az adózók adójukat törvényhatósági joggal felruházott városoknál vagy a kir. adóhivataloknál fizetik. A sommás, dobszó vagy kikiáltás által való megintés ennélfogva csak azon adózók ellen hatályos, kikre a most emlitett feltételek nem alkalmazhatók. Minthogy pedig N. J.-re nézve ezen határozatok nem alkalmazhatók, a mennyiben az 1883. évben a bérlőkre kivetett közköltség összeg 241 frt 2 kr., mely összegből ő a T. községi elöljáróság jelentése szerint tisztán a felek közt létrejött megegyezésnél fogva 43 frt 50 kr. viselésére kötelezte magát, ezen elvállalt összeg lefizetésére okvetlenül irásbeli megintés utján lett volna felszólitandó. A dobszó által való megintés még akkor sem volna N. J. ellen hatályos, ha tényleg az együttes hirdetmény utján meginthető adózók közé tartozott volna, még pedig azért nem, mert az iratok tanusága szerint ő T. községből, a hol adótartozása fennállott, elköltözött s több mint 16 éve nem lakik ott, reá nézve tehát T. község szóbeli hirdetményei és megintései kötelező erővel nem birhatnak. Miután pedig irásbeli megintés a községi elöljáróság idézett jelentése szerint nem létezik, a kérdésben levő adóösszeg most, 16 év után, midőn az elévülési idő mindkét idézett törvény szerint lefolyt, nem követelhető, a mennyiben pedig az befizettetett, annak

visszafizetése elrendelendő volt. Minthogy pedig az igy előállott behajthatlanság vétkes mulasztás következménye, a községnek e részbeni kárát az 1883. évi XLIV. t.-czikk 90. §. 2. bekezdésének 3. pontja értelmében az tartozik megtériteni, ki azt a biztositás vagy a végrehajtás elmulasztása által okozta; ennélfogva felhivom a közigazgatási bizottságot, hogy e részben a szükséges vizsgálatot elrendelvén, a kifejlendőkhöz képest a vétkes községi elöljárók ellen az 1886. évi XXII. t.-cz. 90. s következő szakaszai alapján a fegyelmi eljárást inditsa meg és az eljárás rendén az idézett törvény 95. §. végső bekezdése értelmében a kártéritési felelősséget is az illetők ellen állapitsa meg.

Közegészségügyi szempontból szükséges lecsapolások költségei a községi pótadóval együtt vethetők ki és hajthatók be. Az ily lecsapolással járó költségekhez azon érdekeltek is hozzájárulni kötelesek, kiknek birtokaik a talajjavitás előnyében részesülnek.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 4,524. sz. határozata:

A K. község területén foganatositott belvizlevezetés költségeinek mikénti fedezése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot V. István és társai k—i lakosok felebbezése folytán, a m. kir. földmüvelésügyi miniszter urral együtt felülvizsgálván, azt helybenhagyom; mert közegészségügyi szempontból szükséges lecsapolások költségei az 1885. évi XXIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott általános rendelet értelmében, a községi pótadóval együtt vethetők ki és hajthatók be, továbbá, mert a közegészségügyi szempontból teljesitett munkálatok költségeihez törvény szerint azok is hozzájárulásra kötelezhetők, kiknek birtokaik ezen munkálatok következtében javittatnak, ugy a talajjavitási munkálatok létesitői is jogositvák a hozzájárulásra mindazokat kényszeriteni, kik ezen munkálatból bármi czimen előnyben részesülnek s igy a közegészségügyi érdekeltség alapján eszközölt kivetések ellen irányuló felebbezés annál kevésbbé vehető figyelembe, mert a község e tekintetbeni érdekeltsége nyilvánvaló s fentebbiek szerint e czimen barátságos megegyezés hiányában is hozzájárulásra szoritható lett volna.

Rendezett tanácsu városok, nagy- és kisközségek községi pótadó után késedelmi kamatot szedni 1891-től kezdve nem jogosultak. Adóbehajtási illetékek azonban a községi pótadó behajtásánál szedhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 24,684. számu körrendelete:

A községekről szóló 1886. évi XXII. t.-czikk 129. §-a szerint, a mennyiben a község kiadásai a község törzsvagyona jövedelmeiből nem fedeztethetnek, a község, a községi lakosokra és a birtokosokra a 130. §-ban meghatározott módon községi adót vethet ki. A 139. §-ban pedig az a rendelkezés foglaltatik, hogy a községi adó behajtásánál az 1883. évi XLIV. t.-cz. rendeletei irányadók. Ez a törvényczikk azonban csak annyit rendel, hogy a behajtás a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-czikknek 52-től egész a 85-ig terjedő szakaszaiban körülirt eljárás szerint eszközöltessék. Az a nézet tehát, hogy a községi pótadó után késedelmi kamat is szedhető, positiv törvényen nem alapszik. Téves az a felfogás is, mintha az 1883. évi XLIV. t.-cz. 41. §-a alapján vagy inkább csak annak analogiája

szerint az adózó közönség kötelezhető lenne a késedelmi kamat fizetésére, mert ez egy ujabb és oly teher, melylyel az adózó polgárokat tételes törvény intézkedése nélkül illetni nem lehet. E mellett bizonyit az, hogy a kereskedelmi és iparkamarai dijak után sem szedetik késedelmi kamat, pedig az azokról szóló 1868. évi VI. t.-czikk 27. §-ában foglalt rendelkezés szerint az iparkamarai dijak az országos adóval egy időben és ugyanazon állami közegek által hajtatnak be. Ellenben a vizszabályozási költség-járadékok után szedetik a késedelmi kamat, mivel annak szedhetése tételes, nevezetesen az 1871. évi XXXIX. t.-cz. 20. és a vizi jogról szóló 1885. évi XXIII. t.-cz. 122. §-án alapszik. A szőlődézsmaváltsági járulék-hátralékok után hasonlóképen szedetik késedelmi kamat, mivel az 1868. évi XXIX. t.-cz. 7. §. rendelése szerint a lejárt tőke- és kamatjáradékok és kezelési költség minden tekintetben az országos adó természetével birónak mondatik ki. Nagy különbség van tehát ez utóbbi kimondás és a községekről szóló 1886. évi XXII. törvényczikk 139. §-ában foglaltak között; mert, mig az előbb idézett törvény a dézsmaváltsági járadékokat az országos adó természetével birónak declarálja, a községi törvény csak azt rendeli, hogy a községi pótadó behajtása az 1883. évi XLIV. t.-czikk határozmányai értelmében eszközöltessék. Ezek alapján nem szenved kétséget, hogy községi pótadó után késedelmi kamat nem szedhető. Ezek folytán rendelem, értesitse a vármegye közönsége a varmegye területén levő községeket és rend. tan. városokat, hogy községi pótadó után késedelmi kamatot szedni nem jogosultak. S ha volnának a vármegye területén oly községek és rend. tan. városok, melyek községi pótadójuk után késedelmi kamatot szedtek, ezeknek szigoruan hagyja meg, hogy ezen gyakorlatot 1891. évtől kezdve beszüntessék. Egyuttal megjegyzem, hogy más tekintet s megbirálás alá esnek az adóbehajtási illetékek, ezeket a hátralékos, ha ellene végrehajtás intéztetik, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 75. §-a alapján fizetni köteles.

Községi pótadó után késedelmi kamat csakis az 1891. évi január hó 1-étől kezdve esedékes községi pótadó után nem számitható; de az adóbehajtási illetékek az 883. évi XLIV. t.-czikknek a községi adóztatásra is kiható 75. §-a értelmében a községi adó után ezentul is szedhetők.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 86,365. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint E. S., L. R. és S. B. k—i birtokosok azon kérelmökkel, hogy a tőlük K. község elöljárósága által ...évtől ...évig lefolyt időszakban hátralékos községi pótadó után késedelmi kamat és behajtási illeték czimén beszedett összegek nekik visszatérittessenek, elutasittattak, a nevezett panaszosok felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot helyben hagyom. A határozat azon intézkedését, melylyel kimondatott, hogy a községnek behajtási illetékek szedésére joga volt, következőleg a beszedett illetékek vissza nem téritendők, azért kellett helybenhagynom, mert az 1886. évi XXII. t.-czikk 139. §-a szerint a községi adó behajtásánal az 1883. évi XLIV. t.-cz. rendeletei irányadók. Ebből az következik, hogy a községi pótadó behajtásának a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. 52—85. §-aiban körülirt eljárás szerint kell eszközöltetnie. Minthogy pedig a most idézett törvényszakasz 75, tehát a községi adóztatásra is kiható szakasza az adóbehajtási illetékek szedésének jogát megállapitja, ily illetékek, mint mult évi augusztus 31-én 24,684. sz. alatt a pénzügyminiszter urral egyetértőleg kibocsátott körren-

deletemben elvileg ki is mondottam, nemcsak állami, hanem a községi hátralékos adók után is szedhetők. A mi a késedelmi kamatnak községi pótadó után szedhetése kérdését illeti, e tekintetben azon körülményből kifolyólag, hogy tételes törvényeink ide vonatkozó határozott rendelkezéseket nem tartalmaznak, az ország egyes részeiben a tételes törvényekből vont különböző következtetések alapján a legujabb időig gyakorlat állott fenn. Ezen az ország egyes vidékei szerint eltérő gyakorlatnak imént idézett körrendeletemben véget vetettem ugyan s kijelentettem, hogy a községek a hátralékos pótadó után késedelmi kamat szedésére 1891. évi január hó 1-től kezdve nem jogositvák, de ezen rendelkezésem a multra nézve visszaható erővel nem birván, a dolog természete szerint csakis a jelzett időponttól kezdve esedékes pótadókra vonatkozik.

---

5. Pótadómentesség.

Papi javadalom az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a alapján csak akkor mentes a községi adó alól, ha az az illető lelkész javadalmazására szolgál s általa élveztetik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 69.770. sz. határozata:

A vármegye közigazgatási bizottságának határozatát, mely szerint Cs. községben levő és jelenleg a k - i görög keleti román szentszék kezelése alatt álló papi telkek után követelt 88 frt 28 kr községi adó leiratása elrendeltetett, a nevezett község elöljárósága által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, a nézete iránt megkérdezett vallás- és közoktatási m. kir. miniszter ur véleményével egyetértőleg a neheztelt határozatot feloldom és a k—i görög keleti román szentszék adóleiratás iránti kérelmét elutasitom. Ekképen kellett határoznom, mert a szóban forgó papi telkekre nézve az adómentesség az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a alapján alkalmazásba nem vehető,mivel a törvényszakasz határozottan a lelkészeket menti fel, azon javadalmaiktól való községi adó fizetés alól, a mely javadalmakat az illető egyházi községben viselt lelkészi hivataluk után élveznek; a javadalom adómentessége feltételezi tehát azt, hogy az a lelkész által élveztessék és használtassék, mert ha a törvény a javadalmat magát mint ilyet kivánta volna adómentessé tenni, akkor az adómentes személy gyanánt nem a lelkészt, hanem a javadalmat magát kellett volna megemlitenie; mivel pedig a szóban forgó papi javadalmat jelenleg a lelkész nem használja s igy az adómentességnek jogi alanya nem létezik, a községi elöljáróság felebbezésének helyt kellett adnom.

Lelkészséggel kapcsolatos apátplébánia jövedelme valamely jobb javadalmazásu plébánia évi középjövedelmét meghaladó részében szintén községi adó alá vehető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 24,075. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának X. község 1888. évi költségvetése fölött hozott határozatát azon részében, mely szerint N. N. x—i apátplébános ezen állása után birt ingatlanaiért fizetett állami adója után községi pótadóval megrovatni rendeltetett, az érdeklett apátplébános felfo-

lyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urral folytatott tárgyalás után és vele egyetértőleg oda módosítom, hogy tekintettel azon körülményre, miszerint egyrészt a canonica visitatióban az x—i apátsági birtok nincs külön feltüntetve a plébánia birtokától, de másrészt az x—i apát, a ki egyszersmind odavaló plébános is, az apátsági birtok haszonélvezetén kivül mint x—i plébános, az emlitett canonica visitatio szerint más lelkészi illetéket nem huz, mint a mi a k—i járási főszolgabirónak jelentésében felsorolva van, a mi magában véve nagyon csekély; mindezeknél fogva egy jobb javadalmazásu plébános évi középjövedelmét alapul véve, az x—i apátságra 2000 frt jövedelem után esedékes állami adó levonásával csak a fenmaradt évi jövedelemtöbblet után fizetett állami adó vonható községi pótadó alá.

A lelkészek stólajövedelmük után községi adóval meg nem róhatók:

A m. kir. belügyminiszter 1878. évi 22,690. sz. határozata:

V. F. és társai róm. kath. segédlelkészek felfolyamodványának, melyben stólajövedelmük után reájuk kivetett községi adó lefizetése alól magukat felmentetni kérik, helyt adunk. Mert a stólajövedelem is kétségtelenül a lelkészi hivatal után járó javadalomhoz tartozik, az 1871. évi XVIII. t.-cz. 124. §-a* pedig, mely szerint a lelkészek, az illető egyházközségben viselt lelkészi hivataluk után élvezett jövedelmeikre nézve a községi adó fizetése alól felmentendők, állandó és nem állandó lelkészi javadalom között különbséget nem tesz.

A lelkész a kereseti adó IV. osztályába tartozó lelkészi jövedelmei után községi pótadóval meg nem róható.

A m. kir. belügyminiszter 1884. évi 37,045. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság azon határozata, mely szerint A. S. t—i ref. lelkész, a lelkészi jövedelmei után reá rótt községi pótadó ellen emelt felszólamlásával elutasíttatott és ezen a kereseti adó IV. osztályába tartozó lelkészi jövedelmei után továbbra is községi pótadó fizetésére köteleztetett, a nevezett lelkész felfolyamodása folytán a m. kir. pénzügyminiszter urral egyetértőleg megváltoztatik és felfolyamodó lelkész fent jelzett jövedelmei után a községi pótadó fizetése alól felmentetik. Mert a határozatnak a lelkészi jövedelmeknek az 1875. évi XXIX. t.-czikkben elmulasztott fölemlítésére fektetett indoka helyes alappal nem bir, minthogy az 1871. évi XVIII. t.-czikknek, mint oly speciális törvénynek, melynek keretébe a községi háztartásnak s ennélfogva ezen háztartás egyik fő jövedelmi forrásának a községi pótadónak rendezése is tartozik, — 124. §-a,** illetve annak második bekezdése semmiféle későbbi törvény által hatályon kivül nem helyeztetett, s igy maig is teljes érvényben állónak tekintendő. A tényálláson mitsem változtathat azon körülmény, hogy a keresetadóról szóló 1875. évi XXIX. t.-cz. 27. §-ában, hol mellesleg a községi adótól való mentességben részesülő adózók felemlíttetnek, ezek sorából a lelkészeknek kitétele elmaradt, holott tekintettel a fentebbi törvényes intézkedésre, minden kétségen felül

* 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a.
** 1886. évi XX. t.-cz. 138. §-a.

áll, hogy a lelkészek csak épen ugy mint az utóbb idézett törvényszakaszban említett néptanitók, a községi adótól hivatalaik után járó jövedelmeikre nézve adómentesek, mely nézet a keresetadóról szóló törvény és szabályok 1881. évi hivatalos összeállításának 27. §-ához csatolt 1. jegyzetben is kifejezést nyert, a mennyiben azon jegyzet szerint a községi adó alól a lelkészek is felmentve vannak azon javadalmaikra nézve, melyeket kizárólag az illető egyházközségben viselt lelkészi hivataluk után élveznek; a törvény pedig állandó és nem állandó jövedelem között különbséget nem tevén, természetesen az ugynevezett stólajövedelem sem róható meg községi pótadóval.

Az egyházközségek a tulajdonukat képező bérház után községi iskolai pótadót szintén tartoznak fizetni; mert ezen pótadó rájuk nem mint egyházközségekre, hanem mint háztulajdonosra és állami adófizetőre rovatik ki. Ha az egyházközség a törvény kellékeinek megfelelő felekezeti iskolát fenn nem tart, az iskolai pótadó alól fel nem menthető.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 27,225. sz. határozata:

A város törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint az ottani görög keleti egyházközségre a tulajdonát képező bérház után kivetett községi iskolai pótadó fizetése iránt hozott tanácsi végzés helybenhagyatott, az ezen határozat ellen a nevezett hitközség képviselete által beadott felfolyamodvány visszautasítása mellett ezennel helybenhagyom, mert a szóban levő pótadó a folyamodó egyházközségre nem mint olyanra, hanem mint háztulajdonos és állami adófizetőre rovatott ki és a hitközség ezen adópótlékot az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a értelmében mint községbeli házbirtokos feltétlenül lefizetni köteles. Azon körülmény, hogy a nevezett egyházközség kötelékébe tartozó gyermekek a városi községi iskolát nem látogatják, sőt hogy ez idő szerint az egyház tanköteles korban álló gyermeket egyáltalában nem is számit tagjai közt, a törvényes fizetési kötelezettséget legkevésbé sem változtatja meg. A felfolyamodó egyházközség által felhozott azon körülmény pedig, hogy az egyház maga nem tart fenn a városban felekezeti jellegü népiskolát, épen a kérelem teljesítése ellen és nem mellette bizonyit, mert ellenkező esetben, ha t. i. a község maga fentartana egy a törvény kellékeinek teljesen megfelelő felekezeti iskolát, akkor kérhetné a népokt. törvény 36. § értelmében a községi isk. pótadó fizetése alóli felmentését.

Kántortanitók kántori jövedelmük után csak azon esetben nem fizetnek községi pótadót, ha meg nem különböztethető az, hogy mennyi esik az összjavadalomból a kántori s mennyi a tanitói fizetésre.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 41,158. sz. alatt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett átirata:

A B. vármegyei kir. taufelügyelő által tett az iránti kérdés tárgyában, hogy azon felekezeti néptanitók, a kik egyszersmind kántorok is, tartoznak-e kántori javadalmak után községi s jelesen iskolai pótadót fizetni, van szerencsém Nagyméltóságodnak tiszteletteljesen válaszolni, hogy azon esetben, ha a kántortanitói javadalmazásnál azon jövedelem, melyet a kántortanitó mint kántor élvez, attól, melyet mint tanitó huz, semmiképen sincs elkülönitve, ugy, hogy valamint meg nem határozható az, hogy mennyi esik ez

összjavadalomból a kántorira s mennyi a tanitóira, ugy az állami adózás is csak egy czimen s nem kántori és tanítói külön czimek alatt történik: ily esetben természetes, hogy a kántortanító a hivatala után járó fizetésétől mint néptanító az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a szerint községi adót nem fizet. De ha megkülönböztethető az, hogy az összjavadalom mely részét huzza a kántortanító kántori és melyet tanítói minőségben, minthogy a kántorok számára az állásukkal járó javadalmak után községi adómentesség a törvény által nem biztosíttatott és a mentességet élvezők taxativ felsorolása mellett a törvényi rendelkezésnek szigoruan betüszerinti alkalmazásától eltérni nem lehet, az utóbbi esetben a kántortanító kántori javadalmazása az erre eső állami adónak kivetése alapul vétele mellett községi adókivetés tárgyát képezi.

A templom pénztárának tőkekamat-adóval terhelt jövedelme községi adó alól fel nem menthető.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 4169. sz. határozata.

A közigazgatási bizottság határozatának azon részét, mely szerint G. J. ny—i plébános a p—i templom pénzei tőkekamat-adója után kivetett 15 frt 45 kr községi adó törlésére irányzott kérelmének hely nem adatott, a nevezett plébános részéről az ellen benyujtott felebbezés folytán a m. kir. pénzügyminiszter ur meghallgatása után felülvizsgálván, azt a felebbezés elutasitása mellett helybenhagyom. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a csakis a lelkészi hivatal után járó javadalmat mentesíti a községi pótadótól, mig itten a templom pénztárának tőkekamat-adóval terhelt jövedelméről van szó.

A néptanitói fizetéssel egységesen megállapitott kántori illetményekre községi pótadó ki nem vehető.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 3790. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint G. A. f—i kántortanitó a reá rótt községi pótadó leirása iránti kérelmével elutasittatott azon indokolással, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a szerint községi pótadómentességet a néptanitók, mint ilyenek az ezen állásuk után járó illetményeik után élveznek, ámde a járási főszolgabiró jelentése szerint G. A. f—i kántortanitó a királyi adófelügyelőséghez benyujtott adóbevallás alapján párbér, tehát kántori illetménye után lett pótadóval megróva, már pedig azon jövedelem után, melyet mint kántor élvez, pótadómentességnek helye nincs; az érdekelt G. A. kántortanitó által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur meghallgatása után a határozatot feloldom és felfolyamodót kántortanitói jövedelme után községi pótadó fizetése alól a fent hivatkozott 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a alapján felmentem s egyszersmind a felfolyamodó terhére kántortanitói jövedelme után előirt s felszólamlás tárgyává tett községi pótadó leirását elrendelem. Mert a tárgyalási iratok szerint nem csupán azon 4 frt és hat kiló buza, mely a közigazgatási bizottság határozatának alapjául szolgált főszolgabirói jelentésben emlittetik, képezi egyedül a felfolyamodó tanitói javadalmazását, ezen illetmények csak segély, ajándék gyanánt levén tekinthetők, melyet a község a canonica visitatióban meghatározott módon javadalmazott kántortanitójának nyujt, hanem tanitói műkö-

déséért járó tulajdonképeni javadalmazása azon illetményekben foglaltatik benn, melyek részére a felmutatott canonica visitatióban szabályozvák. Minthogy pedig a kántortanitói illetmények a canonica visitatióban egységesen vannak megállapitva és igy felfolyamodó kántortanitói javadalmazásánál azon jövedelem, melyet mint kántor élvez, attól, melyet tanitói minőségében huz, el nem választható, ez alapon felfolyamodó kántortanitót a községi pótadó fizetése alól a hivatkozott törvényszakasz értelmében felmenteni és a terhére előirt községi pótadó leirását elrendelni kellett.

Az államvasuti tisztviselők nem tekinthetők állami hivatalnokoknak, s igy a községi pótadó alól való felmentésre jogot nem formálhatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 77,104. sz. határozata:

Jelentésére, melylyel az államvasuti tisztviselőknek a városi pótadófizetésre való kötelezettségét kimondó, s másodfokban hozott közigazgatási bizottsági határozatot az 1876. évi VI. t.-czikk 61. §-ában gyökerező jogánál fogva felülvizsgálat végett hozzám felterjesztette, értesitem Méltóságodat (főispán), hogy miután az államvasuti tisztviselők az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-ában emlitett államhivatalnokok alatt nem érthetők, s ugyan ezen szakaszban külön felemlitve nincsenek, a községi, illetőleg városi adókat ép ugy kötelesek megfizetni, mint a közmunka-váltságot, mely utóbbi teher alól az állam hivatalnokai szintén mentesitve vannak.

Az államvasuti alkalmazottak nem állami hivatalnokok, és igy községi adó alól felmentve nincsenek.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 49,538. sz. határozata:

A m. kir. pénzügyminiszter úrhoz intézett felterjesztésére, melyben egy felmerült eset alkalmából kérdést tesz az iránt, vajjon az államvasuti tisztviselők az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-ában emlitett állami hivatalnokok közé sorozhatók-e? a kereskedelmi miniszter urral egyetértőleg a következőkről értesitem a közigazgatási bizottságot. Egybevetve az 1885. évi XI. t.-cz. 1., 2. és 8. §-ait, az, államvasuti alkalmazottak nem állami alkalmazottak, mert sem állami tisztviselői ranggal és jelleggel nem birnak, sem pedig az idézett törvényczikk szerinti nyugdijjogosultsággal, hanem ez utóbbi irányban saját nyugdijalapukra vannak utalva s a törvényerővel biró vasuti üzletrendtartás 102. §-a értelmében is azok, és pedig a magán vasuti alkalmazottak ép ugy, mint az államvasutiak csakis átruházott hatáskörben teljesitett közrendőri teendőkre való tekintettel eskettetnek fel. Abból pedig, hogy az államvasuti alkalmazottakat az 1890. évi I. t.-czik 49. §-ának *b)* pontja az államtisztviselők mellett sorolja fel, nem az következik, hogy ezek is államhivatalnokok, hanem ép ennek az ellenkezője, mert ha állami hivatalnokok lennének, nem lett volna szükség arra, hogy a községi közmunkamentesek között külön is felemlittessenek. Viszont abból, hogy az 1890. évi I. t.-cz. az államvasuti tisztviselőket és szolgákat a személyes szolgálat jellegével biró (bár megváltható) községi közmunkatartozás alól felmentette, egyáltalában nem lehet következtetni arra, mintha az államvasuti hivatalnokok, illetőleg alkalmazottak a törvényes rendelkezéseken alapuló egyéb községi terhek, illetve községi pótadók viselésének kötelezettsége alól is fel volnának mentve; mert eltekintve attól, hogy az 1890. évi I. t.-cz. csakis

a közutakról és vámokról rendelkezik, a kérdés tárgyává tett mentességnek magában az illető teherviselést szabályozó törvényben, nevezetesen az 1886. évi XXII. t.-czikkben világosan kifejezést kellett volna nyerni, ennek azonban az adótörvényekben s az idézett törvényczikkben nyoma sincs.

A kincstári bányatisztek, bányász- és erdészeti akadémiai tanárok és dohánygyári tisztek a városi és községi pótadók fizetése alól fel vannak mentve és e részben a kérdéses adók fizetese alól fel nem mentett államvasuti tisztviselőkkel egy osztályba nem sorolhatók.

A m. kir. belügyminiszternek 1888. évi 18,147. számu határozata.

A nemzeti szinház szerződtetett vagy nyugalmazott tagjai nem állami hivatalnokok és igy a községi pótadó alól az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a alapján nem mentesithetők.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 19,173. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság azon határozatát, melylyel Ü. község képviselőtestülete közgyülési végzésének megváltoztatásával N. N. a nemzeti szinház nyugdijazott tagja, a nyugdija után kivetett községi pótadó fizetésének kötelezettsége alól felmentetett, az az ellen Ü. község részéről közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt feloldom. Mert igaz ugyan, hogy a budapesti nemzeti szinház és annak nyugdijintézete állami segélyben is részesülnek, hogy továbbá a nemzeti szinház a maga egészében állami intézményt képez, s hogy végül az 1881. évi LX. t.-cz. 54. és 55. §§-ai a nemzeti szinháznál alkalmazott magán szereplőket szintugy, mint a szinházi tisztviselőket szolgálati illetményeik s nyugdijaik lefoglalhatósága tekintetében az állami hivatalnokokkal egyenlő szempont alá helyezik; de mindezekből még az, mintha a nemzeti szinháznak szerződtetett vagy nyugalmazott tagja állami hivatalnok lenne, egyáltalán nem következik. Miután továbbá az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a a nemzeti szinház tagjait a községi adófizetés kötelezettsége alól nem veszi ki s miután a nemzeti szinház tagjainak fizetései és fellépési dijai utáni IV. oszt. kereseti adó után községi adó és pótadó a szinházi pénztárnál mindig levonásba hozatik, vagyis a műintézet kötelékébe tartozó szinészek községi adóval tényleg megrovatnak, mindezeknél fogva N. N. volt nemzeti szinházi tag a törvény értelmében nyugdija után községi adót fizetni tartozik s a kért adómentességben nem részesithető.

A királyi közjegyzők a községi pótadó fizetése alól felmentve nincsenek.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 2222. sz. határozata:

Az igazságügyi miniszter urral egyetértőleg értesitem a közigazgatási bizottságot, hogy az 1871. évi XVIII. t.-cz. 124. §-a* értelmében az állam hivatalnokai, hivatalaik után járó fizetéseik, illetőleg nyugdijaik után vannak a községi pótadó fizetése alól felmentve, már pedig a kir. közjegyzőknek rendszeresitett fizetésre és nyugdijra való jogosultságuk nincs, működésük

* 1686. évi XXII. t.-cz. 138. §-a.

dijazásául a törvényben megállapitott dijak pedig hivatal után járó fizetés természetével nem birnak, ezen dijak tehát adózás tekintetében ugyanazon elbánás alá esnek, mint akármely más keresmény és jövedelem, minélfogva tekintettel még arra is, hogy a kir. közjegyzők dijaira nézve a községi pótadó alóli mentesség egy törvényben sem mondatott ki, a kir. közjegyzők nem tekinthetők azon tisztviselők, illetőleg hivatalnokok sorába tartozóknak, kiknek községi adó alóli mentessége iránt az előlhivatkozott törvényszakasz rendelkezik.

Királyi közjegyzők a községi pótadó fizetése alól nem mentesek, mivel hivataluk után sem rendes fizetést, sem nyugdijat nem huznak.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 26,414. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak másodfoku határozatát, mely szerint dr. K. B. kir. közjegyző, a reá kivetett községi pótadó törlése iránti kérelmével elutasittatott, a felebbezés elutasitásával helyben hagyom; mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a értelmében az állami hivatalnokok is csupán hivataluk után járó fizetéseik illetőleg nyugdijaik után menthetők fel a községi pótadók fizetése alól, mivel pedig a kir. közjegyzők hivataluk után sem rendes fizetést, sem nyugdijat nem huznak, a törvény szerint ezen kedvezményben nem részesithetők.

Birósági végrehajtók községi pótadó fizetése alól fel nem menthetők.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 37,109. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozata, mely szerint H. M. t—i kir. járásbirósági végrehajtónak ezen állásával járó jövedelme, illetőleg III-ad osztályu kereseti államadója után T. község által községi pótadóval történt megrovatása jóváhagyatott és a nevezett birósági végrehajtó az ellen emelt felszólamlásával elutasittatott, ugyanannak e helyt is közbetett felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vétetvén, minthogy a m. kir. igazságügyminiszter urral ez iránt létrejött megállapodás szerint, a kir. birósági végrehajtók, miután azok hivatalaik után rendes fizetést nem huznak, hanem csak mint birói kiküldöttek számithatják fel dijaikat az illető felek terhére, nem tekinthetők azon tisztviselők, s illetőleg hivatalnokok sorába tartozóknak, kiknek községi adó alól mentessége iránt az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a rendelkezik; a közigazgatási bizottság megfelebbezett határozata felfolyamodó elutasitásával helybenhagyatik.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ában a napszámosok községi megadóztatására nézve foglalt rendelkezések határozottan csupán pénzbeli szolgáltatást állapitanak meg, ennélfogva közmunkaszolgálmányt a pénzbeli adóztatás helyébe kötelező vé tenni nem lehet. Az adó lefizetésére büntetéssel senki sem kényszerithető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 81,477. sz. határozata:

K. község szervezési szabályrendelete tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatra nézve megjegyzem, hogy a határozatban a szabályrendeletnek a napszámosok községi adóztatását illető intézkedéseire tett észrevétel és adott utasitás kifogás alá esik; mert először is a községi

törvénynek 130. §-ában a napszámosok községi megadóztatására nézve foglalt rendelkezések határozottan csupán pénzbeli szolgáltatást állapitanak meg, de tételes törvényeinkben is az adózás fogalma alatt ugyanaz értetik, tehát a pénzbeli adóztatást közmunkaszolgálmányra váltani, illetőleg ez utóbbit amannak helyébe kötelezővé tenni nem lehet; másodszor pedig az állami adókezelési törvények, melyek a községi törvény 139. §-a szerint a községi adó behajtásánál is irányadók, oly eljárást, hogy az, a ki a reá kivetett adót meg nem fizeti, arra büntetéssel kényszerittessék, nem ismernek, de legkevésbé van joga valamely kis- vagy nagyközségnek ily czimen bárkit pénzbüntetéssel sujtani, tekintettel arra, hogy még arra nincs felhatalmazva, miszerint szabályrendeletileg állapithasson meg büntetést és az alá eső cselekményeket.

Az államadó alól mentes napszámosokra is vethető ki községi szabályrendelet alapján községi pótadó.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 45,138. sz. határozata:

A Mehala községben lakó napszámosok községi adóval szándékolt megrovását nem engedélyező megyebizottsági határozatot feloldom s felhivom a törvényhatósági bizottságot, hogy miután a községek az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a értelmében az abban meghatározott körülmények mellett jogositva vannak a községben lakó államadómentes napszámosokra községi adót kivetni, ezt azonban csak szabályrendelet utján határozhatják el: utasitsa oda Mehala község képviselőtestületét, hogy ha az 1886. évi január 30-án 4. sz. a. hozott határozatában kimondott megállapodásához tovább is ragaszkodik, az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a feltételeinek teljesen megfelelő szabályrendeletet alkosson, s ugyanazon törvény 27. §-a szerint, az esetleg megalkotott szabályrendeletet a 30. napi felebbezési határidő leteltével jóváhagyás végett a törvényhatósághoz terjeszsze fel.

Az időleges házadómentesség nem ad igényt oly községi vagy közterhekről való felmentésre, melyeket a háztulajdonos az illető épület után törvény szerint viselni tartozik.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 46,662. sz. határozata:

Az egyenes adótörvények és szabályok hivatalos összeállitása házadóról szóló részének 111. §-a értelmében az időleges adómentesség csak a folyó állami házadóra (beleértve a földtehermentesitési pótlékot is) szoritkozik s nem ad igényt oly egyéb köz- vagy községi terhektől való felmentésre, melyeket a háztulajdonos az illető épület után törvény szerint viselni tartozik.

Állami adómentességben részesülő házak községi és iskolai pótadómentességre nem tarthatnak igényt.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 57,683. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint H. M.-nek a m—i fürdőtársulat nevében beadott abbeli felszólamlása, hogy az azon terület tulajdonát képező O. községhez tartozó M. völgyön épült adómentessé-

get élvező házak után 1888. évre előirt 162 frt 30 kr. községi és iskolai pótadó leirassék és azon házak az állami adómentesség tartamára közköltségi és egyéb pótadómentességben részesittessenek, elutasittatott, a nevezett felszólamló által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a közigazgatási bizottság határozatát a felfolyamodás elutasitásával indokainál fogva helybenhagyom.

Az államéptiletek, tehát a m. kir. államvasutak épületei is, nemkülönben a gyári munkáslakok, ez utóbbiak akár államiak, akár nem, a mennyiben a kérdéses czélra kibérelve vagy más czélokra bérbeadva nincsenek, állandóan adómentesek s igy községi pótadóval sem róvhatók meg. Ha azonban az államvasuti épületekben lakó vasuti alkalmazottak sem lakbér, sem természetbeni lakás-jogosultsággal nem birnak, hanem lakásukért bért fizetnek, akkor az általuk birt lakrészek ugy házadó mint községi adó alá esnek.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 12,543. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát, mely szerint a m. kir. államvasutak igazgatósága abbeli kérelmének, hogy a reá P., D., S. és Sz. községek után kivetett községi pótadó leirassék, hely nem adatott és a nevezett igazgatóság a tőle követelt községi pótadó tartozás megfizetésére köteleztetett, az államvasuti igazgatóság részéről közbetett felfolyamodás folytán a m. kir. pénzügyminiszter meghallgatása után felülvizsgálat alá vevén, azt a nevezett miniszter ur nézetével egyetértőleg megváltoztatom és a vasuti igazgatóságot csupán a havi vagy napidijjal, illetőleg napibérrel alkalmazott vasuti hivatalnokok által lakbérfizetés teljesitése mellett használt államvasuti épületek után mondom ki községi pótadó fizetésére kötelezettnek; ellenben az évi fizetést, mint rendszeres illetményt élvező vasuti alkalmazottak által a hivatali illetményszabályzat értelmében nem önkéntesen birt természetbeni lakások után a községi pótadó fizetésének kötelezettsége alól felmentem, s ehhez képest a felfolyamodó vasuti igazgatóság terhére kirótt községi pótadók megfelelő helyesbitését rendelem el. Ezen határozatomnak a következő indokok képezik alapját: Az 1868. évi XXII. t.-cz. 2. §-a és az 1870. évi LI. t.-cz. 2. §-a értelmében az államéptiletek, tehát a m. kir. államvasutak épületei is, nemkülönben a gyári munkáslakok (és pedig ez utóbbiak akár államiak akár nem) állandó adómentességet élveznek, a mennyiben mindezek a kérdéses czélra kibérelve, vagy más czélokra bérbe adva nincsenek, illetve a mennyiben a gyármunkás-lak a gyáros tulajdonát képezi és munkásainak bérfizetés nélkül lett átengedve. Ha ezen feltételek megvannak, akkor az illető épület után házadó nem vettetik ki, s ezzel együtt községi pótadó sem jár, mert a községi jegyző által idézett 72. (113.) §. nem az állandó adómentességben részesitett, de az ideiglenes adómentesség kedvezményét élvező épületekre vonatkozik, s habár törvény vagy szabályban nincs is kimondva, hogy az állandó adómentességben részesitett épületek után községi pótadó nem jár, ezen adó még sem vethető ki, mert hiányzik az 1871. évi XVIII. t.-cz. 120. §-a, illetve az 1886. évi XXII. t.-czikk 130. §-a értelmében szükséges alap, t. i. az állami adónak szabályszerü kiszámitása, a mely kiszámitás az ideiglenes adómentesség kedvezményében részesitett épületeknél az általános jövedelmi pótadónak, mint szintén állami adónak kivethetése czéljából mindig megtörténik, de községi pótadó állandó adómentességet élvező épületekre, melyek között az isteni tiszteletre szánt épületek, a királyi udvar palotái és lakházai, országházak, tudomá-

nyos akadémiák, kórházak, halottasházak stb. is emlittetnek, ez ideig még egy község által sem lett kivetve. Ha azonban az állami épületek bérbeadvák, házbéradó alá esnek. A jelen esetben tehát a községi pótadófizetés kötelezettségének kérdése a magyar államvasutakkal szemben azon körülmény megállapitásától függ, hogy a P. telepen lakó vasuti alkalmazottak fizetnek-e az általuk lakott államvasuti házakban bérlakásuk után bért vagy sem? E részben megjegyzem különben, hogy az általam e részben megkérdezett kereskedelmi miniszter ur arról értesitett, hogy — és ez lesz a helyesbitésnél alapul veendő, — a P. telepen lakó vasuti alkalmazottak közül azok, a kik havi- vagy napidijjal vannak alkalmazva, sem lakbér-, sem természetbeni lakásjogosultsággal nem birnak és ezek az általuk birt lakrészek után tényleg bért fizetnek a m. kir. államvasutaknak, mig az évi fizetést élvezők vagy lakbérrel vagy természetbeni lakással láttatnak el, és kinevezési okmányaikban is az mondatik, hogy a kinevezés vagylagosan a rendszeresitett lakbérilletménynyel vagy természetbeni lakással jár s az ez alapon részükre utalt természetbeni lakást elfogadni feltétlenül kötelesek.

6. Puszták pótadó-kedvezménye.

Annak eldöntéséhez, hogy valamely birtok bizonyos községhez csupán közigazgatási tekintetben csatolt pusztául mondassék ki, azon lényeges kellék beigazolása is kivántatik, miszerint azon birtok urbéri viszonytól mentes oly nemesi birtok (praedium) volt, mely jellegének kitüntetése mellett külön adományozás tárgyát képezte, az urbéri rendezésbe bevonva nem volt, s önállóságát mindvégig megtartotta.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 62,793. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint Cs. Ignácznak a Cs. község mellett levő s cs-i uradalomnak nevezett 1718 hold földbirtoka a községhez csupán közigazgatási tekintetben csatolt pusztául mondatott ki s annak az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ában biztositott községi adózási kedvezményben részesülésre való igénye megállapittatott, Cs. község elöljárósága által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozatot megváltoztatom s kijelentem, hogy Cs. Ignácz abbeli kérelmének, miszerint szóban levő birtoka Cs. községhez csak közigazgatási tekintetben csatolt pusztának ismertessék el, hely nem adathatik. Ugyanis a folyamodó mivel sem igazolta azt, hogy birtoka minden urbéri viszonytól ment oly nemesi birtok (praedium) volt, a mely jellegének kitüntetése mellett külön adományozás tárgyát képezte; továbbá még azon esetre, ha az e birtokra nézve a jelen tényállás mellett fel sem tételezhető preadialis jelleg igazolva volna is, nincs kimutatva az, hogy a birtok önálló jellegét, a községi határtól saját külön határjeleivel való megkülönböztetését megtartotta volna s nem vált a községi határba bekebelezetté; sőt a telekjegyzőkönyv, a melyben a birtok a községi határban és a helyrajzi számok tekintetében is többrendbeli megszakitással van felvéve, továbbá a cs—i magyar jobbágyokkal 1837. évi február 26-án Cs.-on kötött szerződés, mely az urasági 200 láncz földnek a cs-i határban létezését tanusitja, inkább azt bizonyithatják, hogy a szóban levő birtok Cs. község határához tartozott; ezenkivül mivel sem igazoltatott az, hogy a cs—i

uradalom nevü birtok a Cs. községi urbéri rendezésbe bevonva nem volt és abba birtokosának akarata ellenére, mint olyan, melyen urbéri viszony nem létezett, bele sem vonathatott.

Ahhoz, hogy valamely birtok állami adójának csak fele része után rovassék meg községi pótadóval, nem elegendő bizonyos ideig fennállott gyakorlatra való hivatkozás, hanem annak önálló és királyi adományozás alá esett praediális nemesi birtok jellegét szükséges beigazolni.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 31,832. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint helybenhagyatott F. Gy. község képviselőtestületének abbeli határozata, melynek értelmében V. V. és társai F. Gy. községi birtokosoknak H. ügyvéd által benyujtott azon kérelme, hogy a község határában fekvő birtokuk félállamadója után rovassék meg községi pótadóval, elutasittatott, W. V. és társai által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén, a határozatot helybenhagyandónak találtam. Mert felfolyamodók felebbezéseik során csupán azon gyakorlatra hivatkoznak, hogy a község határában levő birtokok egész 1887-ig fél államadója után volt községi pótadóval megróva, de ezen gyakorlatra való hivatkozáson kivül nem is állitják, annál kevésbé bizonyitják azt, hogy a szóban levő birtokok F. Gy. volt urbéres község határának kiegészitő részét soha nem képezte, hogy azon területen soha urbéres szolgálmányok nem gyakoroltattak, hogy a F. Gy. községi kisebb királyi haszonvételi jogok hatálya azon területre ki nem terjed, hogy azon terület T. Gy. volt urbéres község területétől határárkok, vagy dombok által teljesen elkülönittetett, saját névvel ellátott, s minden urbéri viszonytól mentes, teljesen önálló és külön királyi adományozás alá esett praediális nemesi birtokot képezett volna.

Pusztának nevezett területnek valamely községhez csak közigazgatásilag csatolt pusztai minőségét azon körümény, hogy a telekjegyzőkönyvbe pusztának van bejegyezve, még meg nem állapithatja.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 40,405. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának Györköny község 1887. évi költségvetése fölött hozott határozatát azon részében, mely szerint G. N. györkönyi lakos abbeli kérelmével, hogy a községhez tartozó Hangos nevü birtoka, mint önálló jellegü puszta, állami adójának csak fele része után rovassék meg községi pótadóval, elutasittatott, a nevezett G. N. által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, a vármegyebizottság nevezett határozatát a felfolyamodás elutasitásával helybenhagyom. A bemutatott ügyiratokból ugyanis az tünik ki, hogy a györkönyi közbirtokossági felügyelő előadása szerint Györköny közbirtokossági urbéres község volt s az 1825. évben eszközölt rendezéskor a közbirtokosság illetménye két tagban jelöltetvén ki, ezek közül az 1858. évi telekkönyvezés alkalmával a szántóföldek «Hangos»-nak, a belső fundus. a homokos talaju legelő és jegenyés erdő pedig «Diós»-nak neveztetett el, anélkül azonban, hogy közigazgatásilag Györköny községtől az előbbi elválasztatott volna. Ezen valószinütlennek nem látszó állitással és a községnek a pusztai jelleget tagadó álláspontjával szemben az, hogy a szóban levő Hangos nevü birtok az urbéri rende-

zést megelőzőleg Györköny volt urbéres község határától független s attól külön határokkal vagy dombokkal elválasztott oly önálló területet képezett volna, mely esetleg mint urbéri viszonytól ment praedium külön vagy név szerint megjelölve királyi adományozás tárgyául szolgált; felfolyamodó által mivel sem igazoltatván, az általa felmutatott telekjegyzőkönyv és árverési jegyzőkönyv pedig elegendő bizonyiték arra nézve nem lévén, G. M. felfolyamodása figyelembe vehető nem volt.

Ha valamely terület mint külön praedium képezte adományozás tárgyát, azon semmiféle urbéri viszony fenn nem állott, akkor az önálló pusztai jellegünek tekintendő

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 70,152. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint S. Jakab, U. Lipót és Sch. Adolf sárszegi birtokosok a Sárszeg pusztán fekvő birtokaik önálló minősége vagyis Czibakháza községhez csupán közigazgatási tekintetben csatolt voltának elismerése iránti kérelmükkel elutasittattak, az az ellen nevezett S. Jakab és társai által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozat megváltoztatásával folyamodók kérelmének helyt adok és sárszegi birtokaikat önálló pusztán fekvőknek tehát Czibakháza községhez csupán közigazgatási tekintetben csatolt viszonyban állóknak ismerem el és az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ában biztositott községi adózási kedvezményre jogot tarthatókul állapitom meg; mert: az ügyiratok, jelesen a F. család adománya-levelének tartalmát is magában foglaló birtokbavezetési okmány másolata, az örökös urbéri egyezség másolata, a telekjegyzőkönyvi kivonatok, Czibakháza adóközség határleirása és maga az 1886. évi április hó 5-én Czibakházán 4291/885. számhoz felvett jegyzőkönyv is igazolják, hogy a Sárszeg puszta mint külön praedium képezte adományozás tárgyát, hogy azon semmiféle urbéri viszony fenn nem állott, s igy a puszta Czibakháza volt urbéres község határától független nemesi, nem pedig a községi határból kivált majorsági birtok volt, mely az 1850. évben Czibakháza adóközség határába a pusztai jelleg és a külön határ feltüntetése mellett lőn beosztva; továbbá, hogy Sárszeg puszta telekkönyvezve saját külön telekjegyzőkönyveiben van és nem a czibakházai telekjegyzőkönyvekben.

Ha valamely terület hajdan önálló puszta volt is, de önállósága később megszünt vagy korlátoztatott, ugy hogy még az 1876. évi XVIII. t.-czikk életbelépte előtt valamely községgel közelebb függőségi viszonyba jutott, — önálló pusztának többé nem tekinthető.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 2993. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint K. Károly budapesti lakos abbeli kérelmével, hogy Szászberek pusztai birtoka önálló pusztai jellegünek ismertessék el, el lőn utasitva, K. Károly és K. Zsigmond budapesti lakosok által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés elutasitásával az annak tárgyát képező fent jelölt határozatot helybenhagyandónak találtam, mert noha kétségtelen az, hogy Felső- és Alsó-Szászberek eleinte csupán Szászberek puszta hajdan önálló puszta volt, s azon semminemü urbéres viszony fenn nem állott, mindazonáltal tekintettel arra, hogy a pusztának ezen önállósága már az 1848. év

előtt is annyiban korlátozva volt, hogy a pusztán létezett nem nemes cselédek vagy dohánykertészek fölött mindig Bessenszög község rendelkezett; hogy az illető adózó pusztabeliekre rovás szerint az 1820-as és 1830-as években kivetett adóterhek behajtását már akkor Bessenszög község elöljárósága eszközölte, az 1848. év után pedig a jelenleg Felső- és Alsó-Szászberek elnevezésü Szászberek puszta a községhez oly viszonyba lépett, hogy nemcsak hogy állami adója Bessenszög községben iratott elő, sőt egy ideig a községnél fizettetett is, de éppen ugy járult a községi terhek viseléséhez, illetve éppen oly irányban lőn községi adóval megterhelve, mint a község határának bármely szorosabban vett kiegészitő része, s ezen viszony az 1871. évi XVIII. t.-cz. életbelépte alkalmával is, sőt azontul is fennállott; mindezeknél fogva tekintettel még arra is, hogy sem a telekkönyvi, sem az adókönyvi felvétel Alsó- és Felső-Szászbereket nem mint önálló, minden községi határtól független, hanem mint Bessenszög község határában folytatólagos adó- és telekkönyvi és helyrajzi számok alatt fekvő területet tünteti fel, a nevezett puszták ez idő szerint már oly önálló pusztákul, melyek a községhez csupán közigazgatási tekintetben volnának csatolva, nem tekinthetők, hanem a község határába bekebelezetteknek ismerendők el.

Oly földbirtokok, melyek az 1871. évi XVIII. t.-cz. életbeléptetése előtt egy községhez sem tartoztak s közigazgatásukat önállólag látták el, az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ában a községi pótadóra nézve megállapitott kedvezményre jogositottnak minősitendők.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 83,897. sz. határozata:

Sz. község f. évi költségvetése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatnak azon részét, a melylyel a községhez közigazgatásilag csatolt Ny.-G. és P. puszták egész állami adója jelöltetett ki a községi adó alapjául, az E. herczegi hitbizományhoz tartozó L.-N. uradalmak főbérnöksége részéről beadott felebbezés folytán felülvizsgálván, azt feloldom és elrendelem, hogy a nevezett község 1891. évi pótadókulcsát a fenti puszták állami adójának csupán felerésze alapján állapitsa meg ujból. Mert a szóban levő földbirtokok, az érdekelt község elöljáróságának nyilatkozata szerint az 1871. évi XVIII. t.-cz. életbeléptetése előtt egy községhez sem tartoztak s közigazgatásukat önállóan látták el, s igy az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ában a községi pótadóra nézve megállapitott kedvezményre jogositottaknak minősitendők.

Ha valamely község határában fekvő birtokrészek, katasterileg és telekkönyvileg nem külön, hanem folytatólagos helyrajzi számok alatt vannak valamely község határrésze gyanánt felvéve, és a községi törvény életbelépte előtt, mint más egyéb községi határbeli földrészek vettek részt a községi teher viselésében, az ilyen birtokrészek önálló pusztáknak nem tekinthetők.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 7142. sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint gróf K. Guidó nagyzsámi birtokos abbeli kérelmével, hogy a Nagy-Zsám községhez tartozó Kernecsa és Tycus nevü birtokai önálló, vagyis a községhez csupán közigazgatási tekintetben csatolt pusztákul ismertessenek el, elutasittatott, az az ellen gróf K. Jenő és örököstársai mint folyamodó jogutódai

által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés elutasításával, a határozatot indokainál fogva, de annál is inkább helybehagyandónak találtam, mert a szóban levő földbirtokok nemcsak hogy kataszterileg és telekkönyvileg nem külön, hanem folytatólagos helyrajzi számok alatt Nagy-Zsám község határrészei gyanánt vannak felvéve, de a tárgyalási iratokból az is kitünik, hogy a szóban levő birtoktestek emberemlékezet óta Nagy-Zsám községhez tartoztak, s ha valamikor netán Kernecsa praediális jellegü volt is, mi igazolva kellőleg éppen nincs, mégis a községgel szemben önállóságát fenn nem tartotta, s ahhoz már az 1871. évi XVIII. t.-cz. életbeléptét megelőzőleg közigazgatási és községi teherviselési tekintetben oly viszonyban állott, mint bármely egyéb a községi határ kiegészitő részét képező s a szorosan vett urbéres községi határból az urbéri rendezés folytán kivált majorsági birtok.

Önálló puszta jellegének beigazolásához szükséges feltételek.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 4410 sz. határozata:

A megye törvényhatósági bizottságának a m. kir. kincstárnak Ó-Telek községhez tartozó Nagy-Puszta, továbbá Öreg-Hodaj és Nagy-Fenék nevü birtokai önálló pusztai jellege kérdésében hozott határozatát, az az ellen Ó-Telek község és a nagybecskereki kir. kincstári ügyészség által közbevetett felebbezések következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező határozatnak a kellő alaposság hiánya miatt föloldásával, az alapjául szolgáló kérdésnek az alább megjelölt módon leendő beható ujabb tárgyalását s annak eredményéhez képest ujabb törvényszerü határozathozatalát találtam elrendelendőnek; mert valamint azon körülmény, hogy valamely nem külön telekkönyvezett, hanem egy községnek egyik telekjegyzőkönyvébe felvett birtoktest «praedium» jelzővel van ellátva, még meg nem állapitja azt, hogy azon birtok a praediális jelleget, ha ezzel valamikor birt, mindvégig megtartotta, ugy azon körülmény, hogy valamely birtoktest a praedium jelzővel a tjkvben nincs ellátva, még korántsem zárja ki azt, hogy az önálló, vagyis nem a községi határba kebelezett, hanem ahhoz csupán közigazgatási tekintetben csatolt pusztát ne képezhetne; minélfogva a megyebizottsági határozat, mely csupán ily indokokból állapitá, illetve tagadta meg az önálló pusztai jelleget, a felebbezések alkalmából alaposság hiánya miatt nem volt fentartható. A szóban lévő kérdésben hozandó ujabb határozat hozatalát megelőzőleg a folyamodótól mindazon adatok és bizonyitékok, melyekkel kérelme alaposságát kimutathatni véli, u. m. esetleg adománylevél, határjárási jegyzőkönyvek, a telekjegyzőkönyvi kivonat mellett a kataszteri birtokiv, térkép, a pusztai jelleg kérdésére világot vethető haszonbéri vagy telepitési szerződések stb. bekivánandók lesznek; azután a folyamodóval vagy megbizottjával és a községgel együttes tárgyalás lesz megtartandó a felett, vajjon a község, melyhez a birtok jelenleg tartozik, miképen jött létre, ahhoz a birtok az 1848. évet megelőzőleg és az urbériség megszünte után, de főleg az 1860-as években az 1871. évi XVIII. t.-cz. életbeléptéig mily viszonyban állott, vajjon a községben urbéri természetü viszonyok fenforogtak-e, s midőn ott az urbéri rendezés történt, abba a kérdéses birtok bele vonatott-e, illetve természeténél fogva, vagy a rajta létezett viszonyoknál fogva bele vonathatott-e vagy sem s jelenlegi alakja annak következménye-e, vagy fentartotta-e a községi határtól saját határjeleivel önálló területként való elhatároltságát, melylyel netán még az urbéres idők-

ben birt? Ezenkivül a tárgyalás során tisztába lesz hozandó az is, vajjon a mennyiben a kérdéses birtokok hajdan netán pusztai jellegüek voltak, azok a birtokos beleegyezésével nem lőnek-e az urbéres községi határba bekebelezve oly módon, hogy azok használat végett az oda telepitetteknek vagy a szomszéd urbéres község lakosainak urbéri szolgálmányok teljesitése fejében engedtettek át; továbbá az is, vajjon folyamodó, a mennyiben a községben regalejogot gyakorol, ezt mi alapon, s nem-e talán a pusztai jellegünek vitatott -toka után gyakorolja? De különös gond lesz forditandó annak felderités, vajjon a kérdéses birtokokra a község hatósága az 1871 : XVIII. t.-cz. eléptét megelőzőleg is kiterjedt-e? miképen és mi alapon, továbbá a ·gi terhek viselésében, azok után birtokosuk is részesült-e, mily alapon ·ányban?

Csak a föld- és házadó, továbbá a birtokkal esetleg kapcsolatos kisebb királyi onvételek után kivetett járadékadók tekintendők az ingatlannal szoros kapcsolatálló oly adóknak, melyek után az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 5. bekezdése nt a községi pótadó az állami adó felerésze után számitható; az ily ingatlanok ·te után kivetett III. osztályu kereseti adó azonban a bérlő személyét illeti s igy ngatlanok után fizetett egyenes adó fogalma alá nem vonható.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 29,872. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak határozatát, mely szerint M. M. r—i lakos ·—i és n—i havasok haszonbérlete után fizetett III-ad osztályu kereseti jának, az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §. ötödik bekezdése alapján, csak része után engedtetett meg a községi pótadó kivetése, R—p és R—k ségek elöljárói által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá ·én, a közigazgatási bizottság megfelebbezett határozatát megváltoztatom, a nevezett havasok haszonbérlőjének ezen bérlete után fizetett kereseti ója után községi pótadóval egész összegben történt megrovatását helybengyom. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §. ötödik bekezdésében foglalt ·on intézkedés, hogy a közigazgatási költségek kivetésének alapjául a községhez közigazgatásilag csatolt puszta, illetőleg havasok után fizetett egye·es adóknak csak felerésze vétethetik, ki nem terjeszthető az ily havasok ·agy puszták bérlete után kivetett III-ad osztályu kereseti adóra, mert csak · földadó, házadó és az ily birtokokkal esetleg kapcsolatban levő kisebb ·irályi haszonvételek után kivetett járadékadók tekintendők az ingatlannal zoros kapcsolatban állóknak, holott az ily ingatlanok bérlete után kivetett II-ad osztályu keresetiadó a bérlő személyét illetvén, az ingatlanok után izetett egyenesadó fogalma alá nem vonható.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának azon intézkedése, mely szerint a községi ·ótadó kivetésének alapjául a községhez közigazgatásilag csatolt puszták, illetve havaok után fizetett állami adónak csak fele része veendő, ki nem terjeszthető az ily ·avasok vagy puszták bérlete után kivetett III. osztályu kereseti adóra is.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 8533. sz. határozata:

N. Géza n—i lakos N. községi pótadója tárgyában hozott közigazgatási bizottsági határozatot a nevezettnek felebbezése folytán felülvizsgálván, azt helyben ·agyom. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §. 5. bekezdésében foglalt azon ntézkedés, mely szerint a községi pótadó kivetésének alapjául a községhez

közigazgatásilag csatolt puszta, illetőleg havasok után fizetett állami adónak csak fele része vétethetik, ki nem terjeszthető az ily havasok vagy puszták bérlete után kivetett III. osztályu ker. adóra is, minthogy csak a földadó és házadó tekintendők az ingatlannal szoros kapcsolatban állóknak, az ily ingatlanok bérlete után kivetett III. oszt. ker. adó azonban a bérlő személyét érintvén, az ingatlanok után fizetett egyenes adó fogalma alá nem vonható. A gazdasági cselédek kereseti adója után kivetett községi pótadóra vonatkozólag a felebbező kifogásai inkább az állami adóalap ellen irányulván, szabadságában áll ennek módositását, illetőleg leszállitását az illetékes pénzügyi hatóságnál kérelmezni s a mennyiben az állami adó leszállittatnék, természetesen a megfelelő községi pótadó leszállitására, illetőleg leirására is igényt tarthat. Végül tekintve, hogy a becsatolt pótadókivetési lajstrom és adófkvi kivonat tanusága szerint a m. évi községi pótadó-tételek még az előző 1892. évi állami adó alapján vannak megállapitva, felhivom a közigazgatási bizottságot, intézkedjék, hogy ezen pótadókivetés a fentidézett törvényczikk 2. bekezdése értelmében, mely szerint a községi pótadó a f. számadási évben fizetett állami adót terheli, az időközben már ismeretessé vált mult évi állami adóhoz képest haladéktalanul helyesbittessék.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 135. §-a szerint a községhez közigazgatásilag csatolt puszták birtokosai a községet vagy annak határát védő gátak fentartásához járulni nem tartoznak, ha ama gátak egyszersmind birtokaikat is nem védik.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 20,369. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának B. község 1888. évi pótköltségvetése tárgyában hozott határozatát, a költségvetés 4. tétele alatt árviz elleni védekezésre felvett s 600 frtot tevő költségekről szóló részében, E. D. és társai x—i birtokosok és K. F. ugyis mint a F. pusztai közbirtokosság elnöke x—i lakos által beadott felebbezések következtében felülvizsgálván, a m. kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszterium véleményének kinyerése után, a felebbezés tárgyát képező határozatot megváltoztatom, és kijelentem, hogy miután az 1885. évi XXIII. t.-cz. szerint, az ennek 151. §-ában emlitett természetbeni szolgálmány esete kivételével bármely vizi munka költségeihez kiki haszonaránylag, illetőleg érdekeltségi aránya szerint tartozik hozzájárulni és miután az 1886. évi XXII. t.-cz. 135. §-a szerint a községhez a közigazgatóságilag csatolt puszták birtokosai a községet vagy annak határát védő gátak fentartásához járulni nem tartoznak, ha ama gátak egyszersmind birtokaikat is nem védik: a felebbező pusztai birtokosok a fent emlitett 600 frtnyi kiadásokhoz annyiban, a mennyiben azok csupán a község és annak határa megvédése körül merültek fel, hozzájárulásra nem kötelezhetők.

A községi adók megváltására — az 1886. évi XXII. t.-cz. 137. §-a értelmében — csak oly egyének egyezségei birnak joghatálylyal, a kiknek valamely községhez csatolt pusztájuk, havasuk vagy rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestet képező birtokuk van és ily egyezség a törvényhatóság részéről is jóváhagyást nyert.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 61,390. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának O. község 1888. évi költségvetése fölött hozott határozatát azon részében, mely szerint F. Gy. o—i birto-

kos által a községi adó megváltása iránt 1882. évben a költséggel kötött egyesség mellőzése mellett a nevezett földbirtokos községi pótadója a megállapitott %-al rendeltetett kirovatni, F. Gy. felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén; minthogy nemcsak az 1886. évi XXII. t.-cz. 137. §-a, hanem azt megelőzőleg életben volt 1876. évi V. t.-cz. 38. §-a értelmében is a községi adók megváltására csakis oly egyének egyességei ismertetnek el, a kiknek valamely községhez csatolt pusztájuk, illetve havasuk, vagy ujabban rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestet képező birtokuk van és az ily egyesség érvényességéhez a törvényhatóság jóváhagyása is szükséges, felfolyamodó pedig sem azt, hogy O. községben levő birtoka a fent jelzett minőséggel birna, sem azt, hogy a községi pótadó megváltása iránt a községgel egyszerü megállapodáson kivül szabályszerüen létrejött és törvényhatóságilag megerősitett egyezséget kötött volna, nem igazolta: a vármegyebizottság határozatát a felfolyamodás elutasitásával helybenhagyom

Azok az erdőbirtokosok, kik a gazdasági üzemterv beterjesztésének kötelezettsége alól fölmentettek, a félpótadó-ked ezményre igényt nem tarthatnak.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 53,756. sz. határozata:

K. község m. évi költségvetése tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatnak azon részét, melylyel az osztrák-magyar államvasuttársaság által K. község határában lévő föld- és erdőbirtoka után fizetett állami adónak csupán a felerésze jelöltetett ki községi pótadó alapjául, a község elöljáróságának felebbezése folytán felülvizsgálván, annak megváltoztatásával, következőkép határozok. Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 16. §-ában engedélyezett adókedvezmény kivétel nélkül csak azon erdőknél vehető számitásba, melyek rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezeltetnek; az erdőtörvény 17. §-ában megnevezett azon erdőbirtokosok tehát, kik az ugyanezen szakaszban, valamint a 19. §-ban foglalt rendelkezések értelmében a gazdasági terv beterjesztésének kötelessége alól felmentettek, a községi adók felének elengedésére igényt nem tarthatnak. Ezen körülménynél fogva, s miután a nevezett vasuttársaság a tulajdonát képező s az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőket üzemterv nélkül kezelheti és kezeli s a használatok gyakorlásánál a közgazdaság érdekeinek biztositása tekintetéből kikötött megszoritásokat figyelmen kivül hagyhatja s erdőgazdálkodását bányaüzeméhez képest szabályozhatja, a nevezett vasuttársaság a tulajdonát képező erdőbirtok után, mindaddig, mig azok rendszeres gazdasági üzemterv nélkül fognak kezeltetni, a községi pótadót az állami adó teljes összege után köteles fizetni.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának ötödik bekezdésében foglalt azon rendelkezése, hogy a közigazgatási költségek kivetésének alapjául a községhez közigazgatásilag csatolt puszta, illetőleg havasok után fizetett egyenes adóknak csak felerésze vétethetik, ki nem terjeszthető az ily puszták bérlete után kivetett harmadosztályu keresetadóra.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 44,294. sz. határozata:

A közigazgatási bizottságnak azon határozatát, mely szerint T. J. és érdektársai az Sz. községhez közigazgatásilag csatolt P. puszta haszonbérlői által ezen bérletük után fizetett harmadosztályu kereseti adónak az 1886. évi

XXII. t.-cz. 130. §-a ötödik bekezdése alapján, csak felerésze után engedélyeztetett a községi pótadó kivetése, Sz. község elöljárósága által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván, a m. kir. pénzügyminiszter ur meghallgatása után, a közigazgatási bizottság megfelebbezett határozatát feloldandónak és Sz. község képviselőtestülete által ez ügyben hozott elsőfoku határozatot, mely szerint a nevezett bérlők bérletük után fizetett harmadosztályu kereseti adójuk egész összege után mondattak ki községi pótadóval megrovandóknak, fentartandónak találtam. Mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a ötödik bekezdésében foglalt azon intézkedés, hogy a közigazgatási költségek kivetésének alapjául, a községhez közigazgatásilag csatolt puszta, illetőleg havasok után fizetett egyenes adóknak csak felerésze vétethetik, ki nem terjeszthető az ily puszták bérlete után kivetett harmadosztályu kereseti adóra, mivel csak a földadó, házadó s az ily birtokkal esetleg kapcsolatban levő kisebb királyi haszonvételek után kivetett járadékadó tekintendők az ingatlannal szoros kapcsolatban állóknak, holott az ily ingatlanok bérlete után kivetett harmadosztályu kereseti adó a bérlő személyét illetvén, az ingatlanok után fizetett egyenes adó fogalma alá nem vonható, s mivel egyszóval a törvény által nyujtott kedvezmény a puszták után és nem a bérlet után kivetett adókra vonatkozik.

7. Egyéb kedvezmények.

Községi tenyészállatok tartásának költségeihez az e részben magáról gondoskodó uradalom az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 6. bekezdése értelmében hozzájárulni nem köteles.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 39,856. sz. határozata:

K. községnek 1889. évi költségvetését jóvahagyó törvényhatósági bizottsági határozat, mely szerint a tenyészállatok takarmányozására előirányzott 50 frt, valamint egy elesett bika helyett egy másik bika beszerzésére előirányzott 80 forintnyi összeg az általános pótadó által fedezendő költségek közé soroltatott, N. A. uradalmi tiszttartó, mint S. H. meghatalmazottja által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálván, azt a fennemlitett és felebbezés tárgyává tett összesen 13 frtnyi összegre vonatkozó részében az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a hatodik bekezdésében foglalt rendelkezésnél fogva megváltoztatom s a szóban forgó 130 frtnak fedezéséhez való hozzájárulás alól a felebbező uradalmat felmentem.

A községi elöljárók, bármily közszolgálataikért, községi pótadójuk elengedésével nem jutalmazhatók.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 19,505. sz. határozata:

Az R. községi elöljárók terhére előirt 506 forint 7 krnyi községi pótadó leirása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot, melylyel a községnek a leirást kimondó határozatától a jóváhagyás megtagadtatott, G. Juon és társai felebbezése folytán felülvizsgálván, azt indokainál fogva annál is inkább helybenhagyom, mert felebbezők azért, a miért a

községi pótadó kivetésére és behajtására vonatkozó hivatalos kötelességüket önmagukkal szemben elmulasztották, az elévülésre nem hivatkozhatnak. Egyébiránt mégjegyzem, miszerint nem tekintem kizártnak, hogy a mennyiben valamely község bizonyos rendkivüli szolgálatok fejében elöljáróit az általuk élvezett csekély javadalmazás pótlásául a községi pénztár terhére mérsékelt utólagos jutalmazásban részesiteni óhajtaná, ez iránt külön indokolt s törvényhatósági jóváhagyás alá bocsátandó határozatban intézkedhessék; azt azonban, hogy az illető elöljárók pótadója engedtessék el, a mire a törvény egyáltalában alapot nem nyujt, elvi szempontból nem tekinthetem jogosultnak, különben is a javadalmazásnak ezen módja igazságtalanságokra vezetne, a mennyiben az illetők nem hivatalos teendőikhez, hanem magánbirtokukhoz mért arányban részesittetnének a szóban forgó előnyökben.

Ha a községbeli nagyobb birtokosok és puszták tulajdonosai a kataszteri felmérési szolgálmányokat természetben teljesitik, a részletes felmérésnél felmerülö külön községi terhekhez hozzájárulni nem tartoznak.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 4225. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint az egri érseki uradalom jószágigazgatója a Felnémet és Szarvaskő községek által az érseki uradalomra kivetett kataszteri költségek végrehajtási uton leendő behajtásának meggátlása és ezen költségek alól való felmentése iránt beadott kérelmével elutasittatott, az érdekelt érseki uradalom jószágigazgatósága által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vevén; minthogy a községbeli nagyobb birtokosok és puszták tulajdonosai az esetben, ha a kataszteri felmérési szolgálmányokat természetben teljesitik, a részletes felmérésnél felmerülő külön községi teherhez hozzájárulni nem tartoznak; az egri érseki uradalom részéről pedig a felfolyamodás során az illetékes kir. felmérési felügyelőség bizonyitványával hitelesen igazoltatott az, hogy Felnémet és Szarvaskő községek határának részletes felmérése alkalmával az abban fekvő érseki uradalmi birtokra nézve a szükségelt szolgálmányokat az érdekelt uradalom sajátjából állitotta ki és a költségeket viselte; annálfogva a felfolyamodás figyelembe vételével a vármegyebizottság határozatának megváltoztatásával az egri érseki uradalmat a Felnémet és Szarvaskő községek által terhére kivetett kataszteri felmérési költségek viselése alól felmentem.

Az állategészségügyi szolgálat állami követelmény lévén, a körállatorvos fizetésének hozzajárulása alól valamely uradalom még az esetben sem menthető fel, ha maga részére külön állatorvost tart is.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 84,790. sz. határozata:

K. községnek a VI. állategészségügyi körből való kiválása tárgyában hozott törvényhatósági bizottsági határozatot a község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván, azt helybenhagyom; figyelmeztetni rendelem azonban a községet, hogy az uradalom magát a körállatorvos fizetéséhez való hozzájárulás alól ki nem vonhatja, mint ez a felebbezésben emlittetik, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a csak a kizárólag helyi jelentőséggel biró gazdászati és mezei felügyelet költségeihez való hozzájárulás alól menti fel a községben levő vagy a községhez csatolt földbirtokok tulaj-

donosait azon esetre, ha e tekintetben magukról külön gondoskodnak, de ezen költségek közé a körállatorvos fizetése nem sorolható, a mennyiben az állategészségügyi szolgálat követelményei állami érdeket képezvén, annak költségeihez a saját állatorvossal biró urodalom is tartozik hozzájárulni, épp ugy, mint a hogy egyesek fel nem menthetők a községi vagy körorvos fizetésének rájuk eső hányada alól akkor sem, ha saját kényelmükre külön házi orvost tartanak.

Mezei csőszök fizetéséhez az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának 6. bekezdése értelmében nem kötelesek járulni a községben levő vagy ahhoz csatalt oly földbirtokok tulajdonosai, kik ezen költségeknek hasznát nem veszik és e tekintetben magukról gondoskodnak.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 30,141. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint X. község képviselőtestületének két mezei csősz felfogadása iránt hozott határozata jóváhagyatott, N. N. x—i birtokos felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén: a törvényhatósági bizottság határozatát oly módositással hagyom helyben, hogy miután az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-ának hatodik bekezdése értelmében, a gazdászati és mezei felügyelet költségeihez járulni nem tartoznak a községben levő, vagy a községhez csatolt földbirtokok tulajdonosai, kik e költségeknek hasznát nem veszik és e tekintetben magukról gondoskodnak, annálfogva a községben levő azon birtokosok, a kik külön csőszt alkalmaznak, a községi csőszök fizetéséhez hozzájárulni nem kötelezhetők.

A községi adónak átalányösszeg szerint való megválthatása iránt kötött egyezség csak 6 évről 6 évre érvényes, az oly egyezségekhez tehát, melyek még az 1871. évi XVIII. t.-cz. hatálya idejében keletkeztek s határidőhöz nem köttettek, hat év lefolyása után ujabbi jóváhagyás okvetlen szükséges s hallgatólag megujitottaknak nem tekinthetők.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 28,095. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, melylyel T. nagyközség képviselőtestületének az 1888. évi költségelőirányzat megállapitása alkalmával hozott azon határozata, hogy az előirányzat szerkesztésénél a községnek a herczeg B.-féle (jelenleg gróf V. Gy. és gróf T. E. tulajdonát képező) uradalommal 1874-ben kötött és törvényhatósági jóváhagyást nyert szerződése, melylyel az uradalom évi 30 frt átalány fizetésének feltétele mellett minden más községi teher fizetése alól mentesittetett, figyelembe nem vétetik, helybenhagyatott, gróf T. E. képviselete részéről emelt felebbezés folytán felülvizsgálván, helybenhagyom: mert bár a szóban forgó s az akkor érvényben volt 1871. évi XVIII. t.-cz. 26. §-a *e)* pontjának megfelelőleg létesült szerződés jogérvényesen keletkezett is, az ujabb törvényeink rendelkezései folytán immár hatálytalanná vált, mert törvényeink (az 1876. évi V. t.-cz. 38., most már az 1886. évi XXII. t.-cz. 137. §-a) csak 6 évi időtartamra korlátozottan ismernek ilynemü egyezségeket, határidőhöz nem kötött egyezségek tehát érvénynyel már nem birhatnak, e felebbezésben felhozott azon érvelés pedig, hogy az egyezség hat évről hat évre hallgatólag megujitottnak tekintendő, el nem fogadható azon okból, mert a törvény ama

rendelkezéséből, mely az ilyen hat évi időtartamra korlátozott egyezség érvényességéhez a törvényhatóság kifejezett jóváhagyását kivánja meg, az következik, hogy a mennyiben a 6 év letelte után az egyezség meg nem ujittatnék és törvényhatóságilag ujból jóvá nem hagyatnék, az megszünik, de nem tekinthető hallgatólag megujitottnak, mint a felebbező állitja.

---

8. Községi közmunka és előfogat.

A község érdekében felhasználandó közmunkaszolgáltatással a községi lakosok az 1886. évi XXII. t.-cz. 136. §-ában megjelölt esetet kivéve, csak a községi képviselőtestület által terhelhetők meg s ugyanaz van hivatva a közmunka igénybevétele és hovaforditása kérdésében is határozni. Az ez iránti jogorvoslatok pedig nem a közigazgatási, hanem a törvényhatósági bizottság elintézése alá tartoznak.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 33,805. sz. határozata:

Folyó évi 21,393. szám alatt kelt nagybecsü átirata következtében, van szerencsém nagyméltoságodat tisztelettel értesiteni, hogy X. vármegye közigazgatási bizottságának határozata, mely szerint az Sz. mocsár lecsapolásához több község 1889. évi községi kézi közmunkáját engedélyezte, az 1886. évi XXII. t.-cz. rendelkezéseinél fogva valóban illetékességi kifogás alá esik; mert ezen törvény 133. §-a szerint a községi lakosoktól követelhető kézi és szekeresmunka, mely szolgálmány a közmunka szabályozásáról szóló törvény elvei szerint vettetik ki, s vagy természetben teljesittetik, vagy pénzzel váltatik meg, csak az utczák, a községet védő gátak, közlekedési vonalak és eszközök fentartására forditható. Az idézett törvényszakaszban megállapitott községi közmunka tehát a 134. §-ban emlitett eset kivételével, csak minden községnek kizárólag saját érdekében és a törvényben megállapitott czélra lévén felhasználható, az oly szolgáltatás, a melylyel a községi lakosokat a 136. §-ban megjelölt esetet kivéve, a községi önkormányzati jogot gyakorló községi képviselőtestület terhelheti csak meg s melynek igénybevétele és hovaforditása kérdésében ugyanaz van hivatva határozni. A községi közmunkának felhasználása és hovaforditása kérdésében felmerülhető jogorvoslatok pedig nem a közigazgatási bizottság, hanem a törvényhatósági bizottság közgyülése által intéztetnek el és a közigazgatási bizottság legfeljebb az 1876. évi VI. t.-cz. 58. §-a *d)* pontja analogiája alapján az egyéni kivetés elleni felszólamlás esetében lehet hivatva a határozásra.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. (községi törvény) 133 — 136. §-ait az 1890. évi I. t.-cz. (közuti törvény) 14. §-a módositotta, illetve kibővitette azzal, hogy az egyuttal utczák gyanánt használt törvényhatósági utak czéljaira szolgáló költség-összeget a községi költségelőirányzatba felvétetni rendeli.

A m. kir. belügyminiszter 1892. évi 35,241. sz. határozata:

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 133 — 136. §-ai a községi közmunkaügyet külön tárgyalván, az e téreni szükségletek a községi költségvetés alkatrészeit nem képezik, következve az idézett törvény 130. §-ában megállapitott fedezeti irányelvek az utfentartási költségeket nem érintik. E tekintetben idő-

közben azon változás jött létre, hogy az 1890. évi I. t.-cz. 14. §-a az egyuttal utczák gyanánt is használt törvényhatósági utak czéljaira szolgáló községi hozzájárulási összeget a községi költségelőirányzatba felvétetni rendeli; minélfogva e jogczimen, minthogy a községi közlekedési eszközöket illetőleg a természetben, vagy váltságban lerovandó közmunkakötelezettséget az utakról és vámokról szóló törvény érvényben hagyta, a községi költségelőirányzat tárgyát képező köztehernek egy uj kivetési alapja keletkezett, illetőleg a 130. §. keretei kibővitést nyertek.

A községeknek községi közlekedési utak és hidak készitése és jókarban tartása végett, az 1886. évi XXII. t.-cz. 134. §-ából kifolyólag való csoportositása a hozzájuk közigazgatásilag csatolt pusztákra is kiterjed.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 67,906. sz. határozata:

Vonatkozással folyó évi 48,657. sz. alatt kelt nagybecsü átiratára, van szerencsém nagyméltóságodat a közlemények visszaküldése mellett tisztelettel értesiteni, hogy miután az 1886. évi XXII. t.-cz. 134. §-a értelmében a községi közlekedési utak és hidak készitése és jókarban tartása végett csak községek csoportositása engedtetik meg, a községhez tartozik pedig mind az, a mire a község hatósága kiterjed, tehát az önálló puszta is, mely a községhez közigazgatásilag csatolva van, annak hatósága alá tartozik; s igy mindazon dolgokban, melyek a pusztát közigazgatásilag érdeklik, maga a község is érdekelve van: ennélfogva a fentidézett törvényszakaszban a községek alatt az ahhoz közigazgatásilag csatolt puszták is együtt értendők és pedig annál inkább, mert a törvény szövege a pusztákat külön fel nem emliti.

Igavonó állatokkal biró s idegen községben lakó birtokosok azon község részéről, hol igavonóik vannak, előfogatozásra s általában községi szekeres munkára kötelezhetők, de községi kézi munkára nem, ha csak a fogatokra eső igás közmunka kézi közmunkára nem változtattatnék át. Azon nem községi lakosok pedig, kiknek igavonói nem a község területén vannak beistállóztatva, de a közlegelőt igénybe veszik, ezért kötelezhetők igás közmunkára.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 75,927. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság határozatát, melylyel R. község képviselőtestületének határozata, mely szerint kimondatott, hogy azon r—i földbirtokosok, kik más községben laknak, marhájukat azonban az r—i közlegelőre hajtják, előfogatot és egyéb községi szolgálmányokat kötelesek teljesiteni, feloldatott s a nevezett község köteleztetett, hogy az előfogatozás teljesitését bérbeadás utján biztositsa, R. község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván, a felebbezett határozat utóbb idézett azon részét, melylyel a község az előfogatozási szolgálmány bérbeadására utasittatott, megsemmisitem, a határozat egyéb részeit pedig oda módositom, hogy azon r—i birtokosok, kik bár idegen községben laknak, de R.-en igavonó állatokkal birnak, előfogatozásra és általában községi szekeres munkára kötelezhetők, községi kézi munkára azonban R.-en nem lakó egyén egyáltalában nem kötelezhető, ha csak az 1890. évi I. t.-cz. 49. §-a 10. bekezdése értelmében az illető fogatokra eső igás közmunka kézi közmunkára nem változtattatnék át. Azon nem községi lakosok pedig, kiknek igavonói nem a köz-

ség területén vannak beistállóztatva, de a közlegelőt igénybe veszik, ezen jogositvány ellenszolgáltatásaképen kötelezhetők a község által igás közmunka teljesitésére. A megsemmisités oka abban rejlik, mert sem R. község, sem azon igavonó állattulajdonosok, kik R.-en az előfogatozást teljesitik, az előfogatozás természetben való teljesitésének megszüntetése iránt egyáltalában nem kérelmeztek; nincs tehát sem szüksége, sem törvényes alapja annak, hogy az előfogatozás természetben teljesitése betiltassék. A mi határozatom egyéb részeinek indokait illeti, mig egyfelől a dolog természete és az 1886. évi XXII. t.-cz. 133. §-a alapján ki kellett mondanom, hogy községi kézi munkára kizárólag csak községi lakosok kötelezhetők, mert ez esetben a kérdés alatti közteher kivetésének tárgya és lerovásának eszköze a kézi erő a község területén csak az ott lakó részéről létezik, — másfelől, tekintettel arra, hogy a szekeres közmunka szempontjából ezen teher kivetésének tárgyául és viselésének eszközül szolgáló fogatok, mihelyt a község területén vannak beistállózva, szintén a község területén találtatnak, ha mindjárt tulajdonosuk más községben lakik is, ki kellett mondanom, hogy a szekeres közmunkánál az a körülmény, hogy az illetők a községben laknak-e vagy nem, befolyással nincs; ugyanazon szempont forog fenn azon kivételes esetben, midőn az igás közmunka kézi közmunkára változtatván át, a kézi közmunka az igásnak csak helyettesitője gyanánt tekintendő és annak természetét ölti fel, végre a másutt lakó és R. község területén igavonókkal nem biró, de az ottani közlegelőt igénybe vevő külbirtokosokra vonatkozó rendelkezésem az általános jogelvekben találja indokát.

Ha az előfogat, mint természetben teljesitendő szolgálmány ki nem állittatik, ezen mulasztás a kihágásokra nézve megállapitott büntetésekkel nem sujtható; a hatóság azonban az illető vonakodó vagy mulasztó költségére előfogatot állithat. A fölmerült költségek közigazgatási uton hajtandók be.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 4849. sz. határozata:

L. A és társai ellen előfogatozás elmulasztása miatt folyamatba tett ügyben a vármegye közig. bizottságának harmadfokban hozott határozata, melylyel az 1876. évi VI. t.-cz. 59. §-a értelmében érintetlenül hagyatott a vármegye alispánjának másodfoku határozata, mely szerint a f—i járás főszolgabirája által hozott elsőfoku itélet helybenhagyásával L. A. és társai d—i lakosok, előfogatozás elmulasztása miatt 3—3 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 1—1 napi elzárásban, továbbá egyetemlegesen 5 frt eljárási költség megfizetésében marasztaltattak, elmarasztaltak felülvizsgálati kérvénye következtében felülvizsgáltatván: az egész eljárás a hozott határozatokkal együtt hivatalból megsemmisittetik; mert a szóban levő ügyben a kihágási (büntető) szinezettel biró eljárásnak alapjául csupán az eddigi gyakorlat szolgált; az ily gyakorlat pedig nem törvényes, minthogy a mikép a közadók és ezek módjára behajtandó tartozások nem fizetése nem torolható meg pénzbüntetésekkel, ugy az előfogatozás, mint természetben teljesitendő közszolgálmánynak való meg nem felelés sem sujtható a kihágásokra nézve megállapitott büntetéssel, hanem az előfogati szolgálmánynak az erre kötelezett által való nem teljesitése miatt a szabályszerü eljárás egyedül abban állhat, hogy az elöljáróság az illető vonakodónak kárára és költségére a szükséges előfogatot más által, felfogadás mellett teljesitteti, a költségeket pedig az illető szolgáltatással adósul maradtan, közigazgatási végrehajtás utján behajtatja.

Ha valamely község a községi előfogatozást haszonbérbe adja és ezen előfogatozási költségeket a közigazgatási szükségletek rovatába veszi fel, akkor ezen eljárás hivatalból kifogás alá nem eshetik.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 5418. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint J. község képviselőtestületének az iránti határozata, hogy a községi előfogatozás 6 évre bérbeadassék és ezen kiadás a közigazgatási költségek rovatába vétessék fel, oly módositással hagyatott jóvá, hogy az előfogati költségek nem a közigazgatási szükségletek arányában, hanem az igavonó marhák állománya után vetendők ki, a törvényhatóság ezen rendelkezése ellen az érdeklett község képviselőtestülete által közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vévén; minthogy a községi képviselőtestület azon határozata által, hogy az eddig természetben az igavonó állatok tulajdonosai által szolgáltatott előfogatozás jövőre haszonbérbe adassék és ezen költségek a közigazgatási szükségletek rovatába vétessenek fel, a községi előfogatozás szolgáltatása a község terhére vállaltatott el; a község ezen elhatározása pedig az esetben, ha az a községi teherviselő lakosság és birtokosság által nem kifogásoltatik, nem eshetik oly szempontok alá, melyek annak hivatalból való feloldását megkivánnák: annálfogva tekintve, hogy a községi határozat ellen törvényes alakszerüségi szempontból észrevétel fenn nem forog, és hogy a kellő meghirdetés daczára az érdekeltek részéről felebbezéssel meg nem támadtatott: a vármegyebizottsági határozat megváltoztatásával a községi képviselőtestület határozatát érvényre emelendőnek találtam.

Az előfogatozási szolgálmányok a fennálló régi gyakorlat szerint az igavonó marhatulajdonosokra háramló terhes szolgáltatások. A mennyiben a községek az előfogatozást bérbeadás utján biztositani és ezen alapon az érdekeltek megnyugvásával általános községi teherré kivánják tenni, ebben nem akadályozandók; viszont azonban nem lehet kötelezni a községeket, hogy az előfogatozást ily módon bérbeadás utján biztositsák. Ha az előfogatkiállitás természetben teljesittetik, a községi elöljáróság a soros előfogat előállitása végett kényszerrendszabályokat is alkalmazhat.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 2345. sz. határozata:

A községi fuvarozásnak K. községben miként teljesitése kérdésében mult évi 71,464. számu itteni leirattal szemben a vármegye törvényhatósági bizottságának hozzám intézett feliratára a következőkben válaszolok. Valamint a feliratban, ugy az annak alapját képező törvényhatósági bizottsági határozatban oly okok, a melyek a fentidézett leiratban kifejtett indokok törvényszerü voltának czáfolatául szolgálnak s ennélfogva a rendelet intézkedésének megváltoztatását szükségessé tennék, nem foglaltatnak; mert az előfogati szolgálmányok nem a község minden lakosát egyaránt érdeklő kiadások, hanem az állami, törvényhatósági és községi közigazgatás keretében felmerülő oly terhes szolgáltatások, a melyekre nézve ujabbi törvényi és szabályrendeleti intézkedés nem létében a régibb szabályok és törvények mellett kifejtett hosszas gyakorlat pótolja a törvényes szabály hiányát, e szerint pedig az előfogati szolgálmányok természetben lerovandó oly terhek, a melyek azokra háramlanak, kik azt leróni képesek, vagyis egyedül az igavonó marhatulajdonosokra. Hogy az ezen szolgáltatás-kötelesekre háramló terhet a község önkormányzati jogköréből kifolyólag s annak korlátai mellett elvállalhatja és átalakitás czéljából a község teherviselő tagjaira áthárithatja, illetőleg hogy a községekben netán ily irányban nyilvánuló s az érdekeltek

belenyugvásával találkozó törekvés hivatalból nem akadályozandó, valamint hogy a községnek arra akarata ellen való kényszeritése törvényes alappal nem bir, a felirat tárgyát képező rendeletben ki van fejtve s ahhoz hozzáadnom mit sem szükséges. Meg kell azonban jegyeznem, hogy azon nézet, mintha az elöljáróknak az előfogatok kirendelése körül csak kötelességeik volnának, jogaik azonban nem, téves; mert igenis az elöljáróknak kötelességeik sikeres teljesitésére jogok is állanak rendelkezésükre és pedig nem abból állanak ezek, hogy ha a soros előfogat tizszeri felszólitásra sem áll elő, az elöljáró tizszer küldhet utána, hanem az elöljárónak meg van azon joga, hogy ha a soros előfogat egyszeri felszólitásra is alapos indok nélkül elő nem áll, az illetőnek kárára és költségére és pedig nem az előfogatozási, hanem a rendes alku szerinti fuvarozási dijak mellett más fuvarost állit elő, sőt végső szükség esetén az előfogatozási szolgálmány teljesitését vonakodó vagy azt saját hibájából mulasztó ellenében kivételesen kényszeritőleg is eljárhat; nem jöhetvén tekintetbe az, hogy az elöljárói kötelesség teljesitéséből és jog gyakorlásából származhatik-e kellemetlenség és czivódás, mert különben az elöljáróknak minden törvényszerü joggyakorlást és kötelesség végzést abban kellene hagyniok. Erről a törvényhatósági bizottságot annak kijelentése mellett, hogy a felirat tárgyát képező rendeletet továbbra is fenn kell tartanom, tudomás és további eljárás végett értesitem. A belügyminiszternek 1888. évi 71,464. szám alatt kelt rendelete pedig következő: A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint a K. község képviselőtestülete által hozott s felebbezéssel megtámadott határozat feloldása mellett a község utasittatott, hogy a községi fuvarozást bérlet utján biztositsa s az e részben kötendő szerződést a főszolgabiró utján mutassa be, az az ellen E. F. és társai k—i lakosok által közbevetett felebbezés következtében felülvizsgálván, a felebbezés tárgyát képező törvényhatósági határozatot feloldom és az alapjául szolgáló községi képviselőtestületi határozatot az ellene beadott felebbezéssel szemben jóváhagyom; mert a képviselőtestület határozata, mely a községi előfogatozásra nézve eddig fennállott gyakorlatot továbbra is fentartotta, az előfogatozás teherviselése iránt fennálló szabályoknak épen megfelelő és ha a községi képviselőtestület azon jogával, hogy a községi lakosság és birtokosság beleegyezése mellett az esetleges külön helyi viszonyok és méltányossági okok mérlegelésével, ama szabályok szigoru alkalmazásától eltérőleg és az előfogatozás terhének arányosabb községi teher gyanánt való beosztását bérlet utján eszközölhesse, élni nem kivánt, az erre való kényszerités törvényes alapon annál kevésbé lehetett indokolt, mert azon okok, a melyek az elöljáróság felebbezésében a képviselőtestületi határozat ellen felhozattak, nem az előfogatozás bérbeadására való utasitást, hanem az elöljárói jogok és kötelességek erélyes és pontos gyakorlását követelik meg.

A községi előfogatozás vállalatba adásából felmerülő költség a községi teherviselő lakosság és birtokosság beleegyezésével a község lakosaira az összes egyenes állami adók arányában is kivethető.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 26,921. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint P. község képviselőtestületének abbeli határozata, hogy a községi előfogatozás a folyó év január 1-től kezdve vállalatba adassék és a bérleti összeg az összes egyenes állami adók után vettessék ki, oly módon hagyatott jóvá,

hogy a vállalatba adás által felmerülő költség ne az összes községi lakosokra, hanem csak az igavonó állatok tulajdonosaira vettessék ki, P. község képviselőtestülete által a határozat ez utóbbi része ellen közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vévén; a felfolyamodás tárgyát képező fent idézett határozati rész megváltoztatásával, a községi képviselőtestület határozatát találtam érvényre emelendőnek. Mert a községi képviselőtestület azon elhatározása által, hogy ez ideig az igavonó marhák tulajdonosai által természetben lerovandó előfogatozás jövőben vállalatba adatván, az annak folytán felmerülő költségek az összes egyenes államadók arányában vettessenek ki, az előfogatozás általános községi tehernek vállaltatott el; a képviselőtestület ezen elhatározása pedig, tekintettel arra, hogy a határozat ellen törvényes alakszerüségi szempontból észrevétel fenn nem forog, s hogy az kellő meghirdetés daczára az érdekeltek részéről felebbezéssel meg nem támadtatott, az előfogatozási teher viselésének a község által megállapitott módozata tehát a községi teherviselő lakosság és birtokosság által sérelmesnek nem találtatott, nem eshetik oly szempontok alá, melyek annak hivatalból való feloldását okvetlenül megkivánnák.

9. Községi iskolaadó.

Az 5%-os községi iskolai adó kivetésének alapját az állami egyenes adók a földtehermentesitési járulék betudásával képezik.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszternek 1877. évi 31,461. sz. átirata a m. kir. belügyminiszterhez:

Az iskolai adó az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a értelmében, az «állami egyenes adók» után kivetendő 5%-ból áll.

A kivetésnél az állami egyenes adóhoz a földtehermentesitési járulék is hozzászámittatván, a pénzügyminiszter hivatkozva az orsz. képviselőháznak 1870. évi márczius 18-iki 147. ülésében 1584. sz. a. hozott határozatára, mely szerint államadóul az adótételeknek csak 70%-a tekintetik, mig a fenmaradó 30% földtehermentesitési járulékot képez, — kifogást tett az ellen, hogy az iskolai adó a kincstári birtokokra nemcsak a föladó, hanem az annak pótlékát képező földtehermentesitési járulék arányában is kivettetik.

Tekintettel azonban arra, hogy a fentebb érintett képviselőházi határozat nem az állami (70%) és földtehermentesitési járulék (30%) közti különbséget jelöli ki határozottan, hanem a fölmerült konkrét eset alkalmából éppen azt mondja ki, hogy az esetben, ha az adózók számára valami kedvezmény egy egyenes adóra nézve minden megszoritás nélkül biztosittatik, az nemcsak a 70%-ra, hanem a földtehermentesitési járulékra is kiterjed, miből viszont következik, hogy ha az állami egyenes adók után még valami teher viselésére köteleztetnek az illető adózók és pedig minden megszoritás nélkül, az nemcsak a 70%, hanem a földtehermentesitési járulék után is szedendő;

tekintettel továbbá az 1871. évi XVIII. t.-cz. 120. §-ára*, mely szerint «a község minden tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költségek, ide értve az

* 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a.

1868. évi XXXVIII. t.-cz. értelmében a községi iskolákra forditandó költséget is, az egyenes (föld-, ház-, jövedelem-, személyes kereseti) államadók arányában vettetnek ki», — mely rendelkezés az iskolai adó eddigi kivetésének módját megerősiti;

tekintettel végül arra, hogy a községek különben is a legnagyobb készséggel fizették és fizetik az előbbi alapon kivetett iskolai adójukat:

a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter — az emlitett kifogás daczára — kijelenti, hogy az 5%-os iskolai adó az állami egyenes adók földtehermentesitési járuléka után is kivetendő és beszedendő.

A hitfelekezeti iskolát fentartó községi lakosok és birtokosok a községi iskolai adó alól nem teljesen, csupán az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 36. §-ának korlátai között mentesithetők.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1879. évi 2947. sz. határozata

Az iskolai adó viselésére a népoktatási törvény 25. §-a értelmében minden községbeli lakos és birtokos kötelezendő, s ezen elv a mondott törvény 36. §-a által csak annyiban szenved változást, mennyiben azon lakosok és birtokosok, kik kimutatják, hogy a felekezeti iskolák fentartására anyagi áldozatokat hoznak, állami egyenes adójuk arányában az idézett 35. §-ban megszabott teher viselése alól felmentendők egészben vagy részben; de az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 36. §-ban foglalt fentebbi kedvezmény semmi szin alatt sem általánositható odáig, miszerint azon felekezet hivei, mely felekezeti iskolát tart fenn, tekintet nélkül az általuk egyenként hozandó anyagi áldozatra, mentesitve volnának a közs. iskolai adó fizetésétől.

Miről a közigazg. bizottságot további intézkedés végett azzal értesitem, hogy figyelemmel az előadottakra, az 1877. évi iskolai fentartási költségek fedezésére az iskolai adót P.-F-on a szükséges mérvben, az állami egyenes adók viselésére tényleg kötelezett összes lakosokra és birtokosokra, a népokt. törvény 36. §-ban kilátásba helyezett kedvezmény méltatása mellett, ujból vesse ki, a kincstárral a netalán behajtott összegekre nézve számoljon le, s gondoskodjék jövőben arról, hogy az iskola évi jövedelmei rendesen befolyjanak.

A községi iskolai pótadó kivetése ellen az adózók részéről történt felszólamlás alkalmával az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a tekintendő irányadóul, vagyis iskolai pótadó az egyenes államadó 5%-át tul nem haladhatja.

A m. kir. belügyminiszter 1887. évi 5711. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozata, mely szerint a pécskai kir. kincstári jószágigazgatóság, Uj-Szent-A. község 1882. évi költségvetése, jelesül annak a III. csoport 4, 5. és 6. t. a. felvett gyámpénztárnoki, ellenőri s közgyámi fizetések s az első csoportba sorozott iskolai szükségletek fejében eszközölt 15%-os kivetés ellen emelt felszólamlásával elutasittatott, a pécskai kir. kincstári jószágigazgatóság által közbetett további felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vétetvén, a megyebizottsági határozat azon részében, mely szerint felfolyamodó jószágigazgatóság a gyámi pénztárnoki, ellenőri és közgyámi fizetéseknek a költségvetésbe való felvétele ellen emelt felszólamlásával elutasittatott, indokainál fogva helybenhagyatik; ellenben az iskolai szükségletekről rendelkező részében, a vallás- és

közoktatásügyi m. kir. miniszter urral folytatott tárgyalások nyomán létre jött egyetértő megállapodás alapján, minthogy a községi iskolai pótadó kivetése ellen az adózók részéről történő felszólalás alkalmával az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a irányadó, a jószágigazgatóság felebbezése folytán, a pécskai kincstári uradalom irányában feloldatik és az uradalom az 5%-ot meghaladó iskolai pótadó terhe alól felmentetik.

Mindazok, a kik egyenes állami adójuk után községi pótadó fizetésére törvényileg kötelezve vannak, iskolai adót is tartoznak fizetni.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1886. évi 48,576. sz. határozata:

Mindazok, a kik egyenes állami adójuk után községi pótadó fizetésére törvényileg kötelezve vannak, iskolai adót is tartoznak fizetni, mivel az iskolai adó községi adó természetével bir.

Kitetszik ez az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §. tartalmából, mely szerint a népiskolák terheit első rendben a község viseli, mely e czélra minden kebelbeli vagy hozzátartozó polgárra és birtokosra külön adót vethet ki.

Ha tehát a község nem rendelkezik elégséges és annyi jövedelemmel, melyből összes évi kiadásait s ezek között az iskola költségeit is fedezhesse, az iskolai költség fejében külön pótadót vet ki.

Ezt az általános elvet tartva szem előtt, a b—i körjegyző által kiállitott és az ügyiratok közt lévő kimutatáson névszerint feljegyzett községi tagok és birtokosok, figyelemmel a fentebb idézett t.-cz. 36. §-ában foglaltakra, azon egyenes állami adójuk után, melyek községi pótadó alá esnek, az iskolai adót fizetni kötelesek.

A községi népiskolák fentartására rendelt iskolai adó a községen kivül lakó külbirtokosokra is kirovandó. Az iskolai adó az általános jövedelmi pótadó kivételével minden egyenes állami adónem után fizetendő.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1877. évi 26,065. sz. határozata:

Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a értelmében a közs. népiskolák fentartási költségének előállitása czéljából a község «minden kebelbeli vagy hozzátartozó polgárra és birtokosra» az állami egyenes adóknak 5%-át meg nem haladható iskolai adót vethet ki.

Kérdés tétetvén, vajjon ez adó kivethető-e *a)* oly birtokosokra, kik a községen kivül laknak, *b)* a tőkekamat és járadékadó, a jövedelmi pót- és fegyveradó után, kijelentem, hogy *a)* a helyszinrajzilag az illető községhez tartozó, tehát annak határában lévő birtokra kivetett állami egyenes adó után az illető birtokosokra az iskolai adó kirovandó; *b)* az 5%-os iskolai adó — az általános pótadó kivételével — az állami egyenes adóhoz tartozó minden egyéb adónemek után kivétel nélkül fizetendő.

Ha az 5%-os iskolai adó a községi iskolai szükségletek fedezésére nem elegendő, jogában áll a községnek iskolai czélra az 5%-on fölül külön községi pótadót kivetni.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1888. évi 51,573. sz. határozata:

A közigazgatási bizottság határozatát az abban foglalt következő indoknál fogva helybenhagyom: A népiskolai törvény 35. §-ban szervezett köz-

ségi iskolai adó az állami egyenes adók 5%-ánál magasabbra nem emelhető ugyan: de a községi iskolának esetleges nagyobb szükséglete a községnek egyéb adójövedelmeiből fedezhető, vagyis a községi pótadó a szükséghez képest emelhető. Mert a községi iskolaadó és a községi pótadó fogalma nemcsak nem azonosak, hanem kivetésök módja és az azokat viselő alanyok sem mindig azonosak; igy a községi pótadó viselésére minden községi lakos köteles, felekezeti különbség nélkül; ellenben a községi iskolai adó alól egyes vallásfelekezetek hivei az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 36. §-a szerint, egészben, vagy részben mentesek lehetnek, ha hitfelekezeti iskolát tartanak fenn.

A községi iskolai adó csak népoktatási intézetek czéljaira szedhető és forditható.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1892. évi 16,875. sz. határozata:

Figyelmeztetem a tanfelügyelő urat, hogy az iskolai adó $2^1/_2$ százalékának az alreáliskola czéljaira való kivetése meg nem engedhető, mert az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a alapján beszedett iskolaadó kizárólag csak népoktatási czélra forditható. Ellenben módjában áll a városnak ugyanazon összeget pótadó alakjában kivetni.

A községi iskolai adó czimen kivetett 5% adójövedelemből iskolai alapvagyon nem alkotható; mert a mennyiben az iskola szükséglete az 5%-nyi adót nem igényelné az adó kisebb %-ban vetendő ki.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 1879. évi 2947. sz. határozata

A közigazgatási bizottságnak a f—i községi iskola 1877. évi fentartási költségvetésének megállapitása tárgyában hozott határozatát, a kincstári uradalom által közbevetett folyamodvány alapján, feloldandónak találtam, minthogy a polg. községek számára 1876. évi szept. 2-án kibocsátott miniszt. utasitás 18. §-a értelmében iskolai alapvagyon az iskolai jövedelmek azon részének tőkésitése által, mely az iskola évi szükségleteinek fedezésén fölül netán megmarad, alkotható ugyan; de az idézett utasitás 19. §-a értelmében az iskolai adó az esetben, ha a szükséglet fedezésére 5% erejéig egészben nem igényeltetnék, csak részben vethető ki, s igy a szükségesnél magasabb arányban kivetett iskolai adóból előirányzott jövedelem terhére iskolai alapvagyon nem alkotható.

———

G) Községi alakulások.

A kis- és nagyközség között csak az a különbség, hogy az előbbi közös jegyzőt tart egy más községgel, tulajdon községház birása azonban az 1886. évi XXII. t.-cz.-ben a nagyközség kriteriuma gyanánt előirva nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1890. évi 33,672. sz. határozata:

Sz. nagyközségnek kisközséggé leendő átalakitása tárgyában f. évi május 9-én 7945. szám alatt kelt alispáni jelentésre vonatkozólag az iratok visszazárása mellett értesitem a vármegye közönségét, miszerint a felterjesztésben foglalt azon kérelemnek, hogy a nevezett község, minthogy uj községház épitését megtagadta, kisközséggé alakittassék át, helyt nem adhattam, mert nem látom beigazolva azt, hogy a nevezett község képtelen lenne szellemileg vagy anyagilag a nagyközségi minőségben való fennállásra; minthogy az, hogy valamely község tulajdon községházzal birjon, bár menynyire kivánatosnak tünjék is fel, az 1886. évi XXII. t.-czikkben a nagyközség kriteriuma gyanánt előirva nincsen és különben is a kért intézkedés a dolog lényegén mitsem változtatna, mert a kisközség vagy nagyközség között csak az a különbség, hogy az előbbi közös jegyzőt tart egy más községgel, de községház tekintetében a kisközség, mint a nagyközség épp ugy saját erejökre vannak utalva. Ugyanazért hivatkozással mult évi 61,157. szám alatt kibocsátott itteni rendeletben előadottakra, oda utasitom a vármegye közönségét, hogy a szóban levő községben szőnyegen forgó községház épitésének kérdését a törvény rendelkezésének keretén belül fekvő eszközök igénybevétele mellett igyekezzék megoldani, illetőleg a községház épitését kimondó 1888. évi 978. sz. alatt hozott jogerős határozatának a község renitentiája ellenében szerezzen érvényt.

Községi birtoknak más község határába való átkebelezése iránt nem a törvényhatósági közgyülés, hanem elsőfokulag az alispán, másodfokulag pedig a közigazgatási bizottság illetékesek határozni.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 66,980. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint X. község az iránti kérelme, hogy a kir. kincstári uradalomtól általa megvásárolt M. és J. nevü földrészletek U.-F. község határából az x—i határba kebeleztessenek át, elutasittatott, a nevezett X. község előljárósága részéről közbetett felfolyamodás folytán felülvizsgálván: minthogy a fenforgó eset elintézésénél követendő eljárásra nézve az 1886. évi XXII.

t.-cz. 155. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók, ezek szerint pedig az átkebelezés iránti kérelmek fölött elsőfokon a vármegye alispánja és másodfokban a közigazgatási bizottság van hivatva határozni, annálfogva a törvényhatósági bizottság határozatát az ügy érdemének birálatába való bocsátkozás nélkül illetéktelenség miatt megsemmisitem és a fenforgó ügynek a hivatkozott törvényszakaszban megállapitott eljárási módozat értelmében leendő tárgyalását és elintézését rendelem el.

Kisközségnek nagyközséggé alakulása iránti kérelemnél az átalakulást kérelmezők adójához, a község mint erkölcsi testület által fizetett adó hozzá nem számitható, mivel a törvény a községi képviselőtestületnek, mely a község ügyeit intézi, az átalakulás kérelmezési jogát nem adta meg, hanem azt a községi lakosok és birtokosoknak biztositotta.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 36,990. sz. határozata.

Pusztának nagyközséggé átalakulása iránti kérelemnek a törvényben előirt feltételekkel való felszerelése a kérelmezők kötelességét képezi s ezen adatok hivatalból való beszerzésének helye nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1888. évi 79,255. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint kimondatott, hogy K. K. Antal és társai M. pusztai lakosok, kik a K. városhoz tartozó M. pusztának nagyközségi jelleggel önálló községgé leendő alakulását kérik engedélyezni, az 1886. évi XXII. t.-cz. 152. §-ában felsorolt körülmények illetőleg feltételek fenforgását nem igazolták s ennélfogva mint az igazolásra kötelezettek azon feltételek bizonyitására utasittattak, az az ellen nevezett K. K. Antal és érdektársai által beadott felebbezés következtében felülvizsgálván: a felebbezés tárgyát képező határozatot helybenhagyom, mert a kérelmezők hiteles adatokkal a törvényben előirt feltételek egyikének fenforgását sem bizonyitották, a bizonyitás pedig a törvény szerint az ő kötelességüket képezvén, azt, hogy a hitelesen bizonyitó adatok számukra hivatalból szereztessenek be, joggal nem igényelhetik.

Rendezett tanácsu városnak nagyközséggé alakulása alkalmával mindazon elöljárói állások, melyek csupán a rendezett tanácsi szervezet mellett állhatnak fenn, az azokkal egybekötött fizetésekkel együtt megszünnek, tekintet nélkül arra, hogy az illető állásokra való megbizatás ideje lejárt-e már vagy nem.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 80,518. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának határozatát, mely szerint L. nagyközség köteleztetett, hogy rendezett tanácsu városból nagyközséggé történt átalakulása folytán megszünt polgármesteri állás illetményeit a megbizatás lejártáig, vagyis 1886. évi szeptember hó első napjától 1889. évi január hó első napjáig terjedő 2 évi és 4 havi időtartamra K. A. volt polgármesternek ezen tisztsége elvesztését követőleg elnyert vármegyei árvaszéki, iktatói és kiadói állása után huzott járandósága levonásával 700 frtnyi megállapitott összegben nevezettnek megfizesse, L. nagyközség által közbetett felebbezés folytán felülvizsgálat alá vevén: a neheztelt törvényhatósági hatá-

rozatot megváltoztatom és a község határozatának érvényre emelésével K. A. volt polgármestert ezen viselt állásával járt fizetés alapján L. nagyközség ellen támasztott követelésével elutasitom. Mert L.-nek rendezett tanácsu városból nagyközséggé való átalakulása a törvény rendelkezései szerint történvén meg, a rendezett tanácsu városi minőség megszüntével mindazon elöljárói állások, melyek csupán a rendezett tanácsi szervezet mellett állhatnak fenn, szintén megszüntek; az állás megszüntével pedig az azzal egybekötve volt fizetés is önként megszünik, azt tehát azon alapon, hogy a polgármesteri állásra történt megválasztás 6 évre szólott, tovább is huzni, illetőleg a kiszolgáltatása iránt támasztott igényt a törvény eltérő rendelkezése hiányában jogosnak elismerni nem leht.

Összeépült községk egyesitéséhez nem szükséges, hogy az egyesitést az illető községek mindegyike kélmezze. Az egyesités az egyik vagy másik község vonakodása ellenére is elrendelhető.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 25,860. sz. határozata:

Sz. r. t. város képviselőtestületének a megye törvényhatósági bizottsága által pártolólag előterjesztett kérelme következtében, miután Ó-P. és Sz.-M. községeknek vonakodása, a város kérvényében, a sz—i szolgabiró által 1884 aug. 11-én felvett tárgyalási jegyzőkönyvben és a bizottsági előterjesztésben foglaltakon kivül még a felmutatott térkép által is, mely a községeknek Szombathely várossal összeépültét, söt Ó-P.-nek a városi terület által teljes körülzárolását igazolja, indokolatlannak mutattatik ki, Ó-P. és Sz. M. községeknek Sz. r. t. várossal leendő egyesitését, mint a közigazgatás érdekei által követeltet, az 1876. évi V. t.-cz. 50. §-a* alapján ezennel elrendelem.

Ha két kisközségből álló körejgyzőségből az egyik kisközség kilépni s egy nagyközséggel, az utóbbi nagyközségi jellegének fentartása mellett szövetkezni akar, ez csak az esetben engedhető meg, ha a magában maradó kisközség nagyközséggé alakul, vagy valamely más körjegyzőséghez csatlakozik.

A m. kir. belügyminiszter 1882. évi 43,976. sz. határozata:

F. vármegye alispánjának folyó évi 4610. sz. a. kelt felterjesztésére, melyben utasitást kér arra nézve, hogy oly esetben, midőn két kisközségből álló körjegyzőségből az egyik kisközség kilépni és egy nagyközséghez, az utóbbi nagyközségi jellegének fentartása mellett szövetkezni óhajt, de a másik magában fenmaradó kisközség a nagyközségi állást elfoglalni nem akarja, az 1886. évi XXII. t.-cz. X. fejezete szempontjából minő eljárás követendő, a csatolmányok megküldése mellett válaszolom a vármegye közönségének, miszerint ily esetekben az illető kisközség kiválása nem engedhető meg, mert az idézett törvény 161. §-a egy kisközségnek egy nagyközséggel, ennek ezen jellegének megtartása mellett való szövetkezését, mint a törvény 1. §-ában megállapitott községi szervezettől eltérő alakulást csakis kivételesen és csak annyiban teszi lehetővé, a mennyiben ama kisközség községi kötelezettségének teljesitése végett más kisközséggel elkülönitett helyzete, vagy a közlekedés nehézségei miatt nem szövetkezhetik, ámde erről a szóban

* 1886. évi XXII. t.-cz. 162. §-a.

forgó esetben, a midőn M. község J. községgel eddig is tényleg egy körjegyzőséget képez, és midőn M. község tervezett kiléphetésére nézve a járási főszolgabiró jelentése szerint csakis kényelmi és legfeljebb czélszerüségi szempontok forognak fenn, szó sem lehet. M. község J. községtől, ennek beleegyezése ellenére, csak azon esetben válhatnék el, ha nem egy más nagyközséggel szövetkezni, hanem a községi törvény 151. §-a szerint nagyközséggé óhajtana lenni, avagy a 160. § szerint mint kisközség egy más körjegyzőséghez csatlakozni kivánna és az idevonatkozólag előirt feltételek fennállását, többek között azt, hogy a megmaradó kisközség a jegyzőség fentartására képes marad, vagy valamely más körjegyzőséghez csatlakozhatnék, beigazolná.

Egyesitett községek vagyona az egyesités után nem osztható fel az illető községek lakosai között, legfeljebb a községek külön vagyona ugy a birtoklás, mint használat tekintetében elkülönitve kezelhető.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 8147. sz. határozata:

Vasvár, Zsidóföld és Szent-Mihályfalva összeépült községeknek «Vasvár» elnevezés mellett kisközségi szervezettel leendő egyesitése tárgyában kelt alispáni jelentés következtében értesitem a vármegye közönségét, hogy annak, miszerint az egyes községek vagyona az egyesités esetén az illető községi lakosok közt felosztassék, az 1871. évi XVIII. t.-cz. 103. §-a első bekezdése s 104. §-a* szerint helye nem lehet, hanem az 1876. évi V. t.-cz. 47. §-a** alapján legfeljebb az foglalhat helyet, hogy a községek külön vagyona az egyesités után is ugy a birtoklás, mint a használat tekintetében elkülönitve kezeltethessék. Ennélfogva mielőtt az egyesités iránti kérelem érdemében döntenék, a felterjesztett iratok visszaküldése mellett felhivom a vármegye közönségét, hogy a községek képviselőtestületeinek közös gyülésében a községek külön vagyona iránt fenforgó kérdést az 1876. évi V. t.-cz. 47. §-a** értelmében ujból tárgyaltassa és a községi vagyonok tekintetében, nemkülönben az e kérdésben elfoglalt állásponthoz képest a községi adó viselésében való részesülés feltételei tekintetében létrejövendő egyetértő ujabb megállapodást a törvényhatósági bizottsági közgyülésben felette hozandó határozattal együtt az ügyiratok csatolása mellett terjeszsze fel.

A vármegye közönségének oly határozata ellen, melylyel beleegyezik, hogy egy községe valamely várossal egyesittessék, illetve a község a vármegye területéből kikebeleztessék – felebbezésének helye nincs.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 68,875. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottság által hozott határozatot K. M. és társai u.-sz—i lakosok felebbezése folytán felülvizsgálván: a határozat azon részét, melylyel U.-Sz. község képviselőtestületének a községnek K. sz. kir. várossal való egyesitése kérdésében a g—i járás főszolgabirájának elnöklete alatt tartott ülése törvényesen megalakultnak és az ülésben hozott határozatok érvényeseknek nyilvánittattak, indokainál fogva helybenhagyom, a határozat azon részét pedig, melylyel a vármegye közönsége beleegyezését adta ahhoz,

* 1886. évi XXII. t.-cz. 110. és 111. §§.
** 1886. évi XXII. t.-cz. 159. §-a.

hogy U.-Sz. község K. sz. k. várossal egyesittessék és K. vármegye területéből kikebeleztessék, érintetlenül hagyom; mert a beleegyezés nyilvánitása vagy annak megtagadása a vármegye közönségének saját akarati elhatározásától függő oly belügye, mely a dolog természeténél fogva felebbezés tárgyául nem is szolgálhat.

Körjegyzőség feloszlatása esetén azon kérdés, miképen elégittessék ki az életfogytiglan megválasztott körjegyző, előzetesen döntendő el.

A m. kir. belügyminiszter 1886. évi 14,043. sz. határozata:

Sz. községnek képviselőtestülete és a községbeli összes egyenes államadó felénél nagyobb részt fizető községi lakosok és birtokosok részéről fenforgó s a megye törvényhatósági bizottsága által pártolólag előterjesztett abbeli kérelmet, hogy Sz. községnek az I. és B. községekkel képezett körjegyzőségből való kiválását és nagyközséggé leendő átalakulását engedjem meg, ezuttal teljesithetőnek nem találom; mert valamint a szándékolt átalakulásnak az érdekelt községek által való tárgyaltatásáról szóló iratokban, ugy a fent jelölt megyebizottsági határozatban annak legcsekélyebb nyomára sem találhatni, hogy azon kérdés, vajjon mi történend az állásra életfogytiglan választott körjegyzővel Sz. községnek nagy községgé átalakulása és a körjegyzőségnek ugyanakkorra czélbavett feloszlatása esetén, miképen oldatott meg, illetőleg vajjon a jelenlegi körjegyzőt Sz. mint nagyközség fogja-e községi jegyzőjéül megtartani, vagy netán a körjegyzőnek illetményei iránti igényeire nézve egyezség vagy hatósági határozat által való kielégittetése van-e kilátásban.

A nagyközségi jelleg fölvételére a kisközség nem kötelezhető.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 22,763. sz. határozata:

A vármegye bizottsági közgyülésének határozatát, melylyel a sz—i, p—i és gy—i jegyzői körökbe tartozó községek az 1886. évi XXII. t.-cz. 160. §-a alapján négy jegyzői körbe csoportosíttattak, Gy. község felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot feloldom és a vármegye közönségét felhivom, hogy községi csoportosítást oly módon igyekezzék eszközölni, hogy Gy. község jogos érdekei csorbát ne szenvedjenek; mert a határozatban czélba vett beosztás folytán Gy. község «egymaga képezne egy csoportot»; minthogy pedig törvényeink szerint oly községnek, mely minden más községgel való szövetkezés kapcsolatán kivül áll, szükségkép nagyközségi szervezettel kell birnia, Gy. kisközség azonban ezen szervezetet felvenni nem hajlandó és arra törvényes uton nem is szorítható, az oly beosztást, melynek egyik feltétele, hogy Gy. nagyközséggé alakuljon, helyben nem hagyhattam.

A törvényhatóság a községet magasabb szervezet felvételére nem kötelezheti.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 60,861. sz. határozata:

A vármegye törvényhatósági bizottságának S. nagyközség szervezési szabályrendeletének jóváhagyása kérdésében 325. sz. alatt hozott határozatát, mely szerint a szabályrendelettől a jóváhagyást megvonta és a köz-

séget rendezett tanácsu városi szervezetnek megfelelő szabályrendelet készítésére és bemutatására utasította, a község képviselőtestületének felebbezése folytán felülvizsgálván, feloldom és elrendelem, hogy a vármegye közönsége a beterjesztett szervezési szabályrendelet jóváhagyása kérdésében a szabályrendelet érdemére kiterjeszkedő uj határozatot hozzon; mert a törvényhatóság arra jogosítva nincs, hogy a községet magasabb szervezet felvételére kötelezze s ily átalakulás egy egyszerü szabályrendelet-átdolgozással különben sem eszközölhető, hanem az egészen külön e czélra rendelt s a törvény szerint engedélyezésemet igénylő eljárás sorára tartozik.

A minimális számu községi képviselet meg nem alakíthatása egymagában nem lehet imperativ megszüntetési ok azon községekre nézve, melyek emberemlékezet óta, jelesen még a tiz tagu minimális képviseletet felállító törvényeink keletkezte előtt, a tiz képviselő hiánya daczára is fennállottak, feltéve, hogy velük szemben az 1886. évi XXII. t.-cz. 158. §-ának *a)* vagy *c)* pontjában felsorolt esetek fenn nem forognak.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 29,211. sz. határozata:

N. község önállóságának megszüntetése iránt az 1890. évi október 15-én és folytatva tartott bizottsági közgyülésből hozzám tett előterjesztésére értesítem a vármegye közönségét, hogy a nevezett község községi önállásának hivatalból való megszüntetésére magamat indíttatva nem éreztem; mert noha a minimális 10 tagu képviselőtestület megalakitására való képesség, a községi szervezet egyik alapkelléke, mégis az 1886. évi XXII. t.-cz. 158. §. *b)* pontjának (1876. évi V. t.-cz. 46. § *b)* figyelmes mérlegelése arra az eredményre vezet, hogy a minimális számu képviselet meg nem alakíthatása, egymagában csak azon községeknél lehet ok a községi önállás megszüntetésére, melyek a tiz tagu képviseletet, a községi szervezet alapeleme gyanánt felállító törvényeink (1871. évi XVIII., 1876. évi VI., 1886. évi XXII. t.-czikkek) alapján létesültek, de nem lehet ez a körülmény imperativ megszüntetési ok azon községre nézve, melyek emberemlékezet óta a tiz képviselő hiánya daczára is fennállottak, feltéve, hogy velük szemben az 1886. évi XXII. t.-cz. 158. §-ának *a)* vagy *c)* pontjában felsorolt esetek fenn nem forognak, mely irányban az iratok mi bizonyítékot sem foglalnak magukban. Mindezeknél fogva most, a midőn a törvényhozás a községi törvény revisióját napirendre tüzte, a szóban lévő, régóta fennálló községi önállásnak hivatalból való megszüntetésére elégséges indokot fenforogni nem látok.

Husz év óta fennálló nagyközség, nagyközségi jellegétől azért, mivel azon jellegét nem törvényesen szerezte meg — most meg nem fosztható.

A m. kir. belügyminiszter 1894. évi 13,035. sz. határozata:

Cs. T. nagyközség ezen jellegének megszüntetése és kisközséggé alakítása tárgyában a mult évi deczember 30-án tartott törvényhatósági bizottsági közgyülésben 2605. sz. alatt hozott határozatot, melylyel a nevezett község nagyközségi jellege, hivatkozással arra, hogy a község azt annak idején, 1874-ben, nem törvényesen szerezte meg, megsemmisíttetett s mint kisközség a csicsói körjegyzőségbe kebeleztetni rendeltetett. Csicsó és Mádéfalva községek felebbezése folytán felülvizsgálván: a felebbezett határozatot megváltoztatom, mert a nevezett község husz év óta fennálló nagyközségi szervezete oly tényleges állapotnak tekintendő, mely csak a törvényben

előirt módon, vagyis az 1886. évi XXII. t.-cz. 157. és 158. §-aiban foglalt feltételek alapján szüntethető meg; minélfogva addig, mig az átalakulás a jelzett alapon nem kéretik, illetőleg el nem rendeltetik, a tényleges állapot tartandó fenn; mert nem helyeselhetem ugyan, hogy a vármegye közönsége a szóban levő községnek az 1871. évi XVIII. t.-cz. 134. és következő szakaszainak határozmányaival ellentétes önkényes eljárását elnézte; mivel azonban a 20 éves gyakorlatnak elvont elvi szempontból való megváltoztatása esetleg rázkódtatásokkal lehet egybekötve, ily esetekben nem az a kérdés, hogy mi alapon jutott valamely község szervezetének birtokába, hanem kizárólag az, vajjon a szervezetével járó törvényes feladatoknak megfelel-e vagy nem? ez pedig az idézett 1886. évi XXII. t.-cz. vonatkozó szakaszai szerinti tárgyalások utján hozandó tisztába.

Két vagy több község önállásának megszüntetése s azoknak egy községgé egyesitése esetén uj képviselőtestület és elöljáróság választandó, egyáltalában mindaz teljesitendő, a mit a törvény teljesen ujonnan szervezendő községre nézve előir.

A m. kir. belügyminiszter 1889. évi 55,197. sz. határozata:

A mennyiben két vagy több község önnállósága megszüntettetik s azok egy községgé egyesíttetnek, vagyis két vagy több szomszédos kisközség egy községgé alakíttatik és nem csupán arról van szó, hogy egy vagy több kisebb község önállása megszüntettetvén, azok egy nagyobb községhez csatoltatnak vagy vele egyesíttetnek, mely utóbbi eset lényegesen más; akkor az előbbi eset eredményekép egy egészen uj község áll elő, mely ahhoz képest teljesen uj szervezetet igényel. Ennek természetes következménye az, hogy a legközelebbi tisztujitás, mely 1890. év végével fogna megtartatni, be nem várható s a legközelebbi költségvetésbe az előbbi önálló, de most már jogilag nem létező kisközségek elöljáróságának fizetése fel nem vehető, hanem a megszünt községek lakosságának arányához képest uj képviselőtestület és elöljáróság választandó, egy szóval mindaz teljesítendő, a mit a törvény teljesen ujonnan szervezendő községre nézve előir.

Rendezett tanácsu város nagyközséggé alakulása esetében a városi választott tisztviselők megbizatásukat nem tartják meg.

A m. kir. belügyminiszter 1885. évi 8677. sz. határozata:

A törvényhatósági bizottságnak K. városban 1885. január 11-én megkisérlett tisztujitás alkalmából és a város képviselőtestülete által a nagyközséggé leendő átalakulás iránt hozott határozat felett hozott határozatát azon részében, melylyel kimondatott, hogy a törvényszerüen megtartandó tisztujitás alkalmával megválasztott tisztviselők ezen megbizatásukat azon idő alatt, melyre megválasztatnak, feltétlenül megtartják s ezen megbizatás érvényét a nagyközséggé átalakulás érdekében netalán keletkezhető mozgalmak, még ha a nagyközséggé átalakulás felsőbb hatóságilag megengedtetnék is, meg nem szüntethetik, — feloldom, mert a törvényben oly feltétel, mely a rendezett tanácsu városnak nagyközséggé átalakulását a hat évre megválasztott tisztviselők megbizatása idejének leforgásától tenné függővé, megállapítva nincsen, s mert különben is, mihelyt a nagyközséggé átalakulás megtörténik, az elöljárói állások okvetlenül megváltoznak és azok lesznek betöltendők, melyeknek a nagyközségekben szerveztetniök kell.

Valamely fennálló községnek a községi önállástól saját kérelme nélkül való megfosztása csak az 1886. évi XXII. t.-cz. 158. §-ában felsorolt körülmények fenforgása esetén eszközölhető.

A m. kir. belügyminiszter 1891. évi 8826. sz. határozata:

Mult évi deczember hó 13-án tartott bizottsági közgyülésből Sz. község önállásának hivatalból leendő megszüntetése iránt hozzám tett és Sz. község képviselő-testülete által felebbezéssel megtámadott előterjesztésére értesitem a vármegye közönségét, hogy Sz. község ezen állásának megszüntetését elrendelendőnek nem találtam, mert fennálló községnek a községi önállástól saját kérelme nélkül való megfosztása csak az 1886. évi XXII. t.-cz. 158. §-ában felsorolt körülmények fenforgása esetén lehetséges, már pedig a jelen esetben ezek bármelyikének is fenforgása nem igazoltatott. Ennélfogva a vármegye közönségének feladata lesz a bemutatott szervezési szabályrendeletet a jóváhagyás szempontjából érdemileg elbirálni.

AZ ELSŐ KÖTET TARTALMA.

I. Állampolgárság.

II. Országgyülési képviselő választói jogosultság és választási eljárás.

III. Hatásköri kérdésekben hozott határozatok.

IV. Törvényhatóság.

A) Szervezet. Hatáskör.

B) Törvényhatósági tisztviselők.

C) Törvényhatósági háztartás.

V. Község.

A) Képviselőtestület.

B) Előljáróság.

C) Illetőség.

D) Fegyelmi ügyek.

E) Háztartás.

F) Pótadó.

